BIBLIOTECA NAZ
Vittorio Emanuele III
XLV
G
8
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

DE SACRIS
ELECTIONIBUS
ET
ORDINATIONIBUS
EX ANTIQUO,
ET NOVO ECCLESIÆ USU.

AUTHORE

M. FRANCISCO HALLIER.
SACRÆ THEOLOGIÆ PARISIENSI DOCTORE,

ET PROFESSORE, SOCIO SORBONICO.

Quo Tomo in tres partes diſtributo, perſpicuè & copiosè, priori quidem parte explicantur quæſtiones omnes de Inquiſitione in vitam & mores Ordinandorum, eorum examine, electione à Clero & Populo: Inſtructione & admonitione ante Ordinationem, Præparatione, ac diſpoſitione: conſenſu: & profeſſione Ordinandorum: Deſiderio, & fuga ſacræ Ordinationis: Regum in Ordinatione, Dominorum, Patronorum, Parentum aſſenſu, & Poteſtate: Simonia, aliiſque turpibus lucris cavendis.

Poſteriori verò, numerus, ac ſubordinatio ſacrorum Ordinum, natura, effectus, ſubjectum, Miniſter legitimus, ſacri ritus Ordinationis, locus, tempus, uberrimè pertractantur.

PARS SECUNDA.

EDITIO SECUNDA.

ROMÆ, MDCCXXXIX.

TYPIS, ET SUMPTIBUS HIERONYMI MAINARDI
in Platea Agonali ad Vicum Cuccagnæ.

SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

INDEX
Sectionum, Capitum, Articulorum, & Paragraforum
SECUNDÆ PARTIS.

SECTIO PRIMA.
De iis, quæ ſpectant ad diviſionem Ordinationis.

CAPUT PRIMUM.
De numero Eccleſiaſticorum Ordinum.

ARTICULUS I.
Septem eſſe Eccleſiaſticos Ordines.

§.I. *Antiquitatis ea de re conſenſus.* pag.1
§.II. *Convenientes rationes pro ſeptenario Ordinum numero inquiruntur.* pag.9
§.III. *Proponuntur objectiones contra ſeptenorium Ordinum numerum.* pag.13
§.IV. *Solvuntur propoſitæ objectiones.* pag.19

ARTICULUS II.
De ſubordinatione Eccleſiaſticorum Ordinum.

§.I. *Argumenta, quibus probatur antiquitus obſervato hæc ſubordinatio, vetitæque apparent promotiones per ſaltum.* pag.30
§.II. *Argumenta in contrarium proferuntur.* pag.35
§.III. *Quæ dubitationis circa præſentem quæſtionem occaſio fuerit.* pag.36
§.IV. *Diaconatum Presbyteratui, & Presbyteratum Epiſcopatui ſemper præmiſſos.* p.38
§.V. *Presbyteratum neceſſorio Epiſcopatui prærequiri, non cæteros inferiores ordines ſuperioribus.* pag.40
§.VI. *Non conſtare, utrum vel minores ordines, & Subdiaconatus ſuperioribus Ordinibus ſemper præſuppoſiti olim fuerint.* pag.44
§.VII. *Promotiones per ſaltum jam rationabiliter prohibitas, & ſubordinationem Ordinum ſtabilitam.* pag.45

SECTIO SECUNDA.
De natura, & eſſentia ſacrorum Ordinum, ſeu Ordinationes ſacræ.

CAPUT PRIMUM.
De ratione Sacramenti reſpectu ſacræ Ordinationis.

ARTICULUS I.
Utrum Sacramentum aliquod Ordinis admittendum ſit. pag.46

§.I. *Probatur admittendum eſſe contra hæreticos.* pag.46
§.II. *Hæreticorum in contrarium exceptiones; & effugia refelluntur.* pag.51
§.III. *Hæreticorum objectiones refelluntur.* p.65

ARTICULUS II.
An omnibus Ordinibus conveniat eſſe Sacramentum.

§.I. *Presbyteratum eſſe Sacramentum.* pag.68
§.II. *Epiſcopatum eſſe Sacramentum.* ibid.
§.III. *Diaconatum eſſe Sacramentum.* pag.73
§.IV. *Proponuntur objectiones in contrarium.* pag.76
§.V. *Eædem objectiones ſolvuntur.* pag.78
§.VI. *Probabile eſſe Subdiaconatum eſſe Sacramentum.* pag.82
§.VII. *Probabiliter quoque minores ordines Sacramenta cenſeri.* pag.84

CAPUT II.
De materia, & forma Sacramenti Ordinationis.

ARTICULUS I.
De materia.

§.I. *Per manuum impoſitionem Apoſtolorum ætate Ordines fuiſſe collatos.* pag.87
§.II. *Sequentibus quibuſdam ſæculis eandem ſolùm manuum impoſitionem in Hierarchitis Ordinibus conferendis uſitatam.* pag.89
§.III. *Reliquos Ordines ex veteri more per traditionem inſtrumentorum in Occidente collatos.* pag.94
§.IV. *De Græcorum in Subdiaconatu, & minoribus Ordinibus conferendis conſuetudine.* pag.96
§.V. *Anacephaleoſis prædictorum, & Theologicæ diſputationis de materia Ordinum ſtatus.* pag.98
§.VI. *Quis ſit apud Græcos ordinationis Epiſcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum ritus.* pag.99
§.VII. *Quænam apud Græcos ordinationis Epiſcopalis ſit materia.* pag.100
§.VIII. *Quænam ordinationis Presbyteralis materia apud Græcos.* pag.101
§.IX. *De materia Diaconatus, & cæterorum Ordinum apud Græcos.* pag.103

§.X. *Videri non ſolam impoſitionem manuum apud Latinos eſſe eſſentialem materiam.* pag.104

§.XI. *Nec ſolam traditionem inſtrumentorum apud eaſdem Ordinum hierarchicorum eſſentialem eſſe materiam.* ibid.

§.XII. *Objectiones contra impoſitionem manuum proferuntur, & reſelluntur.* pag.105

§.XIII. *Fuſiùs materia Ordinis Epiſcopalis apud Latinos explicatur.* pag.109

§.XIV. *De materia Presbyteratus apud Latinos.* pag.111

§.XV. *De materia Diaconatus Ordinis apud Latinos.* pag.116

§.XVI. *De materia Subdiaconatus apud Latinos.* pag.121

§.XVII. *Utrum vaſa, ſeu inſtrumenta, quæ Presbyteris, & Subdiaconis porriguntur, conſecrata eſſe debeant.* pag.123

§.XVIII. *De materia Acolythatus apud Latinos.* pag 124

§.XIX. *De materia cæterorum inferiorum Ordinum.* pag.126

§.XX. *An contactus inſtrumentorum ad validitatem Ordinationis requiratur, qualis, & quando adhiberi debeat.* pag.127

§ XXI. *De immutatione materiæ Ordinum, difficultas ſolvitur.* pag.129

ARTICULUS II.

De forma ordinationis.

§.I. *Formam ordinationis ſemper aliquam fuiſſe.* pag.132

§.II. *Traduntur formæ ordinationum cum apud Græcos, tum Latinos jam uſitatæ.* pag.133

§.III. *Antiquitas formarum, quibus Græci utuntur, eruitur.* pag.135

§.IV. *Convenientiæ pro formis, quibus Græci utuntur, explicantur.* pag.138

§.V. *Convenientiæ pro formis Lationorum aſſignantur.* pag.140

§.VI. *Explicantur aliqua alia obſervatione digna circa formas Latinorum.* pag.142

SECTIO TERTIA.

De effectibus Ordinationis.

CAPUT PRIMUM.

De gratia Ordinationis.

ARTICULUS I.

De gratiis gratis datis, quæ per Ordinationem conceduntur.

§.I. *Gratias aliquas gratis datas per Ordinationem dari.* pag.143

§.II. *In Eccleſiæ exordia gratias gratis datas fuiſſe, quæ jam non dantur niſi rarò.* p.144

§.III. *Ratio diſcriminis allati oſtenditur.* p.146

§.VI. *Aliquas tamen gratis datas, quodammodo Ordinationi adnexas jam eſſe.* pag.147

ARTICULUS II.

De gratia ſanctificante, quæ in Ordinatione datur.

§.I. *De gratiis actualibus ordinationi adnexis.* pag.149

§.II. *De gratia habituali, quæ in Ordinatione infunditur.* pag.150

CAPUT II.

De altero effectu Ordinaoionis, qui eſt Character, ubi diſputatur, an Ordinatio iterari poſſit.

§.I. *Probatia Characteris Ordinationis ex Auguſtino.* pag.154

§.II. *Ejuſdem probatio ex Nicæno, vel alio, quod plenarium, & univerſale vocat Auguſtinus.* pag.156

§.III. *Probatio ejuſdem ex Conciliis Provincialibus, & Summis Pontificibus.* pag.159

§.IV. *Prabatis ejuſdem ex Patribus.* pag.161

§.V. *Per peccatum non amitti poteſtatem Ordinis.* pag.162

§.VI. *Proponuntur tria argumentorum genera contra prædicta.* pag.164

§.VII. *Solvuntur prædictæ objectiones.* pag.167

SECTIO QUARTA.

De ſuſcipiente ſacram Ordinationem, ſeu de ejus ſubjecto.

CAPUT PRIMUM.

De natura, & ſtatu ſuſcipientis ſacram Ordinationem. pag.173

§.I. *Solos homines Ordinationis capaces eſſe.* pag.173

§.II. *Angelos non eſſe capaces Ordinationis, nec officiorum Ordinis.* pag.174

§.III. *Animas ſeparatas Ordinationis ſimiliter, & functionum Ordinum incapaces eſſe, morte item finiri juriſdictionem.* pag.176

§.IV. *Objectiones in contrarium reſelluntur.* pag.177

§.V. *Qui à mortuis ſuſcitantur ad vitam mortalem, ordinari poſſunt: qui ad immortalem, characterem retineat; ſed non liberam Ordinis functionum exercendarum habent facultatem.* pag.179

CAPUT II.

De ſexu idoneo ſacræ Ordinationi.

§.I. *Apud Ethnicos, & Hereticos quoſdam Mulieres Sacerdotiſſas fuiſſe.* pag.180

§.II. *Mulieres ordinari lege prohibitum, nec umquam in Eccleſia Catholica receptum.* pag.181

§.III. *Quo*

§.III. *Quo jure Mulierum Ordinatio ſit prohibita.* pag.184
§.IV. *Referuntur contrariæ in gratiam Mulierum objectiones.* pag.186
§.V. *Refelluntur objectiones allatæ ſuperiùs ex ſacra Scriptura.* pag.188
§.VI. *Tertium argumentum ſolvitur, in cujus ſolutione plurima de Diaconiſſis tractantur, & Viduis.* pag.189
§.VII. *De Monialibus, Aſcetriis, & Canonicis, ad ultimæ objectionis ſolutionem.* pag.202
§.VIII. *De Abbatiſſis ad ejuſdem argumenti ſolutionem.* pag.209
§.IX. *An Hermaphroditi Ordinationis ſint capaces, vel puellæ in viros mutatæ.* pag.213

CAPUT III.

An Sacramentis Baptiſmi, & Confirmationis debeant eſſe initiati, qui ſacram ſuſcepturi ſunt ordinationem.

ARTICULUS I.

De Baptiſmate.
§.I. *Neceſſarium ſimpliciter eſſe, ut qui ordinatur, ſit baptizatus.* pag.214
§.II. *Argumenta in contrarium ſolvuntur.* p.217

ARTICULUS II.

Sacramentum Confirmationis ex præcepto Eccleſiæ rationabiliter Ordinis Sacramento præſupponi. pag.218

CAPUT IV.

An infantes, & amentes ſacræ Ordinationis ſint capaces.
§.I. *An valida ſit Ordinatio ante rationis uſum.* pag.221
§.II. *Non licere ordinare, aut tonſura aliquem inſignire ante rationis uſum.* pag.222
§.III. *Proponuntur, & ſolvuntur argumenta, quibus infantes Ordinis recipiendi incapaces oſtenduntur.* pag.223
§.IV. *Amentes quoque Ordinationis eſſe capaces.* pag.224
§.V. *Utrum infans ordinatus, cœlibatus, & aliis Eccleſiaſticis legibus adſtringatur.* pag.225

CAPUT V.

Utrum hæretici, ſcelerati, indocti, ſacræ Ordinationis ſint capaces.
§.I. *Affirmativa ſententia concluditur.* pag.230
§.II. *Objectiones in contrarium proponuntur.* pag.233
§.III. *Reſpondetur prædictis objectionibus.* p.238

SECTIO QUINTA.

De Miniſtro ſacræ Ordinationis.

CAPUT PRIMUM.

Cujus gradus eſſe debeat Ordinationis Miniſter.

ARTICULUS I.

Utrum ſolus Epiſcopus ſacræ Ordinationis Miniſter ſit ordinarius.
§.I. *Ordinarium Miniſtrum Ordinationis eſſe Epiſcopum.* pag.246
§.II. *Objectiones in contrarium proferuntur.* pag.255
§.III. *Objectiones propoſitæ ſolvuntur.* pag.257

ARTICULUS II.

Aliquos præter Epiſcopum extraordinarios eſſe, vel fuiſſe olim miniſtros Tonſuræ Clericalis, & ordinum minorum.
§.I. *De Chorepiſcopis.* pag.259
§.II. *De privilegio ordines conferendi Abbatibus conceſſo.* pag.269
§.III. *Num Parochis Tonſuræ Clericalis, minorumque Ordinum conferendorum poteſtas olim facta ſit.* pag.276
§.IV. *Diſtinitur ea, quæ Presbyteris S.R.E. Cardinalibus tribuendorum minorum Ordinum poteſtas conceſſa dicitur.* pag.277

ARTICULUS III.

Quinam omnino conferendorum Ordinum Miniſtri extraordinarii ex diſpenſatione Summi Pontificis eſſe poſſint.
§.I. *Tonſuræ Clericalis quemlibet Clericum Miniſtrum eſſe poſſe.* pag.278
§.II. *Minorum Ordinum collatio ſimplicibus Presbyteris poteſt committi.* pag.280
§.III. *Probabile eſt Subdiaconatus ordinem à ſimplici Presbytero conferri poſſe.* pag.282
§.IV. *An reliqui Epiſcopi, an Summus Pontifex ſolùm electus, hanc poteſtatem ſimplicibus Presbyteris facere queant.* pag.284
§.V. *Nec Diaconatus, nec Presbyteratus ordinem ex commiſſione conferri poſſe.* pag.285

CAPUT II.

Quot Epiſcopi ad ordinationes faciendas, præſertim ad conſecrationem alicujus in Epiſcopum, requirantur.

ARTICULUS I.

Quid antiquitus hac de re obſervari ſolitum; & quid obſervari debeat.
§.I. *Quot Epiſcopi ad Presbyterorum, & cæterorum inferiorum Clericorum ordinationem convenire, & concurrere debeant.* p.291
§.II. *Tres ſaltem Epiſcopos ex antiqua conſuetudine, & Eccleſiaſtica lege ad unius conſecrationem convenire, & cooperari debere.* pag.293

§.III. *Nun*

Digitized by Google

§.III. *Non ſolùm à tribus, verùm à pluribus Epiſcopis conſecrationes Epiſcoporum fieri ſolitas.*

ARTICULUS II.

An tres Epiſcopi ad Conſecrationis Epiſcopalis ſubſtantiam, & validitatem neceſſariò requirantur.

§.I. *Affirmativæ partis argumenta continens.* pag. 299

§.II. *Probatur contraria ſententia.* pag. 301

§.III. *Judicium de utraque ſententia.* pag. 308

§.IV. *Solvuntur prioris ſententiæ argumenta.* ibid.

§.V. *Continens Reſponſiones, quæ argumentis pro poſteriori ſententia proferuntur.* p. 314

CAPUT III.

Quis Epiſcopus Miniſter Ordinationis ſingulorum Clericorum eſſe debeat, ſeu de Epiſcopo proprio, ad quem jus ordinationis inferiorum Clericorum ſpectat.

ARTICULUS I.

Quis olim proprius Epiſcopus cenſeretur, ad quem jus ſingulorum Clericorum ordinationis ſpectaret.

§.I. *Clericum alicui Eccleſiæ adſcriptum, ſine conſenſu Epiſcopi, cui ſubjacebat iſta Eccleſia, ordinari minime olim licuiſſe.* p. 323

§.II. *Prioribus ſæculis licet Epiſcopi, qui quemquam ordinaſſet, præcipuè habita fuerit ratio, Epiſcopum tamen originis, ac domicilii agnitum.* pag. 328

§.III. *Quis antiquitus Epiſcopus originis crederetur.* pag. 331

§.IV. *Utrum Epiſcopi originis conſenſus ſemper antiquitus neceſſarius habitus ſit ſive in ordinatione Laicorum in Clericos, ſive quorumcumque in Epiſcopos.* pag. 335

§.V. *Cuinam ergo antiquitus Epiſcopo adſtricti pro ordinatione recipienda forent Clerici, magis explicatur.* pag. 337

§.VI. *Exceptiones, ob quas Clericus ab alieno Epiſcopo ordinari poterat.* pag. 339

§.VII. *Rationes continens legis iſtius, qua Clerici nonniſi ab Epiſcopis, à quibus Clerici facti fuerant, ad cæteros gradus promoveri poterant.* pag. 342

ARTICULUS II.

Quis poſterioribus ſæculis proprius habitus fuerit Epiſcopus, generatim traditur.

§.I. *Triplici Epiſcopo, puta originis, domicilii, & beneficii jus ordinandi fuiſſe conceſſum.* pag. 344

§.II. *Quid de Epiſcopo familiarem ſuum ordinante novo jure cautum ſit.* pag. 345

§.III. *Duplex diſcrimen inter noſtra, & antiquiora tempora circa Epiſcopum originis.* pag. 347

§.IV. *Laicos nonniſi à propriis Epiſcopis poſterioribus ſæculis ordinari potuiſſe.* pag. 348

ARTICULUS III.

Qui jam Epiſcopus originis cenſeatur.

§.I. *Quis jam ſit Epiſcopus originis ejus, qui natus eſt in una Diœceſi, baptizatus in alia.* pag. 351

§.II. *Utrum Epiſcopus civitatis paternæ ſit Epiſcopus originis filii.* ibid.

§.III. *Quis ſit Epiſcopus originis infantium expoſitorum, quorum parentes ignorantur.* pag. 354

ARTICULUS IV.

Quid de Epiſcopo domicilii, tam jure, quam conſuetudine ſervandum.

§.I. *De Epiſcopo domicilii ex antiquo uſu quædam dicta.* ibid.

§.II. *Ratio peculiaris, ob quam Epiſcopus domicilii proprius poſterioribus ſæculis ſtatuatur.* pag. 355

§.III. *Quis propriè dicatur Epiſcopus domicilii.* pag. 356

§.IV. *Peculiaris difficultas de eo, qui Ultramontanus dicitur, an ab Epiſcopo domicilii ordinari poſſit.* pag. 357

§.V. *Quid propriè ſit domicilium.* ibid.

§.VI. *An liceat impuberi apud exteros nato, & extra patriam educato, ab Epiſcopo paternæ originis ordinari.* pag. 358

§.VII *An puberi idem liceat.* pag. 359

§.VIII. *An officiales regiæ domus, Comites &c. ab Epiſcopo Regiæ Urbis ordinari queant.* ibid.

§.IX. *Quantum temporis ad domicilium contrahendum requiratur.* pag. 360

ARTICULUS V.

Quid de Epiſcopo beneficii jure, vel conſuetudine ſtatuum ſit.

§.I. *Quis jam ſit Epiſcopus beneficii, & quis olim fuerit.* pag. 361

§.II. *Varia corollaria continens pro amplianda Epiſcopi beneficii poteſtate.* pag. 362

§.III. *Varia corollaria continens ad reſtringendam ejuſdem Epiſcopi poteſtatem.* pag. 364

ARTICULUS VI.

Pœnæ in eos, qui alienum Parochianum ordinant, vel ab alieno Epiſcopo ordinantur, ab Eccleſia ſtatutæ, referuntur.

§.I. *Proponitur quæſtio, & quid antiquo jure de ea ſtatutum ſit, oſtenditur.* pag. 365

§.II. *Quid de eadem ex jure medii ævi.* pag. 366

§.III. *Quæ*

Digitized by Google

§.III. *Quæ tandem noviſſimo jure pœnæ in eo caſu ſtatutæ ſint.* pag.367
§.IV. *An irregularis habendus, qui ab aliena Epiſcopo ordinatus, ordinis ſuſcepti functiones exercet.* pag.368
§.V. *An beneficium amittat, vel de novo recipiendi capax ſit, qui ab alieno Epiſcopo ordinatus eſt.* pag.372
§.VI. *An ignorantia excuſet Clericum ab alieno Epiſcopo ordinatum, vel Epiſcopum ordinantem.* pag.373

ARTICULUS VII.

Speciales prohibitiones Eccleſiæ continens de tranſmarinis, itemque de Latinis à Græco Antiſtite, & tranſalpinis ab Italo non ordinandis.

§.I. *De tranſmarinis non ordinandis.* pag.374
§.II. *De Græcis à Latinis non ordinandis.* ibid.
§.III. *De Ultramontanis ab Italo Epiſcopo non ordinandis.* pag.375

ARTICULUS VIII.

Specialem de Regularibus difficultatem continens, an proprium habeant quoad ordinationem Epiſcopum, & quiſnam eorum proprius Epiſcopus ad eam cenſeatur.

§.I. *Regulares Epiſcopo proprio quoad ordinationem adſtringi.* pag.379
§.II. *Proprium Epiſcopum Regularium eſſe Diœceſanum Monaſterii, in quo ipſi habitant.* pag.383
§.III. *Cautionem continens circa Mendicantes, & quæſtionis ſolutionem circa Novitios.* pag.386

ARTICULUS IX.

De Epiſcopis lege Diœceſeon in ordinatione non adſtrictis, & ex quibuſvis, aut pluribus Diœceſibus ordinare valentibus.

§.I. *De Romani Pontificis ad Presbyteros, & cæterorum ordinum Clericos ex univerſo orbe creandos poteſtate.* pag.387
§.II. *Carthaginenſem Epiſcopum ex tota Africa Clericos ordinare potuiſſe.* pag.391
§.III. *Conſtantinopolitanum Patriarcham idem juris habuiſſe.* pag.493
§.III. *Aliis quibuſdam Primatibus eadem poteſtas attributa.* pag.394
§.V. *De Patriarchis omnibus diſputatur.* p.395
§.VI. *De Metropolitanis diſputatur, & Primatibus.* ibid.
§.VII. *De reſcriptis Apoſtolicis, ut quis à quocumque Antiſtite promoveri poſſit.* p.397

ARTICULUS X.

De literis dimiſſoriis ex antiquo Eccleſiæ uſu.

§.I. *An præſumpta Epiſcoporum voluntas de ordinationem ſuffecerit.* pag.398
§.II. *Licentia ab alio recipiendi Ordines ſcripto tradi debet.* pag.399
§.III. *Eandem licentiam ſignatam ab Ordinario, ejuſque ſigillo munitam eſſe oportere.* p.400
§.IV. *Aliæ notæ dimiſſoriarum literarum.* ibid.
§.V. *Quomodo vocorentur iſtæ literæ* pag.402.
§.VI. *Quomodo dimiſſoriæ antiquorum à noſtris differrent.* pag.404
§.VII. *Dimiſſorias litteras nonniſi rogatos Antiſtites olim conceſſiſſe.* pag.406
§.VIII. *Variæ formulæ dimiſſoriarum referuntur.* pag.407
§.Ult. *A quibus dimiſſoriæ iſtæ literæ darentur.* pag.411

ARTICULUS XI.

De literis dimiſſoriis ex jure communi, & novo, per Tridentinum, & alias recentiores Conſtitutiones inducto.

§.I. *Quid ſint dimiſſoriæ literæ, & quæ earum genera.* ibid.
§.II. *De clauſula*, Clerum ac Populum habente, *in dimiſſoriis generalibus ſcribi ſolita.* pag.412
§.III. *De quibuſdam cautionibus in generalibus dimiſſoriis literis concedendis.* pag.414
§.IV. *Cujus ſit literas dimiſſorias concedere.* pag.415
§.V. *Non omnibus, neque paſſim, literas dimiſſorias eſſe concedendas, neque ſine prævio examine.* pag.421
§.VI. *An habens litteras dimiſſorias, quibus alieno Epiſcopo præſentetur, ab eo examinari debeat, ante ordinationem, ſi à proprio examinatum fuiſſe conſtet.* pag.425
§.VII. *Varias alias cautiones continens circa dimiſſorias litteras.* pag.427
§.VIII. *Quot modis literæ dimiſſoriæ extinguantur.* pag.428
§.IX. *Formulas continens literarum pro informationibus committendis, ac dimiſſoriarum.* pag.429

REIM-

REIMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sacri Palatii Apoſtolici.

Philippus Spada Archiep. Theodoſien. Viceſg.

REIMPRIMATUR,

Fr. Aloyſius Nicolaus Ridolfi Ordinis Prædicatorum; Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter.

SECUN-

Digitized by Google

SECUNDA PARS
DE IPSA
ORDINATIONE;
EJUS SCILICET
Diviſione, Natura, Effectibus, Miniſtro, Loco, Tempore, & Ritibus.

SECTIO PRIMA.
De iis, quæ ſpectant ad diviſionem Ordinationis.

CAPUT PRIMUM.
De numero Eccleſiaſticorum Ordinum.

ARTICULUS PRIMUS.
Septem eſſe Eccleſiaſticos Ordines.

§. PRIMUS.
Antiquitatis ea de re conſenſus.

I. QUONIAM diverſæ ſunt de naturâ ordinum difficultates, quæ, niſi præſuppoſito Ordinum Eccleſiaſticorum numero vix explicari poſſunt: ideò ab eo expli- D cando ordimur: ſtatimque in limine obſervamus, ordinis Eccleſiaſtici nomen duobus modis ſumi poſſe: primò ſtrictius, ſecundò latius, ac fuſius: ſtrictius illi Eccleſiaſtici ordines dicuntur, qui certo, ac ſolemni ritu ad miniſterium aliquod ſacrificio divino exhibendum

ab Epiſcopo conferuntur : latius autem illi dicuntur, quibus aliqui quomodocumque divinis obſequiis devoventur, etſi ad ſacrum Miſſæ ſacrificium minimè deſtinentur : quomodo Monachorum, & Virginum ordines Eccleſiaſticis etiam adcenſeri poſſunt. Quando verò de numero Eccleſiaſticorum ordinum Theologi diſputant, ſolent de Ordine in ejus ſtrictiori acceptione diſputare ; eoque ſenſu eos Ordines ab Eccleſiaſtico ordine ablegare, qui Clericorum diverſas claſſes non conſtituunt, nec ad ſpiritualia munia publicè obeunda ſpecialem conferunt poteſtatem.

II. Septem autem vulgò à Theologis Eccleſiaſtici ordines numerantur, quos Concilium (a) Florentinum duntaxat perſtringit: Tridentinum clariùs explicat, & confirmat his verbis : (b) *Cùm autem divina res ſit tam ſancti Sacerdotii miniſterium, conſentaneum fuit, quo dignius, & majori cum veneratione exerceri poſſet, ut in Eccleſia ordinatiſſima diſpoſitione, plures, & diverſi eſſent miniſtrorum ordines, qui Sacerdotio ex officio deſervirent, ità diſtributi, ut qui jam Clericali tonſura inſigniti eſſent, per minores ad majores aſcenderent ; nam non ſolùm de Sacerdotibus, ſed ; & de Diaconis (c) ſacræ litteræ apertam mentionem faciunt, & quæ maximè in illorum ordinatione attendenda ſunt, graviſſimis verbis docet, & ab ipſo Eccleſiæ initio, ſequentium ordinum nomina, atque uniuſcujuſque eorum propria miniſteria, Subdiaconi ſcilicet, Acolythi, Exorciſtæ, Lectoris, & Oſtiarii in uſu fuiſſe cognoſcuntur, quamvis non pari gradu; nam Subdiaconatus ad majores ordines à patribus, & ſacris Conciliis refertur, in quibus, & de aliis inferioribus frequentiſſimè legimus.*

(a) Concil. Florentinum in decreto unionis.

(b) Trident. ſeſſ. 23 cap. 2.

(c) 1. Tim. 3. & Act. 21.

A Itaque juxtà Concilium Tridentinum Eccleſiaſtici ordines ſeptem ſaltem conſtitui debent, putà Preſbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Acolythi, Exorciſtæ, Lectoris, & Oſtiarii, iique licet à Tridentino, divino jure non dicantur conſtituti : ab initio tamen Eccleſiæ, nominibus, officiiſque diſcreti fuiſſe decernuntur : eorumque tres priores Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Majores, poſteriores quatuor Minores nuncupantur.

III. Quod autem, ut ait Concilium Tridentinum, ab initio Eccleſiæ prædictorum ordinum no- B mina, & uniuſcujuſque eorum propria miniſteria fuerint, de Presbyteris, & Diaconis expreſſa eſt Scriptura ſacræ teſtificatio ; quæ licet de cæteris taceat, de iis tamen plures ex antiquioribus Eccleſiaſticis auctoribus non ſilent. Primò enim Dionyſius (d) Areopagita, quamvis ſingulorum iſtorum ordinum non meminerit, infrà Diaconos tamen aliquos alios inferiorum ordinum miniſtros fuiſſe inſinuat, quod ad eorum differen- C tiam Diaconos λειτουργοὺς ἐκκρίτους *ſelectos miniſtros* vocet, quibus quidem cum Sacerdotibus, & calicis ſacris altaribus imponendi officium tribuit : aliis vero, puta Subdiaconis, [quibus id fuiſſe muneris alibi oſtendemus] adſtandi pro foribus ſanctuarii curam præſcribit : aliis alia officia diverſa pro diverſo in quo fuerunt ordine [notanda enim hæc verba οἰκείας τάξεως, quibus eorum officia proprii ſingulorum ordinis eſſe di- D cuntur] aſſignat : ita enim loquitur, (e) *miniſtrorum vero alii ſtant pro templi foribus, quæ occluſæ ſunt* [de ſanctuarii foribus occluſis hîc agi alibi docebimus] *alii autem aliquid*

(d) Dionyſ. Eccleſ. Hierarc. cap. mox citando.

(e) Dionyſ. c. 3. Eccleſ. Hierarc. par. 2. τῶν λειτουργῶν οἱ μὲν, ἐπὶ ταῖς τοῦ ἱεροῦ πύλαις συγκεκλεισμέναις οἱ δὲ, ἄλλο τι τῆς οἰκείας τάξεως ἐργάζονται οἱ δὲ λειτουργικῶν διακεκριμένοι ... ἱερεῦσιν, ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου προτιθέασι τὸν ἱερὸν ἄρτον, καὶ τὸ τῆς εὐλογίας ποτήριον.

quid eorum, quæ ſunt proprii ordinis, agunt, in adminiſtratorio verò ordine præcipui, unà cum Sacerdotibus in divino altari proponunt panem, & benedictionis poculum. Quamvis autem (a) S. Maximus, & (b) Pachymeres per ſimplices miniſtros, qui ſelectis opponuntur ὑποδιακόνους intelligant: nihil tamen vetat quominus, & cæteros Minorum ordinum Clericos comprehendendos putent: quos tamen, quia omnes Diaconis ſubjacent ὑποδιακόνους communi nomine appellent: in Liturgia (c) quoque Sancti Marci Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, Lectorum, Cantorum, & Laicorum ordines referuntur, pro quibus oratio funditur. Addo & (d) in argumentis epiſtolæ ad Coloſſenſes, & utriuſque ad Theſſalonicenſes mentionem fieri Oneſimi Acolythi, per quem has epiſtolas Paulus miſerit, epiſtolam verò ſuam ad Philippenſes mittit per Euphranium Lectorem.

IV. Secundò eoſdem ordines probant multi ex antiquis auctoribus Clemens (e) Romanus in Conſtitutionibus Apoſtolicis non ſolùm Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, verùm etiam (f) Subdiaconorum, Lectorum, & (g) Oſtiariorum meminit, & (h) Subdiaconorum quidem, ac (i) Lectorum ordinationem ſpeciatim deſcribit. Canones quoque Apoſtolorum pluribus canonibus (k) aliorum à Presbyteris, & Diaconis Clericorum meminere, Lectorum (l) verò, & (m) Subdiaconorum ſpeciatim ordines memorant. Idem quoque Clemens epiſtola (n) ad Jacobum Subdiaconi mentionem facit, & minorum officiorum, nec non Oſtiarii. Ignatius (o) verò

(a) S. Maximus, (b) & Pachymeres ſcholiis in hunc locum.

(c) Liturgia S. Marci orat. quæ incipit δέσποτα κύριε

(d) Lege argum. ep. ad Coloſſ. 1. & 2. ad Theſſal., & ad Philippenſ.

(e) Clemens lib. 8. cap. 11. & ult.

(f) Idem lib. 3. capit. 28. & 9. c. ult. & alibi.

(g) Idem lib. 8. capit. 21.

(h) Idem lib. 8. capit. 21.

(i) Can. Apoſt. 24. 5. 61. 18. & alij.

(K) Can. 18. 34. 50

(l) Cap. 34. qu. 60.

(m) Idem epiſt. ad Jac.

(n) Idem ep. 2.

(o) Ignat. ep. 12 ad Antioch. in fine. ἀσπάζομαι τὸ

II. *Pars.*

A Martyr epiſtola ad ſuos Antiochenos Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, Exorciſtarum, Lectorum, Oſtiariorum ordines enumerat, *Saluto*, inquit, *ſanctum Presbyterium, ſaluto ſacros Diaconos, ſaluto Subdiaconos, Lectores, Cantores, Oſtiarios, Laborantes, Exorciſtas, Confeſſores.* Apud (p) Tertullianum videre poſſumus Lectorum aliquem fuiſſe ordinem, ſicut, & apud (q) Origenem Apud Cyprianum (r) Mettium, & (s) Herennium Subdiaconos legimus, per quorum primum literas à Cornelio acceperit, & reddiderit, (t)

B Optatum quoque Confeſſorem ex Doctore audientium Hypodiaconum ordinatum, Nicephorum (u) item, Felicianum, (x) Saturum, (y) Lucanum, (z) Maximum, & (a) Amanthium Acolythos, ex quibus Saturum Lectorem fuiſſe, antequam Acolythum, ex ejuſdem Cypriani (b) epiſtolis patet: Legimus, & (c) Exorciſtarum ordinem, atque officium: legimus denique (d) Saturi, (e) Aurelii, & (f) Celerini ad Lectorum gradum,

C & officium factas ab ipſo, poſt diligens examen, promotiones, paſſimque aliorum Lectorum nomina. Legimus Fabianum (g) Pontificem conſtituiſſe, ut ſeptem Subdiaconi ſeptem Notariis, ſeù Lectoribus, qui geſta Martyrum ſcriberent, imminerent: itemque, (h) ut Pontifex cum Diaconis, Subdiaconis, Acolythis, ac ſequacium ordinum miniſtris ſolemnitates peragat: Anacletum (i) quoque idem ſtatuentem, præterquam

D quod Acolythorum expreſſe non meminit. Tempore quoque Cornelii Papæ hos omnes ordines in Eccleſia Romana fuiſſe refert ipſe Cornelius in epiſtola ad Fabium

ἱερὸν πρεσβυτέριον, ἀσπάζομαι τοὺς ἱεροὺς διακόνους ἀσπάζομαι ὑποδιακόνους, ἀναγνώστας, ψάλτας, θυρωρούς, τοὺς κοπιῶντας, ἐξορκιστάς, ὁμολογητάς.

(p) Tertul. de præſcrip. cap. 41.

(q) Orig. hom. 7. in lib. Jud. cap. 8.

(r) Cyp. Corn. ep. 42. & 43.

(s) Idem epiſt. 79.

(t) Idem epiſt. 24. ad Clerum.

(u) Idem epiſt. 42. & 49.

(x) Idem epiſt. ...

(y) Ibidem.

(z) Idem epiſt. 4

(a) Epiſt. 76. ad Magnum.

(b) Idem epiſt. 24.

(c) Idem epiſt. 33.

(d) Idem epiſt. 24.

(e) Pont. Dam. in Fabiano, &

(f) Fab. epiſt. 1.

(g) Ibidem.

(h) Ibidem.

(i) Anaclet. ep. 7. in medio.

Antiochenum, apud (a) Euſebium, ubi de Novato ſic loquitur, *is ergo qui Evangelium vindicabat, neſciebat in Eccleſia unum Epiſcopum eſſe debere: ubi videbat eſſe Presbyteros quadraginta ſex, Diaconos ſeptem, Subdiaconos ſeptem, Acolythos quadraginta duos, Exorciſtas, & Lectores cum Oſtiariis quinquaginta duos*: eadem quoque epiſtola Exorciſtarum meminit, quorum præſidio Novatus à malo ſpiritu liberatus fuerat. Cajus (b) vero Martyr, ac Pontifex Romanus, ſub Diocletiano, eoſdem ordines, tanquam ſuo tempore uſitatos confirmat, ea nempe ſanctione, qua conſtituiſſe dicitur, *ut omnes ordines in Eccleſia ſic aſcenderet, ſi quis Epiſcopus fieri mereretur, ut eſſet Oſtiarius, Lector, Exorciſta, Acolythus, ſequens Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, & exinde Epiſcopus ordinaretur*. Optatus (c) quoque Milevitanus Eccleſiam Carthaginenſem in perſecutione ſub Diocletiano, & Maximiano depingens, eam ex laicis, miniſtris variis, Diaconis, Presbyteris, Epiſcopis, conſlatam exhibet: *Quid*, inquit, *memorem laicos qui tunc in Eccleſia, nulla fuerunt dignitate ſuffulti? quid miniſtros plurimos? quid Diaconos in tertio? quid Presbyteros in ſecundo Sacerdotio conſtitutos?* eodem tempore (d) Auguſtinus Sylvanum Subdiaconum fuiſſe meminit: Optatus (e) Majorinum Lectorem.

(a) Euſeb. lib. 6. hiſt. Eccleſiaſt. c. 35. Ὁ ἐκδικητὴς οὖν τοῦ εὐαγγελίου, οὐκ ἠπίστατο ἕνα ἐπίσκοπον δεῖν εἶναι ἐν καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν ᾗ οὐκ ἠγνόει, πῶς γάρ; πρεσβυτέρους εἶναι τεσσαράκοντα ἕξ, διακόνους ἑπτά, ὑποδιακόνους ἑπτά, ἀκολούθους δύο καὶ τεσσαράκοντα, ἐξορκιστὰς δὲ καὶ ἀναγνώστας ἅμα πυλωροῖς δύο καὶ πεντήκοντα.

(b) Pont. Dam. in Cajo, & Caii epiſt. ad Felicem Epiſc.

(c) Optat lib. 1. contra Parmen.

(d) Auguſt. ep. 145 Generoſo.

(e) Optat. ſupra.

V. Tertio, turbulentis quoque illis, & ob perſecutionem cruentis prioribus Eccleſiæ ſæculis, plures in ſingulis iſtis ordinibus conſtitutos ſanctitate claros, vel Martyrio coronatos reperimus: ex pluribus aliquos recenſebimus: tacebimus autem Presbyteros, & Diaconos, qui paſſim in Eccleſiaſticis
A hiſtoriis, & Martyrologiis occurrunt. Subdiaconos nominabimus Andeolum (f) in territorio Vivarienſi à Sancto Polycarpo miſſum ad prædicandum verbum Dei Martyrem ſub Severo: Januarium (g) Magnum, Innocentium, & Stephanum, qui cum eſſent Sixti Papæ Subdiaconi, cum eo, ipſiuſque Diaconis Feliciſſimo, & Agapito in perſecutione Valeriani omnes pariter decollati ſunt: Romulum (h) Eccleſiæ Dioſpolis Subdiaconum, qui anno ſecundo perſecutionis à Diocletiano excitatæ, cum
B quinque aliis adoleſcentibus, proprias manus, quo ardentem Martyrii cupiditatem ſignificaret, ligaſſe dicitur, & ad Urbanum præſidem in Chriſtianos ſævientem cucurriſſe, ſe Chriſtianum eſſe profeſſus, tandemque cum ſociis ſecuri percuſſus eſt. Acolythum Sanctum Tarſicium, (i) quem in perſecutione Valeriani, Pagani cum inveniſſent Sacramenta corporis Chriſti portantem, nec ab iis inquiſitus quid gereret, unquam adduci potuiſſet, ut revelaret, tam-
C diu fuſtibus eum, & lapidibus mactarunt, donec ſpiritum exhalaret, cui (k) corpore revoluto ſacrilegi diſcuſſores nihil Sacramentorum Chriſti in manibus, aut in veſtibus invenerunt. Exorciſtas, Agathonem (l) qui ſimul cum Cyrione Presbytero, & Baſiano Lectore Alexandriæ pro Chriſto igne combuſtus eſt; Petrum (m) qui cum Marcellino Presbytero Romæ, & Hermetem, (n) qui Rhetiariæ paſ-
D ſus eſt. Lectores plurimos, Viatorem (o) Lectorem Lugdunenſem, qui cum Sancto Juſto in eremo Evangelicam vitam duxit: Syneſium, (p) qui tempore Sixti Papæ primi Lector ordinatus, cum multos

(f) Ado & Martyrolog. Rom. die 10 Maji.

(g) De iis Martyrolog. Rom. Bedæ, & alii die 6. Auguſti.

(h) Euſeb. lib. 8. hiſt. cap. 13.

(i) Martyrol. Rom. Bedæ, Viſuard. Adon. 4. Febr.

(K) Ead. Martyrol. 14. Febr.

(l) Ead. Martyrol. 2. Junii, & Gregor. hom. 6. in Evang. & lib. 3. regiſt. c. 88 in Sygn. Sigeb. in Chro. an. 826.

(m) Aimoi. de geſt. Fran. lib. 5 Herman. cap. 115.

(n) Martyro. præd. 31. Decemb.

(o) Martyr. præd. & Sur. 2. Septemb.

(p) Martyrol. & Menol. die 12. Decemb. Chron. ad num. 816.

tos convertiſſet ad fidem, apud Aurelianum Imperatorem accuſatus, gladio percuſſus Martyrii coronam accepit: Marianum, (a) qui Lambeſſe in Numidia primùm ſub Decio, poſteà cum Jacobo Diacono, ſub Valeriano, poſt exquiſita ſupplicia Martyrio conſumptus eſt: Theodulum Lectorem (b) cum Agathopode Diacono Theſſalonicæ in mare demerſum ſub Maximiano Imperatore: Serapionem, (c) & Ammonium, qui cum Theodoro Epiſcopo, & Irenæo Diacono coronam accepit: Deſiderium (d) Lectorem, qui in perſecutione Diocletiani cum Januario Epiſcopo Beneventano: Fortunatum, (e) & Septimum qui Venuſiæ in Apulia, poſtquam carceribus in Africa, & Sicilia macerati fuiſſent, cum Felice in eadem perſecutione occiſi ſunt: alioſque complures. Lectorum ſiquidem longe plura quàm aliorum Clericorum inferiorum ordinum exempla occurrunt: ſive quod ob Clericorum penuriam, ac raritatem cætera minorum Ordinum officia præterquam Lectoris, in minoribus ſaltem civitatibus, vel per Lectores, vel per conſtitutos in ſuperioribus Ordinibus exerceri ſolerent: ſic enim, verbi gratia, apud (f) Euſebium legimus Romanum Martyrem Exorciſtam, & Diaconum dici Eccleſiæ Cæſarienſis: ſic Oſtiariorum functiones (g) Conſtantinum, Theodorum, Abundium Sacerdotio auctos, manſionarioſque dictos Eccleſiarum S. Stephani, & Petri, Romæ ex Gregorio obiviſſe inſtruimur: apud Ignatium quoque, & Clementem paſſim multa Diacono tribuuntur, quæ inferioribus Ordinibus propria ſunt: ſive, quod in Lectoratu

(a) Surius die 30. Aprilis, Martyrol. Roman. eadem die &c.

(b) Martyrol. Menol. die 4. Apr. Metaphraſt. & alii.

(c) Martyr. Rom. Bedæ Uſuard. 26. Martii.

(d) Martyrol. Rom. Beda Uſuard. Ado. Suriu die 19. Sept. Petrus in Catalogo ſect. cap. 90.

(e) Martyr. Rom. Bedæ Uſuar. Ado. die 24. Octob. Menolog. 16. cal. Maji.

(f) Euſeb. lib. 8. hiſtor. cap. 11.

(g) Greg. lib. 1. dialog. cap. 5. & lib. 3. cap. 24. & 25.

A diutiùs, quàm in reliquis Minoribus Ordinibus morari ſolerent, qui ad Presbyteratum parabantur, utpote cùm in eo præſertim ordine, eruditionis, prudentiæ, induſtriæ ſpecimen præbere poſſent: ſive quod, Oſtiarii ſaltem, qui in primo Clericorum gradu conſtituti erant, communi Clericorum nomine intelligerentur. Quare vix Oſtiarios aliquos prioribus illis ſæculis dictos reperies, quibus nempe eorum miniſterium minus neceſſarium videbatur, cum necdum Eccleſiarum ſedes ſtatæ, ac fixæ eſſent: eorumque proinde officium in con-
B vocandis Synaxibus præſertim repoſitum erat, potius quàm in ornandis, vel cuſtodiendis ſacris Baſilicis, quæ nullæ flagrante perſecutione, vel paucæ erant: Ideoque Curſores dicebantur, cujus nominis, & miniſterii meminit Ignatius (h) epiſtola ad Polycarpum Smyrnenſem Epiſcopum, & Heronem Diaconum Antiochenum: officii vero Tertullianus: (i) Oſtiariatus tamen iis temporibus ſuſce-
C pti fidem facit ſanctus (k) Gregorius Nazianzenus, dum de Cypriano ex Mago, & perditiſſimo homine, ſanctæ Juſtinæ virginis, quam turpiter deperibat, ſuaſione, Chriſtiano effecto [quem errore inter Græcos ſatis communi eundem cum celeberrimo Epiſcopo ejuſdem nominis Carthaginenſi confundit] antequam paſtor fieret, accidiſſe narrat, quod νεωκόρος, id eſt, ut Latinus (l) vertit interpres, æditus, & ut ex Græco exponit
D (m) Billius, miniſter, cui templum expurgare, & everrere ex officio incumberet, uno verbo Oſtiarius, creatus primùm fuerit: cui aſſentiri videtur Aldhelmus (n) Saxonum Occidentalium in Anglia Epiſcopus,

(h) Ignat. epiſt. 11. & 13.

(i) Tertul. lib. 1. de fuga circa fine n.

(k) Nazianz. or. 18 de Laudibus S. Cypriani.

(l) Latinus Gregorii interpres.

(m) Billius notis in dictam orationem.

(n) Aldhelmus de Laudibus virginitatis cap. 25. tom. 3. Bibl. Patrum.

pus, ſancti Gregorii, ut ipſe de ſe teſtatur, diſcipulus, qui eundem ſanctum, *per ſeptenos Eccleſiæ gradus paulatim proficientem ad Summum Pontificatus apicem fœliciter perveniſſe* teſtatur: quibus verbis ſeptem in Eccleſia nominatis Ordinibus egregium teſtimonium perhibet: eundem tamen ejus Acta, (a) quæ habentur apud Metaphraſtem, & à Surio, ac Lipomano Latinè edita fuerunt, octavo à Baptiſmo die *præconem, & expoſitorem Chriſti myſteriorum*, id eſt, Lectorem, vigeſimo Subdiaconum, trigeſimo Diaconum, anno exacto Presbyterum, mox Carthaginenſem Epiſcopum factum dumtaxat referunt, quibus alii contradicunt, dum ipſum Antiochenum, non Carthaginenſem factum tradunt, alii verò, inter quos eſt Baronius, (b) in Diaconatus ordine manſiſſe contendunt.

(a) Acta S.Cypr. & Juſtinæ apud Metaphraſt. Lipomanum to. 6. Surium tom.5.

(b) Baron. in notis ad Martyr.26.Sep.

VI. Quartò redditâ Eccleſiæ pace, compoſitiſque ejus rebus, omnium iſtorum ordinum frequens fit mentio. Euſebius (c) quidem in vita Conſtantini, Nicenæ primæ Synodo Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos, & Acolythos, & alios Clericos innumerabiles interfuiſſe affirmat. Synodus (d) Romana ſub Sylveſtro ante Nicenam habita omnes prædictos ordines enumerat, eoque ordine, ut Pontifici Presbyter, Presbytero Diaconus, Diacono Subdiaconus, Subdiacono Acolythus, Acolytho Exorciſta, Exorciſtæ Lector, Lectori Oſtiarius ſubjaceret, cui Abbatem obtemperare debere ſubjungit, quemadmodum Abbati Monachum. Laodicena (e) vetus quoque Synodus Subdiaconorum (quos ὑπηρέτας vocat) itémque Lectorum, Exorciſtarum, & Oſtiariorum [ex quibus Lectores, & Exor-

(c) Euſeb. lib. 3. de vita Conſtan. cap. 9.

(d) Synod. Rom. ſub Sylveſtro cap. 7 habetur can. à Sub. diac. diſt. 91.

(e) Laod. cap. 11 33 35. 24. 25.

A ciſtas, niſi ab Epiſcopo promotos ea munia vetat attingere] expreſsè meminit. Antiochena (f) ſimiliter de ordinatione Subdiaconorum, Lectorum, & Exorciſtarum apertè verba facit, eamque Chorepiſcopis permittit. Ea denique vetuſtior Eliberitana, præter Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos, alios (g) Clericos inſinuat, Subdiaconoſque (h) expreſsè nominat. Apud Athanaſium (i) Maximi Lectoris mentio, (k) Eutychii Subdiaconi ab Arrianis martyrio coronati, & aliorum. Epiphanius (l) quoque
B in compendiaria fidei formâ omnes ordines, præterquam Acolythatum recenſet, quibus tamen Laborantium ordinem adjungit. Sed & apud eundem legimus epiſtolam Marcelli (m) Ancyrani Epiſcopi, cujus cum eo auctores, & inſcriptores Presbyteri plures, Diaconus Hyginus, Hypodiaconus Heracides, Lector Elpidius referuntur. (n) Ambroſius commentariis in epiſtolam ad Titum omnium ordinum meminit, præterquam Oſtiarii, Acolythi, &
C Subdiaconi: alibi (o) quoque Pſalmiſtas, Lectores, & ſacrarii curatores [ſive per eos Subdiaconos intelligat, ſive Oſtiarios] videtur infrà Diaconatum ſtatuiſſe probandos ad Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum gradus. Hieronymus (p) verò, ſeù quicumque alius auctor eſt libri de ſeptem Ordinibus, Oſtiariorum, Lectorum, Subdiaconorum ordines cum Diaconis, Presbyteris, & Epiſcopis
D commemorat, eorumque officia, & prærogativas exponit: in (q) Epiſtolam verò ad Titum, omnium quoque ordinum, præterquam Subdiaconorum, & Acolythorum meminit, cùm tamen horum epiſto-

(f) Antioch. cap. 10

(g) Eliberi. cap. 33.

(h) Ead. cap. 30.

(i) Athan. epiſt. ad Dracon.

(k) Idem Apolog. ad ſolitar. vitam agentes p. 850.

(l) Epiphanius contra hæreſes lib. 3. tom. 2.

(m) Epiſt. Marcelli apud eund. Epiph. lib. 3. adverſus hæreſ. tom. 2.

(n) Ambroſ. in cap. 4. epiſt. ad Titum.

(o) Idem lib. 1. off. cap. 44.

(p) Hieron. lib. de ſeptem Ordinibus tom. 9.

(q) Idem in cap. 2. epiſt. ad Titum.

ſtola (a) ad Nepotianum, illorum epiſtola (b) ad Auguſtinum mentionem faciat. Syricius (c) ad Hymerium Tarraconenſem, Oſtiarii ſolùm, & Exorciſtæ non meminit, cæteros verò gradus recenſet, quibus ad Epiſcopatum aſcendi oporteat. Innocentius (d) primus ad Felicem Nucerianum, Lectorem, Acolythum, Diaconum negat cito ordinandos eſſe: in minoribus officiis vult probari, qui ad majora conſcenſuri ſunt: idem (e) ad Alexandrum Antiochenum ſcribens Petri Subdiaconi, ad (f) Epiſcopos verò Macedoniæ, Dizoniani, & Cyriaci Subdiaconorum meminit. Zozimus (g) ad Heſychium Salonitanum Lectorum ordines, Exorciſtarum, Acolythorum, Subdiaconorum, Diaconorum ad Presbyterii faſtigium gradus eſſe debere decernit. Toletanum (h) primum Concilium ſub Innocentio Primo de omnibus Eccleſiaſticis gradibus, præterquam Exorciſtarum, & Acolythorum leges ſtatuit. Sed expreſſior eorum omnium teſtificatio petitur ex Concilio (i) Carthaginenſi quarto, cui Sanctus Auguſtinus cum aliis interfuit, in quo Epiſcopi, Presbyteri, & reliquorum, ordine ſuperiùs tradito, & ab Eccleſia obſervato, ordinationes deſcribuntur, ipſiſque Pſalmiſtæ, ſeù Cantoris ordinatio adjungitur, cùm hoc ab aliis diſcrimine, quòd hujus officium ſola Presbyteri juſſione tradatur, illorum autem collatio nonniſi ab Epiſcopis perficiatur.

VII. Iis adde (K) Gelaſium Papam, qui in epiſtola ad Epiſcopos per Lucaniam Oſtiarii, Lectoris, Acolythi, Subdiaconi mentionem facit, ut iis gradibus ad Presbyteratum aſcendatur. Imperatorum Va-

(a) Idem epiſt. 2. ad Nepotian.
(b) Idem epiſt. 91. Auguſt.
(c) Syric. epiſt. 1. cap. 9. refertur can. quicumque diſt. 77.
(d) Innocent. I. epiſt. 4. cap. 5.
(e) Idem epiſt. 15.
(f) Idem epiſt. 22.
(g) Zozim. epiſt. 1. cap. 1. & 3. ext.
(h) Tolet. 1. cap. 1. 2. 3. 4. 5. & aliis.
(i) Conc. Carth. 4. cap. 2. & ſeq.
(K) Gelaſ. ep. 1. ad Epiſc. per Lucaniam.

A lentiniani, Valentis, & Gratiani reſcriptum, quo (l) *Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, atque Exorciſtas, & Lectores, & Oſtiarios, & Acolythos etiam*, utpotè Clericalibus officiis, ordinibuſque alligatos *perſonalium munerum expertes eſſe præcipiunt*, ſeptenariumque proinde Eccleſiaſticorum ordinum numerum indicant, à quo non longè recedit Juſtinianus, qui in Eccleſia (m) Conſtantinopolitana Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, Lectores, Cantoreſque, & Oſtiarios fuiſſe ſuo tempore teſtatur: quibus

B (n) alia conſtitutione Acolythos quoque adjungit: ſed utrum Clericorum ordini adnumeret, non ſatis conſtat. Iis adde (o) Bajuvariorum, ſeù Bojorum leges, & (p) Capitularia Caroli Magni, Leonis Tertii (q) decreta, Concilium (r) Aquiſgranenſe, in quibus illi omnes ordines recenſentur: necnon Eccleſiaſticos ſcriptores, qui ex profeſſo de iis ſcribunt, (f) Iſidorum Hiſpalenſem, (t) Venerabilem Bedam, Albinum (u) Flaccum,

C Amalarium (x) Fortunatum, Rabanum (y) Maurum, Stephanum (z) Eduenſem, Ivonem (a) Carnotenſem Epiſcopum, Hugonem (b) à Sancto Victore, Magiſtrum (c) ſententiarum, & alios, quibus etiam conſentit Iſidorus (d) Hiſpalenſis in libris de Officiis, præterquam quod Acolythorum ordinem cæteris minimè adnumerat, quem epiſtolâ ad Ludifredum aliis inſeruerat. Eæ enim omnes auctoritates ſeptem illos, quos Eccleſia

D Latina in uſu recipit, Eccleſiaſticos ordines olim fuiſſe receptos demonſtrant: eoſque non antiquitus ignotos [quod mentitus eſt (e) Calvinus] ſed ab Apoſtolorum temporibus ad nos uſque derivatos

(l) l. Presbyteros, C. de Epiſc. 9. & Cleric.
(m) Juſt. Novel. 3. cap. 1. & 2.
(n) Idem Nov. 59. cap. 2.
(o) Bajuvariorum leg. lib. 1. cap. 8. & 10.
(p) Cap. 139. lib. 1. & lib. 5. cap. 18.
(q) Capitulare Leonis 3. relatum in Capit. Caroli cit. cap.
(r) Aquiſgran. ſub Ludovico cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.
(f) Iſidor. Hiſpan. epiſt. ad Ludifre.
(t) Beda in collectaneis cap. de 7. Ordinib. to. 1.
(u) Alb. de off. divinis tit. de Eccleſiaſt. ordine.
(x) Amal. lib. 2. de Eccleſ. off. cap. 6. 9. & ſeq.
(y) Raba lib. 1. de inſtit. Cler. cap. 4. & ſeq.
(z) Steph. Edu. de ſacr. alt. cap. 1. 2. 4. & ſeq.
(a) Ivo ſerm. de excell. ſacrorum Ordinum.
(b) Hugo in ſpec. cap. 5.
(c) Mag. ſent. 4. ſent. diſt. 24.
(d) Iſidor. Hiſpan. lib. 2. de offic. cap. 7. & ſeq.
(e) Calv. lib. 4. inſt. cap. 4. §. 1. ubi de Subdiac. cap. 19. §. 13. ubi de Acolyt. §. 24. ubi de Exorciſ. §. 29. ubi de Oſtiar.

tos [quod Eccleſia Catholica docet] fuiſſe confirmant.

VIII. Denique ſingulorum iſtorum ordinum, modò unius, modò alterius plures ex Patribus Conciliiſque tempore ſedatæ per Conſtantinum perſecutionis meminerunt: Subdiaconum Martyrium, eundémque martyrem ſub Conſtantio refert (a) Sozomenus, [qui fortè Martyrius idem eſt cum eo cujus mentio in epiſtola Valentis, & Urſacii Germinio apud (b) Hilarium] Athanaſius (c) quoque Subdiaconi meminit, viri Eccleſiæ probè inſervientis, quem Arriani arripuerent, & ſcuticis ad mortem uſque verberari curaverunt. Varias (d) Petro, Anthemio, Antonino, aliiſque Subdiaconis patrimonii Eccleſiaſtici procuratoribus apud Gregorium Magnum paſſim legimus epiſtolas. De Subdiaconatus ordine plura verba faciunt (e) Innocentius Primus, (f) Syricius, (g) Leo, (h) Gregorius Summi Pontifices, Concilia (i) Eliberitanum, Carthaginenſe (k) quintum, (l) Agathenſe, Toletanum (m) ſecundum, & (n) quartum, Turonenſe (o) ſecundum, (p) Gerundenſe, (q) Narbonenſe, Bracharenſe (r) primum, (ſ) Antiſſiodorenſe, (t) Trullanum, & alia non pauca: Iſidorus (u) Peluſiota, & alii non pauci auctores. Acolythos (x) Auguſtinus, (y) Innocentius primus, (z) Zozimus, (a) Syricius, Martinus (b) Bracharenſis, Gregorius (c) Magnus, Iſidorus (d) Hiſpalenſis, & alii memorant: memorat, & (e) Juſtinianus, ſed utrum eorum ordinum Clericorum Ordinibus adcenſeat, vix dignoſcitur: quorum ſcilicet antiquiores (f) quoque leges in funeribus duntaxat operam videntur requirere, non in ſacrificio. Exorciſtas (g) Hilarius in Conciliis Pullentii Lectoris, & Candidiani Exorciſtæ meminit, (h) Severus Sulpitius in vita Sancti Martini, eum Exorciſtam primùm fuiſſe ordinatum refert. (i) Syricius, (k) Zozimus, (l) Felix quartus, (m) Carthaginenſe Concilium quartum, (n) Paulinus Nolanus, (o) Iſidorus Hiſpalenſis, & alii paſſim auctores Exorciſtas loquuntur. Lectores quoque paſſim Patres, & Concilia memorant, Gregorius (p) Nazianzenus, (q) Ambroſius, (r) Auguſtinus, (ſ) Innocentius primus, (t) Syricius, (u) Zozimus, (x) Cœleſtinus, (y) Leo primus, (z) Symmachus, (a) Paulinus Nolanus, (b) Paulinus Ambroſii vitæ ſcriptor, (c) Iſidorus Peluſiota, (d) Victor Uticenſis, (e) Sidonius Apollinaris, (f) Ennodius Ticinenſis, (g) Fortunatus Pictavienſis, & alii paſſim: Concilia (h) Sardicenſe, (i) Carthaginenſe tertium, & (k) quartum, (l) Toletanum primum, (m) Milevitanum primum, (n) Chalcedonenſe, & alia innumera. De Oſtiariis tandem verba faciunt Synodus tertia (o) Carthaginenſis, (p) Narbonenſis, (q) Toletana habita anno 12. Recaredi Regis, (r) Tarraconenſis, (ſ) Aquiſgranenſis ſub Ludovico Pio, (t) Hadrianus Papa epiſtola ad Carolum, (u) Auguſtinus in libro Confeſſionum, (x) Paulinus quoque Nolanus, ubi ab hoc ædituì gradu ſe cupiiſſe Eccleſiaſticam militiam exordiri affirmat, & alii complures.

(a) Sozomen. lib. 4 cap. 2.
(b) Hilarius in fragmentis p. 422. edit. Par.
(c) Atha. epiſt. ad Solitariam vitam agentes.
(d) Gregor. paſſim.
(e) Innocent. I. epiſt. 1.
(f) Syr. ep. 4. ca. 9
(g) Leo ep. 84. ad Anaſt.
(h) Greg. ep. 34 indict. 12. lib. 3.
(i) Concil. Eliber. cap. 30.
(k) Carth. 5. cap. 3
(l) Agath cap. 66.
(m) Tolet. 2. cap 1
(n) Tol. 4 cap. 27
(o) Turon 2. can 20
(p) Gerund. cap. 6.
(q) Narb cap. 11.
(r) Brac 1 cap. 28
(ſ) Antiſſiod ca. 21
(t) Trull cap. 15
(u) Iſidorus Peluſ. lib. 1. ep. 373. lib. 2 ep. 56. & alias.
(x) Auguſt. ep. 105 Sixto.
(y) Innoc. I. epiſt. Felici.
(z) Zozimus ep 1. cap. 1.
(a) Syr. ep. 1 cap 13
(b) Mart. Brach. cap. 44.
(c) Gregor. Magnus ep. 7. lib. 7. & ep. 19 lib. 3. ind. 12.
(d) Iſidorus Hiſp., etym. lib. 7 cap. 12.
(e) Juſt. in Novel. 59 cap. 2.
(f) Lib. 6 10. 24. C. Theod. de Epiſc.
(g) Hilar. in fragm. pag. 422.
(h) Severus Sulpit. vita S. Martini c. 4
(i) Syricius ſupra.
(k) Zozimus ſupra.
(l) Felix 4. epiſt. 1. cap 1.
(m) Conc. Carth. 4 cap. 90. & 92.
(n) Paulinus ep. 13 Amando.
(o) Iſid. Hiſpal. lib. 7. etymol. cap. 12.
(p) Greg. Naz. or. 1 & 20. & epiſt. 41. Nyſſeno, & alibi.
(q) Ambroſ. in Luc. cap. 4.
(r) Lucæ, & de obitu Satyri.
(ſ) Auguſt ep. 215 Quintiano, 165. Cœleſtino, contra Creſcentium lib. 1 cap 29. ſerm. 45. de verbis Domini, & in Pſal. 117.
(t) Innocent.
(u) Syricius.
(x) Zozimus ſupra. Celeſtin. ad Epiſc.
(y) Gall. cap. 3.
(z) Leo I. ep 65. ad Epiſc. Afric.
(a) Symmachus fratri Cæſario 12. 2.
(b) Paulin. natali 4 S. Felicis.
(c) Alter Paulinus in vita Ambroſ.
(d) Iſidorus Peluſ. paſſim.
(e) Victor Uticenſis de perſec. Vandalica lib. 2. propè finem.
(f) Sidon. epiſt. 25 lib. 4. & 9. lib. 6.
(g) Ennodius in vita S. Epiphanii Ticinenſis.
(h) Fortun. in vita S. Marcelli Pariſ.
(i) Concil. Sard. cap. 13
(k) Carth. 3. cap. 21
Carth 4. cap. 8
(l) Tolet. 1. cap. 1.
(m) Milevit. 1. c. 15
(n) Chalced. cap. 3
(o) Carth. 3 cap. 21
(p) Narbon. cap. 13
(q) Tolet. ſub Recaredo cap. 2.
(r) Tarrac. can. 9.
(ſ) Aquiſgran. canon. 2.
(t) Hadrianus Papa epiſt. ad Carolum.
(u) Auguſt. lib. 6. Confeſs. cap. 2.
(x) Paulinus ep. 6. ad Severum.

§. II.

§. II.

Convenientes rationes pro ſeptenario Ordinum numero inquiruntur.

IX. NUmerum ſeptenarium graduum iſtorum, quos enumeravimus, additis tamen Epiſcopi, & Clerici, ſeù Cantoris, probare conantur aliqui ex Apoſtolo, tum (a) epiſtola prima ad Corinthios, tum epiſtola (b) ad Epheſios, ubi varios Eccleſiæ ordines enumerat: nam, inquiunt, Apoſtolis ſuccedunt Epiſcopi, ideoque Apoſtolorum nomine Epiſcopi intelliguntur, ſicut nomine Prophetarum Presbyteri, tum quod eorum ordini, ſicut, & ordini Epiſcoporum Eccleſia præſertim innitatur, quam ideò Apoſtolus (c) deſcribit ſupra fundamenta Apoſtolorum, & Prophetarum ædificatam, tum quod Presbyteri obſcura revelent, dum fidei myſteria inſtruunt, & Chriſti corpus ſpeciebus panis, & vini obvelatum demonſtrant, & de conſcientiæ arcanis judicant, & populum fidelem exemplo paſcunt, & verbo, in quibus omnibus Prophetarum munia obeunt. Diaconi quoque Doctorum locum obtinent, & Subdiaconi Virtutum: quia, ut illi populum docendi auctoritatem ſuſcipiunt, Evangeliique prædicandi poteſtatem, quod Doctorum proprium eſt; ita hi ampliorem præ cæteris inferioribus Ordinibus habent virtutem, inſtarque cœleſtium virtutum altaribus adſiſtunt, & ad generalia Eccleſiaſtica officia deſtinantur. Denique quia Acolythi in opitulationem Diaconi, & Subdiaconi ad altare miniſtrant, idcò dicuntur opitulationes: Exorciſtæ, quia ad curan-

(a) 1. Cor. 12.
(b) Ad Epheſ. 4.
(c) Epheſ. 2.

A dos à ſpiritibus immundis Energumenos ordinantur, gratias habent curationum: Lectores genera linguarum, quibus nempe in Eccleſia variis linguis legendi munus incumbit: Gubernatores vocantur Oſtiarii, quibus Eccleſiarum, & Eccleſiaſticæ ſupellectilis cura committitur, qui tanquam ædium ſacrarum gubernatores, fideles, mundoſque admittunt, infideles immundoſque rejiciunt: denique Clericis, ſeù Pſalmiſtis, & Cantoribus interpretatio ſermonum convenit, ut quod ore cantant, mente concipiant, alioſque, & B rectè diſtinctèque canendo inſtruant, & intelligendo ſeipſos ad Deum erigant. Porrò hos omnes, inquiunt, gradus enumerat Apoſtolus epiſtola (d) prima ad Corinthios, dum ait, *quoſdam quidem poſuit Deus in Eccleſia, primò Apoſtolos, ſecundò Prophetas, tertiò Doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernatores, genera linguarum, interpretationes ſermonum: numquid omnes* C *Apoſtoli? numquid omnes Prophetæ? numquid omnes Doctores? numquid omnes gratiam habent curationum? numquid omnes linguis loquuntur? numquid omnes interpretantur?* Pauciora autem, ſeù officia, ſeù dona recenſet idem Apoſtolus ad Epheſios, (e) *& ipſe*, inquit, *dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, quoſdam verò Paſtores, & Magiſtros*, quæ Eccleſiaſticis ordinibus attribuit Ambroſius iis verbis, (f) *Apoſtoli Epiſcopi ſunt:* D *Prophetæ verò explanatores ſunt ſcripturarum: quamvis inter ipſa primordia fuerint Prophetæ ſicut* (g) *Agabus, & quatuor virgines prophetantes, ſicut continetur in Actis Apoſtolorum: ſed propter rudimenta fidei* com-

(d) 1. Cor. 12.
(e) Ad Epheſ. 4. cap.
(f) Ambroſ. comment. in illud caput ad Epheſ.
(g) Act. 21.

commendanda: nunc autem interpretes Prophetæ dicuntur; Evangeliſtæ Diaconi ſunt, ſicut fuit (a) Philippus: quamvis non ſint Sacerdotes, evangelizare tamen poſſunt ſine cathedra, quemadmodum, & (b) Stephanus, & (c) Philippus memoratus. Paſtores poſſunt eſſe Lectores, qui lectione ſaginent populum audientem, quia (d) non in pane tantum vivit homo, ſed in omni verbo, quod procedit de ore Dei: Magiſtri verò Exorciſtæ ſunt, quia in Eccleſia ipſi compeſcunt, & verberant inquietos &c. eæ tamen interpretationes non omninò videntur germanæ, ac liberales, quamvis non ideò reprobandæ videantur: hæc eſt enim Scripturæ ſacræ amplitudo, atque profunditas, ut aliud dicant, aliud innuant; & abſcondita divinæ præſcientiæ ordinatione ad ea etiam indicanda referantur, quæ verborum ſignificatio, & orationis ſeries non adeò apertè oſtendunt.

X. Nec ab hoc colligendi modo multum abſunt, qui ex gratiis gratis datis, graduum quinque Eccleſiaſticorum diverſitatem inferunt, & ſingulis Eccleſiaſticis gradibus ſingulas gratias gratis datas, de quibus (e) locis ſupra citatis diſſeruit Apoſtolus, hoc modo attribuunt: ſermonem nempe ſapientiæ Epiſcopo, quia ſicut ſapientia inter ſcientias ſublimior eas ordinat, earumque non ſolùm objecta definit, verùm etiam principia confirmat: ita quoque Epiſcopus inter Clericos cujuſcumque gradus excelſior, eos in miniſteriis divinis diſponit, officia eis diſtribuit, & agendi virtutem largitur: ſermonem ſcientiæ Sacerdoti, (f) *labia enim Sacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem requi-* A *rent ex ore ejus*, inquit Propheta Malachias: fidem Diacono, cujus videlicet munus eſt prædicare, annuntiare Chriſti fidem, annuntiare Evangelium: opera virtutum Subdiacono, qui ſe ad opera perfectionis, & majoris virtutis per votum continentiæ diſpoſuit: interpretationem ſermonum Acolytho, quæ eo lumine ſignificatur, cujus ipſi deferendi munus incumbit: gratiam ſanitatum Exorciſtæ, qui tanquam Medicus ſpiritalis, Energumenis beneficium perfectioris ſanitatis impertitur: Prophetiam B Lectori, cujus eſt Prophetas in conventibus publicis legere, & antiquæ legis myſteria Catechumenos privatim inſtruere: diſcretionem ſpirituum Oſtiario, qui quoſdam ad Eccleſiam admittit, quoſdam verò ex officio repellit: denique genera linguarum Pſalmiſtæ, qui non vulgata, ſed vel Hebraica, vel Græca, vel Latina lingua in Eccleſia Deo laudes decantat. Verùm hunc modum colligendi Eccleſiaſticos ordines in- C ſufficientem cenſet (g) D. Thomas: tum quod gratiæ gratis datæ non iiſdem dentur, ſed diverſis, docente Apoſtolo (h) diviſiones gratiarum eſſe, eundem autem ſpiritum, & alii dari ſermonem ſapientiæ, alii ſermonem ſcientiæ &c. Ordines verò Eccleſiaſtici iiſdem conſerri ſoleant: tum quod ex hoc modo colligendi, Epiſcopatum, & Pſalmiſtatum Ordinibus Eccleſiaſticis adnumerandos eſſe ſequatur, quos verò eſſe ordines D ab aliis diſtinctos negat. Et hæ quidem rationes D. Thomæ, cui plures alias addere liceret, ſatis confirmant veram hanc, & efficacem rationem non eſſe, qua prædictus Ordinum Eccleſiaſticorum nu-

(a) Actor. 21.
(b) Actor. 7.
(c) Actor. 8.
(d) Matth. 4.
(e) 1 Cor. 12. & ad Ephe. 4.
(f) Malach. 2.
(g) D. Thomas in ſupplem. qu. 36. art. 2. in corp.
(h) 1 Cor.

numerus colligi debeat: verùm nequaquam oſtendunt non illis Eccleſiæ gradibus legitimè prædictas gratias gratis datas aptari poſſe, quæ quamvis diverſis communicari ſoleant, in ſingulis tamen Ordinibus earum aliquæ magis reſplendent, & in Epiſcopo, qui omnium dignitatum Eccleſiaſticarum faſtigium attigit, ſpiritali ſaltem modo intellectæ conſpiciuntur, in reliquis quoque Ordinibus plures, vel pauciores, quo ſuperiores illi ſunt, vel inferiores. Epiſcopatum verò, & Pſalmiſtatum licet ſtricto jure diſtinctum, & peculiarem ordinem minimè conſtituere dicturi ſumus, aliquo tamen ſenſu Eccleſiaſticorum graduum, & ordinum feriei inſeri poſſe docebimus.

XI. Itaque omiſſis aliis quoque argumentis, quibus Ordinum Eccleſiaſticorum ſtabilitur, ad ſeptenarium Ordinum numerum colligendum eo argumento quo uſus eſt (a) D. Thomas, & Theologorum jam Schola frequentius utitur, nos quoque libentius utemur: ex eo nempe quod ſacroſanctum Corporis, & Sanguinis Chriſti myſterium *Sacramentum Sacramentorum*, τελετῶν τελετὴ, dicatur à (b) Dionyſio, ſitque eodem teſte τῶν ἄλλων ἱεραρχικῶν συμβόλων μεθέξεως, ἡ τελείωσις, *aliorum hierarchicorum ſignorum efficacitas, atque perfectio*: ex quo infertur miniſtros Eccleſiæ, qui per ſacram Ordinationem ad divinum cultum conſecrantur, nonniſi ad illam ſacram Euchariſtiam conſecrari, eo modo quo templa, altaria, vaſa, veſtes, & alia ejuſmodi per ſe ad hanc ſolam diviniſſimam Euchariſtiæ diſpenſationem conſecrantur: colligimus itaque Eccleſiaſticorum Ordinum diverſitatem per ordinem, & habitudinem ad Euchariſtiam, ut totuplex ſit Ordo, quotuplex ad eum diverſus reſpectus ſtatuetur: quare cùm poteſtas ordinis ſit, vel ad conſecrationem ipſam Corporis, & Sanguinis Chriſti, vel ad aliquam circa ipſum Chriſti Corpus, & Sanguinem cooperationem; duplex in univerſum eorum, qui ordinantur gradus eſt Sacerdotum, & Miniſtrorum: Sacerdotum porrò unicus, quia unica eſt, & in omnibus Sacerdotibus æqualis Chriſti Corporis, & Sanguinis conficiendi poteſtas, nec vel ipſe Summus Pontifex in eo ſimplicem Sacerdotem excedit. Miniſtrorum autem multiplex ordo, ac gradus, ſicut multiplex eſt circa iſtud Sacramentum cooperatio: vel enim illa eſt in ordine ad ipſum Sacramentum, vel in ordine ad ſuſcipientes: utraque etiam adhuc triplex: nam in ordine ad ipſum Sacramentum tripliciter Sacerdoti concurritur, vel ad diſpenſationem ipſius Sacramenti, quod ſpectare poteſt ad Diaconum, cui committi poteſt Dominici corporis, ac ſanguinis diſpenſatio: vel ad diſpoſitionem, ac præparationem materiæ conſecrandæ in altari intra ſacra vaſa faciendam, quod competit Subdiacono: vel ad oblationem materiæ ad altare, ejuſque antequam altari præſentetur, præparationem, quod convenit Acolytho. In ordine verò ad ſuſcipientes cooperatio miniſtrorum conſiſtit ſolùm in ordine ad mundandos, qui enim mundi ſunt, jam præparati ſunt ad illam ſacram eſcam recipiendam: ideoque miniſtris nullum circa illos agendi miniſterium relinquitur: immundorum autem tres ſunt claſ-

(a) D. Thomas ſupra.

(b) D. Dionyſ. c. 3. Eccleſ. Hierarch. non longe à principio.

(a) Dionyſ. cap. 1. Eccleſ. Hierarch. part 3. inter principium, & medium

ſes, ut poſt (a) Dionyſium paſſim omnes docent, quidam enim omnino ſunt infideles, vel excommunicati, qui vias Domini ſcire, vel amplecti nolunt, quos Oſtiarius, ut indignos à ſacro conventu excludit: quidam Catechumeni, vel Pœnitentes, qui vel vias Domini ignorant, vel ob enormes culpas dediciſſe viſi ſunt, quos erudit Lector, & inſtruit, ut ſacra Euchariſtia digni fiant: quidam verò ſunt Energumeni, ſeu à Dæmonibus vexati, quos Exorciſta liberandos ſuſcipit, antequam ad ſacrum Altare accedant. Vel ſi alio modo cooperationem Miniſtrorum circa ſuſcipientes ſacram Euchariſtiam colligere placeat, triplicem quoque ipſam reperies. quia, & Miniſtris in removendis penitus immundis, qui mundari nolunt, & in eorum, qui mundari volunt immunditia, vel interiore abſtergenda, vel exteriore propulſanda labor incumbit: *Oſtiarius* autem immundos à ſacris omninò removet, qui ſe divinis purgationibus indignos præſtiterunt: Lector interiorem immunditiam, & divinorum myſteriorum ignorantiam per doctrinam purgat: Exorciſta exteriorem Dæmonis infeſtationem precibus, & adjurationibus abigit, eoque proinde pacto ſeptem tantum ordines eſſe colliguntur Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum, Acolythorum, Exorciſtarum, Lectorum, & Oſtiariorum.

XII. Neque deſunt cùm in nova, tum in antiqua lege figuræ quædam quibus illi ſeptem Ordines deſignentur. Quid enim reliqui ordines præter Sacerdotium, quam (b) *gradus per quos*, tanquam per *cantica graduum aſcenditur ad*

(b) Petrus Bleſ. ſerm. 47. ad Prælatos.

A *Sacerdotium*? quid porrò Sacerdotium quam *thronus* (c) *eburneus*, *cujus reclinatorium aureum eſt, ad quem aſcenditur ſex gradibus purpureis media charitate conſtratis propter filias Hieruſalem, ubi Sacerdos Dei ſummè aſcendit ad dignitatem familiaritatis*? & quid ſeptem (d) illi dies quibus univerſi creatio perfecta eſt, aliud deſignabant, quam eminentiſſimam Sacerdotii dignitatem, nonniſi ſeptem diebus, totidemque ordinationibus perfectam habendam eſſe? quid ſeptem (e) illi Sacerdotes ſeptem buccinis clangentes ante arcam fœderis, ad quo- B rum clangores, & circuitus Jerichuntina civitas ſubverſa eſt, quam ſeptem Clericorum ordines, quibus plangentibus coram Domino, deprecantibus, & populum ad pœnitentiam exhortantibus rebellis Deo civitas funditus deſtruitur, peccatum exſtirpatur? annon (f) ſeptem Domini voces à Divide enumeratæ illi ipſi ordines ſunt, qui myſteria Domini intonant, & fidelibus populis inclamant? nonne, & candelabra (g) aurea ſeptem C ſunt, quæ coram Domino lucent, & ardent? nonne, & ſtellæ ſeptem ſunt, in manu Domini collucentes? & Angeli ſeptem Eccleſiarum, inter quos tota Eccleſiaſtici regiminis, ac miniſterii ſollicitudo diviſa eſt? Addimus huic quoque numero confirmando, ſeu potius exornando non incongruam convenientiam: puta pro numero donorum Spiritus ſancti, quæ per univerſam Eccleſiam diſperſa ſunt, & pro numero Sacramento- D rum, quæ Eccleſiæ relicta ſunt, ordines inſtitutos eſſe Clericorum, qui Spiritum ſanctum largiendi, & Sacramenta adminiſtrandi habeant poteſtatem: ſeptem quoque il-

(c) 3. Regum cap. 10. 2. Paralip. cap. 9. & Cant. 3.

(d) Geneſ. 1.

(e) Joſue 6.

(f) Pſal. 28.

(g) Apoc. 1.

illis Ordinibus ſeptem Spiritus ſancti dona aliquatenus reſpondere: donum quidem ſapientiæ tribui Sacerdoti, qui diſcernit (a) inter lepram, & lepram, qui (b) tanquam ſpiritualis judicat omnia: qui maturus ætate, & prudentia eſſe debet: donum intellectus Diacono, qui Evangelium prædicat, & myſteriorum fidei docet intelligentiam: donum conſilii Subdiacono, quem maturè conſulere, & deliberare oportet antequam continentiæ votum emittat, nè (c) incipiat ædificare, & non poſſit conſummare. Donum pietatis Acolytho, cujus in geſtatione facis accenſæ memoria excitatur, ut ſic (d) lux ipſius coram hominibus luceat, ut videant opera ejus bona, & glorificent patrem noſtrum, qui in cœlo eſt: donum fortitudinis Exorciſtæ, cui (e) fortis alligandi, domumque ejus diripiendi divina virtus conceditur: qui tanquam (f) fortis armatus atrium hominis cuſtodit, & immundo ſpiritu fortior, eum vincit, univerſa ejus aufert arma, in quibus confidit, ſpoliaque ipſius diſtribuit: donum ſcientiæ Lectori, qui, & Prophetias diſtinctè legere, & myſteria fidei Catechumenis debet interpretari: donum tandem timoris Oſtiario, ut cum timore, & tremore accedentes ad Deum admittat. ſciatque ſicut (g) initium ſapientiæ timor Domini eſt, ita Oſtiaratum primum ad Sacerdotii apicem gradum eſſe.

(a) Levit. 13.
(b) 1. Cor. 2.
(c) Lucæ 14.
(d) Matth. 5.
(e) Marci 3.
(f) Lucæ 11.
(g) Pſal. 110.

§. III.

Proponuntur objectiones contra ſeptenarium Ordinum numerum.

XIII. Contra hanc autem Eccleſiaſticorum Ordi-

A num diſtributionem tria genera argumentorum proponi poſſunt: Primùm enim plures in Eccleſia ordines ſtatuendos eſſe, quam quos enumeravimus, objici poteſt: deinde pauciores: tum demum nec eorum quos recenſuimus, exceptis Presbyteratu, ac Diaconatu [qui in ſacris literis leguntur] ullum in Primitiva Eccleſia fuiſſe, ſed illos omnes ab Eccleſia poſtea inſtitutos eſſe. Plures autem ordines ſtatuendos eſſe ita oſtenditur: primò, quia (h) Canoniſtæ novem ordines po-
B nunt, ſeptem nempe enumeratis Epiſcopatum, & Tonſuram adjungentes, ut refert (i) Navarrus, & ex eorum lectione facilè compertum haberi poteſt; Octo verò, puta ſeptem allatos, cum iiſque Epiſcopatum, ordines cenſent non infimæ notæ Theologi, verbi gratia (K) Altiſſiodorenſis, Paludanus, (l) Cajetanus, (m) Navarrus, (n) Petrus Soto, & alii complures. Sententiam quoque Canoniſtarum de novem Ordinibus confirmat (o) Iſidorus Hiſpa-
C lenſis duplici teſtimonio in jure relato, præterquamquod loco ſimplicis Clerici, ſeù Tonſurati Pſalmiſtam nominat: nam in libro quidem Originum, ſive Etymologiarum, *generaliter*, inquit, *Clerici nuncupantur, qui in Eccleſia Chriſti deſerviunt, quorum gradus, & nomina ſunt hæc, Oſtiarius, Pſalmiſta, Lector, Exorciſta, Acolytus, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, Epiſcopus*. Idem quoque (p) epiſtola ad Ludifredum,
D ubi de *omnibus Eccleſiæ gradibus, quid ad quemque pertineat*, eloqui ſe in animo habere præmiſit, mox omnium enumeratorum munia, officiaque ſubnectit, quibus expoſitis,

(h) Canoniſtæ paſſim in cap. Cum contingat, de ætate, & qualit., & in Can. Cleros, 21. diſt., & in Can. Perlectis, diſt. 25.
(i) Navarrus in Manuali cap. 22. num. 18.
(K) Altiſſiodor. lib. 4. in cap. De ſac. ord. qu.
(l) Palud. diſt. eadem qu. 7.
(m) Cajet. tom. 1. opus tract. 11.
(n) Navarrus ſupra.
(o) Petrus Soto lectio 1. & 4 de Sacr. Ordinis, & alii.
(p) Iſidor. Hiſpal. lib 7. etymol. ca 2. refert. diſtinct. 21. Can Cleros.
Idem epiſtol. ad Ludif. refert, Can. Perlectis, diſt. 25.

ſitis, hæc verba ſubdit, *hi ſunt ordines, & miniſteria Clericorum*: ex quibus videntur rectè (a) Canoniſtæ deduxiſſe novem eſſe Eccleſiaſticos ordines, ac gradus.

(a) Lege Gloſſas in dictos Canones.

XIV. Secundò pro Epiſcopatu peculiaria ſunt argumenta, primò enim Presbyteri in ſecundo ordine Eccleſiaſtico, Diaconi in tertio, Subdiaconi in quarto conſtituti leguntur apud Patres: ex quibus, ut aliquos proferamus, Gregorius Nazianzenus, dum ſui ad Presbyteratum promotionem narrat, ſe à Patre (b) εἰς θρόνους τοὺς δευτέρους, *in ſecundis ſedibus*, *ſecundo ordine*, *ſecunda dignitate*, conſtitutum, id eſt Presbyterum creatum dicit, ut interpretatur (c) Gregorius Presbyter in ejus vita; (d) Hieronymus ſeptuaginta diſcipulos, quibus Presbyteri ſuccedunt, ex Luca (e) *ſecundi ordinis præceptores*, *& diſcipulos minoris gradus* dicendos inſert: ex Apoſtolo, (f) *ſecundos Chriſti diſcipulos*. Optatus Milevitanus, (g) *Diaconos in tertio*, *Presbyteros in ſecundo Sacerdotio conſtitutos* appellat. *Epiſcopos verò omnium apices*, *& principes*. Leo (h) primus Subdiaconatus *ordinem*, *quartum à capite* nominat, Epiſcopalem primum, Presbyteralem ſecundum, Diaconalem tertium ordinem vocat. Sidonius Apollinaris (i) Claudianum Presbyterum Mamerci Viennenſis fratrem, ejuſque in regimine Diœceſis Vicarium *Antiſtitem ordine in ſecundo*, & (K) Joannem Cabilonenſem electum Epiſcopum, *ſecundi ordinis Sacerdotem*, cæteros (l) quoque ordines ab Epiſcopali, *minores ordines* appellavit. Synodus Romana quarta ſub Symmacho (m) Preſbyterum, *hominem ſecundi in Ec-*

(b) Gregor. Naz. carm. de vita ſua.

(c) Greg. Presb. in vita Naz.

(d) Hieron. ep. 149 ad Fabiolam manſ. 6.

(e) Luc. 6. & 10.

(f) 1. Cor. 12.

(g) Optat. lib. 5. contra Parm.

(h) Leo 1. epiſt. 84 ad Anaſt. Theſſal. cap. 4. refertur can. omnium, diſtinct. 34.

(i) Sidon. epiſt. 11. lib. 4.

(K) Idem epiſt. 25. lib. 4.

(l) Idem epiſt. 6. lib. 7.

(m) Synodus Romana 4. ſub Symmacho cap. 5.

A *cleſia ordinis* vocavit: Presbyteros Curatos (n) Montanus Epiſcopus Toletanus, *ſecundo dignitatis gradu* à Deo ſtatutos definivit. Theodulphus (o) quoque Epiſcopus Aurelianenſis Presbyteri gradum ab Epiſcopi gradu ſecundum eſſe monuit. Quæ cùm ita ſint, videtur duplex Eccleſiaſticus gradus, duplex ordo conſtituendus, Presbyteralis, ac Sacerdotalis: ideoque addito Epiſcopali gradu atque ordine plures ſeptem Eccleſiaſtici gradus, ordineſque repe-
B rientur. Deinde, quia dignitas Pontificia à (p) Juſtiniano *Epiſcopalis ordo* vocatur; Epiſcopatum quoque, & Presbyteratum, *Ordines* vocat (q) Gelaſius Papa epiſtola ad Epiſcopos per Lucaniam: paſſim quoque cæteri Patres, eos qui conſecrantur Epiſcopi, ordinari dicunt, Epiſcoporumque dignitatem ordinem Eccleſiaſticum indigetant, & Epiſcopos Presbyteris non ſolùm officio, vel dignitate, ſed ordine, nec ſola poteſtate juriſdictionis, ſed ordinis ſupe-
C riores eſſe, atque eminentiores aſſeverant: quod vix aſſeri poteſt niſi Epiſcopatus à Presbyteratu diſtinctus ordo, & Epiſcopalis ordinatio diſtincta à Presbyterali cenſeatur. Denique quia infra certum eſſe docebimus, Epiſcopalem conſecrationem verum eſſe Sacramentum conferens gratiam, imprimenſque characterem: proindeque, & verum ordinem à Preſbyterali diſtinctum.

(n) Epiſt. Montani ad fratres territorii Palentini co. 2.

(o) Theodul. in commonitorio ad Parochos.

(p) Juſtin. Novella 123. cap. 26. refertur can. ſi ſervus, 2. diſtinct. 54.

(q) Gelaſius epiſtola ad Epiſcopos per Lucaniam cap. 9 refertur can. Diaconos, diſtinct. 93.

XV. Nec juvat reſpondere
D Epiſcopatum ordinem eſſe à Preſbyteratu diſtinctum, proùt ordo indicat ſolum gradum quendam poteſtatis indelebilis reſpectu ſacrarum actionum, & Officiorum divinorum, non autem, proùt

or-

ordo refertur ad Miſſæ Sacrificium, A vel Euchariſtiæ Sacramentum, poteſtatemque quandam ſacræ Euchariſtiæ deſervientem inducit; nullâ ſiquidem ratione videtur iſta reſponſio ſatisfacere: cùm enim dicitur ordo importare debere habitudinem ad Sacrificium Miſſæ, vel Euchariſtiæ Sacramentum: ſi ſenſus ſit, quemcumque ordinem Sacrificii Miſſæ celebrandi, vel ipſi immediatè miniſtrandi, vel ejuſdem Euchariſtiæ Sacramenti conficiendi, vel diſpenſandi poteſtatem debere conferre, excluduntur hac ratione ſaltem Exorciſtæ, Lectoris, & Oſtiarii gradus ab ordi- B num numero: qui nempe, ut ex prædictis innoteſcit, nullam hujuſmodi dant poteſtatem, ſed ſolùm ad ſuſcipientes ſacram Euchariſtiam purgandos, diſponendoſque referuntur: ſi verò ad rationem ordinis ſufficere dicatur habitudo quævis ad Euchariſtiam, etiam mediata, ſeù poteſtas, tam conſecrandi Corporis, & Sanguinis Chriſti, quàm diſponendi ad ejus conſecrationem, vel receptionem: C certè poteſtas Epiſcoporum, qua ſupra Presbyteros donantur, ut ordinent eos, qui Corpus Chriſti conſecraturi ſunt, magis ad Euchariſtiam ſpectare videtur, & immediatius, magiſque directè, quam poteſtas illorum minorum ordinum, qui ad ſuſcipientes in receptione divini Euchariſtiæ muneris diſponendos inſtituti dicuntur: quid enim ad Euchariſtiam ſuſcipientes conferunt? parum utique: quid verò ad Euchariſtiam D Presbyteri conferunt? multum omninò; nam ipſi ſunt, qui Corpus, ac Sanguinem Chriſti ſacro ore conficiunt. Epiſcopatus ergo, qui ad Presbyteros creandos inſtituitur, magis utique ad ſacram Euchariſtiam refertur, quam illi minores ordines, qui ſuſcipientes ad dignam ejus receptionem diſponunt.

XVI. Pro Tonſura ſpeciatim quidem eam ordinem eſſe, ac proinde diſtinctum ordinem, arguitur, tum quod (a) Innocentius tertius epiſtola decretali Archiepiſcopo Rothomagenſi, modo *Clericatus ordinem*, modo *Clericalem* in Tonſuræ ſuſceptione conferri dixerit: tum quod, per Tonſuram, Clericorum catalogo aliquis inſeratur, & à Laicorum ordine ad Clericorum transferatur: opus ergo, ut Tonſura ordo ſit, quippe cùm per eam ab uno inferiori ordine ad ſuperiorem aliquis tranſcribatur. Fortiori vero ratione Pſalmiſtatum ordinem eſſe objicies: etenim in (b) Canonibus Apoſtolorum Pſalmiſtæ, ſeù Cantores Clericis adnumerantur, ac ſi diſtinctum ordinem efficerent: ab (c) Ignatio quoque, (d) Ambroſio, Iſidoro (e) Hiſpalenſi, (f) Juſtiniano, (g) Laodicena Synodo, & aliis Pſalmiſtarum ordo tanquam ſpecialis, & ab aliis diſtinctus recenſetur: unde prædictum Concilium (h) Laodicenum eos quibus fas in Eccleſia pſallere κανονικοὺς ψάλτας vocavit, quaſi Eccleſiæ Canoni adſcriptos, quos Martinus (i) Bracharenſis in ſua Græcorum Canonum collectione ab Epiſcopo ordinatos eſſe debere affirmavit: proindeque quamvis ipſos Concilium Carthaginenſe quartum, (k) *abſque licentia Epiſcopi, ſola miſſione Presbyteri officium cantandi ſuſcipere* aſſeruit: nihilominus cùm formam, qua id præſtare deberent, Presbyteris præſcripſerit, ut nempe dicant, *vide, ut quid ore cantas,*

(a) Innocent. 3. cap. Cum contingat de ætate, & qualitate.

(b) Canon. 16. Apoſt., & 69.

(c) Ignat. epiſt. ad Antioch.

(d) Ambroſius l. 1. off. cap. 44.

(e) Iſidor. epiſt. ad Ludifr., & lib. 2. de Eccleſia ſt. offic. cap. 12., & lib. 7. etymol. cap. 12.

(f) Juſtin. Novella 3. cap. 1. & c.

(g) Concil. Laodic. cap 23.

(h) Idem can. 15.

(i) Martinus Brach. cap. 45.

(k) Concil. Carthag. 4. cap. 10.

tas, corde eredas, & quod ore credis, operibus comprobes: eamque formam poſt aliarum ordinationum formas tradiderit: videtur potius Presbytero Pſalmiſtæ ordinandi indulgentiam concedere, quam ejus propriam ordinationem negare: eo nempe modo, quo (a) Canones, qui Chorepiſcopis, & Abbatibus Lectoris ordinationem concedunt, non ideò ordinationem Lectoris inficiari, ſed potius Abbatibus privilegium aliquod indulgere dicuntur: quod cum ex prædictis probabile ſit, tum maximè auctoritate Concilii Carthaginenſis tertii, & Clementis Romani comprobatur: Concilium enim Carthaginenſe (b) tertium de ordinatione ab Epiſcopo alieni Clerici loquens decernit, ut *Clericum alienum niſi concedente ejus Epiſcopo, nemo audeat, vel retinere, vel promovere in Eccleſia ſibi credita. Clericorum autem*, inquit, *nomen etiam Lectores, & Pſalmiſtæ, & Oſtiarii retinent*: nam hoc Canone, quamvis Pſalmiſtæ, & alieno Clero ad ordines ſuperiores promotio Epiſcopo interdici dici poſſit: nihil tamen vetat, quominus ſimiliter dicamus vetari Clerici alieni ad Pſalmiſtatum promotionem: quod ſi ita eſt, ad Epiſcopos jure ſuo Pſalmiſtæ ordinatio ſpectare colligetur. Videntur etiam mihi hæc verba, quibus Clericorum nomine Lectores, Pſalmiſtæ, & Oſtiarii dicuntur contineri, nihil aliud indicare, quam Pſalmiſtarum inter Clericos ſuum quoque eſſe ordinem. Clemens autem Romanus in Conſtitutionibus Apoſtolicis, cum ſæpius inter Clericos ordinem Pſalmiſtarum aliquem eſſe ſignificet, puta dum Cantores veluti in ordine ſpeciali conſtitutos

(a) Canon. quamvis, diſtin 63., & can. quoniam, diſtinct. 69.

(b) Concil. Carthag. 3. cap. 21. refertur can Clericum, diſtinct. 7.

A paſſim reliquis adnumerat; tum maximè id apertè teſtatus eſt, cum ſolis Epiſcopis eorum ordinationem concedit: (c) *non*, inquit, *permittimus Presbyteris ordinare Diaconos, Diaconiſſas, Lectores, aut Miniſtros, aut Cantores, aut Janitores, ſed ſolis Epiſcopis; hic eſt enim ordo, & harmonia Eccleſiaſtica*.

XVII. Quartò præter Epiſcopos, Pſalmiſtas, & Tonſuratos ſeptem prædictis Ordinibus addi poſſunt, Laborantes, Cuſtodes Martyrum, Notarii, & Defenſores. Laborantes, ſeu κοπιῶντας,
B alias κοπιατὰς, inter Clericorum ordines, recenſent (d) Ignatius Antiochenus, & (e) Epiphanius, quibus aſſentiur (f) Hieronymus, ſeu quicumque auctor eſt tractatus de ſeptem Eccleſiæ gradibus ad Ruſticum Narbonenſem, qui habetur inter opera D. Hieronymi: hic ſiquidem, *primum in Clericis foſſariorum ordinem* eſſe affirmat: quorum, ut, & Laborantium nomine, ii intelliguntur, qui ſepeliendis fidelium corporibus operam im-
C pendebant: eoſdemque (g) Baſilius, & (h) Chryſoſtomus in ſuis Liturgiis à reliqua plebe diſtinguunt, & eos ante Cantores nominant. Cuſtodes vero Martyrum inter Clericos refert ſanctus Silveſter, tum in (i) epilogo Synodi Romanæ, tum in Pontificali (k) Damaſi, ubi de iis, qui in Eccleſia militare, ac perficere deſiderant, decreviſſe dicitur, ut tum in pluribus gradibus, aliquo temporum intervallo morentur, tum etiam,
D ut quinque annis Cuſtodes Martyrum exiſtant, antequam ad Diaconatus, vel Presbyteratus ordinem aſcendant. Notariorum quoque diſtinctum ordinem eſſe, videtur innuere (l) Gelaſius, dum in epiſto-

(c) Clemens lib. 8. conſt. cap. 31. οὐκ ἐπιτρέπομεν πρεσβυτέροις χειροτονεῖν διακόνους, ἢ διακονίσσας, ἢ ἀναγνώστας, ἢ ὑπηρέτας, ἢ ᾠδοὺς, ἢ πυλωροὺς, ἀλλὰ μόνοις τοῖς ἐπισκόποις· αὕτη γάρ ἐστι τάξις ἐκκλησιαστικὴ, καὶ ἁρμονία.

(d) Ignatius epiſt. ad Antioch.

(e) Epiph. in fine Panarii.

(f) Hieronym. de ſeptem Eccleſ. gradibus cap. 2 tomo alt. ejus operum.

(g) Baſilius, &

(h) Chryſoſt. in Liturg.

(i) Epiſ. Synodi Roman. ſub Silveſtro.

(k) Pontific. Damaſ. in Silveſtro.

(l) Gelaſ. epiſt. ad Epiſc. per Lucaniam cap. 4. refertur diſtinct. 77. can. Monachus.

ſtola ad Epiſcopos per Lucaniam, Monachum vult hoc ordine ad Presbyteratum conſcendere, ut *continuo Lector, vel Notarius, aut certè Defenſor effectus, poſt tres menſes exiſtat Acolythus &c.*, quantum ad Notarios ſpectat, idipſum confirmat Ennodius (a) Ticinenſis in vita Antonii Monachi Lirinenſis, quem refert à Conſtantino Antiſtite, *inter Eccleſiaſticos Exceptores*, ſeù Notarios cœleſtem militiam juſſum ordiri: itemque liber vitarum Summorum (b) Pontificum, ubi Hadrianum hujus nominis primum initio Notarium Regionarium, poſtea Subdiaconum, demum Diaconum factum ad Pontificatum aſcendiſſe narrat.

(a) Ennod. Ticin. in vita Antonii.

(b) Liber Pontificalis in Hadriano I.

XVIII. Alterum argumentorum genus, quibus ſeptenarius Ordinum Eccleſiaſticorum numerus impugnatur, in iſto numero contrahendo, & ad pauciores ordines redigendo verſatur. Primò enim S. Dionyſius (c) tres tantum Clericorum, ſacrorumque Myſtarum, ſeù agentium facit, Epiſcoporum, Presbyterorum, & Miniſtrorum: pro triplici nempe actione hierarchica, purgatione, illuminatione, & perfectione: quibus actionibus triplex quoque patientium Ordo reſpondet Monachorum, fidelis populi, & immundorum, id eſt Catechumenorum, Energumenorum, & Pœnitentium: quibus proinde triplex tantum agentium, ſeù Clericorum ordo exadverſo comparari, ſeù opponi debet. Secundò (d) ex omnibus minoribus ordinibus ſolum Lectoris ordinem Eccleſia Græca retinuit, nullam Oſtiarii, Exorciſtæ, vel Acolythi ordinationem admittit, Exorciſtæ quoque ordinem nullum agnoſcit: ſed ejus officio ſoli Sa-

(c) Dionyſ. cap. 5. Eccleſiaſt. Hierarchiæ.

(d) Bulla Innocentii IV. art. 9 apud Quarantam in ſumma Bullarii, v. Græcorum ritus, lib. 4.

A cerdotes funguntur: ſicut jam in Eccleſia Latina vix quiſquam niſi Sacerdos ad exorcizandi officium accedere præſumit: Acolythi quoque munus, ex (e) Simeone Theſſalonicenſi Lector, Oſtiarii Subdiaconus obit; cujus quidem moris antiqua ſuperſunt veſtigia, quod nimirum in Eccleſia, maximè verò Orientali uſitatum fuerit, ut per eos ſolum gradus reliquis omiſſis ad Presbyteratum aſcenderetur, quemadmodum poſtea dicemus: quod Canones (f) Apoſtolorum, dum ordines recenſent ſolius ex minoribus Ordinibus Le-
B ctoratus meminerint; quod etiam octavum (g) Concilium Oecumenicum ſolum Lectoratus gradum agnoviſſe videatur: quod apud (h) Damaſcenum quoque obſervabitur, ubi hæc habet: ἀρχὴ κατὰ τάξιν, ὡς πρῶτον τὸ τοῦ ἀναγνώστου ἀξίωμα, εἶτα ὑποδιάκονος, εἶτα διάκονος, καὶ οὕτως πρεσβύτερος, καὶ οὕτως ἐπίσκοπος, ideſt, *principium quoque ſecundùm ordinem dicitur: ut prima dignitas Lectoris eſt; deinde Subdiaconus, poſtea Diaconus, tum*
C *Presbyter, tum demum Epiſcopus.* Tertiò, (i) Ignatius, (k) Clemens Romanus, (l) Tertullianus, & alii nullam Acolythi mentionem faciunt: quod enim συνακολούθους nominat (m) Ignatius, de Philone, & Agothopode Diaconis ſuis loquitur, quos comites ſuos vocat. (n) Epiphanius quoque, imo, & (o) Hieronymus, ſeù quivis alius, qui tractatum edidit de ſeptem Eccleſiæ gradibus, necnon Iſidorus Hiſpalenſis, ubi de Eccleſiaſticis of-
D ficiis ex profeſſo diſſerit, hi tres, inquam, auctores, dum Eccleſiaſticos ordines recenſent, Acolythi ordinem prætermittunt. Quartò, quia Exorciſtas non conſtituere

(e) Simeon Theſſalon. de Sacrament. cap. de Ordine.

(f) Legantur Canones Apoſt. à capitibus ad calcem, ſed præcipue canon. 68.

(g) Octavum Concilium cap. 5.

(h) Damaſcen. dialogo contra Manich.

(i) Ignatius maximè epiſt. ad Antioch.

(k) Clemens præſertim lib. . conſtitut. ubi ordinationum ritus deſcribit, & lib. 3 ubi officia præſcribit.

(l) Tertull. [illegible] opere.

(m) Ignatius epiſt. ad Antioch.

(n) Epiphanius in fine Panarii.

(o) Hieronym. de ſeptem Eccleſ. gradibus.

verum Eccleſiaſticum ordinem expreſsè docere videntur Conſtitutiones (a) Apoſtolicæ, in quibus hæc legi poſſunt, ἐπορκιστὴς οὐ χειροτονεῖται: εὐνοίας γὰρ ἑκουσίου τὸ ἔπαθλον, ἢ χάριτος Θεοῦ διὰ Χριστοῦ ἐπιφοιτήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος. ὁ γὰρ λαβὼν χάρισμα ἰαμάτων, δι' ἀποκαλύψεως ὑπὸ Θεοῦ ἀναδείκνυται, φανερᾶς οὔσης πᾶσι τῆς ἐν αὐτῷ χάριτος. Id eſt, *Exorciſta non ordinatur, hoc enim munus certamen eſt liberæ voluntatis, & gratiæ Dei per Chriſtum, & adventum Spiritus ſancti: ſiquidem qui gratiam ſanitatum accepit per revelationem declaratur à Deo, cum gratia, quæ in eo eſt, omnibus eſt manifeſta*: quibus verbis apertiſſimè demonſtratur Exorciſtarum nullum eſſe ordinem, ſed donum Dæmonum expellendorum gratiam eſſe gratis datam, quam Eccleſiæ ſuæ Chriſtus reliquerit: ſicut gratia curationum, & faciendi miracula divinitus conceſſum donum eſt, non autem Eccleſiaſticus ullus ordo, aut munus ad quod conſecratio ulla, vel ordinatio requiratur. Hoc ipſum etiam Chriſti Domini promiſſio confirmat, ex qua ſcilicet infertur non peculiari ordini Dæmonum expellendorum poteſtatem ipſum alligaviſſe, ſed eam omnibus verè, & ſincerè credentibus voluiſſe eſſe communem, ut legere eſt apud (b) Marcum: quin etiam eam apud omnes Chriſtianos olim reſediſſe fidem faciunt (c) Juſtinus martyr, (d) Tertullianus, (e) Lactantius, & alii. Quintò, nec Lectoratum ordinem eſſe, ſed ſolùm Eccleſiaſticum officium oſtendi poteſt: tum quia (f) Auguſtinus Lectoris creationem, non ordinationem, ſed *deputationem* vocare videtur. Epiſtola ad Quintianum Presbyterum, *miror enim*, inquit, *utrum jam Lector poteſt deputari, qui non niſi ſemel etiam ſcripturas non canonicas legit*: Epiſtola quoque ad (g) Cœleſtinum Summum Pontificem, Lectoris dignitatem *Lectionis officium*, non autem ordinem Eccleſiaſticum vocat: tum quia, teſte (h) Socrate, Alexandriæ hæc conſuetudo viguit, ut ἀναγνῶσται καὶ ὑποβολεῖς ἀδιάφοροι, εἴτε κατηχούμενοι εἰσίν, εἴτε πιστοί, id eſt, *Lectores, ac Præcentores* [eum enim ὑποβολεὺς ſignificat, qui aliis legendo præit, & canendo ſuggerit, quem Conſtantinopoli (i) κανονάρχην vocant] *indiſcriminatim fiant ſive Catechumeni forent, ſive fideles jam baptizati*: cui aſſentitur (k) Nicephorus, qui tam ἀναγνώστας, ſive Lectores, quam συμβολαιογράφους, ſive Notarios, tàm ex fidelium, quàm Catechumenorum ordinibus aſſumi poſſe aſſeruit: hoc autem manifeſtè indicat in Eccleſia ſaltem Alexandrina hanc opinionem inſediſſe, Lectorum officium Eccleſiaſticum gradum non eſſe, multo minus non eſſe Sacramentum, quia nec ad Eccleſiaſticos gradus, nec ad ullum omnino Sacramentum non baptiſatis aditus concedi poteſt; cùm & baptiſmus janua ſit Sacramentorum, & abſurdum ſit eis in Eccleſia ducatum, magiſtratum, gradumve concedere, qui nec ad eam admiſſi fuerint. Quamvis autem reliquarum Eccleſiarum alius mos fuerit, non tamen diverſum ſenſum fuiſſe neceſſe eſt, non enim Alexandrinæ Eccleſiæ conſenſiſſent, ſi Lectorum gradum Eccleſiaſticum, vel Sacramentum eſſe ſenſiſſent. Sextò, nec Oſtiariatum ordinem eſſe propriè dictum ex eo arguitur, quia nempe nulla ſunt Oſtiariatus ſacra officia, quæ ipſi con-

(a) Conſtit. Apoſt. lib. 8. cap. 26.

(b) Marci ult.

(c) Juſtinus Martyr. in dialog. cum Tryphone, & apolog. pro Chriſtian.

(d) Tertull. de corona militis, lib. ad Scapulam, & apolog. cap. 23.

(e) Lactantius li. 2. inſtitut. cap. 19., & lib. 24. c. 27.

(f) Auguſtinus epiſt. 235. Quintiano.

(g) Idem ep. 261. Cœleſtino.

(h) Socrates lib. 5. hiſt. cap. 22.

(i) Codinus cap. 1 in 8. quin, & cap. 17 Joann. Curt. lib. 3. Cod. juris Orient. in reſp.

(k) Nicephor. li. 12. cap. 34.

conveniant: jamque paſſim Laicis hominibus Oſtiarii munia committuntur; ejuſque miniſterium illiteratos implere poſſe teſtatur (a) Gelaſius Papa: quinimo primis olim Eccleſiæ ſæculis fœminę ejus partis templi, qua mulieres ingrediebantur, janitrices erant, quas in gradu Eccleſiaſtico fuiſſe nemo dixerit. Ultimò denique, quia ſi ſeptem illi ordines admittuntur inter ſe diverſi, ſeptem Sacramenta præter Baptiſmum, & cætera, admittenda erunt, ſicque non erunt tantum ſeptem Eccleſiæ Sacramenta.

(a) Gelaſ. epiſt. ad Epiſcopos Lucaniæ cap. 3.

XIX. Tertiùm denique argumentorum genus ab auctoritate plurium Catholicorum Eccleſiæ Doctorum deſumitur, qui inferiores omnes Diaconatu ordines in Eccleſia primitiva minime uſitatos fuiſſe cenſuerunt, ſed progreſſu temporis ab Eccleſia fuiſſe præſcriptos: in hanc ſententiam Petrus Bleſenſis (b) ſermone ad Sacerdotes, & Prælatos ità diſſerit: *Primò notandum occurrit, quia productior eſt aſcenſus ad hunc gradum nunc, quàm in primitiva Eccleſia, in qua, qui tantum fidelis erat, Diaconus fiebat, vel Sacerdos: introducti poſteà ſunt quidam minorum ordinum gradus, per quos tanquam per cantica graduum aſcenditur ad Sacerdotium.* Ad quam ſententiam acceſſiſſe videntur Magiſter (c) ſententiarum, & alii Doctores Catholici, qui minores ordines ex Eccleſiæ ſolùm inſtituto fuiſſe docuerunt. Confirmatur autem ex Urbani, ſeù melius ex Synodi Placentinæ, quæ tempore Victoris ſecundi [quem in Pontificatu Urbanus ſecundus immediate excepit] habita eſt, decreto, quod ſolos Diaconatus, ac Presbyteratus

(b) Bleſenſis ſer. 47

(c) Magiſter 4. ſent. diſt. 24. qu. 1.

A ordines videtur admiſiſſe: ſic enim habet, (d) *Sacros autem ordines dicimus Diaconatum, & Presbyteratum, hos ſiquidem ſolos primitiva legitur habuiſſe Eccleſia*: cui addi poteſt Leonis (e) noni preſſius adhuc de ordinibus loquentis ſententia iiſdem fere quibus (f) Anacleti verbis concepta; *Sacerdotum ordo bipartitus eſt, nec ampliùs, quàm duo ordines, id eſt Epiſcoporum, & Presbyterorum nobis collati ſunt, nec Apoſtoli docuerunt.*

(d) Citatur nunquam decretum Urbani diſtin. 60. cap. nullus, & cap. multis, & ætate, & qualit. ex Synodo vero Benev. abſvone parte 5. cap. 1. & in Panormit. lib. 2. cap. 5.
(e) Leo IX. ep. 4.
(f) Anacl. ep. 3. cap. 1.

§. IV.

Solvuntur propoſitæ objectiones.

B

XX. Solutioni vero eorum omnium argumentorum præſupponendum eſt, numerum ſeptenarium Eccleſiaſticorum ordinum à quibuſdam eorum directè non impeti, ſed ſolùm non omnes iſtos ordines Sacramenta eſſe divinitus inſtituta urgeri; quæ duo valde differunt. Nam ſeptem ordines eſſe, id eſt ſeptem gradus, quibus ad Sacerdotium aſcendatur, diſtinctas habentes poteſtates ad divinum in Sacramento Eucariſtiæ cultum tendentes, quibus Clerici à Laicis ſecernantur, nemo Catholicus verè inficiari poteſt. Utrum verò minores ſaltem ordines Sacramenta ſint, an Sacramentales quidam ritus, inter Doctores controvertitur, ut poſtea docebimus: Fatemurque argumentis allatis probabilem eorum ſententiam effici, qui eos Sacramenta eſſe negant divinitus inſtituta. Verùm, quia contraria ſententia communior eſt, nec ſua quoque probabilitate caret, quam item poſtea defendemus, ideò ſingulis argumentis ſigillatim, ita reſpondendum ducimus, ut nihil iſti ſententiæ officiant.

C

D

XXI. Primùm ergo dicendum eſt Epiſcopatum ordinem quidem eſſe, & verum ordinis Sacramentum, ut poſtea fuſiùs docebitur, neque tamen plures ſeptem ordinibus allatis ſtatui debere: nam Sacerdotium, quod ultimus gradus, & ſeptimus ſtatuitur, duplex eſt, unum quod ſummum Sacerdotium paſſim vocatur, eſtque Epiſcopatus [ſummos enim Sacerdotes dici ſolitos fuiſſe quoſcumque Epiſcopos, & Epiſcopatum ſummum Sacerdotium, docebunt (a) Tertullianus, (b) Ambroſius, (c) Hieronymus, (d) Auguſtinus, (e) Gaudentius Brixianus, (f) Sidonius Apollinaris, (g) Fauſtus Rhegienſis, (h) Damaſus, (i) Euſebius, (k) Zozimus, & (l) Leo Summi Pontifices; Concilia quoque (m) Agathenſe, (n) Taurinatenſe, & (o) Hiſpalenſe ſecundum, (p) Capitularia Caroli, & alia id genus antiquorum ſcripta] Alterum, quod ſecundi ordinis Sacerdotium dicitur, & communiter Presbyteratus nominatur, ideoque cum Epiſcopatus Sacerdotium ſit, fruſtra Sacerdotio Epiſcopatus tanquam diſtinctus gradus additur, qui in Sacerdotii nomine continetur: imò nec Sacerdotium illud ſummum à ſimplici Sacerdotio congruenter diſtinxeris, ſicut Preſbyteratum à Diaconatu, Diaconatum à Subdiaconatu, & reliquos inferiores gradus inter ſe diſtinguuntur: primò enim Presbyteratum Epiſcopatus eſſentialiter includit, nam, *quid eſt Epiſcopus*, ut habet Auguſtinus, (q) *niſi primus Presbyter, hoc eſt ſummus Sacerdos?* quid Epiſcopatus, quam paſcendi, & Sacramenta conficiendi, atque miniſtrandi ſuprema quædam auctoritas? ideoque nec Epiſcopus

(a) Tertullianus lib. de baptiſmo, cap. 17.
(b) Ambroſ ep. 24
(c) Hieron. ep 99. ad Aſellam.
(d) Auguſt. in vetus, & novum teſtamentum q. 101.
(e) Gaudent. tract. ordin. ſuo.
(f) Sidon. ep 11. & 25. lib. 4. Item ep. 5. & 6. lib. 7. in concione &c.
(g) Fauſtus in præfat. lib. 1. de libero arbitrio, homil. de Vidua, & ep. 9 Ruricio.
(h) Damaſ. Proſpero ep. 5.
(i) Euſeb. Epiſc. Tuſciæ, & Campaniæ.
(k) Zozimus ep. 1 cap. 3.
(l) Leo epiſt. 85. ad Anaſt. cap. 5. & ad Epiſc. Galliæ, & Germ. 89.
(m) Concil Agath. cap 6.
(n) Taurin. cap. 1.
(o) Hiſpal. 2. ca 7.
(p) Cap. 323. lib. 7
(q) Auguſt. ſupra.

A niſi Presbyter cogitari, nec Epiſcopatus ſine Presbyteratu perfectè concipi poteſt, irritaque eſt Epiſcopalis ordinatio, quam Preſbyteralis non præceſſit: è contra verò nec Diaconatum Presbyteratus, nec Diaconatum Subdiaconatus, nec Subdiaconatum reliqui inferiores eſſentialiter involvunt, aut præſupponunt; nec irrita eſt conſecratio Presbyteri, qui non fuerit Diaconus ordinatus, ut ſuo loco dicetur; proindeque Presbyteratus, Diaconatus, & reliqui enumerati inter ſe diverſi adæquatè ordines cenſendi ſunt, B cùm inadæquatè tantùm, & partialiter Epiſcopatus à Presbyteratu diſtinguatur. Fateor quidem *finaliter*, ut loquuntur Theologi, omnes ordines unum eſſe ordinem, in quantum omnes ad corpus CHRISTI conficiendum, & diſpenſandum referuntur, ad Presbyteratus gradum diſponunt, & in ipſo unico complentur: at formaliter diverſi ſunt: quamvis ſuperior inferiorem eminenter contineat, & ex Eccle- C ſiaſticæ legis ſtatuto ſupponat: quo ſenſu dixit Auguſtinus (r) *majorem ordinem intra ſe, & apud ſe habere, & minorem, Presbyterum enim, & Diaconi agere officium, & Exorciſtæ, & Lectoris*: Formaliter tamen unus alterum minimè comprehendit: Epiſcopatus verò formaliter Preſbyteratum includit; atque *in Epiſcopo*, ut (ſ) Ambroſius ait, *omnes ordines ſunt*, ſed maximè Presbyteratus, *quia primus Sacerdos eſt*, eaque ratione (t) Sacerdotium D tanquam unicus ordo conſtituitur, qui poſteà in Epiſcopatum, & Preſbyteratum non tanquam membra adæquatè diſtincta, ſed tanquam in membra inadæquatè diverſa, & quorum unum alterum involuat, di-

(r) Auguſt. ſupra.
(ſ) Amb. in ca. 4. ad Ephes.
(t) Idipſum docet Durandus in 4 diſtinct. 25. qu. 6.

diſtribuitur: eoque ſenſu aliquando diverſi ordines negantur, quòd Epiſcopatus ſit tantum Presbyteratus perfectus, & Presbyteratus ſit Epiſcopatus imperfectus: unde Sacerdotium non tàm ordines duos quàm *ordinem bipartitum* dixit (ᵃ) Anacletus, ut & diſtinctionem Epiſcopatus, ac Presbyteratus, & integritatem Sacerdotii Epiſcopali, & Presbyterali ordine conſtantem innueret: quamvis duos ordines, inadæquatè ſcilicet diſtinctos, dixerit Damaſus (ᵇ) Epiſtola ad Proſperum Numidiæ Epiſcopum, ut Presbyterorum, & Epiſcoporum inæqualitatem oſtenderet.

(a) Anacletus ep. 3

(b) Damaſus Proſpero.

XXII. Deinde dici poteſt Epiſcopatum non numerari, tanquam diſtinctum à Presbyteratu ordinem, quod poteſtas quævis Epiſcopalis etiam ordinandorum Presbyterorum non abſolutè nova ſit poteſtas, ſed effectus Presbyteralis poteſtatis, quatenus in Epiſcopis reſidet, quomodo ſumma quædam eſt Euchariſtiæ conficiendæ poteſtas, à qua populi etiam regendi, & Presbyteros ordinandi ſumma quædam auctoritas derivatur; ſicut in Presbyteris, ex poteſtate in corpus Chriſti verum, auctoritatem in corpus Chriſti myſticum fluere communiter docent (ᶜ) Theologi: unde, & eorum aliqui in Epiſcopatu non tàm novum characterem imprimi docent, quàm extenſionem Presbyteralis fieri characteris. Addi etiam poteſt, eſto Epiſcopalis conſecratio partialiter ſumpta propter hanc rationem ad ſacram Euchariſtiam referatur, quia nihil alind eſt, quàm Sacerdotii plenitudo, ac perfectio, cumuluſque quidam qui Presbyterali poteſtati etiam conſecrandi corpus Chriſti ſuper-

(c) Theologi paſſim, ubi de Miniſtro Euchariſt., & Pœnitentiæ.

A additur, ut eam perficiat: attamen ſi concipiatur ſine Presbyterali ordine ſive incluſo, ſive præſuppoſito, non referri per ſe ad ſacram Euchariſtiam eo modo, quo minores ordines, quorum functiones etſi natura ſua minus fortè ad ſacram Euchariſtiam referantur, quàm Epiſcopales, attamen ad eam ex inſtitutione minorum ordinum, ut diſtincti ſunt ordines, magis utique referuntur, quàm ex inſtitutione Epiſcopatus ſic ſumpti, Epiſcopales functiones referantur: ſi enim Epiſcopatus B ſumatur, ut à Presbyteratu per mentem præſcinditur, præcipuè ad regendum populum Dei, non ad ſacram Euchariſtiam refertur: juxta illud Pauli in Actibus Apoſtolorum, (ᵈ) *attendite vobis, & univerſo gregi, in quo vos conſtituit Spiritus ſanctus Epiſcopos regere Eccleſiam Dei*: ſupponitque conſummatam, ac perfectam Euchariſtiæ conficiendæ, ac diſpenſandæ poteſtatem: cùm è contra minores ordines, ut diſtincti ordines ſunt, C ad ſacram Euchariſtiam per ſe referantur, & propter eam inſtituti ſint. Porrò prior ſolutio facilior eſt, & planior, poſterior iſta probabilis, & citatis in priori ſolutione Patribus valdè conformis.

(d) Actorum 20.

XXIII. Secundò, quod ad Tonſuram ſpectat, quamvis aliqui juris Canonici Doctores eam Sacramentum, & verum ordinem eſſe dixerint, communior tamen ſententia longè probabilior eſt, D eam non ordinem ſtrictè ſumptum, non Sacramentum dicendam eſſe, ſed Sacramentalem ritum, & diſpoſitionem ad omnes ordines, ac deputationem, deſignationemque certæ perſonæ ad divina Officia: ſpecialis enim in or-

ordinatione quavis poteſtas tribuitur, qualis nulla in Tonſuræ ſuſceptione confertur: quæ nempe ſolùm eſt deſignatio Clericorum ad probationem doctrinæ, morum, & induſtriæ ſuæ faciendæ, ut ſi apti judicati fuerint, functionum eis Eccleſiaſticarum poteſtas tradatur, & ad ordines promoveantur. Et aptè quidem Tonſura, tanquam media diſpoſitio inter ſtatum laicum, & Eccleſiaſticos gradus interponitur, eo modo quo Novitiatus inter ſæcularem ſtatum, & regularem profeſſionem media quædam diſpoſitio interjicitur: adeout quemadmodum in Novitiatu conſtituti, ſæculares curas, vivendi formam, veſtitumque abjiciunt, regularibus privilegiis ornantur, & regularibus quantum ad ea, quæ favorem continent, adcenſentur, nec dum tamen regularibus officiis mancipantur: ita Clerici, qui ſola Tonſura inſigniti ſunt, Clericalem vitam veſtitumque ſuſcipiunt, Clericalibuſque privilegiis ornantur, quamvis functionibus Clericalibus nondum addicantur: quò fit, ut Tonſura, nec ordo ſtrictè ſumptus dici queat, quia quivis ordo hoc ſenſu ſpecialem habet functionem ad ſacræ Euchariſtiæ miniſterium: nec gradus, quia ad nullum per Tonſuram Clerici officium aſſurgunt: ſed ſit veluti ſolium, ac pavimentum, cui omnis ædificatio Cleri ſpiritalis innititur. Quare neceſſum eſt, ut ordinis nomen in ampliori ſignificatione Innocentius (a) tertius uſurparit, dum Tonſuram, ſive *Clericalem ordinem*, ſive *Clericatus ordinem* dixit, in ea nempe ſignificatione in qua ordinatus ille dicitur, quicumque in Clericorum claſ-

(a) Innocent. III. cap. cum contingat, de ætate, & qualitate.

A ſem, numerumque tranſcribitur.

XXIV. Tertiò reſpondemus, nec Pſalmiſtatum ordinem eſſe ſpecialem propriè dictum, ſed officium ordini annexum, vel etiam ordinem juxta ampliorem ordinis ſignificationem. Id autem iis (b) D. Thomæ argumentis probamus: tum quod cantandi, ſeù pſallendi officium non quibuſdam ſolùm Clericis, ſed omnibus commune ſit: Ordo autem ſit promotio quædam, & Clericorum aſcenſio ad ſuperiorem quemdam gradum, officiumque habere debeat ſpeciale:

(b) D. Thomas suppl. q. 37. art. 2.

B tum quod canendi officium non habeat ſpecialem relationem ad ſacram Euchariſtiam, quam ordo propriè dictus habere debet. Addo, & aliam rationem, quia nempe cujuſlibet conferendi ordinis miniſter ordinarius eſt Epiſcopus, Presbyter autem ex Concilio (c) Carthaginenſi quarto ordinarius videtur eſſe Pſalmiſtatus concedendi miniſter. Verùm nulla earum rationum apertè convincit, earum tamen quælibet propugna-

(c) Conc. Carth. 4 cap. 10.

C ri poteſt: in prima difficultas eſt, quia canendi officium Laodicenum non omnibus concedit: ſed iis ſolis quos κανονικοὺς ψαλτὰς nuncupavit: verùm hoc alibi examinabimus. Interim tamen dicimus ex Concilii (d) Laodiceni canone non ſpecialem Cantorum fortè ordinem inſtitutum, ſed ad Eccleſiæ diſciplinam, cantandi officium Lectoribus ſolum permiſſum, quod anteà ſpectata ſola inſtitutione Chriſti, & Eccleſiæ generali con-

(d) Laodicen. ca. 15

D ſuetudine [quod nobis hic ſufficit] omnibus non Clericis ſolum, verùm etiam laicis forſan olim conceſſum fuerat. Secunda etiam ratio impugnatur, quia nempe canendi officium in Miſſa æquè ad Eucha-

ri-

riſtiam videtur referri, ac Scripturam ſacram legendi munus. Id tamen negandum eſt, per ſe enim, & ex hominum exiſtimatione cantandi officium nemo dixerit ad docendos, inſtituendoſque homines, diſponendoſque ad ſacram Euchariſtiam [ad quam ſolùm diſpoſitionem minores ordines Oſtiaratus, Lectoratus, & Exorciſtatus per ſe deſtinantur] referri: ſed ad divinas Deo laudes perſolvendas, Deoque cultum religionis à Sacrificio Euchariſtiæ diverſum, licet ad illius ſplendorem ei immixtum, exhibendum: legendi autem munus, quod ad fideles edocendos uſurpatur, ad ejuſdem ſacræ Euchariſtiæ ſuſceptionem magis videtur pertinere. *Tertia eandem* ratio *citatis* in obiectione Conſtitutionum(a) Apoſtolicarum D. Clementis, & Martini Bracharenſis teſtimoniis præſertim oppugnatur: quæ nempe Epiſcopi operam in Pſalmiſta conſtituendo videntur exigere. Sed Concilium (b) Carthaginenſe quartum apertè Presbytero poteſtatem facit Pſalmiſtæ conſtituendi, & omnium ordinum ordinarium miniſtrum conſtituens Epiſcopum, ab iis Pſalmiſtatum ſecernit, quod illi ab Epiſcopo conferantur, hic à Presbytero tribuatur: itaque cùm teneamus indubitatum antiquæ Eccleſiæ teſtimonium, ex quo habemus Pſalmiſtatum etiam à Preſbytero conferri poſſe, non ex ſola indulgentia, ſed ex communi Eccleſiarum lege, ac more, Conſtitutiones Apoſtolicæ, vel intelligendæ ſunt juxta eam antiquæ Eccleſiæ erga Epiſcopos obſervantiam, juxta quam nihil, quod cujuſquam momenti eſſet, Presbyteri abſque Epiſcopi conſenſu, &

(a) Conſt. Apoſt. ſupra, & can. Martini Bracharenſis.

(b) Cart. 4. cap. 10.

A auctoritate attingere audebant: adeout ex Ignatio (c) Antiocheno, & ipſo in Epiſtolis (d) Clemente Romano, nec baptizarent, nec Sacrificium offerrent ſine Epiſcopi auctoritate, & juſſu: multoque proinde magis Pſalmiſtas ipſis creare vetabatur, aut quodvis in Eccleſia cuiquam de novo officium committere, vel demandare; ſed hæc omnia Epiſcoporum providentiæ reſervabantur: non quod id Pſalmiſtarum, vel cæterorum Officialium ordinandorum

(c) Ignat. epiſt. ad Smyrn.

(d) Clemens ep. 1.

B conditio exigeret, ſed quod diſciplinæ ordo id ipſum expoſceret: ſicut jam Eccleſiaſticorum officiorum, ac beneficiorum proviſio, ſeù ad ea canonica inſtitutio, Epiſcopis propter honorem, & prærogativam dignitatis, ut plurimum reſervatur, quamvis ipſa vera non ſit ordinatio. Quare optimè colligi poteſt, ex eo quod ſtatuto cujuslibet Concilii in Eccleſia recepto, cujuſmodi eſt Cartha-

C ginenſe citatum decretum, Pſalmiſtæ inſtitutio Presbytero ordinariè attributa ſit, eam veram ordinationem non eſſe; quamvis ex eo, quod Epiſcopis aliquando reſervata ſit, inferri nequeat, eam veram ordinationem eſſe. Vel certè conſtitutio illa Apoſtolica de Pſalmiſta non conſtituendo niſi ab Epiſcopo, ſic ſumenda eſt, ut Pſalmiſtatus in ea non pro ſolo officio, ſed pro Tonſura etiam, quam ſupponit, intelligatur, adeout ſoli

D Epiſcopo conceſſum ſit aliquem ex laico efficere Pſalmiſtam, eo quod Clericatui, quem ſolus Epiſcopus communi jure, & propria auctoritate conferre poteſt, cui nempe ſoli quemquam in Clericorum ſocietatem, tanquam ſummo Hierarchæ, & Eccleſiæ ſuæ capi-

pi-

Digitized by Google

piti adlegere, & cooptare jus eſt, pſallendi officium adnexum ſit. Decernit verò Martinus (a) Bracharenſis, ne cui officium pſallendi committatur, niſi qui ab Epiſcopo, non Pſalmiſta quidem, ſed Lector ordinatus fuerit; ut Lectoris ordinationem ab Epiſcopo, Pſalmiſtæ verò, poſtquam Lector ordinatus fuerit, ſolam vel à Preſbytero ſimplici deputationem fieri agnoſceret. Verba Martini Bracharenſis, quibus ſimilis Concilii (b) Laodiceni canon refertur, & exponitur, clara ſunt, & aperta, *non licere in pulpito pſallere, aut legere, niſi qui ab Epiſcopo Lectores ſunt ordinati*: ex eo verò non Pſalmiſtæ ordinationem ab Epiſcopo fieri, ſed ſolis Lectoribus ordinatis officium iſtud tribui colliges, quod aliquando obſervatum fuit, prout agendo de functionibus ordinum ex profeſſo dicemus. Cætera, quæ in objectione, pro ordine Pſalmiſtatus conſtituendo propoſita ſunt moleſtiam minimè faceſſunt: nam Patres, qui Cantores, ſeù Pſalmiſtas, Clericorum ordinibus adnumerant, ordines Clericorum ſtrictè non recenſent, ſed quorundam Eccleſiaſticorum officiorum, quibus Clerici inter ſe ſecernuntur, etiam rationem habent. Concilium quoque (c) Carthaginenſe tertium, quod Clericum alienum, aut retinere vetat, & Clerici nomine Pſalmiſtas quoque ſe intelligere aſſeverat, non eo ſenſu exponendum eſt, quaſi propriam Pſalmiſtæ promotionem Epiſcopis faciat, ſed quod Clericorum nomine Pſalmiſtam intelligi doceat, eumque ſicut, & quemvis alium Clericum in aliena Diœceſi jam in Clerum receptum, aut ad ſuperiores ordines promoveri ab Epiſcopo non ſuo, aut in eo, quem alibi nactus fuerit, gradu, vel officio retineri prohibeat: quod Pſalmiſtatus ordinationi propriè dictæ adſtruendæ neutiquam favet.

(a) Martinus Brach. cap. 45.

(b) Concil. Laodic. cap. 15.

(c) Carthag. 3. cap. 21.

XXV. Quartò, nec Laborantes, Notarii, Cuſtodes martyrum, Defenſores, propriè dictorum ordinum nomina ſunt, ſed officiorum: tum quod vel ex ſimplicibus Clericis, vel ex ordinatis in aliquo ex ſeptem Ordinibus eligerentur aliqui ab Epiſcopo, abſque ullo novæ ordinationis ritu, qui prædicta Officia obirent: & quidem ex ſimplicibus Clericis, ut plurimum Laborantes: ex Lectoribus, Notarii, ex Oſtiariis, vel Subdiaconis Cuſtodes martyrum, ex Lectoribus, aut Subdiaconis Defenſores eligebantur, ut agendo de functionibus ordinum ex profeſſo docebimus: tum quod officia iſta Laborantium, Notariorum &c. ad ſacram Euchariſtiam per ſe non referantur: ſed ad aliqua pia charitatis, vel Eccleſiaſticæ diſciplinæ, vel religionis officia per ſe tendant: Charitatis quidem, ut Laborantium, & Defenſorum; diſciplinæ, ut Notariorum, & prædictorum defenſorum, religionis, ut Cuſtodum martyrum. Diximus verò ſuperiùs ordines omnes ad ſacram Euchariſtiam per ſe referri debere: quare dum aliqui Summi Pontifices, & Patres, Laborantes, Notarios, & alios Clericorum Ordinibus adcenſent: dum ordinatos aliquos in iis gradibus referunt, non ſolos ordines propriè dictos, ſed officia etiam Eccleſiaſtica adnumerant, non ordinationem in propria ſua ſignificatione, ſed in laxiori uſurpant: vel certè non officia iſta ſeor-

ſeorſim ſumunt: ſed ut alicui ordini adnexa ſunt: quomodo verbi gratia, quia Notariorum officium ſemper alicui ordini adnexum erat, ſæpiùs autem Lectoris ordini, qui Notarius creabatur, idem Lector ordinari debebat, ut Notarius fieret: ideoque Notarius ordinari dicebatur, qui Lector creatus Notarii ſubibat officium.

XXVI. Quintò non evertit prædictum ſeptenarium numerum auctoritas (a) D. Dionyſii, dum tres tantum Myſtagogorum ordines enumerat, Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum; nam ut ſuperiùs oſtendimus, Diaconorum, ſeù Miniſtrorum plures ordines admiſit, quorum alii ſelecti (iique abſolutè Diaconi vocati ſunt) alii inferiores Miniſtri conſtituti eſſent: tres verò duntaxat generatim ſacrorum Myſtarum ordines ſtatuit; quia ut habet (b) D. Thomas, ſanctus Dionyſius loquitur de Ordinibus, non ut Sacramenta ſunt, nec ut ad ſacram Euchariſtiam referuntur (quo pacto ſeptem ordines conſtituuntur) ſed ut ad hierarchicas actiones ordinantur: ſecundùm quem reſpectum tres tantum ſunt ſacrorum Myſtarum ordines ab ipſo aſſignati, juxta tres hierarchicarum actionum ſpecies, quarum nulla eſt, quæ non Epiſcopo tribuatur, cui & perficiendi, & illuminandi, & purgandi virtus convenit: Presbytero duæ conveniunt, cui nempe perfectionis actus ordinariè adimuntur: Miniſtris unica actio purgativa, ut plurimum conceditur.

XXVII. Sextò, nec eundem numerum labefactat Græcorum mos, atque conſuetudo, qui ex minoribus ordinibus ſolum Lectoris ordinem agnoſcunt: nuperorum nempe Græcorum hic mos eſſe videtur: nam ut ſupra vidimus, (c) Dionyſius ſupra, (d) Ignatius, & (e) Epiphanius Græciæ ornamenta præcipua, alios ordines, quam Lectorum, vel apertè oſtenderunt, vel certè inſinuarunt: (f) Euſebius quoque Acolythorum, Exorciſtarumque meminit. (g) Antiochenum ſimiliter Concilium in Eccleſia Orientali coactum, de ordinatione Exorciſtarum mentionem facit: Juſtinianus (h) in Eccleſia Conſtantinopolitana Oſtiarios, Acolythoſque memorat: (i) Laodicena vetus in Bithinia Synodus Exorciſtas, & Oſtiarios agnoſcit; nec Exorciſtæ functiones, niſi iis qui ad hunc gradum ab Epiſcopo promoti, verè nempe ordinati fuerint, exercere permiſit. Inter recentiores verò Græcos (k) Codinus in Eccleſia Conſtantinopolitana primum, ſecundumque Oſtiarium admittit, quibus tertium quoque ex antiquo Eccleſiarum more (l) Joannes Epiſcopus Citri in reſponſis ad Conſtantinum Cabaſilam Dyrrachii Archiepiſcopum, quæ habentur in Codice juris Orientalis, adjungit, qui fortè idem eſt, quem in octava pentade Officialium Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, (m) Codinus, τὸν δομεστικὸν τῶν θυρῶν, nominavit. Adduntur verò à prædicto (n) Joanne Epiſcopo Citri οἱ δεποτᾶτοι, *qui pallia ferentes cum lampadibus præeant ſanctum Evangelium, quando in ſuggeſtum cauſa lectionis adfertur, & ſacra dona in ingreſſu ad ſacram menſam, & regreſſu eorum ad propoſitionem*: vocantur autem iidem deputati à (o) Simeone Theſſalonicenſi Epiſcopo, οἱ κηροφόροι, id eſt Cero-ferarii, quo nomine noſtri Acolythi

(a) S. Dionyſ. cap. 6. Eccleſ. hier. & alibi.

(b) D. Thomas ſuppl. q. 37. art. 2. ad 2.

(c) Dionyſius.

(d) Ignatius.

(e) Epiphanius.

(f) Euſebius.

(g) Juſtinianus.

(h) Antiochen. Concil.

(i) Laodic. ſupra.

(k) Codinus de officiis Eccleſiæ Conſtantinop. c. 1.

(l) Joannes Citri in reſponſis ad Cabaſilam ad 8 interrog. lib. 5. Cod. juris Orientalis.

(m) Codinus ſupra.

(n) Joannes Citri ſupra.

οἱ δεποτᾶτοι ἢ μανδυοφοροῦντες μετὰ λαμπάδων προπορεύονται τῷ ἁγίῳ εὐαγγελίῳ, ὁπότε ἀναφέρεται εἰς τὸν ἄμβωνα πρὸς ἀνάγνωσιν, καὶ τῶν ἁγίων δώρων, ὁπότε τὴν ἁγίαν τράπεζαν εἰσοδεύῃ, καὶ ἐν τῇ εἰς τὴν πρόθεσιν ἐπανόδῳ αὐτῶν.

(o) Simeon Theſſal. lib. de Sacramento cap. de ordinat.

thi paſſim apud auctores nuncupantur, ut eoſdem cum Acolythis noſtris eos eſſe agnoſcas: qui proinde non ſola quadam deputatione ad hæc olim officia vocabantur, ſed ſolemni benedictione, quam in antiquis Ritualibus Græcorum olim extitiſſe, & in Eccleſia Theſſalonicenſi, paulò antè ſua tempora in uſu fuiſſe, ſed ſuo tempore exolevilſe refert idem Simeon, eauſamque ait ſe ignorare, cur cùm antiquitus uſurpata eſſet, omiſſa fuerit. Eandem verò ex Monaſterii Cryptæ ferratæ Euchologio Patriarchali excerptam refert (a) Arcudius, quæ valdè quadrat cum ea oratione, quæ in Aeolythorum ordinatione in Eccleſia Latina fundi ſolet, ex quibus proinde probabiliter colligitur antiquitus minores ordines apud Græcos eoſdem fuiſſe, quos apud Latinos, & ordinationes in minoribus iſtis gradibus ſimiliter celebratas. Unde æquiſſimè Innocentius quartus literis ad Epiſcopum Tuſculanum miſſis, qui Legationem in regno Cypri, tunc temporis obibat, Græcis, ut minores ordines recipiant, iis verbis præcipit, (*) *ad hæc volumus, & expreſsè præcipimus, quòd Epiſcopi Græci ſeptem ordines ſecundùm morem Eccleſiæ Romanæ de cætero conferant, cùm hucuſque tres de minoribus neglexiſſe, vel prætermiſiſſe dicantur: illi tamen, qui jam ſunt taliter ordinati per eos, propter nimiam ipſorum multitudinem in ſic ſuſceptis ordinibus tolerentur.*

(a) Arcudius de concordia lib. 6. cap. 9.

(*) Vide apud Quaranta in ſumma Bullarii v. Græcorum ritus.

XXVIII. Probabile ergo eſt nuperam eſſe allatam conſuetudinem Græcorum, quæ proinde emendari debet potius, quàm pro imminuendo ordinum numero in argumentum aſſumi: cui tamen

A conſuetudini hæc occaſioni eſſe potuere: primùm quod cùm in Lectoratus ordine, ordinandorum induſtria, doctrinaque magis paterent, quam in cæteris minoribus ordinibus, in ejus ſolius ordinis officiis exercendis probari præciperentur, qui ad majores ordines erant promovendi: unde accidebat, ut Clerici ferè omnes in minoribus conſtituti, quia ſoli Lectioni, vel certè ei potiſſimum vacabant, Lectores vocarentur, quamvis, vel cum Lectoratu alios ordines ſuſcepiſſent, vel Acoly-

B thatum, & Exorciſtatum poſteà ſuſciperent, ordinis tantum ſuperioris gratia obtinendi: aut certè alios minores ordines nuſquam ſuſciperent, quia nuſquam ipſorum officiis applicabantur, & inutile judicaretur eos ordines conferre, quorum quis non eſſet functionibus addicendus. Alterum quod ſolus ex minoribus ordinibus Lectoratus gradus, dignitas quædam videretur, & auctoritatem Clericis inferioribus in popu-

C lum tribueret [nam Exorciſtatus munera vix niſi Presbyteris tributa ſunt] ideoque unica Lectoratus dignitas viſa eſt: cùm Oſtiariatus, & Acolythatus non dignitates, ſed miniſteria abſque dignitate viderentur: unde is quem citavimus (c) Joannes Epiſcopus Citri de Theoris, quibus obſervatio ſacrorum Vaſorum, & operculorum credita erat (quod in Altari præſtant ex officio Subdiaconi) de Camiſatis, qui in circumferendis

D ad altare carbonibus verſabantur (quod ſpectat ad Aeolythos), & Deputatis (quos Aeolythorum quoque munera obire docuimus) verba faciens, οὐκ εἶναι ὀφφίκια, ἀλλὰ διακονίας περὶ τὸ ἅγιον βῆμα,

(c) Joannes Citri ſupra.

non

non officia eſſe, ſed miniſteria circa ſacrum Altare dixit: ab Officiorum claſſe, ea in miniſteriorum claſſem detrudens, quod non dignitatem aliquam, aut in populos auctoritatem habere viderentur, ſed miniſterium tantùm circa ſacrum Altare imponerent: in quo tamen ordinibus Eccleſiaſticis magis adcenſenda erant. Unde Acolythatus eo titulo cæteris minoribus excellit, quod ad ſacræ Euchariſtię miniſterium præ cęteris immediatius referatur. Quare quod (a) Canon Apoſtolorum recenſens perſonas omnes in gradibus Eccleſiaſticis conſtitutas, ex minoribus ordinibus ſolos Lectores recenſeat, cauſa eſſe potuit ea, quam retulimus, quod ſcilicet Lectoratus officia præ cæteris ordinum minorum magis eſſent uſitata, illiuſque gradus major videretur eſſe neceſſitas: quæ cauſa etiam moviſſe dicenda eſt Concilii (b) octavi ſub Adriano ſecundo Pontifice Summo, & Baſilio Imperatore contra Photium habiti Patres, ut cum πάντα βαθμὸν ἐκκλησιαστικόν, *gradum omnem Eccleſiaſticum*, ei tranſeundum dixiſſet, qui Epiſcopus eſt promovendus, ſolum tamen Lectoratus gradum ex minoribus enumeret, quia nempe ſolus ille *probationis* videbatur eſſe potiſſimus gradus in quo morari deberet, qui ad ſuperiorem Eccleſiæ dignitatem conſcendere nitebatur. Damaſcenus (c) quoque dum Lectoratus primum, Subdiaconatus ſecundum ordine gradum aſſeruit, vel de gradibus loquitur, in quibus morandum erat, & qui ordinate, unus poſt alium, interjecta inter ſingulos quadam temporis intercapedine aſcendebantur: vel de iis, quæ non pura viderentur miniſteria, ſed aliquam ſecum habere dignitatem videbantur.

XXIX. Septimò diluuntur ea etiam argumenta omnia, quæ contra ſingulos minores ordines proponuntur; nam quod ad Acolythatum ſpectat, imbecillum eſt argumentum, quod ab omiſſione trahitur ad negationem, nec ex eo quod Acolythorum mentio nulla eſſet apud (d) Clementem Romanum, Ignatium, Tertullianum, Epiphanium, Auctorem de ſeptem Eccleſiæ gradibus, Iſidorum Hiſpalenſem, ubi de Officiis Eccleſiaſticis diſſerit, ſequi debet ab iis Acolythatus ordinem, aut negatum, aut ignoratum fuiſſe: cum enim apud eundem Iſidorum apud quem prætermiſſam miramur in libro de Eccleſiaſticis Officiis Acolythatus mentionem, non ſemel ejuſdem ordinis alibi factam legamus, puta (e) in libris Originum, ubi de Clericis diſſerit, & in epiſtola ad Ludifredum Epiſcopum Cordubenſem, in qua Clericorum ordines omnes graduſque recenſet: quidni & eadem omiſſio apud alios contingere potuerit, quamvis Acolythatus ordinem agnoverint, ſicut agnoviſſe fatendus eſt prædictus Iſidorus? niſi fortè malimus dicere Acolythatum ab Epiphanio præſertim, ab Auctore de Eccleſiæ gradibus, & Iſidoro inter Eccleſiaſtica officia prætermiſſum, quod in populum nullam auctoritatem, poteſtatemque inferret, ideoque videretur potius [quod de Deputatorum, ſeu Ceroferariorum munere, ex (f) Citrio retulimus] purum circa altare miniſterium, quam Eccleſiaſticum, cum dignitate, & aliqua in populum prærogativa, officium; à Tertulliano vero, Ignatio, & aliis omiſſum,

(a) Canon. 69. Apoſtol.

(b) Concil. 8. cap. 5.

(c) Damaſcen. dialogo adverſus Manichæos.

(d) Vide citatos auctores ſupra.

(e) Iſidor. Hiſpal. l. 7. Origin. cap. 12. & epiſt. ad Ludifredum.

(f) Joannes Epiſcopus Citri ſupra.

quod eorum referendorum occaſio ſeſe minimè obtulerit. Quod ad Exorciſtatum pertinet, dicendum eſt Exorciſtas alios dici, qui cum gratiam à Deo obtineant curationum [quæ apud Chriſtianos priorum ſæculorum paſſim vigebat] precibus, & divini numinis adjurationibus vexatos à Dæmone liberant, eoſque non ordinatione fieri, ſed tam ex gratia, quam Deus dabat, & ſine hominis miniſterio manifeſtabat, tam ex bona voluntate ejus, qui cum ea gratia curationum operari volebat, & preces, atque opera pia, ejus rei cauſa conferebat: quomodo citata Apoſtolicarum (a) Conſtitutionum verba, alioqui perobſcura, interpretari convenit: alios autem eſſe, qui ab Eccleſia ad hoc minimè conſtituti ſunt: quos ordinatione fieri prædictæ Apoſtolicæ Conſtitutiones non negant. Lectoris autem ordinem, non Auguſtini teſtimonia, non Eccleſiæ Alexandrinæ conſuetudo à Socrate, & Nicephoro relata evertunt: neque enim Auguſtinus, qui Lectorem dicit *deputari*, ordinari negat: nec verbum *deputari* loco apud (b) Auguſtinum citato, idem eſt quod committi, ſed idem quod exiſtimari; negat ſiquidem hoc loco eum convenienter Lectorem exiſtimandum, in actu nempe ſecundo (ut loquuntur Philoſophi) *Eccleſiaſticum Lectorem*, qui Eccleſiaſticas ſcripturas non legerit: ſicut ſolemne vulgò eſt dicere Doctorem convenienter minimè eum habendum, qui numquam docuerit: quod vero, (c) *Lectionis officium*, gradum Lectoris appellet, non ideò ordinem eſſe negavit, nam omnis ordo aliquo modo officium eſt, ſed non omne officium ordo

(a) Lege Turriani explanat defenſor, in cap. 2 c. Conſtit. Apoſt. lib. 8.

(b) Auguſt. ep. 235

(c) Idem ep. 161.

A eſt. Alexandrina autem Eccleſia Catechumenis legendi munus, non Lectoris gradum conceſſiſſe dicenda eſt, ſicut Monialibus fœminis ordinis, graduſque Eccleſiaſtici incapacibus Eccleſia idem Officium aliqua jam ratione permittit: ex quo non ſequitur Lectoris gradum, in quo, ex officio proprio, & peculiari poteſtate, ac benedictione, lectio ſacrarum Scripturarum exercetur, non eſſe propriè dictum Ordinem Eccleſiaſticum. Similiter quamvis imperitis Oſtiarii munia permittantur;
B gradus tamen nonniſi Clericis, & peritis, quippe cum Gelaſius epiſtola in objectione laudata, in omnium ordinatione Clericorum inſpici, & inquiri velit, ſi qui ordinandus eſt, (d) *aſſecutus ſit literas, ſine quibus*, inquit, *vix Oſtiarii poſſit implere miniſterium*, fœminis vero non ſimpliciter, ſed cum reſtrictione Oſtiarii munia conceduntur, ut alibi docebimus; nec prophana ipſa dicenda ſunt, quæ templorum adminiſtrationem, & di-
C vinæ Euchariſtiæ congruam ſuſceptionem reſpiciunt; ideoque nulla pariter ratio convincit Oſtiariatum à numero Eccleſiaſticorum ordinum eſſe removendum.

(d) Gelaſ. epiſt. ad Epiſcop. Lucaniæ cap. 3.

XXX. Denique non ideò quod ſeptem ordines admittuntur, ſequitur plura ſeptem Sacramentis admitti debere: primò enim eſto ſinguli ordines ſingula eſſent Sacramenta totali ſpecie diverſa, non ideò plura ſeptem Sacramentis, quæ nobis Eccleſia præ-
D ſcribit, admittenda eſſent, quia omnes ordines ſub uno ordinis Sacramento continentur: ſicut licet brutum in varias ſpecies dividatur, non ideò ſequitur animalis plures eſſe ſpecies, quam duas, homi-

(a) D. Thomas qu.37.art.1 ad 1.

minem, & brutum. Secundo, (a) nec propriè totalia, & abſolutè diverſa Sacramenta dici poſſunt ſinguli ordines, ſed participationes majores, vel minores Sacerdotii, Sacerdotium vero perfectus ordo eſt, Sacramentique ordinis perfectio, ac plenitudo, cum eſſentialiter ordo ad ſacram Euchariſtiam referatur, quem finem ſolum Sacerdotium obtineat, quia ſolum poteſtatem ejus conficiendę complet: ex quo etiam fit, ut ſinguli ordines ſeorſim conſiderati ordines quidem ſint, & Sacramenta, ſed inter ſe, & cum Sacerdotio collati, diverſa abſolutè Sacramenta dicenda non ſint, nec abſolutè diverſi ordines, quia omnes unicum efficiunt Sacramentum, propter unicum finem, ex quo rerum Moralium unitas petitur, qui in ſolo Sacerdotio perfectus obtinetur, quod iis verbis, quæ habentur in libro (b) Numerorum ſignificari docet D. Thomas, quibus conſtituturus 72. ſeniores, qui cum Moyſe populum Iſraeliticum judicarent, dixit Dominus Moyſi, *auferam de ſpiritu tuo tradamque eis, ut ſuſtentent tecum onus populi*: idque etiam habitus, & diſpoſitionis, potentiæ, & impotentiæ naturalis exemplis adumbrare poſſumus, quorum ſingula qualitates ſunt, ſed non diverſæ inter ſe qualitates, cum diſpoſitio nihil ſit, quam imperfectus habitus, & impotentia naturalis nihil quam imperfecta potentia; ita minores ordines imperfectum ſunt Sacerdotium: quo ſenſu *Diaconos in ſecundo Sacerdotio* conſtitutos dixit (c) Optatus, & Sacerdotii nomine nonnunquam ordines Sacerdotio inferiores vocitantur, quod Sacerdotii ſint quædam participationes,

(b) Num. 11.

(c) Optatus lib. 1. contra Parmenianum.

A ſeù imperfecta Sacerdotia.

XXXI. Septimo, & ultimo reſpondemus, eſto Doctores aliqui Catholici cenſuerint ſeptem prædictos ordines ab Apoſtolorum temporibus non cœpiſſe, ſed progreſſu temporis, ab Eccleſia ſapienter inſtitutos fuiſſe; hanc tamen opinionem poſt Concilii Tridentini definitionem non videri tutam; controverſum quidem eſſe poteſt, nùm à Chriſto prædicti iſti ordines inſtituti ſint; indubitatum autem apud nos eſſe debet, ab Eccleſiæ incunabulis, ſicut Diacona-

B tus, quem (d) Acta Apoſtolorum perhibent, & Epiſtolæ (e) Pauli memorant, ita & cæterorum inferiorum ordinum nomina, ac miniſteria fuiſſe: id enim expreſsè definit Tridentina Synodus, tum ubi veram, & Catholicam de Sacramento ordinis doctrinam tradit, tum ubi prædictorum ordinum functiones præſcribit, priori quidem loco poſtquam convenientem iſtorum ordinum inſtitutionem fuiſſe docuit, (f) *ut in Ec-*

(d) Actorum 6. & alibi.

(e) 1. ad Tim. 3. & alibi.

(f) Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 2.

C *cleſiæ ordinatiſſima diſpoſitione plurimi, & diverſi eſſent miniſtrorum ordines, qui Sacerdotio ex officio deſervirent, ita diſtributi, ut qui jam Clericali Tonſura inſigniti eſſent, per minores ad majores aſcenderent*: mox iſta ſubdit, *nam non ſolum de Sacerdotibus, ſed, & de Diaconis ſacræ literæ apertam mentionem faciunt, quæ maximè in illorum ordinatione attendenda ſunt, graviſſimis verbis docent; & ab ipſo Eccleſiæ naſcentis initio, ſequentium ordinum nomina,*

D *atque uniuſcujuſque eorum propria miniſteria in uſu fuiſſe cognoſcuntur*. Poſteriori (g) quoque *ſanctorum ordinum à Diaconatu ad Oſtiariatum functiones ab Apoſtolorum temporibus in Eccleſia laudabiliter receptas* fuiſſe

(g) Idem ſeſſ. cit. cap. 17. de reform.

præ-

Digitized by Google

præmittit. Quamvis porrò in argumentis (a) Epiſtolæ ſancti Pauli ad Coloſſenſes, & utriuſque ad Theſſalonicenſes mentionem Oneſimi Acolythi, & in argumento Epiſtolæ ad Philippenſes Euphranii Lectoris non haberemus; quamvis apud Clementem (b) Romanum Lectorum, Oſtiariorum, Subdiaconorum, apud (c) Ignatium inſuper Exorciſtarum, & Subdiaconorum nulla mentio ſupereſſet: valeret apud quemque cordatum virum Auguſtini (d) regula, juxta quam Apoſtolicam eam eſſe traditionem indicavit, *quam homines ſurſum verſus inſpicientes non videbunt à poſterioribus inſtitutam*; proindeque cum ſeculis ſequentibus prædictorum ordinum in omnibus, vel ſaltem ferè omnibus Eccleſiæ regionibus nomina, miniſteriaque tencamus, ut ſuperiùs oſtendimus, temerè quis ab Apoſtolis prædictorum ordinum originem negare videretur. Quod ergo ad (e) Petrum Bleſenſem ſupra in objectione laudatum ſpectat, tantæ non eſt apud nos auctoritatis, ut contrarium nobis perſuadeat. (f) Magiſter vero ſententiarum in objectione item citatus, non de inſtitutione, ſed de uſu eorum ordinum locutus eſt: neque pariter quicquam officiunt Synodi Placentinæ, aut Leonis ſecundi decreta, nam Synodus Placentina non dicit olim fuiſſe tantùm duos ordines, ſed duos ſacros Ordines, Presbyteratum, & Diaconatum: quia nempe Subdiaconatui non ſemper caſtitatis obligatio adnexa fuit, ob quam obligationem jam ſpeciatim dicitur ordo ſacer: quod ſpecialiter hominem Deo conſecret, quamvis omnes ordines etiam ſacri dici deberant, habita ratione ſanctitatis,

(a) Legatur argumen. epiſt. ad Coloſs. 1. & 2. ad Theſſal. & ad Philipp.

(b) Clemens ſupra.

(c) Ignatius ſupra.

(d) Auguſt. lib. 4. de Baptiſ. contra Donatiſt. ca. 6. cui ſimilia habet ejuſd. lib. ca. 24. & lib. 2. c. 7. & lib. 5. ca. 24. item de unit. Eccl. cap. 19. & lib. 1 contra Creſconium cap. 31. 32. 33

(e) Petrus Bleſenſis ſupra.

(f) Magiſter lib. 4 ſent. diſt. 24.

A quam habent, & poteſtatis ad ſacra Officia, quam tribuunt: ſicque decretum iſtud interpretatur Innocentius (g) tertius in epiſtola decretali, qua quæſtionem dirimit de Subdiacono in Epiſcopum eligendo. Leo (h) quoque nonus, dum duos tantùm ordines ſive à Chriſto inſtitutos, ſive ab Apoſtolis traditos eſſe nos docuit, de Ordinibus Sacerdotum loquitur, non Clericorum, invehens ſcilicet in Chorepiſcopos, qui nec Epi-
B ſcopi eſſe poterant, nec ſimplices Presbyteri videri volebant: quibus ſimilia dicunt (i) Anacletus, (K) Damaſus, & alij.

(g) Innoc. 3. c. p. à multis, de ætate, & qualit. ordinand.

(h) Leo 9. ſupra.

(i) Anacletus ep. 2 cap. 1.
(K) Damaſus Proſpero Numidiæ Epiſcopo.

ARTICULUS II.

De ſubordinatione Eccleſiaſticorum Ordinum.

§. I.

Argumenta, quibus probatur antiquitus obſervata hæc ſubordinatio, vetitæque apparent promotiones per ſaltum.

C

I. STabilito ordinum Eccleſiaſticorum numero, hic demum quæritur, utrum ad ſuperiorem ordinem nonniſi per inferiorem aditus olim pateret, eique qui ad Sacerdotium contenderet, prius omnes minorum etiam ordinum gradus conſcendere oporteret; ut hoc poſtremum credamus antiquitus obſervatum fuiſſe mul-
D ta nos movere poſſunt: primò quidem decretum Caji Papæ vetuſtiſſimum, quo omnibus mandat, (l) *ut ad ordines Eccleſiaſticos ſic aſcendant in Eccleſia, qui ordinari merentur, id eſt ſi quis Epiſcopus eſſe meretur, ſit primò Oſtiarius, deinde Lector, poſteà Exorciſta, inde ſacretur Aco-*

(l) Cajus ep. Felici, & liber. de Rom. Pont. in Cajo.

Acolythus, demùm vero Subdiaconus, deinde Diaconus, & poſteà Presbyter; & exinde ſi meretur, Epiſcopus ordinetur. Quod ne novum fortè Caji decretum videatur Tertulliani, & Clementis Alexandrini teſtimonia in contrarium faciant: licet enim iſti expreſsè ſingulorum ordinum, graduumque non meminerint, quibus ad Sacerdotium aſcendi debeat, ad dignitates tamen Eccleſiaſticas non niſi ſervato ſingulorum graduum ordine aſcendi docent; proindeque cum ſuperius ſtatuerimus varios illos gradus, ſequitur nullum eorum ex majoribus, niſi minori præhabito obtineri potuiſſe. Audiamus Tertullianum loquentem, (a) *hoc ſentire, & facere omnem ſervum Dei oportet, etiam minoris loci, ut majoris fieri poſſit: ſi quem gradum ex perſecutionis tolerantia aſcenderit*; quod ſimiliter alibi docet, (b) dum eorum leves, temerariaſque ordinationes perſtringit: qui Neophytos conlocabant, & in quorum caſtris facilè proficiebatur. Audiamus, & Clementem Alexandrinum hæc verba proferentem, (c) *nam hic quoque progreſſione Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, ſunt, ut arbitror, imitationes gloriæ Angelicæ, & illius œconomiæ, ac diſpenſationis, quam dicunt ſcripturæ illos expectare, qui inſiſtentes veſtigiis Apoſtolorum vixerunt in perfectione juſtitiæ, convenienter Evangelio*: ſubdit vero eos, qui juſtè vixerunt primum Diaconos, mox Presbyteros futuros, gloria enim differt à gloria, donec creſcant in virum perfectum: quæ comparatio ſatis obſcura eſt, progreſſumque juſtorum in virtutibus, ni fallor, denotat, de quibus dicitur, *ibunt de virtute in virtutem*: ſed quocumque tandem

(a) Tertull. lib. de fuga in perſecutione.

(b) Idem de præſcript. cap. 41.

(c) Clemens Alexand. lib. 6. Strom. pag. 667. ἐπεὶ καὶ αἱ ἐνταῦθα κτ̃ τὴν ἐκκλησίαν προκοπαί, ἐπισκόπων, πρεσβυτέρων, διακόνων, μιμήματα οἶμαι Ἀγγελικῆς δόξης, κἀκείνης τ̃ οἰκονομίας τυγχάνουσιν, ἣν ἀναμένειν φασὶν αἱ γραφαὶ τοῖς κατ' ἴχνος τῶν Ἀποστόλων ἐν τελειώσει δικαιοσύνης κτ̃ τὸ εὐαγγέλιον βεβιωκότας.

A modo intelligatur, ex ea apertè deducimus in Eccleſiaſticis ordinibus, ſecundùm Clementem Alexandrinum, quandam eſſe aſcenſionis ſcalam, & nonniſi per inferiores gradus ad ſuperiores aditum cuiquam patere.

II. Secundò movere nos poteſt Synodi (d) ſecundæ Romanæ canon, qui dempto Oſtiariatu ſingulos ordines non ſolum unum poſt alium recipiendos, verum etiam ſingulis longo tempore morandum eſſe conſtituit, præterquam in gradu Exorciſtæ, in quo uno die duntaxat morari permit-
B tit; cum tamen Oſtiariatus gradum prætermittat, in contrarium quoque aſſumi poteſt: verum mendum ineſſe canoni hujus Concilii, in quo ordinum interſtitia enumerantur, omiſſumque Oſtiariatus gradum probabiliter ſuſpicari poſſumus: tum quod in (e) Epilogo ipſius, Oſtiariatus mentio habeatur, ſtatuaturque, *ut ſi quis deſideraret in Eccleſia militare, aut proficere, eſſet prius Oſtiarius, deinde Lector, & poſtea Exorciſta, per tem-*
C *pora, quæ Epiſcopus conſtituerit, deinde Acolythus annis quinque, Subdiaconus quinque annis, Cuſtos Martyrum annis quinque, Diaconus annis quinque, Presbyter annis tribus*, quæ lectio magis rationi conſentanea, & Eccleſiæ praxi, quam alia juxta quam triginta annis promovendus ad ſuperiores ordines Lector eſſe jubetur, uno die Exorciſta, & Acolythus decem annis &c. tum quod in (f) Pontificali Damaſi [cui (g) vitarum Summorum Pon-
D tificum ſcriptores, & (h) Breviarium Romanum conſentiunt] firmatur Epilogi lectio, & nonniſi decurſis omnibus Eccleſiaſticis gradibus, etiam Oſtiarii gradu, ad

Pon-

(d) Synodus Romana 2. cap. 11.

(e) Epilogus Synodi Romanæ 2. ſub Sylveſtro.

(f) Pontificale Damaſ. in Sylveſtro.
(g) Scriptores vit. Summ. Pontif. Platina, & alii.
(h) Breviarium Rom. lect. 6. in die feſto S. Sylveſtri.

Digitized by Google

Pontificatum quemquam eligi decreto Sylveſtri permiſſum dicitur; tum denique quod ex Concilio (a) Romano ſub Sylveſtro 275. Epiſcoporum in iis omnibus gradibus antequam ad ſuperiores conſcendatur, temporum aliqua intervalla ſtatuta ſint, in Oſtiariatu annus unus, in Lectoratu viginti, in Acolythatu, Subdiaconatu, & Diaconatu anni quinque in ſingulis.

(a) Synodus Roman. 275. Epiſcop. cap. 5. apud Anton. Auguſt. lib. 4. epitom. juris Pontific. tit. 5. cap. 4.

III. Tertiò, Syricii, Innocentii primi, Zoſimi decreta adferri poſſunt, quæ neminem niſi ordinatè ad Sacerdotium promoveri volunt: (b) Syricius, qui Monachos *in minoribus per gradus ſingulos* promoveri jubet, qui, quot in gradibus ſingulis tempora inſumi debeant, minutatim perſequitur; Oſtiariatus non meminit, ſed eum qui à pubertate ad Sacerdotium paratur, *à Lectoris miniſterio* aggredi Eccleſiaſticum obſequium, tum Exorciſtam, Acolythum, Subdiaconum, Diaconum per ordinem fieri præcipit: grandævos autem, vel Lectores, vel Exorciſtas primùm fieri, tum poſt biennium Acolythos, & Subdiaconos creari, antequam Diaconatus, aut Presbyteratus ordine inſigniantur. Innocentius (c) primus non Oſtiarii ſolum, verum, & Exorciſtæ, & Subdiaconi gradus inſuper prætermittit tanquam minus neceſſarios. Zoſimus (d) Diaconum futurum primùm inter Lectores, vel Exorciſtas, tum inter Acolythos, vel Subdiaconos probandum aſſerit, proindeque nec Oſtariatus meminit, nec abſolutè quatuor prædictos illos gradus neceſſarios adſtruit, ſed ex Lectoratu, vel Exorciſtatu alterutrum, ex Subdiaconatu item, & Acolythatu alte-

(b) Syricius ep. 1. cap. 13. idem ead. epiſt. cap. 8. 9. & 10

(c) Innoc. 1. ep. 4. cap. 4.

(d) Zoſimus ep. 1. c. 3.

A rum neceſſarium eſſe demonſtrat, ideoque videntur potius ji Pontifices ad contrariæ ſententiæ defenſionem proferri poſſe: ſicut etiam (e) Sardicenſis canon, qui etſi ſtatuerit, καθ' ἕκαστον βαθμὸν εἰς τὴν ἁψῖδα τῆς ἐπισκοπῆς κατὰ προκοπὴν διαβῆναι, *in uno quoque gradu ad Epiſcopatus faſtigium aſcendere*, eum qui dignus judicatus fuerit: non Subdiaconi tamen, non ullius ex minoribus ordinibus, præterquam Lectoris, meminit: quaſi ſolus Lectoris gradus neceſſariò ci conſcendendus ſit, qui ad B Diaconatum, Presbyteratum, Epiſcopatum conſcendere voluerit; poſſunt tamen hæc omnia in hanc ſententiam trahi, ut ordinationes perſaltum iſce vetentur canonibus, quamvis interſtitia inter ſingulos ordines, non in ſingulis ordinibus obſervanda præſcribantur, ſed in quibuſdam duntaxat: & ideò omittantur illi gradus, in quibus non neceſſariam probationem Eccleſiaſticę leges ſtatuebant: cui interpretationi favet Bracha- C renſe primum (f) Concilium, *quod in officio Lectorum, vel Diaconatus* diſciplinam Eccleſiaſticam diſci, per ſingulos gradus ad Sacerdotium veniri præcipit: favet quoque (g) Cœleſtinus Papa, qui nonniſi in inferioribus ordinibus inſtructos Epiſcopatum pertingere voluit, *ut minoribus initiati officiis ad majora firmentur*.

(e) Sardicenſis can.

(f) Brachárenſe 1. cap. 38.

(g) Cœleſtinus ep. 2. ad Epiſcop. Gall. cap. 1.

IV. Quartò urgeri poſſunt varia alia decreta Gregorii primi, Synodi Sueſſionenſis apud ſan- D ctum Medardum, Alexandri ſecundi, & Innocentii tertii, quæ evidentius propoſitum oſtendunt, (h) *ordinatè*, inquit Gregorius, *ad ordines aſcendendum eſt; nam caſum appetit, qui ad ſummi loci faſtigia, poſt-*

(h) Greg. ep. 1*o. lib. 7. ad Syagrium, & alii Epiſcop.

poſtpoſitis gradibus, per abrupta quærit aſcenſum: ſcimus autem, quia ædificati parietes non prius lignorum pondus accipiunt, niſi à novitatis ſuæ humore ſiccentur: ne ſi antè pondera, quàm ſolideutur, accipiant, cunctam ſimul ad terram fabricam deponant. Synodus prædicta Sveſſionenſis in accuſatione Hincmari, ſtatuit eum, (a) *qui ſaltu ſine gradu Diaconi ad Sacerdotium proſilvit, in degradationem debitam reſilire debere.* Alexander (b) ſecundus Grimaldo Conſtantienſi reſcribens de ordinationibus inordinatis, & per ſaltum, ut loquuntur, ita differit, (c) *ſollicitudo dilectionis tuæ ſtuduit conſulere, utrum portator iſtarum literarum, Diaconatus, & Presbyteratus officium idoneus ſit peragere, necne, cum ad id præpoſtero curſu, Subdiaconatus ordine poſtpoſito, negligentia potius, quam ſuperbia cognoſcatur aſcendiſſe. Unde nos conſulendo charitati tuæ, mandamus, ut ab officio Sacerdotali eum prohibeas, donec proximo Quatuor Temporum jejunio, Subdiaconatus miniſterium ſibi rectè imponas; & ſic deinceps ad majora officia cum redire concedas.* Innocentius (d) tertius his ſimilia habet epiſtola decretali ad Epiſcopum Bononienſem: *tuæ*, inquit, *literæ continebant, quod ſicut ex relatione, quorumdam receperas, P. Presbyter, Diaconatus ordine prætermiſſo ſe fecit ad Sacerdotii ordinem promoveri: ipſe tibi quoque ſecreto confeſſus eſt, ſe pro certo neſcire, ſi res taliter ſe haberet: ſed ex quo boni viri hoc aſſerebant, inter quos fuerat converſatus, credebat aſſertioni eorum, eo quod tempore, quo ordines inferiores ſuſceperat, infra annos diſcretionis fuerat conſtitutus &c. mandamus quatenus condignam pœnitentiam pro hujuſmodi negligentia injungas eidem, quâ*

(a) Synodus Sueſſion. act. 6. in fine.

(b) Alexander 2. Grimaldo Conſtantienſi Epiſcopo, refertur diſtin. 52.

(c) Sollicitudo.

(d) Innocent. 3. cap. unico, de Clerico per ſaltum promoto.

II. Pars.

A *peracta* [*quia non intelligitur iteratum, quod factum eſſe neſcitur*] *ipſum in Diaconum ordinare procures, & ſic de miſericordia eundem miniſtrare permittas in ordine Sacerdotis.* Addo Innocentii (e) quarti literas ad Epiſcopum Tuſculanum capite ſuperiori citatas, quibus Græcos hunc ordinem pervertentes reprehendit, eiſque, ut eum obſervent, præcipit. Ex quibus omnibus prędictam ſubordinationem colliges, nam quamvis Alexander ſecundus, & Innocentius tertius eos ſolum reprehendant, qui Presbyteratum abſque Diaconatu, vel hunc
B abſque ſubdiaconatu ſuſcepere, ſanè cum cæterorum ordinum par videatur eſſe ratio, perperam inſertur agere quicumque ad aliquem ex ſuperioribus ordinibus, non ſuſcepto inferiori promotus fuerit. Nec dicas Alexandri ſecundi, & Innocentii tertii, & quarti, non adeò antiqua eſſe decreta, ut antiquitus id obſervatum eſſe oſtendant: nam eſto nonniſi undecimo ſæculo Alexander ſecundus, & in fine duodecimi Innocentius
C tertius ſediſſe noſcantur; quia tamen eorum non nova decreta, quæque novum jus faciant, ſed reſponſa proferimus, in quibus antiquas leges, & veterem Eccleſiæ conſuetudinem eos ſequi oportuit, cum nulli ante eorum tempora, niſi vetuſtiſſimi canones ordinationes per ſaltum prohibeant: ſequitur ipſorum reſponſa veteris moris non improbabilia eſſe judicia, atque argumenta.

V. Quintò eundem morem
D antiquitus in uſu fuiſſe variis exemplis demonſtramus, ſic enim (f) Celerinus Lector à Cypriano conſtitutus, Presbyterque jamtum deſignatus, non tamen Preſ-

(e) Innocent. 4. bulla apud Quarantam v. Græcorum mores.

(f) Cyprianus epiſtol. 34.

E by-

byterii honorem ſtatim poſteà confecutus eſt, ſed cum eſſet ſolum Diaconus, ſi (a) Martyrologiis Bedæ, Adonis, & Uſuardi adhibenda fides eſt, Romæ martyr occubuit: Ex quo diſces nefas olim viſum fuiſſe Lectorem Presbyterum fieri, niſi priùs cæteros gradus, ſaltem Diaconii ordinem, prius ſuſcepiſſet. Sic Athanaſius à Gregorio (b) Nazianzeno, ad Alexandrinum thronum evectus dicitur *πᾶσαν τὴν τῶν βαθμῶν ἀκολουθίαν διεξελθών*, *eum omnem graduum ſeriem pertranſiſſet*. Sic Ambroſius licet omnibus populi votis ad Eccleſiæ Mediolanenſis regimen quantocyus expetitus, baptizatus tamen prius (c) ~~à Paulino~~ lino ipſius vitæ ſcriptore, *fertur omnia Eccleſiaſtica officia impleſſe, atque octava die Epiſcopus ordinatus*: nec me fortè conjectura fallit, ſi Ambroſium exiſtimavero ſingulis diebus ſingulos Epiſcopatu inferiores ordines ſuſcepiſſe, & officia expleſſe, octavo vero die ad Sacerdotii faſtigium, & ordinum apicem fuiſſe promotum. Sic Cyprianus ab (d) Aldhelmo ſancti Gregorii diſcipulo, per ſeptenos Eccleſiæ gradus paulatim proficiens ad ſummum Pontificatus apicem fœliciter perveniſſe dictus eſt. Sic (e) Epiphanius Paulinianum Hieronymi fratrem Monaſterio Sacerdotibus indigenti Presbyterum conſecraturus, etſi Sacerdotum penuria urgeret, Diaconum tamen creavit, & Diaconatus officium exercere curavit, antequam Presbyterum ordinaret; quem utique, ſi prædictus mos minimè viguiſſet, ſtatim Presbyterum creare potuiſſet. Sic (f) ſanctus Epiphanius, cum ad Epiſcopatum raptus eſſet, incitan-

A te præſertim beato Pappo, qui eum divina viſione Epiſcopum Cypri futurum prænoverat, prius tamen Diaconus, ac Presbyter, quam Epiſcopus ordinatus refertur. Sic (g) Hieronymus de Nepotiano Presbytero ſcribens, *fit*, inquit, *Clericus, & per ſolitos gradus Presbyter ordinatur*. Sic (h) ſanctus Joannes Silentiarius à Sebaſtiano Metropolitano in Epiſcopum conſecratus fuiſſe dicitur, *ut qui Eccleſiaſticorum graduum jam*
B *omnem perVaſiſſet conſequentiam*. Sic (i) ſanctus Sulpitius poſtquam in Clerum attonſus eſſet, ſcribitur, *per gradus ad altiora promotus, etiam Leviticum adeptus eſſet miniſterium*. Sic Badechiſilus regiæ domus Major, ~~Cenomanenſis~~ Cenomanenſis Epiſcopus electus *tonſuratus, gradus, quos Clerici ſortiuntur aſcendens, poſt quadraginta dies, migrante Sacerdote, ſucceſſiſſe*, à Gregorio (k) Turonenſi narratur. Sic plures alii, ne innumeros enumerare cone-
C mur, nonniſi decurſis omnibus Eccleſiaſticis gradibus, olim Sacerdotium obtinuiſſe leguntur. Itaque cum, ut apud (l) Frodoardum refertur, Hadrianus Presbyter vitiosè, & ut putabant Synodi Sueſſionicæ Patres, invalidè Diaconus ab Ebbone ordinatus, à Lupo Catalaunenſi Antiſtite Presbyter conſecratus fuiſſet, *Judicatum eſt à Synodo eundem Epiſcopum nihil damnationis, de illius ordinatione attigiſſe: ſed qui ſaltu, ſine gradu*
D *Diaconii ad Sacerdotium proſilierit, in degradationem debitam reſilire debere*, quæ ſententia demonſtrat uſitatum tunc temporis fuiſſe, ut qui non ſuſcepto Diaconatus ordine promoti fuiſſent Presbyteri, de gradu malè ſuſcepto deturbarentur.

VI. De-

(a) Martyrol. Bedæ, Adonis, Uſuardi 3. Februarii.

(b) Naz. orat. 1. in laudem Athanaſii.

(c) Paulinus in vita S. Ambroſii.

(d) Aldhelmus de laudibus virginit. cap. 23. tom. 3. Biblioth. PP.

(e) Epiphanius ep. ad Joannem Hieroſolym. inter epiſt. Hieron. 60.

(f) Vita S. Epiphan. apud Metaph. & Surium 12. Maji.

(g) Hieronym. ep. 2 ad Heliodorum.

(h) In vita S. Joann. Silentiarii apud Metaph., & Sur. 13. Maji.

(i) In vita S. Sulpicii 17. Januarii.

(k) Greg. Turon. lib. 6. hiſt. Franc. cap. 9.

(l) Frodoard. hiſt. Rhemenſ. lib. 3. cap. 11.

Digitized by Google

VI. Denique vetus id quæ habetur in antiquiſſimis (a) Pontificalibus regula confirmat, præcipiens, ut ſi qui Laici in Epiſcopos eligantur, inferiores omnes ordines prius ſuſcipiant, quam ſupremum; ſi in inferioribus ordinibus conſtituti ſint ſupremum non obtineant, niſi poſtquam medios ſuſceperint: idque ex antiquo iſto uſu ſervare ſolet ſancta Romana Eccleſia; ſervant Occidentis omnes Eccleſiæ, cujus obſervationis initium ſi ex Canonibus petitur, antiquiſſimum eſſe debebit, nec niſi à Cajo Summo Pontifice, & Synodo Romana ſub Sylveſtro originem ducere poterit: ſin vero iſti ipſi Caji Pontificis, & Synodi Romanæ Canones, aut ſuſpecti habentur, aut, ſi germani, rem prius traditam firmaſſe creduntur, nonniſi ab Apoſtolico fonte conſuetudo iſta profluxiſſe credenda erit.

§. II.

Argumenta in contrarium proferuntur.

VII. Contra vero non adeò ſemper religioſè univerſorum ordinum ſaltem minorum ſubordinationem iſtam obſervatam fuiſſe, nec ſemper ſuſceptis omnibus inferioribus ordinibus ad majores deventum fuiſſe, pluribus argumentis contendere poteſt aliquis etiam Catholicus. Primò quidem exemplis, quorum aliqua tantum, & pauca, non omnia referemus. Cyprianus quidem de Aurelio (b) Lectore loquens *placuit*, inquit, *ut ab officio Lectoris incipiat*. Celerinum (c) quoque nullo eum eſſet inſignitus ordine (quem nempe non decuiſſe *ſine honore Eccleſiaſti-*

A
co diutius eſſe, ſibi viſum ſcribit) ad Lectoratus gradum ſe promoviſſe aſſerit: Idem (d) pariter Optatum ex Lectore, & audientium Doctore, à ſe Hypodiaconum conſtitutum declarat, omiſſis proinde Exorciſtæ, & Acolythi gradibus. Gregorius (e) quoque Nazianzenus in eos invehens, qui præcipiti gradu ad Sacerdotium ferrentur, Baſilium aliter ſe geſſiſſe narrat, quippe qui populo libros lectitarit antequam Presby-
B
ter Cæſarienſis crearetur, innuens profecto ſufficere ad ordinatam Sacerdotii aſcenſionem, Lectoris gradum præceſſiſſe, in quo Sacerdotio initiandus probaretur, etiamſi cæteri non præceſſerint. Martinus (f) primùm Exorciſta à ſancto Hilario Pictavienſi creatus, ex eo gradu Sacerdotium attigiſſe narratur: Chryſoſtomus (g) à Lectoratu, quem à Zenone receperat, ad Diaconatum promotus, deinde Presbyter, poſteà Epi-
C
ſcopus: Eutychius Patriarcha Conſtantinopolitanus ex Lectore Diaconus, ex Diacono Sacerdos, ultimo Epiſcopus conſecratus à Metaphraſte refertur. Cæſarius (h) Arelatenſis, à ſancto Sylveſtro Epiſcopo Cabilonenſi in Clericum attonſus, poſtea Monachus, tùm ab Eonio Arelatenſi Diaconus, demùm Presbyter, & ex Presbytero Epiſcopus. De Joanne Cabilonenſi Epiſcopo refert Sidonius (i) Apollinaris *Lectorem*
D
hunc primum, ſic Miniſtrum Altaris (id eſt Diaconum) *proceſſu temporis Archidiaconum, poſteà ſecundi ordinis Sacerdotem, ſeù Presbyterum* creatum, antequam ad Epiſcopalem ſedem vocaretur. De ſancto Felice ſcribit (k) ſanctus Paulinus Nolanus Epiſcopus, eum primis

(a) Vetus Pontificale Rom. in conſecrat. Epiſcop.

(b) Cypr. ep. 33. de Aurelio Lectore.

(c) Idem epiſt. ſequenti.

(d) Idem epiſt. 24.

(e) Naz. orat. 20. in laudem Baſilii.

(f) Severus in vita S. Martini.

(g) Socrates lib. 6. cap. 3. cui conſentiunt Palladius, Gregor. Patriarcha, Leo Imperat. & alii vitæ Chryſoſtomi ſcriptores.

(h) Metaphraſtes in vita S. Eutychii 6. Aprilis.

(i) Lib. 1. vitæ S. Cæſarii c. 2. & 4. apud Sur. 27. Auguſti.

(k) Sidon. lib. 4. epiſt. 25.

mis in annis Lectorem, exinde Exorciſtam, tum Sacerdotem fuiſſe Epiphanius Ticinenſis, teſte (a) Ennodio, *cœleſtis militiæ tyrocinium annorum fermè octo Lectoris ſuſcepit Officium*: ex quo ordine Subdiaconus creatus eſt, mox Diaconus, poſteà Presbyter, ultimo Epiſcopus. Sanctus Marcellus Epiſcopus Pariſienſis. Sanctus (c) Theodorus Siceorum Archimandrita, qui poſteà Ancyranus Epiſcopus factus eſt, ex Lectore poſtridie Subdiaconus, Diaconus, Presbyter factus narratur à Gregorio (c) Presbytero in ejus vita, qui tamen omnes Cleri ordines ibidem dicitur ſuſcepiſſe. Sanctus Ignatius Patriarcha Conſtantinopolitanus, ex Lectore Subdiaconatum, ac reliquos ordinum gradus conſecutus narratur à Niceta (d) vitæ ipſius ſcriptore. Cato quidam Presbyter apud Gregorium (e) Turonenſem ſe *Clericatus gradus Canonicæ ſemper inſtitutione ſortitum* probare contendens, Lectorem ſe decem annis fuiſſe, tum Subdiaconum, Diaconum, Presbyterum pluribus annis meruiſſe jactat. Bernardus Epiſcopus (f) Hildeſemenſis, ſeù Hildeſenſis ab Oſdago Epiſcopo Exorciſta, à Villegiſo Archiepiſcopo Subdiaconus, tum Diaconus, deinde Presbyter ſacratus eſt. Plura alia exempla proferri poſſunt, ex quibus pateat ſaltem minorum ordinum aliquem, vel plures prætermiſſos, ſæpiuſque uno tantum ex iis ſuſcepto, ad majores perventum fuiſſe, interdum etiam Subdiaconatum omiſſum eſſe, aliquando pariter Diaconatum: quibus tamen omiſſis ad Sacerdotium tamen aſcenſum patuiſſe.

(a) Ennodius in vita S. Epiphan. Ticinenſ.

(b) Fortunatus in vita S. Marcelli li.1

(c) Gregorius Preſbyter in vita S. Theodori apud Surium 22. Aprilis

(d) Nicetas in vita S. Ignatii.

(e) Gregorius Turon. lib. 4. hiſt. Franc. cap. 6.

(f) Vita S. Bernardi Hildeſemenſis apud Sur. 20. Novemb.

VIII. Secundo huic etiam favet (g) Sardicenſe citatum Concilium, quod ex minoribus ordinibus Lectoris gradum ad majores duntaxat neceſſarium ſtatuit, Subdiaconatum etiam tanquam minus neceſſarium prætermittit. Favere etiam videntur, (h) Innocentius (i) Zozimus citati, qui omnes Oſtiariatum prætermittunt, à Lectoris gradu Eccleſiaſticam militiam auſpicantur: in eoque differunt, quod Zoſimus in Exorciſtatu, & Lectoratu velit ordinandos probari, & in Acolythatu, vel Subdiaconatu; Syricius vero grandævos Lectorum, aut Exorciſtarum numero ſociari prius velit, tum Acolythos, & Subdiaconos fieri: adeò ut de ordinibus, de quibus ille cum conjunctione, iſte cum diſjunctione loquatur, & e contra Innocentius vero nec Oſtiariatum, nec Exorciſtatum, nec Subdiaconatum omninò nominet: eſto omnes quidem conveniant, quod Diaconatum, & Presbyteratum Epiſcopatui præſupponi velint. Favet (k) & Gelaſius primus ſummus Pontifex, qui continuo aliquem Lectorem legitimè fieri, tum Acolythum, poſteà Subdiaconum, Diaconum, Presbyterum ſcribit, ideoque Oſtariatum, & Exorciſtatum nullo in loco reponit, eoſque prætermitti poſſe nobis auctor eſſe poteſt. Quibus adde Græcorum morem, quos contra primorum ſæculorum inveteratam conſuetudinem probabile non eſt minores ordines, ſolo ab iis retento Lectoris gradu, prætermittere voluiſſe, ſicut nunc de facto prætermittunt.

(g) Sardicenſ. c. 10

(h) Innocent. ad Felicem Nucerinum.
(i) Zozimus ad Heſychi. Salonit.

(k) Gelaſ. epiſt. ad Epiſcopos Lucaniæ cap. 3.

§. III.

Quæ dubitationis circa præſentem quæſtionem occaſio fuerit.

IX. Dubium autem illud ex eo oriri poteſt, quod cum

cùm olim ordinationes nullæ otioſæ forent, nec ordines inutiles: ideò ſi quæ ſine functione, ſine munere peragerentur, tamquam nullæ haberentur, adeò ut ne quidem nominarentur, ut ex eo videre eſt, quod eorum, qui ἀπολύτως, id eſt abſolutè ordinarentur, abſque eo nempe, quod Eccleſiæ adſcriberentur alii, in qua ſuis fungerentur officiis, ordinatio ἄκυρος, *ſeù irrita, & inanis* à Concilio (a) Chalcedonenſi habeatur; quod eorum qui ex laicis, mox ad Epiſcopale faſtigium, mediis gradibus cito decurſis, proveherentur, ordinatio ab Imperatore (b) Juſtiniano *imaginaria* vocitetur; quod Concilia, & Pontifices ſuperiùs pro utraque ſententia citati, de inferioribus gradibus loquantur non ſimpliciter obtinendis, ſed de eorum functionibus obeundis, ut in iis ordinandorum induſtria, ſcientia, probitaſque elucerent; ex eo itaque accidit, ut gradus illos Eccleſiaſticos Concilia, Pontifices, Patres omitterent, quorum functiones ordinandi minimè obirent: vel quod eo tempore conſuetum non eſſet illos gradus recipere, quos non erat neceſſarium exercere: vel quod eſto conſuetudo eorum temporum quidem ferret, ut ſinguli illi gradus, unus poſt alium tribuerentur: illi tamen ſolum nominarentur, ad quorum aliquis officia deſtinabatur, vel qui eodem die ultimo fuerant collati: ſicut jam uſitato more loquendi, ſi quis uno die omnes ordines minores recipiat, dicitur factus Acolythus, & ex Clerico evaſiſſe cenſebitur Acolythus: ſi quis etiam poſtea eodem die Subdiaconus, ac Diaconus conſecraretur, ex Acolytho diceretur factus Diaconus. Unde exemplis,

(a) Concil. Chalced. can. 6.

(b) Juſtin. Novel. 6 cap. 1.

A decretiſque ſuperioribus convinci tantum poteſt, licitum fuiſſe nonnunquam aliquos ordinari, qui in ſingulis minoribus ordinibus non fuiſſent exercitati; imò & eodem aliquando die, vel ſaltem paucis, ob Clericorum penuriam, quoſdam ad Epiſcopale faſtigium evectos fuiſſe; non quod inferiores ordines non ſuſciperent, ſed quod in iis nequaquam ſe exercerent; decretum etiam ab Eccleſia fuiſſe, ut, quia diverſa ſunt ordinandorum ingenia, & alius uni officio, alius alteri aptior eſt, non in

B ſingulis ordinibus minoribus ſinguli probarentur, ſed aliquod eis officium committeretur: &, ut ait (c) Ambroſius, quia *alius diſtinguendæ lectioni aptior, alius pſalmo gratior, alius exorcizandis, qui malo laborant ſpiritu, ſollicitior, alius ſacrario opportunior habetur: hæc omnia ſpectare* ſolitus fuerit *Sacerdos, & quid cuique congruat, id officii deputare.* Sed aliud ordo Eccleſiaſticus, aliud officium: nam ordines omnibus ad majora promovendis colla-

C ti dici poſſunt, officia verò illis diſtributa fuiſſe, prout cujuſque ingenium, Eccleſiæ utilitas, & ratio examinandi futuri Sacerdotis requirebant: unde etiam accidebat, ut quia Rectoris officium uſitatiſſimum, & populo fideli maximè neceſſarium eſt, eique præſertim obeundo apti eſſe debent quicumque ad Sacerdotium parantur, ideò Lectoris gradum præ cæteris Concilia, Pontificeſque commendarint, & in eo præſertim exer-

D cendo tempora aliqua præſcripſerint, cæteros tanquam minus neceſſarios interdum ſiluerint, nec tantopere commendarint, quod Græcis occaſio eſſe potuit, ut ex minoribus ordinibus ſolum Lecto-

(c) Ambroſ. lib. 1. de offic. cap. 44.

ctoris gradum retinerent, reliquos prætermitterent, nec eorum in eo negligentia mira videri debet, eum ſupra ex (a) Simeone Theſſalonicenſi, & (b) Euchologio antiquo Græcorum docuerimus, Deputati, id eſt Ceroferarii, ſeù Acolythi benedictionem in uſu apud eos fuiſſe, quæ poſteà in deſuetudinem abierit: quidni ſimiliter uſitatas reliquorum minorum ordinum benedictiones neglexerint, ſolumque retinuerint Lectoris ordinationem?

(a) Simeon Theſſ. citato cap. de ordine.
(b) Euchol. Græc. cap. de ordinatione.

§. IV.

Diaconatum Presbyteratui, & Presbyteratum Epiſcopatui ſemper præmiſſos.

X. Conſentaneè ergo prædictis ſtatuendum eſt, primo Diaconatum Presbyteratui, Presbyteratum Epiſcopatui ſemper fuiſſe præſuppoſitum: tum quod allata ſuperius decreta id jubeant: tum quod exempla quoque prolata, & Patrum teſtimonia idipſum oſtendant: tum quod inferius dicturi ſimus certius multo conſtare tres illos ordines ſacramenta eſſe, quam cæteros; quare nec ipſos antiquitus neglectos, aut prætermiſſos fuiſſe certius nobis, & exploratius eſſe debet: tum quod illi ſaltem tres gradus Hierarchiam Myſtarum efficiunt, ex quibus nempe Hierarchiam divina ordinatione inſtitutam conſtare aſſeruit (c) Tridentina Synodus: hæc eſt autem (d) Hierarchiæ divinæ conditio, ut ad ſuperiores nemo ejus gradus transferatur, niſi per infimos, & medios: inter initiandos is eſt ordo, ut fidelis debeat prius fuiſſe Catechumenus, Monachus debeat prius fuiſſe fidelis, ſeù baptizatus: inter actiones is ordo, ut

(c) Synod. Triden. ſeſs. 23. can. 6.
(d) Dionyſ. paſſim maximè vero ca. 5. de Eccleſiaſt. Hierarch.

A virtus illuminandi purgandi vim ſupponat, & perfectiva illuminatricem; ita ergo inter ſacros Myſtagogos is ordo ſervandus eſt, ut nemo Presbyter, niſi Diaconus prius fuerit, nemo Epiſcopus, niſi Presbyter conſecratus extiterit, fieri debeat.

XI. Nec obſtant, aut Græcorum criminationes, qui Photio ſchiſmatico faventes Latinis objecerunt, quod aliquos Diaconos (e) *non ſumpto Presbyteratus officio* creaſ-
B ſent Epiſcopos: aut (f) Eccleſiaſticæ leges, quæ ex ordine Diaconorum eligi poſſe concedunt Epiſcopum: quas etiam ad Subdiaconatum uſque ampliavit (g) Innocentius tertius: aut (h) Cæciliani ordinationis exemplum, quem immediatè ex Diacono Epiſcopum conſecratum eo argumento contendes, quod dixiſſe feratur ipſe Cæcilianus ſe, ſi non ordinatus eſſet Epiſcopus, iterum tanquam Diaconum conſecrandum eſſe: item
C quod ejus ſolum ordinationis in Epiſcopum, non in Presbyterum Optatus (i) Milevitanus meminerit, cum tamen tantum ordine Diaconus eſſet, quando ad Pontificatum electus eſt. Nec ſimiliter obſtant (k) quod Paulinus Nolanus ſeipſum fateatur nullo prævio ordine anteriori in Presbyterum conſecratum; quod (l) Cyprianum Sacerdotium ſine præviis ordinibus accepiſſe narret Diaconus ejus Pontius, qui ipſius vitam con-
D ſcripſit: quod (m) Timotheum, Titum, Barnabam, Sylam, Barſabam, alioſque Apoſtolos Sacerdotes unica manus impoſitione Presbyteratum, nullo prius collato ordine, ſuſcepiſſe ſcripturæ innuant, unicam tantum ipſorum ordinationem memorantes.

(e) De iis criminationibus Nicolaus epiſt. 70. Apologet. ad Hincm. Rhem. apud Flodoard. cap. 15. lib. 3. hiſt. Rhem. & Baron. to. 10. ad ann. 867.
(f) Leges Eccleſ. Leonis ep. 88. Urbani, ſeù Synodi Placentinæ diſt. 60. c. finali, Stephani tertii can. 3. & 4. diſt. 79.
(g) Innocent. 3. cap. à multis, de ætate, & qualit.
(h) Optatus lib. 1. contra Parmenian. & Auguſt. in Breviculo coll. diei 3. c. 5.
(d) Optatus lib. 2. contra Parmenian.
(e) Paulinus ep. 6. ad Severum, & 21. ad Amandum.
(f) Pontius in vita Cypriani.
(g) Vide epiſt. Pauli ad Timoth. & Titum, Acta Apoſtolorum &c.

XII. Non,

XII. Non, inquam, hæc obſtant, primo enim videntur Græci objeciſſe ſolummodo Latinis, quod Diaconos abſque eo quod in officio Presbyterali probati fuiſſent, Epiſcopos eligerent: nam Græci, ut habetur in Epiſtola (a) citata Nicolai primi, ſolum Presbyteratus officium omiſſum objiciebant, non ordinem: quam proinde criminationem refellens prædictus Nicolaus, in ipſos Græcos retorquet, qui videlicet Photium ex laico Patriarcham conſecrare moliti fuiſſent: at Photium refert (b) Nicetas primo die Monachum ex laico, ſecundo Lectorem, tertio Subdiaconum, quarto Diaconum, quinto Presbyterum, ſexto Epiſcopum fuiſſe conſecratum. Verum eſto Græci ordinem Presbyteratus omitti ſolitum à Latinis in ordinatione Epiſcopi criminarentur, nullius eſſet ponderis ipſorum criminatio, qui nempe, ut ex epiſtola ſuperius laudata Nicolai liquido patet, varias alias calumnias falsò, & mendaciter Latinis improperabant, ut quod Spiritum ſanctum à Patre procedere negarent: quod uterentur aqua pro Chriſmate &c. Secundo Eccleſiaſticæ leges Diaconum in Epiſcopum eligi permittunt, quatenus ſcilicet eo tempore, quo in Epiſcopum quis eligitur, non requirunt, ut Diaconatus ordinem attigerit, dummodo tamen ante Epiſcopatus conſecrationem, Presbyteratus ordine initietur; ideoque eum, qui ita eligetur, ſatendum erit non ex Diacono immediatè, ſed ex Presbytero Epiſcopum fieri, id eſt ordinari, quamvis jure dici poſſit ex Diacono immediatè fieri Epiſcopus, id eſt eligi. Tertio, nec Cæcilianus immediatè ex Diacono ordinatus

(a) Nicolaus epiſt. cit.

(b) Nicetas in vita S. Ignatii.

A eſt Epiſcopus, & quæ ad id probandum ab Antonio (c) de Dominis [à quo omnes ferè iſtæ objectiones contra Eccleſiæ Catholicæ morem proponuntur] adducta ſunt, nullatenus concludunt; res enim ita ſe habet: (d) Cæcilianus Carthaginenſis, à populo electus, à Felice Aptungitano conſecratus eſt, quam ordinationem Purpurius, & alii Schiſmatici Donatiſtarum auctores criminati ſunt, impoſito per calumniam Felici ordinatori traditionis crimine; occaſione cujus rei à Cæciliano narrat mandatum Optatus, (e) *ut ſi Felix in ſe, ſicut illi arbitrabantur, nihil contuliſſet, ipſi tanquam adhuc Diaconum ordinarent Cæcilianum*: ex quo inferri non poteſt Cæcilianum fuiſſe duntaxat Epiſcopum conſecratum, non Presbyterum, adeoque irrita ſolum declarata ejus ordinatione Epiſcopali, ad Diaconii gradum ipſum rediturum, quaſi nimirum ſolam ipſe ordinationem Epiſcopalem ſuſcepiſſet: nam ab eodem Felice diſcimus, Cæcilianum, tam Presbyterum, quam Epiſcopum conſecratum, imò Epiſcopum conſecrari non potuiſſe, quin prius Presbyter conſecraretur, cum Epiſcopus ſit Summus Presbyter, ut diximus, iterumque inculcabimus: ſed quia, ſi aliquo vitio, ex parte miniſtri, ejus ordinatio Epiſcopalis laboravit, opus fuit, & Presbyteralem laboraſſe, quippe cum utramque ab eodem Felice ſuſcepiſſet, rectè dixit ipſe damnata ſua ordinatione in Epiſcopum Carthaginenſem, ſibi quoque Presbyteralem gradum adimi, & ſolum Diaconalem reliquum eſſe: neque qui ſolius ejus Epiſcopalis ordinationis meminit (f) Optatus, ideò Presbyteralem negavit, quæ & Epi-

(c) De dominis li. 2 de Repub. cap. 4. num. 26.

(d) Legatur Optatus lib. 1. cit.

(e) Optatus ibid.

(f) Optatus lib. 1 & 2.

Epiſcopali præſupponitur, & aliqua ratione in ea includitur, ut diximus, iterumque dicemus. Quarto, cætera exempla, quæ proferuntur, ſolum probant aliquos in inferiorum ordinum miniſterio minimè exercitatos, aliquando fuiſſe Presbyteros conſecratos, ſed non probant Presbyteratus ordinem alicui dari, qui Diaconatus ordine non eſſet inſignitus, aut Epiſcopatum ei dari, qui non eſſet Presbyter conſecratus: hancque interpretationem, ſi attentè (a) Paulini Nolani Epiſtolas ſuperius laudatas ad Severum, & Amandum legeris, non diſſentaneam, imò valdè conſonam advertes. Teſtimonium vero Pontii Diaconi de Cypriano non ſolum interpretationem noſtram admittit, verum etiam adſtruit, & adverſariorum opiniones confodit: niſi enim Epiſcopus conſecrandus reliquos ſuſcipere deberet ordines, maximè vero Presbyteratum, ad quid Cyprianus Epiſcopus ordinandus, vel eodem die, vel ſaltem brevi tempore interjecto [quod proinde pro nullo habetur] reliquos ordines, maximè vero Presbyteratum ſuſcepiſſet? hoc autem de Cypriano videtur aſſerere Pontius Diaconus: (b) *Presbyterium*, inquit, *& Sacerdotium ſimul accepit*: ergo Presbyter creatus eſt, ut Epiſcopus fieret: *quis enim* addit, *non omnes bonorum gradus crederet tali mente credenti?* quid vero iſta indicant, niſi Cyprianum omnes Eccleſiaſtici honoris, ſeù Clericalis ordinationis gradus, & meruiſſe, & ſimul accepiſſe: tantum igitur abeſt, ut Cyprianum Pontius ejus Diaconus immediatè Epiſcopatum ſuſcepiſſe narret, quem nempe ab Oſtiariatu Paſtoratus opus aggreſſum (c) Nazianzenus, (d)

(a) Paulinus ep. 6. ad Severum, & 22. ad Amandum.

(b) Pontius Diaconus in vita S. Cypriani.

(c) Nazianz. or. 18

(d) Aldhelmus de laudibus virginitate cap. 23.

A Aldhelmus vero per ſeptenos gradus ad Epiſcopatum perveniſſe narrat, ut jam docuimus. Quod de Timotheo, Tito, Barnaba, Sila, aliiſque hujuſmodi refertur, eos non percepta Presbyterali ordinatione Epiſcopos conſecratos, gratis dicitur: & à nobis jure negatur, cum & Apoſtolos in Cœna Domini Presbyteros prius, tam poſt Aſcenſionem Epiſcopos creatos fuiſſe doceamur.

§. V.

B *Presbyteratum neceſſario Epiſcopatui prærequiri, non cæteros inferiores ordines ſuperioribus.*

XIII. Secundo etiam concludendum eſt, maximam eſſe differentiam inter Presbyteratum cum Epiſcopatu collatum, & inter cæteros ordines cum Presbyteratu comparatos. Etenim Epiſcopalis ordinatio nulla eſt, quam non Presbyteralis præceſſerit: Presbyteralis autem valida eſt, non ſuſceptis reliquis inferioribus ordinibus. Priorem partem probant, C tum Patres Concilii Sardicenſis apud Theodoretum, tum Ægyptii Epiſcopi, ac Clerici Alexandrini iis literis, quas poſt Concilium Chalcedonenſe pro ejus defenſione ad Leonem Auguſtum ſcripſere. (e) Patres quidem Sardicenſis Concilii Iſchyræ ordinationem reprehendunt, quod cum Presbyter factus non eſſet, Epiſcopus in mercedem calumniæ contra Athanaſium prolatæ ab Arrianis creatus eſſet: eamque vel eo titulo nul- D lam eſſe contendunt, quod Presbyter non prius fuiſſet, quam Epiſcopus: quibus conſentiunt (f) Synodi Hieroſolymitanæ Patres apud Athanaſium, qui iiſdem Arrianis objiciunt, quod temerè tentaſ-

(e) Theodoret. li. 2. cap. 8.

(f) Literæ Synod. Hieroſolym. apud Athanaſ. apolog. 2.

taſſent, *τὸν μὴ Πρεσβύτερον παρὰ τὴν παλαιὰν παράδοσιν ὀνομάζειν Ἐπίσκοπον, eum qui Presbyter non eſſet contra antiquam conſuetudinem nominare Epiſcopum*. Ægyptii vero Epiſcopi, & Clerus Alexandrinus idem poſteà videntur inſinuaſſe, dum nempe Æluri ordinationem criminantur, tum ob plura capita, tum maximè (a) *quod Epiſcopus ſine manus impoſitione extiterit, ſed neque priorem habens Presbyteratus ordinem Baptiſma fecerit*, quo loco non puto reprehenſam fuiſſe Baptiſmi collationem à non Presbytero, nam à Diaconis Baptiſma fuiſſe collatum ſatis uſitatum fuit antiquitus; ſed hoc maximè exiſtimo reprehendi, quod qui Presbyter non eſſet, Epiſcopus creatus ſit, & Epiſcopalia munia, puta Baptiſmi collationem ſolemnem, quæ certis diebus Epiſcopo reſervabatur, & alia hujuſmodi illegitimè uſurparit. Valere autem Presbyteralem ordinationem etiam non ſuſceptis reliquis ordinibus, eodemque modo Diaconatus ordinem non ſuſcepto Subdiaconatu [& ſic de cæteris] verè ſuſcipi, patet ex citatis ſuperius (b) Alexandri ſecundi, & Innocentii tertii Decretalibus Epiſtolis, quæ tam eum qui Subdiaconatu non ſuſcepto Diaconus, ac Presbyter factus eſt, ſolo Subdiaconatu collato, quam eum qui Diaconatu prætermiſſo Presbyter per ſaltum promotus eſt, ſolo Diaconatu recepto, poſt impoſitam expletamque pœnitentiam ad Presbyteratus, & Diaconatus officia, tanquam validè antea ordinati recipiuntur.

(a) Literæ Epiſcop. Ægypt., & Cleri Alexand. in literis pro Concilio Chalcedonenſi, parte 3. [illegible] 1.

(b) Alexander 2. & Innocent. 3. ſupra.

XIV. Hujus autem diſcriminis ratio eſt, quia nempe Epiſcopatus, ut ſuperius docuimus, eſt ſummum Sacerdotium, & Presbyteratum eſſentialiter involvit: itaque nequit eſſe Epiſcopus, qui non fuerit ante Presbyter, ſicut nequit aliquis eſſe homo, qui non fuerit animal: Presbyteratus autem non eſt Diaconatus, nec eum eſſentialiter involvit, nec Diaconatus eſt Subdiaconatus, aut eum eſſentialiter includit, & ſic de cæteris: ideoque poteſt aliquis eſſe Presbyter, qui non fuerit Diaconus: poteſt quis eſſe Diaconus, qui non fuerit Presbyter. Explicatur magis hæc ratio: etenim Sacerdotii duplex eſt actus, unus circa corpus Chriſti verum, alter circa corpus Chriſti myſticum, ſeù circa fideles in Eccleſia contentos: prior actus Sacerdotii potiſſimus eſt, nobiliſſimus, & maximè intentus, quid enim nobilius eſt, quam corpus Chriſti conſecrare, Deumque hominem ſacris Altaribus ſolo verbo præſentem ſiſtere? poteſtas iſta ineffabilis eſt, & quo magis inſpicitur, eo mirabilior reperitur: ad hunc autem actum omnes ordines tendunt, ad hunc Sacerdotium inſtitutum eſt, & quantum ad hunc actum præciſè conſideratum, nec Epiſcopus Presbyterum ſuperat, nec Presbyter Epiſcopo cedit: eadem eſt utriuſque poteſtas, quæ per ordinationem Presbyteralem confertur; tolle itaque ordinationem Presbyteralem, jam potiſſimo ſuo actu Epiſcopus privabitur, propter quem Epiſcopus inſtitutus eſt: jam ſacra faciendi poteſtate carebit, ideò nec Sacerdos erit, nec Summus Sacerdos, nec Epiſcopus hac ſublata poteſtate, nec aliam in corpus Chriſti myſticum obtinebit poteſtatem, quia poteſtas in corpus Chriſti myſticum à priori poteſtate pendet, & ab ea derivatur; unde ſicut Eccleſia ſeparari

non poteſt à Chriſto, & ſtare ſine Chriſto, ita nec poteſtas in Eccleſiam avelli poteſt, aut avulſa conſiſtere à poteſtate in corpus Chriſti verum. Poteſtates autem Presbyteratus, Diaconatus, Subdiaconatus, poteſtates ſunt diſtinctæ, & una ex ſe aliam natura ſua non requirit, ſed tantum ex Eccleſiaſtica lege, ideoque, ſi unus eorum ordinum ſine alio conſeratur, ſtabit utique integer alius ordo, quamvis illicitè ſtatuta ab Eccleſia graduum ordinatio violata ſit.

XV. At inquies, ordines omnes gradus ſunt: ſicut ergo in gradibus inferior neceſſario conſcenditur, priuſquam ſuperior: ita in ordinibus prius inferior ſuſcipiendus videtur, quam ſuperior attingi poſſit. Item poteſtas inferiorum ordinum neceſſario præſupponitur ſuperiori, alias Presbyter v.gr. ordinatus non ſuſcepto Diaconatu, non poſſet Evangelium in Miſſa cantare, non cætera Diaconi officia obire, Diaconus per ſaltum promotus non poſſet Epiſtolam ſolemniter recitare, non ſacra Vaſa tangere, non Subdiaconi cætera munia exercere &c., quod abſurdum eſt. Denique Epiſcopus ſola Presbyterali, ac Epiſcopali conſecratione conſummatus, ſi cæteri ordines ei deſint, non videtur poſſe dare, quos non habet ordines, nemo enim poteſt dare quod non habet: ut vulgato apud Philoſophos axiomate fertur. Cui conſentaneè (a) Canones nec gratiæ plenitudinem, nec honorem eos, qui gratiæ vacui ſunt, qui honoris conferendi expertes ſunt, dare poſſe affirmant, & (b) diſcipulos Domini baptizatos fuiſſe conjiciunt, quod baptizaſſe legerentur: at Epiſcopus, qui non poteſt omnes ordi- A nes conferre, Epiſcopus non eſt: itaque nec Epiſcopi eſſe poſſunt, quibus vel aliquis ordo inferior defuerit.

(a) Can. gratia, eam qui perfectionem, & ab. 1. q. 1.

(b) C. quando ab Hieroſoly. de conſecr. diſt. 4.

XVI. Reſpondeo, ordines quidem gradus eſſe, ſed non gradus, quorum unus alterius pars ſit, aut eſſentialiter unus ab alio dependeat, cujuſmodi graduum hæc eſt conditio, ut unus alium præſupponat; is enim qui ex alio componitur, vel qui alium eſſentialiter determinat, alterum neceſſario ſupponit, v.g. humanitas ſupponit animalitatem, quæ ipſius pars eſt, B binarius numerus unitatem, ex qua ſimul cum alia unitate conſtat: figura quoque ſupponit quantitatem, quam eſſentialiter determinat, & rationabilitas ſimiliter animalitatem: ideò Epiſcopatus ſupponit Presbyteratum, cujus Preſbyteratus adæquatè ſumpti pars eſt, & Epiſcopatus inadæquatè ſumptus, ut addit aliquid ſupra Preſbyteratum, ejuſdem Presbyteratus quædam determinatio, ſeù ampliatio eſt, quæ Presbyteratum efficit C Summum Sacerdotium, ut ſupra expoſuimus; reliqui vero ordines gradus ſunt inter ſe diſtincti, quorum nullus aut pars eſt, aut alterius determinatio, vel ampliatio: ideoque ſicut non eſt neceſſe Angelum habere gradus omnes hominis, licet dignitate homines ſuperet: ita nec videtur neceſſe Presbyterum gradus omnes Eccleſiaſticos habere, quibus ipſe eſt ſuperior.

XVII. Deinde nec poteſtas inferiorum ordinum neceſſario D præſupponitur poteſtati concedendæ per quemlibet ordinem ſuperiorem, quamvis in ſuperiori nonnunquam eminenter contineatur. Unde detur mihi Presbyter, qui nec Diaconatus, nec Subdiaconatus,

tũs, nec reliquos inferiores gradus ſuſceperit, poterit ille, niſi Eccleſiaſtica lege ab officio Presbyterali in pœnam perverſæ ordinationis ſuſpendatur, (qua de re mox agemus) poterit inquam virtute ordinationis Presbyteralis munia omnia præſtare, quæ inferioribus ordinibus inſigniri poſſunt: non quod poteſtas inferiorum ordinum Presbyteralem præſupponat, ſed quod in ea eminenter contineatur: ſicut etſi poteſtati regiæ, non judicis, non gubernatoris poteſtates præſupponantur, quia tamen in ea eminenter continentur, ideò quod judex, quod gubernator poteſt, Rex poſt eſt, non eadem, qua judex, qua gubernator, auctoritate, ſed eminentiori. Similiter Diaconum, licet per ſaltum promotum, exiſtimo poſſe cæterorum ordinum officia exequi ob virtutem illam eminentialem, qua reliquorum ordinum officia complectitur tanquam ἔκκριτος λειτουργός, *ſelectus Liturgiæ adminiſtrator* (quo nomine eum vocat ſanctus (a) Dionyſius) tanquam præcipuum, ac principale ſacrorum organum, ac miniſter generalis, cui, ut ſuo loco dicemus, omnium officiorum, quæ reliquis ordinibus propria ſunt, potiſſima ſollicitudo incumbit. Neque tamen ſimile judicium ferendum cenſeo de reliquis ordinibus, etenim quæ uni Diacono officia tanquam miniſtro à Chriſto conſtituto, quæ Presbytero tanquam ſacris præfecto, univerſa tribuuntur, ea in ſingulos inferiores ordines peculiariter diſtribuuntur, ita ut neuter in alterius meſſem falcem mittere debeat, neuter alterius officium aſſumere, circumſcriptæque ſint ſingulorum poteſtates: quarum licet una altera no-

(a) Dionyſ. Eccleſ. hierarch. cap. 1.

II. Pars.

A bilior ſit, tamen diverſi ſingulæ ſunt ordinis, quarum ea, quæ nobilior eſt, eminenter ignobiliorem non continet, v. g. nec Exorciſtæ poteſtas, Lectoris; nec Acolythi Exorciſtæ poteſtatem complectitur. Unde & (b) Ambroſius, prout alius ſacrario, alius Lectioni, alius Exorciſmis opportunior eſt, diverſos diverſis officiis applicandos monet, oſtendens nimirum diverſas illas eſſe poteſtates, quarum neutra aliam eminenter contineat, cum è contra Diaconus, & Presbyter omnibus iſtis quaſi ſuperinten-

B dentes emineant. Laodicena quoque Synodus neminem niſi manus impoſitione ad hoc munus ſuſcepta, aut (c) Lectoris, aut (d) Exorciſtæ officiis vacare decernens indicare mihi videtur nec Acolythos, nec Subdiaconos ipſos Exorciſtarum, aut Lectorum habere poteſtatem, niſi Exorciſtæ, vel Lectores creati fuerint, atque ordinati. Neque vero pari ratione dicendum Epiſcopalem poteſtatem eminenter Presbyteralem continere,

C ideoque Epiſcopo conſecrando hanc inutilem fore: nam & in Epiſcopo poteſtas conſecrandi corpus Chriſti formaliter eſſe debet, formaliter enim Sacerdos eſt Epiſcopus, ideoque formalem ſacrificandi debet habere poteſtatem; & cum poteſtas iſta conſecrandi corpus, & ſanguinem Chriſti ſit omnium nobiliſſima, quæ in mentem cadere poſſunt, nec in poteſtate, quam Epiſcopatus ſuperaddit Presbyteratui, eminenter continetur, nec

D in ulla alia poteſtate, quin potius ipſa multarum aliarum radix eſt, & origo.

XVIII. Denique (e) nec Epiſcopus, qui minoribus ordinibus, Subdiaconatu, aut Diaconatu omiſ- ſis,

(b) Ambroſ. lib. 1. off. cap. 44.

(c) Laodic. c. 15.
(d) Idem c. 26.

(e) Videtur eſſe D. Thomæ qu. 35. art. 5. & q. 37. art. 1 ad 2. contra eſt quot Canoniſt. 1. qu. 1. c. gratia, contra Aſtenſem tit. 4. ar. 3 c. 2 cum Gofredo, & Bernardo, Antonin. in 3. par. tit. 15 cap. 19. §. penult. Sylveſt. v. ordo 2. poſt princip. & §. 1

ſis, conſecratus fuerit, cenſendus eſt carere poteſtate eorum ordinum cònferendorum, quos licet formaliter non habeat, habet tamen virtute, & eminenter; quemadmodum Rex licet non habeat formaliter officia ſui regni, ea tamen conferre poteſt, quia ipſa in regia poteſtate, cui vel ancillantur, vel deſerviunt, eminenter, ac virtute continentur; Epiſcopus autem cum habeat regendi ex ſua ordinatione ſummam quandam poteſtatem, ad quam gubernatores, ac ſacrorum miniſtros conſtituendi auctoritas, ac ſollicitudo pertinet, omnium etiam quibus initiatus non fuerit, conferendum ordinum poteſtatem, atque auctoritatem conſequitur: nec vlla ratio ſubeſt ob quam hæc poteſtas, niſi fortè in pœnam perverſæ ordinationis ei interdicatur, nulla autem penitus, ob quam denegetur. Philoſophicum autem illud axioma eandem interpretationem patitur, quam nempe adhibuimus: nam plurima v. g. nec calida ſunt, nec frigida formaliter, quæ tamen calorem, & frigus producunt, dummodo virtute, & eminenter calida, vel frigida ſint. Exempla autem ex jure canonico adducta eandem generatim interpretationem recipiunt: ſpeciatim autem varias patiuntur difficultates, quas neceſſum non eſt hoc loco diſſolvere.

§. VI.

Non conſtare, utrum vel minores ordines, vel Subdiaconatus ſuperioribus Ordinibus ſemper præſuppoſiti olim fuerint.

XIX. Tertio ſtatuendum videtur, non conſtare, utrum antiquitus minores ſinguli ordines, ac Subdiaconatus Diaco-

A natui neceſſario præſuppoſiti fuerint. Conſtat quidem quibuſdam legibus Eccleſiaſticis, Caji nempe Summi Pontificis, & Synodi Romanæ ſub Sylveſtro, juberi illos omnes Eccleſiaſticos gradus pertranſiri, antequam ad Diaconatum, ac Presbyteratum aſcendatur: ſed nec Caji Pontificis Canones indubitatæ ſunt auctoritatis, nec à Synodi Romanæ decreto falſitatis omnis ſuſpicio procul abeſt, nt vidimus: nec illa decreta, aut omuinò recepta, aut ſervata ſuiſſe omninm retro ſæculornm

B praxis oſtendit: poſteriora quoque hac de re decreta legem potius futuris ordinationibus præfixiſſe, juxta uſitatnm Eccleſiæ morem, qui paulatim in Eccleſia tanquam convenientiſſimus inoleviſſe dici poteſt, qnam antiquiſſimis temporibus nſurpatum, ant religiosè obſervatum hunc morem oſtendant. Unde expreſſa eſt D. Thomæ ſententia, (a) *quod etiam in primitiva Eccleſia aliqui ordinabantur in Presbyteros, qui prius inferiores*

C *ordines non ſuſceperant, & tamen poterant omnia, quæ inferiores ordines poſſunt; quia inferior poteſtas comprehenditur in ſuperiori virtute, ſicut ſenſus in intellectu, ducatus in regno. Sed poſtea per conſtitutionem Eccleſiæ determinatum eſt, quod ad majores ſe non ingerat, qui prius in minoribus officiis ſe non humiliaverit.* Conſtat item violatas fuiſſe illas leges de ſubordinatione ordinum omnium, quantum ad miniſteria, & officia, & licuiſſe aliquan-

D do etiam ordinis ſuperioris officia adire, niſi cui inferiorum officia prius demandata, & ab ipſo procurata non fuiſſent. Etenim liquet, ex prædictis minornm ordinum officiis, Lectoris quidem munus, li-

(a) D. Thomas ſup. lem. q. 35. art. 5. in corp.

licet communius impoſitum ei fuerit, qui ad majora contenderet, nihilominus ſingulorum ordinum officia, ſingulis prudenter impoſita non omnia omnibus, ſed uni unum, alteri alterum. Sed non ita clarum eſt, utrum omnium ordinum ſaltem quoad ordinationem, & initiationem ea fuerit ſubordinatio, ut inferior ſuperiori ſemper præſupponeretur: nam ut diximus, quæ in contrarium proferuntur ita explicari poſſunt, ut miniſteria, atque officia quædam olim prætermiſſa oſtendant, non ordinationes; quippe cum aliquando etiam legamus quoſdam ex Lectoribus, vel Acolythis Presbyteros, ſæpe vero ex Diaconis creatos Epiſcopos; quod cum ita interpretemur, ut non Diaconatus, non Presbyteratus ordinationem prætermiſſam, ſed probationem in Diaconatus, ac Presbyteratus officiis fieri ſolitam hæc demonſtrent: quidni pari ratione prætermiſſionem cæterorum graduum Eccleſiaſticorum quantum ad miniſteria, non autem ordinationes interpretemur?

§. VII.

Promotiones per ſaltum jam rationabiliter prohibitas, & ſubordinationem Ordinum ſtabilitam.

XX. Quarto tandem aſſerendum eſt conſequenter omninò ab Eccleſia ſtatutum fuiſſe, ut nemo per ſaltum promoveretur, id eſt ad ſuperiores ordines eveheretur, quin inferiores omnes decurriſſet: primo enim qui ordo ſervatur in hominibus, ut in cœleſti hierarchia provehantur, idem utique ſervandum videtur, ut in Eccleſiaſtica

A proficiant, docente nempe (a) Clemente Alexandrino ſupra, progreſſiones Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, imitationes eſſe gloriæ Angelicæ, illius œconomiæ, ac diſpenſationis; cui conſentiunt (b) Damaſus ad Urbanum præfectum, (c) Gregorius Magnus, (d) Bernardus, & alii. Hoc (e) autem ordine ad cœleſtem, ſeù Angelicam hierarchiam homines transferuntur, ut prius inferiores ordines attingere debeant, quam ſuperiores; ad hanc enim per dona gratiæ transferuntur, ad eumque ordinem aſſumpti dicuntur,
B quem meritis æquant, & gratia: ideoque cum ſuperiorum ordinum ſpiritus majorem gratiam obtinuerint, ut quis v. g. ordinem Archangelorum attingat, opus eſt, ut prius Angelorum ordinem gratia æquarit, eumque poſtea ordinem tranſcendat, & idem dicas de cæteris ordinibus: ſimiliter itaque, ut quis in Eccleſiaſtica hierarchia, & ſacro Clericorum ordine proficere poſſit, conſentaneum videtur, ut in-
C feriores ordines, quibus gratiæ gratis datæ, ſeù poteſtates dignitate inferiores adnexæ ſunt, prius decurrat, quam ſuperiores, quibus nobiliores circa ſacra facultates adnectuntur, conſequi poſſit. Secundo, quia conſentaneum quoque videtur, eum qui in ſuperiori gradu conſtitutus eſt, inferiorum ordinum poteſtatem obtinere, quorum nonnunquam miniſteria, ut ſuo convenienter officio fungatur, debet exercere; quam certè
D poteſtatem licet aliquando eminenter contineat, ex vi gradus ſuperioris, quem aſſecutus eſt; ſatius tamen eſt, ut eam formaliter prius obtinuerit, ut ad ſuperiorem diſponatur, naturæ ſcilicet exem-

plo-

(a) Clemens Alexand. lib. 6. ſtrom. p. 667.

(b) Damaſus epiſt. ad Urbanum.

(c) Greg. lib. 4. ep. 52 indict. 13. & in cap. Job. 38.

(d) Bernardus lib. 3 de conſiderat. ad Eugen.

(e) Lege D. Th. 1. q. 108. art. 1.

plo, quæ imperfectiores qualitates prius producit, tanquam diſpoſitiones, quam perfectiores efſundat, quod in hominis formatione videre eſt, qui quidem primo vivere vita plantæ, tum vita animalis, ultimo vita hominis deprehenditur: ergo conſentaneum eſt, ut prius inferiores ordines, aliquis conſequatur, quam ſuperioribus initietur. Longum hic eſſet, & ſupervacaneum ſingula ſimilium rationum momenta librare, quæ commodius poſtea pro adſtruenda inter ſingulos ordines interſtitiorum neceſſitate proferentur, & ordinum omnium convenientiſſimam ſubordinationem fuiſſe apertius oſtendunt.

XXI. At, inquies, videtur eſſe quædam ludificatio, ſi ordines inferiores conferantur iis, qui ad majora officia deſtinantur, & ordines ſuperiores mox ſint ſuſcepturi, v.g. ſi Acolytho mox ordinando, cui Acolythi officium in Eccleſia imponendum ſit, Oſtiarii, Lectoris, Exorciſtæ ordines conferantur: quorum ordinum munia numquam obiturus ſit: annon hoc eſt, ut ait (a) Duarenus, *dieis tantum cauſa* ordines inferiores ſumere? & injuriam ipſis inferre; qui cum propter officia, & functiones aliquas per ſe inſtituti ſint, incaſſum aſſumentur, ſi ad majora officia anhelantes ea ſuſcipiant, ne per ſaltum tantum promoti videantur? ergo conveniens non eſt, ut iis, qui ad majora officia deſtinantur, antequam minora omnia geſſerint, inferiores ordines conferantur, quibus numquam fungentur. Reſpondeo Eccleſiam, ideò ſapienter inſtituiſſe, ut inter ſingulos ordines interſtitia quædam ſervarentur, tur, quibus ſinguli ad majora promovendi in minoribus officiis prius probarentur, quam majora tractarent, niſi Eccleſiæ neceſſitas, vel utilitas aliud poſtulare Epiſcopi judicio videretur: quo caſu ordines inferiores aſſumuntur ob rationes prædictas, licet officia illorum ordinum, vel nunquam, vel raro, vel nonniſi inter exercendum ſuperiores ordines, exerceantur: licet enim ordines iſti ad officia, & functiones per ſe deſtinentur, ita tamen deſtinantur, ut Eccleſiæ utilitati deſerviant; neque ſupervacaneæ illorum ordinum poteſtates cenſeantur, quamvis per accidens ad ſuos actus nequaqnam, accedente majori Eccleſiæ utilitate, prorumpant, ſed ſolnm veluti diſpoſitiones quædam ad ſnperiornm ordinum poteſtates uſurpentur.

(a) Duarenus de ſacris Eccleſ. miniſtris lib. 1. cap. 16.

SECTIO II.

De natura, & eſſentia ſacrorum Ordinum, ſeù Ordinationes ſacræ.

CAPUT PRIMUM.

De ratione Sacramenti reſpectu ſacræ Ordinationis.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum Sacramentum aliquod Ordinis admittendum ſit.

§. PRIMUS.

Probatur admittendum eſſe contra Hæreticos.

I. Conſentiens eſt Catholicorum omnium doctrina, ordinis Sacramentum in Eccleſia eſſe admittendnm. Florentinum enim Concilium, & Tridentinum id expreſsè definiunt; Florentinnm

num (a) quidem in decreto unionis Armenorum ab Eugenio quarto edito, quod Florentino Concilio inſertum habetur, ſeptem Eccleſiæ Sacramentis Ordinem adnumerat, iiſque Sacramentis, quæ characterem conferunt indelebilem. Tridentinum (b) vero idem adſtruit, tum pluribus canonibus, tum eo maximè, *ſi quis dixerit ordinem, ſive ſacram ordinationem non eſſe vere, ac proprie Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum, vel eſſe figmentum quoddam humanum excogitatum à viris rerum Eccleſiaſticarum imperitis, aut eſſe tantum ritum quendam eligendi miniſtros verbi Dei, & Sacramentorum, anathema ſit*. Scholaſtici quoque, & rerum Eccleſiaſticarum ſcriptores eandem ſententiam ampleƈtuntur: cui Novatores noſtri, nec ji quidem uno ore, nec uno ſuffragio refragantur. Nam Lutherus (c) aperte ordinem Sacramentum eſſe inficiatus eſt; cujus ſententiam amplexati ſunt (d) Illyricus, (e) Kemnitius, (f) Antonius de Dominis, & alii; falſi ſunt autem (g) Melanƈthon, & (h) Calvinus, quamvis varie locuti hac de re fuerint; nam licet Melanƈthon in locis primo editis, & Calvinus plerisque in locis, duo tantum Sacramenta, Baptiſmum, & Euchariſtiam poſuerit: hic tamen libro quarto Inſtitutionum ſuam ſententiam ita explicat, ut duo tantum Sacramenta ſtatuerit omnibus fidelibus communia, ordinationem autem verum eſſe Sacramentum quibuſdam peculiare arbitretur; ille vero apertè tum in iiſdem locis anno 1532. editis, tum in Apologia Confeſſionis Auguſtanę verumquoque Sacramentum eſſe ſacram ordinationem ex profeſſo contendit.

A II. Probatur autem Catholica ſententia, tum ex Scriptura ſacra, tum ex Patribus, quorum auƈtoritate conditiones omnes proprie diƈti Sacramenti ſacræ ordinationi ineſſe convincitur. Tres enim illæ ſunt, vel adverſariis ipſis fatentibus: prima Symbolum quoddam externum, ſeù ſignum viſibile; altera promiſſio gratiæ: tertia inſtitutio divina: has autem tres conditiones Scriptura ſacra, ac Patres ſacræ ordinationi attribuunt. Loquamur de prima conditione; ſacram ſemper ordinationem aliquo

B ſigno viſibili, ſeù externo ſymbolo adnexam fuiſſe, nec ſine eo unquam peraƈtam in Scripturis ſacris evidenter legimus; annon enim (i) Apoſtolos per inſuffiationem Chriſti ſuper ipſos, & prolationem iſtorum verborum, *accipite Spiritum ſanƈtum, quorum remiſeritis &c.* Spiritum ſanƈtum, & poteſtatem remittendi peccata accepiſſe legimus? an non (k) ſeptem

C primos Diaconos per impoſitionem manuum ordinatos? Paulum (l) & Barnabam per eandem impoſitionem Epiſcopos conſecratos? Presbyteros ab Apoſtolis per eandem impoſitionem perfeƈtos? Timotheum, (m) *cum impoſitione manuum Presbyterii*, itemque (n) per impoſitionem manuum beati Pauli gratiam Sacerdotii obtinuiſſe legimus? numquid etiam (o) Apoſtolus Paulus ſacram ordinationem clare cum manuum impoſitione

D fieri aſſerebat, dum eam epiſtola prima ad Timotheum impoſitionem manuum vocabat, dicens, *nemini cito manus impoſueris*? ejuſdem quoque externi in ordinatione ſymboli Patres aperte meminerunt. Dionyſius (p) quidem fusè myſterium ſacrorum Ordinum ex-

(a) Conc. Florentinum in decreto unionis.

(b) Conc. Trident. ſeſſ. 23. c. 3.

(c) Luther. de captivit. Babyl. cap. de ordine.

(d) Illyricus in confeſſione Antuerp. cap. 11.

(e) Kemnitius, parte examinis, diſp. de Sacram. ord.

(f) Anton. de Dominis lib. 2. de Rep. tomo cap. 4.

(g) Philippus Melanƈthon in locis edit. anno 37. loco 52. & 53. & in Apolog. Confeſſ. Auguſt. art. 13.

(h) Calvinus paſſim, ſed præcipuè lib. 4. Inſtit. cap. 14 & 24. item cap. 15. §. 13.

(i) Joannis 20.

(k) Aƈtorum 6.

(l) Aƈtorum 13

(m) 1. Tim. 4.

(n) 2. ad Tim. 1.

(o) ad Tim. 4.

(p) Dionyſ. cap. 5. Eccleſiaſt. hierarch. parte 2. & 3.

explicat, & manus impoſitionem ſuper caput ordinandorum, & eorumdem genuflexionem ante Altare, & cæteros myſticos ritus memorat, eorumque ſenſus declarat. Cyprianus (a) in Sabini ordinatione, qui in locum Baſilidis Epiſcopus conſecratus eſt, manus ab Epiſcopo impoſitas teſtatur. Concilium quoque (b) Nicenum primum Presbyteri ordinationem per manus impoſitionem fieri ſupponit: Antiochenum (c) ſimiliter; Carthaginenſe (d) vero quartum fusè externos ritus in ordinationibus adhiberi ſolitos deſcribit: Damaſus (e) quoque per eandem manus impoſitionem ordinationes fieri oſtendit. Aperta in eam ſententiam eſt vox Ambroſii, (f) *homo manus imponit, & Deus largitur gratiam*: aperta Hieronymi, (g) *ordinatio non ſolum ad imprecationem vocis, ſed etiam ad impoſitionem impletur manus*: aperta (h) Theodoreti, qui ordinationes, quæ fiunt ab Epiſcopis, per eorum manus impoſitionem perfici deſcribit: aperta quoque (i) Syneſii Ptolemaidos Epiſcopi, qui de Antonio ab Olbiatis communi ſuffragio in Epiſcopum electo, ſic reſcribit ad Patriarcham Alexandriæ Theophilum, ἑνὸς οὖν ἔτι δεῖ, τοῦ κυριωτάτου μὲν τοι, τῆς ἱερᾶς σου χειρός, τούτου μὲν Ὀλβιάταις δεῖ, ἐμοὶ δὲ εὐχῶν, id eſt, *uno adbuc opus eſt, quod tamen præcipuum eſt, ſcilicet ſacra tua manu: ea quidem Olbiatæ opus habent, ego autem precibus*. Clarè enim ex iis verbis impoſitio manuum in ordinatione neceſſaria præſcribitur, & ab electione, ac oratione diſtinguitur. Fuſior ſum ſi Niceni (k) ſecundi, (l) Meldenſis Concilii, & aliorum paſſim teſtimonia proferam, quibus conſtat manuum

A impoſitionem, externaque ſigna in ordinatione ſemper adhibita fuiſſe.

III. Neque vero vacua, & inania ſunt hæc externa ſymbola, ſed practica, efficacia, & gratiæ collativa; docet ſiquidem Apoſtolus prædictis locis huic manuum impoſitioni gratiam adnexam fuiſſe, (m) *noli*, inquit, *negligere gratiam, quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per Prophetiam, cum impoſitione manuum Presbyterii*: item, (n) *admoneo te,*
B *ut reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te, per impoſitionem manuum mearum*: idem docet (o) Ambroſius, tum loco ſupra citato, tum commentariis in prædicta Pauli loca: docet (p) Dionyſius, qui divinam ordinationi Sacerdotali efficaciam, gratiamque attribuit Sacerdotibus dignam; docet (q) Chryſoſtomus per impoſitionem manuum Deum operari: docent paſſim alii ſancti Patres uberrimam in ordinatione gratiam conferri, qua de re infra:
C quod etiam confirmat ſacrum Evangelii oraculum quo Apoſtolos in ordinatione ſua ſanctum accepiſſe Spiritum compertum habetur, dicente Chriſto Domino, (r) *accipite Spiritum ſanctum*: quid eſt autem accipere Spiritum ſanctum, quam gratia, ſeu charitate donari, quam nempe docet Apoſtolus, (s) *diffundi in cordibus noſtris per Spiritum ſanctum, qui datus eſt nobis*: ideoque Theodorus (t) Heracleotes, per Spiritum ſan-
D ctum, qui per inſufflationem Chriſti Apoſtolis datus eſt, πνευματικὴν χάριν, *ſpiritualem gratiam* interpretatus; cui & alii Patres adſtipulantur: ſed clariſſimè (u) Auctor quæſtionum veteris, & novi Teſtamenti his verbis, *inſpiratio ergo hæc gratia quædam eſt, quæ per traditionem in-*

(a) Cyprianus epiſtol. 68. ad Clerum. & plebes in Hiſpania conſiſtentes.
(b) Conc. Nicen. 1. c. 7.
(c) Antioch. c. 10. & 17.
(d) Carth. 4. cap. 2. 3. 4.
(e) Damaſ. ep. 5. de Chorepiſcop.
(f) Ambroſ. de dignitate Sacerd. c. 5.
(g) Hieron. in Iſai. cap. 58.
(h) Theodoret. lib. 4. hiſt. cap 4. & 21.
(i) Syneſ. epiſt. 76. Theophilo.
(k) Nicen. 2. c. 14.
(l) Meld. c. 58.
(m) 1. ad Tim. 4.
(n) 2. ad Tim. 1.
(o) Ambroſ. ſupra, & commen. in loca prædicta utriuſque epiſt. ad Tim.
(p) Dionyſ. cap. 5. celeſt. hier.
(q) Chryſ. hom. 14. in cap. 5. Actuum Apoſt.
(r) Joan. 20.
(s) Ad Rom. 5.
(t) Theodorus Heracleotes in catena Patrum Græcorum in Joan.
(u) Auctor q. veteris, & novi Teſtamenti qu. 93. extat inter opera D. Auguſtini. Vide etiam Auguſt. comment. in cap. 20. Joann. & Ambroſ. ſer. 10. in Pſ. 118.

infunditur ordinatis, per quam commendatiores habeantur. Unde Apoſtolus dicit ad Timotheum, noli, inquit, negligere gratiam, quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per impoſitionem manuum Presbyterii: ſimul ergo fieri oportuit, ut de cætero iſta traditio non ſine dono Spiritus ſancti eſſe crederetur. Eandem autem veritatem confirmamus ex Leone primo (a) epiſtola ad Nicetam, Chalcedonenſi (b) Concilio, Bracharenſi (c) ſecundo, Taraſio (d) epiſtola ad Adrianum Papam, & aliis (e) paſſim cum Synodis, tum Patribus, qui Simoniacam ordinationem damnant, quaſi gratiam videantur vendere, qui pecunia ordinationes faciunt: neceſſum eſt enim ut Patres illi exiſtiment gratiam in ordinatione conferri, ut hoc inferre poſſint: ſecus ſiquidem ordinationem ſimoniacam nequaquam gratiæ venditionem eſſe arbitrarentur. Plura hae de re inferius.

(a) Leo 1. ep. 84. ad Nicetam.
(b) Chalcedon. c. 2.
(c) Brach. 2. can 5.
(d) Taraſ. ep. ad Hadr.
(e) Vide integr. quæ. primæ cauſæ.

V. Ex quo inferre poſſumus Dei quoque de ordinandis ſacris miniſtris mandatum, atque inſtitutionem: cum enim ſolius Dei ſit gratiam ſignis quibuſdam externis alligare, nullius autem alterius in poteſtate ſitum ſit gratiam alicui certo ſigno viſibili adjungere, juxta illud Prophetæ Regii, (f) *gratiam, & gloriam dabit Dominus*: certe cum ſigno viſibili ordinationis gratiam alligatam probaverimus, Dei utique inſtitutione, ac mandato id factum eſſe evidenter colligimus. Alia quoque ſunt hujus inſtitutionis Scripturæ ſacræ teſtimonia, cum enim in Actibus legimus congregatis fidelibus, dixiſſe Spiritum ſanctum, (g) *ſegregate mihi Saulum, & Barnabam in opus ad quod aſſumpſi eos*, itemque hæc verba, quæ immediatè ſubduntur, *tunc*

(f) Pſalm. 83.
(g) Actorum 13.

A *jejunantes, & orantes, imponenteſque eis manus dimiſerunt illos*: quibus quidem verbis Pauli, ac Barnabæ in Epiſcopos conſecrationem, (h) Ambroſius, (i) Chryſoſtomus, (K) Leo Papa, & alii paſſim ſignificari teſtantur: nonne auctore Spiritu ſancto, Deoque præcipiente, ac mandante ſacræ ordinationis formam accipimus, & externis ritibus Sacerdotalem traditam intuemur gratiam, ac poteſtatem? cum in iiſdem Apoſtolorum (l) Actibus legimus, Epiſcopos à Spiritu ſancto poſitos regere

(h) Ambroſius li. 2. de Spiritu ſancto circa finem.
(i) Chryſoſt. hom. 10 in 1. ad Timoth.
(K) Leo primus epiſt. 81. ad Dioſcorum.
(l) Actorum 20.

B Eccleſiam Dei, num divinam Epiſcopalis ordinationis inſtitutionem advertimus? num etiam idipſum teſtatur Apoſtolus, dum ait, (m) *ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, alios Prophetas, alios Paſtores, & Doctores*? quis ille, quæſo, qui Eccleſiæ dedit Apoſtolos? qui Paſtores, qui Doctores, niſi Chriſtus? qui proinde eorum conſtituendorum formam præſcripſiſſe, & Eccleſiæ ſuæ reliquiſſe dicendus eſt; niſi forte dicere velimus,

(m) Ad Epheſ. 4.

C contra (n) Apoſtolum Sacerdotium noſtrum, quod participatio quædam eſt Sacerdotii Chriſti, inferius eſſe Sacerdotio Levitico, quod umbra tantum erat Sacerdotii Chriſtiani: cujus proinde cum ritus omnes, & cæremonias, adeò curioſè Deus (o) præſcripſerit, formam quoque ordinationis Sacerdotum novæ Legis Eccleſiæ ſuæ reliquiſſe credendus eſt.

(n) Tota ferè ep. ad Heb. in laudem Sacerdotii Chriſtian. ſupra Sacerd. Levit.
(o) Exod. 29. & Levit. 9.

VI. Favent, & huic aſſertioni antiquæ Eccleſiæ Patres; primum

D enim Cyprianus, (p) ſeù quicumque auctor eſt ſermonum de operibus cardinalibus Chriſti, docens, *quæ ſit Baptiſmi, & aliorum Sacramentorum ſtabilitas*, ordinationem in exemplum profert, quam ſicut

(p) Auctor de operibus cardinalibus Chriſti apud Cyprianum.

Baptiſmum repeti negat, ſimulque Sacramentis adnumerat. Auguſtinus eandem ordinationis ſtabilitatem contra Parmenianum oſtendens, & Saeramentum eam vocat, & minimè iterandum Sacramentum æquè, ac Baptiſma: (a) *ipſi*, inquit, *expliceut quomodo Sacramentum baptizati non poſſit amitti, & Sacramentum ordinati poſſit amitti, quoniam dicunt, recedens ab Eccleſia Baptiſmum nou amittit, jus dandi tameu amittit: ſi enim utrumque Sacramentum eſt, quod uemo dubitat, cur illud uon amittitur, & illud amittitur? neutri Sacrameuto injuria facienda eſt.* Nemo dubitat, inquit Auguſtinus, quin tam ordinatio, quam Baptiſmus ſit Sacramentum: at id Novatores noſtri negant; quæ pervicacia? toties Sacramenti nomen ordinationi ab Auguſtino tribuitur, & æqua cum Baptiſmo conditione: renuunt autem iſti ordinationem Sacramentum dicere? quomodo ergo Auguſtino ſe conſentire quidam ex ipſis jactare deinceps audebunt, quem mendacii in re patenti arguunt? Sed nec reliquis ea in re Patribus conſentiunt: Leo primus (b) epiſtola ad Dioſcorum Alexandrinnm, exemplo primorum in Antiochia Chriſtianorum, qui jejunantes, & orantes Pauli, ac Barnabæ ordinationem celebrabant, intelligere nos debere concludit, *quanta, & dautium, & accipieutium devotione curandum ſit, ne tantæ benedictionis Sacramentum negligenter videatur impletum*: & (c) in epiſtola ad Epiſcopos Africanos per Mauritaniam Cæſarienſem conſtitutos, contra Digamorum ordinationes invehens, *quis ergo*, inquit, *diſſimulare audeat, quod in tanti Sacramenti perpetratur*

(a) Auguſt. lib. 2. contra Parmen. cap. 13.

(b) Leo 1. epiſt. 81. cap. 1.

(c) Idem epiſt. 87. cap. 1.

A *injuriam?* audis non ſemel Sacramenti nomen ſacræ ordinationi attributum, eamque ipſi reverentiam vindicatam, quæ Sacramento debeatur? Similiter Anaſtaſius Papa (d) ſecundus epiſtola ad Anaſtaſium Auguſtum, & gratiam ordinationi attribuit, & eam *Sacramentum* vocat, & cum Baptiſmo comparat, quod ſicut ille ſuam habet etiam à malo miniſtro firmitatem, operante Chriſto ejus effectum; ita & iſta quoque ſuam vim retineat, etſi à malo miniſtro peracta ſit: an vero de ſacra ordinatione hæc dici poſſent, niſi verum proprieque dictum Sacramentum foret, quod ex inſtitutione Chriſti, vi ſua, ex opere operato, ut loquuntur, gratiam conferret ordinato? (e) Hieronymus quoque ſacros ordines Sacramenta vocavit, dum Vigilantium, ejuſque ſequaces iis verbis inſectatur, *niſi pregnantes uxores viderint Clericorum, Chriſti Sacramenta non tribuunt*: de ſacris profecto ordinibus hic loquitur, quos Sacramentorum nomine donat: etenim eandem ſententiam eadem epiſtola repetens, (f) *niſi tumentes*, inquit, *uteros viderint fœminarum, maritos eorum Chriſti miniſterio arbitrantur indignos*, idem eſſe oſtendens ordinari ad Chriſti miniſterium, & Chriſti Sacramenta ſuſcipere. Clariùs vero ſanctus Gregorius, & forte efficaciùs, (g) Unctionem Samuelis in regem ad ſacræ ordinationis ritus transferens, *hoc profecto*, inquit, *hac unctione exprimitur, quod in ſancta Eccleſia nunc materialiter exhibetur, quia qui in culmine ponitur, Sacramenta ſuſcipit unctionis, quia vero iſta unctio Sacramentum eſt, bene foris ungitur, ſi intus virtute Sacramenti roboratur.* Egre-

(d) Anaſtaſ. 2. ep. ad Anaſtaſ. Imperat. num. 7. & 8. tom. 2. Concil. parte 2.

(e) Hieronym. contra Vigilant. in principio.

(f) Idem in fine eiuſdem epiſt.

(g) Greg. lib. 4. expoſit. Regum ca. 5.

Egregium Gregorii teſtimonium, A ordinationem Sacramentum vocantis,& nè impropriè Sacramentum dictum crederes, divinam ei virtutem, & interius animi robur, puta gratiam attribuentis: aliqua alia in confirmationem Chriſtianæ doctrinæ Patrum teſtimonia adferri poſſunt, ſed hæc cordato cuique ſufficiunt.

§. II.

Hæreticorum in contrarium exceptiones, & effugia refelluntur.

VII. Nituntur contra adverſarii prædicta argu- B menta infirmare, tum audent etiam contrariis rationibus Catholicam ſententiam impugnare. Primum ergo externum quoddam ſymbolum in ordinatione adhibitum fatentur, ſed illud, neque certum, neque quod Sacramenti rationem habere poſſit. Non certum, quia de nullo ſigno externo in ordinatione adhibendo nobis conſtare poteſt, ſive ex Scriptura ſacra, ſive ex conſtanti Patrum traditione, C nec in re tanti momenti divinandum, aut conjiciendum eſt: non item certum, quia de eo ſigno, quale illud ſit diſceptant (a) Theologi, aliique impoſitionem manuum, alii traditionem inſtrumentorum eſſentialem materiam conſtituunt: quomodo autem certum erit ſignum illud, ſi controverſum? ſi dubium? an credibilis eſt res tanti ponderis, tantæque neceſſitatis, adeò neglectas fore, ſi à Deo inſtitutæ eſſent, ut non certo D nobis jam innoteſcere deberent? Neque etiam, quodcumq; ſignum ex ordinatione adhibitum fuerit, Sacramenti propriè dici rationem habere potuit; nam quod de manuum impoſitione probatum eſt, facilè infirmatur; tum quod in omni oratione, quam efficacem eſſe vellent Apoſtoli, exemplo Chriſti Domini, ſæpè manus imponentis, manus quoque ipſi imponerent, verbi gratia, (b) ſuper eos, qui de novo converſi eſſent, ipſos legimus manus impoſuiſſe, ut Spiritum ſanctum ſuper illos invocarent: has autem impoſitiones manuum Sacramenta non eſſe, colliges ex iis Auguſtini verbis, (c) *manus autem impoſitio non ſicut Baptiſmus repeti non poteſt, quod eſt enim aliud niſi oratio ſuper hominem?* tum quod ſicut Sacerdotes, ita virgines, quæ virginitatem profitebantur in Concilio Venetico, (d) per *manus impoſitionem* conſecrari dicuntur, & Diaconiſſę in conſtitutionibus (e) Apoſtolicis, fuſis ſuper ipſas precibus, per impoſitionem manuum ab Epiſcopo dicuntur fieri; Sic enim Sozomenus verbi gratia (f) Olympiadem per impoſitionem manuum à Nectario creatam dicit Diaconiſſam (*ταύτην διάκονον ἐχειροτόνησε Νεκτάριος*) quæ ita creatæ eſſent Eccleſiæ miniſtræ ordinari dicuntur a (g) Tertulliano; conſecrata quoque virgo impolluta, Sacerdos etiam dicitur à (h) Baſilio: neque tamen ritus illi, quibus aut Virgines, aut Diaconiſſæ conſecrantur, Sacramentorum ritus dici debent, aut Sacramentalia ſymbola: ergo nec impoſitio manuum, aut quivis alius ritus, qui in ordinatione adhibebitur, Sacramentum, aut Sacramenti externum ſymbolum dici poterit.

VIII. Deinde nec gratiam juſtificantem ulli in ordinatione externo ſymbolo [quæ tamen omni Sacramento adnexa eſt] ali-

(a) Vide infra.

(b) Actorum 8.

(c) Auguſt. lib. 3. de baptiſ. contra Donatiſtas c. 16.

(d) Conc. Veneti, cum c. 4.

(e) Conſtitut. Apoſtolic. lib. 8. c. 16.

(f) Sozomenus lib. 8. hiſt. c. 9.

(g) Tertul. exhort. ad caſtit.

(h) Baſil. de vera virginitate.

ligatam eſſe contendunt: nam, inquiunt, quæ à nobis ad id perſuadendum proferuntur, vel de gratiis gratis datis [cujuſmodi eſt auctoritas Sacerdotalis] vel de fidei, aut doctrinæ dono, atque ſcientia poſſunt intelligi. Anonymus (a) quidam in catena Græca, ſpiritum qui Apoſtolis datus eſt per inſufflationem Chriſti, poteſtatem remittendi peccata videtur intellexiſſe; aperte vero Ammonius id intellexit, dum explicans quid Apoſtolis tunc temporis Chriſtus dederit, nihil aliud videtur à Chriſto datum ſignificare, quam πνευματικὸν χάρισμα τῦ λύειν ἁμαρτίας, καὶ κατακρίνειν, *ſpiritale donum ſolvendi peccata, & dijudicandi*, itemque τὸ ἀφεῖναι ἁμαρτίας τὸ χάρισμα, *donum peccata remittendi*, ſicut poſt Pentecoſten τὸ ἐγεῖραι τοὺς νεκροὺς, *mortuos ſuſcitandi* receperunt. (b) Hieronymus, (c) Chryſoſtomus, (d) Theophylactus, (e) Euthymius, (f) Rupertus, & alii, per Spiritum ſanctum, quem Apoſtolis dederit Chriſtus, dum dixit eis, *accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis &c.* ſolam remittendi peccata poteſtatem intelligunt; quippe cum reliqua Spiritus ſancti dona in die Pentecoſtes danda reſervarentur. Nec diſſimilis eſt Divi Pauli explicatio: ubi enim in epiſtola (g) ad Timotheum prima diſcipulum monet, nè gratiam, quæ in ipſo eſſet, negligeret, Hieronymus (h) gratiam illam Prophetiæ donum, ſeù futura prædicendi, ſeù Scripturas ſacras luculentius interpretandi expoſuit: cui conſentiunt plurimi, qui præpoſitionem, διὰ, quæ in Græco habetur, accipiunt pro εἰς, ut ſit ſenſus, *noli negligere gratiam, quæ data eſt tibi*, εἰς προφητείας *ad prophetiam*, ubi in editione vulgata habetur, *per Prophetiam*, ſeù ut alii vertunt κατὰ προφητείας, *juxta Prophetiam*, ut ex alio loco ejuſdem epiſtolæ (i) colligitur, ubi *ſecundum præcedentes prophetias* dicitur ordinatus Timotheus. Sed quoquo modo verba iſta interpretemur, (k) Chryſoſtomus, & (l) Theodoretus, doctrinæ donum per iſtam gratiam intelligunt; cui (m) Theophylactus, & (n) Oecumenius conſentiunt, qui eandem gratiam, facultatem, ſeù auctoritatem docendi pariter interpretantur: munus vero Epiſcopalis officii ordiniſque dignitatem idem poſt (o) Ambroſium (p) Oecumenius; quas interpretationes probat (q) Divus Thomas, qui eo loco nomine gratiæ, vel *dignitatem Epiſcopalem*, *vel donum ſcientiæ, vel prophetiæ, vel miraculorum, quorum nihil debeat negligi*, juxta ſententiam Apoſtoli (r) ad Corinthios docet intelligenda eſſe. Eadem quoque alteri loco Pauli ex ſecunda ad Timotheum epiſtola deſumpto, interpretatio tribuitur communiter à Patribus, ut ex iiſdem ferè omnibus quos citavimus, colligere poſſumus. Itaque ex citatis Scripturæ ſacræ teſtimoniis deduci non poteſt, gratiam, ex opere operato, ſeù infallibiliter ordinationi ſacræ adnexam eſſe, eam nempe, quæ per Sacramenta confertur, puta habitualem, & juſtificantem, ſed ſi quæ adnexa eſt, ſequitur tantum eam eſſe gratiam gratis datam; quæ cum pretio æſtimari non poſſit, ſicut nec ſanctificans, ritè ordinatio ſimoniaca cenſetur, ſi gratia iſta ordinationis pecunia poſſideri poſſe credatur.

(a) Anonym. in catena Græca in c. 20. Joan.
(b) Ammonius ibidem.
(c) Hieronym. ad Hedibiam.
(d) Theophilact.
(e) Euthymius.
(f) Rupertus in cap. Joan. cit.
(g) Hierony. ep. 85 in Evagr.
(h) 1. ad Timoth. 4
(i) 1. ad Timoth. 1
(k) Chryſoſt. hom. 13 in ca. 4 prioris ad Timoth. & hom. 29 & 2. in 1. Cor. 12
(l) Theodoret. in c. 4. prioris ad Timot.
(m) Theophyl. ibidem.
(n) Oecumen. ibidem.
(o) Ambroſ. in c. 1. prioris ad Tim.
(p) Oecum. ibid.
(q) D. Thomas lect. 3. in cap. 4. prioris ad Timoth.
(r) 1. Corinth. 6.

IV. Ve-

IX. Verùm, addunt, nec ulla Dei gratia ullo ſigno externo adnexa eſt, ſed divinæ ſolum vocationi, quam licet externis quibuſdam ſignis Deus aliquando manifeſtet, nullis tamen externis ſignis, aut ipſam, aut ejus effectus adſtrinxit; unde ea, quæ ſtatuimus ſigna ordinationis vacua debent eſſe, & inania. Probant quidam ex adverſariis hanc ſententiam ex Scriptura ſacra; nam Apoſtolus (a) Timotheo datam non dicit gratiam *per impoſitionem manuum*, ſed datam aſſerit *per prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterii*, ut nempe innueret divina revelatione gratiam dari, ſpeciali ſcilicet vocationi divinæ nobis manifeſtæ dono, atque influxu, non hominum miniſterio, aut viſibilibus ſignis ab eo adhibitis: quod etiam magis confirmat, dum ad Hebræos (b) dicit *nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*; quid enim verba iſta innuat, niſi nunc etiam in Eccleſia per ſolam liberam divinam electionem homines aſſumi ad Sacerdotium, quemadmodum Aaron neque à populo, neque à Moyſe, neque ab homine ullo, ſed à Deo ſolo aſſumptus eſt. Confirmant Patres, nam Dionyſius (c) Pontificem miniſtros conſecrare aſſerit ex divina inſpiratione, eos nempe quos eligit Deus, Cyprianus (d) quoque, (e) Hieronymus, (f) Auguſtinus, (g) Auctor operis imperfecti apud Chryſoſtomum diſtingunt inter ordinatos à Deo, & à ſolis hominibus: quis autem putet eos, qui non ſunt ordinati à Deo Sacramentum recipere, cum Sacramenti cujuslibet influxus debeat eſſe à Deo, dictus quoque (h) Cyprianus, (i) Ambroſius, (k) Chryſoſtomus, & alii paſſim ſancti Patres Deo ordinationis gratiam tribuant: Imò Florus (l) gravis auctor [qui anno Chriſti 813. floruiſſe dicitur, & ab Uſuardo tanquam celebris memoratur, (m) & à Vvalfrido (n) Strabone ſummis laudibus ornatur] ſoli Deo abſque ullius hominis miniſterio videtur tribuiſſe: nam ex loco citato Apoſtoli, quo, divinam vocationem ad ordinationem requirit epiſtola ad Hebræos, ſic ipſe arguit; *in quibus Apoſtoli verbis evidentiſſimè demonſtratur ad hoc munus* [Sacerdotii] *adipiſcendum ſufficere unicuique gratiam Dei, cooperante fide, & devotione ejus: abſque his autem humano arbitrio nemini poſſe concedi*: quæ ſi ita ſunt, patet non externis ſignis ordinationis gratiam, ſed divinæ ſolum vocationi adnexam eſſe.

X. Denique nec externa illa ſymbola quibus in ordinatione utimur, à Deo inſtituta fuiſſe oſtendunt, tum quod (o) Chriſtus, dum Apoſtolos ordinavit, non legatur ſuper eos manus impoſuiſſe, aut aliqua inſtrumenta eis porrexiſſe, quod jam in ordinatione peragitur, ſed in ipſos inſufflaſſe, quod jam in Eccleſia nequaquam obſervatur: tum quod nec Apoſtoli impoſitionem manuum, qua in ordinatione utebantur, nuſquam ſe à Deo accepiſſe teſtentur: tum quod varia inſtrumenta nunc in ordinatione porrigantur, quæ tempore Chriſti uſitata non erant, ut liber Epiſtolarum, & Evangeliorum: tum quod nec ſymbola externa ordinationis eadem à Græcis, & Latinis ſerventur, Græcis inſtrumentorum porrectionem negligentibus, quam La-

(a) 1. ad Timoth. 4.
(b) ad Heb. 5.
(c) Dionyſ. cap. 5. Eccleſ. Hierarch.
(d) Cyprian. ep. 68 ad Cler. & plebem in Hiſpan.
(e) Hieron. in ca. 1 ep. ad Galatas.
(f) Auctor dialog. qu. 65. qu. 64. apud Auguſt. to. 4.
(g) Auctor operis imperf. hom. 53. in Matth.
(h) Cyprian ſuprà.
(i) Ambroſ. de dignit. Sacer. cap. 5.
(k) Chryſoſt. ho. 14 in c. 5. Actorum.
(l) Florus in collectis ſent. antiq. pp. cujus fragm. extat apud Apob. excuſum à Papyrio Maſſono, & apud Baronium tom. 12. in append. ad ann. 813
(m) Uſuardus in præfat. ad Martyrol.
(n) Vvalfridus Strabo in carm. ad Agobard.
(o) Joan. 20.

Latini ſedulo curant, adeò ut quidam manus impoſitioni præferaot.

XI. Conantur etiam adverſarii (a) Patrum ſententias eludere; fatentur auctorem de operibus Cardinalibus cenſuiſſe ordinationem natura ſua non iterari, ſicut nec quamvis aliarum rerum conſecratiooem; ac inquiunt cum aliæ res, ſi exſecrentur, ut Eccleſiæ, Altaria &c. iterum conſecrari poſſint, quemadmodum (b) Canones Eccleſiæ oſteodunt: quidni & culpa ſua mioiſtri quoque jam ordinati iterum conſecrari poſſint? Auguſtinum in Catholicam ſententiam propendere non eunt inficias, quamvis ex alio ejus (c) loeo, quo inquiuot Auguſtinum duo taotum Sacramenta admiſiſſe, Baptiſmum, & Euchariſtiam, inferaot Auguſtinum, latè duntaxat ſumpto nomine Sacramenti, ordinationem Sacramentum dixiſſe. Cæteris ferè aliis Patribus eaodem ſolutionem applicant: Anaſtaſio ſecuodo ſpeciatim reſpondeot Acacium Hæreticum non fuiſſe, neque propriè ſchiſmaticum, ſed potius deceptum, quod bono pacis conducere opinaretur Petri Moggi oomen in dypticha recipieodum: ideoque ordinationes ab ipſo factas non eſſe iterandas. Patres quoque reſpondent gratiam ordinationi attribuiſſe, non vi alicujus exterioris ſigoi, ac ſenſibilis, cui ipſa adnexa ſit, ſed vi diuinæ vocatioois, quæ nonnunquam per illa ſigna prodatur.

(a) Vide Antonium de Dominis ſupra citatum.

(b) C. ſi motum, & c.5. Eccleſ. de conſecrat. diſt.1.

(c) Auguſt. ep. 118.

XII. Verum facilè effugia iſta refutantur: primum enim, ut externum aliquod ſymbolum in ſacra ordinatiooe neceſſarium firmemus, ſatis ſit nullum ab Eccleſiæ incunabilis unquam ſibi vendi-

A caſſe Sacerdotium, qui non externo aliquo ritu inauguratus fuerit: quod ajunt ſignum illud externum incertum eſſe, falſum eſt: nam ordinationes Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum [de quibus præſertim hic agimus, dum ſacram Ordinatiooem contra Hæreticos Sacramentum eſſe defendimus; parum nempe ſolliciti, utrum inferiores ordioes Sacramentis adnumereotur, quæ Sacramenta eſſe plurimi ex Catholicis negant] horum inquam ordinationes nuſquam ſive ab Eccleſia Orientali,

B ſive Occideotali, vel ab initio Eccleſiæ, ſine manuum impoſitione celebratæ fuerunt. Certum ergo tenemus ordinationis exteroum ſymbolum: quid jam curamus Theologorum concertationes, qui cum ſymbolum illud in ordinatione adhibeodum fateantur, diſputant utrum eſſentiale ſit, an accideotale, & quodnam ex iis duobus potiſſimum ſit, manus impoſitio, an inſtrumentorum porrectio? deinde quamvis determina-

C tum Chriſtus noo ioſtituiſſet ſymbolum, ſed vagè, & indeterminatè aliquod inſtituiſſet pro ſacræ ordinationis materia, non exinde ſequeretur, ſacram ordinationem Sacramentum non eſſe; cum enim Chriſtus ejuſmodi inſtituere potuerit Sacramentum; quis ſcit an tale de facto ioſtituerit? malè ergo argumeotatur, qui ex indeterminatione quadam ſignorum ſacræ ordinationis, quam ſupponunt, ſacram ordinatiooem inſe-

D runt non eſſe Sacramentum. Hoc ſcimus, hoc pro certo habemus, eum qui Catholico ritu ordinatus fuerit, verè ordinatum eſſe: Catholicus autem ritus nonniſi ſignis quibuſdam ſenſibilibus, cujuſmodi

di ſunt impoſitio manuum, & porrectio inſtrumentorum ſacri miniſterii, perficitur: eſto dubium ſit, quodnam ex iis eſſentiale ſit ſymbolum: at certum eſt ſi utrumque adhibeatur, ſacram ordinationem validam ſemper exiſtimatam fuiſſe: quod plura certò ſciamus, nec divina inſtitutio, nec Sacramenti ratio requirit.

XII. Nihil porro obeſſe poſſunt impoſitioni manuum, ne Sacramenti externum ſymbolum cenſeatur, quod Apoſtoli ſæpè precando manus imponerent: quod Eccleſia manus impoſitionem ſæpè extra Sacramenta uſurparit. Neque enim quamlibet manus impoſitionem Sacramentum eſſe dicimus, ſed eam, quæ gratiæ ex opere operato conferat effectum; quare ſicut in iſta impoſitione, quam uſurpabant (a) Petrus, & Joannes ſupra Samaritanos, vi cujus accipiebant illi Spiritum ſanctum, Sacramentum Confirmationis poſt (b) Auguſtinum, (c) Cyprianum & alios paſſim Patres, intelligimus: ita in impoſitione manuum (d) Pauli ſupra Timotheum, per quam hic gratiam acceperat, Sacramentum ordinationis agnoſcimus. Impoſitiones autem manuum, ſive quas in Diaconiſſarum ordinatione, ſive quas in Monialium conſecratione legimus, Sacramenta eſſe negamus, quia nec à Chriſto ritus iſtos inſtitutos habemus, nec gratiæ ex opere operato productivos ſcimus; eſto itaque dicantur ordinari Diaconiſſæ, quia ordinem quendam in Eccleſia conſtituunt, & cæterarum plebejarum fœminarum claſſem, conditionemque tranſcendunt: at non ordinis Sacramento dicuntur initiari, non Sacramentalem ordinationem ſuſcipere unquam dictæ ſunt; eſto virgines Deo ſacratæ Sacerdotiſſæ dici poſſint, quatenus corpus ſuum tanquam gratam Deo hoſtiam obtulerunt, at non propriè ſunt Sacerdotalis ordinis, nec Sacerdotalis participes ſunt honoris. Quod autem (e) Auguſtinus manus impoſitionem repeti poſſe dixit, de reconciliatoria manus impoſitione loquitur, non de conſecratoria, ſeù ea, quæ in ordinatione adhibetur: ibi enim docet contra Donatiſtas Sacramentum Baptiſmi ab impiis recipi, charitatem non recipi: Sacramentum iſtud non repeti, etiamſi aut ſine charitate recipiatur, aut charitas ab ipſo producta deperdatur: charitatem porrò per pœnitentiam recuperari, quæ quidem pœnitentia, non ſicut Baptiſmus, non poteſt repeti, ſed ſicut charitas iterato poteſt produci: pœnitentiam autem impoſitionem manuum vocat, quod cum impoſitione manuum ſupra pœnitentes non ſolum pœnitentia imponi, verum etiam perfecta eorum reconciliatio fieri ſoleret, ut patet ex Concilio (f) Agathenſi, (g) Toletano tertio, (h) Leone primo, & aliis, qui de impoſitione pœnitentiæ loquuntur; necnon ex Carthaginenſi (i) tertio, & (k) quarto, (l) Barcinonenſi, & aliis paſſim, à quibus perfecta pœnitentium reconciliatio deſcribitur. Cæterum Auguſtinus manus impoſitionem conſecratoriam minimè iterandam eſſe exiſtimavit, totieſque, (m) & tam clarè docuit, maximè contra eoſdem Donatiſtas, ut contrariam ei ſententiam affingere non mendacium tantum, ſed mandacium cum temeritate conjunctum cenſeatur.

(a) Actorum 8.

(b) Auguſt. 15. de Trinit. cap. 18.

(c) Cyprianus epiſtol. 72. vide etiam Conc. Florent. in decreto.

(d) 1. ad Tim. 4.

(e) Auguſt. lib. 5. de Baptiſm. contra Donatiſtas cap. 16.

(f) Agath. c. 15.

(g) Tolet. 3. c. 12.

(h) Leo ep. 90. ad Ruſt cap. 2.

(i) Carth. 3. c. 32.

(k) Carth. 4. c. 78.

(l) Barcin. c. 8.

(m) Lege Auguſt. epiſt. 50. ad Boniſ. propè finem, de bono conjugali capit. 18. ſermone de geſtis cum Emerito, & lib. 2. contra Parmen variis capitibus præſert. 11. & 13.

XIV. Neque vero ſolidiora adverſariorum noſtrorum ſunt reſponſa, quibus ea diſſolvere conatur, quæ nos ad probandam infuſionem gratiæ ſanctificantis externis ſacræ ordinationis ſymbolis adnexam eſſe protulimus. Quod enim primo loco dicunt, Scripturæ loca, quibus id adſtruimus, ſolum de gratiis gratis datis, non autem de gratia gratum faciente, intelligenda eſſe, facilè refelluntur; eſto enim gratias gratis datas ab ordinatione non excludamus, quarum Patres ab adverſariis citati meminerunt: at gratiam quoque ſanctificantem in ſacra ordinatione produci, idque citatis à nobis Scripturæ locis convinci contendimus. Primum quidem ex Evangelio Joannis adductus locus, in quo Chriſtus inſufflans in Apoſtolos dixiſſe perhibetur, (a) *accipite Spiritum ſanctum*, id manifeſtè demonſtrat: neque enim in ſacris Scripturis unquam dicitur donari Spiritus ſanctus, niſi gratia ſimul infundatur, ut patebit innumeris propè ejuſdem Scripturæ locis, in quibus, vel Spiritus ſanctus nobis dicitur donari, & habitare in cordibus noſtris, vel templum nos eſſe Spiritus ſancti, accipere, & habere Spiritum ſanctum dicimur, vel pleni, aut repleti Spiritu ſancto, aut obumbrari Spiritu ſancto quidam referuntur: quæ omnia indicant ſanctificationem animæ ejus, cui Spiritus ſanctus datus ſcribitur, & gratiam ſanctificantem eorum animabus infuſam. Cujus etiam rei duplex ratio eſſe poteſt, prima, quam profert (b) D. Thomas, ubi de miſſione inviſibili Spiritus ſancti diſſerit, quia nimirum non convenit ulli perſonæ divinæ, quod mittatur, niſi

(a) Joan. 20.

(b) D. Thomas 1 parte q. 43 art. 5 in corpore.

A quatenus novo modo in creatura exiſtit: communes autem modi ſunt, quibus divinæ perſonæ in omnibus rebus exiſtunt per eſſentiam, potentiam, & præſentiam, & ſicut cauſa in effectibus participantibus bonitatem ipſius. Unicus modus eſt ſpecialis, quo Deus in creatura rationali eſſe poteſt, ſicut cognitus in cognoſcente, & amatus in amante, qua nempe ratione, quia creatura rationalis, Deum tam cognoſcendo, quam amando attingit, ideò per fidem, qua Deum cognoſcit, & charitatem,
B qua amat, Deus novo modo in creatura rationali inhabitare dicitur: cum autem hæc gratiæ ſanctificanti connexa ſint [nam gratia iſta ſine virtutibus Theologicis, numquam conſiſtere poteſt] ideò per gratiam Deus inhabitare de novo in creatura rationali dicitur. Confirmatur vero hæc D. Thomæ ratio tum iis Scripturæ locis, (c) *ſi quis diligit me, mandata mea ſervabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & manſionem apud*
C *eum faciemus*: item, (d) *qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo*, & ſimilibus illis, quibus ratio, qua Deus in nobis habitat, charitas eſſe demonſtratur: tum etiam hoc argumento, qua cum Spiritus ſanctus procedat per amorem, ideoque dici poſſit amor notionalis Patris, & Filii, propriè nobis dari dicitur per amorem, tunc nempe cum amamur à Deo, & Deum amamus: hic ſiquidem divinus amor cum ſit efficax, gra-
D tiam in nobis gratum facientem producit, ratione cujus Deus in nobis eſſe dicitur, longè potiori titulo, quam anima hominis, quæ nihil in re amata producit, ibi eſſe dicitur, ubi amat, quia in rem ama-

(c) Joannis 14.

(d) 1 Joan. 4.

amatam inclinat, & veluti extra ſe fertur: per appropriationem vero Spiritus ſanctus dari, accipi, mitti dicitur, cum à Deo amamur, cum Deo grati, cum ſanctificati ſumus; itaque nunquam propriè accipi dicitur, niſi gratia gratum faciens nobis à Deo infundatur. Altera quoque Divi Thomæ (a) ratio eſt, quia id ſolum habere dicimur, quo liberè poſſumus uti, vel frui: jus autem Spiritu ſancto, vel quacunque divina perſona fruendi [uti enim perſonis divinis nemo rectè dicitur] habere non poſſumus, niſi per gratiam gratum facientem, quæ pignus eſt hæreditatis æternæ: ergo neque habere, neque accipere Spiritum ſanctum abſolutè dici poſſunt, niſi quibus gratia juſtificans infunditur. Tertiam rationem adjungimus, quia videlicet Spiritus ſanctus in impiis eſſe non poteſt, juxta illud Sapientiæ, (b) *in malevolam animam non intrabit ſapientia, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis: Spiritus enim ſanctus diſciplinæ effugiet fictum*: ſi in impiis eſſe non poteſt, nec ſine gratia, quæ impietatem expellat, accipi poteſt; non ergo niſi cum gratiæ infuſione, abſolutè, aut accipi, aut dari dicitur.

(a) D. Thomas ibidem.

(b) Sapientiæ 1.

XV. Quando ergo plurimi ex Patribus per Spiritum ſanctum, quem Apoſtoli receperunt, dum inſufflaſſe in eos dicitur Chriſtus, & peccatorum remittendorum poteſtatem eis tradidiſſe, hanc ſpiritalem poteſtatem remittendi peccata interpretantur, non gratiam ſanctificantem excludunt, ſed ſigna inhabitantis in nobis per gratiam Spiritus ſancti exponunt, vel finem, ob quem gratia habitualis conceſſa ſit, oſtendunt. Primo

A enim gratiæ gratis datæ ab Apoſtolo vocantur, (c) *manifeſtatio ſpiritus* ad aliorum nempe *utilitatem*, quod ſint effectus, & indicia charitatis, ac gratiæ in nobis exiſtentis: tunc ergo cum ſpiritus dari alicui dicitur, vel ad prophetiam, vel ad aliorum regimen, vel ad miraculorum operationem, vel ad peccata aliorum remittenda, ſenſus eſt dari gratiam gratum facientem cum aliquo ejus ſigno manifeſtativo in aliorum ſalutem ordinato, quod ſignum ſi ſolitariè daretur, non diceretur datus, vel acceptus B Spiritus ſanctus, niſi forte cum aliqua determinatione, & reſtrictione, quomodo v.g. ſpiritus propheticus, vel ſpiritus ſapientiæ, aut ſcientiæ, aut miraculorum &c. impiis etiam communicari interdum dici poſſunt. Secundo, cum gratia gratum faciens optima ſit, ac neceſſaria diſpoſitio ad gratias gratis datas, ſaltem digne, ac ſibi fructuoſe, impendendas, Spiritus ſanctus dicitur nonnunquam dari à Patribus ad peccata aliorum remit- C tenda, officii Sacerdotalis munia obeunda, vel Evangelii prædicationem, aliave ejuſmodi, quando gratia ipſa ſanctificans, ratione cujus Spiritus ſanctus in nobis habitare dicitur, ad hæc dignè obeunda conceditur: & eo pacto fatendum eſt rectè dici Apoſtolos ante Aſcenſionem Chriſti Domini, poſt ejus Reſurrectionem, accepiſſe Spiritum ſanctum, id eſt poteſtatem peccata remittendi, quia videlicet Spiritus tanquam ſanctificationis D donum, eis tunc temporis datus fuit, ut poteſtatem iſtam dignè acciperent, atque adminiſtrarent.

(c) 1. Cor. 12.

XVI. Eodem quoque ſenſu intelligendi ſunt illi Patres, qui loca Divi Pauli à nobis allata, de

gratiis gratis datis interpretantur: non enim excludunt gratiam habitualem, etiamſi de ea omninò taceant: nec gratiam ſanctificantem à Divo Paulo intelligi negant, qui aliam gratiam cum ſanctificante, ut plurimum conjunctam, certè ex inſtitutione, & beneplacito Dei conjungendam, à Divo Paulo intelligi volunt; quaſi vero Divus Paulus, & gratiam gratis datam, & gratum facientem, non uno gratiæ nomine poſſit intelligere: imò de facto intellexiſſe textus uterque, ex quo hæc loca allata ſunt, ſi diligenter intueamur, oſtendit: priore quidem ad Timotheum epiſtola, ubi Apoſtolus ait, (a) *noli negligere gratiam, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterii*, fateor Apoſtolum non uſurpaſſe nomen χάρις, quod ſæpius gratiam ſignificantem ſignificat, ſed nomen χάρισμα, quod frequentius eas gratias ſignificat, quæ ad aliorum utilitatem conceduntur: ſolet tamen illud nomen eaſdem gratias ſignificare, prout gratiæ ſignificanti ſociantur: unde in epiſtola (b) prima ad Corinthios, ubi gratiæ gratis datæ recenſentur, quæ χαρίσματα nominantur, nonniſi, prout ipſæ ſanctificanti gratiæ adnexæ ſunt, referuntur: alias enim non dixiſſet divinus Apoſtolus, *æmulamini chariſmata meliora*, niſi ſanctificantis gratiæ potiſſimam rationem habuiſſet; neque enim eorum donorum, quæ ibi enumerantur, ſolitariè ſumptorum ullus deſiderio teneri debet, quæ ſine præſumptione expetere non poteſt, ſed ſolum, quatenus gratiæ ſanctificanti conjunguntur, æmulationi eſſe poſſunt. Hæc ergo Divi Pauli mens fuit, ita de gratiis gratis datis differere, ut

A eas numquam à gratia ſanctificante diſiungeret, ideoque eas à Spiritu ſancto dari, Spiritum ſanctum per ipſa manifeſtari, unum, & eundem Spiritum hæc omnia operari docuit; ipſa (c) quoque omnia ſi à charitate ſeparentur infructuoſa eſſe fusè oſtendit: ex quo fit, ut dum Timotheum monet, ne chariſmata, quæ in ordinatione receperat, negligat, per illa chariſmata non ſolum doctrinæ donum, prophetiæ, aut aliud quidpiam ſimile intelligat, ſed & ipſam ſanctificantem gratiam, à qua iſta dona nunquam ſeparat: quæ & ad

B aliorum etiam ſalutem in ordinatione Timotheo infuſa eſt, & ad iſta dona dignè recipienda, ac diſpenſanda diſponit, & eorum quodammodo fons eſt, atque origo: [alias non à ſpiritu, & per ſpiritum ſermo ſapientiæ, ſcientiæ &c. eſſe dicerentur] ſine qua tandem nec dona iſta à Deo infunduntur, quippe cum ad ea recipienda cor perpurgari, & ſanctificari conveniat: ut patet (d) in

C Apoſtolis, (e) Samaritanis, (f) Cornelio Centurione, ejuſque ſociis, necnon (g) Epheſiis, & aliis.

XVII. In poſteriore vero loco ex epiſtola ſecunda ad Timotheum, ubi eundem chariſſimum ſuum diſcipulum iis verbis adhortatur, (h) *admoneo te, ut reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum*, idem clarius innoteſcit; mox enim ſubdit, *non enim dedit nobis Deus ſpiritum timoris, ſed virtutis, & dilectionis,*

D *& ſobrietatis*: quibus verbis ad dona in ordinatione recepta, ſpiritum virtutis, quæ nempe promiſſa erat Apoſtolis à Chriſto dum dixit, (i) *accipietis virtutem ſupervenientis Spiritus ſancti in vos*; ſpiri-

(a) 1. ad Tim. 4.

(b) 1. ad Cor. 12.

(c) Epiſt. epiſt. ad Corinth. cap. 13.

(d) Actorum 2.

(e) Actorum 8.

(f) Actorum 10.

(g) Actorum 19.

(h) 2. Tim. 1.

(i) Lucæ 24.

ritum dilectionis, quam à ſancto Petro ter exquiſivit Chriſtus, dum eum reliquorum paſtorem conſtituit, dicens, (a) *Petre amas me, paſce agnos meos, paſce oves meas*; & ſobrietatis, ſeù moderationis, ne (b) plus ſaperent, quam oporteret ſapere, ſed ſaperent ad ſobrietatem; tria inquam illa ad gratiam ordinationis revocavit: quæ tamen gratiæ non ſunt, quas vulgo gratis datas vocant: ſed eorum una virtus Theologica, puta charitas, quam alii cum gratia confundunt, alii ſic diſtinguunt, ut nunquam ſeparent: reliquæ vero virtutes ſunt ſupernaturales, quæ ſimul cum gratia infunduntur, ſimulque cum ea extinguuntur: ideoque hic eſt ſenſus verborum Divi Pauli, admoneo te, ut reſuſcites dona omnia, quæ in te ſunt, quæ tibi ad officium Epiſcopale bene gerendum, in ordinatione tua conceſſa ſunt: nos enim Epiſcopi cum ordinamur, ſpiritum virtutis, dilectionis, & ſobrietatis accipimus, quæ nobis excitanda ſunt, ne Evangelium Dei erubeſcamus &c. Quare ſi qui Patres de ſolo ſcientiæ dono, aut prophetiæ, aut Epiſcopali dignitate gratiam iſtam interpretantur, gratiam ſanctificantem non excludunt, ſed, ad quid præſertim gratia illa ſanctificans daretur, exponunt, puta aut ad ſcientiam, aut ad prophetiam, ſeù interpretationem Scripturæ, aut, uno verbo, ad Epiſcopale officium ritè gerendum: quo pacto Ambroſius (c) nomine gratiæ ea omnia videtur intelligere, *quibus confirmatur ad hoc opus electus accipiens auctoritatem, teſte conſcientia ſua, ut audeat vice Domini ſacrificium Deo offerre*. Noſtræ proinde argumentationis vim minimè retundunt prædictæ explica-

(a) Joan. 21.
(b) ad Rom. 12.
(c) Ambroſ. in 1. ad Timoth. cap. 4.

A tiones, quæ tantum abeſt, ut aliis expoſitionibus, quibus gratia ſanctificans, iis locis intelligi demonſtratur, contradicant, ut potius eaſdem confirment, utpote cum ji, qui gratias gratis datas his locis intelligunt, ſanctificantem gratiam, ſive ut diſpoſitionem, ſive ut principium, ſive ut rem manifeſtatam conferri ſupponant. Adde quod adverſarii auctoritatibus Patrum minimè reſpondeant, quæ gratiam iſtam ſanctificantem per ordinationem tribui evidenter affirmant.

B XVII. Refelluntur pariter adverſarii, dum gratiam ſanctificantem in ordinatione admittunt, ſed eam ulli ſigno externo, ac viſibili alligatam negant. Verba enim Divi Pauli, quibus per impoſitionem manuum, (d) *& cum impoſitione manuum* gratia data eſſe dicitur, ſatis evidenter oſtendunt impoſitioni manuum gratiam promiſſam, atque alligatam eſſe: verba enim illa, *per prophetiam*, quæ in priori ad Timotheum habentur, non ſignificant cauſam inſtrumentalem gratiæ conferendæ, ſed impellentem, ac moventem, ut ſenſus ſit, noli negligere gratiam, quæ data eſt tibi cum Epiſcopus à me ordinareris *ſecundum præcedentes in te prophetias*, de quibus ſermo factus eſt (e) ejuſdem epiſtolæ capite 1., ideoque quam gratiam dixit ibi Divus Paulus cum impoſitione manuum datam, eam in poſteriore ad Timotheum epiſtola dicit per impoſitionem manuum fuiſſe conceſſam. Idque aperte docent Patres à nobis citati, Ambroſius quidem iis verbis, (f) *quis dat frater Epiſcopalem gratiam? Deus, an homo? reſpondes ſine dubio, Deus: ſed tamen, & per hominem dat Deus*, ho-

(d) 1. ad Tim. 4. & 2. ad Tim. 1.
(e) 1. ad Tim. 1.
(f) Ambroſ. de dignit. Sacerdot. cap. 5.

homo imponit manus, Deus largitur gratiam: Sacerdos imponit ſupplicem dexteram, & Deus benedicit potenti dextera: Epiſcopus initiat ordinem, & Deus tribuit dignitatem: non potuit clarius, aut expreſſius Ambroſius ſignificare, quomodo gratia, dignitaſque Sacerdotalis, quæ Deum habent auctorem, externo tamen ordinationis ſymbolo alligata ſint, & nonniſi Epiſcoporum ritus ordinationis uſurpantium opera à Deo tribuantur: Hieronymus, (a) ſimiliter, dum ait, *ordinationem non ſolum ad imprecationem vocis, ſed etiam ad impoſitionem impleri manus*, idem clare demonſtrat: quid eſt enim ordinationem impleri ad impoſitionem manuum, & imprecationem vocis, quam externis illis ſymbolis ordinationem Sacerdotii alligatam eſſe, eo modo quo quia ad infuſionem aquæ, & verborum myſticorum prolationem generatio ſpiritualis perficitur, ideò ipſa his viſibilibus ſignis alligata dicitur: ob idque etiam Baptiſmus Sacramentum vocatur. Eodem ſenſu Chryſoſtomus, (b) *manus vero ſuperponitur, totum autem Deus operatur; & illius eſt manus, quæ ejus qui ordinatur, caput contingit, ſi, quemadmodum oportet, ordinatur,* quibus verbis, & Deum effectuum ordinationis auctorem, ac cauſam principalem oſtendit, & externa ordinationis ſymbola ejuſdem Dei inſtrumenta eſſe, cauſaſque ſaltem morales, ad quarum præſentiam Deus operetur. In eandem quoque ſententiam conſpirat Dionyſius, (c) *manus, inquit, impoſitio ſimul quidem divinum præſidium Sacramento adnexum declarat, quo tanquam ſancti pueri patris charitate foventur: itaut eis quidem ſtatum vimque Eccleſiaſti-*

A *ci ordinis largiatur.* Ec quid, amabo vos, vel ad catholicam doctrinam ſtabiliendam, vel adverſariorum reſponſiones refellendas clarius, quid expreſſius dici potuit? conſpirat & beatus (d) Ephrem, qui Sacerdotum poteſtatem ineffabilem dicit, quæ in nobis dignata eſt habitare per impoſitionem manuum ſacrarum Sacerdotum. Denique idipſum adſtruit totius Eccleſiæ praxis, quæ numquam ullum in Sacerdotem recepit, niſi externa

B benedictione conſecratum. Quid enim mihi profertur divina vocatio, quæ cum ſubditis patere nequeat, conſtituendo Sacerdoti non ſufficit, niſi viſibili ſigno manifeſtata fuerit: quomodo enim ſubditi eum pro Sacerdote agnoſcent? eum audient? venerabuntur qui à Deo ad Sacerdotium vocatus fuerit, niſi exteriori ſigno conſtitutus ſit? fatemur à Deo conſtitui Paſtores, Deus enim eſt, qui in Eccleſia dedit Apoſtolos, Paſtores, ac Do-

C ctores uſque ad conſummationem ſæculorum. Sed videndum eſt, per quos det, & quomodo det, Apoſtolos quidem ipſe conſtituit, hi Epiſcopos conſtituerunt ſibi ſucceſſores: hos Deus Apoſtolorum miniſterio Eccleſiæ dedit, per hos eidem Eccleſiæ dat quotidie Sacerdotes: quomodo autem dat? viſibili electione, viſibili ordinatione: eligunt Epiſcopi Sacerdotes viſibili ſigno, & quos viſibili modo eligere, eoſdem viſibili quoque ritu

D conſecrant Sacerdotes. Si divinam vocationem nulli viſibili ſigno alligatam credimus, nec oves Paſtores agnoſcent ſuos, nec Sacerdotum certa erit moraliter auctoritas, nec Sacerdotii ulla firmitas, nec Sacramentorum, nec Sacrificii ulla ſecuritas, & ignotis Eccleſiæ ca-

(a) Hieron. in c. 58 Iſaiæ.

(b) Chryſoſt. homil. 14. in cap. 5. Actuum Apoſtolorum.
ἡ χεὶρ ἐπίκειται τοῦ ἀνδρός. τὸ δὲ πᾶν ὁ Θεὸς ἐργάζεται, καὶ ἡ αὐτοῦ χείρ ἐστιν ἡ ἁπτομένη τῆς κεφαλῆς τοῦ χειροτονουμένου, ἐὰν ὡς δεῖ χειροτονῆται.

(c) Dionyſius c. 5. Eccleſ. hier. par. 3.
Ἡ δὲ ἱεραρχικὴ χειρῶν ἐπίθεσις, ὁμοῦ μὲν ὑποφαίνει τὴν τελεταρχικὴν σκέπην, ὑφ᾽ ἧς ὡς παῖδες ἱεροὶ πατρικῶς φρουροῦνται, αὐτοῖς μὲν ἕξιν, καὶ δύναμιν ἱερατικὴν δωρουμένης.

(d) S. Ephrem ſerm. de Sacerdotio.

A capitibus, ignota, latens, inviſibilis, ipſa futura eſt Eccleſia.

XIX. Fatendum eſt, quod dixit Cyprianus, (a) *ordinari nonnunquam indignos non ſecundum Dei voluntatem, ſed ſecundum humanam præſumptionem, & hæc Deo diſplicere, quæ non veniant ex juſta, & legitima ordinatione, id enim Deus ipſe manifeſtat per Oſeam Prophetam* (b) *dicens: ſibimet ipſis conſtituerunt Regem, ſed non per me*; ſed quemadmodum, qui ita conſtitutus erat Rex, de facto Rex erat, & regia verè prædiṫus poteſtate, cum tamen ſcriptum ſit, (c) *per me Reges regnant, & legum conditores juſta decernunt; per me Principes imperant &c.* item, (d) *non eſt poteſtas niſi à Deo*; ita qui eodem Deo nolente conſtitutus eſt Sacerdos, non deſinit eſſe Sacerdos, quamvis à Deo vocatus non ſit; quin imò Deo diſpliceat, & ingratus ſit; duplex enim in Deo eſt voluntas, ut oſtendit (e) Damaſcenus, una antecedens, altera conſequens; antecedens, qua nullis circunſtantiis adhibitis quippiam vult; conſequens, qua quibuſdam poſitis circunſtantiis aliquid vult, v. g. nec peccata, nec ullum peccatorem eſſe antecedenti vult voluntate, (f) *ſimiliter enim odio ſunt Deo impius, & impietas ejus*; eadem tamen conſequenter velle debet, cum de facto talia contingant, quæ non contingerent, niſi alia voluntate Deus ea eſſe vellet, (g) *voluntati, enim, ejus quis reſiſtit?* pari ratione nec fiċtos baptizari: nec eoſdem, vel qui huic muneri inepti ſunt, Deus ordinari vult antecedente voluntate, quos tamen voluntate conſequente, & ſacro Baptiſmate ablui, & Sacramento ordinis velle initiari dicendus eſt.

(a) Cyprianus epiſt. 68.

(b) Oſee 8.

(c) Proverb. 8.

(d) Ad Rom. 13.

(e) Damaſcen. l. 2. de fide orthodoxa cap. 29.

(f) Sapient. 14.

(g) Ad Rom. 9.

Neque vero ad rationem Sacramenti amplius quippiam deſideratur, quam ut Deus ad ipſum concurrat, & voluntate conſequente ipſi conſentiat, ut patet ex prædiċto de Sacramento Baptiſmi exemplo, cui etiam exemplum de ſacra Euchariſtia adjungere poteris: quis enim dubitat, quin Deo ingratum ſit, quod aliquis, qui ſeipſum non probaverit, de ſacro illo pane edat, & de calice bibat, non dijudicans corpus Domini; is tamen qui indignè ſumit, reipſa ſumit, & qui
B indignè conſecrat, quamvis Deo ingratus ſit, reipſa conſecrat: ita qui indignus ordinatur, veram quoque Sacerdotii poteſtatem nanciſcitur.

XX. Quod autem etiam ii, qui Deo non vocante ordinati ſunt, de facto tamen Sacerdotii obtineant dignitatem, fusè docebit te (h) Auguſtinus, idque inferius ſuo loco confirmabimus. Nec Apoſtoli locus ſuperius ex Epiſtola ad Hebræos adduċtus huic veri-
C tati quicquam officit, cum enim ait Apoſtolus, (i) *nec quiſquam ſibi ſumit honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*: ſenſus eſt neminem Pontificium ſibi honorem ſuo arbitrio, ſuoque jure ſibi vendicare poſſe, ſed eum legitimum eſſe Pontificem, qui vocatur à Deo tanquam Aaron, quem nempe, ejuſque poſteritatem Deus in Sacerdotium elegerat, ideoque, qui extra Aaronis familiam Sacerdotii munus attentabat, is à Deo
D rejiciebatur, eo modo quo qui jam extra hierarchiam à Deo divinitus inſtitutam ſibi Sacerdotale vendicat officium, ſeù qui ſe Sacerdotalibus muniis ingerit, non vocatus ab Epiſcopo [quem proinde Dionyſius, (k) ἐκφαντορικὸν τῆς θεαρ-

(h) Auguſt. lib. 2. contra Parmen. cap. 13.

(i) Ad Hebr. 5.

(K) Dionyſius c. 5. Eccleſ. hierarch. parte 1.

ἱεραρχικῆς ἐκλογῆς, *interpretem divinæ electionis*, appellat] ſpurius eſt, & adulterinus Sacerdos, utpotè cum divina vocatio, quæ legitimum conſtituit Sacerdotem, nullis certioribus argumentis conſtet, quam electione Eccleſiaſtica, & Epiſcopali conſecratione, quamvis ſit alia divina vocatio, quæ laudabilem, utilemque Eccleſiæ efficit Sacerdotem: quæ quidem ex operibus præſertim comprobatur, non ex ordinaria vocatione, vel miſſione, nec ex ullis antecedentibus, aut concomitantibus ordinationem ſignis certò conjici poteſt: cum, ut notat (a) Bernardus, *& Saul conſtitutus à Domino, & Judas non ab alio electus in Apoſtolum memoretur, quorum tamen uterque à Deo reprobatus eſt. Nonne ego vos duodecim elegi*, inquit (b) Chriſtus, *& unus ex vobis Diabolus eſt?* taliſque divina vocatio non eſt Aaronica, cum plures ex familia Aaron Sacerdotio abuſi fuerint, nec Aaron ipſe Sacerdotii ſemper vigorem retinuerit, dum populum, vel ad idololatriam impulit, vel ſaltem volenti conſenſit. Locus vero ejuſdem Apoſtoli priori ad Timotheum ſatis ſuperius explicatus eſt, ex eoque oſtenſum, prophetiam non poni ab Apoſtolo, tanquam cauſam inſtrumentalem gratiæ Timotheo collatæ, ſed ut motiuam: præterquam quod enim aliqui Patres, ut (c) Theophylactus, (d) Chryſoſtomus, (e) Ambroſius, (f) Hieronymus, & alii, quorum ſententiam ſupra allatam expoſuimus, prophetiæ nomine doctrinam intelligunt, quam διὰ τῆς προφητείας interpretantur, id eſt, εἰς προφητείαν ad prophetiam, ſeù ad doctrinam, & Scripturæ interpretationem, ſeù etiam gratiam doctrinæ, & prophetiæ, quomodo legit (g) Hieronymus epiſtola ad Evagrium: alii vero, præcedentes prophetias intelligunt, juxta quas ordinatus fuerat Timotheus, (h) id teſtante eodem Apoſtolo, huncque locum ita interpretantibus, & aliis paſſim: adeout διὰ τῆς προφητείας idem ſit, ac κατὰ τὴν προφητείαν, quam nos interpretationem ſectamur, ut maximè conſentaneam: nullus item Patrum hæc verba ita interpretatus eſt, quaſi divina revelatio, aut vocatio ea eſſet, quæ gratiam ordinato conferret: ideoque interpretatio iſta explodenda eſt, nec ex ea ſolidum ullum argumentum elici poteſt.

(a) Bernard. declamat. ecce nos reliquimus.

(b) Joan. 6.

(c) Theophylact. in cap. 4. prioris ad Timoth.

(d) Chryſoſt. homil. 14. in cap. citat.

(e) Ambroſ. in cap. cit.

(f) Hieronym. ibidem.

(g) Hieronym. epiſtol. 85. ad Evagrium.

(h) 1. ad Tim. 5.

XXIV. Neque etiam quidquam ponderis habent Patrum adducta teſtimonia, nam eſto Patres optimè gratiam ordinationis in Deum refundant, ut principalem ejus cauſam, & auctorem, juxta illud Pſaltis, (i) *gratiam, & gloriam dabit Dominus*: non tamen humano miniſterio, ſenſibilibuſque ordinationis ſignis, tanquam inſtrumentis, vim denegant: ſicut licet ſæpè apud eoſdem Patres legamus, Deum eſſe qui baptizat, non tamen humani miniſterii neceſſitatem tollunt, aut inſtrumentalem ei virtutem adimunt. Iidem quoque Patres, (k) dum aliquos docent ab hominibus, alios à Deo ordinatos, voluntatis divinæ conſequentis rationem habent, juxta quam aliqui non ſunt à Deo ordinati, ut diximus: item (l) dum aliquos à Deo conſtitutos docent, non per hominem, ut Moyſem, aliquos à Deo, ut Jeſum Nave, per hominem, aliquos per hominem tantum, ut plurimos favore vulgi conſtitutos, aliquos à ſe, ut Pſeudoprophetas: omnes modos recenſent,

(i) Pſalm. 3.

(k) Lege Aug. libris contra Donatiſtas paſſim.

(l) Auctor dialog. qu. 65. qu. 64. to. 4. Auguſt.

ſent; quibus paſtores creari poſ- A
ſunt; nec Eccleſiæ præſentia tan-
tum tempora denotant, quibus
nulli à Deo non per hominem
conſtituuntur, & deſignantur Ec-
cleſiarum rectores: cum olim à
Deo non per hominem Apoſtoli
conſtituti eſſent, quam ſibi præ-
rogativam attribuit Paulus, cum
ſe (a) *non ab hominibus, neque per*
hominem, ſed per JESUM
CHRISTUM, & Deum Pa-
trem Apoſtolum vocitavit: quam
eandem cæteri Apoſtoli à Chriſto
electi, & deſignati ſibi vendicare
potuerunt: qui autem per homi- B
nem ordinati tantum dicuntur,
ji veri ſunt Sacerdotes, nec Pſeu-
doprophetis adnumerantur: quam
paucos enim haberemus veros Sa-
cerdotes, ſi quicumque ſavore, vel
gratia electi ſunt, verè Sacerdotes
non eſſent? ji autem ſolùm in
pſendoprophetarum, ſeù ſalſorum
Sacerdotum ordinem referuntur,
qui ex ſe ſolùm ordinantur, non
à Deo, neque per hominem, ut
ſunt Novatores noſtri, qui extra
Eccleſiam ſine legitima auctorita- C
te, ac deſignatione Sacerdotium
ſibi temerè uſurparunt: neque ve-
ro à divina ſola electione, abſque
humano miniſterio, vel Florus
(b) ipſe citatus Sacerdotii poteſta-
tem petendam dixit: ſed ex toto
contextu, & ſerie orationis id tan-
tum prædictus auctor voluiſſe con-
vincitur, poteſtatem merè huma-
nam, Regum nempe, ac Princi-
pum ad validitatem ordinationis
nihil conferre: ideoque in ordina-
tionibus, principis conſenſum *va-* D
luiſſe utique ad cumulum fraternita-
tis, propter pacem, & concordiam
mundanæ poteſtatis, non tamen ad
complendam veritatem, vel auctori-
tatem ſacræ ordinationis, quæ nequa-

(a) Ad Galat. 1.

(b) Florus ſup. cit.

quam regio potentatu, ſed ſolo Dei
nutu, & Eccleſiæ fidei conſenſu cuique
conferri poteſt; ut ibidem docet
idem Florus, qui proinde non
Eccleſiæ, ſeù Eccleſiaſticæ poteſta-
tis miniſterium, ſed civilis, &
mundanæ, ab ordinatione tan-
quam neceſſarium excludit: quod
etiam clarius oſtendit, dum ibi-
dem ait ſemper *fuiſſe integram, &*
ratam ordinationem, quam ſancta
Eccleſia juxta traditionem Apoſtoli-
cam, & Religioſæ obſervationis for-
mam celebravit: quid eſt enim
ordinatio juxta Religioſæ obſer-
vationis formam, niſi Catholico
ritu celebrata, cum externis ſignis,
ac viſibilibus Symbolis, non or-
dinatio à ſola divina voluntate
dependens?

XXI. Denique nec argumen-
tum noſtrum ex Patribus deſum-
ptum tantillum labeſactant, quæ
ab adverſariis ad eorum ſolutio-
nem, verius ad effugium, profe-
runtur: primum enim quod ajunt
auctorem de operibus Cardinali-
bus cenſuiſſe natura ſua conſecra-
tionem Sacerdotis non reiterari,
ſicut quamlibet aliam conſecra-
tionem, non ſoluit argumentum,
quod ex eo auctore deduci poteſt:
verba enim ejus auctoris ſunt hæc,
(c) *docetur ergo, quæ ſit Baptiſmi, &*
aliorum Sacramentorum ſtabilitas &c.
nam Baptiſmum repeti Eccleſiaſticæ
prohibent regulæ: & ſemel ſanctifica-
tis nulla deinceps manus, iterum
conſecrans præſumit accedere: nemo
ſacros ordines ſemel datos iterum
renovat, nemo ſacro oleo lita iterum
linit, aut conſecrat: nemo impoſitio-
ni manuum, vel miniſterio derogat
Sacerdotum, ex quibus verbis, &
ſtabilitas ſacræ ordinationis dedu-
citur, quæ Baptiſmi ſtâbiliti com-
paratur; quę quidem ad Sacramen-
ti

(c) Auctor de operibus Cardin. Sermone de ablutione pedum.

Digitized by Google

ti ordinationis probationem non minimi eſt ponderis; & teſtimonium auctoris pro exemplo Sacramenti firmi, & ſtabilis ſacram ordinationem proferentis adſertur; cui non obſtat, quod conſecratio rerum, quæ oleo liniuntur, ut ſunt Eccleſiæ, vel Altaria, nonnunquam eorum accedente profanatione repetatur: præterquam quod enim tempore Cypriani, vel ejus, quicumque ille ſit auctor hujus tractatus [quem ætate Cornelii, & Cypriani ſcripſiſſe oſtendit (a) Pamelius] nec Eccleſias, nec Altaria probabile ſit, ullo crimine ita pollui potuiſſe, ut iterum conſecratione indigere exiſtimarentur: ſed hanc demum legem [quamvis Hygino à quibuſdam tribuatur, quod incertum eſt] extincta perſecutione ab Eccleſia de novo ſtatutam fuiſſe: reſponderi præterea poteſt, (b) nullo crimine cujuſquam Eccleſias ita exſecrari, ut conſecrari iterum debeant, ſed tantum ita pollui, ut reconciliari jubeantur: ſic manente charactere Sacerdotali, neminem quantumvis peſſimum adeò execrabilem effici, ut iterum ordinari debeat, ſed ſolum requiri, ut per pœnitentiam criminum ſuorum fœditatem aboleat, & divinæ gratiæ Sacerdotali ordinationi debitæ motus penè ſepultos exſuſcitet. Deinde nemo dixerit auctorem iſtum, qui Baptiſmi, & aliorum Sacramentorum ſtabilitatem probare voluerit, ſolius Baptiſmi ex Sacramentis meminiſſe: proindeque ex hujus auctoris verbis deducitur mentem ipſius fuiſſe ordinationem Sacramentum eſſe, quam nempe in exemplum Sacramenti adduxerit, & quamvis cônſecrationem rerum inanimatarum ob ſimilitudinem,

(a) Pamelius argumento tract. citat. de operib. Card.

(b) Vide cap. Propoſuiſti, de conſecrat. Eccleſ. vel altaris, & cap. Aqua, & cap. fin. eodem tit. item cap. Significaſti, de adulterio.

A quamdam quam cum ordinatione & conſecratione Eccleſiæ miniſtrorum habet, eodem filo eidem adnexuerit: conſtat tamen nunquam ei in mentem veniſſe, quod ordinatio Sacerdotalis Sacerdotum criminibus, quibus ipſorum anima polluitur, ac contaminatur, depereat, ad quam proinde pollutionem eluendam iteratione ordinationis opus ſit, tum quod ſi hæc ipſius animo ſententia inſediſſet nequaquam ſtabilem ordinationem, & minimè iterandam dixiſſet, quam maximè enim inconB ſtans eſſet ordinatio, quæ ab ambulatoria hominis voluntate dependeret, qua nihil incertius, aut inconſtantius eſſe poteſt: quam ſæpè ordinatio repeti deberet, ſi quoties Sacerdos peccat, toties ordinatio depereat, totieſque repetenda ſit? tum quod quis credat ſancto Cypriano, aut alicui probato auctori, Valdenſium, & Vviclephiſtarum ſtultiſſimum errorem placuiſſe, quo peccato mortali Sacerdotalis poteſtas adimi C dicitur, quem Scriptura ſacra, & humana etiam ratio apertiſſimè refellit, ut ſuo loco probabimus?

XXIII. Auguſtinum nequaquam nobis eripiunt, cujus clariſſima exſtant pro ordinatione in Sacramentorum claſſem referenda teſtimonia, neque deſtructio Sacramenti propriè, vel impropriè dicti, citato Auguſtini teſtimonio applicari poteſt: cum enim ita argumentetur Auguſtinus, ut ex eo quod Baptiſmus non deperdatur D per receſſum ab Eccleſia, ordinationem quoque inferat non deperdi, quia utrumque Sacramentum eſt permanens, quod effectum habet permanentem: ſi Auguſtinus cenſuiſſet ordinem non eſſe propriè

priè Sacramentum, æquè ac Baptiſmum, nulla ejus eſſet ratiocinatio, facileque reſpondere potuiſſent Donatiſtæ, cur per receſſum ab Eccleſia amittatur ordo, non Baptiſmus, rationem eſſe, quod ordo propriè Sacramentum non ſit, quod characterem imprimat, ſicut Baptiſmus; itaque ut bona ſit ratiocinatio Auguſtini debet ſupponere ordinem propriè eſſe Sacramentum. Falſum eſt autem Auguſtinum duo tantum Sacramenta admiſiſſe, Baptiſmum, & Euchariſtiam: verum eſt ea ſolum in exemplum protuliſſe, ſed non ea ſola Sacramenta agnoviſſe: ſufficit verba Auguſtini, quæ nobis objiciuntur legere, ut veritas bonitaſque ſolutionis appareat: ſic ergo Auguſtinus, (a) *unde Sacramentis numero pauciſſimis, obſervatione faciliimis, ſignificatione præſtantiſſimis ſocietatem novi populi colligant: ſicuti eſt Baptiſmus Trinitatis nomine conſecratus, communicatio corporis, & ſanguinis ipſius, & ſi quid aliud in ſcripturis canonicis commendatur*: an hoc eſt duo tantum Sacramenta ſtatuere, an non potius aliqua alia indicare?

(a) Aug. epiſt. 118 ad Januarium.

XXIV. Anaſtaſium quoque ſecundum Catholicis partibus non favere minimè oſtendunt: audiatur Anaſtaſius; qui cum plurima pro ordinationis ſtabilitate proferat, tum maximè hæc habet Catholicæ veritati confirmandæ maximè opportuna, (b) *nullum de iis, quos vel baptizavit Acacius, vel quos Sacerdotes, ſive Levitas ſecundum canones ordinavit, ulla eos ex nomine Acacii portio læſionis attingit, quos forſitan per iniquum tradita Sacramenti gratia minus firma videatur?* quid ad hæc ſolvenda faciunt, quod Acacius non fuerit

(b) Anaſtaſ. 2. epiſt. ad Anaſtaſ. Imperat. cap. 7.

A hæreticus, non propriè ſchiſmaticus, quod ordinationes ab eis factæ ratæ fuerint? hæc omnia vim argumenti ex eo teſtimonio deducti non enervant: cum enim, & Sacramentum ibi Anaſtaſius ordinationem vocet, & gratiam ab ea tradi aſſeveret, & ejus firmitatem ibidem cum Sacramento Baptiſmi comparet, propriè dictum utique Sacramentum gratiæ, ac characteris productivum, ſacram ordinationem eſſe Anaſtaſius cenſet; hoc autem tantum contra adverſarios pro Catholicis urgemus.
B Gregorius ſimiliter, dum ſacram ordinationem Sacramentum vocat, quod interiorem virtutem, id eſt gratiam largiatur, non potuit eam expreſſius propriè dictum Sacramentum oſtendere, quam & nomen Sacramenti, & effectum propriè dicti Sacramenti ei tribuendo. Quod tandem reſpondent gratiam ordinationi Patres attribuiſſe, non vi alicujus ſigni exterioris, cui ſit alligata, ſed vi divinæ vocationis, ſatis ſuperius
C refutata à nobis hæc ſolutio, cui proinde refellendæ non eſt opus diutius immorari.

§. III.

Hæreticorum objectiones refelluntur.

XXV. Aſſerta itaque catholica ſententia, præcluſiſque adverſariorum effugiis, quibus vim noſtrorum argumentorum imminuere ſatagebant, eo-
D rum objectiones refellendæ ſunt, maximè eæ, quas proponit Antonius (c) de Dominis. Prima eſt, quia Sacramentum, quod agit ex opere operato, non pendet ab initiandorum doctrina, probitate, ac

(c) Antonius de Dominis lib. 1. 2. de Rep. cap. 4.

Google

ac meritis, at vero ſacra ordinatio ab iis pendet. Altera, quia ſoli Deo ordinatio reſervatur non homini, non humano miniſterio, non ſenſibilibus ſignis peragitur. Tertia, quia ordinis inſtitutio nos latet, nec in Scripturis ſacris reperitur. Quarta, quia ſententia affirmans ordinationem eſſe Sacramentum varias patitur difficultates circa materiam, formam, & effectum ordinationis. Verùm hæ omnes objectiones infirmæ ſunt, & imbecillæ: prima enim falſitatem, & errorem graviſſimum continet, dum ſacræ ordinationis valorem, atque firmitatem pendere putat à meritis, vita, aut doctrina ordinandi, quem errorem ſuo loco refellemus, & contraria argumenta diſſolvemus. Altera ex prædictis ſatis refutata eſt, ubi ſignis viſibilibus ordinationem, ejuſque effectum alligata eſſe docuimus, & adductis in contrarium auctoritatibus reſpondimus. Tertia quoque ex prædictis refutatur, quippe cum Scripturæ ſacræ loca adduxerimus, quibus ordinationis Sacramentum colligitur, & effectus indicatur; neque opus eſt, ut quandonam, & quomodo Christus ipſum inſtituerit, nobis Scriptura ſacra apertè demonſtret, cum nec Baptiſmi v.gr. inſtitutionem in Scriptura ſacra habeamus, cujus tantum conferendi mandatum, & collati exempla quædam in ipſa legimus. Quarta omninò frivola eſt, & ridicula: abſurdum enim eſt in rebus fidei, quæ captum mentis noſtræ excedunt, ſuntque intellectu difficiles, aut hæſitare, aut incredulum eſſe, vel protervum negatorem, propter difficultates, quæ in eis explicandis occurrunt; cum nec ab inquiſitione, & aſſertione

A veritatis naturalis difficultates occurrentes remorari nos debeant: præſertim cum falſa ſæpè ſint probabiliora veris; & ea, quæ veriora ſunt, dum noſtro concipiendi modo non adeò conſentiunt, varias nobis difficultates pariant.

XXVI. Unica objectio ſupereſt, in qua tantillum remorari debeamus, quia nempe ex quibuſdam exemplis, & Doctorum Catholicorum dictis videtur concludi ſacram ordinationem non eſſe ſenſibilibus quibuſdam ſignis alligatam, ſed tanquam officii cujuſdam executionem ſuperiorum

B Eccleſiaſticorum voluntati, verboque attribui: Primo enim narrat (a) Gregorius Nyſſenus Thaumaturgum tridui itinere diſſitum à Phædimo Amaſæenſium Antiſtite, Neocæſarienſem Epiſcopum fuiſſe conſecratum. Refert quoque (b) Metaphraſtes Danielem Stylitam abſentem quodammodo Preſbyterum à Gennadio Patriarcha Conſtantinopolitano conſecratum recitante Archidiacono preces, populo acclamante, Deoque ipſi

C manus per Epiſcopum imponente. Secundo, de iis qui Simoniacè ordinati in priſtinum gradum reſtituerentur, ſic inquit (c) Petrus Damiani, *illi etiam ipſi, quibus miniſtrandi licentia redditur, non ex malè mercata veteri ordinatione ad amiſſum reparantur officium: ſed ex illa potius Apoſtolorum principis efficaciſſima auctoritate, qua in beatum Apollinarem repentè uſus eſt, dicens, ſurge inquit, accipe Spiritum ſanctum, ſimulque Pontificatum.* Ex

D iis enim verbis infertur, & Simoniacè ordinatos, qui priſtino gradui redderentur, poteſtatem ſuam nactos fuiſſe non ab ordinatione olim recepta, ſed à voluntate, &

ver-

(a) Nyſſ. in vita Thaumaturg.

(b) Metaphraſtes in vita Danielis Stylitæ apud Surium com. 11. Decemb. Lipomanum eod. die, & in appendice vitar. Patrum Orientis auctore Benedicto Gonono

(c) Petrus Damiani opuſc. 5. quod inſcribitur ad Mediolan. de privileg. Roman. Eccleſiæ prope finem.

verbo Summi Pontificis, eos à vinculis, quibus alligabantur, abſolventis: & Petrum ſolo verbo ſanctum Apollinarem Ravennatium Epiſcopum conſtituiſſe abſque ullo alio ritu, & ceremonia. Tertio, quia ex Catholicis (a) Gygas cum Doctoribus ab ipſo citatis, necnon (b) Rebuffus docent Summum Pontificem ſolo verbo poſſe facere Sacerdotem, & Epiſcopum, ſi dicat alicui duntaxat, eſto Sacerdos, eſto Epiſcopus.

(a) Gygas cum Doctorib. ab eo citatis qu. 8. de praeſ. num. 3.
(b) Rebuffus de benef. num.

XXVII. Reſpondemus juxta ea, quæ jam toties inculcavimus, falſum eſſe, quod ſacra ordinatio nullis ſignis ſenſibilibus alligata ſit: nec ea quibus id adſtruitur, maximi eſſe momenti. Primo enim quod de ſancto Thaumaturgo abſente creato refertur, extraordinarium eſt, & præter legem communem [in qua tamen Deus diſpenſare poteſt] divino impulſu hoc factum narratur; neque tamen habitam veram fuiſſe hanc ordinationem, ſed potius ſanctam precationem, quæ Thaumaturgum flectere potuit, & inducere ad Epiſcopatum ſuſcipiendum, eumque fugientem retinere, non ſpiritali poteſtate conſignare, ex eo patet, quod ab eodem (c) Nyſſeno, qui hæc refert, non adhibitam conſtet, à Phædimo manus impoſitionem, ſeù elevationem, ſed ſermonem, allocutorium, quo Deo conſecraretur, ac devoveretur Thaumaturgus, ideoque nonniſi πάντων μετὰ ταῦτα τῶν νομίμων ἐπ' αὐτῷ τελεσθέντων, *omnibus poſt hæc, quæ fieri ſolent legitimis, ſeù ſolemnibus in eo peractis*, ſacrum Pontificatus miniſterium aggreſſus ſit. Singulare quoque, nec in exemplum trahendum, quod Daniel Stylita ordinatus fuerit ab Epiſcopo Con-

(c) Nyſſenus ſup.

A ſtantinopolitano Gennadio, quamvis ſe apud eum non ſtetiſſet, non ad ejus pedes procumberet, non eum tangeret: quod quidem inſpiratione divina factum eſſe oportuit, ut rectè factum defendi poſſit; In iis autem quæ ex privata illa inſpiratione divina fiunt, quamvis lex univerſalis violetur, nullum tamen ei præjudicium inſertur: præter legem hæc fiunt, non contra legem, quæ actus tantum ordinarios in quibus Deus minimè diſpenſarit, obligatione ſua concludit. Singularium autem

B iſtorum caſuum aliqua in Apoſtolis exempla plures admittunt, ut quod in nomine Chriſti, non perſonarum divinarum, omnium baptizarent, quod ſola manus impoſitione Confirmationis Sacramentum impertirentur; & cœtera ejuſmodi facerent, quæ ad conſequentiam trahenda non ſunt, nec ex eo Sacramentorum divina inſtitutio, vel ratio pervertenda. Secundo aliter omninò intelligendus eſt Petrus Damiani, quam adverſarii

C exiſtiment, loquitur ille de executionis ordinis, deque miniſterii, & officii reſtitutione, non poteſtatis ordinis; qui enim per Simoniam ordinantur, iis Eccleſiaſticum officium interdicitur, locus ac dignitas adimitur, poteſtas ordinis non auſertur, aut denegatur; quod autem poſteà recipiant ſuum locum, ad honores ordinis admittantur, liberamque ſui ordinis exercendi poteſtatem ſortiantur, id utique conſequuntur, non in-

D tuitu ordinis per ſimoniam ſuſcepti, qui pœnam provocat, non veniam mereri debet: ſed id benignitati, & auctoritati potius ſuperioris abſolventis reum, ipſique indulgentis concedendum eſt; quę qui-

quidem abſolutio ſolo verbo peragitur, nec exterioribus indiget ceremoniis, & hoc eſt, quod ibi vult Petrus Damiani, qui Pontificis Romani auctoritatem in abſolvendo, prudentiam,& benignitatem, hoc opuſculo, ſeù epiſtola ad Hildebrandum,prout malueris appellare, ex profeſſo commendat. Tertio, Doctorum citatorum qui Theologiæ ignari fuerunt, & hallucinati dici poſſunt, in re Theologica,exigua habetur ratio, quamvis nec id velle credendi ſunt, quod in objectione eis affingitur, ſed id tantum,quod Catholicæ conſonat veritati, puta Epiſcopos ſolo Pontificis dicto juriſdictionem aſſequi; & dignitatem Epiſcopalem nanciſci, non ordinem, neque ſpiritalem functionum Epiſcopalium obeundarum poteſtatem.

ARTICULUS II.

An omnibus ordinibus conveniat eſſe Sacramentum.

§ I.

Presbyteratum eſſe Sacramentum.

I. De Presbyteratu res certa eſt, ipſum nempe verè, ac propriè dictum eſſe Sacramentum; quæ enim ſuperius prolata ſunt, ea Presbyteratus ordinem Sacramentum eſſe oſtendunt. De quo videlicet præcipuè Florentinum,& Tridentinum loqui videntur; Florentinum quidem, (a) quod Epiſcoporum mentionem expreſſam nullam faciat, ſed Sacerdotum ſolum, Diaconorum, ac Subdiaconorum: Tridentinum (b) vero, quod de Sacerdotio præſertim diſſerat, ad quod reliquos ordines, tanquam gradus miniſtrantium referri affirmat: nam Sacerdotii nomine comprehenditur Presbyteratus; quem præſertim ſignificari à Tridentino inſuper patet, tum quod præcipua controverſia inter Catholicos, & Hæreticos à Tridentino damnatos erat de Presbyteratu, tum quod capite ſecundo ſeſſionis vigeſimæ tertiæ, quæ doctrinam de ſacra ordinatione tradit, nullum nominatim verbum faciat de Epiſcopis, quamvis reliqui ordines ibi enumerentur: tum quod Tridentinum definiat per ſacram ordinationem gratiam, ſeù Spiritum ſanctum dari, ob quod Epiſcopi ordinantes rectè dicunt, (c) *accipe Spiritum ſanctum*: quæ verba cum in ordinatione Presbyteri proferantur, non minus, quam in ordinatione Epiſcopi; patet ex decreto Tridentini gratiam in ea conferri, proindeque eam verum eſſe Sacramentum. Scripturæ quoque ſacræ,& Patrum teſtimonia ſuperius adducta de Presbyteratus ordinatione præſertim loquuntur, dum de ordinationis Sacramento verba faciunt; ut examinanti patebit. Itaque indubitatum eſſe debet apud Catholicos Presbyteratus ordinem verè Sacramentum eſſe dicendum. Quæſtio itaque hoc loco tantum moveri poteſt, de Epiſcopatu, Diaconatu, Subdiaconatu, & minoribus ordinibus, de quibus proinde ſigillatim hic dicendum eſt.

§ II.

Epiſcopatum eſſe Sacramentum.

II. Quod ſpectat ad Epiſcopatum (d) Albertus magnus, Alenſis, (e) SS. Thomas, (f) Bonaventura, (g) Richardus,(h) Dominicus Soto, & alii

(a) Florent. in decreto unionis.
(b) Triden. ſeſſ. 23 cap. 2. & c. 2.
(c) Idem ſeſſ. 23. can. 4.
(d) Albertus.
(e) Alenſis.
(f) D. Thomas.
(g) D. Bonavent.
(h) Richard.

(a) Dominicus Soto in 4. diſt. 24.

(b) Altiſſiod.
(c) Major.
(d) Durandus.
(e) Paludanus in 4. diſt. 24.
(f) Canoniſtæ in can. Cleros diſt. 21. & cap. Perlectis diſtinct. 25.

(g) Bellarmin. lib. de ordine cap. 5.
(h) Petrus Soto lect. 4. de Sacram. ordinis.
(i) Medina lib. 1. de ſacrorum homin. continentia c. 15.
(k) Vaſques in tertiam partem diſput. 240. c. 4. & alii.

alii (a) Catholici Doctores negant Epiſcopatum propriè dictum eſſe Sacramentum; contra vero (b) Altiſſiodorenſis, (c) Joannes Major, (d) Durandus, (e) Paludanus, Canoniſtæ, (f) & recentiores Theologi pene omnes Epiſcopatum Sacramentum eſſe affirmant. Hanc autem affirmantem ſententiam Bellarminus (g) certiſſimam, Petrus Soto (h) certa fide tenendam cenſent, Michael (i) de Medina contrariam huic ſententiæ, eſſe periculoſam. Vaſques (k) ſimiliter quod huic ſententiæ contrarium ſit, ſine gravi nota non poſſe teneri arbitrantur. Ego ita cenſeo certiſſimam habendam eſſe affirmantem iſtam ſententiam, nec antiquos auctores, qui pro contraria ſententia citantur, mihi videri omninò ei repugnaſſe: ſed id forte tantum defendiſſe, Epiſcopatum nempe non eſſe diſtinctum ordinum diverſumque Sacramentum à Presbyteratu; quia tamen eorum auctoritas à recentioribus prætendi poteſt, nollem contrariam opinionem hæreſis, aut erroris nota afficere, quamvis mihi falſa, & allatis ſuperiori capite probationibus contraria videatur. Primo enim Tridentinum (l) Concilium mihi omninò videtur nomine ordinationis ſacræ, quam Sacramentum eſſe definit, Epiſcopatum comprehendiſſe: tum quia Catholicam ſententiam probat ex locis epiſtolæ primæ, & ſecundæ ad Timotheum citatis, quæ de Epiſcopali ordinatione Timothei præcipuè intelligenda ſunt; tum quia anathemate eum ferit, *qui dixerit per ſacram ordinationem non dari Spiritum ſanctum, ac proinde fruſtra dicere Epiſcopos, accipite Spiritum ſanctum*: ea porrò verba

(l) Triden. ſeſſ. 23. cap. 1.

A ſicut in Presbyterali, ita in Epiſcopali ordinatione proferuntur; quæ proinde ex mente (m) Tridentini, ut vera ſint, debet per ordinationem Epiſcopalem Spiritus ſanctus conferri, id eſt gratia: proindeque debet illa ordinatio, quæ gratiæ conferendæ inſtrumentum eſt propriè dictum eſſe Sacramentum. Secundo prædicta (n) ad Timotheum verba, quæ ſupra protulimus, quibus ordinationem gratiam conferre probavimus, de ordinatione Epiſcopali præſertim intelliguntur à Patribus, puta de ordinatione Timothei à Paulo in

(m) Idem c. 4.

(n) 1. ad Timot. 4. & 2. ad Timot. 1.

B Epiſcopum. Tertio, quia Patres etiam plurimi, quos produximus, de ordinatione præſertim Epiſcopali diſſerunt, ut ex eorum lectione videre erit, maximè vero cum adnotatu dignum ſit, apud eos Sacerdotis nomine ſæpe ſæpius ſolos Epiſcopos, non inferiores Presbyteros ſignificari: unde Ambroſius librum de dignitate Sacerdotali, Chryſoſtomus de Sacerdotio aliquos libros inſcripſit:

C quibus tamen libris uterque de ſolis Epiſcopis ex profeſſo diſſerunt.

III. Probatur etiam rationibus, primo quia Epiſcopi jure divino Superiores ſunt Presbyteris, non ſola juriſdictionis auctoritate, verum etiam ordinis poteſtate: qua certe ſuperiores non eſſent, niſi ordinatio ipſorum à divina inſtitutione penderet: proindeque eorum ordinatio Sacramentum eſſet: ſed eo tantummodo dicerentur

D ſuperiores Presbyteris, quo Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi Epiſcopis: itemque ſi Epiſcopatus ordinatio Sacramentum non eſt, id totum quo Epiſcopi ſunt Presbyteris ab Eccleſiæ ſu-

cto-

ctoritate pendebit, & in alios transferri poterit, & aliis, quam per ordinationem viis communicari, adeò ut nihil relinquatur, quo Epiſcopi Presbyteros ſuperent, ſicque ſuſque deque Eccleſiaſticus ſtatus pervertetur. Secundo, quia per Epiſcopalem ordinationem gratia infunditur, & character aliquis imprimitur: utrumque autem Sacramento proprium eſt; primum quod gratia infundatur, ut tum ex prædictis, tum etiam ex iis, quæ inferius ubi de effectu ſacræ ordinationis dicemus, conſtabit: quibus addo auctoritatem beati Leonis, qui ſacram Pontificis ordinationem Sacramenti nomine vocat, & ei divinam gratiam attribuit, (a) *denique*, inquit, *cum hujus divini Sacerdotii Sacramentum etiam ad humanas pervenit functiones, non per generationum tramitem currit, nec quod ordo, & ſanguis creavit, eligitur: ſed ceſſante Privilegio Patrum, & familiarum ordine prætermiſſo, eos rectores Eccleſia accipit, quos Spiritus ſanctus præparavit, ut in populo adoptionis Dei, cujus univerſitas Sacerdotalis, atque regalis eſt, non prærogativa terrenæ originis obtineat functionem, ſed dignatio cæleſtis gratiæ gignat Antiſtitem.* Confirmatur, nam Chriſtus ordini ſacro gratiam adnexuit, tum ut digne ordinatus Sacramenta ipſi commiſſa adminiſtraret, tum ut in Eccleſiaſtico regimine occurrentes difficultates facilius ſuperaret; quare cum Epiſcopo aliqua Sacramenta adminiſtranda, conferendaque tradantur, quæ Presbyteris inferioribus denegata ſunt, Confirmationis nempe, & ordinationis; opus eſt, ut in ordinatione gratiam re-

(a) S. Leo ferm. 1. in die anniverſario aſſumpt. ejus ad Pontific.

A cipiat, quæ ipſos dignos iſtorum Sacramentorum miniſtros efficiat; cum etiam tota eccleſia Epiſcopis præſertim innitatur, qui controverſiarum fidei definiendarum ſunt judices: cum Eccleſiaſticum regimen apud ipſos præſertim reſideat, variaſque in eo moleſtias, ac difficultates quotidie patiantur: nè defuiſſe dicatur Deus in neceſſariis, conſentaneum videtur, ut in ordinatione ſua eam recipiant gratiam, quæ difficultates iſtas vincat, labores ſublevet, ac moleſtias leniat. Alterum
B autem ex eò etiam apertè demonſtratur: nulla enim res characterem magis arguit, quam collatio poteſtatis ſpiritualis, ſi ea ſit indelebilis: nam character, vel poteſtas ſpiritualis eſt animæ indelebiliter affixa, vel ſignum poteſtatis ſpiritualis, notaque divini pacti de concurrendo cum hominibus ad aliquas actiones ſpiritales, vel efficiendas, vel recipiendas, ſi non ſimpliciter, & abſolutè, ſaltem conſentaneè ordini à Chriſto ſta-
C tuto; at vero in ordinatione Epiſcopali confertur nova poteſtas reſpectu duorum Sacramentorum conferendorum, Confirmationis, & Ordinis, quæ data non eſt Presbyteris, ſed ſolis Epiſcopis: itaque characterem in Epiſcopali ordinatione conferri neceſſum eſt.

IV. Nec juvat reſpondere non produci novum characterem in Epiſcopali ordinatione, ſed fieri tantum extenſionem characteris Presbyteralis: nam quicquid
D ſit ea de re, valet ſemper noſtrum argumentum: quippe cum neque character novus imprimi, neque extenſio novi characteris ſine Sacramento fieri poſſit: eadem enim

enim in charactere reipſa extendendo requiritur efficacia, quæ in novo producendo: eadem in utravis requiritur divina inſtitutio: non autem reperitur Deus ulli rei niſi Sacramento vim illam contuliſſe conſignandi animum ſpirituali aliqua nota, vel eam, quæ impreſſa fuerit amplificandi, itaut divini fœderis illa nota ſemper remaneat, Deumque quodammodo devinciat ad concurrendum infallibiliter ad aliquas actiones ſpirituales, ad quas alias non concurreret; quomodo credimus Epiſcopalem characterem, ſeù novus ſit, ſeù Presbyteralis ampliatio, Deum quodammodo adſtringere, ſeù potius ſignum eſſe pacti divini, quo ipſe ſe obligavit ad concurrendum cum ipſo conſecrato ad Sacramenta Confirmationis, & Ordinis conficienda, ad quos effectus cum alio quovis, ex ordinaria lege, minimè concurrit. Quod ſi quæras, quinam ex iis duobus characterem Epiſcopalem interpretandi modis nobis magis arrideat: an ipſum novum, & diſtinctum characterem à Presbyterali dici placeat, an vero tantum extenſionem Presbyteralis. Reſpondemus utrumque ex noſtra ſententia dici poſſe: novum quidem characterem dicere poſſumus Epiſcopalem, quia eſt ſignum novæ poteſtatis collatæ: extenſio vero Presbyteralis ordinis dici poteſt, quia nempe, & caracterem Presbyteralem ſupponit, & ipſum quodammodo afficit, atque elevat, ab eoque conſequitur: ratio enim characteris Presbyteralis eſt, ut poteſtatem tam conſecrandi corporis, & ſanguinis Chriſti ſignificet, quam abſolvendi à peccatis: Epiſcopalis autem characteris, ut extendat hanc poteſtatem, deno- A tetque poteſtatem iſta efficiendi ſummam eſſe, & in ſummo Sacerdote [modo à nobis ſuperius explicato] quo pacto ab ea poteſtate conferendorum Sacramenti Confirmationis, & Ordinis poteſtas derivatur.

V. Contra hanc ſententiam, hæc objici ſolent: primo, quia ſi Epiſcopatus Sacramentum eſt, non erunt tantum Eccleſiæ ſeptem ordines. Secundo, quia hoc ipſo poſito Epiſcopatus imprimet B characterem, hic autem, vel eſſet ſuperior, vel inferior charactere Presbyterali: non ſuperior, nam poteſtate Chriſti corporis conſecrandi, quæ Presbytero tribuitur, nulla nobilior excogitari poteſt: non inferior, nam Sacramentum nobilius, quale foret Epiſcopatus, nobiliorem deberet habere effectum: cum ergo nullum characterem imprimere poſſit, nec Sacramentum dici poteſt. Tertio, quia Sacramentum Ordinis ad ſacram Euchari- C ſtiam referri debet, ad quam Epiſcopatus referri non poteſt, nam ſi ad eam referretur, vel ad eam conficiendam, majorem Presbyteris conferret auctoritatem, vel ad miniſtrandum in hoc Sacramento ordinaretur; neutrum autem dici poteſt: non primum, quia omnes Presbyteri æqualem, quantum ad conſecrationem corporis Chriſti, & ſanguinis ſpectat, habent auctoritatem, à quovis homine independentem; non ſecun- D dum, quia Epiſcopus non conſtituitur ad miniſterium, ſed ad Sacerdotium: ſupereſt ergo, ut ad ſacram Euchariſtiam minimè referatur, proindeque nec ſit ordinis Sacramentum. Ultimo, quia ordines in Sabbatis Quatuor Temporum conferuntur, Epiſcopi vero non-

nonniſi diebus Dominicis, vel Apoſtolorum feſtis conſecrantur.

VI. Frivola autem ea eſſe argumenta facilè ex appoſitis ſolutionibus conſtabit: primum ſuperius ſolutum eſt; alterum ex mox dictis facilè ſolvetur, juxta quæ nempe dicendum characterem Epiſcopalem, ut à Presbyterali condiſtinguitur [cum tamen dici poſſet Presbyteralis elevatus, & ad plures effectus extenſus] inferiorem eſſe ſimpliciter Presbyterali, quia nulla poteſtas poteſtati conſecrandi corpus Chriſti æquiparari poteſt: quamvis ſecundum quid, & extenſivè nobilior ſit, cum ad plura objecta extendatur: neque ideò ſimpliciter nobiliorem eſſe debere, quod Epiſcopatus nobilior ſit Presbyteratu, nam nec Epiſcopatus nobilior eſt Presbyteratu, niſi ut adæquatè ſumitur, quo pacto continet Presbyteratum, non autem ut inadæquatè ſumitur, ut Presbyteratus gradui ſuperadditur. Tertium pari ratione ſolvi poteſt, ſi dicamus Epiſcopatum ad ſacram Euchariſtiam conficiendam ordinari: quia nempe eſt ſummorum Sacerdotum, ideoque ſummam dicere poteſtatem corporis Chriſti conſecrandi, quam non habet quivis Sacerdos, qui licet, quantum ad validitatem conſecrationis, æqualem dici poſſit habere cum Epiſcopo poteſtatem, quia non magis hic quam ille materiam appoſitam conſecrare poteſt, nec magis hic quam ille à validè conſecrando impediri: quippe cum poteſtas, qua uterque conſecrat phyſica ſit, animæque indelebiliter inhærens, puta character Presbyteralis, in quem proinde nemo poteſtatem habet, quem nemo ab habente auferre poteſt:

A quantum ad plura alia tamen inæqualem habere dicitur, tum quod Presbyter poteſtatem conſecrandi aliis communicare non poſſit, quam Epiſcopus communicare poteſt, per ordinationem: ideoque Epiſcopi poteſtas fœcunda, Presbyteri ſterilis videatur; tum quod Epiſcopi poteſtas ſibi ipſi ſufficiens inſtrumenta operi ſuo neceſſaria, puta Vaſa ſacra, præparare, & conſtituere poſſit, omnem quoque conſentaneum divino Sacrificio ritum præſcribere: poteſtas vero Sacerdotis, quoad hæc ſibi minimè

B ſufficiens ab Epiſcopo ſacrorum Vaſorum conſecrationem, ritumque Sacrificii celebrandi legitimum petere debeat; tum denique quod Presbyteri poteſtas quoad exercitium, ab Epiſcopi poteſtate dependeat, à quo Presbyteri celebrandi divini Sacrificii licentiam petere debent, ſine quo, ut ajunt (a) Ignatius, & (b) Clemens Romanus, nec Sacrificium offerre, nec δοχὴν celebrare, nec Miſſas agere poſſunt: cujus aucto-

C ritate à divinorum Sacrificiorum celebratione abſtineri, ſeù ſuſpendi queunt; ob quæ totalis poteſtas Epiſcoporum à Patribus ſuperius citatis dicitur ſummum Sacerdotium, & ſumma celebrandi Sacrificii ineſſe eis dicitur auctoritas, quæ in Presbyteris nonniſi inferioris gradus, ac dignitatis eſſe dicitur: nec credendum eſt jure tantum humano has Epiſcopalis poteſtatis prærogativas eſſe firmatas: nam ordinandi poteſtas certo cer-

D tius divino jure conſtat, & quamvis Vaſorum ſacrorum benedicendorum ratio, precum quoque in Sacrificio divino adhibendarum formulæ, humana auctoritate conſtent, divino tamen jure hæc omnia

(a) Ignat. epiſt. ad Smyrnenſes.
(b) Clemens ep. 3.

nia adhibenda eſſe præſcribuntur, quia ordinatè, & decenter Sacrificium iſtud Chriſtus celebrari præcepit; poteſtas autem Epiſcopi in Presbyteros divino quoque jure ſtabilita eſt, quippe cùm apud Catholicos divina fide certum ſit Epiſcopos Presbyteris divino jure eſſe ſuperiores.

§. III.

Diaconatum eſſe Sacramentum.

VII. SEcundo, quod ſpectat ad Diaconatum, mihi quoque pro certo jam videtur aſſerendum poſt Tridentini Concilii definitionem, quæ Diaconatum à Deo inſtitutum videtur oſtendiſſe, ipſum Diaconatum propriè dictum eſſe Sacramentum: primo, quia ita docent Scholaſtici omnes, præter (a) Durandum, & (b) Cajetanum, qui ſolum Sacerdotium, ex omnibus Ordinibus Sacramentum eſſe defendunt: necnon (c) Victoriam, qui id etiam probabile eſſe ſentit, & ſi qui pauci ſunt alii, qui id doceant: reliqui affirmantem ſententiam amplectuntur, quorum conſenſus in re, quæ à traditione pendet, non minimi ponderis, ac momenti cenſendus eſt. Secundo, quia huic ſententiæ maximè favent (d) Florentinum, & Tridentinum Concilium: tum quod ordinem abſolutè Sacramentum eſſe pronuntient; at ordo nomen eſt relativum, quod dicit reſpectum ſuperiorum ad inferiores, & inferiorum ad ſuperiores: ideoque ut ordo ſimpliciter dicatur Sacramentum, neceſſum videtur, ut non ſolum ordo Sacerdotum, tanquam ſuperiorum, verum etiam ordo aliquis miniſtrantium, tanquam inferiorum ſit verè proprieque dictum Sacramentum: cum autem

A Diaconatus ſit potiſſimus ordo miniſtrantium, vel nullus ordo miniſtrorum erit Sacramentum, vel certè Diaconatus erit. Confirmatur, nam Tridentinum (e) cum definiiſſet ordines in Eccleſia præter Sacerdotium admittendos, alios majores, alios minores; ſtatim (f) ſubdit abſolutè ordinem eſſe Sacramentum: quo modo autem abſolutè id verùm erit, niſi aliquis ſaltem ordo præter Sacerdotium ſit Sacramentum? ſi quis autem ſit, is erit Diaconatus: tum quod potiſſima ratio ob quam videretur

B excludendus Diaconatùs à numero Sacramentorum, ea prætendi poſſet, quod non ſit ex inſtitutione divina: hanc autem rationem videtur omninò Tridentina Synodus reprobaſſe, dum eorum ſententiam damnat, qui dixerint, (g) *in Eccleſia Catholica non eſſe hierarchiam divina ordinatione inſtitutam, quæ conſtet ex Epiſcopis, Presbyteris, & Miniſtris*: itaque ex Tridentinorum Patrum ſententia Diaconatus videtur eſſe Sacramen-

C tum: tum denique, quod eadem Tridentina Synodus, ut ſuperius docuimus, abſurdum putet (h) non dari per ordinationem Spiritum ſanctum, quia fruſtra Epiſcopi dicerent, (i) *accipe Spiritum ſanctum*: at illud abſurdum ſequeretur, ſi per Diaconatum non daretur Spiritus ſanctus, quippe cum Epiſcopi in ordinatione Diaconi hæc verba proferant, (k) *accipe Spiritum ſanctum ad robur, & reſiſtendum Diabolo, & tentationibus ejus*: datur er-

D go ex Tridentino per Diaconatum Spiritus ſanctus, id eſt gratia habitualis, & ſanctificans vi ipſorum verborum, quæ in ordinatione Diaconi proferuntur, id eſt ex opere operato, quod ſolis Sacra-

(a) Durandus in 4. diſt. 24. q. 2.
(b) Cajetan. opuſc. tom. 1. tract. 11.
(c) Victoria de Sacramentis qu. 226.
(d) Florent. in decreto unionis.
(e) Triden. ſeſſ. 23 c. 3.
(f) Idem eadem ſeſſ. c. 2.
(g) Ibid. c. 3.
(h) Ibid. cap 6.
(i) Ibid. c. 4.
(k) Pontif. Rom. 1. parte tit. de ordine Diacon.

cramentis proprium eſt: ubi obiter nota non conſentaneè videri loqui Durandum, (a) qui non audet diffiteri, quod Diaconatus gratiam producat, quamvis ex eo ipſum Sacramentum eſſe minimè ſequi contendat.

(a) Durandus ſup.

VIII. Deinde omnia argumenta, quibus aliquid Sacramentum eſſe colligi poteſt, ea omnia pro Diaconatu proferri poſſunt: nam non deeſt in Diaconatu externum, ac viſibile ſymbolum; non gratia, quæ externo iſti ſymbolo adnexa ſit; non character, qui licet non omnium Sacramentorum ſit effectus, à nullo tamen niſi Sacramento producitur; non inſtitutio divina; non ſacra miniſteria; non exquiſitæ ad ipſum recipiendum diſpoſitionis neceſſitas. Expendamus ſingula: externa in ordinatione Diaconi ſymbola omnibus patent, impoſitio manuum, & porrectio libri Evangeliorum: ex quibus quodnam eſſentiale ſit, non hic definimus: certè in Actibus Apoſtolorum (b) primos ſeptem Diaconos manuum impoſitione ordinatos legimus; ſimili utique rito, quo Epiſcopi, & Presbyteri conſecrantur, nec, ut probabile eſt, ad diſſimilem effectum producendum. Gratia quoque in ordinatione Diaconatus producitur, ne alioqui falſa hęc verba ordinantis cenſeantur, (c) *accipe Spiritum ſanctum*, quibus gratiæ infuſionem ſignificari ſuperius docuimus; ſed præſertim in ordinatione Diaconi hanc eſſe verborum iſtorum ſignificationem, patet ex iis, quæ in eadem ordinatione ſubduntur, verbis, quæ nos ſupra retulimus: nam Spiritus ſanctus non poteſt dari ad robur, & reſiſtendum Diabolo, ac tentatio-

(b) Actorum 6.

(c) Vide etiam Conſtit. Apoſt. lib. 8. cap. 18.

A nibus ejus, niſi cum infuſione gratiæ, quæ animum in bono obfirmat, contra Diabolum munit, ejuſque tentationes vincit. Gratiam quoque dari in ordinatione Diaconi probat Chalcedonenſe (d) Concilium, quod Epiſcopum per pecuniam Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi ordinationes facientem aſſerit, vendere τὴν ἀτίμητον χάριν, *gratiam pretio ineſtimabilem*, quod certè non diceret, niſi in ejuſmodi ordinatione gratiam aliquam conferri cenſeret; clarè etiam (e) Anaſtaſius ſecundus citata ad Anaſta-
B ſium Imperatorem epiſtola, gratiam Leviticæ ordinationi adnecti docuit, imo & eandem Sacramenti nomine donavit, ut videbis ſupra. Favet etiam ratio, quia cum arduum ſit Diaconi munus, imo poſt Epiſcopi, & Presbyteri officium, omnium difficillimum, ut oſtendit Auguſtinus (f) epiſtola ad Valerium, conſentaneum videtur divinæ providentiæ, ut ad hoc officium ritè gerendum Diaconi creationi gratia aliqua adnexa ſit.

(d) Chalced. can. 2.

(e) Anaſtaſ. 2. Papæ epiſt. ad Anaſtaſ. Imperat. cit.

(f) Auguſt. ep. 148

C IX. Character ſimiliter in ordinatione Diaconatus admittendus eſt; tum quod Diaconatus ordo, neque amittatur unquam, neque iteretur: hoc autem provenire non poteſt niſi à charactere, quem imprimit, ſecus enim eſſet tantùm Diaconatus officium quoddam, & ordinatio Diaconi deputatio quædam, ſeù commiſſio: quare cum officium à ſuperiori, natura ſua revocari poſſit; ſi nudum abſque charactere Diaconatus eſſet of-
D ficium, nulla ratio ſubeſſet, cur non revocari facilè poſſet: quod autem revocari, & amitti nequeat praxis eſt Eccleſiæ, quæ ab hæreſi revertentes, ſuſpenſos, excommunicatos, ſi gradui priſtino reſtituantur,

tur, abſque nova ordinatione admittit. docet quoque Auguſtinus (a) ordinem abſolutè non amitti, non iterari: at certum eſt Diaconatum eſſe ordinem: tum quod in Diaconatu ſacrorum Officiorum poteſtas datur, ut prædicandi, baptizandi ſolemniter, ſaltem in neceſſitate, miniſtrandi in Altari &c. quæ poteſtas arguit characterem. Nec obeſt, quod hæc officia, & quivis alii actus, quævis functiones Diacono propriæ, ſi ab aliis fiant, non ideò ſint irritæ, & invalidæ: neque enim neceſſe eſt, ut character ſemper ſit ad aliquos actus, qui ſine ipſo abſolutè fieri nequeant: ut patet exemplo characteris Confirmationis, qui ad profitendam fidem confertur, & ad recipienda Sacramenta Ordinis, atque Euchariſtiæ diſponit, quamvis, & fidei profeſſio, abſque eo emitti, & Sacramenta perfectiva de facto, & cum effectu ſuſcipi, ſine ipſo queant: itaque licet character Diaconatus non adeò requiratur ad functiones hujus ordinis, quin ſine eo præſtari poſſint, quia tamen, juxta ordinem à Deo ſtatutum, non legitimè, neque convenienter præſtantur niſi à Diaconis: ideò character ad hæc præſtanda neceſſarius eſt.

(a) Auguſt. lib. 3. contra Donat. c. 1. lib. 2. contra Parmen. cap. 13. de bono conjugali ca. 24 & alibi.

X. Inſtitutio quoque divina Diaconatui non deeſt, quam Tridentina Synodus ſupra videtur adſtruxiſſe; favetque Ignatius Antiochenus, ex cujus epiſtola (b) ad Smyrnenſes Diaconi honorandi dicuntur, ἐν Θεοῦ ἐντολῇ διακονοῦνται, *vt ex Dei præcepto miniſtrantes*: quomodo enim dicerentur ex Dei præcepto miniſtrare, niſi eorum à Deo inſtitutum eſſet miniſterium? favet quoque epiſtola ad (c) Epheſios, in qua poſtquam fideles

(b) Ignat. epiſt. 11. ad Smyrnenſes.

(c) Idem epiſt. 14. ad Epheſ. Οἱ γὰρ τούτοις ὑποτασσόμενοι, ὑπακούουσι Χριστοῦ τοῦ προχειρισαμένου αὐτούς.

A exhortatus eſt, ut Epiſcopo, Preſbyteris, & Diaconis obediant, hæc ſubdit, *qui enim his obedit, obedit Chriſti, qui hos conſtituit &c.* an à Deo conſtituti dici poſſunt, quorum ordo divinitus inſtitutus non eſt? Favet (d) Ambroſius, qui quos Evangeliſtas nominavit Apoſtolus, & à Deo conſtitutos dixit, eoſdem Diaconos eſſe interpretatus eſt, qui proinde à Deo conſtituti ex ejus mente cenſendi ſunt. Favet (e) Epiphanius, qui *ſine Diacono Epiſcopum eſſe non poſſe* aſſeverat: cum enim Epiſcopus jure di-

B vino ſit, ex eo Diaconus quoque divino jure eſſe colligitur. Accedit ratio, nam ſi Levitæ à Deo in antiqua lege inſtituti ſunt, qui Sacerdoti deſervirent: Diaconos in nova lege à Chriſto inſtitutos fuiſſe ſimiliter ſtatuendum eſt, qui Levitis iſtis ſuccederent, & Sacerdotibus quoque noſtris, [ne quid minus ornamenti novæ legis Sacerdotio collatum dicamus, quam antiquæ] ex officio miniſtrent. Sacra quoque officia Diaconis com-

C miſſa fuiſſe, baptizandi ſcilicet, ſacris Altaribus miniſtrandi, & ſi quæ ſunt alia, colliges ex Actibus (f) Apoſtolorum, ex (g) Dionyſio, (h) Ignatio Antiocheno, (i) Clemente Romano, (K) Juſtino, (l) Tertulliano, (m) Cypriano, (n) Concilio Nicæno primo, & aliis paſſim, quæ fusè docebimus, ubi aliquando de Diaconorum officiis, Deo dante, differemus. Denique quanta Diaconi fulgere debeant ſanctitate, quantus in eorum ele-

D ctione delectus, quæ ad eorum ordinationem diſpoſitio neceſſaria ſit, docere te poterunt Apoſtolorum (o) Acta, in quibus primorum ſeptem Diaconorum electio narratur, (p) Pauli ad Timotheum, & Ti-

(d) Ambroſ. in c. 4 ad Epheſ.

(e) Epiphanius hæreſ. 56. al. 77. adverſus Aerianos. ἄνευ δὲ Διακόνου, Ἐπίσκοπον ἀδύνατον εἶναι.

(f) Actorum 8.
(g) Dionyſ. de Eccleſ. hier. cap. 3. & 5
(h) Ignat. epiſt. ad Trallian.
(i) Conſt. Apoſt. lib 2. cap. 57. & 61.
(K) Juſtin. Apolog 2. in fine.
(l) Tertul. lib. de Baptiſmo
(m) Cypri. ſerm. 5. de lapſis
(n) Conc. Nicæn. 1. can. 14.

(o) Actorum 6.

(p) Epiſt. 1. ad Timoth 3.

(a) Ad Titum 2. (a) & Titum commonitoriæ epiſtolæ, quibus in Diaconis eæ ferè omnes conditiones deſiderantur, quæ in Epiſcopis, & Presbyteris: cum ergo hæc diſpoſitio in iis requiratur; conjectura eſt ordinationem eorum Sacramentum eſſe, præſertim cum ea ſanctitas ad eorum miniſteria deſideretur, quæ vix ſine Sacramento haberi, aut ſoveri poſſit.

§. IV.

Proponuntur objectiones in contrarium.

XI. Impugnatur autem hæc ſententia, tum argumentis (b) Durandi, quibus nullum ordinem Sacerdotio inferiorem Sacramentum dici poſſe contendit: tum ſpecialibus quibuſdam argumentis, quæ contra Diaconatum proferuntur: prioris generis argumenta hæc ſunt: primum, quia quando plures actiones ad unum ſpiritualem effectum ordinantur, quarum unica effectum attingit, reliquæ ſolum ad eum diſponunt, ea ſola videtur Sacramento tribuenda, quæ effectum operatur, reliquæ autem non Sacramentorum, ſed Sacramentalium dicendæ ſunt actiones, v. gr. cum plures ritus in Baptiſmo uſurpentur, Catechiſmi quidem, Exorciſmi, & cæteri ritus, qui ad effectum Baptiſmi Catechumenum diſponunt, Sacramentalibus, non Sacramentis adcenſentur; ſola autem aquæ ablutio Sacramentum dicitur; quia ipſa ſola eſt, quæ peccatorum expiationem, & peccati originalis liberationem operatur; at vero conſecrandi corporis Chriſti, ac ſanguinis poteſtatem, ad quod opus ordo inſtitutus eſt, ſolum Sacerdotium

(b) Durandus ſup.

A tribuit, Diaconatus, & cæteri ordines ad eum effectum ſolum diſponont: igitur ſolum Sacerdotium erit Sacramentum, reliqui ordines Sacramentales tantum quidam ritus, non Sacramenta dicendi erunt. Alterum, quia ſicut poteſtas confertur in Baptiſmo ad recipienda religionis Chriſtianæ Sacramenta, quibus nemo niſi baptizatus initiari, aut perfici poteſt; ita in Ordinis Sacramento poteſtas debet conferri ad aliqua Sacramenta conficienda, vel conferenda: effectus enim utriuſque ſibi reſpon-
B dent, ſicut potentia activa, & paſſiva: atqui in ordinibus inferioribus Sacerdotio non datur poteſtas ad conficiendum ullum Sacramentum, aut conferendum: nec Diaconus, qui omnium ſupremus eſt miniſtrorum, poteſtatem habet conficiendi, aut conferendi ullius Sacramenti, quam Laicus non habeat. Tertium, quia in ordinatione quidem ſua Sacerdos recipit poteſtatem aliquid faciendi, quod antea non tantum ei illicitum, ſed
C omninò ἀδύνατον erat: nam non ſolum, ei qui non eſt ordinatus in Sacerdotem, abſolvendi à peccatis, vel conficiendæ Euchariſtiæ conatus prohibetur; verum præterea facultas omninò denegatur, neque enim talis, aut validè peccatis abſolvit, aut Euchariſtiam conficit; ea eſt enim ratio Sacramenti Ordinis, ut ſit ſignaculum viſibile, quo poteſtas traditur inviſibilis effectus ſpiritales operandi; at in ordinatione omnium
D inferiorum Sacerdote Clericorum nulla ejuſmodi datur poteſtas, ſed tantum licentia traditur ea exequendi munia, quæ validè quivis efficere, ſed illegitimè poſſet, ideoque hi omnes ordines inferiores

tes Sacerdotio, Sacramentales ritus dici debent, quos Eccleſia inſtituerit ad divini cultus celebritatem, quorum officia pro ea qua pollet auctoritate cæteris interdixerit: non autem Sacramenta, quæ poteſtatem aliquam conferant: quam poteſtatem non Eccleſiæ auctoritas tradere, ſed ſola divina inſtitutio ſenſibilibus ſignis alligare potuit. Quartum denique, quia diviſio ordinis in ſeptem ordines dicitur vulgo diviſio totius poteſtativi, cujus hæc eſt ratio, ut in uno ſit ſecundum completam ſuam rationem, in aliis per participationem tantum: quo ſenſu dixit Divus (a) Thomas ordinis plenitudinem eſſe in ſolo Sacerdotio, in reliquis ordinibus per participationem: hoc autem dici nequit, niſi ſolum propriè Sacerdotium Sacramentum eſſe, cæteros ordines Sacramentales tantum ceremonias eſſe dicamus.

(a) D. Thomas ſupplem. q. 37. art. 1. ad 2.

XII. Poſterioris generis argumenta non minores videntur continere difficultates; primum ſiquidem illud eſt, quia multi ex antiquis Patribus Diaconatus ordinem non à Chriſto, ſed ab Apoſtolis inſtitutum fuiſſe affirmant: (b) Anacletus, & (c) Damaſus non amplius, quam duos illos ordines Sacerdotum, & Epiſcoporum videntur admiſiſſe: ſed apertius Cyprianus epiſtola ad Rogatianum, (d) *meminiſſe autem Diaconi debent, quoniam Apoſtolos, id eſt Epiſcopos, & Præpoſitos Dominus elegit, Diaconos autem poſt aſcenſum Domini in cælos Apoſtoli ſibi conſtituerunt, & Epiſcopatus ſui, & Eccleſiæ miniſtros:* iis enim verbis opponit Cyprianus inſtitutionem Epiſcoporum, Preſbyterorum, Diaconorum creationi, hos ab Apoſtolis inſtitutos di- A cit, illos à Chriſto; quo modo autem Diaconatus Sacramentum erit, ſi ipſius inſtitutio humana eſt, non divina? Alterum petitur ex Actibus Apoſtolorum, in quibus patet Apoſtolos menſis tantum communibus miniſtraturos, ob murmur Græcorum adverſus Judæos, eo quod deſpicerentur in miniſterio quotidiano viduæ eorum, ſeptem priores Diaconos elegiſſe. Quis autem credat Sacramentum ab Apoſtolis inſtitui potuiſſe? nonne id ſolius Chriſti proprium eſt? quis putet occaſione B tantum murmuris cujuſdam inſtitui debuiſſe? cum ad Eccleſiæ utilitatem, atque ornatum primariò quodlibet Sacramentum intentum eſſe debuerit, non ex occaſione tantum? quis ſibi perſuadeat ad prophana miniſteria, ad quæ fœminæ adhiberentur antea, Sacramentum ullum convenienter inſtitutum eſſe? collige ergo ex iis Diaconatum non eſſe Sacramentum.

(b) Anaclet. ep. 3. cap. 1.
(c) Damaſ. epiſt. 4. Proſpero.
(d) Cyprian. ep. 65

XIII. Tertium ex quadam C Vigilii epiſtola deſumitur; in qua Vigilius Sebaſtianum quemdam Diaconum omni honore Diaconatus exuit, qui primum ad tempus fuerat tantum Diaconus creatus in aliorum abſentia, quo tamen officio, & miniſterio abuſus fuerat: ſi enim ad tempus tantùm creantur Diaconi, & ob crimen dignitatem amittunt, non videtur eorum creatio Sacramentum eſſe, quod ſpiritalem eis conferat poteſtatem, ſed potius mera quædam D deputatio, & officii commiſſio: audiamus ergo loquentem Vigilium, (e) *ſed ut tua Sebaſtiane, non in quantum ſunt, ſed in quantum referre poſſumus, mala, quæ feceris, diverſi cognoſcant, & te juſtè [nam magiſtar-*

(e) Vigil. ep. 4. Ruſtico, & Sebaſt. quæ habetur in 5. Synod. collat. 7. to. 2. Conc. parte 2.

tardè] canonicam advertant ſubjiſſe ſententiam, ad tuæ ordinationis veniamus initia: abſentibus filiis noſtris Diaconis Anatolio, atque Stephano, à nobis poſtulaſti, ut ad tempus pro implendo abſentium loco, Diaconum te interim faceremus, quod ideò tibi ad præſens ſperanti conceſſimus, quia ante ordinationem tuam, cautionem nobis propria voluntate legeris emiſiſſe &c., ut quicquid à nobis pro Eccleſiaſtica utilitate fuiſſet injunctum, fideliter, & ſine aliqua fraude compleres: officium vero, locumque Diaconi, ſine aliquo vitio, ſine aliqua ſuperbia, ſine aliquo neglectu, donec reverterentur Diaconi memorati, aut quanto te tempore in Levitarum voluiſſemus ordinatione miniſtrare, cum omnibus humilitate, & ſtudio, ſine neglectu, modis omnibus impleturum*. Quibus verbis quid clarius? quid expreſſius dici potuit, ut Diaconi ad tempus creationem aliquam deſcriberet? non enim ſolum dici poteſt ad tempus miniſterium Diaconi ipſi fuiſſe commiſſum, ordinem vero ei indelebilem fuiſſe collatum: quibus enim verbis potuiſſet Diaconi melius ordinem ad tempus collatum ſignificare, quam iis quibus uſus eſt? Deinde cui jam functioni deſtinabatur Sebaſtianus ille, cui ad tempus miniſterium Diaconi fuiſſe commiſſum dicitur? an ad Preſbyteri munus deſtinabatur? ſed hoc ei honorificum potius fuiſſet, quam ignominiæ loco, cum tamen Vigilius honori ordinationis ipſius in Diaconum videatur iis verbis velle detrahere; an ad munus ordinis illius revocandus erat, in quo antea verſabatur? ſed abſurdum videretur, ſi ordo ſpiritalem permanentem tribueret poteſtatem, alicui ſuperiorem ordinem

A tribuere, cujus miniſteria prohibeantur: ſi enim indignus creditur ordine ſuperiori, cur ad eum promovetur? ſi indignus, cur miniſteria ſuperioris ordinis obire non permittitur? ſi poteſtatem per ordinationem accipit permanſuram, cur illius poteſtatis ſe miniſterio abſtenturum promittit? è contra vero ſi ad tempus accipit poteſtatem: rectè ad tempus ejuſdem poteſtatis ſolum miniſteria ei creduntur. Videtur ergo voluiſſe Vigilius, ad tempus tantum conferre poteſtatem Diaconi, &

B ordinem, cui ad tempus duntaxat ordinis, ac poteſtatis miniſteria promiſit. Unde prædictum quoque Diaconum, quod in ordine, ac gradu, quem ad tempus acceperat, permanere voluiſſet, & in aliis peccaſſe deprehenderetur, non officio ſolum, ac miniſterio privat, ſed omni penitus dignitate, ac poteſtate ſpoliat, ut patet ex ſequentibus verbis, (*) *pro ſupraſcriptis exceſſibus alienos vos à Diaconi eſſe honore decernimus, & omni miniſterio officii Levi-* (a) Vigilius ſuper.

C *tici, prædictum vobis honorem auferentes, penitus ſubmovemus, nullam ulterius licentiam habentes, ut ex Levitico nomine, ac gradu aliquid facere præſumatis, vel ſub nomine Diaconorum ſcribendo, iterum Dei conturbetis Eccleſiam.* Vides, ut honorem Diaconi ab officio diſtinguat, & utroque prædictum Sebaſtianum ſpoliet? concludendum ergo cenſuiſſe Vigilium Diaconatum non eſſe Sacramentum, ſed ſolum officium, quod ad tempus dari, & omninò au-

D ferri poſſet.

§. V.

Eædem objectiones ſolvuntur.

XIV. Solvuntur autem omnia iſta argumenta, primumque

quę argumenta Durandi, tum cætera. A Quod ergo priori loco Durandus objecit, nec Diaconatum, nec cæteros Sacerdotio inferiores ordines Sacramenta dici poſſe, quia non aſſequuntur effectum ordinis principalem, puta corporis, ac ſanguinis Chriſti conſecrationem, ſed ad illum effectum ſolum diſponunt, reſpondendum eſt conſequentiam nullam eſſe: quippe cum ſic inferiores Sacerdotio ordines Sacramenta ſint, ut tamen unum cum Sacerdotio, unitate finis, atque ordinis efficiant Sacramentum, & Sacerdotii partici- B pationes eſſe cenſeantur, ut ſuperius docuimus: nec par eſt ratio Catechiſmorum, Exorciſmorum, & aliorum ejuſmodi, quæ non ſunt conſecrationes ad certa officia, ſicut Diaconatus, & reliqui inferiores Sacerdotio ordines, ſed tantum ſunt meræ diſpoſitiones ad Baptiſmi gratiam, ideoque poſſunt hi ordines eſſe Sacramenta, quamvis illi ritus, qui in Baptiſmo diſpoſitivè adhiberentur, ſint tantum quædam Sacramentalia. C Nec magis urget, quod ſecundo, tertioque argumento profertur, quæ nempe eo tendunt, ut probent characterem ordinis ad aliquem effectum debere concedi, qui ſublato charactere nullus ſit, ſicut Baptiſmi character adeò neceſſarius eſt ad Sacramenta recipienda, ut ſine eo nemo capax ſit recipiendorum Sacramentorum, nemo validè abſolvatur, nemo validè confirmetur, nemo ex ſacræ Euchariſtiæ perceptione fructum ullum D ex opere operato conſequatur: neque enim, ut exemplo characteris Confirmationis ſupra docuimus, ad omnem characterem requiritur, quod poteſtatem conferat aliquem effectum ſpiritalem ſimpliciter agendi, vel recipiendi; ſed nonnunquam ad dignè agendum, vel recipiendum confertur; ſic ergo Baptiſmus comparari debet cum Ordine, ut ſicut ſine Baptiſmo Sacramenta non legitimè recipiuntur; ita ſine Ordine Sacerdotii nec verè conficiantur: non autem in eo conferri debet, ut quemadmodum ſimpliciter Baptiſmus requiritur ad Sacramenta recipienda; ita quivis ordo ſimpliciter requiratur ad Sacramenta efficienda: Sacramentorum enim confectio [præter Baptiſmum, cujus nemo eſt, qui non ſufficiens miniſter eſſe poſſit] Sacerdotibus propria eſt, quorum aliqui, puta ſummi Sacerdotes, omnia, alii, puta ſecundi ordinis Sacerdotes, aliqua validè conficiunt. Denique ultimo argumento facilè ſatisfieri poteſt: ita enim ordo dicitur totum poteſtativum, quod ſecundùm completam ſui rationem ſit in Sacerdotio, ſecundùm participationem in reliquis ordinibus: non quod gratia, & character ſolum ſint in Sacerdotii ordine, & ab iis extrinſecè tantum afficiantur reliqui ordines, eo modo quo ſanitas eſt in animali, à qua ſcilicet potio, deambulatio &c. extrinſecè tantùm denominantur: ſed eo ſenſu dicitur, ſecundùm completam ſui rationem, ordo eſſe in Sacerdotio, quia Sacerdotum ordo per ſe ſtat, eſtque ſui gratia, nec ab alio ordine poteſtatem ſuam derivat, finiſque ordinis in Sacerdotio abſolvitur, ejuſque plenitudo, & conſummatio in ipſo habetur; cum è contra nec reliqui ordines finem, propter quem Sacramentum inſtitutum eſt, perfectè aſſequantur, poteſtatemque ſuam à ſuperiori Sacerdotum ordi-

dine hauriant, eumque ex Eccleſiaſticæ hierarchiæ lege, & connexione à Chriſto inſtituta ſupponant, ut ſuperius indicavimus.

XV. Ad aliorum vero, quæ contra Diaconatum proponuntur argumentorum ſolutionem tria negenda ſunt, quæ ibidem proſeruntur: puta inſtitutionem Diaconatus non eſſe à Chriſto: munia ejus non eſſe ſacra, ſed tantum prophana: ordinationem Diaconi ad tempus fieri poſſe, ejuſve depoſitionem omnem tam ordinis, quam miniſterii privationem conſerre. Duo priora ſatis ſuperque refellimus: ultimum ex characteris natura, & ex dicendis infra de ſtabilitate ordinationis ſufficienter refutabitur. Anacletus (a) ergo, (b) Damaſus, qui duos tantum, vel à Chriſto inſtitutos, vel ab Apoſtolis traditos legi tantum ordines dicunt, de ordinibus Sacerdotum loquuntur, qui duo tantum ſunt, non de ordinibus ſimpliciter, ut ipſi ſe explicant; ſecus enim graviſſimè errarent, qui contra Scripturam ſacram ab Apoſtolis Diaconorum ordinationem factam narrantem, contra Paulum (c) Diaconorum mentionem ſæpè facientem, ab Apoſtolis non obſervatum negarent Diaconatum. Cyprianus (d) hæc fortè dicere voluit Chriſtum non ordinaſſe Diaconos, ſicut ordinavit Epiſcopos, & Presbyteros; ſed non exinde ſequitur Chriſtum non inſtituiſſe Diaconatus ordinem ab Apoſtolis ſuis poſteà uſurpandum: ſicut probabile eſt eum Sacramentum Unctionis nunquam adminiſtraſſe, quamvis certum ſit, ipſum inſtituiſſe. Similiter Acta Apoſtolorum narrant quidem ex occaſione primos Diaconos ordinatos, poterat enim adhuc

(a) Anacletus ep. 1
(b) Damaſus ep. 4.
(c) ad Titum. 2.
(d) Cyprianus ſup.

A in aliud tempus differri eorum ordinatio, ideoque quod hoc tempore fieret, murmur Græcorum adverſus Hebræos occaſio eſſe potuit: neque hoc dignitati Sacramenti officit, dummodo non occaſionaliter inſtitutum ſit, ſed ex profeſſo à Chriſto ſancitum, quod nos de Diaconatu dicimus, nec Acta Apoſtolorum negant. Ex quibus pariter inferre non potes miniſterium Diaconorum ſolum fuiſſe prophanum, quinimò ſi prophanum tantum fuiſſet ipſorum munus; cur (e) quæſo viri boni te-B ſtimonii, pleni Spiritu ſancto, & ſapientia, tanta diligentia inquirendi dicuntur, qui ad hoc onus promoveantur? quomodo poſtea (f) Stephanus, & Philippus verbi Dei prædicationi incubuiſſe narrantur? prophanum fatemur miniſtrandi menſis communibus commiſſum ipſis munus, ſed hoc ſolum commiſſum negamus; quinimò cum agape, & convivia charitatis à Chriſtianis poſt Sacrificii divini celebrationem iniri ſole-C rent, utriſque menſis, ſacris nempe quibus Apoſtoli ante Diaconorum creationem vacabant, & prophanis, quibus viduæ aliquæ ex probabiliori ſententia addictæ erant, Diaconos vacaſſe conjicimus.

XVI. Vigilius (g) autem citata in objectione epiſtola hoc tantum ſibi vult, Stephanum cum antea eſſet Diaconus, in locum Anatolii, & Stephani, Diaconorum Cardinalium ad tempus aſ-D ſumptum fuiſſe, ut eorum loco tanquam Diaconus Cardinalis ad tempus miniſtraret, ideoque non ad tempus fiebat Diaconus, ſed ad tempus fiebat Diaconus Cardinalis, cujus honoris conceſſio dicitur or-

(e) Actorum 6.
(f) Actorum 8.
(g) Vigilius epiſt. ſupra citata.

ordinatio, ſæpè enim ordinatio pro inveſtitura, & inſtitutione in aliquo Eccleſiaſtico titulo ſumitur: nihil autem videtur abſurdi, ſi cum definitus eſſet numerus Diaconorum Cardinalium, quibuſdam ex iis abſentibus, aliqui alii Diaconi per parochias, aut oratoria conſtituti, ad miniſtrandum loco Diaconi Cardinalis ad tempus aſſumerentur, qui proinde promitterent ſe revertentibus Diaconis Cardinalibus, officio ceſſuros, & ad proprias Eccleſias, tituloſque reverſuros: nec hoc inuſitatum, ut in abſentia Clericorum ibi fierent Cardinales, ſimili enim modo (a) Gregorius Summus Pontifex Martinum Tamitanæ Eccleſiæ dirutæ, & ab hoſtibus occupatæ Epiſcopum, in Alerienſi diu Sacerdotis auxilio deſtituta *Cardinalem conſtituit Sacerdotem*, quem, ſi Tamitana Eccleſia reſtaurata fuiſſet, ad priorem Eccleſiam rediturum mihi non dubium eſt. Porrò qui ad Eccleſias hoc modo transferrentur, Presbyteri, Diaconi, Epiſcopi, fieri dicebantur Cardinales: unde non eſt, quod mireris eum qui Diaconus antea fuiſſet, & ad Eccleſiam principalem transferretur, dici à Vigilio fieri Diaconum: præſertim cum non tam Diaconus ſimpliciter factus, quam in locum Anatolii, & Stephani Diaconorum Cardinalium pro implendo eorum officio Diaconus factus dicatur; quod Gregorius diceret Diaconum factum Cardinalem, cum antea Cardinalis non eſſet; quod quidem non arguit Diaconi ſimpliciter ordinationem tum primum illi collatam, ſed Eccleſiæ principali, tum primum eum incardinatum, atque addictum, ſed ad tempus ſolum fuiſſe. Temporaria autem ordinatio, vel Diaconalis officii commiſſio, quam qui adepti forent, ad inferiorem ordinem, ſive miniſterium, ſine ulla ſua culpa, eſſent poſtea rejiciendi, numquam audita: utpote cum ex (b) Canonibus Apoſtolorum, (c) Concilio Elliberitano, (d) Ancyrano, (e) Niceno primo, (f) Aurelianenſi tertio, & (g) quinto, (h) Bracharenſi tertio, (i) Epaunenſi, & aliis paſſim Conciliis, ac Patribus ſuſpenſio, ſeù abſtentio, ut loquuntur, vel officio, vel miniſterio Eccleſiaſtico, cenſura fuerit, quæ nonniſi in pœnam peccati imponeretur: ideoque ex ea Vigilii epiſtola, nec ordinem Diaconatus, nec miniſterium ad tempus fuiſſe collatum concludere poſſumus, ſed ſolùm miniſterii in Eccleſia principali ad tempus fuiſſe Sebaſtiano facultatem conceſſam. Hunc autem Sebaſtianum propter varia crimina non ſolùm miniſterio, ſed honore Diaconali privat Vigilius, ſed non ordine: nam ordinis exercitium ab honore, & dignitate non ſolebat ſeparari, ſed cui ordinis functiones vetabantur, eidem prærogativa dignitatis, & conſeſſus pariter auferebantur, ut colliges ex verbis Conciliorum (K) Ilerdenſis, (l) Epaunenſis, (m) Agathenſis, (n) Toletani undecimi, (o) Leonis primi, (p) Zachariæ in Synodo Romana, & aliorum complurium Conciliorum, & decretorum Summorum Pontificum: hæc autem duo licet ab aliquo tollantur, non ideò tamen ordinis poteſtas, quæ indelebili charactere animæ impreſſo conceditur, aut aufertur, aut auferri unquam poteſt.

(a) Greg. epiſt. 77. & 79. lib. 1.

(b) Can. Apoſt. 45. 58. & alii.
(c) Concilium Eliberit. can. 21.
(d) Ancyran ca. 8
(e) Nicæn. ca. 2.
(f) Aurel. 3. cap. 2. 3. 19. & 37.
(g) Aurel. 5. cap. 5. 6. 8. & 17.
(h) Bracharenſe 3. can. 1.
(i) Epaun. cap. 2.

(K) Ilerd. cap. 5
(l) Epaun. ca. 22.
(m) Agath. cap. 50
(n) Tolet. 11. ca. 6.
(o) Leo 1. ep. 84. ad Nicetam.
(p) Zach. in Synodo Rom. cap. 14.

§. VI.

Probabile eſſe Subdiaconatum eſſe Sacramentum.

XVII. Tertiò, non eſt æquè certum Subdiaconatum eſſe Sacramentum, ac de prædictis ordinibus certum eſt: quippe cum nec in ſacris Scripturis expreſſa ejus mentio habeatur; nec ejus ordinatio manus impoſitione perficiatur, ut patet ex Concilio Carthaginenſi (a) quarto, cum tamen huic manuum impoſitioni gratiæ collatio attributa videatur: nec Subdiaconi ullius Sacramenti conficiendi, ut Sacerdotes, habeant poteſtatem, nec diſpenſandi, ut Diaconi: nec olim, ut docet (b) Innocentius tertius, Subdiaconatus haberetur ordo ſacer. Nihilominus probabile eſt, Subdiaconatum propriè dictum eſſe Sacramentum: tum quia hæc eſt communis Theologorum Scholaſticorum ſententia, exceptis nempe (c) Durando, & (d) Cajetano, (e) Martino de Ayala, & quibuſdam paucis aliis: tum quia Eccleſiæ lege, non ſine divina inſpiratione, ei adnexum eſt cœlibatus votum, cui adimplendo probabile eſt Deum onus iſtud in Eccleſia congruentiſſimè imponendum prævidentem gratiam adnexuiſſe, ipſumque ad Sacramenti dignitatem evexiſſe: tum quia Eccleſia Subdiaconos ad divina Officia perſolvenda cogit, tanquam Deo peculiariter conſecratos; tum quia Subdiaconatum iterari non poſſe praxis Eccleſiæ oſtendit; tum quia Vaſa ſacra Subdiaconis tangendi, tractandique poteſtatem Eccleſia concedit, quam cæteris denegat: videtur ergo ſpiritalem in his ad hęc munia agnoſcere poteſtatem.

(a) Carthag. 4. c. 5.

(b) Innoc. 3. cap. à multis, de ætate, & qualit. & cap. Miramur, de ſervis non ordinandis.

(c) Durandus, &

(d) Cajetan. ſup.

(e) Martinus de Ayala de tradit. Apoſt. par. 2. cap. de ordine, §. Synodus D. Sylveſtr.

A XVIII. Rationes autem in contrarium ex proponuntur: prima, quia antiquitus Subdiaconatus non erat Ordo ſacer ex prædictis, ergo nec Sacramentum: altera, quia Subdiaconi poterant ordinari à Chorepiſcopis, ut patet ex Concilio (f) Antiocheno: Chorepiſcopi autem erant ſimplices Presbyteri, à quibus Sacramentum ordinationis conferri non poteſt: non igitur Subdiaconatus eſt Sacramentum: tertia, quia (g) Magiſter ſententiarum, & (h) Gratianus Subdiaconos, & Acolythos Eccle-
B ſiam ſibi procedente tempore conſtituiſſe dicunt: quibus favere etiam videtur (i) Amalarius Fortunatus: quarta, quia nec benedictionem in ſui ordinatione Subdiaconi olim accipiebant: primum id in Concilio Toletano octavo lege ſancitum eſt, (k) *ut cum Subdiaconi ordinantur, cum Vaſis miniſterii benedictio eis ab Epiſcopo detur, ſicut*, inquit Concilium, *in quibuſdam Eccleſiis vetuſtas tradit antiqua, & ſacra dignoſcitur conſue-*
C *tudo ſubſtare prolata*, quam legem ideò ſe ſanxiſſe dicit prædicta Synodus, ut omnis excuſatio Subdiaconis præcluderetur, qui ſibi uxoribus copulari licitum eſſe aſſerebant, (l) *quia benedictionem à Pontifice ſe neſciſſe percepiſſe* jactabant.

XIX. Verùm nec iſta argumenta ineluctabila ſunt: non primum, quia Ordo ſacer præcipuè dictus eſt ob adnexum continentiæ votum, quod quia Subdiaconis non ſemper præceptum fuit,
D ideò Subdiaconatus dictus fuit aliquando non eſſe Ordo ſacer; eſto verum ſemper fuerit Sacramentum. Nec ſecundum; probabile ſiquidem eſt quoſdam fuiſſe Chorepiſcopos, qui verè eſſent Epi-

(f) Antioch. c. 10.

(g) Magiſter lib. 4. ſentent. diſt. 24.

(h) Grat. diſt. 21. §. Horum diſcretio

(i) Amal. lib. 2. de Eccleſ. off. cap. 6.

(k) Tolet. 8. cap. 6.

(l) Ibidem.

Epiſcopi, ſine propria diœceſi, cujuſmodi nunc ſunt Suffraganei Epiſcopi, quibus Concilium Antiochenum Subdiaconorum ordinationem permittit: alios non fuiſſe Epiſcopos, ſed ſimpliciter Presbyteros, quibus Damaſus eandem poteſtatem adimit: vel certè extra ordinem Chorepiſcopis ſimplicibus Presbyteris id fuiſſe indultum, qua de re fuſius poſteà. Non tertium, nec enim ea eſt Magiſtri ſententiarum, & Gratiani auctoritas, ut ab iis nobis diſcedere piaculum ſit: quamvis eorum fortè mentem ſic interpretari poſſimus, ut propter Clericorum paucitatem, Subdiaconatus ordinis uſum Apoſtolorum tempore frequentatum negent. quamvis ex ipſorum mente eum à Chriſto inſtitutum Apoſtoli ſcirent, & ſequenti tempore uſurpari vellent: ſed nec ea ſententia vera eſt, quam (a) Canones Apoſtolorum, & (b) Ignatius Antiochenus Apoſtolorum σύγχρονος abundè refellunt: dum nempe Subdiaconatus ordinis tanquam hoc tempore uſurpati apertè meminere: Itaque Gloſſa (c) Gratiano audet contradicere, ejuſque dictum falſitatis redarguere: quod & nos ejus exemplo audebimus.

(a) Can. Apoſt. 51. refertur diſt. 35. c. Epiſcopus.
(b) Ignat. epiſt. ad Heroneum, & epiſt. ad Antiochenos.
(c) Gloſſa v. Subdiaconus loco cit.

XX. In quarto major eſt difficultas: nam adducti Toletani (d) Canonis duplex præſertim poteſt eſſe ſenſus, quorum tamen neuter ſententiam noſtram labefactat. Primus enim ſenſus eſſe poteſt, quoſdam Diaconos nupſiſſe, quod nempe cauſarentur ſe neſcire, utrum ordinem Subdiaconatus recepiſſent, nec ne, quia non eſſent certi de prolatione formæ, & traditione inſtrumentorum in ſua ordinatione obſervatis, ſine quibus

(d) Tolet. 8 cap. 6.

A tamen ordinatio non conſtaret; quorum excuſationibus Concilium obviam eundo, uſitatam formam cum traditione inſtrumentorum, in ordinatione cujuslibet Subdiaconi mandat uſurpari. Alter ſenſus eſſe poteſt, aliquos repertos fuiſſe Subdiaconos, qui quod neſcirent utrum oratio, quæ ſuper Subdiaconos jam ordinatos, ſtatim atque ſacra Vaſa tetigere, publicè recitari ſolet, in ſua ordinatione prolata eſſet, ideò cauſarentur ſe obligationem cœlibatus non ſuſcepiſſe, quam putarent in
B ea benedictione contrahi: quorum excuſationibus aditum omninò præcludens Toletana Synodus, eam benedictionem, quæ ex antiqua traditione in quibuſdam Eccleſiis obſervaretur, omninò obſervari præcipit. Poſterior iſte ſenſus ſi verus ſit, nihil habet difficultatis: nam quantumvis benedictio, ſeù oratio ſuper ordinatum, in Subdiaconatu nulla funderetur, non ideò ſequeretur Subdiaconatum non eſſe Sacramentum. Juxta vero
C priorem ſenſum, qui longè probabilior eſt, dico Patres Toletanos non reprehendiſſe illos, qui cauſarentur Subdiaconatus ordinationem nullam fuiſſe, quod non eſſet facta cum prolatione certæ alicujus formæ, & traditione inſtrumentorum pro materia: ſi vero non putaſſent probabile Subdiaconatum eſſe Sacramentum, reprehendere debuiſſent eos, qui hanc frivolam excuſationem prætenderent: certum eſt enim Subdiaco-
D natum, ſi non ſit Sacramentum, ſed Eccleſiaſticum tantum officium quovis ſigno, quovis verbo validè conferri poſſe, nec ullis ſignis exterioribus, aut certis ullis verbis addictum fore: non tamen hoc alle-

gant Toletani Patres, ſed cum ſcirent varias materias in Subdiaconatus ordinatione à variis Eccleſiis uſurpari, ut infra dicemus, traditionem inſtrumentorum retineri volunt, quam Carthaginenſis (a) quarta Synodus ducentis, & amplius annis ante Toletanam octavam, non tanquam novam cerimoniam, ſed tanquam inolita conſuetudine in Africa uſurpatam commemorant: hoc autem rationi Sacramenti non obeſt, ut cum plures ejus materiæ in diverſis Eccleſiis uſurpatæ ſint, ea præſertim ſeligatur, quæ antiqua conſuetudine fulcitur.

(a) Carth. 4. c. 5.

§. VII.

Probabiliter quoque minores ordines Sacramenta cenſeri.

XXI. Ultimò denique minores ipſos ordines Sacramenta eſſe probabilius arbitramur: quamvis id quoque de iis minus certò ſtatui poſſit, quam de ſuperioribus ordinibus, tum quod non habeantur ordines ſacri, tum quod apud Græcos non omnes recepti ſint: tum quod id plures ſcholaſtici Theologi, & præter eos, qui nec Subdiaconatum putant eſſe Sacramentum, ſentiunt (b) Medina, (c) Navarrus, (d) Sotus, & alii. Probatur tamen affirmans ſententia, primò, quia antiquiores Theologi, ut (e) Sanctus Thomas, (f) Bonaventura, (g) Richardus, (h) Paludanus, & alii plures, quibus ex recentioribus addi poſſunt, (i) Victoria, (k) Petrus à Soto, (l) Bellarminus, aliique complures affirmantem hanc ſententiam ſequuntur. Secundò, quia eidem ſententiæ Concilia (m) Florentinum, & Tri-

A dentinum (n) videntur favere, nam ubi Florentinum dixit Sacramentum ordinis eſſe ſextum, materiamque ejus expoſuit, mox profert exempla Sacerdotis, Diaconi, & Subdiaconi, & addit idem de aliis ordinibus intelligendum, innuens proinde ordinis Sacramento, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, & alios ordines, ideſt minores, comprehendi, eoſque proinde omnes eſſe Sacramenta: Tridentinum quoque, quamvis videatur ſibi caviſſe, ne quicquam de hac materia ſtatueret, in hanc
B tamen ſententiam videtur propendiſſe: poſtquam enim damnavit tanquam hæreticos eos, qui præter Sacerdotium in Eccleſia negaſſent majores, & minores ordines, mox ſubdit, ordinem, ſeu ſacram ordinationem verè, & propriè eſſe Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum: quæ definitio cum ad omnia ordinis membra videatur eſſe referenda, ſequitur ex Tridentino tam majores, quam minores ordines debere eſſe Sacramenta;
C quæ conſequentia eo melior eſt, quod minus commodè, tanquam propoſitio de fide ſtatuatur, quod ordines alii ſint majores, alii minores, ſi non divinitus inſtituti ſint minores ordines, ſed humanitus adinventi: nam ſi eos Eccleſia inſtituit, eoſdem abrogare poterit, quo poſito jam propoſitio à Tridentino ſtatuta non videretur eſſe invariabilis veritatis; itaque ad hujus definitionis certitudinem videtur conducere, quod minores ordines divinitus ſint inſti-
D tuti: quod ſi habeamus à Patribus Tridentinis intentum, parvo negotio eoſdem minores ordines Sacramenta eſſe conficiemus.

(b) Medina lib. 1. de continent. ca. 46.
(c) Navarrus in ſumma, cap. 22. num. 18. §. Quare probabis.
(d) Sotus in 4. diſtinct. 24. q. 1. art. 4. concl. 9., & § Ad argumenta Durandi.
(e) D. Thomas.
(f) Bonavent.
(g) Ricardus.
(h) Paludanus in 4. diſt. 24.
(i) Victoria de Sacramentis qu. 226.
(k) Petrus à Soto lect. 4. de Sacram. ordinis.
(l) Bellarminus de Sacramento ordinis cap. 8.
(m) Florent. in decreto unionis.
(n) Triden. ſeſſ. 23. c. 2. ibid. c. 3.

XXII. Suppetunt, & aliæ rationes, tum quod minores iſti ordines poteſtatem ad varia ſacra officia obeunda conferant, quod Sacramentis videtur eſſe proprium; tum quod certa in eorum collatione verba, & ſigna neceſſaria cenſeantur, ſine quibus non cenſerentur validè collati; hoc autem ſolis Sacramentis proprium eſſe videtur, non iis, quæ humanæ ſunt adinventionis: tum quod repeti non poſſint, unde colligitur non eſſe meras officiorum traditiones, ſed characterem producere, ſecus enim per excommunicationem, ac depoſitionem iſti ordines auferrentur; & abſolutis, atque in gradum ſuum reſtitutis, iterum conferri deberent, quod eſt contra Eccleſiæ praxim: productio autem characteris propria eſt alicujus Sacramenti: tum quod ab initio naſcentis Eccleſiæ eos ordines habeamus, ut ſupra probatum eſt: tum denique, quod ſi Sacramenta non ſint, ſed tantum Eccleſiaſtica officia, vix ulla ratio aſſignari poterit, ob quam non non plura officia Eccleſiaſtica v.g. Laborantium,Cantorum,Notariorum poſſint ordinibus adcenſeri, & ſic ordinarius ſeptem ordinum numerus labefactabitur.

XXIII. Contrarias objectiones, earumque ſolutiones plurimas ex prædictis elicere poſſumus: iis, quas ex prædictis colligere poſſumus, eas adjungimus objectiones: primam, quia in aſſignando eorum numero variant Patres,alii Lectoris ſolum gradum ex minoribus recenſent, alii alios adjungunt: alteram, quia Eccleſia Græca ex minoribus ordinibus ſolum Lectoris gradum recipit; at Sacramenta à Chriſto inſtituta ubi-

A que,& in omnibus Eccleſiis videntur eſſe recipienda: tertiam, quia minores ordines conferuntur non ſolum ab Epiſcopo, verum etiam ab Abbatibus, & Sacerdotibus inferioribus, ut poſteà dicetur: Sacramentum vero ordinis conferre ſolis Epiſcopis conceditur: quartam, quia probabile docuimus multos, quibuſdam ſaltem ex minoribus ordinibus prætermiſſis, in Eccleſia tam Græca, quam Latina ad ſuperiores ordines fuiſſe promotos, quod ſignum eſt eos non eſſe Sacramenta, cum eorum

B ſubordinatio divino jure non conſtet. Quintam, quia illi ordines non videntur directè ad ſacram Euchariſtiam ordinari, excepto ſaltem Acolythatu, ſed tantum ad inſtruendum populum, & purgandum. Sextam, quia eorum officia ab aliis, quam ab ordinatis, etiam à laicis exerceri licitè poſſunt: imò quotidie exercentur etiam ſolemniter à quibuſdam non ordinatis Clericis. Ultimam, quia in Sacramentis non eſt uſita-

C tum, ut unus materiam porrigat, alter formam proferat:ſed in Concilio Carthaginenſi (a) quarto præſcribitur, ut Epiſcopus verba quidem ordinationis Acolythi proferat, ſeu Acolythum officii ſui admoneat, ab Archidiacono vero ceroferarium, & urceolum accipiat, quæ pro materia ordinationis Acolythi ab ipſo ſtatuuntur: ergo non videtur Acolythatus ex Concilio Carthaginenſi quarto verum eſſe Sacramentum.

(a) Carth.4.cap.6

D XXIV. Solvuntur autem hæc omnia argumenta: primum enim eſto Patres, modo hunc, modo illum minorem ordinem nominent, raro omnes, vel non ſimul admixtis quibuſdam Eccleſiaſticis officiis,

officiis,

ficiis, quibus illos æquiparare videntur, minores ordines enumerent; non tamen quemquam eorum negant eſſe, aut alios pro veris minoribus ordinibus ſtatuunt: [a] Cornelius vero, & [b] Cajus antiquiſſimi Pontifices, [c] Synodus quoque Romana ſub Sylveſtro, eos omnes minores, quos habemus ordines, ſoloſque recenſuit, quod ex Apoſtolica traditione eos tenuiſſe credendum eſt; ſynodus quoque Carthaginenſis aperte in eandem ſententiam conſenſit, ut ſupra docuimus. Secundò Eccleſia quidem Græca, non antiqua illa, ſed nova, cujus longè minor eſt auctoritas, minores ordines non recipit, ſed in eo ab Innocentio [d] quarto reprehenditur, qui ſcilicet Græcis etiam præcipit, ut de cætero minores omnes ordines uſurpent, neque tamen neceſſum eſt, ut Sacramenta omnia partialia, ea præſertim de quibus non conſtat, & quæ ab aliis rectè ſuppleri poſſunt, ea, inquam, ab omnibus Eccleſiis uſurpentur: inſtituta enim C hæc à Deo dicenda ſunt. non præcepta; & quamvis præcepta eſſent, non illico obligarent, quia de iis non conſtat: tales autem ſunt minores ordines, de quibus fatemur non conſtare, utrum ſint Sacramenta; quos, quia in Sacerdotio, ac Diaconatu continentur, ab iis ſuppleri ritè poſſe nemo dubitat: ideò etſi à quibuſdam Eccleſiis omittantur, non ideò ſequitur ea non eſſe Sacramenta. Tertiò, eſto minores ordines Sacramenta ſint, D poſſunt tamen ex privilegio ab Abbatibus ſimiliter, & aliis ſimplicibus Presbyteris ex privilegio conferri: ſic enim ordinis Sacramentum Epiſcopis alligatum eſt, ut jure ordinario ſoli ipſi hoc con-

A ferre queant: ex privilegio vero ſaltem minores ordines, quorum ex prædictis peculiaris eſt ratio; ſimplices Presbyteri dare poſſunt: quod privilegium ſeptima [e] Synodus Abbatibus in ſuos Monachos attribuit. Quartò, quamvis prætermiſſis minoribus ordinibus ad ſuperiores ordines aſcendi potuerit, non ideò ſequitur, aut neglectos alios fuiſſe, ad quos nempe alii promovebantur, aut non à Chriſto inſtitutos: quippe cum inſtitutio eorum poſſit eſſe divini juris, quamvis ſubordinatio non B ſit: quomodo inter alia Sacramenta excepto Baptiſmo, qui omnibus Sacramentis neceſſariò ſupponitur, ſubordinatio juris non eſt divini; unde ex promotionibus iſtis, quas per ſaltum vocamus, concludi nequit minores ordines Sacramenta non eſſe. Quintò minores ordines, qui vel ad corrigendum populum fidelem, eumque ſecernendum ab immundis, ut Oſtiarii ordo, vel ad inſtruendum, ut Lectoris, vel ad mundandum, ut Exor- C ciſtæ conducunt, ad ſacram Euchariſtiam referuntur, quia diſtinctio mundorum ab immundis propter ſacram Euchariſtiam præſertim ſtatuta eſt, quæ ſolis mundis parata eſt, & cujus participatione Eccleſiaſtica communio perficitur, inſtructio populi ad eandem ordinatur, itemque purgatio; ideoque ordines illi ſufficienter ad ſacram Euchariſtiam referuntur. Sextò eſto minorum ordinum officia ab aliis, quam ab iis, qui ordinibus D iſtis initiati ſunt, exerceri poſſint, imò etiam à laicis, at non ordinatè, neque ex officio exercentur; neque exerceri ſolemniter debent; ut olim ſtatutum in [f] Laodiceno, & ſeptimo [g] Generali Conci-

(a) Cornel. ep. ad Fabium Antioch. apud Euſeb. lib. 6. hiſt. cap 35.
(b) Cajus Pontifex epiſt. unic. & Pontif. Dam. in Cajo.
(c) Synod. Rom. ſub Sylveſtro c. 7.
(d) Innoc. 4. apud Quarantam in ſumma Bullarii v. Græcorum ritus.
(e) Septima Synodus can. 14.
(f) Laodicenum cap. 5. & 6.
(g) 7. Synod. General. 14.

(a) Triden. ſeſſ. 23 cap. 7.

cilio, ac recentius in Tridentino: (ᵃ) ſi ſecus fiat, inordinatio quædam eſt, quam corrigere conſentaneum eſt, ut omnia ordinatè fiant, licet ex juſta cauſa tolerari poſſit, præſertim cum hæc officia non ſint præ reliquis, adeò magni momenti, & videamus nonnunquam, ex diſpenſatione, Epiſcopalia officia etiam non Epiſcopis, urgente Eccleſiæ utilitate, & neceſſitate committi. Ultimò tandem dicendum eſt Archidiaconum tradentem vaſa quibus conſecratur Acolythus, moraliter loquendo eundem fuiſſe exiſtimatum cum Epiſcopo, ideoque Epiſcopo proferente verba ordinationis, Archiadiacono inſtrumenta tradente, ordinationem ritè olim peragi potuiſſe: quamvis v. g. Baptiſmus ritè perfici nequeat, ſi unus aquam infundat, alter verba proferat, quia Chriſtus apertè inſtituit, ut miniſter Baptiſmi phyſicè idem eſſet,

A qui, & verba proferret, & aquam inſunderet, dicendo, (ᵇ) *ite, docete omnes gentes Baptizantes eos in nomine Patris*: ipſe autem identitatem miniſtri verba proferentia, & materiam tradentis non adeò ſtrictè in ordinatione præcepit, in quo Sacramento materia Eccleſiæ determinationi magis ſubjicitur, ut jamjam dicemus, ubi etiam rationem trademus cur per inferiorem B miniſtrum olim Epiſcopus materiam ordinato porrexerit. Reſponderi tamen aliter poteſt, puta præcipuam materiam ordinationis Acolythi eſſe urceolum, hunc ab Epiſcopo tradi: nec contradicit Carthaginenſe, quod ab Archidiacono cereum eis porrigi docet, à quo verò urceolus tradatur, non explicat, tacitè innuens ab Epiſcopo, qui miniſter eſt, eum tradi C oportere, ſed ſolutio iſta impugnari poteſt: ideoque de ea infra fuſius.

(b) Matth. ult.

CAPUT II.

De materia, & forma Sacramenti Ordinationis.

ARTICULUS PRIMUS.

De materia.

§. PRIMUS.

Per manuum impoſitionem Apoſtolorum ætate Ordines fuiſſe collatos.

I. NOn eadem in omnibus Eccleſiis, nec omni tempore videtur fuiſſe in uſu materia ſacræ Ordinationis. Primùm enim Apoſtolorum tempore vix ulla materia in ordinatione præter manuum impoſitionem videtur adhibita fuiſſe. Probant id Acta Apoſtolorum in quibus (ᵃ) Stephanus, & alii in Diaconos, Saulus, (ᵇ) & Barnabas in Epiſcopos, per impoſitionem manuum, nullius alterius facta mentione ordinati referuntur: Probant (ᶜ) Epiſtolæ Pauli ad Timotheum, in quibus ordinatio D vocatur manuum impoſitio: *nam*, inquit Apoſtolus, *manus cito nemini impoſueris*, id eſt neminem cito ordinaris: in quibus etiam impoſitioni manuum (ᵈ) gratia Sacerdotii tribuitur: cum tamen certum ſit nonniſi materiæ, ac formæ, ſeu

(a) Actorum 6.
(b) Actorum 13.
(c) 1. ad Timo. 5.
(d) 1. ad Tim. 4. & 2. ad Timoth. 1.

ſeù ſignis viſibilibus, ac verbis Sacramentorum gratiam adnecti: unde ſi impoſitio manuum negetur eſſe eſſentialis materia Sacramenti Ordinationis, nullum amplius nobis argumentum ſuppetet adverſus hæreticos, quo Ordinationem Sacramentum eſſe conſtans viſibili ſigno, ac gratiæ productivum probemus. Probat item D. (a) Dionyſius, qui fusè, & ex profeſſo, Epiſcopi, Presbyterorum, & Miniſtrorum [quo nomine Diaconos præſertim videtur intellexiſſe, qui ſoli hierarchici ſunt Miniſtri, ut alibi docebimus] ordinationem deſcribens hæc ſolùm obſervata refert: in omnium quidem ordinatione ſex iſtos ritus, primùm, τὴν πρὸς τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴν, *acceſſum ad divinum Altare*, 2. τὴν ὑπόπτωσιν, *concidentiam, ſeù proſtrationem, genuflexionem*, 3. τὴν ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσιν, *Pontificiæ manus impoſitionem*, 4. τὴν σταυροειδῆ σφραγίδα, *ſignum ſanctæ crucis*, 5. τὴν καθ' ἕκαστον ἀνάῤῥησιν ἱεράν, *ſingulorum acclamationem, ſeù declarationem ſacram*, quem nempe gradum quiſque ſortitus ſit, & quo nomine vocetur, 6. denique τὸν τελειωτικὸν ἀσπασμὸν, *perficientem ſalutationem*: quibus in ordinatione Pontificis, τὴν τῶν θεοπαραδότων λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσιν, *divinorum eloquiorum ſuper caput impoſitionem*, qua inferiores ordines carent, adjungit, in ordinatione verò Presbyteri, τὴν ἀμφοῖν τοῖν ποδοῖν κλίσιν, *amborum pedum inclinationem*, id eſt utriuſque genu flexionem, cum miniſtri alterum tantum genu flectant. Ex his autem ritibus ſola eſt impoſitio manus, quæ videatur poſſe dici materia ſacræ Ordinationis: De porrectione autem inſtrumentorum, quibus ordinandi conſecrentur, in hoc toto ritu tam exactè, tam accuratè deſcripto, ne verbulum quidem: itaque videtur ætate Dionyſii ſola impoſitio manus in his tribus ſaltem Ordinibus, Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi adhibita fuiſſe. Probant idipſum (b) Conſtitutiones Apoſtolicæ, in quibus Lectoris, Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri ordinationes proferuntur, ſoliuſque impoſitionis manuum, non porrectionis inſtrumentorum ulla fit mentio, quod in ordinatione quoque Epiſcoporum factitatum manifeſtè oſtendit (c) Canon primus Apoſtolorum.

(a) Dionyſ. cap. 5. Eccleſ. hierarch.

(b) Conſtit. Apoſt. lib. 8. cap. 16. de ord. Presb. cap. 17. de ordin. Diac. capit. 21. de ordin. Subd. ac. cap. 22. de ordin. Lect.

(c) Can. 1. Apoſt.

II. Aperta etiam hujus rei profertur demonſtratio, quantum enim ad Diaconatus materiam, & Subdiaconatus ſpectat, certum eſt, nec Evangeliorum librum, quæ ſola res eſt, quæ Diacono conſecrando exhibetur, nec Epiſtolarum, qui Subdiaconis porrigitur, ſed cum Vaſis ſacris inanibus, ac vacuis, initio Eccleſiæ in ordinatione Diaconorum, ac Subdiaconorum exhiberi potuiſſe: quippe cum nec Evangelia, niſi multo poſt aſcenſionem tempore ſcripta ſint, primum enim Evangelium, quod eſt Matthæi, nonniſi quinto decimo poſt eam anno ſcriptum eſt, ſi credimus (d) Nicephoro; ſi (e) Irenæo, etiam tardius; ſi (f) Euſebio aliquanto citius, anno nempe poſt Chriſti Aſcenſionem nono: Joannis vero Evangelium nonniſi pluribus poſtea annis in lucem datum eſt. Itaque nec primi Diaconi, nec ſi qui alii interjecto poſteà tempore ordinati ſunt, per libri Evangeliorum traditionem ordinari potuerunt: nec Subdiaconi ſimiliter porrectione libri Epi-

(d) Nicephorus hiſtor. lib. 2. cap. 45.
(e) Irenæus lib. 3. cap. 1.
(f) Euſeb. in Chronico.

Epiſtolarum: eum Epiſtolæ Apoſtolorum ad Eccleſias quas fundaverant, & Clericis, quos inſtruxerant, maxima parte datæ ſint: omnes autem Subdiaconorum ordinationem aliquam ſubſecutæ videantur. Idem judicium de libro Exorciſmorum, qui nullus fortè niſi quibuſdam ſæculis poſt Exorciſtarum in Eccleſia gradum inſtitutum editus reperitur: ſi quos ergo Apoſtoli Exorciſtas conſtituerunt, ut certè conſtituiſſe probabile eſt, non potuerunt illi per traditionem libri Exorciſmorum ordinari.

§. II.

Sequentibus quibuſdam ſæculis eandem ſolùm manuum impoſitionem in Hierarchicis Ordinibus conferendis uſitatam.

II. Sequentibus quoque temporibus in ordinationibus Epiſcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum ſolam impoſitionem manuum adhibitam ubique fuiſſe multorum Conciliorum, Pontificum, Patrum omnium gentium C testimonia demonſtrant. Laudare poſſumus Nicenum (a) Concilium primum, quod eos removet à Clero, quibus peccata ſua confeſſis nulloque adhibito examine promotis, *οἱ ἄνθρωποι χεῖρα ἐπιτεθήκασι*, *homines manus impoſuerunt*. Quod (b) item Diaconiſſas Laicis annumerat, *ἐπεὶ μηδὲ χειροθεσίαν τινὰ ἔχωσι*, *quoniam nec ullam habeat manus impoſitionem*: innuens proinde Clericos ordinatos manuum impoſitionem habere, & per eam D à Laicorum cœtu eximi, atque ſeparari. Laudare poſſumus (c) Antiochenum, quod χειροθεσίαν, Epiſcopalem ordinationem non ſemel vocavit, quemadmodum, &

(a) Concil. Nicenum 1. c. 9.

(b) Idem can. 19.

(c) Antioch. c. 10. & 17.

A (d) Ancyranum ordinationem Diaconorum χειροτονίαν dixit: Carthaginenſe (e) item Concilium quartum, quod non ſolùm manuum impoſitionem pro materia Ordinationis Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum ſtatuit, verum, & quamlibet aliam materiam videtur excluſiſſe: & quoniam omnium primum accuratè ordinum omnium materiam aſſignavit, ideò ipſius verba diligentius penſanda ſunt: primum itaque de Epiſcopi ordinatione ſic loquitur, *Epiſcopus cum ordinatur,* B *duo Epiſcopi ponant, & teneant Evangeliorum librum ſuper caput, & cervicem ejus, & uno ſuper eum fundente benedictionem, reliqui omnes Epiſcopi, qui adſunt manibus ſuis caput ejus tangant*. De Presbytero ſubjungit, (f) *Presbyter cum ordinatur, Epiſcopo eum benedicente, & manum ſuper caput ejus tenente, etiam omnes Presbyteri, qui præſentes ſunt, manus ſuas juxta manum Epiſcopi ſuper caput illius teneant*. Nulla fit mentio calicis, aut patenæ, nulla panis, aut vini conſecrandi C mentio, quæ ordinando porrigantur, ſicut nec in ordinatione Diaconi, quam mox deſcribit, verbulum ullum habetur de iiſdem calice, ac patena vacuis, aut Evangeliorum libro, quæ jam inſtrumenta in eorum ordinatione porriguntur: ſic enim ſubdit, (g) *Diaconus cum ordinatur, ſolus Epiſcopus, qui eum benedicit, manus ſuper caput illius ponat, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium ordinatur*. Inſtru- D mentorum quorumlibet altum ſilentium in Concilio Carthaginenſi, quod tamen minutatim ſingulorum ordinum materias nobis depingit, & in cæteris ſequentibus ordinibus inſtrumentorum

(d) Ancyr. c. 10.

(e) Carthag. 4. 2. refertur diſt. 23. c. Epiſcopus.

(f) Idem ca. 3. ibid. c. Presbyter.

(g) Idem ca. 4. refertur ibidem cap. Diaconus.

omnium meminit, quæ ſive ab Epiſcopo, ſive ab Archidiacono ordinandis porrigerentur, apud quemque cordatum validi argumenti [ni fallor] loco eſſe poteſt, quo probetur nondum in Eccleſia Africana uſum iſtum invaluiſſe, ut in iſtorum ordinum collatione ulla inſtrumenta porrigerentur, aut ſaltem opinionem iſtam nondum radices egiſſe, ut ad hos ordines inſtrumenta iſta neceſſaria crederentur. Sed efficacius aliud ex eodem Concilio Carthaginenſi argumentum deducitur, quia nimirum idem Concilium (a) ſequenti Canone docet Subdiaconum, dum ordinatur patenam de manu Epiſcopi accipere vacuam, *quia manus impoſitionem non accipit:* ſi ergo Subdiacono in ſua ordinatione inſtrumenta aliqua porriguntur, quia per manus impoſitionem non ordinatur, ſequitur nec Epiſcopo, nec Presbytero, nec Diacono, qui manus impoſitione conſecrantur, ulla in ſua ordinatione inſtrumenta tradita fuiſſe. Eam quoque ob cauſam, quod prædicti ordines per manuum impoſitionem conferrentur, in Concilio (b) Chalcedonenſi χειροτονεῖσθαι dicuntur, qui Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi ordinantur; eadem etiam in ſequentibus Conciliis, ſicut & apud Patres Græcos, phraſis ſervatur, in quibus ordinatio ſæpius his vocibus χειροτονίας, χειροθεσίας, τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν, dicta eſt, ut ſupra (c) docuimus, non aliam ſanè ob cauſam, quam quod per impoſitionem manuum ordinatio, Epiſcoporum ſaltem, Presbyterorum, ac Diaconorum perficeretur.

(a) Idem c. 5. ibid. Subdiaconus.

(b) Conc. Chalced. c. 4. 6. 10.

(c) Vide ſupra in Prolegom. cap. 1. 4.

IV. Quem ritum prioribus hiſce ſæculis in prædictis ordina- A tionibus obſervatum colligimus; eundem ex Pontificum Romanorum, qui iiſdem ſæculis floruerunt, epiſtolis arguimus. Damaſus (d) contra Chorepiſcopos agens, qui non ordinati Epiſcopos alios ordinare præſumerent, ſic diſſerit, ut eos, qui manuum impoſitionem acceperint, verè Epiſcopalem habere ordinationem fateatur; qui eam non ſuſceperint, non ordinatos cenſeat, ordinationeſque ab eis tentatas, quas impoſitiones manuum, & benedictiones per impoſitionem manuum paſſim tota epiſtola nominat, illicitas, & irritas eſſe oſtendat. B Innocentius (e) primus epiſtola ad Epiſcopos Macedoniæ contendit, *ab hereticis ordinatos vulneratum per illam manuum impoſitionem habere caput: hereticos per pravam manus impoſitionem damnationem dare:* Cœleſtinus (f) epiſtola ad Concilium Epheſinum de ordinatione Maximiani loco Neſtorii in Epiſcopum Conſtantinopolitanum loquens, *interfuimus*, inquit, *nec nos dixerimus abſentes, cum ejus capiti verba myſtica dicerentur.* C Leo (g) primus epiſtola ad Epiſcopos Africanos, explicans illud Pauli, *manus citò nemini impoſueris: quid eſt*, inquit, *manus citò nemini imponere, niſi ante etatem Sacerdotalem honorem tribuere non probatis?* quomodo autem manus imponere diceret Leo, idem eſſe, quod Sacerdotalem honorem tribuere, niſi hæc actio vel unica, vel potiſſima ſaltem ordinationis eſſet materia? Iis quoque poſterior Sanctus Gregorius, D (h) *quia*, inquit, *ordinando Epiſcopo Pontifex manum imponit, ſicut Pontificem manum non decet, quam imponit vendere, ita miniſter &c.* alibi (i) eos à Chriſto è templo eiectos di-

(d) Damaſus ep. 4. alias 5.

(e) Innoc. 1. ep. 22. cap. 5.

(f) Cœleſt. epiſt. ad Concil. Epheſ. quæ extat 3. parte Concilii cap. 20.

(g) Leo 1. ep. 85.

(h) Greg. in ſuo regiſtri decreto 5.

(i) Et hom. 39. in Evang.

Digitized by Google

dicit, *qui pro munere manuum impoſitionem tribuunt*, id eſt ordinationem faciunt. Vulgatum quoque apud Pontifices etiam recentiores [ut videre eſt apud Alexandrum (a) ſecundum, & Urbanum (b) ſecundum] ut manuum impoſitionem Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi vocent, eſto eorum temporibus inſtrumenta quædam in prædictis ordinationibus jam conferrentur.

V. Legimus & apud Patres eundem impoſitionis manuum in prædictis ordinationibus ritum religioſè obſervatum. Jam ſuperius ex (c) Cypriano in Epiſcopi Sabini ordinatione manus ei ab Epiſcopis impoſitas diximus; jam ex (d) Ambroſio impoſitioni manuum Dei gratiam alligari: ex (e) Hieronymo, *per impoſitionem manus impleri ordinationem*, ſeù conſummari: ex (f) Syneſio ſacræ manus impoſitionem in ordinatione rem eſſe præcipuam, maximeque neceſſariam: ex (g) Chryſoſtomo ad præſentiam impoſitionis manuum Deum gratiam operari: ex Beato (h) Ephrem poteſtatem Sacerdotii ineffabilem per impoſitionem manuum ſacrorum Sacerdotum in nobis habitare docuimus. Id ipſum aliorum Patrum auctoritate confirmamus. Baſilius epiſtola Canonica ad Amphilochium, de iis, qui Sacerdotio initiati ad hæreticos deſecerant, ita loquitur, (i) παρὰ τῶν πατέρων ἔχοντας χειροτονίας, καὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν αὐτῶν ἔχον τὸ χάρισμα τὸ πνευματικὸν, *à Patribus ordinationem habebant, & per impoſitionem manuum gratiam habebant ſpiritalem*: Epiſtola quoque ad Nicopolitanos Presbyteros, qui ab hæreticis ordinati eſſent, illos, (k) τῆς χειρὸς

(a) Alexand. 2. cau. ſa 1. q. 2. c. ex multis.
(b) Urbanus 2. cauſa 1. q. 7. c. Daibertum.
(c) Cypr. ep. 68. ad Clerum, & plebem Hiſpaniæ.
(d) Ambroſ. de dignit. Sacer. cap. 5.
(e) Hieron. in c. 58. Iſaiæ.
(f) Syneſ. ep. 78.
(g) Chryſoſt. homil. 14. in cap. 15. Actorum.
(h) S. Ephrem. tractat. de Sacerdotio.
(i) Baſil. epiſt. ad Amphilochium citat. c. 1.
(K) Idem ep. 92. Presbyt. Nicopolit.

A ἐπιβολὴν, *manus impoſitionem accepiſſe dicit*. Gregorius (l) Nazianzenus de patre ſuo redeunte à conſecratione Baſilii in Epiſcopum Cæſarienſem, ἐπάνεισιν, ἐῤῥωμένος ἄνω βλέπων ῥωσθεὶς ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τῆς χρίσεως, *redit firmus, ac valens à manuum impoſitione, & unctione*. Optatus Milevitanus, (m) *in Donatum ſunt hæ ſententiæ latæ, quod confeſſus ſit ſe rebaptizaſſe, & Epiſcopis lapſis manus impoſuiſſe*, id eſt, eos iterum ordinaſſe, quod ab Eccleſia alienum eſt. Legatur etiam (n) Chryſoſtomus, qui per eas voces

B χειροτονίαν, καὶ ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν, quæ habentur apud Divum Paulum, ſacram ordinationem intelligit, cui conſentiunt tam Græci, quam Latini interpretes omnes. Hujus autem ritus ſi exempla quærimus, de ipſo Chryſoſtomo refert (o) Metaphraſtes, Spiritum ſanctum columbæ ſpecie in eum deſcendiſſe cum Presbyter ordinaretur à Flaviano, ὡς αὐτὸς ὑπέχε τῷ ἱεράρχῃ τὴν κεφαλὴν, τούτῳ δὲ χεῖρες ἐπετίθεντο, *cum Pontifici caput*

C *ſuppoſuiſſet, ipſi autem ejus manus fuiſſent impoſitæ*. De Sancto Abrahamo vero narrat Beatus Ephrem, (p) qui ejus vitam conſcripſit, ipſum *per impoſitionem manuum Presbyterum ordinatum fuiſſe*. Scribit quoque (q) Theodoretus Antiochum quendam, cum poſt mortem Euſebii avunculi Samoſateni Epiſcopi ab omni populo electus fuiſſet, & ad ejus ordinationem Jovianus quidam Pergæ Epiſcopus, qui Arianæ communioni aliquo tempore

D adhæſerat cum cæteris conveniſſet, ſtatimque, ut hunc Jovianum vidit: τὴν δεξιὰν ἐπιθέντα τῇ κεφαλῇ, *dextram ipſius capiti imponentem*, manum ejus repuliſſe, μὴ ἀνέχεσθαι δεξιᾶς δεξαμένης διὰ

(l) Greg. Naz. or. 20. in laudem Baſilii.
(m) Optatus lib. 1. contra Parmen.
(n) Chryſoſt. in c. 4. & 5. prioris ad Timoth. & cap. 1. poſterioris, vide etiam Oecumen. Theophyl. Theodoret. Primaſium, Sedulium, & alios ibidem.
(o) Metaphraſt. in vita S. Jo. Chryſoſt. 27. Januarii.
(p) S. Ephrem in vita S. Abrahami cap. 5.
(q) Theodoret. lib. 4. hiſt. cap. 13. al. 15.

βλασφημίας τελεσθέντα μυστήρια, *ſe nullo modo ferre poſſe dexteram illam ſibi imponi, quæ myſteria per blaſphemiam conſecrata receperat.* Simile (a) quoque Moſis Lucium Arianum Epiſcopum repellentis generoſum dictum leges apud eundem Theodoretum: cætera non refero, quæ innumera ſunt.

(a) Idem ejuſdem lib. cap. 21. al. 23.

VI. Iis omnibus addimus Auguſtini, & Venerabilis Bedæ auctoritates. Auguſtinus agens de Baptiſmo contra Donatiſtas, materiam ordinationis impoſitionem manuum, formam, deprecationem ſuper caput ordinandorum, ſeù invocationem Dei inſinuat; in exemplum ſiquidem ea proferens, ipſa materiis, formiſque aliorum Sacramentorum conjungit. (b) *ſi ergo*, inquit, *ad hoc valet, quod dictum eſt in Evangelio, Deus peccatorem non audit, ut per peccatorem Sacramenta non celebrentur, quomodo exaudit homicidam deprecantem, vel ſuper aquam Baptiſmi, vel ſuper oleum, vel ſuper Euchariſtiam, vel ſuper capita eorum quibus manus imponitur? quæ tamen omnia fiunt, & valent etiam per homicidas.* Et alibi, (c) *invocatio nominis Dei ſuper caput ipſorum, quando ordinantur Epiſcopi, invocatio illa Dei eſt, non Donati &c.* Item in eadem materia, (d) *cæteri autem non aderant ordinationi ejus, quando ei manus impoſita eſt.* Similiter Beda, (e) *qui ſunt*, inquit, *in templo Dei hodie, qui columbas vendunt, niſi qui in Eccleſia pretium de impoſitione manus accipiunt? per quam videlicet impoſitionem Spiritus ſanctus cœlitus datur;* hæc omnia teſtimonia, ni fallor, oſtendunt, tum impoſitionem manuum in prædictis ordinationibus uſurpatam, tum eſſentialem eam cæremoniam fuiſſe, magiſque precipuam, cujus nimirum nomine ordinatio ipſa paſſim appellaretur, adeò ut apud Græcos non aliud ferè nomen, quam *χειροτονίας*, & *χειροθεσίας* ſortita ſit: eique gratiæ productio attribueretur, quæ tamen ſoli Sacramento, ſeù Sacramenti ſignis viſibilibus, non autem ejus accidentariis ritibus, tribuitur.

(b) Auguſt. lib. 5. de Baptiſmo contra Donatiſt. cap. 20.

(c) Idem ſuper geſtis cum Emerito.

(d) Idem ſermone 2. de iiſdem geſtis cum Emerito.

(e) Beda lib. 3. in caput. 11. Marci, quibus ſimilia habet in cap. 2. Joannis to. 5. ejus operum.

VII. Verùm alis efficaciora quoque ſunt argumenta, quæ diuturno tempore conſuetudinem eam viguiſſe oſtendant, ut vel ſola manuum impoſitione, abſque traditione inſtrumentorum, Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, conſecrarentur. Idque primò inferimus ex Iſidoro (f) Hiſpalenſi, & (g) Aquiſgranenſi Synodo ſub Ludovico Pio habita, quæ in Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum ordinatione nullam mentionem faciunt ullius rei præterquam manus impoſitionis, cum è contra in Subdiaconorum, Lectorum, Exorciſtarum ordinationibus inſtrumentorum meminerint, imò eam rationem cur Subdiaconi inſtrumenta in ſua ordinatione recipiant, videntur innuere, quia manus impoſitionem non acceperunt: quam rationem à Concilio Carthaginenſi traditam non valere docuimus, ſi per traditionem quoque inſtrumentorum ſuperiorum iſtorum ordinum collatio, vel omninò, vel certè eſſentialiter fieret. Secundò id etiam colligimus ex Toletano quarto Concilio, cujus canon de forma reſtituendorum in priſtinum gradum eorum, qui injuſtè dejecti ſunt, ſi attentè conſideretur, id videtur probare, (h) *Epiſcopus*, inquit, *Presbyter, aut Diaconus, ſi à gradu ſuo injuſtè dejectus in ſecunda Synodo innocens reperia-*

(f) Iſidorus lib. 2. de officiis cap. 7. 8. 10. 11. 13.

(g) Aquiſgran. Synod. cap. 3. 4. 6. 7. 8.

(h) Tolet. 4. c. 27.

riatur, non poteſt eſſe, quod fuerat, niſi gradus amiſſos recipiat coram altario de manu Epiſcoporum: ſi Epiſcopus eſt orarium, annulum, & baculum: ſi Presbyter orarium, & planetam: ſi Diaconus orarium, & albam: ſi Subdiaconus patenam, & calicem: ſic, reliqui gradus ea in reparationem ſui recipiunt, quæ cum ordinarentur, perceperunt. De hoc Canone, quem (a)Gratianus Moguntino Concilio attribuit, (b) Auctor Panormiæ, & Moguntino, & Toletano citato, iterum dicemus, ubi de ſtabilitate, ac perpetuitate Ordinis ſacri ex profeſſo loquemur, contra quam nihil facere hunc Canonem docebimus; jam vero quis non videt ex eo Canone rectè inferri nondum ſæculi ſeptimi initio, quo habita eſt prædicta Synodus, anno videlicet Chriſti ſexcenteſimo trigeſimo tertio, Hiſpanicarum Eccleſiarum morem fuiſſe tradendi aliqua in ordinatione Presbyteri, & Diaconi inſtrumenta: ſi enim aliqua tradita fuiſſent, ſicut in eorum degradatione fuiſſent ablata, ita in ipſorum reſtitutione fuiſſent palam ab Epiſcopis reddita; nec Concilium, quod in Epiſcoporum reſtitutione, baculi paſtoralis, & annuli meminit, in quibus nemo unquam Epiſcopalem ordinationem ſitam eſſe, vel leviter ſuſpicatus eſt: qui in Subdiaconorum reſtitutione, calicem, & patenam, quæ inſtrumenta Subdiaconi, dum ordinantur, de Epiſcoporum manu accipiunt; & in reliquorum ordinum reparatione cætera inſtrumenta, quæ juxta Carthaginenſe quartum Concilium, cum ordinarentur, perceperunt, memoravit, ſilentio prætermiſiſſet inſtrumenta Diaconis, ac Presbyteris porrigi ſolita, defectu quorum ad

(a) Grat. 11. qu. 3. c. Epiſcop.

(b) Auctor Panormiæ 80. lib. 3. c. 6.

A veſtes, quibus in ſua ordinatione Presbyteri, Diaconique induuntur, referendas confugit, non habens inſtrumenta in iſtorum ordinatione, ſicut in inferiorum ordinum collatione, quorum redditione, reſtitutam dignitatem ſignificandam præciperet. Idem ex Concilio Toletano octavo argumentum deduci poteſt, ex quo, cum mox inferre debeamus uſitatam quidem, ſed non perfectè ſtabilitam, ipſius tempore, conſuetudinem fuiſſe in Subdiaconorum ordinatione inſtrumenta tradendi, & de ea traditione, quam apertè
B Carthaginenſis quarta Synodus ſtatuerat, ſubdubitatum ad ejus tempus fuiſſe: potiori jure arguere poſſumus, nec receptum fuiſſe morem tempore Concilii Toletani octavi, anno ſexcenteſimo quinquageſimo tertio habiti, porrigendorum aliquorum inſtrumentorum in ſuperiorum ordinum collationibus, à quibus Carthaginenſis quarta Synodus ipſa removiſſet: nec minima lux huic noſtræ concluſioni ex Concilio (c) Meldenſi
C affulget, quod ordines uſque ad Subdiaconatum, *per impoſitionem manuum* tribui aſſeruit, quibus ordinibus per impoſitionem manuum collatis inferiores opponit, quaſi alio ritu traderentur: Similiter quoque (d) Amalarius Fortunatus; & Rabanus (e) Maurus omnium ordinum ſuperiorum Subdiaconatu non alium ritum, quam manuum impoſitionem pro materia aſſignant: Subdiaconatus vero, & reliquorum inferiorum mate-
D rias, porrectionem variorum inſtrumentorum adducunt. Denique refert (f) Durandus in antiquiſſimo Eccleſiæ Anicienſis libro, in quo ritus in ordinatione obſervandi

(c) Conc. Meldenſe c. 44.

(d) Amalarius lib. 2 de officiis cap. 12.

(e) Rabanus de inſtit. cap. 7.

(f) Durandus in 4 diſt. 24. q. 5.

A di deſcribuntur, præſcriptum non fuiſſe, quod liber Evangeliorum Diacono ordinando traderetur, ſed ab ipſo hoc additum fuiſſe, cum huic Eccleſię pręfectus fuiſſet Epiſcopus, ne ex cæteris Eccleſiis diſſentiret.

§. III.

Reliquos ordines ex veteri more per traditionem inſtrumeutorum in Occidente collatos.

VIII. IN Subdiaconatu vero, & minoribus ordinibus antiqua eſt, & vetus in Eccleſia Oc- B cidentali conſuetudo, porrigendorum quorundam inſtrumentorum, quorum contactu ordinatio perfici crederetur: hunc ritum nobis explicat Carthaginenſis quarta Synodus, tanquam in Eccleſia Africana non de novo receptum, ſed à majoribus traditum. De Subdiaconi ordinatione ſic loquitur, (a) *Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, patenam de manu Epiſcopi accipiat vacuam, & calicem vacuum: de manu* C *vero Archidiaconi urceolum cum aqua, & mantile, & manutergium.* Minorum vero ordinum conferendorum formam hanc nobis præſcribit, (b) *Acolythus cum ordinatur, ab Epiſcopo quidem doceatur, qualiter in officio ſuo agere debeat: ſed ab Archidiacono accipiat ceroferarium cum cereo, ut ſciat ſe ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari: accipiat & urceolum vacuum ad ſuggerendum vinum in Euchariſtiam ſanguinis Chri-* D *ſti.* (c) *Exorciſta cum ordinatur, accipiat de manu Epiſcopi libellum, in quo ſcripti ſunt Exorciſmi, dicente ſibi Epiſcopo, accipe, & commenda memoriæ, & habe poteſtatem imponendi manus ſuper Energumenum, ſive*

(a) Carthag.4.c.5. refertur diſtin. 23. c.11.

(b) Carthag.4.c.6. refertur ibid. c.16.

(c) Idem c.7. refertur ibid. c.17.

A *baptizatum, ſive Catechumenum.* (d) *Lector cum ordinatur, faciat de illo verbum Epiſcopus ad plebem, indicans ejus fidem, ac vitam, atque ingenium: poſt hæc ſpectante plebe tradat ei codicem, de quo lecturus eſt, dicens ad eum, accipe, & eſto Lector verbi Dei, habiturus, ſi fideliter impleveris officium, partem cum eis, qui verbum Dei miniſtraverunt.* (e) *Oſtiarius cum ordinatur, poſtquam ab Archidiacono inſtructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat converſari, ad ſuggeſtionem Archidiaconi, tradat ei Epiſcopus claves Eccleſiæ de altario, di-* B *cens; ſic age quaſi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ his clavibus recluduntur*

IX. Hunc Eccleſiæ Africanæ morem in Eccleſiis Hiſpanienſibus eſſe ſervatum conſtat ex Iſidoro Hiſpalenſi, (f) qui *Subdiaconos* docet, *cum ordinantur, ſicut Sacerdotes, & Levitas manus impoſitionem non ſuſcipere, ſed patenam tantum, & calicem de manu Epiſcopi, & ab Archidiacono ſcyphum aquæ, cum aquamanili, & manutergium accipere*: qui, C cum (g) Lectores ordinandi ſunt, Epiſcopum ait, *coram plebe tradere eis codicem apicum divinorum*; qui (h) *Exorciſtas* aſſerit, *dum ordinantur, accipere de manu Epiſcopi libellum, in quo ſcripti ſunt Exorciſmi.* Conſtat ex Toletano (i) quarto Concilio citato, in quo Subdiaconus, cui officium injuſtè ablatum reſtituitur, patenam, & calicem; minoribus ordinibus initiati, eadem, quæ cum ordinarentur de manu Epiſcopi acceperant, recipe- D re jubentur. Conſtat ex Toletano octavo ſtatuente, (K) *ut cum Subdiaconi ordinantur, cum vaſis miniſterii benedictio eis ab Epiſcopo detur, in quibuſdam Eccleſiis vetuſtatem tradidiſſe antiquam, & ſacram dignoſci con-*

(d) Idem c.8. refertur ibid. c.18.

(e) Idem c.9. ibid. c.19.

(f) Iſidor. Hiſpal. lib.2. de off. c.14.

(g) Ibid. cap.11.

(h) Ibid. cap.13.

(i) Tolet. 4. c.27.

(K) Tolet. 8. c.6.

conſuetudinem ſubſtare prolatam , quam nempe conſuetudinem, ne quod amplius de validitate ordinationis Subdiaconi dubium hæreret, cum eſſent aliqui, ut ſuperius explicuimus, qui dubitantes, num hic ritus prætermiſſus eſſet in ſua ipſorum ordinatione, de ejus quoque valore dubitabant, ſeque proinde Cœlibatus lege ſolutos arbitrabantur, legem tulit prædicta Synodus, ut de cætero in omnibus ordinationibus uſurparetur: ex quo proinde elicimus nondum in omnibus Eccleſiis Hiſpanienſibus receptum morem fuiſſe, ut in ordinatione Subdiaconis Vaſa ſacra traderentur, quamvis vetuſta Eccleſiæ conſuetudo in pluribus id ferret: cujus ea vis eſſe credebatur, ut plures quod in ſua ordinatione hanc cæremoniam omiſſam crederent, irritam ideò ſuam in Subdiaconos ordinationem opinarentur.

X. Hanc pariter conſuetudinem ab Eccleſiis Galliarum, & Germaniæ obſervatam fuiſſe, ex pluribus conjicere poſſumus: Primò, quia apud Albinum Flaccum [a] libro de divinis officiis, Lectori traditum codicem apicum divinorum, Oſtiario traditas claves fuiſſe legimus: hoc autem ad eorum ordinationem procul dubio referendum eſt: & quamvis de reliquis ordinibus nihil ipſe tradat, quia ordinationis ritum ex profeſſo non explicat, eadem tamen illorum eſt, ac iſtorum ratio. Secundò, quia Amalarius Fortunatus, quæ omiſſa fuerant ab Albino Flacco circa ritum ordinationis Oſtiariorum, Acolythorum, & Subdiaconorum, ea ſupplet; ſolo enim omiſſo Lectoris ordinandi ritu de reliquis hæc habet: de

(a) Albinus de divinis off. tit. de tonſura Clericorum.

A Oſtiariis primum, [b] *ſi quando ordinantur, ſuſcipiant claves Eccleſiæ, & audiant ab Epiſcopo, ità agite, ac ſi rationem poſſitis reddere, pro rebus, quæ iſtis clavibus recluduntur*: tum de Exorciſta, [c] *quando idem ordinatur, accipit libellum in quo ſcripta eſt Exorcizatio, & audit ab Epiſcopo, ut habeat poteſtatem manuum imponendi ſuper Energumenum*: deinde Acolytho, [d] *ille cum ordinatur, accipit ab Archidiacono ceroferarium*: denique de Subdiaconis, [e] *hi quando ordinantur, ſuſcipiunt ab Epiſcopo patenam, & calicem, ad miniB ſtrandum vinum in Eucharéſtiam corporis Chriſti; ipſi etiam accipiunt ſcyphum, manile, cum manutergio*. Tertiò, quia Rabanus [f] Maurus Amalario in ordinatione Subdiaconorum, & Exorciſtarum deſcribenda conſentit, eademque paucis verbis immutatis tradit: Idem quoque Subdiaconis manus non imponi expreſsè docet: De Oſtiariorum vero, & Acolythorum ordinandorum ritu nihil: De Lectoribus autem hæc Amalario adjunC git: [g] *iſti quippe dum ordinantur, primùm de eorum converſatione Epiſcopus verbum faciat ad populum, deinde coram plebe tradit eis codicem apicum divinorum ad Dei verbum annuntiandum*. Quartò, quia [h] Stephanus Eduenſis, [i] Ivo Carnotenſis, & [k] Hugo de ſancto Victore omnium ordinum inferiorum Diaconatu, tam Subdiaconatus, quam minorum ordinum eaſdem materias aſſignant, quam Concilium Carthaginenſe quarD tum præſcripſit. Quintò, quia Concilium [l] Meldenſe habitum tempore Caroli Calvi iis omnibus annuit, dum Chorepiſcopis vetat, nè ordines Eccleſiaſticos, qui per impoſitionem manus tribuuntur, id

(b) Amalarius lib. 2. de off. Eccleſ. cap. 7.

(c) Ibid. cap. 9.

(d) Ibid. cap. 10.

(e) Ibid. cap. 11.

(f) Rabanus lib. 1. de inſtit. Cler. ca. 8 & 10.

(g) Ibid. c. 11.

(h) Steph. Eduenſis de Sacram. altar. cap. 1. 2. 3. 4. 5.
(i) Ivo ſerm. de excell. ſacrorum Ordinum.
(K) Hugo de S. Victore cap. 5. ſpeculi Eccleſ. ordinum. 2.

(l) Concil. Meld. cap. 44.

id eſt nonniſi uſque ad Subdiaconatum, agere præſumant: indicans videlicet Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum ordines, à quibus Chorepiſcopos abſtinere jubet, per impoſitionem manuum conferri, reliquos non per impoſitionem manuum, ſed per traditionem Inſtrumentorum. Neque verò alium Romanæ Eccleſiæ morem fuiſſe, quam qui Occidentalium ipſi ſubditarum mos fuiſſet, probabile eſt: Romanam itaque Eccleſiam, totamque Italiam hunc ritum amplexatam eſſe porrigendi nimirum eis, qui Subdiaconatu, B vel minoribus ordinibus initiarentur, aliqua inſtrumenta, mihi pro comperto eſt: quod utique magis confirmat Vetus (a) Ordo Romanus, cujus auctor à quibuſdam putatur eſſe Gelaſius primus, certè Albini, & Amalarii tempora præcedit, à quibus videlicet explicatur, & citatur nonnunquam. In eo, inquam, Veteri Ordine eadem omninò Subdiaconatus, ordinumque omnium minorum conferendorum materia præſcribitur, C quæ in Carthaginenſi quarto Concilio expoſita eſt, eadem inſtrumenta porrigi, eadem verba jubentur proferri: & quam ex Subdiaconorum ordinatione manuum impoſitionem Carthaginenſe quartum Concilium ablegat, eandem & Vetus Ordo Romanus rejicit. Legimus quoque apud Joannem Diaconum ſcriptorem vitæ ſancti Gregorii, ſanctum iſtum Pontificem, Subdiaconum crimen Diacono inferentem, & in probatione D deficientem, verberibus publicè caſtigatum, in exilium deportari juſſiſſe, (b) *quoniam*, inquit, *impoſitionem manuum, qua carere potuiſſet, non habuit, non Sacerdotio, ſed of-*

(a) Vetus Ordo Rom. tit. qualiter in Rom. Eccleſ. ſacri Ordines fiant.

(b) Joannes Diac. lib. 4. cap. 3. cujus verba tribuuntur Gregorio, à Gratiano 5. q. 6. c. quia juxta.

A *ficio caruit, & tanquam revera infamis meruit verberibus caſtigari &c. quod enim eſſet Diacono gradum amittere, hoc fuit Subdiacono famæ plenitudine caruiſſe.* Quibus verbis prærogativa Diaconi ſupra Subdiaconum oſtenditur, quod hic manus impoſitionem non habeat, ille habeat; quæ prærogativa tanta ſit, ut æqualiter videatur plecti Diaconus, dum officio privatur, ac Subdiaconus, dum & officio privatur, & fama, verberibuſque prætereà caſtigatur. Favet quoque Concilium (c) Florentinum, ut modò oſtendemus: favet & Eccleſiæ Romanæ praxis, quam non recens excogitatam, ſed à majoribus acceptam arbitrari debemus: favent Scholaſtici omnes Theologi, cum (d) Magiſtro ſententiarum, qui Concilii Carthaginenſis Canones in iis inferioribus ordinibus deſcribendis accuratè conſectantur, eaſdemque cum illo materias ipſorum aſſignant; manuſque impoſitionem in ſolis Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum ordinationibus admittunt.

(c) Florent. infra cit. tand.

(d) Lege Magiſt. ſent. diſt. 4. & aliquos poſt eum.

§. IV.

De Græcorum in Subdiaconatu, & minoribus Ordinibus conferendis conſuetudine.

XII. DE Græcorum more major difficultas eſt. Eos quidem abſtinuiſſe ab impoſitione manuum in inferioribus Diaconatu ordinibus conferendis, videtur Canon quinquageſimus primus epiſtolæ (e) Baſilii Canonicæ ad Amphilochium oſtendere poſſe; ubi nempe Clericos diſtinguit, qui ἐν βαθμῷ τυγχάνουσι, *in gradu Eccleſiaſtici ordinis ſunt conſtituti*, & eos, qui ἀχειροθετήτῳ ὑπηρε-

(e) Baſil. c. 51. epiſt. ad Amphiloch.

ὑπηρεσίᾳ προσκαρτεροῦσι , *miniſterio
minimè per impoſitionem manuum eis
tradito incumbunt*, quorum utriſque
ſi deliquerint poenam infligit , τὴν
ἀποπαυσιν τῆς ὑπηρεσίας , *amotionem à
miniſterio*, iis enim verbis indica-
re videtur, aliquos ex Clericis per
impoſitionem manuum ordinari ,
aliquos non ordinari . Unde (a)
Balſamon Presbyterum , Diaco-
num , & Subdiaconum , κεχειρο-
τονημένους, ſeù electos manuum ele-
vatione , ordinatos per impoſitio-
nem manuum interpretatur , reli-
quos autem Clericos, τοὺς διὰ μόνης
σφραγῖδος ἐνέργειαν ἔχοντας ἱερατι-
κὴν , *per ſolum characterem operatio-
nem Sacerdotalem* habentes dicit ,
quid autem characteris , ſeù σφρα-
γῖδος nomine intelligat , non ſatis
aperit : Certè (b) Codinus , τὸν
πατριάρχην σφραγίζειν τοὺς Ἐξωκα-
τακοίλους dicit , quos nempe ipſe in
Officio Exocata coelorum , v. gr.
magni Oeconomi , vel magni Sa-
cellarii conſtituit, & (c) qui dupli-
ci ſcrutinio Epiſcopi conſtituun-
tur , eos σφραγιζομένους ἐκ δευτέρου
χειροτοῦντας ἀρχιερέας vocat , & σφρα-
γῖδα pro ſcrutinio , & ſuffragio ſu-
mit: unde apud eum σφραγὶς μικρά,
μεγάλη, πρώτη , δευτέρα leguntur ,
quemadmodum, & apud (d) Phran-
ſem : unde juxta hanc interpreta-
tionem Clerici , qui διὰ μόνης
σφραγῖδος dicuntur à Baſilio , ji eſ-
ſent qui ſola ſuffragatione, abſque
ordinatoria manus impoſitione
conſtituti eſſent : quæ quidem ſi
Baſilii mens eſt, eique Balſamonis
interpretationem adjungas, ſeque-
retur Baſilium ſolos Epiſcopos ,
Presbyteros, & Diaconos ordina-
tos cenſuiſſe, cæteros vero inferio-
rum ordinum Clericos electos ſo-
lum, & in officiis conſtitutos. Quæ
expoſitio ſi diſpliceat tanquam

(a) Balſam. in dict. can.
(b) Codinus cap. 8. num. 5.
(c) Idem cap. 20. num. 18.
(d) Phranſes lib. 3. chron. cap. 19.

A præcedentibus contraria , σφρα-
γῖδα inſtrumenta , quæ ſigna ſunt
officii ſuſcepti , interpretari pote-
ris , quæ in eorum ordinatione
conferrentur : vel certè, & conve-
nientius σφραγῖδα , ſignum ſanctæ
crucis interpretaberis , quo ordi-
nandos omnes conſignari docuit ,
(e) S. Dionyſius , & quo ſolo fortè
adhibito inſeriores illi ordines ex
ſententia Balſamonis , non autem
per impoſitionem manuum tribue-
rentur . Cui expoſitioni ſavet (f)
Græcorum praxis , qui initiando-
rum iiſce ordinibus capita ter
B conſignant , ut infra docebimus ,
ipſis autem manus minimè impo-
nunt . Verùm ſecunda iſta σφρα-
γῖδος interpretatio pro inſtrumen-
tis quibuſdam ordinum omninò
improbabilis eſt : dubito etiam-
num hæc poſtrema , Baſilii menti
conveniat , cum potius videatur
hic duo Clericorum genera Ba-
ſilius diſtinxiſſe , quorum aliqui
miniſterio divino adhiberentur
ſola benedictione , ut ſunt Canto-
res , qui licentia à Presbytero ac-
C cepta cantandi officium recipiunt:
alii verò non ſola benedictione ,
ſed tradita per ordinationem , &
impoſitionem manuum poteſtate
Eccleſiæ deſervirent , quales ſunt
omnes propriè dictis ordinibus
initiati , qui non ordinati cenſe-
rentur , niſi manus impoſitionem
acciperent .

XIII. Jam vero apud Græcos
non recenter inducta , ſed ab olim
uſurpata conſuetudo eſt , ut Sub-
diaconatus , & minores ordines
D per impoſitionem manuum con-
ferrentur. Enimverò ab Apoſtoli-
cis Conſtitutionibus morem hunc
Græcos repetiiſſe fidem faciunt
ipſæ Conſtitutiones Apoſtolicæ ;
in quibus hoc de Lectore ordinan-

(e) Dionyſ. cap. Eccl. hier.
(f) Euchol. cap. de ordinat.

do Matthæi præceptum refertur, (a) *conſtituo, ut Lectorem eligas, cui manu impoſita, & precibus Deo adhibitis dicas &c.* De Subdiacono quoque ordinando ſimiliter ſtatutum legitur ab Apoſtolo Thoma, (b) *cum Hypodiaconum ordinas Epiſcope, imponas ei manus, & dicas.* Eundem quoque morem pluribus poſteà ſæculis ſeptima (c) Synodus Oecumenica confirmat, quæ quidem Lectores vetat ullos conſtitui, μήπω παρ' Ἐπισκόπου χειροθεσίαν λαβόντας, *nondum accepta Epiſcopi manum impoſitione*: eamque ἀναγνώστου χειροθεσίαν, *Lectoris creationem adhibita manus impoſitione*, Abbati in proprio Monaſterio, & Corepiſcopis conceſſit: in quem Canonem (d) Balſamon ad Lectoris ordinationem manus impoſitionem Antiſtitis eſſe neceſſariam fatetur. Neque tamen Græci auctoritatem Innocentii quarti pro ſe adducere poſſunt, qui interrogatus, an permitti deberet miniſtrare, qui ſine manuum impoſitione fuiſſet ad ordinem Subdiaconatus promotus, reſpondet, (e) *in talibus non eſſe aliquid iterandum, ſed cautè ſupplendum, quod incautè fuerat prætermiſſum*: quæ quidem lectio ſi vera eſt, fatendum erit, ſupplendam eſſe impoſitionem manuum in Subdiaconatu conferendo prætermiſſam: ideoque in uſu poſitum fuiſſe tempore Innocentii quarti apud Latinos conferendi Subdiaconatum eum impoſitione manuum. Verùm cum correctiora aliqua exemplaria loco nominis *Subdiaconatus*, habeant Diaconatus, non videtur firmum ex ea auctoritate duci poſſe argumentum: quinimò cùm Vetus Ordo Romanus abſque dubio Innocentio quarto antiquior, Subdia-

(a) Conſt. Apoſt. lib. 2. cap. 23. ἀναγνώστην προχείρισαι ἐπιθεὶς αὐτῷ τὴν χεῖρα, καὶ ἐπευξάμενος πρὸς τὸν Θεὸν λέγε.
(b) Ejuſd. lib. c. 21. ὑποδιάκονον χειροτονῶν ὦ ἐπίσκοπε ἐπιθήσεις αὐτῷ τὰς χεῖρας, καὶ ἐρεῖς.
(c) 7. Synod. Gener. Can. 14.
(d) Balſamon. ibid.
(e) Innoc. 4. c. paſtoralis, de Sacramentis non iterandis.

A conum, ut ſupra docuimus; non conſtitui per manus impoſitionem diſertè affirmet, cum Scholaſtici Theologi, quorum aliqui Innocentio ætate ſuperiores, alii eadem ætate vixere, alii eundem ſecuti ſunt, de Ordinationibus ex Romanæ Eccleſiæ uſu diſputantes, manuum impoſitionem à Subdiaconatus ordinatione reijciant. Videtur utique hic Innocentii textus fuiſſe corruptus, & Diaconatum pro Subdiaconatu eſſe reſtituendum.

§. V.

B *Anacephalæoſis prædictorum, & Theologicæ diſputationis de materia Ordinum ſtatus.*

XIV. Jam ergo patet ex prædictis, antiquam omnem ordinationem impoſitione manuum primùm perfectam: diuturno etiam tempore tam in Orientali, quam Occidentali Eccleſia retentum, ut Hierarchici ordines, Epiſcoporum nempe, Preſbyterorum, & Diaconorum ſola C manus impoſitione conferrentur: Occidentalem Eccleſiam ab Orientali jam, & ab olim diſcrepiſſe, Occidentali in Ordinibus minimè Hierarchicis nullam impoſitionem manuum admittente, ſed ſolam inſtrumentorum quorundam porrectionem; Orientali verò etiam in infimis ordinibus conferendis manuum impoſitionem uſurpante. Item in ordinatione Preſbyteri, ſolum Epiſcopum apud Græcos manus ordinando D Presbytero imponere, cum apud Latinos etiam Preſbyteri poſt Epiſcopum conſecrando Epiſcopo manus imponant. Supereſt & aliud diſcrimen, quia nempe licet in Ordinibus conferendis Græci quædam

dam inſtrumenta porrigant ordinandis: in iis tamen, ne quidem ex parte, ordinationem conſtituunt: Occidentales verò etſi impoſitionem manuum uſurpent in Ordinibus Hierarchicis, neutiquam tamen traditionem inſtrumentorum in Presbyteratus, & Diaconatus ordinatione accidentariam eſſe, ſaltem magna ex parte, cenſent, ſed ſicut in Ordinibus non Hierarchicis Subdiaconorum, Acolythorum &c., ita in Presbyteri, ac Diaconi ordinatione eam eſſe eſſentialem cæremoniam videntur exiſtimare: de utraque iſta materia, quæ nam ſit potiſſima, nobis explicandum, ac probandum eſt.

§. VI.

Quis ſit apud Græcos ordinationis Epiſcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum ritus.

XV. PRimùm ergo, ut Græcorum de materia Hierarchicorum Ordinum ſententia explorata habeatur, ex (a) Euchologio eorum ſupponendum eſt, quod inferiùs, ubi ritus ordinationum explicabuntur, fuſiùs à nobis exponetur, hanc eſſe Pontificum, Presbyterorum, Diaconorum apud eos creandorum rationem, eandem ferè, quam ſtatim ex (b) Dionyſio retulimus: Pontificem nempe conſecrandum adduci ante ſacrum Altare, eumque fronte incumbentem utrumque genu flectere, prolatam à Cartophylace Chartam electionis legitimæ indicem à Pontifice conſecrante legi: moxque aliis Epiſcopis præſentibus ſimul tangentibus, preceſque fundentibus, cervicibus Epiſcopi conſecrandi librum Evangeliorum imponi: iterumque, poſt alias pre-

(a) Euchol. Græc. de ordine, qui obſervari ſolet in ordinationibus.

(b) Dionyſius c. 5. Eccleſ. hierarch.

A ces, à Pontifice conſecrante conſecrando manus imponi, preceſque ſuper ipſum emitti, impoſito ſemper ipſius cervicibus Evangeliorum libro: quo ablato ſuperhumerale Epiſcopo recens conſecrato imponi, Epiſcopos eum ſalutare, facta conſueta acclamatione, & invitatione, ut ſedeat, eundemque poſteà primum corporis, & ſanguinis Chriſti fieri participem. Presbyterum autem hoc ritu ordinari ex eodem (c) Euchologio diſcimus. Deducitur ſcilicet medius, is qui ordinandus eſt à duobus Dia-
B conis uſque ad fores ſanctuarii, ad quos ubi acceſſit, accipiunt eum duo digniores Presbyteri, & ſacram aram ter circumdantes ſimiliter deducunt; accedit tandem ad Pontificem, à quo ipſius caput ter ſignatur, ordinandus fronte incumbens utrumque genu flectit, Pontifex impoſita manu ordinationis formam pronuntiat, tum rurſum ipſum ſignat, & impoſita manu ſuper ipſum precatur: precibus peractis jubet illum ſurgere,
C & partem ſtolæ ad anteriorem ex parte dextera transfert, & planetam eum induit, exclamando pluries *dignus*, quo profecto Presbyter oſculo ſalutat Pontificem, & Presbyteros, ſtanſque cum eis Liturgiam recitat: conſecratione poſteà peracta accipit ſanctum panem conſecratum ab Epiſcopo, tanquam depoſitum fideliter ſervandum, prout ei Pontifex tunc denuntiat, quem tamen Pontifici reddit imminente communione,
D cujus primus inter alios Presbyteros ſit particeps, & in fine orationem recitat, quæ poſt ambonem recitari ſolet: hoc jam Græci obſervant, quamvis olim non particulam conſecratam, ſed panem con-

(c) Euchelog. de ordinat. Presbyter.

conſecrandum ſolerent accipere, ut habetur in veteri Patriarchali Euchologio manuſcripto, (a) teſte Arcudio, quod etiamnum obſervant Rutheni, qui panem conſecrandum accipiunt ab Epiſcopo, quem manibus tenent, dum conſecrant: cum è contra Græci Epiſcopo concelebrantes conſecrent cum eo panem in altari exiſtentem, ſicut & Latini. Referunt etiam quidam Græci teſte eodem Arcudio, in Eccleſia Conſtantinopolitana Epiſcopum conſecrantem, Miſſalis Librum Presbytero conſecrato porrigere ſolere, dicendo ἄξιος, id eſt *dignus*. Denique in Diacono ordinando eundem ferè ritum, quem in Presbytero Græcorum (b) Euchologium preſcribit, deductionem nempe ejus ad altare, circuitionem altaris comitantibus eum Diaconis, ſignationem trinam capitis ejus, qui ordinandus eſt: impoſitionem manuum ſupra caput eum prolatione formę, quæ ordinationem in Diaconum, tunc perfici indicat: precum ſupra ipſum recitationem, impoſita Pontificis manu: aliarum precum quibuſdam interjectis, ſuper eundem recitationem impoſita iterum Pontificis manu: quibus peractis circumdatur ordinatus ſtola in ſiniſtro humero ab Epiſcopo ejus dignitati teſtimonium clamore ſuo perhibente, reliquis item acclamantibus: deinde ab eodem Pontifice accipit flabellum, repetitis iiſdem acclamationibus: Diaconi ſic initiatum ſalutant, ipſe ſtat à latere ſacræ menſæ, aerem ciens ſuper ſancta myſteria, porrigit ei conſecrato Pontifex calicem, ut ipſum populo diſtribuat.

(a) Arcudius lib. 6. de concordia Eccl. Orient. & Occid. cap. 1. & 3.

(b) Euchòlog. de ordinat. Diaconi.

A

§. VII.

Quænam apud Græcos ordinationis Epiſcopalis ſit materia.

XVI. Ea autem notare oportuit, ut qualis ſit apud eos ordinationis Epiſcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum materia, facilius agnoſceremus. De Epiſcopalis ordinationis materia vix poteſt eſſe quæſtio apud Græcos: quippe cum nulla ipſi inſtrumenta porrigant, aut in manus tradant ordinando, ſed ſolùm manus, ſimulque etiam Evangeliorum librum capitibus ordinandorum imponant: nulla autem ſit ratio, cur Evangeliorum liber impoſitus potius ſit materia ordinationis Epiſcopi, quam impoſitio manus Pontificis conſecrantis: neque enim liber iſte Evangeliorum, aut porrigi, aut tradi ordinando Epiſcopo dicitur, ut tanquam materia à Florentino Concilio aſſignata cenſeatur: non ei gratia à Patribus attribuitur, nec ordinatio ab eo nomen ſuum accipit, ſicut ab impoſitione manuum: uno verbo nulla eſt ratio, quæ impoſitionem illam libri Evangeliorum materiam eſſentialem ordinationis Epiſcopalis perſuadeat: plurima autem impoſitionem manuum Pontificis eſſentialem eſſe ſuadent, quam ſcilicet ſcriptura, Concilia, Patres memorant, quibus gratiam attribuunt, & Sacerdotalem poteſtatem. De traditione quoque baculi paſtoralis (quem traditum à Græcis in ordinatione, ſicut & à Latinis, id mihi perſuadet, quod in degradatione Photii (c) baculus ab eo Paſtoralis ablatus ſit: nihil autem auferri ſoleat in degradatione, quod non traditum fuerit in ordinatione, nullus eſt ambigendi lo-

cus

(c) Synod. 8. univerſalis Act. 7.

B C D

cus, quin, ſicut & veſtium ſacrarum receptio, ſit mera accidentalis eerimonia in priſcis forte ordinationibus minus uſitata; reddita vero Eccleſiæ pace primùm frequentata, tùm generali conſuetudine firmata, atque præcepta.

§. VIII.

Quænam ordinationis Presbyteralis materia apud Græcos.

XVII. MAteriam ordinationis Presbyterorum ſentire videntur Græci ſolam eſſe impoſitionem manuum, non autem porrectionem ullius inſtrumenti: Primò, quia cum manus imponunt,formam conſecrationis proferunt, dicunt enim, *divina gratia creat talem Presbyterum*: quæ verba apud ipſos ordinationis forma ſunt, cætera quæ ab Antiſtite ordinante proferuntur, vel ſunt teſtimonia, quæ conſecrandorum ſanctitati pehibentur, quales ſunt acclamationes iſtæ,quibus dignum eſſe eum, quem conſecrat Presbyterum Pontifex teſtificatur, vel ſunt ſolemnes preces,quas pro ordinato, & toto Eccleſiæ corpore Antiſtes concipit: ſola prædicta verba ſunt, quæ effectum ordinationis ſignificent: ſola quæ Sacramenti ordinationis forma eſſe poſſe videantur: itaque impoſitio manuum, quæ iis conceptis verbis peragitur, videtur eſſe apud Græcos Sacramenti ordinationis materia,non autem traditio ullius inſtrumenti. Secundò, quia Græci hæc duo tantùm tradunt, librum nempe Liturgiæ, & panem conſecratum: liber Liturgiæ non poteſt eſſe materia ordinationis Presbyteri, tùm quod non ab omnibus, ſed à quibuſdam tantùm dari ſo-

A leat, prout diverſarum Græcarum Eccleſiarum ſert conſuetudo, ut dent, vel non dent; adeout in omnibus Euchologiis ſive mannſcriptis, ſive excuſis, nihil de hac tota ceremonia habeatur: tum quod librum iſtum porrigens Epiſcopus nulla alia verba dicat,quam dignum eſſe eum cui librum exhibet: quod ſimiliter dicit, dum Sacerdotales veſtes ordinatum induit; verba autem iſta non poſſunt eſſe forma ordinationis Preſbyteri: tùm quod cum Eccleſia Latina ab hoc libro porrigendo

B abſtineat, non videtur hic liber illorum inſtrumentorum nomine comprehendi, quorum porrectionem Concilium (a) Florentinum materiam Sacramenti ordinationis eſſe dixit. Neque etiam panis conſecratus poteſt dici materia ordinationis Presbyteri: tum quia Presbyter antequam panem illum conſecratum accipiat, vocatur in Euchologio χειροτονηθεὶς id eſt, *jam ordinatus per manus impoſitionem*, tum quia antequam ſacer ille pa-

(a) Conc. Florent. infra.

C nis porrigatur, à Presbytero ordinato cum Epiſcopo celebrante, & Liturgiam cum eo recitante, in altari conſecratus jam fuit: opus eſt ergo,ut jam peracta Presbyteri ordinatio credatur ante porrectionem panis conſecrati: tum quia, nè ſic quidem conciliantur Græci cum Latinis, quippe cum Latini non panem conſecratum, ſed calicem, & patenam cum pane, & vino conſecrandis ad Presbyteri ordinationem porrigant.

D XVIII. Imò nec panis ipſe conſecrandus, quem Rutheni ante conſecrationem in manus præbent ordinando Sacerdoti, videtur eſſe neceſſaria apud ipſos ordinationis Presbyteri materia: ſatemur quidem

dem probabile eſſe, Græcos olim panem conſecrandum Presbytero in ſua ordinatione porrexiſſe, quod oſtendunt antiqua ipſorum (a) Euchologia manuſcripta: poteſtque etiam ex eo colligi, quod ob eam rem videantur iis diebus, quibus in præſanctificatis Miſſam celebrant, ab ordinatione celebranda abſtinuiſſe, quia, cum iis diebus interdicta ſit ipſis conſecratio, non convenienter panem conſecrandum novo Sacerdoti exhibere ſibi viderentur, præſens enim materia minus aptè conſecranda proponitur tunc, cum conſecrari prohibetur. Probabile itaque eſt Græcos conſecrandum panem, Ruthenorum, & Latinorum more, Presbytero in ſua ordinatione olim tradidiſſe. At nequidem tunc temporis videtur ille panis apud ipſos habitus fuiſſe pro materia ordinationis Presbyteri: Primò, quia (b) antequam panis ille porrigeretur, jam peracta erat conſecratio, quod ex eo colliges, quia jam Presbyter Pontificem, alioſque Presbyteros ſalutaverat, quæ ſalutatio ex (c) Dionyſio [à quo præſcriptos ordinationis ritus ſtudiosè conſectati ſunt Græci] πρὸς τὸ τέλος τῆς ἱερατικῆς τελειώσεως *circa finem ſacræ ordinationis* dicitur adhiberi: eamque Pontifex ipſe, qui conſecravit, erga eum, quem conſecravit impendere narratur: dicitur enim Pontifex ſalutans τελέσας, Presbyter ſalutandus τετελεσμένος, quæ verba hunc quidem jam conſecratum, illum jam conſecraviſſe ſignificant. Idque etiam probat ratio Dionyſii, ob quam iſta ſalutatio ob eo adhiberi refertur, ideò enim, inquit Dionyſius, (d) & Pontifex, & cæteri ejuſdem ordinis Clerici conſecratum de novo ſalutant, quod ei ſimilis effectus ſit; quod in eorum ordinem tranſierit: quod eorum ſocietati adjunctus ſit; quæ ratio jam perfectam oſtendit, data iſta ſalutatione conſecrationem eſſe: quæ ergo hanc ſalutationem ſequuntur, ut porrectio panis, Sacerdotem jam ordine initiatum ſupponunt: ſecus enim nec Græci, ob eandem rationem, ſalutationem iſtam in ordinatione uſurparent, ob quam Dionyſius uſurpari voluit, nec potiſſimam ipſe Dionyſius ordinationis cerimoniam, puta porrectionem panis attigiſſet, qui cæteros ritus etiam leviores ad conſecrationem ſpectantes, adeò diligenter proſecutus eſt. Adde, quod niſi ante iſtam porrectionem panis conſecrandi jam apud Græcos ordinatio perfecta crederetur, nec Presbyter ante iſtam porrectionem, poſt ſuſceptam manuum impoſitionem convenienter inter Presbyteros ſtaret, nec cum iis Liturgiam recitare deberet; quod tamen utrumque apud eos obſervatur. Secundò, quia cum panis conſecrandus traditur Presbytero in ſua ordinatione, nulla verba proferuntur, quæ formæ rationem habere videantur: ſed monetur duntaxat, ut accipiat hoc depoſitum, & ſervet illud uſque ad Adventum Domini noſtri Jeſu Chriſti, quando illud ab eo repetet: quibus verbis nulla videtur ſufficiens mentio poteſtatis Sacerdotalis, quæ per illam exhibitionem conferatur, cum & laicis eadem verba dici poſſent: hujus tamen poteſtatis mentio per formam Sacerdotalem fieri debet: videntur itaque potius hæc verba adhortationem continere, quam formam Sacramenti; ideoque nec traditio pa-

(a) Vide antiqua Euchol. cap. de ordinat.

(b) Vide eadem Euchol.

(c) Dionyſ. ca. 5. Eccl. Hier.

(d) Dionyſ. ibid.

panis etiam conſecrandi videtur apud Græcos eſſe materia Sacramenti ordinationis. Tertiò quia Græci jam, ut plurimùm non tradunt panem iſtum conſecrandum, ſed conſecratum, ut videre eſt in eorum (a) Euchologiis recens excuſis: Eccleſia tamen eorum ordinationes ut veras recipit, & ab ipſis conſecratos ſacra obire myſteria permittit: ergò traditio panis conſecrandi non eſt materia eſſentialis ordinationis Presbyteralis, quæ apud Græcos celebratur.

(a) Euchologi recens cod. c.

§. IX.

De materia Diaconatus, & cæterorum ordinum apud Græcos.

XIX. Eodem vero jure imò potiori, nec in ordinatione Diaconi ulla eſſe poteſt inſtrumenti alicujus porrectio, quæ materia ejus eſſentialis cenſeatur. Etenim flabellum, quod ſolùm Diacono ordinando apud Græcos traditur, ſine ullis verbis, quæ forma ordinationis Diaconi eſſe poſſint, porrigitur; impoſitio verò manus ſit adhibitis verbis, quæ & forma ordinationis dici queunt, & gratia divina Diaconum perfici oſtendunt, ac Diaconi officium tradi eo ritu confirmant. Idem quoque flabellum non videtur eſſe ſignum, quod aut effectum, aut miniſterium Diaconi potiſſimum ſignificet: ſcio antiquum hoc eſſe miniſterium, ut Diaconi animalia immunda à ſacra menſa flabellis arceant, cujus meminit Clemens Romanus in Conſtitutionibus (b) Apoſtolicis: at nego potiſſimum Diaconi eſſe hoc munus, atque officium: quod mecum, ut opinor, omnes fatebuntur: quare cum materia Sacramenti ordinis.

(b) Clemens 8 lib. conſtit. cap. 12.

A debeat ſignificare, vel effectum Sacramenti, vel potiſſimum ordinis miniſterium, non videtur flabellum, quod diaconis in ſua ordinatione Græci tradunt, materia eſſe ordinationis Diaconi: denique traditionem iſtam flabelli nullus ex antiquis auctoribus materiam ordinationis Diaconi aſſeruit, impoſitionem verò manuum plures pro materia Diaconatus habuerunt, ut ex prædictis videre eſt, non ergo pro materia ordinationis Diaconi habenda eſt.

XX. De ordinibus non hierarchicis minus certa videtur eſſe
B Græcorum ſententia; nam in ordinatione Subdiaconi, & Lectoris [quem ſolum ordinem ex minoribus retinent] poſtquam (c) Græci Antiſtites capita ordinandorum ter obſignarunt, ſuper ordinandos imponentes manus orationem effundent, preeanturque, ut miniſterium ſuum ritè adimpleant, ſtatim Lectori quidem liber traditur, in quo continentur Acta, & Epiſtolæ Apoſtolorum: Subdiacono verò, impoſito prius ſiniſtro humero mantili, præbetur vas ad infundendum aquam, pro lotione manuum: unde dubitari poſſe videtur, utrum in illa impoſitione manus, an verò in porrectione libri, & vaſis aquarii, & Lectoris, & Subdiaconi ordinatio ſita ſit. Verùm cum traditiones illæ libri, ac vaſis ſine ullis conceptis verbis fiant, impoſitio verò manuum adhibitis orationibus perficiatur: videtur potius hæc, quam illæ, cenſeri debere materia Lectoratus, ac Subdiaconatus: maximè cum ſeptima (d) Synodus generalis per impoſitionem manuum Lectores conſtitui doceat, unde univerſim, & cujuſcumque ordinationis, etiam ad

(c) Eucholog. Græcorum in ordinat. Subdiac. & Lectoris.

(d) Sept. Synod. c. 14.

ad inferiora miniſteria, concludendum apud Græcos ſolam impoſitionem manuum pro materia eſſe.

§. X.

Videri non ſolam impoſitionem manuum apud Latinos eſſe eſſentialem materiam.

XXI. SEcus autem apud Latinos ſtatuendum eſt. Primò quia Concilium Florentinum in decreto unionis Armenorum definit (a) Ordinis *materiam eſſe illud, per cujus traditionem confertur Ordo, ſicut Presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem; Diaconatus vero per libri Evangeliorum dationem: & ſimiliter de aliis per rerum ad miniſteria ſua pertinentium aſſignationem;* qua definitione nihil clariùs, nihil expreſſiùs dici potuit. Secundò quia (b) Innocentius tertius, & (c) Gregorius nonus dicunt, non debere iterari ordinationem factam ſine manus impoſitione, ſed ſupplendum eſſe, quod omiſſum eſt. Tertiò quia in ordinibus inferioribus Diaconatu nulla fit manus impoſitio, niſi fortè manus impoſitionem fieri dicas, dum inſtrumenta porriguntur; cùm tamen Concilium quartum (d) Carthaginenſe, & (e) Vetus Ordo Romanus, manus impoſitionem porrectioni inſtrumentorum opponant, nec niſi impropriè videatur dici alicui manus imponi, cui liber aliquis, aut clavis, aut ſimile inſtrumentum porrigatur; unde (f) Rabanus Maurus abſolutè in iis inferioribus Diaconatu ordinibus impoſitionem ullam manuum uſurpari negat. Quartò quia antiqua, ut diximus, Eccleſiæ Occidentalis conſuetudo fert, ut in ordinibus etiam hierarchicis Epiſcopus pronun-

A tiando formam ordinationis, inſtrumenta aliqua porrigat, nec nuper, aut recens hic mos eſt Eccleſiæ Romanæ, ut etiam in hierarchicis ordinibus conferendis eadem porrigantur: cujus ſcilicet ritus, ut jam à longo tempore uſitati meminere Vetus (g) Ordo Romanus, Stephanus (h) Eduenſis, Ivo (i) Carnotenſis, Hugo (k) de ſancto Victore, Magiſter (l) ſententiarum, qui per hanc inſtrumentorum dationem, poteſtatem Sacer-
B dotalem, ac Diaconalem tradi cenſuerunt. A quo verò tempore primùm uſurpata fuerit iſta in Eccleſia Occidentali conſuetudo, quam aliquando non fuiſſe diximus, non eſt facilè conjicere dicat qui reſciverit, ego libenter adducar, ut ex veteri in re obſcurâ formula, pronuntiem non liquere. Quintò quia omnes ferè Theologi (m) docent, traditionem inſtrumentorum materiam eſſe eſſentialem ſacræ Ordinationis: cùm tamen eorum
C aliqui in Presbyteratu, & Diaconatu ſolam eam eſſe eſſentialem ſcribant, rejecta manus impoſitione tanquam accidentariâ: cujus ſententiæ ſunt Dominicus (n) Sotus, & (o) Sylveſter, cum quibuſdam aliis: alii verò impoſitionem manuum ſimul cum traditione inſtrumentorum eſſentialem affirment, ut Petrus (p) Soto, (q) Ledeſma, (r) Bellarminus, (f) Henriques, & alii poſt (t) Scotum, & nonnullos ex antiquioribus Theologis.

D
§. XI.

Nec ſolam traditionem inſtrumentorum apud eoſdem Ordinum hierarchicorum eſſentialem eſſe materiam.

XXII. NOn ſolùm autem traditionem inſtrumen-

(a) Concil. Florentinum in decreto union.

(b) Innoc. 3. cap. paſtoralis, de Sacramentis non iterandis.

(c) Greg. 9. c. Presbyter. eod. tit.

(d) Conc. Carth. 4. c. 5.

(e) Vetus Ordo Romanus, tit. qualiter in Eccl. Rom. ſacri Ordines fiant

(f) Rabanus Maurus lib. 1. de inſtit. Cleric. cap. 8.

(g) Vetus Ordo Rom. tit. de Ordine.

(h) Steph. Eduenſis de Sacram. altar. cap 7. & 8.

(i) Ivo Carnot. de excell. ſacrorum Ordin

(K) Hugo de S. Victore in ſpecul. Eccleſ. cap. 5.

(l) Magiſter 4. ſent. diſt. 24.

(m) Lege D. Thomam, Paludanum, Richardum, & alios in 4. diſt. 24. S. Antoninum, Aſtenſem, & alios.

(n) Dominicus Sotus in 4. diſt. 24. qu. 1. art. 4.

(o) Syveſt. v. Ordo, num. 4.

(p) Petrus Soto lect. 5. de Sacram. Ordin.

(q) Ledeſma in 4. q. 36. art. 4. ad 1.

(r) Bellar. cap. 9. de Sacram. Ordinis.

(f) Henriques in ſumma, lib. 10 cap

(t) Scotus in 4. diſtinct. 24.

men-

mentorum, verum ipſam quoque manus impoſitionem, in Ordinibus hierarchicis conferendis, eſſentialem materiam eſſe apud Latinos probabilius eſt, tum quia in iſtis Ordinibus conferendis ritus ille non ſolùm ab Apoſtolis obſervatus eſt, verum cæteris poſt Apoſtolica tempora ſæculis, in omnibus Eccleſiis tam Occidentali, quam Orientali, ſine ulla varietate perſeveravit: ſi quis ergo ritus eſſentialis materia cenſendus eſt, is certè pro tali habendus erit. Secundò quia (a) Concilium Colonienſe auctoritate Hermanni Archiepiſcopi coactum anno 1536. ordinationem vocat impoſitionem manuum, *eamque impoſitionem manuum* dicit, *eſſe oſtium per quod intrant, qui Eccleſiarum gubernaculis admoventur*. Concilium quoque (b) Moguntinum ſub Sebaſtiano anno 1549. celebratum docet, *collationem ordinum cum impoſitione manuum, velut viſibili ſigno, tradi*: nec ullam aliam ordinationis materiam aſſignat, quam iſtam. Imò Concilium ipſum (c) Tridentinum impoſitionem manuum in Ordinibus hierarchicis materiam eſſe eſſentialem apertè inſinuat duobus in locis, ſive cum miniſtros Extremæ Unctionis, quos Preſbyteros dicit Jacobus, eos exponit, *qui aut Epiſcopi, aut Sacerdotes ab ipſis ritè ordinati per impoſitionem manuum Presbyterii fuerint*: hæc enim verba non obſcurè oſtendunt per impoſitionem manuum Epiſcoporum, & Sacerdotum ordinationem fieri: proindeque ipſam eſſe illorum ordinum eſſentialem materiam, ſaltem partialem: ſive (d) cum inſinuat vi eorum verborum, *accipe Spiritum ſanctum*, eundem Spiritum ſanctum inſundi:

(a) Concil. Colonienſe part. 1. cap. 1

(b) Moguntinum part. 2. cap. 35.

(c) Conc. Tridens ſeſſ. 14. de Sacram. Extremæ Unctionis cap. 3.

(d) Idem ſeſſ. 25. c. 4.

A quia hæc verba, inquit, ſruſtrà ab Epiſcopis proferrentur, niſi per ſacram Ordinationem Spiritus ſanctus daretur; ſi enim vi verborum Spiritus ſanctus datur, verba iſta forma erunt hujus Sacramenti; proindeque & ritus his verbis conjunctus materia ordinationis futura eſt. Certum eſt autem ex Pontificali Romano, tam in ordinatione Epiſcoporum, & Presbyterorum, quam Diaconorum, dum verba iſta proferuntur, manuum impoſitionem fieri: itaque manum impoſitionem, ſaltem par- B tialem, eſſe materiam Ordinationum hierarchicarum ex Concilio Tridentino deduci poteſt.

§. XII.

Objectiones contra impoſitionem manuum proferuntur, & refelluntur.

XXIII. Quinque tamen contra impoſitionem manuum objiciuntur. Primum Concilium (e) Flo- C rentinum, quod impoſitionis manuum non meminit, ſed ſolius traditionis inſtrumentorum, quam materiam eſſe Sacramenti Ordinis tradit. Secundum, Gregorii (f) noni auctoritas, qui manus impoſitionem aſſerit eſſe *ritum ab Apoſtolis introductum*, negans proinde à Chriſto inſtitutum eſſe: ex quo colligitur, cum omnis materia Sacramentorum debeat eſſe inſtituta à Chriſto, manuum impoſitionem non eſſe materiam ordinatio- D nis. Confirmatur, nam ibidem Gregorius nonus, poſt Innocentium (g) tertium, docet non iterandum eſſe Sacramentum Ordinationis, ſi deſit manuum impoſitio, ſed cautè ſupplendum eſſe, quod omiſſum

(e) Conc. Florent. in decreto.

(f) Gregor. 9. cap. Presbytero, de Sacram. non iterand.

(g) Innoc. 3. cap. Paſtoralis, eod. tit.

ſum eſt: at ſi deſit materia eſſentialis alicujus Sacramenti, ipſum Sacramentum iterandum eſt. Tertium, quia Pontificale Romanum eos, qui impoſitionem manuum ſuſcepere, tam Diaconos, quam Presbyteros ordinandos vocat: tumque demum eos *Ordinatos* appellat, Diaconos quidem, cum librum Evangeliorum, Presbyteros autem, cum calicem cum vino, & patenam cum hoſtia conſecranda ſuſceperunt. Quartum, quia ſi tam impoſitio manuum, quam traditio inſtrumentorum ſit materia ordinationis Presbyteri, ac B Diaconi, ordinatio Presbyteri duplex Sacramentum conſtituet, quemadmodum & ordinatio Diaconi: quia duplici utraque materia, formaque conſtabit. Ultimum, quia materia Sacramenti debet eſſe propria Sacramento: ſed (a) impoſitio manuum tam in Sacramento Confirmationis, quam Pœnitentię adhibetur; non poteſt igitur eſſe materia ordinationis.

(a) De diverſis manuum impoſitionibus. Vide Gloſs. in c. manus 2. q. 1. & Steph. Tornac. epiſtol. 28.

XXIV. Reſpondemus his argumentis: Primò quidem argumento ſatisfaciet, qui dixerit Concilium Florentinum non omnem C ordinationis materiam attuliſſe, ſed eam ſolùm, quæ & expreſſiùs effectum Ordinum explicaret, & eorum differentiam evidentius oculis ſubjiceret: ſeù Concilium maximè ſpectaſſe Armenorum inſtructionem in eo decreto, eamque proinde materiam præcipuè tradidiſſe, de qua præſertim Armeni unionem Eccleſiæ Romanæ appetentes inſtruendi erant: ſicut D enim (b) Nicolaus primus ad conſulta Bulgarorum reſpondens, varios Græcorum mores in eis reprehendit, eoſque ad Eccleſiæ Romanæ conſuetudines deducit: ita

(b) Nicolaus 1. ad conſulta Bulgarorum.

A dubitandum non eſt, quin Eugenius in decreto illo unionis tunc edito, cum jam Græci abjiſſent, in quo ſe (c) *Eccleſiaſticorum Sacramentorum veritatem, pro iſtorum Armenorum tam præſentium, quam futurorum doctrina tradere aſſeruit*, eoſdem Armenos ad Eccleſiæ Romanæ morem allicere tentaret: ideoque traditionem inſtrumentorum præſertim memoravit, etiam omiſſa impoſitione manuum, ut Romanæ Eccleſiæ conſuetudo eis innoteſceret inſtrumenta porrigendi in ordinibus Presbyteri, & Diaconi conferendis: non autem quod hanc manuum impoſitionem, ſaltem partialem, materiam eſſe negaret, quam tam Græci, quam Latini in dictis ordinibus conferendis uſurpabant, cum tamen nec Græci Latinorum, nec Latini Græcorum ordinationes, ut irritas reprehenderent.

(c) Eugen. in decreto cit.

XXV. Secundo argumento reſpondendum eſt, Gregorium nonum vocaſſe impoſitionem manuum *ritum ab Apoſtolis introductum*, vel quod Apoſtoli primum hunc ritum uſurpaverint, vel quod univerſim Chriſtus inſtituerit pro materia ordinationis ſignum quoddam ſenſibile, quo poteſtatis ordinis collatio ſignificaretur: in arbitrio verò, tam ipſorum Apoſtolorum, quam Eccleſiæ Præſulum reliquerit, ut ſignum illud ſenſibile determinarent; unde factum eſt, ut Apoſtoli impoſitionem manuum tanquam opportunum ritum, & commodum cenſuerint, eumque in uſu habuerint, nobiſque in ordinibus ſaltem hierarchicis, obſervandum tradiderint: quod non obeſt quo minus materia Sacramenti Ordinis dici poſſit, ut poſteà explicabimus. Quod autem tam

(a) Greg. 9. ſup. cit. cap. Presbyter. (b) Innoc. 3. c. Paſtoralis, de Sacram. non iterandis.

tam idem (a) Gregorius nonus, quam (b) Innocentius tertius declarint, omiſſum ritum illum impoſitionis manuum *non eſſe iterandum, ſed cautè ſupplendum, quod incautè fuerat prætermiſſum*; aliqui ex eo quod in Presbyteratus ordinatione duplex fiat impoſitio manuum, ut infra dicemus, ideò de priori hoc dictum ab iis Pontificibus putant, quam eſſentialem negant, non autem de poſteriori, quam eſſentialem eſſe defendunt: ſed hæc ſolutio non conſonat menti ſenſuique verborum iſtorum Pontificum: tum quod loquantur illi etiam Pontifices de ordine Diaconatus, imò Innocentius tertius de illo ſolo ordine; at in ordine Diaconatus conferendo unica fit impoſitio manuum, in quo proinde hæc diſtinctio locum habere non poteſt: tum quod Gregorius IX. ubi de illa impoſitione manuum verba fecit, ſtatim de ſuſpendendis manibus, cum oratio ſuper caput ordinandi effunditur, verba ſubdat, quæ ſecundæ impoſitioni manuum in ordinatione Presbyteri fieri ſolitæ non quadrant, qua nempe peracta nulla amplius oratio funditur ſuper caput ordinandi. Itaque aptior eſt illa ſolutio, quæ hanc eſſe docet Innocentii tertii, & Gregorii noni mentem, ut velint in Sacramentis, cum eſſentialia omiſſa ſunt, accidentales cæremonias ritè adhibitas non eſſe iterandas; cum accidentaria omiſſa ſunt, nec eſſentiales ritus eſſe repetendos, v. g. ſi in matrimonio conſenſus defuerit, qui eſt eſſentialis matrimonii conditio, ſuppleri debet iſte conſenſus, non autem accidentales ritus iterari neceſſum eſt, v. g. trinam proclamationem, ſponſalia, imò nec eſſentialem Parochi præ-

A ſentiam. Sed ut exemplum ex ipſo Innocentii tertii reſponſo petamus, reſpondet Innocentius (c) tertius, ſi quis per errorem non Chriſmate, ſed oleo delinitus fuerit, in eo caſu nihil eſſe iterandum, ſed quod omiſſum eſt ſupplendum eſſe, ita ſcilicet, ut non oleo iterum talis ungatur, ſed balſamo duntaxat ungere eum oporteat, quia adhibita priùs ſola olei Unctione delinitus fuerat: quamvis plurimi tam oleum, quam balſamum eſſentialem putent eſſe materiam Confirmationis. Similiter

(c) Innocent. 3. cap. cit.

B quoque dicendum, velle Innocentium, ſi cui inſtrumenta tradita ſint, manus autem impoſita non fuerit, non eſſe neceſſarium, ut de novo inſtrumenta ipſi porrigantur, ſed tantum ut manus ei imponatur.

XXVI. Quod ſi dicas ex ea reſponſione ſequi, materiam adhiberi ſine forma: nam ſaltem in impoſitione priori, quę fit Presbytero, nulla forma pronuntiari ſolet, ſed ea tantum in traditione

C inſtrumentorum profertur: ſi ergo hæc impoſitio iteretur, non repetita forma, materia iſta longè diſſita erit à forma, ideoque Sacramentalis materia eſſe non poterit: nam ut ſit materia Sacramenti, cum forma moraliter loquendo, debet eſſe conjuncta. Similiter quoque ſi adhibeatur balſamum non repetita forma Sacramenti Confirmationis; balſamum non erit pars hujus Sacramenti, ſicut ſi nec hodie aqua quis ablueretur, & heri pro-

D lata forma Baptiſmi, nec hodiè, nec heri Baptiſmi Sacramentum perfectum fuiſſet. Hæc ſanè objectio non minimam mihi videtur difficultatem continere ad ritè intelligenda Innocentij tertii, ac Gre-

Gregorii noni reſponſa: non malè A tamen fortè dixero, cum omiſſa eſt impoſitio manuum, iterari formam impoſitioni manuum propriam, quæ in ordinatione Diaconi eſt, *accipe Spiritum ſanctum*: & in ordinatione Presbyteri [ſi de ſecunda impoſitione ſermo ſit] *accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis &c.*, ſi verò omiſſa fuerit prior impoſitio, non eſſe neceſſe, quod repetatur illa forma, quippe cum etiam primò prolata ſit ſine ulla forma, nec à nobis materia eſſentialis eſſe cenſeatur, ut poſtea dicemus: ſi inquam hæc dixero, B non video quomodo reprehendar, aut alienus oſtendar cum à Gregorii noni, tum ab Innocentii tertii ſenſu: difficultas autem, quæ præponitur, quid nempe iterandum ſit, ubi balſamum in Confirmatione omiſſum eſt, an iteranda Unctio ex oleo, ut fiat ſimul cum balſamo, an iteranda integra forma Confirmationis; hæc inquam difficultas major eſt: ſed quia non eſt hujus loci, nihil de ea jam definiemus. C

XXVII. Reliqua argumenta facilè ſolvi poſſunt. Tertium quidem: nam quod ordinandi dicantur, quibus jam manus impoſita eſt, nihil mirum, quia manus impoſitione ordinatio inchoatur, non perficitur. Quartum, quia quamvis in ordinatione Presbyteri duplex ſit materia, imò multiplex, unicum tamen eſt Sacramentum, quia materiæ illæ ſunt partiales, eo modo quo Sacramentum Euchariſtiæ unicum eſt, quamvis D duas habeat partiales materias, panem & vinum conſecranda, & duas formas eiſdem reſpondentes. Quintum denique, tum quod eadem res poſſit eſſe materia duorum Sacramentorum, ut oleum Confirmationis, & Extremæ Unctionis; tum quod impoſitio manuum ſolitariè ſumpta, unico Ordinationis Sacramento eſſentialis ſit; nam licet in curationibus ægrorum olim adhibita fuerit ex ſententia Chriſti Domini, & Apoſtorum praxi, ut (a) Scripturæ teſtantur: licet in Baptiſmo tanquam prævia Catechumenorum purgatio obſervata fuerit ex (b) Auguſtino, (c) Concilio Carthaginenſi quarto, & (d) Hiſpalenſi ſecundo; licet in Pœnitentia imponenda uſui fuerit ex (e) Leone Magno, Concilio (f) Aurelianenſi primo, (g) Carthaginenſi quinto, (h) Gerundenſi, (i) Toletano 13. & aliis: licet in deprecando nonnunquam manus imponi ſolitæ: ut & (K) Scripturæ, & Eccleſiæ uſus oſtendit, qui etiam occaſionem dediſſe videtur Concilio (l) Milevitano, ut manuum impoſitiones pro precibus ipſis acciperet: licet in Sacramento Confirmationis conferendo (m) Apoſtoli manus imponerent, teſte ipſa Scriptura ſacra: uno verbo quamvis manus impoſitio paſſim in Eccleſiaſticis officiis, & Sacramentis adhiberi ſolita fuerit: nihilominus præciſè ſumpta hæc impoſitio, unico Ordinationis Sacramento eſſentialis eſt; nam in Sacramento quidem Confirmationis, non manus impoſitio ſolitariè ſumpta adhibetur, ſed manus impoſitio cum Chriſmate: nec Sacramentum illud perficeretur, ſi millies manus alicui imponantur, niſi ſacri Pontifices, imponendo manus, confirmandorum frontes eoſdem ſacro Chriſmate conſignent: ideò ſic à Patribus, & Conciliis dicitur Confirmatio manus impoſitio, ut

(a) Marci ult. & Actorum 28.

(b) Auguſt. lib. 1. de peccat. merit. & remiſſ. cap. 26.
(c) Concil. 4. Carthag. c. 85.
(d) Hiſpal. 2. cap. 7.

(e) Leo ep. 9. ad Ruſticum c. 2.
(f) Aurelian. 1. c. 2. 3. 8.
(g) Carthag. 5. c. 11.
(h) Gerund. c. 9.
(i) Tolet. 13. c. 10.
(K) Matth. 9 & 19 Marci 5. 6. 7. & alibi paſſim.

(l) Conc. Milevitanum c. 18.

(m) Actorum 8. & 9.

ut etiam dicitur Chriſmatio, ſanctum Criſma, σφραγίς, ſeu ſignaculum, ut paſſim animadvertere poteris: in reliquis autem impoſitio accidentalis ritus eſt; at verò ſimplex manus impoſitio abſque alio ſigno, ſaltem partialis eſt, ex prædictis, Ordinationis Sacramenti materia, ei proinde propria, ac peculiaris.

§. XIII.

Fuſiùs materia Ordinis Epiſcopalis apud Latinos explicatur.

XXVII. Ut autem planiùs hæc pleniuſque exponantur ſingulis Ordinibus propriæ eorum materiæ aſſignandæ ſunt, Primumque circa Epiſcopatum ſtatuendum eſt, materiam ordinationis Epiſcopalis eſſe impoſitionem manuum; ad quam veritatem probandam faciunt Scripturæ ſacræ, Conciliorum, Patrum teſtimonia, quorum plurima pro manuum impoſitione ſuperiùs non ſemel retulimus: hæc enim omnia oſtendunt antiquitus impoſitionem manuum materiam fuiſſe ordinationis Epiſcopalis; quare cum idem ritus jam ſervetur in ordine Epiſcopali conferendo, qui tempore Apoſtolorum ſervabatur, ut patet ex deſcriptione ordinationis Epiſcopalis tradita à ſancto Clemente in (a) Conſtitutionibus Apoſtolicis, & (b) Dionyſio libro de Hierarchia Eccleſiaſtica, ſi cum (c) Pontificali Romano conferatur: eadem quoque, quæ olim erat materia ordinationis Epiſcopalis jamjam cenſenda erit. Favet quoque (d) Tridentinum Concilium, dum nempe teſtatur non fruſtra ab Epiſcopo dici hæc verba, accipe Spiritum ſanctum, quæ quidem verba ab

(a) Conſt. Apoſt. lib. 8 cap. 4. & pluribus aliis ſequent.
(b) Dionyſ. cap. 5. hierarc. Eccleſ.
(c) Pont. Rom. de ord. Epiſc.
(d) Trident. ſeſ. 23 c. 4.

A ipſo dicuntur, tunc cum ſimul cum aliis Epiſcopis capiti ejus, qui conſecrandus eſt in Epiſcopum, manus imponit: hoc enim oſtendit vi prędictorum verborum Spiritum ſanctum infundi: quomodo autem per ea Spiritus ſanctus infundi dicetur, niſi ſint forma Sacramenti Ordinis? quod ſi admittamus, ſequitur, ut ſupra arguimus, impoſitionem manuum, quæ fit ab Epiſcopis conſecrantibus, dum hæc verba proferuntur, eſſe ejuſdem ordinis materiam.

B XXIX. Probabile autem eſt non ſolam manuum impoſitionem, verum etiam (e) traditionem libri Evangeliorum in manus Epiſcopi conſecrandi, cum iis verbis, *accipe Evangelium, & vade, prædica populo &c.*, eſſe alteram materiam partialem Epiſcopalis ordinis: Primò quia Concilium (f) Florentinum ex prædictis decernit materiam Sacramenti Ordinis eſſe illud, per cujus traditionem confertur ordo, innuens in omnibus ordinibus eſſe aliquid, quod tradatur, quod quidem ordinis materiam eſſe dixit: nihil autem eſt, quod in Epiſcopi conſecratione tradatur, præterquam liber iſte Evangeliorum. Secundò quia Pontificale (g) Romanum Epiſcopum, cui manus impoſitæ fuerunt, vocat adhuc *electum*, nondum autem *conſecratum* eum appellat, niſi poſtquam liber Evangeliorum hac prolata verborum, quæ ibidem recitantur, forma, ipſi in manus traditus fuerit. Tertiò quia principale officium Epiſcopi, puta prædicandi munus, Evangeliorum libro, & prædictis verbis egregiè innoteſcit: quare cum materiæ, & formæ ordinis ſaltem partiales, eæ ſint, quæ præcipuum uniuſcujuſ-

C

D

(e) Pontificale Roman. tit. de conſecrat. electi in Epiſcopum.
(f) Concilium Florent. in decreto unionis.
(g) Pontificale tit. cit.

juſque ordinis officium indicant, porrectio libri Evangeliorum erit altera materia partialis ordinis Epiſcopalis, & verba ſimul cum ea porrectione prolata erunt forma. Quartò quia non eſt potior ratio, cur porrectio calicis cum vino, & patenæ cum pane, ſint materia Presbyteratus, porrectio libri Evangeliorum materia Diaconatus, & ſic de cæteris ordinibus, quam porrectio libri Evangeliorum materia Epiſcopatus: atqui Florentinum expreſsè prædictas materias Presbyteratus, & Diaconatus aſſignat: videtur itaque pro materia quoque partiali Epiſcopatus traditio libri Evangeliorum eſſe ſtatuenda.

XXX. Objicies tamen primò, materiam eam non eſſe ordinationis, ad quam non concurrunt, qui ſunt ejuſdem ordinationis miniſtri: at non ſolùm Epiſcopus, qui principalis auctor eſt conſecrationis Antiſtitis electi, ſed alii duo ad minus Epiſcopi, qui cum eo conſecrant, ſunt miniſtri ordinationis Epiſcopalis, ſi ea, ex communi ſententia, in qua tres ſaltem Epiſcopi non adfuerint conſecrantes, nulla eſt: cum ergo ſolus Epiſcopus, principaliter conſecrans, librum Evangeliorum tradat, & prædicta verba proferat, non videtur porrectio libri Evangeliorum eſſe materia ordinationis, nec prædicta verba eſſe forma. Secundò quia ſi impoſitio manuum eſt materia ordinationis, eaque adeò efficax, ut gratiam producat, ne fruſtrà videatur Epiſcopus dicere, *accipe Spiritum ſanctum*, quod ex (a) Tridentino docuimus; certè peracta illa manus impoſitione videtur perfectum eſſe Sacramentum, nam Sacramentum gratiam non producit, niſi perfectum, proindeque ſequens libri Evangeliorum traditio gratiam non conferet. Confirmatur, nam manus impoſitio gratiam producit, ut Scriptura ſacra, Patres, ac Concilia ſuperiùs innuunt: vel ergò collatio libri Evangeliorum producit gratiam, vel non; ſi producit, bis ergo gratia Epiſcopalis ordinis, non autem ſemel confertur, quod gratis, & ſine fundamento dicitur; ſi non producit, nulla ratio videtur ſuadere hanc eſſe partem, aut materiam Sacramenti, quippe cum materiæ cujuſcumque Sacramenti v. g. aquæ in Baptiſmo, oleo in Confirmatione, & ſic de cæteris, gratiæ productio tribuatur.

(a) Trident. ſup.

XXXI. Reſpondemus ad primum quidem argumentum ſatis eſſe, ne qui principem in conſecratione Epiſcopi locum tenet, ſolus miniſter conſecrationis iſtius dicatur, & ut alii etiam cum eo miniſtri cenſeantur, quod ad aliquam ejus partialem materiam, ac partialem formam concurrant, licet non ad ſingulas partiales materias cooperentur: quare cum Epiſcopi omnes manus capiti Antiſtitis conſecrandi imponant, ſimulque dicant cum conſecratore hæc verba, *accipe Spiritum ſanctum*, conſecrationis miniſtri dici poterunt: quamvis qui inter eos ſimpliciter dicitur in Pontificali Romano conſecrator, hanc prærogativam obtineat, quod & ad impoſitionem manuum ipſe cum cæteris, & ad porrectionem libri Evangeliorum ſolus ipſe agat, quem proinde ſolum ad validam, & ratam ordinationem neceſſariò requiri, longè probabilius eſſe poſteà dicemus. Secundò argumento reſpondemus utrumque eſſe probabile, & quod ma-

manus impoſitio non ſtatim producat gratiam, niſi poſtquam porrectus eſt liber Evangeliorum, quo porrecto tam gratia, quam character Epiſcopalis [ſive novus ſit, ſive extenſio Presbyteralis] producantur vi non ſolùm impoſitionis manuum, verùm etiam porrectionis libri Evangeliorum. Nam quia parum temporis fluit inter applicatam utramque iſtam materiam, priori effectus rectè tribuitur, etſi, nonniſi poſteriore ſecuta, producatur; eo modo quo ſi trina immerſione Baptiſmus conferatur, non ultimæ tantùm immerſioni, verùm etiam primæ tribuetur gratia Baptiſmalis, quamvis nonniſi poſt ultimam producta ſit: poteſt etiam è contrario dici, quod per impoſitionem manuum producatur gratia Epiſcopalis, & poſteà per porrectionem libri Evangeliorum, poteſtas ordinis Epiſcopalis, ſeù character conferatur, adeò ut nempe producatur per unam materiam partialem gratia tanquam diſpoſitio ad divinam poteſtatem Epiſcopi ritè conſequendam: per alteram verò partialem materiam poteſtas illa diſpoſitæ jam ordinandi animæ imprimatur: eo modo quo probabile eſt partiales gratias per impoſitionem corporis, & ſanguinis Chriſti ſub ſpeciebus panis & vini produci: & partialibus Unctionibus, quæ in Extrema Unctione adhibentur, peculiaria adnexa eſſe auxilia contra peculiaria vitia, quæ ſingulis ſenſibus inſident, & ab iis ſpeciatim oriuntur, ac foventur. Quod ſi in eodem Sacramento non cenſetur abſurdum effectus gratiæ partiri, multò minus abſurdum videbitur in eodem Sacramento Epiſcopatus, ſic diſtinguere ejus

A effectus, ut per unam materiam gratia, per alteram partialem character, ſeù poteſtas Epiſcopalis conferatur; quod enim dicitur Sacramentum non conferre gratiam niſi perfectum, hoc licet verum ſit in Sacramentis unicam habentibus materiam at non in iis, quæ duplicem materiam obtinent partialem.

§. XIV.

De materia Presbyteratus apud Latinos.

B XXXII. SEcondò verò loco Presbyteratus ordinis materia nobis indaganda eſt, in qua tria (b) præſertim ſpectanda ſunt, duæ ſcilicet manuum impoſitiones, & traditio calicis & patenæ cum pane & vino conſecrandis: prior impoſitio manuum fit ſine ullis verbis, nec à ſolo Epiſcopo fit, ſed ab Epiſcopo & Presbyteris eidem adſiſtentibus: præcedit illa prior impoſitio, tum ſacram unctionem manuum Presbyteri conſecrandi, tum porrectionem C prædictorum inſtrumentorum; porriguntur autem illa inſtrumenta, poſtquam Sacerdotis ordinandi manus benedicto Chriſmate ſacratæ ac ſanctificatæ ſunt, dicente Epiſcopo, *accipe poteſtatem offerre ſacrificium Deo &c.* ſub finem autem ordinationis ſecundo manus à ſolo Epiſcopo imponuntur dicente, *accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata remittuntur &c.* Antiquitus autem mihi D videtur in Eccleſia Africana, ut jam expoſitum fuit, unica materia fuiſſe in uſu, puta impoſitio manus, de qua hoc habet Concilium quartum Carthaginenſe, (a) *Presbyter cum ordinatur, Epiſcopo eum benedicente, & manus ſuper caput ejus*

(b) Vide Pontificale Roman. tit. de ordinatione Presbyteri.

(a) Concil. Carthag. 4. c. 3.

ejus tenente, etiam omnes Preſbyteri, qui præſentes ſunt, manus ſuas juxta manuum Epiſcopi ſuper caput ejus teneant. Sanè Concilium iſtud ſolius manus impoſitionis meminit, tanquam materię Preſbyteratus; unde non dubito, quin tunc temporis, cùm manus imponerentur, aliqua verba ab Epiſcopo proferrentur, quæ eſſent forma ordinationis; alias ordo Preſbyteratus ſola materia ſine forma, rebus non verbis conſtitiſſet, quod contra rationem Sacramentorum eſt: hanc autem formam etiamſi nobis non exprimat prædicta Synodus Carthaginenſis, ſatis tamen innuit, dum impoſitionem manuum ab *Epiſcopo* fieri *benedicente* aſſeruit: quid eſt enim Epiſcopum manus imponentem benedicere, quam orationem, ſeu concepta Sacramenti verba ſuper ordinandum, dum manus imponit, fundere? uſitatum enim eſſe, ut benedictio pro verbis conſecratoriis, ac Saramentalibus ſumatur, ſatis, ut opinor, intelliget, qui meminerit Chriſtum conſecratoria verba proferentem dici ab (a) Evangeliſta tam pani, quam vino benedixiſſe, calicem ſuper quem conſecrato ia verba funduntur, vocari ab Apoſtolo, (b) *calicem benedictionis, cui benedicimus*: à (c) Cyrillo quoque Alexandrino, & aliis paſſim Patribus dici *benedictione* fieri Euchariſtiam id eſt conſecratoriis Chriſti ſermonibus. Quando ergo Concilium Carthaginenſe meminit benedictionis Epiſcopi, quæ manus impoſitionem comitaretur, per eam utique non aliud quam verba Preſbyteri conſecratoria ab Epiſcopo prolata, quæ forma eſſent Preſbyteratus ordinis, intellexit.

(a) Matth. 26.

(b) 1. Cor. 10.

(c) Cyril. Alex. lib. 10. in Joann. cap. 34.

XXXIII. Sive autem poſtea, A ſive anteriori tempore [quod nobis obſcurum eſt] impoſitionem manuum per ulteriorem traditionem inſtrumentorum Eccleſia Romana explicuit, magiſque expreſſit, & impoſitioni manuum traditionem inſtrumentorum adjunxit, ita tamen, ut formam, quæ cum impoſitione manuum proferri ſolebat, nonniſi in ipſa ordinatione inſtrumentorum proferretur: quod duplici, ni fallor, ratione perſectum eſt. Primò ne Preſbyteri ſimul manus imponentes cum Epiſcopo proferente verba ordinationis, B viderentur quoque miniſtri eſſe ejuſdem ordinationis ſaltem partiales, concurrendo nempe quodammodo ad impoſitionem manuum Epiſcopalem, etſi verba ordinationis cum eo non proferrent. Secundò quia videbatur congruum, ut verba ordinationis Preſbyteri, quibus poteſtas Preſbyteralis debet exprimi, conjungerentur potius expreſſiori materiæ ordinis, quæ quidem eſt traditio inſtrumentorum, C quam obſcuriori minuſque explicitæ, qualis eſt impoſitio manuum. Aliquando porrò videtur uſitatum fuiſſe, ut unica iſta, quæ jam prior eſt, impoſitione manuum ſimul cum traditione inſtrumentorum ordinatio Preſbyteri perficeretur. Videmus enim in (d) Veteri Ordine Romano unius tantùm impoſitionis manuum mentionem fieri, ſtatimque poſt eam, memorari prædictam inſtrumentorum traditionem, cum probatione iſtorum D verborum, *accipite poteſtatem offerre ſacrificium &c.* quibus peractis benedicendorum Preſbyterorum rationem præſcribi, oſculi item pacis, & commendationis ab Epiſcopo faciendæ precibus ordina-

(d) Vetus Ordo Roman. tit. de ord. Preſbyt.

natorum, iiſque abſolutis conſecratos ab Epiſcopo dimitti: adeoùt toto iſto titulo mentio nulla fiat alterius impoſitionis manuum, eorumve verborum, quæ jam recitantur, *accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris &c.* Imò nec Stephanus (a) Eduenſis, nec (b) Ivo Carnotenſis, nec (c) Hugo de ſancto Victore, niſi unius manus impoſitionis meminerunt, ejus nempe quæ fieret ab Epiſcopo benedicente Presbyteris conſecrandis, cum quo ſimul omnes Presbyteri adſtantes manus levarent, & Spiritum ſanctum ſuper eos invocarent, unde prioris mihi videntur benedictionis meminiſſe, non poſterioris, adeò tamen, ut ad priorem impoſitionem verba iſta, *accipe Spiritum ſanctum*, jam tum ab Epiſcopis pronuntiata fuiſſe probabile ſit, Presbyteris Deum tacitè invocantibus.

(a) Steph. Eduenſis de Sacram. Altar. cap. 9.
(b) Ivo Carnotenſ. ſerm. de excell. ſacror Ordin.
(c) Hugo à S. Victore ſpecul. cap 9.

XXXIV. Placuit poſteà duplicem impoſitionem manuum uſurpari, unam ſine ullis verbis, alteram cum iſtis verbis, quæ retulimus, quæque à Chriſto pronuntiata ſunt, cum inſufflaſſet in Apoſtolos, ipſiſque peccata remittendi, ac retinendi, id eſt abſolvendi à peccatis, eademque cenſuris Eccleſiaſticis puniendi traderet poteſtatem. Cur autem, cum Chriſtus (d) inſufflarit in Apoſtolos hæc verba pronuntiando, Epiſcopi autem eadem proferentes, non inſufflationis ritu, ſed impoſitionis manuum utantur, ratio eſt, quia triplici præſertim de cauſa inſufflabat Chriſtus in Apoſtolos, vel, ut Spiritum ſanctum quem dabat, ex ſua prodire ſubſtantia ſignificaret, prout explicant (e) Auguſtinus, (f) Victorinus, (g) Beda, & omnes ferè Latini A interpretes, quia nempe flatus ex intimo corpore expiratur: vel, ut ejuſdem ſecum ſubſtantiæ Spiritum ſanctum eſſe doceret, quæ eſt interpretatio (h) Cyrilli, (i) Leontii, (k) Ammonii, & aliorum: vel, ut ſe eum eſſe oſtenderet, qui in Adamum inſpiraverat ſpiraculum vitæ, puta animam, & jam eandem Spiritus ſancti operatione renovaret, ut præter (l) Cyrillum, & (m) Leontium citatos, explicant (n) Philaſtrius, & (o) Ambroſius: hæc autem omnia non conveniunt Antiſtiti ordinanti, ideoque convenientius B Epiſcopus impoſitionem manus in ordinatione uſurpat, utpote quæ divinam protectionem, & miniſterialem ipſius Pontificis poteſtatem ſignificat, quam per inſufflationem ſoli Chriſto proprium Spiritum ſanctum ſe tradere aliis oſtendat. Convenienter quoque non ſolum manus imponit, verum etiam apta ſacræ Euchariſtiæ conſecrandæ, & diſtribuendæ Vaſa, materiamque ejuſdem conferendæ porrigit, ut ſicut C impoſitione manuum excellens Sacerdotis poteſtas, ita traditione ſacrorum Vaſorum cum materia ſacrificii in eis contenta, præcipuum ejuſdem poteſtatis objectum, Euchariſtiæ ſcilicet conſecratio, oſtendatur: Primùm docet Divus Bona ventura, (p) *in Ordinibus*, inquit, *ſacris* [id eſt Hierarchicis] *quoniam datur ibi nobilis poteſtas, & excellens, fit manus impoſitio, non tantùm inſtrumenti traditio, quoniam manus eſt organum organorum, in quo ſcilicet principalius reſidet poteſtas ordinandi.* Alterum D ſatis ex uſu Eccleſiæ confirmatur, quo in cæteris ordinibus illud tradi ſolet inſtrumentum, quod præcipuum cujuſque ordinis officium ma-

(d) Joan. 20.
(e) Auguſtinus tractat. 121. in cap. 20. Joannis, & lib. 2. de Trinitate cap. 20, & ib. 9. de Geneſi ad literam cap. 5.
(f) Victorinus li. 1 adverſus Arrium.
(g) Beda in cap. 20 Joannis.
(h) Cyril. Alexan. lib. 2. comment. in Joannem cap. 53
(i) Leontius relatus in catena Græca ſuper Joannem.
(k) Ammon. in hunc locum Joan.
(l) Cyril. ſupra.
(m) Leontius ſup.
(n) Philaſtrius in hæreſ. de anim. hominis inſpir.
(o) Ambroſ ſer. 10 in pſal. 118.
(p) Bonavent. in 4. diſt. 24.

magis explicet; quidni ergo in Sacerdotio ſimiliter tradantur Vaſa ſacra Euchariſtiæ materiam continentia, cum propter Euchariſtiæ conſecrationem, & diſpenſationem Sacerdotes præſertim ordinentur?

XXXV. Tertiò convenienter quoque duæ iſtæ partiales materiæ, duæque formæ in ordinatione Presbyteri adhibentur, ob duplicem Sacerdotis poteſtatem, quarum una eſt in Chriſti corpus verum, altera in corpus Chriſti myſticum: una ad conſecrandum Chriſti corpus, altera ad populum Chriſtianum regendum, & à peccatis abſolvendum: quas duas poteſtates videtur Chriſtus ipſe diviſiſſe: (a) *quoſdam enim*, ut docet Concilium Senonenſe ab Antonio Pratenſi habitum tempore Clementis ſeptimi, *Chriſtus Sacerdotes instituit, quibus ſui corporis poteſtatem commiſit: veri quidem, dum inſtituto ſui corporis, & ſanguinis Sacramento*, (b) *hoc facite, inquit, in meam commemorationem; myſtici verò, dum poſteaquam in diſcipulos inſufflaſſet*, (c) *accipite, inquit, Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.* Cujus proinde exemplum ſecuta Eccleſia, quemadmodum Chriſtus traditione ſui corporis, ac ſanguinis, caliciſque, Apoſtolos in ſacrificatores corporis ſui, ac ſanguinis, iis verbis, *hoc facite in meam commemorationem*, conſecravit, ita Sacerdotibus traditione calicis, patenæ, paniſque ac vini conſecrandorum, ſimilibuſque ferè verbis, *accipe poteſtatem offerre ſacrificium &c.* [quibus æquè ac verbis Chriſti, ſacrificandi licentia conceditur] ejuſdem Sacrificii offerendi ab

(a) Concil. Senonenſe anno 1528. part. 1. decret. 9. de Sacram. Ord.

(b) Lucæ 22.

(c) Joan. 20.

A Epiſcopo tribui voluerit poteſtatem, mutatoque, ob rationes prædictas, inſufflationis ritu in cæremoniam impoſitionis manuum, iiſdem quibus Chriſtus verbis, in corpus ipſius myſticum tradendam auctoritatem determinarit. Nihil autem refert, ſive illæ duæ poteſtates ſint diverſi characteres, ſive unicus character, qui per impoſitionem manuum, & illa verba, *accipe Spiritum ſanctum &c.* extendatur ad Sacramentum Pœnitentiæ, & Extremæ Unctionis, quæ ad peccata delenda à Chriſto in-

B ſtituta ſunt: nam certum eſt ad validè abſolvendum à peccatis, eam manuum impoſitionem eſſe neceſſariam: ſi enim jam cum poteſtate corporis Chriſti conſecrandi hanc poteſtatem quoque Sacerdos accepiſſet, profectò fruſtra poſtea ei diceretur, *quorum remiſeris peccata &c.* nec ea verba efficacia eſſent, que jam collatam poteſtatem abſolvendi à peccatis ſupponerent: unde ſtatim poſt traditionem Vaſorum ſacrorum cum pane, & vi-

C no conſecrandis jam Sacerdos quidem factus eſt, quantum ad præcipuam ipſius poteſtatem, quæ eſt conſecratio Euchariſtiæ: ideoque, antequam manus ipſi ſecundò imponatur, Epiſcopo concelebrat, & cum eo Liturgiam ſacram recitat, myſticaque conſecrationis verba profert: ſed nondum eſt perfectus omninò Sacerdos habito reſpectu ad corpus Chriſti myſticum, nec ſecundariam Presbyteri poteſtatem obtinet, quæ ad pec-

D cata populi remittenda ſeſe extendit.

XXXVI. Ex quibus concluditur, eam traditionem inſtrumentorum, tum etiam impoſitionem manuum poſteriorem, eſſentiales

eſſe

eſſe materias Presbyteratus: tum quia ipſis utræque formę partiales aſſignatæ reſpondent: tum quia per utramque poteſtas vera,& realis traditur,quæ nonniſi per Sacramentum aliquod, ſeù Sacramenti partem tradi poteſt: per porrectionem quidem inſtrumentorum poteſtas in corpus Chriſti verum, per impoſitionem verò manuum poteſtas in corpus Chriſti myſticum: tum quia probabile eſt, per utramque tradi gratiam, ſed per impoſitionem manuum longè certiùs: hæc enim verba, quæ ſimul cum impoſitione manuum proferuntur, *accipe Spiritum ſanctum*, gratiæ infuſionem ſignificant: & ideò ne fruſtrà, & incaſſum dici videantur,neve inefficacia habeantur, gratiam debent producere: quia verò Presbyter indiget gratia non ſolum ad cooperandum ſaluti proximi,verum etiam ad dignè attrectanda corpus, & ſanguinem Domini: ideò probabile eſt non ſolum in impoſitione manuum [cui Scriptura (a) ſacra, gratiæ dationem attribuit] gratiam, & auxilia adnexa eſſe, quibus Sacerdos ad fidelibus conſulendum juvetur: verùm etiam in traditione inſtrumentorum conferri gratiam, qua & Sacerdotis animus ad divina myſteria dignè tractanda præparetur, & ex pacto in hujus Sacramenti inſtitutione firmato Deus excitetur ad varias tempore, & loco pias motiones, inſpirationeſque in eum finem largiendas. Ideò tamen gratiæ expreſſa tantùm habetur mentio, cum poteſtas remittendi peccata confertur, quia Sacerdotii gratiam Sacerdoti non tam propter ſe, quam propter alios Deus largitur, ut docent (b) Athanaſius, (c) Auguſtinus, (d) Iſidorus Peluſiota, & alij.

(a) 1. ad Tim. 3. & 2. cap. 1.

(b) Athanaſ. epiſt. ad Dracont.

(c) Auguſt. lib. 1. de paſtor. ca. 1. to. 9 & ſerm. 1. de communi vita Cler. tom. 10.

(d) Iſid. Peluſ. lib. 4 epiſt. 119.

XXXVII. Probabile verò eſt priorem impoſitionem manuum non eſſe ordinationis Presbyteratus eſſentialem materiam: tum quia prior impoſitio manuum fit abſque ulla forma: at nulla Sacramenti materia ſine forma: tum quia ad priorem manus impoſitionem concurrunt non ſolum Epiſcopus, verum etiam omnes Preſbyteri, ob eamque cauſam probabile eſt priorem impoſitionem à poſteriori Eccleſiam diſiunxiſſe, ne prior impoſitio materia ordinationis eſſe videretur, ad quam aliqui ſimplices Presbyteri operari cenſerentur. Itaque mihi videtur prior impoſitio eſſe veluti ſignaculum legitimæ electionis Presbyteri, quam ſuo veluti ſuffragio impoſita ſuper caput ordinati manu, non Epiſcopus ſolum, ſed reliqui Presbyteri confirment; poteſt & ad impetrandum precibus divinum auxilium impoſitio iſta manus adhiberi benedictionis loco, & ad ſignificandam adſiſtentiam divinam, quæ in Sacerdote ordinando debet eſſe præcipua: neutiquam autem eadem impoſitio manuum materia ordinationum dici poteſt; ad quid enim ſi ea materia eſt, altera utique manus impoſitio materia erit, ad quid gemina ejuſdem ſignificationis in eodem Sacramento materia? unum ex duobus neceſſum eſt, ut aut prior illa impoſitio manuum non ſit materia ordinationis Presbyteri: aut poſterior non ſit; poſteriorem autem eſſe ſatis ſuperque oſtendimus: igitur concludendum eſt priorem illam non eſſe; iis adde auctoritatem Scholaſticorum (e) Theologorum, qui paſſim prio-

(e) Vide in 4. ſent. diſt. 24.

priorem impoſitionem ritum eſſe accidentarium ordinationis, poſteriorem eſſentialem eſſe partem, materiam nempe partialem contendunt.

XXXVII. Quod ſi ſciſcitetur aliquis, num valida ſit ordinatio Presbyteri, in qua aut ſolus tradatur calix cum vino, aut ſola patena cum Hoſtia conſecranda. Reſpondetur probabile eſſe ordinationem futuram validam: tum quod (a) Chriſtus cum in ultima cœna Apoſtolos conſecravit Sacerdotes, ſolum calicem legatur porrexiſſe, non patenam, aut aliud vas ad corpus Dominicum portandum: tum maximè, quod non diviſim detur poteſtas ad unam ſpeciem conſecrandam, ſed qui poteſt unam, utramque poſſit: tum etiam quod unica ſpecies ſufficienter ſit repræſentativa poteſtatis Presbyteralis tradita conſecrandi corpus, & ſanguinem Chriſti, quippe cum ſub unica ſpecie tam corpus, quam ſanguis Chriſti contineantur: tum denique quod vulgo doceant doctores non adeò moroſè ſollicitos debere eſſe Sacerdotes conſecrandi, ut utrumque tam calicem, quam patenam, Hoſtiamque conſecrandam tangant: eſto enim Pontificale (b) Romanum rationem præſcribat utriuſque tam calicis, quam patenæ tangendorum: non tamen adeò exactè hæc neceſſario obſervanda eſſe crediderim, ut qui ex levi negligentia, aut animi exerratione unum tantùm eorum tetigerit, irritam fore credam ordinationem, cum nequidem eum qui in hac re ita deliquerit, gravi delicto obnoxium eſſe exiſtimarim. Hujus tamen rei alia eſt ratio, quam ea, quæ in præſentem controverſiam adducitur: e ſi enim porrectio utriuſque vaſis continentis utramque ſpeciem ſacræ Euchariſtiæ neceſſaria foret ad ordinationem, attamen qui eorum unum tetigiſſet, ſufficienter videretur, & alterum attigiſſe: proindeque poſterior iſta ratio, quam adduximus non videtur eſſe maximi momenti. Quod autem Concilium Florentinum, (c) tam calicis, quam patenæ meminerit, integritatem materiæ juxta Eccleſiæ regulas aſſignaſſe, non ad ſubſtantiam ordinationis utrumque neceſſarium eſſe definiſſe dicendum eſt.

(a) Matth. 26. Marci 14. Lucæ 22. & 1. Corinth. 11.

(b) Pontificale Rom. de ord.

(c) Florent. ſupr.

§. XV.

De materia Diaconatus ordinis apud Latinos.

XXXI. Tertio loco inquirenda nobis eſt materia Diaconatus, quæ nobis ex prædictis abundè innoteſcit. Statuenda ſiquidem hujus ordinis duplex materia, partialis una, quæ eſt impoſitio manuum facienda à ſolo Epiſcopo dicente, *accipe Spiritum ſanctum ad robur &c.* altera quæ eſt traditio libri Evangeliorum ab Epiſcopo item, hæc verba proferente, *accipe poteſtatem legendi Evangelium &c.* priorem materiam eſſentialem credimus: tum quod vi ipſius gratiam produci credamus, ne fruſtra dicere videatur Epiſcopus *accipe Spiritum ſanctum*, ut toties cum (d) Tridentino Concilio arguimus, tum quod antiquitus certum ſit illam unicam ſuiſſe materiam ordinis Diaconatus, & ſola manus impoſitione abſque ullius alterius rei traditione Diaconatum fuiſſe collatum, ut ſupra docuimus: cum ergo Eccleſia hanc cerimoniam retinuerit imponendi manus in Diaconatus or-

(d) Triden. ſeſſ. 23 cap 4.

ordine conferendo, etiam ſi huic cerimoniẹ traditionem libri Evangeliorum adjunxerit, additio iſta facta ab Eccleſia non obeſt, quominus relicta impoſitio manuum ſit jam, ſicut prius erat, materia eſſentialis ordinationis: ſed facit duntaxat, ut quæ erat materia unica, ac totalis, jam ſit tantùm partialis: tum quod manus impoſitio magis propria ſit ſignificando officio Diaconi, quam porrectio ipſa libri Evangeliorum: nam officium Diaconi eſt uniuerſale, ac generale miniſterium, tam in ſacris, quam propharnis Eccleſiæ rebus procurandis, ad juſſum Sacerdotis, unde Diaconus eſt generalis miniſter Sacerdotis, reliquorum inferiorum ordinum miniſteria omnia ſua ſollicitudine complectens, & inferiores miniſtros ſuis officiis applicans, ut dicemus agendo de Diaconorum officiis: ideoque ejus officio repræſentando congruenter omninò impoſitio manus adhibetur: cum enim manus ex Philoſopho (a) eſſe videatur οὐχ ἓν ὄργανον, ἀλλὰ πολλά, *non unum inſtrumentum, ſed multa*; itemque ὄργανον πρὸ ὀργάνων *inſtrumentum ante inſtrumenta*, quia ad omnia inſtrumenta utilis eſt, eaque operi ſuo adhibet, & ad agendum impellit: quam optimè omninò manus multiplex, & varium Diaconi officium repræſentat. Non fruſtrà tamen libri Evangeliorum porrectio adhibetur, quæ præcipuum, ex particularibus officiis, Diaconi munus, & ex particularibus unum ſignificat, ſicut & in aliis ordinibus aliquod inſtrumentum porrigitur, quod unum ſignificare ſolet ex officiis præcipuis illius ordinis, qui confertur: quam pro inde libri Evangeliorum traditionem

(a) Ariſtoteles li. 4. de partibus animal. cap. 10.

A dicimus eſſe materiam partialem ordinationis Diaconi, conſentaneè nimirum Concilio Florentino, (b) quod expreſsè materiam Diaconatus, *libri Evangeliorum dationem aſſignat*, itemque (c) Pontificali Romano, quod ordinandos vocat quibus adhuc Evangeliorum codex traditus non eſt: nondum ordinatos ullos Diaconos nominat niſi poſt traditum Evangeliorum librum: denique conſentaneè quoque veteri ordini (d) Romano, (e)
B Staphano Eduenſi, (f) Ivoni Carnotenſi, (g) Hugoni à ſancto Victore, & aliis paſſim, qui utriuſque materiæ in ordinatione Diaconi meminere.

(b) Conc. Florent. in decreto.

(c) Pontif. Romanc. tit. de ordine Diaconatus.

(d) Vetus ordo Roman.

(e) Stephan. Eduenſis.

(f) Ivo Carnotenſis.

(g) Hugo à S. Victore libro ſup. cit.

XL. Utrum verò ſtatim poſt impoſitionem manuum gratia Diaconatus producatur, & ſtatim poſt traditionem libri Evangeliorum character imprimatur, vel completa tantùm ordinatione duo iſta producantur: certè par difficultas videtur ei, quam in Epiſcopali ordinatione occurrentem diſſolvi-
C mus: ideoque ſimiliter ſtatuendum utrumque eſſe probabile propter rationes ibidem aſſignatas: non enim ſtatuendus ſicut in Presbyteratu, ità in Diaconatu, vel Epiſcopatu duplex character, aut duplex poteſtas duplexque gratia utrique reſpondens: ſed in ſola Presbyteratus ordinatione datur poteſtas, tum in corpus Chriſti verum, tum in corpus myſticum: in in Epiſcopatu verò ampliatur po-
D teſtas Presbyteri ad corpus Chriſti myſticum ratione diverſorum actuum qui competunt Epiſcopo, non autem Presbytero; Diacono verò poteſtas datur generalis ad miniſtrandum in Sacramento Altaris, in quo verum corpus Chriſti reperitur, ratione cujus poteſtatis & Va-

Digitized by Google

& Vaſa præparat, & altaria adornat, & panem ac vinum conſecranda apponit, & ipſos fideles communicaturos, qui ſunt corpus Chriſti myſticum, catecheſibus piiſque exhortationibus diſponit, & hæc omnia facit cum relatione, & reſpectu ad Chriſti corpus verum, cujus conſecrationi, ac diſtributioni incumbentibus Sacerdotibus miniſtrat, abſque poteſtate, quæ corpus illud conficiat.

XLI. Difficultas autem eſt, quomodo Evangeliorum liber dicatur materia partialis ordinationis Diaconi, cum non videatur liber Evangeliorum denotare præcipuum Diaconi officium: nam cantare Evangelium, non eſt præcipuum Diaconi munus: tum quod cum primùm crearentur Diaconi, nullum tunc foret ſcriptum Evangelium: tum quod Lectoribus olim Evangelii recitatio propria videretur, non Diaconis, ut colliges ex Cypriano: (a) neque pariter prædicare Evangelium proprium Diaconi munus eſt: tum quod ad Epiſcopos præſertim pertineat, & Diaconis non propria auctoritate, ſed ex licentia Epiſcopi prædicandi officium concedatur: tum quod Diaconi electi ſint, ut liberiùs alia opera in eos transferentes Apoſtoli prædicationi vacare poſſent, ut docet (b) Scriptura ſacra; proindeque non ut prædicationi ipſi vacarent, ſed ut ſuperiores ſuos Epiſcopos, ac Preſbyteros temporalium cura exonerarent, qui liberius ipſi operam navent; non pariter liber Evangeliorum dicetur denotare officium Diaconi, quod in tradenda Catechumenis, & rudioribus Chriſtiana doctrina ſitum ſit, & Diacono præſertim imponatur: tum quia

(a) Cyprian. ep. 11 & 34.

(b) Actorum 6.

A ad hoc officium ſignificandum convenientius liber Catechiſticus, quam Evangeliorum codex traderetur, tum quia verba, quæ ſimul cum iſta libri Evangeliorum porrectione proferuntur, aliud quippiam indicant, puta legendi Evangelii in Eccleſia tam pro vivis, quam pro defunctis poteſtatem tunc temporis eis concedi, quod officio catechiſandi, & inſtruendi catechumenos nullatenus conſonat: denique quodcumque officium circa doctrinam, ac lectionem Diaconi finxeris, non erit præci- B puum Diaconi officium, potiſſimum enim ejus munus videtur miniſtrare menſis, cujus videlicet cauſa primi ſeptem Diaconi, ſcriptura (c) teſte, ab Apoſtolis inſtituti ſunt.

XLII. Reſpondetur autem præcipuum, vel certè ex præcipuis Diaconi officiis [quod per materiam ordinationis Diaconi ſignificari ſatis eſt] eſſe tum Evangelii in Eccleſia recitationem, tum ejuſdem ſimplicem expoſitionem: C utramque autem codice Evangeliorum tradito explicari: quæ quidem officia licet forſan primis Eccleſiæ temporibus ex præcipuis non eſſent, imò nec penitus eſſent, tum cum Apoſtoli primos Diaconos inſtituerunt: quo tempore nullum adhuc erat Evangelium ſcriptum, erat tamen aliquid æquivalens: quia tunc temporis Diaconi Evangelii prædicationi cum cæteris vacabant, ut patet exemplo SS. Stephani, & Philippi (d) ex pri- D mis Diaconis: ſemperque poſteà purgandis doctrina populis Diaconi incubuerunt, propter quod λειτουργικὴ διακόσμησις [*Diaconorum ordo*] à ſancto (e) Dionyſio dictus eſt καθαρτικὴ ἐπὶ τὰς φάνας τῆν

(c) Actorum 6.

(d) Actorum c. 7. & 9.

(e) Dionyſ. c. 5. Eccleſ. Hierarch.

τῶν ἱερέων ἱερουργίας ἀνάγουσα τοὺς κεκαθαρμένους καὶ τοὺς ἀτελέστους ἀποκαθαίρουσα, καὶ μαιευομένη ταῖς καθαρτικαῖς τῶν λογίων ἐλλάμψεσι, καὶ διδασκαλίαις, καὶ προσέτι τοὺς ἀνιέρους τῶν ἱερέων ἀμυγῶς ἀποδιαστείλασα. *Purgativus* ſcilicet ordo, *cum & eos, qui expiati ſunt, ad Sacerdotum ſacra deducat, & eos qui nondum initiati ſunt, expiet, expiantibuſque Scriptorum divinorum ſplendoribus, ac doctrinis inſtituat, & quaſi obſtetricum more educet, ac præterea prophanos à Sacerdotibus ſecernat:* unde libro Evangeliorum qui eſt divinum ſcriptum, cujus conditione fideles purgantur, egregiè hoc officium declaratur, ex eo enim noſtra præſertim inſtructio ſumenda: ex eo Chriſtianæ catecheſes, exhortationes, conſolationes depromendæ; nihil autem refert quando, vel quomodo Evangelium recitent Diaconi, an in ſacra Liturgia ipſum cantent, an ex pulpito poſteà exponant, an deſumpta ex eo fidei capita populis tradant: variari enim illa temporis progreſſu potuerunt: unum hoc invariabile, atque immutabile Diaconorum munus, purgare populos doctrina Evangelii ſalutari: ad quod ſignificandum convenienter liber Evangelii eis in manus traditur, & poteſtas Evangelii recitandi ipſis dari conceptis verbis ſignificatur: quamvis verba iſta uſitatum jam morem ſecuta, Diaconus tam pro vivis, quam pro defunctis legendi Evangelii traditam facultatem innuant: & Evangelii in Miſſa canendi factam eis poteſtatem oſtendant: quod quidem eis hocce tempore proprium, licet forte Lectoribus olim ob Diaconorum raritatem communicatum: quibus tamen purgatio per doctri-

A nam nonniſi inſra Diaconum convenit. Aliam ſi mavis ſolutionem ex Divo (a) Thoma hanc habe, *quod poteſtas Diaconi media eſt inter poteſtatem Subdiaconi, & Sacerdotis: Sacerdos enim directè habet poteſtatem ſuper corpus Chriſti: Subdiaconus autem ſuper Vaſa tantùm, ſed Diaconus ſuper corpus Chriſti in Vaſe contentum: unde ejus non eſt tangere corpus Chriſti, ſed portare corpus in patena, & diſpenſare ſanguinem cum calice: & ideò ejus poteſtas ad actum principalem non potuit exprimi, nec per dationem Vaſis tan-*

B *tùm, nec per dationem materiæ: ſed exprimitur poteſtas ejus ad actum ſecundarium, & in hoc quod datur ei liber Evangeliorum, & in hac poteſtate intelligitur alia: & ideò in ipſa libri datione imprimitur character.*

(a) D. Thom. ſuppl. 34. qu. 37. art. 5. ad 5.

XLIII. Duas alias difficultates circa ordinationem Diaconi proponit Amalarius (b) Fortunatus: priorem quidem, cur ſi Diacono manus imponitur, Presbytero iterum manus imponantur? ad quid iterata iſta manus impoſitio

C cum una ſufficere videatur? Poſteriorem verò, ſervanduſne ſit hic ritus, ut, cum Presbytero non ſolus Epiſcopus manus imponat, ſed qui cum ipſo ſunt Presbyteri, Diacono è contra ſolus Epiſcopus manum imponere debeat? priori difficultati egregie reſpondet, *Imponuntur*, inquit, *manus ſuper Diaconum, imponuntur poſteà ſuper Presbyterum: quare hoc? niſi quia per conſecrationem de opere ad opus tranſit, ſicut de miniſterio Diaconi, tran-*

D *ſit ad immolationem Sacerdotalem? quoniam nec illud opus, nec illud poſſumus agere, niſi dono gratiæ Dei adjuti: Deus enim eſt qui operatur in nobis, & velle, & operari pro bona voluntate: repetitur manus impoſitio;*

(b) Amalarius Fortunatus lib. 1. de Eccleſ. off. cap. 13.

ſitio, ac ſic deprecatio prioris operis tranſit ad deprecationem ſecundi: additur unum miniſterium Diacono, id eſt, ut legat Evangelium &c. Circa ſecundam difficultatem ſatis audacter, ni fallor, uſitatum Eccleſiæ morem, Concilii (a) Carthaginenſis quarti decreto, & Veteris (b) Ordinis Romani lege firmatum impugnat, quo nimirum jubetur Diacono ſolus Epiſcopus manus imponere, non autem reliquus Presbyterorum cœtus. (c) *Eſt libellus*, inquit, *quidam apud nos, neſcio cujus auctoris, qui dicit ſolum Epiſcopum debere manus imponere ſuper Diaconum, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecratur: Nunquid*, addit idem Amalarius, *auctor libelli doctior eſt, atque ſanctior Apoſtolis: qui poſuerunt* (d) *plures manus ſuper Diaconos, quando conſecrabantur, & propterea ſolus Epiſcopus ponat manum ſuper Diaconum, ac ſi ſolus poſſit precari virtutem gratiarum, quam plures Apoſtoli precabantur? an fortè ideò non imponit Sacerdos manum ſuper eum, qui ad Diaconatus officium conſecratur, ut non fiat quod ipſe eſt, id eſt Sacerdos? ſi ita eſt, nec Epiſcopum oportet ei manum imponere, ut non fiat Epiſcopus. Quod ſi propterea oportet ei Epiſcopum manum imponere, quia ipſe orat pro eo, non ſolus ille orat, ſed omnes piè intendant verbis Epiſcopi, ac mente retinent &c.* Satis utique acutè Amalarius morem antiquiſſimum exagitat, quem ſi à Concilio Carthaginenſi probatum, ſi in Veteri Ordine Romano præſcriptum ſciviſſet, non dubito quin temperatius egiſſet, ceſſiſſetque tantis auctoribus, qui jam ignoti ſibi auctoris ſenſum tantummodo reprehendit: ceſſiſſet conſuetudini totius Eccleſiæ, contra quam

(a) Concil. Carth. 4. c. 4.
(b) Vetus Ordo Roman. tit. de ord. Diacon.
(c) Idem Amalarius ſupra.
(d) Actorum 6.

A diſputare *inſolentiſſimæ*, teſte (e) Auguſtino, *eſt inſaniæ*: ceſſiſſet rationi Concilii Carthaginenſis, quam jam carpit, Diaconis ſcilicet, quia ad miniſterium, non ad Sacerdotium ordinantur, debere ſolum Epiſcopum manus imponere: tum ad diſcernendam impoſitionem manuum, quæ fit ſuper utroſque: ſicut enim impoſitio manuum ſupra Presbyteros ordinandos ab impoſitione manuum ſuper Epiſcopum conſecrandum differt, quod à tribus Epiſcopis manus Epiſcopo conſecrando im-
B ponantur; ab uno autem ſolùm Epiſcopo Presbyteris ſimul imponentibus manus, Presbyterorum ordinatio perficiatur; ita impoſitio manuum in ordinatione Presbyteri, & Diaconi diverſa eſſe debet: quod ſolus Diacono conſecrando manus imponat Epiſcopus, Presbyteris Presbyterorum quoque collegium: tum ad diverſitatem gratiæ Sacerdotalis, ac Presbyteralis indicandam, quarum hæc uberior ac plenior, illa
C verò minor ſit, ac parcior: tum denique quod diverſitate iſtius ritus oſtendatur Presbyteros conſecratos in conſortium aliorum Presbyterorum recipi, qui ideò ipſis manus imponunt, in quorum ſocietatem Diaconi ordinati minimè admittuntur.

XLIV. Nec obſtat Apoſtolorum exemplum, non enim in Actibus Apoſtolorum (f) legimus, quod Apoſtoli cum ſeptuaginta diſcipulis, primis Diaconis
D manus ſuas impoſuerint: legimus ſolùm hæc verba, *hos ſtatuerunt* [populus] *ante conſpectum Apoſtolorum, & orantes impoſuerunt eis manus*: ex quibus non licet inferre populum manum eis impoſuiſſe,

ſed

(e) Auguſt. ep. 118 ad Januarium.
(f) Actorum 6.

ſed tantùm Apoſtolis primos illos Diaconos ordinandos præſentaſſe, hos autem ab Apoſtolis ordinatos fuiſſe: an verò ab omnibus Apoſtolis? neque hoc ex iis verbis colliges: an ſingulos à ſingulis quibuſdam Apoſtolis? quidni hæc dici poſſint? ſed ponamus ab omnibus Apoſtolis ſingulos fuiſſe manus impoſitione conſecratos? quid inde inferetur, niſi ab Epiſcopis quoque pluribus, qui Apoſtolorum vicem tenent, Diaconos ordinandos? at ne quidem Amalarius Fortunatus hoc voluerit: ergo ex Apoſtolorum exemplo colligi nequit, quod non à ſolo Epiſcopo, ſed à Presbyteris quoque, Diaconis conſecrandis manus imponi debeant. Nec efficacior ejuſdem Amalarii ratio, quæ ad comprecandum adhiberi vult etiam cum Epiſcopo impoſitionem manuum Presbyterorum, nam ad orationem non hæc neceſſaria eſt, ſed ad indicandam gratiæ ab Epiſcopo derivationem, quæ ſolo Epiſcopo manus imponente ſufficienter oſtenditur: ad quid ergo, inquies, Presbytero conſecrando manus à Presbyteris imponuntur? ad hæc utique, tum ad precum conſociationem, utpote in re graviori momenti magis neceſſariam ſignificandam: tum ad mutuam Presbyterorum inter ſe conſœderationem demonſtrandam: tum ad totius Eccleſiæ voluntatem exprimendam ratum habentis Epiſcopi judicium, quæ ſignificatio in electione Presbyteri, utpote majoris momenti deſideratur, non in electione Diaconi. Plura huc congerere nihil refert: cui prædicta non ſufficient, nulla ſufficient.

A

§. VXI.

De materia Subdiaconatus apud Latinos.

XLV. Quarto loco ſtatuenda eſt Subdiaconatus materia: quam Concilium Carthaginenſe (a) quartum, Aquiſgranenſe (b) ſub Ludovico Pio, & (c) Florentinum, calicis vacui cum patena vacua ſuperpoſita traditionem eſſe teſtantur: quam etiam Vetus (d) Ordo Romanus, Iſidorus (e) Hiſpalenſis, Amalarius (f) Fortunatus, Rabanus (g) Maurus, Stephanus (h) Eduenſis, Ivo (i) Carnotenſis, Hugo (k) de ſancto Victore, & cæteri tum Theologi, tum Canoniſtæ commemorant: ii enim omnes conſentaneè Concilio citato Carthaginenſi docent Subdiaconos, dum ordinantur, accipere ab Epiſcopo patenam vacuam, & calicem vacuum; ab Archidiacono verò urceolum cum aqua, & mantile, & manutergium. In his autem quæ ab Archidiacono accipiunt non videtur materia Subdiaconatus ordinis ſita eſſe, nè partialiter quidem: tum quod Subdiaconatus ſolus Epiſcopus poſſit eſſe miniſter, tum quod in iis actibus qui per urceolum, & aquimanile, & manutergium ſignificantur, non conſiſtat, ut rectè ait (l) Divus Thomas, principale Subdiaconi munus, ſed in eo potius quod cooperetur circa materiam Sacramenti Euchariſtiæ, quod optimè per calicem vacuum, ac patenam vacuam ſignificatur, quibus nempe apportandis ad Altare, præparandis, mundandiſque præſertim inſervire debet, ut ſuo loco alibi dicetur: ab Archidiacono autem urceolum, & cætera potius quàm ab ullo

B C D

(a) Carthag. 4. ca. 5

(b) Aquiſgran. c. 6

(c) Florent. in decreto unionis, cujus verba habentur ſupra.

(d) Vetus Ordo Rom. in ord. Subdiac.

(e) Iſid. lib. 2. de Eccl. offic. cap. 10.

(f) Amalarius lib. 2. cap. 11.

(g) Raban. lib. 1. de inſtit. cap. 8.

(h) Steph. Eduenſis de ſacr. Altar. ca. 5.

(i) Ivo ſerm. de excell. Sacr.

(k) Hugo cap. 5. ſpeculi.

(l) D. Thom. ſuppl. q. 38. art. 1. ad 2

ullo alio accipit Subdiaconus, quia, ut ibidem docet (a) Divus Thomas, cum Archidiaconus ſit princeps miniſterii, ideò omnia quæ ad miniſterium pertinent ipſe tradit, verbi gratia cereum Acolytho, quo inſeruit Diacono ipſum ante Evangelium portando, & urceum cum quo Subdiacono miniſtrat: [quæ verba demonſtrant tempore Divi Thomæ, hæc omnia ſolum Archidiaconum tradidiſſe] Subdiacono ſimiliter tradit urceolum, mantile, manutergium, quibus ſuperioribus Ordinibus inſeruit. Scio verò Innocentium (b) quartum negare ad ordinationem Subdiaconi neceſſariam eſſe patenam: at cum alii Doctores contrarium defendant; ſtandum eſt, ni fallor, opinioni (c) Sylveſtri, (d) Tabienæ, & aliorum, in eo dubio iterandam eſſe Subdiaconi ordinationem.

XLVI. Traditur etiam (e) Subdiaconis liber Epiſtolarum ab Epiſcopo hæc verba proferente, *accipite librum Epiſtolarum &c.* Antiquum verò non eſſe hunc ritum, ſed recens additum, ex eo facilè mihi perſuadeo, quod nec (f) Carthaginenſe, nec Aquiſgranenſe Concilium hujus meminerint: quod Vetus (g) Ordo Romanus de eo ritu ſiluerit: quod apud nullum ex citatis auctoribus [Iſidorum (h) Hiſpalenſem, Amalarium Fortunatum, Rabanum Maurum, Stephanum Eduenſem, Ivonem Carnotenſem, Hugonem à ſancto Victore, (i) Magiſtrum ſententiarum intelligo] vel verbulum unum de Epiſtolarum traditione in ordinatione Subdiaconi habeatur: quamvis eorum aliqui (k) Amalarius, & (l) Hugo ipſorum muneribus Epiſtolæ Lectionem adſcribant. Sed nec ritus iſte eſſentialis videtur

A Subdiaconatus ordinis materia; tum quia (m) Theologi communiter, dum tradunt materiam ordinis Subdiaconatus, libri Epiſtolarum nullam faciunt mentionem: tum quia Subdiaconi præcipuum munus non eſt legere Epiſtolam in Miſſa: ſed ſi credimus (n) Amalario, ab Eccleſia eis hoc officium impoſitum eſt, tunc cum Diaconis officium cantandi Evangelium eis injunctum: & ſerius forſan hoc eis officium demandatum: ut docebimus, cum Subdiaconorum officia alibi commodiùs proſequemur:

B tum quia Eccleſia ſæpè permittit, ut Epiſtolæ ab inferioribus Clericis in Miſſa canantur: tum quia non videntur tot characteres in Subdiacono ponendi, quare cum in porrectione calicis, & patenæ character eis conferatur, poteſtaſque ſubminiſtrandi Diacono, quæ maxima eſt, ei tradatur; non videtur nova poteſtas ipſi tradi, quæ realem characterem exigat, dum legendæ Epiſtolæ poteſtas moralis, ſeu licentia quædam, atque

C auctoritas porrectione libri Epiſtolarum tradi dicitur: nulla igitur ratio nos convincit, ut porrectionem libri Epiſtolarum, materiam ordinis Subdiaconatus eſſe cenſeamus. Secus tamen etiam probabile eſt ritum iſtum eſſentialem eſſe partialem ordinationis materiam, tum quia Pontificale (o) Romanum ordinandos adhuc eos vocat, quibus nondum liber Epiſtolarum porrectus eſt: tum quia verba, quæ in iſta porrectione exprimun-

D tur, videntur habere rationem formæ: dicit enim Epiſcopus, *accipite librum Epiſtolarum, & habete poteſtatem legendi eas in Eccleſia &c.* quæ verba videntur indicare tunc poteſtatem aliquam Subdiaconis tra-

(a) D. Thom. ibid.

(b) Innocentius 4. de myſt. Miſſæ.

(c) Sylveſter v. Ordo 2. §. 11.

(d) Tabiena §. 5.

(e) Pontificale Roman. tit. de ordinat. Subdiac.

(f) Hæc Concilia vide locis mox cit.

(g) Vetus Ordo Roman. ſup.

(h) Iſidorus Hiſpalenſis, Amalarius, Rabanus, Stephanus Eduenſis, Ivo, Hugo loc. ſup. cit.

(i) Magiſter 4. ſent. diſt. 24 cap de Subdiacono.

(k) Amalar. ſup.

(l) Hugo erudit Theolog. de Sacramentis cap. 17.

(m) Vide Thom. ſen in 4. diſt. 24.

(n) Amalarius ſup.

(o) Pontificale Roman. ſup.

Digitized by Google

tradi, tuncque proinde characterem Subdiaconalem imprimi, cujus impreſſio in hunc locum differatur: tum quia ſolent in Eccleſia Romana ordinandi veſtibus ſuo ordini convenientibus indui, antequam ordinatio perfecta ſit: at amictum, manipulum, tunicam, Subdiaconi ab Epiſcopo accipiunt, poſtquam calicem, & patenam ab ipſo recepere, cum mox liber Epiſtolarum ipſis eſt porrigendus, proindeque nondum videtur ordinatio perfecta, niſi tradito Epiſtolarum libro, qui proinde materia ordinationis partialis eſſe videtur. Unde licet officium canendi Epiſtolam olim minus præcipuum Subdiaconorum munus videretur, at jam videtur præcipuum, aut unum ex præcipuis, ex Eccleſiæ Occidentalis uſu, & obſervatione: neque verò neceſſe eſt, ut Concilia integram materiam Subdiaconatus ordinis expreſſerint, ſatis eſt, ut aliquam.

§. XVII.

Utrum vaſa, ſeù inſtrumenta, quæ Presbyteris, & Subdiaconis porriguntur, conſecrata eſſe debeant.

XLVII. Quæſtio autem eſt, utrum ad validitatem tam ordinationis Presbyteri, quam Subdiaconi neceſſum ſit calicem, ac patenam, quæ utique exhibentur, conſecrata eſſe: adeout ſi per incuriam, aut alia ratione accidat, ut non ſint conſecrata, ordinatio irrita ſit. Placet autem (a) eorum ſententia, qui dicunt validam eſſe utriuſque ordinationem, etiamſi vaſa, quæ ordinando porriguntur, prophana ſint, nec conſecrata. Primò

(a) Ita Sotus in 4. diſt. 14. q. 1. art. 2. Ledeſma 2. parte ſent. q. 36. Henriquez cap. 5. §. 2. & recentiores contra Paludanum diſt. 5 q. 2., Turrecramata, & Prapoſ. in can. perlectis diſtin. 25. Sylveſt. v. Ordo 1. §. 4. verſ. 1 & alier.

A enim nec Concilium Florentinum, nec aliud quodcumque requirit, ut calix, & patena, quæ porriguntur ſint conſecrata: qua ergo auctoritate, quo jure id neceſſarium eſſe ad Sacramenti Ordinis valorem defendemus, qui niſi auctoritatibus fulti, quidquam in ullo Sacramento neceſſarium ſtatuere debemus? Deinde cum Miſſæ Sacrificium validè peragatur in calice, & patena non conſecratis, qua ratione aſſeremus Ordines, qui ad ſacram Euchariſtiam referuntur, irritos eſſe, ſi per hujuſmodi inſtrumenta non conſecrata conferantur?

B Accedit & alia ex comparatione cum aliis Sacramentis petita ratio: Cum enim nec Baptiſma invalidum ſit, nec Extrema Unctio, quæ cum aqua non benedicta, & cum oleo non benedicto peraguntur, nec irrita erit aut Subdiaconi, aut Presbyteri ordinatio, quæ Vaſorum minimè ſacratorum porrectione perficietur. Confirmabitur hæc ratio ex mox dicendis, cum nempe materiam ordina-

C tionis non æquè indigere ſanctificatione, ac materias aliorum Sacramentorum oſtendemus: ſi enim minus indigent conſecratione, quam reliquorum Sacramentorum materiæ, & reliquorum Sacramentorum ſaltem plurium ex ipſis materiæ non neceſſariò debent eſſe conſecrandæ, ut Sacramenta ſint valida: multominus neceſſarium erit, ut inſtrumenta, quæ porriguntur Presbytero, ac Subdiacono conſecrata ſint, quam materiæ

D Baptiſmi, verbi gratia, aut Extremæ Unctionis ſint benedictæ, ut Baptiſma, & Extrema Unctio valida ſint.

§. XVIII.

De materia Acolythatus apud Latinos.

XLVIII. QUintò materia Acolythi ſtatuenda eſt, quibus cum inſtrumentorum genera porrigantur, puta candelabrum cum cereo, & urceolus vacuus, ut patet ex Concilio [a] Carthaginenſi quarto, [b] Veteri Ordine Romano, & aliis Eccleſiaſticorum rituum ſcriptoribus, dubitatur quodnam ex iis ſit materia hujus ordinis, an utrumque, an unum ex iis. Certè [c] Bonaventura, [d] Ricardus, [e] Angelus, & alii docent porrectionem candelabri cum cereo ordinationis Acolythi materiam eſſe, quod præcipuum videatur eſſe Acolythi officium cereum deferre, à quo nempe ceroferarii nomen habet, teſte Iſidoro [f] Hiſpalenſi, [g] Rabano, & Aquiſgranenſi [h] Concilio ſub Ludovico Pio: ob quam etiam cauſam Concilium [i] Carthaginenſe docet ipſum *ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari*: Urceolum tamen ejuſdem materiam eſſe docent Divus [k] Thomas, [l] Durandus, [m] Sylveſter, [n] Soto, & alii communiter, quia actus porrigendi aquam, & vinum eſt præcipuus actus Acolythi, utpote cum ad Euchariſtiam magis pertineat præparatio materię ipſius quæ urceolo continetur, quam delatio cerei, quæ nec ad Euchariſtiam conficiendam eodem jure refertur, nec ejuſdem celebrationi propria eſt, cum etiam in aliis Officiis divinis cerei accendi, & deferri ſoleant: eſto ergo notius ſit officium deferendorum in Eccleſia cereorum, majoremque in Eccleſia aſſiduitatem expoſtulet, à quo

A proinde Acolythi denominantur ceroferarii, & cui mancipati dicuntur: minus tamen principale eſt, minoriſque, quantum ad ejus ordinationem ſpectat, momenti: proindeque porrectio urcei non autem candelabri, videtur eſſe materia ordinationis Acolythi. Utrumque autem materiam eſſe nulla efficax ratio ſuadet, niſi fortè quod eadem ferè verborum formula utrumque tam candelabrum cum cereo, quam urceus ab Epiſcopo exhibeantur: quod autem [o] Albinus Flaccus, [p] Amalarius, [q] Rabanus, & alii ſolum
B hoc Acolythi officium referant deferendorum cereorum, accidit fortaſſis non quod præcipuum eſſet, ſed quod notiſſimum.

XLIX. Duo autem hic notanda ſunt: Primùm, tam candelabrum, quam urceum olim ab Archidiacono tradita: candelabrum ab Archidiacono olim traditum fuiſſe expreſsè docent Concilium [r] Carthaginenſe quartum, & [s] & Vetus Ordo Roma-
C nus; à quo autem porrigatur urceolus expreſsè non tradunt, ſed cum continenti ſerie ſubdant, *accipiat, & urceolum vacuum ad ſuggerendum vinum in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti*, fortè quibuſdam videbitur præſcribi ſimiliter, ut ab Archidiacono urceolus tradatur. [t] Amalarius meminit ceroferarii ab Archidiacono, Acolytho, dum ordinatur, porrigendi, de urceo ne verbum quidem habet. Stephanus [u] Eduenſis, & [x] Hugo
D meminere traditionis urceoli, ſed à quo tradatur non explicant. Ivo [y] Carnotenſis ab Archidiacono candelabrum tradi docet, ſed à quo accipiat Acolythus urceolum non docet, niſi quod cum conti-nen-

(a) Conc. Carth. 4. c. 6.
(b) Vetus Ordo Roman. de ord. Acolythi, & authores ſup. cit. aliique plur.
(c) Bonav. in 4. diſtin. 24. par. 2. art. 2 qu. 2.
(d) Richar. eod. diſtin. art. 1. & 4. q. 3.
(e) Angel. v. Ordo.
(f) Iſidor. lib. 7. & Etym. c. 12.
(g) Raba lib. 1. de inſt. cap. 9.
(h) Aquiſgran. ſub Ludovic cap. 5.
(i) Carthagin. cit.
(k) D. Thom. ſuppl. q. 37. art. 5. ad 6 & q. 38. art. 1. ad 2.
(l) Durand. in 4. diſt. 24. qu. 3.
(m) Sylveſtr. v. Ordo 2. §. 4.
(n) Soto q. 1. art. 3. & alii paſſim.
(o) Albinus tit. de Eccl. ordine.
(p) Amalar. lib. 2. de off. Eccl. cap. 10
(q) Raban. lib. 1. de inſt. Cleric. cap. 9.
(r) Conc. Carth. 4. cap. 6.
(s) Vetus Ordo Roman. in ordine Acolythi.
(t) Amalarius ſup.
(u) Steph. Eduenſis de ſacr. Alt. cap. 4.
(x) Hugo in ſp. Eccleſ. cap. 4.
(y) Ivo ſerm. de excellen. Sac. Ord.

tenti ſerie de ejus, & iſtius traditione loquatur, ad Archidiaconum poſterioris etiam iſtius traditionem fortè referre videatur. At (a) Magiſter ſententiarum ab Archidiacono tradi utrumque tam candelabrum, quam urceolum apertè teſtatur: idque etiam (b) Divus Thomas fateri evidenter colligitur: cum enim ſibi objeciſſet exinde ſequi Archidiaconum eſſe miniſtrum ordinationis, reſpondet Archidiaconum, cum ſit princeps miniſterii, tradere ea omnia quæ ad miniſterium pertinent: quibus verbis omnia iſta inſtrumenta Aeolytho ab Archidiacono tradi fatetur, ex eo tamen putat non ſequi, quod hic Ordinem conferat, quia poteſtatem accipit Acolythus ex verbis Epiſcopi, non ex porrectione inſtrumentorum ab Archidiacono facta, niſi fortè [quod ego addo] quatenus ejus juſſu ex permiſſione fit: quomodo unum agens videtur eſſe cum Epiſcopo. Quare dici poteſt probabilis opinio (c) Divi Thomæ, (d) Richardi, (e) Angeli, (f) Tabienæ, (g) Armillæ, (h) Silveſtri, & aliorum, non ſolum ordinationem Acolythi validam eſſe, verum etiam cæterorum in inferioribus ordinibus, etſi inſtrumenta à ſolo Archidiacono porrecta ſint: non autem de majoribus ordinibus, Subdiaconatu, Diaconatu, Presbyteratu idem eſſe dicendum: ſunt enim Sacramenta maximæ unitatis, ut de Epiſcopatu docet (i) Cyprianus, quæ proinde dividi in duos veluti miniſtros non debent: diſcriminis autem duplex ratio eſt: Prima, quia minores ordines à Presbyteris ex diſpenſatione in Eccleſia uſitata conferuntur, majores non item. Altera, quia in majoribus non ſola miniſterii inſtrumenta traduntur, cujuſmodi ſunt urceolus, ceroferarius &c., quæ ab Archidiacono tradi poſſunt miniſterii principe; ſed ipſi corporis, ac ſangninis Domini portitores calices, ac patenæ, necnon Evangeliorum libri, quæ immediatè Sacrificio, vel Officiis divinis inſerviunt, non ad miniſtrandum tantum præparantur: quæ ratio diſcriminis ſi vera eſt, nec Lectori liber Lectionum, nec Exorciſtæ libri Exorciſmorum ab ullo, quam ab Epiſcopo tradi poterit: imò fortè nec Oſtiario Eccleſiæ claves: de quibus proinde non eſt locutus ſanctus Thomas, ſed ſolùm de urceolis tam in ordinatione Subdiaconi, quam Acolythi, & de ceroferario, in ordinatione ſolius Acolythi tradi ſolitis: quæ proinde ſententia fortè verior eſt, maximè cum Synodus (K) Carthaginenſis ſoli Archidiacono hæc porrigere concedat, ut autem ab Epiſcopo claves Eccleſię Oſtiario, liber Scripturæ ſacræ Lectori, liber Exorciſmorum Acolytho tradantur, expreſsè moneat, res autem ab uſu, & conſuetudine Eccleſiæ maximè dependet. Iam verò noſtro ſcilicet tempore in Pontificali (l) Romano præſcriptum habemus, ut ab Epiſcopo etiam tam candelabrum cum cereo, quam urceolus vacuus Acolytho tradatur, ne videlicet aliquis ſuſpicaretur Presbyterum hujus ordinationis eſſe miniſtrum, quamvis in quibuſdam adhuc Eccleſiis candelabrum ſolum cum cereo ab Epiſcopo tradatur, urceolus verò ab Archidiacono.

L. Alterum notatu dignum eſt, Subdiacono urceolos vino, & aqua plenos tradi, Acolytho urceo-

(a) Magiſter 4. ſent. diſtinct. 24. de Acolyth.

(b) D. Thom. ſuppl. q. 38. art. 1. ad 2.

(c) D. Thom. ibid.

(d) Richard. in 4. diſt 24.

(e) Angelus v. Ordo, c. 5.

(f) Tabiena v. Ordo, c. 14.

(g) Armilla eod. §. 12.

(h) Sylv. v. ordo 2. §. 5.

(i) Cypr. tract. de unit. Eccleſiæ, refertur 24. qu. 1. c. loquitur. Vide, & can. quomodam diſt. 24.

(K) Conc. Carth. c. 6. 7. 8. 9.

(l) Pontificale Roman. tit. de ordinatione Acolythi.

ceolum vacuum ex prędictis, quia nempe, ut ait Divus Thomas, (a) *Acolythi habent actum ſuper urceolum tantum, non ſuper ea, quæ in urceolo continentur: ſed Subdiaconus habet actum ſuper contentis in urceolo: quia utitur aqua, & vino ad ponendum in calice, & aquam manibus Sacerdotis præbet, & Diaconi: ſicut & Subdiaconus ſolum habet actum ſuper calicem non ſuper contenta; ſed Sacerdos ſuper contenta*: quæ ſi ita ſint, dum tradendo urceolum, monet Epiſcopus Acolythum, ut eum accipiat ad ſuggerendum vinum, & aquam in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti, non tamen fundendæ aquæ, aut vini in calice poteſtatem accipere dicendus erit, ſed præſentandi Diacono, aut Subdiacono, qui ipſa fundant.

(a) D. Thom. ſuppl. q. 37. art. 4. ad 6

§. XIX.

De materia cæterorum inferiorum Ordinum.

LI. Sextò Exorciſtatus, Lectoratus, & Oſtiariatus materiæ tradendæ ſunt: in quibus aſſignandis Doctores conveniunt, Exorciſtatus quidem materiam eſſe librum Exorciſmorum, Lectoratus librum Scripturæ ſacræ, de quo lecturi ſint, Oſtiariatus claves Eccleſiæ: has enim materias Concilium (b) Carthaginenſe quartum aſſignat, ut ſupra docuimus. Eaſdem Vetus (c) Ordo Romanus, & (d) Pontificale Romanum præſcribunt, ex quorum ultimo (e) Florentinum materias ordinum iſtorum peti jubet, univerſimque declarat hos ordines conferri *per rerum ad miniſteria ſua pertinentium aſſignationem*: quare cum res iſtæ ad miniſteria dictorum ordinum ſignificanda pertineant;

(b) Carthag. 4. c. 7. 8. 9.

(c) Vetus Ordo Roman., &

(d) Pont. Rom. tit. de 1is ord.

(e) Florent. in decr.

A per earum traditionem ordines; de quibus hic ſermo, conferuntur. Confirmat eaſdem materias, quantum ad Lectoratum, & Exorciſtatum attinet, Iſidorus (f) Hiſpalenſis, & ex eo Aquiſgranenſe (g) Concilium, (h) Rabanus, & alii, *Exorciſta*, inquit, *cum ordinantur* [*ſicut ait Canon* Carthaginenſis Concilii] *accipiunt de manu Epiſcopi libellum, in quo ſcripti ſunt exorciſmi, accipientes poteſtatem imponendi manus ſuper energumenos*, ſive baptizatos, ſive catechumenos. De Lectoribus vero *Epiſcopus coram* B *plebe tradit eis codicem apicum divinorum ad verbum Dei annuntiandum.* Cæteri Eccleſiaſtici ſcriptores in eandem conveniunt ſententiam, nec opus eſt in re non dubia diutiùs immorari.

(f) Iſid. Hiſpal. l. 2. de Eccl. off. cap. 13.

(g) Aquiſgran. c. 4

(h) Raban. lib. 1. de de inſtit. cap. 10.

LII. Solùm hic obſervanda duo ſunt, primùm in ordinatione Oſtiarii præter traditionem clavium, in (i) Pontificali Romano notari, ipſum Oſtiarium creandum debere ab Archidiacono deduci C abſque ullis verbis ad oſtium Eccleſiæ, & ab eo juberi, ut oſtium claudat, & aperiat, campanarum quoque funem ei tradi, juberique pulſare campanas, quod eſt eum in ſui officii poſſeſſionem deduci, non aliquam veram poteſtatem ab Archidiacono conſequi: qui nec ordinis conferendi capax eſt, nec ulla verba profert quibus poteſtatem aliquam conferre videatur: hanc autem ceremoniam integram non habemus in (k) Vetere Ordine Romano, ſed tantum D legimus Archidiaconum ei oſtium Eccleſiæ tradere debere. Stephanus quoque (l) Eduenſis, (m) Ivo Carnotenſis, (n) Hugo de ſancto Victore, & alii hujus ritus non meminere: nec mirum: eſt enim ille tan-

(i) Pontif. Rom. tit. de inſt. Oſtiarii.

(k) Vetus Ordo Roman. tit. de ordin. Oſtiarii.

(l) Steph. Eduenſis de Sacram. Alt. c. 8

(m) Ivo ſupra.

(n) Hugo de S. Victore ſupra.

Digitized by Google

tantum accidentarius, ut patet ex dictis. Alterum, illa omnia inſtrumenta, quæ traduntur pro ma- [illegible] num, non eſſe peculiari benedictione ſanctificata, ſicut ſanctificari ſolent res ſenſibiles, quæ ſunt materiæ aliorum Sacramentorum: (a) *quia*, ut inquit Divus Thomas, *quod confertur in aliis Sacramentis, derivatur tantum à Deo, non à miniſtro, qui Sacramentum diſpenſat: ſed illud quod in hoc Sacramento traditur, ſcilicet ſpiritualis poteſtas, derivatur etiam ab eo qui Sacramentum dat, ſicut poteſtas imperfecta à perfecta: & ideò efficacia aliorum Sacramentorum principaliter conſiſtit in materia, quæ virtutem divinam, & ſignificat, & continet ex ſanctificatione per miniſterium exhibita: ſed efficacia hujus Sacramenti principaliter reſidet penes eum, qui Sacramentum diſpenſat: materia autem adhibetur magis ad determinandam poteſtatem, quæ traditur particulariter ab habente eam completè, quam ad poteſtatem cauſandam.*

(a) D. Thom. ſuppl. q. 34. art. 5. in corp.

§. XX.

An contactus inſtrumentorum ad validitatem Ordinationis requiratur, qualis & quando adhiberi debeat.

LIII. AD uberiorem autem eorum omnium explicationem quæri poteſt, utrum contactus aſſignatæ materiæ ad ordinationis validitatem requiratur. Negant (b) Vaſquez, & alii quidam, qui iis præſertim rationibus innituntur, quod nempe Concilium (c) Florentinum *traditionis* tantum materiæ, & *aſſignationis* inſtrumenti ad miniſterium ſpectantis meminerit: at poteſt dici traditum, & aſſignatum aliquod inſtrumen- A tum, etiamſi non tangatur. (d) Carthaginenſe verò quartum quamvis nomine acceptionis utatur, dum jubet ut Subdiaconus calicem, & patenam accipiat, Acolythus ceroferarium cum cereo &c. at acceptionis hic nomen neque videtur propriè ſumendum, cum infantes validè ordinari poſſint, qui tamen rem oblatam, cum ſint rationis incapaces, acceptare non poſſunt: neque contactum neceſſariò infert, nam agros verbi gratia mihi legatos abſque contactu acceptare poſſum, & in contractu B matrimoniali vera eſt traditio corporum, quamvis nullus ſit contactus. Verùm hæc nimis ſubtiliter agitantur, quæ diſputandi ratio materiis, & formis Sacramentis nullatenus quadrat. Itaque tutior eſt contraria ſententia, quam docent (e) Divus Thomas, (f) Paludanus, (g) Cajetanus, (h) Sylveſter, (i) Tabiena, (K) Navarrus, (l) Sotus, & alii: ratio duplex eſt, prior fundatur in ſignificatione verborum accipiendi, & tradendi, quo- C rum priore (m) Florentinum, poſteriore Concilium (n) Carthaginenſe quartum, & (o) Aquiſgranenſe utitur: Etenim non hic traditio pro translatione dominii, aut juris, non acceptio pro acceptatione rei in ſuum commodum ſumitur: ſatis enim patet nec calicem, nec patenam, nec libros Evangeliorum, Epiſtolarum, & reliquos, nec cætera inſtrumenta, quibus ordinum miniſteria deſignantur, eo ſenſu dici, aut tradi ab Epiſcopis, D aut accipi ab ordinandis: neque hoc neceſſarium eſt, ut eorum traditione, vel acceptione inſtrumentorum, poteſtas tradita, & accepta ordinandis ſignificetur: cui poteſtati exprimendæ aptior omninò tra-

(b) Vaſquez de Sacram. diſput. 246. num. 19. & 20.

(c) Conc. Florent. in decr.

(d) Conc. Carth. 4. c. 5. 6. 7. 8. 9.
(e) D. Thom. ſuppl. qu. 34. art. 5. ad 3.
(f) Palud. in 4. diſtinct. 24. qu. 1.
(g) Cajet. tom. 1. tract. 26. ſeu opuſc. 24. qq. in 23.
(h) Sylveſt. v. ordo 1. §. 5. & §. 9.
(i) Tabiena v. ordo 1. §. 3. v. ordo 2. in principio.
(K) Navar. cap. 22. Manualis num. 17.
(l) Sotus in 4. diſtinct. 24. q. 1. art. 4.
(m) Conc. Florent. ſupra.
(n) Carthag. 4. ſupra.
(o) Aquiſgran. ſupra.

traditio inſtrumenti in manus ordinati, & ejuſdem acceptio, id eſt receptio, non ut rem illam tanquam ſuam habeat, ſed ut complecti, & tenere dicatur, ad hoc autem contactu opus eſt: quare quidquid profert Vaſquez de acceptione, & traditione in priori ſenſu abſque ullo contactu non eſt ad rem. Poſterior in uſu, & praxi Eccleſiæ conſiſtit, quia nempe Eccleſia ſollicitè curat, ut inſtrumenta illa omnia, in quorum traditione ordinatio conſiſtit, una ſaltem ab ordinato contingantur, moratæque conſcientiæ viri id ſedulò obſervant: ſignum eſt igitur contactum iſtum ad Sacramenti ſubſtantiam pertinere. Poteſt & tertia ratio adjungi, qua non ſolum in porrectione inſtrumentorum, verùm etiam in impoſitione manuum contactum aliquem neceſſarium eſſe id ſuadet, quia nempe ut ex Divo Thoma ſupra oſtendimus à ſummo Sacerdote, id eſt Epiſcopo poteſtas reliquorum ordinum derivatur: ideoque efficacia Sacramenti Ordinis principaliter reſidet penes eum qui Sacramentum diſpenſat: unde requiritur, ut Epiſcopus eum ordinato aliqua ratione conjungatur, ut ab eo transfuſa in ordinatum virtus videatur: conjungitur autem vel cum ipſe ſine mediis inſtrumentis, ſua manu ordinatum attingit, dum videlicet manus ei imponit, vel cum tenendo ipſe inſtrumenta, ordinandis tangenda porrigit: tunc enim mediis inſtrumentis ordinatum tangit, per eaque videtur poteſtatem in ordinandum influere. Goffridus (a) tamen, (b) Hoſtienſis, (c) Aſtenſis, & alii dicunt contactum in impoſitione manuum eſſe neceſſarium tantum ſicut *ſine quo non*

(a) Goffrid.
(b) Hoſtienſ.
(c) Aſtenſis in capit. Presbyter de Sacr. non iterandis.

A *bene*, non autem ſicut *ſine quo non*: id eſt præceptum eſſe, & juſſum, ideoque ſine peccato omitti non poſſe, ad ſubſtantiam, & Exorcizationis non pertinere, proindeque non ideò irritam eſſe ordinationem quod omiſſus fuerit. Laudatur ad ejus rei probationem (d) caput Presbyter de Sacramentis non iterandis, in quo à Gregorio nono cavetur, ut ſi manus impoſitio ritu corporali omiſſa fuerit, non iteretur ordinatio, ſed ipſa impoſitio manus ſuppleatur: verùm hoc argumentum manus impoſitionem impugnat, non contactum in manus impoſitione neceſſarium, noſtramque ſententiam
B confirmat, tantum abeſt ut infirmet: cùm enim manus impoſitionem ſuppleri velit, ſi quis tactu corporali manum non impoſuerit, indicat manus impoſitionem validam non eſſe niſi qui manum imponit, corporaliter tangat: cùm igitur manus impoſitionem in quibuſdam ordinibus puta in Hierarchicis docuerimus eſſe eſſentialem, & hæc ſine contactu valida
C non ſit: ſequitur contactum quoque manum imponentis eſſe eſſentialem. At enim dices, cur ergo non vult iterari Sacramentum Gregorius nonus, ſed tantum cautè ſuppleri manus impoſitionem? Huic difficultati jam reſpondimus, nam vel agitur de impoſitione manus in ordinatione Diaconi, vel in ordinatione Presbyteri: ſi agatur de impoſitione manus in ordinatione Diaconi, hanc omiſſam ſuppleri vult prolata forma,
D quæ cum ipſa proferri ſolet, non iterata tamen porrectione inſtrumentorum, nec verbis eum ea proferri ſolitis: haſque duas partiales materias disjungi poſſe exiſtimat: ſi aga-

(d) Cap. Presbyter citatum.

A ſi agatur de impoſitione in ordinatione Presbyteri: cum prior ſit ceremonia accidentalis ordinationi, ſuppleri eam vult, ſi omiſſa fuerit, ſed non iterari ordinationem, quæ valida fuit: etſi autem poſterior ſit eſſentialis ordinationi, quia tamen diſiungi poteſt à porrectione inſtrumentorum, & duæ poteſtates, quæ à ſe invicem diſiungi poſſunt per eas duas materias partiales traduntur, ideò ſtatuit quoque, ut ſi unus eorum rituum prætermiſſus ſit, ſuppleatur ille alio non repetito.

B LIV. Requiritur etiam ut tunc fiat contactus, cùm verba proferuntur: quia materia debet conjungi cum forma: moraliter tamen hoc intelligendum eſt: parvum enim tempus, quod efflueret inter contactum, & prolationem verborum, pro nullo haberetur: moraliter etiam intelligendus eſt ipſe contactus: unde qui tangit continens, tangere cenſetur, & contentum: qui calicem tangit, tangit vinum: qui patenam tangit, C tangit hoſtiam: imò & qui calicem tangit, tangere videtur, & patenam: quamvis patenæ tangendæ accuratior debeat eſſe ſollicitudo: utpotè cum majus de hoc dubium eſſe poſſit, quam de illo, & Pontificale (a) rationem præſcribat, qua ſimul calix, & patena tangantur. Similiter qui aquimanile tangit, urceolos quoque videtur tangere in eo contentos, & manutergium, quod ſuperpoſitum ei ab Archidiacono offertur, quamvis D urceolum præſertim, cum magis exprimat traditam poteſtatem, potius quam manutergium tangendum conſulerem.

(a) Pont. Rom. toties cit. in ordinat. Presbyt.

§. XXI.

De immutatione materiæ Ordinum; difficultas ſolvitur.

IV. Ex iis autem omnibus, quæ fusè explicuimus, evidenter conſtat, varia circa materiam formamque Sacramenti Ordinis addita eſſe, & immutata: nec per univerſam, qua longè lateque diffunditur, Eccleſiam, eundem ordinationis ritum uſurpari, eaſdemque omninò materias, aut eaſdem formas: alio Orientales, alio Occidentales ritu ordinationes facere: cùm tamen nec ordinationes Græcorum ritu perfectas Latini improbent, nec Latino Græci. Hoc autem quomodo fieri poſſit alicui videbitur fortaſſe, vel dubium, vel ἀδύνατον: etenim inquiet, materiæ Sacramenti cujuſvis inſtitutio debet eſſe à Chriſto: nullus porrò quidquam inſtitutioni Chriſti, aut addere, aut detrahere poteſt: inſtitutio ergo Chriſti debet eſſe invariabilis eadem omni tempore, & apud omnes: materia quoque Sacramentorum omninò immutabilis, & ubique eadem.

LVI. Verùm ſic Chriſtus potuit inſtituere quaſdam materias, ut rationem communem materiæ præſcriberet, ac determinationem Eccleſiæ relinqueret, verbi gratia materiam Sacramenti Pœnitentiæ Chriſtus, peccata Confeſſarii juriſdictioni, ac cognitioni propria eſſe voluit: ut autem hæc vel illa peccata, hujus vel illius Confeſſarii cognitioni, ac juriſdictioni relinquerentur, vel ad majus tribunal referrentur, arbitrio Eccleſiæ reliquit: materiam Sacramenti matrimonii conſenſum legitimum ſtatuit: utrum autem conſenſus eſſet legitimus, qui foret clan-

clandeſtinus, vel non, Eccleſiæ judicio ſubjici voluit: Ordinationis quoque materiam præſcripſit, ritus quibus poteſtas ſpiritalis traderetur, ac ſignificaretur; ritus autem iſtos [ſi fortè impoſitionem manuum exceperis, quem in Hierarchicis Ordinibus ex inſtitutione divina per Apoſtolos manifeſtata ad nos deductum, & invariabiliter obſervatum crediderim] præſcribendos Eccleſiæ reliquit, qui ſingulorum Ordinum officia, vel potiſſima, vel magis uſitata, aut notiora ſignificarent. Cur autem in his potius Sacramentis, B quam in cæteris Chriſtus materiæ determinationem arbitrio Eccleſiæ reliquerit, ratio eſt, quia reliquorum Sacramentorum materiæ ſunt res quædam phyſicæ, ut aqua in Sacramento Baptiſmi, oleum cum balſamo in Sacramento Confirmationis, panis, & vinum in Sacramento Euchariſtiæ, oleum in Sacramento Extremæ Unctionis, in quas res phyſicas nullam Eccleſia habet auctoritatem; at prædictorum Sacramentorum materię C ſunt res morales, quæ ab Eccleſiæ judicio pendent, verbi gratia Sacramenti Pœnitentiæ, ſunt actus humani, ut cognitioni, & juriſdictioni Sacerdotum ſubjacent: matrimonii contractus validus, ordinationis ſigna poteſtatis acceptæ, quæ omnia Eccleſiæ poteſtati ſpeciatim ſubjacent: cum enim in omni Republica penes Principem ſit de judiciis & cognitionibus delictorum leges ferre, poteſtatemque judicum determinare, contra- D ctibus, ut ſint validi, conditiones apponere, eoſdem irritare, ſigna externa quibus inveſtitura dignitatum Reipublicæ ſignificetur, excogitare, officiaque ſingularum

A determinare: ita Eccleſiæ poteſtati Chriſtus, quam maximam ipſe [qui ejus eſt ſponſus] eſſe voluit, reliquit, ut materiam Sacerdotum cognitioni, ac judicio propriam determinaret, contractui matrimonii legitimas conditiones apponeret; officia ordinum præſcriberet, poteſtatiſque in ipſis traditæ ſigna inſtitueret; eoque modo determinationem materiarum iſtorum Sacramentorum Pœnitentiæ, Ordinis, & Matrimonii Eccleſiæ judicio ſubjecit, quia ſunt res morales, quæ in arbitrio Principum in quaque Republica ſitæ ſunt: non autem materias cæterorum Sacramentorum, quæ ſunt res phyſicæ. Altera ratio, quia materiæ cæterorum Sacramentorum ſanctitatem conferunt, ideoque debent eſſe priùs conſecratæ, & ſanctificatæ: preterquam in Sacramento Euchariſtiæ, in quo materia non indiget priori benedictione, quia converſione in corpus, & ſanguinem Chriſti exquiſitè conſecratur, & eminentiſſimam accipit ſanctitatem: excepta etiam Sacramenti Pœnitentiæ materia: peccata enim Pœnitentiæ ſunt materia, non quod conferant gratiam, ac ſanctitatem, ſed quod per ſanctitatem, & gratiam tollantur, ſintque materia circa quam removendam Pœnitentia, & abſolutio verſatur: itemque Sacramenti Matrimonii: quia matrimonialis contractus non ad ſanctitatem præcipuè aſſumitur, quamvis gratiam conferat, ut eſt ſignum conjunctionis Chriſti cum Eccleſia, & ut elevatur ad eſſe Sacramenti, ſed ad traditionem mutuam, & ad acceptationem corporum ex ſuo potiſſimo fine refertur. Similiter quoque materia ordinationis non ad gratiam infun-

den-

dendam præcipuè traditur, ſed ad poteſtatem vel dandam, vel certè, ut vult (a) Divus Thomas, non propriè ad dandam, quia à miniſtro potiſſimum datur, non autem ab inſtrumentis, ſed ad eandem datam ſignificandam, ac determinandam: proindeque cum potiſſima ratio ob quam Chriſtus ſolus materiam Sacramentorum inſtituerit, ea fuerit, quod ſibi ſoli infuſionem gratiæ reſervarit: eæ materiæ, quæ ad ſanctitatem conſerendam, & gratiam ex præcipuo fine ordinantur, omninò à Chriſto inſtitutæ fuerunt: earum verò determinationem Eccleſiæ reliquit, quæ vel non largiuntur gratiam, vel ad eam largiendam ex præcipuo ſuo fine minimè referuntur.

(a) D. Thom. ſup.

LVII. Negandum ergo eſt materias Sacramentorum Pœnitentiæ, Ordinis, ac Matrimonii ab Eccleſia variatas eſſe in ea ratione formali ſecundùm quas à Chriſto inſtitutæ ſunt Sacramentorum iſtorum materiæ: negandum in diverſis Eccleſiis eas ſecundùm illam rationem eſſe diverſas: quamvis materialiter, ut ita dicam, & ut res quædam in ſe ſunt, nec per reſpectum ad Sacramentum, cujus ſunt materiæ conſiderantur, & variatæ fuerint, & in diverſis Eccleſiis diverſæ ſint: etenim in una diœceſi, verbi gratia, Sacerdos validè abſolvit ab adulterii crimine, in alio non abſolvit, non quod alia ſit formaliter Sacramenti Pœnitentiæ, & abſolutionis materia in una quam in alia; cum ubique materia ejus ſit peccatum cognitioni Confeſſarii, tanquam judicis relictum: ſed quod alia ſit materialiter, quia adulterium in una diœceſi reſervatur. Contractus quoque clande-

A ſtinus, ubi promulgatum non eſt Tridentinum Concilium, ratus eſt, ac validus, ubi verò promulgatum eſt, ratus non eſt, ſed invalidus, non quod materia, ut materia, Sacramenti Matrimonii varia ſit, quæ ſemper ea eſt legitima, quæ contractus validi habet rationem: ſed quod res illa, quæ eſt materia Matrimonii variatur: pari ergo ratione alio ritu Græci, alio Latini ordinant: alio à nobis ritu hoc tempore, alio primis Eccleſiæ ſæculis ordinationes peractæ ſunt, manente ſemper eadem

B materia, ut eſt ſignum ſpiritualis poteſtatis traditæ, quamvis diverſa ſit, prout diverſæ res ad hanc poteſtatem ſignificandam aſſumptæ ſunt. Quemadmodum etiam Sacramentorum formæ, quæ Gallico, Italico, Hiſpanico, vel alio idiomate proferuntur manente Sacramento materialiter diverſæ ſunt, propter diverſitatem ſonorum, & vocum, formaliter eædem propter eandem, vel ſimilem verborum diverſorum ſignificatio-

C nem, ſecundùm quam à Chriſto inſtitutæ ſunt: ita materiæ ſingulorum ordinum, manente eodem ordine, materialiter diverſæ ſunt, cùm res diverſæ à diverſis diverſo tempore uſurpatæ fuerunt, formaliter verò eædem ſunt, quia eandem ſignificationem acceptæ in ordine poteſtatis, ſecundùm quam à Chriſto pro materiis inſtitutæ ſunt, ſemper retinent.

LVIII. Hanc verò expoſitionem quantum ad materiam ordi-

D nationis attinet, apertè confirmat (b) Innocentius quartus. Docet enim tempore Apoſtolorum formam [per formam modum ordinis conferendi intelligit, non autem eam ſolum, quæ conſiſtit in ver-

(b) Innoc. 4. in cap. Presbyter de Sacramentis non iterandis.

verbis] qua ordinabantur fuiſſe ſolam manuum impoſitionem, alias poſtea inſtitutas fuiſſe, quæ niſi decretæ fuiſſent, potuiſſet Eccleſia ordinare per ſolam impoſitionem manuum, cum his verbis, ſis Epiſcopus, ſis Presbyter &c. verba ejus hæc ſunt, *De ritu Apoſtolico invenitur in Epiſtola ad Timotheum, quod manum imponebant ordinandis, & quod orationem fundebant ſuper eos, aliam autem formam non invenimus ab eis ſervatam: unde credimus quod niſi eſſent formæ poſtea inventæ, ſufficeret ordinatori dicere, ſis Sacerdos, vel alia æquipollentia verba: ſed ſubſequentibus temporibus formas, quæ ſervantur, Eccleſia ordinavit.* Eamdem quoque noſtram ſolutionem ex recentioribus docent Bellarminus, (a) Arcudius, (b) Conink, (c) Gamachæus, (d) & alii paſſim, puta Chriſtum determinationem materiæ ordinationis Eccleſiæ arbitrio reliquiſſe.

(a) Bellar. de ſacr. ord. cap.9. in ſol. ad 3.
(b) Arcud. de Sacr. ord. cap.4.
(c) ConincK de eodem diſput. 20. dub.7 num 65.
(d) Gamach. de ſacr. ord. cap. 5. prope finem.

ARTICULUS II.

De forma ordinationis.

§. PRIMUS.

Formam ordinationis ſemper aliquam fuiſſe.

I. Cohæret maxime tractatio de forma ſacræ ordinationis tractationi de ejuſdem materia, *noſtræ enim hierarchiæ*, ut tradit Dionyſius, (e) *ſubſtantia in verbis, quæ à Deo tradita ſunt cernitur*; & *ordinatio*, teſte Hieronymo, (f) *non ſolum ad imprecationem vocis, ſed etiam ad impoſitionem impletur manus*: nec ſolum materia aliqua opus eſt, verùm etiam forma, quæ in prolatione verborum conſiſtit, & materiam comitari debet: unde

(e) Dionyſ. Eccleſ. hierarch. cap. 1. οὐσία γὰρ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας αἱ τὰ θεοπαράδοτα λόγια.
(f) Hieronym. in cap. 5.

A etiam Ambroſius, (g) *manus vero impoſitiones verba ſunt myſtica, quibus confirmatur ad hoc opus electus, accipiens auctoritatem, teſte conſcientia, ut audeat vice Domini Sacrificium Deo offerre.* Recte ſane, nam & Chriſtus ipſe verbis uſus eſt, dum Sacerdotes conſecravit, & Apoſtoli uſi ſunt, ut mox oſtendemus: ob quod nonnulli *prophetiam* per quam ſimul cum impoſitione manuum gratiam Timotheo (h) traditam dicit Apoſtolus, formam Sacramenti interpretantur. Quare pauca de forma ejuſdem dici B poſſunt, quæ non ex dictis de materia facile colligi queant: ut tamen nihil intactum, aut inſolutum relinquamus, ut varias tam apud Græcos, quam apud Latinos uſitatas ordinationis formas proponamus, præcontiſſe ſufficiat ea nos verba pro formis ordinationis habituros, quæ ſacri Antiſtites ſimul cum materiæ exhibitione protulerint: quare cum diverſas in ordinationibus materias Græcorum, & Latinorum, pluresque à Latinis C partiales materias inductas, quam à Græcis ſuperiùs admiſerimus, diverſas quoque in utraque Eccleſia formas, & plures apud illos partiales formas, quam apud hos uſurpari dicemus. Item cum quaſdam, quæ jam habentur in uſu, materias olim ignotas fuiſſe faſſi fuerimus, de quibus nempe altum apud auctores priorum ſæculorum ſilentium, etiam eos qui ex profeſſo Sacramentorum ritus deſcribunt; quidni ſimili ratione dicere nobis D liceat formas quaſdam eis materiis reſpondentes, ignotas antiquitus fuiſſe deinde excogitatas, quod eorumdem auctorum, non unius, aut alterius, ſed omnium calamum effugerint? Hoc autem præ-

(g) Ambroſ. in 1. ad Timot. cap.4.
(h) 1. ad Timot. 4.

prænotato primùm eas, quæ jam habentur ordinationum formas in utraque Eccleſia Occidentali, & Orientali ex Græcorum Euchologio, (a) & Pontificali Romano deſcribemus: tum quæ ad eorum expoſitionem neceſſaria videbuntur, ſubjungemus.

(a) Euchol. tit. de ordin. Epiſc.

§. II.

Traduntur formæ ordinationum cum apud Græcos, tum Latinos jam uſitatæ.

II. IN ordinatione Epiſcoporum Græci hac forma utuntur: B primùm in ordinatione Epiſcopi præmiſſa mentione legitimi conſenſus, & approbatione eorum ad quos ſpectat, puta Metropolitanorum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, ſiquidem Patriarcha conſecrat, ſi vero Metropolitanus ordinat, Epiſcoporum, & Presbyterorum: Conſecrator hæc verba profert, quæ formæ rationem habere videntur, ἡ θεῖα χάρις, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα, καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα προχειρίζεται C τὸν δεῖνα, τὸν θεοφιλέστατον Πρεσβύτερον, Ἐπίσκοπον τῆς θεοσώστου πόλεως. Id eſt, *divina gratia, quæ ſemper infirma ſanat, & imperfecta perficit, promovet N. Deo amabiliſſimum Presbyterum in Epiſcopum à Deo cuſtoditæ civitatis N.* quibus verbis ſubdit adhortationem ad orandum pro eo. Similiter in ordinatione Presbyteri hæc ſervatur forma. (b) ἡ θεῖα χάρις, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα, καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, προχειρίζεται τὸν D δεῖνα τὸν εὐλαβέστατον διάκονον πρεσβύτερον. *divina gratia, quæ ſemper infirma curat, & imperfecta perficit, promovet N. venerabilem Diaconum in Presbyterum*, quibus verbis ſimilis ad Deum orandum pro ipſo adhortatio ſubjungitur. (c) Eadem Diaconi ordinationis forma, mutata ſolum voce Presbyteri in vocem Subdiaconi. Ordinationis autem (d) Subdiaconi, ac (e) Lectoris forma nulla alia eſt, præter fuſiores orationesque ad Deum diriguntur, & tam pro hoc, quam pro illo funduntur, ut ritè ſuo munere perfungi poſſint; quas leges in Euchologio, dum utriuſque ordinationis ritus exponuntur.

(b) Euchologium in ordinat. Presbyt.

(c) Idem in ordin. Diaconi.

(d) Idem in ordin. Subdiaconi.

(e) Idem in ordin. Lectoris.

III. In ordinatione (f) Epiſcopi apud Latinos, dum manus ei imponitur, recitatur tam ab Epiſcopo, qui conſecrationis præcipuus auctor & lector eſt, quam ab aliis adſiſtentibus Epiſcopis, qui duo ſaltem eſſe debent, hæc forma, *accipe Spiritum ſanctum*: dum verò eidem liber Evangeliorum traditur, ab eo ſolùm qui in conſecrando priorem locum tenet, illa profertur, *accipe Evangelium, & vade, prædica populo tibi commiſſo: potens eſt enim Deus ut augeat tibi gratiam ſuam, qui vivit, & regnat cum Deo Patre in unitate Spiritus ſancti Deus per omnia ſæcula ſæculorum*. In ordinatione (g) Presbyteri duplex hæc forma ſervatur: prior, quæ comitatur traditionem Vaſorum Dominicorum, continentium materiam Euchariſtiæ conſecrandæ, hæc eſt, *accipe poteſtatem offerre Sacrificium Deo, Miſſaſque celebrare, tam pro vivis, quam pro defunctis in nomine Domini*: poſterior quæ impoſitionem manuum, *accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata, remittuntur eis, & quorum retinueris, retenta ſunt*. Ordinationis (h) Diaconi ſimiliter duplex forma, una cum impoſitione manuum, *accipe Spiritum*

(f) Pont. Rom. tit. de ordin. Epiſcop.

(g) Idem in ordinat. Presbyt.

(h) Idem in ordinatione Diaconi.

tum ſanctum ad robur, ad reſiſtendum diabolo, & tentationibus ejus in nomine Domini: altera cum porrectione libri Evangeliorum, *accipe poteſtatem legendi Evangelium in Eccleſia Dei, tam pro vivis, quam pro defunctis in nomine Domini*. In ordinatione (a) Subdiaconorum primum hæc verba proferuntur ab Epiſcopo calicem vacuum cum patena vacua tradente, *videte cujus miniſterium vobis traditur, ideò vos admoneo, ut ita vos exhibeatis, ut Deo placere poſſitis*: tum ab eodem librum Epiſtolarum porrigente, *accipite librum Epiſtolarum, & habete poteſtatem legendi eas in Eccleſia Dei tam pro vivis, quam pro defunctis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*. In ordinatione (b) Acolythorum has reperio formas præſcriptas, *accipite ceroferarium cum cereo, ut ſciatis vos ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari, in nomine Domini*: &, *accipite Urceolum ad ſuggerendum vinum, & aquam in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti, in nomine Domini*. Unica vero (c) Exorciſtarum ordinationis forma refertur, *accipite, & commendate memoriæ, & habete poteſtatem imponendi manus ſuper energumenos, ſive baptizatos, ſive catechumenos*: Lectoris (d) quoque unica iis verbis expreſſa, *accipite, & eſtote verbi Dei relatores, habituri ſi fideliter impleveritis officium veſtrum, partem cum iis, qui verbum Dei bene adminiſtraverunt ab initio*. Oſtiarii (e) tandem illa unica, *ſit agite, quaſi reddituri Deo rationem, pro iis rebus, quæ iis clavibus recluduntur*.

(a) Idem in ordinat. Subdiac.

(b) Idem in ordin. Acolythor.

(c) Idem in ordin. Exorciſtarum.

(d) Idem in ordin. Lectorum.

(e) Idem in ordin. Oſtiariorum.

IV. Formas autem omnium minorum ordinum inſinuatas habemus in Concilio Carthaginenſi (f) quarto: in quo hierarchicorum

(f) Conc. Carth. 4 c. 6. 7. 8. & 9.

A ordinum nulla forma exprimitur, non quod nulla tunc temporis in uſu foret in ordinibus iſtis conferendis forma, cum nunquam non in uſu fuerit; ſed quod vel majoris eſſet venerationis, quam ut publici juris fieret: & apud ſacros Myſtas arcana eſſe deberet, ac verè ſacra: vel quod occaſione tantum materiæ explicandæ, formæ minorum ordinum à Concilio Carthaginenſi expoſitæ fuerint: Ideoque cum non ſubeſſet par ratio hierarchicorum ordinum formas explicandi, ab earum expoſitione
B Concilium abſtinuerit. Concilium autem (g) Florentinum priorem Presbyteratus ordinis formam nobis tradidit, poſteriorem Tridentinum (h) innuit, (i) Rabanus expreſſit: (k) Aquiſgranenſe poſt (l) Iſidorum Hiſpalenſem Exorciſtæ ordinandi formam inſinuavit, Amalarius (m) Oſtiariatus conferendi paucis verbis immutatis, non ſenſu, formam tradidit: Vetus (n) ordo Romanus minorum omnium ordinum for-
C mas, eaſdemque quas tradidimus, complexus, in Subdiaconi forma aliquantulum à Pontificali diſcrepat, quod porrectionem libri Epiſtolarum, & verba eis reſpondentia omittat, & in traditione calicis vacui ac patenæ, quædam ordinariæ formæ verba ex illa exhortatione, quæ ad Subdiaconos ordinandos præmittitur, decerpta inferat, hoc modo, *videte cujus miniſterium vobis traditur, & ideò ſi uſque nunc fuiſtis tardi ad Eccle-*
D *ſiam, amodo debetis eſſe aſſidui, ſi uſque nunc ſomnolenti, amodo vigiles: ſi uſque nunc ebrioſi, amodo ſobrii: ſi uſque nunc inceſti, à modo caſti, & ideò vos admoneo, ut tales vos exhibeatis, ut Deo placere poſſitis.*

(g) Florent. in decreto unionis.

(h) Triden. ſeſſ. 23 ca. 4 & ſeſſ. 14. ca. 1

(i) Raban lib. 1 c. 9.

(k) Aquiſg. c. 6.

(l) Iſidorus Hiſpal. lib. 2. de Eccleſ. offic cap. 13.

(m) Amalar cap. 7. lib. 2.

(n) Vetus ord Roman. tit. de ordin.

ſitis. In formis quoque ordinatio-
nis Diaconi aliquatenus diſſentire
videtur, quod priorem formam,
quæ cum impoſitione manuum
profertur, omninò omittat,& plu-
rali numero poſteriorem enuntiet,
*accipite poteſtatem legendi Evange-
lium &c.* Similis in ordinatione
Presbyteri, & omiſſio, & immu-
tatio, in qua nempe,& plurali nu-
mero prior forma effertur, *accipite
poteſtatem offerre Sacrificium &c.*,
& poſterior cum impoſitione ma-
nuum omittitur: major in Epiſco-
pi conſecratione apud eundem
veterem ordinem cum pontificali
Romano, quod hodie manibus
omnium teritur, & in uſu habetur,
diſcrepantia videbitur: nulla enim
ex duobus aſſignatis formis in eo
legitur: nec enim liber Evangelii
Epiſcopo conſecrando traditur,
nec ſimul impoſitione manuum,
præſcripta in Pontificali Romano
verba, in veteri ordine recitari ju-
bentur, niſi forte benedictio illa
quam fundere unus Epiſcoporum
jubetur, reliquis manus tenentibus
ſuper caput ordinandi, ſint verba
formæ quam Pontificale Roma-
num expreſſit, quæ ſi conjectura
falſa eſt, formam Epiſcopalis or-
dinationis tunc temporis oporte-
bat eſſe deprecatoriam, nec mul-
tum differentem ab ea, qua jam
utuntur Græci: in hunc enim mo-
dum conſecrator ibi precaturus
inducitur; *adeſto ſupplicationibus
noſtris omnipotens Deus, & quod hu-
militatis noſtræ gerendum eſt mini-
ſterio, tuæ virtutis impleatur effe-
ctu per Dominum &c.* tum, *oremus
dilectiſſimi nobis, ut huic viro, uti-
litati Eccleſiæ providens benignitas
omnipotentis Dei gratiæ ſuæ tribuat
largitatem*. Denique verba iſta
proferre jubetur, in quibus fortè
A tunc temporis conſecrationis for-
ma ſita erat, *propitiare Domine ſup-
plicationibus noſtris, & inclinato ſu-
per hunc famulum tuum N. cornu gra-
tiæ Sacerdotalis, benedictionis tuæ in
eum effunde virtutem*: ſavet quoque
Auguſtinus, (a) dum Epiſcopalem
ordinationem ſola prece cum im-
poſitione manuum olim ſervatam
videtur innuere, *invocationem no-
minis Dei ſuper caput ipſorum* qui
ordinantur tanquam Epiſcopalis
ordinationis eſſentiam proferens.
Fruſtra (b) Stephanum Eduenſem,
Ivonem Carnotenſem,Magiſtrum
B ſententiarum, Hugonem à ſancto
Victore hic proferrem, qui plures
ex iſtis formis allatis vel expreſ-
ſerunt, vel inſinuarunt. Fruſtra
Scholaſticos qui formas iſtas gene-
ratim ſaltem explicarunt: ſufficiat
nobis auctoritas Eccleſiæ eaſdem
uſurpantis, ut ipſas commodas,
& ſapienter inſtitutas credamus.

(a) Auguſt. ſer. de geſtis cum Emerito

(b) Lege Stephan. Eduenſem, Ivonem Carnot. Hugonem à ſancto Victore, locis ſuperiori capit. ſæpius citatis.

§. III.

*Antiquitas formarum quibus Græci
C utuntur, eruitur.*

V. GRæci (c) vero ſuarum
formarum antiquitatem
ex variis Patrum teſtimoniis de-
ducere conantur. Primò enim
Dionyſium (d) putant ad hanc for-
mam alluſiſſe, dum inter ritus ſa-
cræ Ordinationis ἀνάῤῥησις, id eſt
ſacram acclamationem, & præco-
nium reponit: idem enim, in-
quiunt, ἀνάῤῥησις, ἀναγόρευσις:
porrò ἀναγορεύειν βασιλέα eſt *renun-
tiare, & creare Imperatorem*: quare
D iſto vocabulo, formam qua utun-
tur Græci, videtur indicare Dio-
nyſius, quæ nempe forma nihil
aliud, quam declarationem alicu-
jus in Diaconum, Presbyterum,
Epiſcopum videtur continere:
qui-

(c) Videatur Arcudius lib.6. c.8. concordiæ.

(d) Dionyſius c.5. Eccleſ. Hierarch.

quibus addunt Dionyſium expreſſius adhuc iſtam formam innuiſſe, dum non ſua gratia, ſed divinam promotum ad aliquem ordinem declarari docet iis verbis, (a) τοῦ μυστηρίου δηλοῦντος, ὡς ὁ φιλόθεος ἱεροτελεστὴς, ἐκφαντορικός ἐστι τῆς θεαρχικῆς ἐκλογῆς, οὐκ αὐτὸς ἰδίᾳ χάριτι τοὺς τελουμένους ἐπὶ τὴν ἱερατικὴν ἄγων τελείωσιν, *myſterio declarante, quod Pontifex conſecrator, cui Deus charus ſit, interpres & enarrator eſt divinæ electionis: qui non ſua gratia eos qui conſecrantur ad Sacerdotalem perfectionem adducit*: annon [inquiunt] formam ordinationis apud Græcos adumbrare videtur Dionyſius, cum enim οὐκ ἰδίᾳ χάριτι non propria gratia Pontificem aliquem promovere docet, nonne idem videtur docere, quod Græci in forma ordinationis, dum θείᾳ χάριτι divina gratia miniſtros promoveri enuntiant? adde (b) eundem Dionyſium ſub finem ejuſdem capitis Antiſtitem non à ſeipſo moveri debere ad electiones peragendas, ſed eas exequi oportere affirmare, more cœleſtium Deo moventi, & auctori ſubjectum: quæ ſententia videtur expreſsè adhibita à Dionyſio, ut illorum forma, *divina gratia &c.*; quem ſenſum habeat, & quomodo intelligenda ſit, aperiat; ſic nempe, ut Dei principalem in ordinibus conferendis eſſe auctoritatem, Pontificis ſolummodo, ut à Deo moti [quod proprium eſt inſtrumentorum, quæ non movent niſi mota] miniſterium eſſe inſinuet. Verùm non ea ſatis expreſſa videntur eſſe teſtimonia, quibus Græcorum forma à tempore Divi Dioniſii in uſu fuiſſe oſtendatur: nam ut de priori nihil dicam, quod potius acclamatio-

(a) Dionyſius eod. cap. in Theoria.

(b) Dionyſius ibid. ſub finem cap.

A nem ſignificat Græcis uſitatam; hæc voce, ἄξιος, qua dignum eſſe ordinandum pronuntiant, inquam, cum veſtes ordini ſuſcepto congruentes ordinatum induunt, prorumpere adhuc ſolent: quam pariter olim in uſu fuiſſe, tum ex (c) Conſtitutionibus Apoſtolicis, tum ex (d) Veteri Ordine Romano, tum (e) ex aliis ſupra traditis apertè innoteſeit: hanc, inquam, acclamationem, quæ præconium continet, & laudationem, potius quam formam, qua ordinatus declaratur, mihi videtur Dionyſius

B ἀναῤῥήσεως nomine intellexiſſe: ſed ut de hoc nihil amplius dicam, poſteriora quoque teſtimonia, quibus divina gratia creari Antiſtitem docet, à quocumque dici potuerunt, qui de ordinationis forma inter Græcos uſitata nullatenus cogitaret: & Græci potius in ſua forma inſtituenda, Divum Dionyſium æmulati fuiſſe dici poſſunt, quam Divus Dionyſius in hac ſententia proferenda ad Græcorum formam reſpexiſſe ſtatuatur. Fa-

C teor tamen egregiam rationem, qua Græcorum forma confirmetur, & illuſtretur, in hac ſancti Dionyſii ſententia contineri.

VI. Secundò ad eandem quoque formam alluſiſſe volunt Gregorium Nazianzenum, & Chryſoſtomum: Nazianzenum (f) quidem, tum in oratione Apologetica, tum in oratione quam habuit in funere Patris: priori ſiquidem oratione Nazianzenus Sacerdotes illos reprehendit, qui ad Sacerdo-

D tium nihil præter velle contulerunt, qui ſimul diſcipuli, & Doctores facti ſunt, qui extemporanei Sacerdotes creati, de quibus ſubdit ὧν τὸ ἔργον χάριτος ἀνθρωπίνης, οὐ τῆς τοῦ πνεύματος, *quorum opus*

(c) Conſtit. Apoſt. lib. 8. cap. 4.
(d) Vetus ordo Roman. in ordin. Epiſ.
(e) Vide ſupra par. 1 ubi de teſtimonio ordinandis reddi ſolito ab univerſis diximus.

(f) Nazianz. or. 1. ſimilia habet or. 10 & 21.

opus gratiæ humana eſt, non gratiæ A *ſpiritus*. Poſteriori (a) vero ratione queritur publicos magiſtratus meliori ordine adminiſtrari, quam Eccleſiaſticos, quibus tamen ἡ θεία χάρις ἐπιφημίζεται, id eſt, ut vertit Billius, *divina gratia ſuper invocatur*; vel ut alii vertendum putant, *veluti præconium acclamatur*: quæ explicatio convenientior eſt nam ἐπιφημίζω, idem eſt quod *laudo, celibro*, teſte (b) Budæo, unde ἐπιφήμισμα, idem, quod *favor, præconium, laudatio*, ἐπιφημισμὸς, idem quod ἀνάῤῥησις: unde quam formam Dionyſius ἀνάῤῥησιν, Nazian- B zenus ἐπιφημισμὸν appellat, & uterque divinæ gratiæ acclamatione fieri conteſtatur. Utrobique igitur contendunt Nazianzenum formam ordinationis qua Græci utuntur, ſi non expreſſiſſe, ſaltem apertè inſinuaſſe: Chryſoſtomum (c) ſimiliter eodem trahunt, in ea nimirum oratione, quam habuit de Sacerdotio, ubi ordinationes quaſdam reprehendit, quod non fierent ἀπὸ τῆς θείας χάριτος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς τῶν ἀνθρώπων σπουδῆς, C *non divina gratia, ſed humano ſtudio*. Verùm nec Chryſoſtomum eò collimaſſe ſatis video, ut ad uſitatam ordinationis formam alluderet, nihilque eum loco citato dixiſſe comperio, quod non quivis formæ iſtius ordinationis ignarus dicere potuerit. Nazianzenum quoque, etſi videatur probabilius ad hanc formam alluſiſſe, nulla res tamen convincit, quæ ipſum eò reſpexiſſe confirmet: nam & D verbum iſtud ἐπιφημίζω pro invocatione ſumi poteſt, non pro laudatione, ac præconio, potuitque etiam dici divina gratia invocari ſuper ordinatum, imò & laudari, quam iſtis verbis in ordinatione Antiſtes uſus non fuerit.

(a) Idem or. 19. in laudem Patris.

(b) Budæus in comment.

(c) Chryſ. or. 4. de Sacerdotio.

VII. Neque tamen hæc à me dicuntur, ut formæ Græcorum quidquam detractum velim, aut prædicta teſtimonia ad ejus illuſtrationem fruſtrà adſerri putem: cum ſciam maximam ab his teſtimoniis adhiberi ipſi lucem, & convenientem eam eſſe iiſdem teſtimoniis non leviter demonſtrari: quare placet etiam, quod iidem proferunt, verbum προχειρίζεται, quo nempe iidem Græci utuntur, dum divina gratia ordinatum promoveri dicunt, idem ſignificare, quod deligere, creare, promovere, inſtituere, ſeu conſtituere: In Actibus quidem Apoſtolicis verbum iſtud delectum, vel ut habet vulgata editio, *præordinationem*, & *conſtitutionem* ſignificat: dum Paulo dicitur, (d) ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, *Deus patrum noſtrorum delegit te, præordinavit te, ut cognoſceres voluntatem ejus*: item, (e) εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην, καὶ μάρτυρα ὧν εἶδες, *ad hoc apparui tibi, ut conſtituam te miniſtrum, & teſtem eorum quæ vidiſti*. Eodem quoque verbo promotionem ad ſacros Ordines ſignificandam, Clementem (f) in Conſtitutionibus Apoſtolicis, Ignatium (g) Epiſtola ad Epheſios, Concilii (h) Niceni Patres, tum in Canonibus, tum in Epiſtola Synodica, quam ſcribunt ad Eccleſiam Alexandrinam, & Ægyptios, Patreſque Septimi (i) Concilii Generalis, Chryſoſtomum, (K) & alios uſoa fuiſſe obſervare poteris.

(d) Actor. 22.

(e) Actor. 26.

(f) Clemens lib. 8. Conſt. Apoſtolicar.

(g) Ignat. ep. ad Epheſios.

(h) Conc. Nicenum c. 10. ejuſd. ep. Synod. ad Eccl. Alex. & Ægypt. incolentes.

(i) 7. Synod. c. 14.

(K) Chryſ. tota orat. quam habuit cum Presbyter eſſet creatus.

§. IV.

Convenientiæ, pro formis quibus Græci utuntur, explicantur.

VIII. HAs pariter formas, earumque rationes explicant Græci, quas Simeon ([a]) Theſſalonicenſis agendo de Diacono, ſuſè nobis iis verbis exponit, quę Latina reddemus, quia nullam in Græcos verbis vim facimus, ([b]) *Diacono*, inquit, *clamante, attendamus, Pontifex pronuntiat, divina gratia, quibus verbis, & eam Trinitati communem eſſe teſtatur, & ipſam implorat. Deinde ſubjungit, quæ ſemper* B *infirma ſanat, quippe nos humiles valdè infirmi ſumus præſertim ad hujuſmodi Dei munera præſtanda. Idcirco & curationem ipſe nobis infirmis adhibet, ipſe nimirum præbet vires, & quæ deſunt, inquit, ſupplet: non enim nos à nobiſmetipſis aliquid comparamus, aut poſſumus, ſed ipſa Dei gratia, quæ omnia præſtat, quæ nos minimè habemus, quæ item ſupplet, quæ deſunt in nobis προχειρίζεται, hoc eſt προβάλλεται, καθιστᾷ, τελειοποιεῖ, deſignat, conſtituit, per-* C *ficit, una cum verbo ſimul donum datur, neque enim potentiæ omnipotenti ſuapte natura perfectiſſimæ opus eſt tempore. Talem N. etiam nomen profert, ut illud ſcribatur in cœlis, & notus fiat Angelis, & hominibus, quandoquidem & Dei conſtituitur miniſter, Reverendum Subdiaconum, his verbis honorat tum antiquum munus, tum eo munere præditum tanquam Dei miniſtrum, denique gratiam poſſidentem, & in Chriſto ad* D *agendum efficacem. Porrò cum dicit Diaconum, & officium conſecrans tribuit, & qui conſecratur una cum verbo Pontificis continuò miniſterium accipit, ſanctiſſimuſque ac divino Spiritu ad operandum potens evadit.* A *Siquidem ipſe conſecrans non ut homo, ſed ut Pontifex una cum gratia ea verba profert, & gratiam invocat, ipſaque gratia operatur. Nam & verbum Dei efficax eſt, & omnia operatur unus, & idem ſpiritus.* Hæc Simeon Theſſalonicenſis.

(a) Simeon Theſſalonicenſis lib. de Sacram. de ſacra Ordinat.

(b) Græca leges apud Arcudium lib. 6. cap. 8.

IX. Poſſet & iſta Græcorum forma alia ratione confirmari: quia nempe cauſæ omnes ordinationis in hac forma convenienter explicantur, cauſa quidem principalis efficiens, Deus, qui convenienter τῆς θείας χάριτος nomine, hoc loco deſignatur, quia quod ad B ſacras iſtas functiones deligimur, totum id gratiæ divinæ tribuendum: unde Paulus ad Apoſtolatum electus ait, ([c]) *gratia autem Dei ſum id quod ſum:* & alibi ſe miniſtrum Evangelii factum eſſe profitetur *ſecundùm donum gratiæ Dei*, ([d]) *quæ*, inquit, *data eſt mihi ſecundùm operationem virtutis ejus, mihi omnium Sanctorum minimo data eſt gratia hæc, in gentibus Evangelizare inveſtigabiles divitias Chriſti, & illuminare omnes &c.* Unde etiam C qui ſacra iſta munia exercent, ([e]) *traditi gratiæ Dei in opus* dicuntur, in Actibus Apoſtolorum: ſi qua enim in re gratia Dei opus eſt, maximè in ſacris miniſteriis, in quibus miniſter, & ſui & aliorum cauſa, gratia Dei indiget, eamque ſibi acquirit, & aliis largitur: ſi quo in Sacramento gratia Dei maximè elucet, in hoc præſertim, in quo ([f]) *diviſiones gratiarum* dantur; & cum reliqua Sacramenta ad gratiam gratum facientem per ſe ſo- D lùm referantur, Sacramentum verò Ordinis ad gratias gratis datas inſuper ordinatur. Ideoque rectè etiam in hoc Sacramento efficacia gratiæ oſtenditur, quia ad mirabiles effectus ipſa tunc tempo-

(c) 1. Cor. 15.

(d) Ad Eph. 3.

(e) Actor. 14. & 15.

(f) 1. Cor. 12.

poris divina gratia impenditur: A rectè verò in hoc eadem gratia commendatur,quod infirma ſanet, & imperfecta perficiat:tum ut profeſſione noſtræ vilitatis, quæ tunc temporis maximè recognoſcenda eſt, cum ad majora conſurgit, ampliorem divinæ bonitatis miſerationem teſtemur: tum ut ordinandorum demiſſi conſcientia propriorum defectuum animi, gratiæ ordinationis efficacia, & divinæ in eos bonitatis teſtimoniis erigantur: cauſa autem efficiens inſtrumentalis puta Pontifex in ea forma ſic omittitur, ut facilè ſuppleatur; quod enim divina gratia B hic perficit, hoc per Pontificem ejuſque miniſterium perficit:Deus ejus princeps cauſa eſt, Pontifex inſtrumentalis, & miniſterialis; unde in conſequentibus precationibus habetur, (a) ὃν ηὐδόκησας προχειρισθῆναι παρ' ἐμοῦ, *quem tu voluiſti* [Domine Deus] *ut à me crearetur* Presbyter; & in Litaniis clamant cæteri ὑπὲρ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δεηθῶμεν, *pro opere manuum ejus* [Pontificis conſecrantis] *Dominum deprecemur*. Formalis C autem cauſa hic etiam explicatur dum & ſacræ ordinationis,perfectionis,& conſecrationis fit mentio, & ordo ad quem quiſque promovetur,expreſsè nominatur. Materialis itidem, nempe ordinandus ipſe manifeſtè deſignatur, qui proprio nomine appellatur, quia & Petrum (b) proprio nomine Chriſtus vocavit, imò & nomen ipſi proprim dedit, cum eum paſcendis propriis ovibus ſui gregis D præfecit: & Paulum (c) proprio quoque nomine appellavit, cum ad Apoſtolatum vocavit, & Apoſtolos nominatim Evangeliſtę expreſſerunt, cum de eorum Apoſtolatu verba fecere, præcipuiſque inter Apoſtolos (d) Petro, Joanni, Jacobo nomina à Chriſto indita retulerunt. Finalis tandem cauſa in eadem forma explicatur, dum officium refertur, ad quod qui ordinandus eſt, inſtitui & conſecrari debet. Itaque cum cauſæ omnes ordinationis in forma apud Græcos pro hierarchicis ordinibus conferendis uſitata convenientiſſimè explicentur, quis dubitabit, quin forma illa, qua utuntur, ſit convenientiſſima?

X. Stabilitæ ergo videntur eſſe Græcorum formæ, quibus in ordinibus hierarchicis conferendis utuntur, quos ordines majori ſolemnitate, quam reliquos tradunt, ſoloſque ante ſacrum Altare conferunt, ut poſteà dicemus; ideoque diverſis in his, & illis conferendis formis utuntur: nam forma, qua utuntur in ordinibus hierarchicis eſt indicativa, ut populis fidelibus indicentur, quinam ad hos ordines promoveantur,in quibus ſacrum quendam principatum in ipſos exercere, & debitam ab iis obedientiam peculiari jure exigere poſſint: at forma in ordinibus non hierarchicis non eſt indicativa, ſed deprecatoria, quia non eſt neceſſe ullis eos indicari, qui ad officium ſolum Eccleſiaſticum,non ad regimen, aut ſacrum principatum ordinantur: neceſſe tamen eſt, ut aliorum precibus juventur, qui ad precandum pro aliis aſſumuntur, & majori ſanctitate indigent, cum qua divinis poſthac miniſteriis inculpatè deſerviant. Neque verò forma iſta deprecatoria, tanquam inſufficiens reprehendi debet: tum quod (e) Apoſtoli orantes, & deprecantes impoſuiſſe manus leguntur: quamvis enim oratio-

(a) Vide in Euchologio.

(b) Joan. 1. Math. 16.

(c) Actor. 9.

(d) Matth. 10. Marc. 3. Luc. 6.

(e) Act. 6. 13. & 14.

tiones, & preces pro conſecrationis verbis nonnunquam uſurpentur [quomodo intelligendi ſunt (a) Juſtinus, (b) Cyprianus, Cyrillus (c) Hieroſolymitanus, Euſebius (d) Emiſſenus, (e) Auguſtinus, & alii, dum *prece, invocatione divini nominis, myſtica prece,* Euchariſtiam confici affirmant] quamvis item orationes, de quibus ibi fit mentio pro precibus, quæ ordinationem antecedunt, & totum ejus ritum comitantur, non pro ipſa ordinatione intelligi poſſint: videntur tamen hæc verba quoque indicare poſſe ordinationem precibus ipſis perfici, ac peragi: tum quod Conſtitutiones (f) Apoſtolicæ in ordinationibus Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Lectoris, Epiſcopum manus imponentem, εὐχόμενον, ſeù precantem ſemper deſcribant, nullaque alia verba quàm deprecatoria in iſtis ordinationibus eo tempore adhibita fuiſſe teſtentur: tum denique quod ex ipſo Veteri (g) Ordine Romano ſupra retulimus in Epiſcoporum ordinationibus nulla alia verba, *quamdiu manus eis ab Epiſcopis conſecrantibus imponebatur*, prolata olim fuiſſe, quam deprecatoria.

(a) Juſtin. Apolog 2.
(b) Cypr. ep. 70. ad Janua.
(c) Cyril. Hieroſ. catech. 3. & 4. Myſtagog.
(d) Euſeb. Emiſſer 5. de Paſchate.
(e) Auguſt. lib. 3. de Trinit. cap. 4.
(f) Conſt. Apoſt. lib. 8. cap. 4. 5. 6. 16. 17. 18. 21. 22
(g) Vetus Ordo Rom. in ordinat. Epiſc.

§. V.

Convenientiæ pro formis Latinorum aſſignantur.

XI. Ejuſdem autem ferè ſenſus eſt Latinorum forma: licet aliis verbis, aliaque ratione expreſſa: ejuſdem, inquam, ferè ſenſus, quia [quod in Ordinationis Sacramento potiſſimum eſt] poteſtatem explicat, quæ per ordinationem traditur, vel diſpoſitionem ad illam poteſtatem digoè recipiendam, ejuſque functiones ritè obeundas: (h) Etenim in ordinibus hierarchicis, cum prius quemque purgari, quam purgare; illuminari, quam illuminare; perfici quam perficere conveniat, ut Patres (i) tradunt; ideò duplex forma in iſtis ordinibus, una quæ gratiæ infuſionem ſignificat, qua in meliorem hominem ſacer Myſtagogus uberioris gratiæ infuſione transformetur, hæc nempe, *accipe Spiritum ſanctum*: altera quæ poteſtatem homini jam purgato conferri indicat, qualis iſta, *accipe poteſtatem offerre ſacrificium &c.*, in ordinibus verò non hierarchicis, ad quorum functiones minor diſpoſitio requiritur, minorque ſanctitatis videtur exigi neceſſitas, forma iſta omittitur, quæ gratiæ cumulatius donum ſignificat, quamvis quivis ordo pro modulo ſuo gratiam aliquam largiatur, eaque forma ſervatur, quæ poteſtatem ordinando tradi oſtendit.

(h) Dionyſ. ep. 5. Eccl. Hierarch.
(i) Nazianz. 21. & alibi.

XII. Convenientiſſimè autem verbo imperativo utitur Pontifex, ut poteſtatem ſpiritualem tradere ſe omnibus ſignificet: cum enim poteſtas per actum ſuique uſum maximè innoteſcat, dum uſum Pontifex Ordinis præcipit, verboque imperativo utitur, evidenter exprimit poteſtatem quam tradit; ſed nec eam poteſtatem tanquam otioſam relinquendam, aut tanquam gladium in vagina reconditum, permittendam eſſe hebeſcere, aut negligentia noſtra dedecorari ſeriò hortatur, dum iis eam verbis confert, quibus ejus uſus imperatur, ac præcipitur. Habent & Chriſti Domini exemplum hac in re Noſtri quod ſequantur; qui nullam poteſtatem, vel officium ſpiritale verbo ullo tra-

tradidit niſi imperativo: quo enim, quæſo, verbo Petro daturus ſupremam in omnes poteſtatem uſus eſt? imperativo, dicendo (ᵃ) *paſce oves meas*: quo Apoſtolicam diſcipulis, quos elegerat, poteſtatem dedit? verbo utique iſto imperativo: (ᵇ) *ite, ecce ego mitto vos, ſicut agnos inter lupos: nolite portare ſacculum, neque peram &c.*, quo Apoſtolorum primam miſſionem conſignavit? imperativo, (ᶜ) *in viam Gentium*, inquit, *ne abjeritis &c. euntes autem prædicate dicentes &c. Infirmos curate, mortuos ſuſcitate, leproſos mundate, dæmones ejicite &c.* quo alteram Apoſtolorum miſſionem abundantius exornavit? imperativo: hæc mandans, (ᵈ) *euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos &c.* atque ut efficaciora etiam hujus dicti exempla proponamus, imperativo verbo Apoſtolos Sacerdotes primum creavit dicens, (ᵉ) *hoc facite in meam commemorationem*: imperativo verbo poteſtatem remittendi peccata tradidit, eo nempe, quo jam Eccleſia candem poteſtatem in ordinatione Sacerdotis largitur, (ᶠ) *accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittentur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*: quam eandem orationem in ordinatione Epiſcopi, & in ordinatione Diaconi dimidiatam uſurpat prioribus verbis ùtens, à poſterioribus, quæ Sacerdoti propria ſunt, prudenter abſtinens. Quemadmodum ergo totius mundi creatio verbo imperativo, *fiat*, peracta eſſe traditur; ita & eorum ordinatio, per quos omnis creaturæ, id eſt, hominis, renovatio procuratur, non niſi verbo imperativo conſentaneè perficitur.

(a) Joan. 21.
(b) Lucæ 10.
(c) Math. 10.
(d) Math. ult.
(e) 1. Cor. 11.
(f) Joan. 19.

XIII. Nec reprehendi debet A quod in iſtis ordinationum formis nulla ſanctæ Trinitatis habeatur invocatio, ſed ſolum quibuſdam ex iis verba iſta adhibeantur, *in nomine Domini*, quæ nemo ordinationi eſſentialia eſſe putavit: Etenim ut rectè exponit (ᵍ) Divus Thomas, ideò in reliquis ferè omnibus Sacramentis expreſſa ſit ſanctæ Trinitatis invocatio, quia effectus reliquorum ferè omnium Sacramentorum præcipuus eſt gratia, quæ Deo ſoli tribui poteſt, nec ab eam habente in alium transfunditur, cum & miniſter Sacramen- B torum poſſit eſſe gratia omni ſpoliatus, & quamvis gratia exornatus ſit, per eam tamen non agat in Sacramentis adminiſtrandis, nec eam aliis communicet: proindeque, quia nihil eſt in miniſtro ſimile effectui quem producit, per quod operetur, ideò ad ſanctiſſimam Trinitatem recurri oportet, quæ eſt fons omnis gratiæ, cujuſque participatio videtur eſſe ipſa gratia, per quam ſcilicet efficimur, (ʰ) *divinæ conſortes naturæ*. E con- C tra verò cum poteſtas, quam in conſecratione confert Epiſcopus, ſit participatio quædam Epiſcopalis poteſtatis, ſicut Epiſcopalis eſt participatio expreſſior Sacerdotii Chriſti; & per eam poteſtatem veluti cauſa quodammodo univoca Epiſcopus in ordinatione operetur; ideò Trinitatis nullam neceſſe eſt fieri mentionem: ſufficitque quod Epiſcopus, in quo eſt poteſtatis quædam plenitudo Sacerdotalis, operari & agere in or- D dinatione videatur. Nota tamen Concilium (ⁱ) Florentinum formam ordinationis Presbyteratus, quæ porrectioni inſtrumentorum conjungitur, iis verbis expreſſiſſe, *accipite poteſtatem offerendi ſacrificium*

(g) D. Thom. ſuppl. q. 34. art. 4. ad primum.
(h) 2. Pet. 1.
(i) Conc. Florent. in decreto unionis.

Digitized by Google

ſicium in Eccleſia tam pro vivis,quam pro defunctis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti; quod quidem cum ſic de aliorum ordinum formis judicandum eſſe pronuntiet, videtur invocationem ſanctæ Trinitatis in ordinibus conferendis velle præcipere: hanc tamen ipſam formam, qualem jam Pontificale Romanum præſcribit,abſque expreſſa ſanctiſſimæ Trinitatis mentione, Vetus (a) Ordo Romanus docuit: nec ullus ex antiquis Eccleſiaſticarum ceremoniarum expoſitoribus hujus perſonarum divinarum expreſſionis meminit: imò omitti illam docuerunt, ut patet ex Divo Thoma citato; certè ſtandum eſt Eccleſiæ uſui, ex quo non eſſe illam expreſſionem neceſſariam abundè confirmatur.

(a) Vetus Ordo Rom. in ordinat. Presbyt.

§. VI.

Explicantur aliqua alia obſervatione digna circa formas Latinorum.

XIV. Obiter quoque hic notandum [licet id nec Florentina (b) Synodus, nec Vetus (c) Ordo Romanus religiosè obſervarit, in quibus nempe prædicta ordinationis Presbyteralis forma pluraliter enuntiatur] ſingulariter in ordinibus hierarchicis formas omnes efferri: cum è contra pluraliter ordinum non hierarchicorum formæ enuntientur. Id tamen pariter Carthaginenſe (d) quartum non obſervat, quod quia ſingulariter Exorciſtæ, Lectoris, Oſtiarii unius duntaxat ordinationem deſcribit, ideò formas ſingulariter effert: illud autem diſcrimen quod diximus, habet Pontificale (e) Romanum, ex quo inferre licet Subdiaconatu, & minoriA bus ordinibus initiandos plures ſimul inſtrumenta tangere poſſe; & ſimul per unicam formam ordinari, eos nempe omnes, qui moraliter loquendo ſimul ordinationis inſtrumenta tangunt: Diaconos vero, Presbyteroſque non debere niſi ſigillatim per propriam unicuique formam ordinari, quia nempe eorum ordinatio majoris eſt in Eccleſia momenti, quam reliquorum. Cavenda tamen eſt in ordinibus etiam non hierarchicis perturbatio, nè videlicet ſucceſſivè pluribus inſtrumenta porrigantur, B & una pro iis omnibus forma recitetur; quamvis enim validè ordinentur, dummodo contactus inſtrumentorum prolationi verborum moraliter conjungatur: nihilominus ſatiùs omninò eſt pluribus ſimul inſtrumenta porrigi, & formam pro iis recitari, quamdiu ipſi inſtrumenta attingunt: ſic enim & confuſio in ordinatione vitatur, & periculo occurritur, ne aliqui recedant non ordinati, qui vel non omninò inſtrumenta contigerint, C vel longè ante, aut poſt, formæ prolationem attingerint.

(b) Florent. ſup.

(c) Vetus Ordo Rom. ſup.

(d) Carthag. 4. c. 7. 8. 9.

(e) Pont. Rom. in ſingulis ordinibus explicandis.

XV. Porrò non licet mutare, aut invertere formam ordinationis, quam Eccleſia obſervat; immutatio tamen levis, aut in rebus minimè ſubſtantialibus ordinationem non vitiat: nullatenus quoque dubitem, quin eorum, qui vel apud Latinos Græcorum forma ordinati ſunt, vel eorum qui apud Græcos Latina [niſi ex voluntate Summi Pontificis, cui in Eccleſias omD nes ſuprema eſt auctoritas] irrita ſit ordinatio; nam ſicut, quæ ſufficit apud Græcos impoſitio manuum, in Eccleſia Latina ad validam ordinationem non ſufficit: ita nec forma: utraque enim tam ma-

te-

teria, quam forma ad validam ordinationem ab Eccleſiæ determinatione pendent: Eccleſia autem aliam pro Eccleſia Græca formam, aliam pro Latina determinavit: ideoque Latinorum forma apud Græcos inſufficiens, Græcorum apud Latinos: quod enim hæc imperativo, illa indicativo, aut deprecativo verbo exprimatur, eſſentiale, ni fallor, diſcrimen eſt. Unde non eſt par ratio conſecrationis in pane azymo, vel fermentatò, in quo utrique tam Latini, quam Græci, ubicumque ſint, conſecrant: quia determinatio ma- A teriæ conſecrandæ non pendet ab Eccleſia, ſed à Chriſto, qui tam panem azymum, quam fermentatum materiam conſecrationis eſſe voluit. Quod ſi forma Græcorum apud Latinos ſufficeret, certè is diceretur valdè ordinatus, ſuper quem preces in ordinationibus recitari ſolitæ fuſæ fuiſſent, quod nemo admiſerit: unde fatetur Innocentius (a) quartus, quod niſi formæ fuiſſent inventæ, ſuffeciſſet dicere ad validè ordinandum, *ſis Sacerdos*, vel alia æquipollentia verba: quod poſt formarum ab Eccleſia inſtitutionem non ſufficit. B

(a) Innoc. 4. in cap. Presbyt. de Sacram. non iterandis.

SECTIO III.

De effectibus Ordinationis.

CAPUT PRIMUM.

De gratia Ordinationis.

ARTICULUS PRIMUS.

De gratiis gratis datis, quæ per Ordinationem conceduntur.

§. PRIMUS.

Gratias aliquas gratis datas per Ordinationem dari.

I. Primus effectus ordinationis eſt gratia, juxta illa toties citata Divi Pauli verba, (a) *noli negligere gratiam, quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per Prophetiam cum impoſitione manuum mearum, & admoneo te, ut reſuſcites gratiam, quæ eſt in te, per impoſitionem manuum mearum.* Verùm quoniam duplex eſt gratia, una gratis data, quæ ad utilitatem datur proximorum, non ad habentis ſanctificationem: altera gratis quidem data, ſed tamen quæ, quod alio nomine gratum faciens dici poſſit, quia homines gratos Deo efficit, & ad habentis ſanctificationem per ſe ordinatur, ideò gratis datæ opponitur, & gra- C tum faciens ſimpliciter vocatur: quæ etiam duplex eſt, una actualis, quæ in piis motibus, illuſtrationibus ſcilicet intellectus, & inſpirationibus voluntatis conſiſtit, quibus homo ad bene agendum accenditur, vel in benè agendi propoſito fovetur: altera habitualis, quæ inhærens eſt animæ, permanenterque inſidens ſanctitas, qua formaliter reconciliamur Deo, gratique efficimur, & juſti. Ideò videndum eſt, quænam ſacris Ordinibus adnexa ſit, & à ſacra ordinatione conferatur. D

(a) 1. ad Tim. 4.

II. Primùm dicam de gratiis gratis datis, & cum poteſtas per quemcumque ordinem conceſſa ad-

adminiſtrandi res ſacras gratis in aliorum utilitatem detur, eo ipſo quo poteſtatem illam per ordinem dari dicimus, gratias quoque gratis datas ab ordinatione concedi fateri debemus. Verùm aliæ utique gratiæ gratis datæ communiter nominantur, quæ ad laudabiliter, vel majori cum ſplendore poteſtatem illam executioni demandandam deſerviunt: cujuſmodi ſunt ea, quæ prima ad Corinthios Epiſtola numerantur, (a) *ſermo ſapientiæ, ſermo ſcientiæ, gratia ſanitatum, operatio virtutum, prophetia, diſcretio ſpirituum, genera linguarum, interpretatio ſermonum:* quę quidem non neceſſariò ſacræ Ordinationi adnexa eſſe tum experientia oſtendit, tum Apoſtoli in eadem Epiſtola ſententia, in qua non omnibus omnia iſta dona, ſed uni unum, alteri alterum tribui aſſerit, ita ut diviſiones ſint gratiarum; cum ergo uni dentur omnes ordines, & in Epiſcopo omnes contineantur, quis non videt gratias illas non neceſſariò ex Apoſtoli ſententia ordinibus alligatas eſſe debere? Quidam tamen ſingulis ordinibus ſingula iſta dona myſticè applicant, ut ſuperiùs expoſuimus: non quod ſingula iſta dona infallibili divino pacto per ſingulos iſtos ordines conferri debeant; ſed quod ſingula ordines maximè deceant, Epiſcopum ſapientia, Presbyterum ſcientia, Diaconum fides, Subdiaconum operatio virtutum, Acolythum prophetia, Exorciſtam gratia ſanitatum, Lectorem interpretatio ſermonum, Oſtiarium diſcretio ſpirituum, Pſalmiſtam tandem [placet enim & illum addere ad perfectam inſtituendam comparationem] genera linguarum; ad quæ proinde dona

(a) 1. Cor. 12.

A quantum ſatis eſt ad officio ſuo laudabiliter ſatisfaciendum acquirenda, non dubium eſt quin Deus ordinationis intuitu ex congruitate quadam moveatur, ne deeſſe in neceſſariis videatur: (b) *Dei* ſiquidem *perfecta ſunt opera*: &, (c) *Deus eſt qui operatur in nobis*, inquit Apoſtolus, *& velle, & perficere*: itaque qui dederit ordinis ſuſcipiendi voluntatem, dabit & ejuſdem rectè gerendi facultatem,

(b) Deut. 3. (c) Ad Phil. 2.13.

§. II.

B *In Eccleſiæ exordio gratias gratis datas fuiſſe, quæ jam non dantur niſi rarò.*

III. CErtè qui primi Evangelii miniſtri creati ſunt, ji gratiis gratis datis præ cæteris illuſtres erant, vixque ſine iis ordinabantur, vel mittebantur. Legimus Apoſtolis cum ante Chriſti Aſcenſionem miſſi ſunt, patrandorum miraculorum datam eſſe poteſtatem, quos nempe iis tunc verbis Chriſtum affatum eſſe no-C vimus, (d) *infirmos curate, mortuos ſuſcitate, leproſos curate, dæmones ejicite*: Legimus & eoſdem Apoſtolos (e) ad prædicandum miſſos, dæmonia multa ejeciſſe, & infirmos curaſſe. Legimus (f) & de malis Eccleſiæ miniſtris dictum eos inutiliter in Dei judicio gloriaturos, quod in nomine Domini prophetarint, & multas virtutes fecerint. Legimus (g) & promiſſa Apoſtolis in diſperſionem gentium ituris linguarum novarum D locutionem, infirmorum ſanationem &c. (h) *Eoſdemque profectos prædicaſſe ubique Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis*. Communis quoque Patrum ſententia eſt, cujus ſupra memini-

(d) Math. 10. (e) Marci 6. (f) Math. 7. (g) Marc. ult. (h) Ibidem.

nimus, ut per eam gratiam, quam docet Divus Paulus datam eſſe Timotheo, per impoſitionem manuum ſuarum, gratiam gratis datam (licet non ſolam) intelligendam eſſe contendant: pro ea ſiquidem expoſitione ([a]) Hieronymus, ([b]) Chryſoſtomus, ([c]) Theodoretus ([d]) Theophylactus, ([e]) Oecumenius, ([f]) Primaſius, ([g]) Divus Thomas, & alii plures laudari poſſunt: favetque textus, ubi enim Divus Paulus monuit Timotheum, ut attenderet lectioni, exhortationi, & doctrinæ, mox ſubdit, ([h]) *noli negligere gratiam, quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterii:* quibus iſta quoque adjungit, *hæc meditare, in his eſto, ut profectus tuus manifeſtus ſit omnibus: attende enim tibi, & doctrinæ; inſta in illis: hoc enim faciens, & teipſum ſalvum facies, & eos qui te audiunt*: quæ quidem verba duplicem nobis gratiam ante oculos mentis objiciunt, unam gratum facientem, qua Epiſcopus ad ſuo officio ſatisfaciendum excitetur: alteram gratis datam, quæ facultatem officio ſuo ſatisfaciendi eidem præbeat; quam utramque excitandam monet Apoſtolus, illi parendum, hanc exercendam eſſe præcipit; utramque per impoſitionem manuum dari oſtendit: nec malè forſan ad gratiam ſanctificantem hæc verba Pauli referes, *quæ in te eſt*, ad gratiam gratis datam, illa, *quæ data eſt tibi*: quia hæc habet rationem doni, nec ſemper animæ inſidet, cui ſemper illa tanquam habitus, aut actus inhæret.

([a]) Hieron. ep. 85 ad Evang. & in cap. 4. prioris ad Timoth.
([b]) Chryſ. hom. 5. in ep. 1. ad Timoth. cap. 4.
([c]) Theodoret.
([d]) Theophyl.
([e]) Oecumen.
([f]) Primaſius.
([g]) D. Thomas comment. in dict. cap.
([h]) 1. ad Tim. 4.

IV. Alia tamen ratione gratiæ gratis datæ jam per ordinationem conceduntur, alia primis Eccleſiæ naſcentis temporibus conce-

A debantur, tunc quidem temporis abſque ullo labore, vel induſtria eorum qui ad ſacros Ordines aſſumebantur, & ad Eccleſiaſticas dignitates, à Deo gratiæ illæ copiosè infundebantur, unicuique tamen, prout opus erat: interque alia dona tunc temporis communia duo præſertim erant, primum linguarum variarum ſcientia, de qua Lucas, ([i]) *loquebantur variis linguis Apoſtoli magnalia Dei*, & Paulus, ([k]) *gratias ago Deo meo, quod omnium veſtrum linguis loquor*; imo & laicis paſſim ea in Confirmatione B dabatur, dicitur enim in Actibus Apoſtoleis, ([l]) *& cum impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus ſuper eos, & loquebantur linguis, & prophetabant*: alterum Dæmoniorum expulſio à corporibus obſeſſorum, quod omnibus vel ferè omnibus Chriſtianis commune ſuis adhuc temporibus docent ([m]) Juſtinus Martyr, ([n]) Tertullianus, ([o]) Cyprianus, ([p]) Arnobius, ([q]) Lactantius, & alii. Primum verò donum, puta linguarum propter C Evangelii prædicationem, & infidelium converſionem (*linguæ enim*, teſte ([r]) Apoſtolo, *in ſignum ſunt non fidelibus, ſed infidelibus*) in Eccleſia tunc vigebat: alterum, ſcilicet dæmoniorum expellendorum virtutem ad demonſtrandam Chriſti de dæmonibus reportatam victoriam, viguiſſe neceſſe eſt, ut verè dici potuerit, ([ſ]) quod tunc princeps mundi ejectus fuerit foras, quia verò hæc victoria ſemper in Eccleſia perſeverat; ideò ex omD nibus miraculoſis donis iſtud in Eccleſia ſemper permanſit, quod Exorciſtarum ordini adnexum eſt, ut Diabolus è corporibus obſeſſorum ejici poſſit. Legimus quoque ſequentibus temporibus lingua-

([i]) Act. 2.
([k]) 1. Cor. 14.
([l]) Act. 19.
([m]) Juſtin. dialogo cont. Tryphonem, & q. 40. ad gentes.
([n]) Tertul. lib. de cor. militis lib. ad Scap. lib. de ſpect. & alibi.
([o]) Ciprian contra Demetr. & de idolorum vanitate.
([p]) Arnob. lib. 8. contra gentes.
([q]) Lactan. lib. 2. Inſt. cap. 16. & 18.
([r]) 1. Cor. 14.
([ſ]) Joan. 16.

rum peritiam, & obſcuriora Scripturæ ſacræ loca interpretandi ſcientiam pluribus in ordinatione, vel ordinationis privilegio ſanctiſſimis viris fuiſſe conceſſam: Illuſtre hujus rei habemus exemplum in Beato (a) Ephrem, qui teſte Amphilochio, & Græcorum (b) Menologio imponente ei manus Baſilio, eumque ſeù Diaconum, ſeù Presbyterum ordinante, repentè linguam Græcam didicit, & cum antea ejus eſſet ignarus, in hæc verba prorupit, σῶσον, ἐλέησον, ἀνάστησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς τῇ χάριτι, id eſt, *ſalva, miſerere, reſuſcita, & tuere nos Deus ſua gratia*: qui tamen paſſim ab aliis auctoribus Diaconus ſolum dicitur; ea nempe, ut puto de cauſa, quod propter humilitatem ad divina myſteria conficienda, ut teſtatur (c) Trithemius, nunquam ut Sacerdos acceſſiſſet.

(a) Comparatio Baſil. & Ephrem per Amphiloch.

(b) Menolog. Græcum 5. Cal. Febru.

(c) Trithem. de ſcrip. Eccleſ. in S. Ephrem.

§. III.

Ratio diſcriminis allati oſtenditur.

V. Neque verò neceſſarium ſemper fuit, ut gratiæ gratis datæ, quæ ad patranda miracula referuntur, in noſtris ordinationibus paſſim conferrentur, (d) *hæc ſigna*, inquit Gregorius, & ex eo (e) Beda, *neceſſaria in exordio Eccleſiæ fuerunt: ut enim creſceret ad fidem multitudo credentium, miraculis fuerat nutrienda, quia & nos, cum arbuſta plantamus, tamdiu eis aquam infundimus, quouſque ea in terra jam coaluiſſe videamus: at ſi ſemel radicem fixerint, irrigatio ceſſabit: hinc eſt enim quod Paulus dicit, linguæ in ſignum ſunt non fidelibus, ſed infidelibus*: ſimiliter Auguſtinus, (f) *cum Eccleſia Catholica per totum orbem* A *diffuſa, ac fundata ſit, nec miracula in noſtra tempora durare permiſſa ſunt, ne animus ſemper viſibilia quæreret, & eorum conſuetudine frigeſceret genus humanum, quorum novitate flagravit*. Satis ſuperque auguſta eſt, & ſancta ordinatio noſtra, ſatis eminentem, & miram homini confert poteſtatem, ut ſine miraculis venerationem ſibi conciliare, piumque horrorem ſuſcipientibus, & videntibus incutere poſſit: quamquam quid dico ab ea abeſſe miracula, cum ipſa tota ſit miraculum, & miraculis gravida, niſi frequentia B ea deſinerent eſſe miracula, quæ miraculorum difficultatem, & magnitudinem excedunt? Liceat ad hæc probanda proponere, quæ continenti ferè ſerie citatis ipſorum verbis idem (g) Beda, & (h) Gregorius adjungunt, *ſancta quippe Eccleſia ſpiritualiter facit, quod tunc per Apoſtolos corporaliter faciebat: nam Sacerdotes ejus, cum per exorciſmi gratiam manum credentibus imponunt, & habitare malignos ſpiritus in eorum mente contradicunt,* C *quid aliud faciunt, niſi Dæmonia ejiciunt? & fideles quoque*, quanto fortiùs Clerici, quibus id ex officio convenit, *qui jam vitæ veteris ſæcularis verba derelinquunt, ſancta autem myſteria inſonant, conditoris ſui laudes, & potentiam quantum prævalent, narrant, quid aliud faciunt, niſi novis linguis loquuntur? qui dum bonis ſuis exhortationibus malitiam de alienis cordibus auferunt, ſerpentes tollunt &c.* nonne etiam (quod ex eodem (i) Beda alio in loco non D diſſentaneum propoſito adduci poteſt) *mons ad præceptum eorum, qui fortes fide ſunt, tollitur de terra, & in mare projicitur, cum prædicantibus verbum Doctoribus ſanctis, immundus ſpiritus ab eorum corde repellitur,* qui

(d) Greg. 29. in Evangel.

(e) Beda in cap. ult. Marci.

(f) Auguſt. lib. de vera religione c. 25.

(g) Beda, &

(h) Greg. loc. cit.

(i) Beda li. 3. comment. in c. 11. Marci. Vide etiam Bernard. ſerm. 1. de Aſcenſione ſpiritualiter miracula interpretantem.

qui ad vitam ſunt præordinati &c. Nonne (ut uno verbo concludam) poteſtates conſecrandi corpus Chriſti, remittendi peccata, aliæque ejuſdem notæ, quæ in ordinatione conferuntur, miræ, imò ſi conſuetudinem exceperis, inſignia miracula cenſendæ ſunt? (a) *quid* enim *eſt facilius dicere*, inquiebat ipſe Chriſtus, *dimittuntur tibi peccata tua, an dicere, ſurge & ambula?* quid difficilius facere, (b) ut ea quæ non erant, eſſent; vel ut ea quæ ſunt, in aliud convertantur? ea tamen finio, ac ſeco, ad quæ minimè cogitantem abripuit animus, ut, cum tot mira in ordinatione conferantur, non eſſe neceſſarium concludam in ea quoque percipi quotidiana miracula, quæ curioſitatem paſcerent, fidem autem non æquè excitarent.

(a) Matth. 9.

(b) Vide Ambroſium lib. 4. de Sacram. cap. 4.

VI. Eandem quoque ob cauſam ab ordinatione noſtra abeſſe poteſt inuſitatus, & ſupra naturam quarundam gratiarum gratis datarum, quæ naturaliter, proprio labore, temporiſque ſucceſſione obtineri poſſunt, ſine labore verò, ac momento obtineri nequeunt, acquirendarum modus: nam & talis modus gratiarum iſtarum acquirendarum, miraculum eſt; quid ergo neceſſarium eſt, ſapientiam, ſcientiam, regendi prudentiam, linguarum notitiam, Scripturæ ſacræ exponendæ peritiam, elocutionis ſacræ peritiam, aliaſque gratias gratis datas in ordinatione infundi, cum eæ omnes labore, diligentia, induſtria ab ordinandis comparari poſſint? graviter, & eleganter in eos invehitur Nazianzenus, qui & ipſi Antiſtites creantur, non elaborati, ſed recentes quantum ad dignitatem ſati & editi, quemadmodum Poetæ

A Gigantes finxerunt: carpuntur & qui tales eligunt, quaſi ſcientiam eos momentaneam in ordinatione conſequi poſſe ſperent, (c) *uno*, inquit, *die ſanctos fingimus, eoſque ſapientes, & eruditos eſſe jubemus, qui nihil didicerunt, nec ad Sacerdotium quicquam prius contulerunt præter velle*: ſtulta hæc confidentia, craſſus error, ut ad miracula edenda divinam providentiam adſtringamus, quæ certas ſibi leges operandi præfixit, ut hominum temeritatem, hominum ignaviam foveamus, cum & Eccleſiaſtici ſtatus electio maturi judicii opus, & tota
B Eccleſiaſtica vita, diligentis, ſolertis, vigilis continua quædam occupatio eſſe debeat.

(c) Nazianz. or. 10. in laudem Baſilii. πλάττομεν αὐθημερὸν τοὺς ἁγίους, καὶ σοφοὺς εἶναι κελεύομεν, τοὺς οὐδὲν σοφισθέντας, οὐδὲν τῷ βαθμῷ πρότερον συνενεγκόντας πλὴν τοῦ βούλεσθαι.

§. VI.

Aliquas tamen gratis datas, quodammodo Ordinationi adnexas jam eſſe.

VII. Dicendum eſt nihilominus, eam eſſe ſacræ Ordinationis efficaciam, ut nos
C ſcientiæ Scripturarum ſacrarum, & ſacræ doctrinæ acquiſitioni, intelligentiæ, & expoſitioni longè aptiores, magiſque idoneos efficiat, cujus rei cum apertæ rationes eluceant, quod nec Deus in neceſſariis deſit, nec convenientes unicuique ſtatui, quantum ex ſe, gratias deneget; quod ordinatis intuitu ſacræ Ordinationis, utpotè Sacramenti, ad officia ſua obeunda, auxilia ſupernaturalia promiſerit; quod (d) hanc Hierarchiæ
D tam cæleſtis, quam Eccleſiaſticæ ſubordinationem eſſe voluerit, ut fulgore divinæ irradiationis ſuperiores ordines majori illuſtrentur, & ab eo medii, à mediis infimi lucem hauriant: quod Theologicæ ve-

(d) Dionyſ. ſæpè, tum in Eccleſ. hierarch.

veritates,& Chriſtianæ, ſeu ſupernaturales, non ſolo naturali lumine, aut naturali diſciplina, labore, atque induſtria, ſed lumine maximè ſupernaturali, & ope divina indigeant; quibus argumentis efficaciter demonſtratur, ſacris ordinibus initiatos, Deo ſic ſatagente, ad ſacræ doctrinæ intelligentiam, atque explicationem præ cæteris aptos eſſe, atque idoneos: tum verò id maximè ex divo Dionyſio patet, qui non ſemel hanc nos ordinationis ſacræ efficaciam docuit, ſive cum (a) τῆς θείας ἱερωσύνης τὴν δύναμιν, *divinæ Sacerdotalis excellentiæ virtutem*; ſeu τὴν ἁγίαν τῆς ἱερατείας ἐνέργειαν, *ſanctam Sacerdotii efficaciam*, in eo conſtituit, quod ad naturas illas cœleſtes, quæ nobis præſtant, propius accedamus; *tum etiam quod, cum in beatum divinumque Jeſu radium aciem mentis intenderimus* [καὶ τῆς τῶν θεαμάτων γνώσεως ἐλλαμφθέντες τὴν μυστικὴν ἐπιστήμην ἀφιερωμένοι, καὶ ἀφιερωταὶ, φωτοειδεῖς, καὶ θεουργικοὶ, τετελεσμένοι καὶ τελεσιουργοὶ γένεσθαι δυνησόμεθα] *& omnia quæ cerni poſſunt viderimus, myſticaque contemplationum ſcientia illuſtrati fuerimus tum conſecrari, & conſecrare, illuſtrari, & illuſtrare, perfici & perficere poſſimus*: ſive cum ſacram Hierarchicarum ſcientiam (b) θεοπαράδοτον ἐπιστήμην, *à Deo traditam ſcientiam* appellat, qua non ſolum Pontifices illuſtrentur, verum etiam quam aliis tradant, alioſque perficiant: ſive cum Sacerdotes, εἰς θεωρητικὴν ἕξιν, καὶ δύναμιν ἱεραρχικῶς ἀποτελεσθέντας *ad ſcientiam, & facultatem contemplatricem Sacerdotali conſecratione perfectos* eſſe tradit; ſive (c) cum Pontificem πρὸς τὴν τῶν ἱερῶν ἐπιστήμην ἱεραρχικῶς ἀγόμενον, *ad ſacrorum ſcientiam Pontificali conſecratione ela um* affirmat; (d) ſive cùm eam libri Evangeliorum (e) Pontificibus impoſiti docet eſſe rationem, ἐπειδὴ ἡ τελεσιουργικὴ τῆς πάσης ἱερατείας δύναμις, καὶ ἐπιστήμη τοῖς ἐνθέοις ἱεράρχαις ὑπὸ τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος, *quoniam perficiens omnis Sacerdotii vis, & ſcientia à divina myſteriorum auctore bonitate divinis Pontificibus datur*. Et quidem de ejuſmodi gratia gratis data intelligendum eſt Concilium (f) Moguntinum anno 1549. habitum, dum definit, *ritè ordinatis gratiam divinitus conferri, qua ad Eccleſiaſtica munera ritè, & utiliter exercenda, apti, & idonei efficiantur, & qua rata ſunt, & efficacia quæ à ritè ordinatis in Eccleſia juxta Chriſti, & Eccleſiæ inſtitutionem geruntur. Hancque gratiam eſſe ordinis, & muneris, non hominum, aut perſonarum &c.*

VIII. Hinc ſæpè accidere videmus, graviter eos in rebus fidei, & periculosè errare, qui abſque ſacræ ordinationis prærogativa ad res fidei, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ temerè pertractandas accedunt, eaque docere aggrediuntur, quæ à Paſtoribus ſuis doceri debuiſſent; eſto enim hujuſmodi homines nec ingenio cuiquam cedant, nec doctrinæ politioris, vel literaturæ vacui ſint, imò nec diligentiæ, nec labori parcant; quia tamen ordinis à Deo ſtatuti limites tranſgrediuntur, nec in ea vocatione ſecundùm monita Pauli ambulant, (g) in qua vocati ſunt, (h) *nec ipſi ſunt de ſemine illorum virorum per quos ſalus facta eſt in Iſrael*, nec ipſis mandavit Deus eloquia ſua; ideò ſæpè naufragantur à fide, deſpumant confuſiones ſuas, & in reprobum ſenſum convertuntur. Quam graviter, quam eruditè hujus

(a) Dionyſ. cap. 1. Eccl. Hierarch.
(b) Ibid. cap. 5. in Tuo.
(c) Ibidem.
(d) Ibidem.
(e) Ibidem.
(f) Concil. Moguntin. 1. par. decreto, quæ ad doctrinam ſpectat cap. 15.
(g) 1. Cor. 1. & 7.
(h) 1. Mach. 5.

Digitized by Google

(a) Nazianz. or. 26.

jus farinæ homines inſectatur (a) Nazianzenus, oratione habita de moderatione in diſputationibus ſervanda, in qua inſuper ex profeſſo oſtendit, quod non ſit cujuſvis hominis, nec cujuſvis temporis de Deo diſputare; cujus auctoritate mota Trullana (b) Synodus ſtatuit, ὅτι οὐ χρὴ δημοσίᾳ λαϊκὸν λόγον κινεῖν, ἢ διδάσκειν, ἀξίωμα ἑαυτῷ διδασκαλικὸν ἐντεῦθεν περιποιούμενον, ἀλλ' ἄχειν τῇ παραδοθείσῃ παρὰ τοῦ κυρίου τάξει, καὶ τὸ οὖς τοῖς τὴν χάριν τοῦ διδασκαλικοῦ λαβοῦσι λόγου διανοίγειν, καὶ τὰ θεῖα παρ' αὐτῶν ἐκδιδάσκεσθαι. ἐν γὰρ τῇ μιᾷ Ἐκκλησίᾳ διάφορα μέλη πεποίηκεν ὁ Θεός, κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου φωνήν, *quod non oportet Laicum publicè diſputare, vel docere, docendi auctoritatem ex eo ſibi vendicantem, ſed ordini à Domino eradito cedere, & aurem iis qui docendi gratiam acceperunt, aperire, & divina ab eis doceri: in una enim Eccleſia diverſa membra fecit Deus, ut eſt vox Apoſtoli.*

(b) Sexta Synod. c. 64. Lege etiam Baſilii Imper. allocut. ad octavam Synod. act. 10. propè finem.

IX. Quæ quoniam in iis, qui majori inter Laicos vigent auctoritate faciliùs animadverti poſſunt, quanto diſcrimine, & fidei detrimento (c) Conſtantius, Valens, Juſtinianus, Heraclius, Zeno, Anaſtaſius, aliique Imperatores de rebus fidei decernere voluerint, præteritorum ſæculorum auctoritas nos docuit, ut jure merito Concilium (d) Pariſienſe ſub Ludovico, & Lothario, & (e) Aquiſgranenſe ſecundum dixerint, *Sacerdotes, & Principes à recto tramite deviaſſe, ob eas certè cauſas, quia & principalis poteſtas diverſis occaſionibus intervenientibus, ſecus quam auctoritas divina ſe habeat, in cauſas Eccleſiaſticas proſilierit; & Sacerdotes partim negligentia, partim ignorantia, partim curioſitate in ſæcularibus negotiis, & ſollicitudinibus mundi, ultra quam debuerant, ſe occupaverint; & hac occaſione aliter quam divina auctoritas doceat in utraque parte actum extitiſſe, dubium non eſt*; contendat ergo uterque ſtatus tam Eccleſiaſticus, quam Laicus, ut officio ſuo graviter incumbat, habere adjutorem Deum, ſine quo (f) Chriſtianæ præſertim veritates, fidei quæſtiones nec intelligi, nec judicari, nec dirimi, nec exponi poſſunt: confidat quoque ordinibus ſacris initiatus Deum ſibi in exponendis ſcripturis, in exhortationibus proficuis ad populum habendis, in reliquis ſuo ſtatui, & ordini convenientibus officiis, Deum minimè defuturum, ſi ipſe officio ſuo non deſit.

(c) De iis vide hiſtoricos, ubi de iis Imperator. agunt.

(d) Conc. Pariſien. ſub Ludovico, & Lothario li. 3. c. 26.
(e) Aquiſgran. 2. ſub Ludovico parte 2. cap. 14.

(f) Legatur Conc. Arauſican. 2. c. 9.

A B C D

ARTICULUS II.

De gratia ſanctificante, quæ in Ordinatione datur.

§. PRIMUS.

De gratiis actualibus ordinationi adnexis.

I. Facilitas ergo iſta, quæ ad gratias gratis datas vi ſacræ ordinationis nobis contingit, ab illa actuali gratia gratum faciente exoritur, quam Theologi communiter Sacramentalem vocant, ratione cujus præſertim Sacramenta peculiares (g) effectus habere dicuntur, quæ in gratia habituali, vel danda, vel augenda conveniunt; eſt autem gratia illa Sacramentalis ſpeciale aliquod auxilium gratiæ ordinatum ad proprium finem Sacramenti, v. g. in Baptiſmo datur vigor aliquis contra peccati fomitem, qui deleta culpa originali relinquitur; viſque aliqua major conceditur ad divina

(g) Conc. Florent. in decreto unionis diverſos effectus aſſignat ſingulis Sacramentis.

na mandata ſervanda, ad quæ Baptiſmi ſuſceptio Criſtianæ legis confeſſionem continens, nos obligat: Confirmatio ſpirituali ratione animam ad profitendam fidem contra tyrannorum minas, & mundi illecebras obfirmat: ſacra Euchariſtia ſpirituali dulcedine, & interiori conſolatione animam reficit, ne vel infirmitate deficiat, vel ſpirituali cæcitate à vero tramite deflectat: Pœnitentiæ Sacramentum ad peccata deteſtanda, & bene agendi propoſitum emittendum juvat: Extrema Unctio ad mortis inſultus ſuperandos, tentationeſque dæmonis in articulo mortis vincendas: Matrimonium ad incentiva libidinis extinguenda, conſortis turbulentos mores ferendos, liberos piè ſanctèque inſtituendos divinam opem provocat; Ordo verò ad cælibatus obſervantiam, Eccleſiaſticarum legum cuſtodiam, ſacrarum functionum dignam adminiſtrationem, copioſum divinæ gratiæ munus impertitur. De qua proinde gratia egregiè ſanctus Leo ſermone in die aſſumptionis ſuæ ad Pontificatum habito; (a) *Unde*, inquit, *etſi neceſſarium eſt trepidare de merito, religioſum eſt tamen gaudere de dono: quoniam qui mihi honoris eſt auctor, ipſe mihi fiet adminiſtrationis adjutor: & nè ſub magnitudine gratiæ ſuccumbat infirmus, dabit virtutem qui contulit dignitatem*, de qua etiam intelligendus (b) Dionyſius, dum ipſi tribuit διδάσκειν δ' ἅμα καὶ πάσας τελεῖν τὰς ἱερατικὰς ἐνεργείας, ὡς ὑπὸ θεοῦ πράττοντας τοὺς τεθέντας, καὶ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν αὐτὸν ἔχοντας ἐν παντὶ καθηγέμονα, *docere omnia officia, & munera ſacri ordinis, & exequi eos qui conſecrati ſunt, ut ſub Deo agentes, eumque ſuarum actionum habentes ducem in* omnibus; divinis ſiquidem illuſtrationibus, & inſpirationibus, [in quibus gratia actualis conſtitit] id peragit Deus, ut ordinandi ſua munia ritè peragant, ipſo auctore, hanc autem Sacramentalem gratiam hominem recuoerare, ſi eam per peccatum amiſerit, docent communiter Theologi, ne videlicet tanto bono priventur, qui cum Deo in gratiam redeunt: eamdem quoque majorem dari pro diſpoſitione ſuſcipientis iidem conſentiunt; unde patet quanto conatu adnitendum ſit, nè quod ſemel tantum beneficium tribuitur, aut exiguum, aut minus ſuſcipiamus, quam habere poſſimus.

(a) Dionyſ. c. 4. Eccleſ. hierarch. in Theoria.

(b) Ad Timot. 4. cap. 1.

§. II.

De gratia habituali, quæ in Ordinatione infunditur.

II. DE gratia verò habituali in ordinatione, niſi ponatur obex, neceſſario danda aliqua ſuperius docuimus, & ex Divo (c) Paulo [ex quo eam Concilium (d) Senonenſe, & (e) Tridentinum confirmant] nos quoque comparavimus, quædam tamen hic adjungenda ſunt luculenta ſanctorum Patrum ad illuſtrationem teſtimonia; primus ergo ex eorum numero prodeat ſanctus (f) Dionyſius, nobiſque eam gratiam deſcribat, quam nempe rectè vocavit ἕξιν τε καὶ ἐνέργειαν ἱεροπρεπῆ τῆς θείας ἱερωσύνης τὴν δύναμιν, id eſt *habitum, & efficaciam gratiæ Sacerdotibus dignam, vim divini Sacerdotii*; cujus etiam vim expreſſit, dum ſtatus hierarchici, ſeù Sacerdotalis hanc vim eſſe docuit, ut qui illud attigerit, ὡς θεωθῆναι, καὶ τοῖς ὑποβεβηκόσι μεταδοῦναι κατ' ἀξίαν ἑκάστῳ τῆς ἐγγινομένης αὐτῷ θεόθεν ἱερᾶς θεώσεως, *Deus*

(c) Senon. in decretis fidei, decreto 9. de Sacram. ordinis.

(d) Triden. ſeſſ. 23 cap. 1.

(e) Dionyſ. c. 1. Eccleſ. hierarch.

Deus fiat, iique qui ipſi parent, divinam ſimilitudinem, quæ ei divinitus ineſt, pro ſua cuique dignitate, impertiat; divina porro illa ſimilitudo gratia habitualis eſt, qua divinæ conſortes naturæ efficimur, quam in Sacramentorum adminiſtratione Sacerdotes conferunt, ipſique in ordinatione divinitus recipiunt. Idem etiam manus impoſitionis in ſacra ordinatione adhiberi ſolitæ ſignificationem myſticam nobis exponens gratiam habitualem, actualemque eidem ſacræ ordinationi adnexa eſſe demonſtrat, ἡ καὶ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις, ὁμοῦ μὲν ἐμφαίνει τὴν τελεαρχικὴν σκέπην, ὑφ' ἧς ὡς παῖδες ἱεροὶ φρουροῦνται πατρικῶς, αὐτοῖς μὲν ἕξιν καὶ δύναμιν ἱερατικὴν δωρουμένης, τὰς ἐναντίας δὲ αὐτῶν δυνάμεις ἀποσοβούσης. Id
B
eſt *manus autem impoſitio ſimul quidem divinum præſidium Sacramento adnexum declarat, quo tanquam ſancti pueri, aut filii Patris charitate foveantur, itaut quidem eis habitum, & virtutem Sacerdotalem largiatur, contrarias autem ab eis poteſtates procul amoveat*: quod enim tanquam
C
ſanctos pueros, ſeu mavis filios, Deus nos charitate complectatur, hic quidem gratiæ habitualis effectus, cujus nempe proprium eſt, quod nos Dei filios adoptivos reddat, Deoque nos gratos, ac dilectos efficiat, eidemque peculiare eſt, quod ſit habitus virtuſque permanens, ἕξις καὶ δύναμις, quam Deus ordinato largitur. quod autem contrariæ poteſtates, Dæmones ſcilicet, à nobis propulſentur, hoc maximè actualis gratiæ opus
D
eſt, quæ contra occurrentes Dæmonis tentationes, atque inſultus divina nobis benignitate conceditur. Unde patet quam accuratè Dionyſius ſacræ ordinationis effe-
A
ctus nobis tradiderit, qui ut ſupra vidimus, & gratiæ gratis datæ, & ſanctificantis tam actualis, quam habitualis in ſacra ordinatione collatæ meminerit, illoſque hujus effectus eſſe docuerit.

III. Ejuſdem gratiæ Sacerdotalis efficaciam eximio præconio extollit ſanctus Gregorius Nyſſenus, (a) ubi enim verbi Sacramentorum in Euchariſtia, & Confirmatione vim mirabilem ſignificavit, de eadem in ſacra ordinatione virtute ita diſſerit, ἡ αὐτὴ δὲ τοῦ λόγου δύναμις τὸν ἱερέα ποιεῖ σεμνὸν
B
καὶ τίμιον τῇ καινότητι τῆς εὐλογίας τῆς πρὸς τοὺς πολλοὺς κοινότητος χωριζόμενον. χθὲς γὰρ καὶ πρώην εἷς ὑπάρχων τῶν πολλῶν καὶ τοῦ δήμου, ἀθρόον ἀποδείκνυται καθηγεμών, πρόεδρος, διδάσκαλος εὐσεβείας, μυστηρίων λανθανόντων μυσταγωγός· καὶ ταῦτα ποιεῖ, μηδὲν τοῦ σώματος, ἢ τῆς μορφῆς ἀμειφθείς· ἀλλ' ὑπάρχων κατὰ τὸ φαινόμενον ἐκεῖνος ὅς ἦν, ἀοράτῳ τινὶ δυνάμει καὶ τὴν ἀόρατον ψυχὴν μεταμορφωθεὶς πρὸς τὸ βέλτιον; *eadem item verbi vis etiam Sacerdotem au-*
C
guſtum, & honorandum facit novitate benedictionis à communitate vulgi ſegregatum: quum enim heri, ac tempore ſuperiori unus è multitudine, ac plebe eſſet, repente redditur præceptor, præſes, doctor pietatis, myſteriorum latentium præſul: eaque contingunt, & cum nihil vel corpore, vel forma mutatus, ſed quoad ſpeciem externam attinet, ille ſit, qui erat, inviſibili quadam vi ac gratia animam in melius transformatam gerens. Mira ſanè efficacia Sacerdotalis gratiæ,
D
quæ animum in melius transformat, & benedictionis novitate in novum hominem ſacro Ordine initiatum tranſmutat: ſed attende quomodo tranſmutet; non ut è malo bonus, ſed è bono melior fiat: bo-

(a) Greg. Nyſſ. orat. in Baptiſmum Chriſti.

booum ſiquidem hominem ſacra Ordinatio, ſervato rerum ordioe, ſupponit, meliorem efficit, nec meliorem tantum reddit, ſed in melius transformat; parum enim ei eſſet, quod melior in eodem geoere quo antea, fiat: quod virtutis, quam amplexus in vita privata fuerat, ſtudioſior, quod honeſtatis, quam ſecutus amaotior evadat: niſi inſuper, qui pleb. j m aotea gerebat animum, qui vulgarem, quique ad actiones ſolum privatæ virtutis gratiam obtinuerat, is demum ad ſuoctiones ſacras, ad procurationem publicam, ad reliquorum ſalutem gratia in ordinatione dooetur, qua ad emineotiorem, perfectiooem, diviniorem vitam, curam, operationem vocatur; porrò citatæ Gregorii Nyſſeni ſententiæ non tam conſentit, quam ipſam aliis verbis exprimit Job (a) Monachus, qui Sacerdotii efficaciam admiratur, quod ex plebejo divioum homioem efficiat, ſanctitate conſpicuum, & aliorum ſanctificatorem. Eaodem quoque immutationem iis verbis explicat Gregorius Magnus, (b) *Samuel Saul in principem unxit: Deus autem ei cor aliud immutavit, quia ſacrorum Ordinum Sacramenta ab Eccleſiæ Doctoribus foris accipimus, ſed Sacramentorum virtute ab omnipotenti Deo interius roboramur. Virtus vero Sacramenti, gratia eſt ſpiritus ſeptiformis, quam certè gratiam qui accipiunt, quaſi alio accepto corde immutantur: quia quos gratia ſua ſanctus Spiritus roborat, eſſe eos facit protinus quod non erant.*

(a) Job Monachus tract. de Sacram.

(b) Gregor. in cap. 10. lib. 1. Reg.

IV. Differt autem gratia ordinationis à gratia tam Baptiſmi, quam Pœnitentiæ, quod eæ quidem gratiæ animam in bonum transmutent; illa vero in melius;

A quia nempe Baptiſmus, & Pœnitentia ad tollenda peccata per ſe inſtituta ſunt, Ordo vero peccata jam deleta ſupponit, homioemque, cujus peccata remiſſa ſunt, conſecrat, perficit, & auguſtiori benedictione ſanctificat. Quod tamen ordioatioois gratia peccata non deleat, non ejus imbecillati adſcribeodum eſt; ſed ſuſcipientis ſanctitati, quam prærequirit: unde ſi inculpatè Sacramentum Ordinis ab homioe culpam habente ſuſciperetur, præcedentem culpam ab ordinato tolleret, & aoimam à

B prioribrs peccatis emundaret; ſi quis v. g. invincibili errore ſe à peccato mortali liberum credit, & ad Ordinis Sacramenrum accedit, ſanctitatem recipit quam non habebat, & à peccatis mundatur, quibus infectus erat: quod ſi ſciens cum peccato accedit, ſacrilegii peccatum incurrit, quo antea ioſectus noo erat, & peccatorum ſuorum cumulo, ob violatam ordinis ſuſcepti ſanctitatem, ſacrilegii culpam adjungit, & pœnam: unde

C Innoceotius primus eos refellit, (c) qui *veram, ac juſtam legitimi Sacerdotis benedictionem auferre omne vitium dicebant, quod à vitioſo fuerat injectum: ergo,* inquit, *ſi ità eſt, applicentur ad ordinationem ſacrilegi, adulteri, atque omnium criminum rei, quia benedictionis crimina, vel vitia putantur auferri.* Certè ſi per ſe ad vitiorum expurgationem Ordinationis Sacramentum ioſtitutum eſſet, rectè ſequeretur etiam criminoſos ad illud Sacrameotum appli-

(c) Innoc. 1. ep. 22. ad Epiſc. Maced. cap. 4.

D candos eſſe tanquam ægrotos ad remedium: neque quod fecns à Chriſto inſtitutum ſit, illud exiode Sacramenti, aut dignitati detrahitur, aut efficacia minuitur, aut ei gratiæ producendæ vis adimitur;

tur; quin potius majeſtas ex eo tanti Sacramenti extollitur, quæ ad peccatores minimè dejici debeat, gratiæ Sacerdotalis dignitas oſtenditur, quæ nonniſi à perpurgatis animis ſuſcipiatur: in quo etiam videtur peccato maximè repugnare gratia ordinationis, quæ nec peccata ſecum, nec ante ſe admittit, quæ peccata excludit, & peccatorem à ſui perceptione rejicit: cum è contra gratia Baptiſmi, vel alterius Sacramenti ad delenda peccata inſtituti, peccatis quidem minimè conſentiat, iis tamen ſuccedat, peccatoris denominationem tollat, eam tamen inveniat. Potentem autem ex ſe ordinationis gratiam eſſe, ut peccata deleat, docebit te egregia Martyrii ſententia apud(a)Sozomenum: cum enim hunc Martyrium, quem habuerat Nectarius intemperantiæ ſuæ ſocium, ad thronum Conſtantinopolitanum ipſe evectus, Diaconum vellet creare, intemperantiamque ille ſuam ad hoc onus renuendum allegaret, contraque Nectarius ſuo exemplo ipſum quantumvis intemperanter antea vixiſſet, ordinari poſſe defenderet, egregiè dixit Martyrius, ὁ δὲ ἀλλὰ σὺ δ' ὦ μακάριε ὑπολαβὼν, ἔφη, ἔναγχος βαπτισθεὶς κεκάθαρσαι, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἱερωσύνης ἠξίωσαι· ἀμφότερα δὲ καθάρσια ἁμαρτημάτων τὸ θεῖον ἐνομοθέτησε; *atqui tu, ò beate, inquit recens baptizatus, ac purificatus, ac mox inſuper Sacerdotio auctus es; utraque autem hæc peccatorum expiatoria eſſe Deus conſtituit.*

(a) Sozom. lib. 7. capite 10.

V. Iſtius autem gratiæ neceſſitatem tam frequens in ore Donatiſtarum objectio, quam Catholicorum ad eam reſponſio confirmat: Objiciebant ſiquidem (b)Donatiſtæ hæreticos, vel ſchiſmaticos ordinare non poſſe, quod gratiæ plenitudinem, & Spiritus ſancti perfectionem, quibus carerent, dare non poſſent; reſpondebant Catholici, ab Hæreticis, & Schiſmaticis ordines quidem dari, ſed non rectè dari; ab iis ordines haberi poſſe, ſed non rectè haberi: valere ab iis ſuſceptum ordinem, ſed non prodeſſe: conferri Sacramentum, ſed non effectum, putà gratiam: pœnitentia autem opus eſſe, (c) *non ſolum, ut aliquid habeant*, quod habebant [puta gratiam] *ſed ut etiam eis illud prodeſſe incipiat*, [Sacramentum nempe] *quod habebant*: utrique ergo tam Donatiſtæ, quam Catholici credebant, in ordinatione, nullo poſito obice, Spiritum ſanctum infundi, gratiam ſanctificantem dari: ſed quia ab Hæreticis gratia dari vix poſſet, ideò Donatiſtæ, nec Sacramentum Ordinis, aut Baptiſmi dari poſſe contendebant: Catholici è contra ab Hæreticis, & Schiſmaticis gratiam in ordinatione non dari fatebantur, ſi qui eos ſcienter hujus gratia adirent, ad quos utpotè ab Eccleſia præciſos accedere non licebat: negabant tamen Sacramentum non ſuſcipi, etiamſi non prodeſſet, quod non ritè ſuſceptum foret. Ex quo etiam docemur gratiam habitualem, quæ poſito obice minimè diſpoſito in ordinatione minimè conceditur, eandem ſublato per Pœnitentiam obice redire, & ſublata, ut ajunt, fictione reviviſcere, ne ſcilicet qui ordinatus eſt gratia ſuo ordini conſentanea privetur.

(b) Lege Aug. li. 2. contra Parmenianum, lib. 1. de Baptiſmo contra Donatiſt. & 5. c. 10 & lib. contra literas Petiliani, & alibi.

(c) Idem Aug lib. 2. de Bapt. cap. 3

CAPUT II.

De altero effectu Ordinationis, qui eſt Character, ubi diſputatur, an Ordinatio iterari poſſit.

§. PRIMUS.

Probatio Characteris Ordinationis ex Auguſtino.

I. PRæter gratias, quas ſuperiùs explicuimus. alius eſt ordinationis effectus, puta character, quem (a) Florentinum Cooncilium, & (b) Tridentinum, ſicut io Baptiſmo, & Cooſirmatione, ita & in ordinatione admittunt: Ioſuperque Tridentioum in anima imprimi ſub Anathematis ſententia definit. Quid ſit autem iſte character ſic expoount Tridentioi Patres, (c) ut *ſit ſignum quoddam ſpirituale, & indelebile*, unde ea Sacramenta, quæ characterem conferunt *iterari non poſſunt*. Ratio autem cur character in cauſa ſit cur Sacramenta iterari nequeant, ea eſt: quia injuria characteri fieret, ſi ipſa iterari contingeret: tum quia alterius characteris impreſſione prior character quodammodo deleri videretur, eo modo quo imago, vel figura parieti appoſita, alterius figuræ ſuperpoſitione deletur, atque turbatur: tum quia, quod ſpectat ad Sacramentum Ordinis, eo præſertim illud fine inſtitutum eſt, ut homo Dei miniſterio conſecretur, & poteſtatem ſpiritualem operandi ſacra recipiat: quare iterari ooo debet, quandiu remaoet conſecratio, & poteſtas illa ſpiritualis, quam utramque qui in ſemel ordioato remanere oegat, videtur characteri injuriam inferre, qui cum ſpiritalis ſit, & cootrariam ſibi nullam aliam habeat qualitatem, nec perimi, nec deleri poteſt.

(a) Floreot. in decreto unionis.
(b) Trid. ſeſſ. 23. cap. 4. & can. 4.
(c) Idem ſeſſ. 5. c. 7.

II. Hæc pura puta Auguſtini doctrina eſt, quam tum (d) pluri-

(d) Aug. lib. 2. contra Parm. ſermon. de geſtis cum Emerito, & aliis paſſim in libris contra Donatiſt.

A bus io locis, tum maximè libro de bono coniugali, libro ſecundo cootra epiſtolam Parmeniani, & ſermooe de geſtis cum Emerito apertè oſtendit. Audiamus quid libro iſto de bono coniugali contra Jovianum ad propoſitam quæſtionem ediſſerat, (e) *quemadmodum*, inquit, *ſi fiat Ordinatio Cleri ad plebem congregandam, etiamſi plebis congregatio non ſubſequatur, manet tamen in illis ordinatis Sacramentum Ordinationis: & ſi aliqua culpa aliquis ab officio re-*
B *moveatur, Sacramento Domini ſemel impoſito non carebit, quamvis ad judicium permanente*: ex qua Auguſtini ſententia, habemus, & Ordinationis Sacrameotum illicitè ſuſceptum, validum eſſe, & quacumque adveniente culpa iodelebile eſſe; quare cùm nihil Sacrameoti remaneat in eo, qui ob culpam depooitur præter characterem, poteſtatemque, cujus ipſe indicium eſt, ac
C nota (jam eoim Sacramenti forma, materiaque tranſieruot, gratia autem peccata extioguntur) ſupereſt, ut ad characterem confugiamus, ratione cujus Sacrameotum maoere dicatur. Verùm ſolum iſtud Auguſtini teſtimonium non videretur huic rei probandæ ſufficere, niſi alia oobis ſuppetereot, nam, & ibi in coojugatis quocumque repudio
D ioterveniente, Matrimonii Sacramentum manere probat, cui & Ordinationis Sacramentum comparat: certum eſt autem Matrimonium ſola morali obligatione Conjugum inſolubile manere, quæ qui-

(e) Auguſt. lib. de bono coniugali cap. 24.

quidèm efficit, ut ejus vinculum ſola Conjugis morte ſolvatur: quid ni ergò pariter propter moralem conſecrationem, & legalem ſanctitatem ordinati perpetuam, perpetuum quoque Ordinationis dicatur Sacramentum? hoc qui dixerit, non ſatis allato Auguſtini teſtimonio convinceretur, quamvis fortè aliis rationibus refelli poſſit.

III. Itaque alia adſerenda ſunt ad Auguſtini ſententiam comprobandam, ejuſdem teſtimonia, expreſſum autem illud eſt, quod ex libro ſecundo contra Parmenianum deſumitur: ubi enim tam Baptiſmi, quàm Ordinationis Sacramenta poſſe repeti docuit, multis exemplis characterem iſtorum Sacramentorum animæ hærere, nec, quamvis ab hæreticis datus illicitè uſurpetur, violari tamen docuit, (a) *neque enim*, inquit, *ullo modo per devotum militem, quod à privatis uſurpatum eſt, ſignum regale violabitur: ſi enim aliqui furtim, & extraordinariè non in monetis publicis aurum, vel argentum, ſed et percutiendo ſignaverint, cùm fuerit deprebenſum, nonne illis punitis, aut indulgentia liberatis, cognitum regale ſignum theſauris regalibus cogetur inferri? aut ſi quiſquam eſt, ſive deſertor, ſive qui nunquam omninò militavit; qui nota militari privatum aliquem ſignet, nonne ubi fuerit deprebenſus ille ſignatus pro deſertore punietur, & eò gravius quo probari potuerit nunquam omninò ſe militaſſe, ſimul ſetum punito, ſi eum prodiderit, audaciſſimo ſignatore? an ſi fortè illum militiæ characterem in corpore ſuo non militans pavidus exhorruerit, numquid homine liberato, atque correcto, character ille repetitur, a non potius agnitus approbatur? an fortè minus hærent Sacramenta Chriſtia-*

(a) Idem lib. 2. contra Parm. c. 13.

A *na, quàm corporalis hæc nota? cùm videamus nec Apoſtatas carere baptiſmate; quibus utique per pœnitentiam redeuntibus non reſtituitur, & ideò amitti non poſſe judicatur? an ducenda de militia ſimilitudo non fuit &c.* Vides ut Auguſtinus ex charactere militari ſimilitudinem ducat, qua Baptiſmi, atque Ordinationis characterem deſignet; vides ut hanc notam, hunc characterem eſſe teſtetur, quamvis ab injuſtis poſſideatur; vides ut Sacramenti nomine eum donet, quia, & (b) Sacramenti res eſt, & Sacra-
B mentum; hoc quidem, quia ſpiritalis poteſtatis ſignum, ac nota eſt: res Sacramenti verò, quia à viſibili Sacramento editur, ac producitur.

(b) Vide Magiſtr. lib. 4. ſentent. diſtinct. 4.

IV. Nec minus apertè idem (c) Auguſtinus ſermone ad Cæſarienſis Eccleſiæ plebem, de geſtis cum Emerito, ubi evidenter characterem tam in Baptiſmo, quàm in Ordinatione cognoſcit, eumque etiam à malis ſuſcipi, in iiſque permanere tradit, *nos ergo*, inquit, *ſic illos*
C [Hæreticos, & Schiſmaticos] *ſuſcipimus, ut ſunt; abſit a nobis, nam hæretici ſint; ſuſcipimus autem Catbolicos, mutantur, ſuſcipiuntur: ſed propter malum, quod habent, non in ais poſſumus perſequi bona, quæ agnoſcimus: malum enim diſſenſionis, ſchiſmatis, hæreſis, malum ſuum habent: bona verò, quæ in illis agnoſcimus, non ſunt ſua, Domini noſtri habent bona, Eccleſiæ habent bona; Baptiſmus non eſt ipſorum, ſed Chriſti; invocatio nominis Dei ſuper caput ipſo-*
D *rum, quando ordinantur Epiſcopi, invocatio illa Dei eſt, non Donati: non eum ſuſcipio Epiſcopum, ſi quando eſt ordinatus, ſuper caput ejus Donatus eſt invocatus: in errante, & deſerente milite, crimen eſt deſertoris, cha-*

(c) Aug. ſerm. de geſtis cum Emerito.

raſter autem non eſt deſertoris, ſed Imperatoris: ſed frater noſter non deſervit, ubi adhuc nunquam fuit: ſiquidem in illo deſertore error eſt natus, quando eſt à deſertore ſignatus. Qui primò ſchiſma fecit, qui ſe ab Eccleſia Catholica ſeparavit, cum his, quos ſecum traxit, deſertor fuit. Ceteri à deſertoribus ſignati ſunt, non tamen ſigno deſertoris, ſed ſigno Imperatoris &c. An aliquid iis verbis clariùs eſſe poteſt, quibus nempe characterem ordinatis, baptizatiſque imprimi conſtat, in transfugia à Catholica fide eundem characterem manere, ab hæreticis quoque eodem charactere [formam nempe Ordinationis ſervantibus] ſuos conſignari pateat: poſſent plura de charactere baptiſmali ab (a) Auguſtino dicta in hunc locum transferri, quibus characterem Dominicum in baptiſmate imprimi, illudque nullo crimine obliterari tradit, ex quo proinde Baptiſmi non iterandam conſecrationem colligit, ex iis enim illuſtratur quoque character ordinationis, cujus ac characteris baptiſmalis ſimilis eſt ratio, ut nempe ſit ſignaculum ſpiritale indelebile, ex cujus perpetua, ac permanente animi adhærentia, ordinationis quoque firmitas, ſtabilitas, ejuſdemque non iterandæ neceſſitas oriatur.

(a) Auguſt. lib.6. de Baptiſm. contra Donatiſt. cap. 1. ſub initium, & ep. 3 Bonifacio Epiſcopo, & contra Creſconium lib. 1. c. 30 & aliis.

§. I I.

Ejuſdem probatio ex Niceno, vel alio, quod plenarium, & univerſale vocat Auguſtinus.

V. COnfirmatur autem iſta non iterandæ ordinationis lex, atque neceſſitas ex Conciliis, Summis Pontificibus, ac Patribus. Primò enim Concilium Nicenum Catharos hæreticos ad Ca-

A tholicam Eccleſiam accedentes in Clero remanere permittit, adeout in eodem quo antea ordine miniſtrarent. Sed infirmum videtur ex hoc Concilii (b) Niceni Canone deductum argumentum, permittit enim, ὥστε χειροθετουμένους αὐτοὺς μένειν οὕτως ἐν τῷ κλήρῳ, *ut, impoſitis manibus, ſic in Clero maneant*: quare dicere poſſet aliquis eos hæreticos ab hæreſi revertentes, ea tantum conditione recipi in Clerum, ut priùs ordinarentur: nos enim, etſi impoſitionem illam manuum de reconciliatione per Pœ-
B nitentiam interpretemur: quomodò refellemus eos, qui de ordinatione hæc dicta voluerint, quam Concilium illud, & Græci omnes auctores χειροθεσίαν, ſive χειροθεσίαι appellant? præſertim cùm qui ex Paulianiſtis ad Eccleſiam redeunt, iterùm baptizari, & ordinari (c) ibidem præcipiantur; eſto enim nos reſpondeamus iſtos hæreticos Baptiſmi formam non ſervaſſe, ideoque Baptiſmum eorum nullum eſſe, adverſarii tamen non ob id eo-
C rum Baptiſma, & Ordinationes nulla eſſe contendent. Subdubitari tamen poteſt fuerit ne Donatiſtarum error, reordinationes, & rebaptizationes conſulentium in Concilio Niceno damnatus: cùm enim (d) Auguſtinus ſententiam Catholicam, quæ rebaptizationes prohibebat, *multis diſcuſſis ambagibus, perſpecta veritate plenario Concilio confirmatam fuiſſe*, aſſerat: plenarium autem Concilium dixerit, quod nos Oecumenicum vocare
D ſolemus, quod ipſe (e) *univerſum ex univerſo orbe Chriſtiano*, & (f) *univerſæ Eccleſiæ Concilium*, nuncupavit, quodque (g) *iis, quæ per ſingulas regiones, vel provincias fiunt*, ſeu regionalibus opponit, oportet ante

(b) Conc. Nicen. cap. 8.

(c) Idem cap. 19.

(d) Aug. lib. 2. de Baptiſm. cap. 9. quibus ſimile habet ejuſd. lib. c. 7. & 12. ubi etiam vocat. Concil. plenarium Item lib. 6 c. 1. & 2. & lib. 7. cap. . & 2.
(e) Idem c. 9 cit.
(f) Idem cap. 9. cit. lib. 2. de Baptiſm & lib 3. c. 8. cap. 9. cit. cap. 1. citat. lib. 1. & 2. lib. 3.
(g) Idem univerſæ Eccleſiæ placuiſſe ſententiam, quæ rebaptizationes vetaret, dixit idem Auguſt. lib. 2. contra Creſconium cap 13. & lib. 3. cap. 3. univerſitati Eccleſiæ Catholicæ placuiſſe, idem lib. 3. de Baptiſm. c. 1. Orientem verò, & Occidentem id cuſtodire dixit Syricius ep. 1. c. 1.

te Auguſtini tempora aliquod fuiſſe Concilium univerſale, quod iſtam contra Donatiſtas quæſtionem diremerit, cui cùm nihil ſimile in Conſtantinopolitano primo reperiatur, dicendum eſt in Niceno primo quæſtionem iſtam fuiſſe terminatam; cujus licet expreſſa definitio non appareat, non exinde tamen neganda eſt, cùm acta Niceni Concilii integra minimè, ſed mutila à nobis habeantur. Conjecturam verò noſtram firmat, tùm ejuſdem Concilii Niceni ſententia, (a) qua Euſebius Nicomedienſis, Theognis Nicenus, & alii Epiſcopi Arrianam fidem abjurantes in ſuis gradibus recepti ſunt: tum Eccleſiæ vox communis, quæ à tempore Niceni Concilii Donatiſtas pro hæreticis habuit, cùm antea, qui Cypriani rebaptizationes, & reordinationes permittentis ſententiæ adhærerent, pro hæreticis nequaquam haberentur, ut paſſim docet (b) Auguſtinus, quod legere etiam poteris apud Vincentium (c) Lirinenſem, qui auctores ejuſdem opinionis Catholicos, conſecratores verò hæreticos judicatos fuiſſe affirmat, præceptores abſolutos, condemnatos diſcipulos: quæ cauſa fuit, ut à Conſtantino, Duces, & Principes Donatiſtarum merito relegatos tradat (d) Optatus Milevitanus: quo enim iure potuerunt in exilium relegari, niſi priùs eorum error, & pertinacia damnata fuiſſent? in quo verò Concilio niſi in Niceno? niſi dicas eos in Concilio Arelatenſi primo damnatos fuiſſe, in quo Cæcilianus abſolutus; ipſique non quidem, ut hæretici, ſed ut publicæ quietis perturbatores, ac calumniaaores damnati, pœnam hanc jure meruerunt, prout indicat (e) Epiſtola Conſtantini ad Epiſcopos, qui iſti Concilio interfuerunt. Adde quod Syricius (f) à Liberio prædeceſſore ſuo decreta generalia miſſa eſſe ad provincias, quæ rebaptizationes vetarent, teſtis ſit: quænam autèm illa generalia decreta eſſe poſſunt, præterquam Niceni Concilii?

(a) Hieron. Dialogo adverſus Luciferianos.

(b) Auguſt. paſſ. ſed maximè in lib. de Baptiſm.

(c) Vincentius Lirinen. commonit. 1. cap. 11.

(d) Optatus lib. 3. adverſus Parmen.

(e) Epiſt. Conſtantini in fine Conc. Arelat.

(f) Syricius ep. 1. ad Himerium Tarracon. cap. 1.

VI. Hæ ſunt conjecturæ, quibus ſuaderi poſſet in Concilio Niceno vetitas, tam rebaptizationes, quàm reordinationes, etiam eorum, qui ab hæreticis fuiſſent baptizati, vel ordinati, quæ tamen infirmæ fortè videbuntur, tum ex inſinuatis ſuprà reſponſionibus [quæ ex dicendis magis eluceſcent] tum etiam adductis contrariis conjecturis. Primò enim ſi in Concilio Niceno vetitæ rebaptizationes, & reordinationes, quomodo Baſilius (g) in epiſtola ad Amphilochium, Cypriani, & Firmiliani Epiſcoporum ſententiam, qua rebaptizationes, & reordinationes præcipiebantur, ut damnatam non improbat? quamvis ſubdat, quoniam nonnullis Aſiaticis, οἰκονομίας ἕνεκα τῶν πολλῶν, *propter diſpenſationem, & œconomiam multorum*, hæreticorum Baptiſma ſuſcipi debere placuerit, ſuſcipiendum eſſe: an fortè Concilii Niceni ſententiæ non meminiſſet Baſilius, ſi dogma illud Cypriani, & Firmiliani in eo fuiſſet damnatum? an ad nonnullorum Aſiaticorum ſententiam confugiſſet, ſi Nicenorum Patrum definitionem habuiſſet? an Encratitarum Baptiſmum abrogari voluiſſet, quoniam nihil eſt de iis apertè dictum, niſi univerſali œconomiæ impedimento id futurum ſit? an ſtandum conſue-

(g) Amphiloch. c. 1

ſuetudini ea in re edixiſſet, ut ob receptos tantùm ex Encratitarum numero in ſua cathedra quoſdam Epiſcopos, ipſos deinceps Encratitas, recipiendos quoque eſſe collegerit? ſanè illa hæſitatio Baſilii oſtendit quæſtionem iſtam à quibuſdam Eccleſiis terminatam, nondum univerſalis Concilii ſententia diſcuſſam, ac definitam fuiſſe. Secundò, ſi in Concilio Niceno ſententia Catholica contra Donatiſtas tradita fuiſſet, & explicata (a) Epiphanius, & (b) Philaſtrius inter hæreſes, quarum ampliſſimum Catalogum texuerunt, Donatiſtarum errorem numeraſſent. At apud ipſos nullum de Donatiſtis verbum, nulla rebaptizantium, atque reordinantium hæreſeos mentio, quamuis hæc quæſtio in Africa, Ægypto, Aſia, temporibus præſertim Cypriani, Firmiliani, Dionyſii Alexandrini ſatis magnos excitaſſet tumultus, qui à Donatiſtis denuo excitati iſtorum auctorum ætate acriùs exarſerant. Tertiò, quia in Concilio (c) Carthaginenſi ſub Iulio I., quod pulſis à Conſtante Imperatore Catholico Donatiſtarum Pſeudo Epiſcopis à Grato Carthaginenſi, [qui Sardicenſi Concilio interfuit, eius verò prædeceſſor Cæcilianus Niceno] habitum eſt, *in quo illicitas rebaptizationes* eſſe ſanxerunt, *& ſatis eſſe alienum à ſincera fide, & Catholica diſciplina reſponderunt*, nulla Niceni Concilii mentio facta eſt, cujus auctoritate, ſi quæ fuiſſet hujus de ea re deciſio, ſuam Patres ſententiam haud dubiè roboraſſent. Quartò denique, quia Concilium (d) Carthaginenſe tertium circà tempora Syricii, & (e) Africanum tempore Bonifacii, & Cœ-

(a) Epiphanius adverſus hæreſes.
(b) Philaſtrius de hære ſib.

(c) Concil. Carthag. 1. cap 10. & in codice Concil. Carth. apud Balſamonem, & Zonaram c. 53.

(d) Carthag. 1. ca. 38.
(e) African. c. 5.

A leſtini Summorum Pontificum, in quo rebaptizationes, & reordinationes iterum vetitæ ſunt, non Niceni Concilii, quod ſumma apud omnes in veneratione habebatur, auctoritatem adducunt, ſed Capuanæ Synodi, quam plenariam vocant: Capuana autem iſta Synodus plenaria vocatur, quod Occidentales ex omnibus prouinciis Epiſcopi ad eam fortè conueniſſent: quod Euagrius, ac Flauianus de Antiochena ſede contendentes ad eam vocati eſſent, quod ex ipſius Decreto, Theophi-
B li Alexandrini iudicio cauſa Antiocheni diſſidii fuiſſet commiſſa; ideoque cùm, & de Orientis rebus judicarit, & ab Occidentis Epiſcopis habita ſit, atque ex ejus ſententia communio Orientalium cum Occidentalibus firmata fuerit, univerſalis quodammodo videretur.

VII. De ea porrò dicunt aliqui intelligendum eſſe Auguſtinum, dum plenario Concilio rebaptizationes, & reordinationes
C improbatas dixit: nullum enim, inquiunt, aliud Concilium adferri poteſt, de quo congruentiùs intelligi poſſit: nec mirum ſi Capuanam (f) Synodum, de qua vix apud ullum auctorem antiquum, præterquam Ambroſium, mentio eſt, plenariam vocarit; cùm & Africanum Concilium, cui ipſe interfuit, plenarium dixerit. Verùm quia Capuana Synodus tempore Syricii habita fuit, cùm iam Auguſtinus natus eſſet, imo &
D grandior foret: Auguſtinus autem Concilium illud habitum fuiſſe dicit, (g) antequam naſceretur: non de Capuano Concilio, ſed de aliquo alio generali videtur intelligi: de quo autem niſi de Ni-

(f) De Synodo Capuana. Vide Ambroſ. epiſt. 9. al. 78. Theophilo, & alia Anyſio Theſſalon. quæ eſt 79.

(g) Aug. lib. 2. de Baptiſmo cap. 9.

Niceno? nam Sardicenſe ipſe vix ex nomine Auguſtinus agnoſcebat, ut patet ex Concilio ([a]) Carthaginenſi ſexto: Conſtantinopolitanum primum nihil de hac tota quæſtione definiuit: ſupereſt ergo tantum Nicenum, quod Auguſtinus intelligere potuerit, quod etiam videtur ex ([b]) Hieronymo confirmari poſſe, qui Concilium Nicenum docet, recepiſſe omnes ab hæreſi reſipiſcentes, ut verè baptizatos, & ordinatos etiam in ordine, & gradu ſuſcepto, exceptis ſolùm Paulianiſtis, qui nempè in nomine ſanctæ Trinitatis non baptizabant, ut declarat Innocentius I. Accidere autem potuit, ut nec Baſilius, nec Philaſtrius, nec Epiphanius hunc Canonem legerint, maximè cum induſtria hæreticorum ſtatim à tempore Concilii Niceni ejus Canones corruptos fuiſſe teſtis ſit ([c]) Athanaſius Epiſtola ad Marcellum Papam: vel certè, ut cùm hunc Canonem tanquam diſciplinæ Canonem, non autem fidei Concilium Nicenum ſtatuiſſet, non ipſi ultimum fidei iudicium, ſed præiudicium Concilii Niceni ſententiam arbitrarentur. Auguſtinus tamen cùm ſciret ipſum toto orbe celeberrimum, & famoſiſſimum eſſe, ejuſque vel nomine Donatiſtarum audaciam reprimi potuiſſe, ipſius ſententiam tanquam decretorium judicium protulerit. Subit tamen mihi in mentem fortè, nec Nicenum, nec Capuanum Concilium intelligi, ſed Alexandrinum ſub Liberio, in quo ([d]) Sacerdotes pœnitentes in ſuis gradibus recepti ſunt, quodque maximæ auctoritatis fuit, quippe quod probatum à Liberio, & convenientibus eò Ægyptiis, atque Orientalibus pluribus, necnon quibuſdam ex Italia, ac Sicilia, præſide Athanaſio celebratum fuiſſet.

([a]) Carthag. 6. cap. 6. & 7.

([b]) Hieron. Dialogo adverſus Luciferianos circa finem.

([c]) Athanaſius ep. ad Marcellum.

([d]) De Synodo Alexandrina. Ruffin. lib. 1. hiſtor. cap. 27. Athanaſ. epiſt. ad Antioch. & epiſt. ad Ruffin. relata in Synodo Nicena 2. act. 1. & Hieron. adverſus Luciferianos.

§. III.

Probatio ejuſdem ex Conciliis Provincialibus, & Summis Pontificibus.

VIII. Fuſiùs autem in hac re verſati fuimus, quia non parum intereſſe cenſuimus ad hanc quæſtionem diſſolvendam, [quæ ad præſentem locum ſpectat, & ad alium locum de miniſtro Ordinationis, ubi eam iterum attingemus] noſſe quid Nicenum Concilium de ipſa ſenſerit, quid definierit, cùm nullo alio Concilio generali uſque ad tempora Florentini ipſam definitam legamus, variis duntaxat Conciliis Provincialibus, & auctoritate Summorum Pontificum ſopitam ipſam fuiſſe appareat. Concilium ([e]) Romanum ſub Melchiade tam rebaptizationes, quàm reordinationes alienas pronuntiavit, &, ut teſtatur Optatus Melevitanus in Donatum ſententiam damnationis protulit, *quod confeſſus ſit ſe rebaptizaſſe, & Epiſcopis lapſis manum* [conſecratoriam ſcilicet] *impoſuiſſe, quod ab Eccleſia alienum eſt.* ([f]) Arelatenſe primum in cauſa Cæciliani habitum, rebaptizationes vetuit, redeuntibus tamen ab hæreſi manus imponi voluit ad recipiendum Spiritum ſanctum: de reordinationibus autem ne verbum quidem fecit. ([g]) Carthaginenſe primum ſub Iulio Summo Pontifice habitum rebaptizationes quidem prohibuit, nec dubium quin eodem jure reordinationes prohibere intenderit, quamvis reordinationum expreſſam men-

([e]) Concil. Rom. ſub Melchiade tom. 1. Conciliorum.

([f]) Arelat. 1. can. 8.

([g]) Conc. Carthaginen. 1. ſub Julio can.

mentionem non fecerit; Contra rebaptizantes Concilium circa tempora Baſilii in Aſia habitum fuiſſe facilè ex Baſilio (a) ſuprà citato colligitur: (b) Capuanum, & (c) Carthaginenſe tertium tam rebaptizationes, quàm reordinationes vetuiſſe ſuperiùs diximus: Innocentius primus Epiſtola (d) ad Marcianum, & ad (e) Epiſcopos Macedoniæ ordinatos à Bonoſo hæretico ex indulgentia in ordinibus ſuis ſuſcipiendos ſtatuit, & quidem Epiſtola (f) ad Marcianum Ruſtici meminit, qui iterata ordinatione Presbyteratum ſuſcepiſſet, quam ob rem nec Germanius, nec Lupentinus Marciani communionem obtinere potuerint, quos, ut ait Petrus (g) Damiani, ſategit in ſui Epiſcopi communionem reſtitui, qui zelo juſtitiæ dolebant reconſecratum hominem in Eccleſia retineri, illum verò reprobat, qui quod Epiſcopus in ſeipſum peccaviſſet, in alios quoque peccari vellet: Epiſtola (h) verò ad Epiſcopos Macedoniæ Novatianis à Concilio indultum dicit, quod ipſe à Bonoſo ordinatis indulgendum percipiebat. Similem quoque indulgentiam Donatiſtis olim Melchiadem obtuliſſe teſtis eſt (i) Auguſtinus. Sanctus (k) Cyrillus Epiſtola miſſa ad Maximum Antiochenum, quoſdam etiam è Neſtorii hæreſi revertentes in Eccleſiaſticam communionem recipi conſulit, itemque Epiſtola (l) ad Gennadium Presbyterum; eadem Sancti (m) Leonis circa Maximum Donatiſtam indulgentia: quæ ſanè oſtendunt, nec per hæreſim ordinationem amitti, cùm hæretici in eodem, in quo fuerant gradu, hæreſim abjurantes, non repetita eorum ordi-

A natione, nonnunquam recipiantus: Gregorius verò Magnus apertè ſicut Baptiſmum, ità & Ordinem iterari minimè debere profeſſus eſt, (n) *ſicut baptizatus*, inquit, *ſemel iterum baptizari non debet, ita qui conſecratus eſt ſemel, in eodem ordine non debet conſecrari.* Non hic refero (o) Siricii, (p) Felicis tertii, Ilerdenſis (q) Concilii, Zachariæ (r) Papæ, Innocentii (ſ) tertii in Concilio generali, Alexandri (t) tertii, & aliorum decreta, quæ Batiſmum iterari vetant, nam in iis de reordinationibus non

B agitur, quamvis non dubium ſit, quin eodem jure ab ipſis reordinationes vetitæ fuiſſent, quo rebaptizationes. Profero potius Synodi Toletanæ octavæ decretum, quo character ordinis apertè indelebilis oſtenditur, (u) *quomodo ergo*, inquit, *quod in ſe recipit ordinatus, à ſe rejicere poterit, cum hæc à nullo altero conferri, quam à ſolis Pontificibus novit, à quibus nec ligata ſolvi, nec ſoluta poſſunt ab aliquo religari &c.* Et clarius paulo

C poſt, *nequaquam ergo aliquando poterit prophanari, quod divina juſſione, ſimulque Apoſtolicæ traditionis auctoritate ſacrum noſcitur extitiſſe. Verum ſicut ſanctum Chriſma collatum, & Altaris honor evelli nonqueunt; ita quoque ſanctum decus honorum, quod his compar habetur, & ſocium, qualibet occaſione fuerit perceptum, manebit omnibus modis inconvulſum.* Hæc & alia fusè dicta Synodus contra eos, qui abjecto Eccleſiaſtico ſtatu, ad nuptias con-

D volarent; contra quos ex perennitate Sacerdotalis characteris, & dignitatis, perpetuitatem quoque oneris ei adnexi, puta cœlibatus oſtendit. Profero Synodi (x) Romanæ ſub Joanne nono, & Syno-

di

(a) Baſil. epiſt. ad Amphil. can. 1. ſuprà citato.
(b) Capuanum tomo 1. Concil.
(c) Carthagin. 3. c. 38.
(d) Innocent. 1. ep. 21. ad Marcian.
(e) Idem epiſt. 22. ad Epiſcopos Macedoniæ cap. 3.
(f) Idem ep. 21. cit.
(g) Petrus Damiani opuſc. 6. c. 33.
(h) Idem epiſt. 22. c. 5.
(i) Aug. ep. 162.
(k) Cyrillus epiſt. ad Maximum, refertur 1. q. 7. c. didici.
(l) Idem ad Gennad. refertur can. dicto [illegible]
(m) S. Leo ep. 87. aliàs 87. 21 Afric. c. 3. refertur 1. q. 7.
(n) Gregor. lib. 2. epiſt. 32. ad Joan. Epiſc. Raven. refertur diſt. 68. c. 1. vide etiam lib. 9. ep. 61. Quirino.
(o) Siric. ep. 1. c. 1.
(p) Felix 3. in Synod. Rom. c. 5. & ep. 7. ad univerſos Epiſcopos.
(q) Ilerd. Concil. can. 9.
(r) Zach. Papa ep. 8. in fine.
(ſ) Innocent. 3. in Concil. gen. Lateran. cap. 3.
(t) Alexan. 3. c. 3. de apoſtatis.
(u) Toletan. 8. c. 7.
(x) Synod. Rom. ſub Joanne 9.

(a) Synod. Raven. nes ſub eod. par. 1. cap. 5.

(b) Anaſt. 2. ep. un.

(c) Urbanus 2. in Conc. Placen. c. 11.

di (a) Ravennatis ſub eodem Pontifice decretum, in quo juxta Patrum Africanorum ſententiam, tam reordinationes, quàm rebaptizationes prohibentur. Profero Anaſtaſii (b) ſecundi, necnon Urbani (c) ſecundi in Synodo Placentiæ decreta, quibus redeuntes ab hæreſi in iis, in quibus priùs erant ordinibus ex indulgentia ſuſcipiuntur; quod ſanè arguit poteſtatem ordinis indelebilem eſſe, quæ nec ipſa hæreſi deperdatur.

§. IV.

Probatio ejuſdem ex Patribus.

(d) Auctor de operib. Chriſti Cardinalibus term. de ablutione pedum.

IX. **A**Ddi poſſunt varia Patrum de ea re teſtimonia: Primùm (d) Auctoris de operibus Chriſti Cardinalibus, qui à quibuſdam ſanctus Cyprianus dicitur, certè antiquus eſt, &, ut probabilius creditur, Cypriano contemporaneus: is ſermone de ablutione pedum ita loquitur: *nam Baptiſmum repeti Eccleſiaſticæ prohibent regulæ, & ſemel ſanctificatis nulla deinceps manus iterum conſecrans præſumit accedere. Nemo ſacros Ordines ſemel datos iterum renovat: nemo ſacro oleo lita iterum linit, aut conſecrat; nemo impoſitioni manuum, vel miniſterio derogat Sacerdotum: quia contumelia eſſet Spiritus ſancti, ſi evacuari poſſet, quod ille ſanctificat, vel aliena ſanctificatio emendaret, quod ille ſemel ſtatuit, & confirmat.* Expreſſum ſanè hoc teſtimonium, quo inamiſſibilis collata per ordinationem conſecratio oſtendatur. Nec minus expreſſa paſſim apud alios (e) Patres in eandem ſententiam teſtimonia. Omnibus luculentius ea in re ſudavit Auguſtinus, de quo ſupra jam diximus, legantur libri ejus

(e) Lege Chriſoſt. hom. 2. in epiſt. 2. ad Timot. & Origen. hom. 7. in Exechielem ubi malos Sacerdotes, veros Sacerdotes eſſe, quibus ſit obediendum oſtenditur.

A contra Donatiſtas, de Baptiſmo; de unitate Eccleſiæ, contra Parmenianum, Creſconium Grammaticum, Petilianum, Emeritum, quibus totus fere in eo eſt, ut tam Baptiſmum, quàm ſacrum Ordinem ſtabilia eſſe demonſtret, quæ nec hæreticos fugiant, nec per hæreſim amittantur: ex pluribus itaque quædam ejus teſtimonia in exemplum, ſpecimenque ſuperiùs allatis addenda ſunt. Primò quidem ex ejus contra Parmenianum hæc proferenda, quæ ſacram Ordinationem iterari non debere

B oſtendant: (f) *Nam illud, quod quidem eorum veritate convicti dicere cœperant, Baptiſmum quidem non amittit, qui recedit ab Eccleſia, ſed jus tamen dandi amittit: nullis modis apparet fruſtra, & inaniter dici. Primò, quia nulla oſtenditur cauſa, cur ille qui Baptiſmum ipſum amittere non poteſt, jus dandi amittere poſſit: utrumque enim Sacramentum eſt, & quadam conſecratione, utrumque homini datur, illud cum baptizatur, iſtud cum ordi-*

(f) Auguſt. lib. 2. contra Parmenianum cap. 13.

C *natur; ideò in Eccleſia Catholica, utrumque non licet iterari: nam ſi quando ex ipſa parte venientes etiam Præpoſiti pro bono pacis, correcto ſchiſmatis errore, ſuſcepti ſunt, & ſi viſum eſt opus eſſe, ut eadem officia gererent, quæ gerebant, non ſunt rurſus ordinati, ſed ſicut Baptiſmus in eis, ita ordinatio manſit integra; quia in præciſione fuerat vitium, quod unitatis pace correctum eſt, non in Sacramentis, quæ ubicumque ſunt, ipſa vera ſunt. Et cum expedire hoc judica-*

D *tur Eccleſiæ, ut Præpoſiti eorum venientes ad Catholicam ſocietatem honores ſuos ibi non adminiſtrent, non eis tamen ipſa Ordinationis Sacramenta detrahuntur, ſed manent ſuper eos, ideoque, non eis in populo manus im-*

imponitur, nè non homini, ſed ipſi Sacramento fiat injuria &c. Quibus oſtendit in ſceleratis, & ſchiſmaticis ordinationem manere, ideoque redeuntibus ipſis ad unitatem non iterari: quamvis non rectè neque ſibi ſalubriter, quandiu extra Eccleſiam ſunt, hac poteſtate utantur. Similiter libro primo de Baptiſmo contra Donatiſtas hæc habet,(a) *Sacramentum Baptiſmi eſt, quod habet, qui baptizatur: & Sacramentum dandi Baptiſmi eſt, quod habet, qui ordinatur; ſicut autem baptizatus ſi ab unitate receſſerit, Sacramentum dandi Baptiſmi non amittit, ſic etiam ordinatus, ſi ab unitate receſſerit, Sacramentum dandi Baptiſmi non amittit: nulli enim Sacramento injuria facienda eſt: ſi diſcedit à malis, utrumque diſcedit: ſi permanet in malis, utrumque permanet, ſicut ergo acceptatur Baptiſmus, quem non potuit amittere, qui ab unitate diſceſſerat, ſic acceptandus eſt Baptiſmus, quem dedit ille, qui Sacramentum dandi, cum diſcederet, non amiſerat; nam ſicut redeuntes, qui priuſquam recederent baptizati ſunt, non baptizantur: ita redeuntes, qui priuſquam recederent ordinati ſunt, non utique rurſus ordinantur, ſed aut adminiſtrant, quæ adminiſtrabant, ſi hoc utilitas Eccleſiæ poſtulat: aut ſi non adminiſtrant, Sacramentum Ordinationis ſuæ tamen gerunt: & idèò eis manus inter Laicos non imponitur &c.* Plura alia (b) ejuſmodi proferri poſſunt, quæ hanc Auguſtini mentem fuiſſe oſtendant, eam eſſe Catholicam doctrinam, quod æquè ordinationis Sacramentum, ac Ordinis amitti non poſſit. Fusè etiam hanc materiam tractavit Petrus (c) Damiani, redeuntes ab hæreſi, itemque depoſitos non eſſe iterum conſecrandos, ſi ſuis gradibus reſtituantur, pluribus exemplis, & priorum temporum decretis oſtendens.

(a) Idem lib. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 1. refertur de conſecrat. diſt. 4. c. oſtenditur.

(b) Vide etiam lib. 2. contra literas Petiliani c. 30. & alibi paſſim.

(c) Petrus Damiani toto opuſc. 6. ſeu lib. qui vocatur gratiſſ.

§. V.

Per peccatum non amitti poteſtatem Ordinis.

X HÆc ergo Eccleſiæ ſententia fuit neque Ordinis, neque Baptiſmi Sacramenta amitti poſſe; imo nec Donatiſtæ, vel Luciferiani id omnino negaſſe viſi ſunt. Donatiſtæ quidem Baptiſma, vel Ordinem ab hæreticis, aut hæreticorum communione pollutis validum eſſe negabant, ideoque qui ab iis baptizati, vel ordinati fuiſſent, iterato baptizabant. Luciferiani ſimiliter [niſi inter eos Hilarium Eccleſiæ Romanæ Diaconum numeres, qui Schiſmati hæreſim addidit, & hæreticorum Baptiſma nullatenus recipiendum eſſe docuit, teſte (d) Hieronymo] ne quidem apud hæreticos Baptiſmatis, vel Ordinis Sacramenta valida eſſe inficiabantur; ſed iniquè duntaxat ferebant, quod quoſdam Epiſcopos, ac Clericos ab hæreſi revertentes Eccleſia ex decreto Alexandrini Concilii ſub Liberio in ſuis gradibus ex indulgentia reciperet, ut expreſsè tradit (e) Auguſtinus, annuitque (f) Ambroſius, qui eos rectam fidem erga Deum tenuiſſe affirmat, licet Dei Eccleſiam ſcinderent. Legimus autem undecimo, & duodecimo ſæculo quoſdam in errorem reordinationis impegiſſe: nam ſuo quidem tempore teſtis eſt Petrus (g) Damiani quoſdam Monachos in tantam prorupiſſe veſaniam, ut Sacramenta à Simoniacis collata nulla eſſe dicerent, Simoniacoſque omni ordinis poteſtate ſpoliatos proclamarent, quos ipſe

(d) Hieron. adverſus Luciferianos.

(e) Auguſt. de agone Chriſtiano c. 10. tom. 3.

(f) Ambroſ. orat. in funere fratris.

(g) Petrus Damiani ep. 11. lib. 8. ſeu opuſc. 30.

ipſe epiſtola ad cives Florentinos ſcripta redarguit, & quibuſdam argumentis convincit. Legimus ejuſdem (a) quoque tempore adeò acriter quoſdam Epiſcopos in Simoniacos exarſiſſe, ut nonnulli Epiſcopi, cujus ipſe rei teſtis eſt, ab illis ordinatos Clericos denuo conſecrarent: eaque res cùm ipſius tempore adhuc dubia videretur, legimus Summum Pontificem Leonem nonum in Romana Synodo, *omnes Epiſcopos ex divina obteſtatione rogaviſſe, quatenus Dei miſericordiam in commune depoſcerent, ut quid ſuper hoc ſcrupuloſo negotio decernendum eſſet, nutantibus revelares*: ob idque etiam opuſculum ad Henricum Ravennatem de ea tota controverſia prædictum Petrum Damiani ſcripſiſſe comperimus. Duodecimo verò ſæculo teſtis eſt Divus (b) Bernardus, quoſdam qui ſe Apoſtolorum ſucceſſores dicerent [quos tamen non eos eſſe, qui ſe poſtea Apoſtolicos dixerunt, & pſeudo Apoſtoli dicti ſunt, auctoribus Gerardo Sagarello, & Dulcino Novarienſi, temporis ratio oſtendit, quippe cùm Bernardo iſti longè poſteriores fuerint] tum varios errores, tum eum ſpeciatim docuiſſe refert, quod peccatores nec dandis, nec recipiendis idonei ſint Sacramentis. Eundem quoque poſtea errorem ſparſerunt (c) Valdenſes neminem dictitantes peccatorem vel Eccleſiaſtica, vel ſeculari dignitate potiri, quam hæreſim ſicut, & cæteras Valdenſium Joannes Vviclef, & Joannes Hus in Concilio (d) Conſtantienſi damnati ſuſcitarunt, aſſerentes neminem in peccato mortali eſſe Sacerdotem; quibus conſentire videtur Antonius (e) de Dominis, qui in ſua Eccleſiaſtica republica cenſet,

(a) Idem in præfat. opuſcul. 6. ad Henric. Ravenn. ſeu lib. qui inſcribitur gratiſſimus.

(b) Bernard. ſer. 66 in Cantica.

(c) Alphonſ. à Caſtro verſ. poteſtas lib. 15. adverſus hæreſ. & Thomas Valdenſis 3 tomo doctrinal. fidei lib. 3. cap. 81. 82. 83.

(d) Conſtanc. Concil. ſeſſ. 8. & 15.

(e) Antonius de Dominis lib. 2. de Repub. c. 4. & 10.

A Epiſcopum imperitum, aut nequam, non eſſe propriè Epiſcopum niſi æquivocè, & licet Baptiſmum, quia ab ordine non pendet, validum eſſe affirmet, etiamſi à malo conferatur, alia tamen Sacramenta ſaltem in quibuſdam caſibus nulla eſſe exiſtimat, quæ ab indigno Sacerdote adminiſtrentur.

XI. Verùm ad hanc ſententiam refellendam quædam Scripturæ ſacræ teſtimonia, profert Bernardus, (f) *Epiſcopus*, inquit, *erat* (g) *Caiphas, & tamen quantus peccator, qui in Dominum mortis di-*
B *ctitabat ſententiam; ſi negas Epiſcopum, argues te teſtimonium* (h) *Joannis, qui eum in teſtimonium ſui Pontificatus etiam prophetaſſe refert. Apoſtolus erat Judas, & licet avarus, & ſceleratus, electus à Domino, an tu de illius Apoſtolatu dubitas, quem Dominus elegit?* (i) *Nonne ego*, inquit, *vos duodecim elegi, & unus ex vobis diabolus eſt? audis eundem electum Apoſtolum, & extitiſſe diabolum, & negas poſſe eſſe Epiſcopum, qui peccator eſt?* (k) *Super cathedram Moyſi*
C *ſederunt Scribæ, & Phariſæi: qui non obedierunt eis tanquam Epiſcopis, inobedientiæ rei fuerunt, etiam in ipſum Dominum præcipientem, & dicentem, quæ dicunt facite: patet, quamvis Scribæ, quamvis Phariſæi, quamvis videlicet maximi peccatores, propter cathedram tamen Moyſi, ad eos quoque pertinere, quod idem dixit,* (l) *qui vos audit, me audit, & qui vos ſpernit, me ſpernit.* Hæc Bernardus: quibus alia ex Scriptura petita exempla adjungit Petrus Damia-
D ni, putà Balaam, in (m) quem licet Simoniacum ſpiritu Dei effuſus eſt, adeout prophetaret, & (n) Saulis reprobi, quem in Davidem invidia furentem in medio prophetarum ſpiritu Domini correptum fuiſ-

(f) Bernar. ſup. 1.

(g) Caiphæ quoque exemplum ac. per Auguſt. lib. q. q. veteris, & novi Teſtam. quæſt. 12.

(h) Joann. 11. & 18.

(i) Joann. 6.

(k) Matth. 23.

(l) Lucæ 10.

(m) Petrus Damian. opuſc. 6. c. 7. & 8.

(n) De Balaam, num. 22. & 24.

fuiſſe, & prophetaſſe Scriptura (a) ſacra teſtatur: quid ego Epiſcopos memorem, quos Apocalypſis (b) liber Eccleſiarum ipſis commiſſarum Angelos nominat, veros nempe earum Duces, ac Doctores, quamvis in iis quædam valdè reprehenſibilia Joanni revelata fuerint.

(a) De Saule 1. Regum 19. cujus quoque exemplum urget Auguſt. lib. 3. de Baptiſm. contra Donatiſt. cap. 16.
(b) Apocal. 2. & 3.

XII. Plura alia paſſim ex Auguſtino, & cæteris Patribus adſerri argumenta poſſunt, ut quod incertus alioquin valdè foret Sacramentorum omnium effectus, & incertus Eccleſiæ ſtatus, ſi vel à bonitate miniſtrorum penderet, vel à notitia fidei, & bonitatis ipſorum: item quod non à miniſtro, ſed à Chriſto Sacramentorum ſanctitas petatur, & validitas: deinde quod gratiæ gratis datæ, cujuſmodi eſt Sacerdotium, etiam indignis conferri poſſint. Primum argumentum fusè urget Auguſtinus libris (c) contra Petilianum. Alterum pluribus quoque in locis tum (d) Auguſtinus, tum Hieronymus (e) adverſus Luciferianos, (f) Gregorius Nazianzenus, (g) Petrus Damiani, & alii. Tertium tandem idem (h) Auguſtinus pluribus in locis, (i) Nazianzenus, (k) Hieronymus, (l) Petrus Damiani, & alii fusiùs exponunt. Auctoritates verò Patrum plures pro Catholica ſententia colligunt Thomas (m) Vvaldenſis, & alij, qui ex profeſſo de ea quæſtione tractarunt; nobis ſufficiat contrariam doctrinam in Concilio Romano, Arelatenſi (n) primo ſub Sylveſtro. (o) Aurelianenſi primo, (p) Conſtantienſi, & (q) Tridentino fuiſſe damnatam. Hanc nos iterum quæſtionem attingemus, ubi tum de ſubjecto, tùm de miniſtro ordinationis ſermo erit, & quantumcumque hæretieos, aut ſchiſmaticos validè ordinari, & ordinare poſſe docebimus, objectionesque plurimas in contrarium diſſolvemus.

(c) Auguſtin. lib. 1. contra literas Petilian. c. 3. & lib. 2. c. 5. ac ſæpè aliàs.
(d) Aug. tract. 5. & 8. in Joan lib. 3. contra Creſcon. c. 6. & ſer. de geſtis cum Emerito.
(e) Hieron. Dial. adverſus Luciferian.
(f) Gregor. Naz. orat. de Baptiſmo.
(g) Petr. Damian. opuſc. 6. cap. 1. 2. 3. & alibi.
(h) Auguſt. lib. 2. contra literas Petil. cap. 5. & lib. 1. contra Creſconium cap. 8. & alibi.
(i) Nazianz. ſupra.
(k) Hieron. ſupra.
(l) Petr. Damiani opuſc. cit. cap. 7. 8. 10. 11. & ſequ.
(m) Thomas Valdenſis ſupra
(n) Arel. 1. can. 8.
(o) Arel. 1. ca. 10
(p) Conſtan. ſeſs. 8. & 15.
(q) Trident. ſeſs. 7. c. 12.

A

§. VI.

Proponuntur tria argumentorum genera contra prædicta.

XII. EA verò nobis argumenta iam diluenda ſunt, quæ præſentem quæſtionem magis directè impugnant: cætera verò ad prædicta loca reiiciemus. Iſta autem argumenta triplicis ſunt generis: quædam ſunt, quæ per depoſitionis juſtam, vel injuſtam ſententiam, poteſtatem ordinis tolli oſtendant: alia, quæ ab impio, & ſcelerato auferri probent: alia tandem, quæ in hæreticis, & ſchiſmaticis ipſam multo minus remanere ſuadeant.

B

XIII. Prioris generis varia ſunt: primum ſumitur ex Concilio Toletano quarto, (r) quod Clericos etiam injuſtè depoſitos ordinem amittere, eumque, poſtea quam innocentes declarati fuerint, recuperare debere oſtendit. *Epiſcopus*, inquit, *Presbyter, aut Diaconus, ſi à gradu injuſtè dejectus in ſecunda Synodo innocens reperiatur, non poteſt eſſe quod fuerat, niſi gradus amiſſos recipiat coram altario de manu Epiſcoporum: ſi Epiſcopus eſt, orarium, anulum, & baculum: ſi Presbyter orarium, & planetam; ſi Diaconus orarium, & albam, ſi Subdiaconus Patenam, & Calicem; ſic & reliqui gradus ea in reparationem ſui recipiant, quæ cùm ordinarentur, perceperant*. Videtur hoc Concilium apertè iteratam hujus, qui poſt degradationem innocens fuerit repertus, ordinationem adſtruere, ſive *cum talem gradus amiſſos recupera-*

(r) Tolet. 4. c. 27. refertur à Greg. 4. in ejus exc. pers can. ult.

C

D

rare, debere dicit, ſivè cum eun-
dem non poſſe eſſe, id quod fue-
rat, ſola innocentiæ ipſius decla-
ratione, ſeu abſolutione pronun-
tiat; ſive tandem cùm ordinatio-
nem ipſam reiteratam nobis depin-
git, in eorum nempe inſtrumento-
rum, quæ in priori ordinatione
exhibita fuerant, exhibitione po-
ſitam. Alterum ſumitur ex Syno-
do Sveſſionenſi (a) apud S. Medar-
dum collecta ex quinque Provin-
ciarum Epiſcopis ſub Carolo Cal-
vo, & Leone quarto Pontifice, quæ
ſcilicet decrevit, ut *quidquid in*
ordinationibus Eccleſiaſticis, *Ebbo*
olim Remenſis Archiepiſcopus, ab
eaque Sede canonicè dejectus, &
poſtea per Lotharium non canoni-
cè reſtitutus, *ſecundum traditionem*
Apoſtolicæ ſedis, ut in geſtis Ponti-
ficum legitur, præter ſacrum Baptiſ-
ma, quod in nomine ſanctæ Trinitatis
perfectum eſt, irritum, & vacuum
habeatur: & ordinati ab eo in quam-
cumque terrarum partem profugi eva-
gentur, vel vagati ſunt, quia divi-
num judicium effugere nullatenùs poſ-
ſunt, Spiritus ſancti judicio Eccleſia-
ſticis gradibus privati perpetuò ha-
beantur. Eadem quoque Synodus
teſte (b) Frodoardo, Harduinum
quendam, qui ab eodem Ebbone
Diaconus fuerat ordinatus ex Sub-
diacono, quod poſtea ſe Presby-
terum ordinari curaſſet, de gradu
ſuſcepto deiiciendum juſſit, ut *qui*
ſaltu ſine gradu Diaconi ad Sacerdo-
tium proſilierit, nullam ſcilicet, &
irritam putans Diaconatus ordinis
dationem, qui ab Antiſtite depo-
ſito probaretur fuiſſe collatus. Hæc
autem Hincmari Synodus probata
eſt à Benedicto tertio ſummo Pon-
tifice, ut tum ex Frodoardo citato
patet, tum ex Benedicti Epiſtola
ad Hincmarum Remenſem inter

(a) Synod. Sueſſionenſis apud S. Medardum actione 5. to. 2. Conc. Gall. & apud Frodoard. lib. hiſt. Rem. c. 11.

(b) Frodoard. ibid.

A ejus opera; imò & qui eam poſteà
Synodum reprobavit, Nicolaus,
ipſam data ad Hincmarum Re-
menſem epiſtola legitur anteà ap-
probaſſe. Tertium ex eo petitur,
quod Stephanus ſeptimus, dictus
ſextus, ordinationes factas à For-
moſo Papa, qui depoſitus antea à
Joanne octavo, & reſtitutus à Ma-
rino, ad Romanum poſteà Ponti-
ficatum pervenerat, irritas declara-
vit, cunctoſque ab eo ordinatos,
gradu proprio depoſitos iterum
ordinari: & ne factum hoc eſſe di-
cas Romani Pontificis, non ſen-
B tentiam, eo ejus iracundia prove-
cta eſt, ut collecta ſuorum Synodo
facinus illud probarit, ut fidem
faciunt (c) acta Synodi Romanæ
ſub Joanne nono. Luitprandrus (d)
tamen hoc factum tribuit Sergio
Papæ, quem ſucceſſiſſe docet For-
moſo, ipſiuſque cadaueri illuſiſſe:
cùm tamen ex citatis actis, aliiſ-
que auctoribus conſtet eum non
immediatè Formoſo ſucceſſiſſe,
ſed Chriſtophoro, eundem tamen
(e) Auxilius in dialogo hoc tem-
C pore ſcripto contra inteſtinam
diſcordiam Romanæ Eccleſiæ de
ordinationibus, & reordinationi-
bus Romanorum Pontificum, alio-
rumque ab iis ordinatorum, ordi-
natos quoque à Formoſo reordi-
naſſe ſcripſit, & novas eorundem
ordinationes ſuperinduxiſſe. Ul-
timum ex Gregorio (f) Nazianze-
no ſumitur, qui docens à ſcelera-
to conferri poſſe validè Sacra-
menta, exceptionem adiungit,
dummodo non apertè ſit condem-
D natus, nec ab Eccleſia alienus.

XIV. Secundi autem generis
argumenta hæc ſunt, quia Scrip-
tura ſacra, & plurimi Patres im-
piis poteſtatem ſacrificandi, aliaſ-
que functiones Sacerdotales ob-
eun-

(c) Acta Synod. Roman. ſub Joan. 9.

(d) Luitprand. lib. 1. cap. 8.

(e) Auxil. in dialog. apud Sigisbertum.

(f) Nazianz. or. 1 de Baptiſ.

Digitized by Google

eundi adimere videntur; ex iis quidem aliqui neminem niſi probum, & ordini recepto idoneum ordinationis gratiam percipere, aſſeruiſſe videntur; quorum teſtimonia, ubi de ſuſcipientibus ordinationem ſermo erit ex profeſſo explicabimus: jam verò ea tantum proferemus, quæ per peccatum amitti ordinis dignitatem, ac poteſtatem inſinuaſſe videbuntur: primum itaque quædam ſacræ Scripturæ loca objiciuntur, quæ à Donatiſtis proferri ſolebant, contra Catholicos, illud nempe Eccleſiaſtici *ab immundo quis mundabitur*, & infra (a) *qui baptizatur à mortuo, quid proficit lavatio ejus?* illud item Pſaltis regii (b) *oleum peccatoris non impinguet caput meum*: cui adde plura in Concilio Africano citata à Cypriano, & ejus collegis, quibus Baptiſmum hæreticorum improbare nitebantur, quæ Auguſtinus ſeptem Libris de Baptiſmo adverſus Donatiſtas fusè diſſolvit: deinde objiciuntur aliqui Patres. Primò, Clemens Alexandrinus (c) hanc ſententiam proferens, *μόνοι τοίνυν οἱ καθαρῶς βιοῦντες ἱερεῖς ὄντως τοῦ Θεοῦ*, *ſoli ergo ii, qui purè vivunt, verè ſunt Dei Sacerdotes*. Secundò, Juſtinus Martyr, (d) qui malos Sacerdotes *ψευδοπροφήτας falſos Sacerdotes, ac Prophetas dixit*. Tertiò, Gregorius Nazianzenus, (e) qui eoſdem, *νόθους καὶ παρεγγράπτους ἱερέας*, *ſpurios, nothos, & perperam adſcriptos Sacerdotes* vocavit. Quartò, Hieronymus, qui iiſce adhuc clarius videtur ad ſacrificandi poteſtatem Sacerdotis merita tanquam neceſſaria exegiſſe, (f) *Sacerdotes*, inquit, *qui Eucharistiæ ſerviunt, & ſanguinem Domini populis ejus dividunt, impiè agunt in legem Chriſti, putantes Eucharistiam*

(a) Eccleſiaſt. c. 34.

(b) Ibidem.

(c) Clemens Alexand. lib. 4. ſtrom.

(d) Juſtinus in dial. cum Tryphone.

(e) Nazian. or. 21.

(f) Hieron. in Sophon. c. 2. refertur 1. qu. 1. c. Sacerdotes 90.

A *imprecantis facere verba, non vitam: & neceſſariam eſſe tantum ſolemnem orationem, & non Sacerdotum merita: de quibus dicitur,* (g) *& Sacerdos, in quo fuerit macula, non accedet offerre oblationes Domino*. Quintò, ſanctus Leo ad Anatolium Conſtantinopolitanum ſic diſſerit, (h) *in Eccleſia Dei, quæ corpus Chriſti eſt, aliter, nec rata ſunt Sacerdotia, nec vera Sacrificia, niſi in noſtræ proprietate naturæ, verus nos Pontifex reconciliet, verus immaculati agni ſanguis emundet*.

(g) Levitici 21.

(h) Leo Epiſt. 48. ca. refert. 1 qu. 1. c. in Eccleſia 68.

XV. Ultimò tandem obie-
B ctiones proferri ſolent ex variis Patribus, imò etiam ex Apoſtolorum canonibus, ex quorum omnium ſententia colligi poſſe videtur, collata ab hæreticis, & ſchiſmaticis Sacramenta, dempto ſaltem Baptiſmate, nulla eſſe, proindeque hæreticos poteſtate ordinis per hæreſim excidere. Apoſtolorum quidem (i) Canones id videntur demonſtrare, dum Sacerdotem, vel Diaconum deponi jubent, qui Baptiſma hæreticorum,
C aut Sacrificium gratum, acceptumque habuerunt; eandemque pœnam conſtituunt in Epiſcopum, vel Presbyterum, qui vel Baptiſma rite collatum iterarit, vel *τὸν μεμολυσμένον παρὰ τῶν ἀσεβῶν* *eum qui ab impiis pollutus eſt*, id eſt ad hæreticis baptizatus, ut interpretantur (k) Zonaras, (l) Balſamon, non rebaptizant. Concilium (m) Laodicenum hæreticorum benedictiones, id eſt Sacramenta, potius *ἀλογίας* eſſe, quam *εὐλογίας*
D affirmat, *maledictiones* nempe quam *benedictiones*; at quomodo vera Sacramenta putabuntur, quæ maledictionum nomine inſigniuntur? Athanaſius (n) contra Arrianos baptiſma ab iis collatum *παντελῶς κενόν*,

(i) Canon. Apoſtol. 37.

(k) Zonar. in c. cit.

(l) Balſamon in eund.

(m) Laodicen. c. 32.

(n) Athanaſ. or. 3. contra Arrianos.

κενὸν, καὶ ἀλυσιτελὲς *plane vanum,* A
ac inutile appellat πρόσωπον μὲν ἔχων, τῇ δὲ ἀληθείᾳ μηδὲν ἔχων πρὸς εὐσέβειαν βοήθημα. *inane ſimulacbrum, ad pietatem de facto nullum adſerens adjumentum.* Nazianzenus (a) ſimiliter, poſtquam à quocumque dari poſſe Baptiſma docuit, excipit, dummodo non apertè condemnatus ſit, & ab Eccleſia alienus, item que dummodo eadem vera fide informatus ſit. Innocentius primus (b) epiſtola ad Alexandrum Epiſcopum apud hæreticos ſolum Baptiſma ratum eſſe docet, cætera proinde eis denegans Sacra- B
menta. Hieronymus (c) Deum aſſerit odiſſe Sacrificia hæreticorum, deteſtari fœtorem eorum, & claudere nares ſuas: panem eorum eſſe ſacrilegum, panem luctus: quomodo autem Sacrificia, quæ Deum irritant, non placant? quæ polluta habeantur non ſacra? quæ ſunt panis luctus non Eucharisticus? clarius Pelagius, (d) Victori, & Pancratio ſcribens, *non eſt,* inquit, *Corpus Chriſti, quod ſchiſmaticus conficit.* Aſſentiri vide- C
tur ſanctus Leo (e) hujus nominis primus Pontifex epiſtola ad Leonem Auguſtum, *manifeſtum eſt,* inquit, *per crudeliſſimam, inſaniſſimamque* † *ſævitiam in Alexandrina ſede omnium cœleſtium Sacramentorum lumen eſſe extinctum: intercepta eſt Sacrificii oblatio, defecit chriſmatis ſanctificatio, & parricidialibus manibus improborum omnia ſe ſubtraxere myſteria.* Plura reperies apud (f) Algerum libro tertio de Sacra-
mento Altaris, ubi ex profeſſo D
ſibi varia objicit, & ſolvit.

(a) Nazian. or. 40.

(b) Innoc. 1. ep. 18. can. 3. refertur 1. qu. 1. c. Arrianos

(c) Hieronym. in c. 5. Amos quibus ſimilia habet in c. 2. Aggæi, & in c. 6. Oſeæ vide 1. qu. 1. c. ſic populus, & tres ſeq.

(d) Pelag. ep. Victori, & Pancratio.

(e) Leo epiſt. 91. Leoni Auguſto refert. 1. quæſt. 1. can. manifeſtum eſt 69. † Veſaniam habent alii Codices.

(f) Vide Algerum lib. 3. de Sacramento Altaris.

A ## §. VII.

Solvuntur prædictæ objectiones.

XVI. His utique omnibus argumentis ſatisfaciendum eſt, ad eorum ſolutionem prænotandum eſt Patres in ſacrilegos, & indignos Sacramentorum miniſtros acrius invectos eſſe, nec tamen gravius, quàm ipſa eorum indignitas poſtulabat; unde ipſorum verba ſic interpretanda eſſe quaſi παθητικῶς dicta, non διδακτικῶς, ad communem vulgi intelligentiam, non ad ſcholaſticum rigorem: ea- B
que proinde Sacramenta irrita, falſa, inania, vana, prophana, polluta vocaſſe, quæ ab indignis tradita miniſtris, notoriiſque hæreticis, vel ſchiſmaticis ob ſocietatem erroris, vel communionis ſuſcipientes per accidens fœdarent: tantum abeſt, ut benedictionibus ſcaterent, vel gratiæ cæleſtis ubertate referta eſſent: hanc noſtram ad teſtimonia Patrum interpretationem confirmat Algeri (g) auctoritas, ubi præmiſſa ex Africa- C
ni Concilii canone (h) vigeſimo quarto hac doctrina, *quod in Eccleſia omnia Sacramenta ſalubriter, & utiliter accipiantur, quæ perſeverantibus in hæreſi magnam damnationis pœnam conquirunt, ut quod in eis in veritate ad vitam eſſet luminoſius, hoc in errore ſit tenebroſius, atque damnoſius.* Mox hæc infert: *eadem ergo Sacramenta ubique vera, & ſancta in Eccleſia accipiuntur ſalubriter, extra Eccleſiam damnabiliter; unde etiam Beatus Auguſtinus ſacrificium* D
Optati, quod mundum mundis adſtruxerat, panem luctus vocat, quia eos contaminabat, quibus extra Eccleſiam veri Sacrificii locus non erat, quod ſanctis execrabile Domino dicitur, non reſpectu illius, quod ſanctum eſt, ſed

(g) Algerus lib. 3. cit. cap. 10.

(h) African. c. 24.

ſed reſpectu illorum, qui æquè damnantur illud illicite ſacrificando, & ſumendo, ſicut aliquid Deo execrabile perpetrando. Vocant etiam ſancti illud ſacrilegum, pollutum, inane, & falſum; ſacrilegum ideò, quia ſicut aurum quidem verum eſt in arca furis, ut in theſauro regis, ſed tamen ſacrilegum, quia à fure illicitè vſurpatum, ſic & illud ab hæretico: pollutum, non quod in ſe ita ſit, ſed ſicut dies lętus dicitur, quia lętos facit: ita ipſum, quia magis polluit ſanctificantem, reum magis conſtituendo, quàm ipſum juſtificando: inane autem, & falſum, B *quia effectum ſalutis, quem videtur promittere, non confert, quem conferret, ſi ritè fieret. Vnde & Deus dicit, maledicam benedictionibus veſtris, eas privando fructu ſalutis.*

XVII. Similiter quoque non dicuntur veri Sacerdotes impii, & Sacerdotii ſuis actionibus violatores, non quod Sacerdotii poteſtate careant, ſed quod Sacerdotii dignitatem, gravitatem, auctoritatem, ſtatum, perfectionemque non aſſequantur, qui turpibus facinoribus conſcientiam ſuam ma- C culant, famam peſſundant, quod Sacerdotii leges non ſervent, munia nequaquam obeant, vel ſine ſuo, aliorumque vel ſaltem non cum tanto, quanto poſſent, fructu functiones ſuas exerceant; quod Eccleſiæ nocumento ſint, ſuo Ordini dedecori, proximis ſcandalo, qui ex ſuo ſtatu, & officio, aliis ſaluti, Eccleſiæ ornamento, ac ſplendori eſſe deberent; hæc autem omnia faciunt, ut tales negentur eſſe Sacerdotes, quia Sacerdotii leges, D officia, ſanctitatem negligunt: quo modo vulgo negantur eſſe Conſules, qui Reipublicæ non conſulunt, Medici, qui aliis non medentur, Doctores, qui docendis

A aliis nullam operam inſumunt, Reges, qui regendi munia aſpernantur, regendique ſcientiam, vel auctoritatem non habent: quas & ſimiles phraſes, imo etiam duriores, ad vitiorum inſectationem dici poſſe nemo ibit inficias.

XVIII. His itaque præſuppoſitis, quia ad tres claſſes omnia adverſariorum argumenta reduximus, ad ea, quæ in priori claſſe habentur, argumenta diſſolvenda accingimur. Primò occurrit Concilii (a) Toletani quarti canon explicandus, in quo qui anteà fue- B rant depoſiti, ſi poſteà innocentes reperti fuiſſent, coram altari indumenta ſui Ordinis, & inſtrumenta recipere jubebantur, non ut denuò ordinarentur, ſed ut ſui Ordinis executioni reſtituti viderentur: quemadmodum enim dum ipſis Eccleſiaſtici muneris executio interdicebatur, dumque de dignitatis ſuæ gradu movebantur, inſignia ab iis Eccleſiaſticæ dignitatis ablata fuerant, non ſublata characteris indelebili poteſta- C te; ita congruum erat, ut dum priſtino redderentur honori, eadem ſuæ dignitatis ornamenta recuperarent, non ad ordinationis iterationem, ſed ad dignitatis recuperatæ, & redditæ ad functiones antea vetitas obeundas auctoritatis liberæque facultatis ſignificationem, ut explicat Fulbertus (b) epiſtola ad Leuthericum Senonenſem. Secundò occurrit decretum Synodi Sueſſionenſis, de qua hoc breviter dicere poſſumus (c) eam pri- D mùm Leonis Pontificis aliquo præjudicio notatam fuiſſe, dum ipſam approbare noluit; eandem verò à Benedicto Summo Pontifice ex falſa Hincmari Remenſis relatione probatam, imo & literas ipſas

(a) Conc. Tolet. 4. cap. 17.

(b) Fulbertus epiſt. 24. Leutherico.

(c) Vide Frodoard. dum lib. 3. hiſtor. Rem. c. 11. c. 12. & epiſt. Nicolai mox citandas.

Digitized by Google

ipſas Benedicti corruptas, atque falſatas fuiſſe: tota re tandem maturius diſcuſſa, ipſam à Nicolao primo improbatam, ut fusè oſtendunt literæ (a) Nicolai, tum eæ, quæ ad Epiſcopos, qui in hac Synodo convenerant, tum quæ ad Hincmarum Remenſem, de toto iſto negotio datæ ſunt. Tertiò objicitur factum, ſeu Stephani Papæ, ſeu Sergii, quod nobis minimè tuendum, ſed potius maximè deteſtandum: unde illud referens Luitprandus Ticinenſis Diaconus reprobandum ex eo cenſet, (b) *quoniam; & ji qui à Juda Domini noſtri proditore ante proditionem ſalutem, ſeù benedictionem Apoſtolorum ſuſceperunt, ea poſt proditionem propriique corporis ſuſpenſionem minimè ſunt privati, niſi quos improba fortè defœdarunt flagitia; benedictio ſiquidem, quæ à miniſtris Chriſti impenditur, non per eum qui videtur, ſed qui non videtur Sacerdotem, infunditur:* (c) *neque enim qui rigat eſt aliquid, neque qui plantat, ſed qui incrementum dat Deus.* Pergit etiam idem auctor oſtendere, quantæ pietatis, religioniſque fuerit Formoſus Papa, adeout etiam miraculis inclaruerit, ut appareat quanta injuria tum ipſi, tum religioni illata ſit, dum & corpus ejus inanime malè tractatum, & ordinati ab ipſo iterum ordinati fuerunt, quaſi perperam ab eo primum ordinati fuiſſent; certum (d) eſt autem Pontifices iſtos Stephanum ſeptimum, & Sergium factione Adelberti Marchionis Tuſculani intruſos fuiſſe, & violenter Pontificiam ſedem invaſiſſe: itaque nihil mirum, ſi malè parta dignitate, malè uſi, novas ordinationes, odio, & furore in Formoſum Papam perciti, ſuperinduxerint, quod *non errorem in fide* Cardinalis Baronius, (e) *ſed violentam tyrannidem in facto fuiſſe*, ſcribit: addiderim ego, ſi quis error in fide fuerit, eum Pontificum iſtorum menti inſediſſe, ſed non uſitato Pontificum Romanorum decernendi more, non ſedatis animis, atque compoſitis, non deliberatione matura præcedente fuiſſe decretum: nam Synodus illa, quam coegit Stephanus ſeptimus, factioſorum hominum, & facinoroſorum Synodus fuit, ad quam ſi qui timoratæ conſcientiæ acceſſerint, eorum aliqui inviti acceſſerunt, alii, ut potuere, reclamarunt. Etenim refert (f) Sigebertus execrandum illud facinus reclamantibus qui aderant perpetratum; & in actis (g) Romanæ Synodi ſub Joanne nono legitimo Pontifice habitæ, in quo reordinationes illæ damnatæ, & de cætero vetitæ, legimus Epiſcopos, Presbyteros, & reliquos Clericos, qui eidem Synodo adſuerant, veniam petiiſſe, confeſſoſque fuiſſe ſe terroris metu, ac formidine coactos interfuiſſe.

(a) Nicolaus epiſtol. 46. & 47. tomo 3. epiſt. Summor. Pontificum.

(b) Luitprandus lib. 1. hiſt. cap. 8.

(c) 1. Ad Cor. 3.

(d) Sigebertus in Chronico.

(e) Baron. tom. 10. ad ann. 897. n. 2.

(f) Sigebert. ſupra

(g) Acta Synod. Rom. ſub Joann. 9.

XIX. Argumenta ſecundæ claſſis his multo inferiora, & imbecilliora videntur, in jiſque diſſolvendis (h) Auguſtinus, (i) Algerus, & (k) Petrus Damiani non inutilem operam collocarunt. Scripturæ quidem adducta teſtimonia à Donatiſtis, ſic ab Auguſtino ſoluta ſunt, ut nihil addendum ſuperſit. De jis, quæ à nobis propoſita ſunt ſententia noſtra aperienda eſt: Eccleſiaſtici quidem prior iſte locus (l) *ab immundo quis mundabitur*, hoc ſenſu commodè explicari poteſt, ut immundo auctoritate propria quidquam ſanctificandi poteſtas adimatur, non

(h) Auguſtin. locis citatis, ſed præſertim lib. 7. de Bapt. contra Donatiſtas.
(i) Algerus lib. 3. cit.
(k) Petrus Damiani opuſc. 6. & 30.

(l) Eccleſiaſt. 31.

non autem, ut immundo miniſtro Sacramenti, quod à Chriſto inſtitutum eſt conferendi poteſtas auferatur. Licet enim immundus ſit, qui Sacramentum miniſtrat, quia tamen hujus miniſter eſt, qui dicit, (a) *ego Dominus, qui ſanctifico vos*, ſanctitatem, quam non habet, dare poteſt, nec ipſius indignitas obeſt, quominus per Sacramenta ab ipſo collata, uberrima grstiæ fœcunditas, à Chriſto Sacramentorum inſtitutore, & ſanctitatis, atque innocentiæ parente promanet. Similiter quoque verba iſta, quæ pariter in Eccleſiaſtico habentur, & toties à Donatiſtis decantata ſunt, (b) *qui baptizatur à mortuo, quid proficit lavatio ejus?* nec fideliter ab ipſis proferebantur, nec veraciter intelligebantur; nam & textum mutilabant, & adulterinum ipſi ſenſum affingebant; textus enim integer ſic habet, *qui baptizatur à mortuo, & iterum tangit eum, quid proficit lavatio ejus?* cujus ſenſus eſt, ei, qui à tempore quo mortuum tetigerit, baptizatus fuerit, nihil lotionem iſtam prodeſſe, ſi iterum mortuum tangat: in quo alludit textus iſte ad antiquæ legis ritum, in qua nempe immundus cenſebatur, qui mortuum tetigiſſet; quam legalem immunditiam lotione expiari opus erat, toticſque repeti, quoties poſt lotionem factam mortuus iteratò tangeretur, ut explicant (c) Gregorius Magnus, (d) Ceſarius Arelatenſis, & alii: quibus tamen verbis alias interpretationes applicat Auguſtinus, ut (e) quod per mortuum Idolum ſignificetur, in cujus venerationem ſi quis baptizatur, nihil lotio iſta profutura ſit, aut quod per mortuos peccatores intelligantur, quibus ſi quis

(a) Exod. 14.
(b) Eccleſiaſtem 34
(c) Gregor. lib. 9. epiſt. 39.
(d) Cæſarius Arelat. hom. 9.
(e) Aug. 2. contra Creſcon. cap. 14.

A ſimilis ſit, nihil ei Baptiſmus ad ſalutem proſit: ſi autem corde vero ad Deum convertatur, Baptiſmi gratiam non à miniſtro peccatore, ſed à Chriſto Deo vero, & vivo, Sacramenti auctore conſequatur. Denique verba iſta Dauidica, (f) *oleum peccatoris non impinguet caput meum*, (g) Hieronymus, (h) Auguſtinus, (i) Gregorius, & alii communiter Patres, de adulatione interpretantur, quæ peccatoris oleum dicitur, quo ſuperbi inungi cupiunt, quod clarè ex ipſa ſerie verborum, quæ habentur in dicto B pſalmo oſtendit (k) Auguſtinus contra Petilianum his verbis: *quid ergo, inquies, dixit David? quid me interrogas? ipſum interroga: ſuperiori verſu tibi reſpondet: emundabit me, inquit, juſtus in miſericordia, & arguet me: oleum autem peccatoris non impinguabit caput meum: quid planius? quid apertius? malim inquit me miſericordi objurgatione ſanari, quam blanda adulatione, tanquam mihi caput ungatur, decipi, atque perverti: ſub aliis verbis ipſa* C *ſententia eſt, alibi* † *ſcripturarum, meliora ſunt vulnera amici, quam voluntaria oſcula inimici.*

XX. Patrum teſtimonia pari facilitate ſolvuntur, (l) Clemens Alexandrinus eos ſolùm veros Sacerdotes eſſe dixit, qui purè vivere nt, quia ji ſoli Sacerdotii meritum cum dignitate conjunctum habent: cæteri tamen Sacerdotii poteſtate non carent, licet dignitatem in dignitate ſua polluant, & perfectiſſimum ſtatum pravis actio- D nibus contaminent. Falſos quoque Sacerdotes dixere (m) Iuſtinus, & (n) Gregorius Nazianzenus, qui ſanctitatem habitu, ſtatu, profeſſione mentiuntur, quorum vita profeſſioni non reſpondet, quorum

(f) Pſalm. 140.
(g) Hieronym. in pſalm. 19.
(h) Aug. ep. 120. & in pſalm. 140. necnon ſermon. de decem Virginibus, & lib. 2. contra literas Petil. c. 104.
(i) Greg. hom. 18. in Evangel. ante med.
(k) Auguſt. lib. 2. cap. cit. contra literas Petiliani.
† Forté ſcripta.
(l) Clemens Alex. lib. 4. ſtromat.
(m) Juſtinus dial. cum Tryphone.
(n) Nazianz. or. 21.

rum actiones Sacerdotii dignitas redarguit, eodemque modo interpretandus (a) Hieronymus, ne alioqui ſibi ipſi aliis in locis contradicat: eodem inquam modo interpretandus, ut nempe Sacerdoti ad recipiendos Euchariſtiæ fructus dignitatem minimè ſufficere contendat; ſed præterea probitatem vitam ineſſe oporteat, ut interpretatur (b) Gloſſa in iſta Hieronymi verba, prout in Canonem relata ſunt. Similiter Leo (c) Magnus, dum in Eccleſia Dei negat eſſe rata Sacerdotia, aut vera Dei ſacrificia, niſi in noſtræ proprietate naturæ verus nos Pontifex reconciliet, vel de incarnationis fide exponendus eſt, quam juxta interpretationem ejuſdem (d) Gloſſa, *quantum ad habendam rem Sacramenti, & licitam executionem* neceſſariam eſſe duntaxat affirmat, non autem quantum ad ejuſdem valorem, & quoquo modo licitè, vel illicitè conferendi poteſtatem: nec mirum, quod Patres durioribus verbis utantur, quibus poteſtatem ſacrificandi, & Sacramenta miniſtrandi indignis adimere videantur: cùm & in jure uſitatiſſimum ſit, ut fieri non poſſe dicatur, quod ſine crimine fieri nequit, & id omne ἄκυρον habeatur, cui licet natura repugnet, repugnat ratio, quod jure nunquam fit, quamvis de facto contingat.

XXI. Neque verò diſſimili modo explicandæ ſunt objectiones illæ, quas in tertiam claſſem rejecimus. Primò quidem Apoſtolorum (e) Canon, quo Epiſcopus, aut Presbyter, qui hæreticorum Baptiſma, aut Sacrificium probaverint, deponi jubentur, de hæreticis iſtis debet intelligi, qui veram Sacramenti formam nequa-

(a) Hieronym in cap. 2. Sophoniæ.

(b) Gloſſa v. non vitam in can. Sacerdotes 1. qu. 1.

(c) Leo ep. 48. c. 2.

(d) Gloſſa in can. in Eccleſia 1. q. 1.

(e) Canon Apoſtol. 37.

A quam ſervabant; non enim hæreticos iſtos, qui Apoſtolorum temporibus emerſerant, formam Baptiſmi Catholicam retinuiſſe, ex ipſo Clemente (f) Apoſtolicorum canonum relatore conjicitur; alibi enim agens de Baptiſmo, eumque ab hæreticis infamibus datum non recipiendum docens, eundem à probatis Sacerdotibus collatum, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti collatum, admittendum affirmat, in quo probatos Sacerdotes hæreticis videtur opponere, quaſi illi in nomine divina-

B rum perſonarum baptizarent, hi verò non baptizarent: idque maximè de primis illis hæreticis, Alexandro, Cherinto, Ebione, & aliis, eorum ſequacibus credibile eſt, qui cùm Eccleſiam ad Judaiſmum vellent pertrahere, probabile eſt eos Catholicos Eccleſiæ ritus minimè obſervaſſe: Concilium verò (g) Laodicenum nihil aliud vult quàm hæreticorum Sacrificia, ac Sacramenta, nec ipſis, nec aliis, qui eis ſcienter poſtquam ab Eccleſia præ-

C ciſi ſunt, communicant, utilia, ſed potius noxia eſſe, quippe cùm ab hæreticis ſine crimine, ſcienter, & abſque neceſſitate Sacramenta accipi non poſſint, à quorum communione præſertim in ſacris miniſteriis recedere præcipimur, ne ipſorum contagione polluamur, aut falſæ eorum doctrinæ adhærere videamur. Athanaſius (h) quoque non negat Sacramentum ab Arrianis datum validum eſſe, cùm potius dicat Arrianos

D in magno periculo verſari amittendi Baptiſmi integritatem, & veritatem: quibus verbis ſatis oſtendit ſe non exiſtimare Baptiſmum ab hæreticis collatum eo titulo nullum eſſe: ſed periculum eſſe,

(f) Clement lib. 6 conſtit. Apoſtol. cap. 15.

(g) Conc. Laodic. can. 32.

(h) Athanaſ. or. 3. contra Arrianos.

eſſe, ne is qui ab Arrianis collatus ſit, quia malè de divinitate Filii ſentiebant, alia ratione nullus ſit, ſi nempe trium perſonarum in Baptiſmate conferendo mentionem ipſi non faciant. Eadem quoque Gregorii (a) Nazianzeni mens eſt, qui non negat ab hæreticis collata Sacramenta valida eſſe, ſed ab iis indignè attingi divina myſteria affirmat: & caſu neceſſitatis excepto, ab iiſdem ſcienter recipienda ipſa vetat, cùm in ſacram cum hæreticis ſocietatem coire nunquam conceſſum ſit. Innocentius (b) quoque primus eo ſenſu apud hæreticos ſolum Baptiſma ratum eſſe docuit: quod eis ſolùm inter Laicos baptizatos locum relinqui vellet, nec ad ſuperiorem Clericorum ordinem eos evehi permitteret: quod etiam iis argumentis confirmat, quia cùm ad fidem convertuntur, tanquam imperfecti, & Spiritus ſancti plenitudine carentes admittuntur, & pœnitentium loco habentur, ideoque cùm ordo Clericorum ſit duntaxat perfectorum, & ab eo pœnitentes arceantur, qui ab hæreſi ad Catholicam fidem convertuntur, non cenſentur idonei qui Clericorum gradum, dignitatemque retineant, eodem nempe jure, quo (c) Cyprianus, (d) Cornelius, Petrus (e) Alexandrinus, & alii ex antiquioribus lapſos Clericos Laicorum ſolum ordini, non Clericorum reſtituendos eſſe cenſuerunt; (f) Hieronymum ſic interpretatur (g) Algerus, ut eum humano more locutum dicat, *non quod Deus ſancta ſua improbet, ſed quod eorum propitiationem non recipiat*, quæ ab hæreticis offeruntur, quia nempe & in eorum conſecratione, atque adminiſtratione

(a) Nazianzen. orat. 40.

(b) Innoc. 1. ep. 18.

(c) Cypr. epiſt. 52. Antonian. & epiſt. l. 6. in fine, & epiſt. 78. ad Epiſcopos Hiſpan., & epiſt. 1 72. Steph.
(d) Cornelius apud Cypr. ep. 48. cit.
(e) Petrus Alex. de pœnitent.
(f) Hieron. in c. 6. Amos, & aliis locis.
(g) Algerus lib. 2. de Sacram. Altaris cap. 12.

A ab hæreticis peccatur, & ab iis quoque crimen committitur, qui eorum communione maculantur. Difficiliùs fortè in rectum ſenſum explicari poſſe videbitur, quod ait Pelagius, non eſſe corpus Chriſti, quod Schiſmaticus conficit: quod quidem inter epiſtolas Pelagii (h) primi, aut ſecundi à nobis minimè repertum eſt: idipſum tamen non ita intelligendum eſſe exponit prædicto loco Algerus, (i) *quaſi corpus Chriſti eſſentialiter verum in Sacramento non conficiat, ſed quia, cùm in altari Eccleſia* B *corporalis, & conſacramentalis ſit Chriſto, univerſum corpus Chriſti, caput ſcilicet cum membris, non conficit, qui cùm extra Eccleſiam ſit, ſeipſum Chriſto, & Eccleſiæ in utriuſque Sacramento non unit: cùm enim Altaris Sacrificium ſignando ipſius Eccleſiæ, & Chriſti unitatem, univerſi corporis Chriſti ſit Sacramentum, non conficitur ibi Chriſtus ubi non conficitur univerſus; & ideò non ſit ibi Euchariſtia, ubi unitatis totius Dominici corporis non adminiſtratur* C *gratia. Unde Auguſtinus, hæretici quærunt diviſionem, cùm panis iſte indicet unitatem: & alibi: qui accipit myſterium unitatis, & non tenet vinculum pacis, non myſterium accipit pro ſe, ſed teſtimonium contra ſe; nec Chriſtus igitur, nec Spiritus Sanctus apud eos eſt per gratiam, qui tamen ubique eſt per eſſentiam.* Sancti quoque (k) Leonis teſtimonio ſimiliter reſpondeo, eum, dum apud hæreticos Dioſcori Alexandrini erroribus infectos defeciſſe divinorum D myſteriorum lumen, ſplendorem, atque gratiam ſignificat, nihil aliud intendere, quàm illicitè ab iis Sacramenta adminiſtrari, illicitè accipi; nec remanſiſſe apud ipſos licitam miniſterii Sacerdotalis execu-

(h) Pelagius epiſt. Victor. & Pancratio.

(i) Alger. ſupra.

(k) S. Leo ep. 75. Leoni Auguſto.

cutionem, quibus tamen Sacerdotalem characterem, Ordiniſque poteſtatem indelebiliter affixam eſſe non diffitetur. Denique ut cùm toties citato (a) Algero concludam, *ſi quæ alia à ſanctis contra Sacramenta hæreticorum, ſeu deteſtabiliter dicta reperiuntur, non ita exponenda ſunt, ut veritatem, vel ſanctitatem Sacramentorum, cùm omnia omninò Chriſti ſunt, improbent, ſed in malitiam, & damnationem illorum, qui illicitè uſurpant, redundent.* Etenim ut hoc etiam ex ipſius mente adjungamus, cùm Sacramenta ſu- A mi poſſint vel in ſe, ut ſunt ſigna ſacra à Chriſto inſtituta, vel ut ad ſuſcipientem, aut miniſtrantem referuntur: in ſe quidem ſancta ſemper, & veneranda remanent, ſive ab hæreticis ſuſcipiantur, ſive miniſtrentur: ut verò ſunt opera mali miniſtri conferentis, aut cujuſvis indignè ſuſcipientis, nec ſanctitatem habent, nec laudem, nec venerationem merentur, ſed eorum ſunt crimina, qui vel illicita adminiſtratione, vel ſuſceptione B myſteriorum Chriſti audent violare ſanctitatem.

(a) Algerus ſupra.

SECTIO IV.

De ſuſcipiente ſacram Ordinationem, ſeu de ejus ſubjecto.

CAPUT PRIMUM.

De natura, & ſtatu ſuſcipientis ſacram Ordinationem.

§. PRIMUS.

Solos homines Ordinationis capaces eſſe.

I. Non eſt hujus noſtri inſtituti ſingulas ſuſcipientis ſacram Ordinationem qualitates, ac conditiones perſequi: fuſior hac de re dabitur diſputandi locus, dum ex profeſſo de ætate, & qualitate Ordinandorum differemus: hic ergo duntaxat eas ſubjecti ſacræ Ordinationis conditiones recenſere volumus, quæ ad ſacræ Ordinationis ſubſtantiam neceſſariæ ſunt, non ad licitam duntaxat, & legitimam ejus ſuſceptionem: niſi fortè obiter quaſdam ejuſmodi conditiones recenſeamus, non ut eas ad Ordinationis valorem neceſſarias eſſe confirmemus, ſed ut refellamus.

II. Primùm ergo ſolis hominibus Sacerdotium Scripturæ ſacræ, Concilia, Eccleſiæ traditio attribuunt. Legantur Evangelici C codices, nullis niſi hominibus hæc verba dicta reperiuntur, (a) *quorum remiſeritis &c.* (b) *hoc facite in meam commemorationem*: (c) *ite, baptizate, docete omnes gentes baptizantes in nomine Patris &c.* Legantur Apoſtolorum canonicæ epiſtolæ; hujus veritatis aſſertor præ cæteris videbitur eſſe beatus Paulus. Nunc enim eam apertè ad Epheſios (d) ſcribens atteſtatur, dum verba iſta, quæ de Chriſto canuntur à Davide, (e) *aſcendens in altum captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus*, de ſacræ Ordinationis donis interpretatur dicens, *& ipſe dedit* D *quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Evangeliſtas, alios autem Paſtores, & Doctores, ad conſummationem ſanctorum in opus miniſterii, in ædificationem corporis Chriſti*: audis dona data à Chri-

(a) Joann. 20.
(b) Luc. 22.
(c) Matth. ult.
(d) Ad Epheſ. 4.
(e) Pſalm. 67.

Chriſto: ſed quæ? docuit te Apoſtolus dona iſta, dona eſſe Prophetiæ, Paſtoratus, Doctoratus, quæ omnia per ſacram Ordinationem conferuntur; quibus autem dederit, etiam oſtendit, puta hominibus, de quibus etiam intelligi debet, dum ibidem ait, (a) *unicuique autem noſtrum*; id eſt hominum ad dignitatem Eccleſiaſticam vocatorum, *data eſt gratia ſecundùm menſuram donationis Chriſti*. Clarius, & apertius idem Paulus epiſtola ad Hebræos, (b) *omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus pro hominibus conſtituitur, in iis quæ ſunt ad Deum, ut offerat dona, & ſacrificia pro peccatis, qui condolere poſſit iis, qui ignorant, & errant: quoniam & ipſe circumdatus eſt infirmitate: & proptereà debet, quemadmodum pro populo, ita etiam & pro ſemetipſo offerre pro populo*, non fruſtra Paulus *ex hominibus aſſumptum* dixit Pontificem, ut ſolis hominibus Sacerdotii oſtenderet conceſſam eſſe à Deo dignitatem: nec fruſtra Pontificem infirmum, peccato atque errori obnoxium, & ſuis atque aliorum infirmitatibus condolentem deſcripſit, ut ſolum hominem, eumque viatorem, qui & in peccatum labi, & per pœnitentiam ad Deum reverti poteſt, à Deo ſelectum Sacerdotem oſtenderet. Solis quoque hominibus à Petro dictum eſt, (c) *ſeniores qui in vobis ſunt obſecro &c. paſcite qui in vobis eſt gregem Dei, providentes non coactè, ſed ſpontaneè ſecundùm Deum, neque turpis lucri gratia, ſed voluntariè, neque ut dominantes in Clero, ſed forma facti gregis ex animo, & cum apparuerit princeps paſtorum, percipietis gloriæ coronam*: ſeniorum nomen, itemque coactionis, & lucri mentio, boni exempli commendatio,

(a) Ad Epheſ. cit. cap.

(b) Ad Hebr. 5.

(c) 1. Petri 5.

A gloriæ promiſſio, aliaque quæ in iis verbis notari poſſunt manifeſtè oſtendunt de ſolis hæc hominibus dici, quibus paſcendi officium conveniat. Solis Jacobus hominibus Sacramenti Extremæ Unctionis miniſterium commendavit, dum ait, (d) *infirmatur quis ex vobis? inducat Presbyteros*. Denique nullum in tota ſcriptura ſacri Ordinis miniſterium aliis quam hominibus commendatum, ac tributum eſt.

(d) Jacobi 5.

III. Concilia ſimiliter de hominibus ſolum loquuntur, iiſque B in via conſtitutis, dum de ſacræ Ordinationis ſuſcipientium conditione, de Ordinibus initiatorum, & miniſteriis, de Sacramentorum omnium miniſtris loquuntur: Patres quoque & reliqui Doctores ſolis hominibus eandem Sacerdotii dignitatem attribuunt. Eadem Eccleſiæ traditio eſt, quæ Chriſti inſtitutionem oſtendit. Ratio etiam clarè id convincit, ſolis enim hominibus anima, & corpore conſtantibus manus imponi C poſſunt, vel inſtrumenta Ordinis tradi, quibus ritibus ſacra Ordinatio confertur: ſolis ipſis verborum vitalis prolatio convenit, in quibus Sacerdotii miniſterium, & Sacramentorum forma conſiſtit: proindeque ſoli ipſi ſicut Sacramentorum diſpenſandorum capaces ſunt, ita & ſacræ Ordinationis ſuſcipiendæ.

§. II.

D *Angelos non eſſe capaces Ordinationis, nec officiorum Ordinis.*

IV. Primò ergo à ſacra Ordinatione ſuſcipienda, ſacrorumque Ordinum officiis excluduntur Angeli, qui nec Sacerdo-

dotii habent dignitatem. nec ejuſdem, ex ordinaria Dei lege, obire poſſunt functiones. Cujus inſtitutionis Chriſti non contemnendæ proferri poſſunt rationes: quas ex eo deſumes quod Chriſtus Dominus, ut eſſet nobis Pontifex, & Sacerdos ſecundùm ordinem Melchiſedech, *nuſquam*, vt habet (a) Apoſtolus, *Angelos, ſed ſemen Abrahæ apprehendit: unde debuit per omnia fratribus ſimilari, ut miſericors fieret, & fidelis ad Deum, ut repropitiaret delicta populi*: ex quo divi Pauli teſtimonio tres rationes ſumi poſſunt. Prima, quia Chriſtus auctor, & exemplar noſtri Sacerdotii, ut Sacerdos fieret, homo factus eſt: multo ergo magis homines eſſe debent, qui ad Sacerdotium aſſumuntur, quod Sacerdotii Chriſti imitatio quædam eſt, ac participatio: altera, quia Sacerdos fratribus ſuis, pro quibus Sacerdotii munere fungitur, aſſimilari debet, & ut alio loco jam citato docuit (b) Paulus, ex hominibus debet eligi, qui pro hominibus ad ſacrificandum conſtituitur: per Sacerdotium enim caput conſtituitur eorum pro quibus Sacerdotium ſuſcipit; indecens autem eſt, ut heterogeneum membris caput imponatur; verbi gratia, monſtro haberi ſolet, ſi humanis partibus non humanum caput aptetur: vel, ut ait (c) Horatius,

> *Humano capiti cervicem pictor equinam*
> *Jungere ſi velit, & varias inducere formas.*

Quam conſentaneum autem eſt, ut quia ſoli homines ſacrificiis externis, ac patentibus Deum colunt, ſoli ſenſibilibus elementis purgantur, ſoli viſibilibus ſignis inter ſe quadam religionis ſocietate colligantur, ſoli Sacerdotibus ſubduntur, qui exterioribus mediis à Deo inſtitutis gratiam ipſis influunt, ſoli exteriori doctrinæ illuminatione, & illuſtratione indigent, doctores iidem habeant pariter viſibiles, ejuſdem naturæ, ſed diſſimilis gratiæ, quorum verbis ſanctificentur, monitis inſtruantur, moveantur exemplis. Tertia, quia ſimiles quoque nobis habere debemus Sacerdotes, ut ejuſdem naturæ conditione, ad humanis infirmitatibus condolendum, ac compatiendum inducantur, humaniſque miſeriis miſericorditer indulgeant: quod & Paulus (d) ſupra citatus confirmat, dum Sacerdotem peccatis, & erroribus condolere vult, *quoniam & ipſe circumdatus eſt infirmitate*, egetque quotidie Sacrificiis quibus ſua etiam peccata expiet. Item, (e) *lex quidem conſtituit homines Sacerdotes infirmitatem habentes, ſermo autem juſjurandi filium in æternum perfectum*. Abſit ergo, ut Angelus Sacerdos hominum conſtitueretur: nam, ut ait Chryſoſtomus, (f) *ſi Angelus Sacerdos fuiſſet, & aliquem ſtuprum inferentem inveniſſet, ſtatim eum de medio ſuſtuliſſet, cum ipſe huic libidini ſubjectus non eſſet: ſi Angelus poteſtatem Sacerdotalem accepiſſet, peccantes homines non doceret, ſed in iram mortiferam concitatus, repente illos perderet, propterea quod talis non eſſet &c.*

V. Unum tamen ex (g) Divo Thoma hic notandum eſt, eſto nempe juxta ordinariam Dei legem nequeant Angeli Sacramenta miniſtrare, quia ſacræ Ordinationis ſunt incapaces; nihilominus Deum, qui virtutem ſuam Sacramentis minimè alligavit, nec eandem miniſtris ſuis addixiſſe. Quaſi vero non poſſit Angelis Sacramenta

(a) Ad Hebr. 2.

(b) Ad Hebr. 5.

(c) Horat. de arte poetica.

(d) Ad Hebr. 5.

(e) Ad Hebr. 7.

(f) Chryſoſt. hom. 69. in Petrum & Eliam tom. 5. εἰ γὰρ ἦν ἄγγελος ἱερεὺς, καὶ ἔλαβε τινὰ πορνεύσαντα ἀδικοῦντα, ἐν αὐτὸς τῷ πάθει οὐ συμπεπλεγμένος. διὰ τοῦτο ἔλαβεν ἄγγελον τὴν ἐξουσίαν τὴν ἱερατικὴν, οὐκ ἐδίδαξεν, ἀλλ' εὐθέως ἀπῆξεν, διὰ τὸ ἑαυτὸν μὴ εἶναι τοιοῦτον εἰς ὀργὴν αὐτὸν ἐμβαλὼν ἐκ μέσου.

(g) D. Thom. 3. par. q. 64. art. 7. in corpore.

ta miniſtrandi auctoritatem tribuere, aut per eos gratiæ ſuæ eoſdem quos per homines operatur effectus influere. Unde infert rata eſſe habenda quæcumque à bonis Angelis [qui ſcilicet nec illicita præſumunt, nec falſa nuntiant] Sacramenta, vel Sacramentalia perficiuntur, cujuſmodi ſunt templorum conſecrationes, quorum plurima Angelico miniſterio divino cultui dicata creduntur: è contra autem quia mali Angeli ſpiritus ſunt mendacii, & religionis ſimiæ, ideò ſi quod ab iis Sacramentale miniſterium exhiberetur, pro rato habendum non eſſe confirmat: prior pars hujus reſponſionia confirmatur: Etenim refert (a) Nicephorus Amphilochium Iconii Epiſcopum myſtica, & arcana benedictione ab Angelis à Deo miſſis conſecratum fuiſſe: ejuſque conſecrationem ab Angelis factam, cum poſtea Iconii Antiſtes electus fuiſſet, Epiſcopos qui eum ordinaturi acceſſerant, ratam priorem ab Angelis factam ordinationem habuiſſe, nec aliam ſuperinducere auſos, ipſum vero prius ſalutatum ad officia Sacerdotalia admiſiſſe.

(a) Nicephor. lib. 11. hiſt. cap. 10.

§. III.

Animas ſeparatas Ordinationis ſimiliter, & functionum Ordinum incapaces eſſe, morte item finiri juriſdictionem.

VI. **P**Ræterea excluduntur à ſacra Ordinatione animæ ſeparatæ: cum enim anima cujuſque non ſit homo, ſed pars hominis: ſolus autem homo Sacerdotii tam ſuſcipiendi, quam exercendi capax ſit, anima à corpore ſeparata Sacerdotii quoque

A tam recipiendi, quàm obeundi incapax erit: quomodo verò ſeparata à corpore anima ſacris initiaretur Ordinibus, quæ nec impoſitioni manuum ſubjici, nec tradenda in ordinatione inſtrumenta recipere poteſt, cùm ſit ſpiritalis, & incorporea? quomodo Sacerdotii munia obiret, quæ nec vocem ullam vitaliter proferre, nec quippiam vitaliter movere poteſt, quod tamen ad Sacerdotii functiones ſpectat? cui uſui eſſe poſſet collatum animæ ſeparatæ Sacerdotium, quod cùm ad hominum viB ſibile regimen inſtitutum ſit, viſibilia exigit ſubjecta, ut ji ſolùm dici poſſint Sacerdotes, qui agnoſci queant à populo Chriſtiano tanquam duces, ſintque in ſpiritalibus viſibiles ejus rectores, qui & ſenſibile miniſterium exerceant, & viſibilem ducatum præbeant, & exteriori miniſterio interiorem gratiam largiantur.

VII. Itaque per ſeparationem quoque animæ à corpore quamvis character in ordinatione C collatus minimè deleatur, nec hauſtus à divino lumine, qui in anima reſplendet, Sacerdotii fulgor extinguatur; Sacerdotii tamen dignitati detrahitur, regiminis auctoritas evacuatur, in alium juriſdictio transfertur: ſicut enim nuptiis carnalibus ſecundùm Divum Paulum, (b) *mulier alligata legi quanto tempore vir ejus vivit, quod ſi dormierit vir ejus, liberata eſt à lege: cui autem vult, nubat, tantum in Domino*: ità Eccleſia viuente D ſuo paſtore, nec alium ſuperinducere, nec eum à ſe abjicere poteſt: eo verò mortuo ſoluta eſt ab illius lege, liberata à præſtita ei fide, nihilque amplius obſtat, quominus alium in Domino ſalutarem con-

(b) Corinth. 7.

conſequatur paſtorem: morte itaque ſancita inter vivos pacta dirimuntur, & contracti inter Eccleſiam, & Sacerdotem conjugii vincula diſſolvuntur. Solus Chriſtus Dominus eſt, cujus Sacerdotium æterni Patris juramento ſancitum æternum manſurum eſt, nam ut argumentatur Divus Paulus, (a) *alii quidem plures facti ſunt Sacerdotes, idcirco quod morte prohiberentur permanere: hic autem eo quod manet in æternum, ſempiternum habet Sacerdotium: unde, & ſalvare poteſt in perpetuum accedentes per ſemetipſum ad Deum, ſemper vivens ad interpellandum pro nobis*. Itaque, (b) *Poteſtas ejus poteſtas æterna, quæ non auferetur, & regnum ejus quod non corrumpetur*, Sacerdotium ejus Sacerdotium æternum, cujus cæteri Vicarii ſunt non ſucceſſores, miniſtri non hæredes. *Sic nos* inquit (c) Apoſtolus, *exiſtimet homo, ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei*: & alibi, (d) *pro Chriſto legatione fungimur*: unde ipſe eſt, qui Sacramenta ſanctificat, divinamque ipſis virtutem impertitur, ipſe eſt, qui ſuſcipientibus dat gratiam, miniſtrantibus auctoritatem largitur: quò fit, ut (e) non Pauli, non Cephæ Sacramenta dicenda ſint, ſed Chriſti, qui principalis eſt Sacerdos, & Sacerdotum princeps: aliorum autem quorumcumque Sacerdotium morte finitur, noviſque duntaxat in locum ipſorum ſuccedentibus propagatur. Itaque ſi quis Sacerdotum è mortuis ſuſcitaretur ad hanc vitam, eum dignitate, honore, cathedra, juriſdictione, quibus cùm viveret, fruebatur, ſpoliandum haud dubiè debemus credere, aliàs enim, verbi gratia, ejuſdem Epiſcopatus duo Epiſcopi, Eccle-

(a) Ad Hebr. 7.

(b) Daniel. 7.

(c) 1. Cor. 4.

(d) 2. Cor. 5.

(e) 1. Corinth. 1.

A ſiæ univerſæ duo ſimul Summi Pontifices extarent, ſi quis ex ipſis Dei voluntate ad vitam vocaretur, quod inſtituto cùm particularis, tum univerſalis Eccleſiæ ſtatui repugnat.

§. IV.

Objectiones in contrarium refelluntur.

VIII. Neque verò quèmquam in contrarium moveat, quod Patres aliqui Epiſcopos Apoſtolorum Vicarios dixerint, quod (f) Clemens, verbi B gratia, *Epiſcopos vicem Apoſtolorum gerere* ſcribat: quod (g) Cyprianus Epiſtola ad Florentinum Pupiſnum, Præpoſitos Eccleſiæ *Apoſtolis Vicaria ordinatione ſuccedere* affirmet; quod (h) Urbanus ſecundus *Apoſtolorum vices in Eccleſia habere* Epiſcopos aſſeveret: neque enim aliud ji Patres volunt, quàm quod ipſi, quàm quod cæteri intendunt, dum Epiſcopos Apoſtolorum vocant ſucceſſores: nolim (i) Anacletum, (k) Hiero- C nymum, (l) Chryſoſtomum, (m) Auguſtinum, (n) Gregorium primum, (o) Damaſcenum, alioſque innumeros referre, qui non Vicarios, ſed ſucceſſores Apoſtolorum vocant Epiſcopos, in locum nempe eorum decedentium ſuffectos, atque ſubſtitutos. Placet verò eorumdem, quos interpretamur, teſtimonia proferre. Clemens de Apoſtolis hæc habet, (p) *ipſis quoque decedentibus in locum eorum ſucceſſerunt Epiſcopi*. Cyprianus epi- D ſtola ad Cornelium, (q) *hoc enim vel maximè frater, & laboramus, & laborare debemus, ut unitatem à Domino, & per Apoſtolos nobis ſucceſſoribus traditam, quantum poſſumus, obtinere curemus*. Urbanus (r) ſe-

(f) Clemens ep. 1.

(g) Cypr. epiſt. 63. Florent.

(h) Urbanus 2. diſtinct. 68 cap. quorum vices.

(i) Anacl. epiſt. 2. Epiſcop. Ital.
(k) Hieron. ep. 13. & comm. in pſalm. 44.
(l) Chryſoſtom. ſer. de Anathem.
(m) Auguſtin. in pſalm cit. itemque epiſt. 54. ſerm 24.
(n) Greg. hom. 16. in Evang.
(o) Damaſc. or. 2. de imaginib.

(p) Clemens ep. 2.

(q) Cypr. ep. 45. Cornelio.

(r) Urbanus ſupra.

cundus apud eundem Gratianum ex Auguſtino ſatis ſuperque ſuam mentem oſtendit, dum filios, qui Eccleſiæ pro Patribus nati ſunt, Epiſcopos interpretatur, qui pro Apoſtolis, & in Apoſtolorum ſedibus collocati ſint, eorumque loco conſtituti.

IX. Pari quoquè ratione interpretari debemus, quod de Summis Pontificibus dictum legimus, eos nempe Petri Vicarios eſſe, id eſt ſucceſſores: nam ſucceſſores eos eſſe Petri antiqui ſcriptores clariùs indigitant (a) Anacletus, (b) Irenæus, (c) Tertullianus, (d) Firmilianus epiſtola ad Cyprianum, (e) Optatus Milevitanus, (f) Auguſtinus, (g) Chryſoſtomus, (h) Leo Magnus, & alii plures: quamvis alii Petri, ut jam docuimus, Vicarios dixerint, qua nempe phraſi uſi ſunt (i) Epiſcopi Tarraconenſis provinciæ ad Hilarium Papam, (k) Gelaſius in commonitorio, (l) Symmachus Papa, (m) Ennodius Ticinenſis Diaconus, (n) Amator Epiſcopus epiſtola ad Sylverium Summum Pontificem, (o) Gregorius Magnus, (p) Bonifacius Archiepiſcopus Moguntinus, (q) Gregorius quartus, (r) Nicolaus primus, (ſ) Adrianus primus Summi Pontifices, (t) Ludovicus Pius Imperator, (u) Gregorius ſeptimus Papa, (x) Concilium quoddam Anglicanum habitum circa annum milleſimum ſeptuageſimum ſecundum, (y) Divus Bernardus, & alii: quo etiam nomine Joannem primum, Leonem tertium, Adrianum primum, Anaſtaſius (z) Bibliothecarius inſignivit: cui non abſimile eſt, quod Concilium (aa) Ticinenſe circa annum octingenteſimum ſeptuageſimum ſextum Romanos Pontifices *Petri, &*

(a) Anaclet. ep. 2. Epiſcop. Italiæ.
(b) Irenæus lib. 3. cap. 3. & 13.
(c) Tertullian. de præſcript.
(d) Firmil. ſupra.
(e) Optatus lib. 2.
(f) Aug. in epiſt.
(g) Chryſoſt. lib. 2.
(h) Leo ſerm. 2.
(i) Epiſc. Tarrac.
(k) Gelaſius in commonit.
(l) Symmachus in Apolog.
(m) Ennod. Apol.
(n) Amator epiſt. ad Sylverium.
(o) Gregor. lib. 2.
(p) Bonifac. in juramento fidelitatis.
(q) Greg. 4. epiſt. vnica.
(r) Nicolaus I. ep. 8 ad Michael.
(ſ) Adrianus I. epiſt. 14.
(t) Ludovic. Pius in donat.
(u) Greg. 7. lib. 1. epiſt. 28.
(x) Conc. Anglic.
(y) D. Bernardus epiſt. 185.
(z) Anaſtaſius in Joanne I.
(aa) Concil. Ticinenſe.

A *Pauli Vicarios* nuncupavit: nec abſque ratione id factum: licet enim Summi Pontifices ſpectata eorum dignitate, & auctoritate, minus propriè Vicarii Divi Petri, quàm ſucceſſores dici debeant: nihilominus minorem aliquando titulum ſapientiſſimi, ac modeſtiſſimi Pontifices habere maluerunt, ne ſi ſe ſucceſſores Petri dicerent, ei, cui ſe comparare non audebant, dignitate quodammodo æquarent: neque tamen arrogantiæ accuſandi ſunt, qui ſucceſſorum Diui Petri titulum ſibi ſum-
B pſerunt, aut tribui paſſi ſunt, nam ſicut modeſtiæ laudem conſequuntur, qui debitos ſibi titulos reſpuunt: ita immodeſtiæ non accuſandi, qui admittunt.

X. Addo in honorem quoque divi Petri, & Cathedræ Pontificiæ, pro cujus ſplendore, & Eccleſiæ univerſæ ſalute inuigilare credendus eſt divus Petrus, cujus patrocinio, ac precibus Eccleſia hiſce etiam temporibus juvatur, ac munitur, cujus fidem conſtan-
C ter amplectitur, Summos Pontifices à quibuſdam Petri Vicarios non ſucceſſores, Divumque Petrum Eccleſiæ etiamnum præſidere dici. Sic enim (bb) Petrus Ravennas epiſtola ad Eutychem, qua eum ad reſipiſcentiam hortatur, *in omnibus*, inquit, *hortor te frater honorabilis, ut his, quæ à beatiſſimo Papa Romanæ civitatis ſcripta ſunt, obedienter attendas, quoniam beatus*
D *Petrus, qui in propria ſede, & vivit, & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem &c.* Sic etiam (cc) Dometius Epiſcopus Praſiados in ſexta Synodo Conſtantinopolitana, ſententiam ſuam circa epiſtolas ab Agathone Papa ad Imperatorem Conſtantinum directas in hæc

(bb) Petrus Ravennas epiſt.
(cc) Dometius in 6. ſynod. act. 8.

hæc verba tuliſſe fertur, *ſuggeſtiones directas à patre noſtro Agathone ſanctiſſimo Archiepiſcopo Apoſtolicæ, & principalis ſedis antiquæ Romæ, ad coronatum à Deo, & magnum, victorem, Imperatorem* [ὡς ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου ὑπαγορευθείσας διὰ στόματος τοῦ ἁγίου, καὶ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου] *tanquam ex Spiritu ſancto dictatas, per os ſancti, ac beatiſſimi Principis Apoſtolorum Petri, & digito prædicti ter beatiſſimi Papæ Agathonis ſcriptas ſuſcipio, & amplector*. Credebant itaque antiqui iſti Patres præſto eſſe Romano Pontifici maximum à divi Petri precibus præſidium, Eccleſiamque Chriſtianam ejuſdem apud Deum favore, ac benevolentia proſperè dirigi: eodem ferè modo, ſed prudentiore conſilio, quam quo (a) Alexandri Macedonis duces, ejus defuncti cadauere in medio poſito, de partitione Imperii conſilium inibant, rati Alexandrum conſilio præfuturum, ejuſque nominis, ac ſimulachri, ſeu cadaveris auſpiciis omnia melius ceſſura; quam etiam ob cauſam diu à Regis nomine abſtinuerunt: ità ſucceſſoribus Petri Vicariorum nomen placuit, non quod ullam amplius eum in homines in his terris degentes juriſdictionem habere crederent, ſed quod preces ejus apud Deum multum pro Eccleſiæ ſalutari regimine valere confiderent. ſciebant enim ſanctos immortalitate fruentes pro mortalibus precibus apud Deum quotidie agere, iiſque prodeſſe, ſed paſtorum auctoritate, ac cura mortalibus immortales non præeſſe.

(a) Curtius hiſtor. lib. ult.

§. V.

Qui à mortuis ſuſcitantur ad vitam mortalem ordinari poſſunt, qui ad immortalem, characterem retinent, ſed non liberam Ordinis functionum exercendarum habent facultatem.

XI. At verò certum eſt, eos qui ſatis ceſſerunt, ſi hujus lucis uſura [Deo ita permittente] frui incipiant, Ordinibus ſacris initiari poſſe: ut conſtare poteſt exemplis (b) Sancti Lazari, qui primus Maſſilienſium Epiſcopus conſtitutus eſt, poſtquam eum Chriſtus à mortuis ſuſcitaſſet, & (c) Renati celeberrimi Andegavenſis Antiſtitis: nec ea de re dubium ullum moveri poteſt: quid ni enim Sacerdotii prærogativa gaudere poſſint, qui eodem quo cæteri ſtatu vitæ reſtituuntur, quos mortalis corporis ſarcina iterum gravat, quos hujus vitæ pericula iterum circumſtant, qui eadem, qua anteà, infirmitate circumdati reſurgunt? Minus autem certum eſt, ſed tamen certum eſt, eum qui cùm viveret Ordinibus initiatus erat, mortemque poſtea obiit, ſi iterum ad vitam moriturus revocetur, Ordinum ſuſceptorum obire poſſe, eadem quæ antea, miniſteria, & poteſtate Ordinis, quam habebat gaviſurum, & ordinationem reiterari debere, cujus characteri indelebili firmiterque animæ inſidenti injuria fieret, ſi alius ei ſuperinduceretur, vel ſacrilega foret poſterior ordinatio, ac mutila, ſi nullum novum characterem imprimeret.

(b) S. Martyrol. Dec. [illegible] Baron. Genebr. [illegible] Rom. [illegible]

(c) S. Antoninus tit. 10. cap. 1 ʃ.

XII. Controvertitur autem, & in dubium revocatur, utrum animæ beatorum [nam de animabus

damnatorum vix movetur quæſtio] eorum nempe qui in hac vita ſacris Ordinibus initiati ſunt, reſumptis corporibus ſuis glorioſis, eorum Ordinum miniſteria exercere poſſint: id cenſere videntur (a) Divus Thomas, & ex diſcipulis ejus (b) Sotus, & alii, quamvis Divum Thomam aliter explicet (c) Coninck, & Sotum pariter interpretari aliter poſſemus. Sed quoquo modo intelligantur, longè verius, & probabilius eſt, nec ipſos beatos, qui Sacerdotio in hac vita functi ſunt, reſumptis corporibus, Ordinum ſuſceptorum officia exequi poſſe: tum quod Divus Paulus (d) locis à nobis ſuperiùs citatis doceat, cæterorum præter Chriſtum Sacerdotium morte finiri: quod quamvis de Sacerdotibus novæ legis ex profeſſo ab ipſo dictum ſit, ex ejus tamen ratiocinatione, & tota orationis ſerie ad omnes omninò Sacerdotes extenditur: tum quod ſicut inſtituta tantum ſunt Sacramenta pro viatoribus, quibus ſolis proſunt, ita ſolis viatoribus Chriſtus eorum conferendorum poteſtatem conceſſiſſe credendus eſt: tum quod nulla ratio eſt, cur beati hanc poteſtatem retineant, nec retineant damnati: ſicut enim in his character Sacerdotalis remanet ad ignominiam, A ita in illis perſeverat ad ornatum, & gloriam: damnatos autem integram Ordinis poteſtatem habere, eamque ad praxim revocare poſſe mens reſugit credere: num enim Chriſti corpus conſecrare poterunt, qui à Chriſto æternùm ſeparati plectuntur? num Sacerdotes alios, verbi gratia, damnatos ordinare ipſi poterunt? num à peccatis abſolvere? num baptizare? hæc omnia Eccleſiæ ſunt militantis officia non triumphantis, multo minus eorum, qui ab omni Eccleſia æternum præciſi, nulla cum B ea aut fidei, aut miniſterii, aut ſtatus ſocietate conjuncti ſunt. Nullum tamen ex eo divinæ auctoritati præjudicium facimus, ut ſicut Sacramentis virtutem ſuam Deus non alligavit, ita nec miniſtris: ideoque, quod ſupra de beatis Angelis diximus, & de damnatis, horum videlicet, ſi quæ præſumant attingere, rata non eſſe habenda Sacramenta, illorum verò piè credenda: idem & de hominibus beatis, ac damnatis videtur dicendum, C quia ſicut priorum teſtimonium fallax, & voluntas mala præſumitur: ita poſteriorum certum teſtimonium, erga nos pius affectus, maxima erga res ſacras reverentia certò creduntur.

(a) D. Thomas 1. part. qu. 64 art. 7. ad 2.
(b) Sotus in 4. diſt. 2. qu. 1. art. 7. poſt 4. concluſionem.
(c) Coninck in d. art. D. Thomæ. Legatur quoque Nugnus quæſt. 63. art. 10. diſt. 1.
(d) D. Paulus ſup.

CAPUT II.

De ſexu idoneo ſacræ Ordinationi.

§. PRIMUS.

Apud Ethnicos, & hæreticos quoſdam mulieres Sacerdotiſſas fuiſſe.

I. Apud Ethnicos mulieres aliquas Sacerdotio inſignitas, & Sacrificas fuiſſe litterarum monumentis compertum habemus. Hunc morem apud Gal- D los, & Germanos uſitatiſſimum fuiſſe docet (a) Tacitus: Cereri (b) Eleuſinæ apud Græcos, Bonæ deæ apud Romanos Mulieres ſacrificaſſe lippis, & tonſoribus notum eſt:

(a) Tacitus de moribus Germ.
(b) Græci, & Latini auctores paſſim.

(a) Clemens lib. 3. conſtitut. cap. 9.

(b) Ambroſ. in illud 1. ad Timoth. 3. mulieres ſimiliter pudicas.

(c) Auguſt. lib. de hæreſ. cap. 27.

(d) Epiph. hæreſ. 49. al. 49. & hæreſ. 79. al. 79.

eſt: error Gentilium fuit teſte (a) Clemente, deis fœminis Sacerdotes fœminas eligere. Idem error quorumdam hæreticorum mentem invaſit: hunc enim Cataphrygibus errorem tribuit (b) Auctor commentariorum in epiſtolas divi Pauli, qui vulgo dicitur Ambroſius. (c) Auguſtinus Pepuzianis, quos non tantum mulieres Diaconiſſas, verùm etiam Sacerdotiſſas, & Epiſcopas creaſſe teſtatur: (d) Epiphanius Quintilianis, Pepuzianis, Priſcillianis, Artotyris, ac Cataphrygis: quæ nomina quibuſdam confundere placet, ut ex iis in una hæreticorum ſecta confletur, eorum qui Montani dogmata ſequerentur, quique adeo à Montanis Montaniſtæ, à Priſcilla, & Quintilla mulieribus pſeudoprophetiſſis, quas ſibi Montanus ſocias adſciverat, Quintilliani, & Priſcilliani, à loco è quo eorum pſeudo magiſtri prodierant, Pepuziani, à Phrygia in qua errores ſuos potiſſimum diſſeminaverant, Cataphryges, vel Cataphrygæ; ab infando tandem, quod celebrabant, Sacrificio, ex pane videlicet, & caſeo, Artotyritæ dicti fuerint: ſed ut ut ſit (nam Montaniſtarum varias ſectas aliis nominibus expreſſas nobis innuit (e) Tertullianus, cùm nondum Montani ineptiis dementatus eſſet) iis omnibus impiam iſtam obſervantiam creandi mulieres Sacerdotiſſas placuiſſe in propatulo eſt, eandemque ſuo tempore uſitatiſſimam fuiſſe apud hæreticos teſtatur idem Tertullianus iis verbis, (f) *ipſæ mulieres hæreticæ quàm procaces, quæ audeant docere, contendere, exorciſmos agere, curationes repromittere, forſitan & tingere &c.* Idem quoque Gnoſticos uſurpaſſe tradit Irenæus. (g)

(e) Tertull. de præſcript. cap. 32.

(f) Idem cap. 41. de præſcript.

(g) Irenæus lib. 1. adverſus hæreſ. c. 9.

A Idem fœminam in Cappadocia arreptitiam attentare auſam fuiſſe Firmilianus (h) Cappadociæ Epiſcopus teſtatur: de Collyridianis quoque refert (i) Epiphanius mulieres apud ipſos uno anni die ſolemni, & illuſtri ſacrificium beatæ Virginis Mariæ offerre ſolitas fuiſſe: Acephalos tandem ad Diaconi miniſterium mulieres quaſdam ordinaſſe, ac promoviſſe referunt (k) Sigebertus, & (l) Marianus Scotus: in quam ſententiam videntur lapſi noſtri temporis hæretici (quos omnium hæreſeon pannos ſibi aliquos aſſuere non puduit) dum nimirum
B Chriſtianos omnes cujuſcumque conditionis, & ſexus Sacerdotes à Deo ſanctificatos eſſe docent, nullumque aliud Sacrificium admittunt, quàm gratiarum actionis, precationum, & laudum, quod cùm ab omnibus exhiberi debeat, nullam apud viros ſacerdotij prærogativam ſervant, niſi forte, ut publicè reliquos doceant, quam etiam ſæpè violant, cum mulieres quoque apud ipſos doctoris munus aſſumpſiſſe ſciamus, eaſ-
C demque, & de ſacris diſſerere, & cum reliquis cantitare, in templis ſuis, ut vocant, non ſinant ſolum, ſed jubeant.

(h) Firmilian. epiſt. ad Cyprian. inter epiſt. Cypr. 75.

(i) Epiphan. hæreſ. 59. al. 79.

(k) Sigebertus ad annum 5.. quo extinctum errorem docet.

(l) Marianus Scotus in Chronico.

§. I I.

Mulieres ordinari lege prohibitum, nec umquam in Eccleſia Catholica receptum.

II. Refellitur autem hic error primum ex Divo Paulo,
D (m) *Mulieres*, inquit, *in Eccleſia taceant, non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe ſicut & lex* (n) *dicit: ſi quid autem volunt diſcere, domi viros ſuos interrogent. Turpe eſt enim mulieri loqui in Eccleſia*. Item, *docere*

(m) 1. Corinth. 14.

(n) Geneſ. 3.

A *re autem mulieri non permitto, neque dominari in virum, ſed eſſe in ſilentio: Adam* (a) *enim primum formatus eſt, deinde Eva, & (b) Adam non eſt ſeductus: mulier autem ſeducta in prævaricatione fuit*. Denique (c) *mulieres viris ſuis ſubditæ ſint, ſicut Domino, quoniam vir caput eſt mulieris, ſicut Chriſtus caput eſt Eccleſiæ, (d) ipſe ſalvator corporis ejus, ſed ſicut Eccleſia ſubdita eſt Chriſto, ita & mulieres viris ſuis in omnibus*. Quæ quidem divi Pauli teſtimonia profert (e) Epiphanius adverſus Artotyritas; ex iiſque varia

(a) 1. Ad Timot. 2.
(b) Geneſ. 2.
(c) Geneſ. 3.
(d) Ad Epheſ. 5. cui ſimilia dicit 1. ad Corinth. 11.
(e) Epiph. hæreſ. 29. al. 49. cit.

B argumenta divinæ huic legi confirmandæ idonea erui poſſunt: primum, quia nativo quodam pudore mulieres à docendo aliiſque publicis functionibus, cujuſmodi ſunt Sacerdotales, obeundis retardantur: legem ergo, quæ mulieres à Sacerdotio arceret, ſtatuiſſe Chriſtus credendus eſt, (f) εἰδὼς καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῆς φύσεως, καὶ τὴν εὐπρέπειαν τοῦ πράγματος, ὡς καὶ τῆς φύσεως δημιουργὸς καὶ τῆς διατάξεως νομοθέτης, *ut pote qui naturæ conve-*

(f) Clemens lib. 3. conſtit. Apoſt. c. 9.

C *nientiam, & rei decorum noſſet, tanquam naturæ auctor, & legiſlator*, inquit Clemens Romanus. Alterum quia mulieris ſexus ſubjectionis eſt: vir mulieris caput eſt: Sacerdos vero caput populi eſt, cui populus ſubjicitur: mulier ergo Sacerdotii incapax, quam Deus caput eſſe noluit: cui tantum abeſt ut populum ſubjecerit, cum potius ipſa viro, Deo ita volente, ſubjecta ſit. Unde recte Clemens Roma-

D nus (g) eum viri mulieriſque conditionem pervertere intulit, qui Sacerdotio mulieri conceſſo, virum mulieri ſubjecerit, non mulierem viro, eumdemque qui hoc fecerit, ordinem in ædificatione mundi præſcriptum violare, quod

(g) Clemens loco cit. & lib. 2. c. 6.

A in Eccleſiæ capite conſtituendo, relicto naturali capite, ad extremum corpus deſcenderit: cum mulier corpus viri ſit, ex coſta ejus fabricatum, eique ſubjectum, à quo ſeparatum eſt ad procreationem liberorum, cum in eam Deus viro ab initio dominationem tribuerit, ac principatum; hinc etiam (h) Tertullianus *neceſſitatem humilitatis*, fœmineo ſexui ex conditione ſua neceſſario adnexam docuit, quæ proinde à quacumque fœmina ſive muliere, ſive virgine Sacerdotalis officii ſortem excluderet. Tertium,

(h) Tertull. de Virginib. veland. c. 9.

B quia cum viri creatio mulieris productionem præceſſerit: peccatum mulieris peccato viri prius fuerit, eique occaſionem dederit: inconſulto Deus egiſſe videretur, ſi ei per Sacerdotium ducatum ad pietatem inſtillandam conceſſiſſet, quæ poſterior creata, prior in peccatum incidit, virumque ſuum in peccati ſoveam præcipitem traxit. Quartum, quia Chriſtus Eccleſiæ ſponſus, ac maritus, Sacerdotii noſtri exemplar eſt, & perfecta

C idea, à qua multum deſciſceret, quæ Eccleſiæ ſponſa non ſponſus diceretur, quæ viri officium in Eccleſiam ſibi commiſſam in ejus regimine, protectione, ditatione, & procuranda immiſſione divini Verbi ſeminis fœcunditate, Sacerdotii partes ſuſtinens deberet exhibere. Penſanda etiam hæc verba ex actibus Apoſtolorum, (i) ubi enim in Judæ locum aliquis ſufficiendus fuit, *oportet*, inquiunt, *ex iis viris qui nobiſcum ſunt aliquem aſſumi: ex*

(i) Actorum 1.

D *viris* inquam, non ex fœminis; ut fœmineum ſexum ab Apoſtolatu excluſum noſceremus.

III. Alio etiam ariete abſurdam iſtam opinionem, & (K) γυναικῶν τὴν μανίαν, *muliercularum furorem*,

(K) S. Epiphan. hæreſ. 49. & 79. cap. 2. & 3.

rem, ſeù amentiam [hoc enim eam nomine vocat] concutit ſanctus Epiphanius quia nempe numquam ex quo mundus conditus eſt, apud veræ religionis ſectatores, Sacerdotio functa eſt mulier, ac ne Eva quidem ipſa, quæ tametſi graviſſimum delictum admiſerit, tam impium tamen facinus perpetrare nunquam auſa eſt, ſed nec ulla filiarum ejus: quanquam & Abel Deo ſubinde ſacra fecerit, & Cainus coram Domino ſacrificia, minimè tamen grata, celebrarit, hos vero ſecuti ſunt Enoch, Noè, Melchiſedech, Abraham, Iſaac, Jacob, Levi, Moyſes, Aaron, Aaronis filii, & alii ex Levitarum propagine maſculi deſcendentes. In novo quoque teſtamento, ſi Sacerdotium, inquit (a) Epiphanius, mulieribus mandatum foret, aut canonicum quiddam in Eccleſia præſtare liceret, nulli potius quam Mariæ committi Sacerdotis officium debuiſſet, cui tantus honor eſt habitus, ut gremio, ſinuque ſuo regem omnium, ac cœleſtem Deum, Deique filium exciperet. Eadem Clementis (b) Romani ſupra ratiocinatio eſt, quod ſi hactenus docendi munus nulli mulieri commiſſum fuit, nec jam committi debebit: quod ſi à mulieribus baptiſari liceret, Chriſtus à matre ſua baptiſatus fuiſſet, non à Joanne: (c) ſi docendi munus permitti potuiſſet, Mariæ permiſſum fuiſſet, & aliis mulieribus, quæ ab initio cum ipſo fuerant, ipſumque attentius audierant: hæc ergo Sacerdotalia officia cum omnibus retro ſæculis tam in antiqua, quam nova lege mulieribus vetita fuerint, nec virgini ipſi Dei matri permiſſa, profecto rectè ex iis oſtenditur, nulli unquam mulieri Sacerdotis

(a) Epiphan. ſupra.

(b) Clemens conſtit. Apoſtol. lib. 3. c. 9. ſupra cit.

(c) Idem c. 6. lib. 3. cit.

A officium permitti poſſe. Rectè ideo Tertullianus, (d) *non permittitur mulieri in Eccleſia loqui, ſed nec docere, nec tingere, nec offerre, nec ullius virilis muneris, nedum Sacerdotalis officii ſortem ſibi vendicare.*

IV. Huc etiam referre poſſumus Soteris Papæ decretum, *ne* (e) *Monacha ullam pallam tractaret, neve thus in acerram poneret, dum Sacrificia fierent*; Concilii Carthaginenſis quarti canonem, (f) *ut mulier quamvis docta, & ſancta, coram viris in conventu docere, vel aliquas baptiſare præſumat*: Bonifacii, (g) B *ne mulier, vel Monacha ſacratam pallam attrectaret, aut thura contingeret?* Irenei (h) quoque ſupra (i) Ambroſii, (k) Epiphanii, (l) Auguſtini auctoritates, quibus inter hæreſes dogma iſtud refertur, quo Sacerdotalis dignitas, vel officium mulieribus tribuitur: ex quibus omnibus hæretica ſententia eſſe intelligitur, qua Sacerdotii capaces mulieres eſſe defenduntur. Ex quibus etiam colligo cum ordines omnes ad Sacerdotium tanquam ad C apicem omnium referantur: cum tonſura ipſa clericalis via ſit, & diſpoſitio ad ſacros ordines: mulieres, quæ Sacerdotii incapaces ſunt, ordinum quoque omnium, ac tonſuræ ipſius claricalis eſſe incapaces: cui argumento ſi continuam Eccleſiæ traditionem, quæ à quocumque ordine, etiam à tonſura claricali mulieres excluſit: ſi ordinum dignitatem, quæ mulierum, ut ſuperius argumentabamur, viro ſubjectarum conditionem D excedit; ſi Apoſtoli præceptum mulieres in Eccleſia tacere jubentis adjungas, periculoſam in fide nec afferendam eorum opinionem judicabis, qui quocumque ordine, imò etiam qui tonſura ipſa clerica-

(d) Tertullian. lib. de velandis virginibus c. 8.

(e) Pontif. Damaſ. & Plat. in vita Soteris.

(f) Concil. Carthag. 4. cap. 99. & 100. refertur 4. de conſecrat. diſt. 4. cap. mulier.

(g) Plat. in Boniſ.

(h) Irenæus.

(i) Ambroſius.

(K) Epiphanius.

(l) Auguſtinus ſupra citati.

ca-

cali mulieres inſigniri poſſe contenderent.

V. Fatendum tamen eſt, pro ſingulis ordinibus, quantum ad notam opinioni iſti inurendam, quæ mulieres ipſis habiles conſtitueret diſpar judicium ferendum eſſe: nam ſicut hæreticam audemus dicere iſtorum opinionem, qui Presbyteratui aptas mulieres eſſe cenſerent, nec multò inferiori cenſura eos notaremus, qui Diaconatus ordini ſuſcipiendo habiles ipſas aſſererent: quia de duobus iſtis ordinibus fide conſtat, quod à Chriſto inſtituti ſint, imò etiam, ut quibuſdam placet, quod Sacramenti rationem complectantur; quia utrique iſti ordini in Eccleſia docendi, baptizandi, præſidendi populo fideli, atque regendi munia conveniunt: non eadem (a) tamen cenſura eorum damnaremus audaciam, qui Subdiaconatui mulieres idoneas eſſe arbitrarentur; quamvis ut temerariam jure reprobaremus, quam nempe tota (b) Theologorum ſchola condemnat: mitiori tamen eorum opinionem nota afficeremus qui ad minores ordines, vel tonſuram mulieribus aditum permitterent; ſic enim Paludanus mulierem tonſuræ ſuſcipiendæ idoneam eſſe docuit, cujus opinionem refert (c) Almainus, nec ab ea longe diſcedit, qui quamvis gravioris forte reprehenſionis notam effugiant, falſitatis tamen & aliqualis temeritatis me judice non evitabunt: eſto enim tonſura, ac minores ordines ab Eccleſia inſtituta eſſe dicantur, non divino jure firmata; ideoque in Eccleſiæ poteſtate ſitum forte videatur, eorum ad libitum formas, materias, ritus immutare, nec Sacramenti propè dictam

(a) Vide D. Thomam in 4. diſt. 25. art. 2. Bonav. art. 2. qu. 1. Scot. qu. 2. §. hic breviter, & alios paſſim.

(b) Palud. in 4. diſt. 25. qu. 3. art. 1. concluſ. 1. num. 4.

(c) Almainus q. 2. ſtatim à principio.

A obtineant rationem, ut quibuſdam Theologis placet, ex prædictis: ſaltem tamen inſtituti eſſe debent ii ordines tanquam Sacramentales quædam ad ſacros diſpoſitiones, progreſſioneſque, ac gradus, quibus ad Sacerdotium aſcenditur; quare quibus præcluſa erit ad Sacerdotium via, iiſdem quoque eodem jure ad tonſuram, ad minores Ordines aditus negari debebit: confirmatur hæc conſequentia à divo Paulo, nam divus (d) Paulus varias adſerens virorum ſupra mulieres prærogativas, ut

B quod vir caput ſit mulieris, ſicut Chriſtus caput viri, caput verò Chriſti Deus: quod imago, & gloria viri ſit mulier, quod mulier propter virum, non propter mulierem vir ſit, quod ex viro mulier, non è contra, hoc etiam docet, quod ad tonſuram non incongruè referatur: turpe nempe eſſe mulieri tonderi, aut decalvari, & adeò velare debere caput ſuum; quæ ratio oſtendit nec ipſam Clericali tonſura decenter inſigniri,

C quæ caput ſuum tondere non debeat.

(d) 1. Cor. 11.

§. III.

Quo jure mulierum Ordinatio ſit prohibita.

VI. NEque verò Eccleſiaſtico tantùm jure, neque merè naturali, ſed divino naturæ convenientiſſimo mulieres à Sacerdotali ordine arcentur, non, inquam, Eccleſiaſtico jure, nam id ex Chriſti inſtitutione, & naturæ

D convenientia Paulus, Patreſque citati vetitum oſtendunt: nec hæretici, ſed inobedientes Eccleſiæ, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ violatores dici debuiſſent, qui mulieres ordinaſſent, ſi Eccleſiæ tantùm lege

lege mulieres ab ordinatione arcerentur: imo nec earum ordinatio irrita foret, quocumque Eccleſiæ præcepto vetaretur, niſi divino jure interdicta eſſet, quemadmodum nec excommunicatorum, ſuſpenſorum, aliorumque, quos Eccleſia à ſacris Ordinibus repellit, irrita eſt quantùm ad characterem ordinatio, licèt executio miniſterii hujuſmodi denegetur: at certum eſt mulierem fruſtra manus impoſitionem ſuſcipere, nec characteris Sacerdotalis, quantumcumque ſacrilegam ordinationis cæremoniam ſubeat, capacem eſſe. Deinde ſi divino jure non eſſet interdicta mulierum ordinatio, quamvis fortè ob levitatem, ac muliebris ſexus inconſtantiam, aliaſque ob cauſas, Eccleſia mulieres, quæ nulla prærogativa fruuntur, ab ordinibus arcere poſſet, quo verò jure beatam Virginem ab eo ordine repuliſſet, de cujus, cum in Dei matrem electa eſſet, ſanctitate, prudentia, dignitate dubitare nefas erat? quis enim aut verbum Dei annuntiare dignius poterat, quàm quæ illud priùs conceperat corde, quàm corpore? quis myſteria fidei explicare clariùs, quàm (a) cui Spiritus ſanctus obumbraverat, & virtus Altiſſimi ſupervenerat? quis dignius ſacrificare poterat, quàm quæ (b) gratia plena fuerat Angelo nuntiante revelata? ſed obſtabat divina inſtitutio, quominus ea etiam Sacerdotio fungi poſſet, quæ Sacerdotii dignitatem matris dignitate vel æquabat, vel ſuperabat. Cæteras omitto ſanctitatis probatæ fœminas, & prudentiæ inſignis, quas Eccleſia vix ſine injuria à Sacerdotio potuiſſet repellere. Imo qua quæſo auctoritate totum

(a) Lucæ 1.

(b) Ibidem.

A fœmineum ſexum, quem Chriſtus non ineptum Sacerdotio judicaſſet, Eccleſia ſua lege inhabilem effeciſſet? divinum ergo jus ſtatuendum eſt, quo mulieres ab ordinatione excluſæ fuerint, ne aliqua toti ſexui injuria illata videatur.

VII. Divinum autem illud jus, etſi non ſit merè naturale, quia ſublata Dei inſtitutione, qua ab Ordinibus arcentur, naturalis mulierum conditio non omnino ferè Ordinationi repugnabat: cùm & Debboram fœminam exercitus B duxiſſe, populum Judaicum rexiſſe, eiſque utiliter præfuiſſe (c) ſcriptura ſacra nos doceat: cùm mulieres Propheteſſas in veteri, & novo Teſtamento, (d) Mariam ſororem Moſis, (e) Debboram prædictam, (f) Holditam, (g) Oldam, (h) Annam, quæ Chriſti adventum in templo nuntiavit, & (i) Philippi quatuor filias virgines prophetantes legamus; cùm plurium regionum lex ſit, ut ad regni ſolium etiam mulieres hæreditario jure C deveniant: quæ omnia oſtendunt naturali juri non omnino repugnare, quod mulieres in viros imperium habeant. Naturali tamen juri convenientiſſimum eſt, ut non habeant: nam præter naturalem ſubjectionem, quæ mulieres decet, obſtant muliebris ſexus verecundia, honeſtas, pudor, quominus publica Sacerdotalia munia decenter attrectent: obſtant innanata ſexui levitas, inconſtantia, impotentia: unde quod Sacerdo- D tali munere fungantur, (k) παρὰ φύσιν, ideſt *præter naturam* eſſe docuit Clemens toties citatus. Quare cùm ordinatiſſima ſit divina diſpoſitio, & Eccleſiæ gubernatio, ideò mulieres ab Eccleſiæ admini-

(c) Judicum 4.
(d) Exod. 15.
(e) Jud. 4.
(f) 4. Reg. 22.
(g) 2. Paralip. 34.
(h) Lucæ 2.
(i) Act. 21.
(k) Clement lib. 3. conſtit. cap. 9.

ſtratione removeantur; eamque Dei inſtitutionem nullus neceſſitatis, vel utilitatis prætextus pervertere poteſt, aut infringere: cùm è contra mulieres gubernaculo Reipublicæ ob boni publici utilitatem, & regni alicuius tranquillitatem minori quidem cum decentia, ſed abſque reprehenſione, ubi lex eas admittit, admoveri liceat.

§. IV.

Referuntur contrariæ in gratiam mulierum objectiones.

IX. Convellenda ſunt autem hæreticorum fundamenta, quibus turrim iſtam Babel, ac confuſionis in tota Eccleſia inducendæ ſuperſtruere moliuntur; ea jam adverſus iſtas hæreſes (a) ſanctus Epiphanius concuſſit: ad eadem nos evertenda pro virili niti debemus. Primum eorum fundamentum eſt Pauli auctoritas dicentis (b) *quicumque enim in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis; non eſt Judæus, neque Græcus, non eſt ſervus, neque liber, non eſt maſculus, neque fœmina: omnes enim vos unum eſtis in Chriſto Jeſu*: quod ſi in Chriſto non eſt maſculus, neque fœmina, ſi nulla à Chriſto ratio ſexus habetur, quomodo ergo ſolus maſculus ad Sacerdotium ex inſtitutione Chriſti admittendus dicitur, fœmina verò excluditur? Alterum, quia indiſcriminatim in maſculos, & fœminas Spiritus ſancti dona effunduntur, eaque eſt gratia Evangelicæ legis, ut in quemlibet ſexum ſeſe copioſè effundat; (c) *& hoc eſt*, [ut in Actibus Apoſtolorum interpretatur divus Petrus] *quod dictum eſt per Prophetam* (d) *Joël*; *& erit in noviſſimis diebus, dicit Dominus,*

(a) Epiphanius loco citato.

(b) Ad Galat. 3.

(c) Actorum 2.

(d) Joel 2, Iſaiæ 4.

A *effundam de ſpiritu meo ſuper carnem: & prophetabunt filii veſtri, & filiæ veſtræ, & juvenes veſtri viſiones videbunt, & ſeniores veſtri ſomnia ſomniabunt: & quidem ſuper ſervos meos, & ſuper ancillas meas in diebus illis effundam de ſpiritu meo, & prophetabunt*: videtur ergo Evangelicæ legis privilegium eſſe, ut in ea mulieres quoque Sacerdotii munere fungantur: ſi enim donis Spiritus ſancti, & gratiis gratis datis æquè ac viri donantur; quidni & Sacerdotii dignitate effulgeant? quibus enim ſpiritus di-
B rectionis, ac regiminis conceditur, fruſtra dignitas, & regendi auctoritas denegatur: idemque Chriſtus, qui in Eccleſia Paſtores, Doctores, Prophetas, Evangeliſtas poſuit, quibus prophetandi, & occulta prævidendi gratiam dedit, docendi, interpretandi, ac paſcendi officium non negabit.

X. Tertium, quia non ignota primis ſaltem Eccleſiæ ſæculis Subdiaconarum, Diaconiſſarum, Presbyterarum, imo & Epiſcopa-
C rum nomina. Diaconiſſarum ipſe divus Paulus meminiſſe viſus eſt, dum eadem epiſtola, qua Timotheum de Presbyterorum, & Diaconorum ordinandorum conditionibus monuit, de iſtarum Diaconiſſarum qualitate documentum dedit, (e) *mulieres ſimiliter pudicas, non detrahentes, ſobrias, fideles in omnibus*. Item (f) *vidua eligatur non minus ſexaginta annorum, quæ fuerit unius viri uxor, in operibus bonis teſtimonium habens, ſi filios*
D *educavit, ſi hoſpitio recepit, ſi ſanctorum pedes lavit, ſi tribulationem patientibus ſubminiſtravit, ſi omne opus bonum ſubſecuta eſt, &c.* Notanda divi Pauli ſingula verba, primum de ſacrorum miniſtrorum

(e) 1. Ad Tim. 3.

(f) 1. Ad Tim. 5.

rum electione diſcipulum inſtruens, Diaconiſſæ, quam viduam vocat, electionem ſubdidit, ut ad ſacrum miniſterium ipſam quoque ſpectare innoteſceret; eligendam ipſam dicit, non ut Eccleſiæ opibus nutriatur, ad quod tanta indagatione opus non erat: non ut prophanam adminiſtrationem ſubeat; ad quid enim ad illud ipſum tanta inquiſitione opus eſſet, cùm ad lites dirimendas, & controverſias inter Chriſtianos exortas ſedandas, non tot in judice dotes Paulus requiſierit, quinimò (a) *contemptibiles, qui ſunt in Eccleſia, aſſumi poſſe ad judicandum* cenſuerit: illud tamen omnium prophanorum officiorum videtur eſſe maximum: ergo ad ſacrum miniſterium eligitur ea, in qua tot egregias conditiones Apoſtolus deſiderat. Deinde cur unius viri vxor eſſe præcipitur, niſi quia ad ſignificandum Eccleſiæ cum Chriſto conjugium idonea eſſe jubetur, quæ ad Eccleſiæ nuptias per ſacram Ordinationem aſſumitur? nec dubitandi cauſa ſubeſſe poteſt, quin ipſa cum mulier ſit, virilem tamen reſpectu Eccleſiæ perſonam, & conditionem ſubeat: in illa enim ſpiritali *reſurrectione*, quemadmodum & in corporea, fœminæ, (b) *neque nubent, neque nubentur, ſed erunt ſicut Angeli Dei in cœlo*. Adde ex iis, quæ ex Eccleſiaſtica hiſtoria Diaconiſſis officia conveniſſe compertum habemus, ſacra illa fuiſſe colligi, eademque ferè, quæ Diaconis; ſi ergo Diaconi, ſi inferiores Diaconis miniſtri ad hæc officia obeunda ordinari debuerunt; quid ni ſacram quoque Ordinationem Diaconiſſis tribuatam dicamus? præſertim cùm Gregorius (c) Nazianzenus Theoſebiam

(a) 1. Cor. 6.

(b) Matth. 22.

(c) Greg. Nazianzen. epiſt. 95. ad Nyſſenum ex edit.

A biam Diaconiſſam Nyſſeni conjugem, τὴν ὄντως ἱερὰν, καὶ ἱερέως σύζυγον, καὶ ὁμότιμον, καὶ τῶν μεγάλων μυστηρίων ἀξίαν, *vere ſacram, & Sacerdotis conjugem, & honore parem, magniſque myſteriis dignam* nominet: & Concilium (d) Chalcedonenſe, necnon (e) Juſtinianus τὴν Διακόνον γυναῖκα, *Diaconam mulierem*, ad differentiam Diaconorum virorum appellent. Id verò ex eo quoque urgemus, quod Epiſcoparum quoque, & Presbyterarum mentionem in Concilio (f) Turonenſi ſecundo ſub Pelagio primo, B (g) Antiſſiodorenſi circa tempora Adeodati, (h) Romano ſub Gregorio ſecundo, & aliis factam advertimus: quid enim Epiſcopæ, & Presbyteræ eſſe poſſunt, niſi quæ Presbyterorum, & Epiſcoporum gererent officium? quomodo autem munere iſto fungerentur, niſi ſacra Ordinatione donatæ? quod etiam confirmari poteſt ex epiſtola Gregorii (i) Magni ad Januarium Epiſcopum Calaritanum, qui Presbyterarum peculiares veſtes C fuiſſe demonſtrat, dum in Gravinia Abbatiſſa hoc reprehenſione dignum fuiſſe adnotat, quod Monachica veſte indui noluerit, *ſed in veſtibus, quibus loci illius utuntur Presbyteræ, permanſerit*; quæ veſtium diverſitas peculiarem fuiſſe Presbyterarum ordinem oſtendit, quæ nec Monachæ forent, nec merè Laicæ, ſed Deo conſecratæ, ac dicatæ.

XI. Denique ultimum fundamentum eſt, quia Moniales, & D Aſceticæ fœminæ, ſeu Aſcetriæ, minorum Ordinum functiones palam, ac publicè in Eccleſia obeunt, Lectiones Eccleſiaſticas legendo, Pſalmos canendo &c. item in Eccleſia videmus receptum quemdam

(d) Concil. Chalcedonenſe cap. 15.

(e) Juſtin. novell. 3.

(f) Turonenſe 2. cap. 12. & 13.

(g) Antiſſiod. c. 21.

(h) Rom. ſub Gregorio 2. c. 2. & 5.

(i) Gregor. ep. 7. lib. 7. indict. 2.

dam Canonicarum ordinem, cui eadem quæ Canonicis viris munia attribuuntur, quas Ordinationis ſacræ incapaces eſſe fruſtra dixeris, cùm Eccleſiaſticorum officiorum capaces judicentur, & Eccleſiaſtico catalogo inſerantur. Gregorius (a) quoque prædicta epiſtola ſolemni more Abbatiſſam ab Epiſcopo ordinatam dicit. Eccleſia tandem Abbatiſſas probat ſpiritali etiam in viros poteſtate præditas, ut de Abbatiſſa Fontis Ebraldi, hujus Monaſterii monumenta teſtantur: quid ni ergo Ordinis ſacri capaces cenſeantur, quæ juriſdictionis ſpiritalis capaces exiſtimantur? an fortè minus decet juriſdictionem fœminas in mares exercere, quàm Ordinis inferioris munia exercere? aut muliebris pudor, honeſtas, ſubjectio naturalis, minus juriſdictionis ſpiritualis in viros exercitio repugnant, quàm Ordinis alicujus minoris functionibus?

(a) Greg. cit. epiſt. ad Januarium.

§. V.

Refelluntur objectiones allatæ ſuperiùs ex ſacra Scriptura.

XII. Horum fundamentorum priora duo, quæ Scripturæ ſacræ teſtimoniis innituntur, levi quodam flatu à nobis concuti, & everti poſſunt: poſteriora duo, quæ antiquitatis Eccleſiaſticæ varia monumenta continent, & diſciplinæ veteris prælibatam quandam cognitionem exigunt, plura verba deſiderant, quibus nullius firmitatis eſſe oſtendantur. Primùm eorum corruet, ſi dixeris, quantum ad divinæ legis obſervationem, juſtificationis gratiam, adoptionis in filios, communia Dei beneficia, æternamque felicitatis retributionem, nullam

A eſſe ſexus prærogativam: omnibus patere aditum ad fidem recipiendam, ad legem Chriſti amplectendam, ad filiorum Dei adoptionem obtinendam, ad beatitudinem æternam promerendam: diſparem autem ad Sacerdotium obtinendum eſſe rationem virorum, ac mulierum, nec indiſcriminatim viros, ac mulieres ad Sacerdotium aſſumi poſſe: ſolutio patet ex Apoſtolici contextus ſerie: nam poſt illa, quę in objectione verba protulimus, mox iſta ſubjungit, (b) *omnes enim filii Dei eſtis per fidem, quæ eſt in*

B *Chriſto Jeſu &c.*

(b) Ad Galat. 3.

XIII. Alterum adverſariorum fundamentum non minori facilitate convellitur: eſto enim gratiæ quidem gratis datæ in fœminas æquè, ac viros à Deo effundi poſſint, non tamen ſequitur Sacramentum Ordinationis ab utriſque indiſcriminatim ſumi poſſe: infirma enim interdum aſſumit Deus, ut fortia quæque confundat; & ut oſtendat divitias gratiæ ſuæ, in ea vaſa benignitatis, & munificentiæ

C ſuæ theſauros largiùs effundit, quæ magis inepta, & ipſis recipiendis minus videbantur idonea: naturæ ſiquidem in iiſce donis nullus ordo ſervatur, quia præter naturam eſt quod recipitur: at verò in Eccleſiaſtico regimine inſtituendo licet ſupernaturalem Sacerdotibus, ac miniſtris Chriſtus tradiderit poteſtatem, ordinem tamen voluit ſervari naturalem, ut ſexus ille à Sacerdotio excluderetur, qui ad ſubjectionem factus eſt, non ad im-

D perium deſtinatus. Hanc rationem confirmare videtur Divus Thomas iis verbis: (c) *Prophetia*, inquit, *non eſt Sacramentum, ſed Dei donum: unde ibi non exigitur ſignificatio, ſed ſolum res: & quia ſecundùm*

(c) D. Thomas in 4. diſt. 25. quæſt. 2. artic. 1. ad 1.

dàm rem, in his, quæ ſunt animæ, mulier non differt à viro, cùm quandoque mulier inveniatur melior quantum ad animam multis viris: ideò donum Prophetiæ, & alia hujuſmodi poteſt recipere, ſed non Ordinis Sacramentum : quæ ratio divi Thomæ ſic explicanda eſt, ut ratio Sacramenti exigere videatur in ſuſcipiente, ut ipſius Sacramenti ſignificationi, ac inſtitutioni conſentiat: quod Matrimonii, & Extremæ Unctionis exemplis illuſtrari fieri poteſt: cùm enim Matrimonium, verbi gratia, mutuam corporum traditionem ſignificet, ideò qui nondum habiles ſunt ad maritalem copulam, per quam traditio iſta conſummatur, quia Matrimonii ſignificationem in ſe non exprimunt, ideò ipſi contrahendo nondum habiles ſunt: quia pariter Extrema Unctio inſtituta eſt à Deo ad roborandos infirmos, ideò qui in perfecta valetudine conſtitutus eſt, eidem recipiendæ aptus non eſt: ita quoque cùm propriè Ordo ad imperandum inſtitutus ſit, & aliquam ordinatorum ſupra cæteros præeminentiam, & præcellentiam ſignificet, mulieres verò ad ſubjectionem à Deo factæ ſint, ut viris ſubjiciantur, & in inferiori ſub ipſis gradu collocentur, ideò Ordinationis incapaces ſunt, quæ prærogativam ſubjectioni iſti oppoſitam arguit, imò expreſsè ſignificat. Neque multum ab ea ſolutione diſcrepat ſolutio (a) Richardi, diſparem eſſe rationem Ordinum, & Prophetiæ (quod idem dicam de cæteris gratiis gratis datis) quod per Prophetiam nulla detur poteſtas mulieri in virum: per ordinem verò poteſtas concederetur; quod inſtitutioni divinæ diſſentaneum eſt,

(a) Richard. in 4. diſt. 25.

A quæ viris mulieres ſubditas eſſe voluit.

§. VI.

Tertium argumentum ſolvitur, in cujus ſolutione plurima de Diaconiſſis tractantur, & Viduis.

XIV. Tertium everti non poteſt, niſi primùm quædam de Viduis, quædam de Diaconiſſis dicamus: res ſatis obſcura fuſiorem tractationem exigit, præſertim cùm nullus commodior locus occurrat, ut ea quæ
B ad Diaconiſſarum ordinationem ſpectant explicemus: de Diaconiſſis tamen alibi dicemus, earumque officia, ac munia docebimus, hic de earum conditione, & conſecratione præſertim dicemus, eaque maximè exponemus, quæ ad objectionis ſolutionem neceſſaria erunt. Primùm ergo obſervabimus Epiſcopas, Presbyteras, Diaconas, Hypodiaconas aliquando dictas legi, non ab ullo ordine, vel miniſterio, ſed à viris ſuis, qui
C ad Epiſcopatum, Presbyteratum, Diaconatum promoti fuiſſent: in eaque ſignificatione ſumuntur hæc nomina in Conciliis citatis Turonenſi ſecundo, Antiſſiodorenſi, & Romano ſub Gregorio. Turonica quidem Synodus poſtquam Epiſcopo, (b) *conjugem, ut ſororem* habere præcepit, mox ſequenti canone Epiſcopam vocat, quæ Epiſcopo per matrimonium illigata eſt, (c) *Epiſcopum*, inquit, *Epiſcopam non habentem nulla ſequatur turba*
D *mulierum &c.* Antiſſiodorenſe æquè apertè loquitur, (d) *non licet Presbytero poſt acceptam benedictionem in uno lecto cum Presbytera ſua dormire, nec in peccato carnali miſceri, nec Diacono, aut Subdiacono.* Conci-

(b) Concil. Turon. 2. can. 12.

(c) Idem cap. 13.

(d) Antiſſiodor. cap. 20. & 21.

cilium quoque Romanum duobus canonibus Presbyteræ, & Diaconæ in eo ſenſu explicatio. nem confirmat, (a) *ſi quis*, ait, *Preſbyteram duxerit in conjugium, anathema ſit, & reſponderunt omnes tertiò, anathema ſit*. In quo etiam Concilio Adrianus quidam, qui cum Epiphania Diacona, quam poſt Sacramentum in Apoſtolica confeſſione præſtitum in vxorem auſu illicito habuerat, anathematis ſententia cum ipſa perculſus eſt. Quibus Conciliorum decretis lucem adfert hiſtoria Urſicini Presbyteri, qui *à tempore accepti ordinis Presbyteram ſuam, ut ſororem diligens, ſed quaſi hoſtem cavens, ad ſe propius accedere non ſinebat*, ut habet Gregorius (b) Magnus in dialogis. In eodemque ſenſu intelligendum eſt decretum (c) Zachariæ Papæ de *Presbytera, Diacona, Nonna, Monacha*, nefario conjugio minimè copulandis. Vocabantur ergo Epiſcopæ, Presbyteræ, Diaconæ, Subdiaconæ, quæ alio nomine *relictæ Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi*, in Conciliis Aurelianenſi (d) primo, (e) Antiſſiodorenſi, (f) Epaunenſi, & aliis nuncupantur.

(a) Concil. Rom. cap. 1. & 2.
(b) Gregor. dial. lib. 4. cap. 10.
(c) Zachar. Papæ.
(d) Aurelian. 1. cap. 13.
(e) Antiſſiod. c. 22
(f) Epaun. c. 32.

XV. His autem cœlibatus præcipiebatur eorumdem Conciliorum ſanctionibus. Patet ex Concilio Aurelianenſi primo, (g) *ſi ſe cuicumque mulier duplici conjugio Presbyteri, vel Diaconi relicta conjunxerit, aut caſtigati ſeparentur, aut certè ſi in criminum intentione perſtiterint, pari excommunicatione plectantur*: conſtat ex Antiſſiodorenſi, (h) *non licet relictæ Presbyteri, nec relictæ Diaconi, nec Subdiaconi poſt ejus mortem maritum accipere*: clarum eſt ex Epaunenſi, (i) *relictæ Presbyteri, ſive Diaconi, ſi cuicumque nupſerint, eatenus ab Eccleſia elongentur, donec à conjunctione illicita ſeparentur*. Id quoque confirmat Toletanum (k) primum, & (l) Bracharenſe, *vidua Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi ſi maritum acceperit, nullus Clericus, nulla Religioſa cum ea convivium ſumat, nunquam communicet niſi moriens*. Imò Baſilius epiſtola ad Peregorium Presbyterum jam ſeptuagenarium, non ſolum à concubitu maritali eas arcet, ſed & à contubernio, & in Monaſterium retrudi imperat, (m) *ejice*, inquit, *illam ex ædibus tuis, & trado in Monaſterium: ſit illa cum virginibus, & tu inter viros miniſtra, ne nomen Dei propter vos blaſphemetur*. Debebant ergo uxores Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum caſtitatem vovere, antequam earum mariti ſacris Ordinibus initiarentur, ideoque vel Monachorum cœtui aggregari, vel in Diaconiſſarum ordinem adlegi ſolebaut. Quod Synodi ſextæ (n) canon apertè oſtendit, qui quidem jubet Epiſcopi uxorem communi prius conſenſu à viro ſeparatam Monaſterium procul ab eo diſſitum ingredi, εἰ δὲ καὶ ἀξία φανείη, καὶ πρὸς τὸ τῆς Διακονίας ἀναβιβαζέσθω ἀξίωμα, *ſin autem digna viſa fuerit, etiam ad Diaconatus dignitatem provehatur*. De iis quoque in Monaſterium retrudendis habes locupletiſſimum Baſilii teſtimonium: de iiſdem in Diaconiſſarum ordinem adlectis habes & plurima exempla ex quibus ſufficiant, exemplum ſanctiſſimæ fœminæ nomine Timo uxoris beati Themiſtagoræ, quam ſanctus Auxibius mariti ejus frater Diaconiſſam Eccleſiæ Solenſis, cui ipſe primus Epiſcopus præfuit, ordinaſſe dicitur à Simeone (o) Me-

(g) Aurelian. ibid.
(h) Antiſſiod. ibid.
(i) Epaun. ibid.
(k) Toletan. 1. c. 18
(l) Brachar. c. 19.
(m) Baſilius epiſt. Paregor. 198. ἔκβαλε τοίνυν αὐτὴν ἀπὸ τῆς οἰκίας σου, καὶ κατάστησον αὐτὴν ἐν Μοναστηρίῳ, ἔστω ἐκείνη μετὰ παρθένων, καὶ σὺ ὑπηρετοῦ ὑπ' ἀνδρῶν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται.
(n) Sexta Synodus cap. 48.
(o) Simeon Metaphraſte in vita S. Auxibii.

Metaphraſte, cum maritum ejus ejuſdem Eccleſiæ Diaconum ordinaſſet : exemplum item illuſtris pietate fœminæ Theoſebiæ Gregorii Nyſſeni conjugis, quam Diaconiſſæ ordini inſcriptam fuiſſe, cum is Epiſcopus fuiſſet electus, (a) Gregorius Nazianzenus teſtatur.

(a) Greg. Nazianzen. epiſt. 95.

XVI. Alio quoque ſenſu Presbyteræ, & Diaconæ dictæ, quæ, ut mox dicemus, quibuſdam miniſteriis Eccleſiaſticis fungebantur: de Diaconarum vulgò Diaconiſſarum nomine, nullus eſt dubitandi locus: paſſim enim ex infra dicendis patebit in ea ſignificatione nomen iſtud uſurpari: de Presbyterarum nomine habemus exemplum, tum apud (b) Athanaſium, tum etiam in Concilio Laodiceno ſtatuente, (c) μὴ δεῖν τὰς λεγομένας Πρεσβύτιδας, ἤτοι προκαθημένας ἐν Ἐκκλησίᾳ καθίςαθαι, *non oportere eas, quæ dicuntur Presbyteræ, vel præſidentes in Eccleſia conſtitui*: quem canonem verſio (d) Iſidori Mercatoris periphraſticas exponit, docens hoc canone præcipi, *mulieres quæ apud Græcos Presbyteræ appellantur, apud nos viduæ, ſeniores, univiræ, & matriculariæ nominantur, in Eccleſia tanquam ordinatas, conſtitui non debere*. Quibus verbis refertur hic canon à Gratiano, (e) præterquam quod mendum apud eum irrepſiſſe non levis ſuſpicio eſt: dum nempe loco vocis *matriculariæ*, quæ apud auctores Eccleſiaſticos trita eſt, & uſitata pro iis ſignificandis perſonis, quæ in Eccleſiæ matricula, ſeu catalogo deſcriptæ haberentur, quod Diaconiſſis haud dubiè competit, corruptè vox *matricuriæ* habetur, quæ nullius eſt ſignificationis, nec apud ullum Ec-

(b) Athanaſius ad Virgines.

(c) Conc. Laodic. cap. 11.

(d) Verſio Iſidori Mercatoris.

(e) Refertur cap. mulieres diſt. 32.

A cleſiaſticum auctorem reperitur; cui nonniſi ridiculè is ſenſus affingitur, ut matricuriæ dicantur, quæ matrum curam haberent.

XVII. Neque hic prætermittendum, quod diligenter obſervari vult (f) Epiphanius, Viduas quidem nominatim expreſſas, & illas, quæ anus eſſent Πρεσβύτιδας vocatas, οὐδαμοῦ δὲ Πρεσβυτερίδας, ἢ ἱερίσσας, *nunquam autem Presbyteras, aut Sacerdotiſſas*, adeout velit nomen iſtud ætatis fuiſſe, non dignitatis: eùm enim nonniſi ſeniores, ut mox dicemus, ſolerent ordina-

(f) Epiphanius hæreſ. 79. cit. n. 4.

B ri, ideò rectè Πρεσβύτιδες vocitabantur, quę jam ſenilem ætatem, & auctoritatem attigerant. Unde etiam Divus (g) Thomas, & (h) Bonaventura eam inter Presbyteras, & Diaconiſſas differentiam agnoſcere videntur, quod Diaconiſſa Ordinis hujus extaret, quem deſcribemus, Presbytera vidua, & ſenior eſſe deberet. (i) Scotus verò per Presbyteram honorabilem matronam, & dignitate præſtantem cæteris intellexit, qualis eſt

(g) D. Thomas in 4. diſt. 25. artic. 2. q. 1.

(h) Bonaventura ibid.

(i) Scotus ibid.

C inter Moniales Abbatiſſa. Gratis tamen hæc, & abſque fundamento dici videntur ſi generatim, & univerſim ſumantur: nam ex Concilii Laodiceni canone citato patet Diaconiſſas quaſvis Πρεσβύτιδας, ſivè ſeniores dictas fuiſſe, quamvis ex Epiphanio appareat eas pręſertim hoc nomine inſignitas fuiſſe, quæ inter ipſas anus, ſive ſeniores forent.

XVIII. Supponendum quoque eſt Viduarum, & Diaconiſſarum

D non eundem in omnibus Ordinem fuiſſe. Etenim præterquamquod Viduæ paſſim dicebantur, quęcumque in viduitate cœlibem vitam ducebant, etiam abſque voto, erat præterea Viduarum quidam ordo, in

in quem per caſtitatis profeſſionem illæ admittebantur, quarum ætas, & diligentior probatio caſtitatis omne continentiæ periculum ſubmovebant: Diaconiſſæ verò non ſolum viduæ, verùm etiam virgines plerumque non ad caſtitatem ſolùm ſervandam, ſed præterea ad officia quædam Eccleſiaſtica conſecrabantur. Diſcrimen iſtud ex pluribus capitibus ſumi poteſt, primò ex eo quod Diaconiſſæ quodam ritu, qui ordinationem exhibere videretur, conſecrarentur: Viduæ ſolo continentiæ voto, licet poſt multam indagationem. Id autem ex Apoſtolicis conſtitutionibus (a) colligimus: in iis ſiquidem Bartholomęi Apoſtoli oraculo, forma initiandę alicujus fœminæ in Diaconiſſam, cujus infrà mentio erit, exactè præſcribitur, cùm tamen, ſicut teſtimonio (b) Jacobi virgo non ordinatione fieri, ſed uniuſcujuſque voluntate voveri decernitur: ita (c) Thadæi ſententia Vidua non ordinanda, non conceptis precibus conſecranda ſtatuitur: *Vidua*, inquit Thadæus, *non ordinatur, ſed ſi jamdiu virum amiſit, & caſte, & laudatè vixit, & domeſticorum diligentem curam habuit, ut honeſtiſſimæ illæ, ac graviſſimæ fœminæ Judith, & Anna, coopretur in gradum vidualem: ſin vero paulo ante maritum amiſit, ne ei credatur, ſed potius adoleſcentiæ tempore exploretur: aliquando enim paſſiones cum hominibus conſeneſcunt, niſi fortiori fræno cohibeantur*; Secundò ex eo quod Viduę parebant Diaconiſſis, iiſque ſubjiciebantur: ut expreſsè docent eædem Apoſtolorum conſtitutiones: (d) *Viduas enim inquiunt, oportet honeſtas eſſe, graves, obedientes Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis, adhuc etiam*

(a) Clement conſtit. Apoſt. lib. 8. cap. 19. & 20.

(b) Ibidem c. 24.

(c) Ibidem cap. 25. Χήρα οὐ χειροτονεῖται, ἀλλ' εἰ μὲν ἐκ πολλοῦ ἀπέβαλε τὸν ἄνδρα, καὶ σωφρόνως, καὶ ἀκαταγνώστως ἔζησε.

(d) Conſtit. Apoſtol. lib. 3. cap. 7. Σεμνὰς οὖν δεῖ εἶναι τὰς χήρας ὑπεικούσας τοῖς Ἐπισκόποις, καὶ τοῖς Πρεσβυτέροις, καὶ τοῖς Διακόνοις, ἔτι μὴν καὶ ταῖς Διακονίσσαις.

A *Diaconiſſis*. Tertiò, quia Viduarum mentionem facientes conſtitutiones Apoſtolicæ, nullum eis officium attribuunt, Diaconiſſis autem varia Eccleſiaſtica officia aſſignant. Lege tertium librum (e) dictarum conſtitutionum, in quo paſſim varia Diaconiſſarum officia enumerantur: in quo inter cætera Vidua depingitur domi quieta, tranquilla, cui per alienas domos circumcurſare nefas ſit, cùm è contra Diaconiſſas frequenter ad Chriſtianorum domos mittendæ doceantur. Quartò, quia viduarum
B ordo, ut nomen indicat, eàrum erat, quæ viro nupſerant, cùm ex virginibus, & innuptis Diaconiſſæ nonnunquam ſeligerentur: imo ex virginibus ſæpè eas electas fuiſſe videntur docere Apoſtolicæ Conſtitutiones his verbis, (f) Διακόνισσα δὲ γινέσθω παρθένος ἁγνή· εἰ δὲ μή γε, κἂν χήρα μονόγαμος, πιστὴ, καὶ τιμία, ideſt, *Diaconiſſa verò eligatur virgo pudica, ſin autem non fuerit virgo; ſit ſaltem vidua, quę uni nupſerit, & fidelis, at-*
C *que honorata ſit*: quod etiam variis ex hiſtoria Eccleſiaſtica exemplis confirmari poteſt, Pulcheriæ, verbi gratia, Auguſtæ, Olympiadis, & Nicaretæ: Pulcheriæ, quidem, quam virginitatem omnes coluiſſe teſtantur, nec niſi iam adultam Martiano nuptiarum titulo imperium detuliſſe ſcribunt, quam tamen, cùm junior eſſet, virginem Eudoxia Auguſta quò eam ab aula expelleret, à Flaviano Patriarcha Conſtantinopolitano Dia-
D coniſſam fieri procurabat, teſte (g) Sozomeno: Olympiadis, quæ licèt junior nupſiſſet, incorrupta tamen, nec à viro cognita relicta credebatur, ea verò in Eccleſia Conſtantinopolitana in officio Dia-

(e) Lib. 3. Conſtit. Apoſtol. cap. præſert. 6. 7. & 15.

(f) Conſtit. Apoſtol. lib. 6. cap. 17.

(g) Sozomen. lib. 14 cap. 47.

Diaconiſſæ pluribus annis miniſtravit: Nicaretæ laudatiſſimæ virginis, quæ Chryſoſtomo quantumvis adhortante, nunquam tamen aut Diaconiſſæ honorem ſuſcipere, aut Monialium cæteri præeſſe acquievit.

IX. Hoc autem poſtremum diſcrimen confirmatur pluribus aliis teſtimoniis: primò enim Tertullianus in exhortatione ad caſtitatem teſtatur virgines in Eccleſia ordinatas fuiſſe, (a) *quantæ igitur*, ait, *& quæ in Eccleſia ordinari ſolent, quæ Deo nubere maluerunt, quæ carnis ſuæ honorem inſtituerunt, quæque ſe jam illius pudoris filias dicaverunt, occidentes in ſe concupiſcentiam libidinis &c.*, quas ordinatas in Eccleſia dicit, Diaconiſſas, ni fallor, intelligit, eas autem virgines ad hunc gradum promotas fuiſſe ſequentia verba oſtendunt, quæ & eas nuptiis renuntiaſſe carnalibus, & Deo nupſiſſe, & continentiam ſervaſſe demonſtrant. Unde quod alio in loco Tertullianus Epiſcopum reprehendat, qui ad viduatus in Eccleſia gradum virgines promoverat, vel ſibi ipſi contrarius eſt, vel fortè non de Diaconatus officio, ſed Viduarum prioris ordinis gradu intelligendus venit, verba Tertulliani hæc ſunt, (b) *planè ſcio alicubi virginem in viduatu ab annis nondum viginti collocatam: cui ſi quid refrigerii debuerat Epiſcopus, aliter utique ſalvo reſpectu diſciplinæ praſtare potuiſſet, nec tale nunc miraculum, ne dixerim monſtrum in Eccleſia denotaretur: virgo vidua: hoc quidem portentuoſior, quod nec qua vidua caput texit, utrumque ſe negans, & virginem, quæ vidua deputetur, & viduam, quæ virgo dicatur: ſed ea auctoritate illic ſedet intecta qua & virgo.* Quibus verbis contendit æquè virgines, ac viduas in Eccleſia eſſe velandas, cùm tamen virgines paſſim non velatæ ex more incederent, portentoſumque judicat, quod ad viduarum gradum virginem juvenem Epiſcopus aliquis promoverit, quam ſedem [nam hoc nomine gradum iſtum poſtea appellat] virginem iſtam tenere voluiſſe, & eam, quam ibi exagitat prærogativam virginitatis ſervare, ut non velata ingrederetur, abſurdum cenſet: unde per ſedem illam vidualem, & ad viduatum promotionem, an Diaconiſſæ dignitatem, an ſolam viduæ in ſtatu continentiæ conſecrationem intellexerit dubium profectò relinquir. Si prius intelligat non planè ſibi ipſi alio in loco conſentit, ſi poſterius, viduæ ad continentiam conſecratæ, & Diaconiſſæ diſcrimen confirmat.

X. Pro eodem autem diſcrimine confirmando clariora longè ſunt Epiphanii, Carthaginenſis quarti Concilii, Juſtiniani, Zonaræ, ac Balſamonis teſtimonia: apertè omnino Epiphanius, dum de Diaconiſſis hæc ſcribit, (c) ϰ' αὔται δὲ μονόγαμοι ἐγκρατευσάμεναι ἀπὸ μονογαμίας, ἢ ἀειπάρθενοι οὖσαι, *illæ quidem univiræ, & continentes eſſe debent, vel poſt unas nuptias viduæ, vel perpetuæ virgines*. Obſcuriùs aliquantum Carthaginenſis (d) quarti, ſed æquè efficax teſtimonium eſt, cujus nempe canon decrevit, ut Viduæ vel Sanctimoniales, quæ ad miniſterium baptizandarum mulierum eliguntur, tam inſtructæ ſint ad officium, ut poſſint apto, & ſacro ſermone docere imperitas, & ruſticas mulieres &c. De Diaconiſſis hic verba fieri nemo ambigere poteſt, qui noverit

(a) Tertullian. lib. de exhortat. ad caſtitatem cap. ult.

(b) Idem de Virginibus velandis.

(c) Epiph. cap. ult. Panarii num. 21. in expoſit. Catholicæ fidei.

(d) Carthagin. 4. cap. 12.

in Baptiſmate mulierum has præcipuas Diaconiſſarum partes eſſe: Viduas autem illas ſanctimoniales, id eſt virgines Deo ſacras eſſe oportuiſſe, quæ ad officium illud aſſumerentur Concilii canon ſatis evidenter oſtendit. Apertiùs autem Juſtinianus, ſive (a) dum pœnas adverſus raptores Deo ſacratarum fœminarum decernens, Diaconiſſarum aliquas virgines conſtitutas fuiſſe, aliquas non, aliquas in Monaſterio, ſive aſceterio vivere, alias per ſe domi ſuæ degere indicat jis verbis, *bona autem eorum* [raptorum] *ſi hoc* [raptus crimen] *commiſſum fuerit in ſanctimonialem virginem, quæ vel in Aſceterio, vel in Monaſterio degit, ſive eadem virgo Diaconiſſa conſtituta ſit, ſive non, eidem Monaſterio, vel Aſceterio, ubi conſecrata eſt, adjudicantur: ut ex his rebus, & ipſa ſolatium habeat, dum vivit, ſufficiens: & res omnes ſacroſanctum Aſceterium, ſeu Monaſterium pleno habeat dominio. Sin autem Diaconiſſa cujuſcumque Eccleſiæ ſit, in nullo tamen Monaſterio, ſive Aſceterio conſtituta, ſed per ſe degit; raptoris ejus ſubſtantia, Eccleſia, cujus Diaconiſſa eſt, adſignetur, ut ex jis facultatibus ipſa quidem dum ſupereſt, ab eadem Eccleſia conſequatur, &c.*, ſive dum Juſtinianus (b) Diaconiſſis leges præfigens, ſtatuenſque qualiter, & quales ordinari debeant, expreſsè docet eas aut virgines conſtitui, aut unius viri, quæ fuerint uxores. Fruſtrà aperta in rem haud dubiam (c) Zonaræ, ac Balſamonis teſtimonia proferam: iam ad ritum tam viduarum, quàm Diaconiſſarum promovendarum feſtino. Fatemur tamen viduas præſertim huic officio deſtinatas, fuiſſe: imo Theodoſii olim lege

(a) Juſtinian. l. Raptores C. de Epiſcopis, & Clericis.

(b) Juſtinian. novella 6. cap. 6.

(c) Zonaras, & Balſamon. in can. 9. Concilii Niceni.

A ſancitum eſſe, *ut nulla niſi emenſis ſexaginta annis, cui votiua domi proles ſit, ad Diaconiſſarum conſortium transferatur: tum filiis ſuis curatore* [*ſi id ætas poſcit*] *petito, bona ſua idoneis ſedula religione gerenda committat, &c.* Unde & nomen viduarum eis relictum: quod antiqua Eccleſia, in qua raræ virgines matura ætate reperiebantur, quæ prudentia, & auctoritate vigerent, ipſis impoſitum fuerat: ſic celebres illæ Diaconiſſæ Salvina, Pentadia, Proeula, & aliæ, omnes viduæ fuerunt, pauciores ex virginibus electæ ſunt;
B quia nempe virgines verecundiores, minus in rebus gerendis probatæ, & minoris ut plurimum auctoritatis ſunt, quàm viduæ hoſpitibus recipiendis, mulieribus monendis, in Baptiſmo lavandis, Domi conveniendis, aliiſque Diaconiſſarum officiis obeundis magis idoneæ, ut plurimum cenſebantur.

XI. Quæ ad viduatus gradum promovebantur, vidualem veſtem [quam nigram fuiſſe ex (d) Forojulienſi Concilio deducimus] in
C Eccleſiæ ſacrario caſtitatem coram Epiſcopo profeſſæ induebantur, velamen etiam ſumebant. Patet ex Concilio (e) Carthaginenſi quarto, in quo viduæ ad nuptias ſæculares tranſeuntes damnantur, poſtquam *ſe devoverint Domino, & veſte laicali abiecta, ſub teſtimonio Epiſcopi, & Eccleſię in Religioſo habitu apparuerunt*. Patet ex Concilio (f) Arauſicano primo, in quo nimirum ſtatuitur; viduitatis
D ſervandę profeſſionem coram Epiſcopo in ſecretario habitam, impoſita coram Epiſcopo veſte viduali non eſſe violandam. Patet ex Toletano (g) quarto, in quo duo genera ſtatuuntur, ſęcularium, & ſan-

(d) Forojul. Concil. cap. 1.

(e) Carthagin. 4. cap. ult.

(f) Arauſic. 1 c. 27 apud Gratian. 27. q. 1. c. viduitatis.

(g) Tolet. 4. c. 55.

& ſanctimonialium, *ſeculares viduæ dicuntur, quæ adhuc diſponentes nubere laicalem habitum non depoſuerunt: Sanctimoniales verò, quæ iam mutato habitu ſeculari, ſub religioſo cultu in conſpectu Sacerdotis, vel Eccleſiæ apparuerunt*. Patet ex Toletano (ᵃ) 10. *Vidua, quæ ſanctæ religionis propoſitum obtinere voluerit, &c. accepta à Sacerdote, vel miniſtro apta religionis profeſſioni veſte &c. ea utatur, &c.* Viduas autem etiam velari licuiſſe docent Concilium Turonenſe (ᵇ) ſub Carolo, Pariſienſe (ᶜ) ſub Ludovico, & Lothario, Moguntinum (ᵈ) ſub Arnulpho, in quo derepentè, & abſque matura exploratione viduæ velari prohibentur, & expreſſiùs Concilium (ᵉ) Aurelianenſe, [cui ſequentem ſententiam abſque numero Burchardus, Ivo, & Gratianus tribuunt], *dum viduas, quæ ſpontanea voluntate ab altari converſionis ſacræ v lamen ſuſcipiunt*, jubet *in eodem propoſito permanere*. Cui addi poteſt (ᶠ) Nicolaus Papa, qui Cardo Archiepiſcopo, & ejus Suffraganeis ſcribens, *viduam, quæ capiti ſacrum velamen impoſuit, ſi inter cæteras velatas fœminas in Eccleſia oraverit, & oblationes cum illis obtulerit, ſi profeſſa eſt ſe in eodem habitu permanere, ſpondens nunquam religionis velamen deponere, à religionis obſervantia negat poſſe diſcedere*. Nec in contrarium obſtant, quæ ex Gelaſio (ᵍ) Papa, (ʰ) Turonica ſecunda Synodo, (ⁱ) Epaunenſi, (ᵏ) Pariſienſi ſexta ſub Ludovico, (ˡ) Tribirienſi, & aliis proferuntur, quæ viduarum velationem canonica auctoritate prohibitam teſtantur: eſt enim [ut rectè notat Joannis (ᵐ) Gloſſa] *quadruplex velum, ſcilicet velum profeſſionis,*

(a) Tolet. 10. c. 4. refertur 20. q. 1. cap. vidua.

(b) Turonenſe ſub Carolo cap. 27.
(c) Pariſienſe ſub Ludovico Pio, & Lothar. lib. 1. c. 44. & lib. 3. can. 7.
(d) Moguntin. ſub Arnulpho can. 26.

(e) Aurelian. c. 3.

(f) Nicolaus apud Gratian. 27. q. 1. c. vidua, qui eſt 34.

(g) Gelaſ. epiſt. 1.
(h) Turon. 2. c. 21.
(i) Epaun. c. 21.
(K) Pariſienſe 6. lib. 1. cap. 40.
(l) Tribarien. c. 25.

(m) Gloſſ. v. velamen, in canonem devotis 20. q. 2.

A *conſecrationis, ordinationis, & prælationis: velum profeſſionis imponitur tam virgini, quàm viduæ: velum conſecrationis eſt, quod tantum virginibus imponitur: velum ordinationis, quod olim imponebatur Diaconiſſis: velum prælationis, quod datur Abbatiſſis*. Quale autem diſcrimen fuerit inter velationem viduarum, & virginum alia nos (ⁿ) Gloſſa docuit, virginem nempe velari ab Epiſcopo, vel Sacerdote: quia virgo typum gerit Eccleſię in hac deſponſatione, quæ pura, & virgo nupſit uni viro: ideſt Chri-
B ſto, & ideò in hujus rei ſignum velantur, inquit, à Sacerdote Chriſti Vicario, ut jure dicere poſſit, *annulo ſuo ſubbarravit me Dominus*: vidua autem, quæ Eccleſiam virginem, & incorruptam repræſentare non poteſt, à Sacerdote non velatur, quia quemadmodum ſupra, viduam iterum nubentem benedictionem ſundere Sacerdoti non licet: ita nec viduæ, quæ primo homini nupſit, poſteà verò Chriſto velum tradere permitti-
C tur: unde non ab Epiſcopo velantur viduæ, ſed ut ex Concilio Aurelianenſi [cui etiam favet (ᵒ) Tiburienſe] ſupra retulimus, *ab altari converſionis ſacræ velamen recipiunt*; non tamen inconſulto Epiſcopo, quod fieri vetat (ᵖ) Pariſienſe Concilium ſub Ludovico, & Lothario. Virgines item benedicebantur, & conſecrabantur, ut
D patet ex epiſtolis (ᑫ) Damaſi, & (ʳ) Leonis Papæ, (ˢ) Canonibus Conciliorum Carthaginenſis ſecundi, (ᵗ) Hiſpalenſis ſecundi, & (ᵘ) Pariſienſis ſub Ludovico, & Lothario, quæ earum conſecrationem Epiſcopis peculiari jure convenire decernunt. Viduas autem ſub nulla benedictione velandas ex-

(n) Gloſſa in c. viduas 27. q. 1.

(o) Tiber. c. 25.

(p) Pariſ. 6. lib. 1. cap. 41. & ejuſdem cap. 44.

(q) Damaſus ep. 4.
(r) Leo epiſt. 86. al. 88.
(ſ) Carth. 2. c. 3.
(t) Hiſp. 2. cap. 7.
(u) Pariſienſe ſub Ludovico, & Lothar. lib. 1. cap. 40.

expreſsè docent (a) Gelaſius, & (b) Tiburienſe Concilium, ex quibus etiam colligitur harum velamen non fuiſſe ab Epiſcopo benedictum, illarum verò fuiſſe.

XIII. Diaconiſſarum autem benedictio auguſtior, & ſacratior erat: oportebatque, [ut ait (c) Juſtinianus] *omnes, quæ ordinabantur, venerabiles Diaconiſſas tempore ordinationis, & moneri, & ſacrorum audire mandatorum præcepta, coram reliquis, quæ dudum ſunt venerabiles Diaconiſſæ: ut & ipſæ Dei timorem habeant, & adhærentes ſacris mandatis fiduciam*. *Ordinationis* nomine earum creationem Tertullianus (d) indigetavit: χειροτονίας, (e) conſtitutiones Apoſtolicæ; quo etiam nomine uſus eſt (f) Juſtinianus, quod *Ordinationem* latinè verterunt: χειροτεσίας quoque (g) Concilium Chalcedonenſe; Synodus quoque (h) Trullana Diaconiſſam χειροτονεῖσθαι aſſerit. E contra verò Concilium (i) Nicenum primum negat Diaconiſſas habere manus impoſitionem: ſic enim habet ἐμνήσθημεν δὲ τῶν Διακονισσῶν, τῶν ἐν τῷ σχήματι ἐξετασθεισῶν, ἐπεὶ μηδὲ χειροθεσίαν τινὰ ἔχουσι, ὥστε ἐξάπαντος ἐν τοῖς λαϊκοῖς αὐτὰς ἐξετάζεσθαι. Ideſt, *meminimus Diaconiſſarum, quæ in habitu eſſe probantur, quod non habeant manus impoſitionem, ut modis omnibus ipſæ inter laicas habeantur*. Concilium Aurelianenſe ſecundum contra (K) canones eſſe aſſerit, quod benedictionem Diaconatus fœminæ aliquæ acceperint, eas tamen caſtitatis lege teneri decernit, ſtatuitque, *ut nulli poſtmodum fœminæ Diaconalis benedictio pro conditionis hujus fragilitate credatur*. Epaunenſis (l) Synodus conſecrationem earum vetat, (m) Arauſicana prima

(a) Gelaſ. ſupra.
(b) Concil. Tiburt enſe ſupra.
(c) Juſtinianus novella 6. cap. 6.
(d) Tertullian. de exhortat. ad caſtitatem cap. ult.
(e) Conſtit. Apoſtol. lib. 8. cap. 20.
(f) Juſtinian. ſupra, & novella 123. c. 13
(g) Concil. Chalcedon. cap. 15.
(h) Synod. Trull. cap. 14. & 40.
(i) Concil. Nicenum 1. cap. 19.
(K) Concil. Aurelian. 2. cap. 16.
(l) Epaun. c. 21.
(m) Arauſ. 1. c. 26.

A Diaconiſſas omninò non ordinandas præcipit. Hæc autem ſacrorum Canonum antinomia conciliari non poteſt, niſi pro diverſis locis diverſos conſtituendarum Diaconiſſarum ritus admittas; vel certè Ordinationem ſacram Diaconatus à Niceno Concilio, & cæteris denegatam ſœminis iſtis, quæ Diaconiſſæ dicebantur, vetitumque, nè eodem quo Diaconi ritu conſecrentur; aut eam manus impoſitionem recipere credantur; cum alioqui aliam manus impoſitionem purè ceremonialem acciperent; B quippè cum multæ ejuſmodi manus impoſitiones admitterentur ad quamlibet orationem, ut ejus efficacia, Deique protectio oſtenderetur, quemadmodum ex (n) Auguſtino, (o) Hincmaro, & aliis colligere eſt. Probabile autem eſt in Conciliis (p) Aurelianenſi 2. (q) Epaunenſi, (r) Arauſicano 1. ordinem potius Diaconiſſarum ſublatum, quam ordinationem vetitam: ſed ea de re agemus, dum earum officia, ac miniſteria deſcribemus. C Certum tantum ex iis pateat nec Diaconatus ordini Diaconiſſas initiatas fuiſſe, nec ſacram Ordinationem ſuſcepiſſe, quippe quas inter laicas Concilium (ſ) Nicenum recenſeat: quas Concilium (t) Arauſicanum primum benectioni quæ datur, caput ſubmittere imperat.

XIV. Placet autem hic integram referre ex Conſtitutionibus (u) Apoſtolicis Diaconiſſarum ordinationis formam, quam antiquitus obſeruatam ſaltem alicu- D bi fuiſſe probabile eſt: περὶ δὲ Διακονίσσης Βαρθολομαῖος διατάσσομαι· ὦ Ἐπίσκοπε ἐπιθήσεις αὐτῇ τὰς χεῖρας, παρεστῶτος τοῦ Πρεσβυτερίου, καὶ τῶν Διακόνων, καὶ τῶν Διακονισσῶν, καὶ

(n) Aug. lib. 5.
(o) Hincmarus ſuis lib. de variis capitib. Eccleſiaſt. cap. 16.
(p) Aurel. 1. ſup.
(b) Epaun. ſupra.
(r) Arauſ. 1. ſupra.
(ſ) Nicen. ſupra.
(t) Arauſ. 1. ſupra.
(u) Conſtit. Apoſtol. lib. 8. cap. 19. & 20.

καὶ ἱερεῖς. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ἀνδρὸς, καὶ γυναικὸς δημιουργὸς, ὁ πληρώσας πνεύματος Μαριὰμ, καὶ Δεβόῤῥαν, καὶ Ἄνναν, καὶ Ὄλδαν, ὁ μὴ ἀπαξιώσας τὸν μονογενῆ σου υἱὸν γεννηθῆναι ἐκ γυναικός. ὁ καὶ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐν τῷ ναῷ προχειρισάμενος τὰς φρουροὺς τῶν ἁγίων σου πυλῶν, αὐτὸς καὶ νῦν ἔπιδε ἐπὶ τὴν δούλην σου τήνδε τὴν προχειριζομένην εἰς διακονίαν, καὶ δὸς αὐτῇ πνεῦμα ἅγιον, καὶ καθάρισον αὐτὴν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος πρὸς τὸ ἐπαξίως ἐπιτελεῖν αὐτὴν τὸ ἐγχειρισθὲν αὐτῇ ἔργον εἰς δόξαν σὴν καὶ ἔπαινον τοῦ Χριστοῦ σου μεθ᾽ οὗ σοι δόξα, καὶ προσκύνησις καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. quæ verba ita Latinè vertuntur. *De Diaconiſſa verò ego Bartholomæus conſtituo, ut manus ei Epiſcope imponas præſentibus Presbyteris, & Diaconis, ac Diaconiſſis: & dices: Deus æterne Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui viri, & mulieris auctor es, qui Mariam, Deboram, Annam, & Oldam Spiritu ſancto implevisti; qui non duxiſti indignum, ut filius tuus unigenitus ex muliere naſceretur; qui in tabernaculo teſtimonii, & in templo cuſtodes fœminas Januis tuis ſanctis præfeciſti: ipſe nunc reſpice hanc ancillam electam ad miniſterium: & mundam effice ab omni inquinatione carnis, & ſpiritus, ut opus ſibi impoſitum dignè perficiat ad gloriam, & laudem Chriſti tui, cum quo tibi gloria, & adoratio, & ſancto Spiritui in ſæcula, Amen.*

XV. Dubium autem eſt, an cum ait Apoſtolus, *vidua eligatur*, græcè καταλεγέσθω, ideſt inſcribatur catalogo viduarum, *non minus ſexaginta annorum, quæ fuerit unius viri uxor, in operibus bonis teſtimonium habens, ſi filios educavit,* A *ſi hoſpitio recepit &c.* de viduis ad viduatus ſtatum promovendis, an de Diaconiſſis ordinandis intelligendus ſit. (a) Hieronymus, (b) Primaſius, (c) Sedulius de Diaconiſſis conſtituendis, ſeu in Diaconatus miniſterium cooptandis exponunt, adeout nonniſi ſexaginta annorum viduam ad Diaconiſſarum officium eligi velit Apoſtolus, quæ iis dotibus inſtructa ſit, quas ibi depingit divus Thomas iis, quæ viduarum gubernationi præficerentur idipſum applicat, plures autem, cum iiſdem (d) Hieronymo, (e) Sedulio, (f) divo B Thoma, necnon cum (g) Chryſoſtomo, (h) Fulgentio, (i) Brunone, (k) Anſelmo, (l) Lyrano, de viduis, quę Eccleſiæ opibus ſuſtentabantur, & ideò catalogo earum viduarum inſcriptæ erant, quæ ab Eccleſia alebantur, dictum Pauli interpretantur: quas nonniſi ſexagenarias, & virtutibus conſpicuas aſſumi velit. Sane toto fere hoc capite bonarum, & malarum Viduarum deſcriptionem proponit, C ſtatim capitis initio *viduas honorandas* eſſe monet, quæ verè viduæ ſunt, honor autem, ut rectè notat (m) Hieronymus, *non tam in ſalutationibus deferendis, quàm in eleemoſynis, & munerum oblatione ſentitur*: quænam ergo viduæ Eccleſiæ ſtipendiis alendæ ſint [nam plures olim Eccleſiæ opibus ſuſtentatas fuiſſe docebunt te præter Apoſtolicas conſtitutiones, (n) Chryſoſtomus, (o) Ambroſius, (p) Concilii Carthaginenſis Patres, (q) Bal- D ſamon, & alii paſſim] moniturus, verarum, & falſarum viduarum imaginem exhibet, quam deſcriptionem ita concludit, *ſiquis fidelis habet viduas, ſubminiſtret illis, & non gravetur Eccleſia, ut iis, quæ ve-*

(a) Hieronymus.
(b) Primaſius.
(c) Sedul. in cap. cit.

(d) Hieron. epiſt. 9.
(e) Sedulius, &
(f) D Thom. ſup.
(g) Chryſoſt. homil. 14.
(h) Fulgent. ep. 1.
(i) Bruno.
(k) Anſelmus.
(l) Lyranus in cit. cap. Pauli.

(m) Hieron. in c. 5.

(n) Chryſoſt. homil. 15.
(o) Ambroſius in hæc verba ſiquis fidelis cap. 5. &c.
(p) Conc. Carth. 4. cap. 103.
(q) Balſamon in cap. 18. & 24.

verè viduæ ſunt, ſufficiat; tum de Presbyteris ſubdit eos duplici honore dignos eſſe, qui bene pręſunt, duplicato ſcilicet ſtipendio, duplicique mercede, ex qua tota ſermonis ſerie innoteſcit de earum viduarum delectu agere ibi Apoſtolum, quæ Eccleſiæ opibus ſovendæ, ac ſuſtentandæ eſſent.

XVI. Unde literalis maxime videtur ea ratio, quam proferunt (a) Hieronymus, (b) Theodoretus, Theophylactus, Oecumenius, Sedulius, Anſelmus, Bruno, divus Thomas, & alii; cur nempe nonniſi ſexagenariæ viduæ ſeligerentur, ad hoc ut Eccleſiæ opibus ſuſtentarentur; quia juniores manuum labore vitam ſuam ſuſtentare poterant. *Nec te moveat*, inquit (c) Hieronymus, *quod ſexagenaria eligatur vidua, & putes adoleſcentulas ab Apoſtolo reprobari, & te crede eligi ab eo, qui diſcipulo dixerat: nemo adoleſcentiam tuam contemnat; non continentiam, ſed ætatem; alioquin omnes, quæ ante ſexaginta annos viduatæ ſunt, hac lege accipient maritos, ſed quia rudem Chriſti inſtituebat Eccleſiam, & omni ordini providebat, præcipueque pauperibus, quorum ei cura cum Barnaba fuerat demandata; illas vult Eccleſiæ opibus ſuſtentari, quæ propriis manibus non queunt laborare, quæ verè viduæ ſunt, quas & ætas probat, & vita.* Nec minus illa Paulinæ epiſtolæ congruit, quam probant (d) Tertullianus, (e) Chryſoſtomus, (f) Primaſius, & alii, quod nempe ob habitum conjugii difficilior ſit in viduis, quam in aliis continentiæ obſervatio, ad quam videlicet non ſolum Diaconiſſæ adſtringebantur, verum etiam eæ quæ in vidualem ſtatum ab Eccleſia cooptabantur: ideo nonniſi ſexaginta anno-

(a) Hieron. ep. 9.
(b) Theodor. & alii citati.

(c) Hieron. loc. cit.

(d) Tertull. de virginib. velan. c. 9.
(e) Chryſoſt. homi 14. in cap. cit.
(f) Primaſ. in verba citata.

A rum viduam, ab Apoſtolo elegi velle. De Diaconiſſis autem, quod caſtitatem voverent, docent plurimi ſancti Patres, Baſilius (g) epiſtola ad Amphilochium, Epiphanius (h) in fine Panarii in expoſitione fidei, & alii; necnon Concilium (i) Chalcedonenſe, Aurelianenſe (K) ſecundum, (l) Vormatienſe, (m) Juſtinianus novella, Capitularia Caroli, & alia complura. De iis quoque, quæ in gradum viduitatis cooptabantur, fidem faciunt conſtitutiones Apoſtolicæ Clementis,
B Baſilii epiſtola ad Amphilochium, Concilium Carthaginenſe quattum, Fulgentius, & alii, quos infra citabimus: ob idque viduas nonniſi provectæ ætatis Paulum aſſumi voluiſſe paſſim docent interpretes, ut facilius ab incontinentiæ periculo ſibi caverent: cui etiam vitando periculo providere volens Imperator Theodoſius, occaſione credo junioris Diaconiſſæ, quam Diaconus, magno Eccleſiæ ſcandalo, compreſſerat,
C de non ordinanda juniore ſexaginta annis in Diaconiſſam legem edidit, cujus ſuperiùs meminimus: Majus autem in viduis incontinentiæ periculum eſſe, quàm in cæteris egregiè oſtendit Tertullianus, *vidua*, inquit, *habet aliquid operoſius: quia facile eſt non appetere quod neſcias, & averſari, quod deſideraveris nunquam: glorioſior continentia quæ jus ſuum ſentit, quæ quid viderit novit: poterit virgo fœlicior haberi, at vidua laborioſior: illa quod bonum ſemper habuit, iſta quod*
D *bonum ſibi invenit: in illa gratia, in iſta virtus coronatur*: mitto cæteros. Hoc demum tamquam propoſito congruentius oſtendo, eam quam explicuimus rationem textui

(g) Baſil. epiſt. ad Amphil. cap. 14.

(h) Epiph. c. ult. Panarii num. 11.

(i) Concil. Chalced. 15.
(K) Aurelianen. 2. cap. 16.
(l) Vormat. c. 73.
(m) Juſtinian. novell. 6. cap. 6.

A tui ſancti Pauli apprimè quoque conſentire. Etenim poſtquam qualem viduam eligi velit, Apoſtolus oſtendit, mox ſubdit. *Adoleſcentiores autem viduas* [παραιτοῦ Græce habetur] quod Cyprianus interpretatur *preteri* : divus Thomas poſt alios plures (a) *cave* , *ne recipias* paſſim ad ſuſtentationem in Eccleſia: quod alii interpretantur, *cave ne ad miniſterium Eccleſiæ admittas*: Rationem verò hanc reddit; *cum enim luxuriatæ fuerint*, ſeù ut habetur apud (b) Cyprianum, *indelicatæ fuerint*, apud (c) Ambroſium *in deliciis egerint*, Græce ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι [quod verbum (d) *ob divitias ferocire* , *vel laſcivire* ſignificat] *in Chriſto nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt* : quibus ſane verbis aperte oſtenditur, ideò à viduali , ſeù officio, ſeù gradu juniores repelli , quod periculum eſſet , nè ſi juniores in eum admitterentur, fidem ſuam quam voviſſent , violarent , ſeque ſacrilegii reas nuptiarum deſiderio conſtituerent.

(a) Divus Thomas lect. 2. in cap. Pauli cit.

(b) Cyprian. ſupra (c) Ambroſius in dicta verba.

(d) Lege apud Heſych. & Athen. lib. 3.

XVII. Quod ſi ad Eccleſiaſticum miniſterium cum (e) Chryſoſtomo, Hieronymo, Primaſio, Sedulio, Anſelmo, Brunone , & aliis laudata iſta ſuperiùs verba referas, *adoleſcentiores viduas devita* : adeour, qui de earum antea promotione ad miniſterium Eccleſiaſticum verba fecerat Paulus , idem poſtea earum rejiciendarum legem tradat, congruentior erit ea ratio quam aſſignat Tertullianus, cur nonniſi ſexagenarias eligi voluerit, ſcilicèt (f) *ut experimentis omnium affectuum inſtructæ facile norint cæteras* , *& conſilio*, *& ſolatio juvare*, *& ut nihilominus ea decurrerint*, *per quæ fœmina probari poteſt*, longeque facilius juxta hanc interpretationem ratio proferetur , cur digamæ ab illa, de qua ibi ſermo, promotione arceantur ; ut videlicet Chriſti cum Eccleſia conjunctionem referant , quæ Chriſtianis , & Eccleſiaſticis officiis mancipantur : ſed quid opus hac ſignificatione in iis quæ Sacramentorum conferendorum incapaces erant ? itaque monogamiam ad honeſtatis, & pudicitiæ argumentum, continentiæque majorem ſecuritatem requirere divum Paulum conſentiunt Theodoretus, (g)

(e) Chryſoſt. ſermon. 46.

(f) Tertull. de virginib. velan. c. 9.

B Bruno , divus Thomas , & alii; juxta quam interpretationem , ut aliqua etiam catalogo viduarum inſcriberetur, unius viri uxorem eam eſſe debuiſſe oſtendit (h) Hieronymus jam ſuperius laudata ad Geruntiam, ſive Ageruchiam epiſtola, his verbis , *non ſolum enim ab officio Sacerdotii digamus excluditur, ſed & ab eleemoſyna Eccleſiæ* , *dum indigna putatur ſtipe* , *quæ ad ſecunda conjugia devoluta eſt*: porro non de Diaconiſſis conſtituendis hic

(g) Theodoretus Bruno in eundem. D. Thomas ibid. & alii paſſim.

(h) Hieron. epiſt. 2.

C agit Hieronymus, ſed de viduis Eccleſiæ matriculæ ad habendas eleemoſynas inſcribendis. Id vero maximè confirmari poteſt , quod non ſemper in uſu fuerit Eccleſiaſtico Diaconiſſas eligi ſexagenarias, imò Conciliorum auctoritate juniores eligi potuerint, licet huic matriculæ Eccleſiaſticæ non niſi ſeniores viduæ inſcriberentur , quæ quidem Eccleſiarum obſervatio Apoſtolum interpretata videtur, de quo viduarum delectu

D verba feciſſe cenſendus ſit, dum ait vidua eligatur non minus ſexaginta annorum.

XVIII. Scio quoſdam Apoſtoli verba de Diaconiſſis interpretatos, Diaconiſſas quoque ſexa-

xagenarias eſſe voluiſſe: ſed non id paſſim obſervatum, imò in hac re variæ leges, variæ conſuetudines fuerunt. Tertullianus (a) ſupra Epiſcopi factum reprehendit, qui virginem nondum 20. annorum in gradu viduali, vel Diaconiſſæ conſtituerat, cum Apoſtolus nonniſi ſexagenarias viduas conſtitui præceperit. (b) Epiphanius ſupra etiam laudatus ex viduarum numero nonniſi ſeniores Diaconiſſas creari debere docuit. Concilium verò (c) Chalcedonenſe ſtatuit Διάκονον μὴ χειροτονεῖσθαι γυναῖκα πρὸ ἐτῶν τεσσαράκοντα, καὶ ταύτην μετὰ ἀκριβοῦς δοκιμασίας, *Diaconiſſam non eſſe mulierem ordinandam, ante annum quadrageſimum, & eam cum accurata examinatione*. Similiter Synodus (d) Trullana vetat, μήτε διακόνισσαν πρὸ τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν χειροτονεῖσθαι, *ne Diaconiſſa ante annos quadraginta ordinetur*, (e) alibique differentiam aſſignat, inter virgines, viduas Diaconiſſas; virgines quidem in Monaſterium recipi vetat ante annos decem, quamvis Baſilius (f) in ſacris ſuis canonibus eam, quæ ſe ſua ſponte offert, & virginitatem amplectitur, ſi decimum ſeptimum annum compleverit, in virginum ordinem referendam præſcripſerit; ſervata tamen analogia, & proportione ad Diaconiſſas, & viduas, id ſe de Virginibus in Monaſterium recipiendis ſtatuere aſſirmat: nam cùm Apoſtolus ſexaginta annorum viduam eligendam voluerit, ſacri autem canones quadraginta annorum Diaconiſſam fieri permiſerint, cùm Dei Eccleſiam robuſtiorem vidiſſent, triginta annos detrahentes, totidem quoque detractis, decem annorum puellam in Monaſterium recipi

(a) Tertullian. lib. de vel. ndis virginibus cap. 9.

(b) Epiph. hær. 79.

(c) Concil. Chalcedon cap. 15. habetur 27. quæſt. 1. cap. Diaconiſſam.

(d) Synod. Trull. cap. 14.

(e) Eadem cap. 40.

(f) Baſil. can. 18. ep. ad Amphiloch.

A poſſe declarat. (g) Vvormatienſis ſimiliter quadraginta annorum Diaconiſſam promoveri poſſe definit; Theodoſium (h) magnum nonniſi ſexaginta annorum Diaconiſſam eligi voluiſſe ſuperiùs documus: extat quoque in codice Juſtinianæo eadem lex, quæ Valentiniano, Theodoſio, & Arcadio tribuitur, dataque dicitur Mediolani Valentiniano Auguſto quartum, & Neoterio Coſ. (i) anno Chriſti trecenteſimo nonageſimo, in qua in vulgatis exemplaribus, non ſexaginta, ſed quinquaginta annorum numerus definitur, corruptè, ut opinor, tum quod Photius B (k) in nomocanone *ſexaginta* legat, non *quinquaginta*: tum quod in codice Theodoſiano, in quo primum hæc lex exſcripta, ſexaginta annorum numerus definiatur: tum denique quod hæc ad Apoſtolum conſtitutio expreſsè referatur: at ſexaginta annos pro viduis, non quinquaginta definit Apoſtolus. Juſtinianus in eo numero conſtituendo varius eſt, nam C novella (l) conſtitutione Epiphanio Patriarchæ Alexandrino directa quinquaginta annos præſcribit ſecundùm divinas regulas; quas vero divinas regulas intelligat, non video: in hac tamen lege ob Eccleſiæ neceſſitatem, vel utilitatem diſpenſari voluit. Alia verò conſtitutione Petro Magiſtro ſacrorum officiorum annos tantum quadraginta ad Diaconiſſæ ordinationem poſtulat: hanc varietatem notat Photius (m) in nomocaD none; qui & aliam legem profert de Diaconiſſis ante trigeſimum quintum non ordinandis, quæ tamen lex nec alibi reperitur, nec in ipſo Photij nomocanone Græco-Latino Pariſiis impreſſo apud

(g) Vvormat. c. 73.

(h) L. 27. C. Theodoſ. de Epiſcopis, & Clericis.

(i) L. nulla C. de Epiſcop. & Cleric.

(k) Photius in nomocan. tit. 1. c. 28.

(l) Novella 6. c. 6. & apud Photium loco cit.

(m) Novell. 123. c. 13. Photius ſupra

apud Abrahamum Pacard, anno milleſimo quingenteſimo decimo quinto.

(a) Zonar in c. 15. Concil. Chalced.

XIX. Conatur autem (a) Zonaras Apoſtoli dictum de viduis ante annos ſexaginta non ordinandis conciliare cum canonibus, qui à quadraginta annis id fieri permittunt, ut nempe Diaconiſſas, quæ ex viduis aſſumebantur, ob maius incontinentiæ periculum in viduis, quàm in virginibus, ante annos ſexaginta non licuerit ordinari; virgines autem, quę incorruptæ permanſiſſent, ab annis quadraginta promoveri licuerit, ſed nec id ſemper obſervatum fuiſſe pluribus exemplis probari poteſt, imo nec quadrageſimum ſemper annum expectatum in virginibus; nam & Theoſebiam (b) Gregorii Nyſſeni conjugem juniorem eſſe oportuit, cùm Diaconiſſa ordinata eſt; & Olympiadem (c) à Nectario Diaconiſſam ordinatam juniorem fuiſſe liquet, cùm ad hunc honorem promota eſt: Pulcheria (d) quoque Theodoſii junioris ſoror junior erat, cùm ei Eudoxiæ invidia Diaconiſſæ dignitatem curabat imponere: nihil de Salvina, Pentadia, & aliis dico, quas ſexageſimum annum non attigiſſe, cùm Diaconiſſæ ordinatæ ſunt, facilè oſtendi poſſet: unde rectè Synodus (e) Trullana in jis, & ſimilibus, ætatis definitionem arbitrio Epiſcoporum relictam innuit.

(b) Greg. Nazianzen epiſt. 95. ad Nyſſenum in additis.

(c) Niceph. lib. 5. cap. 24.

(d) Sozom. lib. 2. cap 47.

(e) Synod. Trull. cap. 40.

XX. Jis autem omnibus circa Diaconiſſarum ordinationem fuſiùs explicatis, ad objectionem reſpondendum eſt, Diaconiſſas merè Laicas fuiſſe, prout ex Concilio (f) Niceno primo ſuperiùs retulimus; conjecturas, quæ in contrarium proferuntur nullius eſſe momenti: Primò enìm divum Paulum tot dotes neceſſarias judicaviſſe in jis viduis, quæ caſtitatem voverent, & ab Eccleſia ſtipendia quaſi ſuo jure dedita acciperent ob rationes allatas; non quod Eccleſiam putaret digamis, aut etiam incontinentibus viduis charitatis ſubſidia negare debere, ſed quod eas tantùm ſtipendia ab Eccleſia conſtituta habere vellet, quæ præ cæteris virtutum ornamentis fulgerent: aliud enim eſt, quod in paupertatis ſolatium tanquam eleemoſyna datur, aliud quod in virtutis præmium tanquam ſtipendium decernitur. Digamiam (g) quoque viduis iſtis vetitam ob periculum potius incontinentiæ, cujus iteratæ nuptiæ indicia ſunt, quàm ob myſterium, vel Sacramentum. Item quamvis in patria ſexus diſcrimen non ſit, hìc tamen ob naturalem mulierum verecundiam, & ſubjectionem, quoad ſacri principatus participationem, aliquod obſervari debere, officiorum porrò, quæ Diaconiſſis conveniebant, eſto aliqua ſaltem eadem circa mulieres forent, quæ Diaconis, Oſtiariis, Lectoribus circa virorum admiſſionem ad Eccleſiam, vel excluſionem, inſtructionem, monitionem, nudationem in Baptiſmo, &c. conveniebant, diſpari tamen ratione Diaconis, aliiſque Clericis inferioribus, & Diaconiſſis conveniſſe: nam Clericis conveniunt tanquam habentibus aptitudinem ad corpus Chriſti verum conſecrandum; ex qua aptitudine aliquæ in corpus Chriſti myſticum, quo illud ad ſacram Euchariſtiam diſponant, poteſtates in eos, per ſacram Ordinationem, [quæ in conſecratione corporis Chriſti conſummatur, & ad

(f) Conc. Nicen. cap. 19.

(g) Vide Auguſtin. lib. de bon. viduitatis ad Julianum.

ad eam per gradus aſcendit], derivantur: Diaconiſſis è contra ineptis, quæ unquam ad corpus Chriſti conſecrandum aſſurgerent, eadem officia tribuebantur non per ordinationem, quæ ſine illa habitudine ad corpus Chriſti verum, quod Sacerdotii, & Sacerdotalium ordinum perfectio eſt, nulla eſſe poteſt; ſed per commiſſionem quandam, ad pudorem fœminarum relevandum, & periculum incontinentiæ ex frequentiori virorum, ac mulierum converſatione vitandum quodammodo neceſſariam, ex indulgentia quadam tribuebantur: unde abrogatus eſt ab Eccleſia poſterioribus temporibus Diaconiſſarum ordo tanquam minus neceſſarius: Clericorum verò ordines ampliati potius, quàm ulla ex parte temporum ſuccedentium ſerie imminuti. Pudori autem fœminarum præſertim conſultum Diaconiſſarum inſtitutione docet (a) Epiphanius iis verbis, Διακόνισσαι δὲ καθίϛανται εἰς ὑπηρεσίαν γυναικῶν μόνον, διὰ τὴν σεμνότητα, ἂν χρεία καταϛαίη, λουτροῦ ἕνεκα, ἢ ἐπισκέψεως σωμάτων, id eſt, *Diaconiſſæ ad hunc unum uſum adhibentur, ut mulierum decoris, & honeſtatis cauſa ſint adminiſtræ, ſi id fortè neceſſe fuerit, ſive dum Baptiſmo initiandæ ſunt, ſive dum earum corpora perſcrutanda.* Inſuper promotionem ipſarum dici ordinationem ceremonialem, non Sacramentalem, ut ſupra explicuimus: per exaggerationem vero à Nazianzeno dici mulierem Diaconiſſam cum Epiſcopo collatam ὁμότιμον, ſeù ſimili, vel eodem honore fruentem, quod nonniſi analogicos poteſt intelligi, ut ſervata aliqua proportione inter mulieres Diaconiſſæ excellant,

(a) Epiphanius in ſuo Panarii c. ult. num. 21.

A ſicut inter viros ſacri Eccleſiæ miniſtri, quibus etiam nominum participatione, non poteſtatis æqualitate, quæ Diaconæ vocantur, æquari dici poſſunt. Denique Epiſcopas, Presbyteras, Diaconas vocari, quæ Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum uxores eſſent, non quæ ordines iſtos haberent: dici quoque Diaconiſſas à miniſterio, & famulatu quem impenderant; Πρεσβύτιδας quoque, non Πρεσβυτερίδας, ſeniores & anus, non propriè Presbyteras, ab ætate ſcilicet, & morum gravitate, B non à Presbyteratus poteſtate docet toties laudatus (b) Epiphanius.

(b) Epiphanius hæreſ. 59. al. 79.

§. VII.

De Monialibus, Aſcetriis, & Canonicis, ad ultimæ objectionis ſolutionem.

XXI. Ultimum ſupereſt de Monialibus, Aſcetriis Canonicis fœminis, & Abbatiſſis argumentum, quarum nullam propriè ordinari, aut Clericorum collegio ſociari Catholici defendunt. C Sed de Monialibus, Aſcetriis, Canonicis fœminis priùs, tum de Abbatiſſis loquamur. Monialium quidem, ſeu quæ etiam Nonnæ, ſeu Nonnanes dictæ reperiuntur in epiſtolis Hieronymi, (c) tum ad Euſtochium, tum ad Aſellam, in vitis ſancti Hilarionis, ſancti Joannis Eleemoſynarii, & ſanctæ Mariæ Ægyptiacæ, in epiſtola Bonifacii Archiepiſcopi Moguntini, & decreto Synodi ſub D eodem habitæ, in capitularibus Caroli, Flotildæ viſione, traditionum Fuldenſium, & alibi, ubique fit mentio: Aſcetriarum autem, & Canonicarum rarior. Aſcetriæ dicuntur, ἀπὸ τῦ ἀσκητηρίου ab Aſcete-

(c) Hieron. ep. 22.

terio: ἀσκητήριον autem apud Baſilium, & in Jure civili paſſim pro Monaſterio ſumitur, ſeu alio loco, in quo Deo devotæ fœminæ ſervabantur, ut ad pietatis opera exercerenturi: nam ἀσκέω Græcis exerceo, & τηρέω Servo, unde & ἀσκήτρια à Baſilio, Sancto Ephrem, Nilo Archimandrita, & aliis, quæ ad Monaſticam diſciplinam ſpectarent: ἀσκηταὶ etiam paſſim dicti ipſi Monachi, quaſi pugiles, & exercitatores in virtute, ac pietatis ſtudio apud Baſilium, Ephrem, Chryſoſtomum, Nilum Archimandritam Conſtantinopolitanum, & alios complures, necnon & ab ipſa Synodo Trullana, Laodicena, & alijs. Aſcetriæ quoque dictæ, quæ in Monaſteriis, ſeù pietatis locis recluſæ ad virtutem exercerentur, eæque, vt ait Synodus in Trullo *οἱ τὸν ἀσκητικὸν αἱρούμενοι βίον*, *quæ exercitationem, ſeu aſceticam vitam eligunt*: earum paſſim in Jure civili fit mentio: vel cum in raptores virginum, & aſcetriarum pœnæ decernuntur, vel cum laicis, maximè iis, qui theatralia exercent, Monaſtriarum, vel Aſcetriarum ſchemate uti prohibetur: vel cùm earum in funcribus officium deſcribitur, quibus quidem in locis Aſcetriæ à Monaſtriis, ſive Monialibus viderentur quodammodo diſtingui, ſicut etiam Aſceteria à Monaſteriis diſcrepare videntur ex citatis ſuperiùs legibus: ſed hæc iam non moramur, nec minutias iſtas diligentiùs perſequimur.

XXII. Canonicarum quoque fœminarum meminit Baſilius maximè eo libro, qui *ἐπιτιμία εἰς τὰς Κανονικάς*, *animadverſiones adverſus Canonicas* inſcribitur, eaque epiſtola quam Θεοδώρᾳ Κανονικῇ, *Theo*-

A *doræ Canonicæ* direxit: quam amplexatam dicit, *κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον πολιτείαν*, *inſtitutum ſecundum regulam Evangelicam.* Earum autem Canonicarum domum Baſilius citato libro τὸ ἀσκητήριον vocat: quo fit, ut facilè perſuadear, ſi quod diſcrimen olim fuit inter Aſcetrias, & Monachas, Canonicas, Aſcetrias potius fuiſſe quam Monachas. Chryſoſtomus Canonicarum quoque meminit tractatu nempe edito, *περὶ τοῦ μὴ τὰς Κανονικὰς συνοικεῖν ἀνδράσιν*, *quod Canonicæ fœminæ viris converſari non*

B *debeant*; quibus ſanè in locis tum apud Chryſoſtomum, tum apud Baſilium, Canonicæ fortè intelliguntur, quæcumque fœminæ, quæ jam regulares dicuntur, & regulam aliquam vivendi auſteriorem amplexatæ fuerant, virginitatemque voverant. Canonicarum quoque apud Juſtinianum mentio, qui Canonicas, & Aſcetrias una, tanquam ejuſdem propoſiti fœminas conjungit, eiſque pſallendi in funeribus officium adſcribit,

C cum Acolythi ad eadem funera acciti funalia præferrent, & Lecticarii, ſeù Copiatæ, ac Decani feretrum deferrent. Mentio quoque *Sanctimonialium Canonicarum* in Concilio Cabilonenſi ſecundo, quæ à Monachis ſecernuntur, *quoniam hæ, quæ ſub Monaſticæ regulæ norma degunt, totius vitæ ſuæ ordinem in eadem, quam profitentur regula, ſcriptum habent*; quæ autem ſe Canonicas vocabant, novam ab ipſo Concilio regulam accipiunt.

D Ipſarum quoque mentio in additione ſecunda Ludovici Pii Imperatoris ad capitularia Caroli, in qua *Monaſteria Sanctimonialium tam Monacharum, quàm Canonicarum* adiri prohibentur: qui-

 bus

bus in locis Monachę mihi videntur eæ Sanctimoniales dictæ, quæ regulam ſancti Benedicti voverant, Canonicæ autem, quæ ſancti Auguſtini regulam profeſſæ ſunt, Eugenius (a) quoque tertius in eadem fortè ſignificatione Canonicas uſurpavit, dum in Concilio Rhemenſi ſtatuit, *ut Sanctimoniales, & mulieres, quæ Canonicæ nominantur, juxta beatorum Benedicti, & Auguſtini regulam vitam ſuam in melius corrigant, & emendent &c.* Dixi fortè, nam ambiguum eſt, num ſancti Benedicti regulæ Sanctimoniales, Canonicas ſancti Auguſtini regulæ ibi adſtringat, quod probabilius eſt: an verò Sanctimoniales, ſeu mulieres, quæ Canonicæ dicuntur, pro iiſdem ſumat, eaſque ſive divi Benedicti, ſiue ſancti Auguſtini regulę addictas velit.

(a) Eugenius 3. in Concil. Rhemenſi cap. 4.

XXIII. Sunt & aliæ Canonicæ, quæ à Germanis (b) *Canonicæ ſæculares* dicuntur, quarnm in inferiori præſertim Germania, & Auſtraſia multæ domus in gratiam nobilium fœminarum erectæ ſunt, quæ, ſi Abbatiſſam, Priorem, Sacriſtam, & ſi quæ aliæ ſunt ex præfectis, excipias, nullam faciunt profeſſionem, nullis ſe votis adſtringunt, neque bonis renuntiant, neque nuptiis, ſed ad pietatem formantur, diviniſque Officiis vacant, donec in matrimonium collocentur: cujus ordinis auctor, vel certè amplificator credi poteſt ſanctus (c) Meinulphus Diaconus, qui imperante Carolo Magno natus, ſub Ludovico ejus filio floruit, de quo in ipſius vita legitur, quod Monaſterium Budicenſe exſtruxerit, *inſtitueritque illic congregationem ſæcularem, ut vocant, Canonicarum*: Monaſterium autem illud ipſum eſſe puto, eujus meminit decreta-

(b) Lege gloſſam, & textum in c. dilecta verbo Canonicas de majoritate, & obedientia, cap. indemnitatib. 6. penult. de elect. in 6.

(c) Vita ſancti Meinulphi apud Surium 5. Octobris.

A lis (d) Honorii tertii, in qua mentio fit cujuſdam Monaſterii in Germania, cujus Abbatiſſa Canonicas, & Clericos ſuæ juriſdictioni ſubjectos habuerit, quod quidem in vulgatis exemplaribus Bribugenſe, alias verò Licurburgenſe, Neburgenſe, Quodeburgenſe dicitur; idemque fortè eſt, quod Budicenſe, quod jam memoravimus. Etiamnum verò vivendi genus iſtud perſeverat: nec ab Eccleſia (quidquid aliqui ſentiant) videtur improbatum: nam quod Concilium Triburienſe apud (e)
B Gratianum, (f) Ivonem, (g) Burchardum, Sanctimonialibus æquè, ac Clericis in Eccleſiaſtico gradu conſtitutis Eccleſiam ab inteſtato ſuccedere docuit, nec paſſim obſervatur, nec niſi de iis ſanctimonialibus profeſſis unquam intellectum eſt, cujuſmodi non ſunt iſtæ Canonicæ. Quod Innocentius (h) ſecundus eas inſectatur, quæ nec regulas ſancti Benedicti, neque Baſilii, aut Auguſtini profiterentur, Sanctimonialeſque dici vellent,
C propriaque haberent receptacula, & privata domicilia, in quibus ſub hoſpitalitatis nomine paſſim hoſpites, & minus honeſtos viros domi ſuæ admitterent, quas ſub anathematis ſententia ad edendum, & dormiendum in communi dormitorio, & refectorio adigit; vel ad Canonicas, de quibus hic agimus, non ſpectat, ſed ad mulieres profeſſione, ut vocant, hoſpitalarias, vel certè inordinationem vivendi in Canonicis mulieribus im-
D probat, non ipſum ordinem, cui eandem legem præfigit, quæ olim Canonicis viris commendata fuit in variis Conciliis. Quod pariter Bonifacius (i) octavus conſtitutionem ſuam de electione Abbatiſ-

(d) Cap. dilecta de majoritate, & obedientia.

(e) Burchard. lib. 2. cap. 207.
(f) Grat. cap ultim. 12. q. 5.
(g) Ivo par. 2. cap. 178.

(h) Innocent. 2. in Conc. Rom. c. 26. & 27. refertur can. perniciosam, 18. quæſt. 4.

(i) Bonifacius 8. cap. indemnitatib. citat.

tiſſarum obſervari præcipit, *nedum in Monaſteriis, in quibus ſunt Moniales viventes ſub aliqua de religionibus approbatis; ſed etiam in illis, ubi ſunt, juxtà quarundam Provinciarum conſuetudinem, quæ nec propriis renuntiant, nec profeſſionem faciunt regularem, ſed vivunt ut in ſecularibus Eccleſiis Canonici regulares,* ea ſcilicet conditione, ut non eligant, neque ad cæterarum præfecturam eligantur non profeſſæ: ea, inquam, conſtitutione videtur potius prædictarum Canonicarum ſtatum firmare, aut ſaltem permittere, quàm evertere, vel improbare. Cui etiam non officit, quod ſtatim ſubdit, *per hoc tamen earum ſtatum, ordinem, ſeù regulam nolle, nec intendere approbare*: iſta enim judicium ſuum ſuſpendentis, non damnationem proferentis verba ſunt. Quod tandem (a) aliqui eaſdem putantes cum Beguinis, quarum ordinem ob hæreſim, & alia crimina abolevit Clemens (b) quintus in Concilio Viennenſi, ex eo inferunt Canonicarum quoque ordinem abolitum fuiſſe: refelluntur tum quod aliæ omninò fuerint Beguinæ, uxoratæ, in domibus propriis viventes, Parochis ſubditæ, parochialibus Eccleſiis obnoxiæ, à Canonicis, quas depinximus; tum quod earum ordinem, quem ob varia crimina Clemens aboleverat, comperta plurium innocentia reſtituit Joannes (c) vigeſimus ſecundus. Iſtarum porrò Canonicarum, ſeu ut loquuntur, Canoniſſarum ordinem reformandum duxere Concilium (d) Colonienſe, Germaniæ Comitia (e) Auguſtæ habita à Carolo quinto Imperatore, & Synodus diœceſana (f) Auguſtenſis, in quibus duobus poſterioribus conventibus leges aliquæ

(a) M. Mantuan. lib. 2. Enchir. ſeu tum ſingulat. c. 49.

(b) Clementina 1. de religioſ. domib.

(c) Extravag. ratio, de religioſis domib. inter communes.

(d) Concil. Colon. an. 1536. part. 10. cap. 19.

(e) Comitia Auguſtana anni 1548. in formula reformationis.

(f) Synodus Auguſtenſis cap. 12.

A ipſis ſervandæ, præfixæ ſunt.

XXIV. Verùm, iis omiſſis, in quibus fortè plus nimium immorati ſumus, objectio pro ordinatione mulierum illis omnibus, quæ diximus inniti poteſt: quod Monialium benedictio quędam videatur eſſe ordinatio: quod Aſcetriæ, & Canonicæ in funeribus canere ſolerent, ut ex Juſtiniano (g) obſervavimus, quod etiam in Litaniis, publicíſque ſupplicationibus eis conceſſum eſt, ut patet tum ex (h) Balſamonis teſtimonio, qui ſuo tempore teſtis eſt cantica quędam cantari ſolita, *παρὰ τῶν γυναικῶν ἑπομένων τοῖς σίγνοις, ſeu à mulieribus ſequentibus vexilla*: tum etiam Corippi (i) Poetę iis verbis, B

(g) Juſtinianus novella 59.

(h) Balſamon in c. 15. Laodic. Syn.

(i) Coripp. lib. 1.

Hinc Levitarum venerabilis ordo canentum,
Virgineus tonat inde chorus, vox æthera pulſat.

Secundò quod Moniales ex antiquo uſu Conciliorum (k) Cabilonenſis ſecundi, & (l) Moguntini auctoritate firmato, publicè in Eccleſia canant, etiam in ſacris Liturgiis, quibus Sacerdotibus accinendo, & reſpondendo quodammodo miniſtrare videantur. Tertiò, quod Canonicæ ſæculares, quas vocant, palam pſallere ſoleant in conventu virorum, ac mulierum, choro præſideant, præbendæ, ac beneficii Eccleſiaſtici juribus fruantur, Canonicorum officia, muniaque omnia obeant: quæ omnia oſtendunt mulieres Ordinationis ſacræ incapaces non eſſe, quæ beneficii capaces ſint, quæ canere in Eccleſia publicè poſſint: nullum enim ex omnibus Clericorum officiis expreſſiùs à Paulo mulieribus interdictum videtur, quàm publica iſta in Eccleſia pſalmodia, de qua intelligi poteſt Paulus

(k) Concil. Cabilon. 2. ſub Carolo can. 59.

(l) Mogunt. ſub Raban. cap. 16.

C

D

lus cùm ait, (a) *mulieres in Eccleſiis taceant, non enim permittitur eis loqui*: item, (b) *turpe eſt enim mulieri loqui in Eccleſia*: quare ſi ſemel illud officium mulieribus permittatur, quod æquè pudori, ac verecundiæ muliebri officit, quàm ullum aliud, ſi ſacrum in Liturgia miniſterium concedatur, non eſt quod eiſdem ordinatio interdicatur.

(a) 1. Cor. 14. & (b) 1. ad Timot.

XXV. Reſpondeo primo, cùm Monachorum benedictio ordinatio non ſit, multo minus Monialium benedictionem non eſſe. Monachorum autem benedictionem laicam eſſe, non clericam, patet, tum ex (c) Dionyſio, tum ex aliis paſſim Patribus, qui Monachorum ſtatum ſuis terminis definiunt, ac circumſcribunt: tum ex praxi Eccleſiæ, quæ Monachos quantumcumque profeſſos ordinibus omnibus, quemadmodum ſæculares laicos ab ipſa tonſuræ ſuſceptione initiat, ſi quando ad Sacerdotium eos eſſe promovendos judicat: idque rectè nos docet Ivo Carnotenſis Epiſcopus, qui ideò ſolum à Monachis (quod idem de Monialibus dicas) profeſſiones exactas fuiſſe, & benedictiones ſuper eos datas affirmat, *ut* (d) *Monaſticus ordo, quanto firmius in conſpectu Dei, & ſolennius ligaretur, tanto robuſtius, & devotius ab ipſis ſervaretur &c. Unde*, inquit, *nec conſecratio virginum, quæ ex auctoritate* (e) *Apoſtolica Epiſcoporum privilegio reſervatur, ſi aliquando à Presbyteris uſurpetur, propter Sacramentum Chriſti, & Eccleſiæ, quod ibi continetur, nullatenus ab Epiſcopis iteratur*. Nec dubium ex quotidiano Eccleſiæ uſu, quin benedictio Monialis ab alio, quàm Epiſcopo, præſertim ex ejus commiſſione, va-

(c) Dionyſ. cap. 6. Eccl. hier.

(d) Ivo epiſt. 41.

(e) Damaſ. ep. 4. Leo ep. 66. al. 86. Concil. Carthag. 4. c. 32. Hiſp. 2. c. 7. Pariſien. ſub Ludovico, & Loth. lib. 1. a p. 40.

A lida ſit, quem uſum (f) Toletani decimi canon confirmat, cùm tamen ordinandi vices ſuas Epiſcopus aliis committere non poſſit.

(f) Tolet. 10. cap. refertur 20. q. 1. can. ult.

XXVI. Reſpondeo ſecundò, cùm innocens eſſet Chriſtianorum cœtus, qui & deliciis cantus aures obturabat, & à cantantium vultibus avertebat oculos, nec ſuſpicioſos, nec cupidos; cùm in Dei laudes totius populi corda effunderentur, adeout nullus, vel certè minimus vanitati relinqueretur locus: tunc, inquam, mulieres in

B Eccleſia cum viris cecinisse: nam Philo (g) Judæus in Eccleſia Alexandrina, cujus inſtituta Judæis tribuit, alternis choris à viris, & fœminis cantatum teſtatur. Prudenti verò conſilio conſuetudo iſta poſterioribus temporibus ab Eccleſia abrogata eſt, quæ nempè Sabellium inducentem (h) mulieres, ut ſibi cantibus applauderent, compeſcuit: & Pelagium ea ratione gratiam ſibi apud mulieres quærentem redar-

(g) Philo lib. de vita contemplativa

(h) Epiſtola Synodi Antioch. ad Dionyſ. Alexan. apud Euſeb. lib. 7. c. 25.

C guit: Egregia ſanè in hanc rem Hieronymi adverſus Pelagium expoſtulatio, quam ſi omitterem negligentiæ reus eſſem: (i) *Verum*, inquit, *tu tantæ es libertatis, ut favorem tibi apud Amazonas tuas concilies, ut in alio loco ſcripſeris ſcientiam legis etiam fœminas habere debere: cum Apoſtolus doceat eſſe tacendum mulieribus in Eccleſia, & ſi quid ignorant, domi viros ſuos debere conſulere: nec ſufficit tibi dediſſe agmini tuo ſcien-*

(i) Hieron. lib. 1. adverſus Pelagianos.

D *tiam ſcripturarum, niſi earum voce, & cantibus delecteris: jungis enim, & ponis in titulo, quod & fœminæ Deo pſallere debeant: quis enim ignorat pſallendum eſſe fœminis in cubilibus ſuis, & abſque virorum frequentia,*

Digitized by Google

tia, & congregatione turbarum, verum tu donas quod non licet, ut quod verecunde facere debeant, & abſque ullo arbitrio, magiſtri auctoritate proclament. Numquid ſi noſtrorum hæreticorum mores advertas, in Calviniſtis, & Lutheranis renatus tibi videbitur eſſe Pelagius? hi dum delicatam mulierum modulationem in Eccleſia permittunt, magnum ſibi periculum accerſunt, magnum enim à muliere cantante periculum, quam nec audiri ſapiens voluit: (a) *ne audias illam*; inquit, *ne fortè pereas in efficacia illius*: quis ſibi non caveat ab illis Sirenibus? ſæpè accidit ut in hujuſmodi populari cœtu plures ſint Sirenes, quam Ulyſſes. Sed de hac re alibi.

(a) Eccleſ. 19.

XXVII. Interim vero redeamus ad propoſitum, nobis ſanè non tam enitendum patet, ut objectionem à noſtra aſſertione propulſemus, quam ut eandem in Monialium inſtituta incidentem repellamus: etenim nemo ex eo, quod Eccleſiæ indulgentia, ac legibus, ſive Monialibus, ſive Canonicis, & Aſcetriis cantare permiſſum ſit, Sacerdotalis ordinis eas eſſe incapaces aſſeruerit: nam Sacerdotalis ordo denominationem infert, & principatum quendam ſacrum, qui mulieribus, quas natura viris ſubjecit, nequit competere, cantandi autem officium nullam infert dominationem, cujus mulieres ſint incapaces: ideoque utriuſque diſpar omninò, & diverſa eſt ratio. Neque vero Moniales, dum in ſacris Liturgiis publicè canunt, proximè ſacræ Liturgiæ miniſtrant, ſed remotè duntaxat: unde quantumcumque ipſæ canant, miniſtro ſemper viro opus eſt, qui ad altare Sacerdoti

A celebranti, ex Eccleſiæ inſtituto miniſtret. Aſcetriis quoque & Canonicis in funeribus, atque etiam in Litaniis cantandi munus olim demandatum eſt: lamentatio enim & luctus maximè mulieres decet, ſuis & aliorum calamitatibus facilius condolentes, nec muliebris ſexus modeſtia, aut verecundia in rebus luctuoſis ipſarum piam ad Deum vociferationem interdicit; ideoque beatus (b) Gregorius mortalitatis tempore ſeptiformem, ut eam ipſe vocat, Litaniam inſtituens, Litanias Clerico-

(b) Gregor lib. 11. regi[?] i indict. 6. epiſt. 2.

B rum, virorum, Monachorum, ancillarum Dei, ideſt Monialium, conjugatarum, fœminarum, pauperum, & infantium diſtinctas fieri inſtituit: nullus ergo Eccleſiaſticum cantum, Clericatus officium putet, quod omnibus commune eſt: nec adverſus modeſtiam, & verecundiam peccati aſſerat, quod fœminas in funeribus ad Deo canendas laudes adhibitas legat, quandoquidem in iis paſſim viros, ac fœminas olim ceciniſſe,

C Patrum (c) morem iſtum minimè improbantium teſtimonio exploratiſſimum ſit: & Apoſtolorum (d) temporibus juvenes haud dubiè laicos corporibus mortuorum piè efferendis vacaſſe Apoſtolica ipſa acta declarent.

(c) Dionyſ. cap 7. Eccl. hierar. Gregor. Nyſſen. epiſt. ad Olympium Auguſt. lib. 9. confeſſ. cap. 12.

(d) Actor. 5.

XXVIII. Similiter quoque nec mulierum pudori, aut verecundiæ repugnat, quod in ſuis oratoriis [neque enim (e) Monachorum, aut Monialium ædes ſacras Eccleſias vocabat antiquitas, ſed

(e) Lege can. 21. Concil. Agath.

D Oratoria] Deo laudes concinant: privatus enim videtur eſſe ipſarum cantus, privata oratio, quæ mulieribus nequaquam interdicitur: non apud ipſas (f) *legitimus eſt, ordinariuſque conventus*, quem Ec-

(f) Agath. ſupr.

Eccleſiam dicere poſſumus, non autem parietum altitudinem, murorum, fundamentorum, tectorumque compagem. Extra iſtum conventum Dei laudes ipſis loqui nulla lex vetat, conſulitur quoque ipſarum pudori, quod in loco à viris remoto ſolitariè, quod virorum oculos effugiant, etſi fortè incautæ, & præter ipſarum intentionem virorum aures delectent: vitatur ſaltem magna ex parte periculum, quod extrà virorum conſortium canant: cujus rei cauſa Innocentius ſecundus in Concilio Romano prohibuit, (a) *ne Sanctimoniales ſimul cum Canonicis, vel Monachis in Eccleſia in uno choro conveniant ad pſallendum.* Cùm ergo præter intentionem Eccleſiæ ſit, ut viri ad ædes Monialium accedant, à quibus nimirum popularis conventus occaſiones omnes amputari voluit Concilium (b) Romanum ſub Gregorio primo, imò etiam à ſervorum Dei, id eſt, Monachorum receſſibus: cum Eccleſia mulieres canentes à virorum conſortio ſeparet: cum ab accedentium virorum aſpectibus eas ſubtrahat, pudori ipſorum conſulit, quibus tamen dum tantum permittit, ſolatio ipſarum & devotioni non invidere ſe oſtendit. Quod itaque Canonicæ illæ, quæ vulgo ſæculares dicuntur, viris admixtæ canere dicantur, id minimè laudo, & ab Eccleſiæ mente alienum eſſe puto: quæ ut ex prædictis patet, earum inſtituta omnia publica auctoritate minimè comprobavit, & collapſam apud ipſas diſciplinam reſtaurare non ſemel curavit. Dum autem (c) Apoſtolus mulieribus, ut in Eccleſia tacerent, præcepit, non tantum eis prohibuit, ſed à docendi

(a) Innocen. 2. in Con. Rom. c. 27. refertur 18 q. 2. cap. perniciosam.

(b) Conc. Rom. 3. ſub Greg. 1 tom. 2. Concil. par. 2.

(c) 1. Ad Cor. 14. & ad Tim. 2.

A in Eccleſia munere eos repulit: has enim ſilentio diſcere, domi viros ſuos interrogare, animi ſenſa in publico conventu clauſa apud ſe retinere voluit, nè ſibi docendo viros ſubjicerent, quæ viris ſubjectæ eſſe debent: idque citatorum ex Apoſtolo locorum contextus apertè oſtendit, in eumque ſenſum verba (d) ejuſdem Pauli communiter interpretantur ſancti Patres.

XXIX. Porrò Canonicæ iſtę, quæ dicuntur ſæculares, Canonicorum virorum ſtatum, atque di-
B gnitatem non attingunt, quia nec ad Epiſcopi Concilium advocantur, ut in commune Eccleſiæ conſulant: nec Sacerdotalis ordinis perfectionem edocentur: nec myſteriis divinis initiantur: neque ex hominibus aſſumuntur, ut offerant hoſtias, & ſacrificia pro peccatis: neque tanquam perſonæ publicæ Eccleſiæ nomine precantur: ſed ſolum in virtutum ſchola exercentur, pietatem diſcunt, & orationes privatas fundunt; neque beneficio-
C rum propriè dictorum capaces, ſicut nec Moniales dici poſſunt, eo nempe ſenſu quo beneficium ſolis Clericis tanquam ſtipendium contingit: præſtimonia ergo potius dicenda ſunt Eccleſiaſtica iſta bona, quibus vel ipſæ, vel Moniales perfruuntur, quam beneficia, quamvis etiam eorum reſignandorum facultas ipſis conceſſa ſit. At enim diſputatio iſta merè eſt de nomine: revera autem ex iſtiuſmodi, ſeu beneficiis, ſeu præſti-
D moniis quorum mulieres capaces ſint, aptitudo ipſarum ad ſacros Ordines minimè colligi poteſt: cum nihil vetet ex Eccleſiæ bonis mulieres quoque ejus matriculæ adſcriptas, & ad aliqua pia officia ad-

(d) Lege Chryſoſtom. in hæc verba, mulieres in Eccleſia taceant, Hieronym. & cæteros interpretes ad citata loca divi Pauli.

adſtrictas, ali & foveri debere, ex prædictis.

§. VIII.

De Abbatiſſis ad ejuſdem argumenti ſolutionem.

XXX. QUod denique iam ſpectat ad Abbatiſſas, quæ videntur Ordinis non incapaces, ſi ſemel juriſdictionis ſpiritalis capaces admittantur; diſquirendum eſt itaque, num juriſdictionem ſpiritalem, ſeu in fœminas, ſeu in mares legitimè habere, & exercere poſſint. Conſtat autem Abbatiſſarum in Moniales legitimam quandam eſſe poteſtatem, ut earum curam habeant, eas moneant, doceant, adeout à Cabilonenſi corrigant, (a) Concilio ſub Carolo, *earum rationem in conſpectu Domini reddituræ* dicantur, *earumque matres ſpiritales* à (b) Pariſienſi ſub Ludovico, & Lothario, *& matres Religioſarum* ab (c) Aquiſgranenſi ſecundo vocitentur, & à Turonenſi ſub (d) prædicto Carolo moneantur, ut *& ſeipſas cuſtodire, ſibique commiſſas ſervare, quanta poterint vigilantia decertent*: neque videtur incongruum, ut quemadmodum viris imperant viri, ita mulieres mulieribus præſint: & ſicut inter viros deligitur aliquis ſapientior, & ad res gerendas aptior, ita inter mulieres aliqua deligatur, quæ ſanctitate cæteris ſit in exemplum, prudentia valeat ad conſilium, auctoritate ad regimen: præſertim cùm virorum frequens converſatio damnoſa, & periculoſa mulieribus eſſe poſſit, nec ad œconomicum in eas imperium ſine periculo, aut ſcandalo viri aſſumi poſſint: è contra verò mulieres,

(a) Cabil. 2. c. 54. & Cap. 1. tit. 2. c. 4.

(b) Pariſienſe ſub Ludovico & Loth. lib. 1. cap. 39.

(c) Aquiſgran. 2. ſub Ludov. par. 2. cap. 13.

(d) Turonenſ. 2. cap. 50.

A quas matres-familias natura non reſpuit, hujus œconomici imperii abundè capaces exiſtant.

XXXI. Imperium itaque iſtud merè eſt œconomicum, quale mat-um-familias, in eos, qui ſunt familiæ; quod ex iis maximè patet. Primò, quod Abbatiſſa Monialibus ſibi ſubditis ad victum, & veſtitum neceſſaria, tanquam mater-familias procurare teneatur, ex prædictis (e) Cabilonenſi, & (f) Turonenſi Conciliis, necnon (g) Rhemenſi, & (h) Aquiſgranenſi ſecundo habito ſub Lu-B dovico. Secundò, quod non ſervatis ordinariis juris formulis in Moniales inquirere poſſit, eaſque corrigere. Tertiò, quod inſtructioni privatæ, domeſticæ inſtitutioni, educationi, & alimoniæ ſuarum præſit. Quartò, quod unumquodque Monaſterium unius familiæ, non pagi, non civitatis, non ſacræ, aut politicæ Reipublicæ rationem habeat. Acceſſerunt autem huic domeſtico imperio, & œconomico, quædam ex privile-C gio prærogativæ, ut quod Abbatiſſæ ad Eccleſias quaſdam præſentent, quod Presbyteros ſibi deligant, cùm olim vel Parochiani Presbyteri ſollicitudine regerentur, vel ab Epiſcopo Presbyterum acciperent: quod ab Epiſcopi poteſtate exemptæ ſint: quod plura etiam in diverſis Diœceſibus Monaſteria ſibi ſubdita habeant, & cætera ejuſmodi. Ex quibus omnibus ſequitur tantum, ut loquuntur Theologi, ratione finis, & ob-D jecti ſpiritualem quodammodo Abbatiſſæ poteſtatem videri, quia nempe Monialium coetus pro fine habet beatitudinem æternam, & vitæ ſpiritalis perfectionem, ad quam faciliùs conſequendam re-

(e) Cabil. 1. c. 54. & 58.

(f) Turon. 1. c. 26

(g) Rhemen. 2. cap. 13.

(h) Aquiſgran. 2. ſub Ludov. par. 5. cap. 2.

gularum ad illam perfectionem ſpiritalem tendentium vinculo colligatur, in quibus quidem regulis obſervandis directricem, moderatricem, ac ductricem habet Abbatiſſam, quæ totius proinde cœtus ſpiritali iſto vinculo in ſpiritalem finem conſpirantis, ac coordinati caput eſt, quo fit, ut tanquam ſimoniaca reputetur ad hanc dignitatem per pecunias injuſta obreptio, & invaſio, quod manifeſtè arguit poteſtatem illam aliquo modo eſſe ſpiritalem.

XXXII. Nihilominus negandum eſt ratione modi exercendi Abbatiſſas poteſtatem habere ſpiritalem, vel Eccleſiaſticam; dicendumque eas licet ad ſpiritalem finem poteſtatem habeant, in res tamen ſpiritales, vel ad pœnas ſpiritales infligendas poteſtatem non habere; & quamvis in Eccleſia Dei poteſtatem aliquam obtineant, non habere tamen in Eccleſiam: nec ad Eccleſiæ regimen aſſumi: vel claves ſpiritales habere, quibus aut Eccleſiam claudant, aut recludant: tum quia non fœminis, ſed ſolis viris, puta Apoſtolis dictum eſt, (a) *quæcumque ligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cælo, & quæcumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cælo*: tum quia nemo poteſt aut excommunicare, aut abſolvere, niſi de peccato cognoſcere, ac judicare poſſit: at ſicut ſolis Sacerdotibus in antiqua lege concedebatur, (b) ut inter lepram, & lepram judicare poſſent, ita jam myſticæ lepræ, id eſt, peccati cognitio, ac diſcretio, ſolis Sacerdotibus permittitur: ſoli ipſi ſunt, quibus Chriſtus in perſona Apoſtolorum dixit, (c) *quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*: tum quia poteſtas excommunicandi, & alias cenſuras ferendi poteſtatem quandam judiciariam infert, & principatum quendam in Eccleſia, fœminarum naturali ſubjectioni, quam divinum jus firmat, omninò contrarium: nec fieri poteſt, ut fœmina quæ in Eccleſia membrum eſt capiti ſubjectum, capitis rationem induat, ut Eccleſiæ aditu arcere, vel ad Eccleſiam admittere quemquam poſſit, quæ nec docendi, nec diſponendi ad Eccleſiæ ingreſſum per doctrinam omnes attingere poteſt, Deo per Apoſtolum id vetante, ſilentiumque ipſis imperante ex prædictis: tum denique quia claves Eccleſiæ fœminis minimè conceſſæ ſunt: *quia* [ut arguit Innocentius (d) tertius] *licet beatiſſima virgo Maria dignior, & excellentior fuerit Apoſtolis univerſis, non tamen illi, ſed iſtis Dominus claves regni cælorum commiſit*: multo ergo minus cuiquam fœminæ ab ullo homine committi poſſunt, quod enim privilegium Chriſtus matri non dedit, alteri fœminæ homo dare poterit?

XXXIII. Quod ſi abſurdum judicamus, & diſſentaneum divinæ legi, ut Abbatiſſa etiam in mulieres ſibi ſubditas poteſtatem Eccleſiaſticam, & omninò ſpiritalem ad cenſuras ferendas habere poſſit, multo magis eidem divinæ legi repugnare cenſemus, ut in viros, eoſque Clericos, auctoritatem hujuſmodi obtineat. Violatur ſanè cenſurarum ferendarum auctoritas Eccleſiaſtica, ſi infimæ conditionis, & ad parendum natis Eccleſiæ membris conceditur: tollitur prærogativa virorum in mulieres, ſi mulierum in viros Eccleſiaſticum imperium ali-

(a) Matth. 18.

(b) Levit. 13.

(c) Joann. 20.

(d) Innocent. 3. cap. nova de pœnitent. & remiſſ.

aliquod aſtruitur: ordo Hierarchicus pervertitur, ſi pedes capitibus in Eccleſiaſtico regimine præponuntur, mulieres viris, Laicæ Clericis: naturæ ipſi infertur injuria, & divinæ legi, quæ mulieres viris ſubjicit, & loquendi in Eccleſia facultatem ipſis adimit, ſi non tantum loquendi, verùm etiam juris dicendi, nec ſolùm Laicos viros inſtruendi, verùm etiam Clericos, & Sacerdotes docendi, monendi, arguendi, increpandi in omni patientia, & doctrina, [quod ad imperium Eccleſiaſticum neceſſum eſt, & Canonicæ correctioni, ut plurimum præſupponendum] legitima mulieribus facultas permittitur: quid, quod Carthaginenſe quartum Concilium tam graviter edicit, (a) ut *mulier quamvis docta, & ſancta viros in conventu docere non præſumat: Laicus autem præſentibus Clericis [niſi ipſis rogantibus] docere non audeat?* audebit mulier præſentibus Clericis, ac Sacerdotibus non ſolùm loqui, docere, interrogare, ſed in ipſos quoque dominationem exercere? & quæ vetatur à Paulo à Sacerdotibus vel monita ſalutis quærere, & ad virum rejicitur, ut domi eum conſulat, audebit in Sacerdotes Domini inquirere, & iis tanquam auctoritatem habens ſalutis monita impertiri? audebit forſan mulier, quæ, [ut infert (b) Ambroſius], quia non eſt imago Dei, velare debet caput ſuum, imagini ſe Dei, id eſt, Sacerdoti præferre, Eccleſiæ ſe capitibus ſuperiorem jactare, eos ſibi ſubjicere, quibus Deus ſubjecit orbem terræ? in templo Dei audebit ſtare in medio Deorum, id eſt, Sacerdotum, ut judicet Deos, non niſi à Deo judicandos.

(a) Concil. Carthag. 4. cap. 98. & 99. refertur cap. mulier, diſt. 23.

(b) Ambroſia c.e. priora ad Corinth. refertur cap. mulier 23. q. 5.

A

XXXIV. Neque in contrarium urgent vel exempla, vel leges. Primùm enim, quod Honorii tertii reſcriptum profertur, quo Abbatiſſæ Monaſterii prædicti Bubrigenſis, ſeù alterius [nam corruptum hoc nomen fuiſſe editionum diverſitas ſuſpicionem facit] in Canonicas ſuas, & Clericos juriſdictio Eccleſiaſtica videtur conferri, exactè penſandum eſt, antequam ex ipſo conſequentia firma erui poſſe credatur. (c) *Dilecta, inquit, in Chriſto filia Abbatiſſa de Bubrige tranſmiſſa nobis*

B

petitione monſtravit, quod cum ipſa, plerumque Canonicas ſuas, & Clericos ſuæ juriſdictioni ſubjectos propter inobedientias, & culpas eorum, officio, beneficioque ſuſpendat, iidem confiſi ex eo quod eadem Abbatiſſa eos excommunicare non poteſt, ſuſpenſionem hujuſmodi non obſervant, propter quod ipſorum exceſſus remanent incorrecti. Quocirca mandamus, quatenus dictas Canonicas, & Clericos, ut Abbatiſſæ præfatæ obedientiam, & reverentiam debitam im-

C

pendentes, ejus ſalubria monita, & mandata obſervent, Eccleſiaſtica cenſura compellas. Hæc Honorius tertius Abbati ſancti Michaelis Abradenſis, ſeù alterius Diœceſis, ex quo aliqui poteſtatem Eccleſiaſticam amplam Abbatiſſis conceſſam inferunt, adeout etiam ab officio, & beneficio Clericos ſibi ſubditos ſuſpendere poſſint. Verùm, ut rectè notat (d) Gloſſa, neque hoc inferri poteſt: quippe cum non definiat Papa, [utrum

D

Abbatiſſæ ſuſpenſionis propriè dictæ, quæ violata irregularitatem induceret, ferendæ auctoritatem habeant, quinimo videtur eis hanc auctoritatem denegare, dum contemptores ſen-

(c) Honor. cap. dilecta, de majoritate, & obedientia

(d) Gloſſa verbo juriſd. in d. cap.

tentiæ ab Abbatiſſa profectæ, ad ejus obſervationem, ſi ſalutaris fuerit, per cenſuras Eccleſiaſticas ab Abbate compelli jubet: adeout præcipiendi quidem auctoritatem Abbatiſſæ concedere, compellendi autem per cenſuras poteſtatem denegare, & in alium transferre videatur. Si quis autem poteſtatem iſtam, quam Abbatiſſæ concedit, domeſticam eſſe, & veluti matris-familias in eos, qui ſuæ familiæ cenſentur, qualem nempe Chriſtus beatæ Virgini in ſanctum Joannem Evangeliſtam concedere viſus eſt, dum matri ab ipſo (a) Joanne dixiſſe perhibetur, *ecce filius tuus*, & diſcipulo ſimiliter dixiſſe, *ecce mater tua*: ſi quis inquam, ſaltem Abbatiſſæ in Clericos Eccleſiarum ſibi ſubditarum ab Honorio tertio poteſtatem talem admitti dixerit, non abdixerit: neque rationi diſſentaneum, aut ab iſto canone alienum eſt, ut ad firmandam iſtam Abbatiſſæ poteſtatem dicatur Summus Pontifex Abbati auctoritatem dediſſe, ut repugnantes Abbatiſſæ illius mandatis in rebus licitis, & honeſtis per cenſuras cogeret: ſicut Eccleſiaſticis, & civilibus Magiſtratibus ineſt auctoritas, non autem ipſis familiarum capitibus, ut inobedientes parentibus liberos, & dominis ſervos ad officium per publica judicia compellant.

(a) Joann. 19.

XXV. Conceſſis autem à Romano Pontifice in gratiam Abbatiſſarum privilegiis (qualia ſunt quæ Monaſterio Fontis-Ebraldi, & aliis indulta narrantur) nolim vel fidem abrogare, vel auctoritatem adimere. Scio multa ex iis, quæ proferuntur eſſe dubia, multa dolo, fraudibus obtenta, multa difficillimis Eccleſiæ temporibus, tantum non violenter extorta, multa abſque matura diſcuſſione, gratiæ, aut favori data. Scio ad iſta principia Theologicas veritates neminem debere metiri, cùm tamen generalibus Summorum Pontificum decretis ſua ſemper apud unumquemque ſtare debeat auctoritas. Verùm nolim hæc ſeveriùs urgere, eadem quippe quæ Honorii decreto reſponſio à nobis appoſita eſt, iis omnibus pariter ſatisfacit: œconomicam auctoritatem retineant: imperium iſtud ad imitationem poteſtatis beatæ Virginis in ſanctum Joannem Evangeliſtam inſtitutum fuiſſe, ad Monachorum humilitatem probandam permiſſum, ad commendandam poſteritati egregiam quarumdam Monialium virtutem ab Eccleſia probatam, & in aliquorum beneficiorum, quæ Clerici à Monialibus quibuſdam recepiſſent, recordationem, æquum viſum fuiſſe: quod ſi lapſu temporis aliquid amplius ſibi Abbatiſſæ hujuſmodi in Monaſterium arrogarunt, uſurpatam fuiſſe hanc poteſtatem, non legitimam, quæ quacumque temeritate inoleverit, quacumque deſidia, vel adulatione fota fuerit, nulla poterit ratione defendi. Porrò de benedictione Abbatiſſæ non eſt opus fuſiori diſcuſſione, cùm ſatis pateat eam ſolum eſſe ſolemnem pro ea deprecationem, non ſacram Ordinationem: lege (b) epiſtolas Ivonis Carnotenſis, unam Bernardo Majoris Monaſterii Abbati, alteram Paſchali Summo Pontifici.

(b) Ivo epiſt. 71. & 19.

§. IX.

§. IX.

An Hermaphroditi Ordinationis ſint capaces, vel puellæ in viros mutatæ.

XXX. PAtet itaque ex prædictis, fœminas ad ſuſcipiendos ſacros Ordines omnino inhabiles eſſe. Ex hujus verò quæſtionis deciſione naſcitur alia difficultas, quid de Hermaphroditis ſtatuendum ſit: num à ſacris Ordinibus, & quo jure arcendi ſint: num Ordinibus initiari ſive per fas, ſive per nefas poſſint: ſeu num licita ſit eorum ordinatio, vel illicita: num ſi illicitè attentaretur, rata vel irrita futura ſit? Ad cujus difficultatis ſolutionem obſervandum eſt Hermaphroditos alios dubii ſexus videri, adeout dignoſci non poſſit quiſnam in ipſis ſexus prævaleat, in aliis fœmineum, in aliis maſculinum ſexum prævalere. Refert (a) Livius infantem in Sabinis repertum, de quo incertum eſſet maſculus eſſet, an fœmina: alterum quoque ſexdecim annorum ambiguo item ſexu inventum teſtatur. Prodigio quoque ſimile eſt, quod refert Sylveſter (b) Giraldus in topograghia Hiberniæ in Connactia mulierem fuiſſe ſequentem curiam utriuſque ſexus naturam præferentem, & Hermaphroditam, quæ barbam à dextris per labri utriuſque, & menti medium more virili denſam, & longam habebat; faciem verò ſiniſtram cum labri, & menti parte muliebriter plenam, & omni piloſitate carentem. Neque verò hujuſmodi monſtra ſæculis noſtris ignota ſunt: viſi non ſemel noſtro ſæculo Hermaphroditi utroque ſexu potentes: viſi & plures, in quibus unus alteri ſexui prævaleret.

(a) Livius decade 4. lib. 3.

(b) Sylveſter Giraldus in topograph. Hibern. cap. 20.

A *Qualitatis* verò, ut loquitur (c) Juriſconſultus, *incaleſcentis ſexum* oſtendit naturalis Hermaphroditi appetentia: nam ut notat (d) Gloſſa, ſi magis appetit quæ viri ſunt, viris, ſin minus, fœminis probabiliter adcenſendus eſt.

(c) Lege 10. ff. de teſtib. & cap. ſi teſtes §. Hermaphor. quæſt. 2. & 3.

(d) Gloſſa verbo Hermaph. §. cit. in cap. ſi teſtes cit. & Doctores in hunc can. nemine contradicente.

YXXVII. Hoc itaque præſuppoſito, dicendum eſt Hermaphroditum, in quo fœmineus ſexus virili prævalet, pro fœmina habendum eſſe, ut citatus canon oſtendit, ideoque charactere Ordinis inſigniri non poſſe; eum verò in quo ſexuum videtur eſſe paritas,
B proculdubio ab ordinatione repellendum eſſe, tanquam irregularem: temeraria enim eſt ordinatio, ad quam dubiæ perſonæ cum periculo ſacrilegii, & nullitatis ipſius ordinationis accedunt: cùm ne quidem eæ ſint ad eam admittendæ, de quarum ſufficientia ad ordinum miniſteria dignè exercenda dubitari poſſit: imò ſi credimus ſancto (e) Antonino, (f) Sylveſtro, (g) Tabienæ, & aliis, hujuſmodi hominum ordinatio inaniter præſumitur, & ſine effectu attentatur.
C Eum verò qui in virili ſexu præpolleat, ordinationis capacem eſſe, nec invalidam eſſe ejus ordinationem Doctorum auctoritate, & ratione compertum eſt: habendus enim ille eſt pro viro, ex eodem quem notavimus (h) canone, & communi hominum exiſtimatione: quid ni ergo virilem recipere poſſit, ſi cætera adfuerint, dignitatem? ſed non adeò conſtat, an tanquam irregularis à
D Clero removeri debeat. (i) Antoninus, (k) Sylveſter, (l) Majolus, & alii nulla diſtinctione adhibita removendum cenſent propter corporis defectum, monſtroſitatemque, ut vocant, quæ irregularitatem

(e) Antonin. 3. part tit. 28. cap 6 §. 5.
(f) Sylveſter, &
(g) Tabiena, verbo Hermaphroditus.

(h) Can. 6 teſtes cit.

(i) Antonin. ſuprà.
(k) Sylveſt. ſuprà.
(l) Majolus lib. 5. cap. 37. num. 4.

(a) Turrecremata. (b) Hugo in cap. ſi teſtes sit.

tem indueit: (a) Turrecremata, & (b) Hugo Cardinalis ad alteram partem deflectunt, & nec talem hunc defectum putant, qui deformitatem, vel horrorem inferat, ex cujuſmodi ſolum defectibus oriri putant irregularitatem: media via (c) Archidiaconus, (d) Toletus, & alii gradiuntur, diſtinctionemque iſtam adhibent; nam ex diverſitate hujuſmodi ſexuum, quorum unus abſque dubio alteri prævalet, latenti, & occulta nullam irregularitatem induci exiſtimant, ſecus autem ſi publica, & populo nota ſit: in quo caſu horrorem quemdam, & ſcandalum parit: nec inter minimos corporis defectus ab ordinatione repellentes numerari debet. Neque mihi dubium, quin eo caſu quivis Hermaphroditus ab ordinibus repellendus ſit.

(c) Archidiacon. in cap. Diaconiſſam 28. q. 1. (d) Toletus lib. 1. inſtit. Sacerd. c. 63.

XXVIII. Similem quoque ob cauſam, ſi aliqua puella mutato ſexu in virum evaderet, irregularem habendam eam eſſe exiſtimo: dedeceret enim, inquit (e) Majolus, eum Altaris miniſterio admoveri, qui aliquando muliebria tractaſſet, & pro muliere habitus fuiſſet. Ne quis verò caſum iſtum extra rem eſſe exiſtimet, & ſuppoſitionem noſtram fabulam arbitretur, ex annalibus refert (f) Plinius Licinio Craſſo, Cajo Caſſio Longino Coſs Caſſini puerum factum ex virgine: refert & Licinium Mutianum prodidiſſe viſum à ſe Argis Ariſtontem, cui nomen Arethuſæ fuiſſet, qui & nupſerit, & ad barbam, virilitatemque pervenerit; ejuſdem ſortis, & Smyrnæ puerum à ſe viſum. Ipſe autem Plinius in Africa ſe vidiſſe narrat mutatum in virum nuptiarum die Lucium Coſſicium civem Tiſdritanum: fœminam quoque Cajetanam, cujus vir piſcator erat, teſtatur (g) Pontanus, decimo quarto poſt anno, cùm non ſemel virum paſſa fuiſſet, in virum ipſam evaſiſſe. (h) Sotus idem in Luſitania contigiſſe ſuo tempore memorat. De iis quoque vide (i) Gellium, (k) Fulgoſium (l) Marcellum, Donatum, & alios apud quos plura alia exempla legi poſſunt.

(e) Majol. loc. cit. & cap. 13. n. 14.

A B C

(f) Plin. lib. 7. c. 4.

(g) Pontan. lib. 12. de reb. cœleſtib.

(h) Sotus in 4. diſtinct. 1. q. 5. art. 8.

(i) Gellius lib. 9. cap. 4.
(k) Fulgoſ. lib. 1.
(l) Marcellus Donatus lib 6. de mirabili medica hiſtoria cap. 2.

C A P V T III.

An Sacramentis Baptiſmi, & Confirmationis debeant eſſe initiati qui ſacram ſuſcepturi ſunt ordinationem.

ARTICULUS PRIMUS.

De Baptiſmate.

§. PRIMUS.

Neceſſarium ſimpliciter eſſe, ut qui ordinatur, baptiſatus ſit.

(a) Innoc. 3. Ferrarienſi Epiſcopo cap. veniens de Presbytero non baptiſato.

I. CUm tempore Innocentii (a) tertii propoſita fuiſſet hæc quæſtio, utrum Presbyter, qui ad Sacerdotii gradum aſcendiſſet, cum prius ſecundùm formam Evangelii non eſſet baptizatus, iterum ordinari deberet, ac ſi nullam ordinationem ſuſcepiſſet: dubius videtur fuiſſe Innocentius: *tumque ſuper ordinibus fuiſſet diutius diſputatum*, varias de ea re fuiſſe ſententias memorat, aliis iterandam ordinationem affirmantibus, aliis negantibus. *Quidam*, inquit, *in*

D

in eam declinaverunt ſententiam: ut cum Baptiſmus ſit fundamentum omnium Sacramentorum, ante ſuſceptionem Baptiſmi non ſuſcipiatur aliud Sacramentum: quoniam ubi fundamentum non eſt, ſuperædificari non poteſt. Quæ ratio valide confirmari poteſt ex verbis Concilii Florentini in decreto unionis: (a) *Primum omnium Sacramentorum locum tenet ſanctum Baptiſma, quod vitæ ſpiritualis janua eſt; per ipſum enim membra Chriſti, ac de corpore efficimur Eccleſiæ.* Ex iis enim verbis recte infertur nullum Sacramentum valere, quod non Baptizato collatum ſit. Si enim Sacramentum baptiſmi vitæ ſpiritualis janua eſt, quomodo ad vitam non ſolum habendam, verum etiam aliis conferendam aditus cuiquam eſſe poteſt ſine Baptiſmo? ſi per ipſum membra Chriſti efficimur, ac de corpore Eccleſiæ, quomodo ſine ipſo nobiliſſima Eccleſię membra, quæ Chriſto arctiſſimè & proximè connexa ſint, aut populi Chriſtiani viſibilia capita ſub Chriſto capite inviſibili dici, vel eſſe poſſunt? quomodo cohærere Chriſto, influere in corpus Chriſti non incorporati Chriſto per Baptiſmum, ſublataque ſpiritali Baptiſmatis compage, quæ nos Chriſto, & inter ſe ſingulos conſociat.

(a) Decretum Eugenii in Conc. Florentin.

II. Addimus, & aliam rationem ex (b) D. Thoma non minus efficacem: etenim certum eſt nos ſpiritualiter renaſci per Baptiſmum, qui naturali generatione corporaliter antea naſcimur, juxta illud Chriſti Domini, (c) *niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei*: itaque quemadmodum ex eo principio divus Thomas probat characterem Confirmationis non

(b) Divus Thomas 3. par. q. 72. art. 6. in corpore.

(c) Joann. 3.

A primò animæ complantari, ſed characteri baptiſmali inſeri: quia nimirum per Baptiſmum ſpiritualiter naſcimur, per Confirmationem augemur; augmentum autem generationem præſupponit: ſimili quoque modo arguere fas eſt inſeri characteri baptiſmali characterem ordinis, quia nempe prius eſt ſpiritualiter naſci, quam agere, & generare: ſpiritualiter autem naſcimur per Baptiſmum, per ordinem vero ad aliorum generationem concurrimus, & ſpiritualiter Deo parturimus. Hoc refer, &
B aliam ejuſdem divi Thomæ rationem [ſi tamen alia eſt] quod nempe (d) *nihil poteſt aliquis recipere, cujus receptivam potentiam non habet; per characterem autem Baptiſmalem efficitur homo receptivus aliorum Sacramentorum: unde qui characterem non habet, nullum aliud Sacramentum recipere poteſt: & ſic characterem præſupponit.*

(d) Idem ſupplem. quæſt. 35. art. 1. in corpore.

III. Quas autem pro contraria ſententia rationes alii protulerunt propoſuit quoque citatus In-
C nocentius his verbis (e) *porro è contra videri poſſet, nam quis non ſolum per Sacramentum fidei, ſed per fidem, etiam Sacramenti efficitur procul dubio membrum Chriſti: & qui Chriſtum habet per fidem, etiamſi Baptiſmum non habeat, habet utique fundamentum, præter quod aliud poni non poteſt, quod eſt Chriſtus Jeſus: ſuperædificare poſſe videtur, ſicut ſalutifera opera, ſic & quælibet Eccleſiaſtica Sacramenta: cum illud non ſit generaliter verum, neque de novis,*
D *neque de veteribus Sacramentis, quod Baptiſmus ſit fundamentum illorum: quoniam Sacramentum conjugii, & Eucharistiæ à non Baptizatis recipi poteſt. Præterea Sacramentum ordinis non ſolum Pontificalis, ſed Sacerdo-*

(e) Cap. veniens citato.

dotalis, & Levitici ex inſtitutione ſua præceſſit Baptiſmum, propter quod forſitan videtur, quod ante Baptiſmum hujuſmodi ordines poſſent rite conferri, maxime his qui baptizati eſſe creduntur.

IV. Neque tamen hæc argumenta tanti ponderis Innocentio (a) tertio viſa ſunt, ut à priori ſententia deflecteret, pro qua Concilii apud Compendium habiti canonem citat, quo conſtitutum fuiſſe docet, (b) *quod ſi quis in Preſbyterum ordinatus deprebenderit ſe non eſſe baptizatum, baptizetur, & iterum ordinetur*. Eademque fermè ſunt Concilii iſtius apud Compendium verba: quam proinde conſtitutionem ſequitur Innocentius iſta ſubjungens, (c) *Nos circa latorem præſentium in hoc dubitabili caſu, quod tutius eſt ſequentes, mandamus quatenus ipſum per ſingulos ordines uſque ad Sacerdotium promovere procures, & permittas eum in Sacerdotio miniſtrare: quia non intelligitur iteratum, quod ambigitur eſſe factum: nec male de Sacramento ſentitur, cum illud non religionis contemptus, ſed articulus neceſſitatis excludit*. Verum prioribus Eccleſiæ temporibus eandem viguiſſe legem, quam ex Concilio apud Compendium, (d) profert Innocentius, deducere, ni fallor, poſſumus ex eo Concilii Niceni priori canone, quo Paulianiſtas [apud quos Catholica Baptiſmi forma minimè ſervabatur) rebaptizari, eoſdemque, qui ab iis in Clericorum numerum relati fôrent, poſtquam Catholico ritu baptizati eſſent, ſi inculpabilis vitæ reperirentur, reordinari placuit. Patet enim ex eo canone Niceno Patres non exiſtimaſſe eos valide ordinari potuiſſe, qui non valide

(a) Idem cap. veniens citato.

(b) Concil. apud Compend. cap. 15.

(c) Idem ſupra.

(d) Concil. Nicænum 1. cap. 19.

A baptizati fuiſſent: rationemque in eum canonem reddidit Zonaras, (e) ἡ γὰρ προτέρα χειροτονία, ἡ αἱρετικῶν ὄντων αὐτῶν γενομένη, οὐδὲ χειροτονία λογίζεται. πῶς γὰρ ὁ μὴ κατὰ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν βεβαπτισμένος πνεύματος ἁγίου ἐπιφοίτησιν ἐν τῇ χειροτονίᾳ δέξασθαι πιστευθήσεται. Id eſt, *nam cum anteà, dum hæreſi tenerentur, initiati fuerint, ea res omnino irrita, ac plane nulla fuiſſe cenſenda eſt, qui enim ritu alieno ab orthodoxa fide baptizatus eſt, ejus animo per ordinationem ſanctum Spiritum inſediſſe quis credat?*

B V. At enim pro certa jam & indubitata habenda eſt ea ſententia, quæ olim probabilis tantum Innocentio viſa eſt, nam decretum Eugenii in Concilio Fiorentino, quod Innocentio tertio poſterius eſt, & ſcholaſticorum paſſim Theologorum conſenſus, qui Innocentium ſecuti ſunt, multum ponderis, fidei, atque auctoritatis huic ſententiæ addunt, quę non baptizatum ordinationis incapacem eſſe declarat: ne qui tamen ſcrupuli ex hac C ſententia orirentur, rectè, & prudenter ſubjunxit Innocentius, *de illo certe qui natus eſt de Chriſtianis parentibus, & inter Chriſtianos eſt fideliter converſatus, tam violenter præſumi, quod fuerit baptizatus, ut hæc præſumptio pro certitudine ſit habenda, donec fortiſſimis forſitan argumentis contrarium probaretur*. Addi quoque poteſt ex divo Thoma (f), quod licet, qui non baptizatus Sacerdos ordinatur, nec validè abſolvat, nec Sacramentum D Euchariſtiæ conficere poſſit, imo nec ſi in Epiſcopum promoveatur, validè ordinet, *piè tamen credi poſſe, quod quantum ad ultimos effectus Sacramentorum ſummus Sacerdos ſuppleret defectum, & quod non permit-*

(e) Zonaras in c. 19. num. cit.

(f) Divus Thomas ſupplem. quæſt. 35. art. 1. ad 5.

te-

teret hoc ita latere, quod Eccleſiæ poſſet periculum imminere. Piè inquam hoc credi poſſe docet divus Thomas, neque ego tanti viri auctoritati opponere me audeo; dubius tamen hæreo, nec ſatis apud me conſtituere poſſum, neceſſarium ne ſit ad extraordinariam divinæ providentiæ diſpenſationem hìc recurrere, cum lege communi ſtatutum ſciamus nemini niſi per Sacramenta ex opere operato gratiam deberi: nihilominus exiſtimo divinæ providentiæ conſonum videri, ut nonniſi rariſſime hujuſmodi non baptizatorum hominum ordinationes evenire patiatur, &, ſi aliquando id fiat, ita rem moderetur, ut vel minimo Eccleſiæ incommodo, vel raro, hoc accidere ſoleat; vel ita rem omnem ſuaviter diſponat, ut ſtatim malum illud innoteſcat, adhibitoque remedio tollatur.

ſ. II.

Argumenta in contrarium ſolvuntur.

VI. PОrrò ſtatuta noſtra ſententia, ſolvenda ſunt, quę pro contraria opinione ſuperius ab Innocentio tertio propoſita ſunt argumenta; dicendumque primo per fidem nos membra Chriſti fieri, quantum ad adhæſionem interiorem cum Chriſto, quæ ſufficit ad meritum, & privatum cujuslibet Chriſtiani ſtatum, non autem quantum ad adhæſionem cum Chriſto exteriorem, & in ordine ad totum corpus Eccleſiæ, cujus omnia membra exteriori Sacramenti ſigno in unum corpus Eccleſiæ, ſeu teſſera aliqua confœderantur, & ſpiritali ſignaculo per illud ſenſibile ſignum animæ im-

A preſſo, jus ad reliqua Sacramenta, & communia Eccleſiæ bona ſortiuntur: quas duas adhæſiones diſtinguere neceſſum eſt, cùm & excommunicati ſtatim atque conteruntur, licet per fidem Chriſto conſocientur, tanquam omnium bonorum auctori, ab eodem tamen tanquam Eccleſię capite tamdiu divulſi cenſeri debeant, quamdiu excommunicationis ſententia irretiti, ab Eccleſia abſciſſi manent, quo toto tempore ſuſpenduntur ab exercitio ſuorum ordinum, nec influere licitè poſſunt in
B reliqua membra corporis Chriſti Eccleſiæ, etſi ad privatum nonnunquam animę ornamentum divinos influxus recipiant. Multominus (a) verò Catechumeni, & quivis non baptizati Eccleſiæ membra dici poſſunt, Chriſto tanquam Eccleſiæ capiti unita, qui nondum profeſſi ſunt publicè fidem, nondum in cœtum Chriſtianorum admiſſi, nondum ſignaculo Dominico vendicati, nondum ſenſibili Sacramento à cæteris diſcreti, vel
C cœtus Chriſtiani jure donati, vel cives Eccleſiæ Catholicæ conſcripti ſunt: è contra verò plurimi reperiuntur, externa illa communicatione, Chriſto Eccleſiæ capiti, & toti Eccleſiæ corpori uniti, qui nulla virtutis participatione Chriſto cohęrent: quæ cùm ità ſint, dicimus eos, qui nondum per Baptiſmum Eccleſiæ jura obtinuerunt, necdum Eccleſiæ membra exteriùs fieri meruerunt, ſacrorum conficiendorum, & cæteris diſtri-
D buendororum provinciam, quæ Sacerdotio adnexa eſt, obtinere non poſſe, licet ſpiritalibus virtutum proventibus augeri, ac perfici poſſint, quippe cùm jus ad exteriorem illam Eccleſiæ per Baptiſ-

(a) Lege Aug. lib. de vera relig. c. 10

mum ſocietatem requiratur, ut Eccleſiæ viſibili aliqui ductores, doctoreſque præfici, & conſtitui poſſint.

VII. Deindè verum eſt quidem antiquæ legis Sacramentis Baptiſmum minimè præſupponi, ſed novæ legis Sacramentis omnibus eum prærequiri ex prædictis aſſerendum eſt: nec in contrarium aut ſacræ Euchariſtiæ, aut Matrimonii, adducta exempla quidquam faciunt: nam Matrimonium quidem, ut contractus civilis, à non baptizatis iniri poteſt: nulla enim ratio eſt, cur tales à matrimoniali contractu, qui juris naturæ eſt, ineundo repellantur: ſed ut Sacramentum, inter infideles non perficitur; perfectio enim iſta, quam habet (a) matrimonium inter Chriſtianos contractum, ut ad eſſe Sacramenti elevetur, deeſt matrimonio infidelium, quod ad opus naturæ, non ad donum gratiæ conſtituitur; & quamvis verum Chriſti corpus ſub Euchariſticis ſpeciebus deliteſcens, non ſolùm præſens realiter inſit, vel ori, vel ſtomacho ejus qui ipſum ſumpſerit, ſicut etiam ineſſet præſens animali irrationali, à quo corroderentur ejus ſpecies, non tamen à non baptizato ſumitur per modum Sacramenti, ſeu per modum eſcæ, & potus, quæ ei ad ſalutem proficere poſſint: quod illuſtrat Baſilius (b) exemplo Iſraelitici populi, qui neque aquam de petra bibere, neque cœleſtem panem manducare potuit, donec mare rubrum Baptiſmi figuram pertranſiiſſent: ὐκ αὖ ἔπιεν ἐκεῖνος ἐκ τῆς πνευματικῆς πέτρας, εἰ μὴ τυπικῶς ἐβαπτίσθη, οὐδὲ σοί τις δώσει τὴν ἀληθινὴν πόσιν, ἐὰν μὴ ἀληθινῶς βαπτισθῆς· ἔφαγεν ἄρτον Αγγέλων A ἐκεῖνος μετὰ τὸ Βάπτισμα· σὺ δὲ πῶς βρώσῃ τὸν ζῶντα ἄρτον, εἰ μὴ πρότερον ὑποδέξῃ τὸ Βάπτισμα. *Nec unquam ille ex ſpiritali petra bibiſſet, niſi ex figura baptizatus fuiſſet. nec tibi aliquis veram potionem niſi verè baptizato præbebit: panem Angelorum ille poſt Baptiſmum manducavit: tu autem quomodo viventem comedes panem, niſi ſumpto priùs hoc Sacramento?* Denique falſum eſt Diaconalem, vel Sacerdotalem ordinem priùs inſtitutum quàm Baptiſma: nam Baptiſma (c) initio prædicationis Chriſtum uſurB paſſe, inſtituiſſe, docuiſſe: Apoſtolos (d) item ex Chriſti haud dubiè inſtitutione contuliſſe ex Evangelio diſcimus: Sacerdotalem (e) autem ordinem nonniſi in ultimo die Cœnæ inſtitutum, Diaconalem etiam poſtea ex Actibus (f) Apoſtolorum colligimus.

ARTICULUS II.

Sacramentum Confirmationis ex præcepto Eccleſiæ rationabiliter Ordinis Sacramento præſupponi.

C I. NEceſſum pariter eſt, ut quemadmodum priore hujus parte docuimus, antequam quis non ſolùm non ſacros Ordines, verùm etiam Clericalem tonſuram ſuſcipiat, Sacramento Confirmationis conſignatus ſit. Sacri ſiquidem Ordines, nec non Clericalis ſtatus, *perfectos* tantùm *Chriſtianos* admittunt, quos nimirum in gradu ſublimiori ſupra reliquos ex plebe D conſtituunt, ut iis tanquam ſpiritalis vitæ duces auctoritate præſint, & vitæ ſanctitate, doctrinaque præfulgeant. Nemo verò ſine Confirmatione perfectus cenſeri poteſt Chriſtianus: quippe quæ à ſan-

(a) Lege c. quanto, & cap. gaudemus, de divortiis, & 26. diſtinct. cap. deinde.

(b) Baſil. hom. 13. ſeu in exhortat. ad Baptiſmum.

(c) Math. 3. Marci 1.

(d) Lucæ 3. Marci 16.

(e) Math. 29. Marci 14. Lucæ 22.

(f) Actorum 6.

(a) Dionyſ. Eccl. hierarch. cap. 4.

ſancto Dionyſio (a) τελειωτικὴ χρίσις, *perficiens unctio*, & ἱερὰ τῆς θεουργίας τελείωσις *ſacra divini ortus* vocetur *perfectio*: ſine qua videlicet ſanctus Clemens (b) perfectum Chriſtianum neminem reperiri poſſe aſſeruit: quam etiam requiſivit Urbanus (c) primus, ut *pleni Chriſtiani inveniantur*: Concilium (d) Elibertinum exegit, ut quis *perfici poſſit*: Ambroſius (e) docuit, *poſt fontem ſupereſſe, ut perfectio fiat*: quam tandem divus Thomas, (f) *perfectam ætatem ſpiritualis vitæ* nominavit: adeout ex illorum, aliorumque Patrum ſententia rectè colligi poſſit perfectionem Chriſtianitatis à Confirmatione pendere: quæ cùm ad Clericalem ſtatum prærequiratur, nemo Confirmationis Sacramentum ad ſtatum Clericalem non præſupponendum jure dixerit. Confirmatur; etenim ita ſe habent tria hæc Sacramenta, Baptiſmus, Confirmatio, & Ordo ad ſpiritualem vitam, quemadmodum ad corporalem nativitas, augumentum, & generatio: nam ad vitæ ſpiritalis lucem Baptiſmus nos emittit, Confirmatio ſpiritale robur, & gratiæ augumentum præſtat, viroſque perfectos facit, Ordo ſpiritales nos patres efficit: quemadmodum ergo convenienter naturali rerum Ordini priùs oportet unumquemque naſci, tum augeri, & in ſe accreſcere, ac roborari, antequam ſpeciei per generationem propagandæ operam navet: ita convenientiſſimus inter hæc Sacramenta ſtatuendus ordo videtur, ut priùs Sacramento Baptiſmi renaſcamur, & per Confirmationem roboremur, quàm per ſacram Ordinationem ſpiritales patres efficiamur.

(b) Clemens ep. 4. ad Jacob.

(c) Urban. 1. ep. 1.

(d) Concil. Eliberti cap. 38.

(e) Ambroſ. lib. 3. de Sacram. cap. 2.

(f) Divus Thom. 3. part. q. 72. art. 8. ad 3.

A II. Quamobrem optimè omnino (g) Tridentinum Concilium ſtatuit, ut prima tonſura non initietur, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperit, quæ lex etſi nulla foret, conſuetudo tamen generalis vim legis haberet, quam in iis, quæ gravioris momenti ſunt, & Sacramentorum inſtitutioni conſentanea, violare vix ſine peccato mortali ullus poteſt. Mea itaque ſententia eſt, quæ fuit (h) Toleti, (i) Bonacinæ, & aliorum letalis criminis reum eſſe, qui vel ex incuria, aut ignorantia culpa-

B bili, vel ſciens volens Sacramento Confirmationis omiſſo ad tonſuram Clericalem, ſive Ordines acceſſerit: redarguendos autem eſſe (k) Suareſium, (l) Valentiam, (m) Coninckum, (n) Navarrum, (o) Sotum, & alios, qui contrarium opinantur: quos utique non ſatis Concilii Tridentini legem, totius Eccleſiæ conſenſum, Sacramentorum prædictorum inſtitutionem attendere arbitror, dum contra hæc omnia, ſine peccato mortali,

C non Confirmatum ordinari poſſe aſſeverant: à quibus meo utique judicio diſſentiebat Cornelius (p) ſummus Pontifex, dum Novatum, quod ſignaculo Dominico, quo videlicet κατὰ τὸν τῆς Ἐκκλησίας κανόνα, *ſecundùm Eccleſiæ canonem* obſignari debuerat, antequam Presbyter fieret, omiſiſſet, Spiritum ſanctum negat habere potuiſſe: diſſentiunt & cæteri, qui in gravibus rebus, qualem rem iſtam nemo non, qui prudenter omnia pen-

D ſaverit, exiſtimabit, conſuetudinem generalem vim legis habere ſub peccato mortali obligantem arbitrantur.

III. Duo tamen ſunt, quæ fateri debemus, primùm ratam fore

(g) Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 4.

(h) Toletus lib. 2. inſtruct. cap. 71.

(i) Bonac. de Sacram. diſp. 8. quæſt. unica, punct. 5. propoſit. 2.

(k) Suarez diſp. 38. ſect. 1.

(l) Valent. tom. 4. diſput. 5. quæſt. 1. punct. 3. ad finem.

(m) Coninck q. 72. art. 8. num. 9.

(n) Navar. Manual. cap. 22.

(o) Sotus in 4. diſtinct. 24 q. 1. art. 4 verſus finem.

(p) Epiſtola Cornelii ad Fab. Antioch. apud Euſeb. lib. 6. cap. 35.

Ordinationem, quantumcumque prætermiſſum fuerit Confirmationis Sacramentum: cui rei probandæ Doctorum conſenſus ſufficit, qui omnes unanimiter docent, validè aliquem ordinari, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperit. Neque verò par neceſſitas Baptiſmi, & Confirmationis cenſeri debet: nam quemadmodum fieri nequit, ut nondum natis imperium concedatur, quod ad pueros, & infantes, qui nondum ad perfectam ætatem adoleverunt, legibus regni nonnunquam devolvitur; ita non baptizati, tanquam nondum nati ordinari non poſſunt, qui tamen ſine Confirmationis Sacramento in infantia ſpiritalis vitę poſiti minus decenter, ſed tamen validè, Chriſtiano populo duces per ſacram Ordinationem præficiuntur. Nec fortaſſe Chriſti exemplum omnino extra rem eſt, qui quidem Apoſtolos prius Sacerdotes effecit, quàm Sacramento Confirmationis roboraret: tunc enim Sacerdotes effecti ſunt, cum ipſis in ultima cœna edixit, ut ſacrificium, quod inſtituerat, in ſui commemorationem facerent: cùm aſcenſurus ad Patrem inſufflavit in eos, & dixit([a]) *accipite poteſtatem quorum remiſeritis &c.* tunc autem confirmati perhibentur, cùm in die Pentecoſtes Spiritu ſancto miſſo de cœlo ad fidem publicè efferendam, & promulgandam, fortiores effecti ſunt, ut innuunt ([b]) Cyprianus, ([c]) Ambroſius, ([d]) Hieronymus, ([e]) Auguſtinus, Gregorius, ([f]) & alii, quorum ſententiam proponit ([g]) Eugenius in Concilio Florentino credendam: ex eo enim Chriſti exemplo probabiliter arguere poſſumus, non eſſe neceſſe Sacramentum Confirmationis validæ ſemper Ordinationi præmitti.

([a]) Joann. 20.

([b]) Cypr. ep. 72.
([c]) Ambroſ. lib. 3. de Sacram. cap. 2.
([d]) Hieron. dialog. adverſus Luciferianos.
([e]) Aug. tractat. 6. in epiſt. Joann.
([f]) Greg. hom. 30 in Evang. Joannis poſt medium.
([g]) Eugenius in decreto unionis.

IV. Alterum quod pariter admittendum mihi videtur, eſt, irregularem non eſſe qui prætermiſſo Sacramento Confirmationis, gradus omnes Eccleſiaſticos aſcenderit: nulla enim irregularitas ſtatuenda eſt, quam non jus ipſum ſtatuat, lexque canonica exprimat: non in iis aſtruendis conjectura à ſimili, non argumenta à majori ad minus locum habent; canonicum ſiquidem impedimentum irregularitas eſt, non eſt autem canonicum niſi inducatur à canone. Qua vero lege, quo canone tueri poſſemus irregularitatem iſtam, non video, itaque ſtandum eſt communi Doctorum ſententię, quam ([h]) Navarrus, ([i]) Henriques, ([k]) Suares, & alii paſſim amplectuntur, quidquid in contrarium ([l]) Toletus, ([m]) Majolus, & alii numero pauci exiſtiment; ſtatuendumque nullam ex promotione ad Ordines, prætermiſſo Confirmationis Sacramento irregularitatem induci.

([h]) Navar. cap. 12. manual. num. 9.
([i]) Henriq. lib. 4. cap. 6. §. 3.
([k]) Suares tom. 5.
([l]) Toletus lib. 2. cap. 71.
([m]) Majolus lib. 4. cap. 14.

CAPUT

CAPUT IV.

An infantes, & amentes ſacræ Ordinationis ſint capaces.

§. PRIMUS.

An valida ſit Ordinatio ante rationis uſum.

I. Certum eſt infantes ad ſacram Ordinationem licitè recipiendam ineptos eſſe, quemadmodum exercendis Ordinibus minimè videntur idonei: at dubium eſt utrum infanti collatus Ordo characterem animæ inſidentem relinquat, an validè conferatur, an tanquam invalidè collocatus iterari debeat. (a) Durandus ante uſum rationis nec Ordines conferri debere, nec collatos valere cenſet. Contra verò docent communiter (b) Theologi, docent (c) Canonici juris interpretes. Ordines omnes (ſi fortè Epiſcopatum exceperis) infanti validè quidem, quamvis non licitè conferri poſſe; de Epiſcopatu major eſt controverſia: nam ſancti (d) Thomas, & (e) Bonaventura Epiſcopatum excipiunt, quos ſequuntur (f) Sylveſter, (g) Henriques, & alii ea ratione moti, quod Epiſcopus ſit ſponſus Eccleſiæ; infantium autem irritum ſit matrimonium, (h) Archidiaconus verò, (i) Præpoſitus, (k) Paludanus, (l) Sotus, & recentiores ferè omnes Epiſcopalem Ordinationem ratam eſſe cenſent infanti collatam, quamvis ab Epiſcopali juriſdictione divulſam.

(a) Durandus in 4. diſt. 25. q. 2.
(b) Theolog. in 4. ſent. diſt. 25.
(c) Canoniſtæ in cap. vel non.
(d) DD. Thom.
(e) & Bonav. in 4. diſt. 25.
(f) Sylveſter v. ordo 4. n. 1.
(g) Henriq. lib. 10.
(h) Archidiacon. in c. Subdiac. diſt. 77.
(i) Præpoſitus ibid.
(K) Paludan. in 4. diſt. 25.
(l) Sotus in 4. diſtinct. 25. quæſt. 1.

II. Poſterior iſta ſententia probabilior eſt, primò enim Ordines quidem minores infantibus conferri poſſe colligitur ex reſponſo Innocentii tertii (m) Bononienſi Epiſcopo, in quo qui ante annos diſcretionis ad Ordines Diaconatu inferiores infans ordinatus, & ubi ad ætatem adultam

(m) C. unico de Clerico per ſaltum promoto.

A perveniſſet, Presbyter, omiſſo Diaconatus Ordine, creatus fuerat, tanquam validè cęteros Ordines conſecutus, ſolum Diaconatum recipere jubetur, antequam in Ordine Sacerdotis miniſtrare permittatur: nulla autem ratio eſt cur minores Ordines cum Subdiaconatu infanti conferri poſſint, reliqui quoque, nè dempto quidem Epiſcopali, non poſſint. Secundò, quia reliqua Sacramenta, quæ characterem conferunt, etiam infanti conferri poſſunt, Baptiſmus ſci-
B licet, & Confirmatio, quæ ex antiquo Eccleſiæ uſu, nunquam niſi in neceſſitate ſeparabantur, & infantibus una conferebantur: quid ni ergo ſacra Ordinatio etiam Epiſcopalis, quæ characterem conſert, ſimiliter infantibus conferri queat? Tertiò, quia Sacramenta quidem, quæ actum ſuſcipientis requirunt, cujuſmodi ſunt Pœnitentia, & Matrimonium, ab in-
C fantibus recipi non poſſunt, quia infantes hujuſmodi actuum ſunt incapaces: ſed illa Sacramenta, quæ actum ſuſcipientis non requirunt, ſed habitus ſupernaturales infundunt, ab infantibus ſuſcipi poſſunt, qui ejuſmodi habituum ſupernaturalium capaces ſunt, & virtutum infuſarum, ut patet in infantibus baptizatis: utpote cùm hoc interſit inter habitus ſuperna-
D turaliter infuſos, & acquiſitos naturales, quod hi ex actibus relinquantur, illi actibus præſupponantur, hi producantur per actus, illi producant: unde ipſius etiam ſacrę Eu-

Euchariſtiæ infantes capaces ſunt, quæ proindę olim eis dabatur, quamvis poſtea ob ejus reverentiam ipſis denegata: at verò ſacra Ordinatio actum ſuſcipientis non requirit, ne quidem illa, qua quis in Epiſcopum promovetur, nam ſoli actus miniſtrorum ad ipſam tam efficienter, quàm materialiter influunt, ſuſcipientium verò nullus influxus eſt, ne quidem ad Epiſcopalem conſecrationem: quamvis enim juriſdictio Epiſcopalis conſenſum requirat ordinati, quo inter Epiſcopum, & ejus Eccleſiam, matrimonium ſpirituale contrahatur, & rationis uſum, quo Epiſcopalis Diœceſis adminiſtratio ſuſcipiatur, exerceatur, vel alteri delegetur: at conſecratio Epiſcopalis nullum hujuſmodi actum requirit, nec niſi adveniente, vel præcedente juriſdictione, matrimonium inter Epiſcopum, & Eccleſiam ſpirituale inducit: ergo rata, ac valida debet credi Ordinatio ſacra, nequidem excepta Epiſcopali, quæ infanti conferretur.

§. II.

Non licere ordinare, aut tonſura aliquem inſignire ante rationis uſum.

III. Neque verò ſancti (a)Thomas, & (b) Bonaventura, à quibus prædicta pro noſtra ſententia argumenta mutuati ſumus, aliud forte cenſent de Epiſcopali conſecratione, quàm quod nos docuimus. Sanè Dominicus (c) Soto divum Thomam in noſtram ſententiam adducit, ac ſi ſolam juriſdictionem Epiſcopalem denegaret infantibus, characterem verò Epiſcopalem imprimi, vel Presbyteralem extendi, ordinato

(a) D. Thomas, (b) & Bonavent. ſupra.

(c) Sotus ſupra.

A in Epiſcopum infante, minimè inficiaretur. Juriſdictionem autem Epiſcopalem completam non poſſe infantibus concedi, patet ex eo, quod cohæreat illa neceſſariò cum animarum cura, ac regimine, cujus infantes omninò ſunt incapaces, qui nec ſeipſos, aut alios regere, nec fidem ſuam aliis obſtringere, nec vadimonium pro aliis præſtare, nec munia ulla aut per ſeipſos obire, aut aliis committere, nec electioni de ſe factæ conſentire, nec adminiſtrationem in ſe ſuſcipere poſſunt. Ex quo tamen, ut

B iàm diximus, inferre non licet incapaces infantes juriſdictionis, incapaces quoque eſſe characteris, cùm juriſdictio reſpectiva ſit, character verò abſolutus, juriſdictio actum ſuſcipientis requirat, character non requirat. Fateor tamen non ſine inſigni ſcandalo, nec ſine ingenti Eccleſiaſticæ diſciplinæ perturbatione, temeraria canonum violatione, gravi Eccleſiæ, & Sacramento illata injuria, poſſe quemquam infantem ad Epiſco-

C patum, vel majores Ordines promoveri, imo ne quidem infantem (d) Clericali tonſura, vel minoribus Ordinibus ante diſcretionis annos inſigniri vel decet, vel fas eſt. Obſtat Tridentini (e) Concilii, Moguntini ſub Carolo Magno gravis prohibitio: obſtat & ipſa Ordinis cujuſque, ni fallor, inſtitutio & natura; cùm enim quivis Ordo ad functiones aliquas exercendas inſtitutus ſit, hominemque in ſublimiori gradu conſtituat,

D tanquam inutilis futurus produci, & ſine ulla probatione concedi, non niſi temerè, & injuſtè poteſt.

(d) Contra divum Thomam ſupra.

(e) Trident. ſeſſ. 23 de reform. cap. 4. Mogunt. ſub Carolo cap. 23.

§. III.

§. III.

Propenuntur, & ſolvuntur argumenta, quibus infantes Ordinis recipiendi incapaces oſtenduntur.

IV. OBjicit quædam Durandus adverſus noſtram ſententiam, quibus iocapaces Ordinis cujuſque, & characteris infaotes oſtendit: Primum, quia abſurdum videtur, ut parvuli rationis uſu careotes, Epiſcopi, vel Sacerdotes fieri poſſint. Alterum, quia ad ſuſceptionem cujuslibet Sacramenti requiritur voluotas,
B ſeu intentio ſuſcipientis, vel propria io adultis, vel aliena & interpretativa in parvulis: at ioſantes ratioois uſum non habeotes, ooo ſunt capaces intentioois propriæ elicieodæ, ut ſatis patet, nec pareotum voluotas, licet poſſit eſſe interpretativa voluntatis parvulorum, in iis quæ ſunt de neceſſitate ſalutis corporalis, aut ſpiritualis ipſorum, verbi gratia, io iis quæ ad deletiooem peccati originalis ſpectaot in Baptiſmo: io iis tamen,
C quæ ſunt ſupererogationis, prælationis, & digoitatis, cujuſmodi eſt ſacra Ordinatio, ad quam ſuſcipiendam nemo obligatur, noo videtur voluntas parentum cenſeri poſſe voluntatis parvulorum interpretativa voluotas, proiodeque nec videntur infantes ejus ſuſcipiendæ eſſe capaces. Coofirmo hoc argumentum; nam ſicut in matrimonio, quod noo eſt neceſſitatis, voluntas parentum non poteſt cenſeri voluotas liberorum
D interpretativa: ita nec in ſacra Ordinatione erit. Tertium, quia ad Baptiſmum quidem recipieodum, qui ad deletionem peccati originalis aliena voluntate cootracti re-

A fertur, aliena quoque inteotio ſufficit, propria non requiritur: hæc autem ratio cum io cæteris Sacramentis locum oon habeat, cætera Sacramenta videotur propriam ſuſcipientis inteotiooem requirere, cujus cum infantes ſint incapaces, Sacramenti quoque Ordinationis incapaces erunt.

V. His autem argumeotis reſpondetur, primò quidem nihil eſſe abſurdi, quod Sacerdotes, vel Epiſcopi infantes creari poſſint: juxta Eccleſiæ leges abſurdum eſſe quod revera creeotur: ideoque
B prius taoquam verum admittendum, poſterius taoquam vetitum fugieodum. Deinde oec propriam ſuſcipientis, nec ioterpretativam parentum intentionem neceſſariam eſſe ad validitatem ſacræ Ordinationis, ſed ſufficere intentiooem Eccleſiæ, quæ ſit interpretativa infantium, eo modo quo in Baptiſmo, & Confirmatione, etſi infantes nihil conferant, etſi pareotes renitantur, iojuria quidem parentibus infertur, ratum tamen
C ſive Baptiſmatis, ſive Confirmatioois Sacrameotum eſt, ex geoerali Eccleſiæ inteotione, qua Sacrameota vult recipi, eo modo quo Chriſtus inſtituit: Chriſtus autem ita ioſtituit hæc Sacramenta, ut à non habentibus uſum rationis ſuſcipi poſſent, nec ab actibus ſuſcipientium pendereot, quos ſufficit noo reluctari, oeque reſiſtere, ut valdè ſibi collata Sacramenta ejuſmodi recipiant. Unde manifeſtè patet horum Sacramen-
D torum, & Matrimonii oon eſſe parem rationem; nam Matrimonium ab actibus ſuſcipieotium pendet, ut ratum ſit, quia in mutua cootrahentium voluntate conſiſtit; iſta vero ab actibus ſuſcipieotium

ooo

non dependent, neque in iis ſita ſunt. Patet etiam non eam eſſe adæquatam rationem, ob quam Baptiſmus propriam intentionem ſuſcipientis non requirat, quod peccatum originale, cui tollendo inſtitutum eſt, aliena tantum intentione contrahatur: nam in Confirmatione, & Euchariſtia hæc ratio non militat, ſicut nec in Ordinatione, quæ tamen Sacramenta ex ſola intentione Eccleſię, & ex inſtitutione Chriſti, qui infantes eorum ſuſcipiendorum capaces eſſe voluit, abſque propria ſuſcipientium voluntate ſuſcipi poſſunt, dummodo ipſi non renuant, nec expreſsè diſſentiant.

§. IV.

Amentes quoque Ordinationis eſſe capaces.

VI. EX quibus etiam colligitur amentes validè ordinari poſſe, nam cum rationis uſum ordinatio non neceſſario requirat, ut rata ſit, non videtur negari poſſe, quin valide ordinentur, etiam qui rationis uſu privantur: idque etiam intelligendum velim ſive perpetuo, & à nativitate amentes ſint, ſive lucida intervalla habeant, dummodo in iſtis lucidis intervallis non expreſsè diſſenſerint: nam ſi à nativitate amentes ſint, certum eſt eos nunquam diſſenſiſſe: nihil autem amplius requirit ordinatio, quam ut non renitente ſuſcipiente, conferatur. Secus enim, ſi perpetuo amentes non valide ordinarentur, ſequeretur infantem in pueritia ordinatum, eo tempore, quo nulla adhuc dat rationis ſigna, valide ordinatum, ſi poſtea rationis uſu polleat, non valide ordinatum, ſi nunquam rationis lu- A mine illuſtretur: hoc autem nemo dixerit, cum in ſuſpenſo Ordinationis effectus eſſe non poſſit, ſed ſtatim poni debeat, vel nunquam. Eorum autem, qui lucida habent intervalla, par ratio eſt, ac eorum qui uſu rationis pollent: ſicut ergo hi, ut ſuperiùs docuimus, priori parte hujus tractatus, inviti & repugnantes ordinari non poſſunt, ita nec illi: ſi ergo in lucidis intervallis renuerint, ſi reſtiterint, aliis temporibus quibus uſu rationis carebunt, ordinari non poterunt.

B VII. Neque verò objicias diſparem eſſe infantis, & perpetuo amentis rationem: nam eſto potentia actum aliquando præcedat, liberum, verbi gratia, arbitrium electionem liberam: attamen nemini potentia convenire poteſt, cui aliquando non poſſit actus convenire; *nam*, ut ait Philoſophus, (a) *ejuſdem eſt potentia, cujus eſt actus*: qui ergo functionum ordinum, quæ nempe rationis uſum requirunt, perpetuo in- C capaces erunt, quales perpetuo amentes ſunt, iidem potentiæ ad iſtas functiones exercendas, ſeù characteris incapaces cenſendi quoque erunt. Neque etiam dicas, fœminam minus ab Ordinum miniſterio alienam videri, quam perpetuo amentem; fœminam tamen à nobis cenſeri incapacem ſacræ Ordinationis: idem ergo de perpetuo amentibus nobis eſſe ſtatuendum, ne, inquam, hæc dixeris, quæ licet prima fronte alicujus D momenti videantur, ſeriò tamen diſcuſſa longè minoris videbuntur: etenim per accidens eſt, quod aliqui perpetuò rationis uſu careant: unde ſicut eis liberi arbitrii facultas convenit, quibus tamen libera cle-

(a) Ariſt. c. 1. de ſomno, & vigilia.

electio nunquam conveniet: ita non repugnat potentiam ad functiones ordinum exercendas eidem tribui, quibus perpetuò functionum iſtarum uſus, ſed per accidens, denegabitur: ſic enim interpretari debemus allatam Philoſophi ſententiam, ut eidem actus per ſe conveniat, cui potentia convenit, quamvis per accidens nonnunquam uſus potentiæ adimatur, intervertatur agendi facultas, impediaturque actus, qui aliàs à facultate promanaturus eſſet. Unde licet fœmina minus aliena videatur à miniſterio ordinum, quàm perpetuò amens, quia tamen fœmina per ſe ab illo miniſterio abhorret ratione naturalis ſubjectionis, & præterea, quia divina lege, & ab ordinis miniſterio, & ab ordinatione arcetur, ideò ipſa ordinationis incapax eſt: è contra, quia per accidens tantùm vir perpetuò amens ab ordinis miniſterio alienus eſt, & per accidens eſt, quod amens ſit; quia item licet divina lege miniſterium ſacræ Ordinationis uſum rationis requirat, potentia tamen illam non exigit; ideò fœmina ſacræ Ordinationis incapax eſt, cujus perpetuò amens capax eſt habendus.

§. V.

Utrum infans ordinatus, cælibatus, & aliis Eccleſiaſticis legibus adſtringatur.

VIII. Dubium autem ex iis naſcitur, utrum infans majoribus Ordinibus initiatus, iis legibus Eccleſiaſticis adſtringatur, quæ initiatis majoribus Ordinibus impoſitæ ſunt. De obligatione ad cœlibatum præcipua difficultas eſt, ex cujus ſolutione

A cæteras poſſis facilè intelligere. Paludanus non ſibi ipſi ea in re ſatis conſtat: nam uno in loco (a) ait eum nullo voto adſtringi, quia continentiam ſervare non cogitur; in alio verò ait eum continentiam perpetuò ſervare debere, non vi voti, ſed vi Eccleſiaſtici ſtatuti: (b) Richardus dubius eſt, remque indefinitam reliquit. (c) Antoninus, (d) Bernardus Parmenſis, & alii ipſum lege cœlibatus adſtrictum putant, qui omnes ea præſertim ratione ducuntur, quod (e) *acceſſorium ſequatur naturam principalis*, ex trita, & communi juris regula: obligatio verò ad cœlibatum ordinationi tanquam principali accedat: rata ergò ordinatione in infantibus ordinatis, eidem accedere debebit tanquam neceſſariò conſequens obligatio ad cœlibatum. Contra verò Joannes (f) Major, (g) Abbas (qui etiam Innocentium, Hoſtienſem, & Archidiaconum, pro ſe citat) (h) Sotus, & alii communiter docent, infanti ante uſum rationis ordinato nullam hujuſmodi legem impoſitam eſſe, tum quod nec vovere caſtitatem potuerint, qui caſtitatem neſciant, & vovendi incapaces ſint: nec legibus Eccleſiaſticis alicui ſtatui impoſitis ligari debuerint, qui ſtatum illum liberè amplexati non ſint. Ad quam rem probandam juvant (i) Ancyrana Synodus, quæ Diaconos in ſua ordinatione profitentes ſe caſtitatem non poſſe ſervare, à caſtitatis obſervantia abſolvit; Gregorius (k) quoque Magnus, qui Subdiaconos Siciliæ, ex inolita apud ipſos, & fortè à Græcis invecta conſuetudine, ſibi à nuptiis temperandum neſcientes, nimis durum eſſe ſcribit ad cœlibatum cogere: *mihi* inquit, *durum, atque*

(a) Palud. in 4. diſtinct. 25. quæſt. 3. art. 1. ad finem.

(b) Richard. in 4. diſt. 5. art. 4. q. 5. ad 5.

(c) S. Antonin. 3. part. tit. ... concl. 2.

(d) Bernard. in cit.

(e) Regula acceſſorium de regulis Juris in 6.

(f) Major in 4. diſtinct. 24. quæſt. 2 in 5. argum.

(g) Abbas in cap. 1

(h) Sotus in 4. diſtinct. 25 q. 1. art. 2. §. hunc autem.

(i) Ancyrana Synod. cap. 9.

(k) Gregor. lib. 1. regiſtri, ep. 42. indict. 9.

incompetens videtur, ut qui uſum ejuſdem continentiæ non invenit, neque caſtitatem ante promiſit, compellatur à ſua uxore ſeparari, &c., quod fortiori ratione valet in eo, qui inſcius, & ratione carens Ordinibus ſacris initiatus fuerit.

IX. Neque verò ſolos infantes à continentiæ lege liberant alii qui apud (a) Sanchez, ſed ipſos quoque, qui ante pubertatem ordinati eſſent, quibus favet canon Concilii Carthaginenſis tertii (b) ut *Lectores, cùm ad annos pubertatis venerint, cogantur aut uxores ducere, aut continentiam profiteri*. Canon enim iſte oſtendit, licet tunc temporis uſitatum foret, ut Lectores ad cœlibatum adſtringerentur, nihilominus ante annos pubertatis lege continentiæ obligari non potuiſſe; itaque quamvis iam Subdiaconi lege continentiæ ſoleant aſtringi, ante annos tamen pubertatis non videntur obligari poſſe, vel certè non videtur placere Eccleſiæ, ut ji obligentur. Favent quoque (c) illa jura, quibus ante annos pubertatis profeſſio in Monaſterio facta irrita declaratur; quare ſimili quoque modo votum caſtitatis in Subdiaconatu emiſſum ante annos pubertatis, nullum erit. Imò cum nupera (d) Tridentini Concilii ſanctione, profeſſio in quacumque religione ante decimum ſextum annum expletum nulla declaretur, nullamque inducens obligationem, votum quoque caſtitatis in Subdiaconatu emiſſum ante hoc tempus nullum eſſe, & irritum quidam arbitrantur.

(a) Sanchez de matrim. lib. 7. diſp. 30.

(b) Concil. Carthag. 3. cap. 9. refertur diſt. 32. c. Lectores.

(c) Cap. ad noſtrum cap. ſignificatum, cap. cum virum, de regularib. & cap. puer 20. quæſt. 5.

(d) Trid. ſeſſ. 25. de regular. c. 15.

X. Certum verò mihi eſt infantes, quos ante diſcretionis annos ſacris Ordinibus initiatos conſtat, cœlibatus lege non aſtringi,

A præterquam quod enim proculdubio infantes voti incapaces ante annos diſcretionis habentur, quos liberæ electionis, [ſine qua nullum votum eſt], minimè compotes eſſe liquet: durum eſt inſuper, & iniquum videtur, difficillimum cœlibatus præceptum cuiquam niſi conſentienti imponere, præſertim cùm de continentia Chriſtus Dominus dixerit, (e) *qui poteſt capere, capiat*, ut ſcilicet magnitudinem virtutis oſtenderet, & ſe inæſtimabili miſericordia ſua noluiſſe rem in neceſſitatem legis

B concludere demonſtraret. Idque maximè confirmant Gregorii ſupra, & Synodi Ancyranæ teſtimonia; nam ſi Gregorii auctoritate non credens probabiliter ſibi impoſitam obligationem cœlibatus ab ea lege eximitur: multominus qui eam per ætatem nec ſcire, nec advertere potuit, eadem lege adſtringetur. Synodus verò Ancyrana ordinatos profitentes ſe continere vel non poſſe, vel nolle, ab eadem lege ſolvit; at diſ-

C ſentientium, & non conſentientium in hoc caſu par jus eſt: æquè enim gravarentur, qui non expectato tempore liberi conſenſus ad cœlibatum adigerentur, ac qui poſt ſigna diſſenſus manifeſta cogerentur.

(e) Math. 19. lege Chryſoſt. hom. 63. in Math.

XI. Unde licet iſta regula, (f) *acceſſorium ſequitur naturam principalis*, vera dici poſſit, ubi naturalis eſt utriuſque connexio, non tamen veram eam eſſe neceſſum eſt, ubi non connectuntur natura-

D liter, & neceſſariò acceſſorium, & principale, ſed mediante tantum acceptatione voluntaria, qualis intercedere debet, ut continentia ſacris Ordinibus cohæreat ex prædictis: alii alio modo hanc regulam

(f) Reg. acceſſorium, citata.

Iam explicant, ut nihil aliud hac regula innuatur, quàm acceſſorii bonitatem, vel malitiam, ſanctitatem, vel moralem ſpeciem à principalis bonitate, malitia, ſanctitate, ſpecieque morali metienda eſſe, quod utique non eſt ad rem. Alii tandem prædictam regulam, alteri, [quam leges civiles, canonicæque confirmant] puta *perempto principali perimitur acceſſorium* æquivalere arbitrantur, cujus quidem regulæ converſionem veram non eſſe omnes norunt, perempto ſcilicet acceſſorio, perimi principale: proindeque cùm continentiæ lex acceſſoria ſit ſacræ Ordinationi, non ſequitur ea ſublata, tolli Ordinationem: ſed tantum ſublata ſacra Ordinatione tolli eo titulo inductam continentiæ obligationem.

XII. Si tamen is qui ante annos diſcretionis ordinandus eſt, ubi ad adultam pervenerit ætatem, & diſcretionis annos attigerit, legi cœlibatus conſentiat, velitque manere in Clero, Ordinis ſuſcepti miniſterio gaudere, frui privilegiis, ad continentiam ſuſceptam obligatus erit ſecundùm ([a]) Archidiaconum, ([b]) Innocentium, ([c]) Hoſtienſem, & alios paſſim; ratam enim habens impoſitam ex præcepto Eccleſiæ legem, eam ſibi imponit; nec æquum eſt, vt ex ſacrilega ordinatione plus lucri faciat, quàm ex legitima, & canonica: utque Clericatus honores, atque emolumenta in eum deriventur, qui onerum ejuſdem Clericatus expers cenſeatur. Verùm in eo tempore aſſignando, à quo conſenſus, vel diſſenſus infantis ordinati ratio haberi debeat, non omnes illi conſentiunt. Innocentius ([d]) quidem, & ([e]) Hoſtienſis, toto

(a) Archidiac. in cap. pueri 22. q. 5.
(b) Innocentius,
(c) & Hoſtienſ. in cap. vel non eſt compos.

(d) Innoc. ſupra.
(e) Hoſtienſ. ſupra.

II. Pars.

A tempore, quod excurrit uſque ad pubertatem, puta ad annos uſque quatuordecim expletos, integrum eſſe putant ordinando, ut conſentiat, vel diſſentiat, nullumque toto iſto tempore, præjudicium ei fieri, ſi conſentire antea, aut diſſentire viſus ſit: ab eo verò tempore inquiunt, ſi conſentiat ſtatui ſuſcepto, ligatur voto, ſi diſſentiat, ſolvitur: ab eo nimirum tempore convaleſcente voto, à quo tempore ſi emitteretur, vires haberet: ſi verò nec conſentiat, nec diſſentiat, putant obligari; quippe cum

B vota taciturnitate firmentur, quando qui obligatur ſenſum ſuum exprimere conticeſcit, ut in Diacono in ordinatione ſilente retulit ex antiquis canonibus ([f]) Martinus Bracharenſis in ſua collectione: valetque tunc temporis juris regula, ([g]) *qui tacet, conſentire videtur*: quam rectè notat ([h]) Gloſſa valere, niſi vel loquendi facultatem erubeſcentia intercludat, vel defectus probationis, aut impotentia rei impediendæ accuſationem,

C aut interceſſionem inutilem efficiant, vel nondum tempus venerit, quo loqui neceſſum ſit, cùm necdum tacenti jus deperit: ex quibus inferunt, ante tempus pubertatis, integrum eſſe infanti, qui ordinatus eſt, ſilere, nec ipſius ſilentium toto iſto tempore ei præjudicium ullum inferre; ſtatim verò ([i]) poſtquam pubertatem attigerit reclamare debere; niſi reclamet, lege cœlibatus adſtrictum teneri.

D XIII. Verùm cùm pubertatis ([k]) anni ſecundùm naturam actus, in quo apponuntur, conſiderari debeant, ideò non eodem modo numerantur: tempus ſiquidem pubertatis pro matrimoniis

(f) Martin. Brac. cap. 19.

(g) Regul. 43. de regul. juris in 6.
(h) Gloſſa in d. regul. & in cap. plerumque 2. quæſt. 7.

(i) Lege Gloſſ. 1. in cap. Lectores diſt. 32.

(K) §. Pubertatem inſtit. quib. modis tutela finitur.

A contrahendis duodecim annos in foeminis, quatuordecim in maribus leges, & canones communiter ſtatuunt, eodemque modo pubertatis annos pro validitate profeſſionis antiqua jura numerant: at novo jure inducto in Concilio (a) Tridentino ſextumdecimum annum expletum eſſe oportet, antequam profeſſio ſive à maſculis, ſive à foeminis facta obligationem ullam inducat: ideò quidam non ſolùm pubertatem, ubi de coelibatu etiam in ſacris Ordinibus promittendo agitur, ad quatuordecimum extendunt, verùm etiam uſque ad decimum ſextum annum expletum: etenim inquiunt, cùm votum expreſſum ſolemnis profeſſionis iam non valeat uſque ad decimum ſextum annum expletum; videtur pari ratione ante illud tempus votum implicitum caſtitatis Ordinibus ſacris annexum non valere: quod tempus, ubi quis attigit, vel voto Ordinibus adnexo ſtatim conſentire, vel diſſentire debet: ſtatim autem dicunt quidam fieri, quod intra triduum fit; ideoque triduum ab expleto ſextodecimo anno aliqui non improbabiliter concedunt.

(a) Trid. ſeſſ. 25. de regul. cap. 15.

XIV. Probabiliter autem hæc omnia videntur dicta, breviter tamen meam ſententiam aperio: dicoque vota quidem, ut priori parte docuimus, ſtatim ab uſu rationis validè emitti poſſe, nec ad vovendum maiorem rationis advertentiam requiri, quàm ad mortaliter peccandum: quis enim non videat majoris momenti eſſe reatum ad æternam damnationem, quem mortale peccatum inducit, ea obligatione, qua nos vota conſtringunt? quare quæ rationis advertentia ad mortale peccatum ſufficere videbitur, ea quoque ad voti obligationem ſufficiet: nihilominus in ſimplicibus quidem votis Eccleſia impuberum infirmitati ſuccurrit, dum vota ab iis emiſſa à parentibus irritari poſſe decernit, impubereſque in parentum poteſtate ita vult eſſe conſtitutos, ut per votum de ſeipſis diſponendi nec jus concedat, nec poteſtatem faciat: in ſolemnibus quoque votis [quæ ſolemnia dici ſolent, quod ab ipſa Eccleſia grata, rataque habeantur] eorumdem impuberum imbecillitati

B conſulit, dum eorum ſolemnia vota ante pubertatis annos emiſſa irritat, & ſe ea minimè ſuſcipere, vel rata habere declarat. Annos verò pubertatis à decimoquarto (b) in maſculis jus antiquum definit, Tridentinum à ſextodecimo anno expleto quantum ad validam in religione faciendam profeſſionem numerat. Utrum Tridentini definitio etiam ad votum implicitum caſtitatis Subdiaconatui adnexum amplianda ſit, difficultas eſt:

(b) Cap. ſignificatum eſt de regularibus, & alibi.

C mihi verò videtur amplianda non eſſe: præterquamquod enim in eo, & ſimilibus caſibus vix argumenta à pari deducta quidquam ponderis habere videntur: diſparem quoque voti Monaſtici, & ſacris Ordinibus adnexi habendam eſſe rationem ex pluribus capitibus elucet: Primò, quod auſterior ſit Monaſtica profeſſio quàm Clericalis, quodque ipſa corporis nonnunquam habitudini omninò nociva ſit, & contraria: cùm è contra

D difficultates Eccleſiaſtici ſtatus ſola voluntatis firmitate ſuperentur, minus corporis robore, ac patientia indigeant: ideòque conſultiſſimè Monacho ante pleniorem ætatem voventi Eccleſia ſuccurrit, etiamſi

etiamſi fortè Clerico minus neceſ-A ſarium judicet ſuccurrere, in cujus ſcilicet poteſtate, ut plurimum ſitum eſt, ut ſua munia plenè exequatur, cùm è contra propter corporis infirmitatem ſæpè Monacho facultas nulla relicta ſit auſteras Monaſterii regulas adimplendi. Secundò, quod ſecundùm humanum ſenſum ambulantibus optabilior ſit Clericalis dignitas, quàm Monaſtica ſeveritas: cùm ergo iis præſertim Eccleſia ante maturiorem voventibus provideat, fieri potuit, ut ætatem grandiorem in Monachis profitentibus, quàm in B Clericis, ad hoc, ut ad caſtitatem voto ſeſe adſtringere poſſint, Eccleſia definierit. Tertiò, quod cùm Ordinum character ſit indelebilis, & in eo etiam qui vel caſtitatis voto, vel aliis Eccleſiaſticis legibus ſolutus eſt, perſeveret, ex quo perſona ipſa ſanctior, & auguſtior redditur, quantumcumque ſtatui Eccleſiaſtico renuntiet: è contra verò, qui Monaſticis legibus ſolutus eſt, omninò extra ſtatum Monaſticum conſtituatur, nec Monaſti- C cam conſecrationem amplius retineat: ideo fit, ut Eccleſia fortè faciliùs inducatur ad faciendam cum eo gratiam, qui quocumque modo ignorantiam, vel infirmitatem ætatis in profeſſione religionis facienda allegarit, ad hoc ut prophanus omninò fit & laicus: quàm cum eo, qui cùm verè ſacram Ordinationem ſubjerit, & per eam ſacratior, ac ſanctior effectus ſit, ætatis prærogativa ſe tuetur, quo minus decentes, & conſentaneas ſtatui D ſuo leges, regulaſque ſectetur. Quartò, quod cùm frequens fuerit abuſus in profeſſionibus religionis ante pubertatem, & diſcretionis annos emittendis, frequenſque ea in re peccatum fuerit, in Ordinibus verò ſacris ante hanc ætatem ſuſcipiendis raro, imo rariſſimè peccatum unquam fuerit, lex Eccleſiaſtica ætatem ſexdecim annorum completorum definiens, Monachis ante diſcretionis annos profitentibus ſubvenire, de Clericis ordinatis nihil ſtatuere voluiſſe probabiliter credi poſſit: *nam*, ut ait (a) Celſus, *ad ea potius debet aptari jus, quæ & frequenter, & facilè, quàm quæ perrarò eveniunt*. Hæc autem divinando veluti & conjiciendo dicimus, non aliquid certi ſtatuendo.

(a) Leg. Nam ad ea, ff. de legibus.

XV. Certum eſt autem in foro interiori eum qui nondum diſcretionis bonum attigit, quantumcumque annum etiam ſextumdecimum expleverit, ab omni Eccleſiaſtica lege, cujus obligationem nemo niſi voluntariè ſubire poteſt, immunem eſſe: probabile verò eſt in foro exteriori neminem præſumi debere acceptaſſe ſacros Ordines, quibus ante diſcretionis annos initiatus fuerit, niſi qui vel eorum functiones exercuerit, vel privilegia Clericatus ſibi vendicarit, vel habitum Clericalem geſtaverit, vel aliquo alio exteriori ſigno id teſtatus fuerit: qui enim nullo externo ſigno ſe ratum habere demonſtrat, quod ſibi ante diſcretionis annos collatum eſt, tantum abeſt, ut illud gratum habere præſumendus ſit, quin potius eidem, quantum poteſt, renuntiare cenſendus ſit: cùm enim privilegia Clericalia ab iis ſaltem ex parte amittantur, qui Clericatus inſignia refugiunt, quia Clericatui videntur renuntiaſſe: jure colligere poſſumus, eum qui poſtquam diſcretionis annos attigit, nullo exteriori ſigno oſtendit ſe ſacris Or-

Ordinibus ſuſceptis conſentire, eiſdem videri diſſentire; durum autem eſt, ut qui ſacros Ordines ante diſcretionis annos improbare præſumitur, ad onera ſacris Ordinibus annexa obligetur, quibus ſcilicet nemo niſi propria voluntate alligatur. E contrario verò æquum eſt, ut qui ſacras Ordinum functiones vult attingere, eorumdem onera in ſe ſuſcipiat: quemadmodum enim (a) matrimonium, ſi vi, aut dolo contractum fuerit, & cohabitatio ſpontanea ſequatur, validum præſumitur: ita mihi videtur ſacrorum Ordinum obligatio per exercitium liberum eorumdem ordinum, tanquam per conſummationem, & perfectionem acceptæ poteſtatis convaleſcere; quis enim credat eum ſuſceptis Ordinibus renuntiare, cui poteſtatem per illos traditam in actum revocare libuerit? æquum eſt pariter, ut qui Eccleſiaſticis privilegiis gaudere voluerit, ejuſdem ſtatus onera in ſe transferat, juxta illam communem juris regulam, (b) *qui ſentit*

(a) Cap. ad id, & cap. tua nos de ſponſalib.

(b) Regul. 55. de regulis juris in 6.

A *onus, ſentire debet & commodum; & è contra.* Æquum eſt, ut qui habitum ſacri Ordinis geſtarit, eumdem ordinem ſuſceptum ratum habere cenſeatur: quemadmodum enim vidua (c) per velamen ſuſceptum ſtatui religioſo ſeſe obſtringere, ita Clericus ſacris ordinibus per Habitum Eccleſiaſticum obligari præſumitur: videtur enim in Clericatu perſeverare velle, eoſque proinde, quos ſuſcepit, gradus libenter amplecti, qui Eccleſiaſticum habitum ſpontè geſtaverit.
B Conſentaneum tandem eſt, ut ſtatim quis poſt diſcretionis annos, ſi impubes ordinatus ſit, voluntatem ſuam apertè declarare compellatur, ut ſemoto omni dubio ad legum clericalium obſervationem, vel ad clericalibus privilegiis renuntiandum cogi poſſit; quod de lectoribus in Concilio Carthaginenſi (d) tertio ſanctè olim cautum fuit, ut pubertatis annos cùm attigiſſent, aut nuptias amplecti,
C aut cœlibatum profiteri cogerentur.

(c) Cap. vidua de regularib. & alibi.

(d) Concil. Carthag. 3. cap. 19.

CAPUT V.

Utrum hæretici, ſcelerati, indocti, ſacræ Ordinationis ſint capaces.

§. PRIMUS.

Affirmativa ſententia concluditur.

I. Certum eſt, & indubitatum apud omnes, nec improbos, nec indoctos, multo minus hæreticos ordinari licere, ne ordinationis ſanctitas polluatur, Eccleſiaſtica officia, vel negligenter, vel turpiter adminiſtrentur, ſanctiſſimus ordo dedecoretur, populus in perditionem malo vel exemplo, vel documento impellatur, ne ſuſque, deque omnia ruant: neque hoc jàm agimus: alia hujus loco de probitate, fide, doctrina ſuſcipientium ſacram ordinationem, quàm quæ alibi, ubi de ætate, & qualitate ordinandorum diſputabitur ſervari debet, agendi utique ratio eſt: agimus ergo de ipſa Sacramenti ſubſtantia, utrum in indignis
D conſiſtat, de ipſa Sacramento adnexa poteſtate, utrum obſervatis exterioribus ſignis, indignis conferatur: de ipſo tandem Sacramenti charactere, utrum nefariis, & qui-

& quibuſcumque quibuſque Sacerdotio ineptis ſi nihil aliud deſit, imprimatur; qua de re Catholici non dubitant, certum habentes Sacramentorum ſubſtantiam, & valorem à Chriſti meritis, non à ſuſcipientium diſpoſitione pendere; quidam autem hæretici negant, (a) Vvicleſus, & Joannes Hus, qui ſolos prædeſtinatos Sacramentorum capaces cenſebant, qui malos Sacerdotes eſſe poſſe negabant: quibus adjungi poſſe videtur Antonius (b) de Dominis, qui pluribus fusè oſtendere nititur, collatum indignis verum non eſſe Sacerdotium, ſuamque (c) poſt multam diſcuſſionem, ſententiam hanc eſſe explicat, ſacram ordinationem ex defectu notabili perſonæ ordinatæ nonnumquam quoad Deum irritam eſſe, neque inordinatum quidquam à Deo conferri, neque ſiquid illi operantur, ex vi ordinis interioris valere, ſed ex ſpeciali divina providentia, ne ſalus animarum periclitetur.

(a) Lege ſeſſion. 8. & 15. Concil. Conſtantienſis.

(b) Antonius de Dominis lib. 2. de rep. cap. 4. num. 4. & ſequentibus.

(c) Idem ibidem num. 16.

II. Refutatur autem iſta ſententia iiſdem ferè argumentis, quibus (d) ſuprà characterem indelebilem quibuſcumque peccatoribus ineſſe probavimus. Quibus enim argumentis perſtare Sacerdotii poteſtatem in indignis oſtenditur; iiſdem quibuslibet, licet indignis, ipſam conferri convincitur. Refellitur item tum Concilii Conſtantienſis auctoritate prædictas Joannis (e) Vvicleſi, & Huſſii propoſitiones damnantis; tum ex ſanctione Concilii (f) Tridentini, quod anathemate eum percellit, qui dixerit: *Epiſcopos, qui auctoritate Romani Pontificis aſſumuntur, non eſſe legitimos, & veros Epiſcopos*. Innuens nempe ex vocationis, ſeu electionis, &

(d) Vide ſuprà c. 8. §. Præſertim 5.

(e) Lege art. Vvicleſi 4. 8. 15. ſeſſ. 8.

(f) Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 8.

A ordinationis ritu dignoſcendum eſſe qui veri ſint paſtores, non ab unuſcujuſque moribus, qui ſæpe obſcuri, nec niſi divino judicio propalandi ſunt, authoritatem in Eccleſia eſſe deſumendam: tum maximè ex omnium Theologorum ſcholaſticorum conſenſu id docentium: adeò ut nemo inter ipſos non veritatem iſtam Catholicam eſſe agnoſcat, nemo refragetur: necnon ex Eccleſiæ Catholicæ perpetua traditione, in qua ſemper obſervatum, ut quantumcumque aliquis ordinatus ſe criminoſum, ineptumve fateatur, ve-
B rè tamen ordinatus crederetur, nec denuò conſecrari permittitur, qui poſt enormia crimina expiata per pœnitentiam, ſacris Altaribus dignus judicatus eſſet, ſeu cui ſacro miniſterio inſervire indultum foret. Imò pro bono pacis aliquando permiſſum, ut redeuntes ab hæreſi, & in hæreſi ordinati, in gradu ſuſcepto manerent ſine ulla nova ordinatione: qua indulgentia erga Novatianos Conci-
C lium (g) Nicenum primum, erga Donatiſtas (h) Africanum, erga alios Innocentius primus, ſeptima (i) generalis Synodus, octavum (k) ſeu nonum Concilium Conſtantinopolitanum ſub Joanne nono, (l) Urbanus ſecundus in Concilio Placentino, (m) Paſchalis ſecundus in Concilio Guaſtallenſi, & alii Pontifices uſi ſunt. Itaque Eccleſiæ praxi innoteſcit quantumvis criminoſos, & ineptos, ſacram ordinationem nihilominus
D poſſe ſuſcipere.

(g) Concil. Nicenum 1. cap. 8.

(h) Concil. Africanum cap. 35.

(i) 7. Synod. act. 1.

(k) Synod 8. vel 9. Conſtantinop. ſub Joann. 9. action. 2.

(l) Urbanus 2. in Concil. Piac. c. 11.

(m) Paſchalis in Conc. Guaſtall. c. 2

III. Deinde ad Catholicæ ſententiæ confirmationem, & contrariæ refutationem, Scripturæ quoque ſacræ teſtimonia proferri poſſunt, quorum plurima ſuperius pro-

protulimus, hæc dumtaxat eo loco obſervari non inutiliter poterunt: primum quod ait Chriſtus Dominus, (a) *Super cathedram Moyſi ſederunt Scribæ, & Phariſei, quæcumque dixerunt vobis facite, ſecundùm opera verò eorum nolite facere*: Quibus verbis manifeſtè oſtenditur, ad Cathedram Moſis, & Eccleſiaſticæ poteſtatis faſtigium, etiam aliquos malæ vitæ, & peſſimi exempli promoveri poſſe, qui tamen authoritatem retineant, & doctrinæ ſoliditatem. Deinde obſervare etiam convenit ea ipſa hora qua Judas cum cæteris Apoſtolis Sacerdos ordinatus eſt, iis nempe verbis (b) *Hoc facite in meam commemorationem*, quæ ad Judam æquè, ac reliquos Apoſtolos dicta eſſe ex Evangelico contextu clarum eſt, eadem, inquam, hora de proditione Chriſti Domini eum cogitaſſe, cum antea acceptam Apoſtolatus dignitatem, quamvis ſceleratus, retineret: ut nempe innoteſceret, etiam perditos, & nefarios valde Sacerdotes ordinari poſſe. Reprobum quoque Saulem cum ſatellitibus ſuis eo tempore, quo Davidem injuſtè perſequeretur, Propheticus Spiritus Domini occupavit; Saul inquam, ut rectè ex ſcriptura obſervat Petrus Damiani, (c) *iracundiæ felle commotus, & furore ſimul, & ardore odii erat ſuccenſus; atque, ut non diutius immorer, Deo vacuus, malo ſpiritu fuerat irreuocabiliter mancipatus: tamen cum ad locum chori vaticinantis, acceſſit repente ſuper eum divinus ſpiritus irruit, & velut appoſitam materiam ignis occupavit*; ut nempe diſceremus, quemcumque improbum, ſtatim atque ad ſacram ordinationem accedit, & Epiſcoporum manibus capita

(a) Matth. 23.

(b) Matth. 26. Mar. 14. Lucæ 22. Joannis 18.

(c) Petrus Damiani opuſc. 6. cap. 8.

A ſubjicit, Spiritus ſancti virtute in Sacerdotem conſecrari, & ex prophano, ac Laico, in ſacrum Dei miniſtrum immutari. Similiter (d) Balaam à Balac mercede corruptus, cum populo Iſraelitico maledicere conaretur, invitus è contrario benedicebat, & quamvis non uno gravi ſcelere inquinatus, prophetico tamen ſpiritu loquebatur, & maximi momenti myſteria prædicebat, ut divinam gratiam, quæ ſe in alios extendit, qualis eſt Sacerdotii ordinumque poteſtas, etiam in ſceleratos, peſ-
B ſimoſque ſine ſui diminutione transfundi doceremur, quod egregie oſtendit citatus Petrus Damiani, dum ait, (e) *Quid ergo mirum, ſi omnipotens Deus, qui ſemper eſt, quod eſt, & mutari non novit, nihilominus antiqua examinis ſui jura cuſtodiat, & eandem aſſuetæ diſcretionis regulam teneat; ut quod in Balaam fecit, hodieque in ſuis ſimilibus non diſſimiliter operetur, quatenus, & pro largitate elementiæ, dona ſua indignis exhibeat, & pro cenſura ju-
C ſtitiæ, digne eos ultionis animadverſione percellat*. Nec malè idem Petrus Damiani ex alio ſcripturæ loco, idem etiam arguere mihi videtur. (f) *Non enim*, inquit, *legitur, quia ſpiritus, ubi dignum eſt, ſpirat: ſed potius dictum eſt: ubi vult, ſpirat, ut profectò ſpiritualis gratia, quæ ex Eccleſiaſtica inſtitutione tribuitur, divinæ potius voluntati, quàm humanæ menti adſcribatur*: Et certè patet *ordinis* (g) *Sacramentum, & indignum accipere,
D cui per intentionem, vel vitæ meritum non concordat*.

(d) Num. 23. 24.

(e) Damiani ſupra cap. 7.

(f) Idem cap. 8.

(g) Joann. 3.

IV. Denique ex tota Donatiſtarum hiſtoria validè Catholica ſententia confirmatur, Donatiſtarum (h) enim cum Catholicis contro-

(h) Optat. lib. 2. contra Parmenianum, & Auguſtin. lib. 3. contra eumdem, & in brevicu. lo collat. & de unit. Eccleſiæ lib. 1. & alibi.

troverſia occaſione Ceciliani Epi-
A ſcopi in Carthaginenſem Epiſco-
pum à Felice Aptungitano Epiſco-
po conſecrati enata eſt, à quo cum
Secundus Numidiæ Primas, & alii
in Concilio Cirtenſi damnati Epi-
ſcopi abhorrerent, traditionis cri-
men in Cecilianum ejuſque ordi-
natores derivare conati ſunt, irri-
tam exinde ejus ordinationem,
nullamque eſſe inferentes, quæ &
ordinantium, & ordinati crimine
pollueretur: Catholici è contra,
non ſolum objecta Ceciliano, &
ejus ordinatoribus crimina ſæpiſ-
ſimè refutarunt, verum etiam, il-
B ludque maximè, adverſus eoſdem
Donatiſtas defenderunt, nec ordi-
nantium impietatem, nec ordi-
nandorum crimina obeſſe potuiſ-
ſe; quominus Cecilianus, aut qui-
vis alius, ordinis Sacramento verè
initiaretur, & collata ab eo, vel
alio quocumque Sacramenta, ro-
bur ſuum, ac firmitatem obtine-
rent. Quare duplex inter Catho-
licos, & Donatiſtas erat quæſtio,
una facti, cum hi Ceciliano crimi-
C na objicerent, illi refellerent; al-
tera juris de ordinationis depen-
dentia, vel independentia à boni-
tate, ſive miniſtri, ſive ſuſcipientis:
Donatiſtæ ſchiſmatici habiti ſunt,
quod nempe legitimæ egregii, &
probati Paſtoris electioni ſeſe op-
ponerent, & neglecto vero Epiſco-
po cui reliquus Chriſtianus orbis
communicabat, alterum ordinaſ-
ſent: ratione vero poſterioris hæ-
retici judicati ſunt, quod Sacra-
mentorum efficaciam non ex me-
D ritis Chriſti, ſed ex ſuſcipientium,
vel conferentium bonitate meti-
rentur. Oportuit itaque hiſce Ec-
cleſiæ ſæculis, quibus adverſus Do-
natiſtas pugnatum eſt, perſuaſum
Catholicis fuiſſe tanquam divina
II. Pars.

fide ordinationem ſacram à ſuſci-
pientis bonitate, vel dignitate,
nullatenus dependere. (a) Vide
autem quæ ſupra ex Auguſtino
protulimus, dum in hæreticis cha-
racterem ordinationis manere do-
ceremus.

(a) Vide ſupra 3. 2. & 4. cap. 1. ſect. præcedentis.

§. II.

Objectiones in contrarium proponuntur.

V. **V**Aria autem contra hanc
Catholicam veritatem,
objici poſſunt, præſertim ex Pa-
tribus, primùm ex Clemente Ro-
mano in Conſtitutionibus Apoſto-
licis, & Dionyſio, utriſque Apo-
ſtolicis viris; eorum primus ad-
verſariis favere videtur dum hæc
habet, (b) *Epiſcopus ignorantia, aut
malo animo oppletus, Epiſcopus eſt,
ſed falſus Epiſcopus, non a Deo, ſed
ab hominibus promotus*; & paulo
poſt, (c) dum eos, qui mali crean-
tur, & indigni ψευδωνύμους ἐπισκό-
πους, καὶ πρεσβυτέρους, *falſos nempe
Epiſcopos, & Presbyteros vocat.* Dio-
nyſius verò epiſtola ad Demophi-
lum clarius his verbis, (d) *quod ſi
Sacerdotum ordo illuſtrandi vim ha-
bet, profecto penitus abhorret à Sa-
cerdotum ordine, atque facultate, is
qui illuſtrandi vi non eſt præditus*
[ὁ μὴ φωτιστικός] *ac multo magis*
[ὁ ἀφώτιστος] *qui illuſtratus non
eſt, atque mihi videtur temerarius,
qui ſibi ſumit, quæ ſunt propria Sa-
cerdotum. Neque metu, & pudore
à divinorum tractatione, præter
captum, & mentem deterretur, pu-
tatque Deum ignorare, quæ ipſe ſibi
eſt conſcius, & ſperat ſe decepturum
eum, qui à ſe falſo nomine appellatur
pater, audetque ſceleſtas ſuas maledi-
ctiones* [τὰς ἐναγεῖς αὐτοῦ δυσφη-
μίας] *neque enim* [προσευχάς] *preces
dixeram in divinis myſteriis Chriſti*

(b) Conſtit. Apoſtol. lib. 8. cap. 2. ὁ ἐπίσκοπος ἀγνοίᾳ, ἢ κακονοίᾳ πεπηρωμένος ἐπίσκοπος οὐκ ἐστιν, ἀλλὰ ψευδώνυμος, ὁ παρὰ Θεοῦ, ἀλλὰ παρὰ ἀνθρώπων προβληθείς.
(c) Ibidem.

(d) Dionyſ. epiſt. 8. ad Demophilum.

 imi-

imitatione proferre; unde ſubdit οὐκ ἔστιν οὗτος ἱερεὺς, οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ δυσμενὴς, δόλιος, ἐμπαίκτης ἑαυτοῦ, καὶ λύκος ἐπὶ τὸν θεῖον λαὸν τῷ κῳδίῳ κατωπλισμένος, *non eſt iſte Sacerdos, non eſt, ſed inimicus, fallax, irriſor ſui, lupuſque in gregem Dominicum ovina pelle armatus*. Audis ergo ex Dionyſio Sacerdotes, qui nec exemplo, nec doctrina aliis prælucere poſſunt, qui divina gratia illuſtrati non ſunt, veros Sacerdotes non eſſe, ſed falſos, ſed ſpurios, ſed ſui ipſius, ſtatuſque irriſores, quod nempe ex eo probat quia ἱερέων διακόσμησις ἐστὶν ἡ φωτιστικὴ *ordo Sacerdotum debet eſſe illuminandi virtute præditus*. Quomodo autem qui toti tenebræ ſunt, non ſolum tenebroſi inter cœli Eccleſiaſtici ſtellas numerari, ordinemque lucentium augere poſſunt? ac ne ipſis ſolam ſtatus Sacerdotalis ſui perfectionem adimi à Dionyſio reſponderes, non agendi divina facultatem, temerarios eos vocat ſi Sacerdotalia munia attrectare præſumant, eorumque preces maledictiones appellat: quomodo autem maledictiones eorum verba dici poſſunt, ſi verò ſunt conſecratoria, ſi in Sacramentis adminiſtrandis efficacia ſunt divinæ gratiæ inſtrumenta, ſi in ſacrificio offerendo propitiatoria, vel Euchariſtica cenſentur?

VI. Secundò probari poteſt eadem ſententia ex Cypriano, tum epiſtola ab eo ſcripta cum collegis ad Clerum, & plebes in Hiſpania conſiſtentes de Baſilide, & Martiale: tum epiſtola ad Antonianum de Novatiano: prima ſiquidem epiſtola, poſtquam aliqua ex Scriptura ſacra teſtimonia produxit, quibus ſanctitas, & in-

A tegritas in ordinando Sacerdote præſcribitur generatim, docet, quàm ſollicitè, & religioſè eniti oporteat, (a) *ut in ordinationibus Sacerdotum, nonniſi immaculatos, & integros Antiſtites eligamus, qui ſanctè, & dignè ſacrificia Deo offerentes, audiri in precibus poſſint, quas faciunt pro plebis Dominicæ incolumitate, cum ſcriptum ſit*, (b) *Deus peccatorem non audit*; ſuſèque oſtendit plebem ab eorum delictorum contagio immunem non eſſe, cum Sacerdote peccatore communicantem: ex Oſea (c) item ſacrificia peccatorum tanquam panem B luctus eſſe refert, & omnes qui ex eo manducant contaminari: ipſos quoque (d) Chore, Dathan, & Abiron comparet: quæ omnia, & alia, quæ ibidem ſubdit, arguunt Cyprianum nequaquam cenſuiſſe vera Sacramenta, ac ſacrificia ab iniquo confici Sacerdote: aliàs quomodo panem luctus vocaret Euchariſtiam ab eo conſecratam? quomodo ab illo, qui vera Sacramenta daret, plebem abhorrere C debere diceret; cur eandem, ſi impiis miſceretur, ſacrilegio contaminatam crederet? quomodo denique Chore Dathan, & Abiron, quos certum eſt veros non fuiſſe Sacerdotes, ſed temerarios ordinis Sacerdotalis irriſores, ut ibidem Cyprianus agnoſcit, dum eos *contrà Aaron Sacerdotem ſacrificandi ſibi licentiam vendicaſſe* ſcribit; quomodo, inquam, talibus indignos Sacerdotes compararet, ſi dignitatem, ac poteſtatem Sacer- D dotalem integram apud illos reſidere arbitraretur? Alia verò epiſtola ad Antonianum (e) de Novatiano ſchiſmatico loquutus, eum quantumvis legitimè fuiſſet electus, negat fore verum Epiſcopum

(a) Cyprian. ep. 68

(b) Joan. 7.

(c) Oſee 9.

(d) Num. 16.

(e) Cyprian. ep. 52

Digitized by Google

pum, qui à tota Eccleſia ſe diviſiſſet, *Epiſcopatum autem*, inquit, *tenere non poſſet, etiamſi Epiſcopus prius factus à Coepiſcoporum ſuorum corpore, & ab Eccleſiæ unitate deſciſceret, quando Apoſtolus admoneat, ut invicem noſmetipſos ſuſtineamus, ne ab unitate, quam Deus conſtituit, recedamus, & dicat, ſuſtinentes invicem in dilectione,* (a) *ſatagentes ſervare unitatem ſpiritus in conjunctione pacis. Qui ergo nec unitatem ſpiritus, nec conjunctionem pacis obſervat, & ſe ab Eccleſiæ vinculo, atque à Sacerdotum collegio ſeparat, Epiſcopi nec poteſtatem poteſt habere, nec honorem, qui Epiſcopatus, nec unitatem potuit tenere, nec pacem.* Quibus verbis manifeſtè indicat ſaltem ſchiſmaticos veros non eſſe Sacerdotes, ab iiſque non ſolum Sacerdotalem dignitatem auferri, verùm etiam poteſtatem.

(a) Epheſ.4.

VII. Tertio loco adderem Hieronymum, (b) niſi jam deſumpta ex eo teſtimonia, loquendo de ſtabilitate characteris, à nobis propoſita, ac ſoluta fuiſſent. Addo itaque Auguſtinum, ſeu quicumque author eſt quæſtionum ſexaginta quinque, Gelaſium, & Leonem primum. Auguſtinus (c) quidem ſequutus Hieronymum in epiſtolam ad Galatas, *Apoſtolorum genera quatuor ſtatuit, à Deo non per hominem, à Deo, ſed per hominem, per hominem tantum, & ex ſe; à Deo etenim miſſus eſt Moyſes; à Deo & per hominem, ſicut Jeſus Nave; per hominem tantum, ſicut noſtris temporibus, multi favore vulgi in Sacerdotium ſubrogati ſunt: ex ſe autem, ſicut ipſi ſunt Pſeudoprophetæ,* cujus quæſtionis (d) ſolutioni aliam ſubnectit. *Quomodo poſſumus cognoſcere qui mittatur à Deo.* Cui quidem iis verbis reſpondet, *illum cognoſce*

(b) Hieron. in cap. 1.

(c) Auctor 65. qq. qu. 64. to. 4. oper. Auguſt.

(d) Idem Auctor qu. 65. qu. ult.

II. Pars.

A *miſſum à Deo, quem non paucorum hominum laudatio, vel potiùs adulatio eligit, ſed illum quem & vita, & mores optimi exornant, & Apoſtolicorum actio commendat Sacerdotum, vel etiam univerſorum populorum judicio comprobatur: qui non appetit præeſſe, qui nec pecuniam dat, ut Epiſcopatus honorem acquirat: nam de eo qui præeſſe feſtinat, quidam patrum eleganter expreſſit, dicens, ſciat ſe non eſſe Epiſcopum, qui præeſſe cupit, non prodeſſe.* Ex quibus, inquiunt adverſarii, videtur colligi, quoſdam ab hominibus ordinatos, quo-
B rum nempe mores muneri non congruunt, à Deo minimè conſtitui, nec pro miniſtris haberi, ideoque cùm legitima miſſio debeat eſſe à Deo, eaque ad legitimum Evangelii miniſtrum requiratur, hujuſmodi homines, licet exteriori ceremonia conſecratos, verè tamen coram Deo ordinatos non eſſe. Clariùs verò (e) Gelaſius Elpidio Epiſcopo, *Sacroſancta*, inquit, *religio, quæ Catholicam continet diſciplinam, tantam ſibi reverentiam*
C *vendicat, ut ad eam quilibet, niſi pura conſcientia non ſtudeat pervenire. Nam quomodo ad divini myſterii conſecrationem cæleſtis ſpiritus invocatus adveniet, ſi Sacerdos, & qui eum adeſſe deprecatur, criminoſis plenus actionibus reprobetur?* quæ ſi Gelaſii verba expendamus, negantis cœleſtem ſpiritum ad myſterii conſecrationem advenire, ubi ſceleſtus conſecrat, reperiemus eam eſſe hujus mentem, puta non eſſe validam conſecrationem, quæ im-
D pio ore profertur. Similiter quoque Leo primus (f) epiſtola ad Ruſticum Narbonenſem, non legitimè, neque canonicè ordinatos non videtur pro ordinatis habere, unde ait, *cum ſæpè quæſtio de malè*

(e) Gelaſ. Elpidio, refert. .. qu. 1. .... ſacroſancta.

(f) Leo 1. ep. 92 al 95. cap. 1.

 ac-

accepto honore naſcatur, quis ambigat nequaquam iſtud eſſe tribuendum, quod non docetur fuiſſe collatum? at ſcelerati publicorumque ſaltem criminum rei non legitimè ordinantur, proindèque ex ejus mente perperam, nec omninò ordinatur.

VIII. Quartò, tum ex Chryſoſtomo, tum ex Authore operis imperfecti apud Chryſoſtomum ſuam adverſarii ſententiam confirmare nituntur: (a) Chryſoſtomus ſiquidem videtur innuere malos à Deo minimè ordinatos, imo nec coram Deo ordinatos eſſe, per quos tamen Deus ex ſpeciali providentia, gratiæ auxilia in nos influat. Ubi enim dignitatem Sacerdotii commendavit, Sacerdotes, quamvis malos, honorandos eſſe contendit, & Sacerdotem qui deſpicit, Deum quoque, qui eum ordinavit, deſpicere admonuit, ſpeſque noſtras inanes eſſe docuit, niſi per Sacerdotem Deus operaretur: mox illa ſubjungit, *quid ergo Deus omnes ordinat, etiam indignos? non omnes quidem ille ordinat, per omnes tamen ille operatur ſalutem populi moliens, non illorum intuens merita?* quare quamvis poſteà fusè exemplis aſinæ loquentis, Balaam ſceleſti hominis prophetantis, Judæ, & aliorum, quos Chriſtus ſe reprobaturum enuntiavit, aliiſque argumentis demonſtret etiam per impios divino miniſterio famulantes Deum operari, videtur tamen ſatis prædictis verbis oſtendiſſe eum non impiorum ordinationi, cui aliquid ex pacto debeat, ſed ſuæ miſericordiæ, cujus amantiſſimus eſt, id tribuere. Sed omnium clariſſimè (b) Author operis imperfecti in Matthæum, prophanos non à Deo ordinari, non co-

(a) Chryſoſt. homil. 2. in 2. epiſt. ad Timoth.

(b) Author operis imperfecti hom. 53 in Chryſoſt.

A ram Deo ordinibus ullis inſigniri, nec gratiam ordinis recipere, imò nec eos, qui mali futuri ſunt, ea gratia donari, vel à Deo ad hoc miniſterium aſſumi docet: hanc enim quæſtionem movens, cur, qui unum talentum acceperit, ideſt populus, is ſolum fodiſſe ipſum dicatur in terra, cùm neque qui duo, neque qui plura talenta acceperat [ut Clerici] abſcondiſſe ullum ſcribatur, cùm multi Doctores reperiantur inutiles. *Attende*, inquit, *Deus ſecundùm præſcientiam ſuam licet ſciat, qui juſti*
B *futuri ſunt, & qui injuſti, tamen omnes vocat ad fidem, dans & gratiam credendi in Chriſtum, quod eſt talentum bonis quidem ad ſalutem, malis autem ad præjudicium, ut inexcuſabiles fiant; Diaconis autem, & Doctoribus ſecundùm providentiam ſuam illis videtur injungere miniſterium Diaconatus, aut Presbyteratus qui ſunt juſti: qui autem inveniuntur injuſti, illos homines ordinaſſe videntur. Ab exitu ergo rei cognoſcitur qui a Deo ordinatus eſt, & qui*
C *ab hominibus: qui enim miniſterium ſuum benè conſummaverit, apparet quia ex Deo fuerat ordinatus: qui autem miniſterium ſuum non benè conſummaverit, ex hominibus ordinatus eſt. Quomodo autem quidam Sacerdotes ex hominibus ordinantur, manifeſtè in libro octavo Canonum Apoſtolorum dicitur: qui autem ex hominibus ordinatus eſt, quantum ad Deum, non eſt Diaconus, aut Sacerdos: ergò in Sacerdotibus quidem, & Diaconis non eſt inventus, ut per-*
D *dat talenta, qui ſecundùm præſcientiam ordinatur à Deo: in popularibus autem evenit, quomodo etiam qui peccata futurus eſt, à Deo accepit fidei gratiam. Secundùm hæc ergo quæ diximus, ſi Presbyter, aut Diaco-*

Digitized by Google

tonus peccator inventus fuerit, quoniam quantum ad præſcientiam Dei, ſicut jam diximus, non ex Deo, ſed ex hominibus factus videtur Presbyter, aut Diaconus, quaſi Laicus inventus inter eos, qui unum talentum fidei acceperunt; ac per hoc nemo ordinatus à Deo peccat, niſi ut qui unum talentum accepit à Deo. Ideò autem gratia fidei omnibus præſtatur, gratia autem Clericatus non omnibus, ſed dignis, quia in illa cauſa ſalutis eſt, in iſta autem diſpenſatio miniſterii. Hactenus citatus Auctor operis imperfecti, ex eujus integra ratiocinatione, in aſſignanda diſparitate, inter donum fidei, & donum Clericatus, inter Chriſtianos quoque & Clericos, hanc eſſe ejus mentem patet, quod cùm Chriſtiani, & fideles eſſe poſſint, quanrumvis eos ſceleratiſſimos fore Deus præviderit; Sacerdotes è contra vel Diaeoni eſſe nequeant, niſi quos benè uſuros Sacerdotio, vel Diaconatu, Deus præviderit, & quamvis Chriſtiani donum fidei, quo abuſuri prævidentur, accipiant; non ſic tamen Sacerdotes, aut Diaconi habituri ſint Ordinis ſui gratiam, [quam in ſincera adminiſtratione, juſtitia ſollieitè præſidendi Eccleſiæ poteſtate, ſincerè prædieandi, baptizandi, offerendi pro populo mundum & immaculatum ſacrificium, & pro peccatis orandi eodem loco ſitam eſſe docuit], ſi nempe indignè ea vſuri à Deo prævideantur, quantumcumque coram hominibus ordinati videantur. Quæ doctrina eadem eſt eum doctrina Vvicleffi, imo fortaſſe peior, quod non ſolùm ab ordinatione malos pro tempore, quo mali ſunt, verum etiam bonos, qui futuri mali ſunt, tanquam ejus

A ſuſcipiendę incapaces omnino rejiciat.

IX. Quintò fidem ſaltem ſuſcipientis, ad ratam, validamque Ordinis ſacri ſuſceptionem neceſſariam eſſe, iis etiam Patrum authoritatibus adverſarii confirmare conantur, qui nimirùm docuiſſe videntur baptiſmatis aquas, quibus adulti veræ fidei inanes, ac vani intingantur, non ſolùm ſalutares non eſſe, ſed nec ſacra ſymbola videri, nec Sacramenti veritatem continere. Id verò docuiſſe videntur Cyrillus Hieroſo-

B lymitanus, & Auguſtinus: Cyrillus (a) quidem apertius his nempe verbis, *μόνοι γὰρ οἱ αἱρετικοὶ ἀναβαπτίζονται, ἐπειδὴ τὸ πρότερον οὐκ ἦν βάπτισμα, nam ſoli heretici rebaptizantur: ſiquidem prius illud non erat Baptiſma* (b) Auguſtinus verò obſcuriùs, dum videlicet ſibi ipſe hanc quæſtionem proponens, nihilne interſit, quo animo quis Baptiſmum accipiat, ut verè baptizetur, reſpondet, putare ſe *habere eos Baptiſmum, qui ubicumque, & à*

C *quibuſcumque illud verbis Evangelicis conſecratum, ſine ſua ſimulatione, & cum aliqua fide accepiſſent*: indicans nimirum, ſi ſine fide acceptum ſit, Baptiſma non valere. Quis autem dubitet, fidem ſuſcipientis, ſi neceſſaria ſit, ut Baptiſmus animam attingat, ut interius baptizatum conſignet, ut Chriſtianæ militiæ notam imprimat neceſſariam quoque fore, ut Ordinationis ſacra eeremonia è Laicis nos ad Clerieorum ordinem transferat,

D ut Sacerdotalis, vel Diaconalis characteris ex plebejis nos in divinos homines transformet, ut ſacrorum myſteriorum miniſteriorumque perficiendorum poteſtatem tribuat, & eadem ratione qua Bap-

(a) Cyrillus in catecheſ.

(b) Auguſt. de unico Baptiſmo lib. 7. c. 53. habetur de conſecrat. diſt. 4. c. ſolus.

Baptiſmus ſuſcipientis fide indigere dicetur, ne nudum elementum cenſeatur, eadem ratione fidem quoque ſuſcipientis unumquemque egere creditum iri, ut Sacramenti veritatem obtineat.

X. Sextò tandem, & ultimo, quia paſſim qui pecunia, qui ambitu, qui malis artibus ad ſacros Ordines, dignitateſque Eccleſiaſticas irrepſerunt, qui violentia, vel tyrannide ad hæc ipſa involarunt, non Epiſcopi, non Sacerdotes, non Clerici fuiſſe, non Ordines recepiſſe à Conciliis, Pontificibus Summis, à Patribus dicuntur: Quod ſanè oſtendit indignos, & ſceleratos, Ordinationis ſacræ incapaces eſſe, eoſque nec Ordines recipere, nec Eccleſiaſticos gradus conſcendere, nec illas quas non merentur, aſſequi dignitates. Plura produceere poſſum hujus rei teſtimonia, paucis contentum lectorem eſſe velim, ne ſi plura proferam, inſtituti mei limites excedere videar, multaque non ſuo ordine dicere, aut alio meliori dicenda ad faſtidium inculcare. Ad rem facit Concilii Conſtantinopolitani primi generalis, canon de Maximo Cynico editus, quo nempe ſtatutum eſt, (a) ὥστε μήτε τὸν Μάξιμον Ἐπίσκοπον ἢ γενέσθαι, ἢ εἶναι, μήτε τοὺς παρ' αὐτοῦ χειροτονηθέντας ἐν οἱῳδήποτε βαθμῷ κλήρου πάντων καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ γενομένων ἀκυρωθέντων, *ut neque Maximus fuiſſe, aut eſſe etiam putetur Epiſcopus, neque hi qui ab eo ſunt ordinati, qualemcumque gradum Clericatus obtineat, omnibus ſcilicet quæ circa eum vel ab eo geſta ſunt in irritum revocatis?* Meminiſſe etiam liceat canonis (b) illius quo Synodus quarta Conſtantinopolitana, quæ generalis octava dicitur, Photium con-
A tra jus faſque, præcipiti temeritate vel atrocem lupum in gregem Chriſti inſilientem, orbemque terrarum perturbatione complentem, μηδέποτε γεγονέναι πρότερον, ἢ νῦν Ἐπίσκοπον, *neque fuiſſe antea, neq; eſſe nunc*, ſuo tempore Epiſcopum dicebat irritaſque ab eo Ordinationes factas declarabat: Præfectis Monaſteriorum ab eo inſtitutis præfecturam abrogabat, imo etiam [ſi verſioni (c) Anaſtaſii Bibliothecarii in Latinum ex Græco fideliter factæ, & prædicto Adriano Pontifici dicatæ credimus] Eccleſias,
B vel Altaria conſecrata, vel ab iis, qui ab ipſo conſecrati fuerant, iterum conſecrari, & ſtabiliri decernebat, *omnibus maximè, quæ in ipſo, & ab ipſo ad Sacerdotalis gradus acceptationem, vel damnationem acta ſunt in irritum ductis*. Quibus adde (d) Gregorium Magnum, quo teſte quicumque ſtudet pretii datione ſacrum Ordinem mercari, *Sacerdos non eſſe, ſeu dici tantùm inaniter concupiſcit*. Adde (e) Ambroſium, qui in Simoniacorum ordinatio-
C ne, pecuniam dari, & accipi, animam perdi, lepram immitti docet: adde innumeros alios, qui illicitas ordinationes, nullas, irritas, vanas affirmant, immerenter, ſeu illicitè promotos Sacerdotes eſſe, Clericorum gradui adnumerandos, Sacerdotum catalogo inferendos negant.

(a) Conſtantinopol. 1. c. 3. al. 4.

(b) Synod. 8. general. cap. 4.

(c) Eadem Synod. cap. 4. ſecund. verſic. Anaſt. Bibliothec.

(d) Greg. Syagrio Epiſcopo Auguſtodun. lib. 7. epiſt. 1. 10. refertur 1. q. 1. cap. 2.

(e) Ambroſ. de dignit. Sacerdot. c. 5.

§. III.

Reſpondetur prædictis objectionibus.

D XI. VErùm argumenta iſta omnia levi negotio diſſlant ur, ſi in memoriam revocavero, quod iam expoſitum eſt, ordinationem nempe uſitata tum apud

apud Patres, tum etiam apud nos loquendi formula, dici irritam, inanem, vanam, quæ gratia vacua fuerit, & per quam collatæ poteſtatis functiones ſint interdictæ: Sacerdotes quoque, Diſconos, Clericos negari, qui Sacerdotalem gravitatem, Diaconalem puritatem, Clericorum ſanctimoniam, ſuique Ordinis perfectionem minimè aſſequantur, eamque minimè referant, qui ſuo gradu moti, honore Sacerdotali, Diaconali, Clericali privati, privilegiis Cleri ſpoliati ſint; qui Ordinis ſuſcepti functiones nonniſi neſariè, contra Eccleſiæ interdictum exercere poſſint. Hæc enim omnia, quæ ſatis trita, & vulgata ſunt, ſi ſemel animo complexi fuerimus, ſi pariter ad deteſtationem temeritatis eorum, qui contra fas, ſuique omne ad ſacram Ordinationem accedere immeriti, & indigni præſumunt, Patres non molli ſermone, non delicatis verbis, non levi dicendi genere, ſed aculeatis ſermonibus ſeverioribus, & per amplificationem quodammodo grandioribus uti debuiſſe nobis perſuaſerimus; nulla admirandi ratio ſuberit, cur toties à Sacerdotali Ordine, munere, poteſtate eos dejicere videantur, quos certum eſt è ſuo loco, gradu, honore, dignitate, officiis, munere, Eccleſiam, quantum potuit, ſuis decretis dimoviſſe.

XII. Patet id maximè in allatis ſanctorum Clementis, & Dionyſii authoritatibus, quas certum eſt in malis Sacerdotibus, inviolabile Sacramentum Ordinis agnoviſſe, quamvis falſos eos Sacerdotes vocarint, & indignos Sacerdotum nomine ſcripſerint; Clemens ſiquidem Romanus eo quod ad- A verſarii laudant capite, fusè oſtendit gratias gratis datas in improbis etiam reperiri, neque ideò aliquem pium probari, quod vel futura prædicat, vel Dæmones ejiciat: Baalam, & Caipham, itemque malos Angelos, futura prædixiſſe, eoſdem quoque Dæmones ſibi aliquando colludere, & ut præſtigias faciant, ſibi invicem cedere; quibus addit, nec Regem impium Regem eſſe, ſed tyrannum, nec Epiſcopum improbum, vel ignorantem Epiſcopum eſſe: qua ſanè ſententia, ſicut certum eſt, improbo B Regi poteſtatem regiam eum non adimere, quam liquet etiam in ſceleratiſſimis reſidere; ita nec Epiſcopalem ab improbo Epiſcopo dignitatem, vel Ordinem auferre credendum eſt: ſed ſicut Regis nomen, utpotè honorificum, ad eos ſolùm ſignificandos, qui regia poteſtate bene utuntur, transferre conſentaneum ducit, Tyrannos vocans, qui conceſſa poteſtate abutuntur; ita Epiſcoporum, ac Sacerdotum nomen auguſtius exi- C ſtimaſſe videtur, quam ut eis tribuat, qui Epiſcopalem, quam utique retinent poteſtatem, atque auctoritatem turpibus actionibus commaculant, quibus propriè, ac convenienter, etymologia nominis Epiſcopi, vel Sacerdotis minimè quadrat; tùm falſorum Sacerdotum pœnas proponit, eaque à ſe dici teſtatur, non quod prophetias pro nihilo ducat, ſed ut τὸ θράσος τῶν ἀλαζονευομένων, *audaciam ſeù temerita-* D *tem inſolentium* reprimat: Dionyſius (a) autem, cùm Demophilum redarguit, quod Sacerdotem reprehenderit, & quamvis neſariè agentem Sacerdotem neget à Laico, vel Monacho corrigi poſſe, ne

(a) Dionyſ. ep. 8. cit.

ne ordinum à Deo ſtatutorum di-
ſtinctio pervertatur, & qui infe-
rioris gradus ſunt, ſupra eos qui
ſunt ſuperioris inſoleſcant: ſatis
oſtendit Sacerdotes, etiam nefa-
rios, ac divinæ legis ignaros, di-
gnitatem Sacerdotalis ordinis re-
tinere, quamvis non omnino ejus
efficaciam retineant. Quippe qui
tantum abſunt à Sacerdotali offi-
cio, ut alios exemplis ſuis, do-
ctrinisque purgent, atque illu-
ſtrent, quod Sacerdotalis ordinis
proprium eſt; cùm potius actibus
ſuis, & ignorantiæ defectibus te-
tras populo tenebras offundant,
maculaſque ac labes inducant.

XIII. Cyprianum non omni-
nò ab adverſariorum errore immu-
nem me præſtare ſpondeo: cùm
enim Baptiſma, aliaque Sacramen-
ta, ab hæreticis collata nulla eſſe
cenſeret, facilè inductus eſt, ut nec
ab hæreticis ſuſcepta valere crede-
ret: numquam tamen eorum ſen-
tentiæ favere putandus eſt, qui im-
probos Sacerdotes ordinari poſſe
negant, & ſacræ Ordinationis in-
teriùs ſuſcipiendæ incapaces eos
eſſe affirmant. Apage hanc à Cy-
priano, vel quovis cordato homi-
ne ridiculam ſententiam. Quare
(a) Cypr. ep. 68. ad Hiſpanos. cùm epiſtola (a) ad Hiſpanos, non-
niſi immaculatos Antiſtites eli-
gendos docuit, id utique docuit,
quod omnes Catholici ſentiunt,
& boni omnes exoptant, nulla
erroris hìc ſuſpicio eſt: cùm im-
piorum ſacrificia polluta dixit, eo-
rum, quatenùs ab impiis profici-
ſci cogitantur, ad quorum ſcilicet
damnationem attrectantur, & rui-
nam, rationem habuit, non autem
prout inſtitutorem habent Deum,
authoremque principalem, cujus
ſanctitate ita ſancta ſunt, ut mini-
ſtri, vel ſuſcipientes, quantacum-

A que nequitia in ſeipſis nequaquam
maculentur, ſed ut duobus ver-
bis dicunt Theologi, ſacrificia
ipſa ſpectaſſe dicendus eſt, vt opus
ſunt operantis, non ut ex opere
operato ſanctitatem ac ſanctifi-
candi virtutem continent. Cùm
(b) ab impiorum Sacerdotum con- (b) Ibidem.
tagione plebem coinquinari dixit,
qua ratione id dixerit oſtendit: ra-
tionem hujus peccati plebi aſſi-
gnans, quandoquidem *ipſa maxi-
me habeat poteſtatem, vel eligendi
dignos Sacerdotes, vel indignos re-
cuſandi*. Cùm (c) tandem impro- (c) Cyprian. ibid.
B bos Sacerdotes cum Core, Dathan,
& Abiron confert, vel de intruſis
Sacerdotibus, quales erant Baſili-
des, & Martialis, de quibus ibi
verba facit, ſermonem tantum ha-
bet, vel comparationem non in
omnibus, ut ſæpiſſimè accidit,
eandem ac conſentaneam inſti-
tuit. Cùm verò idem (d) Cypria- (d) Cypr. epiſt. 52. cit.
nus epiſtola ad Antonianum eos
qui unitatem Eccleſiæ diſſolvunt,
ſeque à Sacerdotum Collegio ſe-
parant Epiſcopi, nec poteſtatem
C habere poſſe aſſeruit, nec hono-
rem, vel ad hunc errorem colli-
mat, qui in ipſo, aliiſque Africa-
nis, & Aſiaticis Patribus damna-
tus eſt, hæreticos poteſtate confe-
rendorum Sacramentorum peni-
tus excidere: vel id tantum innuit,
legitimam apud Schiſmaticos au-
ctoritatem, dignitatemque Epiſco-
palem non remanere, quos nempe
Eccleſiæ acceptæ poteſtatis exer-
citio, ob pacis violationem pri-
vat.

D XIV. Jàm ſuperiùs explicatus
fuit à nobis Hieronymus, eo quo
objectus eſt loco Auguſtinus, ſeu
quivis alius ſexaginta quinque
quæſtionum Auctor (e) ſenten- (e) Auctor 65. qq. ſupra.
tiam Catholicam nullatenus im-
pu-

Digitized by Google

pugnat: verum eſt quidem quod tum ille, tum alii Patres docent, multos Deo minimè vocante ordinatos fuiſſe; falſum eſt non divinitus inſtitutum Sacramentum illos ſuſcepiſſe. Nam ſicut verè Reges erant, de quibus ajebat Dominus per Oſeam, (a) *ipſi regnaverunt, & non ex me; principes exſtiterunt, & non cognovi*, neque enim omnes Reges ſecundùm cor Dei, neque omnes principes voluntate beneplaciti à Deo probantur. Et ſicut verè Prophetæ erant, de quibus ipſe quoque Dominus per Jeremiam, (b) *non mittebam Prophetas, & ipſi currebant, non loquebar ad eos, & ipſi prophetabant*, ita verè Sacerdotes ſunt, qui à Deo non vocati, non divino inſtinctu, non impulſu ad ordines accedunt, dummodo ab hominibus perfectiorem in ordine Sacerdotali manus impoſitionem accipiant, non quidem negante Deo concurſum ſuum ſpecialem, quem Sacramentis à ſe inſtitutis alligavit, ſed ſuum improbitati ſuſcipientis denegante aſſenſum. Cujuſmodi proinde à ſolis hominibus non à Deo ordinatos, & Author iſte quæſtionum, & alii Patres vocitant: quia quamvis verum ſit, non aliunde quam à Deo poteſtatem ordinis ipſos accipere, à ſolis tamen hominibus probantur, non à Deo: à ſolis hominibus eliguntur: à Deo verò, cui ſoli puri placere poſſunt, ac caſti, repudiantur, nec niſi ob pactum præcedens cum hominibus initum, ingratis veluti admittuntur; ideò non Epiſcopum eſſe concludit Author iſte ſexagintaquinque quæſtionum, qui non prodeſſe cupit, ſed præeſſe, attenta videlicet officii Epiſcopalis cura, ac debita ſollicitudine, non autem attenta Epiſcopatus ordinis poteſtate, atque cœlitus accepta authoritate: quo modo nec Conſulem dixeris, qui Rempublicam evertit, nec Medicum qui ſanitatem labefactat. Gelaſius (c) gratiam ſolùm ſanctificantem ab indignè ordines accipiente, vel exercente excludit, quæ gratia potiſſimum ſancti Spiritus donum eſt, & Spiritus ſancti perfectior participatio, atque communicatio. Leo primus (d) malè acceptum Sacerdotalem honorem negat collatum fuiſſe, quantum ad liberam officii executionem, quam Eccleſia in eos, qui contra Canones malè promoventur, ſuſpendit; locum, gradumque dignitatis denegans, ad quem temerè, & contra regulas Eccleſiaſticas perventum fuerit. Neuter autem vitioſis, vel vitioſè ordinatis poteſtatem ordinis, ſeu characterem denegavit.

XV. Chryſoſtomus (e) nullatenus adverſariis favet, quin potius eorum ſententiam evertit, eo enim qui in objectione citatur loco, Sacerdotes quantumque malos colendos, ſtipendiis donandos, audiendos ex profeſſo docet, plura gratiarum divinarum improbis conceſſarum adducit exempla, tum refert ad ſui inſtituti probationem Chriſti Domini ſententiam, quæ à Matthæo relata eſt, (f) *ſuper cathedram Moſis ſederunt Scribæ, & Phariſæi: omnia ergò quæcumque dixerint vobis facere, facite:* quo vel unico teſtimonio adverſarii refelli poſſunt, ut in cathedra Moſis ſedere, ideſt poteſtati ordinariæ ſuccedere, quantumvis improbos fateri cogantur. Aſſerit inſuper Chryſoſtomus ſpes noſtras eludi, ſalutem periclitari, noſtræ religionis Sacramenta eva-

(a) Oſeæ cap. 8.

(b) Jerem. 23.

(c) Gelaſius ſupra epiſt. Elpidio.

(d) Leo ſupra epiſt. 91. 92. al. 95.

(e) Chryſoſt. ſupra hom. [illegible] in 2. epiſt. ad Timoth.

(f) Matth. 23.

cuari, niſi & per improbos, ſicut & per probos Deus operetur ſalutem populi moliens: quæ doctrina ſtare non poteſt, niſi in improbis æquè ac probis ordinationis veritas, & inviolabilis Sacramenti character reſideat: ſrivola ſiquidem eſt ea, quam Marcus (a) Antonius de Dominis comminiſcitur explicatio, quaſi Chryſoſtomus ex ſpeciali quadam providentia cum iis qui indigni ordinati ſunt, Deum cooperari voluerit, cum ji tamen interiùs nihilo immutati fuerint, nullo charactere conſignati ſint, nullamve poteſtatem in ſua ordinatione acceperint. Nam ordinaria lege poteſtatem ſacra tribuendi Sacerdotibus Chriſtus alligavit, nec unquam Eccleſia ab ullo, qui non eſſet ordinatus, rata ſacrificia, aut Sacramenta, dempto uno Baptiſmo, collata cenſuit; ſi quis repertus in ordinatione quorundam eſſet eſſentialis defectus, ea ſemper quæ ab iis facta eſſent, tanquam infecta revocavit, & cum judicavit neceſſarium, ab aliis innovari voluit; non ſolum ergo temere divinat, verum contra Eccleſiæ totius ab ipſa ejus origine praxim, & Doctorum ſanctorum mentem ſentit, qui Deum per aliquos revera minimè ordinatos, etſi ab hominibus ordinati cenſeantur, religionis noſtræ myſteria, quæ Apoſtolis Chriſtus, quæ eorum in Epiſcopatu, ut Presbyteratu ſucceſſoribus commiſit, quæ Eccleſia niſi à verè ordinatis perperam attingi ſemper credidit, operari ſentit. Neque id (b) Chryſoſtomus opinatur qui authoritatem, dignitatem, miniſterium, poteſtatem miniſterialem divinæ operationi deſervientem in Sacerdotibus improbis admittit, quamvis eos à Deo non

(a) Antonius de Dominis ſupra.

(b) Chryſoſt. ſup.

A ordinatos duplici ſenſu dixerit, primò, quod in hoc miniſterio nequaquam Deo placeant, nec divino, ut ita loquar, oraculo ad illud evehantur, vel in eo comprobentur. Secundò, quod qui omnium corda, ac renes ſcrutatur Deus, facinoroſos homines, atque impios, in ordine Sacerdotali non reponat, prout ordo Sacerdotalis, perfectionis ordo eſt, quamvis in eo ordine ipſos collocet, prout ipſe miniſterii, vel poteſtatis ordo cenſetur, quos nempe ſua nequitia infra perfectionem, imò for-
B tè contrarias perfectioni Sacerdotali qualitates habentes agnoſcit, cum tamen habita ratione ſui ſtatus, & ordinis quem tenent inter perfectos, Laicis longe perfectiores, ac virtutibus ornatiores eſſe deberet.

XVI. Difficiliùs utique explicatu eſt, id quod ex (c) Authore operis imperfecti in Matthæum adducitur, qui licet forſan non adeò accuratè videatur fuiſſe locutus, nec tamen in eum ſenſum tor-
C queri poteſt, in quem ab adverſariis deflectitur. Quis enim ſibi perſuadeat ulli umquam Catholico Authori eam ſententiam inſediſſe, veros non eſſe Sacerdotes quoſcumque à recto tramite naturæ infirmitas, ſeù perverſitas & inclinatio ad malum, vel inimici ſalutis humanæ verſutæ fraudes abduxerint, cùm è contrà clarè enuntiet Chriſtus eiam à ſe electum fuit Judam ab Apoſtolorum cœtum, cujus tamen Apoſtola-
D tum, ut in (d) Actibus habetur, alter accepit? (e) *nonne ego vos duodecim elegi, & ex vobis unus diabolus eſt*, inquit Chriſtus. Duo itaque probabiliter dici poſſunt ab iſto Authore loco in objectione citato inten-

(c) Author operis imperfecti in Matthæum ſupra.

(d) Actorum 1.

(e) Joann. 6.

tenta fuiſſe. Primùm hoc intereſſe inter fidem, & gratiam ordinis, ac Clericatus, quod etiam Deus, quos facturos injuſtos prævidit, iis donum fidei, ex voluntate eos ſalvandi, & pio erga eos affectu, ab æterno præpararit, tanquam ſalutis conſequendæ neceſſarium medium, in eoque illi ipſi Deo placeant, quod fidei lumine illuſtrati ſint, cùm è contrà illos, quos Deus ab æterno prævidet ſacra Ordinatione malè uſuros, ordinari permittat, non ex affectu eorum ſalutis procurandæ, ſicut nec damnationis accerſendæ, ſed vel ex affectu circà alios, quibus utiles eſſe poſſunt, vel in pœnam aliorum, quorum peccata puniturus malos rectores præfici eis ſinit; vel ex aliquo alio ejuſmodi motivo, adeout non directè talibus Clericatus à Deo volitus videatur, neque ex beneplacito divino ipſi ordinati, ſed in ira potius creati, aut ex quadam indulgentia, & divina permiſſione conſtituti cenſeantur; neque in eo Deo placeant, aut probentur, quod Clericatum aſſequuti ſint, quo ſe indignos præſtabunt; ex quo alterum accidit, ut Clericatus hujuſmodi hominibus non videatur à Deo donari tanquam gratia, vel beneficium, vel bonum iis, qui accepta poteſtate ſunt abuſuri, cùm è contrà fides etiam injuſtis futuris tanquam beneficium, tanquam bonum ac gratia concedatur; cujus rei ratio eſt, quia cum, ut docet (a) Auguſtinus, tria ſint bonorum genera, maxima, media, & infima: *virtutes quibus rectè vivitur, magna bona ſunt: ſpecies autem quorumlibet corporum, ſine quibus rectè vivi poteſt, minima bona ſunt: potentiæ verò animæ ſine quibus rectè vivi non*

(a) Auguſtin. de libero arbitr. lib. 2 pluribus capitibus, ſed præcip. 19. in quo leguntur quæ hic citantur.

A *poteſt, media bona ſunt: virtutibus nemo malè utitur: cæteris autem bonis, ideſt mediis, & minimis, non ſolum benè, ſed etiam malè quiſque uti poteſt. Ideò virtute nemo malè utitur: quia opus virtutis eſt bonus uſus illorum, quibus etiam non benè uti poſſimus, nemo autem benè utendo malè utitur*. Itaque hoc intereſt inter virtutem, & cætera bona, quod virtus qualibet, etiam in iis qui cæteras virtutes nacti non ſunt, quin potius variis vitiis aliis virtutibus oppoſitis inquinantur, ſemper bonum quoddam ſit, divinumque beneficium, quo nullum optabilius meliuſque homini contingere poteſt, cætera vero bona, eatenus bona dicantur, quatennus iis bene utimur, & quatenus ipſa bene à nobis applicantur: unde ab injuſtis, & improbis, qui accepta Sacerdotii poteſtate male uſuri ſunt, talenta, & gratiam Clericatus abeſſe, eo ſenſu dicere poſſumus: quia nec auctoritas præſidendi, nec poteſtas ſacrificandi, nec cætera hujuſmodi gratiæ alicujus, vel boni, vel beneficii, vel talenti, quo quivis ditetur, & opulentior evadat, rationem habere poſſunt, niſi bene, convenienter, & fructuosè exerceantur, atque in ſalutem habentis, & aliorum impendantur: adeoque qui ea, ut talenta divina, ut bona, ut gratias accipit, numquam ea in terram fodit, ſed duplicatum ex iis ſemper fructum reportat; donum vero fidei, quod omnibus fidelibus Chriſtianis à Deo conceditur, etiam in improbis, & inutilibus Chriſtianis, boni ſemper, talentique rationem habet; unde nihil mirum eſt, ſi talentum iſtud in terra aliquando abſcondatur, quod & talentum ſemper eſt, & aliquando infructuo-

(B, C, D: marginal section letters beside the right column)

ctuoſum, & meriti cujuſcumque, abſque charitate, inane & vacuum. Hancque ſolutionem mihi videntur verba ipſa, in objectione ab Authore probata indicaſſe: (a) *ac per hæc nemo ordinatus à Deo peccat: niſi ut qui unum talentum accepit à Deo: ideò autem gratia fidei omnibus à Deo præſtatur, gratia autem Clericatus non omnibus, ſed dignis: quia in illa cauſa ſalutis eſt, in iſta autem diſpenſatio myſterii*. Horum enim verborum ſenſus eſt, eum quem Deus ex præſcientia futuræ virtutis ad Clericatum vocavit, numquam inaniter acceptam Ordinationis gratiam collocare: eum ſolùm evacuare iſtam gratiam, qui ſolum fidei donum, ut talentum, & donum à Deo acceperit, poteſtatem autem Sacerdotii, ac miniſterii, non ut bonum, neque ſicut talentum divinum ſortitus ſit: ideò verò fidem in omnibus, etiam iis qui ex fide quam habent, nihil merentur, eo quod à charitate exciderint, rationem doni, gratiæ, ac beneficii habere: auctoritatem verò regiminis, ſacrificandi poteſtatem, & cætera, quæ in Clericatu, & Ordinatione ſacra conferuntur, rationem doni, gratiæ, ac beneficii, in iis non habere, qui poteſtate tradita abuſuri prævidentur, quia nimirum *in fide cauſa ſalutis* noſtræ *continetur*; medium ipſa fides eſt, quo ad ſalutem pervenitur; quamobrem ex ſe fides ſemper bona eſt, neminique mala, diſſentanea, nociva, aut non neceſſaria eſſe poteſt; in iſtis autem, quæ in Clericatu conferri diximus, diſpenſatio myſterii conſiſtit, quæ quidem diſpenſatio, & adminiſtratio iis tantum bona, conveniens, fructuoſa, utilis eſſe poteſt, qui in ea fideliter, & utiliter collaborabunt,

(a) Lege ſupra.

A XVII. Doctrina verò de Baptiſmo in propoſita objectione, quæ peti dicitur à Cyrillo Hieroſolymitano, & Auguſtino, & ad ordinationem transfertur, nec vera eſt, nec Catholica: Neque enim Chriſtianæ religionis veritas patitur, ut dicamus Baptiſmum ab hæreticis ſuſceptum, irritum omninò, inane, & inefficax eſſe. Aliud nobis Conciliorum, ac Pontificum auctoritas perſuadet, hæreticos verè baptizari, ſi ritu Catholico baptizati fuerint, quorum teſtimonia leges apud Theologos,
B qui hac de re ex profeſſo ſcribunt: aliud docet ipſe Auguſtinus (b) pluribus in locis: nam contra Petilianum agens docet, Baptiſmi puritatem à puritate, vel immunditia conſcientiæ, ſive dantis, ſive accipientis omninò diſtinctam eſſe, nec ab ea pendere, eumque etiam verè baptizatum cenſendum eſſe, qui ſe fateretur malam, eùm baptizaretur, habuiſſe conſcientiam, quod per illam fortè occaſionem ad aliquod flagitium pervenire voluiſſet,
C & pluribus aliis locis eandem doctrinam inculcat. Quare eo quem adverſarii citant, loco, præterquam quod ſubdubitanter loquitur, nùm baptizatus ſit, qui ſimulato animo Baptiſma recipit, in qua præcipuè quæſtione ibi verſatur inſuper advertendum eſt, fidem, quam ibidem ad Baptiſmi valorem neceſſariam dicit, non divinam intelligi, qua baptizandus religionis noſtræ myſteria animo perſuaſa teneat, iiſque aſ-
D ſentiatur, ſed perſuaſionem humanam, & ut vocant, credulitatem quandam, quanta nempe neceſſaria eſt, ut aliquis Baptiſmum ſuſcipere intendat, ſine qua intentione, Baptiſmi Sacramentum, ne-

(b) Auguſt. lib. 2. contra Petilianum cap. 35. lib. de catechizandis rudibus, lib. 1. contra Parmen. cap. 16. lib. 3. de Baptiſmo cap. 14. & alibi.

Digitized by Google

(a) S. Cyrillus ſupra in præf. catech.

nemini revera confertur: ſanctus verò Cyrillus (a) Hieroſolymitanus, nihil aliud verbis ſupra laudatis voluiſſe dicendus eſt, quàm hæreticos, qui nempe Catholico ritu non eſſent baptizati, verè baptizatos non eſſe. A Catholico ſiquidem ritu deflectebant plurimi hæretici priorum ſæculorum, & fortè ex iis Arriani quidam in Oriente, qui auctores fuerunt eorum rebaptizandorum, qui à Catholicis eſſent rebaptizati, quorum hæreſis viguit maxime tempore Cyrilli Hieroſolymitani. Neque verò neceſſe eſt Cyrilli verba violenter torquere, ut id dixiſſe videatur; id enim ex tota ſerie ſermonis intendiſſe facilè legenti conſtabit: poſtquam enim docuit ſemel tantum unicuique baptizari fas eſſe, mox allata verba ſubjungit, *nam ſoli hæretici rebaptizantur, ſiquidem prius illud non erat Baptiſma*, ἐπειδὴ τὸ πρότερον οὐκ ἦν τὸ Βάπτισμα, ac ſi diceret, eum, ex quo, ſeù poſtquam, & quo caſu illud Baptiſma, verum & inviolabile Sacramentum non fuerit: nam hanc eſſe ſignificationem earum particularum ἐπειδὰν, ſeù ἐπειδὴ, teſtatur (b) Budæus.

(b) Budæus in Commentar. linguæ Græcæ.

XVIII. Denique dum canones, dum Patres, ordinationes illicitas irritas vocant, dum Sacerdotes nomine tenus, & ſpurios eſſe dicunt, veros autem eſſe, aut propriè unquam fuiſſe inficiantur, qui malis artibus ad hanc dignitatem conſcenderint, eo quem ſupra propoſuimus, ſenſu intelligendi ſunt, quo nempe eorum ordinatio vocatur irrita, quibus miniſterium interdicebatur, negabantur eſſe Sacerdotes, qui Sacerdotali honore ſpoliabantur, qui gradu, locoque Sacerdotibus debito,

A iuxta ſeveritatem Canonicam excidebant, nec alius adductis ſupra ex Concilio Conſtantinopolitano primo, & quarto, Gregorio, vel Ambroſio, teſtimoniis, ſenſus affigi debet. Negatur quidem in Concilio Conſtantinopolitano primo Maximus eſſe, aut fuiſſe vmquam Epiſcopus, quia legitimè, nec tunc erat, nec vmquam fuerat conſtitutus, etſi (c) à ſeptem Epiſcopis à Petro Alexandrino miſſis ſolemni ritu fuiſſet aliquando ordinatus: neque enim Epiſcopus ibi dicitur, niſi qui legitimè

(c) Lege Gregor. Naz. carm. de vita ſua.

B miſſus, legitima regendi auctoritate donetur: removentur à quocumque Eccleſiaſtico gradu per eum promoti, non quod non ordinem ſuſcepiſſent, ſed quod non ordinatè, neque à legitimo, & recepto ſuſcepiſſent, ideoque deponi deberent: irrita omnia ejus acta ſimiliter declarantur, non quod Sacramenta ab ipſo, auctoritate Epiſcopali collata, non eſſent vera Sacramenta, ſed quod non eſſent legitimè data, & quod

C ea, quæ à fonte juriſdictionis præſertim manare deberent, nullius eſſent roboris, ac firmitatis. Eadem Conſtantinopolitani quarti, octavi Oecumenici aduerſus Photium conſtitutio eſt: in qua mirari tamen nemo debet, quod juxta verſionem Anaſtaſii Bibliothecarii, nulla fuiſſe omnino in eo Concilio ſtatuatur facta Eccleſiarum dedicatio, vel Altarium conſecratio ſive à Photio, ſive ab iis, qui ab eo ordinati eſſent; quinimo

D ejuſmodi Eccleſiæ, & Altaria iterum dedicari, & ſtabiliri jubeantur: id enim ad deteſtationem Photiani ſchiſmatis præcipi potuit; nam cùm ritus illi dedicationis Eccleſiarum, & Altarium con-

conſecrationis, divino jure præſcripti non ſint, potuit Eccleſia conſecrantis legitimam miſſionem ad ea tamquam neceſſariam exigere, potuit, & conſecrationem ipſam jam peractam repetere, ſicut Eccleſiarum conſecratio, earumdem pollutione, & coinquinatione per enormia quædam in ipſis patrata crimina, quodammodo per reconciliationem renovari præcipitur. Gregorius (a) cum qui Sacerdotii dignitatem mercatus fuerit, *Sacerdotem non eſſe, ſed dici tantum inaniter concupiſcere* docet, quia talis à miniſterii executione ſuſpenditur, & ab officii Sacerdotalis uſu abſtinetur: ideo-

(a) Gregor. ſupra lib. 7. epiſt. 117.

A que poteſtatem inaniter habet; quam non cenſetur in actum poſſe reducere, quia licitè, & legitimè non poteſt. Ambroſius (b) tandem, id quod Sacerdos ſimoniaca labe maculatus accipit, lepram, quod perdit, animam, quod dat, pecuniam eſſe affirmat, non quod non poteſtatem ordinis accipi ab eo cenſeat; ſed quod eam illigatam, & quodammodo innodatam recipiat, ut diximus, & non ſolùm non ſibi gratiam cœleſtem ex ea ordinatione accerſat, quin potius damnationem acquirat; eædem interpretationes prudenter aſſi-
B gnandæ ſunt: nec in re non difficili diutiùs immorandum eſt.

(b) Ambroſius ſupra cap. 5. de dignitate Sacerd.

SECTIO V.

De Miniſtro ſacræ Ordinationis.

CAPUT PRIMUM.

Cujus gradus eſſe debeat Ordinationis Miniſter.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum ſolus Epiſcopus ſacræ Ordinationis Miniſter ſit ordinarius.

§. PRIMUS.

Ordinarium Miniſtrum Ordinationis eſſe Epiſcopum.

I. Quæſtio iſta moveri poteſt, vel de ordinario miniſtro ordinationis, vel de extraordinario; de utroque hic diſputandum eſt: Primoque tanquam Catholicum dogma ſtatuendum, ordinarium miniſtrum, qui ſuo jure, & auctoritate à Deo conceſſa ordines conferre poſſit, ſolum eſſe Epiſcopum. Quod quidem ordinationis miniſtrorum Moſaicæ legis exemplo adumbratum, tum ab Apoſtolis obſervatum jugi poſtea, & continuata traditione acceptum, Eccleſiæ pluri-
C mis legibus ſtrictè præceptum legitur, & in Concilio Florentino, ac Tridentino tandem habetur definitum.

II. Atque ut à Moſaicæ legis exemplis, atque obſervatione initium ducamus, Moſes quidem extra ordinem ad regimen Iſraelitici Pontificii vocatus, [cui proinde nemo in Sacerdotali ordine
D ſucceſſiſſe dicitur, ſed omnes Aaron, vel filiis ejus] Sacerdotio à Deo ipſo auctus, atque donatus eſt; de cujus Sacerdotio præter Davidem, qui apertè ejus meminit, dum

(a) Pſalm 89.
(b) Philo lib 3.
(c) Nazianz. orat. ad Nyſſenum.
(d) Hieron. lib. 1.
(e) Auguſtinus in pſalm. cit.
(f) Leo 1. ep. 88.
(g) Exod. 19. & Levitici 8.

dum ait, (a) *Moyſes, & Aaron in Sacerdotibus ejus*, idem faciunt teſtes locupletiſſimi, omnique exceptione majores, Philo (b) Judæus, (c) Gregorius Nazianzenus, (d) Hieronymus, (e) Auguſtinus, (f) Leo primus ſummus Pontifex, & alii complures; ab hoc (g) Aaron, qui primus ordinarius ſummus Pontifex creatus eſt, ſolenni ritu inauguratus: ab eodem Nadab, Abiud, Eleazar, & Ithamar Aaronis filii conſecrati deſcribuntur. De cæteris Levitis, quod tum à Moyſe, tum ab A[...]one, vel filiis ejus conſecrat[...] acciperent, expreſſa habemus ſcripturarum teſtimonia: Licet enim de Levitis dicatur, *cumque Levitæ fuerint coram Domino, ponent filii Iſrael manus ſuas ſuper eos*: quo ritu Levitarum electioni aſſenſum præbebant, oſtendebantque eos ipſorum populorum vice ſanctificari Domino, & pro ipſis in Sacrificiis offerendis miniſtrare, divinoque ritui vacare: nihilominus ſoli Moyſi conceditur, ut eos de medio filiorum Iſrael tollat, vel tolli curet: ut aquæ luſtrationis aſperſione, pilorum raſura, loti one veſtimentorum per ſe purificet, vel purificari per Aaronem, aut filios ejus jubeat: De ſolo quoque Aarone dictum eſt, *offeret Aaron Levitas munus in conſpectu Domini à filiis Iſrael*; coram eo ſolo à filiis ejus diſponi ipſi jubentur, ut ſeparentur à populo, ut purificentur, ut conſecrentur, in oblationem Domini; ſoli pro ipſis Aaron, & filii ejus orant: De ſolo Aarone ſcribitur, *elevavitque eos Aaron in conſpectu Domini, & oravit pro eis, ut purificati ingrederentur ad officia ſua*. Ex quibus quidem omnibus partes populi eas fuiſſe reperies,

A offerre ſummo Pontifici conſecrandos; filiorum Aaron, ſimul cum Aarone ſummo Sacerdote preces fundere, eique miniſtrare; ſummi verò Sacerdotis, Levitas ſibi oblatos purificare, & myſtica conſecratione perficere.

IV. Hunc autem divinum ordinem, tam ſapienter præſcriptum, & Evangelici Sacerdotii conferendi figuram Calviniſtæ noſtri temporis hæretici, omninò pervertunt, apud quos ſumma ordinis Eccleſiaſtici perturbatio eſt; quorum, ut vocant, Prædicantes,
B ſeù Miniſtri, qui apud nos Sacerdotes, nullo ſolemni ritu Deo conſecrati, nullo viſibili ſigno ſegregati à reliquo populo, nulla ſtabili conſecratione auguſtiores effecti, nullo ſucceſſionis jure, vel ſpecialis vocationis privilegio fulti, & Grammaticorum clamoſis ſcholis, muliercularum ſuffragiis evocantur, dominorum, vel magnatum hujus ſæculi juſſionibus, aut arbitrio inconditæ multitudinis conſtituuntur, Eccleſiæ ſcilicet duces futuri ab Eccleſiæ unitate
C præciſi? præcones Evangelii ſine fide à qua deſciverunt? rectores ſine lege, à cujus jugo liberos omnes eſſe contendunt? Sacerdotes ſine Sacrificio, ſine Altari, ſine ſacris ædibus, ſine ceremoniis quæ omnia ſuſtulerunt, prophanarunt, incenderunt, ſpoliarunt, radicitus extirparunt. An eos tanquam Aaronem à Deo vocatos credimus, qui diſſimili omnino ab eo quo Aaron conſtitutus eſt, mo-
D do ordinantur, cùm tamen edicat Apoſtolus, (h) *nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui à Deo vocatur tanquam Aaron*? Neque verò inferius antiquæ legis miniſterio novæ legis Sacerdotium exiſtimandum,

(h) Ad Hebr. 5.

aut

(a) Lege epiſt. ad Hebraeos.

aut ignobilius, quod (a) in melioribus promiſſionibus ſancitum, meliori lege firmatum, auguſtiori, ac diviniori Sacrificio munitum eſt: quare ſi conſecrati antiquę legis miniſtri, ſi tam auguſto ritu Deo à ſummo Pontifice dicati, ſanctificati, purificati erant; multo diviniorem, auguſtiorem, meliorem noſtrorum decet eſſe ab Epiſcopis conſecrationem.

(b) 1. Petr. 2. Lucæ 23. 1. Cor. 12. Itemque Joan. 10.

V. Sed ut ab orbita redeamus ad viam, certum eſt Apoſtolos à Chriſto Domino, qui (b) Paſtor eſt, & Epiſcopus animarum noſtrarum, tunc conſecratos fuiſſe Sacerdotes, cùm ab eo poteſtatem ſacrificandi, & peccata remittendi acceperunt, cæteros quoque Apoſtolico gradui ſucceſſuros, in Sacerdotes non conſecratos fuiſſe, niſi ab Epiſcopis, Scriptura ſacra, conſtanſque Eccleſiæ traditio demonſtrat. (c) *Noli*, inquit Apoſtolus, *negligere gratiam, quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterii*: quo loco Presbyteri nomine Epiſcoporum cœtus intelligitur, ut docent (d) Chryſoſtomus, (e) Theodoretus, (f) Theophylactus, (g) Oecumenius, & alii omnes interpretes, quia nempe nonniſi ab Epiſcoporum cœtu Epiſcopi conſecrari ex Apoſtolica traditione conſueverunt. Nec alium Apoſtolus ab Epiſcopo alloquitur, dum quanta in ordinatione adhibenda ſit cautio, præſcribens dicit, (h) *manus cito nemini impoſueris*. A ſe quoque Timotheum ſolemni ritu impoſitionis manum conſecratum fuiſſe Antiſtitem oſtendit: dum ait, (i) *admoneo te ut reſſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum*. Nec quibuslibet, ſed Paulo tantum, & Barnabæ Apoſtolis, uſque ordinatis Epiſcopis conceſſum legimus, ut cùm ſecundò inviſerent Lyſtram, & Iconiam, & Antiochiam, (k) *conſtituerint illis per ſingulas Eccleſias Presbyteros*. Nec umquam aut multitudini plebis, aut aliis infra Epiſcopos conceſſam Scriptura ſacra teſtatur ordinum conferendorum auctoritatem.

(c) 1. Timot. 4.

(d) Chryſoſt. (e) Theodor. (f) Theophylact. (g) & Oecumen. in hunc locum.

(h) 1. Timot. 5.

(i) 2. Timoth. 1.

(k) Actor. 14.

VI. Nam ut reliqua perſequamur, in quibus manus impoſitionis, ſeu ſacræ ordinationis habetur mentio: cùm in (l) Actibus Apoſtolorum legimus, univerſam fidelium multitudinem eos elegiſſe, qui primi ad Diaconatus ordinem promoti ſunt, cùm & ea verba, quæ ibidem ſubduntur, legimus; *hos ſtatuerunt ante conſpectum Apoſtolorum, & orantes impoſuerunt eis manus*: populi in eligendis Diaconis, iiſque Apoſtolorum cœtui offerendis curam, ac providentiam agnoſcimus: ſed jus ordinationis ad populum minimè translatum, ex iis verbis arguere poſſumus. Iſta enim verba intelligenda ſunt, ut à populo facta, innuatur coram Apoſtolis Diaconorum ordinandorum præſentatio; Apoſtolorum verò ſignificetur fuiſſe ſolemnis, cum precatione manus impoſitio. Nam fruſtrà fideles Diaconatus ordine inſigniendos, Apoſtolis præſentaſſent, niſi eos Apoſtoli ipſi ordinaſſent: fruſtrà ſaltem eos populus aliis obtuliſſe ordinandos ſcriberetur, quos ipſe impoſita manu, & ſuſis precibus ſolemnibus ordinaſſet. Ideoque verba iſta Catholicam ſententiam non adverſariorum errorem confirmant, neque pariter ex ordinatione Pauli, & Barnabæ, quam nobis Apoſtolorum acta deſcribunt Catholicæ ſententiæ præjudicium ullum

(l) Actorum 13.

ullum infertur, quin potius firmamentum accedit, *erant*, referunt iſta (a) Acta, *in Eccleſia, quæ erat Antiochiæ, Prophetæ, & Doctores, in quibus Barnabas, & Simon, qui vocabatur Niger, & Lucius Cireneuſis, & Manabem, qui erat Herodis Tetrarchæ collactaneus, & Saulus: Miniſtrantibus autem illis Domino* [λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ] *& jejunantibus, dixit illis Spiritus ſanctus, ſegregate mihi Saulum, & Barnabam in opus, ad quod aſſumpſi eos. Tunc jejunantes, imponenteſque eis manus dimiſerunt illos.* Scio quoſdam putaſſe neque veram Pauli, neque Barnabæ ordinationem hoc loco deſcribi: quippe qui (b) antea Eccleſiam Antiochenam fundaſſe, verbumque Dei diſſeminaſſe doceantur, & ante (c) hanc ſegregationem, Barnabas miſſus ſcribatur ab Apoſtolis ad Antiochenam regendam Eccleſiam, cujus regimen nonniſi Epiſcopo committi debuit: antequam etiam Paulus ſe Apoſtolum eſſe, *nec per hominem, ſed per Jeſum Chriſtum*, prædicet: quæ tamen oppoſitam ſententiam, non omninò labefactant, quam (d) Hieronymus, (e) Chryſoſtomus, (f) Leo primus, (g) Arator Poeta Subdiaconus Romanæ Eccleſiæ tempore Vigilii Papæ, & alii docuerunt: Nam quemadmodum electos à Chriſto Apoſtolos, nondum tamen ſacratos, Evangelio prædicando, & baptizandis populis, ex Evangelica hiſtoria operam navaſſe conſtat: Quid ni idem de Paulo, & Barnaba pari ratione cenſeatur? Quid ni & Barnabas Antiochiam ab Apoſtolis inſtinctu divino miſſus, ut ibi ſacraretur? Quid ni Paulus à Deo Apoſtolus conſtitutus, qui à ſolo Deo non ab hominibus electus eſſet, licet ab hominibus ſacratus à ſed ut ut ſit, ſane ſi Paulum, & Barnabam ordinatos hoc loco cenſeamus, non à multitudine id factum eſſe neceſſum eſt, cui miniſtrare, ſeu ſacrificare non competit: cùm tamen ii, quibus iſta manus impoſitio ſuper Saulum, & Barnabam à Spiritu ſancto committitur, λειτουργοῦντες, ſeu ſacrificantes deſcribantur: Prophetæ ergo illi & Doctores, de quibus ſcriptura hoc loco meminit, forte Epiſcopi Sauli, & Barnabæ conſecratores; præſentem tamen adfuiſſe ibidem Petrum, & ab ipſo Paulum, & Barnabam ordinatos fuiſſe Arator putavit: ſic enim canit.

(h) *Spiritus accenſam verbo radiante lucernam*
Sub modio lucere vetans, ſecernite Saulum,
Dixit in iis opus eſt, quem mox ſacravit euntem,
Impoſita Petrus ille manu, cui ſermo magiſtri.
Omnia poſſe dedit.

Confirmat hanc opinionem, quanta eſt auctoritas Gloſſæ (i) juris Canonici in quoddam Innocentii decretum, quo ab Apoſtolo Petro, vel ſuis ſucceſſoribus per omnem Italiam, Gallias, Hiſpaniam, Africam, atque Siciliam, inſulaſque adjacentes, ideſt omnes terras, quæ primatui Romano ſubduntur, Sacerdotes primum inſtitutos fuiſſe refert: ibi enim Gloſſa teſtatur *Petrum Paulo dediſſe licentiam prædicandi auctoritate Domini, dum dicit, ſegregate mihi Paulum*: verùm falſum eſt Paulum ab hoc ſolum tempore, Evangelii prædicandi auctoritate donatum, qui & Evangelium anteà prædicarat, & ab ipſo Chriſto auctoritatem iſtam acceperat; nec Paulum à Petro or-

(a) Act. c. 13. & 15. & ad Galat. 1.
(b) Actorum 11. cit.
(c) Citato cap. 1. ad Galat. & alibi.
(d) Hieronym. de ſcriptoribus Eccleſiaſt. in Paulo.
(e) Chryſoſt. homil. 28. in Acta.
(f) Leo epiſt. 79. Dioſcoro Alexan.
(g) Arator lib. 2. hiſt. Apoſt.
(h) Arator ſupra.
(i) Gloſſa in can. quis neſciat. diſt. 11.

dinatum fuiſſe certa ulla auctoritate, aut ratione colligi poteſt.

VII. Cùm itaque ex ſacra Scriptura pateat nulli præterquam Epiſcopo ordinandi auctoritatem conceſſam fuiſſe: tum vero id maximè ex Apoſtolorum canonibus, conſtitutionibus Apoſtolicis, Patrum indubitatis teſtimoniis innoteſcit. (a) Canon. 1. Apoſt. Primus (a) Apoſtolorum canon à duobus, vel tribus Epiſcopis Epiſcopum præcipit ordinari, cujus canonis explicatio alibi luculentior tradetur: ſecundus (b) Can. Apoſt. 2. verò decernit, (b) *ut Presbyter, & Diaconus, & alii Clerici ab uno Epiſcopo ordinentur*. Conſtitutiones Apoſtolicæ, ubi ordinationes deſcribunt, Epiſcopi ſolius meminere, cui ſoli hoc munus imponunt: unde differentiam inter Epiſcopos, & Presbyteros, ac Diaconos ſtatuentes, Epiſcopis, τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης, *quæ ad principatum Sacerdotii pertinent*, attribuunt: Presbyteris, τὰ τῆς ἱερωσύνης, *quæ ad Sacerdotium*: Diaconis τὰ τῆς πρὸς ἀμφοτέρους διακονίας, *quæ ad miniſtrandum utriſque*: ideoque ſicut Diacono nefas eſſe docent προσφέρειν θυσίαν, ἢ βαπτίζειν, ἢ εὐλογίαν, μικρὰν, ἢ μεγάλην ποιεῖσθαι, *Sacrificium offerre, aut baptizare, aut benedictionem parvam, vel magnam facere*: ita nec licere Presbytero χειροτονίας ἐπιτελεῖν, *ordinationes facere aſſerunt*; ſi ſecus fiat divinum ordinem inverti, quo ſuperiorum, & inferiorum ordinum officia continentur. Diſcimus quoque ex iiſdem Apoſtolicis conſtitutionibus, quinam ab Apoſtolis ordinati ſint, à quibus nempe Epiſcopatus originem repetendam eſſe ſicut à Chriſto Apoſtolatus initium, à Moſe antiquæ legis Sacerdotium eædem indicant. Hos verò ab Apoſtolis ordi-

A natos conſtitutiones iſtæ enumerant Jacobum Epiſcopum Hieroſolymitanum fratrem Domini [cujus ordinationem à Petro factam fuiſſe teſtatur Chryſoſtomus (c) eidem verò cum Petro interfuiſſe Jacobum ſeniorem, & Joannem referunt Anacletus (d) Papa, & Anicetus (e), & ex Clemente Alexandrino (f) Euſebius] cui ſucceſſerit Simeon Cleophæ filius, & Judas Jacobi ab Apoſtolis poſteà creati: Deinde Zacchæum primum Epiſcopum Cæſareæ Paleſtinæ, & qui ipſi ſucceſſit Cornelium, & B qui Cornelio, Theophilum: Evodium Epiſcopum Antiochiæ à Petro ordinatum, cui ſucceſſit Ignatius ordinatus à Paulo, de quorum ordinationibus legatur (g) Turrianus: Annianum Alexandriæ Epiſcopum, quem primum Marcus ordinavit, cui ſucceſſerit Abilius à Luca Evangeliſta ordinatus: Linum Claudiæ filium Eccleſiæ Romanorum Epiſcopum à Paulo ordinatum, poſt mortem verò Lini, Clementem ordinatum à Petro: de quorum or- C dinationibus legantur pariter (h) Turrianus, & (i) Baronius: Timotheum Epheſi Epiſcopum à Paulo ordinatum, ejuſque ſucceſſorem Joannem à Joanne ordinatum, Ariſtonem primum Epiſcopum Smyrnæ, ejuſque ſucceſſores; Starteam Loidis filium, poſt eum verò tertium Epiſcopum Ariſtonem, Gajum Pergami Epiſcopum, & Demetrium Philadelphiæ à Paulo ordinatum, Lucium Cenchrenſem, Titum Cretæ, Dionyſium D Athenis, Marthonem Epiſcopum Tripolitanum in Phœnicia, Archippum Epiſcopum Laodicenſem in Phrygia, Philemonem Epiſcopum Coloſſenſem, Oneſimum, qui fuit ſervus Philemonis, Epiſco-

(c) Chryſoſtom. in Joann. hom. 87.

(d) Anaclet. ep. 2. ad Epiſc. Italiæ.

(e) Anicet epiſt. 1.

(f) Euſeb. in chron. & hiſt. lib. 2. cap. 1.

(g) Turrianus in eit. loc. conſtitut. Apoſtol.

(h) Turrian. ibid.

(i) Baron. tom. 1. annal.

ſcopum Beroœenſem in Macedonia, Creſcentem Epiſcopum Eccleſiarum Galatiæ, Aquilam, & Nicetam Epiſcopos Parœciarum Aſiæ, Criſpum Eccleſiæ Æginenſis. HęcClemens: non eſſe tamen facilè certò docere, quinam ab Apoſtolis ordinati ſint, monuit nos (a) Euſebius, qui tamen plures ex numeratis à Paulo ordinatos fuiſſe confirmat, aliorum quoque, quorum ibi mentio eſt, ipſe meminit: fuſiùs (b) Nicephorus plures ab Apoſtolis creatos memorat, & Clementis in multis relationem comprobat.

(a) Euſebius lib. 3. hiſt. cap. 4.

(b) Niceph. lib. 3. cap. 1. 2. 9. & aliis.

VIII. Ejuſdem traditionis Apoſtolicæ jugiter in Eccleſia obſervatæ teſtes ſunt omnes ferè Patres, omnes Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſcriptores, omnes de divinis Officiis, ritibuſque tractatores, quorum nullus ordinationis cujuſquam niſi ab Epiſcopis factæ meminit, nullus ad ullos quam ad Epiſcopos, ordinationum curam ſpectare aſſeveravit, nullus ad alios quàm ad Epiſcopos ordinationis curam officiumque tranſtulit. Prodeant primum prioris ſæculi ſcriptores, qui ab Apoſtolis edocti, Apoſtolicæ traditionis non ignari credendi ſunt, puta Anacletus Romanus Pontifex, Ignatius Antiochenus, Dionyſius, qui Areopagita creditur. Anacletus (c) epiſtola decretali, quam ad Epiſcopos Italiæ ſcripſiſſe dicitur, de ordinationibus Epiſcoporum, & omnium Clericorum leges ſtatuit, inter quas ea potiſſima eſt, ut Epiſcopi nonniſi à tribus Epiſcopis, reliqui à proprio Sacerdote ordinentur. Ignatius (d) epiſtola ad Heronem Diaconum, nihil ſine Epiſcopo agendum monet, cujus præcepti rationem ſumit ab Epiſcoporum prærogativa, quia, inquit, ἐκεῖνοι

(c) Anaclet. ep. 2.

(d) Ignatius ep. 11. ad Heronem.

A βαπτίζουσιν, ἱερουργοῦσι, χειροτονοῦσι, χειροθετοῦσι, *baptizant, ſacrificant, Confirmationis, & Ordinis Sacramentum manum imponentes, perficiunt*: hic enim duobus poſtremis verbis, duo Sacramenta ſignificari, Confirmationis, & Ordinis, quæ duo manus impoſitionis, modoque χειροτονίας, modo vero χειροθεσίας nomine appellantur, & Epiſcopis propria ſemper credita fuere, facilè mihi perſuadeor, nec conſentaneam eam eſſe verſionem, quæ prædictorum verbornm loco, verba iſta, *eligunt, & manus imponunt* ſubſtituit: Nam prius de B electione intelligi vix poteſt: neque enim umquam obſervatum Epiſcopnm in electione Sacerdotum manus levaſſe, cum populo id proprium fuerit, qui ab Epiſcopis rogatus, ad conſenſus, vel diſſenſus ſigna præbenda, manus extendebat, vel deprimebat, ut ſuperiori parte expoſitum fuit: alterum autem verbum verſionis confuſum eſt, nec explicat, de qua manus impoſitione, confirmatoria, C ut vocant, vel ordinatoria exponendus ſit Ignatius: quare iis duobus χειροτονοῦσι, χειροθετοῦσι, Confirmationis, & Ordinationis Sacramenta Epiſcopali ordini propria probabiliter indicantur. (e) Dionyſius, Epiſcoporum, Presbyterorum, & Miniſtrorum ordinationes deſcribens, eas ab Epiſcopo perfici debere oſtendit, & Epiſcopalis ordinis, ſupra reliquas prærogativas exponens, hanc ſtatuit, οὐδὲ αὐτὸς ἱερεὺς ἔσται μὴ πρὸς τῶν ἱεραρχικῶν τελειώσεων εἰς τοῦτο κεκληρωμένος, D *nequidem ipſe Sacerdos erit, niſi Pontificis officiis, ac perfectionibus ad id delectus fuerit*.

(e) Dionyſ. cap. 5.

IX. Prodeant qui ſequentibus Eccleſiæ ſæculis clarius, & aper-

apertius Catholicam ſententiam docuiſſe viſi ſunt: ex quibus agmen ducant Synodi Alexandrinæ Patres ([a]) apud Athanaſium, qui, ut habetur in litteris Epiſcoporum omnium, & Diaconorum Mareoticorum ad Philagium præfectum Ægypti, quas refert prædictus Athanaſius, ſtatuerunt ut Colluthus, qui eum eſſet ſolum Presbyter pro Epiſcopo ſe gerebat, & quoſdam ordinare, interque cæteros Iſchyram aecuſatorem Athanaſii ab Arianis ſubornatum, temerè præſumpſerat, pro Presbytero deineeps ſe dumtaxat gereret, ἢ κατὰ ἀκολουθίαν πάντες οἱ ὑπὸ Κολλούθου [ſic enim legendum eſſe, non autem Καθολικοῦ, ex variis aliis litteris, apud eundem Athanaſium, ubi vel ſchiſmatis Colluthianorum, quod ab iſtis Presbyteratus prætentione dejectis conſlatum eſt, fit mentio, vel Iſchyræ ſacrilega temeritas refertur, facile colligere poſſumus] καταςαθέντες ἀνέδραμον εἰς τὸν αὐτὸν τόπον εἰς ὃν καὶ πρότεροι ἦσαν, ὡς καὶ αὐτὸς Ἰσχύρας λαϊκὸς ὤφθη, *atque adeò omnes a Collutho conſtituti in veterem ſuum ordinem redirent, inter quos etiam Iſchyras laicus haberetur*. Cenſebant nimirum, qui in Alexandrina Synodo ab Oſio habita convenerant Catholici Antiſtites, ordinationes Iſchyræ, & cæterorum à Collutho Presbytero factas nullas eſſe, eo quod ſolius Epiſcopi munus, juſque iſtud ducerent. Hos turmatim prodeuntes ſequantur alii ſuo quique ordine; primuſque ([b]) Epiphanius, qui Aetium hæreticis adnumerat, quod Epiſcopos ad eandem cum Presbyteris ſortem redigeus, æquè his, atque illis ordinandi jus tribueret: quem errorem, in æquandis Epiſcopo, &

(a) Athanaſ. apolog.2.

(b) Epiphanius hæreſ.56, al. 77. n.3.

A Presbytero ([b]) ſtoliditatis arguit; eo præſertim titulo, quod Epiſcopalis ordo Patres Eccleſiæ generet per ordinationem, Presbyteralis filios dumtaxat Eecleſiæ per Baptiſmum; ſie enim hos ordines comparat, ἡ μὲν γὰρ ἐστὶ πατέρων γεννητικὴ τάξις, πατέρας γὰρ γεννᾷ τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ δὲ πατέρας μὴ δυναμένη γεννᾶν, διὰ τῆς τοῦ λουτροῦ παλιγγενεσίας τέκνα γεννᾷ τῇ Ἐκκλησίᾳ, οὐ μὴν πατέρας, ἢ διδασκάλους, *ſiquidem unus ordo*, puta Epiſcopalis, *ad gignendos Patres præcipuè pertinet: bujus enim eſt Patrum in Eccleſia propagatio:* B *alter cum Patres non poſſet, filios Eccleſiæ, lotionis regeneratione, produxit, non tamen Patres, aut Magiſtros*. Ideoque ſubdit, καὶ πῶς οἷόν τε ἦν τὸν Πρεσβύτερον καθιστᾶν, μὴ ἔχοντα χειροθεσίαν τοῦ χειροτονεῖν, *quinam verò fieri poteſt, ut is Presbyterum conſtituat, ad quem creandum manuum imponendarum jus nullum habeat?* Succedant Epiphanio ([c]) Chryſoſtomus, ([d]) Theodoretus, ([e]) Theophylactus, ([f]) Oecumenius, qui ideò Epiſcopos eum C Presbyteris à Paulo confuſos docent, quod dempto ordinationis jure, quod Epiſcopis proprium eſt, parum inter utroſque interſit: qui Presbyterii nomine, cujus manus impoſitione conſecratum teſtatur Apoſtoolus Timotheum, Epiſcopos intelligi debere arbitrantur, cum abſurdum ſit Presbyteris ordinandi auctoritatem credere à divo Paulo fuiſſe eonceſſam: & ne ſingulorum verba cum lectoris nauſea proferamus, de priori ca- D pite loquentem Chryſoſtomum audire ſufficit, qui ubi aliqua Epiſcopis, non Presbyteris eommunia enumeravit, mox ſubdit, ([g]) τῇ γὰρ χειροτονίᾳ μόνῃ αὐτῶν ἀναβεβήκασι, καὶ τοῦτο μόνον δοκοῦσι πλεονεκτεῖν τοὺς

(b) Ibid. num.4.

(c) Chryſoſt.

(d) Theodoret.

(e) Theophil.

(f) Oecumen. in cap. 3. & 4. prioris ad Timoth.

(g) Chryſoſt. cit. hom. 11. in epiſt. 1. ad Timoth.

τοὺς Πρεσβυτέρους, *ſola quippe ordinatione ſuperiores illi ſunt, atque hoc tantum pluſquam Presbyteri habere videntur*. Non hic moror explicationem hujus textus Chryſoſtomi, ſicut nec morabor Hieronymi ſententiæ mox adſerendæ expoſitionem; mihi ſufficit ex his Chryſoſtomi verbis liquido conſtare ordinandi poteſtatem, Presbyteris in Eccleſia denegatam, ſolis Epiſcopis conceſſam fuiſſe. Huic vero non diſpar legitur apud Hieronymum (a) ſententia in ejus epiſtola ad Evagrium, *quid facit Epiſcopus, excepta ordinatione, quod Presbyter non faciat?* Fuſius autem idem Hieronymus, ſeù potius quicumque alius (b) auctor eſt tractatus de ſeptem Eccleſiæ gradibus ad Ruſticum Narbonenſem, quo nempe inter Epiſcopi prærogativas, ad quas nullus ordo aſſurgat, ea ponitur, *quod ipſe ordinet Sacerdotes, ipſe Levitas, ipſe Subdiaconos, ipſe Lectores, ipſe Oſtiarios, ipſe Foſſarios.* Quem ſequuti Iſidorus (c) Hiſpalenſis, & alii tum Eccleſiaſticorum rituum, tum Theologiæ ſcriptores, uno ore docuerunt, proprium Epiſcopalis ordinis officium eſſe, Sacerdotum, ac reliquorum Clericorum ordinationem, ſeù creationem.

[(a) Hieron. ep. 85.]
[(b) Auctor de ſeptem Eccleſiæ gradibus tom. 9.]
[(c) Iſidor. Hiſpal. lib. 2.]

X. Varia quoque ad hoc propoſitum referenda ſunt Summorum Pontificum, & Conciliorum decreta, atque ut omittamus Anacletum jam ſuperius citatum: proferendi ſunt (d) Damaſus epiſtola ad Epiſcopos Numidiæ, & (e) Leo primus ad Epiſcopos Galliæ, ac Germaniæ, quibus fusè oſtendunt, Epiſcopos ſolos poſſe Sacerdotes conſecrare Diaconos, Subdiaconos, Virgines: proferendus Gregorius (f) tertius ad Bonifacium Epiſcopum, eos ordinari iterum præcipiens, qui ab iis ordinati ſint, quos Epiſcopos eſſe non liqueat: *Presbyteri*, inquit, *quos ibidem reperiſti, ſi incogniti fuerint illi qui ordinant, & dubium eſt eos Epiſcopos fuiſſe, an non, qui eos ordinaverunt, ſi bonæ actionis, & Catholici viri ſunt, ipſi Presbyteri, & in miniſterio Chriſti, omnique lege ſancta edocti, ab Epiſcopo ſuo benedictionem Presbyteratus ſuſcipiant, & conſecrentur, & ſic miniſterio ſacro fungantur.* Quibus addi poteſt ſanctus Syricius, qui, ut (g) habetur in ejus vita, Presbyterum tantum ab Epiſcopo conſecrari poſſe judicavit. Proferenda varia Concilia, primumque Ancyranum, quod Χωρεπισκόποις μὴ ἐξεῖναι Πρεσβυτέρους, ἢ Διακόνους χειροτονεῖν, *Chorepiſcopis non licere Presbyteros, aut Diaconos ordinare* decernit; tum verò (h) Laodicenum, quod nequidem Exorciſtas, ab aliis quàm ab Epiſcopis ordinari poſſe oſtendit, dum τοὺς μὴ προαχθέντας ὑπὸ Ἐπισκόπων, *non promotos ab Episcopis* ad hunc gradum, exorcizandi officium aſſumere prohibet. Deinde (i) Hiſpalenſe ſecundum Chorepiſcopis ordinum conferendorum facultatem adimit, ſolumque eam Epiſcopis tribuit: nec omittendum Concilium (k) Toletanum nonum, quod graviter de hac Epiſcopalis ordinis prærogativa in hæc verba diſſerit, *noſſe eos convenit, quod Epiſcopalis eminentiæ divina auctoritas, non immeritò ſacris omnibus eſſe ſumma percenſuit, quæ cæteris Sacerdotibus exercenda prohibuit, ſcilicet templorum Dei ſacrationem, chriſmatis benedictionem, ſacrorum Ordinum inſtitutionem.* Synodus quoque Meldenſis (l) ſaltem Presbyteratum, ac Diaconatum,

[(d) Damaſus ep. 4.]
[(e) Leo epiſt. 88.]
[(f) Greg. 3. ep. 1.]
[(g) Platina in vita Syricii.]
[(h) Laodicen. c. 26.]
[(i) Hiſpal. 2. c. 7.]
[(k) Tolet. 9. cap. 7.]
[(l) Meldenſe c. 44.]

tum, qui per impoſitionem manus tribuuntur, ſolis Epiſcopis reſervari debere ſtatuit. Denique iis adjungenda ſunt Concilia Oecumenica (a) Conſtantienſe, Florentinum, & Tridentinum, quæ quæſtionem dirimunt, & ad ndem concluſionem noſtram pertinere denuniunt: Conſtantienſe quidem inter errores Vviclefi hunc reponit: *quod confirmatio juuenum Clericorum ordinatio, Eccleſiarum conſecratio reſeruentur Papæ, & Epiſcopis propter lucrum*: ajebat ſiquidem Vviclefus hujuſmodi functiones ab aliis, quàm ab Epiſcopis ritè præſtari poſſe, quod Conſtantienſi Concilio damnandum, & execrandum dogma viſum eſt. Florentinum, (b) *ordinarius*, inquit, *miniſter hujus Sacramenti*, puta ordinis, *eſt Epiſcopus*. Tridentinum (c) declarat Epiſcopos Presbyteris ſuperiores eſſe, ac Sacramentum Confirmationis conferre, miniſtros Eccleſiæ ordinare, atque alia pleraque peragere ſolos ipſos poſſe, quorum conficiendorum poteſtatem reliqui in inferiori ordine conſtituti non habeant: anathemate quoque eum ferit, qui dixerit, vel Epiſcopos non habere poteſtatem confirmandi, & ordinandi, vel eam quam habent, illis eſſe cum Presbyteris communem.

XI. Ratio hujus diſpoſitionis divinæ, quæ ſolis Epiſcopis ordinum conferendorum reliquerit facultatem, ea eſt, ſi (d) divo Thomæ credimus, quod nempe Epiſcopalis poteſtas, ſi cum cæteris inferioribus ordinibus comparetur, ea proportione iis emineat, eaſque ſibi ſubjiciat, qua politica cæteras inferiores artes, atque ſcientias, quæ, cum (e) ad ſpeciale quoddam bonum tendant, ipſas ad commune bonum, & totius Reipublicæ utilitatem politica dirigit, legemque ſingulis præfigit, edocens, quam quiſque debeat exercere, & quantum, & qua ratione: ideoque, inquit, ad Epiſcopum ratione ſuæ dignitatis pertinet ſingulos in ſuo gradu collocare, & divinis miniſteriis, myſteriiſque præficere: unde, quemadmodum ipſe ſolus Confirmationis Sacramentum impertitur, quia primus, per iſtud Sacramentum aſcenſionis gradus eſt ad perfectionem, quo nempe in perfectiori, & ſtabiliori gradu fideles, quaſi maturiorem ſpiritualem adepti ætatem, & inter perfectos ſtabilem quendam locum ſortiti conſtituuntur: ſolus ipſe virgines conſecrat, quia & iſta ad perfectionem conſequendam quædam prouectio eſt: ita potiori ratione ſolus ipſe ordines confert, quibus Eccleſiæ capita, ſpiritales duces, magiſtratuſque conſtituuntur: ne cùm ad Reges, aliosque excellentiori poteſtate præditos, officiorum diſtributio, ac magiſtratuum creatio, tanquam res maioris in Republica momenti referantur, minoris in Eccleſia ſacrorum magiſtratuum creatio haberi videatur, eaque vel inconditæ multitudini, vel inferiori poteſtate præditis Presbyteris, vel Diaconis, neglectis Epiſcopis, qui Eccleſiarum principes cenſendi ſunt, illegitimè permittatur.

XII. Aliæ etiam rationes, non omnino rejiciendæ proferri poſſunt. Prima eſt quia (f) cùm in Eccleſia, tres præſidentium ordines Deus eſſe voluerit, Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, quorum ſuperior alteri ſemper excellit, & alterius poteſta-

(a) Concil. Conſtant. ſeſs. 8.

(b) Florent. in decreto unionis.

(c) Trid. ſeſs. 23. cap. 4. & can. 7.

(d) D. Thomas ſuppl. quæſt. 38. art. 2. in corp.

(e) Ariſtotel. 1. politic. cap. 2.

(f) Legatur Dionyſ. cap. 5. Eccleſiaſt. hierarch.

ſtatem, aliqua ſuper addita complectitur, ſic ſingulorum officia diſtribuit, ut quæ conferendæ perfectionis eſſent, Epiſcoporum ordini, quæ illuminationis efficiendæ, Presbyteris, quæ purgationis procurandæ, Diaconis attribuerit; quare cùm ſacra Ordinatio ſit maximè perfectiva, ac hominum conſummatrix, oportuit eam ſolis Epiſcopis propriam eſſe, ac peculiarem. Altera eſt, quia ea eſt divinæ providentiæ ratio, quam in omnibus ferè operibus ſuis ſervare, ipſe mirari nos voluit, ut quæ in variis diſperſa ſunt, ea in unum colligeret, primumque in omnibus rerom generibus ſtatueret, ex quo alii vim ſuam, perfectionemque derivarent, quod cùm in ea rerum corporearum ſabrica diſponenda, in ſuperiorum intelligentiarum ordinibus conſtituendis accuratè obſervarit; tum maximè idipſum in ſacrorum graduum diſtributione ſacienda oſtendit: ſic enim in antiqua lege Moyſi, in adiutorium ſeptuaginta ſeniores daturus (a) *auferam*, inquit, *de ſpiritu tuo, tradamque eis, ut ſuſtentent tecum onus populi*: ſic in nova Chriſtum Eccleſiæ caput inſtituit, (b) de plenitudine cujus nos omnes accepimus, quem Sacerdotem, & Sacerdotii noſtri auctorem, ac originem eſſe voluit, ut nihil ſit aliud Sacerdotium noſtrum, quam Sacerdotii Chriſti imminuta quædam, & derivata portio: inſuper verò Epiſcopos ſummos Sacerdotes creavit, ſummumque eis Sacerdotium attribuit, ut (c) in ipſis plenitudo Sacramenti Ordinis, in aliis participatio quædam Sacerdotii eſſe videretur, ut alibi docuimus, eſſetque, ut ait Dionyſius, aliquis Hie-

(a) Numeror. 11.

(b) Joann. 1.

(c) Legatur divus Thomas ſupplem. q. 37. artic. ad 2.

A rarcha, (d) *ἐν ᾧ καὶ καθαρῶς ἡ καθ' αὐτὸν ἱεραρχία πᾶσα τελεῖται, καὶ γινώσκεται, in quo omnis, quæ ſub ipſo eſt, hierarchia purè abſolvitur, ac cognoſcitur*. Proindeque ad (e) Eccleſiæ unitatem ſtabiliendam, ejuſque compagem firmiùs, ac tenaciùs uniendam, ad obedientiæ, & imperii Eccleſiaſtici jura ſtrictiùs confirmanda, ad confœderationem inter omnes cœleſtis, id eſt Clericalis ordinis viros, æquiorem ſanciendam, ab Epiſcopis Presbyteros, cæteroſque Clericos conſtitui voluit, & ab iis, qui ſum-

B mam obtinent Sacerdotii dignitatem, reliquorum poteſtates tanquam radios dimanare à Sole, tanquam ſurculos à ſtipite ſuccreſcere, tanquam riuulos à fonte ſcaturire, translatis in ſolos Epiſcopos ordinandi juribus, inſtituit, habet exinde Presbyter, quo non gravatè ſeſe Epiſcopis ſubjiciat, à quibus poteſtatem ſuam tanquam à fœcundo, divinoque parente mutuatur.

(d) Dionyſ. cap. 5. Eccleſiaſt. hierarch.

(e) Lege Cyprian. tractat. de unitate Eccleſiæ.

C

ſ. II.

Objectiones in contrarium proferuntur.

XIII. Quædam objectiones proferri poſſunt, ſed gravior eſt ea, quæ eſt de Chorepiſcopis, cujus ſolutionem in alium locum rejicimus; objicitur primò Gelaſius, qui de Presbyteris loquens, (f) *quos ultra modum ſuum tendere prohibet, nec Epiſcopali faſtidio debita,*

D *ſibimet audacter aſſumere*, hæc habet, *nec ſibi meminerint ulla ratione concedi, ſine ſummo Pontifice Subdiaconum, aut Acolythum jus habere faciendi*: indicant enim ea verba ſummi Pontifices, id eſt Epiſcopi, nam

(f) Gelaſii ep. 9. ad Epiſcopos Lucan. cap. 8.

[nam tempore Gelaſii Papæ uſitatum erat, ut paſſim ſummi Pontifices, ac Sacerdotes quilibet, Epiſcopi dicerentur, quod variis teſtimoniis alibi à nobis prolatis oſtenſum eſt] authoritate Presbyteros Subdiaconorum, & Acolythorum faciendorum authoritatem habuiſſe.

XIV. Secundò poteſt, & Niceni primi (a) Concilii auctoritas nobis objici, cujus nempe extant literæ ad Eccleſiam Alexandrinam, & ad fratres, Ægyptum, Lybiam, & Pentapolim incolentes, B in quibus ordinati à Meletio, qui ab Alexandro Alexandrino depoſitus fuerat, nec tamen ejus ſententiæ acquieuerat, ſed ſe Arianorum partibus adiunxerat, in Eccleſia Catholica tanquam Clerici recipiuntur, tum aliis conditionibus, tum ea quæ ad rem præſentem facit *ὡς πρὸς τούτοις δὲ μηδεμίαν ἐξουσίαν εἶναι τοὺς ἀρέσκοντας αὐτοῖς προχειρίζεσθαι ἢ ὑποβάλλειν*, ſeu, ut legitur apud Socratem, *ὑποβάλλειν ὀνόματα*, *etiam ut nulla illis ſit poteſtas miniſtros Eccleſiæ* C *ipſorum arbitrio probandos deſignandi, vel eorum nomina ſubjiciendi, ſuggerendi*. Econtra illos Presbyteros, qui in ſchiſmate non fuerunt, vult *ἐξουσίαν, καὶ προχειρίζεσθαι, καὶ ὄνομα ἐπιλέγεσθαι τῶν ἀξίων τοῦ κλήρου*. Ideſt, ut Latina habet verſio, *poteſtatem habere, & ordinandi, & qui Clero digni fuerint, nominandi*.

(a) Literæ Concilii Niceni apud Socratem lib. 1. cap. 16. & Theodoret. lib. 1. c. 11.

XV. Tertiò, Concilium (b) Hiſpalenſe ſecundum, in ſui pa- D trocinium adverſarii proferre poſſunt: in quo nempe, cùm relatio facta fuiſſet de quibuſdam Egabrenſis Eccleſiæ Clericis, *quorum dum unus ad Presbyterium, duo ad Levitarum miniſterium ſacra-* A *rentur, Epiſcopus eorum oculorum dolore detentus fertur manum ſuam ſuper eos tantum poſuiſſe, & Presbyter quidam illis, contra Eccleſiaſticum ordinem, benedictionem dediſſe*, decrevit dicta Synodus, *ut à gradu Sacerdotis, vel Levitici ordinis, quem per verſè adepti ſunt, depoſiti, æquo judicio abjiciantur: Tales enim merito judicati ſunt removendi, quia pravè inventi ſunt conſtituti*: porrò non removerentur, aut deponerentur ab ordine niſi eum recepiſſent: poteſt ergo Presbyter formam ordinationis B proferre, ideoque etiam ordinare.

(b) Conc. Hiſp. 2. cap. 5. refertur diſtinct. 23. c. quorumdam. ex Conc. Tolet. 3. ſed malè.

XVI. Quartò, Concilium (c) Regienſe nobis opponi poteſt, in quo nempe qui ordinati fuerant ab Armentario, ſi inculpati viſi eſſent, Ebredunenſi Sacerdoti in Eccleſiæ miniſterio retinendi jubentur: Armentarius autem iſte, non ſolum illegitimè ordinatus fuerat, & contra canones, verùm etiam nullam Epiſcopalem ordinationem ſuſceperat, quia à duo- C bus tantum Epiſcopis fuerat ordinatus, ut ex præfatione (d) ejuſdem Concilii patet: itaque à Presbytero facta ordinatio valida cenſetur.

(c) Conc. Reg. c. 4.

(d) Idem in præfat.

XVII. Quintò, canon Concilii (e) Antiocheni nobis objicitur, quo Chorepiſcopis permittitur, Lectores, & Subdiaconos, atque Exorciſtas conſtituere, imo etiam Presbyterum, & Diaconum, cum Epiſcopi civitatis conſcientia, & permiſſione; quod etiam D (f) Ancyrana Synodus videtur definiviſſe. At verò Chorepiſcopi erant ſimplices Presbyteri, ut fusè contendit (g) Damaſus, qui etiam hujus rei rationem tradit, quod ab uno ſolo Epiſcopo eſſent or-

(e) Concil. Antioch. cap. 10.

(f) Ancyran. c. 13.

(g) Damaſ. epiſt. ad Epiſcopos Numidiæ.

ordinati: ergo à Presbytero qui Epiſcopalem conſecrationem non ſuſceperit, poſſunt etiam Sacerdotes, & Diaconi ordinari. His omnibus adde, quæ de Abbatibus, & Parochis inferiùs dicemus, jure ſcilicet communi conceſſum olim fuiſſe, ut Clericos ſaltem facerent: quin etiam illis ſaltem, ut Lectores crearent.

§. III.

Objectiones propoſitæ ſolvuntur.

XVIII. His omnibus argumentis ſatisfaciendum eſt: primòque Gelaſio reſpondendum, probabile eſſe, etiam non ſolùm ſummi Pontificis auctoritate, verum etiam Epiſcopi permiſſu, tonſuram, minoreſque ordines, etiam Subdiaconatum, à ſimplici Presbytero olim potuiſſe conferri. Cùm enim reſtricta non eſſet Epiſcopalis auctoritas à Summis Pontificibus, ad jus quoddam ordinarium, & commune, quę ipſi Summi Pontifices jam poſſunt in tota Eccleſia, idem illi ſibi ſumere in ſua Diœceſi, non temerè audebant. Quare cùm probabile, imò certum ſit, ſummos Pontifices licentiam dare poſſe ſimplici Presbytero, ut hos ordines non hierarchicos conferat; exiſtimo quoque Epiſcopis tempore Gelaſii, hoc ipſum concedere licuiſſe, idque Gelaſium citatis in objectione verbis ſibi velle. Niſi fortè id tantum Gelaſii verba ſignificare videantur, non licere Presbyteris, non adhibita Epiſcopi auctoritate, vel Subdiaconos, vel Acolythos ſibi eligere, eoſque ordinandos deſignare, ac nominare: quæ interpretatio non mihi videtur diſſentanea eſſe Gelaſio, quippe cùm id fortè ſibi jus Gelaſii tempore Presbyteri tribuerent, quod antea in Oriente ſibi videntur Presbyteri cum Chorepiſcopis aſſumpſiſſe, ex epiſtola Baſilii de Chorepiſcopis, & poſteà in Occidentali aſſumpſerunt, ut ex prædictis colligi poteſt, & infra confirmabitur. Porrò quamvis etiam prior Gelaſii interpretatio admitteretur, non tamen ſequeretur jure communi Presbyteros ordinum conferendorum miniſtros ordinarios fuiſſe; ſed ſolùm ex Epiſcopi permiſſu, ac ſpeciali licentia eſſe poſſe, quæ quidem omninò differunt, priuſque omninò falſum eſt, poſterius verò non improbabile, ut patebit ex dicendis.

XIX. Secundò multo minus urget epiſtola Concilii Niceni Eccleſiæ Alexandrinæ, & Epiſcopis Ægypti ſcripta: nam in ea conceditur tantum Catholicæ Eccleſiæ Clericis, qui ſchiſmati nunquam aſſenſerint, ut Clericos ſuo ſuffragio deſignent, deſignatos probent, probatos Epiſcopo nominent; quę prærogativa iis Clericis adimitur, qui olim ſchiſmati adhæſerint, quibus nempe vel Clericorum electio, comprobatio, & nominatio facienda Epiſcopo ordinaturo interdicuntur: vel certè ea electio, quæ cum probatione, & confirmatione conjuncta ſit: cùm enim populus aliquando Clericos eligere poſſet, iiſque ordinandis ſuffragari, non videtur id, quod populo concederetur, iis Clericis ademptum fuiſſe, quibus manere in Clero Concilium indulgebat; quare cùm electio populi inſufficiens eſſet, niſi à Clero probaretur; eligere quidem iis fortè Clericis, qui ſchiſmati aliquando aſſenſiſſent, Clericos alios concedit

Synodus, quos poſtea Catholici, qui ſemper in Eccleſię communione perſtitiſſent, Clerici comprobarent, qui autem ſchiſmati aſſenſi fuiſſent, vetabantur, (a) τοὺς ἀρέσκοντας αὐτοῖς προχειρίζεσθαι, *eligere Clericos proprio ſolum ipſorum judicio comprobandos*, eoſve, non expectata Clericorum, qui ab Eccleſiæ unitate nunquam divulſi fuiſſent, ſententia, Antiſtiti Catholicæ communionis ordinandos offerre; cùm è contra qui ſemper in Eccleſia perſtitiſſent Clerici, ji, non expectata aliorum ſententia, προχειρίσασθαι, *præordinare, deſignare, eligere*, [id enim verbum iſtud ſonare poſſe conſtat ex Actibus (b) Apoſtolorum, in quibus loco verbi προεχειρίσατο, quod habetur in Græco, vulgata editio habet, *præordinavit*, quo nempe S. Paulus à Deo Gentium Apoſtolus deſignatus, & præordinatus ſignificatur] κατ' ὄνομα ἐπιλέγεσθαι τῶν ἀξίων τοῦ κλήρου, *& nomen deferre eorum, qui digni eſſent Clero*, eoſque ordinandos Antiſtiti præſentare poſſent.

(a) Theodoretus lib.1.cap.11.& Socrates lib.11.c.6.

(b) Actor.22, Accipitur tamen pro ordinat. in 4. Synod. can. 14. & alibi.

XX. Tertiò, nec Concilium Hiſpalenſe gravioris alicujus ad Catholicam deſtruendam ſententiam videtur eſſe ponderis, ac momenti. Etenim (c) non inſolitum videtur, ut deponi dicantur, & à gradu abjici, qui revera non ordinati, eo modo ſe gerunt ac ſi ordinati eſſent. Licet enim hujuſmodi jure propriè non exturbentur, nec ordine, quia jus ad functiones ordinis, & ordinis poteſtatem ipſam non habent, dejiciuntur tamen à miniſterio, quod injuſtè attrectant, & à poſſeſſione veluti ordinis, quem injuſtè ſe poſſidere præſumunt. Deindè fieri poteſt, ut Epiſcopus, cujus ibi eſt mentio, cum manus impoſitione verba

(c) Gloſſ. in c. quondam diſt. 22. verbo amittant, & in cap. ſacerd. 5. qu 1. verb. Sacerdotum, & alibi.

A ordinationis ſolemnia, quæ memoria teneri ſolent, recitarit. Eatenùs verò dicatur ſolam impoſitionem manuum præbuiſſe, quatenus reliquas preces, quæ extra manus impoſitionem ex libro recitari conſueverunt, cùm præ oculorum dolore non poſſet, à Presbytero legi curaverit, quæ preces cùm ad eſſentiam ordinationis non ſpectent, qui ab illo Epiſcopo hac ratione ordinati fuerant, ordinem verè ſuſceperant, quamvis ab ordinis miniſterio mererentur rejici, quod in ipſorum ordinatione contra

B Eccleſiæ morem peccatum fuiſſet. Priori tamen ſolutioni favere magis videtur Hiſpalenſe Concilium, ut nimirum hujuſmodi Clerici nequaquam ordinati fuerint, ideòque non ab ordine, quem non habebant, ſed ab ordinis miniſterio, quod injuſtè præſumebant, deturbandi dicantur. Ita enim loquitur Concilium, (d) *hi qui ſuperſunt, & ab eo non conſecrationis titulum, ſed ignominiæ potius eulogium perceperunt, ne ſibi li-*

C *centiam talis ultra uſurpatio faciat, decrevimus, ut à gradu Sacerdotalis, vel Levitici ordinis, quem perversè adepti ſunt, depoſiti æquo judicio abjiciantur &c.*

(d) Concil. Hiſp. ſit. cap.3.

XXI. Quarta, & quinta objectio, de Armentario non à tribus Epiſcopis ordinato, & Chorepiſcopis non à tribus pariter Epiſcopis ordinatis, quorum tamen ordinationes defenduntur, hujus quæſtionis tractationem requirit ampliorem, quæ poſtea fuſius diſcu-

D tietur, an tres neceſſariò Epiſcopi ad Epiſcopalis conſecrationis ſubſtantiam requirantur, ideò in eum locum harum argumentationum ſolutio rejicienda.

XXII. Ultimum autem ea ratio-

tione ſolvitur, ut fateamur quidem ordines non Hierarchicos conferre, non Chorepiſcopis ſolùm, verùm etiam Abbatibus, imo & Clericalem ſaltem Tonſuram dare Parochis aliquando conceſſum: non quod jure divino illis hoc competat, aut eorum conferendorum ordinarii ſint miniſtri, ut demonſtravimus: ſed quod ſi Diaconatu inferiores ordines, cum juriſdictionem in Eccleſia ſuo jure non habeant, tanti in Eccleſia momenti non ſint, quanti reliqui, cùm propria auctoritate nihil faciant, & de iis controvertatur, an ſint Sacramenta: viſum eſt proinde conſentaneum Eccleſiæ, Deo ità revelante, eamque de iis, quæ ad Sacramentorum ab ipſo factam inſtitutionem pertinent inſtruente, ut inferioribus Presbyteris eorum collationem aliquando concederet, ob eas præſertim cauſas, tum quod Presbyterorum ordo, utpote proximus Epiſcopali, & cui ſacroſanctæ Euchariſtiæ conficiendæ virtus tribuitur, aliquid perfectivæ virtutis Epiſcopalis participare poſſit, quemadmodum Diaconalis illuminativæ virtutis, quæ Presbyteris propria eſt, fit particeps dum in neceſſitate ſolemniter baptizat: quare divina lege minus vetitum fuiſſe viſum eſt, quominus ex Epiſcoporum licentia, inferiores ſaltem ordines à Presbytero conferri poſſent: tum quod cùm ordines non Hierarchici in Presbyterali eminentiſſimè contineantur, à quo reguntur, & ſui muneris partes edocentur, non videtur etiam ipſis interdictum quominus illos inferiores ordines tribuerent: ſed ea de re fuſiùs infra ſequentibus paragraphis.

A B C D

II. Pars.

ARTICULUS II.

Aliquos præter Epiſcopum extraordinarios eſſe, vel fuiſſe olim miniſtros Tonſuræ Clericalis, & ordinum minorum.

§. PRIMUS.

De Chorepiſcopis.

I. HActenus de conferendorum ordinum ordinario miniſtro dictum eſt, jam de extraordinario diſſerendum. Et primum liquidò conſtat Chorepiſcopos, ſive ſi ordinis Epiſcopalis habuerint poteſtatem, ſive non, (a) qua de re inferiùs, extraordinarios ſaltem ordinationis miniſtros fuiſſe. Id enim irrefragabilis auctoritatis teſtimonia demonſtrant. Primo loco proferam Synodum (b) Ancyranam declarantem, Χωρεπισκόποις μὴ ἐξεῖναι Πρεσβυτέρους, ἢ Διακόνους χειροτονεῖν, ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέρους πόλεως, χωρὶς τοῦ ἐπιτραπῆναι ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου μετὰ γραμμάτων ἐν ἑτέρᾳ παροικίᾳ, ſed canon iſte Ancyrani Concilii à quibuſdam dicitur fuiſſe corruptus, quod cùm multæ ſint variæ Latinæ ejus verſiones à ſe invicem diſcrepantes, nulla videatur deffendi poſſe. Prima quidem verſio quæ textui conſentanea eſt, & ipſa verba Græca affectatur, eſt Dionyſii Exigui in hunc modum, (c) *Chorepiſcopos non licere Presbyteros, vel Diaconos ordinare: ſed neque urbis Presbyteros, niſi cum litteris ab Epiſcopo permiſſum fuerit in aliena parochia.* Quorum verborum poteſt eſſe duplex ſenſus, prior ut Chorepiſcopis ſimiliterque Presbyteris civitatis vetitum ſit, Diaconos, vel Preſbyteros ordinare, niſi de licentia Epiſcopi &c. quæ prior interpretatio falſa eſt: numquam enim au-

(a) Vide infra.

(b) Concil. Ancyran. cap. 13.

(c) Verſio Dionyſii Exigui.

ditum, numquàm in Eccleſia viſum, ut Presbyteri, quantumcumque civitatis, Presbyteros vel Diaconos, accepta quacumque licentia, ordinarent; quare abſurdum eſſet Presbyteris civitatis id vetare appoſita exceptione licentiæ Epiſcopi, quam licentiam nec Epiſcopi dare, nec ea fulti Presbyteri ordinare poſſunt: poſterior eſt, prohibitum eſſe Chorepiſcopis Presbyteros, & Diaconos ordinare, ſed nec civitatis Presbyteros, niſi cum licentia Epiſcopi, in aliena parœcia. Sic enim interpretantur hunc canonem (a) Zonaras, (b) Balſamon, & alii: quæ tamen interpretatio à quibuſdam reprehenditur, quod additio iſta de Presbyteris civitatis inepta, inanis & inſulſa videatur: nam ſi Presbyteros, & Diaconos penitus ordinare Chorepiſcopis illicitum eſt, quid attinet de urbanis Presbyteris nominatim verba facere, quos à Chorepiſcoporum poteſtate ſubtractos, multominus ordinare Chorepiſcopi poterant, quam reliquos in vicis ſibi ſubjectos? unde inferunt, canonem neceſſariò eſſe mendoſum, & ad alias verſiones neceſſariò eſſe recurrendum, ſed hæc ratio id non evidenter convincit. Quidni enim dicamus in hoc canone, Presbyterorum civitatis factam eſſe mentionem, ne fortè ſuſpicaretur aliquis, ideò Presbyterorum, & Diaconorum ruralium ordinationem Chorepiſcopis interdictam fuiſſe, ne ſibi omnem in eos poteſtatem vendicarent, & Epiſcopi civitatis auctoritati in vicos, & pagos nihil reliquum eſſe contenderent: quod cum in Presbyteros civitatis nulla ratione ſibi vendicare poſſent, qui ad eorum parœciam minimè ſpectare dignoſcebantur, nullam ſub-

(a) Zonaras; (b) & Balſamon in can. 13. Ancyr.

A eſſe rationem, cur non ab iis ordinari poſſent: ideoque Ancyranos Patres de iis ſpeciatim mentionem feciſſe; ob eamque cauſam nec ullos niſi ab aliena parochia, extra limites ſui territorii, à Chorepiſcopis ordinari conceſſiſſe: ne ſi intra limites ſui territorii, ſuæve parochiæ, etiam accepta ab Epiſcopis poteſtate, Presbyteros civitatis ordinarent, vel Epiſcopi in ſuo officio negligentiores fierent, vel ad convellendos Epiſcopalis auctoritatis fines, falſo præſcriptionis jure Chorepiſcopi aliquando uteren- B tur. Cui explicationi favet Concilium Meldenſe quod ex deſidia Epiſcoporum, vel ſæculari pervagatione Chorepiſcoporum limites ſuos extendere monuit, & certis tantum in loci sChorepiſcopis permiſſum ordinare, in aliena, ut opinor, parochia, à canonibus ſtatutum obſervat, aliam tamen poſtea (c) explicationem dabimus ejuſdem Canonis.

(c) Meldenſe c.44. vide infra.

II. Sunt aliæ duæ hujus canonis verſiones, una Iſidori Mercato- C ris, altera Gentiani Herveti, quæ & invicem ſibi aliquatenus conſentiunt, & à textu Græco deflectunt: Iſidori Mercatoris prior verſio hæc eſt, *Vicariis Epiſcoporum, quos Græci Chorepiſcopos vocant, non licere, vel Diaconos ordinare: ſed nec Presbyteris ciuitatis, ſine Epiſcopi praecepto amplius aliquid imperare, vel ſine auctoritate litterarum ejus in unaquaque parochia aliquid agere.* Poſterior verſio Gentiani Herveti ea eſt, *Chorepiſcopis non licere Pres-* D *byteros, aut Diaconos ordinare; ſed nec Presbyteris ciuitatis, ſine praecepto Epiſcopi, vel litteris in unaquaque parochia aliquid agere.* Utraque iſta verſio, ut jam monui, Græco textui diſſona eſt, quem & vetus ha-

habet editio Græca Conciliorum, A & canonum apud Zonaram,&Balſamonem. Itaque ſi alterutra verſio admitteretur, mendoſum oporteret eſſe canonem, & maxima ſua parte vitioſum. Quod ſi porrò aliquod in hunc canonem vitium irrepſiſſe videatur, ad quod utique fatendum nulla nos, ex prædictis, neceſſitas adigit, multo veriſimilius eſt, quod Petavio (a) placuit, particulas iſtas, ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέροις πόλεως, in textum aliquorum incuria, vel inſcitia irrepſiſſe, vel ex induſtria additas fuiſſe, quam ea verba Græco textui detracta fuiſſe, B quæ detracta eſſe oportuit, ut verſionibus poſterioribus conſentiat: prædictas verò ſi expunxeris particulas, is erit ſenſus, quo prohibebitur Epiſcopis, Presbyterorum, vel Diaconorum, niſi accepta ab Epiſcopo cujus eſt parochia, ordinandorum licentia, eaque ſcriptis exarata habeatur, ne, ut ait (b) Zonaras, controverſia aliqua oriatur: juxta quam explicationem, eamque, quam ſupra Græco textui conſentaneam probavimus, C permittit Synodus Ancyrana Chorepiſcopis cum Epiſcopi licentia Presbyteros, & Diaconos ordinare.

(a) Petav. animad. verſ. in lib. Epiph. ad hæreſ. 68. quæ eſt acriano num. 1.

(b) Zonaras in cit. can.

III. Poteſt ad hujus quoque Chorepiſcopis conceſſæ licentiæ confirmationem Concilii Niceni canon ex iis, qui ex Arabico in Latinum converſi ſunt,&Alphonſi Piſani, ac Franciſci Turriani opera in lucem prodierunt, nonnullus adferri, is ſcilicet quo Chorepiſcopo ea cura imponitur,ut viſitans D Eccleſias ſibi commiſſas, (c) *interroget, an habeant filias, aut filios, & faciant, ut ad ſe adducantur, ut ſignet eos, imponatque manus, ac benedicat, & inſtituat miniſtros, ſicut prius eos admonuerat, debetque diſtribuere eos per Eccleſias, & Monaſteria, & providere ut diſcant &c.* Miniſtri equidem quorum inſtituendorum canon iſte Chorepiſcopis poteſtatem facit, non ſunt Diaconi, vel Preſbyteri, quos alius ſequens (d) canon ab Archidiacono, & Chorepiſcopo examinatos,à ſolo Epiſcopo ordinari permittit. Sunt ergo inferiores Clerici, qui in inferioribus ordinibus probandi ſunt,& inſtituendi, quatenus ad ſuperiores conſcendere poſſint: quorum proinde & creatio, & inſtitutio Chorepiſcopis demandata erat, non autem aliorum ſuperiorum miniſtrorum, qui jam edocti eſſe debebant, ut Eccleſiæ gubernationi, & Sacramentorum diſpenſationi,non omninò impares, & inepti eſſe poſſent.

(c) Canon. 55. Concil. Niceni ex Arabico.

(d) Canon. 60. ejuſdem Concilii.

IV. Eadem verò facultas Chorepiſcopis in Concilio Antiocheno clarius tribuitur, cujus integrum canonem hic deſcribimus, ad plurium, quæ infra docebimus intelligentiam neceſſarium. (e) Τοὺς ἐν ταῖς κώμαις, καὶ ταῖς χώραις, ἢ τοὺς καλουμένους Χωρεπισκόπους, εἰ καὶ χειροθεσίαν εἶεν Ἐπισκόπων εἰληφότες, ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ εἰδέναι τὰ ἑαυτῶν μέτρα, καὶ διοικεῖν τὰς ὑποκειμένας αὐτοῖς Ἐκκλησίας, καὶ τῇ τούτων ἀρχεῖσθαι φροντίδι, καὶ κηδεμονίᾳ, καθιστᾶν δὲ ἀναγνώστας, καὶ Ὑποδιακόνους, καὶ Ἐξορκιστὰς, καὶ τῇ τούτων ἀρχεῖσθαι προαγωγῇ, μήτε δὲ Πρεσβύτερον, μήτε Διάκονον χειροτονεῖν τολμᾶν, δίχα τοῦ ἐν τῇ πόλει Ἐπισκόπου ᾗ ὑπόκειται αὐτός τε καὶ ἡ χώρα. Εἰ δὲ τολμήσειέν τις παραβῆναι τὰ ὁρισθέντα, καθαιρεῖσθαι αὐτὸν, καὶ ἧς μετέχει τιμῆς. Χωρεπίσκοπον δὲ γίνεσθαι ὑπὸ τοῦ τῆς πόλεως ᾗ ὑπόκειται Ἐπισκόπου. Quem canonem ita vertit Dionyſius

(e) Conc. Antioch. cap. 10.

ſius Exiguus, à cujus verſione non multum diſcrepant, tum Iſidorus, tum Gentianus Hervetus; (a) *Qui in villis, & vicis conſtituti ſunt Chorepiſcopi, tametſi manus impoſitionem ab Epiſcopis ſuſceperunt, & ut Epiſcopi ſunt conſecrati, tamen placuit ſanctæ Synodo ſcire eos oportere modum proprium retinere, & gubernare adiacentes Eccleſias ſibi commiſſas, & eſſe contentos propria ſollicitudine, & gubernatione, quam ſuſceperunt: conſtituere autem iis permittitur Lectores, & Subdiaconos, atque Exorciſtas, quibus ſufficiat iſtorum tantum graduum licentiam accepiſſe: non autem Presbyterum, non Diaconum audeant ordinare, præter conſcientiam Epiſcopi civitatis, vel Eccleſiæ cui adiacens invenitur, ſeù ipſe, ſeù regio, in qua praeſſe dignoſcitur. Quod ſi quis prævaricari auſus fuerit conſtituta, deponi eum, & dignitate qua præditus eſt debere privari. Chorepiſcopus autem ab Epiſcopo civitatis vel loci, cui idem adjacet ordinandus eſt.* Ex quo canone Antiocheno docemur, Chorepiſcopis conceſſum fuiſſe, ut propria auctoritate Lectores, Subdiaconos, atque Exorciſtas ordinarent; Presbyteros autem, & Diaconos nonniſi de Epiſcopi cui ſubjacebant, & ad quem regio ipſa, in qua verſabantur, pertinebat, conſenſu atque permiſſu.

(a) Verſio Dionyſii Exigui.

V. Scio quoſdam huic Antiocheno Canoni fidem derogare, quod à (b) Damaſo exagitatus videatur: quod Antiochenum iſtud Concilium ab Arianis maxima ex parte in Encæniis, Athanaſii expellendi cauſſa coactum ſit, ut docet (c) Athanaſius; quod Chryſoſtomus, dum canon aduerſus ipſum ex Concilio iſto proferretur, is ſcilicet quo ſtatuebatur, ne damnatus

(b) Damaſus epiſt. cit.

(c) Athanaſius de Synodis.

A Epiſcopus ab aliquo Concilio, ab ullo præterquam majori reſtitui poſſet, aduerſus Antiochenam iſtam Synodum exceperit, canoneſque illius minime admiſerit, ut teſtantur Socrates, Sozomenus, Palladius, & alii: legimus tamen eorum canonum aliquos, à Synodo Chalcedonenſi ad verbum fuiſſe citatos, licet abſque titulo Antiocheni Concilii, nec ut opinor, ex ipſo Antiocheni Concilii codice, ſed ex codice quodam Græcorum Conciliorum, quippe cùm canon unus, qui eſt 16. Antio- B cheni Concilii, tanquam 95. à Chalcedonenſi citetur, alter qui in eodem 17. eſt, 96. ibidem conſignatus habeatur: quod arguit codici Græcorum, qui in uſu & veneratione haberentur ante Synodum Chalcedonenſem canones Concilii Antiocheni iam tum inſertos fuiſſe. Paſſim quoque Capitularia Caroli, necnon Burchardus, Gratianus, aliique canonum Collectores, imo, & ſummi quidam Pontifices hujus Concilii ca- C nones tamquam receptos citant. Unde etiam factum eſt, ut Concilium Antiochenum in Synodo (d) Trullana, ſeu Quiniſexta, cum aliis omnino approbetur. Verùm illud quoque Concilium Quiniſextum dubiæ auctoritatis eſt, ut docent Anaſtaſius (e) Bibliothecarius, Theophanes (f) Græcus hiſtoricus, Humbertus (g) Sylvæ candidæ Epiſcopus, & alii, ejuſque canones à Latinis non recipi fatentur Theodorus (h) Bal- D ſamon, Matthæus (i) Monachus, & alii. Quamvis porrò Synodus Antiochena ex hæreticis conflata fuiſſet, cùm tamen eorum ſolùm, qui Catholici eſſent, & inter eos Jacobi illius inſignis ſanctitate, & mi-

(d) Synod. Trull. cap. 1.

(e) Anaſtaſius in procemio 8

(f) Theoph. in hiſt. miſcellan

(g) Humbertus libell. contra epiſt. Michael.

(h) Balſamon in interpret. con. Synod. Trull.

(i) Matthæus in hiſt. Concil. & virorum illuſtr.

miraculis Niſibitæ Epiſcopi nomina præferret, non mirum, ſi ab Eccleſia recepta fuerit, maximè cum multa, quoad diſciplinam, utilia, & à Catholicis moribus minimè abhorrentia, imo omnia ferè contineret. Unde, quod Chryſoſtomus adverſus eam Synodum allegarit, rectè hoc factum; quamvis enim, excepta juſſione ſummi Pontificis, Eccleſiaſtico uſu receptus fuerit canon iſte Antiochenus de non recipiendis Epiſcopis ab aliqua Synodo damnatis, niſi à majori abſoluti eſſent: rectè tamen à Chryſoſtomo rejiciebatur, quod ab Arianis malo animo editus eſſet, ne Athanaſius, & alii Orientales Epiſcopi in Cyprio, ſive in Hieroſolymitano, ſive in aliis Conciliabulis rejecti, Julii ſummi Pontificis, [quod poſtea factum eſt], auctoritate revocarentur; unde cùm ſummi Pontificis ei quoque auctoritas faveret, canonem Antiochenum jure explodere poterat Chryſoſtomus. Sed quidquid ſit de Antiocheno iſto Concilio, ejus ſaltem auctoritate patet, quid de Chorepiſcopis ipſius tempore in uſu eſſet, quid tunc temporis Eccleſia obſervaret: nec probabile eſt Antiochenos iſtos Patres qui videri volebant Catholici, aliquid in negotio ad ipſorum hæreſim ſtabiliendo nihil pertinente, ab Eccleſiæ diſciplina diſſentaneum ſtatuere voluiſſe: nec prudenter canon iſte de Chorepiſcopis in dubium revocatur, quem aliis indubitatis teſtimoniis obſervatum fuiſſe, & ab Eccleſia receptum conſtat.

VI. Baſilius (a) ſiquidem epiſtola canonica ad Chorepiſcopos refert veterem Eccleſiæ ordinem fuiſſe, ut Eccleſiæ miniſtros diliA gentiſſimè, & accuratiſſimè probatos, atque examinatos à Presbyteris atque Diaconis, qui cum eis verſabantur, Chorepiſcopus, totius examinis accepta relatione, admonitoque prius loci Epiſcopo, miniſtros in Sacerdotalem ordinem cooptaret: quem ordinem per ſocordiam Chorepiſcoporum perverſum queritur, permittentibus nempe illis, ut Presbyteri, & Diaconi abſque diligenti examine, ex affectione, vel cognationis, vel alicujus amicitiæ, indignos in Eccleſiam introducerent, nec de B ordinationibus à ſe factis Epiſcopos monerent: cui malo mederi volens idem Baſilius indicem omnium miniſtrorum cujuſque pagi ad ſe mitti præcipit, & de cætero neminem non à ſe examinatum ac probatum ordinari permittit: ex qua proinde Baſilii epiſtola colligimus Chorepiſcopos ſaltem Subdiaconos, & iis inferiores, quos ὑπηρετοῦντας τῇ ἐκκλησίᾳ *miniſtrantes Eccleſiæ*, non uſitato pro Subdiaconis vocabulo τοὺς ὑπηρέτας, apC pellat, ordinare potuiſſe ad Presbyterorum, & Diaconorum teſtimonium, admonito tamen priùs Epiſcopo, poſtea verò hoc ſibi etiam uſurpaſſe, ut illos non admonitis Epiſcopis ordinarent, quod Baſilii lege correctum, & emendatum eſt; de Presbyterorum autem, & Diaconorum ordinatione, verba in hac epiſtola non fieri prædicta ſuſpicionem mihi ingerunt, quamvis Sacerdotalis ordinis, [quod τάγμα τῶν ἱερατικῶν D vocat], mentio ibidem fiat, quippe cùm etiam Subdiaconi catalogo Sacerdotali aliquando per ordinationem inſeri dici poſſint.

VII. Hanc etiam Chorepiſcoporum auctoritatem licet Damaſi,

(a) Baſil. epiſt. canonica ad Chorepiſcop. apud Balſamon. quæ eſt 181 inter epiſt. Baſilii tom. 3. ejus oper.

maſi, Leonis primi ſummorum Pontificum, nec non Synodi Hiſpalenſis ſecundæ auctoritate repreſſam, poſterioribus tamen ſeculis in uſu fuiſſe compertum eſt: quam enim eis ordinationis faciendæ prædicti Pontifices licentiam ademerant, eamdem, quantum ad inferiores ordines conferendos, ſecundùm Concilium Nicenum Oecumenicum, Pariſienſe ſub Ludovico, & Lothario, nec non Meldenſe ſub Carolo Calvo, ipſis vel concedunt, vel ſuis temporibus conceſſum, & uſitatum fuiſſe oſtendunt. Fusè quidem (a) Damaſus Chorepiſcopos reprehendit, quod ordines conferre præſumerent, iiſque Pontificalia omnia officia adimit, nec ullius deinceps ordinis conferendi poteſtatem eis concedit, imo & collatos ab ipſis ordines videtur pro irritis habuiſſe, & iterum, ſi quem ab iis ordinatum miniſtrare placeat, conferendos, ſic enim habet (b) *Nam benedictio quam prædicti Chorepiſcopi ante ſuam probibitionem, per manus impoſitionem dabant, magis nobis vulnus videtur inferre, quàm ſalutem, & illi qui Pontificatus apicem non babebant, quomodo ea, quæ non babebant, dare poterant? quoniam nihil in dante erat, quod ille poſſet accipere: aut quis bominum, licet more bumano loquamur, dare poteſt, quod non babet, præſertim cum Pontifices non erant, ea quæ ſolis Pontificibus debentur, dare non poterant &c. ideo quidquid ex ſupradictis miniſteriis Pontificalibus præſumebant, irritum erat &c. Quapropter per illam illicitam manus impoſitionem, ut paulò ſuperius probauimus, vulneratum caput illi qui videbantur aliquid accepiſſe, babebant, & ubi vulnus infixum eſt, neceſſe eſt*

(a) Damaſ. ep. 5. ad Epiſc. Numid.

(b) Idem ibid.

A *medicinam adhibere, qua infixa ſanetur macula: Ideſt reiterari neceſſum eſt, quod collatum minimè approbatur eſſe, ſi perfectum eſſe debebit: nam quomodo bonorem poſſit retinere, qui ab illo acceperit, qui poteſtatem legitimè non babuit, invenire non poſſum &c.* Verùm tota iſta Damaſi epiſtola dubiæ eſt fidei: tum quod ſtylus ipſe terſum Damaſi ſtylum minimè redoleat: tum quod Dionyſii Exigui interpretationem in canonibus Orientalibus adducendis ſequatur: tum quod variis ſequentium Pontificum, & Hiſpalenſis ſecundi B ſegmentis huc illuc corraſis nullo ferè judicio compacta, & conſarcinata videatur: tum quod plura falſa contineat, illudque maximè quod non ſolùm à ſede Romana, ſed à toto orbe exploſum dicat, & abrogatum Chorepiſcoporum ordinem, quem tum ex dicendis, tum ex Concilio (c) Chalcedonenſi, in quo inter ordines Eccleſiaſticos ordo Chorepiſcoporum recenſetur: tum ex Epheſino, (d) C cui Cæſarius Chorepiſcopus Cappadociæ inter cæteros ſcripſit: tum etiam ex (e) Matiſconenſi ſecundo, in quo tres Chorepiſcopi ad finem inſcripti; tum ex epiſtola Zachariæ Papæ ad Pipinum Majorem domus: tum ex Capitularibus (f) Caroli, itemque ex (g) Hincmaro Rhemenſi, (h) Flodoardo, & aliis, qui ſuis temporibus Chorepiſcoporum ordinis tanquam nondum aboliti, imo ordinarii, meminere: tum ex Concilio (i) D Sueſſionenſi, in quo Rigobaldus Chorepiſcopus cum Hincmaro Archiepiſcopo memoratur: tum ex Adonis (k) Viennenſis teſtimonio, apud quem Agobardus Chorepiſcopus, deindè Leidradi Ar-

(c) Chalced. c. 2.

(d) Epheſ. ſeſsion. ult.

(e) Matiſcon. 2. in ſubſcript. Zachar. epiſt. 9. cap. 1.

(f) Capit. lib. 5. cap. 163. & aliis.

(g) Hincmar opuſcul. 55. cap. 16.

(h) Flodoard. lib. 3. hiſt. Rem. c. 28.

(i) Concil. Sueſſ. circa annum 853.

(K) Addo Vienn. enſis in Chronic. ætate 6.

Archiepiſcopi Lugdunenſis ſucceſſor fuiſſe legitur; tum ex Chronico (a) Monaſterii Sancti Benigni Divionenſis, in quo Herlobertus Abbas iſtius Cœnobii decimus quintus, Chorepiſcopus ab Alberico Lingonenſi Epiſcopo creatus legitur, anno Ludovici primi decimo quarto: tum ex eo quod Theganus vitæ Ludovici Pii ſcriptor, Chorepiſcopus Trevirenſis dicatur: tum ex pluribus aliis liquidò conſtare poteſt hunc ordinem pluribus poſt Damaſum ſæculis receptum in Eccleſia & admiſſum fuiſſe. Adde quod in eadem epiſtola, repugnantia quædam videantur, ut mox obſervabimus.

(a) Chronic. Monaſt. S. Benigni.

VIII. Itaque rejecta, vel ſaltem minoris auctoritatis habita iſta Damaſi epiſtola, major utique habenda fides epiſtolæ ſancti Leonis (b) ad Epiſcopos Germaniæ, & Galliæ, in qua non quidem Chorepiſcoporum ordo delendus ſtatuitur, ſed intrà limites, fineſque ſuos coercendus: *Nam quamvis*, inquit ſanctus Leo, *cum Epiſcopis ſuit plurima illis miniſteriorum communis ſit diſpenſatio: quædam tamen auctoritate veteris legis, quædam novæ, & Eccleſiaſticis regulis ſibi prohibita noverint, ſicut Presbyterorum, Diaconorum, aut Virginum conſecratio, &c.* Quibus verbis Presbyterorum dumtaxat, & Diaconorum illis conſecratio interdicitur, de reliquis ordinibus ſiletur; quos proinde probabile eſt ab ipſis conferri potuiſſe: ſi enim ipſorum quoque collatio Chorepiſcopis denegata fuiſſet, veriſimile eſt, cùm plurima minutiora iis prohibita numerentur, ut conſtitutio altaris, benedictio, inſtitutio Eccleſiarum, conſecratio

(b) S. Leo ep. 88. al. 86.

A chriſmatis in fronte, publica pœnitentium reconciliatio, & cætera, prohibitiones quoque inferiorum ordinum conferendorum mentionem ibidem faciendam fuiſſe: præſertim cùm ideo videatur expreſsè Presbyteri, & Diaconi creatio ipſis negata, ut reliquorum ordinum conceſſa poteſtas intelligeretur. Eodem ex Concilio Hiſpalenſi conjectura duci poteſt; iiſdem enim ✝ verbis, quibus Leo Chorepiſcoporum uſurpationem coercuit, Hiſpalenſe quoque uſum eſt, ut ex Leonis epiſtola Hiſpa- B lenſis Synodus ſua exſcripſiſſe videatur.

✝ Ib. habet Le. quædam novæ Concil. Hiſp. habet quædam novellis.

IX. Secundùm autem (c) Nicenum Concilium, ſeu ſeptimum Oecumenicum apertè minores Clericos à Chorepiſcopis ordinari licuiſſe teſtatur his verbis, ὡσαύτως κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος τοὺς χωρεπισκόπους κατ' ἐπιτροπὴν τοῦ ἐπισκόπου δεῖ προχειρίζεσθαι ἀναγνώστας. *Similiter ex antiqua conſuetudine (d) in Chorepiſcopos Epiſcopi permiſſu oportet ordinare Lectores.* Pariſien- C ſe quoque Concilium ſub Ludovico, & Lothario habitum, vulgo ſextum, eaſdem quoque ordinationes Chorepiſcopis attributas fuiſſe oſtendit hiſce verbis: *Ordinatio porro Chorepiſcoporum, qualiter fieri debeat, qualeſve ipſi ordinationes jubentibus Epiſcopis ſuis facere debeant, jura Canonum liquidò decernunt.* Quis enim non ex eis colligat, Chorepiſcopis quoſdam ordines cum Epiſcoporum permiſſu conferre licuiſſe? ſed quinam or- D dines conferri poſſent, docet (e) Meldenſe Concilium, Chorepiſcopis ne Sacramentum Confirmationis tribuant, prohibens, *neque ordines Eccleſiaſticos, qui per impoſitionem manuum tribuuntur, ideſt*

(c) Nicen. 2. c. 14.

(d) Pariſienſe 6. lib. 1. cap. 7. refertur lib. 5. Capitular. cap. 163.

(e) Meldenſe c. 44.

nonniſi uſque ad Subdiaconatum, & hoc jubente Epiſcopo, & in locis, quibus Canones deſignant, agere præſumant, qui canon apertè oſtendit inferiores Diaconatu ordines, Chorepiſcopos, cum Epiſcopi licentia, conferre legitimè potuiſſe, Hierarchicos verò, qui per manus impoſitionem traduntur, nequidem cum Epiſcopi licentia conferre eis integrum fuiſſe.

X. Legimus tamen tum Epiſcoporum Gallicorum Concilio, tum etiam Pontificis Romani judicio, Chorepiſcopis poſtea ademptam eſſe, etiam Subdiaconos ordinandi facultatem: imo etiam præceptum, ut qui ab iis ordinati forent, ſi iterùm in Clero retinendi eſſent, ordinationem ſubire deberent; difficultatem quę exinde oritur, ac Chorepiſcopi Epiſcopali charactere donati forent, necne, poſtea ſuo loco ſolvemus: jam placet ex capitularibus Caroli, quid de Corepiſcopis ſtatutum tunc temporis fuerit diſcere; in iis enim fusè narrat Carolus quid, & à Synodo Galliarum, & à Leone tertio convenienter Romanorum Pontificum decretis, (a) Damaſi, ni fallor, (b) Leonis primi, & (c) Joannis tertii, qui de Chorepiſcopis quædam ſcripſerunt, reſponſum, ac dijudicatum fuerit: ſic ergo loquitur Imperator (d) *Omnibus ſanctæ Dei Eccleſiæ fidelibus, & noſtris notum eſſe volumus, quia non parva quæſtio de Chorepiſcoporum ſuperſtitione ad nos, non ſemel, aut bis, vel ter venerat, ſed ſæpiſſimè noſtris auribus moleſtiam intulerat; ipſa enim quæſtio non ſolum inter Clericos, ſed etiam inter Laicos crebrius ventilabatur; dicebant ergo Presbyteri, & Diaconi, & Subdiaconi à regularibus Epiſco-* A *pis ordinati, non eos eſſe Presbyteros, vel Diaconos, aut Subdiaconos, qui à Chorepiſcopis videbantur quaſi ſacrati; nec Sacerdotale debere eos peragere officium, niſi forent à Canonicè ordinatis Epiſcopis conſummati, ſumentes quoque de Canonica auctoritate ſanctionem, affirmabant à Chorepiſcopis ordinatos, vulneratum potius, quam Epiſcopaliter ſanctificatum, per illam manus impoſitionem habere caput, ubi autem vulnus inflictum eſt, medicina eſt adhibenda, quæ poſſit recitere ſanitatem. Similiter & Laici dicebant, quod talium Mi-* B *niſtrorum, vel Sacerdotum, ideſt, qui à Chorepiſcopis erant quaſi ordinati, officia audire nollent: nec eorum infantes majores, vel minores, aut familiam eorum per manus impoſitionem conſignari, vel confirmari uſquam vellent, ne magis vulnus quam benedictionem acciperent. Quod jurgium cum enucleatius deſcribere voluiſſemus, placuit nobis ex hoc Apoſtolicam ſedem conſulere, jubente Canonica auctoritate, atque dicente, ſi majores cauſæ in medio fuerint, devolutæ ad* C *ſedem Apoſtolitam, ut ſancta Synodus ſtatuit, & beata conſuetudo exigit, incunctanter referantur. Quapropter Arnonem Archiepiſcopum miſimus ad Leonem Apoſtolicum, ut inter cætera quæ ferebat, etiam eum & hoc interrogaret, ut quidquid ſuper his definiendum eſſet, Apoſtolica auctoritate à noſtris Epiſcopis regulariter ſopiretur, qui nobis verbis, & ſcriptis ab eo renuntians, hæc non eſſe neceſſe decernere, vel definire, quia ſæpiſſimè à ſuis prædeceſſoribus, & à multis* D *ſanctis Epiſcopis, atque Synodalibus ſanctionibus eos eſſe prohibitos atque damnatos, & ideò non eſſe neceſſe ventilare, ſed definita tenere. Dixit enim nullum fore Presbyterum, vel Diaconum, aut Subdiaconum ab eis ordina-*

(a) Damaſ. epiſt. cit.
(b) Leo epiſt. cit.
(c) Joannes 3. epiſtola unica.
(d) Lib. 7. capitul. cap. 187.

natum, nec Eccleſiam ab eis dedicatam nec virginem conſecratam, nec quemquam confirmatum, neque quidquam quod de Epiſcopali miniſterio præſumeret, eſſe peractum: ſed quidquid ex iis illicitè erat præſumptum, omnia à canonicè ordinatis Epiſcopis debere ritè peragi, & in meliorem ſtatum reformari; quia quod non oſtenditur geſtum, ratio non ſinit, ut videatur iteratum. Prædictos autem Chorepiſcopos, omnes præcepit damnari, & in exilio detrudi: ita verò omnes maximè regni à Deo nobis commiſſi Epiſcopi cum eodem Arnone, permittente præfato Apoſtolico, mitius tractantes, jam dictos Villanos Epiſcopos inter Presbyteros ſtatuerant, itant nihil amplius de Epiſcopali miniſterio præſumerent, nec ipſi deinceps à quoquam fierent, qui gradus ſui periculum vitare vellent. Decretum namque eſt in illa Synodo, quam Reginisburg, pro eadem, vel pro aliis cauſis Apoſtolica auctoritate, præfato prætexto habuimus, nihil à prædictis à quoquam eorum agere, vel facere volentibus conſentire, ſed quidquid ab his Epiſcopaliter præſumptum eſt, à Canonicè Epiſcopis peragi debere, nec ullum uſquam de Epiſcopali miniſterio à Chorepiſcopis aliquid accepiſſe, quia nihil iu dante erat, quod aliquis horum accipere potuiſſet, quoniam quod non habuit, quis eorum dare non potuit? Nam Epiſcopi non erant, quia nec ad quandam civitatis Epiſcopalis ſedem titulati erant, nec Canonicè à tribus Epiſcopis ordinati. Ideò de Epiſcopali miniſterio nihil agere potuerunt, & idcircò non oſtenditur geſtum, quod præfixi agere putaverunt; quia quod non habuerunt, nullatenus dare potuerunt. Ideò namque nulla cauſa permittit, ut videatur iteratum, quod de cauſis memoratis à Canonicè ordinatis Epiſcopis cognoſci-

A *tur regulariter peractum, unde & cum ſæpe quæſtio de male accepto honore naſcatur, quis ambigat nequaquam eſſe tribuendum, quod non docetur fuiſſe collatum? Scimus enim, ſicut & in antiquis Patrum legimus decretis, poſſe vera, ac juſta legitimi Epiſcopi benedictione auferri omne vitium, quod à vitioſo fuerat inceptum.*

XI. Quod in hoc capitulari de Chorepiſcoporum abolendo ordine ſtatuitur idipſum (a) ſexto capitularium libro pariter decretum legitur, quaſi ſanctorum Pon-
B tificum, & Apoſtolorum decretis Chorepiſcoporum ordo repugnaret, & ab Apoſtolica ſede, variis temporibus prohibitus foret. Quod de interdictis Chorepiſcoporum ordini Pontificalibus omnibus functionibus, nominatimque Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum ordinationibus, prædictum capitulare decrevit: hoc in alio ſequenti, (b) *Leonis Papæ, & omnium Epiſcoporum*, Galliæ, *atque reliquorum fidelium generali, & Sy-*
C *nodali conſultu*, inculcatum legimus: ſimiliterque aliud (c) capitulare ſequens, iiſdem quibus ſupra rationibus, concluſum fuiſſe nos docet, factas à Chorepiſcopis ordinationes nullas, & repetendas eſſe, ſi tamen repeti dicitur, quod aliàs attentatum, ſed perfectum nunquam fuit. Idipſum etiam inter Iſaaci (d) Lingonenſis canones, à Sirmundo primùm editos, ex codice manuſcripto illuſtriſſimi Archiepiſcopi Tholoſani re-
D perimus ſcriptum. Nihilominus tamen neſcio an dubitandi cauſa ſubſit legitima de reſponſo iſto Leonis, & Synodi Gallicanæ decreto. Primò, quia iſtius habitæ in Reginisburgo, ſeu Reginisbruc,

(a) Lib. 6. Capitular. cap. 19.

(b) Lib. 6. Capitular. cap. 318.

(c) Ibid. cap. 325.

(d) Iſaac. Lingon. tit. 11. c. 30. & 31. tom. 3.

 ne-

neque apud ullos Caroli vitæ ſcriptores, quorum meminerim, neque in Concilioꝛum tomis mentio habetur, ſicut nec legationis iſtius Arnonis Archiepiſcopi ad Leonem tertium, ſed tantum (a) profectionis ejuſdem cum aliis Gallicanis Epiſcopis, qui Leonem Romam honorificè deducerent, & de conjuratione in ipſum facta cognoſcerent, ad quam urbem mox ipſe Carolus acceſſit: ipſum autem Romam rediiſſe ad Leonem, & reſponſa ab eo retuliſſe nemo prodit. Secundò, quia in Pariſienſi Concilio ſub Ludovico Pio Caroli filio, & in Meldenſi ſub Carolo filio Ludovici Pii, quæ Concilia indubitatæ ſunt auctoritatis, ſecus quàm in hoc capitulari decretum ſuperiùs legimus. Tertiò, quia Hincmarus Archiepiſcopus Rhemenſis Leonem quartum, qui triginta circiter annis poſt Leonem tertium Romanum ſedem tenuit, inſtanter rogavit, (b) *de his quos temeritas Chorepiſcopalis ordinare, vel quod Spiritum ſanctum conſignando tradere, præſumebat*, additque, *terrenam poteſtatem hac materia ſæpè offenſam, ut videlicet Epiſcopo quolibet defuncto, per Chorepiſcopum ſolis Pontificibus debitum miniſterium peragereeur*. Quid enim opus erat Romanam ſedem de ea quæſtione conſulere, ſi à Leone jam tertio, & conventu Epiſcoporum totius Galliæ tam ſolemniter dijudicata fuiſſet. Quartò, quia probabile non eſt Leonem tertium, cujus immediatus prędeceſſor Adrianus primus, Synodum Nicenam ſecundam probaverat, Damaſi præſertim dubiæ epiſtolæ auctoritate motum, hunc ordinem adeò acriter conſectatum fuiſſe, quem tot Synodi ex prædictis confirmant.

(a) Lege vitam Leonis 3.

(b) Flodoard. hiſt. Rom. lib. 3. c. 10.

A Quintò, quia Nicolaus (c) Papa primus, qui Imperatore Calvo Romæ ſedit, roganti Rodulpho Archiepiſcopo Bituricenſi, contrarium reſpondet ei, quod Leo tertius de Chorepiſcopis dicitur reſpondiſſe, *à Chorepiſcopis*, inquit Nicolaus, *aſſeris multas eſſe in regionibus veſtris ordinationes, Preſbyterorum, & Diaconorum effectas, quos quidam Epiſcoporum deponunt, quidam verò denuò conſecrant: nos verò dicimus, nec innocentes oportere percelli, nec ullas debere fieri reordinationes, vel iteratas conſecrationes.*
B *Ad formam enim ſeptuaginta Chorepiſcopi facti ſunt, quos quis dubitet Epiſcoporum habuiſſe officia? ſed quia ſacri canones vetant, ne omnes ſibi omnia vendicent, ac per hoc dignitas Epiſcoporum ad Chorepiſcopos ſuos videatur transferri, fiatque vilior honor Epiſcopi, decernimus nihil in hoc præter regulas ulterius fieri.* Id eſt, ni fallor, ut ſecundùm canonem Antiochenum, à Preſbyteris, & Diaconis ordinandis abſtineant, reliquos creare poſſint.
C An verò rogaret Rodulphus à Nicolao quæſtionis ſolutionem, quæ jam à ſummo Pontifice, & omnibus Galliæ Epiſcopis, atque fidelibus, non ita pridem deciſa fuiſſet? an immemor Nicolaus decreti unius ex prædeceſſoribus ſuis non ita pridem defuncti, eas ordinationes tamquam ratas probaſſet, quas ille irritas, & repetendas declarat? quod ſi utriuſque decreta haud ficta ſunt, Nicolai præſertim ſtandum videtur eſſe judicio, quod &
D firmioribus auctoritatibus conſentit, & cujus peremptorium decretum eſt, cùm non tam Leo controverſiam diremiſſe, quàm ad prædeceſſorum ſuorum decreta, dubias nempe Damaſi, & Joannis ter-

(c) Nicolaus 1. epiſt. 30.

tertii epiſtolas remiſiſſe dicatur: ſed videndum erit, num iſta conciliari poſſunt, qua de re infrà.

§. II.

De privilegio ordines conferendi Abbatibus conceſſo.

XII. Jam verò omiſſa de Chorepiſcopis fuſiori diſputatione, quam iterum alio loco proſequemur, Abbatibus quoque ex privilegio conceſſum fuiſſe, ut Tonſuram Clericalem, Ordineſque minores ſuis, id eſt ſui Monaſterii Monachis, conferre poſſent, nemini dubium eſſe poteſt. Id enim Conciliorum, ac ſummorum Pontificum decreta, id per multa quoque inſignia exempla confirmant. Concilium Oecumenicum ſeptimum apertè hujus privilegii meminit his verbis, (a) Ἀναγνώστου δὲ χειροθεσίαν ἄδεια ἐστὶν ἐν ἰδίῳ μοναστηρίῳ καὶ μόνῳ ἑκάστῳ ἡγουμένῳ ποιεῖν, εἰ αὐτῷ τῷ ἡγουμένῳ ἐπετέθη χειροθεσία παρὰ Ἐπισκόπου πρὸς προεδρίαν ἡγουμένου, δῆλον ὄντος αὐτοῦ Πρεσβυτέρου, ideſt *Lectoris autem manuum impoſitionem licet in proprio Monaſterio, etiam ſoli unicuique Abbati facere, ſi ipſi Abbati ſcilicet ab Epiſcopo manus eſt impoſita, qui fuerit & ipſe Presbyter*. Quo canone Abbati conceditur Lectoris ſaltem ordinem [qui ex prædictis apud Græcos ex minoribus jam unicus eſt] conferendi, iis tamen adhibitis conditionibus: prima, ut in proprio Monaſterio gradum iſtum conferat, qua particula, & extra Monaſterii fines, ordinatio interdicitur, & eos ſolum qui ipſi ſubditi ſunt, ordinandi videtur facultas concedi. Secunda, ut Abbas ab Epiſcopo ad officium Abbatis benedictionem, ſeu ut habet (b) Zonaras, σφραγῖδα ἀρχιερέως *characterem præfecturæ* acceperit, *cui* nempe, ut habet verſio ejuſdem canonis apud Gratianum, (c) *manus impoſitio facta noſcatur ab Epiſcopo ſecundùm morem præficiendorum Abbatum*. Tertia, ut Presbyteratus ordine inſignitus ſit, licet enim, ut notat (d) Balſamon, ad hoc ut præfectus ſit, Sacerdotio non indigeat, indiget tamen ut Lectores ordinare queat. Circà quem canonem quædam alia obſervatu digna notat idem (e) Balſamon, primum Abbatibus hoc privilegium conceſſum fuiſſe, eo quod Monachis, qui eremum ut plurimum habitabant, difficilè foret urbes obire, & adire Epiſcopos: alterum, quod ex quorumdam ſententia Abbatibus, ſine Epiſcopi permiſſione, ne quidem canon iſte permittat Lectoris ordinationem, quippe cùm ſine Epiſcopali permiſſione Abbatibus ſuorum, aut aliorum confeſſiones audire non liceat, multo minus ſuos ordinare ſine illorum licentia licebit: canonem itaque poteſtatem facere Epiſcopis, ut id permittant, quod eis minimè integrum fuiſſet, niſi hujus licentiæ concedendæ canon ipſis poteſtatem faceret.

XIII. Utrum autem non ſolùm Lectoribus, verùm etiam Clericalis Tonſuræ, ac cæterorum minorum ordinum conferendorum gratia hoc canone videatur fieri, dubitari poteſt. Negat (f) Gloſſa, negat (g) Hoſtienſis, negant & alii, quibus Concilii (h) Laodiceni canon favere videtur, qui neminem exorcizare permittit, niſi qui ab Epiſcopo fuerit promotus: favet quoque iſta ratio, quod cùm privilegia odioſa ſint, quantoperè reſtrio-

(a) 7. Synod. c. 14.

(b) Zonaras in dictum canonem.

(c) Can. quoniam, diſt. 69.

(d) Balſamon in cap 14.

(e) Ibidem.

(f) Gloſſa in can. quoniam diſt. 69.

(g) Hoſtienſ. ibid.

(h) Conc. Laodic. c. 26. ſeu can. non oportet ibid.

ſtringenda videantur, nec ex eo quod Lectoris ordinatio Abbatibus permiſſa ſit, altioris, aut etiam inferioris gradus minus fortaſſe neceſſarii conferendi facultas attributa eis cenſeri debeat, cùm fortè ſimilis in iis non ſit ratio, & licet foret ſimilis, attamen privilegia juxta ſuorum ſignificationem verborum intelligenda, non autem ampliari oporteat. Standum, meo quidem judicio, huic ſententiæ foret, niſi jura ad Clericalem Tonſuram, & cæteros minores ordines hanc gratiam extendere viderentur: nam Concilium (a) Pictavienſe habitum tempore Paſchalis ſecundi, cui Joannes, & Benedictus Cardinales præfuerunt, Tonſuræ Clericalis Abbatibus, ſuis Monachis tribuendę privilegium datum eſſe innuit, decernens, ut *nullus præter Epiſcopum coronas benedicere præſumat, exceptis Abbatibus, qui illis tantummodo coronas faciant, quos in regula beati Benedicti militaturos ſuſceperint*. Alexander (b) tertius non ſolùm Lectoris gradum, verùm etiam cæteros poſſe ab Abbatibus conferri inſinuat, dum hujuſmodi ordines à non Epiſcopo quandoque conferri aſſerit, haud dubiè ad eam permiſſionem reſpiciens, quæ Abbatibus Presbyteris facta eſſet minores ordines conferendi. Innocentius quoque tertius expreſſius Tonſuram Clericalem ab Abbatibus conferri poſſe, ejuſdem ſeptimæ Synodi decreto confirmavit: Epiſtola enim decretali ad Archiepiſcopum Rothomagenſem hæc habet: (c) *cum contingat interdum, quod Laici ad Monaſteria convolantes, à ſuis Abbatibus tonſurentur, requiſiſti an Clericatus ordo in tonſura hujuſmodi conferatur: ſuper hoc tibi reſpondemus, quod cum in*

(a) Concil. Pictav. ann. 1109. decr. 1.

(b) Alexander 3. Tolet. Archiepiſc. cap. requiſivit.

(c) Innocentius 3. c. cum contingat.

A *ſeptima Synodo ſit ſtatutum, ut Lectores per manus impoſitionem licentia ſit unicuique Abbati in proprio Monaſterio ſolummodo faciendi, dummodo ipſis ab Epiſcopo [ſecundùm morem præficiendorum Abbatum] manus impoſitio facta noſcatur, & conſtet eum exiſtere Sacerdotem: per primam Tonſuram, juxta formam Eccleſię datam, à talibus Clericalis Ordo confertur*. Quoquidem Innocentii decreto notandum eſt, non ſolùm poteſtatem Tonſuræ Clericalis conferendæ Abbatibus attribui, verùm etiam ſeptimæ Synodo definitio-

B nem ad hanc indulgentiam ſignificandam ampliari. Neque verò hoc de novo in ſeptima Synodo Abbatibus privilegium conceſſum fuiſſe ſuſpicari debemus; quippe cùm, multo ante ſeptimam Synodum tempore, teſtis ſit ſanctus Gregorius (d) Turonenſis, ſanctum Gallum, qui poſteà Arvernorum ſub Theodorico Rege Francorum factus eſt Epiſcopus, ab Abbate Monaſterii Cremonenſis, ſexto ab urbe Arverna milliario ſiti, pue-

C rum, Clericum factum fuiſſe, cui ſimilia exempla nonnulla referri poſſent. Itaque etiam ante ſeptimam Synodum Abbatibus id indultum fuiſſe, ut Tonſuram, ac minores ordines conferre poſſent, mihi non dubium eſt. Ideò autem ſeptimam Synodum ſolius gradus Lectoris meminiſſe exiſtimo, quod ejus tempore apud Græcos aut ſolus, aut præcipuus eſſet Lectoris gradus, in quo cæteri quodammodo continerentur: qua de re ſupe-

D riùs dictum eſt.

XIV. Ex iis verò prætereà conſtat, quod Abbatibus ſolùm benedictis, dictum privilegium in jure conceſſum ſit. Unde non audiendus Emanuel (e) Rodericus, qui

(d) Gregor. Turonen. de vit. Patr. cap. 6.

(e) Roderic. quæſt. regular. to. . quæſt. 8. art. 2.

qui etiam non benedictis Abbatibus eandem prærogativam contra prædictos canones attribuit, iis infirmis rationibus innixus: prima, quod ex Bullis Eugenii quarti, & Julii ſecundi pro ordine Ciſtercii, & congregatione Montis Oliveti, & ſanctæ Juſtinæ, ſeù Montis Caſſini, & Leonis x. pro congregatione Camaldulenſi, *licet manus benedictionis iiſdem Abbatibus non impendatur; omnibus tamen honoribus, præminentiis, privilegiis, prærogativis, juribus, & inſigniis Abbatibus benedictis competentibus fungi poſſunt*. Ex quo infert cùm Abbates benedicti haud dubiè Tonſuram, minoreſque ordines conſerre queant, idem poſſe virtute earum Bullarum etiam non benedictos. Altera, quia non obſcurè in favorem Ciſtercienſium edicit Alexander tertius, (a) *ut ſi Epiſcopus tertiò cum humilitate, ac devotione, ſicut convenit, requiſitus, ſubditos Abbates* Ciſtercii *benedicere fortè renuerit, eiſdem Abbatibus liceat proprios Monachos benedicere, & alia quæ ad officium hujuſmodi pertinent exercere, donec ipſi Epiſcopi ſuam duritiam recogitent, & Abbates benedicere non recuſent*. Ex qua decretali epiſtola colligunt Doctores Abbatibus, quorum benedictio ab Epiſcopis irrationabiliter differtur, Lectoratus conferendi poteſtatem ineſſe: Quidni ergo ſimiliter Abbatibus quibuslibet non benedictis, quibus eadem quæ benedictis privilegia conceduntur, ſuos ad Lectoris gradum promovere liceat? Tertia, quia non eſt par ratio Epiſcopi, & Abbatis: Epiſcopus ſiquidem non conſecratus vix dicitur Epiſcopus, ut jure confirmatum videtur: Abbas verò nemine refragante ante ſuam benedi-

(a) Alexan. 3. c. 1.

A ctionem dicitur Abbas, quippe cùm conſecratio Epiſcopalis, vera ſit ordinatio, Abbatis verò benedictio, mera ſit ſuper Abbatem deprecatio, non ordinatio; ideòque nihil mirum inquit eſſe, quod Abbates electi, & confirmati, antequam benedicantur, minores ordines conſerre poſſint; Epiſcopi electi, & confirmati, niſi conſecrati, non poſſunt.

XV. Has verò rationes infirmas, & parvi momenti eſſe dixi, primum quidem, quia generalem iſtam conceſſionem, qua Abbati-

B bus non benedictis eædem, quæ benedictis prærogativæ aſſeruntur, non derogare ſpeciali iſti exceptioni, qua nonniſi benedictis Abbatibus privilegium iſtud vendicatur, juri omninò conſentaneum eſt; neque enim putandum in generali conceſſione ſpeciales omnes ſemper contineri, cùm infinitis propè ex jure petitis exemplis manifeſtè id falſum eſſe pateat: atque ut plura omittam, quis neſciat generaliter dictum, non ſemper ge-

C neraliter intelligendum, quando non eſt eadem ratio omnium contentorum ſub genere? quis non advertat (b) jure ipſo cautum eſſe, ut in generali promiſſione, vel ſermone multa excipiantur, ea maximè quæ quis in ſpecie non fuiſſet conceſſurus? mandatorum quoque, (c) judiciorum reſcriptorum, aliorumque ejuſmodi actuum judicialium eandem eſſe rationem quis negare poſſit? quis etiam non obſervavit lege definitum, ut gene-

D rali locutione non venirent illa, quæ excedunt alia in majori honore? Quare cùm collationis ordinum non ſit par ratio, quæ cæterorum privilegiorum, quæ Abbatibus ob juriſdictionem conceduntur;

(b) Gloſſa fin. in cap. paſtoralis.

(c) Cap. 1. de injur. in 6.

tur; cùm collatio ordinum ad poteſtatem ordinis ſpectet; cùm non ſit probabile ſummos Pontifices, etiam Abbatibus non benedictis eam poteſtatem ſpecialiter confer. re voluiſſe: cùm poteſtas iſta cæteras, quæ Abbatibus ratione eorum præfecturæ conferuntur, dignitate excedat: nulla ratio eſt ob quam generali quadam clauſula contineri iſta ſpecialis permiſſio dicatur: maximè verò cùm ſpecialiter Abbatibus non benedictis jura hanc poteſtatem adimant: contra ſpecialem autem exceptionem, ſpecialemque legis ſanctionem generalis conceſſio minimè videatur intelligenda, ſive leges, ſive canones conſulamus.

XVI. Altera ratio noſtram potius quàm adverſariorum ſententiam confirmat; cùm enim in odium Epiſcoporum, qui officii ſui partes negligunt, vel officio abutuntur, cautum fuerit, ſecundum Gloſſam, ut Abbates, quorum benedictio ab Epiſcopis differtur, poſt trinam ſupplicationem, Lectoris gradum conferre poſſint, ſuoſque Monachos benedicere, è contrario arguitur Abbates non benedictos, quorum benedictio nulla Epiſcoporum negligentia differtur, id juris non habere, ut minores ordines, vel ſuis conferre poſſint: ſublata enim cauſa privilegium utique tollendum eſt, quod ob hanc tantum cauſam ſubſiſtit.

XVII. Tertia pariter ratio nullius eſt momenti, quamvis enim Abbates non benedicti, Abbates ſint, & per benedictionem nullo novo gradu Eccleſiaſtico augeantur, quia tamen jura benedictionem ipſorum requirunt, ut ordines minores, vel Clericatum conferre poſſint; certè niſi benedictio-

A nem iſtam ſint conſecuti, temerè eam ſibi poteſtatem arrogabunt: ideò autem fortaſſis benedictionem ab Epiſcopo receptam canones exigunt, antequam Abbates privilegio iſto gaudeant, ut ab Epiſcopo, qui omnium ordinum caput eſt, & illorum diſtribuendorum princeps, per iſtam benedictionem ab eodem receptam in Abbates tranſmitti iſta poteſtas, & ab ipſo principaliter derivari videatur: ſicut (a) Archidiacono, qui oculus eſt Epiſcopi, & manus, aliquando conceſſum legitur, ut ab eo tanquam inſtrumento Epiſcopi ſepa- B rato, in minoribus ordinibus conferendis Ceroferarius cum cereo Acolytho traderetur. Sed & ex ipſa objectione argumentum pro noſtra ſententia probabile ſumo, cum nempe Abbates longè dignitate inferiores ſint Epiſcopis, & Epiſcopalis gradus longè ſuperior ſit Abbatiali, abſurdum foret, ſi ante conſecrationem ſuam electi Antiſtites, qui juriſdictione Epiſcopali præditi ſunt, minores or- C dines conferre nequeant: Abbatibus autem fas ſit, ſtatim atque juriſdictionem Abbatialem nacti ſint, non recepta ab Epiſcopis benedictione, eoſdem minores ordines, & Clericatus Tonſuram tribuere.

(a) Diſt. 23. c. Acolythus.

XVIII. Dubium etiam ex prędictis exoriri poteſt, utrum Abbatibus liceat ſibi non ſubditis minores ordines, conſentientibus ſuperioribus ordinandorum, imo etiam vocantibus, conferre: & utrum ſi iis conferant, quibus ipſis D per jura non licet, valide tamen conferant, & characterem imprimant: cui utrique quæſtioni reſpondeo, nec ſibi non ſubditos, quocumque modo ordinare ipſis licere, nec factam ab iis ordinationem,

nem, in quos liberam non habuerint poteſtatem, ratam eſſe. Priorem partem reſponſionis certam puto, poſteriorem probabilem; etenim præterquam quod prior pars citatis canonibus innititur, quibus nonniſi *in proprio Monaſterio* Abbatibus ordinum conferendorum licentia conceditur, clarè Concilium (a) Tridentinum eandem confirmat, dum ait, *Abbatibus, ac aliis quibuſcumque, quantumvis exemptis, non liceat in poſterum intrà fines alicujus diœceſis conſiſtentibus, etiamſi nullius diœceſis vel exempti eſſe dicantur, cuiquam qui regularis ſubditus ſibi non ſit, Tonſuram vel minores ordines conferre*. Quibus verbis Concilium Tridentinum duas conditiones in aliquo requirit, ut ab Abbate ordinari poſſit, ut regularis, & ut ipſi ſubditus ſit: unde nec ſæculares quantumcumcumque ſubditos alicui Abbati, nec eos, qui ipſi ſubditi non ſunt, ab eo ordinari permittit. Ante Concilium Tridentinum, Abbatem Ciſtercienſem ex conceſſione Innocentii octavi data anno 1489. Abbatibus ordinis Ciſtercii pro pro tempore exiſtentibus, permiſſum (b) memorant, ut omnes ejuſdem ordinis intra ſua Monaſteria, Tonſura Clericali, ac minoribus ordinibus initiare poſſent, unde etiam ipſis non ſubditos exiſtimarim tunc temporis, dummodo ejuſdem ordinis forent, ab iis potuiſſe ordinari; neque tamen, ſine licentia ſuperiorum ſuorum ulli fas fuiſſe ad ordinationem iſtam accedere mihi perſuadeo; nam res iſta majoris eſt momenti, quàm ut inconſultis ſuis ſuperioribus aggredi eam ulli debeant; ex vitæ verò ſancti (c) Galli lectione conſtat, etiam ſæculares olim ab

(a) Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 10.

(b) Lib. 3. privil. Ordinis Ciſtercii.

(c) Gregor. Turonen. ſupra.

A Abbatibus Clericali Tonſura, ex Epiſcoporum indulgentia, initiari permiſſos fuiſſe, ſed tum incipiebat Eccleſiaſtica diſciplina perverti, quę tum maximè perverſa eſt, cùm in Clerum, nulli Eccleſiæ addicti, recepti, aut ſine ſuis Epiſcopis, qui Eccleſiarum ſunt principes, Eccleſiis quibuſdam ſervituri adſcripti ſunt.

XIX. Poſterior verò pars reſponſionis hoc utique fundamento fulcitur, quod cum Abbatibus ad Tonſuram, minoreſque ordines conferendos poteſtas niſi ex privi-
B legio completa minimè conveniat, ad eas tantum perſonas, ad quas privilegium ipſorum extenditur, poteſtatem completam habere poſſint, ad cæteras autem inchoatam tantum, imperfectam, & inſufficientem, qualis in ſimplici quovis Presbytero reperitur. Si quos ergo ſibi non ſubditos, ſi quos non regulares, ad Tonſuram Clericalem, vel minores ordines promovere tentent, videtur conatus eorum irritus, & nullius utili-
C tatis, atque efficaciæ cenſendus; quippe cùm ad illas perſonas illorum privilegium nequaquam extendatur, quo ſolo poteſtas eorum completur, atque perficitur, quo dempto non magis apti ſunt ordinare, quàm quivis Presbyter; unde non eſt par ratio Epiſcopi ordinantis ſibi non ſubditos, & Abbatis; nam cùm Epiſcopus ordinandi poteſtatem habeat à charactere ſuo, & poteſtate ordinis Epiſcopalis, quæ licet ut congruè in
D actum prorumpat, limitata, ac reſtricta ſit; ut tamen effectum ſortiatur nullis legibus ſubjicitur, nullis finibus includitur: manet ſiquidem character, & poteſtas ordinis Epiſcopalis, etiam in eo, cui di-

divina interdicta ſunt officia, cui nullus relictus eſt locus, in quo tanquam in ſuo verſetur, nulla perſona in quam jus dicat: Abbates, autem ut ſuperiùs docuimus, non à poteſtate ordinis, quæ ei ad hoc agendum inſita ſit, non à charactere qui ipſis impreſſus ſit, poteſtatem ſuam completam habent, ſed à privilegio eorum poteſtas completur: unde ſublato privilegio, ejuſdem conditionis ſunt cum cæteris, quos certum eſt validè ordinare non poſſe, itaque nec ipſi eo ſublato ordines conferre poſſint. Quod etiam prædictum Ciſtercienſibus Monachis, ſi verum eſt, conceſſum privilegium confirmat: ita enim Abbatibus Ciſtercienſis Ordinis, quoslibet ejuſdem ordinis ad minores ordines promovendi privilegium illud indultum eſt, attamen licentiam Abbatum deſiderari, ut ab alio quàm à ſuo Monachi iſtius ordinis promoveri poſſint, nemo in dubium revocarit; aliàs ſiquidem Monaſticæ diſciplinæ gratia iſta non minimum nocumenti inferret, & ad eam labefactandam patentem aditum aperiret; itaque vel privilegium iſtud inane eſſet, vel præter licentiam Abbatum, & obtentis ab iis literas, oportet poteſtatem Abbatibus fieri, ut validè ordines etiam minores ſuis non ſubditis conferant: ſi enim validè poſſent quoſvis etiam non ſubditos ordinare, data illis ab Abbatibus licentia, data ab Epiſcopis, non validè ſolùm, verùm etiam licitè ſibi non ſubditos ordinarent.

XX. Patet igitur ex prædictis ordinarium Abbatum privilegium fuiſſe, ut Tonſuram Clericalem, minoreſque ordines conferrent, majores autem ordines con-

A ferendi, vel numquam, vel nonniſi rarò datam illis poteſtatem eſſe reperies. Refertur ſingulare quoddam privilegium ad petitionem Joannis Abbatis Ciſtercii, pro Subdiaconatu, & Diaconatu conferendis anno 1489. ab Innocentio octavo conceſſum: cujus ea verba eſſe dicuntur, *ac ne Monachi dicti ordinis pro ſuſcipiendis Diaconatus, & Subdiaconatus ordinibus extra clauſtrum hinc inde diſcurrere cogantur; tibi & ſucceſſoribus tuis, ut quibuſcumque dicti ordinis Monachis, aliis verò quatuor Abbatibus præfa-* B *tis, & eorum ſucceſſoribus, ut ſuorum Monaſteriorum prædictorum Religioſis, quos ad id idoneos reperietis, Subdiaconatus, & Diaconatus ordines liceat rite conferre.* Hoc privilegium ait (a) Vaſquez exſtare in Collegio Complutenſi Societatis Jeſu; Victoria (b) ait ſe vidiſſe Bullam, qua Ciſtercienſis Abbas jus habeat conferendi Subdiaconatum, additque aliquos idipſum affirmare de Diaconatu: proindeque Bullam iſtam quam vidit Victoria, C non eam fuiſſe oportet, quam jam retulimus, in qua expreſſa fit mentio Diaconatus, adeout vix de Subdiaconatu aliquid legiſſe potuerit, quin de Diaconatu idem in ea conceſſum advertit. Pius autem quintus Summus Pontifex ea Bulla, qua Præmonſtratenſi Abbati, ut Subdiaconatus ordinem conferre poſſet, facultatem denegavit, id olim Ciſtercienſibus, licet ſub obſcurè, conceſſum videtur innuere. Quare nihil in ea re certi, nihil D explorati, ſaltem quoad Diaconatus ordinem attinet, nemo enim quem legerim, præter Vaſqueſium, Bullam ullam, qua Diaconatus licentia Ciſtercienſibus concedatur, ſe vidiſſe teſtatur: cætera ferè de ſo-

(a) Vaſquez de Sacram. diſput. 243. num. 30.
(b) Victoria in ſumm. num. 135.

ſoloSubdiacooatu loquuntur,ideoque prędictę Bullę fidem minuunt.

(a) Benſonius de anno Jubil. lib. 2. cap. 21.

XXI. Quin etiam (a) Benſonius, ubi iſtius Bullæ meminit, aſſeritBullam iſtam Ionocentii octavi, quæ videbatur concedere Abbatibus Ciſtercii, ut Subdiaconos, ac Diaconos ordinareot, non id tamen verè conceſſiſſe, nec mentem Pontificis hanc fuiſſe, ſed ſolum ut litteras dimiſſorias Monachis ſuis dare poſſent,quibus cuilibet Catholico Antiſtiti ritè promoto Monachos Ciſtercienſes ordinandi, non habita diœceſeon,ac provinciarum ratione, poteſtatem facerent: & ità oon ſolum Romæ declaratum fuiſſe ab Eminentiſſimis Cardinalibus congregationis Concilii Trideotini anno 1592. verum etiam explicatum fuiſſe à Clemeote octavo io Bulla Ciſtercieoſium. Denique nec Ciſtercienſes noſtra aut Patrum noſtrorum memoria, eo privilegio uſi dicuotur: quod ſi hoc privilegium à ſancta Sede obtinuiſſeot, nuſquam ab ejus uſu tandiu ſe continuiſſent, præſertim in Gallia, in qua ſaltem à paucis annis Concilii Tridentini decreta recepta, ſi tameo umquam recepta ſunt, & quamvis recepta forent, cùm tamèn expreſsè in Tridentino privilegio iſti derogatum non ſit, jure ſibi jam ab aliquo tempore dato gaudere utique voluiſſent, nec ab hujus privilegii tam eximii uſu abſtinuiſſent. Quare iterum concludimus totum iſtud privilegium, ſaltem quoad Diaconatum, incertæ eſſe auctoritatis, probabilius eſſe, quod fictum, ac ſuppoſitum cenſendum ſit.

XXII. Similia plura aliorum Monaſteriorum Abbatibus privilegia conceſſa referuntur. Simile

A priuilegiumMonaſteriumRegium San-Dionyſiacum ſibi vendicat, Bullaſque Monachi San-Dionyſiani Apoſtolicas hujus conceſſionis iactitant. Navarrus quoque Monaſterii cujuſdam in Germania Ordinis Ciſtercienſis meminit, cujus Abbas ſibi priuilegio Apoſtolico à multis Maximis Pontificibus ante Concilium Trideotioum confirmato, indultam Subdiaconorum ordinandorum facultatem vendicabat, à quo conſultus, an generali accedente Gregorii decimi tertii confirmatione,
B qua prædicta privilegia confirmabantur omnia, modò ſacri Coocilii Trideotini decretis minimè repugnarent, Subdiacooos tutacooſcieotia ordinare poſſet, negatiuè reſpondet, tum quod Tridentinum (b) Concilium Epiſcopis jus ſuum in examine, & receptiooe Regularium ad ſacros Ordines, non obſtantibus quibuslibet privilegiis, & ſolos minores ordines memoraos, dum privilegii Abbatum mentionem facit, videatur ſi
C non ſpeciali decreto, ſaltem generali ſacrorum Ordinum conferendorum Abbatibus adimere facultatem: tum quod haud dubiè conſultum de eo privilegio Concilium, ipſum abrogandum cenſuiſſet, cùm à diſciplioa Eccleſiaſtica alia plura minus aliena abrogarit: tum denique quod probabile non ſit ſummum Pontificem *tam exorbitans privilegium* [eo enim nomine ipſum indigetat] generali confirmatione fuiſſe comple-
D xum, præſertim cum in ea confirmatione exceperit privilegia Concilio Tridentioo contraria. Aliqua ejuſmodi alia privilegia referuntur, ſed quæ dubiæ apud me ſunt fidei, quorum nempe con-

(b) Concil. Trid. de reform. ſeſſ. 23. cap. 8. 10. 11.

firmatrices Bullæ à quibuſdam crebro, ſed incerto ſermone jactantur, quæ tamen nuſquam extant, vel quæ extant quidem, ſed ſuppoſitæ ſunt, & fictæ: vel certè ſi veræ ſunt, & germanæ, nihil aliud concedunt, quàm quod Benſonius per Ciſtercienſem Bullam ex declaratione ſummi Pontificis, & ſacræ Congregationis Cardinalium concedi nos docuit: non enim quæcumque Bullæ proferantur, potior erit ratio earum, quàm ejus quæ in gratiam Abbatis Ciſtercii conſcripta dicitur: ſatiſque magnum privilegium eſt, quod Abbates ſuis Monachis ad ſacros Ordines, contra Tridentini Concilii decreta, & veterem Eccleſiæ diſciplinam, dimiſſorias litteras dare poſſint, quibus, neglecto, vel certè prætermiſſo proprio Epiſcopo, ab alio promoveri queant; quid opus eſt, ut odioſum iſtud privilegium ad ſenſus minimè idoneos ampliemus, cùm potius odioſa reſtringi debeant? Sanè ſatius eſt privatas Bullas, quas vel exſtare dubium eſt, ad ſacræ Scripturæ, traditionis Apoſtolicæ, & Eccleſiaſticæ, Conciliorum ac ſummorum Pontificum definitiones, Patrum, Theologorumque ſententias, examinare, atque expendere, quàm ab iis noſtræ Theologiæ nova principia, novas concluſiones, nova theoremata colligere.

§. III.

Num Parochis Tonſuræ Clericalis, minorumque Ordinum conferendorum poteſtas olim facta ſit.

XXIII. **P**Ræter hos autem, Presbyteros quoque nulla niſi fortè parochialis curæ dignitate ornatos, Tonſuram Clericalem olim contuliſſe ſuſpicari probabiliter poſſumus: tum ex Ammiano (a) Marcellino referente Diodorum quendam à Juliano Apoſtata juſſum occidi, quod *dum ædificandæ præeſſet Eccleſiæ, cirros puerorum licentius detondebat*, Imperator nempe *id quoque ad Deorum cultum* exiſtimabat *pertinere*: ex quo nobis indicatur ideò prædictum Presbyterum pœnas dediſſe, quod plures pueros capillorum Tonſura in Clerum cooptaret, in quo Deorum religionem violari credidit Julianus: tum ex Concilio (b) Carthaginenſi quarto, quod Pſalmiſtæ, ſeu Cantoris officium, quod Tonſuræ Clericali adnexum eo tempore in Africa fuiſſe prudenter exiſtimari debemus, abſque ſcientia Epiſcopi, *ſola juſſione Presbyteri*, demandari potuiſſe teſtatur: tum ex epiſtola canonica Baſilii (c) ad Chorepiſcopos, qua apud eos conqueritur, quod cùm anteà nonniſi examinati à Presbyteris, & Diaconis, à Chorepiſcopis ſolerent in Clerum referri, re tandem per ſummam ſocordiam tractata, Chorepiſcopi Presbyteris, & Diaconis conceſſiſſent, οὓς ἂν ἐθέλωσιν ἐπεισάγειν τῇ Ἐκκλησίᾳ, *quos voluiſſent in Eccleſiam introducere*, eoſque proinde Clericali Tonſura inſignire. Tum denique ex Concilio Emeritenſi, cujus hæc verba ſunt, (d) *inſtituit hæc ſancta Synodus, ut omnes parochiani Presbyteri, juxta ut in rebus Deo creditis ſentiunt habere virtutem, de Eccleſiæ ſuæ familia Clericos ſibi faciant, quos per bonam voluntatem ita nutriant &c.* cùm enim Clericum facere idem ſit, quod Clericum ordinare, videtur hoc canone, quo Preſ-

(a) Ammian. Marcellin. lib. 22. paulò poſt med.

(b) Carthag. 4. c. 8. ref. rru: cap. pſalmiſta, diſt. 23.

(c) Baſil. epiſt. can. ad Chorepiſc. quæ eſt 181. to. 2. operum Baſilii.

(d) Conc. Emerit. cap. 18.

Presbyteris parochiarum rectoribus Clerici faciendi poteſtas conceditur, ordinandi data fuiſſe.

XXIV. Nihilominus hæc omnia argumenta certam omninò fidem non faciunt: nam nec ſatis evidenter Ammiani Marcellini de Tonſura Clericali textus intelligitur: nec in Concilio Carthaginenſi de Tonſura habetur ſermo, ſed de officio Pſalmiſtæ, cujus commiſſo à cooptatione in Clero diverſa erat. Eſto vero, quod probabile eſt, tempore Baſilii Presbyteri, & Diaconi non ſolum electionem Clericorum, verumetiam eorumdem in Tonſura benedictionem præſumerent, abuſum hunc fuiſſe reſpondere poteris, quem videlicet Baſilius reprehenderit, ac ſuſtulerit: Denique Concilium Emeritenſe commodè de electione ad Clerum, non de ipſa benedictione Clericali, & Tonſuræ collatione poteſt intelligi. Iis tamen argumentis, vel ſimilibus perſuaſi (a) Hoſtienſis, & (b) Panormitanus, Presbyteris parochiarum rectoribus licitam fuiſſe Tonſuræ Clericalis collationem cenſuerunt: quam haud dubiè poteſtatem jam parochialibus Paſtoribus, & ſi forte olim conceſſa fuerit, ademptam credere debemus, cum & Doctorum fere omnium ſententia hanc ipſis adimat, nec Eccleſiæ decreta, uſus, diſciplina, ipſos ut id aggrediantur, ulla ratione permittant. Quantominus vero poterunt ipſi minores ordines conferre, quos dare numquam eis fas fuiſſe accepimus.

(a) Hoſtienſis in cap. cum contingat de ætate, & qualit.
(b) Panormitan. in cap. quanto, de conſuetudine.

A

§. IV.

Diſcutitur ea, quæ Presbyteris S. R. E. Cardinalibus tribuendorum minorum Ordinum poteſtas conceſſa dicitur.

XXV. POſſunt autem S. R. E. Cardinales Presbyteri ex generali quadam conſuetudine, non Tonſuram modo, verum etiam minores ordines conferre, ut notant (c) Soto, (d) Henriques, (e) Valentia, & alii paſſim, ſed neque hoc omninò apud me certum eſt: tum quod tam Concilium Tridentinum, quam (f) Catechiſmus

B Romanus (g) ex decreto Tridentini Concilii, & juſſu Pii quinti editus, Privilegii ſolum Abbatibus ad id conceſſi meminerint, Cardinalium mentionem nullam faciant; Tum quod Innocentius (h) tertius, Vicario ſuo apud Conſtantinopolim reſcribens, quo tempore urbs iſta à Latinis poſſidebatur, videtur docere nulla conſuetudine obtineri poſſe ut quę ſunt reſervata ordini Epiſcopali, ſimplicibus Presbyteris tribuerentur; ideoq; eorum Presbyte-

C rorum temeritatem reprehendit, qui Sacramenta fidelibus exhibere præſumerent, quę ab Apoſtolorum tempore ſolis Pontificibus reſervata eſſent, *tutiuſque* decernit *ea ſine periculo; ex neceſſitate [quæ legem non habet] omittere, quam ut ab his, quibus ea conferre non licet, ex temeritate, quæ lege damnatur, non ſine gravi periculo inaniter conferantur*. Ex quo Pontificis ſummi decreto inferre licet, conſuetudinis non eam eſſe vim, quæ poteſtatem

D tribuat ea exequendi, quæ ad poteſtatem ordinis Epiſcoporum ſpectant, non obſtante quacumque conſuetudine, periculum eſſe ne qui ſola conſuetudine fulti vetitam ſibi alioqui Tonſuræ, ac minorum or-

(c) Soto in 4. diſtinct. 5. quæſt. 1. art. 1. §. Abbatibus.
(d) Henriq. lib. 10. de Ordinis Sacram. cap. 11. num. 8.
(e) Valentia qu. 3. puncto 10
(f) Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 10.
(g) Catechiſm. Roman. par. 2. cap. 7. num. 29.
(h) Innocentius 3. cap. quanto, de conſuetudine.

ordinum collationem attentant, A inaniter id aggrediantur, nec Tonſuram Clericalem, nec minores ordines validè conferant. Quod quidem Innocentii reſponſum ex alio Gregorii (a) IX. ad Aſtorienſem Epiſcopum confirmari poteſt, qui nempe ſummus Pontifex, non obſtante Eccleſię Bracharenſis conſuetudine, quæ potius corruptela dicenda ſit, quam conſuetudo, Eccleſiarum reconciliationem per Sacerdotes ſimplices fieri de cætero prohibet.

(a) Gregorius 9. cap. aqua, de conſecrat. Eccleſ. vel Altarium.

XXVI. Ex eo tamen decreto, lux fortè aliqua reſponſionis pro B Cardinalium prædicta facultate derivatur: hanc enim rationem ſubdit Pontifex, *quia licet Epiſcopus committere valeat, quæ juriſdictionis exiſtant, quæ ordinis tamen Epiſcopalis ſunt, non poteſt inferioris gradus Clericis demandare*: unde variarum aliarum conſuetudinum, & ejus qua Eminentiſſimi Cardinales, Tonſuræ, & ordinum minorum conferendorum poteſtatem ſibi vendicare poſſint, differentia elici poteſt: quod eæ conſuetudines, C quæ videntibus, & tacentibus inferioribus ſolum Epiſcopis convaleſcunt, non ſunt ſufficientis virtutis, ut quæ ſint ordinis Epiſcopalis in alios transferant, cum nec expreſſus Epiſcoporum conſenſus id efficere poſſit: eâ vero conſuetudo, quæ vidente, & ſuo ſilentio approbante ſummo Pontifice invaluit, & rata haberi haud dubiè creditur, ob earum perſonarum eminentiam, in quarum videtur eſſe favorem, majoris videatur eſſe roboris; D conſentiente enim ſummo Pontifice, qui poteſtatem illam transferre poteſt, poteſtas ipſa translata credi debet. Quod autem nec Concilium Tridentinum, nec Catechiſmus Romanus Cardinalium iſtius privilegii meminerint, ea cauſa eſſe potuit, quod jure privilegium iſtud, quemadmodum privilegium Abbatum, minimè expreſſum habeatur. Unde ſententia (b) Majoli, quod, ſi minores ordines ſint Sacramenta, tutius ſit nè recipiantur niſi ab Epiſcopo; quantum ad Cardinales ſpectat, quorum privilegium jure non habetur expreſſum, imò à (c) Tridentino videtur, ſaltem circa Sęculares, aut Regulares ſibi non ſubditos rejectum, mihi videtur in praxi tutior, nec omninò repudianda.

(b) Majolus lib. 4. de irregular. cap. 1. num. 11. & cap. 20. num. 8.

(c) Trident. ſupra.

ARTICULUS III.

Quinam omnino conferendorum Ordinum miniſtri extraordinarii ex diſpenſatione ſummi Pontificis eſſe poſſint.

§. PRIMUS.

Tonſuræ Clericalis quemlibet Clericum miniſtrum eſſe poſſe.

I. Poſtquam ex prædictis conſtitit, quinam ordinarii miniſtri ſacræ Ordinationis inſtitutionis inſtituti ſint, quibuſnam extraordinariè, vel olim commiſſa fuerit, vel Eccleſiæ benignitate etiamnum ad ipſam celebrandam facultas committatur: planior utique, & facilior patet via ad aliam quæſtionem ſolvendam, quæ de eo, quod poteſt ſummi Pontificis auctoritate fieri, moveri ſolet: adeoque connexa hæc quæſtio cenſetur eſſe præcedenti, ut ex dictis circa priorem quæſtionem confirmatio præcipua, dicendis circa poſteriorem, videatur accedere.

II. Dico itaque primò, quod ad

A ad Tonſuram Clericalem ſpectat, quæ ſimplex tantum Sacramentalis benedictio eſt, non Sacramentum, haud dubiè poſſe ſummum Pontificem, cuicumque Clerico placuerit, licentiam impertiri, ut eam conferat: nam cùm ex Eccleſiæ tantum inſtituto ſit, non ex divina inſtitutione, non eſt quod ſummo Pontifici poteſtas denegetur, qua cuivis Clerico ejus conferendæ poteſtatem committat: ſicut rex cuicumque etiam infimæ notę homini committere poteſt auctoritatem inſtituendi quemlibet magnatem in officiis regni dignioribus, [quorum inſtitutio ad eum ſpectat], & ab ipſo ſolita in hujus collatione Sacramenta recipiendi.
B Quamvis enim cooptare in Clerum, & referre in ordinem perfectorum aliquem, nonniſi ex divina inſtitutione ad ſummum Sacerdotem, qui eminentiorem gradum habeat, ſpectare videatur: attamen quod per ſeipſum id, aut alium præſtet, nequaquam hoc à Deo videtur determinatum, niſi
C fortè inſtitutio ejuſmodi ſit, quæ Sacramenti rationem habeat; quo caſu, quia Sacramenta ex inſtitutione divina dependent, vel à ſolo Epiſcopo, vel certè non indiſcriminatim à quocumque ejuſmodi promotiones attingi debent: Tonſura itaque, cùm non ſit Sacramentum propriè dictum, committi poteſt à ſummo Pontifice, ut ab alio quàm ab Epiſcopo conferatur, ſicut Virginum benedictio, ac receptio, quæ olim à ſolis Epiſco-
D pis fiebat, paſſim iam aliis demandatur. Confirmatur ex prædictis, ex quibus nempe cum Abbatibus Tonſuram Clericalem conferendi licentiam datam eſſe liquidò conſtet, temerè omninò Eccleſiæ diſpenſationem redarguere videremur, ſi privilegium illud ſummi Pontificis auctoritate non potuiſſe concedi diceremus.

III. Dixi verò à quocumque Clerico Tonſuram Clericalem tribui poſſe: nam Laicis hanc facultatem demandate, videtur juri divino repugnans: tum quod ſecundùm doctrinam divi Pauli, (a) *ſine ulla contradictione, quod minus eſt à meliore benedicitur*: Clerici autem meliores, & digniores ſunt laicis, quos proinde à laicis benedici omnino videtur divinæ inſtitutioni contrarium: tum quod laici poteſtatis ſpiritalis videantur eſſe incapaces: at conſtituere Clericum poteſtatem aliquam arguit ſpiritalem: tum quod (b) *quæ ſunt à Deo* poteſtates *ordinatæ ſunt*, nec patitur Deus, ut pedes capiti imperent, aut in Eccleſia ſua indecorum aliquid, & inconditum fiat: at inordinatum eſſet, & inconditum, ſi grex paſtori præeſſet, laicus Clerico benediceret, pedes caput conſtituerent, ſubditi officia rectorum diſtribuerent: itaque cùm poteſtas ſummi Pontificis ſit (c) in ædificationem, non in deſtructionem, ſequitur necipſum ſummum Pontificem laicis Tonſuræ conferendæ, ſicut nec ſuſpendendi, excommunicandi, alioſque effectus ſpiritales operandi poteſtatem committere poſſe: Clericis verò qui ſuſpendere, excommunicare, & alia ſpiritalia exequi poſſunt, eandem poteſtatem delegare poſſe: non enim difficilius eſt, ut Clericum alius ex commiſſione ſummi Pontificis ſuſpendat, à miniſterio arceat, à Clericorum albo expugnat, quàm ut laicum ordini, ſeu Clericali catalogo inſerat, & Clericum faciat.

(a) Ad Hebr. 7.
(b) Ad Rom. 13.
(c) Ad Ephes. 4.

§. II.

Digitized by Google

§. II.

Minorum Ordinum collatio ſimplicibus Presbyteris poteſt committi.

IV. Dico ſimiliter ſecundò, ordines quoque minores à ſimplicibus Presbyteris, ex diſpenſatione ejuſdem ſummi Pontificis conferri poſſe: Nam, ut docuimus, de facto Abbatibus, ut eos conferrent, non recens ab Eccleſia conceſſum eſt, quæ conceſſio Oecumenici Concilii auctoritate, ut ſupra diximus, confirmata eſt; & tanquam rem uſitatam refert Alexander tertius (a) quod *hujuſmodi ordines à non Epiſcopis quandoque conferrentur*. Eccleſiam verò ea in re erraſſe, vel temerè quicquam feciſſe, non niſi cum temeritate, & hæreſis periculo aſſeri poteſt: quamobrem pro certo, & indubitato haberi debet licere ſummo Pontifici cuilibet ſimplici Presbytero minorum ordinum conferendorum facultatem tribuere. Cujus rei potiſſima ratio eſt, quod ordines iſti, nec immediatam relationem habeant ad corpus Chriſti, & ſanguinem, ſed dumtaxat poteſtatem deſerviendi ſacro Miſſæ Sacrificio largiantur, quæ aliis etiam non ordinatis convenire poteſt: nec ad populum regendum, aut ullo Sacramento juvandum ſpiritualem vim ullam conferant: unde nihil mirum eſt, quod miniſter eorum ordinum non ſit ex divina inſtitutione ita determinatus, quin ex Eccleſiæ commiſſione mutari poſſit: conſentaneum nempe eſt, ut cùm functiones iſtorum ordinum aliis, quàm qui ſolito more ordinati ſunt, convenire poſſint, miniſter quoque eorum ordinum, alius ab

(a) Alexander 3. Tolet. Archiepiſc. cap.1. de ordinatis ab eo, qui renuntiavit.

A Epiſcopo, qui ordines iſtos conferre ſolet, eſſe queat.

V. Dico tamen tertiò, non videri, poſito quod minores ordines ſint Sacramenta propriè dicta [quam ſententiam probabilem ſupra docuimus] poſſe vel Diacono, vel cuivis alii infra Diaconum poteſtatem committi ipſorum minorum ordinum conferendorum: præterquam quod enim in eam ſententiam nobis præeunt graviſſimæ auctoritatis Doctores (b) ſanctus Thomas, (c) Paludanus, (d) Sylveſter, (e) Aſtenſis, (f) & alii:
B adſtipulatur etiam ratio: tum quod etſi fortè aliquando contingat, ut ordo immediatè ſubſequens particeps fiat virtutis ſuperioris ordinis, v.g. Diaconus illuminantis virtutis, quæ Presbytero propria eſt, dum in neceſſitate ſolemniter baptizat, Presbyter perficientis, dum ſacram Euchariſtiam conficit, in qua tamen conficienda ab Epiſcopo aliquatenus dependet, ut alibi expoſuimus: at ordo remotior ſuperioris virtutem at-
C tingere non poteſt, v.g. Diaconus ad ſacram Euchariſtiam celebrandam, elevari nequit, quippe cùm nonniſi ſupremum infimi ad hoc elevari poſſit, ut attingat infimum ſupremi: unde Diaconus, cujus ordo non eſt proximus Epiſcopali, aſſurgere nequit ad minores etiam ordines conferendos, quæ ſunt infima ſupremi ordinis Epiſcopalis munia: tum quod in Sacramento ordinis, ut ſuperius expoſuimus, non à materia, ſed à mi-
D niſtro ſanctitas quædam ſupernaturalis per ſe derivetur: unde debet miniſter Sacramenti ordinis habere characterem, ex quo effectus ſupernaturales profluere poſſint: & ſanctitas ſupernaturalis dima-

(b) S. Thomas ſupplement. quæſt.38. art.1. ad 3.
(c) Paludanus in 4. diſt.7. qu.4. art.3. & diſt 25. art.2.
(d) Sylveſter v. 2. Ordo num.7.
(e) Aſtenſis tit. 1. art.1. in fine.
(f) Et alii contra Innocent. in cap. quanto, de conſuetudine.

manare : nullum autem hujuſmodi habet Diaconus, licet enim Baptiſmum, & Euchariſtiam diſtribuere poſſit, non tamèn ſanctitas illa ab ipſo profluit : quia in iis Sacramentis, non à miniſtro, ſed à materiis derivatur gratia, vt ex eo patet, quod Baptiſmi materiam, prius benedici conveniat, quàm applicetur, & materiam Euchariſtiæ miro, & ineffabili modo conſecrari priùs oporteat, quam gratiam conferre queat : itemque quod à Laicis collatus Baptiſmus, & Euchariſtia, licet non convenienter ab iis diſtributa, vim tamen ſanctificandi obtineant. Presbyter autem talem habet characterem, non quidem omnino perfectum, atque abſolutum, [quod ſoli Epiſcopo proprium eſt, qui in Hierarchiæ faſtigio perficiendi ſumma virtute præditus, & deiformem ſtatum perfectè aſſequutus eſt], habet tamen inchoatum, atque imperfectum, ut ex Sacramento pœnitentiæ quod confert deduci poteſt, in quo pariter gratia à miniſtro vice Chriſti fungente derivatur, non à materia Sacramenti. Itaque imperfectus iſte Presbyteratus character, qui in ordinatione Epiſcopali, ut ſuperiùs docuimus, ampliatur, conſummatur, perficitur, ut ſupra expoſuimus, ex diſpenſatione Eccleſiæ ad minores ordines conferendos elevari poteſt; Diaconalis autem non poteſt, ſi nempe, quod probabile eſt, minores ordines Sacramenta eſſe ſupponamus. Accedit Eccleſiæ traditio; etenim Presbyteris aliquando conceſſam legimus minorum ordinum conferendorum poteſtatem, Diaconis autem nunquam legimus : quod in tanta temporum varietate, in tan-

A ta privilegiorum copia, in tanta caſuum, ac variarum neceſſitatum multitudine, argumento eſſe poteſt, Diaconis privilegium iſtud concedi non poſſe : eamque traditionem confirmat argumentatio Hieronymi (a) adverſus Luciferianos, quorum ſectam ortam ab Hilario Diacono cum auctore ſimul interiiſſe ex eo demonſtrat, quia poſt ſe nullum Clericum Diaconus potuit ordinare.

(a) Hieron. dialog. adverſus Luciferianos cap. 5.

VI. Neque iis obſtat, aut Baſilii (b) ad Chorepiſcopos epiſtola canonica, quæ conſuetudinis meminit, juxta quam Presbyteris, & Diaconis, pro ſua cujuſque voluntate, Clericos in Eccleſiam inducere concedebatur, nec ſolum, ut ſimplices Clericos, verùm etiam *τοὺς ὑπηρέτας ſacros miniſtros*, conſtituerent, eoſque qui *τὴν λειτουργίαν θυσιαστηρίου miniſterium altaris* obirent : aut Concilii (c) Carthaginenſis canones, qui Archidiaconis in minoribus ordinibus conferendis partes ſuas eſſe voluerunt; quibus nimirum præſcribitur, ut ad Archidiaconorum ſuggeſtionem Oſtiariis claves tradat Epiſcopus, atque ut ipſi Acolythis ceroſerarium cum cereo, Subdiaconis ſcyphum aquæ cum aquimanili, & manutergio porrigant. Non inquam hæc officiunt : etenim nec morem iſtum, cujus meminit Baſilius, ipſe approbat, quin potius reprehendit; nec de ordinum collatione expreſsè loquitur, quaſi Presbyteris unquam, aut Diaconis ordinare licuerit, ſed tantum ait eos in Eccleſiam aliquos introduxiſſe, ex quo miniſtri quidem multi [ὑπηρέται] indigni miniſterio altaris reperirentur, quod non neceſſariò arguit ipſos, minores, eis quos in Eccleſiam introducerent,

(b) Baſilius epiſt. canon. ad Chorepiſcopos.

(c) Conc. Carthag. cap. 5. 6. & 9.

rent, ordines per ſe contuliſſe; nec tandem explicat, an Diaconi eos aut Tonſura, aut minoribus ordinibus initiarent, quos in Eccleſiam ſua voluntate introducerent, quos ſcilicet forte Presbyteri, & Diaconi eligebant, ſoli Presbyteri ad Tonſuram, & minores ordines promovebant. Quamvis autem Archidiaconi, qui tempore Concilii Carthaginenſis ex ordine ſolùm Diaconorum erant, minoribus ordinibus conferendis cooperarentur, ſicut jam Presbyteri Presbyterorum ordinationi, ſimul cum Epiſcopo manus imponendo, cooperari dici poſſunt, non licet tamen exinde inferre eos minores illos ordines ſolos conferre poſſe, preſertim cùm formam ordinationis nunquam Archidiaconi recitarint, ſed ſolus Epiſcopus: & ſecundùm doctrinam divi Thomæ, candelabrum [quod ſolum Concilium Carthaginenſe (a) & vetus Ordo Romanus (b) clarè, & diſertè ab Archidiacono Acolythis traditum tradidere] materia eſſentialis à gravioribus Theologis Acolytatus ordinis minimè cenſeatur: & ſcyphi aquæ, necnon aqui manilis, ac manutergii porrigendi ritum accidentalem eſſe Subdiaconatus ordini nemo inficias eat,

(a) Concil. Carthag. ſupra.
(b) Vetus Ordo Rom. de ordine Acolythorum.

§. III.

Probabile eſt Subdiaconatus ordinem à ſimplici Presbytero conferri poſſe.

VII. Dico quartò, videri omninò probabile, quod ad Subdiaconatus ordinem conferendum Eccleſiæ diſpenſatio ſimplicem Presbyterum idoneum efficere poſſit. Quamvis enim id videantur negare (c) divus Thomas, (d) Paludanus, (e) Sylveſter, & alii, qui ad ſolos minores ordines conferendos, non ad majores ſimplici Presbytero poteſtatem dari poſſe defendunt, eorum tamen ratio pro ſolo Diaconatu, ac Presbyteratu videtur urgere: Neque enim immediatam relationem ad Corpus Chriſti aut diſpenſandum, aut conficiendum tanquam probati miniſtri, habere videntur Subdiaconi; ſed tantum ad materiam Euchariſtiæ præbendam, & ſacra vaſa præparanda, quibus (f) nempe nec Diaconicum intrare, nec eadem Dominica vaſa, quamdiu corpus, & ſanguinem Chriſti continent, contrectare fas eſt, proindeque hæc ratio, quam pro ſacris ordinibus, ſeu majoribus univerſim proferunt, ad ſolum Diaconatum, ac Presbyteratum reſtringi debet. Subdiaconatum verò à ſimplicibus Presbyteris ex Eccleſiæ diſpenſatione tribui poſſe hæc oſtendunt. Primò, quod pluribus Abbatibus ad Subdiaconatum conferendum ſuperius privilegium datum fuiſſe probabilius ſaltem exiſtimaverimus, quam ad Diaconatum, quibus privilegiis, quæ pro Subdiaconatu non adeò rarò occurrunt, fidem non omninò denegamus: Imò probant ſaltem iſta, quorum rumor adeò percrebruit, probabile in Eccleſia exiſtimatum privilegium iſtud pro Subdiaconatu conferendo ſimplicibus Presbyteris dari potuiſſe. Secundò, quod in Concilio (g) Meldenſi Chorepiſcopis, de quibus dubium eſt num fuerint Epiſcopi, vetatur ne tribuant *ordines Eccleſiaſticos, qui per impoſitionem manuum tribuuntur, ideſt nonniſi uſque ad Subdiaconatum*, hunc autem jubente Epiſcopo loci conferre ipſis per-

(c) D. Thomas.
(d) Paludanus, (e) & Sylveſter ſupra.
(f) Concil. Laodic. cap. 21.
(g) Concil. Meldenſ. cap. 44.

permittitur. Tertiò, quod à Gelaſio (a) Papa epiſtola citata ad Epiſcopos Lucaniæ, ex Eccleſiæ permiſſu Subdiaconorum creandorum facultas olim conceſſa videatur, ut ſupra docuimus. Quartò, quod nulla ratio congrua aſſignari poſſit, ob quam minores ordines potius à Presbyteris ex privilegio conferri poſſint, quàm Subdiaconatus, de quo nempe ferè æquè incertum, ac de minoribus ordinibus, an ſit Sacramentum; quem ſacrum ordinem non ſemper fuiſſe, (b) canones oſtendunt: quem non immediatè ad ſacram Euchariſtiam referri docuimus: quem Hierarchicum propriè non eſſe, aut principatus ſacri participem alibi docebimus: itaque cùm minores ordines ex diſpenſatione Eccleſiæ à ſimplicibus Sacerdotibus conferri poſſint, id etiam de Subdiaconatu probabiliter defenditur.

(a) Gelaſ. epiſt. 9. ad Epiſcop. Lucaniæ cap. 9.

(b) Cap. 3 multis, de ætate, & qualit. & diſt. 60. can. nullus.

VIII. Ratio autem, qua fieri poſſit, ut qui Epiſcopus non eſt, ad Subdiaconatum, & minores ordines conferendos ex Eccleſiæ diſpenſatione evehi poſſit, ea verò ſublata irritus ipſorum ſit ad ipſos ordines conferendos conatus, multiplex à variis ſtatuitur, eodem ni fallor ſenſu, explicandi modo paululum immutato. Rem ita aliqui explicant, ut Sacerdotem Chriſtus iſtorum ordinum miniſtrum inſtituerit, quem Eccleſia determinaret, in Eccleſiæ arbitrio relinquens, ſummuſne Sacerdos, an inferioris ordinis eſſe deberet: verùm iſta explicatio non mihi valde arridet, cui nempe Epiſcopalem dignitatem cogitanti, & primorum Eccleſiæ ſæculorum uſum, certiſſimum videtur non ex Eccleſiæ ſolùm determinatione, ſed & ex Chriſti inſtitutione perfectivæ cujuſcumque conſecrationis miniſtros ſaltem ordinarios Epiſcopos à Chriſto inſtitutos viſos fuiſſe. Placet ergo magis iſta explicatio, juxta quam dicimus ordinatum in Sacerdotem remotè, & incompletè ordinum conferendorum capacem eſſe: compleri hanc facultatem bifariam, vel ut quis alieno jure ordinet, & abſentis Epiſcopi locum tenens ejus miniſterio fungatur: vel ut proprio jure, & auctoritate ordines prædictos largiatur: ut priori modo agat, ſufficere Eccleſiæ commiſſionem, quæ poteſtatem Sacerdotis incompletam perficiat: ut poſteriore modo operetur, requiri extenſionem characteris Sacerdotalis per Epiſcopalem conſecrationem: priorem modum agendi minus naturalem eſſe, per principium externum, poſteriorem magis naturalem per principium internum: priorem eſſe extraordinarium, poſteriorem ordinarium: priorem tamen poſſibilem, quia cùm in Eccleſiæ capite ſummo Pontifice ſit plenitudo poteſtatis ſuper corpus Chriſti myſticum, & ſuper ea, quæ ab Eccleſia ad decentem ejus conſecrationem ordinata ſunt, poterit ſummus Pontifex, Presbytero, qui, cùm habeat poteſtatem in corpus Chriſti verum, capax eſt poteſtatis in corpus myſticum, & in ea, quæ ad Chriſti corpus verum diſponunt, facultatem largiri, qua priores tres majores ordines, qui ad populum diſponendum ad ſacram Euchariſtiam referuntur, nec non Acolythatum, & Subdiaconatum, quæ ad Euchariſtiæ materiam convenienter præparandam inſtituta ſunt, alicui conſerat. Porrò in eorum ſententia, qui nec Subdiaconatum, nec minores ordines pu-

putant Sacramenti propriè dicti habere rationem, nulla difficultas ſubeſt, cùm ea poſita ſententia, & miniſter, & materia, & forma eorum ordinum in puro puto Eccleſiæ arbitrio relicta dicantur.

§. IV.

An reliqui Epiſcopi, an ſummus Pontifex ſolum electus hanc poteſtatem ſimplicibus Presbyteris facere queant.

IX. Dico quinto (a) non poſſe aliquem Epiſcopum inferiorem ſummo Pontifici, facultatem iſtam largiri ſimplici alicui Presbytero, ut minores ordines, vel Subdiaconatum conferat: eſto enim ſupra, fulti Concilii Meldenſis, ſed Gelaſii præſertim auctoritate, non inficias erimus, quin hoc ipſum, ex Eccleſiæ ſcilicet indulgentia, Epiſcopi olim poſſent: attamen jam id omninò Epiſcopis interdictum novimus canonibus variis ſuperius citatis, quibus Epiſcopos certum eſt obligari; adeout, cum Eccleſiæ ſaltem conniventiam adeſſe oporteat, ut hanc facultatem Epiſcopi, non ſolum licitè, ſed etiam validè concedant, eaque, ut citati ſuperius canones indicant, jam deſit; hinc fit, ut nec verè facultatem iſtam ſimplicibus Presbyteris, neque licite tribuere poſſint.

(a) Ita divus Thomas ſupplem. q. 38. art. 1. ad 3. Rich. diſt. 7. art. 2. q. 1. Alenſis 4 par. q. 85 art. 3. memb. 6. & membr. 1. ad 2. Aſten. tit. 3. art. 1. in fine. Sot. diſt. 25. qu. 1. art. 2. ad 2. Bellarminus lib. 1. de Cleric. cap. 5. ad 8. objectionem. Valdenſ. cap. 114. & alii contra Ledeſmam 1 par. q. 5. art. 11. & alios.

X. Dico ſextò dubium eſſe, num ſummus Pontifex electus ſolum, necdum conſecratus in Epiſcopum, hanc licentiam minores ordines, vel Subdiaconatum conferendi ſimplici Presbytero tribuere poſſit: Paludanus (b) negantem ſententiam amplectitur, quia, inquit, quicquid eſt per accidens, reducitur ad id quod eſt per ſe,

(b) Paludan. in 4. diſt. 25. q. 2. art. 2.

A unde oportet quod omne agens agat in virtute ſua, vel alterius; & quia Epiſcopi eſt per ſe ordinare, ſi ordinans non ſit Epiſcopus, opus eſt quod agat in virtute Epiſcopi: unde ſi electus in Papam non ſit verus Epiſcopus, non poteſt hoc committere. Affirmans tamen ſententia probabilior eſt, cum enim incompleta Presbyteri virtus non per poteſtatem, quam habeat ſummus Pontifex in corpus Chriſti verum [in qua ſaltem nullo Epiſcopo, imo & aliquo ſenſu, nullo Presbytero ſuperior eſt] ſed

B per poteſtatem quam in corpus Chriſti myſticum ampliſſimam obtinet, compleatur; cum item Papa poſtquam legitimè electus eſt, etſi in Epiſcopum nondum ſit conſecratus, regendæ, & gubernandæ Eccleſiæ veram auctoritatem nanciſcatur, à qua iſta diſpenſatio dependet, nulla ratio ſubeſt, ob quam diſpenſandi in eo caſu facultas ei denegetur; nam & in foro pœnitentiali v. g. in quo ipſe abſolvere non poteſt, niſi

C Presbyteralem ordinationem ſortitus ſit, ſtatim atque electus eſt, abſolvendi poteſtatem committit, & ordinationum jura, vel defendit, vel pro neceſſitate relaxat, quamvis ipſe ordinare nequeat. Neque valet prædicta Paludani argumentario, quæ ſupponit Presbyterum cum commiſſione ſummi Pontificis ordines conferentem, in virtute ejuſdem ſummi Pontificis prædictos ordines diſtribuere, ſummumque Pontificem cum eo

D agere atque influere; quod quidem falſum eſt, cum ſacri Ordines, ſicut & cætera Sacramenta in ſolius Chriſti nomine principaliter conferri poſſint; ſoliuſque Chriſti proprium ſit cum miniſtris operantibus

bus ad Sacramentorum collationem concurrere, cooperari, influere. Cum ergo ſummus Pontifex in eo caſu diſpenſat, non complet poteſtatem Presbyteri inferioris ordinis eam elevando ſua virtute, aut influxu ſuo confortando, ac perficiendo, ſed ſolum diſpenſando, & impedimentum removendo, quod ei oberat, nè minores ordines conferre poſſet; obſtante nempe inſtitutione Chriſti, qui ſine Eccleſiæ, ſeù ſummi Pontificis diſpenſatione, atque conſenſu ordinis cujuſvis conferendi incapacem, ſimplicem Presbyterum eſſe voluit, extraordinarium nempe eum eſſe aliquorum ordinum miniſtrum permittens, ordinarium vero Epiſcopum eſſe decernens,

§. V.

Nec Diaconatus, nec Presbyteratus ordinem ex commiſſione conferri poſſe.

XI. Dico ſeptimò non poſſe ſimplicem Presbyterum, ne quidem ex diſpenſatione ſummi Pontificis, Diaconatus ordinem, multominus Presbyteratos conferre. Primò, quia hæc opinio inter Doctores (a) communis eſt; Doctorum autem communis iſte conſenſus in re, quæ à traditione pendet, maximi momenti cenſendus eſt: nulla enim periculoſior via eſt indagandę veritatis Catholicæ circà Sacramenta, & alia, quæ à divina inſtitutione dependent, & aliter atque aliter contingere potuerunt abſque aliqua fidei injuria, abſque ulla divinæ providentiæ inuſta abſurditatis nota, quam humanis argutiolis, & ex Philoſophię petitis conjecturis eam expiſcari, quæ ſola traditione con-

(a) D. Thomas in 4. diſt. 25. q. 1. art. 1. ad 3. Paludan. art. 2. Richar. art. 1. qu. 1. Sotus qu. 1. art. 1. concl. 1. Durand. q. 1. art. 2. & alii ferè omnes.

A ſtat; (b) *interroga Patrem tuum, & annuntiabit tibi, majores tuos, & dicent tibi*: inquire Doctorum ſententias, & ex, quid ſentiendum ſit, certiùs tibi renuntiabunt: divinæ hæ voluntatis indicia ſunt: ratiocinationes verò illæ ſubtiles, non quid Deus inſtituerit, ſed quid Philoſophus eum inſtituiſſe vellet, oſtendunt. Deinde non Doctorum ſolum Theologiæ ſcholaſticæ interpretum, ſed Patrum, ſed totius Eccleſiæ hunc fuiſſe ſenſum hæc manifeſtè confirmant, quod (b) jure divino Patres, Conciliaque Epiſcopis, Presbyteros, B & Diaconos creandi attributam poteſtatem cenſuerint, quod hæreticos Aerianos contrarium opinantes cenſuerint, quod in ea re, ſaltem in Presbyterorum creatione, numquam ſummi Pontifices diſpenſarint, quæ autem juris ſunt divini indiſpenſabilia ſemper credita ſunt, niſi expreſſa diſpenſandi à Chriſto poteſtas Eccleſiæ legatur conceſſa, quemadmodum in votis diſpenſandi credimus auctoritatem Eccleſiæ datam fuiſſe. C Probabile verò non eſt, tot ab initio Eccleſiæ ad hæc uſque tempora ſæculis, otioſam manſuram in Eccleſia haoc diſpenſandi poteſtatem, ſi Eccleſiæ data eſſet, præſertim cum, ſi quæ umquam occaſiones hac poteſtate utendi futuræ prævideantur, vix cum iis comparandæ ſint, quæ olim ſeſe obtulerunt, cum Epiſcopi laterent in cryptis, quærerentur ad necem, Imperatorum paganorum, vel hæreticorum Regum D edictis nominatim proſcriberentur, vetarentur Epiſcoporum ordinationes, ut iis ſublatis totus Clerus deficeret, Eccleſiaque ipſa corrueret; Ex quo etiam hoſtium Chriſtiani nominis, ſeu Catholicæ

(b) Deuter. 32.

(b) Vide ſupra.

licæ veritatis, ſenſu, quem Catholici quoque auctores confirmant, verbi gratia (a) Victor Uticenſis, ſcriptor vitæ ſancti (b) Fulgentii, & alii, qui Vandalorum perſecutionem in Affrica deſcribunt, aſſertio noſtra confirmatur, cùm enim ji deficientibus Epiſcopis Catholicis, Diaconorum, ac Presbyterorum ordinationes ceſſaturas admittant, ſequitur eos, nullos extraordinarios Presbyterorum, vel Diaconorum creandorum miniſtros, nequidem Presbyteros eſſe poſſe cenſuiſſe. Simile argumentum contra noſtros hæ- B reticos varii Doctores Catholici torquent, quod nempe apud eos non ſolùm fidei, & doctrinæ, verùm etiam perſonarum ſucceſſio defecerit; quia nempe nec eorum Epiſcopi, nec Presbyteri ab Epiſcopis conſecrati fuerint; quod adeo hæreticos premovit, ut teſte (c) Sandero everſa per Elizabetham Anglorum Reginam, Catholica fide, atque diſciplina, enixè tamen contenderint, apud quendam Archiepiſco- C pum Hybernum, quem tum Londini in vinculis habebant, ut illorum, quos Superintendentes vocant, ordinationi præeſſet, quod cùm ab eo obtinere non potuiſſent, brachium ſæculare invocare coacti ſint, ut laici magiſtratus auctoritate crearentur, quæ omnia inſidentem hominum mentibus opinionem oſtendunt ex antiqua traditione derivatam, quod ſimplices Presbyteri nequidem extraordinarii Epiſcoporum, Pres- D byterorum, ac Diaconorum miniſtri eſſe poſſint.

(a) Victor Uticenſis lib. 2. de perſecutione Vandal.
(b) Acta S. Fulgentii apud Sur. 1. Januarii.
(c) Sanderus de ſchiſmate Anglicano lib. 3.

XII. Quod ſi Chriſti intentionem conjecturis quoque expiſcari licet, probabiles utique pro A noſtra ſententia non deerunt. Primò enim cùm in Sacramento Ordinis Presbyteratus, & Diaconatus, ſed maximè in priori, poteſtas ſupernaturalis tradatur, tanta, quanta nulla alia dari, aut concipi poteſt: certè conſentaneum eſt, ut hujus poteſtatis tradendæ auctoritas excellens ſit, & ſupernaturalis: quemadmodum ergo poteſtas Sacerdotalis atque Diaconalis propter ſui excellentiam exigit, ut per Sacramentum tribuatur, nec ſolo ſummi Pontificis nutu Sacerdos, aut Diaconus quiſquam B creari poſſit; ita poteſtas creandi Presbyterum, ac Diaconum nonniſi per Sacramentum quoddam, puta per Epiſcopi inaugurationem concedi, non autem per ſolam ſummi Pontificis commiſſionem tribui poſſe videtur: quæ ratio quamvis extendatur etiam ad Subdiaconatum, & minores ordines, in quibus tamen diſpenſari poſſe docuimus: nihilominus non ideo penitus rejicienda eſt, quia de Presbyteratus, & Diaconatus C ordinibus certò conſtat, quod ſint Sacramenta, de Subdiaconatu, & minoribus non item: & poteſtas Presbyteri, ac Diaconi ad Sacramenta vel conferenda, vel diſpenſanda deſtinatur, non item cæterorum inferiorum ordinum, quorum proinde poteſtas ſupranaturalis minus videtur: unde nihil mirum, ſi à non Epiſcopo ex commiſſione ſummi Pontificis conferri iſti ordines poſſint, non item Presbyteratus, & Diaconatus. Se- D cundò, quia Presbyteri, & Diaconi futuri Eccleſiæ duces, & Eccleſiaſticæ Hierarchiæ principes, populique Chriſtiani Patres, præ cæteris Clericis inferioribus conſecrantur: ergo nonniſi ab Epiſcopis

pis conſecrari debent, quorum ordo eſt ſingulariter generator Patrum, ut loquitur (a) Epiphanius; qui ſoli ſummi ſunt Sacerdotes, ſummamque habent in res Eccleſiaſticas auctoritatem, à qua reliqui minores pendere debent, ſicut à Principe gubernatores, & duces dependere neceſſum eſt, à quorum etiam ſpiritu, regendi animum, & providentiam inferiores haurire oportet, ſicut de ſpiritu Moyſis ſeptuaginta ſeniores, qui cum eo onus populi ſuſtentabant, accepiſſe ſacris (b) literis perhibentur. Tertiò, quia ad Eccleſiæ ordinem neceſſum fuit, ut ſoli Epiſcopi ſaltem ordinarii Presbyteratus, & Diaconatus miniſtri à Deo inſtituti ſint: ſecus enim confuſio generaretur, ſi imperitis ad Eccleſiaſticos eminentiſſimos gradus via pateret, ſubjectionis, & Eccleſiaſtici principatus ordo, legeſque turbarentur. Ab hac autem ordinaria lege diſpenſandi nulla ratio conveniens fingi poteſt: hujus enim infrigendæ, hæ ſolæ rationes eſſe poſſent, vel Epiſcopelis ordinis extinctio, vel Epiſcoporum abſentia, vel raritas. Ab omnimoda Epiſcopalis ordinis ablatione nos divinæ promiſſiones tutos faciunt, numquam enim Eccleſiæ ſuæ de futuros Epiſcopos, Chriſtus promiſiſſe cenſendus aſt, cùm dicat divinus Apoſtolus (c) Deum *dediſſe quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Evangeliſtas, alios autem Paſtores, & Doctores, ad conſummationem ſanctorum in ædificationem corporis Chriſti, donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis Filii Dei, in virum perfectum*: abſentiam Epiſcoporum divinæ leges vetant: raritati, & paucitati Epiſcoporum,

(a) Epiphan. hæreſi 56. al. 77.

(b) Num. 11.

(c) Ad Epheſ. 4.

A & Epiſcopalium ſedium Eccleſia debet occurrere, potiuſque nullos permittere ordinari Presbyteros, quos non conſecret Epiſcopus, quàm ſincre, ut Presbyterorum, & Diaconorum ordinatio, quapræſertim Epiſcopi ſecernuntur à Presbyteris, non Epiſcopis permittatur: quemadmodum Eccleſiæ naſcentis initio docent (d) Patres, (e) Doctoreſque complures, cum Epiſcoporum opera in fundandis Eccleſiis maximè eſſet neceſſaria, nullos vel ferè nullos fuiſſe Presbyteros, qui non etiam
B Epiſcopi eſſent conſecrati. Quare cùm nulla ratio appareat ab hac ordinaria lege diſpenſandi, quam Chriſtus ipſe ſtatuerit, non eſt probabile Chriſtum in hac re diſpenſandi poteſtatem Eccleſiæ reliquiſſe. Quartò denique, quia probabile videtur Chriſtum aliquod ſemper voluiſſe ſervari diſcrimen inter Epiſcopos, & Presbyteros, ne ordines illi confunderentur, & Eccleſiaſtica Hierarchia deſtrueretur, quemadmodum vo-
C luit diſcrimen inter Presbyteros, & Diaconos ſervari: ſicut ergo incommunicabilem Diacono voluit eſſe Presbyteri ad conficiendum Chriſti corpus, & ſanguinem, poteſtatem, quamvis multa quæ ordinariè ſolis Presbyteris tribui poſſunt, ut ſolemniter baptizandi, corpus Chriſti diſtribuendi, aliaque munia, Diaconis extraordinariè concedi poſſe inſtituerit; ita quoque conſentaneum eſt, ut Epiſcopis aliquid re-
D ſervarit, quod Presbyteris ne quidem extraordinariè committi poſſet: ſi quid autem tale reſervarit, illud maximè eſſe videtur creandorum Presbyterorum, ac Diaconorum poteſtas, quæ totius Epiſco-

(d) Epiphan. ſuprà

(e) D. Thomas lectione 2. in cap. 3. prioris ad Timoth.

copalis poteſtatis apex eſt, ejuſque muneri præſertim conſentanea.

XIII. Accedit ſacræ Scripturæ auctoritas, etenim ex epiſtola Pauli ad (a) Hebræos, Melchiſedech Abrahamo præferendus arguitur, quod ipſi benedixerit, quia (b) *ſine ulla contradictione, quod minus eſt, à meliore benedicitur*: ex quo proinde teſtimonio inferre poſſumus nonniſi à ſummis Sacerdotibus, qui reliquos ordines eminenter contineant, Presbyteratus ordinem, & multomagis Epiſcopatum conferri poſſe. Quod enim aliqui objiciunt Papam ab Epiſcopo Hoſtienſi, Metropolitanos ab Epiſcopis ipſis ſubditis, Epiſcopos ab aliis Epiſcopis auctoritate æqualibus benedici, ac conſecrari, nec axiomatis Apoſtolici veritatem, nec vim argumenti id enervat: non quidem propoſitionis veritatem, (c) nam & Papa ab Hoſtienſi Epiſcopo, & Archiepiſcopi, atque Epiſcopi ab aliis Epiſcopis ſuis conſecratoribus, pro eo ſtatu, in quo benedicuntur, dignitate quodammodo vincuntur, quia tam Archiepiſcopi, quàm Epiſcopi, prout offeruntur conſecrandi, ſimplicis Presbyteri ſtatum non excedunt, nec dignitatem Epiſcopalem adhuc attingunt, quem ſui conſecratores ſunt conſecuti: Papa verò, quando ab Epiſcopo Hoſtienſi benedicitur in Papam, nondum perfectè ſponſus eſt Eccleſiæ, cujus Epiſcopus Hoſtienſis videtur eſſe paranymphus, unde cùm totius Eccleſiæ nomine futurum Pontificem ſummum benedicat, eo quodammodo ſuperior eſt: quo fit ut Apoſtolici dogmatis veritas illibata ſemper, & inviolata permaneat. Non etiam argumen- A ti vim, quamvis enim reſponderi poſſet eum, qui conſecrandus in Presbyterum ſimplici Presbytero offertur, minorem eſſe, ideo ab eo benedici poſſe, ſicut Epiſcopus conſecrari poteſt ab Epiſcopo: attamen aliquid, ni fallor, amplius ab Apoſtolo allatis verbis oſtenditur, quàm ut ſuperior ſit, qui benedicit, eo qui benedicitur: non enim quilibet ſuperior ſolemnem benedictionem inferiori ſuo impertiri poteſt, ſed ad benedicendum eminens quædam qualis fuit in Melchiſedech, iis verbis innui B videtur auctoritas; eaque quæ in genere, in quo fit benedictio, cumulatiſſima, & perfectiſſima ſit, ut nempe in alios à benedicente derivari queat. Qui enim tantum ſibi ſufficiens eſt, aliis vim ſuam elargiri non poteſt, ſed eam in ſe contineat neceſſum eſt; qui autem aliis elargitur perfectionem redundantiæ, ſeu effluentiæ, *menſuramque*, ut loquitur (d) *bonam, & confertam* continere debet: quare cùm Presbyter conſecrandus in C ordine, tam ad corpus Chriſti verum, quàm myſticum benedici debeat, & perfici, nonniſi ab eo qui ſummam habet Sacerdotii auctoritatem debet conſecrari: quod ipſum oſtendit Iſidorus (e) Hiſpalenſis, qui de Epiſcopo loquens, *ipſe eſt*, inquit, *ſummus Sacerdos, ipſe & Pontifex maximus nominatur: ipſe enim efficit Sacerdotes, atque Levitas, ipſe omnes Eccleſiaſticos ordines diſponit*. Item cùm Diaconi, ac Presbyteri in ſtatu perfe- D ctionis per ordinationem ſuam collocentur, nec ſolùm, ex Dionyſio (f) ſtatum *τῶν διαιρετῶν καὶ τῶν μεριστῶν ζωῶν*, *diſtinctarum, ac diverſarum vitarum*, nec non perfectionem *τὴν ζωὴν ἑνοειδῆ*, *unifor-*

mem

(a) Ad Hebr. 7.

(b) Ibidem.

(c) Sequitur Bonaventura in 4. dist. 5. quæst. 1. D. Thomas l. & a. in cap. 7. ad Hebr.

(d) Lucæ 6.

(e) Iſidorus lib. 6. ethymol. cap. 12.

(f) Dionyſ. cap. 5. & 6. Eccl. hierar.

mem tranſcendant, verùm etiam ad θέωσιν ipſam, *deiformitatem*, ſcilicet ac *deificationem* deducantur, fiantque ex Gregorio (a) Nazianzeno θεοποιοῦντες, καὶ θεουργοί, *divina efficientes, & operantes*: nonniſi ab eo, qui perfectionis apicem ex vi ſtatus ſui obtinet, id eſt Epiſcopo, benedici, atque in tam ſublimi perfectionis ſtatu collocari poſſunt.

(a) Nazianz. or. 1.

XIV. Duo contra hanc aſſertionem præſertim objiciuntur: Primum, quia poteſtas conferendi Sacramentum Confirmationis ex commiſſione ſummi Pontificis convenire poteſt ſimplici Presbytero, poteſtas quoque conferendorum Subdiaconatus, & minorum ordinum, quæ duæ poteſtates Pontificali dignitati ſunt propriæ: nihil ergo vetat quominus ſimiliter poteſtas Diaconi, vel etiam Preſbyteri ordinandi, ſimplici Preſbytero ex commiſſione ſummi Pontificis tribuatur. Confirmatur, nam Concilium Florentinum, & Tridentinum eodem modo de poteſtate confirmandi, & ordinandi loquuntur. Tridentinum quidem (b) utramque in Epiſcopis conjungit, eoſque damnat, qui alterutram illis eſſe cum Presbyteris communem aſſeruerit, (c) aut qui Presbyteros Sacramentum Confirmationis conferre, miniſtros Eccleſiæ ordinare, atque alia pleraque peragere ipſos poſſe dixerit, quarum functionum poteſtatem reliqui inferioris ordinis nullam habent. Florentinum (d) autem Sacramenti Confirmationis, atque ordinis doctrinam tradens, utriuſque ſimiliter miniſtrum ordinarium eſſe Epiſcopum pronuntiavit, innuens proinde extraordinariam aliquem alium ex

(b) Concil. Trid. ſeſſ. 23. can. 7.

(c) Ibid. cap. 4.

(d) Florent. in decreto unionis.

A ſummi Pontificis commiſſione dari poſſe ſimplicem Presbyterum. Secundum, quia Presbyteri in ordinatione Presbyterorum ſimul cum Epiſcopo manus imponunt, ex Concilio Cartaginenſi (e) quarto: quare cum in impoſitione manuum ſaltem tunc temporis, Presbyteratus ordo conferretur, Presbyter quoque antiquis iſtis temporibus ſimul cum Epiſcopo Presbyterum ordinabat: quotieſcumque autem aliquod Sacramentum à pluribus conficitur, poteſt Eccleſia unum ex iis miniſtris, B quem voluerit aſſumere, qui ſolus integrum Sacramentum conficiat, exempli cauſa, Eccleſiaſtica fert conſuetudo, ut Presbyteri, vel Epiſcopi de novo conſecrati, conſecratori ſuo concelebrent, ſimulque cum eo ſacram Eucharistiam conficiant, quos proinde ſejungere poteſt Eccleſia, quemadmodum de facto ſejungi ſolent, ut eorum quivis ſolus ſacram Euchariſtiam conficiat. Similiter ergo poteſt efficere Eccleſia, ut ex iis Presby- C teris, qui manus cum Epiſcopo ſimul imponunt, unus aut alter abſque Epiſcopo verè Presbyteratus ordinem conferat.

(e) Conc. Carth. 4. cap. 3.

XV. Satisfaciendum eſt utrique objectioni, priori quidem reſpondendum, non eſſe certum, utrum Sacramentum Confirmationis à ſimplici Presbytero ex commiſſione ſummi Pontificis conferri poſſit: ſed quamvis poteſtas confirmandi ſimplici Presbytero tribueretur, non ideò tamen poteſta- D tem ordinandi Diaconum, aut Presbyterum tribuendam: tum quod longè eminentior ſit ſtatus Diaconalis, ac Presbyteralis, ſtatu perfecti Chriſtiani, in quo quis per Sacramentum Confirmationis ſta-

tuitur: tum quod quædam exempla legantur traditæ iſtius facultatis ſimplici Presbytero, ut Confirmare poſſit, non item ut Presbyterum, vel Diaconum ordinare queat: tum quod, eſto aliquæ functiones Epiſcopales Presbyteris, ex diſpenſatione Eccleſiæ, communicari poſſint, aliquæ ſaltem Epiſcopis propriæ remanere debeant, tam ut ſuperioritas Epiſcopi ſupra Presbyterum inviolata ſervetur, quam ut neceſſitas ſtatus Epiſcopalis, & inſtitutio divinæ ſubcœleſtis Hierarchiæ, quam multi convellere conati ſunt, magis ac magis in Eccleſia eſfloreſcat. At nulla peculiaris functio magis interna, magiſque propria ſtatui Epiſcopali, quam Presbyterorum, ac Diaconorum creatio, quæ proinde nulla Eccleſiæ diſpenſatione alteri quam Epiſcopo tribui poteſt; propter quam etiam rationem cum poteſtas minorum ordinum conferendorum, itemque Subdiaconatus aliis ab Epiſcopo ex privilegio ab Eccleſia conceſſo tribuatur, hierarchicorum tamen ordinum, qui Sacramenta eſſe à Chriſto inſtituta non dubitantur, tribuendorum auctoritas nemini conceſſa legitur, aut concedi poteſt: quorum ordinum diſparem rationem eſſe debuiſſe ex prædictis facilè colligere poteris. Unde, ut ad confirmationem ex Conciliis Tridentino, & Florentino petitam accedamus: Tridentinum (a) quidem Concilium noſtram ſententiam nullatenus petit; etſi enim utramque poteſtatem ordinandi, & confirmandi conjungat, non ideò tamen utriuſque eandem rationem eſſe cenſet, præſertim cum ex profeſſo agens de Sacramento Confirmationis, miniſtrum ejus ordinarium non eſſe ſimplicem Presbyterum expreſsè definierit; agens vero de Sacramento Ordinis, poteſtatem ordinandi Epiſcopis ſolis ſimpliciter attribuerit, ordinarii miniſtri nullam faciens mentionem. Florentinum (b) autem ideò miniſtrum ordinarium Sacramenti Ordinis Epiſcopum dixit, quia cum ibidem Subdiaconatus expreſſam, minorum verò ordinum mentionem ſaltem ſubobſcuram feciſſet, niſi hanc particulam, *ordinarius*, dum de ordinis miniſtro agit, adhibuiſſet, tam Subdiaconatus, quam minorum ordinum ſimplices Presbyteros miniſtros extraordinarios negaſſe videretur: quod ex prædictis verum non eſt.

(a) Trident. ſeſſ. 7. de Confirm. cap. 1.

(b) Florent. cit.

XVI. Ad poſteriorem objectionem dicendum eſt, impoſitionem manuum, quam Presbyteri ſimplices in ordinatione Presbyterorum adhibent, non eſſe ſacramentalem, ſed cerimonialem, ad fraternitatem, & conſenſionem, ſocietatemque, quam cum Presbyteris de novo conſecratis ineunt reliqui, demonſtrandam: cui ritui apud Græcos (c) reſpondet ſalutatio, quam Presbyteri Presbyteris, Diaconi Diaconis de novo conſecratis exhibent: ut autem pateat eam impoſitionem manuum non eſſe ſacramentalem, præcipuum argumentum eſt, quod Presbyteri manus imponentes nulla verba proferant: hoc enim oſtendit ipſos, cum formam non exhibeant ordinationis, nec materiam exhibere: judicium etiam hujus rei eſt, quod ipſi Presbyteris conſecrandis non benedicant, ſed ſolus Epiſcopus; unde nec partem ordinationis, nec totam ſimul cum Epiſcopo ordinationem attingunt. Deinde etſi cum Epiſcopo cooperarentur Sacra-

(c) Lege Dionyſ. c. 5. Eccleſ. hierarc. & Eucholog. in ritibus ordinat.

A cramento Ordinis, non ideò tamen evidenter ſequeretur, eos ſolos abſque Epiſcopo ordinare poſſe, ſicut licet certum ſit, Epiſcopos adſiſtentes ſimul cum conſecratore in Epiſcopi conſecratione operari, dubitatur tamen, an aliquis eorum ſolitariè ſumptus Epiſcopum ordinare poſſit, qua de re jamjam dicemus.

CAPUT II.

Quot Epiſcopi ad ordinationes faciendas, præſertim ad conſecrationem alicujus in Epiſcopum requirantur.

ARTICULUS PRIMUS.

Quid antiquitus hac de re obſervari ſolitum, & quid obſervari debeat.

§. PRIMUS.

Quot Epiſcopi ad Presbyterorum, & cæterorum inferiorum Clericorum ordinationem convenire, & concurrere debeant.

I. Quædam in hac quæſtione certa ſunt, quædam incerta: certa ſunt, tam quæ veterem ea in re Eccleſiæ morem oſtendunt, quam quæ ſervandam hodie legem ſtatuunt: incerta autem ſunt, quæ de extraordinariis ordinationibus diſputantur. Certum ergo primò Presbyteros, Diaconos, & inferiorum ordinum Clericos ab uno ſolo Epiſcopo ordinari poſſe; id enim Eccleſiæ praxis, & Concilii Hiſpalenſis ſecundi auctoritas manifeſtè oſtendit, dum ait, (a) *Epiſcopus Sacerdotibus, ac miniſtris ſolus honorem dare poteſt, ſolus auferre non poteſt.* Chriſtus enim ob neceſſitatem ſacrorum Eccleſię miniſtrorum inſtituit, ut ab uno Epiſcopo ordinari poſſent, ne fatigaretur Eccleſia, ſi quoties eorum unus ordinandus eſt, plurium Epiſcoporum cœtus eſſet convocandus. Conſtitutio (b) autem Eccleſiæ Epiſcoporum violentiæ occurrens, inviolabilemque Presbyterorum, ac Diaconorum ſanctitatem confirmans, prudenter cavit, ne ab uno ſolum Epiſcopo, ſive hi, ſive illi deponi poſſent: *ſi enim hi*, ut B habet citata Synodus (c) Hiſpalenſis, *qui in ſæculo à dominis ſuis honorem libertatis adepti ſunt, in ſervitutis jugum non revocantur, niſi publicè apud Prætoris, ac Præſidis tribunal in foro fuerint accuſati: quanto magis hi, qui divinis altaribus conſecrati, honore Eccleſiaſtico decorantur? qui profectò nec ab uno damnari, nec uno judicante poterunt honoris ſui privilegiis exui; ſed præſentati Synodali judicio, quod canon de illis præceperit,* C *definiri.*

(a) Conc. Hiſpal. 2. cap. 6. refertur 15. q. 7. cap. 1. & ult.

(b) Carthagin. 1. c. 11. Carth. 2. c. 10. Carth. 3. cap. 8.

(c) Hiſpal. 2. ibid.

II. Certum eſt ſecundò illicitam fore eorum Epiſcoporum temeritatem, non qui ſimul congregati Presbyteros, Diaconoſve eligerent; nam hoc fieri nulla ratio vetat, maximè cum Apoſtolorum (d) teneamus exemplum, qui ſimul in unum collecti primos Eccleſiæ Hieroſolymitanæ Diaconos elegerunt; & ab Eccleſiæ conſuetudine alienum non ſit, ut Epiſcopi adſci- D to aliorum Epiſcoporum numero de rebus ad Eccleſiam ſuam pertinentibus deliberent; ſed qui eoſdem Presbyteros, ac Diaconos ſimul ordinarent: Primò enim Eccleſiæ praxis id minimè admittit, ni-

(d) Actorum 6.

nihil autem in ſolemnibus, maximè in Sacramentorum collatione innovandum, nihil ſingulare, nihil à cæteris diſcretum, nihil à communi Eccleſiæ praxi, & conſuetudine alienum ſectandum eſt. Secundò, canon etiam (a) Apoſtolorum huic rei videretur contrarius, ſicut enim Epiſcopum à duobus, vel tribus Epiſcopis ordinari ſtatuit; ita *Presbyterum ab uno Epiſcopo, item Diaconos, & reliquos Clericos.* Unde ſicut in eum canonem impingerent, qui ſoli Epiſcopum conſecrare tentarent, ita etiam qui Presbyteros, aut Diaconos ſimul omnes, & una agentes ordinare præſumerent. In Conſtitutionibus (b) Apoſtolicis ſimiliter habetur, ut Presbyter, & Diaconus, ac reliqui Clerici ab uno Epiſcopo ordinentur. Quare cùm in Actibus (c) Apoſtolorum legimus, primos ſeptem Diaconos ab omni multitudine electos, & Apoſtolis præſentatos, qui *cùm oraſſent impoſuerunt illis manus*, non ideò perſuadere nobis debemus ſingulos ab Apoſtolis omnibus fuiſſe ordinatos, quod ſenſit (d) Amalarius, qui proinde Diaconis quoque à pluribus manus imponi debere cenſuit: ſed vel eorum unus univerſos ordinavit, vel ſeptem illos ſingulos Diaconos, ſeptem ex Apoſtolis ſoli ipſi, & non cum reliquis per manus impoſitionem perfecerunt: adeout nequidem reliquos ipſis impoſuiſſe manus ad benedictionem probabile ſit, cùm ex antiqua, &, ni fallor, Apoſtolica traditione in Concilio Carthaginenſi (e) quarto ſtatuatur, ne ſicut Presbyteri à pluribus Presbyteris, ita & Diaconi à pluribus manuum impoſitionem recipiant, ſed *Diaconus, cum ordinatur, ſolus Epiſcopus, qui eum benedicit, manum ſuper caput ejus ponat:* Qui autem ex Apoſtolis munus iſtud ordinationis primis illis Diaconis impenderint, minimè ſcriptum eſt: non enim ut notavit Chryſoſtomus, (f) ἐστὶ περιττὸς ὁ συγγραφεὺς, *conſcriptor eſt ſuperfluus,* οὐ γὰρ λέγει πῶς, ἀλλὰ ἁπλῶς ὅτι ἐχειροτονήθησαν διὰ προσευχῆς: *non enim dixit quomodo, ſed ſimpliciter quod ordinati ſunt per preces.*

(a) Canon 1. Apoſtol. & 2.

(b) Conſtit. Apoſtol. cap. 22.

(c) Actorum 6.

(d) Amalarius de Eccleſiaſtic. offic. lib. 2. cap. 12.

(e) Conc. Carth. 4. cap. 4.

(f) Chryſoſt. homil. 14. in Acta Apoſtol.

III. Neque verò obſtat, quod, teſte Euſebio, (g) *Theoctiſtus Cæſareæ Epiſcopus, & Alexander Hieroſolymorum ſpectati imprimis, & præſtantes præ cæteris Paleſtinæ Epiſcopis, ampliſſima dignitate, & ſummo honoris gradu Origenem dignum arbitrati,* χεῖρας εἰς Πρεσβυτέριον αὐτῷ τεθεῖσθαι, *manus illi, ut Presbyterio fungeretur impoſuerint:* vel enim ex hoc teſtimonio in uſu id olim fuiſſe fatendum eſt, ut plures Epiſcopi eundem Presbyterum conſecrarent: ſed jam in uſu non eſſe reſpondendum: ideòque temerè contra receptam conſuetudinem hodierno tempore attentari à pluribus, ut unius ſolùm in Presbyterum, vel Diaconum ordinationem peragant; vel certè de electione tantum Origenis hæc intelligenda: adeout ſi qui manus imponi alicui conſentiunt, iidem quoque manus imponere dicantur; vel tandem admittendum quidem tunc temporis plures Epiſcopos alicui Presbytero ordinando manus impoſuiſſe, ſicut jam multi Presbyteri cum Epiſcopo manus imponunt; ſic tamen ut unus ſolum verba proferret, qui proinde ſolus ordinare cenſeretur, unde Theoctiſtum ſolum, aſſentiente & imponente manus Alexandro, Origenem Presbyterum ordinaſſe crediderim, cùm Origenes Cæſa-

(g) Euſebius lib. 6. hiſt. cap. 8.

ſa-

ſarienſis, non Hieroſolymitanus Presbyter dictus ſit: hujus autem Cleri aliquis eſſe ſoleret à cujus Epiſcopo ordinatus eſſet.

§. II.

Tres ſaltem Epiſcopos ex antiqua conſuetudine, & Eccleſiaſtica lege ad unius conſecrationem convenire, & cooperari debere.

IV. Certum eſt tertiò, præceptum eſſe, ne pauciores tribus Epiſcopis, Epiſcopali conſecrationi interſint, eique concurrant: primò enim vetus ab Apoſtolis traditio id oſtendit, juxta quam plures Epiſcopi ad Epiſcoporum ordinationem confluere ſolebant, nunquam autem minus tribus: quod cùm pluribus exemplis pateat, aliqua hic ad hujus ritus enodationem proferenda ſunt. Aliquot in ordinatione Timothei eum Paulo Epiſcopos conveniſſe colligitur ex ipſius Pauli epiſtola prima ad (a) Timotheum, in qua monet, ne gratiam negligat, quæ ipſi data eſt *cum impoſitione manuum Presbyterii*. Nam Presbyterii nomine Chryſoſtomus, (b) & alii Epiſcoporum cœtum, conciliumque intelligunt. Jacobum porrò, qui Juſtus dictus eſt, & ſecundùm carnem Domini nuncupatus eſt frater, à Petro, Jacobo ſeniore, & Joanne Apoſtolis ordinatum eſſe primum Hieroſolymorum Epiſcopum docent dubiæ auctoritatis teſtes (c) Anacletus, & (d) Anicetus ſummi Pontifices, necnon teſtis omni exceptione major ex Clemente Alexandrino (e) Euſebius, quos alii paſſim ſequuntur: quibus omnibus non videtur contrarius (f) Clemens Romanus, ubi in libris Recognitionum Jacobum iſtum A à Domino Epiſcopum ordinatum ſcribit, cujus rectiſſimæ gubernationi Eccleſiæ Hieroſolymitanæ incrementa attribuit: eo enim ſenſu à Domino ordinatus dici poteſt Epiſcopus, quomodo Paulus prærordinatur, quod nempe Apoſtolus à Domino deſignatus ſit, quamvis viſibili ſigno ab iis, quos nominavimus Apoſtolis fuerit ſolemniter inauguratus: quam ejus interpretationem alibi ipſe tradit, in Conſtitutionibus (g) ſcilicet Apoſtolicis, in quibus *Jacobus frater Domini ſecundùm carnem* nominatur, B *ſervus verò ejus ut Dei unigeniti, Epiſcopus verò Hieroſolymitanus ab ipſo Chriſto, & ab Apoſtolis ordinatus*. Cùm enim hæc duo conjungat, ordinatum eſſe à Chriſto, & ab Apoſtolis, à Chriſto eum ordinatum eſſe ſignificat, quia ex ejus voluntate, inſpiratione, deſignatione ordinatus eſt, ab Apoſtolis autem, quia ab iis viſibili Sacramento donatus eſt. Deinde dubium eſt, an recognitiones illæ ſint Clementis Romani, an Pſeudo C Clementi tribuendæ ſint: & quamvis veri Clementis ſint, hæreticorum tamen manus non effugiſſe creduntur. Epiphanius (h) eas, ipſo Clemente adhùc in vivis agente, ab Ebionæis corruptas ſcribit; (i) Rufinus poſtea ab Eunomianis depravatas: Antiquiores (k) Patres eas ex operibus Clementis, vel ut ſpurias, & ſuppoſitias, vel ut adulteratas proſcripſerunt.

(a) 1. Ad Tim. 4.

(b) Chryſoſtom. & alii in eum locum.

(c) Anaclet. ep. 2.

(d) Anicetus ep. 1.

(e) Euſeb. in chronic. & hiſt. lib. 2. cap. 1.

(f) Clemens Rom. lib. 1. Recognit.

(g) Idem lib. 8. Conſtit. cap. 35.

(h) Epiphanius hæreſ. 30.

(i) Rufinus in præfat. verſionis earum lib. a ſe editæ.

(k) Athanaſius in Synopſi.

V. Quod ſi curioſiùs aliquis inquirat, à quibus tres prædicti, Petrus, D Jacobus, & Joannes conſecrati ſint? probabiliter reſpondebimus eos à Chriſto ipſo fuiſſe ordinatos, qui eùm poteſtate præditus eſſet excellentiæ, qua Sacramentorum effectus ſine Sacramentis

tis producere, & Sacramentorum naturam pro libito inſtituere, ac variare poſſet, ſolus ipſe quos voluit ordinavit. Cùm autem ſingulari dilectione prędictos proſequeretur, quos nempe ſolos ſuæ transfigurationis teſtes, ut (a) Moyſe, & Elia ſcriptam, & non ſcriptam veterem legem referentibus, ipſi Evangelicam, ſeu gratiæ legem referrent; quos eximiis quoque aliis privilegiis ornarit, inter cætera illud quoque contuliſſe probabile eſt, ut ſua ipſius manu eoſdem ordinaret; præſertim cum narret Evodius, ut habetur apud (b) Nicephorum, Petrum à Chriſto ſolum ex Apoſtolis fuiſſe baptizatum [de cujus Baptiſmo intelligi poſſunt hæc Chriſti verba, (c) *qui lotus eſt non indiget, niſi ut pedes lavet*] à Petro verò poſteà Jacobum ſeniorem, & Joannem ſalutaribus aquis fuiſſe tinctos; hos verò circa alios Apoſtolos idem officium impendiſſe. Quæ ſi ita ſint, quid ni conjicere poſſumus tres prædictos Apoſtolos à Chriſto extra ordinem fuiſſe conſecratos, ab iis verò tribus, cæteris ordinationibus formam præſcribentibus, Jacobum Hieroſolymorum, & reliquos Apoſtolos aliorum locorum Epiſcopos ordinatos fuiſſe? hæc obiter dicta ſunt, ac per tranſennam.

(a) Matth. 17. Marci 9. Lucæ 9.

(b) Evodius apud Niceph. 1. hiſt. c. 3.

(c) Joann. 13.

VI. Cæterum non ſolùm (d) Anacletus, verùm etiam Anicetus Papa, ab hoc exemplo ordinationis Jacobi, pro cæteris ordinationibus, argumentum ducunt: *Si enim*, inquit Anicetus, *non minus quàm à tribus Apoſtolis tantus vir fuit ordinatus Epiſcopus, patet profectò eos formam inſtituente Domino tradidiſſe, non minus quàm à tribus Epiſcopis Epiſcopum ordinari debere*. Hanc ergo formam in Ec-

(d) Anacletus, & Anicetus ſupra.

A cleſia perpetuò ſervatam legimus, & ne infinita propemodum exempla proponamus, ad hujus ritus confirmationem pauca tantum, eaque ſelecta adducemus. Cyprianus (e) Cornelium, *in Eccleſia à ſedecim Coepiſcopis factum* ſcribit: Novatianos quoque jactaſſe refert ad ordinationem Fortunati cujuſdam, quem ſibi Pſeudo-Epiſcopum crearunt, *viginti quinque Epiſcopos de Numidia eſſe venturos*, eoſque litteris Romam ſcriptis etiam re ipſa veniſſe falſo fuiſſe mentitos, cùm tamen quinque tantum ſchiſmatiB ci, qui Epiſcopali animadverſione de gradu ſuo dejecti fuerant, interfuiſſent. Idem (f) ad ordinationem Sabini plures Epiſcopos narrat conveniſſe: quod expreſſiùs oſtendit ea (g) epiſtola, quam cum collegis ad Clerum, & plebes in Hiſpania conſiſtentes ſcripſit, in qua, *diligenter de traditione divina, & Apoſtolica obſervatione, obſervandum eſſe, & tenendum* docet, *quod apud nos*, inquit, *& ferè per provincias univerſas tenetur, ut ad* C *ordinationes ritè celebrandas, ad eam plebem cui præpoſitus ordinatur, Epiſcopi eiuſdem provinciæ proximi quique conveniant*. Egregium quoque eorum temporum exemplum habemus apud Euſebium (h) in epiſtola Cornelii ad Fabium Antiochenum, Novati nempe hæretici, ſeu potius Novatiani [nam mendum in eo nomine ineſſe, ut Novarus pro Novatiano dicatur; vel certè hæc nomina à Græcis præſertim confuſa fuiſſe rectè oſtendunt (i) D Pamelius, (k) Baronius, & alii] qui ut Epiſcopatum ſibi à Deo minimè donatum ex ſanctiſſimi Pontificis Cornelii manibus extorqueret, ſollicitus, quos ſuæ ordinationis miniſtros habere poſſet, duos ſibi ſocios

(e) Cyprian. ep. 52. Antoniano.

(f) Idem epiſt. 55. Cornelio.

(g) Idem epiſt. 68. ad Clerum, & plebes in Hiſp. conſiſtentes.

(h) Euſebius lib. 6. hiſt. cap. 35.

(i) Pamelius notis ad epiſt. 5. n. 6.

(k) Baronius ad annum Chriſti 254. num. 62.

cios flagitioſiſſimos adſcivit, quos in Italiæ angulum mitteret: indeque Epiſcopos tres, homines agreſtes, rudes, ac ſimplices, ſimulatione quadam veteratoria in fraudem inductos abduceret, aſſerens eos quam celerrimè Romam venire debere, ut lis omnis, & diſcordia, ipſorum, aliorumque ſententia dirimeretur: quos, cum Romam adventaſſent, in unum locum concludendos curavit, ac cum circiter horam decimam ebrios, & crapula oppreſſos cerneret, vi coegit, imaginaria quadam, & vana manuum impoſitione, Epiſcopatum ipſi tribuere. Certè niſi trium Epiſcoporum ad minus conventus ad legitimam ordinationem neceſſarius creditus fuiſſet, fruſtra Novatianus tot dolos, fraudeſque nexuiſſet, quibus tres Epiſcopos irretiret, quatenus eorum manuum impoſitionem ſuffurari, & opera conſecrari poſſet.

VII. Antiochum Samoſatenum à pluribus Epiſcopis manus ſimul imponentibus, ex more conſecratum fuiſſe colligere poteris ex (a) Theodoreto: quod etiam de Moſis ſanctiſſimi Monachi ordinatione apud (b) eundem poteris obſervare: qui etiam refert (c) Evagrii in Antiochenum Patriarcham ordinationem ab Orientalibus incuſatam fuiſſe, quod à Paulino ſolo peracta fuiſſet, ubi (d) etiam neceſſitatem trium Epiſcoporum qui ordinationem celebrent, evidenter expreſſit, docens canones Eccleſiaſticos non ſolum præcipere, ut omnes provinciæ Epiſcopi ad eligendum Epiſcopum in unum convocentur, verum etiam vetare, δίχα τριῶν Ἐπισκόπων Ἐπισκόπῳ χειροτονίαν γίνεσθαι, *ſine tribus Epiſcopis Epiſcopi ordinationem perfici*. Ad

(a) Theodoretus lib. 4. hiſt. cap. 4.
(b) Idem lib 4. hiſt. cap. 21.
(c) Idem lib. 5. cap. 23.
(d) Ibidem.

A Baſilium (e) quoque Cæſarienſem Epiſcopum ordinandum præter Gregorium Nazianzeni patrem, ſenio jam confectum, & morbo fractum, qui à manuum impoſitione, [ut refert (f) Gregorius filius] & unctione, imo etiam ab illius, qui ungebatur capite roboratus, vegentior, & alacrior rediit, multi quoque alii pietate clari, ac zelo ferventes Antiſtites acceſſerunt. Legimus (g) pariter ad Gregorium Nazianzenum Saſimorum Epiſcopum ordinandum ex diverſis regionibus Baſilium conveniſſe,
B Gregorium ipſius Patrem, necnon Nyſſenum Baſilii germanum Auguſtini (h) ordinationem à Megalio Calamenſi Epiſcopo, Valerio Hipponenſi, & quibuſdam aliis fuiſſe peractam ex Poſſidio diſcimus. Ex Concilio (i) verò Carthaginenſi tertio Africæ hunc morem fuiſſe, ut à Carthaginenſi Primate adſcitis duobus ſaltem Epiſcopis ſuffraganeis ordinationes Epiſcoporum ſubditorum celebrarentur, ubi etiam obſervabis *antiquam*
C *formam* ordinationis celebrandæ vocari, *ut non minus quàm tres Epiſcopi ſufficiant*: quæ forma obſervari ibidem præcipitur, & Honorati, atque Urbani Epiſcoporum poſtulatio rejicitur, qui nonniſi à duodecim celebrari ordinationes volebant, ea fortè ratione moti, quod (k) provinciæ, ordinariè loquendo, duodecim conſtarent Epiſcopis, & (l) nonniſi à duodecim Epiſcopis judicari poſſent. Iniqua tamen hæc poſtulatio viſa
D eſt, utpotè cùm (m) in Tripolitana provincia, v. gr. quinque tantum forent Epiſcopales ſedes, facilèque accidere poſſet, ut ex quinque Epiſcopis duo neceſſitate aliqua præpediti ordinationi Epiſcopi

(e) Gregor. Nazianz. orat. 20. in laudem Baſilii.
(f) Ibidem.
(g) Nazianz. orat. ad ... & orat. ad Nyſſenum.
(h) Poſſidius in vita S. Auguſtini.
(i) Conc. Carth. 3. cap. 39.
(k) Cap. Tcirone, 5. quæſt. 6.
(l) Carthag 3. ſub Julio c. n. Ana. let. ep. 1. Zephyr. ep. 1.
(m) Carthagin. 3. cap. cit.

pi intereſſe non poſſent, & difficile ex alia vicina provincia, ob interiacentes barbaras regiones, poſſent convocari. Diſcimus ex

(a) Sidonius ep. 25. lib. 4.

(a) Sidonio Joannem Cabilonenſem Epiſcopum à Patiente Lugdunenſi, Euphronio Auguſtodunenſi, & aliis Comprovincialibus Matiſconenſi ſcilicet, & Lingonenſi conſecratum. Item ex (b)

(b) Niceph. lib. 13. hiſt. cap. 30.

Nicephoro Porphyrium à Severiano, Acacio, & Antiocho Epiſcopum Antiochenum ordinatum. Ex Gregorio (c) Turonenſi Fauſtinianum Aquenſem à Berteramano Burdegalenſi, Oreſte Vaſatenſi, Palladio Sanctonicæ urbis Epiſcopis fuiſſe ordinatum. Denique in (d) Concilio Regienſi ordinatio Armentarii à paucioribus quàm à tribus facta, quaſi illicita & illegitima damnata eſt, & à (e) Syneſio Siderii ordinatio quod ab uno facta fuiſſet, contra fas attentata cenſetur.

(c) Greg. Turon. lib. 6. hiſt. Franc. cap. 10.

(d) Concil. Regienſe totum ferè de ea re tractat.

(e) Syneſ. epiſt. 67 Theophilo.

VIII. Proferri poſſunt ejuſdem moris variæ leges: (f) Anacleti, & (g) Aniceti ſuperius à nobis laudatorum Pontificum conſtitutiones prætereo; alias mox proferendas omitto, eas dumtaxat, quæ hujus præſertim ſunt loci, profero. Arelatenſe (h) primum: *de his qui uſurpant ſibi quod ſoli debeant Epiſcopum ordinare, placuit, ut nullus hoc ſibi præſumat, niſi aſſumptis ſecum aliis ſeptem Epiſcopis, ſi tamen non potuerint ſeptem, ſine tribus fratribus non audeant ordinare*. Quibus verbis non ſolum tres, ſed ad minus quatuor requiri videntur, quippe cum præter Metropolitanum, tres alii ab ipſo adſciti, ac convocati deſiderari videantur. Concilium (i) quoque Romanum ſub Sylveſtro ſtatuit, ne Epiſcopus in ordinem adſciſceretur, niſi ab

(f) Anacl. epiſt. 1. poſt medium, & 3. in principio.
(g) Anicetus ep. 1.

(h) Arelat. 1. cap. 20.

(i) Mat'na in Sylveſtro.

A omnibus, vel ſaltem à tribus Provinciæ Epiſcopis. Concilium (k) Nicenum primum, ſi aut præter inſtantem neceſſitatem, aut itineris longitudinem, Epiſcopi omnes Provinciæ intereſſe non poſſint, *ἐξ ἅπαντος τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένους συμψήφων γινομένων καὶ τῶν ἀπόντων, καὶ συντιθεμένων διὰ γραμμάτων, τότε τὴν χειροτονίαν ποιεῖσθαι, tribus tamen omnimodis convenientibus, & abſentibus quoque priori modo decernentibus, & per ſcripta conſentientibus ordinationem celebrari* præcipit. Concilium (l) Arela-

(K) Nicenum 1. c. 4 refert. à Niceno 1. can. 3.

B tenſe ſecundum ſub Syricio ſtatuit, *nec Epiſcopus Metropolitanus ſine tribus* [additur in libro Decretalium ubi canon iſte refertur, *vel duobus*] *Comprovincialibus præſumat Epiſcopum ordinare, alii Epiſcopi Comprovinciales admoneantur epiſtolis, ut ſi ſuo reſponſo ſignificent conſenſiſſe*. Concilium (m) Carthaginenſe ſecundum tres ſaltem Epiſcopos ad ordinationem requirit. Carthaginenſe (n) tertium ſimiliter illam ordinationis *formam antiquam ſervari* præcepit. Concilium

(l) Arelat. 2. c. 5. refertur cap. nec Epiſcopi.

(m) Carth. 2. c. 12.

(n) Carth. 3. c. 39.

C (o) Regenſe Eccleſiaſticam animadverſionem in ordinatum non à tribus Epiſcopis diſtringit, *Ordinationem*, inquit, *quam canones irritam definiunt, nos quoque vacuam cenſuimus, in qua prætermiſſa trium præſentia, nec expetitis Comprovincialium literis, Metropolitani quoque voluntate neglecta, prorſus nihil quod Epiſcopum faceret, oſtenſum eſt*. Arauſicanum (p) primum temerarios ejuſmodi ordinatores æque ſevere

(o) Regenſe 1, c. 3.

(p) Concil. Arauſicana. cap. 21.

D plectit. *Sicubi contigerit duos Epiſcopos Epiſcopum invitum facere, auctoribus damnatis unius eorum Eccleſiæ, ipſe qui vim paſſus eſt, ſubſtituatur, ſi tamen vita reſpondet: & alter in alterius dejecti loco nihilominus*

nus ordinetur: ſi voluntarium duo fecerunt, & ipſe damnabitur, quo cautius ea quæ ſunt antiquitus ſtatuta ſerventur. Gregorius (a) Magnus in reſponſis ad Auguſtinum Anglorum Epiſcopum, eum monet quatenus, cùm ſolus inveniretur Epiſcopus in his partibus conſecratus, Galliæ Epiſcopos venientes præſtolaretur, qui conſecrationi teſtes adſiſterent; ſuccedentibus autem temporibus Epiſcopos non adeò diſſitos conſtitueret, quin aliorum ordinationibus intereſſe poſſent. *Nam*, inquir, *Epiſcoporum ordinatio, ſine aggregatis tribus, vel quatuor Epiſcopis fieri non debet*. Eadem (b) Gregorii tertii admonitio ad Bonifacium Moguntinum; *At quoties Epiſcopum conſecraveris, duo vel tres conveniant tecum Epiſcopi, ut Deo ſit gratum quod geritur, & eis convenientibus ipſiſque præſentibus conſecres*. Lanfrancus (c) in epiſtola ad Terdeluacum Hiberniæ Regem, morem in ipſius regno uſitatum reprehendit, quod Epiſcopi ab uno ordinarentur. Plura alia prætereo, quæ continuam fuiſſe, & ſemper obſervatam hanc Eccleſiæ legem, ac conſuetndinem oſtendunt: de cauſa hujus legis jam dicendum eſt.

(a) Gregor. in reſponſis ad Auguſtin. interrogat. 6. aliàs 8.

(b) Greg. 3. epiſt. ad Bonifac. in fine.

(c) Lanfranc. apud Baronium ad annum 1089. tom. 10.

IX. Quadruplici potiſſimum de cauſa ſtatutum eſſe conjicio, ut tres ſaltem Epiſcopi Epiſcopali ordinationi intereſſent, primum ad Epiſcopatus univerſitatem ſervandam, quia enim, ut habet Cyprianus, (d) *Epiſcopatus unus eſt, Epiſcoporum multorum concordi numeroſitate diffuſus*, nec Epiſcopus legitimus eſſe poteſt, qui à Coepiſcoporum ſuorum corpore, & ab Eccleſiæ unitate deſciſcit: ideò ad eandem unitatem fovendam, ſtrictiuſque colligandam prudenter inſtitutum eſt, nequis niſi ab Epiſcopis ſimul adunatis, & collectis ordinaretur. Secundò, ut divina gratia, quæ in iis ordinationibus maximè neceſſaria eſt, magis appareat. Cùm enim promiſerit Chriſtus, (e) ubi duo, vel tres congregati fuerint in ejus nomine, ſe in medio eorum futurum; conſentaneum viſum eſt, ut in nomine Chriſti, ideſt auctoritate Metropolitani, vel alterius poteſtatem habentis, duo vel tres Epiſcopi congregentur, qui ordinationem futuri Antiſtitis perficiant. Tertiò, ne in re tanti momenti, quanta Epiſcopalis eſt ordinatio, unius judicio cum periculo fidei fideretur, & ambitioni exinde, ac tyrannicæ cuidam poteſtati via aperiretur. Nam ut ait Anacletus, (f) & poſt eum Iſidorus (g) Hiſpalenſis, Rabanus (h) Maurus, Concilii Aquiſgranenſis (i) Patres, & alii, *quod Epiſcopus non ab uno, ſed à cunctis, conſenſu aut præſentia Comprovincialium eſt ordinandus, & non minus quàm à tribus, cæteris conſentientibus, inſtituente Domino fieri iubetur, ne aliquid contra fidem Eccleſiæ, unius tyrannica auctoritas molivetur, & regula vel fides confunderetur credentium*. Conſentit Syricius vetans, (k) *ne unus Epiſcopus Epiſcopum ordinare præſumat propter arrogantiam, ne furtivum beneficium præſtitum videatur*. Quæ ultima verba habentur etiam in epiſtola Innocentii (l) primi ad Victricium Rothomagenſem. Quartò quia, ut docet ſanctus (m) Gregorius, *in ipſis rebus ſpiritualibus, ut ſapienter, & maturè diſponantur, exemplum trahere à rebus carnalibus poſſumus. Certe enim dum conjugia in mundo celebrantur, conjugati quique vocantur, ut quia in via jam conjugii præceſ-*

(d) Cyprian. ep. 52. ad Antonianum.

(e) Matth. 18.

(f) Anaclet. ep. 2. poſt medium.
(g) Iſidor. lib. 2. de offic. cap. 5.
(h) Rabanus lib. 1. de inſtit. Cleric. cap. 5.
(i) Aquiſgran. ſub Ludov. Pio can. 9.

(k) Syricius ep. 4. cap. 1.

(l) Innocent. ep. 2. ad Victricium c. 1.

(m) S. Gregor. ſupra in reſpo. 8.

efferunt, in ſubſequentis quoque copula gaudio miſceantur; cur non ergo, & in hac ſpiritali ordinatione, qua per ſacrum miniſterium homo Deo conjungitur, tales conveniant, qui vel in profectu ordinati gaudeant, vel pro ejus cuſtodia omnipotenti Deo preces pariter fundant?

§. III.

Non ſolum à tribus, verùm à pluribus Epiſcopis conſecrationes Epiſcoporum fieri ſolitas.

IX. Certum eſt quartò tum ex prædictis, tum ex B pluribus infrà dicendis, non ſolùm à tribus, verùm etiam à pluribus ordinationes olim fieri ſolitas: puta tum ab Epiſcopis omnibus Provinciæ in unum convenientibus, tum etiam ab aliis, qui hujus rei gratia convocarentur, vel qui caſu intereſſent. Unde Nicenum (a) primum citatum, ab omnibus qui eſſent in Provincia ordinationes celebrari voluit. Arelatenſe (b) primum, ſi fieri poſſet à ſeptem, & citata omnia Concilia à tribus C ſaltem. (c) Antiochenum nonniſi cum Synodo Epiſcoporum. Pariſienſe (d) tertium ſub Pelagio, vel Epiſcopos Provinciæ, vel vicinos ad ordinationem Epiſcopi peragendam à Metropolitano accerſiri refert. Lucius tertius (e) omnes provinciæ Antiſtites convenire jubet ad Metropolitani ordinationem, ut ab omnibus ordinetur. Juxta quæ apud (f) Cyprianum, Cornelium ſummum Pontificem, à pluribus etiam Africanis Epiſcopis, qui tum Romæ aderant *Epiſcopum factum* legimus, adeout à ſexdecim Epiſcopis ordinatus perhibetur. Apud (g) Auguſtinum duodecim Epiſcopos nume- D

(a) Nicen. 1. ſupra.

(b) Arelat. 1. ſup.

(c) Antiochen. c. 23

(d) Pariſ. 3. al. 2. cap. 8.

(e) Lucius 3. ep. 6 Archiepiſcopus de temporib. ordinat.

(f) Cyprian. ep. 52 Antonianum.

(g) Auguſt. lib. 3. contra Creſcon. cap. 27. & 4. c. 31.

A ratos reperimus, qui Maximiani ordinationis, non ſolum teſtes, verùm etiam auctores extiterint. Apud Optatum (h) Milevitanum, Majorinum à Secundo Numidiæ Primate, aliiſque traditoribus Epiſcopis pluribus ordinatum advertimus. Apud (i) Socratem, Nectarium à centum quinquaginta Epiſcopis, qui tunc Conſtantinopoli aderant, ordinatum. Joannem (k) quoque Chryſoſtomum, qui in ejus locum ſuffectus eſt, quò ejus ordinatio celebrior eſſet, convocata Epiſcoporum Synodo, cui etiam Theophilus Alexandrinus interfuit, fuiſſe conſecratum, obſervare poſſumus.

X. Quæ omnia, quia inferiùs magis confirmabuntur, ideò breviter percurro: ſolùm ex iis colligo ſi plures tribus Epiſcopis, ad aliquam Epiſcopi cujuſcumque ordinationem vocentur, eique interſint, non otioſos ſtare, non Pontificalibus indumentis ornatos aſſiſtere debere, quod jam paſſim obſervatur; ſed & ſacris, quas rubrica, & Eccleſiæ conſuetudo requirit, veſtibus indutos adſiſtere, & ſimul cum conſecratore, vel ſtatim poſt eum ordinando manus imponere eos oportere. Eccleſiæ enim ex prædictis hanc fuiſſe conſuetudinem patet, ut non ſolum à tribus, ſed à pluribus tum ejuſdem Provinciæ Epiſcopis, quos ceſſantibus legitimis excuſationibus intereſſe neceſſum erat: tum alterius provinciæ, qui honoris cauſa vocabantur, manus ordinando imponerentur: imo id expreſsè Concilium (l) Carthaginenſe quartum obſervari voluit, ſtatuens, ut *Epiſcopus cùm ordinatur duo Epiſcopi ponant, & teneant Evangeliorum Codicem ſuper caput, & cervicem ejus, & uno*

(h) Optatus Milevit. contra Parmenianum.

(i) Socrates lib. 5. cap. 8. [illegible]

(k) Idem lib. 6. c. 2.

(l) Conc. Carth. 4. cap. 2.

& uno ſuper eum fundente benedictionem, reliqui omnes Epiſcopi qui adſunt, manibus ſuis caput ejus tangant: quæ iiſdem ferè verbis habentur in veteri ordine (a) Romano; ex quo eadem refert Albinus (b) Flaccus, qui tamen iiſdem ſeſe opponit, quaſi nec veteri traditioni, nec uſitatæ ſuo tempore Eccleſiæ Romanæ praxi eſſent conformia: quem ſecutus (c) Amalarius eum videtur explicaſſe, dum nempe hoc ſolum reprehendit tanquam ab Apoſtolica traditione, & Canonica auctoritate diſſonum, quòd duo Epiſcopi librum Evangeliorum ſuper caput ordinandi teneant. Sed relinquamus hos auctores, quibus abſque ullo dubio minor auctoritas ineſſe debet, quàm & Concilio Carthaginenſi quarto, & veteri ordini Romano: non videntur tamen illi in dubium revocaſſe, quod Epiſcopi omnes ordinationi alicujus præſentes, manus ipſi imponere debeant. Ex veteri verò iſto ordine Romano, & Concilio Carthaginenſi quarto diſtincta colliguntur officia præcipui conſecratoris, qui ſolus benedictionem ſuper ordinandum fundebat, orationem dicens, quæ in veteri ordine Romano deſcribitur, & duorum ex officio, ſeu ex neceſſitate adſiſtentium, qui codicem Evangeliorum ſuper caput ordinandi tenerent, & cæterorum Epiſcoporum præſentium, qui omnes caput ordinandi tangebant. In quibus paululum ab iis diſcrepat (d) Pontificale Romanum, formam quæ jàm in ordinatione obſervanda ſit præſcribens, dum nempe præcipit, *ut conſecrator, & adſiſtentes Epiſcopi* [adſiſtentes autem Epiſcopos vocat, quicumque interſunt, quos duos ad minus eſſe debere

(a) Vetus ordo Rom. de conſecr. electi in Epiſcop.
(b) Albinus Flaccus de offic. divin.
(c) Amalarius de inſtit. Cleric. lib. 2. cap. 14.
(d) Pontificale Roman. tit. de conſecrat. electi in Epiſcopum.

A ait] *ambabus manibus caput conſecrandi tangant, dicentes, Accipe Spiritum ſanctum.* Et certè ſi Epiſcopi præſentes ab impoſitione manuum ſuper ordinandum ſe contineant, videntur aut communionem Epiſcopi, qui ordinatur, aſpernari, aut electionem improbare; eo modo, quo è contrario Lucii Alexandrini Arriani Moſes; Joannis quoque Pergenſis eadem hæreſi infecti Antiochus, & alii ordinandi hæreticorum tangere ipſos volentium manus repulerunt, quorum ſocietatem refugiebant.

B

ARTICULUS II.

An tres Epiſcopi ad Conſecrationis Epiſcopalis ſubſtantiam, & validitatem neceſſariò requirantur.

§. PRIMUS.

Affirmativæ partis argumenta continens.

I. His verò quæ certa ſunt præmiſſis, incertum eſt, & inter
C auctores Catholicos controverſum, an conſecratio Epiſcopi omnino nulla, irrita, & invalida ſit, nec ſolum illegitima, quæ à paucioribus tribus Epiſcopis peracta fuerit. (e) Cajetanus, (f) Bellarminus, (g) Vaſques, & alii affirmantem partem ſequuntur, invalidam cenſentes ordinationem Epiſcopi à paucioribus quàm à tribus perfectam, niſi Eccleſiæ diſpenſatio acciderit; negantem verò (h) Paludanus, cui videtur aſſenti-
D ri (i) Sylveſter, & alii amplectuntur, accidentalem hunc ritum arbitrantes, & qui ad ordinationis ſubſtantiam minime pertineat.

II. Prioris ſententiæ hæc ſunt argumenta: primùm quia ab ipſis

(e) Cajetan. 3. part. quæſt. 67. art. 6.
(f) Bellarmin. de notis Eccleſ. cap. 8. §. quantum.
(g) Vaſques de Sacram. diſput. 243. cap. 6. num. 63.
(h) Paludanus lib. de poteſtat. Papæ.
(i) Sylveſter verbo conſecratio 1. n. 1.

Apoſtolorum temporibus, ut ſupra probatum eſt, uſurpatus fuit hic ritus, & ſi credimus (a) Aniceto, *inſtituente Domino* nobis traditus; idque valdè eſt probabile, cum veriſimile ſit Apoſtolos in tanta Epiſcoporum penuria trium præſentiam minimè deſideratutos fuiſſe, niſi ex Chriſti inſtitutione id neceſſarium foret: ideoque videntur ex inſtitutione divina, non unicus Epiſcopus, ſed tres ſaltem pro miniſtro conſecrationis Epiſcopalis eſſe requirendi: Hoc ipſum vero ſi fateamur, conſecrationem Epiſcopalem, quæ ab uno attentabitur, invalidam fore, neceſſario cogemur admittere, cum Sacramenta illa nulla ſint, quibus inſtitutus à Chriſto miniſter defuerit. Alterum quia (b) Damaſus Papa, [quem ſequitur (c) Joannes tertius epiſtola ad Epiſcopos Germaniæ, & Galliæ] intendens probare Chorepiſcoporum ordinationem nullam eſſe, & Pontificalia ab ipſis officia perperam attentari, niſi de novo ordinati fuerint, id ex eo colligit, quod à paucioribus, quam tribus Epiſcopis ordinarentur. Itaque ex eorum Pontificum ſententia tres ſaltem Epiſcopi ad valorem Epiſcopalis conſecrationis deſiderantur. Confirmatur tum ex (d) Concilio Metenſi, in quo ſtatutum legitur, *ut Baſilicæ à Chorepiſcopis conſecratæ, ab Epiſcopis conſecrentur, quia*, inquit, *juxta decreta Damaſi* (e) *Papæ,* (f) *Innocentii, &* (g) *Leonis, vacuum eſt atque inane, quidquid in ſummi Sacerdotii Chorepiſcopi egerint miniſterio*; tum ex Concilio (h) Neocæſarienſi, quod cum 70. diſcipulis, non Apoſtolis ſuccedere dicat Chorepiſcopos, Presbyteros eos tantum eſſe agnovit, nam Apoſtolis Epiſcopi ſuccedunt.

(a) Anicetus ep. 1.

(b) Damaſus ep. 4.
(c) Joannes 3. epiſt. unica.

(d) Conc. Metenſe cap. 5.

(e) Damaſus, (f) & Innoc. ſup. (g) Leo epiſt. 80. al. 66 ad Epiſcopos Germ. & Gal.

(h) Neocæſar. c. 13. apud Latinos, 14. apud Græcos.

A Itemque cùm eos non propter ordinem Epiſcopalem, quem ſi habuiſſent, profectò non omiſiſſet, τιμωμένους, ſeù honorabiles dicat, ſed διὰ τὴν σπουδὴν εἰς τοὺς πτωχοὺς, *propter ſtudium quod erga pauperes oſtendunt*, Epiſcopali eos charactere privatos oſtendit; tum ex Concilio (i) Hiſpalenſi ſecundo, quod Presbyteros, & Chorepiſcopos *juxta canones unum eſſe* affirmat: tum ex (k) Leone primo, cujus judicio Chorepiſcopi *juxta canones Neocæſarienſes*, ſive ſecundum aliorum decreta Patrum iidem ſunt, B qui & Presbyteri: tum etiam ex capitularibus (l) Caroli ſuprà prolatis, in quibus habetur Leonem tertium ab Epiſcopis Galliæ conſultum, reſpondiſſe, factas à Chorepiſcopis ordinationes, conſecrationes, confirmationes, nullas, atque irritas eſſe, ideoque repetendas; ſi tamen repeti dici debet, quod anteà nullum fuit: Epiſcopos autem Galliæ in generali conventu hanc ſententiam Leonis ſuſcepiſſe, & obſervandam duxiſſe. C quod etiam (m) Iſaaci Lingonenſis canones de novo editi, & ſupra citati obſervandum præcipiunt: Tertium quia Concilium (n) Regenſe ordinationem iſtam juxtà canones irritam docet, & evacuandam declarat, in qua nempe prætermiſſa trium præſentia Epiſcoporum fuiſſet. Quartum quia cùm non unus ſolum Epiſcopus, ſed plures materiam conſecrando Epiſcopo præbeant, formamque pronuntient, videntur illi omnes D ab ſubſtantiam conſecrationis Epiſcopalis ſpectare.

(i) Hiſpal. 2. c. 7.

(k) Leo 1. ſupra.

(l) Lib. 7. capitul. c. 187. & c. 328.

(m) Iſaac. Lingon. can. tit. 11. can. 10. & 11.

(n) Regenſe c. 3.

§. II.

Digitized by Google

§. II.

Probatur contraria ſententia.

III. POſterioris autem ſententiæ non minora, imò longè potiora ſunt argumenta. Primum ex Apoſtolorum tempore deſumitur, neque enim eſt probabile eo tempore, quo rari Epiſcopi inter ſe conveniebant, & ſoli ut plurimum Apoſtoli cum aliquo vel Presbytero, vel Diacono per univerſi orbis regiones diſcurrebant, Epiſcopos omnes, qui ab Apoſtolis ordinati dicuntur, à tribus ordinatos fuiſſe, cum eorum plures ab uno tantum Apoſtolorum memorentur ordinati. Confirmatur primò, quia (a) canon primus Apoſtolorum à duobus, vel tribus Epiſcopis conſecrandum præcipit Ep iſcopum, ita enim habet. Ἐπίσκοπος ὑπὸ Ἐπισκόπων χειροτονείσθω δύο ἢ τριῶν. *Epiſcopus à duobus, vel tribus Epiſcopis ordinetur.* In quem canonem (b) Zonaras, & (c) Balſamon permiſſam eo canone inferunt, quæ à duobus ſolum peragatur, Antiſtitis conſecrationem; quæ illatio optima eſt: ſi enim à duobus, aut tribus præcipit Epiſcopum ordinari, à duobus permittit. Secundò quia conſtitutiones Apoſtolicæ clariùs adhuc id docent, dum in neceſſitate factam, vel ab uno conſecrationem Epiſcopalem tanquam validam, ac legitimam admittunt, prout cuivis verba conſtitutionum intuenti, ac legenti faciIè conſtabit, (d) Σίμων δὲ ὁ Κανανίτης, κἀγὼ διατάσσομαι ὑπὸ πόσων ὀφείλει χειροτονεῖσθαι ὁ Ἐπίσκοπος. Ἐπίσκοπος ὑπὸ τριῶν ἢ δύο Ἐπισκόπων χειροτονείσθω. ἐὰν δέ τις ὑπὸ ἑνὸς χειροτονηθῇ ἐπισκόπου, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς καὶ ὁ χειροτονήσας αὐτόν. ἐὰν δὲ ἀνάγκη καταλάβῃ ὑπὸ ἑνὸς χειροτονηθῆναι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι πλείονας παραγενέσθαι διωγμοῦ ὄντος, ἢ ἄλλης τοιαύτης αἰτίας ψήφισμα κομιζέσθω τῆς ἐπιτροπῆς πλειόνων Ἐπισκόπων. Ideſt, *Ego Simon Chananæus conſtituo à quot Epiſcopis debeat ordinari Epiſcopus, ſcilicet à duobus, aut tribus Epiſcopis: ſin verò aliquis ab uno Epiſcopo ordinatus fuerit, tum is qui ordinatus eſt, tum is qui eum ordinavit, deponatur. Quod ſi neceſſitas coegerit ab uno ordinari, quod propter perſecutionem, aut aliam cauſam plures adeſſe non poſſint, afferatur decretum commiſſionis plurium Epiſcoporum.* Ex iis enim verbis deduco, primum præceptam non fuiſſe hoc tempore, niſi duorum, aut trium Epiſcoporum in Antiſtitibus conſecrandis præſentiam, duos itaque ſuffeciſſe: alterum, qui ab uno conſecratus fuiſſet, valide conſecratum, utpotè qui de ſtatu ſuo dejiciendus decernatur, æquè ac ordinator: tertium, in neceſſitate licuiſſe etiam ab uno conſecrari Epiſcopum, dummodo aliorum conſenſus accederet: proindeque ex iis apertè concluditur trium Epiſcoporum præſentiam conſecrationi Epiſcopali ſubſtantialem non eſſe, nihilque obeſſe quin abſque ea ſtare ipſa poſſit. Denique quia divus (e) Dionyſius ubi explicat Epiſcopalem conſecrationem, unius tantum Epiſcopi conſecrantis meminit: at probabile non eſt eum eſſentialem ordinationis ritum omiſiſſe.

IV. Alterum argumentum eſt, nec ſequentibus ſeculis ad ſubſtantiam ordinationis Epiſcoporum trium Epiſcoporum præſentiam, operamque viſam fuiſſe omninò neceſſariam, quod pluribus demonſtrari poteſt: primò, quia in Concilio (f) Regenſi citato Armen-

(a) Canon Apoſt.

(b) Zonaras, (c) & Balſamon in cap. cit.

(d) Conſtit. Apoſtol. lib. 8. cap. 27.

(e) Dionyſ. de Eccleſ. hierar. cap. 5.

(f) Conc. Regenſe in præfat. & can. mox citan.

mentarius, qui perperam à duobus ſolum Epiſcopis, Ebredunenſis Epiſcopus ordinatus fuerat, Neophytos confirmare conceditur, ademptis aliis Epiſcopalibus officiis: de miniſtris autem ab ipſo ordinatis ſtatuitur, (a) *eos qui ita* [ideſt cum excommunicati eſſent] *aſſumpti ſunt, deponendos, quibus autem nulla converſationis macula præjudicaverit, prout Ebredunenſi Sacerdoti viſum eſſet, aut in Eccleſia ſua miniſterio tenendos, aut ad ipſum quocumque habitaſſet transferendos*: quibus verbis docetur eorum ordinatio valida fuiſſe, non iteranda: nam ſi deponi jubentur, quibus ab ipſo ordinatis præcedentis vitæ maculæ officiebant, ſignum eſt verè antea ordinatos ipſos fuiſſe: quippe cum non deponantur niſi, qui ordinati prius fuerint. A fortiori autem, cum, vel in officio Clericali retinendi dicantur, vel Ebredunenſi Eccleſiæ, vel parœciæ quæ Armentario demandata fuerat, Epiſcopi Ebredunenſis arbitrio miniſtraturi, qui ab eo ordinati fuerant inculpatæ, & innocentis vitæ, argui ex ejuſdem Concilii ſententia poteſt eos verè ordinatos, quibus in miniſterio ſuorum ordinum remanere permittitur. Porrò numquam Sacramenti Confirmationis collatio Armentario permiſſa fuiſſet à paucis quibuſdam Epiſcopis in unum reſtituendæ diſciplinæ cauſa collectis, niſi eum charactere Epiſcopali inſignitum judicaſſent: multominus vero ordinatio miniſtrorum Eccleſiæ, quam indebita auctoritate prædictus Armentarius uſurpaverat, cum abſque dubio illegitimè ordinatus, atque electus eſſet, rata à Patribus hujus Concilii, atque valida habita fuiſſet, niſi cum Epiſcopum verè conſecratum

(a) Concil. Reg. can. 3. & 4.

A fuiſſe, & charactere Epiſcopali donatum cenſuiſſent. Itaque hæc erat eorum mens atque ſententia, conſecrationem Epiſcopalem, quæ à duobus Epiſcopis fieret, validam quidem eſſe, licet illegitimam, & contra canonum auctoritatem, atque uſitatam Eccleſiæ diſciplinam. Huic accedit Concilium (b) Arauſicanum primum, quod, ut ſupra docuimus, eos qui invitum paucio-res tribus ordinare præſumpſerint, eſſe deponendos ſtatuit, & in unius eorum locum ordinatum ab ipſis eſſe ſufficiendum decernit; nam

(b) Arauſican. 1. cap. 21.

B ex eo canone infertur, ejus qui à duobus ſolùm Epiſcopis ordinatus fuerit, ordinationem eſſe validam: ideoque æquum viſum fuiſſe Patribus, eum qui à duobus ſolum ordinatus fuerit, ſine ſede Epiſcopali non debere remanere: neque tamen ſedem ei, ad quam ordinatus eſt, relinquendam eſſe, ne illegitima ordinatio, & vitioſus conſecrantium contra canones conatus probari videatur: quare decretum, ob illud quidem crimen ordinato-

C res deponendos eſſe, & ſedem Epiſcopalem, quam eorum unus teneret, ab ipſis ordinato tribuendam. Præterea Concilium Carthaginenſe (c) tertium refert Epiſcopos Numidiæ duos ordinare præſumpſiſſe Pontificem, quorum temeritatem vituperat: ſed de ordinatione iteranda nihil edicit: imo videtur pro verè ordinato talem habere.

(c) Carthagin. 3. cap. 39.

V. Poſſumus, & illuſtria quædam hujus rei exempla adjungere:

D primum itaque Siderium adducimus, quem refert (d) Synesius à Philone Cyrenenſi, [quem aliàs παίδευμα τῦ Χριςῦ *diſcipulum Chriſti* fuiſſe: ſed εἰς τὸ ἄρχειν, καὶ ἀρχιερᾶσθαι θαῤῥαλεώτερον μᾶλλον, ἢ νομι-

(d) Synes. ep. 67. Theophil. Alexan.

ὑμιώτερον, in iis quæ ad imperandum ſpectant magis confidentem, & audacem, quàm legitimum prædicat] abſque Epiſcoporum conſortio Palæbiſcæ renuntiatum, creatumque Epiſcopum: cujus proinde ordinationem quamvis illegitimam cenſeat, *quod nec Alexandriæ conſtitutus fuiſſet, nec à tribus Epiſcopis, nec deſignatione ſignum iſtinc* [ab Alexandriæ nempe Præſule] *datum eſſet*: habitum tamen eundem pro Epiſcopo docet: τὸν μακαρίτην titulo beatitudinis Epiſcopis dari tunc ſolito, ipſum apel- B lat: ejus quoque ordinationem à magno Athanaſio cedente tempori, quod tunc hæreſes dominarentur, probatam fuiſſe indicat: imo etiam cùm oporteret in Ptolemaide rectæ religionis ſcintillam fovere, & amplius ſuccendere, eum virum, ut majoribus rebus aptum ab eodem Athanaſio ad Metropolitanam Eccleſiam adminiſtrandam vocatum narrat; quamvis ſenectus illum ad Vicanas Eccleſias reduxerit: quæ ſanè oſtendunt viſum Athanaſio, viſum Sy- C neſio, viſum aliis ſanctiſſimis Patribus, eum verè Epiſcopum eſſe poſſe, qui vel ab uno fuerit conſecratus.

VI. Non minus illuſtre exemplum eſt Evagrii, quem à ſolo Paulino ordinatum refert(a) Theodoretus, in quo contra plures Canones ab ipſo peccatum fuiſſe obſervat: tum in eos, qui poteſtatem denegant cuiquam mortem oppetituro quemquam in locum ſuum ſufficere: tum in eos, qui pro- D vinciæ Epiſcopos jubent ad Epiſcopum eligendum convenire: tum denique contra illos, qui rurſum vetant quemquam abſque tribus Epiſcopis Epiſcopum conſtitui.

(a) Theodoretus lib.5. hiſt. cap.23.

A Nec (b) Ambroſius vitio omni caruiſſe ejus ordinationem videtur agnoſcere. Evagrii tamen ordinatio ab Occidentalibus probata eſt; Evagrius pro Epiſcopo habitus paſſim in Occidente, & apud aliquos Antiochiæ fideles, qui (c) Euſtathiani dicebantur, quod Meletio rejecto ab Arianis ordinato, Euſtathio, & ejus ſucceſſoribus adhærerent; adeout eo etiam mortuo conventus ſeorſim facerent, nec Flaviano alterius partis Epiſcopo [quamvis alium ipſi non haberent] communicare vellent: propter ipſum diu eidem Flaviano Romani Pontifices inſenſi fuere: nec diſſenſio iſta ſedata penitus eſt, donec ab (d) Innocentio primo Alexander legitimus Antiochiæ Eccleſiæ poſt Porphyrium [qui defuncto Flaviano ſedem Antiochenam invaſerat] quibuſdam præſcriptis conditionibus agnitus eſt, quarum una eſt, ut eos, qui à ſucceſſore Paulini Evagrio ordinati erant, ipſe reciperet cum ordinibus, & honoribus. Ex quibus videtis agnitum ab Innocentio primo Evagrium pro vero Epiſcopo fuiſſe, imo & à cæteris agnoſci ipſum voluiſſe; proindeque non ipſius ſolùm, ſed totius Eccleſiæ hujuſce temporis ſententiam fuiſſe, ſtare poſſe alicujus in Epiſcopum ordinationem, quam vel unus perſecerit. Der ique egregium exemplum eſt Pelagii primi, de quo hæc(e) Anaſtaſius Bibliothecarius, [quem alii ſequuntur], *& dum non eſſent Epiſcopi, qui eum ordinarent, inventi ſunt duo Epiſcopi Joannes de Peruſio, & Bonus de Ferentino, & Andreas Presbyter de Oſtiis, & ordinaverunt eum Pontificem: tunc enim non erant in Clero, qui poſſent eum promovere.*

(b) Lege Ambroſium lib.1. epiſt. 9. ad Theophilum.

(c) Socrates lib.5. cap.15.

(d) Innoc. ep.18. ad Bonif. c. tom. [illegible] Conc.

(e) Anaſtaſ. in Pelagio I.

Ter-

VII. Tertium argumentum petitur à Corepiſcoporum ordine, qui ex epiſtolis ([a]) Damaſi, & ([b]) Joannis tertii, ab uno tantum Epiſcopo ordinabantur: quibus etiam favere videtur Concilium Antiochenum præcipiens, ([c]) Χωρεπίσκοπον γίνεσθαι ὑπὸ τοῦ τῆς πόλεως ᾗ ὑπόκειται Ἐπισκόπου, *Chorepiſcopum ordinari ab Epiſcopo civitatis, cui idem adjacet*: quod ita Iſidorus ([d]) Hiſpalenſis definitum interpretatur, ut à ſolo Epiſcopo civitatis cui adjacet, ſit ordinandus. Nihilominus tamen Chorepiſcopi Epiſcopali charactere verè inſigniti erant. Primò, quia illud ipſum Concilium ([e]) Antiochenum eos Epiſcopis adcenſet, & Epiſcopalem conſecrationem ſuſcepiſſe refert: ut patet tum ex iis verbis, εἰ καὶ χειροθεσίαν εἶεν Ἐπισκόπων εἰληφότες, id eſt ut vertit ([f]) Gentianus Hervetus, *etiamſi Epiſcopi ordinationem, manuumve impoſitionem acceperint*: quod oſtendit eos veros Epiſcopos fuiſſe, quod ipſum cæteræ ([g]) verſiones tum Dioniſii, tum Iſidori Mercatoris, & aliæ confirmant, quas ſequuntur Damaſus, & ([h]) Zacharias ſummi Pontifices, Iſidorus ([i]) Hiſpalenſis, & ([k]) capitularia Caroli: quæ tamen à priori diſſentiunt, quod ab Epiſcopis pluribus Chorepiſcopos ordinatos innuant: quæ verſionum diverſitas, ac diſſenſio ob illam particulam Ἐπισκόπων oritur, quæ vel Epiſcopos eos ordinatos, vel ab Epiſcopis ſignificare poteſt; quocumque tamen modo Epiſcopalem eos ordinationem ſuſcepiſſe indicat, ſive ab Epiſcopis pluribus, ut citatæ plures verſiones demonſtrant, ſive ab uno, ut Gentiani Herveti verſio, & poſtrema canonis verba, quæ mox adduximus, oſtendunt. Patet etiam ex canonis totius ſententia, qui nempe Presbyteros, & Diaconos, ex conſenſu Epiſcopi Diœceſeos, ordinare Chorepiſcopis permittit. Poſtquam enim Lectores, Exorciſtas, imo & Subdiaconos ipſis ordinare conceſſit, mox, ut ([l]) ſupra docuimus, vetat, ne ipſi *Presbyterum, vel Diaconum audeant ordinare præter conſcientiam Epiſcopi civitatis, vel Eccleſiæ cui adiacens invenitur*, ſeu ipſe, ſeu regio in qua præeſſe dignoſcitur. Cùm itaque ſine conſcientia Epiſcopi Presbyterorum, ac Diaconorum ordinatio Chorepiſcopis vetita ſit, ſignum eſt cum Epiſcopi conſcientia eis permiſſam.

VIII. Huic autem canoni Antiocheno affinis eſt canon alius Concilii ([m]) Ancyrani, [quem jam ſuperius attigimus, ſed hic retractandus videtur], ſi in germano ſenſu intelligatur. Ejus canonis verba Græca, quibus conditus eſt, hæc ſunt, Χωρεπισκόποις μὴ ἐξεῖναι Πρεσβυτέρους, ἢ Διακόνους χειροτονεῖν, ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέρους πόλεως, χωρὶς τοῦ ἐπιτραπῆναι ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου μετὰ γραμμάτων ἐν ἑτέρᾳ παροικίᾳ, cujus canonis prior quidem pars difficultate caret, ea nempe qua ſtatuitur, *Chorepiſcopis non licere Presbyteros, vel Diaconos ordinare*: ideoque diverſis quidem verbis, ſed eodem tamen ſenſu ([n]) à Dionyſio Exiguo, Iſidoro Mercatore, & Gentiano Herveto latinè redditur: poſterior autem ob iſtas præcipuè voces, ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέρους πόλεως, ambagibus plena eſt: vel enim poteſtas Preſbyteros, vel Diaconos ordinandi Presbyteris civitatis adimitur; quem ſenſum videtur ſequutus Dionyſius Exiguus, dum ita vertit,

(a) Epiſt. 5 Damaſi de Chorepiſcopis
(b) Epiſtola unica Joann. I.
(c) Antioch. c. 10.
(d) Iſidor. Hiſpal. de offic. Eccleſ. lib. 2. cap. 6.
(e) Antioch. c. 10.
(f) Verſio Gentiani Herveti.
(g) Verſiones prædict. can. à Dionyſ. Exiguo, & Iſidoro Mercatore.
(h) Zachar. in capitul. miſſis ad Pipinum majorem domus cap. 1.
(i) Iſidor. Hiſpal. ſupra
(K) Capitular Carol lib. 5. c. 169.
(l) Vide ſupra ſect. præſentis cap. præcedenti art. 1. ſol. num. 4.
(m) Concil. Ancyran. cap. 13.
(n) Verſio Dionyſii Exigui.

tit, *ſed neque urbis Presbyteros, niſi eum literis ab Epiſcopo permiſſum fuerit in aliena parœcia*; vel Chorepiſcopis poteſtas ordinandi Presbyteros civitatis aufertur, quomodo hunc canonem (a) Zonaras, & Balſamon (b) interpretantur; nam aliæ interpretationes, *ut videlicet Presbyteris civitatis ſine Epiſcopi præcepto aliquid amplius imperare, vel ſine auctoritate literarum eis in unaquaque parœcia aliquid agere* hoc canone interdicatur, quæ verſio eſt (c) Iſidori Mercatoris, ad quam ſenſu alludit alia verſio (d) Gentiani Herveti, textui Græco nequaquam conſonant. Utraque porrò ex præcedentibus allata interpretatio difficultates non minimas continet. Prior quidem, tum quod nemo vmquam de poteſtate ordinandi Presbyteris civitatis conceſſa inaudiit, ideoque inutile erat hanc eis poteſtatem denegare: tum quod falſum ſit, & abſurdum ex prædictis, Presbyteris civitatis poteſtatem ordinandi ab Epiſcopo concedi per literas; quod tamen ex priori illa interpretatione colligi videretur. Poſterior autem, quia fruſtra, quibus poteſtas ordinandi tam Presbyteros, quàm Diaconos denegatur, Presbyteros ciuitatis nobiliores cæteris Presbyteris creandi poteſtas denegaretur, præſertim in aliena parœcia. His rationibus inductus Dionyſius (e) Petavius vir doctiſſimus, mendoſum canonem Concilii Ancyrani eſſe ſuſpicatur, ideoque expungenda eſſe iſta verba, ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέρους πόλεως, quibus ſublatis planum, & perſpicuum eorum ſenſum pollicetur, eum nempè, ut Chorepiſcopis non liceat Presbyteros, vel Diaconos ordinare, niſi cùm Epiſcopi præcepto, ſeu permiſſu. Verùm nec, ſi verba iſta expunxeris, planus adhuc hujus canonis ſenſus mihi videtur: redundabunt enim adhuc verba iſta, ἐν ἑτέρᾳ παροικίᾳ, *in aliena parœcia*. Quomodo enim hæc prioribus cohærebunt, cùm in aliena parœcia, ſeu diœceſi imperandi Epiſcopis nullum jus ſit? Ratio item iuxta hanc lectionē nulla continetur, ob quam in aliena parœcia ab ea quam aſſignatam habent, Chorepiſcopis ordinandi facultas concedi debeat. Itaque (f) vel recurri debet ad eam quam ſuperiùs hujus Canonis dedimus explicationem, vel ad eam quam mox dabimus. Non autem facilè expungenda conſuluerim, quæcumque palato noſtro non ſapiunt, ſi antiquis monumentis exarata habeantur; haberi autem iſta in antiquis codicibus, tum codicum ipſorum inſpectio, tum Dionyſii Exigui antiqui auctoris verſio, nec recens Iſidori Mercatoris; nec novę Zonaræ, & Balſamonis interpretationes oſtendunt. Malim proinde hunc canonem ita interpretari, ut ſenſus ſit, non licere Chorepiſcopis etiam in propria parœcia, [nam parœcię aliquę eis committebantur, & prima parœciarum nomenclatura à Ruſticanis Eccleſiis, quibus Chorepiſcopi præerant, ad urbicas tranſiit] Presbyteros vel Diaconos ordinare: Presbyteros autem civitatis, qui ad ipſorum parœcias non ſpectabant; ſine licentia ejuſdem Epiſcopi ſcriptis tradita, ordinare non potuiſſe, quia cùm difficilius hæc poteſtas eis demandaretur, numquam eam traditam fuiſſe niſi ſcripto exarata foret, crederetur. Ex hoc itaque canone, cùm pateat Chorepiſcopis ordinandorum Presbyterorum ac

(a) Zonar. in c. 13. Conc. Ancyran.

(b) Balſamon ibid.

(c) Verſio Iſidori Mercatoris.

(d) Verſio Herveti.

(e) Dionyſ. Petavius not. in Epiph. animadverſ. in hæreſim 69. quæ eſt Arian.

(f) Sup. ſect. præſenti cap. præced. art. 2. §. 1. &c. & 2.

ac Diaconorum facultatem attributam nonnunquam fuiſſe, eos utique Epiſcopali ordine inſignitos fuiſſe certiſſimum argumentum eſt.

IX. Eoſdem quoque verè Epiſcopos fuiſſe, licet eandem quam Epiſcopi dignitatem non haberent, nec pari honore, ac reverentia colerentur, ex pluribus aliis patet: idque primum ex Concilio (a) Neocæſarienſi inferimus, in quo cùm prohibitum eſſet, ne ἐπιχώριοι Πρεσβύτεροι [qui (b) à Dionyſio Exiguo, *Presbyteri ruris*, à Gentiano Herveto Vicani Presbyteri dicuntur, melius quàm ab alia verſione *conregionales*] coram Presbytero civitatis offerre præſumerent, id tamen Chorepiſcopis poſteà conceditur, qui, & συλλειτουργοὶ vocantur, quo nomine Epiſcoporum collegæ ſæpè intelliguntur, & τιμώμενοι *honorabiles*, habendi cenſentur: ex quo certè Epiſcopos fuiſſe colligere eſt; alias cùm in vicis conſtituti eſſent, vicani fuiſſent Presbyteri, nec aliquid habuiſſent, quo honorabiliores Presbyteris fuiſſent. Sed hoc argumentum leviuſculum eſt: fortius itaque ex Laodiceno (c) Concilio deſumitur hunc canonem præſcribente, ὅτι οὐ δεῖ ἐν ταῖς κώμαις, καὶ ἐν ταῖς χώραις καθίστασθαι Ἐπισκόπους, ἀλλὰ περιοδευτὰς· τοὺς μέντοι ἤδη προκαταστάθεντας μηδὲν πράττειν ἄνευ γνώμης τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ ἐν τῇ πόλει, id eſt, *quod non oporteat in vicis, & pagis Epiſcopos conſtitui, ſed periodeutas, ſeu circumcurſatores, eos autem qui prius conſtituti fuerunt, nihil agere ſine ſententia Epiſcopi civitatis*, quod ſimiliter de Presbyteris conſtituit ne quid injuſſu Epiſcopi agant. Videtur autem hoc canone vetari, ne deinceps Epiſcopi in vicis conſtituerentur, ſed ſolum Presbyteri viſitatorum officio functuri; quod obſervatum tamen non fuiſſe ex prædictis innoteſcit: ubi autem Epiſcopi in vicis conſtituti fuerint, ſeù Chorepiſcopi ordine Epiſcopali donati, præcipi ut ſine conſcientia Epiſcopi nihil moliantur, nè pax, atque unitas Eccleſiæ turbaretur. Unde colligitur fuiſſe illo tempore in vicis Epiſcopos conſtitutos Presbyteris ſuperiores, quos Chorepiſcopos dicimus. Efficax autem eſt pro ea ſententia teſtimonium Nicolai primi, in reſponſione (d) ad Rodulphum Bituricenſem ſuperiùs allatum, in quo & officia Epiſcopalia disertè Chorepiſcopis aſſeruntur, & ordinationes Presbyterorum, ac Diaconorum ab iis factæ tanquam validæ probantur, & in ordine ipſi Epiſcoporum quamvis certis conditionibus eorum limitanda poteſtas dicatur, conſtituti referuntur. Nec negligendum ex Leone (e) primo, qui Chorepiſcopos ait, *quamquam conſecrationem habeant, Pontificatus tamen apicem non habere*, id eſt, licet ordinem Epiſcoporum habeant, dignitatem, & locum Epiſcopi non habere.

X. Quartum deſumitur ex diſpenſationibus ſummorum Pontificum, quos in pluralitate iſta Epiſcoporum, in Epiſcopali conſecratione diſpenſaſſe aliquando legimus. Primò enim id Gregorius magnus Auguſtino Anglorum Epiſcopo dicitur reſpondiſſe, quamvis ut verum fatear, ſatis obſcura ſit Gregorii ea de re reſponſio, atque ſententia. Quærenti ſiquidem Auguſtino Anglorum Epiſcopo, (f) *quot neceſſarii ſint Epiſcopi, in Epiſcopi conſecratione*, ita reſpondet, *ut quidem in Anglorum Eccleſia, in qua adhuc ſolus tu Epiſcopus inveniris or-*
di-

(a) Concil. Neocæſar. cap. 13.
(b) Vide dictas verſiones.
(c) Laodic. c. 57.
(d) Nicolaus 1. ep. 39. Rodulpho.
(e) Leo epiſt. 86. al. ad Epiſcopos Germ. & Gall.
(f) Reſponſio Greg. cor. ad 8. interrogat. Auguſtini.

dinare Epiſcopum non aliter, niſi ſine Epiſcopis, vel ut alii legunt, quorum lectio clarior eſt, *cum Epiſcopis potes* [quæ duæ lectiones contrariæ ſunt] *nam quando de Galliis Epiſcopi venient, illi in ordinationem Epiſcopi teſtes tibi adſiſtent. Sed fraternitatem tuam ita volumus in Anglia Epiſcopos ordinare, ut ipſi ſibi Epiſcopi longo intervallo minimè disjungantur: quatenus nulla ſit neceſſitas, ut in ordinatione alicujus convenire non poſſint. Cùm igitur Deo auctore ita fuerint Epiſcopi, etiam in propinquis ſibi locis ordinati, per omnia Epiſcoporum ordinatio ſine aggregatis tribus, vel quatuor Epiſcopis fieri non debet &c.* Ex prioribus autem & poſterioribus hujus reſponſionis verbis inferunt aliqui, Gregorium eum Auguſtino diſpenſaſſe, ut in novella Anglorum Eccleſia, cui ſolus ut Epiſcopus præerat, ſolus quoque Epiſcopos ordinaret: non enim niſi ſolus ordinare poteſt, ut habet Gregorius, qui ſolus erat. Compoſita autem Anglicana Eccleſia præcipi volunt, ut à tribus ſaltem Epiſcopi conſecratio perageretur, ſecus proinde in novella Eccleſia permiſſum docent; ita tamen ut ſi qui fortè ex Gallia Epiſcopi venirent, eos conſulat Gregorius ad conſecrationem Epiſcopi teſtes convocandos: ſed ſi nulli ex Gallia tunc ad Angliam appellerent, ſine conventu Epiſcoporum conſecrationem Epiſcopalem perfici ſinat. Poſſunt tamen eadem verba in alio ſenſu accipi, ut nempe dicat Gregorius, Auguſtinum, qui ſolus in Anglia tunc eſſet Epiſcopus, quia ſolus ordinare non poſſet, neceſſariò debere adventantes ex Gallia Epiſcopos præſtolari, quibuſcum conſecrationem Epiſcopi ele-

A bret: ſecus verò poſteà Epiſcopalibus in Anglia ſedibus conſtitutis faciendum, quia nempe tot Epiſcopi conſtitui debent, ut ex iſta provincia tres ſaltem ad Epiſcopi conſecrationem facilè convenire poſſint: qui ſenſus ab alio longè diverſus eſt, imo contrarius, & priorem potius ſententiam confirmat. Non auſim tamen poſteriorem hunc ſenſum nimium approbare, quippe cùm legam in hiſtoria Anglicana venerabilis (a) Bedę, Juſtum, & Mellitum ab Auguſtino fuiſſe Epiſcopos conſecratos: cùm
B tamen ipſe nullius ex Gallia præſentis Epiſcopi meminerit: ſed cùm idem (b) Laurentium ab eodem Auguſtino conſecratum memoret, abſque eo quod Juſti, & Melliti præſentiam in iſta ordinatione referat, quos nullatenus eredibile eſt ab hac ordinatione, ad quam ex Roffenſi, & Londonienſi Eccleſia facilè convenire poterant, abſuiſſe, ideò nolim ex eo teſtimonio abſolutè inferre Juſtum, & Mellitum à ſolo Auguſtino con-
C ſecratos fuiſſe: præſertim cum apud (c) ipſum, ſicut & alios hiſtoricos, nihil uſitatius ſit, quam ut ſolius Metropolitani in conſecratione Epiſcoporum mentio fiat. Vvilfridum poſteà (d) narrat, cùm, ut credo, non eſſent ſufficienti numero in Anglia Epiſcopi ad conſecrationem Epiſcoporum in Anglia peragendam, foris miſſum ordinandum. Verum quidquid ſit de diſpenſatione iſta Gregorii, referunt (e) Henriques, & alii, Grego-
D rium decimumtertium conceſſiſſe Patriarchæ Æthiopiæ, qui erat è Societate Jeſu, ut ſolus ſine adſiſtentibus pluribus Epiſcopis poſſet Epiſcopos conſecrare, ſi operæ pretium eſſet. Porrò ſi Papa diſpen-

(a) Beda libr. 2. c. 1. histor. Anglorum.

(b) Idem ſeq. cap.

(c) Idem paſſim.

(d) Idem lib. 4. hiſtoriæ.

(e) Henriqu. ſummæ, tom. 1. lib. 10. cap. 14.

ſpenſare poteſt, ut unus Epiſcopus alium conſecret, indicium eſt ad ſubſtantiam conſecrationis Epiſcopalis tres Epiſcopos minimè requiri.

XI. Denique rationibus etiam agunt iſtius ſententiæ defenſores: tum quod in (a) Pontificali Romano, itemque (b) Veteri Romano Ordine, ubi de conſecratione Epiſcopali agitur, unus ſolum *conſecrator* vocetur, reliqui *adſiſtentes* duntaxat dicantur, atque adeò unus ſolum ſit verus miniſter, qui Sacramenti effectum operetur; reliqui ad ſolemnitatem duntaxat, & ritum conſecrationis adhibeantur, quibus proinde ſublatis, validam neceſſe eſt manere Epiſcopi conſecrationem; tum quod unius Sacramenti, cujuſmodi eſt conſecratio Epiſcopalis, unus per ſe debeat eſſe miniſter, qui per ſe effectum Sacramenti operetur: quare cum conſecratio Epiſcopalis Sacramentum unicum ſit, non debent ejus plures dici per ſe miniſtri, qui per ſe conſecrationem perficiant, ſed uni dumtaxat id debet tribui, quamvis plures materiam præbere, & verba proferre videantur.

(a) Pontificale Roman. titul. de conſecrat. Epiſcop.
(b) Vetus Ordo Rom. eod.

§. III.

Judicium de utraque ſententia.

XII. Difficilis utique hæc controverſia eſt, in qua tamen poſterior quam modò confirmavimus, ſententia longè probabilior, & fortioribus innixa mihi videtur argumentis: dubiis enim teſtimoniis prior utplurimum fulcitur: nam (c) Aniceti, Damaſi, Joannis tertii epiſtolæ dubiæ ſunt fidei: Capitulare quoque Caroli, in quo de Chorepiſcopis diſputatur, ſupra in dubium revocavimus ob non negligendas, quæ à ſtudioſo relegi poterunt rationes: Leonis autem primi, & Concilii Neocæſarienſis, atque Hiſpalenſis II. teſtimonia parum huic ſententiæ officiunt: cum qua etiam Concilii Metenſis adjuncta auctoritas conciliari poteſt. Poſterior autem certioribus, evidentioribus, efficacioribuſque teſtimoniis nititur. Quia tamen prior communis eſt, & hocce tempore magis recepta, non ſolùm prioris ſententiæ rationes diſſolvere tentabimus, verùm quid argumentis pro poſteriore allatis reſponderi ſoleat, vel quoquomodo poſſit, proferemus, quamvis reſponſiones iſtas, ſi maturè perpendantur, nulli ſatisfacturas credamus.

(c) Suprà cap. ſuperiori art. 2. §. 1. num. 10. & 11.

§. IV.

Solvuntur prioris ſententiæ argumenta.

XIII. Ex iis autem, quæ breviter prænotavimus ſoluta fere ſunt omnia prioris ſententiæ argumenta, negando videlicet germanas eſſe Pontificum epiſtolas Aniceti, Damaſi, Joannis tertii, ab eodem fortè confictas, à quo capitulare Caroli, ſed ad ſingula ordinatè reſpondendum eſt. Quod itaque priori loco adducitur antiquum eſſe, & ex Apoſtolica traditione manare inſtitutionem iſtam, qua tres ſaltem Epiſcopi conſecrationi alicujus intereſſe debent, id quidem non invitè fatendum eſt: neque tamen ideò ſequitur ad ſubſtantiam ordinationis numerum iſtum Epiſcoporum pertinere: cùm multas quoque in Sacramentis miniſtrandis,

dis, ſacras cerimonias habeamus antiquitùs obſervatas, & ab Apoſtolis traditas, quæ tamen ad Sacramentorum ſubſtantiam minimè ſpectent. Quod autem *inſtituente Domino* ab Aniceto trium Epiſcoporum numerus habendus dicatur, vel id eo ſenſu dici debet ab intentione Chriſti promanare, quod ab Apoſtolis inſpirante Domino traditum accipimus, ſicut plura quoque eodem modo ab inſtitutione Chriſti derivata paſſim dicuntur à Patribus: vel quod Chriſtus Apoſtolos de hoc ritu inſtituendo docere potuerit, non tamen ut neceſſarium ipſum eſſe voluerit, nec ut conſecrationis Epiſcopalis tres Epiſcopos miniſtros eſſe inſtituerit, & præceperit, eique numero conſecrationem iſtam alligarit, atque addixerit.

XIX. Secundò, quæ ex Damaſo Papa, ac Joanne tertio adducuntur, aliquam pati poſſunt explicationem: ſi nempe dicamus Damaſum, & Joannem tertium iis epiſtolis exagitare eos Chorepiſcopos, qui quod nomen, & dignitatem Chorepiſcoporum haberent, quamvis ordinati non fuiſſent Epiſcopi, Pontificalia tamen munia exercere audebant, pro ſigno autem quod tales ordinati non eſſent Epiſcopi, adducunt quod ab uno tantùm Epiſcopo eſſant ordinati, cum tamen, ut ait Damaſus, (a) *prohibitum ſit à ſanctis Patribus, ut qui ab uno, vel à duobus ſunt ordinati Epiſcopis, nec nominentur Epiſcopi*: Qui etiam alia adducunt argumenta, utpotè quod in villis inſtituti eſſent Chorepiſcopi, vel in vicis, vel in modicis civitatibus, vel in aliis locis, in quibus canonica non eſt Epiſcoporum

(a) Damaſus ep. 4. citat.

A rum inſtitutio; itemque quod eorum aliqui abſolutè inſtituti forent, cùm abſoluta Epiſcoporum ordinatio canonibus repugnet; ſicut ergo nec abſolutas ordinationes, nec eas quibus quis in villa, vico, aut modica civitate inſtituatur, nemo quoad characterem irritas dixerit, ità eam ordinationem Epiſcopalem, quæ ab uno peracta ſit, vacuam omnino, & inanem, quoad hunc nemo cenſuerit: ſed ſicut ex eo quod quis alicui Eccleſiæ pagi, vel vici addictus ſit, colligi poteſt à poſteriori nimirum, quod Epiſcopus
B non ſit ordinatus, ita ex eò, quod aliquis ab uno tantùm fuerit ordinatus, colligi ſimiliter poteſt quod non fuerit Epiſcopus conſecratus. Quod etiam illuſtrari poteſt exemplo, ex epiſtola ejuſdem Joannis tertii petito, qui ſcilicet eodem tenore dicit Epiſcopum non eſſe Epiſcopum, qui ab unico, vel duobus ſolummodo conſecratus ſit, & qui auctoritate Metropolitani conſecratus non ſit. *Omnia*
C *quoque*, inquit, *maxima Concilia aſſirmant eum non eſſe Epiſcopum, qui minus quàm à tribus Epiſcopis, auctoritate etiam Metropolitani factus fuerit Epiſcopus*. At quis negare audeat Epiſcopum, cujus tantùm ordinationi deſit auctoritas Metropolitani, verum quoad characterem eſſe Epiſcopum? Itaque ex iis patet nec Damaſum, nec (b) Joannem tertium, dum negant Chorepiſcopos Epiſcopali charactere inſignitos, quod à tribus
D Epiſcopis conſecrati non eſſent, ſubſtantiale quippiam conſecrationi Epiſcopali curaſſe proferre, ſed à poſteriori non fuiſſe illos conſecratos in Epiſcopos oſtendiſſe, quod ab Epiſcopis præſcripto à ca-

(b) Joann. 3. epiſt. mox cit.

à canonibus numero non conveniſſent: ideoque vel nullam, vel non canonicam fuiſſe inſtitutionem: non eſſe autem præſumendum Epiſcopos in eorum creatione Concilii generalis Niceni primi, & aliorum voluiſſe auctoritatem violare, & canonum præcepta tranſgredi: ideo nec eſſe præſumendum Chorepiſcopos vmquam Epiſcopos fuiſſe creatos, quod ſatis ipſis erat, ut Chorepiſcoporum hujuſmodi ordinem abolendum eſſe demonſtrarent, in quorum creatione contra canones peccaretur: quod ſolùm ex profeſſo hiſce epiſtolis circa Chorepiſcopos probare contendunt.

XV. Similiter, quæ pro confirmatione adducuntur, ſolvi poſſunt. Nam Concilium Metenſe dum Baſilicas à Chorepiſcopis conſecratas, tanquam non conſecratas conſecrari præcipit; de Chorepiſcopis loquitur, qui non eſſent Epiſcopi conſecrati, ſed Vicarii Epiſcoporum eſſent conſtituti: tales enim fuiſſe, qui non eſſent ordinati Epiſcopi, ex dictis oſtendi poteſt: imo nec ordinariè Epiſcopos fuiſſe conſecratos, eos qui Chorepiſcopi dicebantur, ſaltem à quarto ad hoc uſque tempus ſæculo libenter admiſerim: tum ob eas rationes, quas Damaſus, & Joannes tertius Pontifices proferunt: cùm enim prohibitum eſſet Epiſcopum quenquam ordinari, niſi à tribus auctoritate Metropolitani convocatis, nec niſi in aliqua ciuitate non modica, ne Epiſcopi dignitas, honoſque vileſceret, probabile eſt in vicis, atque oppidulis, in quibus Chorepiſcopi inſtituebantur, non fuiſſe ſolitos Epiſcopos ipſos ordinari,

A præſertim cùm ab uno Epiſcopo crearentur, ne canonum in iis auctoritati injuria fieri videretur: tum etiam ex eo quod in (a) opuſculo Ebbonis, quod ex ſancti Remigii Bibliotheca doctiſſimus Sirmundus exſcripſit, & hiſtoriæ Rhemenſis Eccleſiæ à Flodoardo conſcriptæ adjunxit, in quo Chorepiſcopi munia omnia ſedulò referuntur, [quod omnem Sacerdotalem regionem circuiret, ſingulorum Clericorum mores, & Sacramentorum adminiſtrandorum peritiam, uſumque inquiſiturus, populos exhortaturus, infirmos viſitaturus, & ſancta Unctione, ac benedictione conſolaturus, aliaque

B ejuſmodi peracturus] nullum Pontificale munus ei attribuitur, ſed Epiſcopo ſoli conſecrationis, confirmationis, reconciliationis publicæ peragendæ munus injungitur. Cui etiam conſentiunt (b) Concilij Niceni canones quidam ex Arabico tranſlati, in quibus Chorepiſcoporum munia, tum in viſitandis Eccleſiis, ac Monaſteriis;

C tum in colligendis Epiſcopi reditibus, & in pauperes diſtribuendis, tum in inſtruendis, & deducendis iis, qui ordinandi ſunt ad Archidiaconum, recenſentur, ordinationis autem jus vel Epiſcopalis ordinis veræ functiones nequaquam ipſis tribuuntur; quin imo Archidiaconis, & Presbyteris potiores in ipſa ordinatione partes præ illis deferuntur, & honorabiliores in Eccleſia ſedes, quod arguit ipſos ordine Epiſco-

D pali minimè inſignitos fuiſſe: tum quod Iſidorus (c) Mercator, ex uſu, ut probabile eſt, ſui temporis *χωρεπισκόπους Vicarios Epiſcoporum* interpretetur, ſimiliterque Iſidorus (d) Hiſpalenſis: quamvis tamen

(a) Opuſculum Ebbonis de miniſtris Eccleſiæ Remenſis additum hiſtor. Remenſi Flodoardi.

(b) Concil. Nicen. ex Arabico tranſlati canon. 54. 55. 56. 57. 58. 60.

(c) Iſidor. Mercator ad cap. 13.

(d) Iſidor. Hiſpal. lib. 2. de offic. Eccleſ. cap. 6.

men ex Concilio Antiocheno quę-dam ſubnectat, quæ eos Epiſcopos fuiſſe oſtendant; ideoque eſto eo tempore quo Epiſcoporum in ordinandis inferioribus Clericis adjutores eſſe ſolebant, adeout, [quemadmodum ex (a) Concilio Antiocheno, & (b) Ancyrano, necnon Baſilii (c) epiſtola canonica de Chorepiſcopis inferre poſſumus] ſine permiſſu Epiſcoporum, imò etiam, iis aliquando non admonitis, inferiores ordines tribuerent, interdum etiam ſuperiores alios ordines, ex Epiſcoporum licentia concederent: eſto, inquam, eo tempore Epiſcopi ordinati eſſe ſolerent; at poſteaquam Leonis primi (d) ſummi Pontificis, Hiſpalenſis ſecundi (e) Synodi, aliorumque Pontificum, & Conciliorum auctoritate, Pontificalia omnia officia eis adempta ſunt; nec vel ipſos minores ordines abſque Epiſcopi juſſu eis conferre permiſſum, ut edicit Synodus (f) Meldenſis: ab eo inquam tempore, quia ea ſola quæ juriſdictionis erant tractarunt, Epiſcopalem conſecrationem ſuſcipere deſierunt, præſertim cum ab iſto tempore canones pro ordinatione Epiſcoporum lati notiores eſſe cœperint, eorumque obſervatio ſeverius per aliqua ſæcula exacta fuerit, ac procurata, cum aliquando vix noti eſſent, ut patet de (g) Auguſtino, qui ſe canones Concilii Niceni, quibus ipſius ordinatio redarguebatur, ignoraſſe profitetur. Neque verò probabile eſt, cùm Nicenum (h) Concilium vetuiſſet, ne in una diœceſi forent duo Epiſcopi, adeò poſteà hunc canonem ſpretum fuiſſe [quem à ſe videri violatum, tantoperè (i) Auguſtinus doluit] ut

(a) Antioch. c. 10.
(b) Concil. Ancyr. cap. 13.
(c) Baſil. epiſt. can. de Chorepiſcopis.
(d) Leo epiſt. 66. al. 87.
(e) Hiſp. 2. cap. 7.
(f) Concil. Meldenſe cap. 44.
(g) Poſſidius in vita Auguſtini c. 8.
(h) Concil. Nicen. cap. 8.
(i) Poſſidius cit. cap. 8.

A ordinarii miniſtri in Eccleſiis paſſim eſſe ſolerent, qui Epiſcopi ſacrati eſſent, & ordinem haberent Epiſcopalem. Itaque Chorepiſcopos, quos ex prædictis ordinariè in Eccleſiis fuiſſe conſtitutos legimus, probabile non eſt maxima ex parte fuiſſe Epiſcopos, ſaltem à quarto ſæculo, quo Nicena decreta promulgata, & obſervata ſunt. Unde Iſaac (k) Lingonenſis (l) capitulare (m) Caroli ſequutus à Benedicto Levita collectum, eos non Epiſcopos, ſed Vicarios Epiſcopi tantum fuiſſe affirmavit,
B & ab iis collatum Confirmationis ſacramentum iterandum aſſeruit. Cui etiam rei probandæ accedit egregium ex Sigeberto Chronographo teſtimonium, apud quem Chorepiſcopi cum Archidiaconis confunduntur. *Damaſus*, inquit, *Papa decrevit, ne quid contra Epiſcopos præſumant Archidiaconi, qui dicuntur Chorepiſcopi, id eſt villarum, ac regionum Epiſcopi*. Quam ſententiam pariter amplectitur Synodus (n) Auguſtenſis diœceſa-
C na, præſidente Othone ſanctę Romanæ Eccleſiæ Cardinale, & Auguſtenſi Epiſcopo, in quo habetur *eos quos Græci Chorepiſcopos, hoc eſt certarum regiuncularum in qualibet diœceſi ſpeculatores, alios Archidiaconos, alios Archipresbyteros vocaſſe*.

XVI. Neque verò mirum videri debet, quod Archidiaconi, vel Vicarii Epiſcoporum Chorepiſcopi, ſeù Villarum Epiſcopi dicti fuerint, cum etiam ob Epiſcopa-
D lem juriſdictionem, quam exercent, & ſollicitudinem, in cujus partem vocantur, *ſecundi ordinis Antiſtites*, necnon *Epiſcopi*, nuncupati aliquando reperiantur: ſic Claudianus Mamerci Viennenſis Epi-

(k) Iſaac titul. 11. can. 3.
(l) Car. lib. 7. cap. 170.
(m) Sigebertus in Chronico.
(n) Synodus Auguſtana ann. 1548. celebrata cap. 7. ſtatum initio.

(a) Sidon. epiſt. 12. lib. 4.

(b) Ibidem.

Epiſcopi frater quem (a) Sidonius fratris *Conſiliarium in judiciis*, *Vicarium in Eccleſiis*, *Procuratorem in negotiis &c.* appellat, & ante fratris obitum deceſſiſſe teſtatur, eodem Sidonio teſte. (b)

Antiſtes fuit ordine in ſecundo
Fratrem faſce levans Epiſcopali;
Nam de Pontificis tenore ſummi
Ille inſignia ſumpſit, hic laborem.

(c) Gennadius de viris illuſtribus, in Salviano.

(d) Greg. Turon. lib. 1. hiſt. citat. cap. 40.

(e) Teſtatur Jo. Savaro notis ad epiſt. cit. Sidon.

Idem quoque Claudianus à Gennadio libro de Viris illuſtribus Epiſcopus appellatus eſt, ubi hæc de Salviano, (c) *ſcripſit expoſitiones extremæ partis Eccleſiaſtis ad Claudianum Epiſcopum Viennenſem*. Juſtus quoque, quem Gregorius (d) Turonenſis *Archidiaconus*, ſancti Hillidii Arvernæ urbis Epiſcopi nominat, *nomine, & merito juſtum*, quem, cum vitæ curſum binis conſummaſſet operibus, Magiſtri tumulo ſociatum ſcribit, Epiſcopus nominatur in tabula marmorea, cui hoc Epitaphium appoſitum eſt, (e) *ibi requieſcit ſanctus Juſtus Arvernicæ urbis Epiſcopus*; cum tamen conſtet ex Gregorii Turonenſis citato teſtimonio, & enumeratione ſingulorum Arvernicæ urbis Epiſcoporum, quos ordine idem Gregorius fideliter recenſet, eum dictæ urbis Epiſcopum non fuiſſe, ſed Archidiaconi munus in ea Eccleſia geſſiſſe. Archidiaconis itaque Epiſcoporum nomen aliquando commune fuit; ad quorum proinde differentiam Epiſcopi paſſim ſummi Pontifices, Antiſtites ſummi, ſummi Sacerdotes dicebantur, ut alicubi inſinuavimus, fuſiuſque alibi explicabimus. Quare mirandum non eſt, ſi Vicarii Epiſcoporum in viſitanda, & regenda diœceſi, non ſimpliciter Epiſcopi, ſed Chorepiſcopi dicerentur, eoque ſenſu intelligi, ni fallor, debet Chorepiſcopus, ubi diverſus ab Epiſcopo, Presbytero, Diacono, tanquam Eccleſiaſticum officium gerens, quod pecunia venundari nequeat, in (f) Concilio Chalcedonenſi, (g) in epiſtola encyclica Gennadii, in reſponſis (h) Balſamonis ad Marcum Patriarcham Alexandrinum recenſetur.

(f) Concil. Chalcedon. can. 2.

(g) Gennadius in epiſt. encycl. inter epiſt. canonic. editas à Balſamone.

(h) Balſamon reſponſ. 18. ad Marcum.

(i) Conc. Neocæſ. cap. 13. al. 14.

XVII. Ut vero ad cæteras confirmationes redeamus, Concilium (i) Neocæſarienſe non videtur clare Chorepiſcopis Epiſcopalem ordinem adimere, quippe cum non deſint rationes, quas ſupra pro poſteriori ſententia adduximus, quibus eos Epiſcopos eſſe inſinuet: dicendum eſt ergo eos non Apoſtolis, ſed ſeptuaginta diſcipulis affirmare ſuccedere, etiam ſi ordine fortè Epiſcopi fuerint, quia loco, dignitate, ac juriſdictione Presbyteri tantum erant, quorum in illa ſucceſſione aſſignanda præſertim habetur ratio, non autem ordinis: nam D. Stephanus v. g. & alii ex ſeptem Diaconis, erant ex ſeptuaginta diſcipulis ſecundum (k) Epiphanium, qui tamen nondum Diaconi erant inſtituti, cum ad Diaconatus officium electi ſunt, nec Presbyterorum unquam gradum attigerunt. Ex Apoſtolis quoque aliquos haud dubium eſt verè Apoſtolos fuiſſe, cum nondum Epiſcopali ordine initiati eſſent, ut patet ex (l) Jacobi Apoſtoli ordinatione, quam modò in exemplum retulimus. Denique aliquos ex ſeptuaginta Diſcipulis Epiſcopos fuiſſe creatos, teſtis eſt Nicolaus primus (m) in reſponſione ad Rodulphum Bituricenſem, qui tamen quamdiu nullum

(k) Epiphan. Panaru tom. 1. cap. ac penult.

(l) De Jacobi ordinatione.

(m) Nicolaus 1. ep. 3. ſupra citata.

Digitized by Google

lum habebant locum aſſignatum, nullam Epiſcopalem ſedem, pro Presbyteris habebantur. Epiſcopos quoque ab Epiſcopatu ſuſpenſos, & in gradum Presbyterorum, ſeù Chorepiſcoporum dejectos [quales (a) multos legere eſt] eum ordine Epiſcopi, gradu vero & loco Presbyteri ſolum eſſent, non Apoſtolis ſuccedere, qui ſolas Epiſcopales ſedes, Eccleſiaſque ſundarunt; verùm ſeptuaginta Diſcipulis, qui Presbyterales fundaverunt Eccleſias, dicere çquum eſt: proinde, quamvis Epiſcopi à Concilio Neocæſarienſi ſeptuaginta Diſcipulis ſuccedere dicantur, hoc tamen non impedit, quominus ex iis aliqui Epiſcopali ordine inſigniti fuerint. Cui etiam non obſtat, quod Concilium (b) Neocæſarienſe *propter ſtudium pauperum* eos honorandos ſtatuat: quamvis enim ex Chorepiſcopis aliqui Characterem haberent Epiſcopalem, quia tamen non omnes hoc charactere ornati erant, Concilium generalem rationem aſſignans, cur Chorepiſcopi præ cæteris honorabiles eſſent Presbyteris, de ordine Epiſcopali tacuit, generalem autem ipſorum erga pauperes ſtudium retulit, cui præſertim tanquam Epiſcoporum Vicarii, in quorum ſcilicet Epiſcoporum poteſtate Eccleſiæ facultates erant, & ad quorum pedes fideles maximam redituum ſuorum partem abjiciebant, ex eorumdem Epiſcoporum commiſſione vacabant: unde prædictum quoque (c) Ebbonis opuſculum, inter Chorepiſcopi munia refert, *hoſpitalitatem ſectari, infirmos viſitando, obſequia benignitatis, & benedictionis, & ſanctæ unctionis inferre*, quod eſt eleemoſynas in peregrinos, & infirmos effundere:

(a) Vide Concil. Nicæn. c. cap. 8.

(b) Neocæſ. c. 13. al. 14.

(c) Opuſculum Ebbonis cit. de miniſtris Eccleſ. Rhemenſis.

II. Pars.

neque Concilio æquum viſum eſt ordinis meminiſſe, cujus locum, ac dignitatem nec tenerent; ſatius ab eo exiſtimatum eſt functionum Chorepiſcopalium mentionem facere, quibus reliquis Presbyteris ſuperiores erant.

XVIII. Quod autem adfertur capitulare Caroli, (d) in quo Leonis tertii reſponſio continetur Chorepiſcoporum ordinationem reprobantis, & Epiſcoporum Galliæ conventus tanquam nullam eandem damnantis, ſuperius fusè diſcuſſum eſt, & dubiæ fidei redditum; nihilominus, ſi ipſum explicare placuit, eadem quæ Damaſi (e) & Joannis tertii epiſtolis explicatio ipſi adhibenda erat, damnari ſcilicet in eo capitulari, & abolendum cenſeri Chorepiſcoporum ordinem, ipſos judicari non eſſe Epiſcopos, nec Epiſcopalem ordinationem conſecutos fuiſſe, non à priori per aliquas rationes, quæ ad ſubſtantiam ordinationis pertineant, ſed à poſteriori per aliqua ſigna, & indicia, puta quod non à tribus Epiſcopis ordinarentur, quod ad Epiſcopalem ſedem minime inſtituerentur; has enim duas rationes capitulare prædictum profert. Nihilominus ne ſic quidem ſententiam hanc fuiſſe viſam decretoriam, neque pro decretoria traditam fuiſſe à Leone tertio, ut indicat ipſum capitulare, (ſ) in quo nempe reſpondiſſe fertur prædictus Leo, *hæc non eſſe neceſſe iterare, vel definire, quia ſepiſſimè à ſuis prædeceſſoribus, & à multis ſanctis Epiſcopis, atque Synodalibus ſanctionibus eos eſſe probibitos, atq; damnatos*, ſupple *conſtaret*: *& ideò non eſſe neceſſe ventilare, ſed definita tenere*. Quare cùm nihilominus unus Epiſcopus ejuſmodi Chorepiſco-

(d) Capitul. Carol. lib. 7. c p. 187. & cap. 326.

(e) Sup. num. 14. præs. 6.

(f) Cap. c. cit.

ſcopos ſine ſede Epiſcopali conſecraret, lis omnino hoc Leonis reſponſo dirempta non fuit, ſed quid de ordinatis ab ipſis agendum foret acriùs diſceptatum eſt; hinc illæ (a) Hincmari Rhemenſis ad Leonem quartum, Rodulphi Bituricenſis ad Nicolaum primum, iteratæ circa (b) Chorepiſcopos, & ab ipſis ordinatos quæſtiones, quibus quid Leo quartus reſponderit neſcitur. Nicolaum autem primum pro Epiſcopis eos habuiſſe [ſi nempe ut Epiſcopi fuiſſent conſecrati, quemadmodum habet Concilium (c) Antiochenum] & factas ab ipſis ordinationes, atque conſecrationes pro validis habendas reſpondiſſe conſtat ex ejus epiſtola ad (d) Rodulphum.

XIX. Cætera tandem argumenta nullius ſunt ponderis, nam Concilium Regenſe (e) ordinationem Armentarii, qui à duobus tantum fuerat in Epiſcopum conſecratus, canonibus *irritam* & evacuandam declarat, uſitata Conciliis, & Patribus loquendi ratione, juxta quam eorum dicitur irrita ordinatio, quibus adimitur Epiſcopale officium, dignitaſque auſertur: non autem inanis omninò, & vacua à Concilio (f) Regenſi ejuſdem cenſetur ordinatio, cui nempe ſacramenti Confirmationis collatio permittitur, & à quo ordinati verè ordinati cenſentur, ex prædictis. Ratio verò quæ ultimo loco profertur, quod nempe Epiſcopi adſiſtentes principali conſecratori materiam exhibeant, & verba conſecratoria proferant, ideòque ad ſubſtantiam conſecrationis pertinere debeant, nullatenus viget. Nam verbi gratia Sacerdotes, qui ſimul cum Epiſcopo Sacrificium Miſſæ peragunt, materiam præſentem habent quam conſecrant, eodem modo quo Epiſcopus, & conſecratoria, ſeu tranſmutatoria verba panis, & vini in corpus, ac ſanguinem Chriſti cum Epiſcopo quoque celebrante proferunt, neque tamen ad ſubſtantiam conſecrationis corporis ac ſanguinis Chriſti, eo ſenſu ſpectare dici poſſunt, quaſi ipſi ad eam neceſſarii ſint, nec Epiſcopus unicus ſufficiens miniſter eſſe poſſit. Itaque, ſive unus tantum miniſtrorum, is ſcilicet qui vocatur principalis conſecrator, conſecrationem Epiſcopalem perficiat, alii ſolum ad teſtificandum ſuum conſenſum conſecrationi aſſenſum verba proferant, & materiam cum conſecratore exhibeant, ſive conſecrationem ipſam omnes & ſinguli indiviſim operentur, non ſequitur tres iſtos conſecrationi cooperantes ad neceſſitatem conſecrationis eſſe requiſitos, aut non ab eorum uno conſecrationem validè perfici poſſe.

(a) Flodoard hiſt. Rem. lib. 3. c. 10.
(b) Nicolaus 1. ep. 39. ad Rodulph.
(c) Antioch. c. 10.
(d) Idem Nicolaus ſupra.
(e) Concil. Regenſe cap. 1.
(f) Regenſe c. 3. & 4.

§. V.

Continens Reſponſiones, quæ argumentis pro poſteriori ſententia proferuntur.

XX. Solutis jam argumentis pro priori ſententia, ſupereſt ut iis, quæ pro poſteriori proponuntur argumentis communes ſolutiones dari ſolent, quamvis non æquè omnes mihi ſatisfaciant, proponimus: præmittendumque mihi videtur ex auctoribus, qui tenent invalidam eſſe Epiſcopi conſecrationem, quæ non à tribus Epiſcopis fiat, plures eſſe, qui id ordinariè intelligendum, & ſecluſa diſpenſatione cenſeant; ſecus autem validam eſſe putent, ſi diſpenſatio acceſſerit ordinarium ſci-

ſcilicet cenſentes conſecrationis Epiſcopalis miniſtrum à Chriſto inſtitutum eſſe, non unum ſolum Epiſcopum, ſed tres; non vetuiſſe tamen Chriſtum, quin extraordinarius ex Ecclesiæ diſpenſatione unus Epiſcopus ejus miniſter eſſe poſſit: quomodo ſacramenti Confirmationis ordinarium miniſtrum ſolum Epiſcopum eſſe Catholici omnes fatentur, extraordinarium autem ſimplicem Presbyterum ex diſpenſatione eſſe poſſe multi concedunt. Ita ergo cenſent (a) Bellarminus, (b) Sotus, (c) Vaſques, (d) Coninchus & alii, qua obſervatione poſita, facile eſt quibuſdam argumentis prioris ſententiæ reſpondere.

(a) Bellarm. lib. 4. de notit Eccleſ. cap. 8. ante med.
(b) Sotus lib. 10. de juſtitia quæſt. 1. art. 3.
(c) Vaſques diſputat. 243. num. 29.
(d) Coninchus diſputat. 20. dub. 10. num. 83.

XXI. Primo enim quæcumque de Apoſtolorum tempore, quæcumque de diſpenſationibus ſummorum Pontificum hac in re proferuntur, hac obſervatione concidunt. Si Apoſtolorum tempore diſpenſatum dicas ob Epiſcoporum raritatem; ſi poſteà à Gregorio primo in novella Anglorum eccleſia; ſi à Gregorio decimotertio in Æthiopia, ſi ab aliis in India, & Japonia diſpenſatum reſpondeas, ſtante nimirum communi Eccleſiæ lege, juxta quam nullus ordinariè pro Epiſcopo haberi poſſit, qui non à tribus conſecratus fuerit. Aliqui tamen reſpondent Apoſtolorum tempore non ita paſſim fuiſſe ea in re diſpenſatum: quod docet Apoſtoli Jacobi ordinatio quæ à tribus peracta; quod etiam ſedulo Apoſtolos obſervaſſe, ut tres ſaltem ad Epiſcopum ordinandum convenirent, (e) Anacleti, & (f) Aniceti epiſtolæ oſtendunt: neque id difficile fuiſſe: nam Apoſtoli pluribus annis in Judæa remanſerunt, quibus annis

(e) Anacleti ep. 2.
(f) Aniceti ep. 1.

A qui digni eſſent Epiſcopatu probarunt, eoſdemque Antiſtites in diſperſionem gentium mittendos ſacrarunt, adeout paucos eo tempore Presbyteros ordinarint, quos non etiam Epiſcopos conſecrarint, ſecundùm quoſdam auctores. Poſteà verò diſperſi cùm eſſent in gentibus, vel inter ſe ex profeſſo de religionis profectu collaturi, vel fortuitò convenientes Epiſcopos ſacrare conſueverant: unde Apoſtolorum (g) canonem ita interpretantur ii auctores: ut Epiſcopum ordinari jubeat à duobus, aut B tribus præter Metropolitanum, quem eo numero minimè comprehendi volunt, quæ interpretatio ſatis diſtorta videtur, ac violenta. Conſtitutiones verò (h) Apoſtolicas, quæ vel ab uno ratam Epiſcopi ordinationem habent, de neceſſitate loqui obſervant, in quo neceſſitatis caſu diſpenſatum ab Apoſtolis fuiſſe docent, ut unus Epiſcopus alteri conſecrando ſufficeret. Similiter quoque reſponderi poteſt Dionyſium (i) Areopa- C gitam unius Epiſcopi in conſecratione Epiſcopali meminiſſe, vel ob diſpenſationem hoc tempore uſitatam, ut unus tantum Epiſcopus alium ordinaret, vel quod principalis hic foret conſecrator, quamvis alii neceſſariò adeſſent. Dubiam porrò eſſe ſancti Gregorii ea in re diſpenſationem, ob varias reſponſionis ejus in utramque partem (K) interpretationes ſuperius allatas; nec certiorem Gregorii decimitertii, quam aliqui dumtaxat D auctores ita referunt, ut tamen eorum nullus ſe Bullam iſtam diſpenſationis perſpexiſſe declarat.

(g) Can. Apoſt. 1.
(h) Conſtit. Apoſt. lib. 8. cap. 19.
(i) Dionyſ. de Eccleſ. hierarch. c. 5.
(K) Vide ſupra §. 2. num. 10.

XXII. Tertio argumento, & probationibus ad ejus confirmationem adductis alia ratione occurritur;

(a) Conc. Regenſe cap.3. & 4.

tur. Nam Concilii (a) Regenſis, Arauſicani primi, & Syneſii teſtimonia hæc reſponſio vel eludit, vel ſolvit: ut ſcilicet primo dicamus in Concilio Regenſi à duobus Epiſcopis ordinato hanc gratiam fieri, ut cùm deponi ob temeritatem deberet, in ordine Chorepiſcopi maneat, & poſt novam ordinationem quædam ei Pontificalia officia, verbi gratia ſacramenti Confirmationis collatio committantur; cum ordinatis quoque ab ipſo Clericis, ſi inculpati reperiantur, ſimilem gratiam fieri, ut de novo ordinati in gradu, & dignitate, quam ſuſcepiſſe videbantur, remaneant, qua gratia qui reprehenſibiles, & excommunicati ante ordinationem inventi fuerint minimè gaudeant. Verùm expoſitio iſta omnino eſt violenta; nam in Concilio Regenſi nulla novæ ordinationis Armentarii, nulla Clericorum ab ipſo ordinatorum repetitæ ordinationis mentio; quin imò facta ab ipſo probatur, in qua remanere inculpatis conceditur; à qua deturbari, qui ante ordinationem excommunicati fuerant, decernuntur: porrò niſi ea ordinatio probaretur, nec in ordine per eam ſuſcepto aliqui remanere, nec ab eo alii dejici dicerentur. Eadem

(b) Arauſ.1. c.13.

tamen ſolutio Concilio (b) Arauſicano ab auctoribus prioris ſeotentiæ non minus violenter adhiberi debet, ut nempe in eo ſtatutum ſit, eum qui invitus à duobus ordinatus fuerit, in unius ex ordinatoribus ſuis locum, quos canon deponi jubet, ſufficiendum eſſe, ita tamen ut de novo ab aliis tribus ordinetur; ſed hæc ordinationis innovatio gratis fiogitur. Eadem tandem Syneſii teſtimonio ſolutio debet apponi, Siderii nempe, cujus

A apud Syneſium mentio eſt, ordinationem eo ſenſu probatam ab Athanaſio, & aliis, quod in Epiſcopali faſtigio, ſuppleto defectu ordinationis, poſt trium Epiſcoporum benedictionem manere permiſſus ſit. Sed hoc quam alienum ſit à (c) Syneſii narratione, quàm ſine fundamento adjiciatur, ſatis oculatus quiſque animadvertit. Rectiùs ad Carthaginenſe (d) tertium reſpondent, ordinationem Epiſcopi à duobus Epiſcopis Concilium iſtud retuliſſe, eam non approbaſſe ut invalidam, ſed nec

(c) Syneſius ep 67. Theophil. Alexan.

(d) Carth.3. c.39.

B improbaſſe ut validam. In ordinatione verò Pelagii primi ad diſpenſationem ejuſdem ſummi Pontificis recurrendum eſt. Denique ad exemplum Evagrii nulla alia ſolutio dari poteſt, quàm (e) Theodoretum, aut deceptum, aut in gratiam Flaviani, cujus partibus addictiſſimus erat, fuiſſe mentitum: ſicut enim in eo falſus eſt, vel certè fallit, ſi (f) Socrati, & (g) Sozomeno credatur, quod eum à Paulino ordinatum dicit, quia

(e) Theodoretus lib.5. hiſt. cap.23.

(f) Socrates lib.5. cap.15

(g) Sozom. lib. 7. cap.15.

C nempe duo iſti Auctores referunt nonniſi poſt Paulini obitum auditores ejus in ipſius locum ſubrogaſſe Evagrium: ita in eo fallere, vel falli potuit, quod à ſolo Paulino eum fuiſſe ordinatum referat: probabile tamen eſt, eum ab uno ordinatum fuiſſe, non à tribus. Etenim certum eſt ipſum in Oriente fuiſſe conſecratum: at in Oriente vix aliqui reperiebantur Epiſcopi, qui Paulini partes tuerentur; difficilè tres reperti fuiſſent Epiſcopi, qui

D non Flaviani contra Paulinum, & proinde Evagrium, communioni adhærerent: cui tamen difficultati occurreretur, ſi ab Ægyptiis, vel Occidentalibus Epiſcopis conſecratus dicatur.

Mi-

XXIII. Minorem difficultatem faceſſit argumentum tertium, quod eſt de Chorepiſcopis: Nam non invite fatemur quoſdam Chorepiſcopos fuiſſe verè Epiſcopos, idque tum ob rationes allatas, tum etiam ob quaſdam alias: attamen nec omnes, nec plurimos, ſaltem ab initio quinti ſæculi poſt canonum Concilii Niceni divulgationem, & Leonis primi, Hiſpalenſis ſecundi Concilii, fortè quoque & Damaſi prohibitionem, ejuſmodi Chorepiſcopos cum Epiſcopali dignitate creatos ſuſpicamur; nec eos qui ordine Epiſcopali inſigniti eſſent, ab uno duntaxat Epiſcopo, ſed à pluribus fuiſſe creatos diximus. Cujus reſponſionis tria ſunt capita. Primum eſt aliquos ex Chorepiſcopis Epiſcopos fuiſſe, quod rationes adductæ comprobant, inſuperque ex eo comprobare poſſumus, quod ex Adone Viennenſi adferri poteſt, qui licet perplexè ſatis loquatur, ex ejus tamen verbis deduci poteſt, Agobardum, qui Leidrado Lugdunenſi in Archiepiſcopali dignitate ſucceſſit, Epiſcopum conſecratum fuiſſe, tunc cum Chorepiſcopus conſtitutus eſt: nam de Leidrado Lugdunenſi Archiepiſcopo loquens hæc habet, (a) *initio imperii Ludovici Imperatoris Sueſſionis Monaſterii locum petiit, & in loco ejus Agobardus ejuſdem Eccleſiæ Chorepiſcopus, conſentiente Imperatore, & univerſa Gallorum Epiſcoporum Synodo Epiſcopus ſubſtituitus eſt: quod quidam defendere volentes dixerunt eundem venerabilem Agobardum à tribus Epiſcopis in ſede Lugdunenſi jubente Leidrado fuiſſe ordinatum.* At nequaquam hæc verba in excuſationem ſubrogationis Agobardi proferrentur, niſi Ago-

(a) Ado Vienn. in chron. ætate 6.

A bardus jam fuiſſet Epiſcopus ordinatus, cum Chorepiſcopus Lugdunenſis creatus eſt; tum quod poſt ceſſionem Leidradi, quæ præcedere debuit ſubſtitutionem Agobardi in ejus locum, nulla jam Leidradi auctoritas eſſe dici poſſet, ut eo jubente Agobardi ordinatio peracta dici potuerit: tum quod nulla fuiſſet dubitandi occaſio de Agobardi ordinatione à tribus Epiſcopis, ſi poſt electionem in Archiepiſcopum Epiſcopus fuiſſet conſecratus; tum quod ordinatio Agobardi, quæ poſterior fuiſſet B ejus electione, & ſubrogatione ad Epiſcopalem thronum, pro excuſatione proferri non potuiſſet: at poſita ejus conſecratione in Epiſcopum ab eo tempore quo Chorepiſcopus creatus eſt, hæc omnia rectè ſtant, & quod juſſerit eum ordinari Leidradus, ad quem, tanquam ad Epiſcopum diœceſeos, in qua conſtituebatur Chorepiſcopus, ejus ordinatio ſpectabat; & quod dubitatio emergere potuiſſet, num à pluribus Chorepiſcopus eſſet conſecratus, cum Epiſco- C pi ab uno creari ſolerent; & quod hæc in excuſationem ſubrogationis Agobardi abſque ejus nova ordinatione, à Leidrado dicerentur: unde etiam hæc verba ab eodem Adone (b) ſubduntur, quæ id confirment, *ſed Canonica auctoritas eſt, in una civitate duos Epiſcopos non eſſe: nec vivente Epiſcopo ſucceſſorem ſibi debere eligere*; Quibus verbis duo vitia ordinationis Agobardi notantur, & quod ſimul cum Lei- D drado Epiſcopus fuerit, & quod ab eodem vivente ſucceſſor deſignatus ſit. Primum eorum vitiorum abeſſet, ſi poſt ceſſionem tantum Leidradi Agobardus Epiſcopus ordinatus eſt; iſta enim ceſſio-

(b) Ado ibid.

ſione Epiſcopalis dignitas à prædeceſſore in ſucceſſorem translata fniſſet, non duo ſimnl Epiſcopi fuiſſe incuſarentur: itaque ex iſtius verbis elicitnr Agobardum cum ordinatione Epiſcopali Chorepiſcopi dignitatem ſuſcepiſſe, Leidrado verò ſecedente, in Epiſcopali ei dignitate abſque nova conſecratione ſucceſſiſſe.

XXIV. Nec deſunt plurimæ rationes, ob quas Chorepiſcopi ordine Epiſcopali ſolerent aliquando inſigniri. Prima, quod in Chorepiſcoporum ordinem rejici ſolerent illi, qui ob aliquod crimen, quod depoſitione dignum minimè judicabatur, vel ob Eccleſiæ pacem ſecundùm quid ab officio ſuſpendebantur, ut amiſſa Epiſcopali dignitate, Epiſcoporum, vel Presbyterorum munia obirent; quæ pœna in Concilio (a) Regenſi, ut vidimus ſupra, lata eſt; eadem in Concilio (b) Trullano, & (c) Rhemenſi ſub Leone nono ſtatuitur, ubi aliqui Epiſcopi ad Presbyterorum gradum rejiciuntur. Eaque longè ante Euſtathius Beryti Metropolita in duos Epiſcopos à Photio Tyri Metropolita ordinatos uſus fuerat, Concilio (d) Chalcedonenſi non probante hujuſmodi ſententiam, fortè quod hoc tempore nondum uſitata eſſet; fortè quod mitior videretur, ſpectato eorum Epiſcoporum crimine; fortè etiam quod non illi abſtenti, ſed depoſiti forent, depoſitos antem in Presbyterali officio retinere, irreligioſum videretur.

XXV. Altera, quod ut hæretici, ſchiſmatici, aut ab iis ordinati ad Eccleſiaſticam unitatem redirent, aliquando inter Catholi-

(a) Concil. Regenſe ſupra.

(b) Conc. Trull. cap.20.

(c) Concil. Rhemenſ. ſub Leone 9.

(d) Concil. Chalced. act.4.

A cos & ipſos ita conveniret, ut Epiſcopo Catholico auctoritate Epiſcopali integra conſervata, alteri vel Chorepiſcopi, vel Presbyteri gradus, locus, dignitas, munera ad Catholicam Eccleſiam redeunti concederentur, qualis pactio cum expreſſa Chorepiſcopi mentione, habetur in Concilio (e) Niceno primo inita inter Catholicos, & Novatianes. Cujuſmodi etiam lex pro Epiſcopis ordinatis à Meletio ſancita videtur in eodem Concilio Niceno, cujus legitur (f) epiſtola ad Eccleſiam Ale-
B xandrinam, cæteraſque Ægypti Eccleſias, in qua qui à Meletio ordinati fuerant in communionem recipiuntur, concediturque præterea, *ut liceat eis quidem honorem ſimul, & functionem miniſterii obtinere, ſecundum autem prorſus locum ab omnibus cujuſcumque parœciæ, & Eccleſiæ exploratis, ac per reverendiſſimum fratrem noſtrum lectis, atque deſignatis Epiſcopis.* Quid eſt autem ſecundum locum habere ab Epiſcopis, quàm Chorepiſcopo-
C rum locum tenere, qui ut indicat citatum toties Concilium (g) Regenſe Epiſcopis inferiores, Presbyteris ſuperiores erant: Hęc ergo à Meletio conſecratis Epiſcopis indulgebantur, ut Chorepiſcoporum locum in Eccleſia tenerent, Catholicis ſemper Epiſcopis ſubditi atque ſubjecti. Obiter autem notaverim Donatiſtis ad Catholicam unitatem redeuntibus majorem prerogativam in Concilio (h) Africano olim conceſſam, ut etiam
D cum Epiſcopis Catholicis populum partirentur, diœceſimque integram dividerent. Eadem quoque indulgentia videtur uſa Synodus (i) Chalcedonenſis erga Nonnum in Pſeudo-Synodo Epheſina à Dio-

(e) Nicen. 1. c.8.

(f) Epiſt. Concil. Nicen. ad Eccleſ. Alexandrinam.

(g) Conc. Regenſe cap.5.

(h) Concil. African. cap.85.

(i) Chalced. act.3. ſeſſ. 8. ſeu ſecundum alios act.10.

à Dioſcoro in locum Ibæ Edeſſeni depoſiti creatum, quem reſtituto Iba, Chalcedonenſis Maximo Antiocheno commendavit, ut dignitatem Epiſcopatus retineret, donec alicui Eccleſiæ ab ipſo adſcriberetur. Hunc porrò poſtea conſtat in locum Ibæ prædicti demortui ſubſtitutum fuiſſe, quippe qui (a) in literis Syriæ Epiſcoporum datis tempore Leonis Imperatoris ſubſcriptus legatur.

XXVI. Tertia, quod Epiſcopis à ſua ſede expulſis, quos Gregorius (b) Magnus vacantibus Eccleſiis incardinare ſolebat, & quocumque modo (c) ab aliis Eccleſiis, abſque eo quod per communionem Epiſcopalis throni dignitas divideretur, nutriri, ſoveri, ac ſuſtentari præcipiebat, Concilium (d) Ancyranum tanquam beneficium concedit, ἐὰν μέντοι βούλοιντο εἰς τὸ Πρεσβυτέριον καθέζεσθαι, ἔνθα ἦσαν πρότερον Πρεσβύτεροι, μὴ ἀποβάλλεσθαι αὐτοὺς τῆς τιμῆς. *Quod ſi voluerint in Presbyteri ordine, ubi prius fuerant, ut Presbyteri reſidere, non abjiciantur propria dignitate:* dummodo tamen nullum Epiſcopis negotium, à quibus recepti fuerint, faceſſant, nullam moleſtiam inferant. Ideoque (e) ſanctus Quintianus Rutena urbe ejectus, cùm ad Arvernorum Epiſcopatum peteretur, idque graviter quoſdam ferre animadverteret, Chorepiſcopi honore contentus fuiſſe legitur, quamvis æmulus ejus Apollinaris ſe Chorepiſcopum ipſius fore, & obſequentem per interpoſitas perſonas mendaciter promitteret: *quid ergo*, inquit, *præſtabo, cujus poteſtati nihil eſt ſubditum, ſufficit enim ſi orationi vacans, quotidianum mihi victum præſtet Eccleſia.*

(a) Literæ Syriæ Epiſcop. 3. part. Concil. Chalced.

(b) Joannes vita Greg. lib. 3. c. 15. & 16.

(c) Idem lib. 1. epiſt. 43. indict. 9.

(d) Concil. Ancyr. cap. 17. al. 18.

(e) Greg. Turon. lib. 1. hiſt. cap. 2.

A XXVII. Quarta, quod ubi aliqui vitioſè ordinati fuiſſent, retenta aliquando Epiſcopi dignitate, alio in eorum locum ſubrogato ab Eccleſia, in qua promoti fuerant, alerentur: cujus rei exemplum habemus luculentiſſimum in (f) Concilio Chalcedonenſi, in quo Baſſianus, & Stephanus iis conditionibus, ab Epiſcopatus Epheſini adminiſtratione dejecti ſunt, ut ambobus ex reditibus ejuſdem Eccleſiæ neceſſaria ſuppeditarentur; quo caſu in Chorepiſcoporum claſſem, ni fal-B lor, rejiciebantur: quamvis vitioſè ſine propria culpa ordinatos, in vacatura mox Eccleſia Epiſcopos eadem Synodus conſtitui voluerit: quod etiam (g) Toletanum duodecimum confirmat.

XXVIII. Quinta, quod ubi controverſia eſſet de electione Epiſcopi, is aliquando ad ſopiendam controverſiam creari ſoleret Chorepiſcopus, qui minus juris habere videretur, vel qui cedere vellet pro bono pacis: ſic (h) Pro-C motus, qui in Dunenſi Caſtro, ordinante Sigiberto Rege, fuerat inſtitutus, poſt ejus mortem amotus fuit, judicio contra eum lato, ut quia caſtrum illud diœceſis erat Carnotenæ, in eo *Presbyteri tantùm officio fungeretur*, quam ſententiam cùm apud Guntramnum Regem infirmari curaret, nihil profecit, niſi ut quæ hujus caſtri termino continerentur propria haberet, hoc eſt, ut Chorepiſcopus regeret.

D XXIX. Sexta, quod aliquando contingeret, ut plebes, quæ Epiſcopos numquam habuerant, ſibi Epiſcopos dari poſtularent, in quo caſu Synodus (i) Africana id quidem denuò fieri vetuit, ſed de-jam

(f) Conc. Chalced. act. 12.

(g) Tolet. 12. c. 4.

(h) Gregor. Tur. lib. 7. hiſt. cap. 17.

(i) Conc. African. cap. 10 & 13. Cod. can. Eccleſ. Afric. cap. 53. & 56.

jam ordinatis ita cenſuit, ut ſi invito Epiſcopo diœceſeos ordinati fuiſſent, deponerentur; ſi verò eo conſentiente, Diœceſim quidem non haberent; ſed eam ſolùm retinerent plebem, in qua fuerant rectores ordinati, id eſt, ni fallor, villæ iſtius, vici, oppiduli, modicæ civitatis Epiſcopi eſſent, quod indicat eos cum Epiſcopali ordine Chorepiſcopos fuiſſe conſtitutos.

XXX. Septima, quod infirmis Epiſcopis, ſenio gravatis, linguæ vitio præpeditis, imo etiam benè aliquando valentibus, & officio ſuo fungentibus coadjutores interdum dati, qui Chorepiſcopi, vel potius Coepiſcopi dici poterant: ſic (a) Narciſſo Hieroſolymorum Antiſtiti coadjutor Alexander ob infirmitatem; Gregorio (b) ſeni Gregorius Theologus ad adminiſtrationem acceſſit ob ingraveſcentem ætatem; Valerio (c) Latini ſermonis non ſatis perito datus in Epiſcopali munere adjutor Auguſtinus: ſic à Meletio benè valente, & officio ſuo laudabiliter fungente, συνεργὸς in Apamienſi Epiſcopatu adminiſtrando adſcitus Stephanus, teſte (d) Theodoreto: ſic infirmum quemlibet Epiſcopum non deponendum, ſed inquirendum aliquem cenſuit (e) Gregorius Magnus, qui poſſit ejus curam omnem agere. Sic pariter ut convenientiſſimum exemplum proferam, conſeneſcente beato Tetradio Eccleſiæ Lingonicæ Sacerdote, & gravi morbo affecto, ex quo numquam convaliturus ſperabatur, *conturbati Clerici*, inquit Gregorius (f) Turonenſis, *à paſtore utpote deſtituti, Mondericum expetunt, qui à Rege indultus, ac tonſuratus, Epiſcopus ordinatur ſub*

(a) Euſebius lib. 6. cap. 9.

(b) Gregor. Naz. carm. de vita ſua.

(c) Poſſidius in vita Auguſtini.

(d) Theodoretus lib. 5. hiſt. cap. 4.

(e) Gregor. lib. 9. indict. 4. epiſt. 41.

(f) Gregor. Tur. lib. 5. hiſt. Franc. cap. 5.

A *ea ſpecie, ut dum beatus Tetricus viveret, hic Ternodorenſe caſtrum, ut Archipresbyter regeret, atque in eo commoraretur*, id eſt, Chorepiſcopus ad tempus conſtitueretur, donec beatus Tetrieus obiret. Exergo omnes rationes, aliæque ſimiles effecerunt, ut Chorepiſcopi aliqui, etiam ſecluſis iſtis rationibus Epiſcopi crearentur, cùm prædictæ rationes effeciſſent, vt jam non inſolens, neque ab Eccleſiaſtica conſuetudine omnino abhorrens videretur duorum Epiſcoporum, ſaltem quorum unus alteri

B ſubordinaretur, in eadem diœceſi creatio.

XXXI. Alterum reſponſionis caput eſt, Chorepiſcopos omnes non fuiſſe verè Epiſcopos conſecratos, ſed eorum aliquos ordine tantùm Presbyteros fuiſſe, quod ſupra ſufficienter probavimus, proindeque hic duntaxat providendum, ne allata pro poſteriore ſententia argumenta generatim evincere videantur Chorepiſcopos omnes Epiſcopos fuiſſe.

C Sanè Concilium (g) Antiochenum diverſitatem Chorepiſcoporum, quod aliqui eſſent Epiſcopi conſecrati, alii non eſſent, probare potius videtur, quàm omnes ex Chorepiſcoporum ordine Epiſcopos fuiſſe: Si enim eos omnes Epiſcopos conſecratos cenſuiſſet, ad quid attinebat dicere ipſos Presbyteros, & Diaconos, ſine Epiſcopi, diœceſeos conſenſu ordinare non poſſe, εἰ καὶ χειροθεσίαν εἶεν Ἐπισκόπων εἰληφότες, *quamvis ab*

D *Epiſcopis ordinationem ſuſcepiſſent*, ſeu *quamvis ut Epiſcopi conſecrati eſſent*? Quid inquam opus fuiſſet hæc addere, niſi aliqui Chorepiſcoporum, ut Presbyteri tantum, alii ut Epiſcopi eſſent conſecrati?

(g) Antioch. can. 10.

Con-

(a) Concil. Ancyr. cap. 13.

(b) Concil. Neocæſ. cap. 13. al. 14.

(c) Laod. can. 57.

A Concilium quoque (a) Ancyranum, cùm ſit geminum Antiocheno, ſimili modo exponendum eſt, non ut Chorepiſcopis omnibus cum juſſione Epiſcopi civitatis ordinare Presbyteros, vel Diaconos concedat, ſed ut iis quantumcumque Epiſcopis conſecratis licentiam iſtud faciendi ſine juſſione proprii Epiſcopi minime ineſſe oſtendat. Concilium verò (b) Neocæſarienſe non ita clarè Epiſcopali Chorepiſcoporum ordini favet, ut ſupra oſtenſum eſt: & quamvis συλλειτουργοί, id eſt *Sacerdotes*, ſeu *Comminiſtri* dicantur, B quamvis τιμώμενοι, ſeu *honorabiles* habendi proclamentur; non tamen neceſſario ſequitur eos Epiſcopos fuiſſe, cùm hæc aliquando nomina, Presbyteris ſaltem iis, qui in dignitate ſunt conſtituti, tribuantur: & quamvis Epiſcopos hæc nomina neceſſariò arguerent, non tamen de omnibus Chorepiſcopis Neocæſarienſe Concilium locutum fuiſſe inferri poſſet, ſed ſolùm de quibuſdam, quos proinde Presbyteris civitatis prætulerit, C & quibus coram ipſis offerre permiſerit. Laodicenum (c) quoque reſponſionis noſtræ præſens caput confirmat, tantum abeſt, ut infirmet. Nam in vicis, & pagis Epiſcopos negat ordinandos, ſed περιοδευτὰς dumtaxat vult conſtitui, ſeu ſimplices Presbyteros Chorepiſcoporum officio fungentes, quod in luſtranda, & viſitanda regione ſibi ſubjecta maximè conſiſtebat, ut ex prædictis innoteſcit: D ubi tamen conſtituti ſunt, eos manere permittit, ita tamen, ut ſine ſententia Epiſcopi civitatis, nihil moliantur: quod utique ſtatuere nihil aliud eſt, quàm Chorepiſcoporum duo genera ſtatuere, unum

A eorum, qui Presbyterali duntaxat ordine inſigniri, adjacentis tamen regionis ſub Epiſcopo curam haberent, quales jam ſunt, qui Decani rurales dicuntur, quos περιοδευτὰς ab officio quod exercent, nominavit, à Chorepiſcopi nomine ex profeſſo abſtinens, ne Epiſcopalem, ad quem eos denuò promoveri vetat, videretur eis ordinem affingere. Alterum eorum, qui Epiſcopali ordine præditi ruſticanarum Eccleſiarum curam gerebant, quales denuò creari prohibet, ubi tamen creati ſunt in offi- B cio, & obedientia erga proprium Epiſcopum ſtatuit contineri. Fruſtra tamen Laodicenum id prohibuiſſe poſterorum ſæculorum exempla oſtendunt. Laodicenum tamen illum canonem, ſicut & (d) Nicenum de uno Epiſcopo in una diœceſi, (e) Sardicenſem de Epiſcopis in villis, vicis, aut modicis civitatibus non conſtituendis, alioſque ejuſmodi obſtitiſſe, quominus paſſim Chorepiſcopi cum Epiſcopali ordine inſigni crearentur, pro- C babile eſt; itemque occaſionem dediſſe Damaſo, & Joanni tertio ſummis Pontificibus [ſi veræ ſunt eæ, quæ eorum nomine circumferuntur epiſtolæ], ut hoc Chorepiſcoporum poſtremum genus abolendum cenſerent. Nicolaus (f) verò primus non aſſerit univerſim omnes Chorepiſcopos fuiſſe Epiſcopos, ſed hoc tantùm definit, eos qui à Chorepiſcopis fuerint ordinati, ſi conſtet tales Epiſcopos fuiſſe, ut Epiſcopos ordi- D natos, non eſſe reordinandos, quamvis ejuſmodi nec locum, nec dignitatem Epiſcopalem ſibi vendicarent, ob quam nempe cauſam quidam ordinatos à Chorepiſcopis tanquam invalidè ordinatos re-

(d) Nicen. cap. 8.

(e) Sard. cap. 6.

(f) Nicolaus 1. ep. 39. Rodulpho Bituricenſi.

rejiciebant ; additque proinde Nicolaus ſeptuaginta diſcipulorum exemplum, ex quorum numero conſtat aliquos, non autem omnes fuiſſe Epiſcopos conſecratos, à quibus ſi qui Clerici fuiſſent ordinati, verè ordinem ſuſcepiſſent, quamvis illi nec loco, nec dignitate Epiſcopi eſſent, & Apoſtolorum in Epiſcopatu collegæ. Denique Magnus Pontifex Leo Pontificalia varia officia enumerat, quæ Chorepiſcopis illicita ſint, & ab iis minimè attentari debeant (ᵃ) *quoniam* inquit, *quamquam conſecrationem habeant, Pontificatus tamen apicem non habent*; quę verba non oſtendunt Chorepiſcopos omnes conſecrationem Epiſcopalem habuiſſe: ſed tantùm demonſtrant, etſi aliqui eorum habeant, quia tamen nulli eorum Pontificatus habent dignitatem, juriſdictionem, & ſedem; ideo nulli eorum licere Pontificalia officia uſurpare.

(a) Leo epiſt. 86. al. 66. ad Epiſcop. Germ. & Gall.

XXXII. Tertium tandem caput noſtræ reſponſionis, puta, quod qui Chorepiſcopi forent Epiſcopi conſecrati, à tribus illi Epiſcopis conſecrati eſſent, quod magis mihi dubium videtur, quam ſint priora; probari utique poteſt, tum ex Concilio Antiocheno, tum ex Damaſo Papa. Ex Concilio quidem (ᵇ) Antiocheno, cujus ut ſupra diximus communior verſio, & à Pontificibus Damaſo, ac Zacharia probata fert, ut *quamvis ab Epiſcopis conſecrati ſint*, tamen ſine Epiſcopi juſſione Presbyteros, vel Diaconos ordinent, quod indicat eos qui ex illorum numero ſacrati eſſent Epiſcopi, à pluribus Epiſcopis manus impoſitionem ſuſcepiſſe. Id verò clarè habet Damaſus, qui de tempore

(b) Vide ſupra §.1. num. 7.

A Concilii Antiocheni ſic loquitur, (ᶜ) *videtur mihi quod tunc non ab uno, ſed à pluribus ordinabantur: quia nullatenus diceret, Epiſcoporum, ſi ab uno fieret talis ordinatio &c.* Quando ergo dicit Concilium Antiochenum, (ᵈ) *Chorepiſcopum ordinari ab Epiſcopo civitatis* cui idem adiacet, non alios Epiſcopos ejus conſecrationi adſiſtentes excludit, ſed pręcipuam conſecrationis provinciam ad Epiſcopum dioeceſeos, in qua Chorepiſcopus conſtituitur, ſpectare oſtendit, eodem modo quo canones paſſim [quo-

B rum etiam loquendi modum hiſtorici ſequuntur] à Metropolitano, nulla aliorum Epiſcoporum facta mentione, Antiſtitem conſecrandum præcipiunt; quamvis ex aliis canonibus certum ſit Metropolitanum non ſolum, ſed aliis ex ſua provincia convocatis Epiſcopis, huic rei vacare debere.

(c) Damaſus ep. 4. de Chorepiſcopis.

(d) Antiochenum cap. cit. 10.

XXXIII. Denique ad allatas pro poſteriori ſententia rationes faciliùs quàm ad cætera reſponderi poteſt: neque enim cauſæ jugu-

C lum petunt. Prima enim ratio quod in (ᵉ) Pontificali Romano unus ſolùm dicatur *conſecrator*, reliqui vocentur adſiſtentes non convincit unicum eſſe duntaxat neceſſarium miniſtrum, qui ſolus conſecrationem peragat. Cum enim librum Evangeliorum omnes ſuper caput ordinandi teneant, omnes manus imponant, omnes verba conſecratoria proferant, omnes quoque conſecratores verè dici poſſunt, cùm in iis ſolum

D conſecratio ſubſtantialiter conſiſtat. Quod ergo unus tantum conſecrator dicatur, ratio eſt, tum quod penes unum, puta Metropolitanum, aut eum qui ejus vices gerit, præcipuè conſecrandi jus,

(e) Pontif. Rom. tit. de conſecrat. electi in Epiſcop.

& au-

& auctoritas reſideat: tum quod unus ſolus ceremonias omnes magna ex parte faciat; tum quod unica ſit conſecratio, ad quam licet plures adhibeantur, omnes tamen præcipuo conſecratori cooperentur, conjungantur quoad unicam conſecrationem peragendam, & unitatem Eccleſiæ demonſtrandam, quæ ex pluribus etiam Paſtoribus reſultat uni ſemper tanquam capiti unitis. Ex quibus altera quoque ratio diluitur, nam quod unius ſacramenti unus dicitur eſſe miniſter, hoc verum eſt A de unico totali miniſtro, non de partialibus, qui omnes agant per modum unius, quod ſpeciatim in ordinatione ſervatum fuit, ut & à pluribus miniſtris Epiſcopi in unam cauſam convenientibus ſacrarentur, & tam conſecrati in Epiſcopos, quam in Presbyteros conſecratoribus ſuis concelebrarent, ad unitatem Eccleſiæ ſervandam, quæ in Epiſcoporum unione, inter ſe, & adhærentia populi cum Epiſcopis præſertim conſiſtit, ut B fusè oſtendit (a) Cyprianus.

(a) Cyprian. epiſtol.69. & tract.de unitate Eccleſiæ.

CAPUT III.

Quis Epiſcopus miniſter ordinationis ſingulorum Clericorum eſſe debeat, ſeù de Epiſcopo proprio, ad quem jus ordinationis inferiorum Clericorum ſpectat.

ARTICULUS PRIMUS.

Quis olim proprius Epiſcopus cenſeretur ad quem jus ſingulorum Clericorum ordinationis ſpectaret.

§. PRIMUS.

Clericum alicui Eccleſiæ adſcriptum ſive conſenſu Epiſcopi, cui ſubjacebat iſta Eccleſia, ordinari minimè olim licuiſſe.

I. Certum eſt Clericos quoſcumque alicui Eccleſiæ adſcriptos, ſeù in Clericorum ejuſdem Eccleſiæ numerum relatos, ab alio poſtea Epiſcopo ordinari minimè olim potuiſſe, canones enim antiqui paſſim id vetant, tum Conciliorum, tum etiam ſummorum Pontificum. Ex canonibus Conciliorum celeberrimus eſt iſte Concilii primi (a) Niceni, quo Clerici à ſuis Eccleſiis diſcedere vetantur: ubi & illud adjungitur, εἰ δὲ καὶ τολμήσειέν τις ὑφαρπάσαι τὸν τῷ ἑτέρῳ διαφέροντα, καὶ χειροτονῆσαι ἐν τῇ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ, μὴ συγκατατιθεμένου τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου, οὗ ἀνεχώρησεν ὁ ἐν τῷ κα- C νόνι ἐξεταζόμενος, ἄκυρος ἔστω ἡ χειροτονία, id eſt, *ſi quis autem ad alium pertinentem audacter invadere, & in ſua Eccleſia ordinare tentaverit, non conſentiente Epiſcopo, à quo diſceſſit is, qui regulæ mancipatur, ordinatio hujuſmodi irrita comprobetur*. Geminus huic canoni Sardicenſis, (b) qui ab Hoſio propoſitus, ab omnibus Patribus, tanquam ὁ ὅρος ἀσάλευτος, *decretum immobile*, probatus legitur, ἵνα εἴ τις Ἐπίσκοπος ἐξ ἑτέ- D ρας παροικίας βουληθῇ ἀλλότριον ὑπηρέτην, χωρὶς τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου εἰς τινα βαθμὸν καταστῆσαι, ἄκυρος καὶ ἀβέβαιος ἡ κατάστασις ἡ τοιαύτη νομίζοιτο. εἰ τινες δὲ ἡ μὴν ἂν τοῦτο ἑαυτοῖς ἐπιτρέψαιεν,

(a) Concil. Nicen. cap.16.

(b) Concil. Sardic.15.

παρὰ τῶν ἀδελφῶν, καὶ συνεπισκόπων, καὶ ὑπομιμνήσκεσθαι, καὶ διορθοῦσθαι ὀφείλουσιν, ut, *ſi quis Epiſcopus velit ex alia parœcia, velut alienum miniſtrum, ſine conſenſu proprii Epiſcopi, in aliquo gradu conſtituere, irrita, & infirma hujuſmodi conſtitutio exiſtimetur, ſi qui autem hoc ſibi ipſis permiſerint, à fratribus, & Coepiſcopis, & admoneri, & corrigi debent.*

II. His conſentiunt plura alia Conciliorum, & ſummorum Pontificum decreta, quæ in ſingula quæque Eccleſiæ ſæcula ob eorum multitudinem referenda ſunt. Exordimur autem à quarto Eccleſiæ ſæculo, tum quod reddita eo ſæculo Eccleſiæ pace, res Eccleſiæ, in iis quæ ad diſciplinam ſpectabant, attentius componi cœperint: tum quod priori ſæculo (a) Callixti ſecundi, & (b) Sixti ſecundi epiſtolæ, quæ Epiſcopis Clericum alterius Eccleſiæ ordinare vetant, dubiæ ſint fidei. Hoc autem ſæculo ſummus Pontifex Julius (c) ex Niceno legem iſtam adducit, ut nemo alterius Clericum ordinare præſumat, quem ſecutus (d) Syricius epiſtola ad Africanos [cujus major eſt quam epiſtolæ Julii auctoritas] religioſè ſanxit, *ut de aliena Eccleſia ordinare Clericum nullus uſurpet*. Concilium (e) Taurinatenſe, *nec illud prætermittendum fuiſſe*, putavit, *quod Synodi ſententia definitum eſt, ut Clericum alterius ſecundum ſtatuta canonum nemo ſuſcipiat, nec ſuæ Eccleſiæ in gradu audeat ordinare*. Carthaginenſe (f) quoque Concilium ſub Julio habitum, quod primum dicitur, idem confirmat, ut poſtea dicemus: ſimiliter quoque Carthaginenſe, quod vulgò (g) tertium dicitur, inter ea autem

(a) Calliſtus 1. epiſtola 2. cap. 3.
(b) Sixtus 2. ep. 2. cap. 3.
(c) Julius ep. 3. c. 6.
(d) Syricius ep. 4. cap. 6.
(e) Taurinat. c. 6.
(f) Concil. Carthag. 1. cap. 5.
(g) Carthagin. 3. cap. 21.

A quæ poſt Nicenum extant tempora, ſecundum ab aliis fertur: itemque (h) Africanum ſub Anaſtaſio, quod utrumque decrevit, *ut Clericum alienum niſi concedente ejus Epiſcopo, nemo audeat, vel retinere, vel promovere, in Eccleſia ſibi credita. Clericorum autem nomen, etiam Lectores, & Pſalmiſtæ, & Oſtiarii retinent*: ideoque (i) Epigonio Epiſcopo proponente, *in multis Conciliis definitum, ut Clericum alienum nullus ſibi præripiat Epiſcopus præter ejus arbitrium, cujus fuerit Clericus*, Concilium aſſenſit, & ſecundùm B hanc propoſitionem de cauſa inter ipſum, & Julianum Epiſcopum, à quo ſibi injuriam, ut poſteà explicabimus, factam conquerebatur, judicavit.

III. Quinto ſæculo Innocentius (k) primus epiſtola ad Victricium Rothomagenſem, Syricii canonem iiſdem quibus ille verbis exprimit, his ſolum additis, *niſi ejus Epiſcopus precibus exoratus concedere voluerit*. Quibus literarum dimiſſoriarum, ut vocant, uſus C comprobatur. Concilium (l) Teleptenſe in Africa, malè vulgò dictum Telenſe, eandem Syricii definitionem comprobavit, dum Syricii epiſtolam legi curavit, & obſervandam mandavit. Arauſicanum primum (m) *non ſine conſultatione ejus Epiſcopi cum quo ante habitavit*, quemvis Clericum ordinari permittit. Adſtipulatur Andegavenſe, (n) *aliis quoque Epiſcopis aliorum Clericis gradum augere*, inquit, *non liceat*. Favet Veneticum, D *Epiſcopi quoque ab aliis Epiſcopis ordinatos Clericos, ſine permiſſu eorum, à quibus fuerint ordinati promovere ad ſuperiorem ordinem non præſumant, ne concordiam fraternam injuria illata contaminet*: quibus omnibus adde,

(h) Afric. cap. 20.
(i) Idem Carthag. cap. 44.
(k) Innoc. 1. ep. 2. ad Victric. cap. 7.
(l) Teleptenſe Syricii epiſt. approbant.
(m) Arauſic. 1. c. 8.
(n) Andegavenſe cap. 9.

(a) Leo 1. epiſt. ad Ruſticum.
(b) Gelaſius epiſt. ad Epiſcopos per Lucaniam al. 1. al. 9. cap. 6.

de, tum (a) Leonis primi, quæ poſtea refertur, tum (b) Gelaſii pri- ad EpiſcoposLucaniæ conſentientem ſententiam, *nec ambiant Epiſcopi ſibimet vendicare Clericos poteſtatis alienæ*, tum etiam Milevitani ſecundi (c) Concilii ſub Innocentio primo canonem infra citandum.

(c) Milevit. c. 15.

(d) Valent. cap. 6.

IV. Sexto Synodus (d) Valentina prima in Hiſpania tempore ſummi Pontificis Hormiſdæ decrevit, *ut nullus alienum Clericum ſecundùm decreta canonum ſine conſenſu Epiſcopi ſui audeat ordinare*: (e) Arvernenſis ſub Agapeto Papa Regis Theodeberti conſenſu habita, *ut nullus Epiſcopus alterius Clericum contra voluntatem Epiſcopi ſui ſuſcipere audeat, aut Sacerdotio prorogare*. Similiter Aurelianenſis (f) quinta ſub Vigilio Papa, & Childeberto Rege Francorum coacta, *ut nullus Clericum, ſeu Lectorem alienum, ſine ſui ceſſione Pontificis, vel promovere, vel quibuslibet conditionibus audeat vindicare. Quod ſi quis hanc conſtitutionem fuerit quacumque præſumptione tranſgreſſus, memoratæ perſonæ ab eo cui ſunt debitæ, ſeu Eccleſiaſtico jure, ſeu proprio, ab honore, vel officio ſuſcepto, juxtà arbitrium ſui Pontificis, ſuſpendantur. Epiſcopus verò qui ordinaverit, ſex menſibus Miſſas tantum facere non præſumat*. Bracharenſis (g) quoque prima iis conformiter edixit, *item placuit ut nullus Epiſcopus Clericum alterius ordinare præſumat, ſicut & antiqui canones vetuerunt, niſi forte ſignata ipſius Epiſcopi ſcripta ſuſceperit*, quibus verbis ſuperiorum Conciliorum ſententiam explicat, quæ Epiſcopi proprii conſenſum, licentiamque requiſierunt, quam nonniſi ſcriptis ſigno Epiſcopali munitis exaratam Bracharenſis tradi voluit, ſive ut Epiſcoporum aliena jura invadentium, & Clericorum ad Ordines ſacros jure, vel injuria adnitentium temeritas, atque audacia redargui, ac coerceri poſſet; ſive ut remedium provideretur, tam contra hotum mendacia, & fraudes, quàm illorum nimiam credulitatem, & incautam ſimplicitatem. Quibus addi poteſt collectio canonum Martini (h) Bracharenſis, in Concilio Lucenſi probata, in qua nimirum hæc habentur, *ſi quis autem Epiſcopus auſus fuerit eum* [quemcumque ſcilicet Clericum, propriam Eccleſiam derelinquentem] *ordinare in ſua Eccleſia, non conſentiente Epiſcopo ſuo à quo receſſit, ordinatio illius vacua reputetur*.

(e) Arvern. c. 10. al. prorogare.

(f) Aurel. 5. can. 5.

(g) Brachar. 1. c. 26.

(h) Martinus Brachar. cap. 33.

V. Septimò, Concilium (i) Cabilonenſe tempore Martini Papæ ſecundi, & Clodovæi Francorum Regis habitum ſtatuit, *ut nullus alterius Clericum retinere præſumat, ſicut priſcis eſt canonibus ſtatutum, nec ad ſacrum Ordinem ſine voluntate Epiſcopi ſui penitus promovere*. (k) Toletanum 13. *multiplici probibitione ſancitum* eſſe confirmat, *ut alterius Clericum fugientem accipere, nemo etiam aut obcelare, aut ordinare auderet*. Synodus quoque ſexta in Trullo habita circa finem hujus ſæculi, vel initium ſequentis, abuſum ſui temporis, quod Clerici ad alienos Epiſcopos pro ordinatione confugerent, hoc canone ſeverè compoſuit, (l) ἐπειδήπερ διαφόρων Ἐκκλησιῶν Κληρικοὶ τὰς ἰδίας, ἐν αἷς ἐχειροτονήθησαν, Ἐκκλησίας καταλιπόντες, πρὸς ἑτέρους συνέδραμον Ἐπισκόπους, καὶ γνώμης δίχα τῦ οἰκείυ Ἐπισκόπου ἐν ταῖς ἀλλοτρίαις κατετάγησαν Ἐκκλησίαις, ἐκ τούτυ τε συνέβη ἀνυποτάκτους αὐτοὺς καταςῆναι, ὁρίζομεν ὥςε ἀπὸ τῦ Ἰανυαρίυ μηνὸς τ̃ παρι-

(i) Cabilon. can. 13.

(k) Toletan. 13. can. 11.

(l) Synod. Trull. can. 17.

A B C D

ῥελθούσης τετάρτης ἐπινεμήσεως, μηδένα τῶν ἁπάντων Κληρικῶν, κἂν ἐν οἱῳδήποτε τυγχάνῃ βαθμῷ ἄδειαν ἔχειν, ἐκτὸς τῆς τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου ἐγγράφου ἀπολυτικῆς, ἐν ἑτέρᾳ κατατάττεσθαι Ἐκκλησίᾳ· ἐπεὶ ὁ μὴ τοῦτο ἀπὸ τοῦ νῦν παραφυλαττόμενος ἐπιτεθεικότα, ἀλλὰ καταισχύνων τό γε ἐπ' αὐτῷ τὸν τὴν χειροτονίαν αὐτῷ ἐπιτεθεικότα, καθαιρείσθω καὶ ὁ παραλόγως αὐτὸν προσδεξάμενος, ideſt, *quoniam diverſarum Eccleſiarum Clerici, propriis in quibus ordinati ſunt, relictis Eccleſiis, ad alios Epiſcopos ſe contulerunt, & ſine proprii Epiſcopi ſententia in alienis Eccleſiis conſtituti ſunt, & ex eo ipſos reddi inſolentes, ac inobedientes evenit; ſtatuimus ut à menſe Januario præterita quartæ indictionis, nullus omninò Clericus, in quocumque ſit gradu, poteſtatem habeat, ſine proprii Epiſcopi ſcripta dimiſſoria, in alienæ Eccleſiæ catalogum referri, qui hoc enim à præſenti nunc tempore non ſervaverit, ſed quod in ſe eſt, eum qui illi manus impoſuit, dedecore affecerit, deponatur & ipſe, & qui eum præter rationem ſuſcepit.* Eo verò canone præterquamquod conſentientem præcedentibus canonibus ſententiam tenemus, exponendam quoque poſtea ſuſiùs prædictæ Eccleſiæ conſtitutionis rationem eruere poſſumus, inſuperque literarum dimiſſoriarum, quas ἔγγραφον ἀπολυτικὴν Synodus vocat, ἀπὸ τοῦ ἀπολύειν, quod eſt *dimittere*, nomenclaturam deductam accipimus, qua de re ſuſiùs infrà.

(a) Conc. Roman. ſub Zachar. can. II.

VI. Octavo ſæculo decretum legimus in (a) Concilio Romano primo, cui ſummus Pontifex Zacharias præſuit, *ut nullus Epiſcoporum audeat alterius civitatis Clericum ſine dimiſſoriis ſui Epiſcopi ſuſcipere, vel ordinare, neque eum uſurpet, niſi Epiſcopus ejus precibus exoratus concedere voluerit, quia hoc ſancti Patres ſtatuerunt, ſi quis verò præſumpſerit, canonicas damnationes ſentiet.* Inter capitula quoque ab Hadriano (b) Papa tradita Angilramno, ſeu Ingilramno Mediomatricæ urbis Epiſcopo illud reperimus, quod à Julio primo excerptum dici poteſt, (c) *nullus Epiſcopus alterius parochianum præſumat retinere, aut ordinare, abſque ejus voluntate, vel judicare, quia ſicut irrita erit ejus ordinatio, ita & judicatio.* Capitulare (d) quoque Caroli Magni, quod anno regni ejus undecimo congregatis in unum Epiſcopis, Abbatibus, Comitibuſque editum eſt, ſanxiſſe fertur, ut *nemini liceat alterius Clericum recipere, nec ordinare in aliquo gradu ſine commeatu Epiſcopi*, ideſt ſine ejus licentia: quemadmodum enim (e) milites commeatum habere dicuntur, qui à ſignis diſcedere poſſunt, ita Clerici commeatum impetraſſe dicuntur, qui diſcedendi à proprio Clero, vel alienum Epiſcopum ordinationis cauſa adeundi facultatem impetrarunt: & ita commeatum interpretatur (f) Paulus, ut ſit *arbitrium*, quod quibuſdam competit, *morandi ubi velint*. Capitulare (g) quoque Aquiſgranenſe anno regni ejus vigeſimo primo, Chriſti 789. decretis Leonis, & Sardicenſi Concilio ſancitum refertur, *ut Epiſcopus alterius Clericum ad ſe non ſollicitet, nec ordinet.*

(b) Hadrian. Papa in Capitulis Angilramno datis c. 16

(c) Julius epiſt. 1.

(d) Capitulare Caroli anno 11. regni ejus to. 2. Concil. Gall.

(e) Vide tit. Cod. de commeatu lib. 2. leg. 11. ſ. ult. ff. ex quibus cauſis.

(f) Paulus lib. 1. ſent. leg. ſili 4. 6. ff. ad municipal.

(g) Capitul. Aquiſgran. c. 16. & lib. 1. Capitul. cap. 56.

VII. Nono ſæculo ſub eodem Carolo, ejuſque filio Ludovico Pio varia Concilia habita ſunt, quæ eandem diſciplinam firmarunt. Omitto (h) Arelatenſe, quod à quibuſdam ſextum dicitur, (i) Moguntiacum, (k) Turonenſe tertium,

(h) Arelat. 6. c. 14.
(i) Mogunt. ſub Carolo cap. 31.
(k) Turonenſe 3. ſub eod. cap. 15.

tium, & alia in quibus Clerici fugientes à ſuis parochiis plectuntur. Omitto etiam (a) Concilii Cabilonenſis ſecundi prohibitionem, ne Clerici ſine literis Epiſcopi ſui commendatitiis recipiantur. Omitto quoque (b) Aquiſgranenſis Concilii definitionem, ſub Ludovico Pio, quod ex Leonis Papæ decretali, & Africano Concilio alienum Clericum, nec ſuſcipi, nec ſollicitari, nec præcipi permittit, *niſi fortè ex placito charitatis id interdantem, accipientemque conveniat, ſeu præter ejus arbitrium, cujus fuerit Clericus*. Solummodo refero prædictam Gelaſii primi ſanctionem (c) Vvormatienſi ſub Hadriano ſecundo, & Ludovico Pio probatam fuiſſe, juſſamque in uſu obſervari: In Concilio quoque (d) Meldenſi ſub Carolo Calvo ſtatutum, ut *Clerici* [*qui cum ſenioribus ſuis de aliis provinciis veniunt*] *ſi ab hujuſmodi hominibus ad ordinandum offeruntur, inſtrui debeant, ut ad Epiſcopos, ex quorum Parochiis ſumpti ſunt, eos remittant, & aut ibi ordinentur, aut litteras canonicas ab Epiſcopo ex cujus diœceſi ſunt, perferant, ſicut canonica docet auctoritas*. Neque enim viſum eſt in re tanti ponderis, & momenti ſeniorum teſtimonio credi debeat: ſtatuitur itaque, ut ipſi moneantur de Clericis, quos ſecum adduxerunt ad Epiſcopos, à quibus creati ſunt, remittendis, quatenus vel ab ipſis ordinentur, vel dimiſſorias ab eis litteras accepturi, jus poſteà & libertatem ordinationis ab alieno Epiſcopo ſuſcipiendæ conſequantur. Quibus adjungo in Concilio Moguntiaco ſub Stephano ſexto, quod alii quintum dicunt, tempore Arnulphi Germaniæ Regis, duplici canone legem iſtam

A roboratam: uno, (e) quo Adriani Papæ prædictum Capitulum refertùr, & exſcribitur de non judicando, neque ordinando alterius parochiano ab uno Epiſcopo: altero, quo ſtatuitur, (f) ut, *ſi quis Epiſcopus judicaverit, vel ordinaveris alterius parochianum ſine conſenſu, & voluntate ſui Epiſcopi, oporteat non ſine increpatione communi Concilio admitti, itaut Eccleſiaſticum ultra non ſolvat canonem*. Item in Concilio (g) Triburienſi ſub Formoſo Papa, legem eandem fuſiùs probatam, & plurium canonum

B auctoritate confirmatam: in (h) Nannetenſi tandem, cujus licet tempus exactè ignoretur, in hoc tamen ſæculum conjici ſolet, interdictum omnibus miniſtris Eccleſiaſticæ dignitatis, *ut nullus quocumque munere, aut favore corruptus Clericum alterius parochiæ laſenter, aut furtivè ad ordinationem introducere præſumas*.

VIII. Et ne ſubſequentia ſæcula percurrere cogamur, in quibus diſciplinę Eccleſiaſticæ minor

C cura habita fuit, Gregorium ſeptimum in iis laudabimus acrem, & conſtantem pro domo Dei Pontificem, qui in quodam Concilio Romano dicitur præcepiſſe, (i) *ut ordinati ab alio, quàm à proprio ſuo Epiſcopo non recipiantur*. Qui pariter in Concilio (k) Romano, ut ajunt, quinto ordinationes, quæ ab his ad quos pertinent non comprobantur, infirmas & irritas dijudicavit. Huic adjungemus Urbanum ſecundum, qui contra cano-

D nes eſſe ſtatuit, ſi quis alienos Clericos Epiſcopus ordinarit, eoſque ordinatos ab Epiſcopo proprio vendicari poſſe affirmat, in hæc verba Lugdunenſi Archiepiſcopo reſcribens, (l) *Lugdunenſis parochiæ Cle-*

(a) Concil. Cabilonenſ. cap. 40.
(b) Aquiſgranen. cap. 55. & 91.
(c) Vvormat. c. 48.
(d) Meldenſ. c. 51.
(e) Moguntiacum ſub Arnulpho c. 14.
(f) Idem cap. 15.
(g) Concil. Triburienſe cap. 28.
(h) Nannetenſe cap. 7
(i) Gregor. 7. in quodam Concilio Roman. cap. 14.
(K) Idem in Concil. Roman.
(l) 9. quæſt. 2. cap. Lugdunenſis.

Clericos, quos contra ſtatuta canonum ab alterius parochiæ Epiſcopis ordinatos literarum tuarum ſignificatione monſtraſti, cum graduum ſuorum honore recipere religionis tuæ prudentia poterit: ſi eos aliàs canonicè, & ſine pravitate aliqua ordinatos conſtiterit, ſi tamen eorum probabilem vitam id indulgentiæ proſpexerit promereri. Cujus etiam legis egregium exemplum legimus apud Hildebertum (a) Cenomanenſem, quem tempore Urbani ſecundi circa annum Domini 1100. floruiſſe compertum eſt. Is ergo cùm Vvilelmum virum præſtantem ad Subdiaconatus ordinem promoviſſet, eumque Claromontenſis Epiſcopus Archidiaconum Eccleſiæ ſuæ futurum elegiſſet, Epiſcopo reſcribens, eique à ſe electum ordinandi licentiam tribnens hæc ait: *Inde factum eſt ut ad gradum Subdiaconatus eum ducerem promovendum non magis literaturæ ipſius deferens, quàm vitæ; Bonam gero ſpem, quia ſeipſum præbebit vas in honorem, vas ad omne bonum in domo Domini præparatum. Gratias igitur beatitudini veſtræ de collato agens beneficio, eundem Vvilelmum vobis, & veſtræ commodo Eccleſiæ, ab ea quam conſecratori ſuo debet obedientiam, liberum omnino, & abſolutum. Ex abundanti eſt pro eo intercedere apud vos, quem feciſtis ultrò non quodlibet membrum corporis Eccleſiæ, ſed oculum.* Poſt hæc etiam tempora decretum extat Honorii tertii idipſum prohibentis: ſic enim Epiſcopo Reginenſi ſcripſiſſe legitur, (b) *te nobis proponente didicimus, quod quidam Prælati Eccleſiarum tuæ juriſdictionis in Eccleſiis ſibi commiſſis ſine * ſcientia tua Clericos de alienis * Epiſcopatibus inſtituere non verentur: attendentes igitur id eis nulla ratione licere, cùm ſit honeſtati contrarium, & à ſanctorum Patrum inſtitutionibus alienum, inquiſitioni tuæ taliter reſpondemus, quod tibi liceat eos exinde removere, niſi aliquos ex diſpenſatione in iiſdem Eccleſiis duxeris dimittendos.* Verùm hoc canone non ſatis conſtat an vetet Honorius, ex aliis civitatibus Epiſcopalibus oriundos in Clerum admitti, an verò ab alio Epiſcopo admiſſos ordinari: poſterius videtur forſan ab Honorio fuiſſe intentum, quia, ut mox videbimus, hoc maximè à ſanctis Patribus vetitum fuit: prius tamen magis conſonum eſt verbis Honorii: quodcumque autem definierit in hac lege diſpenſandi Archiepiſcopis videtur conceſſam agnoviſſe facultatem.

(a) Hildebert. Cenom. ep. 55 tom. 3. Biblioth. PP.

(b) Honorius 3. cap. fin. de Clericis peregrinis. * al. conſcientia. * al. partibus.

§. II.

Prioribus ſæculis licet Epiſcopi, qui quemquam ordinaſſet, præcipuè habita fuerit ratio, Epiſcopum tamen originis, ac domicilii agnitum.

IX. Ex iis autem quæ ſupra adduximus Eccleſiæ decretis manifeſtè innoteſcit, præcipuè ſollicitos fuiſſe priorum ſæculorum Antiſtites, ut caverent ne quem quis Epiſcopus Clericum feciſſet, alius ſibi vendicaret, & in ſuum Clerum transferret. Agnitos fuiſſe Epiſcopos domicilii, & originis, ipſiſque aliquid delatum hic oſtendendum eſt. Primum ergo de Epiſcopo domicilii id patet, tum ex Concilio (c) Arauſicano primo infra citando, quod habitationis Clerici habendam eſſe rationem innuit, ut Clericum aliquem Epiſcopus ordinare poſſit: tum iis exemplis, quibus infra oſtendemus plures extraneos ab Epiſcopis

(c) Arauſic. 1. c. 8. & 9.

pis ordinatos fuiſſe, ſolo ſcilicet domicilii jure: ſic Hieronymum apud Orientales habitantem Paulinus Antiochiæ Præſul ordinavit, Paulinum Nolanum apud Hiſpanos degentem Lampius Barcinonenſis, alios ab aliis peregrè degentes, quorum infra exempla prodemus: ſed hæc pluribus infra.

X. Epiſcopi quoque originis aliquam habitam fuiſſe rationem plura oſtendunt. Concilium Carthaginenſe primum tempori Julii Papæ celebratum id non obſcurè expreſſit; proponente ſiquidem Primato, ſeu Privato Epiſcopo Vegeſelitano, ut ſtatueretur, (a) *non licere Clericum alienum ab aliquo Epiſcopo ſuſcipi ſine literis Epiſcopi ſui, neque apud ſe retinere: nec Laicum uſurpare ſibi de plebe aliena, ut eum obtineat, ſine conſcientia ejus Epiſcopi de plebe cujus eſt*: Gratus Carthaginenſis dixit, *hæc obſervantia pacem cuſtodit: nam & memini in ſanctiſſimo Concilio Sardicenſi ſimiliter ſtatutum, ut nemo alterius plebis hominem uſurpet: ſed ſi fortè erit neceſſarius, petat à collega ſuo, & per conſenſum habeat.* Videtur autem his verbis Gratus Concilii Sardicenſis ſententiam nobis explicare, non quidem repugnantem canoni Sardicenſis, ſed aliam ab ea quam canonis ipſius verba exprimant: nam Sardicenſis canon ſuperius à nobis citatus de alieno ſolum miniſtro ἀλλοτρίου ὑπηρέτου habet canon ab Epiſcopo alterius parœciæ non ordinando loquitur, ſed aliquid fortè præterea amplius intendit, ut nec de aliena plebe Laicum ab Epiſcopo Clericum fieri exoptaret. Poterat enim mentem Concilii Sardicenſis Gratus optimè notam, & perfectam habere, qui

(a) Conc. Carthagin. 1. c. 5. refertur diſt. 71. c. Primatus.

A nempe teſte (b) Athanaſio cum triginta aliis Africanis interfuerat, & ipſi ſubſcripſerat. Unde (c) Julius quoque ſummus Pontifex ſub quo Concilia Sardicenſe, & Carthaginenſe primum habita ſunt, ex Niceno hoc ſtatutum retulit, *ut nullus Epiſcopus alterius parochianum præſumat retinere, aut ordinare abſque ejus voluntate, vel judicare, quia ſicut irrita erit ejus ordinatio, ita & judicatio.* Ex quo decreto intulit (d) Hoſtienſis, quod ſicut, nec Clericus, nec Laicus ab alieno Epiſcopo poteſt judicari,

B ita nec ordinari. Simile autem decretum edidiſſe fertur Calixtus (e) primus, qui diu ante Julium ſedit, quod his verbis à Gratiano refertur, *nullus alterius terminos uſurpet, nec alterius parochianum judicare, vel ordinare, aut excommunicare præſumat: quia talis judicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio nec rata erit, nec ullas vires habebit, quoniam nullus alterius judicis, niſi ſui ſententia tenebitur, aut damnabitur; unde & Dominus lo-*

C *quitur dicens, ne tranſgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt patres tui.* (f) Julii porro decretum iiſdem verbis Hadrianus primus ſuis reſponſis ſervandum præcepit, ut ſupra vidimus. Verùm ut ad tempus ipſum Julii primi Pontificis redeamus, Antiochenum (g) Concilium ſub eodem habitum, canonem edidit, qui decimus tertius eſt, quo hæc diſciplina ſtabilita poſſit intelligi: Quamvis enim eò præſertim collimet, ut ordina-

D tores extra terminos ſuæ diœceſeos unicuique Epiſcopo facere prohibeat, videtur tamen ex eo canone pariter argui poſſe, Epiſcopis non licere quenquam ex alienis Eccleſiis ad quodlibet Ec-

(b) Athanaſ. apolog. 2.

(c) Julius 1. in reſcripto contra Oriental. pro Athanaſio.

(d) Hoſtienſis in ſumma de temporib. ordin. num. 5.

(e) Calixt. epiſt. 2. refertur à Grat. 3. quæſt. 2. cap. 1.

(f) Deuteron. 19. proverb. 22.

(g) Antioch. c. 13

cleſiaſticum miniſterium aſſumere; eum verò agendo de loco ordinationis infra proponemus: ſicut etiam aliam (a) Aurelianenſis tertii, qui pariter profectiones Epiſcoporum in alienas diœceſes ad Clericos ordinandos prohibet.

(a) Aurel. 3. c. 15.

XI. Hic etiam adducerem, de quibuſdam ex remotis Provinciis venientibus non ordinandis, neque in Clerum cooptandis, vetera ſummorum Pontificum decreta (b) Sylveſtri primi in Synodo Romana præſidentis, & Anaſtaſii (c) primi ad Epiſcopos Galliæ, & Germaniæ de transmarinis hominibus non ordinandis, niſi ſcirem ſingularia forte ipſa dici poſſe, nec ad ſingulos ex aliena diœceſi oriundos extendenda. Quinimo vereor ne aliquid ex eo quod ſpecialiter iis à non ſuo Epiſcopo ordinari prohibitum ſit, inferre audeat aliis generaliter eſſe conceſſum, quippe cum ſpecialis prohibitio videatur inutilis, ſi generali concludatur. Qui enim hoc ſibi perſuadeat id ipſum conformare ex eo poterit, quod iis conſentiens Gregorius (d) quaſi non prohibitum ſit ab alienæ civitatis Epiſcopis Laicos ordinari; non ideo Afros quod alienæ diœceſis eſſent, Epiſcopo Squillatino ordinare prohibeat, ſed quia *Afri quidem aliqui Manichæi, aliqui rebaptizati* eſſe ſolerent, eo quod nempe ex iis plurimi Donatiſtarum errorem ſequerentur. Iis tamen adde ſi lubet, cæteras leges, quæ peregrinos promoveri non ſinebant, de quibus alibi dicemus, cùm ætatem, & qualitatem ordinandorum explicabimus; quas ſane leges Eccleſiæ utiliſſimas fuiſſe non dubium eſt: præſertim cùm pericu-

(b) Sylveſter 1. in Conc. Roman. refertur c. 2. diſt. 98.
(c) Anaſtaſ. 1. epiſtola 1. cap. 2.
(d) Gregor. lib. 2. epiſt. 15.

A lum eſſet, ne qui è diſſitis regionibus veniebant, & alibi nati, alibi commorati diutius fuerant, quantumcumque etiam per aliquot annos, frugi & innocentes apparerent, aliquam vel in tenera ætate irregularitatem contraxiſſent, vel ſimulatam larvatamque pietatem haberent, neve virus ſuum, quod in patria effudiſſent, aliquandiu occultarent: cujus rei exempla habemus in (e) Cerdone, (f) Valentino, (g) Marcione, quorum primus ex Syria, alter ex Ægypto, tertius ex Ponto Romam venientes, ſimulantes Catholicam fidem in Eccleſiam receepti ſunt: in (h) Montano, cui Anicetus Papa literas communicatorias, quaſi veræ & ſinceræ doctrinæ viro dederat, quas adveniens Praxeas, qui ſummum Pontificem, de turbatis ab eo Aſiæ, & Phrygiæ Eccleſiis edocuit, revocare coegit: in (i) Euſtathio Sebaſteno hæretico, qui Romam veniens à Liberio Pontifice doloſè communionem ſurripuit. Plura alia proferre poſſem, ſed quæ forte extra rem viderentur. Adde ſolam rationem (K) Gregorii, quæ in omnibus peregrinis valere poteſt, *peregrini*, inquit, *plurimi etiam im minoribus ordinibus conſtituti* † *fortiores de ſe prætendiſſe bonores ſæpè probati ſunt*.

(e) Epiphanius hæreſi 4. de Cerdone.
(f) Irenæus lib. 4. cap. 4.
(g) Tertullian. de præſcript. cap. 30.
(h) Tertull. cap. 1. adverſus Praxeam.
(i) Socrates lib. 4. cap. 11.
(K) Gregor. ſupra. † al. *ad fortiores bonores prætendiſſe*.

XII. Appoſitum autem inſtituto noſtro exemplum profero ordinationis Origenis, quem virum tanta eruditionis gloria præditum, tanta ſanctitatis laude celebrem, qui tot annorum in ſchola Alexandrina cum orbis admiratione, & Antiſtitis ſui approbatione, abſoluto curriculo, confeſſionis etiam gloria celebris, non poterat, non Sacerdotio dignus videri. Itaque cùm, ut ait Hieronymus,

mus, (a) *Jam mediæ eſſet ætatis, & propter Eccleſias Achajæ, quæ pluribus hæreſibus vexabantur, ſub teſtimonio Eccleſiaſticæ epiſtolæ Athenas per Paleſtinam pergeret, à Theoctiſto, & Alexandro Cæſareæ, & Hieroſolymorum Epiſcopis Presbyter ordinatus eſt*; qui tamen occulto recipiendæ ordinationis impedimento non vacabat: Nam canones (b) Apoſtolici eum, qui ſibi virilia amputaſſet, Clericum fieri, aut miniſtrare vetabant. Origenes (c) autem juvenili impetu ductus, quo & caſtitatem tutius ſervaret, & calumniandi cauſam Ethnicis adimeret, virilia ſibi abſciderat: quæ fortè occaſio fuerat, cur tamdiu ſine Presbyteratus dignitate à ſuo Epiſcopo relinqueretur. Alexander autem & Theoctiſtus teſtimonium Demetrii ſequuti, quod ſecundùm antiquum morem peregrè proficiſcentibus dari ſolitum ſecum haud dubiè Origenes detulerat, in quo nulla, ut veroſimilius eſt, ejus ordinandi cuiquam licentia concedebatur, nulla eidem pro Sacerdotali dignitate conſequenda, teſtificatio ſuffragabatur; ſed ejus duntaxat mores eruditioque, & exantlati pro Catholica fide labores commendabantur, laudabanturque, ſimplicius forſan quam par eſſet [quantumcumque teſte Hieronymo (d) eo ſe teſtimonio Alexander tueretur, *quaſi juxta Demetrii teſtimonium eum Presbyterum conſtituerit*] Origenem Presbyterum conſecrarunt. Ex qua ordinatione variæ turbæ natæ ſunt: dum Demetrius Origenis irregularitatem notam facere compulſus, ferventius fortaſſe quàm par eſſet, adverſus eum excanduit, quam ob cauſam videtur acrioribus verbis ab Hieronymo (e) pun-

(a) Hieronym. de ſcriptorib. Eccleſiaſt. in Origene.

(b) Can. Apoſt. 21. & 22.

(c) Euſeb. lib. 6. c. 7.

(d) Hieronym. de ſcriptorib. Eccleſ. in Alexandro.

(e) Hieron. ibid. in Origene.

A gi, à quo nempe *tanta* in Origenem *debacchatus dicitur inſania, ut per totum mundum ſuper ejus nomine ſcriberet*. Ex altera verò parte tum Origenes ipſe adverſus Demetrium pro ſui defenſione armaretur, multique ejus ſtudioſi invidiam Demetrio conflare conarentur. Quæ privatæ offenſiones (f) non ſolùm Valeſiorum, ſeu Eunuchorum ſectæ, verùm pertinaciæ ejuſdem Origenis, in ſuis erroribus tuendis occaſiones fortè fuerunt, quos nempe cùm vidiſſet à Demetrio, aliiſque (g) Epiſcopis

B damnatos, ratus ex invidia, & ſimultate Demetrii in ipſum eam damnationem proveniſſe, ipſorum defenſionem ex hac fortè cauſa pertinacius amplexus eſt.

(f) Epiph. hær. 58.

(g) Hieronym. adverſus Ruffinum lib. 2.

§. III.

Quis antiquitus Epiſcopus originis crederetur.

XIII. Unum autem ſedulò hic obſervandum venit, Epiſcopum originis eum ordina-

C riè exiſtimatum ab Antiquis, non qui Epiſcopus eſſet loci, à quo quis ordinandus eſſet, ſed in cujus quis diœceſi ſpirituali regenerationis lavacro in Eccleſiam receptus foret, cujus rei plurima ex Conciliis præſertim eruimus non contemnenda argumenta. Primum ex Concilio (h) Eliberitano diſertè id explicante his verbis, *omnes qui peregrè fuerint baptizati, eo quod eorum minimè ſit recognita vita, placuit ad Clerum non eſſe promovendos in*

D *aliena provincia*: optimè profectò. Cum enim vitæ ante Baptiſmum actæ maculas Baptiſmus diluerit, irregularitateſque omnes ex crimine provenientes ſuſtulerit; parum refert quomodo quis ante Ba-

(h) Concil. Eliberit. cap. 24.

Baptiſmum vixerit, ideoque vitæ poſt Baptiſmum actæ habenda præſertim ratio eſt. Quare peregrè baptizatos, de quibus qualiter poſt Baptiſmum vixerunt, non conſtat, ad Clerum non eſſe recipiendos canon Eliberitanus ſtatuit. In cujus rei confirmationem Auguſtini, & aliorum qui ante Baptiſmum vitiorum infamia fœdati ſunt, exempla proferre poſſumus, quos tamen per Baptiſmum mundatos benè de cætero viventes, Eccleſia in Clericorum conſortium lætanter excepit, ſed de hoc aliàs.

XIV. Alterum argumentum petitur ex Concilio (a) Carthaginenſi tertio, in quo habetur hic canon, qui à nobis integer referendus eſt, quod & præſentem obſervationem, aliaſque mox ſtatuendas confirmet, *Epigonius Epiſcopus dixit: in multis Conciliis hoc ſtatutum eſt, etiam nunc hoc confirmandum eſt veſtra pro videntia, fratres beatiſſimi, ut Clericum alienum nullus ſibi præripiat Epiſcopus præter ejus arbitrium cujus fuerit Clericus. Dico autem Julianum, qui ingratus eſt Dei beneficiis per meam parvitatem in ſe collatis, ita temerarium, & audacem extitiſſe, ut eum qui à me baptizatus eſt, cum eſſet puer egeniſſimus, mihi ab eodem commendatum, cumque à multis annis à me aleretur, atque increſceret, hunc, ut dixi, baptizatum in Eccleſia mea per manus parvitatis meæ conſtat [idem in diœceſi Mapalienſi lector eſſe cœperat, imo annis fermè duobus legerat] neſcio quo contemptu humilitatis meæ, idem Julianus arripuit, quem dicit quaſi proprium civem ſui loci * Uzaritani, me inconſulto uſurpare: nam & Diaconum illum ordinavit. Hoc ſi liceat, pateat hæc licentia à vobis, beatiſſimi fratres, ſin minus tam impudens cohibeatur, ne ſe miſceat communioni cujuſquam. Numidius Epiſcopus dixit: ſi non poſtulata neque conſulta tua dignatione id videatur feciſſe Julianus, judicamus omnes iniquè factum, atque indignè; quapropter niſi idem Julianus errorem ſuum correxerit, & cum ſatisfactione ejuſdem Clericum quem fuit auſus ordinare, revocaverit tuæ plebi, contra ſtatuta Concilii faciens, contumaciæ ſuæ, ſeparatus à nobis, excipiet judicium. Epigonius dixit: ætate pater, & ipſa promotione antiquiſſimus, ut laudabilis, frater, & collega noſter Victor, vult hanc petitionem generalem omnibus effici.*

(a) Concil. Carthag. 3. can. 44.
* al. Uſſaritani, vel Uſauitani, vel Nagarotani.

XV. Canon autem iſte mihi videtur eſſe corruptus: ad cujus tamen intelligentiam obſervandum eſt, diœceſim Mapalenſem, in qua Julianus lector eſſe cœpiſſe dicitur, non hic intelligi Epiſcopatum quendam Africæ, qui Mapalenſis dicatur: præterquam quod enim nullus hujus nominis legitur, ſi quis tamen hujus nominis foret, non ad illum ſpectaſſet prædictus Julianus, quem Epigonius utpotè à ſe ordinatum, & Eccleſiæ ſui Epiſcopatus, ſuſcepto in ea miniſterio, addictum ſibi vendicatur. Epigonius autem non Mapalenſis Epiſcopus, ſed Bullenſis in prędicta Synodo (b) ſubſcriptus reperitur. Diœceſis ergo quemadmodum, & in Conciliis Aurelianenſi (c) quarto, (d) Agathenſi, & aliis, & ita & hic pro oratorio, vel Eccleſia vici Mapalenſis in diœceſi Bullenſi ſita ſumitur, in qua Julianus lectoris officio functus fuerit. Ea tamen explicatione non omnes prædicti canonis Carthaginenſis nebulæ diſſipantur. Itaque melius in Græco (e) codice canonum Eccleſiæ Africanæ hæc controverſia ab Epigo-

(b) Vide ſubſcript. Conc. Carthag. 3.
(c) Aurel. 4. c. 35.
(d) Agath. c. 54.
(e) Cod. can. Eccleſ. Afric. can. 54. tom. 1.

gonio narrata his verbis, ἀναφέρω δὲ Ἰουλιανὸν ἀχαρίστως ἐνεχθέντα περὶ τὰς διὰ τῆς ἐμῆς βραχύτητος εἰς αὐτὸν σωρευθείσας τοσαύτας τοῦ θεοῦ εὐεργεσίας, καὶ οὕτως προπετῶς, καὶ τολμηρῶς διαγινόμενον, ὥστε τὸν ἀπὸ νηπίας ἡλικίας ὑπ' ἐμοῦ βαπτισθέντα, τὸν δὲ διὰ πολλὴν ἔνδειαν ἐξ αὐτοῦ παρατεθέντα μοι, καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτι ἐξ ἐμοῦ τραφέντα καὶ αὐξηθέντα, τὸν, ὡς εἶπον ἐν τῇ ἐμῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ χειρὶ τῆς ἐμῆς μετριότητος βαπτισθέντα, καὶ δεικνύμενον ἐν τῇ τῶν Μαππαλιτῶν παροικίᾳ ἀναγνώστην γινόμενον, καὶ ἐπὶ δύο ἔτη ἐκεῖσε ἀναγινώσκοντα. τοῦτον οὐκ οἶδα ποίᾳ καταφρονήσει τῆς ἐμῆς μετριότητος ἐφαρπάσαι τὸν αὐτὸν Ἰουλιανὸν, καὶ λέγειν πολίτην τοῦ διαφέροντος αὐτῷ Βαζαριτάνου τόπου, καὶ παρὰ τὴν ἐμὴν γνώμην τούτῳ κατακεχρῆσθαι. καὶ γὰρ, καὶ Διάκονον τοῦτον εἰχειροτόνησεν· quæ Latinis verbis ita redduntur, *Refero autem Julianum ingratè in tot per meam parvitatem congeſta in eum beneficia ſe geſſiſſe, & tam temerè, & confidenter verſatum eſſe, ut qui à tenera ætate à me baptizatus eſt, & qui propter multam inopiam mihi ab ipſo adjectus eſt, & qui multis annis à me nutritus, qui ut dixi in mea Eccleſia meæ mediocritatis manu baptizatus eſt, & in Mapalitanorum parochia Lector factus eſt, & duobus jam annis illic legit, eum, neſcio quonam mea mediocritatis contemptu ſurripuit ipſe Julianus, & dicit eum eſſe civem loci Vaſaritani ad eum pertinentis; eoque præter meam ſententiam uſus eſt: eum enim Diaconum ordinavit.*

XVI. Quibus verbis triplici titulo ſibi ereptum reſtitui petit Clericum, primò titulo Baptiſmi, quod ab ipſo baptizatus eſſet: ſecundò domicilii, quod multo tempore cum ipſo habitaſſet, & ab ipſo nutritus fuiſſet: tertiò ordinis, atque officii, quod ab eodem ordinatus eſſet Lector, quo munere jam per duos in Mapalitanorum parochia ſibi ſubdita [ut explicant (a) Zonaras, & (b) Balſamon, & canonis verba, quæ ab ipſo hunc ordinatum oſtendunt, ſignificare videntur] perſunctus fuiſſet. Addit quartum (c) Balſamon, quod de hac Juliani voluntate eum excepiſſet, ex qua additione in Conſtantinopolitanorum Eccleſiæ Synodo aliquos intuliſſe refert, non poſſe aliquem Clericum ex alio loco oriundum ordinare, niſi de conſenſu Epiſcopi loci illius, ex quo oriundus ſit: ideoque adjeciſſe dicebant Epigonium ſe Juliani voluntate eum accepiſſe. Verùm cùm nondum baptizatum eum Epigonius accepiſſet, commendante Juliano, commendatio Juliani ad Clericatum minimè ſpectabat: ideoque non videtur hoc titulo ſibi quidquam vendicaſſe, Epigonius, ſed hoc tantum ex abundantia adjeciſſe, ſicut & quod inops fuiſſet, & ab ipſo nutritus eſſet, ex quadam abundantia adjecit, ad ingratitudinem Juliani exagerandam. Iis ergo tribus, quos nempe adduximus, titulis, Clericum ſuum repetebat, tertium verò præſertim urgebat: unde de hoc ſolùm præfatus eſt, & de hoc ſolum univerſim confirmando Concilium rogavit, hunc quoque ſolùm Synodus probavit. Quæ cùm Julianum ex Numidii ſententia corripiendum cenſuiſſet, ex Victoris poſtea ſuffragio, quod Epigonius retulit, univerſim obſervandum edixit, nequis Clericum ab aliquo Epiſcopo ordinatum ſibi vendicare auderet.

(a) Zonar. in c. 58. Cod. can. Afric.
(b) Balſamon in cap 59.
(c) Balſamon ibid.

XVII. Tertium argumentum petitur ex iis ſancti Paulini Nolani

ni Epiſcopi, quæ habentur in epiſtola ejus ad Alipium, verbis, (a) *Quod enim indicaſti jam de humilitatis noſtræ nomine apud Mediolanum te didiciſſe, cum illic initiareris; fateor curioſius me velle condiſcere, ut ex omni parte te noverim, quo magis gratuler, ſi à ſuſcipiendo mihi patre noſtro Ambroſio vel ad fidem initiatus es, vel ad Sacerdotium conſecratus: ut eundem ambo videamur habere auctorem. Nam ego, etſi à Delphino Burdegalæ baptizatus, à Lampio apud Barcinonam in Hiſpania, per vim inflammatæ ſubito plebis ſacratus ſim: tamen Ambroſii ſemper; & dilectione ad fidem nutritus ſum, & nunc in Sacerdotii ordine confoveor. Denique ſuo me Clero vendicare voluit, ut etſi diverſis locis degam, ipſius Presbyter cenſear.* Ex quibus verbis tria eruuntur in præſenti quæſtione maximè notanda. Primum quod mox à nobis fuſiùs confirmabitur, parum aliquando curaſſe hanc legem Epiſcopos de non ordinandis iis qui aliunde oriundi eſſent, ſed peregrinos nonnunquam, & à ſe non baptizatos, boni nominis, & cognitæ virtutis, plebe petente, atque urgente, ordinaſſe. Alterum, quod obſcurius eſt, aliquos Clericos repertos fuiſſe, qui ab uno Epiſcopo baptizati, ab altero ordinati, ab aliquo alio tanquam proprii, ſuarumque Eccleſiarum Clerici vendicarentur, quod proprium erat eorum, qui per vim ordinati fuiſſent, & in ordinatione ſua profiterentur ſe Eccleſiæ Epiſcopi illius à quo fuiſſent ordinati, addici nolle, ut poſſent quem vellent Clerum eligere, eique annuente illius Cleri Epiſcopo adcenſeri poſſent: eoque modo Paulinus ordinatus fuerat, ut ex ipſius teſtimonio in epiſtola ad Severum patet, (b) *nam*, inquit, *ea conditione in Barcinonenſi Eccleſia conſecrari adductus ſum, ut ipſi Eccleſiæ non alligarer, in Sacerdotium autem Domini, non etiam in locum Eccleſiæ dedicatus:* ſed hac de re iterum mox dicemus. Tertium, quod huic loco magis convenit, in ordinatione cujuſvis Clerici, habitam fuiſſe rationem Epiſcopi à quo quis baptizatus fuiſſet; aliàs enim fruſtra Delphini, à quo baptizatus erat, mentionem feciſſet Paulinus, niſi non obſtante eo quod obſtare aliquando ſolebat, ſe ab Ambroſio in Clerum Mediolanenſem, non à Delphino, aut ejus ſucceſſore in Burdegalenſem vendicatum ſignificare vellet. Quemadmodum non obſtantibus regulis Eccleſiaſticis de non vendicando Clerico alieno, ipſe ſe ab Epiſcopo Barcinonenſi Presbyterum creatum, Clericum tamen Mediolanenſem fuiſſe ſcribit. Unde cùm ibi Delphini Burdegalenſis meminerit, quod ab eo baptizatus ſit, non quod in ejus civitate Burdegala [è qua tamen oriundus erat] natus ſit, in ordinatione non tam Epiſcopi loci, in quo quis natus, quàm à quo baptizatus quis ſit, haberi rationem oſtendit; quod quidem piè ac religioſè ſancti illi Patres ſentiebant, ut eam potius patriam noſtram eſſe ducerent, quæ nos immortalitati genitos æternæ lucis obtinendæ capaces primum videret, quam quæ mortales brevi lucis uſura fruituros exciperet: eam potius noſtram civitatem habendam judicarent, in qua ſpiritaliter geniti eſſemus, primumque inter Eccleſiæ membra adſcripti, digni rèdditi qui in beatorum ſocietatem tranſcriberemur, quàm eam in qua primum ad vitæ carna-

(a) Paulinus epiſt. ad Alipium.

(b) Paulinus ep. 6. ad Severum.

nalis uſum effundimur, cujus cives efficimur, cujus juribus tanquam peregrini, & advenæ perfruimur: quam ipſorum ſententiam ſecutus Francorum Rex ſanctus Ludovicus cum Piſciaci baptizatus fuiſſet, Piſciacenſem ſe ſæpè inſcripſit.

§. IV.

Utrum Epiſcopi originis conſenſus ſemper antiquitus neceſſarius habitus ſit ſive in ordinatione Laicorum in Clericos, ſivè quorumcumque in Epiſcopos.

XVIII. Verùm non ſemper Epiſcopi originis, ſive loci, in quo quis baptizatus eſſet, ſive in quo in lucem primum editus, habitam fuiſſe rationem, tum Concilii (a) Arauſicani primi citati canon oſtendit: tum exempla plurima demonſtrant. Concilium quidem Arauſicanum poſtquam de non promovendo Clerico alterius diœceſis ſine conſenſu Epiſcopi ſui legem confirmavit, Laicos aliarum diœceſeon ordinari permittit ſequenti canone. (b) *Si qui autem alienos cives aut alibi conſiſtentes ordinaverint, nec ordinati in ullo accuſantur, aut ad ſe eos revocent, aut gratiam ipſis eorum impetrent, cum quibus habitant.* Quibus verbis oſtendit obligari Epiſcopos, qui alienos cives ordinarint, dummodo ipſi in nullo accuſentur, nec ullum crimen, vel impedimentum canonicum ab eorum originis Epiſcopo, vel alio eis objiciatur [quo caſu à Clero deponi deberent] obligari, inquam, ut vel in Clericorum ſuorum numerum eos recipiant, vel eos ab Epiſcopo, in cujus diœceſi habitant, A recipi procurent, ne ſcilicet vagantes, & acephali remaneant. Quare cùm Concilium Epiſcopos aliena è civitate oriundos ordinantes non reprehendat, ſed cùm Laicorum ab Epiſcopis alienæ civitatis ordinationem tanquam uſitatam, & ordinariam proponat, cum eandem tanquam ratam, minimèque vitioſam comprobet, taliterque ordinatos à miniſterio Eccleſiaſtico minimè vacare, à Clero non arceri velit, ſequitur Concilii iſtius Patres ſenſiſſe licere alienos cives ab Epiſcopis ordinari. Innu- B mera verò exempla hanc conſuetudinem oſtendunt, ut enim taceamus Origenis Alexandrini, & Alexandriæ baptizati, & Paulini patria Burdegalenſis, & à Delphino Epiſcopo Burdegalenſi baptizati ſupra memorata exempla, quorum hic à Lampio Epiſcopo Barcinonenſi, ille ab Epiſcopis Paleſtinæ Presbyteri ſunt ordinati omitto etiam tot ſummos Pontifices è Græcia oriundos, qui vel Romæ baptizati, vel pro ſuprema Roma- C ni Pontificis auctoritate in Romanum Clerum allecti dici poſſunt, alios profero, in quos excuſationes iſtæ non cadant.

(a) Arauſic. 1. c. 8.

(b) Idem can. 9.

XIX. Martinus (c) Sabariæ in Pannonia natus, quem ex verbis Sulpitii Severi probabiliter deducimus in urbe Ambianenſi baptizatum, cùm ad Hilarium, rejecta poſteà militia, teſtimonio ejuſdem Severi, ac Paulini, primum acceſſiſſet, *tentavit idem Hilarius impoſito Diaconatus officio ſibi eum arctius* D *implicare, & miniſterio vincire divino.* Sed cùm iſtud onus ex humilitate reſugeret, Exorciſtam creavit, ejuſque ipſe ſe Clericum geſſit, adeout ei ab exilio revertenti, Romam uſque occurreret, & cum eo

(c) Severus Sulpitius vita S. Martini cap. 4.

eo ad urbem Pictavienſem rediret. Qua narratione compertum habemus, Clericum quidem ab Epiſcopo ordinsnte vendicari, & ſuæ Eccleſiæ addici: patriam autem vel baptiſmalem locum in ordinatione minimi tunc momenti viſa fuiſſe. Hoc primum exemplum proferimus, jam cætera proſequamur: primumque (a) Epiphanii, qui apud Cyprum Conſtantię, quam alii Salaminam vocant, Epiſcopus ordinatus eſt; alterum Hieronymi, (b) qui Stridonis oppido natus in Dalmatia, Romæ probabiliter creditur baptizatus, à Paulino Antiochiæ Epiſcopo Presbyter ordinatus eſt; tertium, Pauliniani ejus fratris, (c) qui sb Epiphanio Cyprio: qusrtum, Ephrem (d) Diaconi Syri, quem aliqui à Baſilio Presbyterum creatum ferunt: quintum, Auguſtini, (e) qui patria Tagaſtenſis, Mediolani baptizatns, à Valerio Hipponenſi Presbyter ſacratus eſt; ſextum, Alexandri, (f) qui ex Curia, & Senatu Cyrenenſi, vitsm ſolitariam profeſſus Diaconatu dignus habitus, à Joanne Chryſoſtomo Baſinopolis poſtea Epiſcopus creatus eſt: ſeptimum, Piniani, (g) nobilis Romani, qui cùm Hipponem Regium Auguſtini viſitandi csuſa primùm acceſſiſſet, à populo jurare coactus eſt, Clericatum ſe in alia Eccleſia non recepturum: octavum ſancti Patritii, (h) qui ex ſancti Martini Turonenſis ſorore natus, & nobili Britanno, ab eodem Martino Clericus ordinatus, quadriennium ſub ejus inſtitutione tranſegit, inde à ſancto Germano Antiſſiodorenſi literis ſacris imbutus, & Diaconus factus, à Celeſtino primo Antiſtes conſecratus, in Scotiam, & Hiberniam

(a) Lege vitam S. Epiphanii to. 2. ejus operum.

(b) Vide Hieronymi vitam.

(c) Vide epiſt. 65. Epiphan.

(d) Amphilochius in vita Baſilii, & alii:

(e) Poſſidius in vita Auguſtini.

(f) Syneſius ep. 66. Theophilo.

(g) Auguſt. ep. 225. de ordin. Piniani.

(h) Vide Polich. l. 4. cap. 29.

A Evangelii prædicandi gratia miſſus eſt: nonum Fulgentii, (i) qui in Lepten ſi civitate natus, & baptizatus, à Vinctorum Epiſcopo, quo eum ſibi arctiùs devinciret, Sacerdos ordinatus eſt: decimum, Vvalfridi Angli, (k) quem Delphinus Lugdunenſis in Clericum attondit: undecimum, Evagrii (l) Ægyptii, quem Gregorius Nazianzenus Conſtantinopoli Diaconum ordinavit: duodecimum, ſancti Maioli (m) Archiepiſcopi Mediolanenſis, de quo Ennodius.

Majolus extremæ potator Tygridis undæ,
B *Qui jubar in mediis viderat hoſpitiis.*
Quem labor in proprio Lyciæ ſolidaverat axe.

Quem tamen in Clerum primum Mediolanenſem allectum, Archiepiſcopum poſtea aſſumptum fuiſſe, ex eodem Ennodio conſtat: decimum tertium, Euſebii (n) Epiſcopi Mediolanenſis, de quo idem Ennodius,

Euſebius Ligurum ſucceſſit finibus hoſpes
C *Ignotæ tractus plebis amicitia:*
Grajus erat, ſocio Titan quos reſpicit ortu,
Flammigero lymphas vertice decutiens.

Quid plures alios enumerem, qui ferè innumeri ſunt, quorum aliquos adjungemus, ubi de ignotis, & peregrinis non ordinandis diſſeremus, quibus adde in diſceptatione inter (o) Auguſtinum, & Se-
D verum pro Timotheo Clerico, de qua infra, non diſputatum ab iis, cujus patriæ hic eſſet, ſed à quo ordinatus: adeo nempe patriæ minor ab iis in ordinatione ratio habebatur.

(i) Auctor vitæ S. Fulgentii apud Sur. 1. Januar.

(k) Beda lib. 5. cap. 10.

(l) Socrates lib. 5. cap. 18.

(m) Ennodius in Panegyr. de venerab. Majoli ſucceſſione.

(n) Ennodius in Panegyr. de anteco Domini Euſebio Pontif.

(o) Auguſtin. epiſtol. 240. & 241.

§. V.

§. V.

Cuinam ergo antiquitus Epiſcopo adſtricti pro ordinatione recipienda forent Clerici magis explicatur.

XX. Religioſiùs ergo, & accuratiùs ſervabatur, ne quem ullus Epiſcopus ab alio Epiſcopo conſecratum, ſibique per ordinationem vendicatum, &, ut ſupra diximus, illigatum, ad altiorem gradum promovere auderet. Cùm enim, ut poſtea fuſiùs docebimus, hæc regula Eccleſiaſtica ſervaretur, [quam cum (a) Gentiano Herveto exiſtimo totius diſciplinæ Eccleſiaſticæ reſtaurandæ baſim, ac ſummam] ne quis abſolutè, id eſt ſine titulo Eccleſiaſtico ordinaretur, neve quis titulum, cui adſcriptus eſſet, unquam niſi conſentiente Epiſcopo ſuo deſereret, hinc fiebat, ut Clericum ab aliquo Epiſcopo ordinatum nullus alius Epiſcopus ſibi arrogare poſſet, nullus ab Eccleſia ſua removere, nullus alteri addicere præſumeret. Hinc tot canonibus, tot Eccleſiaſticis legibus cautum ſupra vidimus, ne quis alienum Clericum aut recipere, aut ordinare, aut occultare auderet, quibus alias, ubi de titulo Eccleſiaſtico agemus, adjungere nobis licebit. Hinc tot pœnis, tot cenſuris, tam ordinantes alienum Clericum, quàm ordinatos ab alieno Epiſcopo, alio ſcilicet ab eo à quo primum in Clerum allecti ſunt, perculſos ſupra legimus, cùm nullam in ordinantes alterius civitatis Laicum, inflictam pœnam legamus. Solummodo ordinationem irritam, ſicut & judicationem ab eo, qui alterius parochianum ordina-

(a) Gentian. Hervetus orat. habita ad Archiepiſcop. & Epiſc. Franciæ.

A rit, aut judicarit, declaratam advertimus in dubiis quibuſdam Calixti, & Julii primi epiſtolis. Quæ tamen declaratio hanc interpretationem patitur, ut quandiu alterius eſt parochianus, ab Epiſcopo ordinari non poſſit, ubi verò habitatione diuturna parochianus Epiſcopi alicujus loci effectus fuerit, poſſit ab eo ordinari: ſicut ob minus diuturnam habitationem, non dubium eſt, quin ab Epiſcopo diverſo ab Epiſcopo originis ſuæ judicari poſſit.

B XXI. Cùm autem ob ſtabilitatem Eccleſiaſtici tituli, & obligationem uniuſcujuſque Clerici ad ſuam Eccleſiam, lex iſta de non recipienda ulterius promotione ab alieno Epiſcopo præſertim ſanciretur, hinc qui in ordinatione profeſſus fuiſſet, ſe Eccleſiæ Epiſcopi, à quo ordinaretur, addici nolle, ab alio Epiſcopo ulterius promoveri, & vendicari poterat; quomodo Paulinum ſupra à Lampio Barcinonenſi Epiſcopo ordinatum, jure tamèn nec injuria

C ab Ambroſio Mediolanenſi vendicatum vidimus. Cui affine eſt illud, quod de Piniano refertur, cùm jurare paratus fuiſſet, ſe, ſi invitus in Hipponenſi civitate ordinaretur, continuò diſceſſurum. Quod juramentum illicitum nequaquam cenſuit (b) Auguſtinus, ſed ob eam tantùm rationem illud repudiavit, quod ei videretur vehementior populi Pinianum ad Presbyteratum petentis dolor poſt hanc jurationem magis eſſe me-

D tuendus. Sic etiam Hieronymus (c) à Paulino Antiocheno Presbyter ordinatus, Antiochenum ſe Clericum negat, quia in ordinatione ſua nullius ſe Clero addicendum proteſtatus fuerat.

(b) Auguſtin. epiſtol. 225. Albino.

(c) Hieron. ep. 6.

XXII. Hinc etiam quia ſuſcapti ordinis functio quædam videtur eſſe Clericatus profeſſio, & ſuſcepti miniſterii voluntaria, ut dicunt, ratihabitio, ſedulo proſpiciebatur, num officium minorum ordinum ordinatus exercuiſſet; num quis v. gr., in Eccleſia legiſſet: Si enim minorum ordinum officia in parochia, ſeu diœceſi Epiſcopi aliquis obiviſſet, ſtrictiori huic Eccleſiæ vinculo alligabatur. Quapropter Epigonium (a) ſupra Clericum ſuum repetentem allegaſſe legimus eum biennio in Mapalitanorum ſuæ diœceſis ſacras literas legiſſe. Concilium quoque (b) Milevitanum primum ob eandem cauſam canonem iſtum edidit, *placuit ut quicumque in una Eccleſia vel ſemel legerit*, [ſic enim reſtitui debet ex originali corruptus apud Gratianum canon, apud quem loco vocis iſtius *legerit*, habetur, *eligitur*, quaſi verò Clericos pluries eligi neceſſum ſit, aut non ſemel eligantur] *ab alia Eccleſia ad Clericatum non teneatur*. Quem Concilii Milevitani canonem ſequitur (c) Africanum iiſdem omnino verbis, præterquam quod voci *legerit*, hæc verba, *ſuſcepto officio*, præmittat, ut ſignificetur nihil cuivis officere, ſi ante ſuſceptum officium legat, ſed ſolùm ſi ſuſcepto officio legerit. Codex tamen Græcus (d) Cartaginenſium Conciliorum hoc ſolùm habet, κἂν ἅπαξ ἀναγνῷ *ſi vel ſemel legerit*, quæ mihi probatior videtur eſſe lectio: cum iis temporibus non ſolerent alii legere, quàm qui ad hoc officium deſignati, & deputati eſſent. Quem canonem putat Balſamon contra eos militare, qui ex eo quod quis Clericalem Tonſuram

(a) Conc. Carth. I. cap. 4.

(b) Concil. Milevit. 1. cap. 15.

(c) Afric. cap. 47.

(d) Codex Concil. Carthaginen. can. 91. tom. I.

A duntaxat ab aliquo Epiſcopo accepiſſet, negabant enim ita aſtringi huic Epiſcopo, ut ab alio non poſſet ordines ſuſcipere. Contra quos putat (e) Balſamon hunc canonem editum, quo definiretur, ut qui vel ſemel in Tonſuræ ſuſceptione pro forma lectionis recitari ſolitam epiſtolam ad Timotheum recitaſſet, is Epiſcopo, ejuſque Eccleſiæ addictus videretur; ideoque minus probat aliorum [quam amplexus eſt (f) Zonaras] explicationem, qui dicebant hoc canone feriri eos, qui licet ab aliquo Epiſcopo ordinati
B eſſent, tamen ſi vel ſemel legiſſent, vel numquam, liberos videri ut ab alio Epiſcopo ordinari poſſent; eo quod canones, qui id vetare videantur, loquantur tantùm de iis, qui diu in officio ſuſcepto miniſtrarunt. Balſamonis autem ſententiam probare poſſumus, quia Canones ordinatos ab aliquo Epiſcopo clarè docent non ordinandos ab alio. Nihil ergo refert ſive legerit quiſquam ordina-
C tus, ſive non legerit in Eccleſia, ſed ſola Tonſuræ ſuſceptione, qua Clericus efficitur, Epiſcopi quoque qui promovit, Clericus efficitur. Verùm probabilior eſt interpretatio, juxta quam de lectione Lectoribus propria hic canon intelligitur, ita tamen ut hæc non ſit unica, vel potiſſima ratio, ob quam ordinatus Epiſcopo ſuo addictus ſit, ſed pro ſigno proferatur collatæ ordinationis, & aſſenſus liberi, atque voluntarii, quem ordina-
D tioni quis adhibuit, quibus duobus mutua inter Epiſcopum ordinantem, & Clericum ordinatum charitatis, & obedientiæ neceſſitudo ſtringitur. Iis autem omnibus annuit (g) Chalcedonenſis Sy-

(e) Balſamon in dicto cap.

(f) Zonaras eodem.

(g) Chalced. c. 10.

Synodus,quæ non ſimpliciter Clericos, ſed Κληρικοὺς εἰς Ἐκκλησίαν τελοῦντας, *Clericos Eccleſiæ miniſtrantes*,ab alio Epiſcopo vetuit ordinari, alios fortè qui non miniſtraſſent, quod ordinationi diſſenſiſſe præſumerentur,libertati ſuæ relinquens, quod nempe æquum non eſſet, ut quis ſine ſua voluntate alterius imperio illigaretur.

XXIII. Juxta quæ decreta Auguſtinus(a)Timotheum,qui pluries in Eccleſia ſibi ſubdita legerat, Subdiaconum queritur ordinatum præter ipſius conſilium, & voluntatem, diſceſſum ipſius damnat, B ejuſdemque, qui juraſſet apud Severum Epiſcopum ſe manſurum, illicitum juramentum eſſe oſtendit; nec obligatorium; Ad ſedandam tamen Timothei conſcientiam ab eodem Severo reſolvendum oravit, quod facilè fieri poſſet, ſi eum à ſe ipſe dimitteret, ut non Timotheus à Severo diſcedere, ſed ab ipſo dimitti videretur. In hac autem controverſia, pro diſciplinæ Eccleſiaſticæ circa Lectores procurandæ ſtudio,non minus amico ſtilo,quam C maturo judicio hæc ad propoſitum obſervanda reſcripſit. (b) Ego *autem frater Severe, cauſam meam judicio tuo dimitto, certus ſum enim Chriſtum habitare in corde tuo: per quem te obſecro, ut ipſum conſulas, tuæ menti ſibi ſubditæ præſidentem: Utrum homo, qui in Eccleſia meæ diſpenſationi credita jam legere cœperat, & non ſemel, ſed iterum, & tertiò apud Subſanam, & Presbytero Subſanenſis Eccleſiæ comitatus, & apud Turres, & apud Ciſan, & apud Verbalis legerat*, D *non fuiſſe Lector poſſit, aut debeat Lector judicari. Et ſicut nos, quod poſteà nobis invitis factum eſt, Deo jubente correximus, ſic & tu quod prius te neſciente factum eſt, eodem*

(a) Auguſt. ep. 240. & 241. apud Severum.

(b) Idem ep. 240. citat.

II. Pars.

A *jubente, ſimiliter corrige. Neque enim vereor, ne tu parum intelligas, quantus aditus aperitur ad diſſolvendum ordinem Eccleſiaſticæ diſciplinæ, ſi alterius Eccleſiæ Clericus, cuicumque juraverit, quod ab ipſo non ſit receſſurus, eum ſecum eſſe permittat, ideò ſe facere affirmans ne auctor ſit ejus perjurii: cùm profectò qui hoc non ſinet, nec illum apud ipſum remanere permittat, quia de ſe non de altero jurare potuit,ipſe pacificam regulam ſine aliqua reprehenſione oſtendit.*

§. VI.

B *Exceptiones ob quas Clericus ab alieno Epiſcopo ordinari poterat.*

XXIV. EXceptiones autem ob quas nimirum Clerici ab aliquo Epiſcopo ordinati, ab alio ad altiores gradus promoveri poſſent, præter ſuperius aſſignatas variæ erant. Prima hæc erat, ſi vacantes eſſent Eccleſiæ, & ab hoſtibus devaſtatæ eæ provinciæ in quibus ipſi ordinati erant. Nam quemadmodum in eo caſu C (c) Epiſcopi iſtarum provinciarum ad alias Eccleſias vocari conſueverant, ut ſupra notavimus, ita & Clericos earumdem Eccleſiarum aliis Eccleſiis addici æquum erat, ne vel in ſuſcepto miniſterio otioſi eſſe ſinerentur,vel acephali diutius remanerent;hos ergo excipit Chalcedonenſe Concilium, (d) εἰ τινὲς ἀπολέσαντες τὰς ἰδίας πατρίδας ἀπὸ ἀνάγκης εἰς ἄλλην Ἐκκλησίαν μετῆλθον, *qui proprias amittentes patrias, ſeu provincias, ex neceſſitate ad aliam* D *Eccleſiam tranſierunt*:reliquos autem ab aliis ordinatos,ſicut & ordinantes ſevera excommunicationis ſententia conſtringit, donec Clericus ad Eccleſiam ſuam reverſus fuerit. Id tamen poſtea paſſim ab omni-

(c) Supra ſect. præſenti cap. 2. art. 2. §. 5. num. 16.

(d) Concil. Chalced. cap. 10.

bus inferioribus Epiſcopis minimè præſumptum fuiſſe, niſi accedente ſuprema auctoritate, oſtendit illa Gregorii (a) primi epiſtola, qua Fortunato Epiſcopo Neapolitano ejuſmodi Clericum pro ſua Eccleſia petenti reſpondet, *Fraternitatem tuam à nobis petiſſe recolimus, ut Gratianum Eccleſiæ Venafranæ Diaconum tuæ concederemus Eccleſiæ cardinandum; & quoniam nec Epiſcopum, cui obſecundare, nec propriam habet Eccleſiam, hoſte ſcilicet prohibente, quo ſuum debeat miniſterium exhibere, petitionem tuam non prævidimùs differendam. Idcirco ſcriptis tibi præſentibus eum neceſſariò diximus concedendum habituro licentiam Diaconum illum, noſtra interveniente auctoritate, Eccleſiæ tuæ, Deo propitio, conſtituere Cardinalem.*

(a) Gregor. lib. 5. ep. 1. Fortunato Neapolit.

XXIV. Altera fortè erat, cum quis ex alieno Clero ad Epiſcopatum raperetur. Nam ad hoc ut aliqui ex alieno Clero, & ab Epiſcopis alterius provinciæ ordinati, in alia provincia ad Epiſcopalem dignitatem promoveri poſſent, non habitam fuiſſe ſemper hujus conceſſionis rationem plura exempla oſtendunt eorum, qui in aliena provincia degentes ad Epiſcopatum rapti ſunt, continuoque conſecrati. Quorum fortè ſapientium zelus excuſari potuit, præſertim ubi divinæ voluntatis indicia plurima affulgerent: vel Metropolitani, ſeu Primatis, cæterorumque ejuſdem provinciæ Epiſcoporum auctoritas accederet: quod in Fulgentio Leptenſi cive, in Vinctorum regione Presbytero ad Ruſpenſem Eccleſiam regendam rapto; in Martino Pictavienſis Eccleſię Clerico ad Turonenſem Epiſcopatum evecto, & aliis paſſim notabis. Ceſſionem tamen Epiſcopi proprii requiſitam, ut legitimè Antiſtes aliquis ex Clerico electus cenſeretur plurima oſtendunt. Primum, quod in Concilio (b) Carthaginenſi tertio, & (c) Africano, Aurelius Epiſcopus tanquam prærogativam ſuæ ſedis expoſcat, ut vacantibus Eccleſiis de quacumque Eccleſia Epiſcopos providere poſſet, reluctanteſque fortè ſibi ſubditos Epiſcopos [nullos autem ſe reluctantes expertos fuiſſe aſſerit] poſſet cogere, ut Clericos ſuos poſtulatos ad Epiſcopatum cederent, quæ prærogativa ipſi pro ſedis ſuæ dignitate firmata eſt. At ſi nullum jus penes Epiſcopos fuiſſet Clericos ſuos ad Epiſcopatum poſtulatos concedendi, vel dimittendi, fruſtrà hoc ſibi privilegium expetiiſſet Aurelius Carthaginenſis: fruſtra quoque [quod (d) tamen ſibi in more poſitum eſſe ait] in eo caſu conveniſſet Epiſcopum ejus Clerici, qui expetitus fuiſſet, eique inculcaſſet, quod ejus Clericus ab aliqua Eccleſia in Epiſcopum poſtularetur. Alterum, quod (e) Gregorius Magnus hanc ceſſionem neceſſariam eſſe inſinuet, tum epiſtola iſta ad Cyprianum Diaconum, qua ei electionem Joannis Archidiaconi Catanenſis Eccleſiæ in Epiſcopum Neapolitanum ea conditione commendat, & iis verbis, *quod ſi factum fuerit, etiam frater, & Coepiſcopus noſter ei Leo ceſſionem præſtare debebit, ut liber ad ordinandum poſſit inveniri*: tum alia ad eundem Cyprianum epiſtola, qua Leonem gratanter eundem Joannem ceſſiſſe teſtatur, apud quem proinde agi vult, ut ei proprium Catanenſis Eccleſiæ Presbyterum cedat, ne in novam Eccleſiam omni ope deſtitutus ingrederetur: tum etiam ea, qua

(b) Carthagin. 3. cap. 45.
(c) Et Afric. c. 12.
(d) Gregor. lib. 4. indict. 13. epiſt. 19.
(e) Gregor. lib. 14. indict 7. epiſt. 6.

qua Joannem Epiſcopum, quid quid agendum eſſet in electione Antiſtitis Anconitanæ Eccleſiæ monet, ubi inter cætera hoc ipſi præſcribit, (a) *Florentio autem Diacono Ravennati ſi nullum, ſicut diximus, crimen eſt quod obſiſtat, apud Epiſcopum ejus agi neceſſe eſt, ut ei debeat ceſſionem concedere: non tamen ex noſtro mandato, vel edicto, ne contra ſuam voluntatem eum cedere videatur*. Adeo nempe verebatur Gregorius, ne aliena cujuſquam jura pervadere videretur, aut auctoritati Epiſcoporum in ſuos vel minimum officere; ut nollet videri imperaſſe, vel conſuluiſſe alicujus Clerici ordinationem, qui in alterius poteſtate eſſet, vel poſtulati ceſſionem ſuo nomine peti, ne petentis auctoritati donaretur, quod æquitati concedendum nequaquam judicaretur. Tertium, quod Hincmarus Remenſis à (b) Frodoardo referatur *Epiſcopis diæceſeos Eccleſiæ Senonicæ ſcripſiſſe pro electione Anſegiſi Remenſis diæceſeos Monachi ad Epiſcopatum Senonicum, conſenſum ſuum in ipſius adhibens ordinatione*. Quartum, quod inter epiſtolas Gerberti unam Adalberonis nomine ſcriptam legamus, ex qua apertè patet Clericos ad Epiſcopatum in alia provincia electos, ab Epiſcopo Eccleſiæ, cui addictus erat, licentiam obtinere debuiſſe. Tam arctum ergo vinculum erat, quo Clericus Eccleſiæ ſuæ, & Epiſcopo à quo ordinatus fuerat, adſtringebatur, ut nec poſtulatione ejus ad apicem Eccleſiaſticæ dignitatis ſolveretur: ut non minus Epiſcopo ſuo Clericus, quàm Abbati Monachus illigatus videretur. Ideoque quemadmodum (c) Monachus ſine Abbatis conſenſu ad Epiſcopatum legitimè nequit promoveri, ita nec Clericus ad eandem dignitatem ſine voluntate Epiſcopi ſui ritè poſſet aſcendere.

(a) Frodoardus lib. 3. hiſtor. Remenſis cap. 23.

(b) Gerbertus epiſtol. 57. & 58.

(c) 18. qu. 2. cap. quam ſit, §. nullus 16. quæſt. 1.

XXVI. Tertia ratio ob quam aliqui ab alieno Epiſcopo ordinabantur, erat præſumpta Epiſcopi proprii voluntas, ex qua Clericos alterius diœceſis ab aliis Eccleſiis interdum ordinatos comperimus. Supra diximus Origenem eo ferè modo ordinatum, qui cùm vitæ ſuæ, & morum à ſuo Epiſcopo laudatrices, ac commendatrices epiſtolas gereret, ab Epiſcopis Paleſtinæ ex præſumpta Epiſcopi ipſius voluntate ordinatus eſt. De Ephiphanio quoque infra dicemus, quem alienæ parœciæ Clericos ordinaſſe hiſtorici (d) referunt: hocque ſibi mutuo Cypri Epiſcopos libenter conceſſiſſe ipſe (e) teſtatur: quam malè tamen hæc ipſi ceſſerint, docent Joannis (f) Hierololymitani ob id adverſus eum querelæ, & (g) Chryſoſtomi accuſationes. Hoc tamen exemplo fretus Urbanus ſecundus, indulgendum cum iis putavit, qui ab alieno Epiſcopo ordinati fuerint, & ab Epiſcopis ſuis in eo quem malè adepti ſunt gradu recipi poſſe, [ſi inculpatæ vitæ fuerint, aliàſque canonicè eum gradum obtinuerint], jam tunc Clericorum in ſuis Eccleſiis ſtabilitate concuſſa, permiſit, quos ſtrictiori vigente diſciplina Eccleſiaſtici canones alii quidem excommnnicationis, alii ſuſpenſionis ſententia feriebant. Sic ergo loquitur Urbanus Pontifex, (h) *Lugdunenſis parochiæ Clericos, quos contra ſtatuta canonum ab alterius parochiæ Epiſcopis ordinatos literarum tuarum ſignificatione monſtraſti, cum graduum ſuorum honore recipere religio-*

(d) Socrates lib. 6. cap. 13.

(e) Epiphan. epiſt. adverſus error. Jo. Hieroſolym.

(f) Vide Hieron. 61.

(g) Vide Socrate ſupra.

(h) Urbanus 2. Hugoni Lugdunen. 9. q. 2. cap. Lugdun.

gionis tuæ prudentia poterit: ſi eos alias canonicè, & ſine pravitate aliqua ordinatos conſtiterit. Si tamen probabilem vitam id indulgentiæ perſpexeris promereri. Legimus quippe ſanctum Epiphanium Epiſcopum ex diœceſis ſancti Joannis Chryſoſtomi quoſdam Clericos ordinaſſe, quod Sanctus vir omnino non feciſſet, ſi eis detrimentum fore perpenderet. Quos igitur recipiendos moderatio tua arbitrata fuerit, injuncta ſatisfactionis gratia propter Eccleſiam, quam offenderunt, congrua pœnitentia, miſerationis intuitu, in ſuo quemque honore recipies, ſalva in omnibus canonum ſanctorum diſciplina.

XXVII. Poterat & Urbanus Auguſtini (a) in eodem crimine moderationem in exemplum adducere, qui Timotheum ab alieno Epiſcopo ordinatum monendo correxiſſe contentus, in ſuo gradu ſe eum recipere paratum oſtendit. Presbyterum quoque [vici, ni fallor, Subſanenſis, & Verinum, per quos ut ipſe ordinaretur, factum erat, objurgando ſolùm ſe correxiſſe profeſſus eſt. *Cùm enim*, inquit, *omnes objurgantibus nobis hæc omnia non rectè facta confeſſi ſunt, & ut ſibi ignoſceretur, rogaverunt; minus ſuperbè ageremus, ſi non crederemus eſſe correctos: neque enim agere poterant, ut facta non eſſent: ſed nec nos aliud objurgando agebamus, niſi ut ſe malè egiſſe cognoſcerent, & dolerent.* Verùm ſicut Auguſtini manſuetudo laudabilis eſt injuriam Eccleſiæ ſuæ illatam libenter condonantis; ita Urbani indulgentia, relaxata Eccleſiæ diſciplina, neceſſaria fuit, cujus temporis malitia minora diſſimulare cogebat, ut ſimoniæ, & alia graviora crimina ſeveriùs plecterentur. Qui tamen longè priores Urbano ſecun-A do Pontifices acerrimi canonum vindices fuerunt, imo & Urbanus ipſe ſecundus, ſi in alia tempora incidiſſet, contra ordinatos à non propriis Epiſcopis, quorum ordinatio ex prædictis irrita à pluribus Conciliis declarata eſt, fortè minus indulgentes fuiſſent.

(a) Auguſt. ep. 140 ad Severum.

§. VII.

Rationes continens legis iſtius, quæ Clerici nonniſi ab Epiſcopis, à quibus Clerici facti fuerant, ad cæteros gradus promoveri poterant. B

XXVIII. Rationes autem, ob quas tantoperè cavebant antiqui Patres, ne Clericus ab alio, quam à ſuo Epiſcopo ordinaretur, variæ ex prædictis colligi poſſunt; potiſſimas verò ſtrictim collectas referimus. Prima ſit ſtudium pacis inter omnes Eccleſiæ Antiſtites ſervandæ: pacis ſiquidem inter eos violandæ maximam occaſionem fore putaC bant, ſi eundem Clericum diverſi ad ſe raperent Epiſcopi; alterque alteri Clericos, quibus inſtituendis, & formandis multam operam dediſſet, invideret. Unde Concilium (b) Carthaginenſe primum paci id conducere duxit, quod Epiſcopus alienum parochianum non uſurpet, & Concilium (c) Veneticum Clericos ab aliquo promotos, ideo ad ſuperiorem gradum ab alio evehi prohibet, *ne concordiam fraternam injuria violaD ta contaminet.*

(b) Carthag. 1. c. 5.

(c) Vən et. can. 10.

XXIX. Secunda ratio, quæ ex verbis allatis Synodi Veneticæ elicitur, ea eſt, quod nempè injuria fiat Epiſcopo, ſi quis ab eo ordinatum ad ulteriores gradus pro-

mo-

moveat, & alterius juris Clericum ſuum facere conetur, eumque in ſuam poteſtatem redigere tentet. Quemadmodum enim injuriam facit Domino, qui ejus ſervum ſollicitat, patri, qui filium eripit, fundi alicujus poſſeſſori, qui arborem, quam ipſe magno ſtudio à multo tempore plantaverit, ac coluerit, in poſſeſſionem ſuam transfert, eoque præſertim tranſportat, quo fructus paritura ſperabatur; ita maximam injuriam infert Epiſcopo, qui Clericum Epiſcopi ex ſuo gradu miniſtrum, charitate filium ab ejus poteſtate eripere, ſuumque facere aggreditur: qui eundem quem ex officio ſuo proprius Antiſtes inſtrui curaverit, multa diligentia in propoſito bono cuſtodierit, ſacra inſuper dignitate ornaverit, ab illius amplexibus avellit, & ſperatis eum diligentiæ ſuæ præmiis privat. In contemptum Epiſcopi, qui Clericum ordinavit, ut jure queritur Epigonius (a) ſupra citatus, committitur attentata ab alio Epiſcopo Clerici promotio, qua perſona priori obnoxia eidem aufertur, diſcipulus in alterius magiſterium transfertur, filius in alienam familiam arrogatur. Certè gravem hanc injuriam credidit ſanctus Leo, (b) *nam*, inquit, *gravis injuriæ reus eſt, qui de fratris Eccleſia, id quod eſt utilius, aut pretioſius audet vel allicere, vel tenere*.

(a) In Carthag. 3. cap 44.

(b) S. Leo epiſt. ad Anaſtaſ. Theſſalon. 82. al. 84. c. 9.

XXX. Tertia, quam tradit (c) Trullana Synodus canone à nobis ſuperiùs citato, hæc eſt, quod nempe ex illa uſurpatione Clericos inſolentes, & inobedientes fieri contingat; qui ſuos Epiſcopos minus audient, ſi aliorum imperio ſubdere ſe poſſint; minus obedientes erunt, ſi aliorum beneficio auctiores ſe, & ornatiores fieri poſſe cogitant; minus moderati futuri ſunt, ſi à quolibet Eccleſiæ Antiſtite ſe ad majora provehi, & Eccleſiaſtica dignitate donari poſſe confidant. Cùm è contra dempta iſta libertate, ſi à ſuo ſolùm Epiſcopo virtutis præmia exſpectent; ſi non niſi ab eo, ordine, gradu, dignitate augeri poſſint, ei ſe magis probare contendent, in officio facilius continebuntur, Prælati ſui reverentia majori ducentur, & ad ipſi obediendum promptiores erunt: hæc Majorum noſtrorum ratiocinatio, hæc ſententia fuit.

(c) Trull. Synod. can. 17.

XXXI. Quarta ratio traditur à Concilio (d) Arauſicano primo, quod ſcilicet alibi ordinatum ab alieno Epiſcopo minimè ordinandum putavit, niſi priùs apud eum aliquo tempore moratus fuerit, quo mores ejus, & indoles innoteſcant: nec ſic tamen eum ordinandum decernit, niſi habita cum Epiſcopo, cum quo prius habitavit, conſultatione; quia non ſine cauſa diu ab alio non ordinatus remanſit. Ex eo enim decreto colligitur, ideò alienum Clericum à nullo Epiſcopo ordinari licuiſſe, ne forte inobedientem, vel immorigerum, aut aliquo impedimento canonico detentum, quod in notitiam proprii Epiſcopi venerit, ideoque ab eo à ſuperioribus ordinibus rejectum cum Eccleſiæ damno, & in contemptum Epiſcopalis judicii ad ſuperiores ordines alius promoveat.

(d) Arauſ. can. 1. cap. 8. & 9.

ARTI-

ARTICULUS II.

Quis poſterioribus ſæculis proprius habitus fuerit Epiſcopus generatim traditur.

§. PRIMUS.

Triplici Epiſcopo, puta originis, domicilii, & beneficii jus ordinandi fuiſſe conceſſum.

I. COllabente Eccleſiæ diſciplina, imminuta Epiſcoporum in Clericos auctoritate, extincta ferè Clericorum obedientia, ſublata tituli Eccleſiaſtici in ordinatione exigendi conſuetudine, ordinationibus abſolutis ſine adſcriptione ad ullam Eccleſiam fieri ſolitis, Clericorum ab vna Eccleſia ad aliam transferendorum recepta conſuetudine, imò pro libito ipſis transeundi quo velint, & ad quas Eccleſias velint, tranſmigrandi permiſſa licentia, minus religioſè ſervatum ſit, ne Clericus ab alieno Epiſcopo ordinaretur. Alia tunc proprii Epiſcopi acceptio invaluit, triaque Epiſcoporum genera diſtincta ſunt, originis, domicilii, ac beneficii, à quorum ſingulis Clerici ordinari poſſent, cujus diſtinctionis origo nobis indaganda eſt.

II. Clemens IV. qui decimo tertio ſæculo Romanam ſedem tenuit, hoc præſertim caviſſe videtur, ne quis in aliena patria ordinaretur; ea ſiquidem decretali epiſtola, qua vetat Ultramontanum ullum ab Italiæ Epiſcopis Clericum ordinari ſine ſummi Pontificis, aut Epiſcopi, de cujus diœceſi originem traxerit, ſpeciali licentia, ac permiſſione, cui decreto repugnantes ordinandos, ſine ſpe diſpenſationis ſuſpenſos declarat, ordinantes verò pœnitentia condigna puniendos præcipit; ea, inquam, decretali epiſtola periculum oſtendit, quod ex ordinationibus quorumcumque ex aliena diœceſi provenit, *quia nimirum ſæpè contingit, quod nonnulli Clerici vinculo excommunicationis adſtricti, aut apoſtatæ, ſeu irregulares, vel aliàs Ordinum ſacrorum ſuſceptione indigni, ſuam patriam, in qua de his habetur notitia, ſugientes, ſe in remotis partibus faciunt ad hujuſmodi ordinationes promoveri*. Quo præmiſſo vetat Ultramontanum ab Eccleſiæ Epiſcopo ordinari, niſi de licentia Papæ, vel Epiſcopi, *de cujus diœceſi traxit originem ordinandus, vel in cujus diœceſi beneficiatus exiſtit*. Quibus verbis duos Epiſcopos diſtinguit, originis, & beneficii, à quorum utroq; ordines ſuſcipi permittit, nec ab ullo, niſi de eorum licentia: cùm tamen antiquiora jura Clericum ſemel alicui Eccleſiæ addictum ab alio Epiſcopo, præter eum in cujus diœceſi Eccleſiæ famulatui adſcriptus eſſet, aut cui ipſi conceſſiſſet, ordinari prohiberent.

III. Qui verò Clementi quarto ſucceſſit Gregorius decimus in Concilio generali (a) Lugdunenſi, ſine Epiſcopi ſuperioris licentia negat Clericos inſtituendos eſſe: ſed quis ſuperior Epiſcopus, ideſt proprius vocandus ſit, nequaquam exponit: *eos*, inquit, *qui Clericos parœciæ alienæ abſque ſuperioris ordinandorum licentia, ſcienter, ſeu affectata ignorantia, vel quocumque alio figmento quæſito, præſumpſerint ordinare, per annum à collatis ordinibus decernimus eſſe ſuſpenſos*: in quem tamen canonem notat (b) Gloſſa ex Hugone, figmentum eſſe, ſi ad evitandum Epiſcopi proprii examen, & jus ipſum quod habet in or-

(a) Gregor. 10. in Concil. Lugdun.

(b) Gloſſa v. figm.

ordinatione eludendum, beneficium aliquis ſibi ab amico comparat, quo ab alio Epiſcopo ordinari poſſit: qua obſervatione innuitur proprium Epiſcopum in ea ſanctione præcipuè eum fuiſſe intellectum, qui Epiſcopus eſſet originis. Nec certè dubium eſt, quin ante tempora Bonifacii octavi triplex iſta Epiſcopi proprii diſtinctio fuerit in uſu. Secundùm hanc enim Canoniſtæ, & Theologi quidam ante ipſius tempora, triplicem Epiſcopum diſtinxerunt, originis, domicilii, & beneficii, & ab eorum quolibet licere dixerunt ordines ſuſcipere. Qui tamen id expreſsè definierit, primus, quem legerim, ex ſummis Pontificibus reperitur Bonifacius octavus, his verbis, (a) *cùm nullus Clericum parœciæ alienæ præter ſuperioris iſtius licentiam debeat ordinare: ſuperior intelligitur in hoc caſu Epiſcopus de cujus diœceſi eſt is, qui ad ordines promoveri deſiderat oriundus, ſeu in cujus diœceſi beneficium obtinet Eccleſiaſticum, ſeu habet [licet alibi natus fuerit] domicilium in eadem*. Eoſdem tres Epiſcopos (b) Lingonenſis, Senonenſis (c) Synodus, aliæque plures tanquam ordinum collatores ordinarios nominant, quibus jus Clericos ordinandi competat. De quibus omnibus ſigillatim agemus, poſtquam cætera, quæ generatim ad proprii Epiſcopi explicationem ſpectare poſſunt, breviter expoſuerimus.

(a) Boniſac. cap. cùm nullus.

(b) Synodus Lingonen. anno 1404. (c) Synodus Senon. Provinc. ann. 1528.

§. II.

Quid de Epiſcopo familiarem ſuum ordinante novo jure cautum ſit.

IV. **A**B his quoque temporibus, quibus Clerici ſuis Eccleſiis minus addicti, ſuorumque Epiſcoporum imperio minus obtemperantes eſſe cœperunt, relaxari cœpit Eccleſiaſtica hac ex parte diſciplina. Primumque Epiſcopis conceſſum, ut familiares ſuos ordinare poſſent. Privilegium autem iſtud ex generali quadam conſuetudine primum viguit, quàm lege firmaretur, nec nupera iſta conſuetudo cenſenda eſt, cujus non novitii ſolum auctores meminere. Quod ſi ipſius originem ab antiquis temporibus repetere placet, à Concilio (d) Arauſicano primo ſub Leone Papa primo habita ortum accepiſſe dici poteſt: Statuit enim iſtud Concilium [quod ſuprà jam inſinuavimus] ut, *ſiquis alibi conſiſtentem Clericum ordinandum putaverit, prius definiat, ut cum ipſo habitet, nec eum ſine conſultatione ejus Epiſcopi, cum quo antè habitavit, ordinare præſumat, quia non ſine cauſa diu ab alio non ordinatus remanſit*. Ex hoc canone ſumpſiſſe occaſionem Epiſcopos crediderim, ut alienum Clericum in ſuam familiam adſcriptum ſine conſenſu Epiſcopi proprii crederent ab ipſis ordinari poſſe, quamvis conſilium ab illius Epiſcopo ſumendum ſibi neceſſariò eſſe ſcirent: quo nempe ordinandi mores perfectiùs compertos, & exploratos haberent: & ſi quid eſſet impedimenti, quod eum à promotione ad altiores gradus retardare poſſet, ab eo reſcirent: qua conſultatione præmiſſa, nihilque reperto, quod canonicam ordinationem remorari poſſet, proprio etiam renitente Epiſcopo, habitantem ſecum ipſius Clericum ordinare licere arbitrantur. Quæ proinde conſultatio, cùm ad ampliorem ſolum inquiſitionem præcepta videretur, ab iis etiam omitti cœpit, qui Cleri-

(d) Arauſic. 1. c. 8.

ricum familiarem ſuum optimè ſibi perſpectum haberent: hæc utique conjectura noſtra eſt, quam liberum cuique erit amplecti, vel rejicere.

V. Hinc ex conſuetudine quadam generali vetus conſuetudo profluxit, ut Epiſcopus ſuum familiarem ordinare poſſit, quam tamen conſuetudinem primo Concilium Tridentinum ad ordinarium Epiſcopum reſtrinxit, non ad titularem ampliari voluit, decernens, (a) *ut nemo Epiſcoporum, qui titulares vocantur, etiamſi in loco nullius diœceſis, etiam exempto, aut aliquo Monaſterio cujuſvis ordinis reſederint, aut moram traxerint, vigore cujuſvis privilegii ſibi de promovendo quoſcumque ad ſe venientes pro tempore conceſſi, alterius ſubditum, etiam prætextu familiaritatis continuæ commenſalitatis ſuæ, abſque ſui proprii Prælati expreſſo conſenſu, aut litteris dimiſſoriis, ad aliquos ſacros, aut minores ordines, vel primam tonſuram promovere, ſeu ordinare valeat: contra faciens ab exercitio Pontificalium per annum, taliter vero promotus ab executione ordinum ſic ſuſceptorum, donec ſuo Prælato viſum fuerit, ipſo jure ſint ſuſpenſi*. Secundò duas alias conditiones poſteà apponit eadem Synodus, primam ut triennio Clericum, quem ordinare quis aggreditur, ſecum habuerit: alteram ut beneficium vacans ſtatim ei conferat. *Epiſcopus*, inquit, *familiarem ſuum non ſubditum ordinare non poſſit, niſi per triennium ſecum fuerit commoratus, & beneficium, quacumque fraude ceſſante, ſtatim reipſa illi conferat; conſuetudine quacumque etiam immemorabili in contrarium non obſtante*.

(a) Concil. Trid. ſeſſ.14. de reform.

VI. Ex quibus alia quoque colligit (b) Navarrus, quæ poteſtatem Epiſcoporum circa familiares ſuos Clericos ordinandos valdè limitent, & reſtringant. Primum quod cùm iis, ſi illegitimi fuerint, nequaquam diſpenſare poſſint, ut ad ordines minores promoveri queant: tum quod privilegia non extendantur extra perſonam, vel caſum expreſſum; at privilegium eſt conceſſum Epiſcopis ordinandi non ſubditos; ideoque non eſt extendendum, quaſi etiam concedatur poteſtas efficiendi eos habiles ad ordinationem, qui aliàs inhabiles fuerint; tum quod à ſeparatis non fiat illatio. Separatæ autem ſunt poteſtates ordinandi, ac diſpenſandi; non igitur ex una alia infertur: tum quod mediantibus literis dimiſſoriis datur poteſtas ordinandi, non tamen diſpenſandi: ergo nec cui videtur dari ordinandi facultas, eidem continuò diſpenſandi quoque licentia concedetur. Tum denique quod canon Concilii Tridentini familiarem Epiſcopi alienæ diœceſis, quoad ordinationem tantum Epiſcopo ſubjiciat, non quoad cætera: perperam ergo diſpenſandi cum eo Epiſcopus auctoritatem aſſumet. Alterum, quod in interſtitiis etiam inter minores ordines, ſive inter ſe, ſive inter ipſos, & Subdiaconatum, talis Epiſcopus diſpenſare nequeat. Licet enim arbitrio Epiſcopi ut plurimum interſtitia illa relinquantur, arbitrium tamen illud ratione niti debet; ideoque oportet Epiſcopum Eccleſiæ utilitatem, vel neceſſitatem in ea concedenda diſpenſatione ſpectare, ſicut in aliis interſtitiis exprimitur; at Epiſcopi officium non eſt id examinare ac diſcutere in alieni Clerici ordinatione, qui ad aliam fortè Eccleſiam

(b) Navar. lib. r.

ſiam pertinebit. Deinde cùm à communi jure facultas iſta deflectat, quàm maximè poteſt, reſtringenda eſt, juxta illam regulam juris, *quæ à jure communi exorbitant, nequaquam ſunt ad conſequentiam trahenda*. Addunt alii triennium iſtud habitationis apud Epiſcopum continuum eſſe debere: ſecus familiarem Epiſcopi ab eo ordinari non poſſe; quam limitationem certò non auſim affirmare.

§. III.

Duplex diſcrimen inter noſtra, & antiquiora tempora circa Epiſcopum originis.

VII. Quod vero de Epiſcopo originis habet Bonifacius (a) octavus ſuperiùs à nobis citatus, ab eo nempe Clericum inſtitui atque ordinari poſſe, id ab antiquorum temporum citatis legibus promanavit, quibus juſſum olim diximus, ut nullus Laicus ex aliena plebe ab ullo Epiſcopo in Clericorum ſuorum conſortium admitteretur. Verùm hoc inter prima, & hodierna tempora intereſt diſcriminis, primo quidem quod olim, ut probavimus, Epiſcopus originis diceretur, in quo quis baptizatus fuiſſet, jam verò ſaltem ordinariè in quo quis natus eſt. Nam de ipſo ita loquitur Bonifacius (b) *Superior intelligitur in hoc caſu Epiſcopus, de cujus diœceſi eſt is, qui ad ordines promoveri deſiderat, oriundus*: & lex (c) civilis edicit *qui ex vico ortus eſt eam patriam intelligi habere, cui Reipublicæ vicus ille reſpondet*. Secundo quod priſcis ſæculis, cùm quis ex Laico Clericus faciendus eſſet, vel lex illa de Epiſcopo originis adeundo omnino valere jubebatur: vel certè Epiſcopus ille adiri ſolebat, in quo quis baptizatus eſſet, cui per baptiſmum ſubditus Clericus ordinandus fuiſſet, qui ordinandi mores noſſe poterat, & vitam. Intereſt etiam, quod cùm Epiſcopi varii jam adiri poſſint pro recipiendis quibuslibet ordinibus, originis ſcilicet, domicilii, & beneficii, ut ex Bonifacio octavo docuimus, præcipuus jam ad Epiſcopum originis ſit recurſus, etiam ſpreto beneficii Epiſcopo. Cùm olim ubi quis in aliqua diœceſi Eccleſiaſticum beneficium conſecutus fuiſſet: ſeù potius [nam beneficii nomen minus eo tempore uſitatum erat] in Clericorum alicujus Eccleſiæ Epiſcopo ſubditæ numerum relatus eſſet, ita in poteſtatem Epiſcopi qui ipſum ordinaverat, & in ea Eccleſia inſtituerat, tranſibat, ut ab alio, nequidem ab Epiſcopo originis ordinati, vendicari poſſet. Nec ſemper Laicus ab Epiſcopo ordinabatur, in cujus regione natus fuerat, ut ſupra docuimus: ſed probum nonnumquam, & probe cognitum Laicum certatim Epiſcopi ad ſe trahebant, rapiebant, alterius autem Clero addictum retinere, vel ordinare reclamantibus tot Eccleſiaſticis canonibus, reclamante uſitata eorum temporum diſciplina, reformidabant.

(a) Boniſac. cap. cum nullus.

(b) Boniſac. ibid.

(c) L. qui in vico ff. ad municipal.

VIII. Eorum vero diſcriminum cauſæ minus ignorandæ ſunt: prior quidem eſt, quia cum priſcis iſtis temporibus ſolerent, jam adultæ ætatis homines ad baptiſma accedere, quod canonica omnia impedimenta delet; frequentius accidere ſolebat, ut alius eſſet Epiſcopus nativitatis carnalis, alius ſpiritalis regenerationis. Satius autem

A tem erat eum proprium dici,quem electio præceptorem, magiſtrum ac patrem dederat, quam quem ſors, & fortuita naſcendi conditio obtulerat: cui ſe quis per baptiſmum ordinandus ſubjecerat, quam quem extra Eccleſiam degens pro judice neglexerat: ſatius eum ordinationis habere auctorem, qui fidei magiſter, & pietatis noſtræ teſtis fuiſſet, & actæ poſt baptiſmum vitæ inſpector eſſe ſoleret, quam qui de anteacta extrà Eccleſiam vita nihil ad eum pertinente, nihil ad ordinationem, aliquid reB ſcire poſſet. Jam verò cùm pueruli ſtatim à nativitate baptizari ſoleant, loci nativitatis utriuſque in carne, & ſpiritu, idem ſolet eſſe Epiſcopus: ideoque fit, ut unum ab altero vix jura diſtinguant. Poſterior autem hæc eſt, quia cùm jam ſtabilitas Clericorum in titulis Eccleſiaſticis nulla ſit, cum beneficia, quæ hodie habentur, craſtina die ejurentur: cum plures Eccleſias ab eodem Clerico poſſideri uſitatum ſit, & ob tenuitaC tem reditus unius, aut alterius aliquando neceſſarium; cum auctoritas Epiſcoporum erga Clericos ſuos, & in ſua diœceſi beneficiatos, vel imperantium negligentia, vel obtemperantium protervia, vel privilegiorum, atque immunitatum frequentia, imminuta ſit, in hac Epiſcoporum propriorum incertitudine, mutabilitate, multitudine ſatius viſum ad Epiſcopum originis recurrere, eique primas partes, licet non ſolas, D deferre, qui unicus, vel certè non tam multiplex eſſe ſolet; qui certior, qui notior, qui ſine invidia, qui à nativitate ſuperior datus eſt, cui ordinandus abſque ulla, quæ ad aliud, cui adſcriptus eſſe poteſt, corpus trahatur, conſequentia, in ordinationis recipiendo beneficio ſubiici poteſt.

§. IV.

Laicos nonniſi à propriis Epiſcopis poſterioribus ſæculis ordinari potuiſſe.

IX. Notandum etiam eſt, quod cùm, ut exemplis oſtendimus ſuprà, Laici interdum ab alieno Epiſcopo prioribus Eccleſię ſæculis ordinari poſſent, & à quolibet Epiſcopo ſollicitari, & in ſuum Clerum cooptari ſolerent; id impunè poſteriora ſæcula ferendum non duxerint, ſed ſollicitè caverint, ut è plebe nullus, niſi ab Epiſcopo proprio, originis ſcilicet vel domicilii Clericorum catalogo inſcribi poſſet. (a) Id antiquitus quidem canonibus quibuſdam ſignificatum, ſed non omnino obſervatum vidimus. At verò duodecimo ſæculo ſeverius id in Oriente, à Michaele III. Patriarcha Conſtantinopolitano, qui Anchialus dictus eſt, & circa annum (b) 1167. ſedere cœpit, tum in Occidente decimo tertio ſæculo à Bonifacio octavo, & patrum noſtrorum memoria à Tridentino acuratius cautum legimus. Hanc ergo prędictus Michael in Synodo multorum Epiſcoporum ſanctionem edidit, ſingulorum ſuffragio confirmatam, primoque (c) retulit à prædeceſſore ſuo Luca admonitos fuiſſe quoſdam Epiſcopos, qui ad ſe ex alienis diœceſibus accedentes ordinabant, *παύσαϑαι τῦ τοιαῦτα ποιεῖν ἀκανόνιςα*, *ut hæc contra canones facere deſinerent* qui nihilominus, cum obliuione earum, quæ facta erant anteà declarationum, extra ſuæ regionis limites ordinare, & ad

(a) Vide ſupra.

(b) Vide Chronol.

(c) Michaelis Anchiani patr. Conſtant. ſanctio lib. 2.

ad ſe ex quacumque regione venientibus manus imponere non ceſſarent. Narrat à ſuo quoque Chartophylace renuntiatum ſibi plurimos ex civitate Conſtantinopolitana ad finitimos ea ratione accedentes ordinatos fuiſſe, tales vero redeuntes in urbem cum literis commendatitiis ab ordinatoribus ſuis ad ſacra admitti poſtulare, quorum cum nec fidem, nec ſcientiam examinarit, nec ex ſcripto eorum teſtimonio conſtaret an ſua profeſſione digni eſſent, multos porro ex iis, vel ex barbæ raritate, vel aliis indiciis legitimam ætatem nondum probabiliter attigiſſe. Quibus omnibus in medium adductis, quid agendum eſſet, coram Synodo propoſuit, ſeque de propoſita quæſtione diſceptare volentem, reperiſſe affirmat, quædam eſſe communia munia Antiſtitum, quæ in alios undecumque ad ſe accedentes agere permittantur, quædam quæ extra diœceſis ſuæ terminos facere prohibeantur. Hæc autem ita his verbis diſtinguit, καὶ ἐπειδὴ τὰ περὶ τούτων φιλοκρινοῦντες, ἐφθεγξάμεθα, τὸ μὲν, ἀμυήτοις τὸν περὶ πίστεως λόγον διδάσκειν καὶ κατηχεῖν, εἶτ' οὕτω καὶ φωτίσματος ἀξιοῦν, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν θείων, καὶ ζωοποιῶν μυστηρίων μεταλήψεως μεταδιδόναι τοῖς ἐξ οἱασοῦν ἐνορίας πιστοῖς, ἐνέργημα εἶναι τοῦτο κοινότερον διεγνώκαμεν ἐπί τε τῶν ἐκ τῆς οἰκείας ἐνορίας ὡρμημένων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἐξ ἀλλοδαπῆς ἐρχομένων. χειροθεσίας δὲ ἱερατικῆς ἀξιοῦν, οὐ τοὺς ἁπανταχόθεν ἐρχομένους, ἀλλ' ἢ μόνους τοὺς ἐκ τῆς οἰκείας ἐνορίας ἐν ἑκάστῳ ἀρχιερεῖ κεκανόνισται, ἵνα μὴ τὸ ἄτακτον τούτοις καὶ στασιῶδες ἐμπολιτεύοιτο ἐξ ὧν τὸ τῆς εἰρήνης καλὸν καὶ τοῖς ἄλλοις ὀφείλεται κανονίζεσθαι, id eſt *deinde de ea re ſententiam facere cupientes invenimus, eos quidem qui myſteriis non ſunt initiati, fidei rationem docere, & catechiſare. Deinde ſic etiam illuminatione dignari, ac divina etiam, & vivifica myſteria impertire fidelibus, qui ſunt ex quacumque regione, hoc eſſe commune officium judicavimus, & in iis qui ex propria regione accedunt, & iis etiam qui ex aliena regione veniunt. Manus autem imponere, & ſacros ordines conferre, non iis, qui undequaque veniunt, ſed iis ſolis qui ſunt ejus diœceſis, unicuique Antiſtiti canone cautum eſt; ne inter eos confuſio, ſeditioque verſetur, à quibus & ordo, & pacis bonum, aliis quoque certa debet regula tradi.* Subjungit autem inhumanum videri, ut in præteritas tranſgreſſiones animadvertatur. De cætero vero decrevit, ut qui ex urbe Conſtantinopolitana ortus fuerit, in ea tantum regione ſacra adminiſtrare poſſit, à cujus Epiſcopo ordinatus eſt. Epiſcopos autem terminos tranſgredientes, non celebrandorum ſacrorum pœnæ deinceps fore obnoxios.

X. Rationes porrò ob quas Catechiſmus, Baptiſmus, ſacra Euchariſtia, ſingulis etiam ex aliena diœceſi venientibus, à quovis Antiſtite miniſtrari poſſint, ſacer Ordo dari non debeat, hæ ſunt, quod priora ſingulis neceſſaria ſint, non ſacra ordinatio: nemo itaque iis fraudandus eſt, nemo privandus: quis ſcit, utrum Deus peregrino gratiam facturus, ut ad propriam regionem redeat? cur ergo Sacramentis ad ſalutem neceſſariis privabitur? item nemo jus habet ad ſacram Ordinationem, nemo queri poteſt ſe ſacris Ordinibus initiatum non eſſe, aut in Clericorum conſortium non eſſe receptum. Ideò fruſtrà Antiſti-

ſtitem alienum rogat, ut ipſum ordinet, qui nec proprium jure rogare, ſaltem compellere poteſt, ut ordinem tribuat; rogari ſiquidem potius, & eligi debet, quam rogare, & ſacrum miniſterium eligeere, ut ſupra docuimus. At unuſquiſque ad ſacram Euchariſtiam, ad Baptiſmum, aliaque Sacramenta ſibi miniſtranda petendi, imò compellendi proprium Paſtorem jus habet, & in neceſſitate alienum. Prætereà nec tantus delectus in prioribus Sacramentis diſtribuendis habendus eſt, quantus in ſacro Ordine conferendo. Omnibus priora patent, ſacra Ordinatio ſolùm ſelectis. Delectus autem ille ab iis faciendus eſt, qui nos melius noſſe poſſint, & de nobis faciliùs inquirere. Denique per ſacram Ordinationem Clero alicui, ſi ordinatè ipſa conferatur, addicimur, Eccleſiæ adſcribimur, miniſterium ſuſcipimus. Cui verò Eccleſiæ ſatius miniſtrabimus, quam quæ nos fouit? vbi melius ad imperandum aſſumemur, quam vbi paruimus; Neque ſine ratione prædictus Michael ordinatos ab alieno Epiſcopo ad ejus deinceps diœceſim ſpectaturos ſecundùm antiqua Eccleſiæ ſtatuta definivit; ſatiſque eos puniri arbitratus eſt, ſi quæſiti ab iis eo fine ordinis miniſterium, ut in Conſtantinopolitana Eccleſia exereeri poſſet, intra humilioris diœceſeos limites reſtringeret, ipſoſque ſua ſpe, & expectatione defraudaret: Epiſcopos autem, qui trangreſſionis hujus, ſi non auctores, ſaltem actores ſunt præcipui [nam ordinati ab alieno Epiſcopo in ſeipſis injuriam proprio inſerri patiuntur Antiſtiti, quam ſoli inferunt ordinantes] graviori ſuſpenſionis à divi- A nis myſteriis pœna mulctaret.

XI. Bonifacius octavus ſummus Pontifex multò poſt Miehaelem Anchialum tempore, quam hic in Oriente de Laicis, noniſi à proprio Epiſcopo ordinandis legem firmavit, ipſe in Occidente ſua conſtitutione roboravit; dum nempe cuicumque Antiſtiti prohibet, (a) *ne abſque ſui ſuperioris licentia, homini diœceſis alienæ Clericalem præſumat conferre Tonſuram.* In quod caput Gloſſa, (b) *diœceſis alienæ* hominem interpretatur, non ſuæ. Quippe cùm, ſi modo B ſuæ ſit, quocumque titulo, etiamſi alio titulo alienæ quoque diœceſis ſit, ab Epiſcopo ordinari queat, ut ex alia quam ſuperiùs adduximus conſtitutione Bonifacii abundè innoteſcit. Joannes (c) verò Andreas hoc intelligi dicit de Laico, qui non mutavit domicilium, quippè cùm etiamſi alienæ diœceſis ſit ratione originis, ab Epiſcopo domicilii ordinari queat. Concilium autem Tridentinum licet minus clarè, idip- C ſum iis verbis expreſſit, (d) *unuſquiſque autem à proprio Epiſcopo ordinetur. Quod ſi quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei etiam cujuſvis generalis, aut ſpecialis reſcripti, vel privilegii prætextu, etiam ſtatutis temporibus permittatur, niſi ejus probitas, ac mores ordinarii ſui teſtimonio commendentur, ſi ſecus fiat, ordinans à collatione ordinum per annum, & ordinatus à ſuſceptorum ordinum executione, quandiu proprio ordinario videbitur expedire, ſit ſu-* D *ſpenſus.* Quo canone comprehenditur etiam prima Tonſura, quippe cùm (e) nomine generali ordinationis, etiam ipſa collatio Tonſuræ, quæ ordinibus ſecundùm communem loquendi uſum in ju-

(a) Bonifacius 8. cap. nullus.

(b) Gloſſa v. alieni in cap. cit.

(c) Joann. Andr. ibid.

(d) Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 8. de reform.

(e) Arg. ex cap. cum contingat.

jure adnumeratur, intelligi debeat. Idem quoque (a) Concilium dum Epiſcopis titularibus non ſibi ſubditorum ordinationes interdicit, Clericalis quoque Tonſuræ expreſsè meminit, eoſque *Clericali charactere* quoſcumque ad ſe venientes *inſignire* præſumentes reprehendit; & ne aliquos ad primam Tonſuram promovere audeant, diſtrictè prohibet. De pœnis autem novo jure in hujuſce legis tranſgreſſores ſtatutis mox fuſiùs dicetur.

(a) Trid. ſeſſ. 4.

ARTICULUS III.

Qui jam Epiſcopus originis cenſeatur.

§. PRIMUS.

Quis jam ſit Epiſcopus originis ejus qui natus eſt in una diœceſi, baptizatus in alia.

I. Ut verò ſuſceptam proprii Epiſcopi in novo jure interpretationem proſequamur, de Epiſcopo originis [qui maximè in Gallia, imò qui ferè ſolus pro Epiſcopo proprio quantum ad ordines recipiendos agnoſcitur] aliquæ moventur difficultates. Primò eſt, utrum hocce tempore, qui oriundus eſt ex uno loco, baptizatus verò in alio, ab Epiſcopo poſterioris loci Clericus inſtitui, & ordinari poſſit. (b) Rebuffus, (c) Gonzales, & alii id licere cenſent: quorum opinio veteris juris auctoritati, ut ex prædictis conſtat, maximè innititur, uſitatæ etiam originis probandæ rationi, ut ſcilicet ex libri baptiſmalis adnotatione eruatur. Contraria tamen ſententia Bonifacii verbis ſuperiùs allatis magis conſentit. Cùm enim Bonifacius Epiſcopum proprium originis definierit, (d) *de cujus diœceſi eſt is qui ad ordines promoveri deſiderat, oriundus*, profectò verba iſta diſtorqueri ad alienum ſenſum neceſſum eſt, ut per ea Epiſcopus loci, in quo quis eſt baptizatus, ſi ab Epiſcopo loci nativitatis alius ſit, deſignari poſſit: & quamvis iſte caſus jam rarus ſit; ubi tamen accidit, ad Epiſcopum nativitatis recurri ſolet. Utraque verò opinio probabilis eſt.

(b) Rebuff. in tractat de pacific. poſſ. forib. num. 7.
(c) Gonzales ad regul. 8. Cancell.
(d) Boniſac 8 cap. cum nullus.

§. II.

Utrum Epiſcopus civitatis paternæ ſit Epiſcopus originis filii.

II. Altera difficultas eſt, utrum originis patris, vel aliorum quorumdam haberi poſſit ratio, ubi de Epiſcopo originis, & de ordinibus ſuſcipiendis agitur. Communis opinio Doctorum eſt, primò quidem adiri poſſe Epiſcopum loci in quo pater natus eſt; ita enim (e) Panormitanus, Navarrus, (f) Paulus Comitolus, Bonacina, (g) Aloyſius Riccius, & alii paſſim; quorum ſententia iis rationibus innititur, quia jus civile indicat locum originis eum eſſe filio, in quo pater ejus natus eſt. Expreſsè enim hæc habet (h) Ulpianus, *filius civitatem, ex qua pater ejus naturalem originem ducit, non domicilium ſequitur*: cui ſuffragatur (i) Philippus Imperator, *filios apud originem patris, non in materna civitate, etſi ibi nati ſint modo non domiciliis retineantur, ad honores, ſeù munera compelli explorati juris eſt*. Unde (k) Gloſſa, & Joannes Andræas Gregorii decimi in Concilio Lugdunenſi conſtitutionem contra uſurarios interpretantes, oriundos de aliqua civitate eos eſſe docent, qui vel ipſi, vel quorum patres in ea civitate nati ſunt. Secundò haberi etiam

(e) Panormitan. in cap. cum nullus. cap. 1. de reform.
(f) Navar. conſ. 19.
(g) Paulus Comitol. reſponſ. morgal. lib. 6. qu. 15.
(h) Ulpianus lib. ... opinion.
(i) Philippus Protocolo leg. fi. ...
(k) Joannes Andr. in c. ... de uſuris.

etiam poſſe rationem originis maternę, tum in illegitimis, nam, ut ait Neratius, ejus qui patrem non habet prima origo à matre: tum etiam in iis qui domicilium matris elegerunt, ut lex Philippi Imperatoris ſupra citata oſtendit, vel iis quibus domicilio matris, tale privilegium conceſſum eſt, ut expreſsè adnotat (a) Ulpianus, qui Ilienſibus, & Delphis, & Ponticis conceſſum refert, ut qui matre Ilienſi, vel Delphica prognati eſſent, harum civitatum municipes cenſerentur. Tertiò, quinimo etiam in libertinis ordinandis, [ſi quando hos ordinari conceſſum ſit] originem patronorum attendi poſſe auctores aliqui aſſerunt, eo quod in jure civili earum civitatum eſſe cenſeantur, quarum ſunt, qui manumiſerunt. Quartò, conſentiunt tamen originis avi nullam haberi rationem, cùm enim tantùm jura loquantur de patre, à cujus origine filiorum quoque repetunt, temerè, & ſine fundamento locutio iſta, qua filius de aliqua civitate oriundus dicitur, ad avum extenderetur, cujus major non eſt ratio quàm proavi, atavi, abavi, ſicque omnium origines ad innumeras diœceſes ſpectarent, imò ut infert tanquam abſurdum Joannes (b) Andreas, omnibus inquirendus eſſet ager Damaſcenus, ubi natus Adam.

(a) Ulpian. lib. 1.

(b) Joannes Andr. in cap. cap. de uſur.

III. Nec dubium eſt, quin quæ à Doctoribus iſtis proferuntur, maximum in jure fundamentum habeant, veraque haberi debeant, niſi forte in contrarium obſtet conſuetudo. Unde Nicolaus (c) Garzia in ſtylo curiæ, verbum *oriundus*, aſſerit ſumi pro *orto*: ideoque ſecundùm eum oriundus de aliqua civitate eſt, qui ex

(c) Garzia de Beneſic. part. 9. c. 9. num. 95.

A ea ortus eſt, qui in ea natus eſt, non ex qua pater ejus natus eſt, aut ipſe à patre traxit originem; ideoque literas iſtas falſas eſſe putat, in quo locus nativitatis patris attribuitur filio; (d) Joannes verò Andreas, quem ſequuntur (e) Dominicus, (f) Peruſinus, dicunt conſulendum eſſe, ut ante ſuſceptam ordinationem propria origo inſpiciatur, & ſervetur, ſed poſt factam excuſandum eſſe, ſi patris origo filio attributa fuerit, & ad Epiſcopum originis paternæ recurſum fuerit. Navarrus (g) quoque in B hoc caſu cui aliud quoque dubium involvebatur, conſuluit ad cautelam à majori Pœnitentiario petendam eſſe abſolutionem, cùm facilè obtineri poteſt. Ego ſane crediderim in Galliis, in quibus paternæ originis quoad ordines recipiendos nulla ſolet haberi ratio, tutum non eſſe quod quis ad Epiſcopum loci nativitatis patris, [qui non ſit locus domicilii, vel beneficii] pro ſuſcipiendis ordinibus accedat: conſuetudo enim iſta C legem ita interpretata eſt, ut uniuſcujuſque dumtaxat origo attendenda ſit, præterquam in duobus caſibus.

(d) Joan. Andreas.

(e) Dominicus.

(f) Peruſinus.

(g) Navarr. citat. conſil. 9.

IX. Primus eſt, ſi quis Reipublicæ cauſa abſens, & ad aliquam regionem miſſus pro quodam certo tempore annali, verbi gratia, biennali, triennali, vel non ita diuturno ut domicilio conſtituendo ſufficiat, liberos aliquos interim habeat; in hoc enim D caſu liberi iſti à paterna origine potius cenſendi erunt, quàm à propria: ſive leges civiles, ſive conſuetudinem, ſive loquendi uſum reſpicias. Nam ſi v. gr. aliquis in Italiam, Germaniam, Poloniam, vel remotiores etiam regio-

giones à Francorum Chriſtianiſſimo rege mittatur, eorum liberi ab ipſo, durante iſta legatione, aut procuratione ſuſcepti non dicuntur Itali, Germani, Poloni, ſed Galli; nec juribus civitatum, in quibus nati ſunt, gaudent, ſed Gallorum juribus, immunitatibus, privilegiis. Nec in more poſitum eſt, ut filii Oratoris Hiſpani apud Gallos à Gallo Epiſcopo, aut filii Legati Galli apud Hiſpanos ab Hiſpano Antiſtite ordinentur. Lex quoque civilis eos non à loco in quo nati ſunt, ſed à quo eorum patres orti ſunt, vel certè à regia civitate, è qua à Rege parentes ipſorum miſſi ſupponuntur, eos oriundos cenſet. Hoc enim docuiſſe videtur Paulus Juriſconſultus, dum ait, ([a]) *Senatores, & eorum filios, filiaſque, quoquo tempore natos, nataſve, itemque nepotes, pronepotes, neptes, & proneptes ex filio, origini eximi*. Item ([b]) *Senatores, qui liberum commeatum, ideſt ubi velint, morandi arbitrium impetraverunt, domicilium in urbe retinere.* Quod abſolutè proferunt Imperatores Valentinianus, Theodoſius, & Arcadius, dum definierunt, ([c]) *Senatores in ſacratiſſima urbe domicilium dignitatis habere videri.* Quibus addo jure gentium ſacram videri Oratoris domum, immunem, exemptam, eodem jure frui quo Orator, qui eam incolit, haberi pro habitatione Principis à quo Orator ſeu Ambaſciator, ut loquuntur, miſſus eſt: ideoque nihil mirum eſſe, ſi liberi Oratorum ſeu Ambaſciatorum, [de quibus potior mihi videtur eſſe ratio, quamvis abſentes omnes Reipublicæ cauſa lex iſta comprehendat] ex noſtra mente è paterna civitate, verum etiam & è regia

([a]) Paulus lib. 2. ſentent.

([b]) Ibidem §.ſeq.

([c]) Leg. Senatores Cod. de incolis.

A oriundi habeantur, & ab Epiſcopo tam loci paterni, quàm regiæ urbis ordinari poſſe credantur.

V. Alter caſus eſt, ſi quis fortuitò in aliquo loco natus, in eo ſcilicet, quem mater pertranſibat, aut quo animo minimè commorandi perrexerat. Nam qui ita ex aliquo loco eſt, non efficitur civis hujus loci in quo natus eſt, ut indicat citata lex Philippi Imperatoris, ([d]) quæ filios maternæ civitatis non eſſe oſtendit, etiamſi in ea nati ſint, niſi domiciliis in ea parentes retineantur: quantominus ergo ſi qui in civitate quæ nec

B materna ſit, aut in vico ad utrumque parentem nihil ſpectante fortuitò ſit natus, hujus civitatis civis aut ex hoc vico oriundus nequaquam cenſebitur? Præſertim cùm doceant Juriſconſulti, & recta ratio, communiſque loquendi & ſentiendi uſus oſtendat, in moralibus ſpectandum non eſſe, quod per accidens evenit, ſed quod per ſe. Quare qui fortuitò, & per accidens in alieno loco ita naſcetur,

C ejuſdem tamen civitatis cenſebitur, ac ſi in paterna domo, vel domicilio natus eſſet. Unde non ab Epiſcopo loci in quo fortuitò natus eſt, ſed vel ab Epiſcopo paternæ originis, vel potius domicilii paterni ordinari debebit, quia ad ejus forum per ſe ſpectabit, & nonniſi per accidens in alterius territorio natus eſt. Et ita docent ([e]) Panormitanus, ([f]) Bartolus, ([g]) Sylveſter, ([h]) Gregorius Lopez, & alii paſſim tum ex anti-

D quis, tum etiam ex recentioribus. Unde infert à fortiori ([i]) Ugolinus eum qui in mari natus eſt, cenſeri eandem patriam habere, quam haberet, ſi in paterna domo natus eſſet. Quibus non adverſatur

([d]) Lex filios ſuper. ius cit.

([e]) Panormit. in cap. Rodulphus, de reſcript.
([f]) Bartol. in leg. filios, C. de munic.
([g]) Sylveſter verb. civitas, §.4.
([h]) Angelus verb. civis num. 1.
([i]) Lopes lib. 2 titul. 24. part. 4.

 Ju-

(a) Ugolin. dicto c.16. §.1. n.3.

Juriſconſultus, dum ait, (a) *filium civitatem ex qua pater ejus naturalem originem ducit, non domicilium ſequi*. Is enim tantum verbis oſtendit ad originem filii nihil referre, quo in loco pater domicilium diutiùs fixerit, quo in loco diutiùs habitarit, ſed ſpectandum eſſe originem naturalem patris, ubi communis utriuſque origo inſpicitur: non autem negat quin à domicilio patris, non quatenus patris domicilium eſt, ſed quatenus vel reapſe, vel fictione juris filiorum naturalis origo eſt, eorumdem propria origo peti poſſit. At in iis qui in alieno loco, matre peregrè proficiſcente, nati ſunt, domicilium paternum ſi non reapſe, ſaltem fictione juris, ut expoſuimus, propria, & naturalis filiorum origo eſt.

§. III.

Quis ſit Epiſcopus originis infantium expoſitorum, quorum parentes ignorantur.

(b) Vide Stephanum Gratian. diſcept. forenſ. c.75. nom.12.

VI. Tertia difficultas eſt, (b) de infantibus expoſitis; quis nempe eorum originis Epiſcopus habendus ſit, & à quo ordinari poſſint. Certè habendi illi ſunt ejus civitatis, in qua ſunt expoſiti; nam probabilius eſt ex ea civitate, vel vicis ad eam pertinentibus oriundos eos eſſe, quàm ex remotioribus adductos. Pari quoque argumento infertur puerulos à parentibus relictos, hujus regionis probabilitèr credi, cujus ſermonem, accentum, verba, colorem magis referant, & ad viciniorem hujus regionis Epiſcopum ſpectare veriſimilius eſſe, quam ad reliquos, niſi aliqua pro aliis diœceſibus argumenta probabilia adducantur. Sed in utriſque ordinandis, maximè verò in poſterioribus, quorum origo incertior eſt, domicilii potius habenda ratio, quàm originis: & ubi nullum ab iis certum domicilium fixum eſt, habeantur veluti pro derelictis; poſteriores ſaltem ab unoquoque Epiſcopo, meo quidem judicio. Poterunt vendicari, ab eo maximè qui in ſortem miniſterii aſſignatione alicujus beneficii, vel officii voluerit eos ſuos facere. Satius tamen eſſet, ut à ſummo Pontifice determinationem certi Pontificis obtinerent, vel à quocumque ordines recipiendi licentiam.

ARTICULUS IV.

Quid de Epiſcopo domicilii, tam jure, quam conſuetudine ſervandum.

§. PRIMUS.

De Epiſcopo domicilii ex antiquo uſu quædam dicta.

I. Quod ad Epiſcopum domicilii attinet, non reperio antiquum ullum canonem, quo ab Epiſcopo domicilii licuerit ſacræ Ordinationis munus ſuſcipere: niſi fortè canones Concilii (c) Arauſicani ſuperius allati pro poteſtate quam habent Epiſcopi ordinandi ſuos familiares huc adducantur. At reperio varia exempla, quibus Epiſcopus domicilii jure ordinationis ſtuitus, potituſque fuerit; quorum plurima ſuperius adduximus, aliqua alia hic adiungimus. Evagrius (d) à Nazianzeno cùm Conſtantinopoli moraretur Diaconus ordinatus, idem cùm in Ægyptum rediiſſet, ibique domicilium fixiſſet, à Theophilo Alexandrino ad Epiſcopatum electus eſt

(c) Conc. Arauſic. 1. cap. 8. & 9.

(d) Socrates lib. 6 cap. 18.

(a) Proſper in Chron. Sigon. de imperio Occid. ad annum 412.

(b) Vide epiſt. 6. Paulini.

(c) Vit. S. Greg. Agrigent.

(d) Vita S. Sisfredi apud Sur. 27. Novembris.

A eſt. Heros (a) ſancti Martini diſcipulus, & ab eo in Clerum Turonenſem electus, cùm Arelatem veniſſet, ibique domicilium fixiſſet, Arelatenſis Epiſcopus factus eſt. Paulinus (b) ab Ambroſio in Clerum ſuum vendicatus, ut diximus, cùm in ſeceſſu Nolano in Campania ſanctè degeret, Epiſcopus Nolanus conſecratus eſt. Sanctus (c) Gregorius Agrigenti natus, Monachus factus, & à ſancto Machario, dùm ſancta loca inviſeret, detentus, cùm domicilium ibi fixiſſe videretur, Diaconus creatus eſt, poſteàque cùm Romam peregrinatus veniſſet, à Romano Pontifice divino impulſu, nec ſine miraculo ad patriam ſuam Epiſcopi functurus officio deſtinatur. Sanctus (d) Sisfredus Epiſcopus à quibuſdam Vancenſis, ab aliis Carpentoratenſis ordinatus eſt, cùm tamen ex milite Romano Albanum incolente oriundus eſſet: nulla alia poteſtate in eum ordinatoribus ejus compètente, quàm quod Monaſterium Lirinenſe, quod erat Provinciæ Arelatenſis, ad quam Epiſcopatus iſti ſpectabant, à pluribus annis cum Patre incoluiſſet, in eoque profeſſionem emiſiſſet. Plura alia exempla omitto, quæ ferè innumera eſſent, præſertim ſanctorum Monachorum, qui licet alicui Clero adſcripti eſſent, faciliùs tamen ad aliena Monaſteria, imò & eremum divertere permittebantur, præſertim ſi in Clericatu profeſſi fuiſſent, ſe Monachatum cum Clericatu profiteri velle, quanto magis ſi Clericalibus miniſteriis renuntiaſſent, nec ulli Eccleſiaſtico titulo addici ſe paſſi fuiſſent?

§. II.

Ratio peculiaris ob quam Epiſcopus domicilii proprius poſterioribus ſæculis ſtatuatur.

II. Viſa autem ſuperioribus noſtro ſæculis æqua, imò aliquando neceſſaria hæc inſtitutio, ut ab Epiſcopo domicilii ordinatio penderet; quippe qui ordinandi mores, ingenium, anteactam vitam aliquando melius noſſet, quam Epiſcopus originis. Prioribus quidem ſæculis, quibus nemini, etiam Laico ſine literis B commendatitiis ab Epiſcopo acceptis proficiſci licebat, ſine quibus ad laicam communionem vix fuiſſet ullus admiſſus, ut alibi fortè docebitur; quibus item beneficio litterarum, quas ſolebant Epiſcopi ſibi invicem etiam ex diſſitis regionibus mittere, & vel excommunicatos à ſe ſignificare, vel abeuntes à ſua diœceſi ad alienam, ſi aliquo errore infecti fuiſſent notare, etiam miſſis eo ſine Acolythis, vel aliis inferioris ordinis C Clericis, ut ex variis apud (e) Cyprianum epiſtolis, & epiſtola (f) Syneſii ad Epiſcopos abundè conſtat: nam quia ex profeſſo hìc de iis rebus non agimus, ampliores probationes non addimus. His inquam temporibus faciliùs Epiſcopus originis, ſuorum etiam Laicorum in aliam regionem tranſeuntium mores, vitamque callebat. Epiſcopus autem Eccleſiaſtici tituli cui quis adſcriptus erat, Clericorum ſuorum, qui ſine ipſius licentia, nec aliò abire, nec morari D poterant, mores penitiſſimè ſciebat, exploratoſque habebat: unde vix ulla erat neceſſitas, ob quam Epiſcopus domicilii pro recipiendis ordinibus adiri deberet. At po-

(e) Epiſt. apud Cyprian. 38. 39. 41. 46. 48. 49. 55. 67. 68. & al.

(f) Syneſ. ep. 58.

poſterioribus temporibus, quibus literæ inter Epiſcopos ſilere cœperunt, & colloquii ſive per epiſtolas, ſive per nuntios conſortium inter Eccleſias rarum eſſe cœpit, aut nullum; quibus Laici ſine commendatitiis Epiſcoporum ſuorum literis, quò velint, etiam in exteras regiones proficiſci conſueverunt; Clerici verò ſuorum excuſſo jugo, nullo diſciplinæ fræno retineri potuere, ſibique quò ferret animus, & quò voluntas duceret, etiam inconſultis Epiſcopis pergendi libertatem uſurparunt; difficile certè viſum fuit, ut Epiſcopus originis oriundorum ex ſuo loco mores, & anteactam vitam noſſet, & an Canonicis impedimentis vacarent, exploraret. Ideoque ad Epiſcopos domicilii aliquos remittere, ut opinor, ſoliti aliquando fuere originis Clericorum Antiſtites: interdum verò ex præſumpta eorum voluntate ob Eccleſiæ utilitatem ab exteris regionibus oriundos alii Epiſcopi ordinare non formidarunt; ex eoque lex iſta Eccleſiaſtica manavit, ut ab Epiſcopo domicilii legitimè quilibet ordinati cenſerentur.

§. III.

Quis propriè dicatur Epiſcopus domicilii.

III. LEgimus autem ſuprà Bonifacium octavum Epiſcopo domicilii ordinandi jus conceſſiſſe; qui Epiſcopum domicilii definit, in cujus diœceſi habet quis, licet alibi natus fuerit, domicilium. Eaque Bonifacii conſtitutio antiquiori juri videtur eſſe conformis. Cùm enim jura definiant incolas domicilio fieri, & honoribus in ea civitate frui poſſe, in qua do-

A micilium habent, pari ratione æquiſſimum videri poteſt, ut in qua quis civitate domicilium habeat, in ea Clericus conſtitui poſſit, proindèque & ab illius civitatis Epiſcopo ordinari. Deinde quemadmodum eodem jure liquet (a) *incolam, & his magiſtratibus parere debere apud quos incola eſt, & illis apud quos civis eſt, & municipali juriſdictioni in utroque municipio ſubjectum eſſe*: ex quo infert Juriſconſultus muneribus in utraque civitate fungi poſſe; ita nos ex juriſdictione quam habet cùm Epi-

B ſcopus originis, tum domicilii, ab utroque Clericum inſtitui poſſe, & altiores gradus aſcendere concludimus. Quam utique rationem magis confirmamus, ſimulque explicamus conceſſam à tribus Epiſcopis ordinationis recipiendæ facultatem. Etenim conſtat, vel brevis temporis habitatione contrahi ab Epiſcopo juriſdictionem in eos, qui in ſua diœceſi commorantur, quantum ad ea Sacramenta, quorum receptio ur-

C get, ut facilè Epiſcopus originis adiri non poſſit; non tamen ſufficit illa juriſdictio ad Sacramentum Ordinis, per quod cùm homo perpetuò Deo conſecretur, & alicui loco ex Eccleſiæ ordinatione adminiſtraturus firmiter addicatur, juriſdictio quædam ad ipſum requiritur, quæ ſit aliquo modo perpetua. Juriſdictio autem quæ ab origine naſcitur, natura ſua eſt immutabilis, nec voluntate humana variabilis; nam, ut eleganter ha-

D bet lex Diocletiani, & Maximiani Imperatorum, (b) *origine propria neminem poſſe voluntate ſua eximi manifeſtum eſt*. Naturale originis jus eſt, quod nemo voluntate exuere, aut mutare poteſt. Juriſdi-

(a) Leg. nec ipſi.

(b) Leg. origine. C. de municipib.

dictio quæ beneficii adeptionem conſequitur, Eccleſiaſtica quoque lege immutabilis eſt, quia beneficium ſine voluntate ordinarii ejurari non poteſt. Aliquo etiam modo perpetua eſt juriſdictio, quæ ex domicilio oritur, nam cùm domicilium non contrahatur, niſi ab eo qui perpetuò in aliquo loco manere intendit, ſaltem ſecundùm ejus intentionem perpetua in eum Epiſcopi domicilii poteſtas eſſe colligitur. Quo fit ut à tribus illis Epiſcopis recipiendorum ordinum facultas conceſſa ſit.

ſ. IV.

Peculiaris difficultas de eo qui Ultramontanus dicitur, an ab Epiſcopo domicilii ordinari poſſit.

IV. Ex quibus deduco, quamvis (a) Clemens quartus citata ſuperiùs conſtitutione, quæ vetat Ultramontanum ab Italis Epiſcopis ordinari, nullam mentionem fecerit Epiſcopi domicilii, ſed duntaxàt excipiat licentiam ab Epiſcopo originis, vel beneficii obtentam; nihilominus (b) poſſe aliquem Ultramontanum, qui in Italia domicilium fixerit, ab Epiſcopo Italiæ ordinari: non enim id vetat Clemens quartus; ex eo enim quo quis domicilium in Italia acquiſierit, deſinit Ultramontanus haberi, quia Italus ab incolatu dici poteſt. At majus dubium eſt, utrùm ab Epiſcopo domicilii dimiſſorias habens ab Italo ordinari queat? Nam lex quæ ſolum nominat Epiſcopos originis, & beneficii pro iis dimiſſoriis dandis, videtur Epiſcopum domicilii excludere; ſed quid ſi Epiſcopum domicilii omittat ſolum, non exclu- A dat? omittat autem quod difficile in duobus (c) locis domicilium contrahatur, nec facilè præſumatur Ultramontanus in Italia degere, qui domicilium ab origine ſua diverſum habens, ab alieno Epiſcopo ordinari petat? Verùm (d) tutius eſt, & probabilius negantem partem amplecti, & ab iis ſolis quos canon Clementis quarti nominat, fateri in eo caſu literas dimiſſorias concedi poſſe: ſed caſus iſte eſt ſingularis.

ſ. V.

B

Quid propriè ſit domicilium.

V. Porrò ut, quis ſit Epiſcopus domicilii, magis innoteſcat, quid domicilium dici debeat, accuratiùs examinandum eſt. Rectè mihi, quid ipſum foret, explicaſſe videntur Imperatores Diocletianus, & Maximianus, dum ajunt, (e) *in eodem loco ſingulos habere domicilium non ambigi, ubi quis larem rerumque, ac fortunarum ſuarum ſummam conſtituit; unde rurſus* C *non ſit diſceſſurus, ſi nihil avocet; unde cum profectus eſt, peregrinari videtur; quo ſi redit peregrinari jam deſtitit*. Quam domicilii definitionem eædem variorum Imperatorum ciuiles leges, & Juriſconſultorum reſponſa pro legibus habita pluribus exemplis illuſtrant. *Nec ipſi*, inquit (f) Alexander Imperator, *qui ſtudiorum cauſa aliquo loco morantur, domicilium ibi habere creduntur, niſi decem annis tranſactis eo loco ſedes ſibi conſtituerint ſecundum* D *epiſtolam divi Hadriani; nec pater qui propter filium ſtudentem frequentius ad eum commeat*. En primum exemplum eorum, qui cum aliquo in loco habitent, in eo tamen habere domicilium minimè cenſentur:

(a) Cap 1. de tempor. ordinat. in 6.

(b) Lege Auguſtin.

(c) Leg. ejus qui, §. Celſus ff. ad municipalem.

(d) Pro affirmante parte ſtat Navarrus ſupra

(e) L. cives, Cod. de incolis.

(f) L. nec ipſi, Cod. de incolis.

tur: eo quod in eo loco perpetuò manendi intentionem non habeant nec fortunas ſuas in eo collocent. Aliud exemplum ſubjungo, filiorum quos, *patris domicilium non ſequi* (a) Ulpianus declarat, quia nempe ſibi ipſis domicilium eligere poſſunt. Unde ob contrariam cauſam libertini, (b) qui domicilii ſibi eligendi liberam facultatem non habent, quia ad adhibendas patronis, ubicumque ſint, operas quaſdam tenentur, domicilium patronorum ſequi dicuntur. Aliud etiam præclarum exemplum habemus à Juliano traditum: (c) *Si quis*, inquit, *negotia ſua non in colonia, ſed in municipio ſemper agit, in illo vendit, emit, contrahit, eo in foro, balneis, ſpectaculis utitur, ibi feſtos dies celebrat, omnibus denique municipii commodis, nullis coloniarum fruitur, ibi magis habere domicilium, quam ubi colendi cauſa diverſatur*. Diſcutit poſteà idem Julianus an plura quis domicilia habere poſſit, & utrum ſine domicilio quis eſſe queat reſpondet cum Celſo vtrumque, ſed difficile fieri poſſe, eum quidem plura habere domicilia, qui in diverſis locis eſt animo deſtinato: ſine domicilio verò eſſe, ſi quis domicilio relicto naviget, vel iter faciat, quærens quò ſe conferat, atque ubi domicilium conſtituat. Huc etiam refert, quod diximus (d) de Senatoribus, qui dummodo liberum commeatum habeant, domicilium in urbe retinere dicuntur: quibus addo etiam ex iiſdem legibus ſola domus, vel poſſeſſionis acqiſitione neminem alicujus loci incolam fieri, niſi videlicet commorandi animus adfuerit.

(a) L. aſſumptio, §. filius, ff. ad municipalem.

(b) L. aſſumptio, cit. §. libertini.

(c) Leg. ejus, qui, §. ſi quis, ff. ad municipalem.

(d) L. Eiii, §. Senatores qui.

A

§. VI.

An liceat impuberi apud exteros nato, & extra patriam educato, ab Epiſcopo paternæ originis ordinari.

VI. Ex quibus omnibus variæ quæſtiones dirimi poſſunt circa Epiſcopum domicilii. Prima eſt, an liceat impuberi apud exteros nato, & fortè ibidem educato, qui parvo tempore, ob ſtudia, ad quæ alibi miſſus eſt, paterna in domo verſatus fuerit, ab Epiſcopo paterni domicilii Clericalem

B

Tonſuram accipere. Affirmat (e) Navarrus, nec immerito: Nam cùm impubes capax non ſit contrahendi domicilii, ad quod nempe perpetuò in aliquo loco manendi intentio firma requiritur, non poteſt ipſe domicilium eligere, proindeque domicilio paterno addicitur, ſicut ſervus, aut libertus domicilio dominorum, ac patronorum. Nam ut loquitur Apoſtolus, (f) *quanto tempore hæres parvulus eſt, nihil differt à ſervo*. Ita ergo in

C

paterna domo verſatur, ac in proprio domicilio, extra eam ſibi in alieno verſari, & peregrè eſſe videtur: itaque paterna domus verè ipſius domicilium eſt, ne quod difficilè inventu leges dicunt, frequentiſſimè accidere fateri cogamur, ut impuberes omni domicilio careant: quare ab Epiſcopo paterni domicilii tanquam à ſuo ordinari poteſt. Excipit tamen (g) Navarrus, niſi apud matrem, quæ ipſum illicito ortu peperit, natus

D

ſit, & educatus, in eo enim caſu matris originem, ac domicilium potius ſequetur, quam patris, ut ex iis quæ ſupra diximus, liquidò conſtat.

(e) Navar. conſ. 1.

(f) Ad Galat. 4.

(g) Navarr. ſupra.

§. VII.

§. VII.

An puberi idem liceat.

VII. **A**Ltera eſt, an idem de pubere dici debeat. Cui quæſtioni cum eodem (a) Navarro adhibita diſtinctione reſpondendum eſt, vel enim filius poſtquam ad pubertatem pervenit, paternum ſibi domicilium elegit, intenditque perpetuo cum patre habitare, in quo caſu ex propria ſua intentione, idem habet domicilium quod pater, etiamſi (b) à paterna domo, vel ob ſtudia, vel aliam ob cauſam diutiſſimè abſuerit, quia nempe ſemper ad paternum domicilium revertendi animum habuit, ideoque ſtatim atque ad paternam domum rediit, ejus Epiſcopo ſubditus fuit, à quo ob animum perpetuò inibi commorandi ordinari potuit. Si vero aliud à paterna domo domicilium ſibi elegit, quodquidem leges ei à (c) nobis citatæ concedunt, ab Epiſcopo domicilii paterni ordinari non potuit. Imò probabiliter addo, liberos etiam puberes, quamdiu nullum aliud ſibi domicilium elegerunt, dummodò deſtinatum animum non habeant, à paterna domo recedendi, vel ſaltem ſibi non proponant alium locum habitationis quærendum eſſe (quo caſu videntur paternæ domo renuntiaſſe, & domicilium quærere, & ſine domicilio eſſe, dummodo, inquam, de quærendo alieno domicilio ſolliciti non inquirant) domicilio paterno addici. Tum quod alias magna puberum multitudo uſque ad 25. aut 30. annos, & amplius, abſque domicilio eſſet, quod difficulter admittendum eſt: tum quod tales, ut plurimum ſibi proponant in paterno domicilio habitationem, niſi meliori ſorte

(a) Navarr. ſupra.

(b) Cap. fin. de paroch.

(c) Vide ſupra §. 5. num. 5.

A avocentur, quod ad domicilium conſtituendum ex prædictis ſatis eſt; tum quod proprii domicilii indicia, & argumenta, paterno, eo in caſu, domicilio conveniant, nam maximam rerum ſuarum partem ibi habere ſolent liberi, in ſuo ſibi videntur eſſe, cum ibi morantur, extra ipſam peregrè ſibi eſſe perſuadent: videntur ergo paternum domicilium pro ſuo habere. Tum quod, (d) ſi in paterna domo pubes aliquis moriatur, niſi ſibi ſepulturam elegerit, in Eccleſia domicilii paterni ſepeliri debeat: ergo à pari

B niſi ſibi domicilium poſt pubertatem quis elegerit, paternum cenſetur retinere domicilium: tum denique quod (e) Celſus, referente Juliano, à nobis ſuperius citatus, exponens quinam ſine domicilio eſſe dicatur, requirere videatur ut relicto domicilio aliud quærat: Quare qui prius domicilium, puta paternum quo impuberes fovebantur, non reliquit, qui ei non renuntiavit, qui non aliud quærit, is ſine domicilio eſſe dici non poteſt, ſed

C priori domicilio adcenſetur, cujus antea erat, puta paterno. Unde cum civiles leges filium non ſequi dicunt patris domicilium, de filio loquuntur, qui aliud ſibi elegit, quem ad paternum revocandum eſſe negant, quod concluſis à nobis nullatenus officit.

(d) Cap. licet, de ſepult. in 6.

(e) Leg. ejus qui §. 1. ſed ff. ad municipalem.

§. VIII.

An officiales regiæ domus, comites &c. ab Epiſcopo regiæ urbis ordinari queant.

D

VIII. **T**Ertia difficultas eſt, an officiales regiæ domus, vel regni, comites item conſiſtoriani, ac judices, qui comitatui regio addicti ex officio ſuo videntur, ab

ab Epiſcopo regiæ urbis ordinari poſſint? Item an Domini feudorum, & eorum filii ab Epiſcopo dictorum feudorum ordinari poſſint? Affirmans ſententia pro utriſque probabilis eſt: pro prioribus (a) quidem, quia ſi Senatores, ex lege civili domicilium in urbe retinent, quidni ſimiliter & ji, quos enumeravimus, in urbe regia domicilium habere dicantur? quod ſi in urbe regia domicilium habent, quidni ab ejus Epiſcopo ordinari poſſint? Pro(b) poſterioribus vero, quia cum Barones, eorumque filii feudo addicti ſint, ex ipſorum feudorum conditione, in eo retinere videntur domicilium, ſicut Libertini patronorum domicilium ſequuntur; ergo & ab Epiſcopo hujus loci poterunt ordinari.

(a) Vide Campanil.

(b) Vide eundem Campanil. ibidem num. 10.

ſ. IX.

Quantum temporis ad domicilium contrahendum requiratur.

IX. Quarta eſt, quantum temporis requiratur, ut domicilium alicubi contrahatur. Reſpondendum eſt, nullum ad id certum tempus neceſſario præſcriptum eſſe: quia per quamcumque manſionem cum animo in aliquo loco perpetuo manendi, vel momento contrahitur domicilium, ut poſt alios tradit Philippus (c) Francus. Ideoque conſultus Navarrus, *an Hiſpanus ortus Compluti, & ibi ordinatus ad minores, qui poſtea manſit Tiburi tribus annis, & ſervivit Epiſcopo ejus, poſſit ordinari ad ordines ſuperiores per Epiſcopum Tiburtinum?* reſpondit prædictum Clericum ab Epiſcopo Tiburtino, vel alio, cui id per literas dimiſſorias conceſſerit, licitè ordinari poſſe, etſi tribus annis, majore vel minore tempore Tiburi manſerit, dummodo intentionem habuerit perpetuò ibi manendi. Non tamen (d) ſine præſumptionibus probabilibus ullus, qui à brevi tempore locum aliquem incolit, credi debet in eo domicilium fixiſſe. Sicut (e) enim in fugientibus onera domicilium re & facto transfertur, non nuda conteſtatione: ita in appetentibus honores nuda conteſtatione contenti eſſe non debemus. De exteris facilè quiſque ſuſpicari poteſt, eos, ſi in alieno loco poſtulent ordinari, patriam fugere in qua nati ſunt, ut facilius ordinatoribus imponant, ſuaque crimina, & impedimenta canonica, quibus fortè irretiuntur, occultent, quemadmodum admonuit Clemens (f) quartus. Cavendum eſt, ne quis aliquo figmento, & prætenſo in fraudem domicilio ab alienæ parochiæ Epiſcopo ordinetur, quod poena etiam in ordinatos conſtituta puniendum cenſuit Gregorius (g) decimus in generali Concilio Lugdunenſi. Itaque adhibendæ, meo quidem judicio, aliquæ ſunt conjecturæ, antequam quis audeat alienæ parochiæ hominem, qui brevi tempore alicubi commoratus fuerit, ordinare. Non verbis credendum eſſe judicio ejus, qui ordinationem petit, niſi conjecturas adhibeat, & rationes probabiles ſuæ intentionis adducat. Quamvis in foro quidem interno non incurrat ullam poenam, qui cum animum habeat perpetuo alicubi manendi, ab Epiſcopo hujus loci ordinatus eſt; ſed peccat Epiſcopus, ſi aut temerè credidit, aut ſine diligenti inquiſitione eum tanquam proprium vendicat. Conjectura autem in impuberibus optima eſt ex prædictis, ſi paternum domicilium incolat, imò etiam ſi maternum,

(c) Philippus Francus in cap. cum nullus.

(d) Vide Gloſſ. in l. cives, C. de incolis.

(e) L. domicilium, ff. ad municipal.

(f) Cap. ſæpè contingit.

(g) Cap. eos qui.

num, quando pater mortuus eſt, vel incertus. Pro puberibus autem, ſi nuptias aliquando in eo loco contraxerint, ſi ſummam rerum ſuarum in eum locum tranſtulerint: ſi officium, quod requirat reſidentiam, in eo loco emerint, non ſi domum vel poſſeſſionem ex lege civili ſupra citata. Denique ſi per (a) decem annos ibi commorati fuerint; nam cùm decennium (b) in jure pro magno tempore habeatur, qui decem tamen annos alicubi habitavit, diu habitaſſe dicetur: & ex (c) continua diuturna habitatione, niſi contrarium aliundè conjicitur, ut in Caſtellanis, & Scholaſticis, qui per plures annos alicubi morari ſolent cum animo ſemper revertendi, perpetuò alicubi habitandi intentio probabiliter colligitur.

(a) L. filios, Cod. de municipibus.
(b) L. ejus qui.
(c) Vide ſupra.

X. Ob hanc itaque difficultatem probandi domicilii, itemque ob ejus incertitudinem [nam vel per mille annos, ſi totidem quis vivere poſſet, habitari locum aliquem ab aliquo contingere poteſt, in quo tamen ob animum continuum revertendi, & aliò manendi nunquam domicilium contractum ſit] conſultò in Gallia ab ordinatione Clericorum, qui alibi nati ſint, Epiſcopi ſibi temperare ſolent, non quod, ut opinor, id ſibi interdictum putent, ſed quod originis probatio facilior ſit, & expeditior, ad cujus proinde Epiſcopum remittunt, niſi in extranea quis patria, vel extra paternum domicilium fortuitò natus ſit, quo caſu domicilii, quod originis locum quodammodo obtinet, rationem habent, & ordines ji conferunt, qui apud eos domicilium habuerint. Conſultò id, inquam, nec ſine judicio obſervant, nam præterquam quod ad id allatis rationibus inducuntur, poſſunt etiam illa moueri, quod ius originis iuri domicilii multum præponderet, quod jus ordinis (d) naturale ſit, jus originis tantum ciuile: jus originis neceſſarium, domicilii voluntarium, hoc variabile, illud immutabile; hoc temporarium, illud natura ſua æternum. Quibus prærogativis adde, quod antiquæ leges de Epiſcopo domicilii, quantum ad ordines conferendos ſileant, cùm tamen de Epiſcopo originis, & Eccleſiaſtici tituli hodiernam praxim, quibuſdam, ut vidimus, ſolum immutatis, confirment.

(d) Vide l. originis, de municipib.

ARTICULUS V.

Quid de Epiſcopo beneficii jure, vel conſuetudine ſtatutum ſit.

§. PRIMUS.

Quis jam ſit Epiſcopus beneficii, & quis olim fuerit.

I. SUpereſt Epiſcopus beneficii, à quo licere ſacras ordinationes ſuſcipere, declaravit Bonifacius (e) octavus. Neque hæc nova, aut inuſitata conſtitutio, ſed antiqui juris quædam renovatio eſt. Licet enim antiquitus beneficia Eccleſiaſtica nulla forent, erant tamen Eccleſiæ ad quas Clerici inſtituebantur, & ex quarum reditibus alebantur: erant Eccleſiaſtici tituli, quibus addicebantur, quibus quidem beneficia Eccleſiaſtica ſucceſſerunt. Jus autem ordinandi Clericum non ſolum Epiſcopo cujus erat Eccleſia ad quam Clericus ordinabatur, conveniebat, verum etiam ſoli ſecundùm Eccleſiaſticas regulas competebat: ſolus iſte poterat Clericum facere, qui eundem alicui Eccleſiæ poterat addicere, qui in aliquorum Cle-

(e) Bonifacius 8. cap. cum nullus, de tempor. ordinat. in 6

Clericorum collegium volebat cooptare: ſolus ad altiores gradus Clericum poterat promovere, qui eum ſuorum Clericorum matriculæ, ſeù catalogo tenebat inſcriptum: nulla abſoluta fiebat ordinatio: non Clericis à ſuis Eccleſiis abeſſe, aut diſcedere fas erat; non Epiſcopis Clericum ab alio ordinatum ſuſcipere licebat, ut ſuperiùs fusè probavimus. Ex hac autem antiqua Eccleſiæ praxi nova lex promanavit, ut ab Epiſcopo beneficii, Clericus in ejus poteſtatem translatus ordinari poſſet: cui tamen cùm Epiſcopus originis, ac domicilii in eodem munere ad libitum ordinandi adjuncti fuerint, Epiſcoporum ea lege poteſtas in ſuos Clericos ſervata non eſt; nec Clericorum qui ab Epiſcopis ordinati fuerant vetus erga ipſos obſervantia reſtituta.

§. II.

Varia corollaria continens pro amplianda Epiſcopi beneficii poteſtate.

II. Ex qua præmiſſa obſervatione multa colligimus, tum ad ampliandam hanc Epiſcopi in ſibi ſubditos ratione beneficii poteſtatem; tum ad uſum ejuſdem poteſtatis reſtringendum. Primum enim deducimus Epiſcopum non ſolùm quemlibet Clericum habentem beneficium in ſua diœceſi ordinare, verùm etiam in interſtitiis inter ſingulos ordines obſervandis, itemque in defectu natalium quoad minores ordines diſpenſare poſſe. Non enim ex quodam privilegio, ſed jure, eoque communi talem ordinare poteſt, etiam ex alio loco oriundum: proindeque non eſt ipſius poteſtas

A coarctanda, vel limitanda, ſaltem in iis quæ ad ordinationem ſpectant, eive adnexa ſunt, circa quæ habere debet juriſdictionem (a) ampliſſimam: cùm in iis, quæ ad ſacram ordinationem pertinent, perfectè & communi jure ſuperior habeatur.

(a) Arg. ex l. 2. ff. de juriſdict. omnium judicum.

III. Alterum (b) nec illi facultati obſtare debere, quod beneficium, ratione cujus Clericus Epiſcopo ſubditus eſt, alteri Epiſcopo quoad proviſionem ſubjectum ſit, dummodo ab eo quoad Epiſcopalia jura non dependeat. Etenim

B quamvis aliqua Eccleſia ab alterius diœceſis Epiſcopo quoad proviſionem pendeat, quia tamen ex privilegio jus iſtud Epiſcopo proprio ſubſtractum eſt, qui aliàs ad omnes ſuæ diœceſis Eccleſias communi jure inſtituere, ac providere deberet, & in cujus poteſtate omnes Eccleſiæ diœceſis propriæ debent conſiſtere: ideo reſtringendum iſtud priuilegium, nec communi legi, ſecundùm quam Clericorum omnium alicujus diœce-

C ſeos ordinatio ad Epiſcopum ſpectat, derogare cenſendum. Stabit ſemper, & illibatum permanebit in Epiſcopo jus ordinandi Clericum ſuum, qui cùm, non obſtante proviſione ab alio Epiſcopo accepta, Epiſcopali juriſdictioni ſubditus ſit ordinationis beneficium ab eo quoque conſequi poteſt.

(b) Proſper de Auguſtino.

IV. Tertium pariter arguimus, (c) idem jus eſſe Epiſcopo, quamvis beneficium ſimplex ſit,

D nec reſidentiam requirat; nam cùm in quoslibet Clericos ſuæ diœceſeos, ſive animarum curam habeant, ſive officio aliquo adſtricti teneantur, ſive liberam quò velint eundi, ex conſuetudine, licentiam

(c) Henriquez in ſumma lib. 10 c. 18 §. 4.

tiam habeant, Epiſcopi juriſdictio ſe ſe extendat: ad eum ſpectat providere, quomodo Eccleſiæ ſuæ utiliores evadant, eos debet ipſe excolere, qui ad laborandum pro Eccleſia cui inſcripti ſunt, totaque diœceſi, ſpeciali obligatiooe aſtringuntur: non ergo ei adimendum eſt, quin eos ad altiores gradus promovere poſſit: præſertim cùm antiquitus conſtet nullum à jure Epiſcopi, in cujus diœceſi titulo Eccleſiaſtico adſcriptus eſſet, quicumcumque tandem ille foret, quoad ordinationem exemptum fuiſſe.

V. Quartum inferre poſſumus, non etiam referre, ſive ut vocant in titulum, ſive in commendam, beneficium iſtud poſſideatur. Jam enim uſus obtinuit, ut beneficia in commendam habeant vim tituli, & pro canonico titulo cenſeantur. Imo etiam ſi (a) beneficium iſtud ſit de genere eorum, quæ præſtimonia vocantur. Nam præſtimonia etiam beneficiis Eccleſiaſticis, recepto (b) jure adnumerantur. Cujuſcumque etiam (c) reditus ſit iſtud beneficium, &(d) quantumcumque tenue, tum quod jura, (e) quæ id concedunt de quovis beneficio loquantur: ubi autem jura non diſtinguunt, nec nos debemus diſtinguere: tum quod tenuitas redituum beneficii, ſeu exilitas juriſdictionem Epiſcopi non imminuat, nec amplior ſit in divitis beneficii poſſeſſorem Epiſcopi auctoritas, quàm in pauperis.

(a) Garzia ſupra n. 10. & par. 4. c. 4.

(b) Henriq. lib. 10. cap. 22.

(c) Cap. final de conceſs. præbendę in 6.

(d) Ita communiter Doctores.

(e) Cap. cum nullus cit.

VI. Quintum, imo etiam colliges (f) id juris eſſe, etiam ſi Clericus pluribus beneficiis inſtructus ſit. Nam quamvis beneficiorum iſta pluralitas veteri Eccleſiæ diſciplinæ adverſetur, canonibusque inimica ſit, tamen ex eo quod quis

(f) Ita Anchara. ad d. cap. cum nullus.

A in aliena diœceſi beneficium obtineat, non ideo Epiſcopi auctoritas, quæ ipſi ratione beneficii in ſuo territorio convenit, adimi debet, aut reſtringi, non auferri in perſonam juriſdictio: manente autem iſta juriſdictione ſatis patet Clericum ab Epiſcopo ſui beneficii hujus aut illius ordinari legitimè poſſe. Fatemur quidem (g) Clericum habentem plura beneficia in diverſis diœceſibus, in iis quæ ad beneficium extra diœceſim pertinent, non conveniri ab Epiſcopo alterius diœceſis, in qua aliud

B beneficium habet: ſed in iis quæ ad ipſius perſonam ſpectant, cujuſmodi eſt jus ordinationis à ſingulis conveniri poteſt, & ab omnibus judicari.

(g) Vide Gloſſam verb. domicilium.

VII. Denique deducimus (h) poſſeſſionem beneficii, ad hoc ſufficere, etiam ſi titulus beneficii juſtus non ſit: quemadmodum enim poſſeſſio ſine juſto titulo dat juriſdictiooem, rataque ſunt, quæ ab injuſtè poſſidente beneficium quamdiu toleratur, geſta fuerint,

C ita eadem poſſeſſio habentem Epiſcopo ſubjicit, ejuſque juriſdictioni ſubdit; unde quandiu poſſidet, ab Epiſcopo, cujus Clero adcenſetur, ordinari poterit: è contrario vero, ſicut ſolus titulus Eccleſiaſticus, non adepta beneficii poſſeſſione juriſdictionem non tribuit, (i) ita nec Epiſcopis loci, in quo ſitum eſt, beneficium titularem ſubjecit; ideoque vi hujuſmodi ſolius tituli neminem ab aliquo Epiſcopo ordinari poſſe cenſemus.

D Verba ſane canonis requirunt, ut qui ab Epiſcopo ordinatur, habeat beneficium in ejus diœceſi: habere autem propriè idem eſt, quod poſſidere.

(h) Garz. d. par. 1. cap. 2. num. 17.

(i) Garzia ſupra num. 46.

§. III.

Varia corollaria continens ad reſtringendam ejuſdem Epiſcopi poteſtatem.

VIII. EX iiſdem quæ diximus è contrario colligo uſum hujuſce poteſtatis, quam habent Epiſcopi ratione beneficii ad conferendos ordines, nonnumquam eſſe reſtringendum in quibuſdam præſertim caſibus. Primò, ſi credatur in fraudem beneficium aliquod ſuſceptum, quo proprii Epiſcopi ratione originis aut domicilii examen, vel inquiſitio fugiatur. Nam rectè notat (a) Hugo in eam conſtitutionem Gregorii decimi, in Concilio generali Lugdunenſi, qua puniuntur Epiſcopi, qui *quocumque figmento quæſito præſumpſerint* alienum parochianum *ordinare*, comprehendi Epiſcopos, qui in fraudem familiari ſuo beneficium contulerint, quo jus ipſum ordinandi ſibi acquirant. Et in beneficiis tenuibus, quorum reditus non excedunt quatuor ducata (b) praxis Epiſcopalis facile fraudem ſubeſſe ſuſpicatur; (c) Sotus etiam, ſi ſeptem ſolùm ducatorum valorem eorum reditus non excedat.

(a) Hugo, & ex ipſo Gloſſa verbo figmento in c. eos qui de tempor. ordinat. in 6.

(b) Praxis Epiſcopalis part. 1. v. beneficia §. 1.

(c) Sotus de juſtitia, & jure lib. 11. quæſt. 5. art. 1.

IX. Secundò fraudem etiam præſumi, ſi beneficium reſidentiam non requirat, nec in illo unquam ordinandus, aut in diœceſi reſederit. Eſto enim beneficium iſtud, ut diximus, Epiſcopo in Clericum juriſdictionem concedat, ratione cujus poteſt eum ordinare: Non tamen Epiſcopus libenter, aut ſine ulla rationabili cauſa adduci debet, ut talem Clericum ſibi ignotum, qui in aliena diœceſi, in qua verſatur, aut ex

A qua oriundus eſt, longè notior eſt, ad ordinationem recipiat. Nam magis conſentaneum eſt, ut ibi ordinetur, ubi ejus mores ac vita accuratius diſcuti poſſunt; præſertim quando non eſt probabile eum ſacra miniſteria in diœceſi ſui beneficii tractaturum, quod facile in beneficiis ſimplicibus ſuſpicari quiſque poteſt. Nam ſi ſacra eſſet in diœceſi probabiliter adminiſtraturus, quia maximè tunc intereſſet Epiſcopi beneficii, talis Clerici ordinatio ad eum convenientiſſimè referretur. Conſentaneum

B ſiquidem rectæ rationi videtur, ut is ordinandum diſcutiat, qui ſuſcipere debet ordinatum, & cujus maximè intereſt, qualis quis futurus ſit ordinatus. Ideoque exoptarem quàm maximè neminem, qui beneficium reſidentiam requirens, præſertim verò curatum habet, abſque ejus in cujus diœceſi tale beneficium obtinet, licentia, à quoquam ordinari. Poſſet enim ille, quem fortè ad beneficium non admiſit, ab ordinatione, ſi indi-

C gnus eſſet, rejicere; poſſet & eumdem, ſi poſt obtentum beneficium aliquid rejectione dignum feciſſet, vel olim feciſſe de novo deprehenderetur, ab ordinatione repellere, qui ſine ejus licentia ordinatus Eccleſiæ ſcandalo, & infamiæ futurus eſt. Porro ob hanc fortè rationem quod fraus aliqua committi poſſit in recipiendis ab Epiſcopo beneficii ordinibus, rarò in Gallia ab Epiſcopo beneficii præſertim ſimplicis ordinatio recipitur, rarò

D hoc jure Epiſcopi utuntur. Conſuetudinem iſtam minimè reprobarim, quæ præſertim ad unum Epiſcopum originis abſtringit, nec licentiam à variis Epiſcopis ordines recipiendi paſſim indulget,

Digitized by Google

get, quæ licentia & confuſionem inducere, & Clericorum inobedientiam augere, & imperitiam atque in ordinationem aliquando fovere poſſet.

X. A quocumque autem Epiſcopo ordines ſuſcipiantur, optandum eſſet neminem ad ordines recipi niſi certæ Eccleſiæ adſcriptum, in qua ſuis fungatur muneribus: neminem ad altiores gradus promoveri, niſi qui de inferioribus ex Tridentinæ(a) Synodi ſententia, [de qua alibi diximus], in eadem cui adſcriptus eſt Eccleſia, ritè, & laudabiliter à ſe exercitis teſtimonium attuliſſet, quemadmodum (b) Concilia Mediolanenſia accuratè præſcribunt. Ex quorum proinde ſicut, & Tridentini ſententia, videtur ab eo ſolo Epiſcopo convenienter ordines ſuſcipere debere ordinandos, in cujus Eccleſia ſuis muneribus funguntur, in iiſque probantur, niſi fortè aliqui ſtudiorum cauſa abſentes, ex Epiſcopi ſui præſcripto, in collegio, ſeminario, vel aliqua Eccleſia miniſtrent; quo caſu ad Epiſcopum, à quo ad ſtudia eundi licentia concedetur, & in aliquo Collegio, Seminario, vel Eccleſia miniſtrandi obligatio imponetur, ad quem denique eorum miniſteriorum ritè geſtorum teſtimonia deferentur, ordinatio ſpectabit. Certè licentia iſta à pluribus Epiſcopis ordinationis recipiendæ iis Conſtitutionibus Tridentinæ Synodi, & recentiorum Conciliorum jure videtur eſſe reſtricta, quia non poteſt non eſſe nociva, cùm ex ea accidat, ut ab uno Epiſcopo rejectus, ab alio probetur, in quo neceſſum eſt, ut vel unius ſeveritas, vel alterius negligentia incuſetur, quod utrumque Epiſcopalem dignitatem in contemptum adducit; cùm ordinariè loquendo Epiſcopus iſte eligatur, ſub quo ſolutior diſciplina fuerit, cujus ſegnior in examinando cura, in inquirendo minus ſollicita, perſpicaxque providentia futura ſperetur, ex quo certa Eccleſiaſticæ diſciplinæ jactura infertur.

a) Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 5.

(b) Conc. Mediol. Provincial. 3. ſub S. Carolo.

ARTICULUS VI.

Pœnæ in eos, qui alienum Parochianum ordinant, vel ab alieno Epiſcopo ordinantur, ab Eccleſia ſtatutæ referuntur.

§. PRIMUS.

Proponitur quæſtio, & quid antiquo jure de ea ſtatutum ſit oſtenditur.

I. EX prędictis jam ſatis patet, quiſnam ſit proprius Epiſcopus, quis alienus, ſatis quoque confirmatum, nemini licere ab ullo Epiſcopo præterquam à ſuo, vel de ipſius licentia ſecundùm Canonicas ſanctiones ordinari. Jam utique videndum, quæ pœnę, tum antiquo, tum novo jure, vel etiam noviſſimo in tranſgreſſores hujuſce legis ſive ordinantes, ſive ordinatos ferantur. In qua quæſtione tria Eccleſiæ tempora diſtinguenda ſunt, unum quod priora Eccleſiæ tempora ante quingentos annos comprehendit; alterum, quod à quingentis ferè annis ad Pium ſecundum, & Concilium Tridentinum excurrit: tertium, quod à Pio ſecundo, & Concilio Tridentino ad nos uſque fluxit. Juxta quæ tria tempora triplex ſtatuendum eſt jus, antiquum, medii iſtius ævi de quo ſuprà, quod modo novum, modo antiquum dici poteſt, & noviſſimum, juxta quæ

quæ jura præſens quæſtio dirimenda eſt.

II. Quid verò juxta jus antiquum cenſendum ſit, prædicta ſatis oſtendunt. Nam ex citatis ſuperiùs Concilio (a) Niceno, (b) Sardicenſi, (c) Moguntino, & (d) Nannetenſi: itemque ex epiſtolis decretalibus Calixti (e) primi, Sixti (f) ſecundi, Julii (g) primi, & Adriani (h) primi patet, Clerici alieni ordinationem irritam, [quoad executionem nempe, non quoad characterem] eſſe judicatam, id eſt ordinatos ſuſpenſos fuiſſe declaratos. Ex Synodi (i) Trullanæ ſententia Clericos, ab alieno Epiſcopo ordinatos, & ordinantes Epiſcopos eſſe deponendos: ex (k) Chalcedonenſi Canone utroſque tamdiu excommunicatos manere, donec Clericus ad proprium Epiſcopum reverſus fuerit: ex (l) Sardicenſi item, & (m) Triburienſi alieni Clerici ordinatores corripiendos in Concilio: qui quidem à (n) Taurinatenſi à Conciliis, & ordinationibus arcendi, ab (o) Aurelianenſi quinto ſex menſibus a ſacrificio Miſſæ celebrando ſuſpendendi declarantur. Pœnas autem contrà Laicos alienæ diœceſeos ordinatos, nullas certo, & indubitato jure, aut contra ipſos ordinantes priſcis temporibus reperimus fuiſſe præſcriptas.

§. II.

Quid de eadem ex jure medii ævi.

III. Novo autem jure, ſi ad ſuperiora tempora attendas, ſed ſi ad hodierna antiquo, certum eſt Clericos ob ordinationem ab Epiſcopo alieno ſuſceptam ipſo facto ſuſpenſos eſſe. Nam Gregorius decimus contra A taliter promotos antiquorum Canonum ſeveritatem perſeverare decernit, (p) *his*, inquit, *quæ jura ſtatuunt, contra taliter ordinatos in ſuo robore duraturis*. At antiquiſſimo jure ipſo facto Clerici ab alieno Epiſcopo ordinati ſuſpenſi erant, ſaltem donec eorum ordinatio ab ipſorum Epiſcopis probata eſſet [prout interpretari videtur Urbanus (q) ſecundus ſuprà citatus] nam toto eo tempore, ipſorum ordinatio irrita cenſebatur: quorum autem ordinatio irrita quoad executionem cenſetur, B ii ipſo facto ſuſpenſi ſunt.

IV. Dubium autem eſt, utrum etiam Laici ab Epiſcopo alieno in Clericos attonſi, hoc jure ſuſpenſi dici debeant. Hujus certè rei nulla ex ordinario jure peti poteſt confirmatio: de antiquiſſimo jure nihil quod hanc pœnam oſtendat adferri poteſt: quinimò contrarium uſus oſtendit ex prædictis. Itaque ſi recepto jure ante Concilium Tridentinum condito res agatur, non videntur ji ipſo facto C (r) eſſe ſuſpenſi, & canones qui in contrarium adducentur de iis ſolum agunt, vel qui ab alieno Epiſcopo invadente alterius parochiam, & in ea ordinationes Laicorum ſibi non ſubditorum faciente ordinati fuerint, quæ ad Laicum alienum Epiſcopum adeuntem, ab eoque intra ſuæ parochiæ limites ordinationem eelebrante, ordinatum ampliari non debent: vel certè de Clericis agunt ab alieno Epiſcopo ordinatis, non de Laicis: quo- D rum utique, ut ex prædictis patet, diſpar eſt ratio. Nec extendendæ pœnæ ſunt (ſ) ad caſus diverſos, licet aliquatenus ſimiles, ut quod contra Clericum ſtatuitur, contra Laicum ſtatutum intelligatur: quin po-

(a) Nicen.1. c. 16.
(b) Sardic. c.15.
(c) Mogunt. c.17.
(d) Nannet.cap.7.
(e) Calixtus 1. epiſtol.1. cap.3.
(f) Sixtus 2.ep.3. cap.6.
(g) Julius 1. ep. 1. cap.6.
(h) Adrian. 1. in Capitul. Ingilramno datis cap.16.
(i) Synodus Trull. cap.17.
(k) Chalced.c.10.
(l) Sardic. ſupra.
(m) Tribur c.18.
(n) Taurinat. c.2.
(o) Aurel.5. c.5.
(p) Gregor. 10. cap. eos qui, de tempor. ordin. in 6.
(q) Vide can. Lugdun.9. quæſt.2.
(r) Vide Anchoran. & Joann. Monachum v. Clericum, de temporib. ordin. in 6.
(ſ) §. Pœnæ de pœnit. diſt.1.

(a) Argum. c. nonnne, de præſumption.

potius qui (a) de uno dicit, de alio negare videtur.

V. At jure iſto medii ævi contra ordinatores tam alieni Clerici, quàm Laici pœnæ ſtatutæ ſunt. nam de Epiſcopo Laicum ad Tonſuram Clericalem recipiente ex aliena diœceſi ita Bonifacius, (b) *qui verò contra fecerit* [id eſt, *qui homini diœceſis alienæ Clericalem præſumſerit conferre Tonſuram*] *per unum annum à collatione Clericalis Tonſuræ duntaxat noverit ſe ſuſpenſum.* (c) *Eos autem qui Clericos parochiæ alienæ abſque ſuperioris ordinandorum licentia, ſcienter, ſeu affectata ignorantia, vel quocumque alio figmento quæſito præſumſerint ordinare, per annum à collatione ordinum* Gregorius decimus *decernit eſſe ſuſpenſos.* Ex quo tamen canone duntaxat inferri poteſt Epiſcopos eos ſolùm pœnam ibi ſtatutam incurrere, qui vel ſcienter, vel ex affectata ignorantia, vel quæſito aliquo figmento indebitam hujuſmodi ordinationem peregerint, non eos qui etiam ex craſſa ignorantia, ac vincibili juris, quod ſcire tenebantur, inſcitia legem violarint, & fortè conditiones, quod ſcienter, ſeu affectata ignorantia Epiſcopus alienum Clericum ordinet, non fruſtrà ſunt appoſitæ, ut innuant, qui ſecus ea in re erraverint, parem pœnam non mereri. Certè (d) Navarrus Epiſcopum docet non incurrere ſuſpenſionem, qui alienum ſubditum ordinarit, ſi probabiliter id ignorabat: quod manifeſtè ex (e) Gratiano deducit: ſed nihil de eo, qui ex ſupina ignorantia Clericum ordinaverit ipſe loquitur, de quo etiam nihil certi dicere poſſum; nam licet ex prædicto (f) canone non inferantur tales eſſe ſuſpenſi, dubium eſſe pote-

(b) Cap. fin. de temp. ordin. in 6.

(c) Cap. eos qui, eod. tit.

(d) Navarr. conſil. 40. de tempor. ordinat.

(e) Gratian. 1. q. 4. §. notandum.

(f) Cap. eos qui, mox cit.

A rat, num priores canones, qui, ut ſuprà vidimus, de hac re variè loquuntur, ipſum ſuſpenderent. Epiſcopum verò alicui Laico Tonſuram Clericalem ex ignorantia craſſa conferentem videtur Bonifacius (g) octavus ſuſpenſum declaraſſe, niſi fortè verbum præſumendi temeritatem aliquam ſignificet, quæ ignorantiæ ſolùm affectatæ non craſſæ, vel etiam ſcientiæ de malè agendo conjungatur: quod quidem incertum eſt: cùm etiam præſumptio dici poſſit, ſolùm bonam fidem excludere: non

(g) Cap. cum nullus, ubi.

B eſt autem is in bona fide, qui ignorantia craſſa laborat.

§. III.

Quæ tandem noviſſimo jure pœnæ in eo caſu ſtatutæ ſint.

VI. Noviſſimo autem jure per Concilium Tridentinum, & quaſdam ſummorum Pontificum conſtitutiones inducto, ſuſpenſio aliqua cum in Laicos, tum in Clericos ab alieno Epiſcopo ordinatos, necnon C etiam in Epiſcopos ordinatores lata eſt. Primò enim Tridentinum Concilium cùm vetuiſſet Laicum alterius ſubditum abſque proprii Prælati expreſſo conſenſu, aut litteris dimiſſoriis ad aliquos ſacros, aut minores ordines, vel primam Tonſuram promoveri, hanc pœnam illicò ſubjungit, ut (h) *contrafaciens ab exercitio Pontificalium per annum, taliter verò promotus ab executione ordinum ſic ſuſceptorum, donec ſuo Prælato viſum fuerit, ipſo jure* D *ſint ſuſpenſi.* Idem poſtquam præcepit, ut *unuſquiſque à proprio Epiſcopo ordinetur*, eamque ſanctionem, ne infringi poſſet, ea etiam decreti additione munivit, *quod ſi quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei,*

(h) Concil. Trid. ſeſſ. 14. de reformat. cap. 4.

etiam

etiam cujuſvis generalis, aut ſpecialis reſcripti, vel privilegii prætextu, etiam ſtatutis temporibus permittatur, niſi ejus probitas, ac mores ordinarii ſui teſtimonio commendentur. Qua ſanè lege improbitas quorumdam, & audacia, qui diſciplinæ rigorem vitare cupientes, ad privilegia, & diſpenſatiooes coofugiuot, prudenter, ac ſalubriter retunditur, poſtquam, inquam, hac ratione ordinandorum fraudibus occurrit, pœnas etiam iſtas adjuogit; *ſi ſecus fiat, ordinans à collatione ordinum per annum, & ordinatus à ſuſceptorum ordinum executione, quamdiu proprio ordinario videbitur expedire, ſit ſuſpenſus*. Hæc Tridentinum de iis, qui ſioe literis dimiſſoriis proprii Epiſcopi ab alieno ordinati fuerint, nam alia poſtea de iis qui cum falſis dimiſſoriis, ſeù à non habente poteſtatem collatis, ex ipſo ſubjuogemus.

VII. Aliqui etiam ſummi Pontifices eaſdem pœnas ampliaſſe, vel certè explicaſſe magis viſi ſunt, (a) *Conſtitutione Pii ſecundi Pontificis Maximi*: [ut refert Concilium (b) Mediolanenſe tertium, & legitur io Bullario] *quicumque Clerici ſine canonica diſpenſatione extra ſtata tempora, vel ante legitimam ætatem, vel abſque dimiſſoriis ordinarii ſui literis, ſe ad aliquem ſacrum Ordinem promoveri fecerint, ab ſuorum ordinum, quos ſuſceperint, executione ipſo jure ſuſpenſi ſunt; iique, ſi ſuſpenſione durante, illorum ordinum miniſterium, functionesve objerint, ſtatim irregularitatem ſubeant, ob quam præter alias pœnas contra iſtos canonum jure ſancitas, beneficiis etiam Eccleſiaſticis privari poſſunt*. Sixtus (c) quintus conſtitutionem edidiſſe fertur, io qua ſummus Pontifex abſolutionem à prædicta ſuſpeoſione ſibi reſervat. Clemens vero (d) octavus prædictæ coostitutionis ſeveritatem temperavit, & ad Coocilii Tridentini diſpoſitionem revocavit, ut inter cæteros obſervant (e) Quaranta, & (f) Sayrus, qui utramque conſtitutiooem referuot.

(a) Bulla Pii 2.

(b) Conc. Mediol. 3.

(c) Sixtus 5. Bulla quæ incipit, ſanctum, & ſalutare.

(d) Clemens 8. Bulla quæ incipit Romanum Pontificem decet.

(e) Quaranta v. ordo.

(f) Sayr. de cenſu.

A

VIII. Apud eas nationes apud quas Concilium Tridentinum promulgatum eſt, necnon conſtitutiones iſtæ Pontificiæ, tam per promulgationem, quam per acceptatiooem, publici juris factæ fuot: ex iis quæſtiones, quæ circa pœnas iſtas moventur, dirimi debent, ita tamen ut Bulla Pii ſecuodi, ſi in aliquo fortè Coocilio Tridentioo adverſetur, per Coocilium Tridentinum, quod poſterius habitum eſt, corrigi & emendari debeat; & poſteriores conſtitutiones Pontificiæ prioribus derogent. Nobis autem in Francia, apud quos, nec Concilium Tridentioum, nec Pontificiæ iſtæ Bullæ probati, ac recepti juris habentur, priſcorum temporum, niſi cootrariis medii ævi legibus, vel diuturna conſuetudine abolitæ fuerint, itemque medii iſtius ævi conſtitutiooibus ſtaodum eſt, & ſecundùm eas quas protulimus judicandum erit, rejectis nuperis, quæ noſtro ac priori ſæculo conditæ ſunt coonſtitutionibus, ideoque ſi quid ex iis infra decidamus, Francos non tangit, ſed Italos, & Hiſpanos, & ſi qui alii earum acceptationi minimè reſtiterunt.

B

C

§. IV.

An irregularis habendus, qui ab alieno Epiſcopo ordinatus ordinis ſuſcepti functiones exercet.

D

IX. Quæritur ergo primò, an ſuſpenſio iſta, quæ in eos quocumque jure la-

lata eſt, qui Clerici ab alieno Epiſcopo ordinantur, ſi per aliquam functionem prohibitam violata fuerit, irregularitatem inducat. Utraque pars ſuos aſſertores habet, ſuaſque rationes. Nam pro parte affirmante hæc proferri poſſunt. Primum, quod violatio quævis ſuſpenſionis irregularitatem ſecum adferat, ut præter altos aſſerit (a) Innocentius quartus in Concilio Lugdunenſi; alterum, quod (b) Bulla Pii ſecundi hac nominatim ſuſpenſione irretitos, ſi functiones ſacras quæ ipſis interdictæ ſunt, obire præſumant, irregulares fieri expreſsè declaret. Tertium, quod tam ſuſpenſionis, quam irregularitatis, ex ejus violatione profectæ abſolutionem ſummo Pontifici (c) Sixtus quintus reſervaverit: quartum, quod Concilium (d) Mediolanenſe tertium ſupra, irregularitatis iſtius monendos Clericos eſſe cenſuerit, ob eamque proinde cauſam prædictam Pii ſecundi Bullam contra malè promotos pridie ordinationis Clericis edici, & promulgari debere ſtatuerit: quintum, quia (e) declaratio ſacræ Congregationis Cardinalium id expreſsè definit.

(a) Cap. 3. de ſent. excommunic. in 6.

(b) Bulla Pii 2. ſup.

(c) Sixtus 5. in Bulla ſupra cit.

(d) Concil. Mediolan. 3. ſupra.

(e) Declaratio ſacræ Congreg.

X. Pro negante verò parte argui poteſt: quod nempe ſuſpenſio iſta, quæ adverſus ordinatos ab alieno Epiſcopo, ſive à veteri jure lata eſt, ſive à novo, imò etiam quæ à nupero per Tridentinum promulgato confirmata eſt, videatur ſine ulla abſolutione tolli poſſe, ideoque non ſit vera cenſura; ſi autem vera cenſura non eſt, profectò nec ex ejus violatione irregularitas ulla contrahitur. Quod autem ſine ulla abſolutione tollatur, colligi poteſt primo de antiquo jure, nam Concilium (f) Chalcedonenſe, nonniſi uſque ad reverſionem Clerici ad proprium Epiſcopum pœnam extendit. Concilium quoque (g) Aurelianenſe quintum taliter ordinatos non propriè dictâ ſuſpenſionis cenſura illigatos oſtendit, dum jubet, ut *ab honore, vel officio ſuſcepto juxta arbitrium ſui Pontificis, ſuſpendantur*. Deinde in uſu fuit, ut ordinatus ab alio Antiſtite, quam à proprio, ſine ulla abſolutione, vel diſpenſatione reciperetur, etiamſi in ordine ſuſcepto miniſtraſſet. Sic Auguſtinus (h) Lectorem ſuum Timotheum Subdiaconum à Severo ordinatum leniter increpatum recepit. Epigonius Lectorem quoque ſuum à Juliano Epiſcopo Diaconum ordinatum, in ſua parochia miniſtraturum in Concilio (i) Carthaginenſi tertio repetiit. Non hic diſpenſationi, aut abſolutioni locus fuit, quamvis præceſſiſſent Niceni, Sardicenſis, & Carthaginenſis primi canones, qui ordinationes ab alienis Epiſcopis irritas, inaneſque declarant. Sed ſciebant Patres illas ordinationes uſque ad conſenſum proprii Epiſcopi irritas tantum dici, quia eorum executio non licebat. Sic Urbanus (k) ſecundus poſt cæteros priorum ſæculorum canones, Lugdunenſis parochiæ Clericos ab alio Epiſcopo ordinatos injuncta aliqua pœnitentia, ſatisfactionis gratia propter Eccleſiam quam offenderant, non propter ſuſpenſionem, quam exercentes ſe in iis ordinandis violarant, recipi permiſit. Quippe cum eos nulla abſolutione à ſuſpenſione præmiſſa, nulla interrogatione de exercitio ordinum durante ſuſpenſione præſcripta, eum graduum ſuorum honore recipiendos docuerit. Sequenti vero tempore contra ordinatos ab alieno Epiſcopo nihil, niſi quod antiquiora jura ſtatuerant defini-

(f) Chalc. can. 20.

(g) Aurel. 5. c. 5.

(h) Aug. ep. 240.

(i) Concil. Carth. 3. cap. 44.

(k) Urbanus 2. con. Lugdun. c. 1. 9. q. 2.

Digitized by Google

finitum vidimus, itaque ante Bullam Pii ſecundi nihil habemus, quo vera ſuſpenſio, quæ ſit cenſura, contra ordinatos ab alieno Epiſcopo ipſo jure lata cenſeatur. Quod uti-que ex eo confirmari poteſt, quod Innocentius tertius de Clerico Latino loquens ab Epiſcopo Græco ſine licentia ſui Epiſcopi ordinato, qui quidem potiori jure plectendus videretur, quam ullus alius ſine ſui Epiſcopali licentia ordinatus, quippe qui duplicem prohibitionem violaverat, non tamen eum ipſo jure ſuſpenſum, ſed ſuſpendendum oſtendit, (a) *interdicenda*, inquit, *ei eſt ordinis executio ſic ſuſcepti, tanquam ab alieno Pontifice ſine mandato, vel licentia ſui Epiſcopi ordinato*. Ex quo inferre licet, quamvis ex jure quo ante Innocentium tertium Eccleſia utebatur, talis ipſo jure ſuſpenſus uſque ad arbitrium ſui Epiſcopi cenſeretur, ex citatis canonibus; attamen hanc ſuſpenſionem utpotè quæ dilatio potius executionis ordinis videretur, quàm damnatio quædam, qua ordinis exercitium adimeretur, & quæ ſine abſolutione tolli poſſet, non fuiſſe veram ſuſpenſionis cenſuram. Ideoque prætereà caviſſe, ut in Latinum, qui à Græco ſine ordinarii ſui licentia fuiſſet ordinatus, ſuſpenſionis cenſura ferirетur, damnationemque ipſe ſubiret, quam ſi violaret, juxtà Antiochenum canonem, & alios antiquos ſine ſpe reſtitutionis eſſet, irregularisque fieret; illudque Innocentii reſponſum ità interpretantur Joannes (b) Andræas, & alii melioris notę Canoniſtę; qui etiam prædictam ſententiam videntur tueri.

(a) Cap. quod translationem, de tempor. ord. in 6.

(b) Joann. Andr. in cap. quod translationem ex.

XI. Hoc ergò, inquiunt, iſtius ſententiæ auctores uſque ad Bullam Pii ſecundi jus eſt; quam non dubium eſt ſuſpenſionem propriè dictam in ordinatos ab alieno Epiſcopo, tam Clericos, quàm Laicos pronuntiaſſe, cùm veteri jure in Laicos nulla ferretur, ut ex dictis ſupra patet; nec dubium, quin irregularitatem quoque in ſuſpenſionem iſtam, per exercitium ſuorum ordinum violantes adjunxerit. Ubi ergo Bulla iſta promulgata uſuque recepta eſt, ex omnes pœnæ abſque ullo dubio locum habent. Sed videndum, num fortè Concilium Tridentinum Bullæ iſti Pii ſecundi hac in parte derogarit. Etenim Concilium (c) Tridentinum videtur veteri potius juri adhæſiſſe, quam iſti Bullæ; nam, ut apparet ex iis, quæ ex ipſo citavimus, de ſuſpenſione iſta loquens, hæc verba, *donec ſuo Prælato viſum fuerit*, *itemque quamdiu proprio ordinario videbitur expedire*, conſultò adjunxit: quæ verba ſuſpenſionem propriè dictam videntur excludere, ut de veteri jure diſputantes docuimus. Ergo ex mente Concilii Tridentini, ſi ordinatus ab alieno Epiſcopo miniſtret, non propriè dictam cenſuram violaſſe, proindeque nec irregularis eſſe videbitur. Nec his Bulla Sixti quinti officit, quæ ad diſpoſitionem Concilii Tridentini, & antiquos canones redacta à Clemente octavo, nihil contra diſpoſitionem Tridentini Synodi, & antiqui juris ordinationem valebit.

(c) Concil. Trid. ſeſſ. 14. de reformat. c. 2. & 23. c. 8.

XII. Ut in hac difficultate meam mentem aperiam; ſanè quod de antiquo jure uſque ad Bullam Pii ſecundi diſputatur, problematicum eſt, ut alibi quoque monebitur. Gravia pro utraque parte ſunt rationum momenta, non tamen inſolubilia. Nam affirmantis partis ex negante adſtructa argumen-

menta facilè corruunt: negantis A etiam ſolvi poſſunt. Etenim Concilium Chalcedonenſe de excommunicatione loquitur, non de ſuſpenſione. Auguſtinus fortè Nicenos, Sardicenſes, Carthaginenſes canones ignoravit: quid ni? cùm in ordinatione ſua (a) Nicenum ſe canonem ſolviſſe ignoranter queratur; Sardicenſem (b) à Zozimo Pontifice canonem allegatum pro appellationibus ad ſummam ſedem Patres Africani ipſius tempore ignoraverint; de Sardicenſi (c) Synodo an fuerit legitima ipſe dubitaverit: Nicenos ad ſe mitti B poſtulaverit: Carthaginenſis (d) prima Synodus diu latuerit ignota. Epigonii facto eadem ſolutio competit. Sed nec certum eſt, utrum Clericos ſuos ab alio Epiſcopo ordinatos ipſi abſolverint, necne: penes Epiſcopos illius temporis erat haud dubiè abſolvendi in iis, & diſpenſandi poteſtas. Urbanus ſecundus conſulere potuit, quod concedere poterat: ex conceſſione ipſius, an mero conſilio factum ſit, ut ab alieno Epiſcopo ordinati C in ſuis gradibus quantumvis ſuſpenſi, quantumvis etiam ex illicito ordinum miniſterio irregulares reciperentur, quis neſcire poſſit? Innocentius tertius ſic fortè Clericum ab alio ordinatum ſuſpendi præcepit, ut tamen ſuſpenſum exiſtimarit, ſed ſuſpenſionem declarari cuperet: eos fortè quos, quia ab alieno Epiſcopo promoti ſunt, jure ipſo ſuſpendi exiſtimavit, eos, inquam, quia à Pontifice Græco ordinati fuerant, nova *ab homine* ſuſpenſionis ferendę ſententia percelli voluit, in iis divinare D difficillimum eſt. Non dubito tamen quin in praxi negativa ſententia teneri poſſit.

(a) Poſſidius in vita Auguſt. cap. 8.

(b) Conc. Carth. 1. cap. 1.

(c) Auguſt. contra Creſcon.

(d) De Carthag. 1.

XIII. At certum eſt Bullam Pii ſecundi ſuſpenſionem in eos, de quibus eſt ſermo, propriè dictam tuliſſe, nec ullus diffitetur. Probabilius autem eſt Concilium Tridentinum ipſi non derogaſſe: nam derogatio iſta non apparet; nec verba quæ ex Concilio Tridentino prolata ſunt, id oſtendunt: non enim tantùm durare iſtam ſuſpenſionem dixit, quamdiu ordinario videbitur: ſed durare quamdiu ipſi placuerit, affirmavit, veteres ſanctiones ſecundùm quas durare tantùm ſuſpenſio iſta probabiliter intelligebatur, uſque ab beneplacitum proprii Epiſcopi innovans: Bullæ Pii ſecundi, quæ etiam ulterius durare eam affirmavit, non derogans. Ut autem de Bulla iſta, quod nempe apud eos qui recentioribus iſtis conſtitutionibus utuntur, vigeat, ſic cenſeam, movent me Concilium (e) Mediolanenſe tertium Provinciale ſub ſancto Carolo, qui ſanctus optimè novit mentem Concilii Tridentini, quod ipſius præſertim operi perfectum eſt: & declaratio (f) congregationis Eminentiſſimorum Cardinalium, qui Concilii Tridentini explicationem pro penſo habent: quis iis melius aut Tridentini Concilii ſenſum explicare poſſit? aut earum regionum praxim quæ novo iſto jure utuntur, oſtendere? ſuſpenſionem tamen iſtam a proprio Epiſcopo tolli poſſe, ſatis innuit Tridentinum (g) jus commune confirmat, nec ulla conſtitutio præterquam Sixti (h) quinti, quæ revocata fuit, renititur. In irregularitate quoque ex iſtius ſuſpenſionis violatione orta, ſicut & in cæteris, quæ ex delicto occulto oriuntur, præterquam ex homicidio

(e) Concil. Mediol. 3. ſupra.

(f) Declaratio congregat. ſupra.

(g) Trident. ſupra

(h) Bulla Sixti 5. ſupra.

dio voluntario, Epiſcopis diſpenſare Tridentina (a) Synodus permittit. Si verò publica ſit iſta ſuſpenſionis violatio ex conſuetudine generali, quæ diſpenſationes in irregularitatibus ad ſummum Pontificem tranſtulit, Epiſcopis inferioribus diſpenſandi facultas non erit. Verùm quia Bulla Pii ſecundi loquitur tantùm de promotis ad Ordines ſacros, dubiumque eſt, an aliis canonibus ſuſpenſio propriè dicta lata legatur in promotos ab alieno Epiſcopo, ideò dubiè reſpondendum eſt de iis, qui ad ordines minores promoti in iis miniſtrarunt, an irregulares effecti ſint. Imò vix ullum dubium hac in re eſſe poteſt, cum enim eorum functiones à quovis etiam alio non ordinato fieri poſſint, vix accidere poteſt, ut quantumcumque quis ſuſpenſus ſit, ex ordinum illorum miniſterio irregularis effici credatur.

(a) Trident. cap. 6. de reform. ſeſs. 24.

§. V.

An beneficium amittat, vel de novo recipiendi capax ſit, qui ab alieno Epiſcopo ordinatus eſt.

XIV. Ex iis autem alia ſimiliter quæſtio ſolvi poteſt, an qui vel Tonſuram Clericalem, vel minores ordines ſuſcepit ab alieno Epiſcopo, beneficium ipſi poſteà collatum jure poſſideat, vel collatum anteà amittat: quam quæſtionem ex dictis breviter reſolvo. Etenim quod ad recipientem ab alieno Epiſcopo Tonſuram ſpectat, veteri jure ad noſtra ferè uſque tempora nulla in eum lata erat ſuſpenſio: Bulla Pii ſecundi veteri juri pro eo nullam

A poenam addidit. Tridentinum ſuſpenſionem etiam in eum tulit, ſed utrum propriè dictam, quæ verè ſit Tonſura, an impropriè dictam, quæ tantum ſit dilatio executionis functionum ordinum, dubium eſt. Si cenſura ſuſpenſionis à Concilio Tridentino nulla lata eſt, ceſſat omnis, quoad eum qui Tonſuram ſolum recepit, dubitandi ratio: & indubitato jure beneficium poſteà ſibi collatum retinet. Similiter quoque, ſi nulla propriè dicta cenſura veteri jure ligatus eſt, qui minores ordines ſine licentia

B ſui Epiſcopi ſuſcepit, cùm Tridentina conſtitutio veteri juri nullam poenam addat; Bulla Pii ſecundi de ſolis ſacris Ordinibus, non de minoribus loquatur, ſequitur nec in eo caſu rationem ullam dubitandi ſubeſſe. Imò ſi eam ſententiam, quæ veteri jure negat ſuſpenſionis cenſuram in ordinatos ſine licentia ſui ordinarii hìc confirmare placet, Bulla Pii ſecundi videtur in eam inclinare, ſimulque negare minoribus ordinibus ita

C initiatum ſuſpenſionis cenſura adſtrictum teneri. Etenim cùm de ſacris Ordinibus loquens decernit iis initiatos abſque auctoritate ſui ordinarii ſuſpenſionem incurrere, quę irregularitatem inducit, à contrario initiatos ſolis minoribus tali ſuſpenſioni illigatos non eſſe inſinuat: & aliquam ſuſpenſionem eſſe innuit, quæ non ſit propriè cenſura. Itemque cùm veteri jure inter ſacros, & non ſacros Ordines nulla diſtinctio adhibeatur, eorum

D opinioni prædicta Bulla favet, qui veteri jure cenſent uſque ad Bullam Pii ſecundi nullam ſuſpenſionis cenſuram in promotos ab alieno Epiſcopo latam fuiſſe. Sed ponamus ſive veteri, ſive novo jure eum

enm qui minores ſuſcepit, ſuſpenſionis cenſuram incurriſſe, imò & irregularitatem in ea ſuſpenſione celebrando, quod tamen etiam eo dato raro accidere poſſe docuimus, nihilominus beneficia, ſi quæ habuit ante irregularitatem non amiſit ipſo jure, ſed ſolùm iis privandus eſt per Judicis ſententiam. Unde Concilium Tridentinum in ſimili caſu edixit, ut ordinati cum dimiſſoriis Capituli intra annum à morte Epiſcopi, (a) *nullo privilegio Clericali gaudeant*, quibus verbis non eos privatos eſſe ſtatuit, ſed privandos; quippe cùm verba futuri temporis pœnam ipſo jure non infligant; & ſanè communis opinio eſt, [ſed quæ ad alium locum ſpectat] nullam cenſuram habitis prius beneficiis hominem ipſo facto privare: quamvis fatendum ſit hominem toto illo tempore, quo aliqua cenſura irretitus eſt, nec eligi poſſe, nec beneficii ſuſcipiendi eſſe capacem, juxta dictum (b) Panormitani, & communem Canoniſtarum, ac Theologorum ſententiam; nec pluribus hac de re differere opus eſt.

(a) Concil. Trid. ſeſs. 7. cap. 10. de reformat.

(b) Panormitan. in c. cum noſtris.

§. VI.

An ignorantia excuſet Clericum ab alieno Epiſcopo ordinatum, vel Epiſcopum ordinantem.

XV. Tertia quæſtio fieri poteſt, an ignorantia excuſet, ut quis ab alieno Epiſcopo, ſine ejus licentia, ordines recipiens à peccato, vel pœna immunis ſit; quidque ubi errorem detexit ei agendum ſit. Reſpondeo ob ignorantiam juris obſcuri: [qualis eſt ea, quod per annum ab obi-

A tu Epiſcopi Capitulum dimiſſorias concedere non omnibus poſſit] à culpa excuſare poſſe juxta celebre dictum (c) Innocentii, quod apud plurimos auctores in veneratione eſt, & à (d) Felino pluribus argumentis confirmatur: quod maximè in pueris locum habet, qui nondum per ætatem difficiliorum juris concluſionum capaces eſſe potuerunt: porrò ſi à culpa immunes ſunt, à pœna quoque immunes erunt, quæ nonniſi propter culpam infligitur. Ignorantia etiam aliqua culpabilis, ſive juris, ſive

B facti aliquando à cenſura contrahenda excuſabit, ſi nulla ſit præſumptio, nullus contemptus, vix enim pœnæ iſtæ feruntur, niſi in contumaces; quanto magis ſi facti ignorantia ſit omninò invincibilis, qualis, verbi gratia, cadere poteſt in eum qui ſe invincibiliter ex aliqua diœceſi oriundum neſcit; ex qua tamen oriundus eſt. Ubi autem vel invincibilis error detectus eſt, procurare debet ordinatus, ut quam per ignorantiam ab alieno

C Epiſcopo ordinationem ſuſcepit, proprius ratam habeat, nec ordine ſuſcepto fungi, ſine ejus licentia, cujus eſt concedere, aliquatenus audeat, juxta id quod ex citato ſuperiùs (e) Urbani ſecundi reſponſo colligi poteſt, quibus antiqua jura ſuffragabantur, quæ cùm ordinationem taliter ſuſceptam uſquequò accederet Epiſcopi proprii voluntas, irritam, ac vacuam eſſe definirent, ſatis apertè oſtendebant, ſi vel per errorem contige-

D rit, ab Antiſtite non proprio aliquem ordinari, ſtatim atque error detectus eſt, ratam eam habendam eſſe.

(c) Innoc. in cap. per tuas, 2. de ſimonia.

(d) Felinus in c. 1. col. penult. de re judicata.

(e) Can. Lugdunen. cit. 1. quæſt. 2.

ARTI-

ARTICULUS VII.

Speciales prohibitiones Eccleſiæ continens de tranſmarinis, itemque de Latinis à Græco Antiſtite, & tranſalpinis ab Italo non ordinandis.

§. PRIMUS.

De tranſmarinis non ordinandis.

I. GEneralis autem ex prædictis concluſio deducitur, nemini licere ſine licentia ſui Epiſcopi ad Clericatum, majores minoreſve ordines promoveri: quia tamen de quibuſdam ſpeciatim jura cavendum cenſuerunt, nobis quoque, quid de ipſis ſpeciatim cautum ſit, examinandum relinquere. Primum antiquitùs ſtatutum reperio, ne Ultramarini, quo nomine Afri intelligebantur, qui mari ab Italis dividuntur, niſi accuratiori adhibita cautela ordinarentur. Sylveſter primus (a) in Synodo Romana de iis ita ſtatuit, *nullus aliqua ratione tranſmarinum hominem penes* † *vos, in Clericatus gradu ſuſcipiat, niſi quinque* [*aut eo* * *amplius*] *Epiſcoporum deſignatus ſit chirographo*. Anaſtaſius (b) primus ad Epiſcopos Germaniæ ac Burgundiæ, *tranſmarinos homines in Clericatus honorem nemo ſuſcipiat, niſi quinque aut eo amplius Epiſcoporum chirographis ſint deſignati; quia multa per ſubreptionem ſolent evenire*. Gregorius (c) Magnus Squillatino Epiſcopo. *Afros paſſim, & incognitos peregrinos ad Eccleſiaſticos honores tendentes nulla ratione ſuſcipias &c.* Quibus omnibus conſentit Alexander (d) tertius ad Epiſcopum Cenomanenſem, Ultramarinos, & valdè remotos definiens ordinationem ſuam per quinque Epiſcoporum teſtimonia

(a) Sylveſter in Synodo Rom. habetur diſt. 98. c. 1.

† Alii: nos.

* Hæc verba deſunt in originali, & quibuſdam Gratiani Codicibus.

(b) Anaſtaſ. ep. 1. cap. 2.

(c) Gregor. ep. 29. lib. 2. refertur can. Afros ead. diſt.

(d) Ca. 1. d. Cle. 21. 10. 1 8 eg i.

A probare debere: quod de dimiſſoriis litteris eadem, ni fallor, ratione inductus ſtatuiſſet. Specialem ergo de tranſmarinis non promovendis prohibitionem legimus, ſed ſpeciales pœnas quibus hæc prohibitio muniatur, adverſus tranſgreſſores latas non legimus.

§. II.

De Græcis à Latinis non ordinandis.

II. SEcundò, circa Græcos, qui in ordinationis ritu à Latinis diſſentiunt, Celeſtini quoque
B & Innocentii peculiares conſtitutiones obſervare licet: ſimpliciùs, ſed obſcuriùs, ita loquitur Celeſtinus tertius Archiepiſcopo † Hidronenſi, (e) *quia verò* [*ſicut dicitur*] *in partibus Calabriæ Latini à Græcis, & Græci à Latinis ſecundùm alterutrius inſtitutionis obſervantiam ordinantur, volumus de cætero commixtiones, & conſuetudines rituum in ordinibus obſervari*. Quæſtio erat an liceret Græcos, La
C tinoſque diverſis ritibus ab eodem Epiſcopo una ordinatione permixtim conſecrari, cui negativè Papa reſpondet, rituum commixtionem, diverſaſque in eadem Eccleſia conſuetudines interdicens. Quid ergo facto opus eſſet, ſi Græci ac Latini eidem Latino Epiſcopo ſubjicerentur, deberemus Latino, an Græco cultu conſecrari? dubium id eſſe poterat; cui conſtitutio Innocentii tertii, qui prædicto Celeſtino ſucceſſit, in Conci
D lio generali edita, ut nempe Epiſcopus Vicarios conſtituat, qui diverſæ linguæ hominibus conſulat, non tamen diverſi ob iſtam linguarum diverſitatem in eadem civitate creentur Epiſcopi, mederi non

† Al. Idronenſ.

(e) Celeſtinus 3. c. cum ſecundum de temp. ordinat.

non poterat, quia Vicarius generalis niſi ſit Epiſcopus, conferendi ordines poteſtatem non habet. Cùm ergo ex prædicta conſtitutione accideret, ut Græci qui Greco more cuperent ordinari, ad Antiſtites Græcos pro recipienda ordinatione ſe conferrent, aliqui ex licentia ſuorum Epiſcoporum, alii verò iiſdem inconſultis, rogatus idem Innocentius tertius à C. Presbytero Cardinali Apoſtolicę ſedis Legato, eos à ſuo Epiſcopo, Latino more, vel à Latinis ſolum, de ejus licentia, ordinandos eſſe ſtatuit iis verbis, *Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quia cum Clericus Græcus Epiſcopo Latino ſubjectus, à Græco Pontifice ordinatur: niſi de mandato, vel licentia ſui Epiſcopi fiat, interdicenda eſt ei ordinis executio ſic ſuſcepti, tanquam ab alieno Pontifice, ſine mandato, vel licentia ſui Epiſcopi ordinato. Si verò de mandato, vel licentia ſui præſulis, à Græco Pontifice ſecundum morem Græcorum fuerit ordinatus, licet culpandus ſit, qui Clericos ſuos à Græco facit Antiſtite ordinari; quamdiu tamen talis mos ab Eccleſia toleratur, non impediri debet ab executione ordinum taliter ſuſceptorum.* Qua reſponſione nullam pœnam in violantes hanc legem ſtatuit, culpam tantum in eis agnoſcit.

§. III.

De Ultramontanis ab Italo Epiſcopo non ordinandis.

III. TErtiò Ultramontanos ab Italo Epiſcopo ſupra ordinari vetitos fuiſſe docuimus, ob rationem iſtam generalem, quod in diſſitis regionibus indigni nonnunquam ad ſacram Ordinationem conſultò ſe promoveri procurarent, quo vitia ſua tegerent, & canonica impedimenta occultarent. *Nos igitur*, inquit Clemens, *volentes animarum ipſorum periculis obviare, ſtatuimus ut nullus Epiſcoporum Italiæ de cætero aliquem Ultramontanum Clericum ordinare præſumat, niſi à nobis ſpecialem licentiam habeat, vel ab Epiſcopo de cujus diœceſi traxit originem, vel in cujus diœceſi beneficiatus exiſtit, per ejus patentes literas cauſam rationabilem continentes, quare ipſum nolit aut nequeat ordinare. Eos verò quos contra præmiſſa contigerit ordinari, manere volumus, abſque ſpe diſpenſationis ſuper hoc à ſede Apoſtolica obtinendæ ſuſpenſos, ac ordinantes pœnitentia condigna puniri. Omnibus noſtris Pœnitentiariis inhibentes diſtrictè, ne abſque licentia noſtra ſpeciali, cum taliter ordinatis diſpenſent, vel ſuas eis tradant literas, per quas cum ipſis debeat diſpenſari.*

IV. Circa hanc autem Clementis quarti conſtitutionem, qua haud dubiè propriè dicta cenſura Apoſtolicę ſedi ſpecialiter reſervata infligitur, duæ ſunt præcipuæ difficultates. Prima, an conſtitutio illa, quæ Ultramontanum, v. gr. Gallum, aut Hiſpanum plectit ab Italo ordinatum, è converſò Italum ſimili pœna puniat, ſi ab Antiſtite Gallo, v. gr., aut Hiſpano ordinetur. Gloſſa (a) hanc quæſtionem in utramque partem diſputat: negantem ità ſtatuit, quia hæc conſtitutio cùm ſit pœnalis, reſtringenda eſt, nec caſum proprium excedit, nec ad quantumvis ſimilem, ſed ad diverſum caſum extendenda. Affirmantem è contrariò ita confirmat: quia cùm per omnia ſit utrobique ratio, idem debet eſſe jus, eadem utrobique videtur ſtatuenda pœna; nec videtur ampliatio

(a) Gloſſ. v. Italia, in cap. cit.

tio hæc eſſe, aut extenſio, ſed potius æqua legis interpretatio. Quemadmodum enim legem pœnalem à Nicolao (a) tertio ſtatutam, quæ de electionibus, & poſtulationibus expreſsè tantùm loquebatur, ob paritatem rationis Bonifacius (b) octavus declaravit locum habere in proviſionibus, appellationibus, & confirmationibus, de quibus Nicolaus locutus non fuerat; ita quidni conſtitutio de Ultramontanis ab Italo non ordinandis, ob ſimilem omnino rationem ad Italos ab Ultramontano non ordinandos applicetur? Applicare ſanè legem etiam pœnalem in ſimili caſu licet: nec extenſio vocatur, ubi ad ſimilem omnino caſum, & cujus eſt ſimilis ratio legis auctoritas adducitur.

(a) Nicolaus 3. cap. cupientes, de electione in 6.

(b) Bonifacius 8. cap. 6 poſtquam, eodem tit.

V. Sententia mea eſt, probabilius multò eſſe nullam ſuſpenſionem hac conſtitutione Clementis quarti in eum ferri, qui Italus ad Ultramontano Antiſtite conſecraretur; tum quia non eſt par ratio Itali, & Ultramontani hac in re. Nam (c) Ultramontanus, [is nempe, quem eo nomine Itali vocant], ubi fuerit in Italia, facilè ad ſummum Pontificem recurrere poteſt, qui ex plenitudine poteſtatis vel ipſum ordinare, vel cui voluerit ordinandi auctoritatem tribuere poterit: ideoque ſi ab Epiſcopo Italo ſine ſummi Pontificis, aut Epiſcopi proprii licentia ordines recipiat, ipſius inobedientiæ crimen gravius erit, nec ſine Sedis Apoſtolicæ contemptu: è contrà verò Italus in regionibus, quæ ipſi ſunt Ultramontanæ poſitus, ſi ab Epiſcopo earum regionum ordinatur, faciliùs excuſatur, quod nec ad ſuam patriam, nec ad ſan-

(c) Gloſſa mox cit.

A ctam ſedem tam facilè recurrere potuerit, ideoque ſaltem de contemptu Apoſtolicæ Sedis notari non poterit. Deinde etſi par utriuſque eſſet ratio, attamen non facilè ob ſimilitudinem rationis cenſura contra unum lata, in alium torqueri deberet. Poteſt quidem fieri ut Pontifex unus legem, unam pœnalem in aliis caſibus ſtatuat obſervari, ut allatum exemplum oſtendit: ſed non debet ullus privatus doctor, ob rationis, ut ſibi videtur, paritatem, pœnam, quæ in aliquem lata eſt, ad alium

B transferre, quem canon non exprimit: mentem quidem legislatoris ſequi debet, & ſecundùm eam judicare poteſt pœnam in aliquem cadere, qui nonniſi obſcurè exprimatur, ut ex quibuſdam legibus (d) Gloſſa non malè deducit. At ubi intentio legislatoris non oſtendit ipſum in aliquem ſententiam pœnalem pronuntiare voluiſſe, eam utique, qualiſcumque ab ipſo prolata fuerit, ad ſimiles caſus referre abſurdum eſt. Ali-

(d) Gloſſa ibid. cit.

C quando enim in uno legislator, & ſeveritatem legis, & auctoritatem judicis experiri cupit, plures verò pœnis maximè Eccleſiaſticis, quæ in tertii detrimentum operantur, alligari refugit, etiam eos qui ſimili, imo graviori delicto laborant, ſi vel in mentem ipſi non venerint. Nam præter ejus mentem nemo punitur, & ipſius intentione qui non comprehenditur, pœnam effugit etiam quam meretur. Vel certè ſi occultas ob cauſas,

D [quas perſcrutari curioſum eſt, reſcire aliquando impoſſibile] ob unum potius quàm alium caſum, in aliquas potius perſonas, quàm alias pœnam ſtatuere æquum ipſe judicarit.

Al-

VI. Altera difficultas eſt, utrum Ultramontanus, qui vel Tonſura, vel minoribus ordinibus initiatur ab Italo, hanc pœnam ſubire debeat, quam prædicta conſtitutio infligit. Gloſſa (a) affirmat, quam ſequuntur Joannes (b) Andræas, (c) Dominicus, & alii; negat (d) Navarrus poſt (e) Archidiaconum, (f) Joannem Monachum, & complures alios. Rationes Gloſſæ eæ ſunt; prima quia eadem eſt ratio, ſive quis per primam Tonſuram Clericus fiat, aut minoribus ordinibus initietur, ſive majoribus ordinibus perficiatur; ergo idem jus. Altera quia ordo comprehendit tam majores, quàm minores ordines, imo etiam & ipſam Tonſuram, quæ paſſim ordo dicitur, & ad quam promotio ordinatio paſſim vocatur, ideoque dum ordinari Ultramontanus ab Italo prohibetur adhibita ſuſpenſionis pœna, ſub eadem promotio quoque ad Tonſuram, & minores ordines prohibetur. Tertia, quia licet procemium de ſacris ordinibus ſolùm loquatur, conſtitutio generaliter loquitur, prout tam Tonſuram, quàm minores ordines comprehendit; poteſtque etiam contingere, ut in ipſo procemio ſacri ordines latè dicantur, qui conſecrationem qualemcumque, & ſanctitatem conferunt, acceptione à canonibus nequaquam penitus abhorrente, iuxta quam tam Tonſura, quàm minores ordines ſub ordine ſacro poterunt comprehendi. Quarta denique, quia quod de Clerico tantum in prædicta conſtitutione agi aliqui contendere vellent, falſum eſt, quippe cùm in hac periodo, *nullus Epiſcoporum Italiæ de cœtero aliquem ultramontanum Clericum ordi-* A *nare præſumat*; Ultramontanus Clerico conjungi non debeat, [quomodo ſi prædicta conſtitutio legeretur, ferretur tantùm in Clericos Ultramontanos, qui ab Italo Antiſtite ordinarentur], è contrario vero opus ſit Clericum ab Ultramonto disjungere, & ordinationi copulare, ut ſenſus conſtitutionis ſit Ultramontanum hominem ab Italo Clericum fieri non licere.

(a) Gloſſa verb. Clericum in cap. cit.
(b) Joannes Andr.
(c) Dominicus, & alii ibid.
(d) Navarr. conſil. 3.
(e) Archidiaconus,
(f) & Joannes Monachus in d. cap.

VII. Navarrus (g) contra arguit, primo caſum (h) expreſſum haberi, quod ordinatus ab alieno B Epiſcopo non careat ipſo jure executione ordinis, ſed ſolùm interdicenda ei ſit. Secundò quod caput prædictum loquatur tantùm de Epiſcopo Clericum ordinante ad ſacros ordines, & Laico ad illos ordinato, ut patet ex procemio, non de Epiſcopo ordinante Laicum, vel de Laico ad Clericatum, vel minores ordines promoto: unde contrarium potius probat; qui enim *de uno dicit, de alio negare videtur*. Tantùm abeſt, ut C quod de uno dicitur ad aliud trahi debeat, maximè cùm gravius crimen ſit Clerici ſine licentia ſui Epiſcopi ad ſacros ordines promoti, quàm ad inferiores, vel etiam Clericatum; ideoque Bulla (i) Pii ſecundi ex prædictis huic parcat, illum puniat. Tertiò quod lex iſta ſit pœnalis, ideoque quantùm poterit reſtringenda: ex procemio autem, & ex verbo *Clerici*, & ex verbo *ordinationis*, quod propriè ſaltem collationis Tonſuræ non D competit, quæ tantum eſt præparatio ad ordines, poteſt commodè reſtrictio adhiberi, ut pœna iſta ad promotos ad minores ordines, & Tonſuram, vel ſaltem ad promotos ſolùm ad Tonſuram non

(g) Navarr. ſupra.
(h) Cap. quod translationem, de tempor. ordinat.
(i) Bulla Pii ſecundi ſupra cit.

non referatur. Quartò quod eadem conſtitutio à jure exorbitet, novamque pœnam ſtatuat; ideoque ad terminos juris reſtringi debeat, quoad ejus fieri poteſt. Quintò quia prædicta lectio, quam Gloſſa proponit, defendi non poteſt, alias conſtitutio vetaret ſolum promotionem Ultramontani ab Italo ad Clericatum, de qua nihil in prœmio, ſed ſolum de promotione ad ſacros ordines; deinde lectio iſta violenta, & diſtorta. Sextò quia falſum eſt quod (a) Dominicus, & (b) Francus ex ea Gloſſa inferunt, cùm diverſæ lectiones eſſe poſſint, eam ſequendam quę prohibitionem pœnalem extendit, cùm potius contrarium jure probatum, uſque receptum habeatur. Septimò quia cauſa illius conſtitutionis non ſolum impulſiva, ut vult Joannes (c) Andræas, ſed etiam finalis fuit, nè Clerici, qui ad ſacros ordines aliquando in Italia ordinabantur indigni, deinceps ordinari poſſent: quia cauſa diſpoſitionis, quæ ponitur in prœmio legis, ejus cauſa finalis ſaltem, ut plurimum cenſetur: per hanc ergo cauſam, qua ceſſante lex non fuiſſet, pœna lege lata in promotos ſolum ad ſacros ordines, non autem ad Tonſuram, vel minores reſtringi debet.

(a) Dominicus,
(b) Francus in dicto cap.
(c) Joannes Andr. ſupra.

VIII. Sane opinio Navarri, quantum ad Tonſuram Clericalem ſpectat, probabilior eſt. Cùm enim ſecundùm probabiliorem lectionem de Clerico hic ſermo ſit, non de Laico; quod de uno dicitur ad alium trahi non debet, nec pœna quæ in Clericum Ultramontanum ab Italo ordinatum fertur, ad Laicum convenienter trahi poteſt. Item nec ordinatio-

A nis nomen, quod convenit quidem Tonſuræ, ſed impropriè, in lege pœnali interpretanda, ad collationem Tonſuræ debet extendi, cùm potius ad propriè ſolum dicta ſignificata limitari ipſum conveniat. Quantum verò ſpectat ad initiatos minoribus ordinibus minus videtur ejuſdem ſententia eſſe probabilis. Nam nonniſi Clerici ad eos promoventur, & minores ordines propriè ſunt ordines. Ideoque minoribus ordinibus initiati ea prohibitione comprehenduntur, qua Clerici ab alieno Epiſcopo
B promoveri vetantur. Nec ex prœmio neceſſum eſt limitari prohibitionem, neque enim certo colligi poteſt, an ibi de ſolis majoribus ordinibus ſermo ſit, cum, ut diximus, à ſanctitate ſua, & conſecratione quam operantur, etiam minores ordines ſacri dici poſſint. Sed eſto de ſolis majoribus in prœmio ſermo ſit, quia eorum violatio majus crimen eſt, & eorum in ſuſpenſione, vel excommunicatione exercitium irregularitatem,
C vel ſolùm, vel frequentius inducit. Attamen, cùm conſtitutio de omnibus ordinibus loquatur, nec ad ſacros ordines reſtringatur, videtur eſſe alienum à mente legiſlatoris ex prœmio, quod forte fuit tantum cauſa impulſiva, non finalis, quod partialis forte motiva ratio, eaque præcipua eſſe potuit, non totalis, conſtitutionem ejus in alium, quàm verba ipſa ſignificent, ſenſum diſtorquere. Nam ſi ex prœmiis quaſvis con-
D ſtitutiones interpretari volumus, non ex ipſis legis verbis, in maximas ſæpius abſurditates incidemus. In praxi tamen opinionem Navarri quàm maximæ auctoritatis viri ſequuntur, nec omnino con-

contemnendæ rationes fulciunt tutam eſſe exiſtimo.

A

ARTICULUS VIII.

Specialem de Regularibus difficultatem continens, an proprium habeant quoad ordinationem Epiſcopum, & quiſnam eorum proprius Epiſcopus ad eam cenſeatur.

§. PRIMUS.

Regulares Epiſcopo proprio quoad ordinationem adſtringi.

I. Atque eæ ſunt ſpeciales prohibitiones, quibus antiqui expreſſius ab alieno Epiſcopo vetantur ordinari, quarum a nobis tradita eſt explicatio: poſtquam alia quoque nobis ſpecialis difficultas videtur eſſe attingenda, circà regularium ordinationem. Eos alibi docuimus non niſi à proprio Epiſcopo, vel de ejus licentia debere ordinari: privilegia ſi quæ forent in contrarium, à Tridentino Concilio iis adempta eſſe: ex Tridentino quoſdam canones ad id confirmandum adduximus, ſed duos præſertim jam urgemus. Primum, (a) *Unuſquiſque autem à proprio Epiſcopo, quod ſi quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei, etiam cujuſvis generalis, aut ſpecialis reſcripti, vel privilegii prætextu, etiam ſtatutis temporibus permittatur, niſi ejus probitas, ac mores ordinarii ſui teſtimonio commendentur.* Alterum, (b) *Abbatibus, ac aliis quibuſcumque, quantumvis exemptis, non liceat in poſterum, intra fines alicujus diœceſis conſiſtentibus, etiamſi nullius diæceſis, vel exempti eſſe dicantur, cuiquam qui regularis ſubditus ſibi non ſit, Tonſuram, vel minores ordines conferre. Nec ipſi Abbates, & alii exempti, aut Collegia, vel Capitula quæcumque, etiam Eccleſiarum Cathedralium, literas dimiſſorias aliquibus Clericis ſæcularibus, ut ab aliis ordinentur, concedere, ſed horum omnium ordinatio, ſervatis omnibus, quæ in hujus ſanctæ Synodi decretis continentur, ad Epiſcopos, intra quorum diœceſis fines exiſtunt, pertineat, non obſtantibus quibuſvis privilegiis, præſcriptionibus, aut conſuetudinibus &c.* Hæc enim duo decreta integram ordinandi poteſtatem penes diœceſanos Epiſcopos Concilium Tridentinum eſſe voluiſſe

B

oſtendunt, præterquam forte in Monaſteriis, quorum Abbates quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habent, quamuis ne quidem in iis alius à diœceſano Epiſcopo, ex alio canone, ſine ejus licentia ordinare poſſit.

(a) Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 8.

(b) Idem eadem ſeſſ. cap. 10.

II. Hanc Tridentini Concilii definitionem per orbis Chriſtiani partes univerſas ſervatam hæc demonſtrant. Primum, quod in Italia variæ Synodi hujus legis tanquam uſitatę meminerint: nam v.g. Syno-

C

dus Nucerina, (c) quam Simon Lunadorus Senenſis Eccleſiæ Epiſcopus habuit anno 1608. ita de ea re ſtatuit *Regulares licet à ſuis ſuperioribus examinati, & dimiſſi, nihilominus ſine diligenti Epiſcopi examine ordinandi non ſunt, nec ab alio, quam ab Epiſcopo loci, ubi ſuorum ſuperiorum mandato degunt, ſi is ſacras ordinationes habuerit, promovendi erunt.* Similiter conſtitutiones Aretinæ in diœceſana Petri Uſimbardii Synodo promulgatæ 1598. (d) *Sciant*

D

tam regulares, quam ſeculares Clerici, qui ante ætatem legitimam, ad ſingulos ſacros ordines promovebuntur, ut etiam, qui cum ex urbe, vel diæceſi Aretina oriundi ſunt, abſque legitimis dimiſſoriis ab alieno Epiſcopo aliquem

(c) Synodus Nucerina, tit. in quibus viri, & loca regularia Epiſcopali ſubjaceant juriſdictioni.

(d) Conſtit. Aretina tit. in ſacram. Ordinis, §. quoniam.

quem ex ipſis ſacris ordinibus acceperint, ſe à prædictorum ordinum executione ipſo jure ſuſpenſos eſſe ex Pii ſecundi Pontificis conſtitutione &c. Item Synodus Cremonenſis prima ſub Cæſare Speciano anno 1599. (a) *Apoſtolico ſanctiſſimi Domini noſtri* [Clementis VIII.] *ſub die 15. Martii 1596. edito, quod in fine hujus Synodi deſcribetur, inhærendo, mandamus ne quiſpiam cujuſvis ordinis regularis ad ullos ordines promoveri poſſit extra hanc diœceſim.* Plura alia Synodorum Italicarum in eandem rem decreta prætermitto; ad Gallicas venio. Burdigalenſem ab Eminentiſſimo Cardinali de Sourdis (b) Prouincialem præſertim hic refero, quia clariſſimè à Regularibus id requirit. *Unde*, inquit, *ſuperioribus Monaſteriorum, in quibus religioſi fixam, & firmam commorandi ſedem habent, prohibemus, nè literas dimiſſorias Religioſis ſuis, ut à quocumque ordinentur, concedant, ſed à ſuo Pontifice, aut ab alio de ejus licentia ordinandos eſſe duntaxat decernimus: eos vero, qui pro inſtituto ad varia domicilia certis temporum intervallis transferuntur, cum literis provincialium ſuorum de voto religionis emiſſo fidem facientibus, ab Ordinario loci, in quo pro tempore degunt, admitti tantum præcipimus, ab aliis numquam, niſi atteſtatione præhabita, à Pontifice loci, ſeu ejus Vicario generali obtenta, qua, cur apud ſe nequiverint ordinari, perhibeatur.* Sed fruſtrà plures Gallicis Synodos recenſeremus, qui totius Cleri Gallicani (c) in Comitiis generalibus anni 1625. ſententiam teneamus, ut nempe nonniſi à propriis Epiſcopis Clerici quivis ordinari poſſiut. Ex Hiſpania quoque Concilium Toletanum (d) anno 1583. habitum producere poſſumus ejuſ-

(a) Synodus Cremon. 1.

(b) Synodus Provinciæ Burdigalen. cap. de ordine prope finem.

(c) Declaratio Cleri Gallicani in comitiis general. anni 1625.

(d) Tolet. an. 1583. act. 3. cap. 47.

A dem cum prædictis ſententiæ; quod declarationis prædictæ Eminentiſſimorum Cardinalium juſſu Clementis octavi, de qua jam ſuprà, pariter meminit. Plura addere ſuperfluum eſt, quæ conſentientem totius orbis Chriſtiani mentem hanc eſſe oſtendant, quam melius ipſa Conſiſtorii Romani declaratio oſtendet.

III. *De mandato* ergo *ſanctiſſimi Domini noſtri Papæ Clementis divina providentiæ Papæ VIII.* Regularium ſuperioribus decretum illud miſſum quatenus executioni demanda-
B retur, quod his verbis conceptum legitur, *Congregatio Concilii cenſuit Superiores Regularium poſſe ſuo ſubdito item regulari, qui præditus qualitatibus requiſitis ordines ſuſcipere voluerit, literas dimiſſorias concedere, ad Epiſcopum tamen diœceſanum, nempe illius Monaſterii, in cujus familia ab iis ad quos pertinet, is Regularis poſitus fuerit, & ſi diœceſanus abſfuerit, examinetur quo ad doctrinam, & dum ipſi Regulares non diſtulerint de induſtria conceſſionem dimiſ-
C ſoriarium in id tempus quo Epiſcopus diœceſanus, vel abſuturus, vel nullas habiturus eſſet ordinationes. Verum cum à ſuperioribus Regularibus, Epiſcopo diœceſano abſente, vel ordinationem non habente, literæ dimiſſoria dabuntur, in eis utique hujuſmodi cauſam abſentiæ diœceſani Epiſcopi, vel ordinationum ab eo non habendarum exprimendam eſſe, quod qui non fecerint, officii, & dignitatis, ſeu adminiſtrationis privationem, ac vocis activæ, & alias arbitrio ejuſdem S.D.N.
D Papæ reſervatas pœnas incurrent.* Qua declaratione interdicitur Regularibus ne extrà diœceſim pro ordinibus recipiendis proficiſcantur, quando ad manum eſt diœceſanus Epiſcopus, qui ordines eis con-

conferre poteſt, quod ea præſertim occaſione ſtatutum cenſeo, ne ſi ad alium recurratur in contemptum, vel odium proprii Epiſcopi, alius eligi, vel propriæ imbecillitatis conſcientia accurati rigor examinis evitari videatur, quod utrumque indignum eſt. Hançque, ni fallor, moderationem, & interpretationem Tridentinæ Synodi Regularium importunæ flagitationes extorſerunt, cui tamen ne ſic quidem parere aliqui ipſorum volunt.

IV. Alia [ni fallor] mens Tridentini Concilii fuit, quod ad auctoritatem Epiſcoporum ſtabiliendam, & Regularium obedientiam, necnon examinis ad ſacros ordines accuratam diſciplinam reſtituendam, vagam à quovis Antiſtite ordinum recipiendorum licentiam averſata eſt: qua ſemel aperta janua, nec indignis aditus obſtrui, nec contumaces potuerunt contineri: eadem aliquorum, etiam ſummorum Pontificum mens fuit. Itaque poſt Concilium Tridentinum cum Pius (a) quintus fratribus Mendicantibus indulſiſſet, ut à quocumque Antiſtite ritè & catholicè promoto gratiam Sedis Apoſtolicæ habente, ordinarii loci minimè requiſita licentia, ſive in domibus eorumdem fratrum, ſive alibi, ad ſacros etiam ordines promoveri poſſent; hanc conſtitutionem (b) Gregorius decimus tertius revocavit, & ad juris communis, Conciliique Tridentini terminos ejuſdem Pii quinti Conſtitutionem reduxit, teſtatus, *multas magnaſque diſſenſiones, & lites, inter locorum Ordinarios, & fratrum ipſorum ordines, non ſine gravi divini cultus, & animarum detrimento, ac populorum ſcandalo,* ex Bulla prædicta Pii quinti, *fuiſſe concitatas*: quibus etiam dictus Pius quintus, ſi vixiſſet, mederi cogitabat.

(a) Pius 5. conſtit. ſua 19. quæ incipit eſt mendicantium ordo.

(b) Gregorius 13. conſtit. 38. quæ incipit, in tanta rerum, apud Roderic. tom. 2.

V. Neque verò ſine confuſione Eccleſiarum, violatione totius ordinis, & perturbatione poteſtatum licentia iſta à quocumque Antiſtite ordines recipiendi paſſim concedi poteſt. Itaque cum Epiſcopi olim Regulares à ſua poteſtate in pluribus abſolverent, in ordinationibus tamen ſibi eos ſubjectos eſſe volebant, & iniquum ducebatur, ſi contra jura iſta conferendorum ordinum quidquam Monachi ipſi tentarent. Nota eſt controverſia inter Epiſcopos Theodorum Antipolitanum, Valerianum item, & Maximum Epiſcopos ex una parte, & Fauſtum Abbatem, ac Monachos Inſulæ Lirinenſis ex alia, quæ in Concilio Arelatenſi compoſita eſt ea lege, *ut Clerici, atque altaris miniſtri à nullo, niſi ab ipſo Ordinario loci, vel cui ipſe injunxerit, ordinentur,* quamvis in plurimis, ab ejus poteſtate ſubtraherentur. Nota (c) Adeodati Papæ conſtitutio, qua inſtante Cuthberto Turonenſi Archiepiſcopo, Monaſterii ſancti Martini exemptionem in pluribus ab Epiſcopali poteſtate confirmans, jus ordinationis ſpecialiter excepit, & Ordinario loci reſervavit. Nota apud Marculfum formula exemptionis Monaſteriorum, in qua Epiſcopus privilegium exemptionis concedens, Monachos iis verbis alloquitur, *ut de veſtra congregatione, qui in veſtro Monaſterio ſancta debeant baiulare officia, quum Abbas cum omni congregatione popoſcerit à nobis, vel ſucceſſoribus noſtris ſacros percipiant gradus.* Quibus adde varia privilegia exemptionis, ſeù illud,

(c) Privileg. ab Adeodato Monaſterii S. Martini Turonen. tom. 1. Concil. Gall.

lud, quod Monaſterio Corbeienſi à Berteſrido Ambianenſi Epiſcopo conceſſum eſt, ſeu (a) quod Grimbergenſi Eccleſiæ, dum Præmonſtrateoſis ordinis viris traderetur à Liethardo Cameracenſi tributum fuit, ſeù quæ aliis paſſim Monaſteriis indulta ſunt, in quibus ſibi ſemper locorum Antiſtites ordinandorum Regularium perſonarum jura retinuerunt.

(a) Litteræ Liethardi Epiſc. Camerac. cap.18.

VI. Nihilominus iam à pluribus ſæculis ordinatorum liberè eligendorum licentiam Mooachi, nec incaſſum aliquando, expetiiſſe viſi ſunt. Retulimus ſuperiori parte quædam poteſtatis iſtius olim conceſſa à ſummis Pontificibus privilegia; ſed antiquiora hic inquirimus. Conſtat (b) Epiphanium Salaminæ Epiſcopum in alieni territorii Monaſterio, Paulinianum Monachum ordinaſſe: non tamen Monachorum privilegium, ſed Epiſcoporum conniventiam, ac neceſſitatem Eccleſiarum Epiphanius prætexebat. Privilegium (c) autem vocandi, quem vellent Antiſtitem ad Ordines celebrandos Fulrado Abbati à Stephano ſecundo primùm conceſſum expreſsè memini me legere. Sed & cùm apud antiquos auctores lego Barſem, & Eulogium, itemque Lazarum ſanctiſſimos Monachos honoris cauſa in propriis Monaſteriis Epiſcopos conſecratos, neſcio an jus in Monaſteria ſua cooceſſum ſit, ut & Monaſterii fratres ordinarent, & Eccleſias, atque Altaria dedicarent. Legimus verò apud Leonem (d) Hoſtienſem in Chronico Caſſinenſi, cùm ſanctus Adelbertus Pragenſis Epiſcopus, à Boemis expulſus, & Monaſticam deinde

(b) Lege epiſt. Epiphanii inter epiſt. Hieronymi.60.

(c) Stephan. 2. Papæ privilegium Fulrado Abb. to. 2. Concil. Gall.

(d) Chron. Caſſin. lib.2. cap.17.

A vitam Romæ profeſſus in Monaſterium Caſſinenſe veniſſet, quoſdam ad eum ſeniores dicti Monaſterii conveniſſe dicentes, *bonum eſt Pater, ut hic nobiſcum maneas, hic Monaſticam ſuſcipiens veſtem, hic Deo placitam exigas vitam: quoniam cum ſis Epiſcopus, & Eccleſias noſtras dedicare, & noſtros promovere Clericos ad ſacros Ordines decentiſſimè poteris*: ſanctum autem Adelbertum moleſtè hoc tuliſſe, ſive quod pro Epiſcopo haberi nollet, quod improbabile eſt, cùm hoc celari non poſſet; ſive

B potius, quod cùm loco Epiſcopali ceſſiſſet dignitatem retinere nollet præſertim in Monaſterio, ad quod quietis cauſa ſe conferebat. Unde in hæc verba prorupiſſe dicitur ab antiquo ejuſdem ævi vitæ ejus ſcriptore, (e) *utrum me hominem, vel aſinum putatis, ut cum amota filiorum cura Epiſcopus eſſe deſiſterem, nunc ſub nomine Epiſcopi veſtras domos conſecrarem*? Sive taodem quod hanc jurium Epiſcopalium violationem, & diſciplinæ

(e) Vita S. Adelberti cap.18, apud Caniſium.

C Eccleſiaſticæ perturbationem in mentem Monachorum venire graviter ferret; vndè & iſta poſtulatione offenſus ab eodem Monaſterio diſceſſiſſe, tum in eodem Chronico, tum in ejuſdem vita referṫur. Ut ut ſit, jam tum cogitabant Monachi proprios apud ſe habere Epiſcopos, à quibus Monachos ſuos ad ſacros Ordines promoveri facerent: quod cùm impetrare non facilè poſſent, Pontificia diplomata obtinere curaverunt, quibus à

D Diœceſani obedientia exempti, à quocumque vellent Antiſtite liberam recipiendi ordines poteſtatem nanciſcerentur, ut jam ſupra docuimus. Utrumque autem ab Eccleſia iniquum, vel certè damno-

noſum judicatum eſt, cùm ſive hac, ſive illa ratione ad indignorum promotionem viam pateberi compertum eſſet, & in Diœceſani contemptum, atque injuriam Monaſteriorum iſta privilegia cederent: vel nullis ergo, vel paucis exceptis Regularium ordinibus, ſtatutum, ut unuſquiſque regularium ab Epiſcopo ſuo ſacris initiaretur ordinibus.

VII. Noſtris tameo temporibus Patres Societatis Jeſu ſpeciale privilegium exemptionis ab hac lege jactitant, quod Rodericus à Sixto quioto revocatum affirmat. Quædam etiam privilegia dicuntur circa ordinum ſuſceptionem conceſſa Fratribus militiam ſancti Joannis Hieroſolymitani profeſſis, quæ ſe vidiſſe, ac legiſſe refert (a) Auguſtinus Barboſa, quibus ab Epiſcopi proprii juriſdictione eximantur, de quibus nihil dicere auſim, quod ea non legerim. Æquiori ſanè ratione conceſſa videreotur, quia cùm frequeoter, à Monaſterii ſui, ſeu regularis domicilii loco abſentes in diſſitis regiooibus diverſentur, commodè nequeunt ab Epiſcopo civitatis, in qua domus eorum regularis ſita eſt, juxta caooonum ſanctiooes ordinari. Neque verò hic loquimur de Monachis habentibus Abbatem juriſdictione Epiſcopali præditum, nam talis Abbas ipſorum eſt ordioarius Prælatus, quem proiode Tridentinum (b) ionuit Tonſuram, & ordines minores ſuis cooferre, dimiſſorias verò ad reliquos ordines dare poſſe.

(a) Auguſtin. Barboſa par. 2. alleg. 4 num. 65. de offic. & poteſt. Epiſcop.

(b) Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 10. de reform.

§. II.

Proprium Epiſcopuum Regularium eſſe Diœceſanum Monaſterii in quo ipſi habitant.

VIII. Confirmata ergo communi iſta regula, ut unuſquiſque quantumvis regularis à proprio Antiſtite ſaltem ad ſacros Ordines promvoeatur, vel ab alio nonniſi de ejus lieeotia: videodum eſt, quiſnam quoad ordinationem proprius Regularium Epiſcopus dicatur. Reſponſio patebit ex Coocilio Carthagioeoſi quinto, (c) *Si quis*, inquit, *de alterius Monaſterio repertum, vel ad Clericatum promovere voluerit, vel in ſuo Monaſterio majorem Monaſterii conſtituere, Epiſcopus qui hoc fecerit, à cæterorum communione ſejunctus, ſua tantum plebis communione contentus ſit, & ille neque Clericus, neque præpoſitus perſeveret.*

(c) Carthagin. 5. can. 13. refertur, dist. 58. cap. ſi quis.

IX. Circa hunc canonem ſtatim, obſervo errorem, ni fallor textui ioeſſe, & loco illius vocis *receptum*, irrepſiſſe *repertum*: quæ vox obſcuriorem reddit hunc canooem, miouſque elegantem; quem errorem ex Græco codice Africaoorum caoonum corrigere poteris, in quo decernitur, (d) *Ὡς τοὺς ἀπὸ ἀλλοτρίου Μοναστηρίου ὑποδεχθέντας, μηδὲ ἡγουμένους τοῦ Μοναστηρίου, μηδὲ Κληρικοὺς ἐξεῖναι χειροτονεῖν*, id eſt, *ut eos qui ex alieno Monaſterio ſuſcepti ſunt, nec Monaſterii præfectos, nec Clericos ordinare liceat.* Imo & communionis fraternæ privatiooe punitur, *ἐάν τις ἀπὸ ἀλλοτρίου Μοναστηρίου ὑποδέξεταί τινα*, *ſi quis ab alieno Monaſterio receperit aliquem*. Sed ſive vocabulum *repertum*, ſiue *receptum* retineatur, ſatis patet quiſnam ſit ſenſus prædicti canonis; ex quo

(d) Cod can. Afric. can. 81. apud Balſam. 86. apud Zonaram.

quo duo colligere poſſumus: primum Epiſcopum, cui Monachus quoad ordinationem ſubditur, eſſe Epiſcopum Monaſterii in quo ipſe degit. Unde eo ipſo quo antiquitus ab uno Monaſterio ad aliud tranſmigrandi Epiſcopus Monacho, quantumvis in Clerom recepto dabat licentiam, à ſua quoad ordinationem poteſtate eum dimittebat, & poteſtatem alteri Epiſcopo faciebat eum ordinandi, in cujus diœceſi Monaſterium ipſius domicilii ſitum erat: ſicut eo ipſo quo ad aliam Eccleſiam tranſeundi Clerico dabatur licentia, ordines quoque ab alio Antiſtite recipiendi licentia dabatur. Nam ſicut Eccleſia civitatis aut pagi erat titulus, cui addicebatur Clericus, ita Monaſterium titulus erat, cui Monachus in Monaſterio remanens addicebatur, ex (a) Chalcedonenſi. Atque inde eſt, quod tot ſupra exempla protulerimus Monachorum, qui àb uno Epiſcopo ad inferiores ordines promoti, ab alio ad ſuperiores evecti ſunt. Non fuiſſe autem (b) ſolitos de uno Monaſterio in aliud tranſire ſine Epiſcopi ſui commendatione, & conſenſu ſive expreſſo, ſive præſumpto certiſſimum eſt. Unde cùm beatus Fulgentius à Monaſterio quod conſtruxerat, clam aufugiſſet revocatus à Fauſto Epiſcopo prioris Monaſterii, (c) *Epiſcopali auctoritate ſuum eſſe Monachum Fulgentium allegante, ſibique reddi, & ubi ipſe juſſerit, vivere debere confirmante; ipſum verò Fulgentium, niſi conſentiat, inobedientibus ſimilem pronuntiante judicandum*, Fulgentius ad prius Monaſterium redire coactus eſt, cui ut ſtrictiùs alligaretur, Presbyter ab eodem Epiſcopo conſecratur, quamvis ex

(a) Chalced. c.6.

(b) Vide can. 4. Synodi in æde S. Apoſtoli habitæ, & alios paſſim.

(c) Vit. S. Fulgentii cap. 5. apud Surium 1. Januar.

A alia diœceſi, Leptenſi ſcilicet, oriundus eſſet. Jam verò etſi Monachus, & regularis ab uno Monaſterio ad aliud diſcedere poſſit abſque Epiſcopi licentia, retentum tamen eſt, ut quoad ordinationem Epiſcopo ſui Monaſterii ſubjiciatur, ut mox patebit.

X. Alterum, ex eodem canone Carthaginenſi colligere poſſumus, graviſſimam pœnam, tum in promoventem Monachum de alieno Monaſterio ad Clericatum, tum in ipſum Monachum promotum à Concilio Carthaginenſi in-
B flictam eſſe. In ordinantem quidem hæc poena ſtatuitur, ut ſuæ Eccleſiæ communione contentus ſit, quod κατώτερον ἀφορισμὸν, *novum excommunicationis genus* vocat (d) Balſamon; quod in Oriente non adeò uſitatum eſſet, quamvis in Occidente ſatis innoteſceret. Qua (e) nempe pœna afficiebantur, qui ob levitatem delicti maximam excommunicationem, depoſitionem, vel ſuſpenſionem non videbantur mereri: quibus tamen, ne
C pœnam omnem evaderent, relicta in propria Eccleſia miniſtrandi poteſtate, communionis cum cæteris Fratribus ſacratiſſima fœdera, & ſolatia auferebantur, adeout nec ab Epiſcopis cæteris encyclicas reciperent, nec Synodis intereſſe poſſent, nec aliis communionis juribus inter Epiſcopos gauderent. Hac ergo pœna afficiebatur, qui Monachum alterius Monaſterii ordinaſſet, qua ſimili pœna plectebatur à Concilio (f) Taurinatenſi
D ob ſimile delictum Epiſcopus, qui Clericum alienum ſine licentia proprii Epiſcopi ordinaverat, ut ſcilicet *auctoritatem in ordinationibus* Epiſcoporum, ad quas nempe omnes Provinciæ Epiſcopi inter ſe

(d) Balſamon in c.79. Conc. Carth.

(e) Vide Concil. Carth. 5. cap. 10.

(f) Taurinat. c. 2

ſe communicantes conveniebant, *& Conciliis non retineret*. In ordinatum vero Monachum de alieno Monaſterio ſine Epiſcopi Monaſterii licentia, pœnam ſuſpenſionis non limitatam, nec reſtrictam ad aliquod tempus Carthagincoſe prædictum Concilium decernit. Nam verba iſta, *& ille neque Clericus, neque præpoſitus perſeveret*, Clericali honore, ac præpoſiti auctoritate exutum, ſpoliatum, abſtentumque indicant, veramque proinde ſuſpenſionem exprimuot. Unde patet ſeveriorem fortè pœnam prioribus ſæculis in Monachum ab alieno Epiſcopo ordinatum latam fuiſſe, quam in Clericum; quod ſi admiſeris, id factum eſſe oportuit, ut diligentius caveretur, ne Monachi Epiſcopale jugum à ſuis cervicibus excuterent.

XI. Eadem Epiſcopi proprii circa regulares, quoad ipſorum ordinationem, acceptio colligitur ex Concilio (a) Arelatenſi in cauſa inſulæ Lirinenſis, in quo contendente pro juriſdictione Epiſcopali Theodoro Antipolitano ſcilicet Epiſcopo, pro libertate vero Monachis Lirinenſibus, convocati Provinciæ Arelatenſis à Ravennio Epiſcopi quædam capita ab utriſque obſervanda condiderunt. Tum vero, *ut Clerici, atque altaris miniſtri à nullo, niſi ab ipſo* Epiſcopo, *vel cui ipſe injunxerit, ordinentur*. Id ſcilicet Epiſcopali honori in Monaſteriis, quantumvis exemptis reſervandum cenſentes, ut à nullo quam à diœceſano Monachi ordinari poſſent. Colligitur quoque ex Bulla Leonis decimi in Concilio Lateranenſi ſub eodem circa Religioſorum privilegia promulgata. In ea ſiquidem ſtatuitur, (b) *ut nullatenus in eorum Eccleſiis, ſeu domi-*

(a) Conc. Arel. 1. tom. 1. Conc. Gall.

(b) Bulla Leon. 10. quæ incipit, dum intrà ſeſs. 11. Conc. Lateran.

II. Pars.

A *bus, aut aliis eorum locis, ab alio quàm à diœceſano Epiſcopo, vel eius Vicario ſuper hoc eum debita reverentia requiſito, & abſque rationabili cauſa contradicente, vel in ea diœceſi abſente, ad dictos ordines promoveri debeant*. Quæ verba pro Epiſcopo ordinatore Religioſorum diœceſanum aſſigoat, qua voce oullus alius, præſertim ex tota ſerie ſermonis, in quo de locis Religioſis, & Monaſteriis verba interſeruntur, intelligi poteſt ab Epiſcopo Monaſterii; cui ſoli proinde, vel alteri de ejus licentia Religioſorum eo-
B rumdem Monaſteriorum ordinatio conceditur. Denique ne quod dubium ſuperſit, ita Epiſcopum proprium pro ordinandis Regularibus interpretantur communiter Doctores (c) regulares, & ex deciſionibus Rotæ, ac declarationibus Concilii Tridentini ex bibliotheca Proſperi Farinacii Juriſconſulti Romani refertur, (d) *Gregorius decimus tertius ſtatuiſſe, ut regulares ſuſcipiant Ordines ſacros ab Epiſcopis in cujus diœceſi ſunt Monaſteria, in quibus tunc*
C *degunt, vel dimiſſorias ab eis accipiant*. Sed hac de re ſupra jam diximus.

(c) Henriqu. lib. 10. c. 13. n. 4. & alii.

(d) Deciſion. in Concil. Trid.

XII. Confirmatur primò, quia Epiſcopus, à quo quis ordinari poteſt, triplex tantum eſt ex prædictis, originis, beneficii, & domicilii. Epiſcopo originis Regulares ſubjicere minus conſentaneum fuit: tum quod cum (e) mundo mortui dicantur, originis in hunc mundum meminiſſe non debeant; tum quod Regulares ii ſint, apud quos
D conſilium iſtud divinum (f) egrediendi de domo ſua, de terra ſua, de cognatione ſua maximè habetur in uſu, qui nempe diſſitas à patria ſua civitates ſæpè habitant, qui Provincias aliquando remotas ex ſu-

(e) Cap. cùm nullus, de temporib. ordinat. in 6.

(f) Geneſ. 12.

ſuperiorum præcepto adeunt. Quibus proinde probandis Epiſcopus originis minus idoneus foret: nec ad Epiſcopum beneficii adſtringi potuere, qui ad beneficia, ut plurimum jure communi inhabiles ſunt, & ex ſua profeſſione incapaces: ex quibus ſi qui ſint beneficiis Eccleſiaſticis præditi, quales inter Canonicos regulares reperiuntur, non dubito quin ab Epiſcopis beneficii ordinari poſſint, cum circa eos nihil adverſus jus commune ſtatutum reperias; proindeque quod in reliquis Clericis ordinandis obſervari poteſt, hoc in iis quoque ſervari queat. Supereſt itaque, ut domicilii Epiſcopus proprius cæterorum dicatur Antiſtes; domicilium autem nullum aliud habent, quam Monaſterium, à quo ſine licentia eis diſcedere non licet, cui addicti, cui mancipati ſunt. Quocirca non niſi ab Epiſcopo Monaſterii Regulares ordinari decuit. Secundò quia antiquæ praxis veſtigium hoc eſt, juxta quam quemadmodum Clerici, ita & Monachi ſpeciali jure, & pluſquam laici Epiſcopis Monaſteriorum, in quibus ipſis habitabant, ſubdebantur. Unde quemadmodum ex alio Clero nefas olim erat quovis prætextu Clericum ſuſcipere, vel ordinare. Ita nec ex alieno Monaſterio licebat Monachum aut extrahere, aut abeuntem ſuſcipere, aut ad ordines promovere.

§. III.

Cautionem continens circa Mendicantes, & quæſtionis ſolutionem circa Novitios.

XIII. Cum tamen ob frequentes Mendicantium præſertim ab uno Monaſterio in aliud excurſationes, difficile ſit ab A Epiſcopo vitam, & mores eorum probè noſſe, aut ſuperiorem Monaſterii id teſtatum facere, tunc temporis ex Provincialis Mediolanenſis (a) quarti Concilii præſcripto, eum qui à ſua diœceſi, vel Monaſterio diutiùs abſuiſſet, præter literas ſuperioris ſui, alias quoque ejus apud quem proximè manſerit commendatitias ab ordinando deferri conſentaneum judicatum fuit: quod etiam ſimili ratione præſcripſit (b) Aquenſis Synodus ſub Alexandro Canigiano.

(a) S. Carolus in edicto ordinationis part. 3. aſtor. Mediol. Conc. Prov.

(b) Aquenſis Synodus.

XIV. Unica porrò circa hæc difficultas ſupereſt, B an Epiſcopus poſſit infra annum probationis ordinare Novitium, qui ex alio loco oriundus ſit, in Monaſterio verò diœceſis ipſius ad probationem ſit admiſſus. Res dubia eſt. Negant aliqui quia nempe, cum jura de Regularibus loquuntur, de iis ſolum loquuntur, qui profeſſionem emiſere, qui ſoli propriè Religioſi dici poſſunt, quaſi votorum vinculis religati: quos nomine ingreſſorum C Monaſterium ſolos intelligit Juſtinianus; qui ſoli domicilium in Monaſterio habere dicuntur, quod & res Monaſterii ad eos ſolum ſpectent, & Monaſterii habitationi ſoli obſtringantur. Affirmant tamen (c) Ancharanus, (d) Francus, & alii, quorum ſententia hac ratione defenditur, quod Monaſterium Novitiis ſit pro domicilio; quod præſumantur in eo velle perpetuò manere, iſta autem voluntas ad domicilium conſtituendum D ex prædictis ſufficiat; quod argumentum nullum majus ſit electi à Novitio in Monaſterio domicilii, quam quod proprium reliquerit, ut ad illud confugeret, habitum Monachalem induerit, regulæ ſe ſub-

(c) Ancharan. in cap. cùm nullus.
(d) Francus in dicto cap.

ſubmiſerit. Utraque opinio probabilis eſt.

ARTICULUS IX.

De Epiſcopis lege diœceſeon in ordinatione non adſtrictis, & ex quibuſvis, aut pluribus diœceſibus ordinare valentibus.

§. PRIMUS.

De Romani Pontificis ad Presbyteros, & cæterorum ordinum Clericos ex univerſo orbe creandos poteſtate.

I. HActenus ergo expedivimus ſpeciales de ordinatione ab alio Epiſcopo recipienda prohibitiones, ſpeciales quoque de Regularium quoad ordinationem à proprio Epiſcopo difficultates diſſolvimus. Rectus proinde ordo poſtulat, ut ſpecialem quoque quæſtionem de iis, qui ſacratioris reliquis, & auguſtioris ſunt majeſtatis, ac celſiori auctoritate præeminent cæteris Antiſtibus; quibus vel jure divino, vel Eccleſiaſtico conceſſum eſt, ex omnibus diœceſibus, vel quibuſdam, quæ ipſis propriæ, & peculiares non ſunt, ſive ad Clericatum, ſive ad Ordines ſacros aliquem aſſumere [ſingularem tamen, quod hactenus fecimus de Epiſcopali conſecratione explicationem, in ſequens caput rejecturi] diſcutiamus.

II. Ordimur autem à ſummo Pontifice, qui jam à temporibus Tertulliani, (a) *Epiſcopus Epiſcoporum* inſcribebatur, quem *ſanctiſſimum, & beatiſſimum univerſæ terræ Patriarcham* (b) Archimandritæ, & Monachi Syriæ ſecundæ appellitant, quem, (c) libelli Leoni primo oblati, & in Synodo Chalcedonenſi lecti, *univerſalem Archiepiſcopum, & Patriarcham* nominant: cui ſoli per ſanctam Chalcedonenſem Synodum nomen univerſitatis, teſte (d) ſancto Gregorio, oblatum eſt: cujus univerſa Eccleſia (e) Catholica divinitus traditam in omnes Eccleſias auctoritatem agnoſcit: quem (f) Gregorius ſeptimus potiori jure alterius Epiſcopi parochianorum paſtorem magis eſſe demonſtrat, quam ipſum Epiſcopum. Huic ergo propter eminentiorem poteſtatem non dubium eſt, quin ex qualibet diœceſi Clericos ordinandi libera ſit, nec ulla lege conſtricta auctoritas. Itaque Julius primus epiſtola ad Epiſcopos Orientales Eccleſiaſticum canonem proferens, quo cavetur, (g) *ut nullus Epiſcopus alterius parochianum præſumat retinere, aut ordinare abſque Epiſcopi voluntate, vel judicare*, hæc verba ſubjungit, *ſalva tamen in omnibus Apoſtolica auctoritate*: quibus verbis Apoſtolica auctoritas ad omnium ex aliena diœceſi Clericorum ordinationem docetur extendi. Quam poteſtatem apud Romanos Pontifices eſſe teſtatur, ſed ea nolle ipſos paſſim uti, innuit Stephanus Papa epiſtola ad Gualbertum Patriarcham, iis verbis, (h) *nunc verò iterato tibi ſcribimus, nolentes alicujus Eccleſiæ privilegium infringere, licet Apoſtolica prærogativa poſſimus de qualibet Eccleſia Clericum ordinare*. Cui affine eſt quod ait Nicolaus Papa in epiſtola ad Michaelem Imperatorem: (i) *Per principalem Apoſtolorum Petri, & Pauli, de qua ſupra partim expoſuimus, poteſtatem, jus habemus non ſolum Monachos, verùm etiam quoslibet Clericos de quacumque diœceſi, cùm neceſſe fuerit, convocare, atque Ec-*

(a) Tertull. lib. de pudic. cap. 1.

(b) Epiſt. Archim. & Monach. Syr. 2. ad Hormiſd.

(c) Libelli Cleric. Alex. ad S. Leonem 3. in Concil. Chalcedon.

(d) Gregor. lib. 4. epiſt. 36.

(e) Eccleſ. a in Concil. Conſtant. ſeſſ. 8. & 16.

(f) Gregor. 7. in apolog. pro ſuis decretis cap. penult. & ult.

(g) Jul. 1. ep. 2. c. 6.

(h) Stephan. Gualbert. apud Grat. 9. q. 3. c. nunc verò.

(i) Nicolaus Michaeli Imperat.

eleſiaſticis exigentibus opportunitatibus invitare.

III. Hac auctoritate fretus (a) Gelaſius, ſeu Pelagius Rufinum quendam Monachum ad Eccleſiam parochialem ſancti Laurentii Savinatis dioeceſis electum, quem ab ipſo Theodorus vir magnus ordinari petierat, cùm minimè ei vacaret, ad Bonum Epiſcopum Savinatem Diaconum ordinandum remiſit, ſibi in animo eſſe dictitans eundem poſteà Presbyterum conſecrare. Eadem poteſtate ſanctus (b) Gregorius Epiphanium ab Helia Presbytero, & Abbate Iſauriç miſſum Diaconum conſecravit, Romanæque Eccleſiæ miniſtraturum contra mittentis intentionem retinuit: Felici Sipontino Epiſcopo mandavit, ut in Eccleſia Canoſa duos parochiales Presbyteros ordinaret; Leoni Epiſcopo Corſicæ, ut in Sagonenſi Presbyteros, & Diaconos. Item Felicem Diaconum ex Iſtria Romam venientem ad Maximianum Epiſcopum Syracuſanum Eccleſię ipſius incardinandum miſit, Gratianum Venafranæ Eccleſiæ Diaconum ad Fortunatum Epiſcopum Neapolitanum ſimiliter ejus Eccleſiæ cardinandum deſtinavit. Ob eandem ſanctus Martinus (c) primus ejus nominis Romanæ Eccleſiæ Pontifex, epiſtola ad Eccleſiam Hieroſolymitanam reſcripſit ſe Joanni Philadelphienſium Epiſcopo *per poteſtatem* ſibi *à Domino in gratia datam* licentiam dediſſe, *ut locum* ipſius *in omnibus Eccleſiaſticis articulis in partibus Orientis ſuppleat, & creet in omnibus civitatibus, quæ Antiochenæ ſedi, quæque Hieroſolymitanæ ſacerdotaliter ſubſint, Epiſcopos, Presbyteros, & Diaconos: ne, ſicut dicit* (d) *Propheta, deficiant* à *comeſtione oves; eo quod non ſint boves in præſepibus, id eſt fideles, & orthodoxi populi, quod Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopos non habeant &c.* Ob eandem quoque Romanæ Eccleſię prærogativam legimus (e) Goffridum Vindocinenſem Romę Preſbyterum ab Urbano ſecundo fuiſſe conſecratum, cùm anteà Monaſterii Vindocinenſis [quod ſæpè Alodium divi Petri vocavit, & Apoſtolicæ ſedi immediatè ſubjectum] Abbas in ordine tantum Diaconali electus, & inauguratus ab Ivone Carnotenſi fuiſſet. Legimus in vita (f) ſancti Laurentii Juſtiniani Fauſtinum Dandulum virum doctrina, & probitate clariſſimum à Senatu Veneto Romam miſſum, ab Eugenio Papa ſacris initiatum. Et ne ſingulos enumerare cogamur, legimus in ſingulorum Romanorum Pontificum Vitis à (g) Damaſo conſcriptis, & Anaſtaſio, ab ipſo Lino ordinationes eorum adnotatas, varios per diverſa loca Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos, ab iis fuiſſe ordinatos. Nec mihi dubium eſt quin Eccleſiis Occidentis, nondum collectis, & in fide Chriſti, atque Eccleſiaſtica diſciplina confirmatis, non Epiſcopos ſolùm, verùm etiam Presbyteros, ac Diaconos ab Eccleſia Romana mitterentur, qui ut plurimum Romæ conſecrati eſſent, quomodo cum Dionyſio Pariſienſi Epiſcopo Ruſticum Presbyterum, & Eleutherium Diaconum; cum Saviniano Senonenſium Antiſtite deſtinato Serotinum, & Eoadaldum, quorum neuter Epiſcopus creatus fuerat, cum Luciano ad Bellovacos miſſo alios earum Eccleſiarum traditio nos docet.

IV. Circà ordinatos autem à Romano Pontifice hæc obſervanda

(a) Gelaſius, ſeu Pelagius 16. qu. 1. cap. in parochia.

(b) Greg. 1. lib. 4. epiſt. 10. Heliæ.

(c) Martinus 1. epiſtol. 1. tomo 2. Concil. part. 2.

(d) Abacuc 3. juxta Septu.

(e) Goffridus paſſim, & ejus vita operibus ejus præfixa.

(f) Vita S. Laurentii Juſtin. cap 6. apud Sur. 8. Jan.

(g) Vide Pontific. Damaſi, & Anaſt. Bibliothec. vitas.

da ſunt. Primum ſpeciatim prohiberi, ne ordinati ab ipſo ab alio poſteà Epiſcopo ad altiores ordines promoveri poſſint. Id expreſsè docet Gregorius Magnus epiſtola, quam ſupra laudavimus ad Heliam Abbatem Iſauriæ his verbis, (a) *Filium verò noſtrum Epiphanium mandaſtis, ut ad ſacrum Ordinem provehere deberemus, vobiſque tranſmittere, ſed in uno vos audivimus, in alio autem minus audire potuimus. Diaconus quidem factus eſt, ſed quiſquis ſemel in hac Eccleſia Ordinem ſacrum acceperit, egrediendi ex ea ulterius licentiam non habet.* Cujus rei argumentum duci poteſt ex iſto reſponſo Joannis tertii Mutinenſi Epiſcopo, *meminimus à nobis ſuppliciter fuiſſe poſtulatum, & clementer indultum, ut quia præfatus Eccleſiæ Romanæ Subdiaconus erat, mandaremus ipſum per Bononienſem Epiſcopum promoveri.* Ex eo enim colliges ordinatum à Papa Subdiaconum indiguiſſe permiſſione, & indulgentia Papæ, ut ab alio poſteà Epiſcopo ad ſuperiores ordines promoveretur. Conſtitutio autem iſta ſingularis non eſſet, ſi obligationem tantùm recipiendi cæteros ab eo, à quo primum in Clerum proprium quis electus eſt, & priores ordines ſuſcepit, argueret. Nam, ut diximus, olim hæc communis Eccleſiæ lex erat, ut alienum Clericum nemo ſuſcipere, aut ordinare poſſet. Verùm ob reverentiam impoſitionis manuum ſummi Pontificis, ſingulare hoc conſtitutum fuit, ut Clericum quantumvis à proprio Epiſcopo miſſum, eo fine ut ad ejus Eccleſiam redeat, à Papa conſecratum nullus poſtea Epiſcoporum ordinare, & benedictionem ſuper caput ipſius, cui Papa imperertitus fuerit, effundere audeat, ſine ejuſdem licentia: quomodo ob reverentiam Epiſcopalis dignitatis, ſuper Altare, ſuper quod Epiſcopus Miſſam celebraverit, Presbyter eodem die ſacrificare, niſi de eius licentia, prohibetur: cùm è contra Clericum ab Epiſcopo ſuo miſſum eo fine ut redeat ad Eccleſiam, cui eum adſcripſit, nec tanquam ſuum retinere alius debeat, nec ullus deinceps eum ordinare, quàm cui proprius ipſe conceſſit. Verùm notat (b) Henriques, eum qui à ſummo Pontifice fuerit ordinatus, ſi ab alio poſtea, de ejus licentia, aliquem ordinem acceperit, ad ſuperiores, quibus caret, poſtea abſque ulla petita licentia, promoveri poſſe. Idem etiam aliud onus adjungit Diacono à ſummo Pontifice ordinato impoſitum, ut nempe abſque ejus licentia è curia recedere ei non liceat: Cùm enim tanquam alumnus Romanæ Eccleſiæ cenſeatur, nihil mirum eſt, ſi abſque ſummi Pontificis permiſſione à Romana Curia abire non poſſit: nec onus iſtud ſpeciale dici poteſt, quo compenſetur ejus honos, ut dicit Henriques, cùm obligationem Clericis omnibus Eccleſiaſtica lege indictam ſciamus, ut ſine ſui Epiſcopi conſenſu in aliam diœceſim proficiſci nequeat: niſi fortè in eo ſingularis iſta eſt obligatio, quod etiam ſi quis in Clerum Romanum minimè adſcitus eſſet, eo tamen ipſo, quo à ſummo Pontifice eſſet ordinatus, è Romana Curia ſine ejus licentia abire non poſſet, quod in cæteris ab aliis ordinatum locum non habet.

(a) Gregor. lib. 4. indict. 13. epiſt. 30. Heliæ.

(b) Henriq. lib. 10. cap. 13. num. 5.

V. Obſervandum ſiquidem eſt quoſdam à ſummo Pontifice or-

ordinatos fuiſſe honoris tantum A cauſa, non tamen ad aliquam Eccleſiam urbis Romæ, quod inſtantibus illuſtribus viris, aut exigentibus ordinandi meritis aliquando contingebat, ut exemplo ordinationis Ruſtici à Pelagio, ſeù Gelaſio ad preces Theodori ſupra perſpicuum eſt; alios autem, & quidem frequentius, à ſummis Pontificibus ordinatos, & ad aliquem Romæ titulum inſtitutos fuiſſe, retinentibus nempe antiquiſſimum Eccleſiæ morem ſanctiſſimis illis Pontificibus, juxta quem ordinatio ab inſtitutione B minimè ſejungi ſolebat, nec ullus ordinari conſueverat, niſi qui ſimul titulum Eccleſiaſtici miniſterii acciperet. Summa quoque moderatione ipſis utentibus, ut nec aliarum diœceſeon titulos, aut Eccleſias invadere, vel de iis [quod tamen pro amplitudine poteſtatis poterant] providere, niſi cauſa cognita vellent. Quod ex verbis (a) ſancti Gregorii de Epiphanio à ſe ordinato perſpicuè omninò conſtat. Eos porrò qui alicui Eccleſiæ C urbis Romæ adſcriberentur, certum eſt ab urbe Roma nec diſcedere, nec à ſua Eccleſia ad aliam tranſire potuiſſe, vetantibus canonibus, ne quis Eccleſiam ſuam dereſeret, aut ab una ad aliam ſine legitima Epiſcopi ſui auctoritate migraret, illos vero qui honoris tantum cauſa à ſummo Pontifice ordinati eſſent, quamvis Eccleſiæ Romanæ Clerici in quibuſdam cenſerentur, & ob dignitatem ordinantis quibuſdam prærogativis gauderent, attamen D obtenta à ſummo Pontifice diſcedendi licentia, quoad cætera, Epiſcopis ſuis ſubditos fuiſſe manifeſtum eſt ex literis Innocentii tertii ad Epiſcopum Florentinum.

(a) Gregor. ſupra lib. 4. epiſt. 10.

VI. Eædem autem Innocentii tertii literæ oſtendunt præ cæteris iſtos Clericos, qui à ſummo Pontifice fuerint ordinati, eſſe honorandos: ita enim habet, *Poſtulaſti per Sedis Apoſtolicæ oraculum edoceri, utrum quis per ordinem Subdiaconatus à Romano Pontifice ſuſceptum à debita tibi reverentia ſubtrahatur. Ad quod breviter reſpondemus, quod etſi decens ſit, ut illis, quantum convenit, à te inter alios tibi ſubditos deferatur, quos benignitas Apoſtolica collatione ipſius ordinis honoravit, per eam tamen ab obedientia, quam tibi debent, minimè abſolvuntur.* Circa quod Innocentii tertii reſponſum Gloſſa (b) hæc notat, primum non debere eos cæteris in ſuperiori ordine conſtitutis præferri, quod utriuſque juris teſtimoniis oſtendit. Alterum, ſi cætera paria ſunt, reliquis Conclericis in eadem Eccleſia ipſos eſſe præferendos, quia & privilegii ratio habenda eſt, & lex ſtatuit, primo eorum nomina eſſe ſcribenda, qui dignitates judicio principis ſint conſecuti. Tertium dubitat, num ab Epiſcopo proprio ob crimen deponi poſſint; in negantem partem inclinat, nullis eam rationibus fulciens, niſi quod varias juris auctoritates citat, quibus cauſam copioſè inſtructam arguit, ad Papam remittere Epiſcopum proprium debere; quibus addere poſſumus ex (c) Calixto ſecundo, (d) Sixto ſecundo, (e) Julio primo, (f) Hadriano primo, (g) Moguntino Concilio ſub Imperatore Anulpho, & (h) capitularibus Caroli, quæ omnia, vel ferè omnia à nobis citata ſunt, quem quis non poteſt ordinare, nec eum poſſe judicare: cùm ergo ordinatorum à ſummo Pontifice prærogativa ſit, ut

(b) Gloſſa in dicto cap. v. Subdiac.

(c) Caliſtus 2. epiſt. 2. cap. 8.
(d) Sixtus 2. ep. 2. cap. 6.
(e) Julius 1. ep. 1. cap. 6.
(f) Hadrianus in capit. Angilramn. cap. 16.
(g) Concil. Mogunt. ſub Arnulph. cap. 14.
(h) Capitul. lib. 7. cap. 308.

ut ab alio ordinari nequeant, nec ab alio poterunt judicari. Nihilominus etſi id honoris deferendum ſummo Pontifici cenſeam, ut qui ordinatus fuerit, ab Epiſcopo inferiori ſententia depoſitionis decretoria minimè damnetur, ſed totius litis prudenter, & copioſè ordinatæ, atque ad judicium comparatæ cognitio, ad ſupremum Romani Pontificis tribunal referatur: attamen ratam eam eſſe ſententiam puto, quamcumque Epiſcopus adverſus hujuſmodi hominem tulerit: nec deeſſe Epiſcopo eum deponendi, ac damnandi auctoritatem. Cùm enim ab illius poteſtate, atque obedientia minimè ſubtractus ſit, certè juriſdictionem in eum Epiſcopus jure meritò ſibi vindicabit. Quartum, obſervat Clericum à ſummo Pontifice ordinatum privilegio frui Clericorum Eccleſiæ Romanæ, ut nonniſi ex plurium teſtium relatione damnari poſſit, quod etiam privilegium ex dictis nutat. Aliam verò prærogativam nobis (a) alia Gloſſa proponit, quod nempe inviti ordinari non poſſint. Quam prærogativam inſufficienter videtur eadem Gloſſa probaſſe: nos ita confirmamus: quia nempe privilegium ſuum, niſi volens amittere debet; at verò recepta ab alio Epiſcopo conſecratione privilegium ſuum ordinatus à ſummo Pontifice amittit. Quemadmodum enim altare quod ob reverentiam Epiſcopi qui in eo celebravit auguſtius cenſetur, itaut inferiori Presbytero eodem die in eo celebrare non liceat, ſtatim atque alius ab Epiſcopo in eodem celebravit, omnibus Presbyteris patet, & prærogativa ſua privatum eſt. Ita à ſummo Pontifice ordinatus, ſpeciali honore dignus cenſetur, ut ab alio ordinari nequeat, ſed ſi ab alio poſtea ad ſuperiorem ordinem promoveatur, privilegium amittit, ut docet (b) Henriques: ad quod proinde amittendum cum nemo cogi poſſit, ſequitur nec invitum, eum, qui à ſummo Pontifice ordinatus fuerit, ad ſuperiores ordines evehi poſſe.

(a) Gloſſa cit. in cap. cum in diſtribuendis.

(b) Henriq. ſupra.

§. II.

Carthaginenſem Epiſcopum ex tota Africa Clericos ordinare potuiſſe.

VII. Aliis etiam præter ſummum Pontificem prærogativa iſta ſive lege, ſive conſuetudine convenit, ut ex aliis diœceſibus ſibi ſubditis Clericos facere, vel ad ſuam, vel aliorum diœceſeon Eccleſiam, ſi præſertim ad Epiſcopatum poſtulati fuiſſent, tranſire queant. Carthaginenſi Epiſcopo totius Africæ Proconſularis Primati eam legimus in Concilio (c) Carthaginenſi tertio, & Africano attributam: in utroque enim permiſſio iſta iſtis verbis narratur, *Aurelius Epiſcopus dixit, ſermonem meum admittite, fratres: contingit nonnunquam, ut poſtulentur ab Eccleſiis, quæ præpoſitis egent, vel Epiſcopis, vel Presbyteris;* † *& tamen memor ſtatutorum id ſequor, ut conveniam Epiſcopum ejus, atque inculcem, quod ejus Clericus à qualibet Eccleſia poſtuletur. Sed fortè* * *in hodierno die non reluctati ſunt, & nequando contingat, cum fuerint à me in hac cauſa poſtulati, quem ſcitis multarum Eccleſiarum, & ordinandorum cauſam ſuſtinere. Juſtum eſt ergo, ut quemlibet conſacerdotum conveniam cum duobus è conſortio noſtro, vel tribus teſtibus. Si verò indevotus extiterit, quid cenſet charitas*

(c) Carth. 3. c. 45. Afric. cap. 34.

† In Græco mentio etiam fit Diaconorum.

* Legend. fortè in hodiernum diem.

ritas veſtra faciendum? Ego enim cunctarum, † dignatione Dei, ut ſcitis, Eccleſiarum ſollicitudinem ſuſtineo. Numidius Epiſcopus dixit: *fuit ſemper hæc licentia huic ſedi unde vellet, & de cujus nomine fuiſſet * conventus, pro deſiderio cujuſque Eccleſiæ ordinare Epiſcopum.* Epigonius Epiſcopus dixit *Bonitas ſequeſtrat poſſibilitatem* [in Græco rectiùs, & clariùs, ἡ ἀγαθοθέλεια μαλάξει τὴν ἐξουσίαν, *bonitas moderatur poteſtatem*] *minus enim præſumis frater, & cùm te bonum, & clementem omnibus reddis,* [*habes enim hoc in arbitrio*] *ſatis eſt, ut ſatisfiat perſonæ uniuſcujuſque Epiſcopi in prima tantummodo conventione. Si autem quodlibet huic ſedi vindicandum ſibi fuerit arbitratus, neceſſe habes tu omnes Eccleſias ſuffulcire. Unde tibi non poteſtatem damus, ſed tuam aſſignamus, ut liceat voluntati tuæ ſemper, & tenere quem voles, ut præpoſitos plebibus, vel Eccleſiis conſtituas, qui poſtulati fuerint, & unde voles. Poſthumianus Epiſcopus dixit: deinde qui unum habuerit, numquid debet ipſe unus Presbyter auferri?* Aurelius Epiſcopus dixit; *ſed Epiſcopus unus eſſe poteſt per quem dignatione divina Presbyteri multi conſtitui poſſint. Unus autem Epiſcopus difficile invenitur conſtituendus. Quapropter ſi neceſſarium Epiſcopatui quis habuerit Presbyterum, & unum* [*ut dixiſti*] *ſi alter habuerit, etiam ipſum ad promotionem dare debebit. Poſthumianus Epiſcopus dixit: Ergo ſi habet alius abundanter Clericos, debet mihi alia plebs ſubvenire. Aurelius Epiſcopus dixit: ſanè quando tu Eccleſiæ alterius ſubveneris, perſuadebitur illi qui plures habet Clericos, ut unum tibi ordinandum largiatur.*

VIII. Ex quo canone colligi-

A mus primam (a) conceſſionem iſtam Carthaginenſi throno factam, antiquam fuiſſe, ejuſque dignitati debitam exiſtimatam. Secundò, ea tamen poteſtate moderatè, & prudenter uti debere, ut prius Epiſcopum cujus Clericus fuerit admoneat, quam ſumma poteſtate, & auctoritate ſibi vendicet. Tertiò ſpectare conceſſionem iſtam maximè Epiſcoporum, vel ſaltem præpoſitorum ordinationem, quos ab aliis Eccleſiis poſtulatos Epiſcopi Carthaginenſis earum Eccleſiarum bono conſulentis jus

B eſt à propria Eccleſia ad illas transferre. Quartò ejuſque momenti videri Clerici omnibus partibus, quibus inſtructus debet eſſe Epiſcopus, promotionem ad Pontificatus apicem, ut ſi vel unus Presbyter in aliqua Eccleſia fuerit, ad Epiſcopalem dignitatem peti poſſit, dari debeat. Quintò ſupplere debere interim, qui pluribus Clericis abundat, Eccleſiæ non habentis, penuriam, eique ex ſuis aliquos ſufficere. Sextò non tamen [ut pro-

C babiliter cum (b) Balſamone reſolvimus] æquam eſſe conditionem, ſecundùm hunc canonem, Epiſcopi Carthaginenſis, & cæterorum Carthaginenſi throno ſubditorum: ut quemadmodum hi tenentur Clericum ſuum ad poſtulationem cæterorum Epiſcoporum dimittere, ita & ille teneatur, niſi ad Epiſcopalem ordinationem: nam ſi ad inferiores præfecturas Presbyteros, & Diaconos ſuos petentibus dare teneatur, nullum eſſet ejus

D præ cæteris privilegium: nec Eccleſiæ nobilioris, ac dignioris ornamentis, atque utilitati Eccleſiaſticæ magis quàm aliarum conſuleretur, quod iniquum eſt. Multum enim refert in ea optimos eſſe Cle-

(a) Legantur Zonaras in c.60. Balſam. in cap.90.

(b) Balſam. ſupra.

Clericos, quæ cæterarum Eccleſiarum forma, & norma eſt: ipſa tamen ad ordinationem Epiſcopalem concedere debet etiam ſuos Clericos, quia ad Eccleſiæ dignitatem, atque utilitatem Epiſcoporum ordinatio maximè refert. Ideòque ſanctus Gregorius, [ut pluribus ejus epiſtolis oſtendit Joannes (a) Diaconus] *ſi quando neceſſitas ordinandi Sacerdotis obrepſit, neque Cardinales Eccleſiæ ſuæ, neque Monachos Monaſterii ſui penitus excuſavit, quo minus illis Eccleſiam regendam committeret, qui exemplis, & verbis pariter illam ædificare melius potuiſſent*: cujus rei plura exempla ſubjungit. Hoc autem ut ad Epiſcopatum ſuos Clericos aliis Eccleſiis tradat, Carthaginenſi Primati non adeò expreſsè commendatur, ac cæteris, quia cùm ipſi Epiſcoporum providendorum Eccleſiis ſibi ſubditis cura præſertim incumberet, æquè ac Eccleſiæ propriæ, ſponte ſua facilè inducendus videbatur, ne Clericum ſuum Eccleſiæ indigenti ad Epiſcopalem conſecrationem denegaret. Ultimò tandem cum (b) Balſamone adjungimus, ad hujus canonis explicationem neceſſarium, nullum Clericum invitum Antiſtitem debere fieri, cogi quidem poſſe Epiſcopum Clerici poſtulati Clericum ſuum dare: Clericum verò poſtulatum cogi minimè conſentaneum eſſe, qua de re alibi diximus: quamvis tamen ad ordinationem (c) *teneri* poſſe ibidem dixerit Concilium Carthaginenſe.

(a) Joannes Diaconus in vita Sancti Gregorii lib. 3. cap. 6.

(b) Balſamon ibid.

(c) Concil. Carthag. ſupra.

IX. Aſſertum autem idem privilegium Carthaginenſi Eccleſiæ, poſtquam Carthago à Juſtiniano è Vandalorum poteſtate erepta Juſtinianopolis dicta eſt, ea nempe

A Juſtiniani (d) Novella, cui *δίκαιον ἀρχιερωσύνης, jus Archipræſulatus, ſeu principalis in ſacra poteſtatis* reſtitui juſſit: cujus proinde Epiſcopum jure iſto Clericos ab una Eccleſia, ad aliam transferendi frui docet (e) Balſamon.

(d) Novell. Juſtiniani 2. cap. 3.

(e) Balſamon in ... Titulo 1 cap. 16.

§. III.

Conſtantinopolitanum Patriarcham idem juris habuiſſe.

X. IDem etiam jus penes Patriarcham Conſtantinopolitanum eſſe oſtendit ibidem, illudque tum ex conſtitutionibus Imperatoris, tum ex canonibus demonſtrare conatur. Duplicem Juſtiniani novellam ad hunc finem adducit. Priorem, qua (f) Juſtinianus numerum Clericorum Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ determinat: hac enim conſtitutione, migrationes ab una Eccleſia ad aliam vetat, quam tamen Patriarchæ auctoritate fieri permittit. *Si enim*, inquit, *in ſanctis Monaſteriis prohibemus ab uno Monaſterio in aliud tranſire; multo magis ne hoc quidem ſanctiſſimis Clericis permittemus, lucri, & mercaturæ jactantiam habere ejuſmodi cupiditatem exiſtimantes: ſin autem aliquam hujuſmodi tranſlationem tua beatitudo, vel quæ tunc fuerit Imperialis majeſtas faciendam cenſuerit, hoc non aliàs fieri, quam ad dictum à nobis numerum redierit, ut migratio in officium decedentis fiat.* Alteram profert Balſamon, quæ in eadem materia verſatur, & ad Conſtantinopolitanum ſimiliter Patriarcham dirigitur, quem monet, *conſiderare debere ſi quis ſit in aliis Eccleſiis citrà ſanctiſſimam majorem Eccleſiam ex abundanti ejus ordinis Clericus, & exinde reſtituere alium, neque novam facere ordina-*

(f) Novella Juſtin. 3. cap. 1.

tionem. Ex iis autem duabus conſtitutionibus infert Patriarchæ Conſtantinopolitano conceſſum Clericos ex alia provincia ſuſcipere, etiam ſine ſententia Epiſcopi eorum: quam tamen conſequentiam non adeò evidentem cenſeo: cùm mens Juſtiniani dici ſolum poſſet, ut ex aliis Eccleſiis, ſive urbis, ſive vicorum diœceſis Conſtantinopolis, majoris Eccleſiæ Clericorum numerus impleatur. Si tamen ex prooemio prioris conſtitutionis attendamus querimoniam Juſtiniani Imperatoris, non ad ſolam Conſtantinopolitanam diœceſim, ſed ad alias eidem throno ſubditas extendi, quibus etiam conſtitutione ſua mederi voluiſſe probabiliter dici poteſt, non omninò abſurdam hanc conſequentiam judicabis. (a) Eandem quoque Conſtantinopolitani Patriarchæ prærogativam probare conatur, ex eo canone ſeptimæ Synodi, qui Clericos ab una parochia ad aliam parochiam diſcurrentes decernit (b) *ſine proprio Epiſcopo, & Conſtantinopolitano non licere in quavis æde, vel Eccleſia recipi*. Quem canonem ex uſu ſui temporis, qui haud dubiè ipſo tempore ſeptimæ Synodi erat communis, interpretatus, colligit licere Patriarchæ Conſtantinopolitano Clericos alienos ſuſcipere, etiam ſine litteris dimiſſoriis ejus, qui ipſos ordinavit, ſi modo litteras commendatitias attulerint, quibus ſe ordinatos, & Clericos eſſe probent. Hujus autem translationis Clericis unius diœceſis ad aliam à Patriarcha Conſtantinopolitano factæ, ſaltem ubi agitur de promotione ad Epiſcopatum, plura exempla ex hiſtoriæ lectione comperies.

(a) Idem Balſamon in c.16. q.1.

(b) Can. 10. ſept. Synodi.

A

B

C

D

§. IV.

Aliis quibuſdam Primatibus eadem poteſtas attributa.

XI. Aliarum quoque Eccleſiarum Epiſcopis, quibus prædictarum nobiliſſimarum Eccleſiarum privilegia communicata ſunt, eandem prærogativam convenire, idem (c) Balſamon indicat. Primo quidem Juſtinianæ primæ, ſeu Bulgariæ, cui ex Juſtinianea (d) novella colligit antiquæ Romæ, & Carthaginenſis Eccleſiæ privilegia conceſſa; quorum neutrum mihi videtur ex lectione prædictæ conſtitutionis inferri poſſe. Non primum, quia antiquæ tantum Romæ locum Juſtinianopolim iſtam civitatem, ſecundùm conſtitutionem Vigilii Papæ, tenere prædicta novella conſtitutio oſtendit, non autem eodem, quo ipſa antiqua Roma, jure frui. Ita enim de Archiepiſcopo ejus civitatis loquitur, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ὑποκειμέναις αὐτῷ ἐπαρχίαις τὸν τόπον ἐπέχειν αὐτὸν τοῦ Ἀποστολικοῦ Ῥώμης θρόνου, κατὰ τὰ ὁρισθέντα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πάπα Βιγιλίου, id eſt, *& in provinciis ſibi ſubjectis locum ipſum tenere Apoſtolicæ Romæ ſedis, prout conſtitutum eſt à ſancto Papa Vigilio*, quæ longè differunt ab interpretatione (e) Juliani dicentis ea conſtitutione decerni ipſi eadem jura, quæ Romanus Pontifex habet in Epiſcopos ſibi ſubditos. Non etiam ſecundum, quæ enim ſubduntur de Juſtinianopoli Carthaginis nihil ad Juſtinianam primam pertinent, ſed eò tantum tendunt, ut idem jus Archiepiſcopatus Carthaginenſi Epiſcopo ſervetur. Secundò Juſtinianæ quoque Cypri eadem prærogativa à (f) Balſamone tribuitur, quia

(c) Balſamon in dict. can. Synod. Carth.

(d) Novell. 131. cap. 1.

(e) Julianus hic num. 105.

(f) Balſamon in dict. cap. Synod. Carthag.

quia nempe in Synodo (a) Trullana Conſtantinopolis privilegia ipſi conceſſa ſunt. Notat tamen idem (b) Balſamon ſuo tempore prædictam Juſtinianopolim Cypri, nec Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ privilegiis frui, nec aſſignatas ei Helleſponti provincias cum Eccleſia Cyzicena ei ſubjici, aut earum Epiſcopos ab Epiſcopo Juſtinianæ Cypri ordinari.

(a) Synod. Trull. cap. 39.

(b) Balſamon in c. 39. Synod. Trul.

§. V.

De Patriarchis omnibus diſputatum.

XII. Conſtantinopolitanam autem Eccleſiam, eo præſertim jure ſibi hanc prærogativam vendicaſſe crediderim, quod Romanæ Eccleſiæ privilegia in ſubditas ſibi Eccleſias ex Synodo (c) Chalcedonenſi, & (d) Trullana, nec non Imperatoriis legibus arrogaret. Sed moderatior in iis priſcis temporibus, Romana fuit Eccleſia, cui quamvis ſupra leges poſitæ Eccleſiaſticarum tamen legum maxima cura erat. Ideoque vidimus ſupra (e) ſanctum Gregorium non dicam Clericum in aliam diœceſim ſine Epiſcopi ſui conſenſu minimè voluiſſe transferre, ſed nec ſuo nomine ipſum ab Epiſcopo peti, aut eidem Epiſcopo ſignificari, ſibi gratam futuram ipſius Clerici traslationem unquam conceſſiſſe. Conſtantinopolitanus autem Patriarcha videtur eodem jure frequentius uſus fuiſſe, ut ex Græcis Hiſtoriis patet: quamvis negare videatur Balſamon (f) jure poſſe hac prærogativa ipſum uti, niſi Clericorum inopia laboret, *quod quidem*, ſubiungit, *Conſtantinopoli locum non habet propter multitudinem Cleri ipſius*. Alexandrinum

(c) Synodus Chalced. cap. 28.

(d) Trullan. c. 36.

(e) Gregor. lib. 14. indict. 7. epiſt. 16.

(f) Balſamon in nomocan. titul. 1. cap. 26. in fine.

II. Pars.

A quoque Patriarcham idem jus ſaltem in ordinationibus Epiſcoporum uſurpaſſe, ut Clericos unius diœceſis in aliam civitatem Epiſcopali dignitate functuros transferret, exempla innumera produnt, quod fortè jus ex eo ſibi vendicaſſe credendus eſt, quod privilegiorum Romani Pontificis quantùm ad Eccleſias ſibi ſubditas ex Concilio (g) Niceno particeps eſſe quodammodo videatur. Cujus tamen Niceni Concilii canon valde obſcurus eſt, & in alium ſenſum forſan trahendus, ut aliàs B docebimus. Quis autem dubitet id Patriarchæ Alexandrino, a ſubditis ſibi Epiſcopis conceſſum fuiſſe, à quibus nempe ejus decreta illęſa, ſervabantur? de cujus throno eidem ſubditus (h) Syneſius hæc habet, Εγω και βύλομαι, καὶ ἀνάγχη μοι θεῖον νόμον ἡγεῖσθαι, πᾶν ὅ τι ἂν ἐκεῖνος ὁ θρόνος θεσπίζῃ: *ego & volo, & neceſſitas mibi eſt divinam legem exiſtimare omne quod illa ſedes decreverit*. Eadem quoque ni fallor prærogativa C cæteri Patriarchæ fruebantur ſaltem in Eccleſias ſibi quoad ordinationem Antiſtitum ſubjectas, quod enim Carthaginenſi Africæ Primati ob curam Eccleſiarum, quam habet, debitum aſſeritur in Synodo (i) Carthaginenſi, probabile non eſt Patriarchis eminentiorem poteſtatem, & Eccleſiarum ſibi ſubditarum ordinandarum ſollicitudinem habentibus, eſſe denegandum.

(g) Concil. Nicenum cap. 6.

(h) Syneſ. epiſt. 67. ſtatim initio.

(i) Synodus Carthagin. 3. cap. 45. ſupra.

D §. VI.

De Metropolitanis diſputatur, & Primatibus.

XIII. Non tamen Metropolitanis licet ex aliena parochia Clericos paſſim ordina-

re, ſibique retinere, aut ad alias Eccleſias transferre. Negat ſiquidem Calixtus (a) ſecundus Metropolitanum, ſeu Primatem ullum, poſſe in alienam parochiam ad judicandum, vel ordinandum ſeſe jure conferre: vetat quoque Metropolitanum ullum, aut Primatem parochiam Suffraganei invadere, aut aliquid ſine ejus conſilio in eo facere. Docetque Pelagius ſecundus (b) ſingulas diœceſes juribus ſuis uti debere, nec niſi ex appellatione poteſtatem ullam Metropolitanis conceſſam eſſe in ſubditos aliarum diœceſeon. Antiochenum quoque Concilium Epiſcopis Presbyterorum, & Diaconorum ordinationes tanquam proprias attribuit, quas etiam ſine Metropolitani conſilio celebret, cùm in pluribus ſine ejus conſilio nihil moliri debeat: Metropolitano autem in iis nullas partes relinquit.

(a) Calixtus ep.2. Ref. 9. qu. 2. cap. nullus primas.

(b) Pelag.2. ep.1. omnibus Epiſcopis habetur 6. qu. 3. cap. ſcitote.

XIV. Excipit tamen (c) ſeptima Synodus negligentiam Epiſcoporum in Oeconomo conſtituendo, cujus creationem ſi Epiſcopi non curaverint, non ſolùm Conſtantinopoleos Epiſcopo, verùm etiam Metropolitanis omnibus in Eccleſiis ſuæ provinciæ conſtituendis cura, & auctoritas committitur. Nec dubito, quin in cæteris Eccleſiis ſi Epiſcopus Paſtorem ordinare negligeret, Metropolitanus olim potuerit, quemadmodum jam ob Epiſcopi, vel alterius, ad quem ſpectat, negligentiam, ad ſuperiorem immediatum electio præpoſitorum, & inſtitutio devoluitur. Imo cùm (d) Africanum Concilium negligentibus Epiſcopis loca ad ſuam cathedram pertinentia lucrari, poſtquam ipſi admoniti fuiſſent, vicinis conceſſerit eadem loca lucrari, & in iis proinde Paſtores inſtituere: pari, ni fallor, ratione conceſſiſſet vicinis Epiſcopis, ut ſi per negligentiam alicujus Epiſcopi maxima Eccleſia Clericorum inopia laboraret, idoneos ex eadem plebe aliquos ordinatos ibidem inſtituere poſſent: niſi fortè, quia res iſta maximi momenti eſt, Concilii totius provinciæ auctoritatem neceſſariam in eo caſu deſideraſſet, quæ negligentiæ Epiſcopi conſultius provideret.

(c) Septima Synodus cap.13.

(d) Afric. can.88.

XV. Poteſt etiam fortè Clericos ad Epiſcopalem dignitatem poſtulatos ordinare; eos enim ex Eccleſiis omnibus ſuæ provinciæ, etiam renitente proprio Epiſcopo, probabile eſt, cum conſilio Epiſcoporum ſuæ provinciæ Metropolitanum ordinare potuiſſe. Tum quod ratio Carthaginenſis (e) Concilii in eo caſu locum habeat: tum quod Concilio Epiſcoporum Provinciæ, ſine quo nec ordinationes celebrare, nec electiones facere jure poteſt, Archiepiſcopus ſubnixus, jus videatur habere refragantem Epiſcopum refellendi, & ab eo ſi invitus perſeveret, extrahendi, atque ad Epiſcopalem ordinationem Clericum ejus deducendi. Tum quod eo ipſo ſaltem quo Epiſcopus Clerici ſui electioni in Epiſcopum conſentit, eum à ſua poteſtate abdicare & Metropolitano, vel alterius ejus locum tenenti relinquere videtur. Tum quod exempla multa habeamus Epiſcoporum, qui cùm ex aliena diœceſi, ejuſdem tamen provinciæ electi fuiſſent, creati ſunt à Metropolitano Diaconi, & Presbyteri. Sed qualecumque Metropolitani hac in re jus habuerint, certum raro eos uſos fuiſſe, & vix niſi pro-

(e) Carthagin. 3. cap.45. cit.

proprio Epiſcopo conſentiente quemquam aut eligi, aut ordinari in Epiſcopum permiſiſſe. Atenim hæc quæſtio inutilis jam eſt, cum nemo jam pro Epiſcopo agnoſcatur, qui non à ſummo Pontifice confirmatus, vel ad Metropolitanum remiſſus fuerit, vel à quibuſcumque Antiſtibus licentiam conſecrationis recipiendæ obtinuerit.

§. VII.

De reſcriptis Apoſtolicis, ut quis à quacumque Antiſtite promoveri poſſit.

XVI. HIc verò, quod ad præſens tempus ſpectat, præſertim obſervandum eſt, [quod nos ſupra obiter inſinuavimus] reſcriptis Apoſtolicis concedentibus facultatem à quocumque Antiſtite Catholicæ communionis ordines recipiendi moderationem aliquam ſalutarem à Concilio (a) Tridentino adhibitam fuiſſe, ut nempe ab alio Antiſtite ordinari nullatenus *ſpecialis reſcripti prætextu* cuiquam *permittatur, niſi ejus probitas, ac mores ordinarii ſui teſtimonio commendentur.* (b) *Res* ſcilicet *plena æquitate, & laude digna, viſa* eſt Tridentinis Patribus, *ut de mendacio nemo lucretur, præſertim apud ſanctam & ſummam ſedem.* Æquiſſimum viſum eſt fraudibus, & clandeſtinis molitionibus occurrere, quibus reſcripta iſta ignari aliquando, & perditæ vitæ, atque exiſtimationis homines extorquent. Nullum autem convenientius remedium judicatum eſt, quàm ut Epiſcopi, quorum maximè ordinatio intereſt, & qui ordinandos perfectius noſſe poſſunt, de eorumdem vita, & moribus prius conſulantur, quàm ipſi licentiam

(a) Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 8.

(b) Bernardus epiſtol. 180. ad Innocent.

A ullam in Eccleſiæ præjudicium obtineant. Sanctè proinde, & ſalubriter ab eodem (c) Concilio Tridentino pariter ſtatutum eſt, ut ji quibus prohibitus aditus ad ſacros ordines ab ordinario fuerit nullo reſcripto interdictos ordines conſequi poſſint. Quò nempe Epiſcopi in ordinibus conferendis, officium ſuum *liberius exequi, ac quoquam prætextu deſuper impediri nequeant.* Conſtitutio autem Tridentina egregia eſt, & ſcitu digniſſima, jiſque verbis concepta. *Cùm honeſtius, ac tutius ſit*
B *ſubjecto, debitam propoſitis obedientiam impendendo in inferiori miniſterio deſervire, quam cum propoſitorum ſcandalo, graduum altiorum appetere dignitatem, & cui aſſenſus ad ſacros Ordines à ſuo Prælato, ex quacumque cauſa, etiam ob occultum crimen quomodolibet, etiam extra judicialiter, fuerit interdictus, aut qui à ſuis ordinibus, ſeù gradibus, vel dignitatibus Eccleſiaſticis fuerit ſuſpenſus, nulla contra ipſius Prælati voluntatem conceſſa licentia de ſe promoveri faciendo,*
C *aut ad priores ordines, gradus, & dignitates ſive honores reſtitutio ſuffragetur.* De hac Concilii Tridentini ſanctione fuſiùs non dicam; memini enim me de ea alias dixiſſe: ſolummodò colligo admoneri ex ea ſummum Pontificem, ne facilè ad alienos Clericos ordinandos, vel ut ab alio ordinentur, permittendos inducatur. Quippe cum ab ordine recipiendo prohibitos, nec ulla conceſſa à ſuperiori licentia, nec ulla appellatione ad ſuperiorem,
D interjecta, contra proprii Epiſcopi interdictum obniti poſſe voluerit. Denique idem Tridentinum de reſcriptis prædictis ſic cenſuit, (d) *facultates de promovendo à quocumque non ſuffragentur, niſi habentibus*

(c) Trident. cap. 4. ejuſdem ſeſſ.

(d) Concil. Trid. ſeſſ. 7. cap. 11. de reform.

tibus legitimam cauſam, ob quam à propriis Epiſcopis ordinari non poſſint: & tunc non ordinentur, niſi ab Epiſcopo in ſua diœceſi reſidente, aut pro eo Pontificalia exercente, & diligenti prævio examine.

ARTICULUS X.

De literis dimiſſoriis ex antiquo Eccleſiæ uſu.

ſ. PRIMUS.

An præſumpta Epiſcoporum voluntas ad ordinationem ſuffecerit.

I. STabilita jam Epiſcoporum auctoritate in ſuos, adeò ut nulli alteri Epiſcopo [ſi ſummum Pontificem ob plenitudinem poteſtatis, alioſque paucos excipias] ordinare ullos liceat, niſi de propriorum licentia, atque permiſſu. Jam videndum eſt quomodo licentia iſta olim concederetur, & qua formula exhiberi, & quando ſoleret. Præſumptum aliquando conſenſum Epiſcoporum viſum fuiſſe ſufficere viris quibuſdam piis, & ſanctis, ut eos præſertim quos Epiſcopi ſui probis moribus commendatos alicubi dimitterent, aut Presbyteratu dignos judicarent, ipſi ordinare poſſent ſuprà diximus. Hac excuſatione docuimus (a) Alexandrum, & Theoctiſtum Origenis conſecratores, contra Demetrii Alexandrini querimoniam uſos fuiſſe: ſimili quoque (b) Epiphanium, cui neceſſitas quæcumque Eccleſiæ ſufficere viſa fuit, ut conſenſus proprii Epiſcopi præſumeretur; quod ſatis indicat iis, quas ſcripſit ad Joannem Hieroſolymitanum literis, in quibus ordinationem Pauliniani extrà ſuam parochiam excuſans, primùm hæc habet, quæ moderatio-
A ne aliqua indigent, nec crudè intelligenda ſunt. *Ordinavimus* Paulinianum *Diaconum, & poſtquam miniſtravit, rurſum Presbyterum: ſuper quo debueras gratulari, intelligens, quod ob Dei timorem hoc ſumus facere compulſi: maximè cum nulla ſit diverſitas in Sacerdotio Dei, & ubi utilitati Eccleſiæ providetur. Nam etſi ſinguli Eccleſiarum Epiſcopi habent ſub ſe Eccleſias, quibus curam videntur impendere, & nemo ſuper alienam menſuram extenditur; tamen præponitur omnibus charitas Chriſti, in qua nulla ſimulatio eſt:
B nec conſiderandum quid factum ſit, ſed quo tempore, & quomodo, & à quibus, & quare factum ſit.* Quorum verborum ſenſus eſt ratum habere debere Epiſcopum, quod ab alio in ejus parochia geſtum, ſi in Eccleſiæ utilitatem geſtum ſit; Epiſcopos ſiquidem omnes eundem ordinem habere; eundem totius Eccleſiæ Epiſcopatum eſſe, qui licet diverſis plebibus diſtinctus ſit, & ſingulis Epiſcopis quodammodo diviſus videatur, ob
C Eccleſiæ tamen utilitatem nonnunquam confundi. Poſſe quoque Epiſcopis ex charitate aliena curare, dummodo ſimulata illa non ſit, nec illius falſo prætextu, ambitio ad aſſumenda aliorum jura abutatur: quod ex circumſtantiis actionum facilè detegi poterit. Quæ certè omnia eò tendunt, ut præſumpta ad ordinationem Epiſcopi proprii voluntas ſufficere videatur. Quod poſtea exemplo Epiſcoporum Cypri confirmat, dum
D quibuſdam interjectis circa Pauliniani ordinationem obſervatis hæc ſubdit. *O vere benedicta Epiſcoporum Cypri manſuetudo, & bonitas, & noſtra ruſticitas ſenſu tuo, & arbitratu, digna miſericordia Dei. Nam multi* Epi-

(a) Hieronym de ſcript. Eccleſ. in Alexandr.

(b) Epiphan. epiſt. ad Joannem Hieroſol. inter epiſt. Hieronym. 50.

A *Epiſcopi communionis noſtræ, & Preſbyteros in noſtra ordinaverunt provincia, quos nos comprehendere non potueramus. Et miſerunt ad nos Diaconos, & Hypodiaconos, quos ſuſcepimus cum gratia, & ipſe cohortatus ſum beatæ memoriæ Philonem Epiſcopum, & ſanctum Theoprobum, ut in Eccleſiis Cypri, quæ juxta ſe erant, ad meæ autem parochiæ videbantur Eccleſiam pertinere, eo quod grandis eſſet, & latè patens provincia, ordinarent Presbyteros, & Chriſti Eccleſiæ providerent.*

II. Quamvis autem hæc præ- B ſumpta, & tacita Epiſcopi proprii conſenſio ad hoc ſufficiat, ne videatur alienum Clericum furatus, qui eum de ordinarii ſui licentia præſumpta ordinavit: cùm nulla rei alienæ acceptio, uſurpatio, vel retentio, furti deformitate notetur, niſi quæ invito Domino facta credatur. Nihilominus legitima minimè cenſetur, nec ſufficiens tam ad ſuſpicionem omnem criminis avertendam, quàm ad fidem faciendam de legitima ordinis ſuſceptione, vel collatione; C nullus enim de ordinationis vitio debet hærere ſcrupulus: vera & legitima ejus agnoſci debet ab omnibus ordinatio, cui publica auctoritate conſtituto pareri debet ab omnibus: publicus Eccleſiæ miniſter publico indiget teſtimonio, quo Epiſcopi ſui conſenſus probetur. Præſumptio omnis in re tanti momenti, vel incerta eſt, vel ſaltem inſufficiens: non ſufficit quod factam ordinationem Epi- D ſcopus ejus intererat, ratam habeat, niſi ratihabitio ordinationem anteverterit, vel ei concurrerit. Nam cùm legitima ordinatio non niſi de conſenſu ordinarii fieri debeat, non videtur, de ejus conſenſu fieri, cujus ſolum conſenſus jam peractæ accedit. Quæ autem certitudo de præſenti Epiſcopi proprii conſenſu haberi poteſt, ſi nullus noſtrum quid poſt horam voliturus ſit, de ſeipſo certò reſcire queat? Sed eſto quis de aliquo certò fortè hoc præſumat; non fuit tamen excuſatio iſta in Eccleſia toleranda, quæ & patrocinium ambitionis, & fraudis tegumentum, & erroris refugium eſſet, dicentiſque ſolum fide niteretur, non extraneis teſtimoniis revinci poſſit.

§. II.

Licentia ab alio recipiendi ordines ſcripto tradi debet.

III. SEd nec propter eaſdem rationes verbo ſatis viſum eſt licentiam concedi, niſi ſcripto quoque firmaretur, nec gratiam illam ex earum numero eſſe debere judicatum, quæ ſolo verbo impetrantur. Sicut enim judicem oportet ſcripto ſententiam ferre, & omnia judicii acta procurare, ut per perſonam publicam, aut alios duos fide dignos teſtes fideliter, ac diligenter conſcribantur, *ne contra falſam aſſertionem iniqui judicis innocens litigator quan loqui non poſſit veram negationem probare, cum negantis factum per rerum naturam nulla ſit directa probatio: ne falſitas veritati præjudicet, aut iniquitas prævaleat æquitati.* Ita quoque neceſſarium viſum eſt ad præcludendam ambitioni, & præſumptioni viam ſcripto licentiam concedi, qua alieni Clerici ordinatio permittatur, ne negans licentiam à ſe datam proprius Epiſcopus negotiationem ſuam probare non poſſit; ne candidatus ordinum licentiam non datam mentiri, vel or-

Digitized by Google

A ordinator poſſit fingere : ne in conferenda iſta licentia Epiſcopus cujus maximè intereſt, minus attendat, cum aliquando aut verbum nihil cogitanti ſubripiatur, aut excidat, quæ in ſcribente incuria, oſcitantia, vel ſubreptio non ità facilè contingit. Ob has itaque, & ſimiles cauſas Concilia Carthaginenſe (a) primum, Bracharenſe (b) primum, (c) Trullanum, Cabilonenſe (d) ſecundum, (e) Meldenſe, & quædam alia; itemque Romani Pontifices Innocentius (f) primus, Zacharias (g) in Synodo Romana,

B & Clemens (h) quartus, nonniſi per literas licentiam iſtam concedi voluerunt. A quibus non diſſentit Tridentinum (i) Concilium, dum à titulari Epiſcopo vetat, *abſque ſui proprii Prælati expreſſo conſenſu, aut literis dimiſſoriis*, alterius ſubditum, quocumque prætextu ordinari. Nam ideò expreſſum conſenſum, vel literas dimiſſorias requirit, non abſolutè dimiſſorias literas, quod aliquando contingat, ſolemniter, & publicè in Eccleſia

C Epiſcopi proprii, eo præſente, ſed honoris cauſa alienum Epiſcopum ad celebrationem ordinum rogante, vel propter infirmitatem indigente, aut abſente eo quidem, ſed præſentibus officialibus ejus, iiſque adjuvantibus, examinantibus, & teſtimonium de ordinatione ferentibus, ordinationem publicè peragi, quo unico caſu litteris dimiſſoriis opus non eſt, quò quis ab alterius civitatis Epiſcopo ordinari queat, ſed expreſſus conſenſus Epi-

D ſcopi ſufficit, qui ex notoria Epiſcopi præſentia, vel officialium ejus, eorumque cooperatione, & ſecutis poſteà teſtimonialibus litteris ejuſdem nomine inſcriptis ſatis manifeſtè, & evidenter innoteſcit, ut ſcripto non ſit opus, quò conceſſa alteri Antiſtiti licentia fuerit, quem publicum factum ſatis arguit, nihil adverſus auctoritatem Ordinarii tentaſſe. Nec in iſto pariter caſu litteras dimiſſorias neceſſarias judicarunt citata ſuperiùs Concilia, ſummi Pontifices, ut ex eorum lectione, & ſcopo patebit.

(a) Carth. 1. q. 5.
( ) Brach. 1. c. 46.
(c) Trullan. c. 17.
(d) Cabilon. 2. c. 41
(e) Meldenſe c. 15.
(f) Innoc. 1. ep. 2. cap. 7.
(g) Zacharias in Synod. Rom. c. 11.
(h) Clemens 4. cap. . de tempor. ordinat. in 6.
(i) Concil. Trid. ſeſſ. 4. cap. 2. de reform.

§. III.

Eandem licentiam ſignatam ab Ordinario, ejuſque ſigillo munitam eſſe oportere.

IV. Sublato verò iſto caſu ſcriptæ debuerunt eſſe litteræ, quibus publica fides fieret, ſi cui ab alio Epiſcopo recipiendi ordines licentia concederetur. Imo ne qua fraus iis irrepere poſſet, ſtatuit Bracharenſe (k) primum Concilium, non ſolùm ab eo qui ab alieno Epiſcopo ordinari petit, ſcripta, *ſed ſignata ſcripta* proferri debere. Cabilonenſe (l) verò ſecundum ſub Carolo Magno inſuper præſcripſit, ut *litteras habeat, in quibus ſint nomina Epiſcopi, & civitatis plumbo impreſſa*, nec admitti poſſit, *niſi iis cognitis, & talibus inventis*. Circà Ultramarinos verò & è longinquis regionibus venientes Sylveſter primus, Anaſtaſius primus, & Alexander tertius, eos nonniſi quinque, aut amplius Epiſcoporum chirographis deſignatos recipiendos eſſe cenſuerunt, ut ſupra notavimus.

(k) Bracharen. 1. ſupra.
(l) Cabilon. ſupra.

§. IV.

Aliæ notæ dimiſſoriarum literarum.

V. Neque id ſufficere viſum, niſi notis quibuſdam eadem literæ dimiſſoriæ afficerentur,

tur, quas ex Niceno primo refert Atticus ille Conſtantinopolitanus Epiſcopus, qui curavit Nicenos canones colligi, eoſque ad Patres Concilii Carthaginenſis ſexti direxit. Is ergo exemplar, ut vocat epiſtolæ ſecundum Nicenos Patres edocere volens hæc habet. *Græca elementa literarum numeros etiam exprimere, nullus qui vel tenuiter Græci ſermonis notitiam habet hæc ignorat. Ne igitur in faciendis epiſtolis canonicis, quas mos Latinus formatas appellat, aliqua fraus falſitatis temerè præſumeretur, hoc à Patribus trecentis decem, & octo Nicææ congregatis ſaluberrimè inventum eſt, & conſtitutum: ut formatæ epiſtolæ hanc calculationis, ſeù ſupputationis habeant rationem: id eſt, ut aſſumantur in ſupputationem prima Græca elementa Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, hoc eſt π, υ, α, quæ elementa, & octogenarium, & quadringenteſimum, & primum ſignificant numerum. Petri quoque prima litera, id eſt, π, quæ numerum octoginta ſignificat. Ejus quoque qui ſcripſit epiſtolam, prima litera; cui ſcribitur ſecunda litera; accipientis tertia litera; civitatis quoque, de qua ſcribitur, quarta; & indictionis, quæcumque eſt, ejuſdem temporis idem qui fuerit numerus, aſſumatur. Atque ita his omnibus Græcis literis, quæ [ut diximus] numeros exprimunt in unum ductis; unam quæcunque collecta fuerit ſummam epiſtola teneat, hanc qui ſuſcepit, omni cum cautela exquirat expreſsè. Addat præterea ſeparatim ἀμὴν, amen, quod in epiſtola nonageſimum & nonum numerum ſecundum Græca elementa ſignificat.* Quæ omnia explicant fuſius Ivo (a) Carnotenſis, (b) Baronius, (c) Sirmondus, & alii.

VI. Hic tantum examinendum eſt, quomodo id inventum à Patribus dicat Atticus *ne aliqua fraus falſitatis temerè præſumeretur*. Quidni aliquis impoſtor nominis Epiſcopi priorem literam exarare, itemque Epiſcopi ad quem epiſtolam ſcriptam finxerit, ſimiliter priorem nominis literam addere, ſicut & indictionis, eaſque omnes literas, quæ in quavis ferè epiſtola propriæ erunt, cum communibus, à quibus nomen tum Patris, tum Filii, tum Spiritus ſancti Græco idiomate ſcriptum incipit, & ἀμὴν quoque inſcribere, ac numerum ex iis reſultantem poſſet colligere? Reſpondet Baronius hunc Concilii Niceni canonem ſecretum à Patribus Concilii Niceni, & Catholicis Epiſcopis retentum, neque apud infideles, vel hæreticos, aut alios paſſim divulgatum, nè Catholicæ communionis ſigna uſurpare poſſent. Non tamen hæc reſponſio omnino ſatisfacit. Cùm enim in Nicena Synodo Ariani (d) plurimi Epiſcopi, v. gr. Euſebii duo Nicomediæ, & Cæſareæ, Theognis Nicenus, Mares Chalcedonenſis, & alii ſimulantes pœnitentiam recepti ſint, poterant ſanè ſymbolum iſtud Patrum Nicenorum Arianos edocere, ideoque contrà fraudes hæreticorum de ſufficienti remedio in iſtius ſymboli adinventione minimè videbatur fuiſſe proviſum. Quod ſi fortè quis dicat hæc omnia adhibita fuiſſe, ut plurimos ſaltem plebejos homines forma literarum iſtarum conficiendarum lateret, & ne fortè iſti prædictas literas fingerent, hoc remedio fuiſſe conſultum, non omnino abnuerim: ſed nec huic tantum rei eas literas adhibitas cenſuerim. Itaque exiſtimo prędictas literas uniuſcujuſ-

(a) Ivo de cauſ. Clericis part. 6. can. 433.
(b) Baron. ad annum 325. à n. 163. uſque ad 171.
(c) Sirmond. to. 2. Concil. Galliæ in fine.
(d) Baron. ad annum 325. n. 165.

que Epiſcopi propria manu exarari debuiſſe, cum ſcribæ manu reliquum epiſtolæ corpus deſcribi potuerit; ſicque quemadmodum chirographi adhibentur ad impediendas fraudes; ità & has literas ad occurrendum iiſdem fraudibus, fuiſſe excogitatas, quas nempe unuſquiſque Epiſcopus propria manu pingeret, non aliena.

VII. Literarum iſtarum quibus Epiſcopus Clerici ſibi ſubditi ordinandi licentiam alteri Epiſcopo concedere ſolebat, meminit Auguſtinus (a) epiſtola quadam ad Clerum, & populum Hipponenſem, vbi de quodam ſuo Clerico loquens, hæc habet. *Sed cùm promoveri in Clericatu ſive illic per me, ſive alibi per litteras meas vehementiſſimè conaretur: ego autem nullo modo adducerer ei homini, de quo tantum malum exiſtimarem, manus ordinationis imponere, aut per commendationem meam fratri meo eum ſubintroducere; turbulentius agere cœpit, ut ſi ipſe in Clericatu non promoveretur, nec Presbyter Bonifacius in ſuo gradu eſſe permitteretur.*

(a) Aug. ep. 137. ad Clerum, & populum Hippon.

§. V.

Quomodo vocarentur iſtæ literæ.

VIII. Multis autem nominibus antiquitus eæ literæ dictæ reperiuntur. Primò enim ἀπολυτικὰς, à Græcis, dimiſſoriæ à Latinis reperiuntur dictæ: ἀπολυτικὴν ejuſmodi epiſtolam vocat Synodus (b) Trullana: in eadem ſignificatione vocem iſtam uſurpant, & explicant (c) Zonaras, (d) Balſamon, aliique Græci, paſſim. Dimiſſoriæ autem vocantur à ſancto (e) Leone, & (f) Zacharia ſummis Pontificibus; itemque in legibus Longobardorum,

(b) Synod. Trull. cap. 17.
(c) Zonar. in c. 11. Conc. Chalced.
(d) Balſamon ibid.
(e) S. Leo apud Grat. c. 1. diſt. 72.
(f) Zacharias in Synodo Rom. c. 11.

A ubi hæc habentur, (g) *ut nemo alterius Clericum ſine commendatitia, aut dimiſſoria litera recipere præſumat:* necnon in epiſtola formata, quam dedit Vvolfeo (h) Conſtantienſis Epiſcopus pro Annone Clerico ordinando: & in ea quam pro Bernone Clerico conceſſit Hincmarus (i) Remenſis: nec non in aliis apud (k) Burchardum, (l) Ivonem, & (m) Gratianum. Dicuntur etiam εἰρηνικαὶ, ſeù pacificæ; εἰρηνικὰς eas in ſimili acceptione vocarunt (n) Concilium Antiochenum, & (o) Chalcedonenſe: docentque (p)
B Zonaras, & (q) Balſamon εἰρηνικὰς, καὶ ἀπολυτικὰς γραφάς, *dimiſſorias, & pacificas literas* eaſdem eſſe: (r) ideoque quas Hegiloni Presbytero conceſſit Teutgaudus Treverenſis dimiſſorias, eas pacificas vocavit. Nominantur etiam commendatitiæ ab (f) Attico, à prædicto (t) Vvolfeone, & (u) Ebroino Bituricenſi, necnon in prædictis legibus (x) Longobardorum, & paſſim in (y) capitularibus Caroli, quibus conſentire videtur (z)
C Auguſtinus ſupra citatus, dum ejuſmodi epiſtolas *Commendationis* nomine inſignivit συςατικὰς tamen literas [quo nomine commendatitias Græci vocant] à dimiſſoriis canon (a) undecimus Concilii Chalcedonenſis apertè diſcriminat, quamvis decimus tertius cum eiſdem quodammodo confundat: quod quidem arguit συςατικὰς literas diverſas fuiſſe, alias, quæ Laicis accuſatis, ſed poſtea innocentibus repertis darentur,
D tur, alias quæ Clericis dum ab Epiſcopo proprio dimitterentur, ut explicant (b) Zonaras, & (c) Balſamon. Vocabantur quoque formatæ à Latinis, ut docet Atticus (d) Conſtantinopolitanus ſupra,

(g) Leg. Longobard. tit. 2.
(h) Litteræ Vvolfeonis infra.
(i) Litteræ Hincmari infra.
(k) Burchard. lib. 2. cap. 42.
(l) Ivo parte 6. cap. 14.
(m) Grat. diſt. 71. & 73.
(n) Conc. Antioch. cap. 7. & 8.
(o) Chalced. c. 11.
(p) Zonar. in c. 11. Chalced.
(q) Balſamon ibid.
(r) Teutgaud ep. tom. 2. Conc. Gall.
(f) Atticus c. ſanctiſſimo, diſt. 73.
(t) Vvolfeonis.
(u) & Ebroini ep. tom. 2. Conc. Gall.
(x) Leg. Longobard. ſupra cit.
(y) Capitul. lib. 6. cap. 230. & alibi.
(z) Aug. ep. 137. ſupra.
(a) Chalced. c. 11.
(a) Zonaras,
(b) & Balſamon in eoſdem can.
(c) Atticus ſupra.
(d) Milevit. c. 20.

po-

poteſtque colligi ex Concilio Milevitano, ex (a) capitularibus Caroli, ex (b) literis prædicti Attici, (c) Burchardi Vvormatienſis Luitadi (d) Vincienſis, & aliis, in quibus commendatitiæ, & dimiſſoriæ vocantur formatæ. Nominantur quoque Κανονικαὶ à Concilio (e) Antiocheno, id eſt *Canonicæ*, ut vocat (f) Meldenſe, quo etiam nomine eas indigetat Hincmari Remenſis (g) epiſtola ad Æneam Pariſienſem, qua ſibi dari petit Clericum nomine Bernonem, eumque ad ordinationem concedi.

(a) Capit. addit. 4. cap. 98.
(b) Litteræ Attici.
(c) Lit. Burchard. c. in nomine, ead.
(d) Luitad. epiſt. tom. 2. Conc. Gall. in fine.
(e) Antioch. c. 8.
(f) Concil. Meldenſ. cap. 52.
(g) Hincmar. epiſt. ad Æneam tom. 2. Conc. Gall.

IX. Non eſt autem noſtri inſtituti de iis omnibus literarum variis generibus, & vſibus diſſerere, nam certiſſimum eſt formatarum non hunc ſolum uſum fuiſſe, ut per eas Clerici ad ordinum ſuſceptionem dimitterentur, cùm eorum maximè beneficio communio Catholicæ Eccleſiæ confirmaretur, ut patet ex Optato (h) Milevitano, & aliis. Literarum quoque Canonicarum communiorem uſum eſſe, cùm eæ omnes Canonicæ dici poſſent, quæ iuxta canonem concederetur, ſicut etiam formatæ eæ omnes dicebantur, quarum certa formula præſcripta eſſet, & teſſera quædam communionis Catholicæ adjuncta, εἰρηνικὰς quoque, ſeu pacificas ſcimus communicatorias quoque dictas, ut indicat Theophilus (i) Alexandrinus in epiſtola quadam Paſchali, itemque Eccleſiaſticas, quod Eccleſiæ communioni inſervirent, & ab Epiſcopis recens ordinatis dari ſolerent. Certum eſt quoque commendatitias non ſolùm Clericis, ſed & Laicis datas, & quidem ſuſpectis aliquando de crimine, ut docet (k) Balſamon. Itaque iis

(h) Optatus lib. 2. contra Parmen.
(i) Theophil. ep. 1. Paſchal. in fine.
(k) Legatur Balſamon in c. 11. Conc. Chalced.

A omnibus, quæ à propoſito noſtro aliena videntur, ſecluſis, epiſtolas iſtas, quibus Epiſcopis alienum Clericum ordinandi, vel in miniſterio retinendi dabatur auctoritas, ἀπολυτικὰς, ſeu dimiſſorias, εἰρηνικὰς, ſeù pacificas, συστατικὰς, ſeu commendatitias, Κανονικὰς Græcè, ac Latino idiomate dici non immerito, nec ſine ratione oſtendendum nobis eſt.

X. Balſamon rationem eorum ferè omnium oſtendit: Primò enim, inquit, συστατικαὶ γραφαὶ λέγονται, αἱ διδόμεναι Κληρικοῖς παρὰ τῶν
B χειροτονησάντων αὐτοὺς Ἐπισκόπων, καὶ συνιστῶσαι, ἤτοι δηλοποιοῦσαι τὴν χειροτονίαν τούτων, *commendatitiæ ſcripturæ dicuntur, quæ dantur Clericis, ab iis, qui illos ordinarunt, Epiſcopis eos commendantes, ac eorum ordinationem declarantes*; quod ex canone decimotertio Concilii Chalcedonenſis confirmat. Dicuntur ergo συστατικαὶ literæ à verbo Græco συστατίω, quod eſt *commendo, probo*, ſicut commendatitiæ à commendando etiam nomen ha-
C bent, quod ordinandi commendationem continere deberent. Neque enim ullum ad ordines dimittebant, niſi de morum probitate, ac ſcientia commendatum. Commendatio autem iſta per literas vix ulli dabatur, niſi quem Epiſcopi, vel à ſe peregrinatum, ſed poſtea ex ipſa peregrinatione reverſurum, dimittebant, ſeu potius emittebant. Vel quem alteri ordinandum, atque in conſortium Clericorum ſuorum cooptandum pro-
D priè dimittebant, ſeu concedebant; ideoque licet dimiſſoriæ omnes commendatitiæ eſſent, non tamen quælibet commendatitiæ propriè erant dimiſſoriæ, ſed impropriè ſolùm. Dimiſſoriæ enim pro-

propriè dicuntur, quibus Epiſcopus Clericum ſuum alteri cedebat, juſque omne quod in eum habebat, ad alterum tranſmittebat: unde dimiſſoriæ à verbo Latino *dimittere*, ſicut ἀπολυτικαὶ à verbo Græco ἀπολύειν, quod ei reſpondet, deducuntur: utrumque autem à poteſtate, arbitrioque ſuo aliquem liberare, à conſortio, à cuſtodia, à familiaritate rejicere ſignificat. Sic apud (a) Mathæum ἀπολύειν τὴν γυναῖκα, idem eſt quod repudiare uxorem, & apud (b) Svetonium *dimittere uxorem* repudiare eſt: Sic dimittitur concio, vel Senatus, cùm quique quò velit, abeundi fit poteſtas, ſic paſſim in (c) Triodio, (d) Liturgiis, (e) Baſilii, & (f) Chryſoſtomi ἀπολυτικὸν dicitur oratio, aut formula qua populus peracta liturgia dimittebatur, cujus etiam orationis, meminit (g) Phranzes, & (h) Euchologium. Sic pariter dimiſſi milites dicuntur, quibus abeundi fas eſt, dimiſſi è tutela qui ab ea liberati, dimiſſi debito qui à crèditoris obligatione ſoluti ſunt: Sic denique, ut ad epiſtolas dimiſſorias conformiùs exemplum proferamus, *libelli dimiſſorii* [qui aliàs *Apoſtoli* vocantur, quod per eas cauſa ad eum, qui appellatus eſt mittitur] in jure nuncupantur, ii videlicet quibus judex à quo appellatur, judici ad quem appellatur, à ſe appellatum fuiſſe ſignificat, eumque de cauſæ negotio inſtruit. Quibus literæ antiquorum dimiſſoriæ reſpondent; nam Clericum ad ordinationem, vel ad miniſterium ſacrum ad alienum Epiſcopum proprii remittentes, eum de ipſius probitate, & merito inſtruebat. De iis autem ita Balſamon: (i) λέγονται δὲ ἀπολυτικαὶ

(a) Matth. 19.

(b) Sveton. in Tiberio.

(c) Triodium.
(d) Liturgiæ.
(e) Baſilius,
(f) & Chryſoſtom. paſſim.

(g) Phranzes chronic. lib. 3. cap. 19.
(h) Euchologium Græcorum.

(i) Balſamon in c. 11. Chalced.

A μὴν ὡς παριστῶσαι κατὰ γνώμην καὶ ἀπόλυσιν Ἀρχιερατικὴν τὸν Κληρικὸν, ἢ τὸν Ἐπίσκοπον μεταστῆναι. Id eſt, *dicuntur autem dimiſſoriæ, ut quæ oſtendant ex voluntate, ac dimiſſione Antiſtitis Clericum, vel Epiſcopum tranſiturum*. Idem etiam, cur eædem literæ pacificæ dicantur, rationem ſubjungit, εἰρηνικαὶ δὲ ὅτι τοιαύτης προκομιζομένης γραφῆς παρὰ τοῦ χειροτονήσαντος, εἰρήνη ἔσται μέσον τῶν Ἀρχιερέων. οὔτε γὰρ ὁ δεχόμενος τὸν ἀλλότριον Κληρικὸν τὸν συναδελφὸν αὐτοῦ θλίψει, καὶ προκριματισθήσεται, οὔτε ὁ Κληρικὸς βλαβήσεται ὡς ὑβρίζων τὸν χειροτονήσαντα
B αὐτόν. *Pacificæ autem dicuntur, quod cùm talis adfertur ſcriptura ab eo qui ordinatus eſt, pax erit inter Antiſtites; neque eum qui alienum Clericum recipit confratrem ſuum opprimet, nec ei præjudicabitur, nec Clericus offendetur, tanquam ei, qui ipſum ordinavit injuriam ſuam faciens*. Confirmant hanc Balſamonis interpretationem, ea quæ ſupra diximus, de pace inter Epiſcopos turbari ſolita, cùm ſine
C proprii licentia Clericus ab alieno ſuſciperetur, vel ordinaretur. Hoc enim ſuppoſito pacificæ eæ literæ dicentur, quæ pacem illam fovebunt, nec eam interturbari permittent. Canonicæ tandem indigetabantur, per quas canonum Clericos ſuos ſine proprii Epiſcopi licentia abire vetantium executio procuratur, & canonica promotio Clericorum efficitur.

§. VI.

D *Quomodo dimiſſoriæ antiquorum à noſtris differrent.*

XI. EX iis autem patet dimiſſorias literas aliquando dici, quibus quis reverſurus ad pro-

propriam parochiam abire ad alienam permittitur, ut cùm in Concilio (a) Antiocheno Epiſcopo vetitum ſine dimiſſoria, ſeu pacifica Metropolitani epiſtola ad Imperatorem ire: Nec dubitamus quin antiquitus darentur quoque literæ dimiſſoriæ quibuſdam ad ordines recipiendos, quibus tamen revertendi ad propriam parochiam obligatio imponeretur. Cùm & (b) Ephiphanius Clericos in Eccleſia ſua inſtitui permiſerit, & in ſuæ Eccleſiæ utilitatem ordinari ex prædictis; & Helias Abbas Epiphanium ad ſanctum Gregorium miſerit ordinandum, quem reverſurum ad proprium Monaſterium jam ordinatum putabat, ſed contra Romanæ Eccleſiæ conſuetudinem id eſſe dictitans (c) ſanctus Gregorius, retinuit, aliarum Eccleſiarum alium morem eſſe ſatis innuens. Nihilominus tamen prioribus temporibus dimiſſoriarum hujuſmodi conceſſionum conſuetudo rara, atque infrequens erat; ſed ſi cui Epiſcopus recipiendi ab alio ordines, facultatem concedebat, hunc à ſe dimittebat, & à ſua poteſtate; ut tum ex prædictis patet, tum etiam confirmatur ex eo quod literæ omnes dimiſſoriæ quarum nobis exempla ſuperſunt, hanc dimiſſionem ſignificent; Tum etiam ex eo quod Concilium (d) Carthaginenſe primum literas iſtas ad hoc ſolum requirat, ne alienus Epiſcopus Clericum alterius uſurpet: Trullana (e) Synodus, dimiſſorias exigat, ut quis in aliena Eccleſia ordinetur, atque inſtituatur: Meldenſe (f) propter idipſum Canonicas Epiſcopi neceſſarias oſtendat; & ob idipſum Clericum, niſi *concedente Epiſcopo*, eumque tradente promovendum neget (g) Carthaginenſe tertium; uno verbo quod canones omnes, qui licentiam Epiſcopi requirunt, de hoc præſertim caſu loquantur, in quo quis ordinatur, ut Eccleſiæ alienæ adſcriberetur. Tum quod de hoc inter Epigonium, & Julianum, inter (h) Auguſtinum, & Severum memoratæ ſuperiùs contentiones exortæ fuerint. De ordinatione verò ab alio Epiſcopo, ut in propria Epiſcopi parochia quis remaneret, nulla quæſtio apud antiquos illos auctores; quia nemo ordinationem alieni Clerici præſumebat, niſi qui retinere vellet. Idipſum quoque indicat Auguſtini ſupra allatum teſtimonium, de eo quem alieno Epiſcopo ſubintroducere noluit per commendationem ſuam, ideſt alterius Clero cooptandum ſuggerere. Denique cùm ſolerent hiſce temporibus ſinguli Clerici in Eccleſiis ſuis reſidere, nec otioſi, aut deſides Epiſcopi in ſuis Eccleſiis ordinationes neceſſarias prætermitterent, nulla ratio ſubeſſe videbatur, cur ad alienum Epiſcopum pro ſuſcipiendis ordinibus mitterentur, niſi qui eidem concederentur. Gravis autem cauſa ſuberat, ut nonniſi à proprio Epiſcopo ordinarentur, quia cùm nemo ordinaretur, niſi qui alicui Eccleſiæ ſimul inſcriberetur, & Cleri judicio probatus eſſet, vix ab alieno quis ordinari poterat, cujus non erat de Eccleſia alterius Epiſcopi providere, ac diſponere, cui Presbyterorum Epiſcopi alterius concilium præſtò non erat. Deinde cùm præſente plebe, cui quis præſuturus erat, vel ſaltem præſente plebe civitatis, ad cujus aliquam Eccleſiam, ſeu ab ea dependentem quis mittebatur, ordina-

(a) Antioch. c. 11.

(b) Epiphan. epiſt. ad Joann. Hieroſolym. inter epiſt. Hieron. 60.

(c) Gregor. lib. 4. indict. 13. epiſt. 10.

(d) Carth. 1. c. 5.

(e) Trull. c. 17.

(f) Meld. cap. 5.

(g) Carth. 3. c. 21.

(h) Aug. epiſt. 242. ad Severum.

natio fieri ſoleret: quomodo in aliena civitate, ab alio Epiſcopo legitimè quis ordinatus dici potuiſſet? Nullus ergo vel certè rarus litterarum dimiſſoriarum pro ordinibus ab alio Epiſcopo recipiendis [quales jam conceduntur] uſus erat. Sed litteræ dimiſſoriæ ad hoc tantum concedi ſolitæ erant, ut Clericus alienas regiones peragrans in dignitate ſua, & loco reciperetur, ac communicaret, vel ut Clericus alteri Epiſcopo ſuę Eccleſiæ cardinandus, in eamque recipiendus concederetur.

§. VII.

Dimiſſorias litteras nonniſi rogatos Antiſtites olim conceſſiſſe.

XII. Atque inde fiebat, ut non libenter, neque facilè adduci ſolerent Epiſcopi ad dimiſſorias alicui concedendas, ſed eas nonniſi à Clericis, vel ab aliis Epiſcopis rogati concederent. De præcedente Clericorum poſtulatione teſtis eſt Leo Papa apud Gratianum, (a) *Epiſcopus ſubjecto ſibi Sacerdoti, vel alii Clerico, niſi ab ipſo poſtulatus, dimiſſorias non faciat, ne ovis quaſi perdita, & errans inveniatur.* Quæ ſententia, niſi aliquo errore ſcateat, oſtendit rogare debuiſſe Clericum Epiſcopum ſuum, antequam litteras ab eo dimiſſorias impetrare poſſit; nam verba iſta *ab ipſo*, non ad alium referri poſſunt, quam ad Sacerdotem, vel Clericum Epiſcopo ſubditum, qui dimiſſorias litteras poſtulet, ut ab Epiſcopi proprii poteſtate abſolvatur. Gloſſa (b) tamen de Epiſcopo ad quem Clericus mittitur, verba iſta interpretatur. Quem pro Clerico habendo rogare debere, & poſtulare affirmat; eique maxi-

(a) Leo apud Gratian. c. 1. diſt. 72.

(b) Gloſſa in dictum can.

A mè conſonant ſequentia verba. Si enim à nullo Epiſcopo rogatus Epiſcopus alicui ex ſuis Clericis dimiſſorias concederet, periculum eſſet, ne tanquam ovis perdita, nemine eum recipiente in ſuum Clerum, huc illuc oberaret, quod canones vetant. Ad Clericorum autem preces concedi ipſas ſolere oſtendunt litterę dimiſſorię (c) Attici Conſtantinopolitani, Vvolfeonis Epiſcopi Conſtantienſis pro Annone Clerico, item Heidilonis Epiſcopi Noviomenſis pro Rotgero Diacono, necnon Durandi Arverni pro Subdiacono quodam,
B aliæque ejuſcemodi, quæ petentibus iis, in quorum favorem ſcriptę ſunt, leguntur conceſſę. Firmatque hanc conſuetudinem Gregorius Magnus, qui (d) Florentinum Subdiaconum Romanum refugientem civitatem Neapolitanum, electum ejuſdem Epiſcopum conſecrare renuit, & Coſmam Eccleſiæ Syracuſanæ Subdiaconum, in poſſeſſione, quæ Juliana vocabatur, non libenter ordinatum Presbyte-
C rum, locique qualitate afflictum in priſtinum cardinem revocavit, neminem oſtendens invitum ab Epiſcopo ſuo in aliam Eccleſiam transferendum, aut alteri concedendum, quia cùm dimiſſione iſta Clericus extra poteſtatem proprii Epiſcopi, in aliam veluti familiam tranſiret, videbatur juxtà adoptionis leges, *arbitrium ejus ſpectandum eſſe, vel conſentiendo, vel non contradicendo.*

(c) Litteræ Attici diſt. 73. can. ſacratiſſimo.

(d) Gregor. lib. 2. epiſt. 15. indict. 11.

XIII. Verùm cùm ea eſſe ſole-
D ret Epiſcoporum hiſce temporibus auctoritas, ut ipſorum juſſiones ſacræ haberentur, ea Clericorum erga Epiſcopos ſuos charitas, ut tanquam patres eos amplexarentur ea obedientia, ut alacriter parendi ſum-

ſummam laudem eſſe ducerent. Ideò rariùs reperies Clericos pro dimiſſione ſua rogaſſe, nunquam ferè ab aliis rogatos fuiſſe, quos ſcilicet ſollicitare nefas erat: ſed Epiſcopos ab aliis qui indigerent Clericis rogatos, Clericos ad Eccleſię alterius utilitatem leges conceſſiſſe. Sic, verbi gratia, ſanctum Symplicianum (a) Presbyterum Romanum rogante Ambroſio à Damaſo datum ſuſpicamur. Sic (b) decreta legitur ad Anaſtaſium ſummum Pontificem, & Venerium Mediolanenſem legatio ab Aurelio Carthaginenſi, & cæteris Africanis Epiſcopis, ut Eccleſiæ Africanæ penuria Clericorum laboranti ſuccurrerent. Cui petitioni ipſos annuiſſe probabile eſt, cùm Paulinus Lector Mediolanenſis, qui vitam ſancti Ambroſii ſcripſit, (c) referat ſe Carthagine apud Fortunatum Diaconum conſediſſe, & ſancti Ambroſii vitam rogatu Auguſtini conſcripſiſſe, unde colligi poteſt probabile eſſe, quod in Africam miſſus fuerit, idemque fortè ſit, qui contra Celeſtium in Africa pro fide Orthodoxa laudabiliter decertavit. Et ne obſcura fortè exempla quæramus, cùm definitionem ſummorum Pontificum, & Conciliorum teneamus. Inde eſt, quod Carthaginenſe (d) Concilium primum ſub Julio ſtatuerit, ne alienum Clericum quis Epiſcopo ſuo eripiat: *ſed ſi fortè erit neceſſarius, petat à collega ſuo, & per conſenſum habeat*. In (e) Carthaginenſi tertio dixerit Aurelius perſuadendum eſſe eum, qui plures habet Clericos, ut alteri indigenti concedat. Docuerit Innocentius primus epiſtola ad Victricium Rothomagenſem, alienum Clericum non eſſe ordinandum, *niſi ejus Epiſcopus precibus*

A *exoratus concedere voluerit*. Decreverit ſanctus Leo (f) epiſtola ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem, ut *alienum Clericum invito Epiſcopo ipſius nemo ſuſcipiat, nemo ſollicitet, niſi fortè ex placito charitatis id inter dantem, accipientemque conveniat*. Denique hinc eſt, quod litteras dimiſſorias, per quas Clericum ſuum Epiſcopus alienabat, nonniſi rogatus ab alieno Epiſcopo, qui ſuſcepturum ſe Clericum, quem ipſe dimitteret, promittebat, non ultrò, non ſponte concedere videri deberet, juxta ſcilicet hanc legem B militiæ ducibus impoſitam, ut qui præeſt nonniſi pareiſſimè commeatum concedat.

XIV. Non ergo concedebant litteras dimiſſorias antiqui Patres, quibus à quocumque Antiſtite ordines recipiendi poteſtatem facerent; ſed ad eum ſolum à quo rogati erant Pontificem, Clericum ſuum dimittebant: quemadmodum Patres volenti, & roganti filios in adoptionem invitati concedunt, non cuilibet adoptandos C offerunt: non errabundos ſuos mittebant Clericos, ſed in alienam curam Eccleſiæ utilitatibus, vel Clericorum ſuorum negotiis conſulentes, ex animo commendatos tanquam pii parentes uni petenti, ac roganti concedebant: quod ex formatarum conficiendarum ratione, in quibus littera initialis nominis Epiſcopi ad quem dirigebantur, debebat inferi, poteſt etiam confirmari.

§. VIII.

D *Variæ formulæ dimiſſoriarum referuntur.*

XV. Formulam autem juxta quam deprecari ſolerent Epiſcopi licentiam ſibi alicujus Clerici retinendi, & ordinandi, deſcrip-

(a) Leo epiſt. 82. al. 64. ad Anaſtaſ. Theſſ. cap. 9.

(b) Aug. de Simplic. lib. 8. confeſſ. cap. 2.

(c) Paulinus in vita Ambroſ.

(d) Carth. 1. c. 5.

(e) Carth. 3. c. 45.

(f) S. Leo epiſt. ad Anaſt. Theſſal. 82. al. 84. cap. 9.

ſcriptam habes à Sirmundo ſub nomine Hincmari Remenſis Epiſcopi petentis ab Ænea Pariſienſi in Bernonem Clericum poteſtatem ſibi fieri : ita autem habet

Hincmarus nomine non merito Remorum Epiſcopus, ac plebis Dei famulus, dilecto fratri, & venerabili Epiſcopo Æneæ ſalutem.

Noſtri fratres de Monaſterio ſancti Dionyſii per licentiam Domini Abbatis H. Ludovici, ad educandum, atque erudiendum commiſerunt mihi quendam adoleſcentem nomine Bernonem, quem veſtra fraternitas Acolythum ordinavit, propterea quoniam ſine veſtra licentia eum nolumus in noſtra Eccleſia diuturno tempore immorari, petimus dilectionem veſtram, ut de illo nobis litteras canonicas faciatis, quatenus eum in Eccleſia noſtra poſſimus eum regulariter ordinare.

XVI. Reſponſoriam ad hanc Hincmari epiſtolam, quæ dimiſſoria ſit integram non habemus; ideòque pretermiſſa ſatius eſt alias quaſdam, quæ dimiſſoriarum litterarum priſci temporis exemplaria nobis eſſe poſſint, prædictaſque obſervationes confirment, oculis ſubjicere, nec quaslibet, ſed ſelectas. Primum itaque prædicti Conſtantinopolitani Antiſtitis (a) Attici, quem pro formatarum inſcribendarum ratione citavimus, epiſtola dimiſſoria, quæ habetur apud Gratianum, in exemplum prodibit.

(a) Atticus apud Gratian. diſt. 73. can. ſanctiſſimo.

Sanctiſſimo in Chriſto fratri ſumma dulcedine charitatis amplectendo. A. illius civitatis Epiſcopo, illius Eccleſiæ Præſul, perpetuæ beatitudinis optat in Chriſto ſalutem.

Π. Α. Υ. Π.

De cætero noverit ſancta fraternitas veſtra, quod iſte Clericus Hermannus nomine, noſtra in parochia inſtructus, ac detonſus paternitatem noſtram rogavit, quatenus illi commendatitias literas conſcriberemus, quibus veſtræ celſitudini commendatus, ſub tuitione veſtri regiminis degere poſſet. Cujus voluntati conſentientes, ſecundùm canonicam auctoritatem, literas ei dimiſſorias dedimus, per quas & ipſi concedimus, ut ſub veſtro magiſterio divinæ ſervituti inſiſtens, ſuæ deſerviat utilitati. Et vobis licentiam tribuimus, ut ſi dignum eum judicaveritis, ad ſacros Ordines promoveatis. Commendatum ergo eum curæ veſtræ ſuſcipite, & noſtris ex partibus abſolutum, in veſtrorum ovium numero cuſtodite. Quas literas, ut vigore veritatis firmatæ indubitanter à vobis ſuſcipiantur, literis Græcis, ut canonica docet auctoritas confirmare ſategimus. Sancta Trinitas veſtram beatitudinem ad regimen ſanctæ ſuæ Eccleſiæ perpetualiter bene valere concedat, Αμὴν.

Ad quorum explicationem addunt quædam exemplaria, *vel* σ, ϑ, [*quæ eandem ſummam exprimunt*; putà numerum nonageſimum nonum] *indictione* X. *ſummam numeri* M. CCCC. XV. reliqua quæ adjiciuntur, notatu videntur indigna.

XVII. Secundò Vvolſeonis Conſtantienſis Epiſcopi ad Bernaltum Argentarienſem pro Annone Clerico, ut in ejus parochia manere, & ad ſacros Ordines promoveri poſſit, ſubjici poteſt epiſtola, prout à Patre Sirmundo refertur, ab epiſtola Attici nonniſi in propriis diverſa, ex cujus tamen explicatione lux Attici epiſtolæ suborietur.

Π. Υ.

Π. Υ. Α. Π. Sanctiſſimo in Chriſto fratri, ſummaque dulcedine amplectendo Bernalto Argentarienſis civitatis Epiſcopo, Vvolſeon Conſtantienſis Eccleſiæ Præſul, perpetuæ beatitudinis optat in Chriſto ſalutem.

Υ. Ε. Ν. Σ.

Anno Chriſti 867. *De cætero noverit ſancta fraternitas veſtra, quod iſte Clericus nomine Anno, noſtra in parœcia inſtructus, ac detonſus, parvitatem noſtram rogavit, quatenus illi commendatitias literas conſcriberemus, quibus &c.*, ut in epiſtola Attici, in fine verò non habetur ἀμήν, ſed ejus loco ϛθ· B quæ æquivalere diximus, quia eundem numerum continent, eaque propria ſubduntur, *indictione X. continet hæc formata epiſtola ſummam numeri* M. CCC. XXV. Adduntur hæc à Sirmundo, quæ rationem totius ſummæ oſtendant, *indictio* X., *& Vvolſeonis Epiſcopatus annum denotant* D. CCC. XV. I. *Summa vero totius numeri ſub finem formatæ adſcripta conſtatur, ex numero communi* D. C. LX. *& ex proprio* D. C. LXV. *qui exſurgit ex lite-* C *ris* Υ. Ε. Ν. Σ *& indictione* X. *una enim conjuncti reddunt* M. CCC. XXV.

XVIII. Tertiò Luitadi Epiſcopi Vincienſis ad Vvenilonem Rothomagenſem Archiepiſcopum literas dimiſſorias, de Vulfado Diacono, quem olim ſibi traditum ab Ebbone Remenſi nunc ipſi concedit, à prioribus differentes, addere poſſumus.

Π. Υ. Α. *Reverendiſſimo, & ſanctiſſimo Patri Vveniloni Rotho-* D *magenſi Archiepiſcopo, Luitardus Vincienſis Epiſcopus, æternam in Domino ſalutem.*

Anno Chriſti 768. *Optarem valdè, ſi nobis ſpatia terrarum ſineret, fraternum, & ami-* A *ciſſimum vobiſcum habere colloquium. Atque de noſtris communibus opportunitatibus tractare, ſed quia id prolixitas itineris denegare videtur, veſtram ſanctitatem humiliter exoro, ut mei memoriam coram ſancto Altari habere dignemini, veſtræque me commendare Eccleſiæ, quoniam veſtram charitatem jam in gremio Eccleſiæ noſtræ recepimus, & pro vobis quotidianis precibus Deum exoramus. Cæterum comperiat ſanctitas veſtra, quendam fratrem noſtrum, & filium Eccleſiæ noſtræ nomine Vulfadum Subdiaconum, me petente, traditum* B *mihi per literas, quas Eccleſiaſtica conſuetudo formatas appellat, à venerabili Ebbone quondam Remenſi Archiepiſcopo. Et quia impendentibus quibuſdam cauſis, poſtquam mihi traditus erat, in propria remanſit Eccleſia, me ſuggerente, ordinavit eum idem Ebbo in gradu Diaconatus. Nunc autem quia ſcitis eum propter cauſas neceſſarias in partibus veſtris morari, ſicut mihi commendatus erat, vobis eum committo, veſtræque cuſtodiæ, & prudentiæ delego, & ut ad majores* C *gradus eum provehatis, ſuppliciter exoro. Credimus enim quoniam, & ſapientia, & mores ad hoc dignum eum indicant. Commendamus igitur veſtræ beatitudini, Eccleſiæque veſtræ, præfatum fratrem noſtrum Vulfadum, & de profectu ejus petimus vos lætari in æternum. At ſicut mos Eccleſiaſticus eſt, & inventum, ac conſtitutum à trecentis decem, & octo in Nicena Synodo Epiſcopis, formatam epiſtolam facientes, ut in nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis noſtrum* D *opus largitionis, & dimiſſionis hujus noſtri dilecti fratris roboratum fructuoſius, & utilius fieret, in ſupputatione calculationis aſſumpſimus prima elementa græca Patris, & Filii, & Spiritus Sancti* Π. Υ. Α. *quæ octoge-*

narium, & quadrigenteſimum, & primum ſignificant. Noſtram quoque qui ſcribimus primam literam Α. *veſtramque cujus beatitudinis ſcribimus ſecundam* Υ. *accipientis fratris tertiam* Λ. *civitatis noſtræ, de qua ſcribitur quartam* Σ. *indictione* I. *canonicum ordinem tenentes huic noſtræ epiſtolæ affigimus. Atque Græcarum literarum numeros, in ſummam collectam epiſtolam tenere facimus, id* LXXX. CCCC. I. XXX. CCCC. XXX. CC. I., *ut per omnia rata, & legitima noſtræ dimiſſoriæ auctoritas procederet. Separatim autem, ut epiſtolam clauderemus nonagenarium, & nonum numerum Græcis elementis etiam ſignavimus, & omninò firmavimus* σθ. Sequentia addita ſunt à Sirmundo. *Indictio* I. *& Vvenilonis Epiſcopatus congruunt anno Chriſti* D. CC. LXVIII. *proprius formatæ numerus* D. C. LXI. *quem efficiunt literæ* Α. Υ. Λ. Σ. *& indictio* I. *numerus communis non* D. C. LX. *ut in aliis, ſed* D. XX. C. *omiſſa litera* Π. *quæ prima erat nominis Petri: ſumma ergo utriuſque numeri* M. CC. LI.

XIX. Quartò aliam dimiſſoriam videre eſt apud eumdem Sirmundum (a) Heidolinis Epiſcopi Noviomenſis ad Rodulphum Laudunenſem, pro Rotgero Diacono, quem licet ad ſuperiorem ordinem minime promoveri petat, aut expreſſam Presbyteratus ei conſerendi facultatem minimè concedat, eo tamen ipſo, quo eum à ſua poteſtate omninò abdicat, & in ejus jus, ac poteſtatem transfert, ſatis innuit poteſtatem etiam ejus ordinandi ipſi facere: ſed conſultò fortè à mentione ſuperioris ordinis abſtinuit, quod cum iſti ordini gerendo minus idoneum cenſeret. Nam de ejus doctrina, & eru-

(a) Tomo 1. Concilior. Gall. informatio antiquis.

A ditione videtur moderatius loqui, dum ait, *ſcientiæ denique capax, miniſterii ſibi commiſſi quantum autumamus, officium ſcire dignoſcitur.* Poteris quoque apud eundem integram legere Durandi Epiſcopi Arvernorum, qui circa tempora Urbani ſecundi vixiſſe creditur, dimiſſoriam, pro quodam Subdiacono quam omiſſis Græcis literis ſuperſcriptis, earumque explicatione, quod expreſſam mihi videatur dimiſſionis formulam exhibere, hic exſcribo.

Durandus Dei gratia Arvernorum
B *Epiſcopus, Rodulfo Excellentiſſimo Turonenſi Archiepiſcopo, quod in terra felicius, vel beatius in cœlo.*

Comperiat dilectio veſtra, quod hic præſens Subdiaconus, quem manu propria conſecravimus, miſericorditer formatam à nobis expetit epiſtolam, & omnem auctoritatem canonicam, ſicut inter dantem, & accipientem fieri oportet, quatenus hac auctoritate ſecurus, jure veſtræ ditioni ſubjici valeret. Cujus petitionibus annuentes,
C *mittimus nobilitati veſtræ hanc epiſtolam canonica inſtitutione formatam, ut quem ſanctitatis veſtræ amodo cuſtodiæ rogando committimus, cum libera noſtra conceſſione ad quodcumque officium, ſeù ad quemcumque gradum viſum fuerit, promoveatis, & omnem quam erga eum hactenus poteſtatem nobis licuit exercere, ſit vobis licitum. Et ut nullus in veſtro animo ſcrupulus hæſitationis remaneat, ea ſigna quæ ſancti patres in Niceno Concilio ſtatuere in ejuſmodi*
D *epiſtolis ſcribendis, in primis, & ultimis annotavimus.* ΑΜΗΝ.

XX. Poſſemus quoque extremo loco ejuſdem dimiſſionis unam ex veteribus formulis poſt Marculſum editis adjungere: ſed nihil in

in ea ſpeciatim notandum eſt, prę- A terquam quod nihil de literis Gręcis in ea inſcribendis habeatur, ſed ſolùm de ſubſcriptione Epiſcopi propria ejus manu. Nam hæc formula iis verbis concluditur, *& ut hæ literæ firmiorem obtineant dignitatem, meliuſque eis fides adhibeatur, manu noſtra eas ſubterfirmavimus*. Quæ verba conjecturam noſtram præcedentem de literis iſtis Græcis manu propria Epiſcopi conſcribendis confirmant.

§. Ultimus.

A quibus dimiſſoriæ iſtæ literæ darentur.

B

XXI **H**As autem dimiſſorias vides ſolos Epiſcopos dediſſe, nec alii meo quidem judicio unquam dabant. Licet enim clericis forenſibus, ut ad vicinas civitates accederent, etiam presbyteris vicanis literas dare liceret, nonniſi autem Chorepiſcopis, ut ad remotiora loca ſeſe conferrent, ut indicat Concilium (a) Antiochenum. Attamen ubi de dimiſſoriis propriè dictis agebatur, ſolus Epiſcopus eas dare poterat, qui C idcò manu propria nomen ſuum inſcribere, qui ſigillum ſuum, & civitatis ſuæ apponere, qui ſubſcribere debebat ex prædictis. Cujus ſolius cùm ſit ordinare, ſolius quoque eſt ordinandi licentiam facere, cùm auctoritatem quam non habet, nemo dare poſſit; deinde dimiſſio iſta, quædam videbatur alienatio. At bonorum, & perſonarum Eccleſiaſticarum alienatio ad D ſolum Epiſcopum pertinet, qui tamen ſine ſui cleri conſilio, & conſenſu alienare non poteſt, ut canones docent; ſicut nec antiquitus ex prædictis ſine eodem ordinare

(a) Antioch. c. 6.

II. Pars.

poterat, ut alibi diximus. Proindeque nullum præter Epiſcopum, imò nec Epiſcopum ipſum, niſi conſulto prius clero, literas olim dimiſſorias, de quibus ſermo factus eſt, dediſſe colligimus.

ARTICULUS XI.

De literis dimiſſoriis ex jure communi, & novo, per Tridentinum, & alias recentiores conſtitutiones inducto.

§. PRIMUS.

Quid ſint dimiſſoriæ literæ; & quæ earum genera.

I. **L**Iteras quibus Epiſcopi ordinis ſuſcipiendi poteſtatem alicui ex ſuis Clericis faciunt, inaudito antiquis nomine *Reverendos* (b) nonnulli vocant, præſertim Hiſpani, quod à ſalutatione, qua ſe invicem Epiſcopi *Reverendos*, & *Reverendiſſimos* honoris cauſa alloqui ſolent, ut plurimum incipiant: eaſdem commendatitias, & dimiſſorias jus (c) novum appellat, quod & perſonæ ordinandæ commendationem contineant, & ad alium Epiſcopum ad ordinum receptionem liberam eundi poteſtatem, ſeu dimiſſionem concedant: non tamen commendatitiæ literæ, quibus probitas, ſufficientia, dignitas perſonæ, etiam ad ordines obtinendos commendatur, illico ſunt dimiſſoriæ. Nam qui juriſdictionem non habent, tales teſtimoniales literas dare poſſunt: ad dimiſſorias autem concedendas Epiſcopali juriſdictione opus eſt: & qui à Papa habet dimiſſorias, ut à quocumque Antiſtite promoveri poſſit, ordinari tamen non poteſt, ex decreto Tridentino (d), niſi ab ordinario ſuo habeat commendati-

(b) Concil. Trid. ſeſſ. 7. de reform. cap. 10.

(c) Concil. Trid. ſupra.

(d) Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 8.

tias, quibus probitas ejus, & mores laudentur, commendenturque. Earum verò literarum, quocumque eas nomine vocaveris, alius jam uſus, ex prædictis, quàm qui apud antiquos receptus. Sic enim Epiſcopi Clericos ſuos ad ordinandum dimittunt, ut ſibi in eos jus, & auctoritatem retineant, ideòque toties dimiſſoriis indigeant, quoties ab alieno ordinari voluerint, niſi generalem ad quoſcumque ordines recipiendos facultatem obtineant, quæ adhuc inſufficiens erit, ut ad unum Epiſcopum miſſus ad alium quis recurrere voluerit.

II. Dimiſſoriarum ergo hujuſce temporis aliæ ſunt generales, aliæ ſpeciales; generales quoque duplicis ſunt generis. Quædam generales dicuntur, quod ad omnes Epiſcopos dirigantur, poteſtaſque per eos concedatur, ut quis à quocumque Antiſtite Catholicæ communionis, non hoc, aut illo, qui determinetur, manuum impoſitionis beneficium conſequatur; qua ferè verborum formula, ut poſtea patebit, literæ dimiſſoriæ jam concipi ſolent, in quibus iuxta modum loquendi Innocentii tertii conceditur, (a) *ut à quocumque Antiſtite, ritè, & catholicè promoto, gratiam & communionem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ habente*, id eſt non excommunicato, non ſuſpenſo, non interdicto, ut explicat (b) Gloſſa, ordines recipiantur. Aliæ dicuntur generales, quod vel ad Tonſuram, & omnes ſimpliciter ordines, vel ad eos ſolùm, ſi qui plures ſuperſint [excepto ſemper Epiſcopatu] recipiendos generalem licentiam concedant, etiam ſi ad unum tantum, vel alterum Epiſcopum dirigantur. Speciales quoque modo oppoſito

A duplicis generis dicuntur, quarum quædam ob reſtrictionem licentiæ ad Tonſuram, vel certos ordines: aliæ ob determinationem perſonæ ad quam diriguntur, ſpeciales dici queunt,

§. II.

De clauſula, Clerum, ac populum habente, *in dimiſſoriis generalibus ſcribi ſolita*.

III. IN dimiſſoriis generalibus priori modo, hæc reſtrictio adhiberi ſolet à quibuſdam, quod
B nonniſi ab Antiſtite *Clerum, & populum habente*, ordinum recipiendorum licentia concedatur; ita nempe, ut facultas adimatur quibuſdam Antiſtibus titularibus, quorum poteſtatem reſtringit Concilium (c) Tridentinum, vel aliis per provincias vagantibus, qui diſciplinam Eccleſiaſticam turbant, & quoſcumque ad ſe, ſine prævio examine admittunt, adeoùt de eorum quibuſdam dubium etiam eſſe poſſit, utrum Epiſcopali cha-
C ractere ſint inſigniti. Hæc tamen reſtrictio dubitandi occaſionem ſuppeditat, utrum qui tales habent dimiſſorias, ab Epiſcopo titulari Clerum, & populum non habente, qui in aliena diœceſi, rogatu Epiſcopi diœceſani, ordines generales celebrat, ordinari legitimè poſſint. Suppono verò legitimam fore ordinationem, ſi ab Epiſcopo Clerum, & populum habente, in aliena diœceſi, ex rogatu Epiſcopi diœceſeos ordines
D celebrante ordinati fuiſſent, quod infra docebimus. De Titulari hic ſermo. Illegitimè tales ordinari dimiſſorias à ſuis habentes triplici argumento probari poſſet. Primo quia non eſt extendenda iſta

(a) Innoc. I. cap. veniens, de praeſcriptionibus.

(b) Gloſſa in dicto cap. in hæc verba.

(c) Trid. ſeſſ. 14. cap. 2. de reformat.

iſta gratia contra dimiſſoriæ epiſtolæ verba, & ſenſum. At ex hypotheſi verba dimiſſoriæ expreſsè ferunt, ut ab Epiſcopo Clerum, & populum habente, Clericus ordinetur, quæ verba cùm exceptionem adhibeant, non erit legitima ordinatio ejuſdem Clerici, ſi ab Epiſcopo non habente Clerum ordinetur. Secundò, quia Concilium (a) Tridentinum volens ejuſmodi Titularium Epiſcoporum poteſtatem coercere ſtatuit. Ut *nulli Epiſcopo liceat cujuſvis privilegii prætextu Pontificalia in alterius diœceſi exercere, niſi de ordinarii loci expreſſa licentia, & in perſonas eidem ordinario ſubjectas*. Quibus verbis videtur ſaltem ejuſmodi Epiſcopis Titularibus jure adempta facultas ordinandi aliquos ei non ſubditos, in cujus civitate ordines celebrant, ſed cum dimiſſoriis alterius Epiſcopi accedentes. Tertiò quia cui commiſſum fuerit excommunicare, vel abſolvere aliquos, vel diſpenſare cum irregularibus, id aliis demandare non licet, ex (b) Gregorii noni ſententia. Ergo cui dimiſſoriarum litterarum beneficio Clerici ordinandi poteſtas conceditur, alteri ut id faciat, poteſtatem dare non poteſt.

(a) Concil. Trid. ſeſs. 6. de reform. cap. 5.

(b) Greg. 9. cap. fin. § ceterum, de off. & poteſt. Judicis delegati.

IV. Contraria ſententia iis oppoſitis rationibus utitur. Primò quod nec concedentium literas dimiſſorias, nec Concilii Tridentini intentio ſit adimere ulli Epiſcopo, quantumvis Titulari, ſine Clero, ſine plebe (dummodo rogatu, ac loco alterius habentis Clerum, & plebem ordines celebret) jus ordinandi alios, ex aliis diœceſibus, cum dimiſſoriis accedentes. Sed Epiſcopi quidem dimiſſorias concedentes cum clauſula, excludi tantum volunt Titulares Epiſcopos

A ſuo nomine celebrantes ordines, ad quos Clericos ſuos accedere nolunt, ne vel rei ſint præſumptæ ab iis ſine licentia ordinarii in alieno territorio ordinationis; vel ſi illi ab Epiſcopo diœceſis in qua ordines celebrant, licentiam obtinuerint; ipſi tamen clanculum Clericos ſuos ordinandos dimittere, vel non ſufficienter probatos alienum examen refugientes, & conſpectum, ad Epiſcopum Officiales non habentem quibuſcum examinet, & in ordinandos diligenter inquirat, nec territorium haben-
B tem, in quo publicè examinet, quaſi ordinationem ſuffuraturos rejicere videatur. Quæ omnia ceſſant, ubi titularis alieno nomine palam ac publicè celebrat, iiſque ſolùm quos diœceſanus, in cujus civitate verſatur, vel ejus Officiales ad ordines præſentarint, ſacram manuum impoſitionem impertitur. Similiter Concilium (c) Tridentinum de Epiſcopis tantùm loquitur, qui ſuo nomine, privilegium aliquod ia-
C ctitantes, cuilibet ad eos accedenti ordines conferebant, non de iis qui alieno nomine, & rogatu ordines celebrant, qui communi (d) jure nituntur, per quod alterius rogatu poteſt aliquis Antiſtes ordines conferre; Ideoque nec ex intentione tales literas dimiſſorias, nec ex intentione aut verbis etiam Concilii Tridentini [per quod intentio Epiſcoporum tales litteras conferentium dijudicari debet. Quippe qui ex Tridentino
D Concilio talem reſtrictionem hauſerint] convincitur obeſſe prædicta exceptio, quo minus quis ab Epiſcopo non habente Clerum, & Populum ordinari poſſit. Secundò quia dum talis Epiſcopus alie-

(c) Concil. Trid. ſupra.

(d) Can. Pontif. 9. quæſt. 1.

alieno nomine celebrat, non ipſi A ordinatio adſcribitur, ſed diœceſano, cujus rogatu celebrat. Eſto ergo [exceptis delegatis Apoſtolicis] non poſſit quis cui excommunicandi, vel abſolvendi poteſtas committitur, alium ſubdelegare, cùm ad hoc miniſterium delectus ſit, ejuſque induſtria ſelecta: At ubi quis ſpeciatim delectus non eſt: Ubi ejus nec perſona expreſſa, nec induſtria requiſita eſt: Ubi ad eum acceditur, qui jure communi poteſtatem habet alium pro ſe ordines celebraturum ex cauſa rationabili advocandi: Ubi B quidquid induſtriæ in ordinatione requiritur, & diligentiæ per eum agitur, ad quem dimiſſoria generatim ſaltem dirigitur; quis tunc dubitet in eo caſu valere generatim juris regulam, *poteſt quis per alium, quod poteſt facere per ſe ipſum*? Ideoque quis non fateatur diœceſanum poſſe vel per ſe, vel per alium Antiſtitem quem rogaverit, ſive Clerum, & populum habeat, ſive non, commendatos ſibi per dimiſſorias ordinare? Ter- C tiò quia niſi id admittamus, multo minus poterit Epiſcopus Clericum ad ſe ex aliena diœceſi dimiſſum ſine examine, ut tentetur, & ſi capax fuerit, probetur, atque ordinetur, per alios examinare, ac probare, ſed ipſe per ſe diſcutere, & examinare debebit, nam ejus fidei, ac diligentiæ commiſſum examen minus delegari poſſe videtur, quam ordinatio, quę fidem, induſtriamque perſonæ minus requirit. Id tamen eſt contra pra- D xim, & qui id aſſereret, nihil proficeret, quin imo conſcientiam multorum moleſtis dubiis, & ſcrupulis ſolùm inquietaret. Quartò quia moris eſt ut cum literis dimiſſoriis etiam habentibus prædictam clauſulam, prædictis Antiſtibus Clero, ac plebe carentibus, à viris probitate, & doctrina ſpectatiſſimis ordinandi paſſim offerantur: hunc morem qui reprehenderit, & plurimorum, ac graviſſimorum virorum auctoritati, quibus nemo vel mente contradicit, ſe ſe opponet, & ſcrupulos multos injiciet. Certè in hac rationum paris ferè momenti contrarietate conſuetudinem tutò quemlibet ſequi poſſe crediderim, cùm aliquando & rationi ipſa prævaleat.

§. III.

De quibuſdam cautionibus in generatibus dimiſſoriis literis concedendis.

XI. Circa generales dimiſſorias quæ ad omnes ordines recipiendos conceduntur, obſervandum eſt tales à Concilio Mediolanenſi (a) Provinciali quarto minimè probari, ut ex ipſius verbis infra citandis patebit, eamque ipſius conſtitutionem (b) Aquenſi placuiſſe, nec ſine juſta cauſa. Etenim vel ad ordines omnes dimiſſoriæ iſtæ ſimul conceduntur, ut brevi tempore omnes iſtos ordines, is cui conceduntur, conſequi poſſit; vel ut, nonniſi diuturno, & à canonibus præſtituto tempore ordines iſti ab illo recipiantur. Si eo ſine dicamus iſtis literis licentiam ad omnes ordines concedi, ut quam breviſſimo temporis ſpatio recipi poſſint; concident ergo Eccleſiaſtici canones, à Concilio Tridentino revocati, quibus nonniſi per aliquod tempus in ſingulis ordinibus exercitatis ſuperiores ordines conferri prohiben-

(a) Concil. Mediolan. 4. tit. quæ pertinent ad Ordinis Sacramentum.

(b) Aquenſe Concil. tit. quæ ad Sacram. Ordinis adminiſtr. pertinent.

bentur: corruet tota iſta Eccleſiaſtica diſciplina, qua tamen potiſſimum Clerici probantur, ad Eccleſiaſticos mores formantur, & de ſuo officio inſtruuntur. Si verò prædictæ literæ traduntur, ea tamen conditione, ut interſtitia illa inter ſingulos ordines, miniſteriaque obſerventur; certè nihil urget ut ſimul & ſemel ad illos omnes ordines recipiendos iiſdem literis licentia concedatur. Quinimo videntur non prudenter concedi. Nam & in pejus illo interjecto tempore poteſt ordinandus ruere, poteſt & infamiam criminis ſubire, mores ipſius progreſſu iſtius temporis, vel deteriores fieri, vel exiſtimatio, nominiſque dignitas lædi poſſunt. Quod ſi per iſtud tempus infamia laboret, vel irregularitatem contrahat, quanto Eccleſiæ præjudicio, virtute iſtarum literarum, homo perditæ famæ, atque conſcientiæ ad ſacros Ordines nulla nova probatione tentatus accedet? Sed ponamus toto iſto tempore innocenter aliquem vixiſſe. Unde verò conſtabit Eccleſiaſticos eum mores imbuiſſe, erga diſciplinam melius affectum vixiſſe, frequentius Sacramenta ſumpſiſſe, Presbyteris obedientiam, ac reverentiam majorem in dies exhibuiſſe, ſacra ſui Ordinis miniſteria devotè, ac piè tractaſſe; progreſſum fuiſſe de virtute in virtutem, ſicut de gradu in gradum; quæ tamen ſacri Canones, & noviſſimæ Synodi [a] Tridentinæ decretum explorata eſſe volunt, antequam ad ſuperiores ordines aſcendendi licentia cuiquam concedatur. Flocci illa omnia faciat neceſſum eſt, qui dimiſſorias ejuſmodi literas generales concedit, niſi gravi, & urgenti

(a) Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 11.

A cauſa ad eas concedendas inducatur, ut ſi in remotiſſimas regiones, Clericus pietatis cauſa profectus fuerit, ſi beneficium curatum obtineat, in quo functurus ſuo officio, quam breviſſimo tempore fieri poſſit, debeat ordinari. Quamvis in priori caſu ſatius dimiſſorias ſecundùm antiquum morem concedere; in poſteriori nec generales paſſim concedi velim. Quis enim dubitat quin v.gr. ſancti [b] Audoeni tempore Eccleſia valdè afflicta fuerit, & ejus opera quam maximè indiguerit, electus tamen ad Eccleſiæ Rothoma- B genſis gubernationem, tantiſper ordinationem diſtulit, quò Eccleſiaſticam diſciplinam penitus calleret.

(b) Vita S. Audoeni apud Surium 24. Auguſti.

ſ. IV.

Cujus ſit literas dimiſſorias concedere.

VII. Has autem literas dimiſſorias ſolus ordinariè, ac regulariter Epiſcopus concedit. Ejuſdem enim eſt literas ad ordines dimiſſorias dare, cujus eſt per C ſe ordinare. Itaque ſicut Epiſcopus originis, domicilii, beneficii ordinare poteſt, ita & literas dimiſſorias dare. Per accidens tamen contingit, ut Epiſcopus qui non poteſt per ſe ipſum ordinare, poſſit dimiſſorias literas concedere, puta ſi electus ſit, nondum tamen conſecratus, ſi in Archiepiſcopum electus, & conſecratus, ſed nondum pallium habuerit. Nam electos quidem Epiſcopos, & D confirmatos, quia habent Epiſcopalem juriſdictionem, dimiſſorias dare poſſe, licet ordinare per ſe nequeant, conſtantis juris eſt. Archiepiſcopis quoque, quos ubi electi, confirmati, ac conſecrati fue-

fuerint dimiſſorias concedere poſſe nemo vel leviter ambigit, ante pallij ſuſceptionem ſacros Ordines conferre, quædam jura interdicunt: per accidens, inquam, id contigit; per ſe enim poteſtas ordinandi cum poteſtate judicandi conjuncta eſt. Unde (a) Calixtus ſecundus, (b) Sixtus ſecundus, (c) Julius primus, (d) Hadrianus primus, (e) Concilium Moguntinum ſub Arnulfo à nobis ſuperius citatum, (f) capitularia Caroli, & alii paſſim Auctores unum ex alio inſerunt. Et ſanè naturalis eſt utriuſque poteſtatis ordinis, & juriſdictionis connexio, unaque alterius ſocietatem amicè expetit, ut alibi docuimus. Unde in aliquo violento veluti ſtatu detinetur, imperfectaque eſt, nec ſibi ſufficiens juriſdictionis Epiſcopalis poteſtas in Epiſcopo, cui poteſtas ordinis, vel nondum collata eſt, vel ad aliquod tempus ſuſpenſa, quamvis integra juriſdictio competat ratione cujus dimiſſorias dare poſſit. Hinc fit, ut per ſe neque Prælati inferiores Epiſcopis ſubditis ſuis, neque Officiales niſi ex ſpeciali privilegio, neque Epiſcopi Vicarius generalis, niſi ex ſpeciali licentia, vel Epiſcopo abſente, neque Capitulum, niſi fortè ſede vacante dimiſſorias litteras ad ordines recipiendos dare poſſint. Cui concluſioni fidem facit (g) Bonifacius octavus iis verbis, *inferiores quoque Prælati Religioſi, vel alii, niſi eis, quod ſuos Clericos, aut ſubditos poſſint, à quo voluerint Epiſcopo facere ordinari, à ſede Apoſtolica ſpecialiter ſit indultum: vel Officialis Epiſcopi* [*cùm ad hoc ſe ipſius officium non extendat*] *hujuſmodi nequeunt licentiam* [ſuſcipiendi ab alio ordines] *impertiri*. A *Epiſcopo autem in remotis agente, ipſius in ſpiritualibus Vicarius generalis, vel ſede vacante Capitulum, ſeu is, ad quem tunc temporis adminiſtratio ſpiritualium noſcitur pertinere, dare poſſunt licentiam ordinandi*: cujus conſtitutionis capita omnia ſigillatim examinanda ſunt.

(a) Calixtus 2. epiſt. 1.
(b) Sixtus 2. ep. 2.
(c) Julius 1. epiſt. 2.
(d) Hadrianus 1. in cap. Ingiltramno datis cap 16.
(e) Mogunt. Conc. can. 14.
(f) Capitul. lib. 7. cap. 308. & in add. dic. cap. 142.
(g) Bonifacius 8. cap. cum nullus, de temp. ord. in 6.

VIII. Olim exempti ab Epiſcopis, etſi ſpeciali indulto ab Apoſtolica ſede impetrato minimè niterentur, iis tamen, qui ſui corporis, ſeu Collegii, & ſocietatis eſſent, litteras dimiſſorias dabant, ſi facultatem iſtam conſuetudine B præſcripſiſſent, ut notat (h) Gloſſa. Poterant & inferiores Prælati, puta Archidiaconi, Archipresbyteri, Abbates conſuetudine hanc facultatem præſcribere. Notatque alia Gloſſa (i) Archidiaconos, & Archipresbyteros, quorum munus eſt ordinandos Epiſcopo ſuo præſentare, poſſe erga alios Epiſcopos, ſi diœceſani Epiſcopi abſentes eſſent, vel ſedes vacaret, idem officium gerere, id eſt dimiſſorias tunc temporis, Eccleſiæ neceſſitate, C vel utilitate poſtulante, concedere, ſi tamen conſuetudo eis ſuffragaretur. Cujus quidem conſuetudinis exemplum habemus apud (k) Frodoardum, ubi Metropolitana Remorum Eccleſia paſtore vacante impunè ceſſit Lupo Catalaunenſi Epiſcopo, Harduini Remenſis diœceſis in Presbyterum ordinatio, quod eum *Archidiaconus Remenſis Eccleſiæ, cum aliis comminiſtris, tam Canonicis, quàm Monachis illi obtuliſſet*. Nihilominus D Innocentius tertius dimiſſorias litteras eis dare abſolutè prohibuit: nec mirum. Nam jus quidem repugnat, quo minus ullus, præterquam Epiſcopus, poteſtatem iſtam ſibi vendicare audeat: conſuetudinis

(h) Gloſſa v. indultum in dicto cap.
(i) Gloſſa in cap. ſignificaſti, de offic. Archid. v. literas.
(k) Frodoard. lib. 3. hiſt. Rem. cap. 11.

nis duntaxat beneficium prædicti in dignitate conſtituti allegabant, ſed quæ corruptela potiùs, quàm conſuetudo quibuſdam viſa eſt.

IX. Abbatibus quoque quibuſdam, & ſuperioribus Regularium olim plura privilegia conceſſa legimus dimiſſorias ſuis concedendi, quæ omnia ex prædictis revocata vidimus; niſi quod qui ad Tonſuram, & minores ordines ſuos promovere poſſunt [cujuſmodi aliqui abſque dubio poſſunt ex prædictis] iiſdem quoque haud dubiè dimiſſorias ad iſtos ordines dare poterunt. Ex ea verò regula quam ſtatuimus, ejuſdem per ſe eſſe ordinare, cujus dimiſſorias dare, inferri poteſt, quod ſicut Abbates quantumvis exempti, & juribus Epiſcopalibus donati, non poſſunt ſæcularibus ſibi ſubditis ordines dare, ita nec dimiſſorias concedere, quod utrumque novo (a) jure cautum eſt: niſi fortè dimiſſorias concedere dicantur, quatenus ſibi ſubditos Regulares ad Epiſcopum diœceſanum ordinandos præſentant, vel ad alium Epiſcopum, ſed prius à diœceſano probatos, & examinatos, ſi ipſe abſuturus ſit, nec ordinationes habiturus, dimittant. Dummodo tamen nulla fraus ſubſit, quod ſuorum ordinationem in tempus abſentiæ Epiſcopi diœceſani, aut quo ipſe non eſt ordines habiturus, ex profeſſo diſtulerint; juxta declarationem citatam ſuperius congregationis Concilii die 15. Martii anno 1596. quam etiam referunt praxis nova Epiſcopalis, & aliqui alii Auctores, quam tamen Concilio Tridentino nequaquam præponderare exiſtimo, cùm omnes iſtæ declarationes in lucem editæ à ſummis Pontificibus improbatæ

(a) Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 10.

A ſint, ideòque tantum auctoritatis habeant, quantum Concilii menti magis videntur congruere, & certius aliis argumentis nobis conſtat, eas ab Eminentiſſimis Cardinalibus promanaſſe, qualis eſt ea, de qua diximus. Sed id ultrò concedamus, nunquam tamen dabimus novo jure poſſe ipſos etiam qui magni Abbates dicuntur, & exempti ſunt, & nullius diœceſis, & id olim vel ex privilegio, vel ex conſuetudine immemoriali, ac præſcriptione habuerint, ſæcularibus litteras dimiſſorias dare.

B Idem dicas de Capitulis, aut aliis Præpoſitis, aut Prælatis inferioribus Eccleſiaſticis, quantumcumque terrulas, aut villulas habeant, in quas Epiſcopalem juriſdictionem, & contentioſam exerceant, quemadmodum contra Abbatem Pincianum, (b) & Metinenſem, Præpoſitum (c) terræ Prati Florentinenſis diœceſis, & Archipreſbyterum terræ Collis, & Archipresbyterum Barenſem, & Capitulum (d) Salmaticenſe Romæ ju-

C dicatum refertur. Nec prætendere poſſunt exempta illa Monaſteria, vel Capitula, quod Concilii Tridentini ſanctio ipſis ſignificata non fuerit; nam ſi in diœceſi in qua ipſa ſita ſunt, legitimè promulgatum eſt, ſi eodem ritu quo Eccleſiaſticæ leges in ipſa diœceſi promulgari ſolent, publicatum fuerit, vel decretum ipſius, quo privilegia iſta revocantur. Non dubium quin iſta facta promulga-

D tione concidant, cùm non majorem, imò verò minorem vim habeant, quàm ipſæ leges. Ideòque non majori in iis antiquandis opus ſit ſolemnitate, quàm in legibus abrogandis vel derogandis. Quod ſi ipſa acceptare Concilii decre-

(b) Henriqu. c. 3. cit.
(c) Farinac. deciſ. part. 4. in Concil. Trid. c. 12. ſeſſ. 3. de reform.

(d) Henriqu. c. 3. cit.

tum renuant, an proinde nullius erit poſt promulgationem auctoritatis? imò contrarium tenendum eſt. Nam paucorum diſſenſu vim ſuam lex non amittit: aliàs nulla lex Eccleſiaſtica valeret; quia nihil tam ſanctum, tamque ſalutare ſanciri poteſt, quod non aliquos offendat, in quod non aliqui incurrant.

X. Quod ad Capitulum ſede vacante ſpectat: antiquiori jure, quo Epiſcoporum ordinationes protelare nefas habebatur, nec impune erat, ſi aliquorum negligentia differrentur: piaculum credebatur, B ſi vacante ſede, vel Capitulum, vel quiſquam alius in ea Eccleſia vel ordinationes faceret, vel fieri procuraret. Statuit ſiquidem Aurelianenſe quintum, (a) *ut in civitate, ubi Pontifex jure humanæ conditionis obierit, nullus Epiſcopus ante ſubſtitutionem reparati per ordinem ſucceſſoris, aut in civitate, aut per parochias ordinare Clericos, aut Altaria audeat conſecrare, vel quicquam de rebus Eccleſiæ præter humanitatem præſumat auferre. Quod ſi quiſquam temerario auſu ſtatuta tranſcenderit, conventus ab inſtituto Pontifice, verecundiæ ſuæ conſulens ſine dilatione oblata reſtituat; ſi verò ſuæ voluntatis arbitrio, vel quorumcumque precibus actus quamcumque perſonam promovere, aut contra interdictum præſumpſerit, anno integro Miſſas tantum facere non præſumat.* Cui affine eſt quod habet Regenſe (b) Concilium, vicinum Epiſcopum exequiarum tempore accedere debere ad Eccleſiam vacantem, & per ſeptem dies viſitatoris vice res ejus Eccleſiæ diſtrictiſſimè componere. Exin nullum ad eam accedere oportere, donec ad ordinationem futuri Epiſcopi à Metro- A politano vocetur, ne quid in exprecibus populi compulſus egiſſe dici poſſit. Hoc, inquam, cum Eccleſiæ non diu vacarent, obſervatum. Nam, verbi gratia, in Eccleſia Alecienſi, quæ diu vacaverat, ſanctus Gregorius Leoni (c) Epiſcopo Presbyteros, ac Diaconos ordinandi fecit poteſtatem; idem etiam Felici Epiſcopo Acropolitano in Eccleſiis Velina, Buxentina, Blandana vacantibus, & Barbaro in Eccleſia Hortonæ vacante ordinandi facultatem tribuit: è contra verò in Eccleſia Capuana, necnon in Ravennati, itemque in Tadinati, & aliis, ſede vacante, Clericos provehi vetat.

XI. Jure autem communi poſteà introducto Capitulis conceſſum fuit, ſtatim poſt obitum ſui Epiſcopi, ut vicinos, vel alios pro arbitrio Epiſcopos ad ordinandos Clericos convocet, vel ad eos ordinandos dimittat: quia nempe in omnem Epiſcopalem juriſdictionem ſuccedit, ut ex multis Eccleſiaſticis canonibus patet, quorum C plurimos collegit Franciſcus (d) Pavinus, jique maximè ad rem faciunt, qui vel Capitulo, ſede vacante, electiones infirmandi, & confirmandi jus tribuunt, vel infirmitate gravato Pontifice, quæ ſunt juriſdictionis explendi, & pro ordinibus celebrandis vicinos Epiſcopos convocandi jus apud ipſos reſidere innuunt. Certè conſuetudo obtinuerat, ut ſtatim ab obitu Epiſcopi litteras dimiſſorias Vicarii à Capitulo delecti petentibus D concederent, quam conſuetudinem Concilium (e) Tridentinum abolevit, prohibens ne ante annum expletum ab obitu Epiſcopi, præterquam in gravi neceſſitate Capitulum dimiſſorias ullas concedat, ſed

(a) Aurelianen. 5. cap. 8.

(b) Regenſe 5. 6. & 7.

(c) Gregor. lib. 1. epiſt. 79. indict. 9.

(d) Franciſcus Pavin. tract. de poteſtate, cap. ſede vacan. 1. p. 8. qu. 4. num. 3.

(e) Concil. Trid. ſeſſ. 7. de reform. cap. 10.

A ſed res integra futuro ſucceſſori reſervetur. Anno iſto elapſo poteſtatem illam Capitulo non denegavit, ſed juri communi, & uſui rem totam reliquit. Ideòque expleto illo anno dimiſſorias dare poteſt. Jure verò novo toto iſto anno dare nequit, ſed ſolum teſtimoniales, quibus diœceſanorum probitas, moreſque commendentur, ut docet (a) Navarrus. Ut autem quę de novo jure diximus magis pateant, Concilii Tridentini circà prædictas quæſtiones decreta omnia exhibeamus.

(a) Navar. conſ. 17. num. 5. de tempor. ordinat.

B XII. Tridentinę Synodi prior ſanctio, quæ propoſitiones præcedentes confirmat, hæc eſt, (b) *non liceat Capitulis Eccleſiarum, ſede vacante, infra annum à die vacationis, & ordinandi licentiam, aut literas dimiſſorias, ſeù reverendas, ut aliqui vocant, tam ex juris communis diſpoſitione, quam etiam cujuſvis privilegii, aut conſuetudinis vigore, alicui, qui beneficii Eccleſiaſtici recepti, ſive recipiendi occaſione arctatus non fuerit, concedere: ſi ſecus fiat, Capitulum contraveniens Eccleſiaſtico ſubjaceat interdicto. Et ſic ordinati, ſi in minoribus ordinibus conſtituti fuerint, nullo privilegio Clericali, præſertim in criminalibus gaudeant, in majoribus vero ab executione ordinum, ad beneplacitum futuri Prælati, ſint ipſo jure ſuſpenſi.* Ad cujus conſtitutionis expoſitionem, in memoriam revocandum eſt, quod diximus ſuperius, tales ſuſpenſiones, quæ ad beneplacitum cujuſdam duntaxat perſeverare dicuntur, quibuſdam non videri veras cenſuras, quæ irregularitatem inferant, ſi violentur, quibuſdam verò videri. Ideoque Navarro, qui negantem (c) opinionem tuetur, ſatis viſum fuiſſe, quod ordinatus per literas dimiſſorias Capituli ad minores ordines, vel ſine dimiſſoriis procuret ordinationem ſuam ab Epiſcopo, vel Archiepiſcopo novo ratam haberi. Poſterior ſanctio illa eſt, (d) *Abbatibus & aliis quibuſcumque quantumvis exemptis non liceat in poſterum, intra fines alicujus diœceſis conſiſtentibus, etiamſi nullius diœceſis, vel exempti eſſe dicantur, cuiquam qui regularis ſubditus ſibi non ſit, Tonſuram, vel minores ordines conferre. Nec ipſi Abbates, & alii exempti, aut Collegia, vel Capitula quæcumque, etiam Eccleſiarum Cathedralium, literas dimiſſorias aliquibus Clericis ſecularibus, ut ab aliis ordinentur, concedant, ſed horum omnium ordinatio, ſervatis omnibus, quæ in hujus ſanctæ Synodi decretis continentur, ad Epiſcopos, intra quorum diœceſis fines exiſtunt, pertineat; non obſtantibus quibuſvis privilegiis, præſcriptionibus, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus. Pœnam quoque impoſitam iis qui contra hujus ſanctæ Synodi ſub Paulo tertio decretum à*

(b) Trid. ſeſſ. 7. de reform. cap. 10.

(c) Navarr. conſil. 17. num. 5. de temporib. ordinat.

(d) Trid. cap. 10. de reform. ſeſſ. 23.

C *Capitulo Epiſcopali ſede vacante literas dimiſſorias impetrant. Ad illos qui eaſdem literas, non à Capitulo, ſed ab aliis quibuſvis in juriſdictione Epiſcopi, loco Capituli, ſede vacante, ſuccedentibus obtinerent, mandat extendi. Concedentes autem dimiſſorias contra formam decreti, ab officio, & beneficio ſint ipſo jure ſuſpenſi.* Quibus verbis comprehenduntur tum ji qui Vicarii à Capitulo in ſpiritualibus ſede vacante conſtituti ſunt; tum etiam ji ad quos loco

D Capituli ex aliqua conſuetudine juriſdictio Epiſcopalis devolvitur, quomodo Archidiaconos, & Archipresbyteros, in quibuſdam locis cum Gloſſa (e) diximus Epiſcopo ſuccedere. Epiſcopum verò Au-

(e) Gloſſa ſupra in cap. ſignificaſti, de officio Archidiac.

Digitized by Google

Auguſtodunenſem Antiſtiti Lugdunenſi mortuo, quoad adminiſtrationem ejus diœceſis, tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus, ex veteri conſuetudine, ſuccedere in Gallia videmus, quam conſuetudinem ex beati (a) Gregorii privilegio ſortitam Eccleſiam Auguſtodunenſem credimus, cui miſſo ad Syagrium pallio, inter omnes Eccleſias Lugdunenſi ſubditas primam eſſe conceſſum eſt; ejuſque Epiſcopo primum locum tenere, & ſubſcribere, quamvis ordinatione poſterior eſſet. Certè olim vicino Epiſcopo vacantes Eccleſiæ committebantur, ut ex prędictis patet, itemque ex Gregorio, (b) qui Felici Epiſcopo de Acropoli ob viciniam vacantium Eccleſiarum curam ſe committere dicit.

(a) Gregor. lib. 7. epiſt. 114.

(b) Gregor. lib. 2. epiſt. 19. indict. 10.

XIII. Unum etiam hic notandum eſt, cùm Capitulum è gremio Eccleſiæ ſuæ aliquem Epiſcopum elegiſſet, qui ad Diaconatus, vel Presbyteratus ordinem nondum promotus eſſet, ſolitum fuiſſe eum aut Metropolitano, aut digniori, vel antiquiori Epiſcopo, vel ei qui Metropolitani locum in electione tenuiſſet, ordinandum in Diaconum, vel Presbyterum offerre. Sic enim legimus v.gr. (c) Fulbertum Carnotenſem Epiſcopum, qui electioni Odolrici in Aurelianenſem Epiſcopum auctoritate primæ ſedis, abſente Leutherico Senonenſi præfuerat, hunc ſibi, ut facilè ex ejus epiſtola ad Leuthericum Senonenſem colliges, oblatum in Presbyterum conſecraſſe, quod tamen Leuthericum Senonenſem graviter tuliſſe ex ſequenti epiſtola conjicies. Sic teſtatur Ivo Carnotenſis (d) Joannem Aurelianenſem ſibi *per literas Re-* A *gis, & Capituli oblatum ſuo tempore ordinandum in Presbyterum*, cùm ſedes Senonenſis Metropolitana vacaret. Quod etiam fieri ſolitum fuiſſe clariùs oſtendit idem Ivo congregationi Senonenſi beati Stephani, ſeu Capitulo iis verbis reſcribens, *petitorio veſtro mandavit nobis veſtra fraternitas, ut electum veſtrum in Purificatione beatæ Mariæ, pro officio noſtro ordinemus in Presbyterum*. In eo quod ait ſibi electi ordinationem à Capitulo mandatam, Capituli poteſtatem agnoſcit; in eo vero quod ex of- B ficio ſibi eandem innuit peragendam, adſtrictam alicui Epiſcopo hanc ordinandi poteſtatem facilè conjicis, itaut non cuivis Capitulum electum ſuum offerre, ſed digniori Epiſcopo provinciæ, vel qui electioni præfuiſſet, præſentare ad ordinandum deberet, quemadmodum id obſervatum in iis ordinationibus animadvertimus.

(c) Fulbertus epiſtol. 30. Leutherico.

(d) Ivo epiſt. 61. Hugoni.

XIV. Officiales autem Epiſcopi, ſeu Vicarii generales, [quorum etiam nomine comprehendi C poſſunt Archidiaconi, & Archipresbyteri] ex prædicta conſtitutione Bonifacii dimiſſorias concedere nequeunt, niſi Epiſcopo in remotis agente; quid ſit autem Epiſcopum in remotis agere, diſquirit (e) Gloſſa. Primòque eorum opinionem ponit, qui dicunt in remotis Epiſcopum eſſe, videri ipſum eſſe ultra montes, cum diœceſis ipſius ſit citra montes, vel è contra, quorum opinionem refellit. Quia nempe qui montium in- D terjecto ſpatio, à ſuis civitatibus diſtant, non tam remoti, quam valdè remoti in jure dicuntur, quæ quidem valdè differunt, ſicut differunt inter ſe cautio, & ſufficiens cautio. Varia itaque juris teſtimonia

(e) Gloſſa v. remotis in dicto cap.

nia profert, ſecundùm quæ remoti quidam dicuntur, qui extra provinciam, alii qui duabus diætis, alii qui una diſtant. Addit tandem arbitrarium eſſe judici, quis locus dicatur remotus. Notat vero Joannes (a) Andreas ſuo tempore [qui mos etiamnum perdurat] ſpecialem, & expreſſam poteſtatem Vicariis generalibus Epiſcoporum ab illis conferri ſolere, ut etiam ipſis præſentibus, & in civitate degentibus, literas dimiſſorias concedant. Nec in eo videri ſibi canonibus repugnare, qui licentiam Epiſcopi requirunt; quia ea videtur ab Epiſcopo licentia concedi, quæ ipſius nomine conceditur. Sicut tamen Epiſcopos, ne omnibus paſſim petentibus dimiſſorias concedant, monitos jamjam dicemus, ita & Officiales Epiſcopi ne id faciant in Concilio Colonienſi anni 1536. prohibitos legimus (b) *Prohibemus*, inquit, *ne Officiales noſtri literas dimiſſorias, quæ vulgo licentiatoriæ ordinandi vocantur, alicui temerè concedant. Illarum enim prætextu, qui ſuæ ruditatis, & inſcitiæ ſibi conſcii ſunt, noſtrorum Vicariorum in Pontificalibus diſquiſitionem ſubterfugiunt, ac alio migrant, ubi nullus canonicæ traditionis reſpectus habetur*. Ob eandem rationem quoque Moguntinum habitum anno 1585. (c) *Commiſſariis noſtris ſerio inhibemus ne in poſterum alicui literas dimiſſorias ſine magna, & neceſſaria cauſa, quam bene exploratam habere debent, concedant*.

(a) Joannes Andr. in dict. cap. cum nullus.

(b) Concil. Colon. part. 1. cap. 19.

(c) Mogunt. provinc. anno 1549. habitum, cap. 84.

§. V.

Non omnibus, neque paſſim, literas dimiſſorias eſſe concedendas, neque ſine prævio examine.

XV. VErùm non omnibus neque paſſim dimiſſoriæ

A literæ concedendæ ſunt. Videtur ſanè Concilium Tridentinum, nonniſi Epiſcopo infirmitate gravato, velle ejuſmodi litteras dimiſſorias concedi, & optare ut ea ceſſante, ipſe per ſe ipſum omnes ſibi ſubditos ordinet, (d) *Epiſcopi*, inquit, *per ſemetipſos ordines conferant. Quod ſi ægritudine fuerint impediti, ſubditos ſuos, non aliter, quam jam probatos, & examinatos, ad alium Epiſcopum ordinandos dimittant*. Et ſanè quis non ex hiſtoriæ Pontificiæ lectione perſpicere poſſit antiquos illos ſummos Pontifices inter tot Eccleſiæ negotia, quæ ad

B ipſos ex univerſis terræ partibus deferebantur, inter tot perſecutionis procellas, quibus Eccleſia concutiebatur, nunquam tamen ab ordinibus celebrandis ceſſaſſe, ſed ſtatis temporibus plures, paucioreſve Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos, ordinaſſe? Summa hæc videtur eſſe Epiſcoporum gloria, quod Patres populo Chriſtiano in Sacramento Ordinationis generent; ſingularis hæc eorum præ-

C rogativa, quod (e) non tantum filios ſicut Presbyteri, verùm etiam Patres generare poſſint. Major hæc videtur eſſe opera, major dignitas, quam Regum Imperatorumque creatio, ideò Paulus, qui de ſe ipſo dicere audebat, (f) *non miſit me Chriſtus baptizare, ſed evangelizare*; idem tamen non aliena ad ordinandum manu, ſed propria uti conveniens ducebat, pluresque legitur ordinaſſe, quam baptizaſſe. Qui ad Corinthios di-

D xit, *neminem veſtrum baptizavi*, idem ad Timotheum dixit, (g) *admoneo te ut reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum*. Paterna hoc pietas & charitas poſcit, ut quos per Evan-

(d) Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 3. de reform.

(e) Epiphanius in hæreſi Aerian. 75.

(f) 1. Cor. 1.

(g) 2. Ad Timotheum 1.

Evangelium genuiſti, patres facias per Ordinationis Sacramentum, nec alicujus eos manibus ſubjicias, quos tibi perficiendos Deus ſubjecit. Refugitque paterna dilectio, non dicam, ne aliis nutricibus alendos, ſed aliis patribus fœcundandos, ornandos, ditandoſque dilectiſſimos filios dimittas. Unum hunc caſum ægritudinis, & infirmitatis agnovit etiam Nicolaus (a) primus, quo caſu *vinculorum, uſque ad ſanitatem recipiendam, Epiſcoporum auxilia ſubrogari* poſtulat. Non tamen excluduntur aliæ graves, & neceſſariæ cauſæ, quibus præpeditus Epiſcopus ad alium poſſit Clericum ſuum ordinandum dimittere, ut expreſsè meminit Concilium Mediolanenſe provinciale (b) tertium à ſancto Carolo habitum. Neque ſi Epiſcopus ipſe ordines celebrat, cuivis ſine gravi cauſa debet literas dimiſſorias concedere, ne vel paternum videantur refugere beneficium, vel examen Epiſcopi ſui evitare. Concilium Colonienſe paſſim dimiſſorias prohibet; ſimiliter (c) Moguntinum. Clemens (d) vero quartus inſuper jubet, ut in Clerici Ultramontani literis cauſa rationabilis contineatur, ob quam ipſum Epiſcopus ordinare non potuerit, vel noluerit. Idem optandum eſſet in cæterorum dimiſſoriis literis contineri.

(a) Nicolaus Alvino Januenſi, ſeu Albino Viennenſi Epiſcopo 7. qu. 1. cap. Pontifices.

(b) Concil. provinc. 3. Mediol.

(c) Moguntinum provinciale Anno 1549. cap. 14.

(d) Clemens 4. c. 1. de temp. ordinat. in 6.

XVI. Fraudibus itaque & ſubreptionibus occurrens (e) Synodus Tridentina ſtatuit, prius debere ab Epiſcopo quemlibet examinari, ac probari, quam dimiſſorias literas accipiat. Nec ullum debere extraneum admitti cujus mores, & probitas, ordinarii ſui teſtimonio non commendentur. Quas ſanctiones explicans Mediolanenſis (f) tertia citata [cui etiam adſtipulatur ferè per omnia (g) Aquenſis] ſic habet, *Infirma valetudine, aliave juſta cauſa impeditus Epiſcopus, ſi ſtatas ſacras Ordinationes habere non poteſt, & aliquem propterea Clericum ſuum ad alium Epiſcopum mittere velit, à quo alicui Eccleſiaſtico ordini adſcribatur; teſtimonialibus literis ei datis hæc adſcribat, & teſtata faciat. Vitæ in primis, & morum probitatem; Doctrinam, qua idoneus examine habito judicatus eſt; Eccleſiaſticum ordinem, quo eſt proximè initiatus; tum præterea natales, aut diſpenſationem, ſi quam ſuper illis obtinuerit. Si verò majori ordini adſcribendus eſt, ætatem item, & titulum, ſufficientemque cenſum beneficii, vel penſionis, vel patrimonii, quod ille habet. Quicumque Clericus non hujuſmodi literas attulerit, quibus ea omnia adſcripta, teſtatave fiant, ne adſcribatur, perinde ac ſi nullas Epiſcopi ſui literas dimiſſorias impetrarit.* Æqua ſanè conſtitutio, ut Epiſcopus neminem ſibi ſubditum patiatur ordinari ſacro miniſterio indignum; neminem offerat, de quo non legitimum teſtimonium ferat; neminem niſi commendatum, probatumque præſentet. Certe ſi [quod ob divinum inſtinctum, & myſterii ſignificationem vacat crimine] crimini tamen dandum eſſet Jacobo, quod (h) alienam benedictionem ſuffuratus ſit: an putas immunis foret à reprehenſione Rebecca, quæ inſtrumenta dederat, quibus eam ſuffurari poſſet? *in me*, ajebat illa, *ſit iſta maledictio*. Nec dubium eſt, quin in Epiſcopos, qui dimiſſoriis ſuis literis, quaſi primogenituræ privilegio, ſecundògenitos, & in gratia minus provectos ornant, maledictio iſta con-

(e) Synod. Trid. ſeſſ. 23. cap. 3. cit. & 7.

(f) Mediol. 3. ſupra.

(g) Aquenſis ſupra.

(h) Geneſ. 27.

convertatur, quæ in caput indignè ſuſcipientis ordines pro benedictione effunditur. Neque verò tantum iſta conſtitutio juſta mihi videtur, ſed neceſſaria. Neque enim fieri poteſt, ut ea omnia, quæ in prædicta Synodo Mediolanenſi enumerantur, æquè à quoquam diſcutiantur, ac ab Epiſcopo proprio: cæteri in his rebus cœcutiunt. Facilè eſt circa ætatem, titulum, aliaque ejuſmodi coram alieno Epiſcopo mentiri: facilè eſt falſa remotorum hominum ſupponere teſtimonia, eas etiam literas fingere, quarum ignota ipſa nomina ſunt, & ſigilla, qua de re jam dudum apud Alexandrum tertium querimonia fuit; qui ob id quinque ſigilla, vel plura Epiſcoporum, cùm aliqui è diſtantibus valdè regionibus veniunt, in ordinatione voluit eſſe neceſſaria, ut ſuprà notatum eſt: quare aut earum rerum diſquiſitio omittenda, aut coram Epiſcopo proprio facienda.

XVII. Neque verò tantum æqua, ac neceſſaria, ſed antiqua hæc lex, atque regula. Eſto enim antiquitus minus intereſſe videretur Epiſcoporum, qui Clericos à ſe dimittebant, quales ad ordines reciperentur; quia per literas dimiſſorias ab eorum poteſtate in alterius gubernationem tranſibant, ab Eccleſia ipſis ſubdita in alienam migrabant, & ex ipſorum Clericorum catalogo expuncti, alieno inſcribebantur. Nihilominus ſolebant literis dimiſſorialibus eos commendare, quos à ſe dimittebant: non autem commendabant, niſi quos probaverant, formidantes, [ut patet ex Auguſtino (a) ſupra citato] illos alieno Epiſcopo ſubintroducere, qui de quovis crimine notati, vel diffamati eſſent. Hinc literæ, quæ ab iis dimiſſoriæ dabantur, commendatitiæ quoque dici ſolebant ex prædictis. Hinc in variis commendatitiis literis, quarum aliquas ſupra protulimus in exemplum, qui dimittitur, idem etiam commendatur: v. gr. in epiſtola (b) Attici, quam tamen in contrariam partem trahunt aliqui, Hermanno Clerico teſtimonium perhibetur, quod inſtructus, & attonſus fuerit, nec aliquid amplius ad ejus commendationem coram Antiſtite dicendum videbatur, à quo, non illico ordinandus, ſed longo prius tempore tentandus, & converſatione diuturna probandus, erudiendu ſque ſperabatur, quàm ordinandus. Rectè quidem Atticus ejus arbitrio ordinationem Clerici ſui reliquit, quem tradidit magiſterio. Quo autem documento, quo exemplo ordinationem Clerici ſui poſt unum, aut alterum menſem conferendam alteri Epiſcopo ullus committere poſſit, qui nec ſibi notus, & probatus fuerit, nec alteri eſſe queat, hoc certè non video. Jam ſi epiſtolam Luitadi inſpicias, videbis egregiam in ea Vulfadi commendationem paucis, ſed luculentiſſimis verbis, comprehenſam. (c) *credimus enim, quoniam & ſapientia, & mores adhoc* [id eſt majorum ordinum promotionem] *dignum eum indicant*. In epiſtola dimiſſoria Dadonis Epiſcopi Virdunenſis, quam omiſimus, de Arduino hoc teſtimonium legitur, (d) *ideò notum facimus, paternitati veſtræ, quod præſens frater noſter harum literarum portitor, nomine Arduinus, non pro ſua nequitia expulſus eſt à nobis, ſed poſtulantibus fratribus noſtris, eo quod ex familia*

(a) Aug. ep. 137.

(b) Epiſt. Attici ſupra, & apud Grat. diſt. 71. c. ſanctiſſimo.

(c) Epiſt. Luitadi ſupra, & tomo 2. Conc. Gall.

(d) Epiſt. Dadonis i..d.

lia noſtra fuit, dedimus ei libertatem receptam à cornu altaris canonicè. In epiſtola Heidilonis Rotgero, teſtimonium probitatis, & ſcientiæ ſufficientis iſtud perhibetur. (a) *Vita verò, & moribus hactenus inter noſtros probum, laudabilemque ſciatis, ſcientiæ denique capax, miniſterii quantum autumamus officium ſcire dignoſcitur*. In epiſtola denique, quæ pro formula generali dimiſſoriarum propoſita, Marculſi formulis, cum aliis pluribus adjungitur, quænam de Clerico qui dimittitur, Epiſcopus eum alteri commendans teſtari debeant, iis verbis explicatur. *Unde veſtram fraternitatem compertam facimus, ut cuicumque placuerit eum ſuſcipere, abſque ulla ambiguitate hoc faciat, ſciens illum, & boni teſtimonii eſſe, & à nobis ſibi ab Eccleſia, quæ a nobis ad regendum commiſſa eſt, migrandi licentiam accepiſſe*. Sanè qui canones legerit, in iiſque adverterit neminem ad ſacra tractanda, ex aliena parochia venientem, olim dimiſſum, niſi teſtimonio Epiſcopi ſui probatum, idem perſuadere ſibi non poterit Clericos ad altiores gradus ab alieno Epiſcopo, qui eos non nôſſet, evectos fuiſſe, niſi dimittentis Epiſcopi teſtimonio prius probati fuiſſent, vigebat ſanè tunc temporis Carthaginenſis (b) tertiæ Synodi canon, ut *nullus ordinetur Clericus, niſi probatus, vel examine Epiſcoporum, vel populi teſtimonio*. Jam verò cùm ordinatus ab alio Epiſcopo Clericus, proprio ſuo Antiſtiti ſtet, aut cadat, nec in ordinantis Epiſcopi, ſed dimittentis Clerum adſcribatur, ſi cujuſquam eſt de ejus moribus, doctrina, pietate, induſtria, cæteriſque, quæ in eis neceſſaria ſunt, qui ad Clerum

(a) Epiſt. Heidilonis ibid.

(b) Carthagin. 3. cap. 22.

A parantur, inquirere, ac ſollicitum eſſe; maximè erit Epiſcopi proprii, qui litteras dimiſſorias ad ordines concedit.

XVIII. Aliquando tamen ob graves cauſas Concilium (c) Senonenſe ante Concilium Tridentinum habitum ſub Antonio à Prato anno 1528. permittit, ut alicui minimè examinato ejuſmodi dimiſſoriæ literæ concedantur. Tota ſanctio lectu digna eſt, & ad noſtram praxim magis accedit, quàm Tridentina, aut Mediolanenſis, *Et quamvis*, inquit, *Epiſcopus oriB ginis, beneficii, aut domicilii non ſolùm ad ordines promovere, ſed etiam literas dimiſſorias ad ipſos ordines concedere poſſit: injungimus tamen Suffraganeis noſtris, ut ſi quando literas dimiſſorias ad ſacros Ordines indulgere voluerint, ne indigni aſſumantur, obſervent ordinem qui ſequitur: videlicet, quod volentes impetrare literas dimiſſorias accedant ad Diœceſanos, qui ſuper præmiſſis ætate, literatura, moribus, beneficio, ſeu patrimonio inquirant, ſerventC que diligenter prædictas ſolemnitates, perinde ac ſi in propria ordinare vellent: ac tunc ſic examinato concedantur litteræ dimiſſoriæ: remitiaturque ita examinatus cum litteris ipſis: in quibus etiam declaretur prædicta ſolemnitas ſic obſervata, fiatque mentio expreſſa de beneficio, aut patrimonio, ut Epiſcopus, ad quem ſe conferet ordinandus, eum ſine ſcrupulo promovere, & ordinare poſſit. Quod ſi propter infirmitatem, aut aliam D cauſam rationabilem, is qui litteras dimiſſorias obtinere cupit, non poſſit commodè accedere ad ſuum Epiſcopum, tunc remittatur ſuper ætate, litteratura, ac moribus, ut prius examinandus ad Epiſcopum, cui*

(c) Concil. Senonenſe in decretis morum cap. 5.

cui litteræ dimiſſoriæ præſentabuntur, inſeraturque in iis litteris dimiſſoriis clauſula [ſuper quo conſcientiam tuam oneramus] proviſo tamen quod nunquam concedantur litteræ dimiſſoriæ niſi illi, qui habuerit beneficium, aut patrimonium prætaxati valoris. Certè rarò, meo quidem judicio, quiſquam Clericus alterius civitatis Epiſcopo, ſeu Officialibus ejus examinandus relinqui debet, ſi ſarta tecta diſciplina haberi intenditur. Etenim prout in aliqua dioeceſi magis, minuſve in Sacerdote, vel inferioris miniſterii Clerico deſideratur eruditio; aut Clericorum major eſt copia, vel neceſſitas, vel diſciplinæ major profectus, vel minor, quis dubitet, circà ordinandorum habitum, geſtum, modeſtiam, doctrinam, diverſa fore judicia, diverſas eſſe ſententias? Itaque ſi quis ob rationabilem, & gravem cauſam Epiſcopus abſenti litteras dimiſſorias dare conſtituat, ei imponendam eſſe hanc obligationem arbitrarer, ut eum, ſi quis fortè vel in civitate in qua petens dimiſſorias moratur, vel in locis vicinis Epiſcopo concedenti bene notus ſit, qui genium loci, & quid Eccleſiæ ordinandi conducat, optimè calleat, primùm adeat, ab eoque probetur, antequam dimiſſorias accipiat, quibus tamen licebit ad majorem ſecuritatem eundem ad Epiſcopi ordinaturi examèn rejicere. Addit & aliam cautionem Mediolanenſis (a) quinta, ut nempe ſi ita videatur, Epiſcopus alium Antiſtitem pro inquiſitione ſui Clerici, & examine deleget, nec priùs litteras dimiſſorias concedat, quàm litteras ab eo receperit inquiſitionem continentes, quas & ipſe diſcutiat, & juxta eas, dimiſſorias, vel concedat, vel deneget, ut ſuprà docuimus.

(a) Mediol. 5. Synodus part. 3. tit. de initiandis Ordinis Sacrament.

§. VI.

An habens litteras dimiſſorias, quibus alieno Epiſcopo præſentetur, ab eo examinari debeat, ante ordinationem, ſi à proprio examinatum fuiſſe conſtet.

XIX. Verùm quæſtio eſt; an ubi ex litteris dimiſſoriis conſtat ab Epiſcopo proprio fuiſſe aliquem examinatum, examinari iterum poſſit aut debeat. De hac quæſtione ſicut etiam de præcedentibus quædam alibi diximus, cùm de neceſſitate examinis diſſeremus. Itaque breviter reſpondeo, non eſſe quidem neceſſe, ut in vitam, & mores inquiratur ordinandi, nullum enim majoris auctoritatis haberi poteſt, quàm Epiſcopi proprii teſtimonium, nec alius ipſius judex eſt, ut in eum inquirere poſſit. Poteſt tamen ſi quid mali in eo compererit, Epiſcopum proprium monere, ut de eo quæſtionem faciat, quomodo ſanctus Gregorius (b) de Petro à Neapolitanis electo [quem aliàs perſonam ſibi ignotam fuiſſe teſtatur] reſcribit, ut diligenter inquirant circà crimen uſurarum, de quo apud ipſum in-

(b) Gregor. Cleto, & civibus Neapol. lib. 8. epiſt. ... refertur diſt. 47. c. de Petro.

Digitized by Google

inſimulatus fuerat, & ſi innocens compertus eſſet, cum decreto ad eum ordinandum dimitterent. Si pariter vel levis de litteris Epiſcopi proprii dubitatio moveretur, non dubium eſt quin ſatius eſſet aliquod tempus præſtolari, quo vita, ac mores ordinandi diligentiùs inſpicerentur, & litterarum teſtimonialium Epiſcopi fides augeretur, maximè ſi probabile ſit ipſum ordinandum in diœceſi ordinaturi commorari velle: ut patet, tum ex canone Concilii Arauſicani (a) primi duo requirentis ad ordinationem Clerici, qui in alterius civitate manere voluerit, putà & conſultationem cum Epiſcopo proprio, & habitationem ordinandi in ea civitate, in qua morari vult, ut nempe interim mores ejus, & vita notari poſſint. & ex reſcripto (b) Alexandri tertii, qui Clericum peregrinum conſulit non eſſe recipiendum, niſi & litterarum dimiſſoriarum fides diſcuſſa fuerit, & aliquo tempore ſuſpenſi detineantur, donec de eorum actibus plenius Epiſcopus eos admiſſurus inſtruatur. Quæ quidem teſtimonia haud dubiè prævalent quibuſdam (c) Gloſſis, quæ ſine ulla probatione, & examine dimiſſos ab Epiſcopo, & commendatos, recipiendos docent, eas tantum auctoritates proferentes, quæ ſine commendatitiis Epiſcopi proprii litteris quemquam ordinari vetant.

(a) Arauſic.1.c.8.

(b) Alex.3.cap.1. de Clericis peregrinis.

(c) Gloſſa in can. Epiſcopum 2. q.1.

XX. Tutius eſt autem, ſaltem ſi Concilii Tridentini obſervatio in uſu ſit, non ſolùm Epiſcopum litteras commendatitias dantem examinare ordinandos, ſaltem quoad doctrinam, & eruditionem, verùm etiam Epiſcopum ad quem dimiſſoriæ diriguntur. Nam Concilium, quod prius, (d) ut vidimus ſuprà, expreſsè ſtatuit: dum habentes litteras dimiſſorias quibus à quocumque ordinari poſſint, ab ordinaturo examinandos innuit, *facultates*, inquit, *de promovendo à quocumque non ſuffragentur niſi habentibus legitimam cauſam, ob quam à propriis Epiſcopis ordinari poſſint in litteris exprimendam: & tunc non ordinentur, niſi ab Epiſcopo in ſua diœceſi reſidente, aut pro eo pontificalia exercente, & diligenti prævio examine.* Quamvis enim poſſint iſta dici decreta de iis qui à ſummo Pontifice facultates habent ordines à quocumque ſuſcipiendi: non dubium tamen eſt, quin ad eos etiam qui eandem à ſuo Epiſcopo licentiam habent, poſſint extendi: præſertim cùm id Mediolani, teſte Bonacina (e), Neapoli, teſte Quaranta (f), in Gallia, nobis videntibus, obſervetur: nec periculum ſit ullum, quod quis denuò examinetur. Nam qui dignus eſt, ſemper reperietur dignus, & aliquando accidit ut indignus, ſive ob feſtinationem interrogantis, ejuſque inadvertentiam, ſive ob incuriam, ſive felici quodam eventu, ut quis in eas quæſtiones rogatus fortuito inciderit, quas ſolum noverit, cùm tamen in reliquis omnibus, vel ferè omnibus ignarus ſit, pro digno habeatur. Deinde mini-

(d) Concil. Trid. ſeſſ.23.cap.5.& 8. de reform.

(e) Bonacina de ſacrament. diſp. 8. quæſt. unic. puncto 4. verſus finem.

(f) Quaranta verbo ordo, verſic. obligationem Epiſcop. pag.185.

nimum incommodum Eccleſiæ creatur ex ejus rejectione qui utcumque dignus fuerit; maximum verò ex ejus receptione, qui omninò indignus ſit. Itaque non tam curandum ne dignus rejiciatur, quam cavendum, ne admittatur indignus: verendumque, ne dum Epiſcopus Clericum ſuum iterum examinandum credit, in examinando negligens, alter qui ordinat, dum examinatum ſuſpicatur, nimium facilis, uterque non ſatis cautus ignaros in Eccleſiam inducat, hic ſua manu, ille teſtimonio.

§. VII.

Varias alias cautiones continens circà dimiſſorias litteras.

XXI. PLures alias cautiones in dimiſſoriis concedendis adhibet Mediolanenſis provinciæ Præſide ſancto Carolo Synodus quarta, quas etiam adhibet Aquenſis, & obſervare utiliſſimum fuerit. (a) *Sæpè*, inquit, *illud, facileque evenit ut vel hominis mores mutentur, vel quod de illius vita minus anteà notum, atque exploratum erat, id poſteà aliquo modo patefiat: quo fit, ut quem Epiſcopus, ſuperiorve aliquando probarit, dignumque exiſtimarit; aliquo etiam ſacro ordine initiari illum ipſum poſt inveniat indignum, neque idoneum eſſe, cui idem aut major ordo conferatur. Quare ut & erroribus multiplicique fraudi occurratur, & planè ſerventur decreta illa* (b) *Tridentina: unum quod vetatur ad ſuperioris*

(a) Synod. 4. Mediol. provinc. tit. quæ pertinent ad ſacram. ordinat.

(b) Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 18.

A *ordinis gradum illos aſcendere, qui in inferiori aliquandiu Epiſcopi judicio verſati non ſint, quique cum ætate, vitæ etiam merito, doctrinaque majori non proceſſerint; alterum, quo cavetur nemini licere ab alio Epiſcopo primùm Tonſuram, aut ordinem aliquem ſuſcipere, niſi ejus probitas, & mores ordinarii ſui teſtimonio primùm commendentur. Epiſcopus aliuſve ſuperior, prout pro ſua prudentia, pietateque expedire cenſuerit, in primis videat, ne cuiquam, antequam* B *ſacræ ordinationis tempus proximè inſtet, litteras ejuſmodi teſtimoniales dimiſſoriaſve pro ordinibus ab alio Epiſcopo ſuſcipiendis ſine neceſſaria cauſa unquam concedat, neque item iiſdem litteris facultatem det plures ordines ſuſcipiendi, quam illos ipſos tantum, quos uno eodemque tempore ab eo ſuſcipi voluerit, ac per ſacros canones Conciliaque licuerit. Præfiniat prætereà in illis certum ſuſcipiendi ordinis, cui quiſquam* C *adſcribendus eſt, tempus, menſtruum, ſcilicet, vel bimeſtre, vel longius, ut pro loci diſtantia, pro aliave ejuſmodi cauſa opus eſſe videris. Quo præſtituto tempore tranſacto, eas litteras eo nomine à ſe conceſſas, et imposterum nihil ſuffragari, nihilque roboris habere iiſdem litteris declaret: quas etiam Cancellario Epiſcopali ab illo cui conceſſæ ſunt, reddi decernat. Nec* D *vero alienæ diœceſis Clerico ſeculari, neque ulli omninò regulari, literarum auctoritate, quas dimiſſorias, teſtimonialeſve, hic à ſuperiore, aut ille ab ordinario ſuo habet, Epiſcopus ordinem aliquem, vel minorem, vel majorem, ac ne*

Digitized by Google

primam quidem Tonſuram tempore illarum literarum præterito conferat. Quod ſi nullum iiſdem litteris ſpatium temporis præſcriptum ſit; Ne item in ſacra ordinatione quemquam promoveat, niſi eas recenter, aut ſcriptas, aut renovatas, confirmataſve is adferat; atque ita recenter quidem, ut non amplius duobus, tribuſve menſibus ante ſacræ ordinationis, qua ille proximè initiandus eſt, tempus, datæ, confirmatæve ſint. Si modo aut loci diſtantia, aut ejus qui ordinem ſuſcepturus eſt, diuturna ab Epiſcopo ſuo, ſuperioreve abſentia, aliaque id generis cauſa vetuſtiores literas, ejuſdem Epiſcopi judicio admitti, probarive non poſtulet. Idipſum quoque Epiſcopus in teſtimonialibus morum literis cavebit, quas ſuæ etiam diœceſis Clerici, aliive quicumque de eo genere afferent.

§. VIII.

Quot modis literæ dimiſſoriæ extinguantur.

XXII. Ex iis autem primus modus ſufficienter explicatur, quo literæ dimiſſoriæ extingui ſolent; ſi nempe temporis ad ordinationem dati ſpatium effluxerit. Quod enim in cauſis aliquando evenire ſolet, ut lites longo eremodicio contritæ, & oblivione longiſſimi temporis ſepultæ novo diplomate exſuſcitari debeant, D idem in iis literis contingit, ut elapſo licentiæ conceſſæ tempore, nullo ſubſecuto effectu, literæ ipſæ interciſæ, & obſoletæ, nullius utilitatis exiſtant,

A ſed aliæ ab Epiſcopo impetrari debeant, qui modus emortuæ epiſtolæ dimiſſoriæ uſitatus eſſe minimè ſolet, quamvis maximè neceſſarius; quippè cùm nullum certum tempus in literis dimiſſoriis pro recipiendo ordine, quod conſentaneum maximè eſſet ob rationes à Mediolanenſi citato Concilio allatas, præſcribi conſueverit.

XXIII. Alius modus eſt, revocatio literarum dimiſſoriarum B facta ab Epiſcopo, & ei qui eas impetravit juridicè ſignificata, vel decreto publico confirmata, quo caſu ſignificata intelligitur, quo publicè promulgata; undè ignorantes obligat, quamvis qui contra revocationem ignoranter agunt, à peccato nonnumquam, à pœna ferè ſemper debeant excuſari, ut colliges ex iis quæ Theologi docent agendo de legibus, & peccatis. Notatu C autem dignum eſt, quod habet Navarrus (a) non cenſeri Epiſcopum dimiſſorias literas revocaſſe, ex eo quod ordinando dixerit, velle ſe ordines celebrare, ideoque nolle quod ipſe ab alio ordines ſuſcipiat. Nam prohibitio iſta, expreſſa non videtur eſſe revocatio, ſed ſimplex tantum prohibitio, cujus nec ipſa tranſgreſſio ex intentione prohibentis fortè colligetur peccatum ullum, vel ſaltem grave peccatum inducere, ſi tamen contemptus abfuerit. Certum eſt autem Epiſcopum adeuntem ſuæ dignitatis miniſterium tam à Capitulo datas, quàm à prædeceſſore ſuo

(a) Navarrus Conſil. 34. de temporibus ordinationum.

ſuo dimiſſorias revocare poſſe: neque enim quicumque ante ipſum diœceſim adminiſtrarunt, eum ligandi auctoritatem habent.

XXIV. Quæritur, an aliis modis dimiſſoriæ literæ extinguantur, an ſcilicet per revocationem Vicarii generalis, an per mortem concedentis, ſive Epiſcopi, ſive ejus Vicarii. Ratio dubitandi eſt, quia mandatum extinguitur morte mandantis. Itemque revocato procuratore, quæcumque poſtea in vim ejus procurationis aguntur nulla ſunt. Eaque eſt revocationis vis, vt quæ ſaltem imperfecta ſunt, revocatione impediantur, quominus perfici poſſint. Quinimo reuocato aliquo, quæcumque (a) inde ſequuntur revocata videantur. Contrarium tamen iuxta hodiernam praxim tenendum eſt: Tum quod gratia perpetua ſit, nec ceſſet obitu concedentis; Tum quod licet mandatum de conferenda gratia morte concedentis ceſſare fortè debeat; at non eam gratiam ceſſare convenit, cui jam conceſſæ nihil præter uſum, vel executionem deeſt: Decet enim conceſſum beneficium eſſe manſurum. Licet pariter revocatio operetur, ut Vicarij, vel Procuratoris revocati acta omnia poſt revocationem nulla ſint; Non tamen operatur, ut ante revocationem conceſſa, etiam re integra ſtante, nulla ſint, neque id tantum locum habere auctores (b) paſſim docent, in Vicariis generalibus Epiſcoporum, verùm etiam Capituli, à quibus impetratas literas dimiſſorias valere putant, re etiam integra, etiam poſt confirmatum, conſecratum, & receptum Epiſcopum. Conſulit tamen Gutieres (c) ordinatoribus, ne poſtquam inaudierint novum Prælatum, poſſeſſionem ſui Epiſcopatus adeptum eſſe, eas libenter acceptent. Vetitum autem eſt earum ullam habere rationem, ſi revocatæ à novo Epiſcopo fuerint. Poſſunt verò, ut diximus, revocari, quod cùm non infrequens ſit, jure à quovis Antiſtite timeri poteſt. Cæterùm dictum noſtrum etiam ampliamus ad dimiſſorias, quæ nondum audita morte Antiſtitis in remotis agentis, à Vicario generali conferuntur, nam quandiu de ejus morte nihil auditum eſt, Vicarius ejus generalis auctoritate legitima fruitur. Sæpe enim accidit, ut poteſtas in moralibus legitima ſit, eo quod pro legitima habeatur. Ideoque dimiſſoriæ ab iis conceſſæ, ab auctoritate legitima promanantes, eandem vim habent cum cæteris, quæ morte concedentis, vel ejus cujus nomine conceduntur, minimè expirant.

(a) Clement. 1. de immunitate Eccleſiarum.

(b) Quaranta in ſumma Bu. l. v. capitul. verſ. 2. dubitatur.

(c) Gutieres canon. lib. 2. cap. 17. num. 12.

§. IX.

Formulas continens literarum pro informationibus committendis, ac dimiſſoriarum.

XXV. His omnibus conſentaneum eſt, ut formulas aliquas adjungamus, tam literarum dimiſſoriarum, quàm ea-

earum, quibus delegatio committitur pro informationibus de moribus, & examine, circa ſcientiam promovendorum ad ordines extra diœceſim. A poſterioribus iſtis ordimur, quæ minus uſitatæ ſunt, taleſque eas exhibemus, quales in actis (a) Mediolanenſibus habentur. *Carolus &c. Dilecto nobis in Chriſto ſalutem in Domino. Cum pro parte Reverendi N. Clerici iſtic in Romana curia* [vel alibi] *degentis expoſitum fuerit, ſe in iſta civitate ad ordines promoveri cupere, velleque ſuper hoc à nobis ex ſacri Concilii Tridentini decreto dimiſſoriales literas. Nos illius honeſto, ac pio deſiderio annuere volentes, de tua ſingulari prudentia, doctrina, ac integritate plurimum confiſi, te his noſtris literis deputamus, & noſtras tibi vices in hac parte committimus, quatenus eu adhibito tecum uno ex Reverendis in urbe iſta Illuſtriſſimi, & Reverendiſſimi Domini Vicarii noſtri Examinatoribus, ipſum N. ſuper ſcientia, vitæ, ac morum probitate, juxta ſacri Concilii Tridentini præſcriptum, ad ſacros ordines diligenter examines. Tuaſque ad nos quamprimum de ejus idoneitate, peritia, ac integritate literas tranſmitti curabis. In quorum fidem &c.*

XXVI. Sapit profecto antiquam pietatem, ac zelum iſta epiſtola. Simplicior vero eſt hæc, quæ ex iiſdem actibus Mediolanenſibus colligitur dimiſſoriæ formula, ſed non minus accurata. *Carolus &c. dilecto nobis in Chriſto N.* [*addatur ordo quo initiatus eſt*] *Mediolanenſi ſalutem in Domino. Tibi de legitimo matri-* A *monio, ut nobis conſtat, procreato; cujus vita, & morum probitas per teſtificationes nobis factas comprobantur. Quique etiam per examen ab illuſtri, & multum Reverendo Domino Noſtro adhibito ſolum uno ex Reverendiſſimis Dominis Examinatoribus juſſu noſtro ſpecialiter factum, idoneus nobis renuntiatus fuiſti. Ut à quocumque Catholico Antiſtite gratiam, & communionem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ obtinente, in urbe iſta, de Illuſtriſſimi Vicarii conſenſu ad ordinem* [*ſi promoven-* B *dus ſit ad majores ordines addantur, quæ ſequuntur, ſecus omittantur*] *ad titulum patrimonii tui, vel beneficii Eccleſiaſtici, de quibus nobis legitimè conſtat, liberè ac licitè ſervata formula ſacri Concilii Tridentini promoveri poſſis, & valeas facultatem concedimus, ac impartimur. In quorum &c.*

XXVII. Aliam profert Rebuſſus (b) generalem ad omnes ordines dimiſſoriarum, quæ ad ſtilum Galliæ magis accedit, imò C eadem ferè eſt, cum ea qua uti ſolemus, quæ tamen prædictis non bene quadrat, tum quod Clerici, quem ad ordinem dimittit, mores ac probitatem non commendet, nec de ejus doctrina, ac ſufficientia teſtimonium ferat, tum quod ad omnes ordines contra prædicta licentiam indulgeat, nec de interſtitiis, aut functionibus in ſingulis ordinibus exhibitis Antiſtitis ſollicitudinem oſtendat. Eam tamen qualiſcum- D que eſt, legendam hic proponimus. *Joannes, &c. Petro, &c. ut à quocumque D. Antiſtite ritè, & canonicè promoto, gratiam, & communionem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ obtinente, quem propter hoc adire ma-*

(a) Actorum Mediolan. parte 8.

(b) Rebuffus in prax. benefic. tit. formulæ dimiſſoriæ.

malueris, primam Tonſuram accipere, & ad Acolytatus, cæteroſque minores, etiam Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus ſacros Ordines, ſtatutis a jure temporibus, valeas promoveri, A *eidem Domino Antiſtiti conferendi, tibique ab eodem recipiendi, extra tamen civitatem, & diœceſim noſtram tenore præſentium concedimus, & impertimur facultatem. Datum &c.*

Digitized by Google

LEGATORIA
di Libri e Regis
NAPOLI

Digitized by Google